

INSTITUTUL DE FONETICĂ ȘI DIALECTOLOGIE
„AL. ROSETTI”

Maria Marin ◆ Iulia Mărgărit ◆ Victorela Neagoe ◆ Vasile Pavel

GRAIURI ROMĂNEȘTI

DIN
BASARABIA, TRANSNISTRIA,
NORDUL BUCOVINEI
ȘI NORDUL MARAMUREȘULUI

TEXTE DIALECTALE
ȘI GLOSAR

BUCUREȘTI
2000

*Aducem mulțumiri, pe această cale, întregului colectiv de operatori calculatoare
al Tipografiei «Bucureștii Noi» pentru efortul depus în executarea la termen
a acestei lucrări.*

Maria Marin, Iulia Mărgărit, Victorela Neagoe, Vasile Pavel

**GRAIURI ROMÂNEȘTI DIN BASARABIA, TRANSNISTRIA,
NORDUL BUCOVINEI ȘI NORDUL MARAMUREȘULUI.
TEXTE DIALECTALE ȘI GLOSAR**

INSTITUTUL DE FONETICĂ ȘI DIALECTOLOGIE „AL. ROSETTI“

**GRAIURI ROMÂNEȘTI
DIN
BASARABIA, TRANSNISTRIA,
NORDUL BUCOVINEI
ȘI
NORDUL MARAMUREȘULUI
TEXTE DIALECTALE ȘI GLOSAR**

CUPRINS

INTRODUCERE	IX
LISTA LOCALITĂȚILOR ANCHETATE ȘI A INFORMATORILOR	XXI
TRANSCRIEREA FONETICĂ	XXXI
ABREVIERI BIBLIOGRAFICE	XXXIX
TEXTE	1 - 411
GIURGIULEȘTI, raionul Vulcănești, Republica Moldova	1 - 16
sātu ista ġurgulêști, 1; ĩm pătrujdoġ ĩm pătruştreġ, 2; cĩnd a vinġ rúși-m pătruşpătru, 4; șáică de hoġi, 10; láptile, 12; [Zestre], 13; cum ng-am lya noġ amĩndoġ, 14; Note, 16.	
CARTAL, raionul Reni, regiunea Odesa, Ucraina	17 - 38
brĭnza, 17; cása, 19; pojár, 21; ȳorâ, 23; núnta, 23; cáluġán, 28; [Credințe bătrânești], 30; pĭni, 31; [Obiceiuri la ĩnmormântare], 32; ġá mána, 34; ġanġii, 35; fáta bábi și fáta móșului, 36; Note, 37.	
UTKONOSOVKA, raionul Ismail, regiunea Odesa, Ucraina	39 - 54
[Treieratul cu cai], 39; [Casa], 40; pĭn la zĭu-an născút, 41; ġicâ-n romĭnia as put sá lucráti / da-n rusġea nu?, 42; ispás [:] rusálele [:] tróiiță [și] cáluġánu, 45; la márminte, 46; lĭná, 48; mámgăiga, 50; pĭni, 51; ĩ zĭu di sántá mărġii, 52; ĩncepġe sá grăġáscă // tot la márminti, 52; [Conserve], 53; Note, 54.	
TREBUJENI, raionul Orhei, Republica Moldova	55 - 67
cĭn m-an trezġti ġo-așá, 55; ġerá și bábjêști, 55; cĭnipá, 57; cĭ m-an cunoscút ġo cu sótu, 58; ġerá odátá o cáprá, 63; la bunica, 64; o-ntĭmpláre, 65; legénda sátuluġ nóstru, 65; a ġești cu-o ráțá-ġ cap, 66; ġel a cázút ĩápá, 66; Note, 67.	
VALEA HOȚULUI, raionul Ananiev, regiunea Odesa, Ucraina	68 - 81
șásám, 68; ș-an ramás ġeu singurġiġi, 71; bórsu, 72; nașteáu acásá, 72; brĭnġa, 74; colġunáš, 75; fáșem pĭni, 76; botcáli cum sá fac?, 77; pĭróg [:] ĩnvĭrtitá, 78; o sáșpuu și am fácut, 80; Note, 81.	
HANDRABURA, raionul Ananiev, regiunea Odesa, Ucraina	82 - 109
kĭtá, 82; [Mámăligă], 83; pátlázéleli [și] kipérġ, 83; [Porcul], 84; cĭnepá, 86; oġ, 91; kĭtoroázi [și] gálúși, 92; cĭnipá, 93; [Nunta], 98; pĭni, 100; [Porcul], 102; trei ġeđ cucuġeđ, 106; tráġá um moș ș-o bábá, 107; Note, 109.	
TOCILA, raionul Ananiev, regiunea Odesa, Ucraina	110 - 132
aġša o fost pădúre, 110; puném papșóġi, 110; poámá, 111; și Zĭnu ġar ġi bun, 112; cásili di lem, 113; fașe fĭntĭná, 115; ș-avém uoġi, 116; mai apruápi di mini s-șibá, 117; dáca n-ar și dumnađáú și nói n-am și, 118; kĭta, 119; cĭnipa, 120; cláca [:] șáđátuáreá, 122; poponétu, 124; leșġia, 124; fașe vrăġ, 125; lúkiġ, 125; porș salbátġș, 126; șánti-așéia o fost strġgáicġi, 127; [Capra cu trei iezi], 127; tráġe uodátá oġ ġid, 128; oġ lup, 128; váșile, 129; sātu nóstru, 129; o niġát tot papșóġi, 130; tráġe om moș ș-o bábá, 130; la ġecscúrsiġi la kġșináu, 131; de-a basmalúta, 131; Note, 132.	
GHDIRIM, raionul Kotovsk, regiunea Odesa, Ucraina	133 - 147
la grġu, 133; fĭntĭná, 133; poámá, 134; ġe-o ráscoloġit, 134; cum va spuú și-nțelezġt?, 136; ș-o-ġkġz bisárica, 137; o foz máreġ hólod, 139; la crășún, 141; pĭne, 143; prĭndġen cūcósu, 144; cĭnepá, 144; s-o niġát, 145; dumġińica máreġ, 146; Note, 147.	
NESTOITA, raionul Kotovsk, regiunea Odesa, Ucraina	148 - 158

Kíta o luát-o hăt, 148; luk, 149; ñe-o întorlocát, 149; andrēju, 150; nežei, 151; leăcurile di fript, 151; Ćai de leac, 152, nișuita, 153; sã găté jî vîbã Țótpusc, 154; cum om puté așã și le-om aziutã-le, 154; Kíta, 155; jel jerã mai sãrmãnel, 155; nũnta, 156; Note, 158.

VĂRĂNCĂU, raionul Râbnija, Republica Moldova ..... 159 - 164
an lucrát șerãr, 159; papșuoi, 161; pãamã, 161; [Cãnepã], 162; odãtã grãjé amintrileã, 164; Note, 164.

MARTĂNOȘA, raionul Novomirgorod, regiunea Kirovograd, Ucraina ..... 165 - 183
cînipa, 165; nũnta, 167; zburãtoriu, 169; ni-ã rodit moldovienj, 169; ș-o murî di hólod, 170; [Obiceiuri la înmormãntare], 171; jo am strojit-o singur, 173; [Munca la cãmp], 174; papșuoi, 175; ș-o pus númj martanóșã, 175; [Porcul], 177; [Gãina], 178; aișã m-an nașcút / aișã an crijescút, 178; [Murãturi], 180; plașinta, 181; Note, 183.

TEREBLECEA, raionul Hliboca, regiunea Cernăuți, Ucraina ..... 184 - 199
an trãit îm prisãcã jo, 184; s-o mai împușcãt și únu pe áltu, 187; cînepa [;] ñnu, 188; cãsili di ljeñn, 189; cu colinda, 190; dî andrii, 191; puórcu, 192; dî crașún, 193; cluóșcã, 193; jo m-am mãritã tînãrã, 194; o fo la noj ur caz, 197; mãmãlgã, 197; la noj șe dau?, 198; pot inotã, 198; jerãm la șcõalã, 199; Note, 199.

IGEȘTI, raionul Storojineț, regiunea Cernăuți, Ucraina ..... 200 - 211
sãtu ista-i tãt di rãzãș, 200; o dat într-un șanț, 201; fin, 201; la stîná, 203; jo-am foz diportãtã îm pátruđeč, 204; [În Kazahstan], 205; [Porcul], 206; în ai'únu ánulu nou, 208; Țúșã, 209; mãmãliga, 209; brînzã scuãptã, 210; cîn jarãm micã, 210; s-o curjentãt, 211; Note, 211.

PROBOTEȘTI, raionul Herța, regiunea Cernăuți, Ucraina ..... 212 - 238
fînu, 212; o gãst un șãrpãn grjos, 213; la stîná la imãș, 214; deãlu gîbi, 216; i-o dus anúmi ca si mușãrã jî aculó, 218; o întrãd la noj / rúșã, 220; calojãn, 222; pi tãta l-o-mpușcãt la grãniț-aicî, 223; și o bătút așã túnurle întrúna, 225; fînu, 226; lucrãm la popșoi, 227; [Porcul], 230; de paștj, 231; cãcîulã, 233; multe sã fac / tãre multe din fãiina, 234; o kemãt pojãru, 236; di andrii, 237; Note, 238.

BOIAN, raionul Noua Suliță, regiunea Cernăuți, Ucraina ..... 239 - 277
pãpșuoi, 239; bojãnu ista, 241; fraț romîni jo v-aș rugã, 242; cum cad nóri la pãmînt, 245; și újte-așã am scãpãt di ruș, 248; lemnãrije la cãsã, 250; uóji, 251; [Cãnepã], 251; [Obiceiuri la înmormãntare], 253; nuntã, 254; cînepã, 256; [Spãlatul rufelor], 257; bucovinã țãrã drãgã, 258; di crãcún, 264; jertãcúnea, 266; fuãmgeã, 270; cîn nu plojã, 270; mãma mja tot povistiã fuãrte múlji, 271; la crãcún, 272; pãcãlã, 275; sobór pintru pluãji, 275; [Capra cu trei iezi], 276; Note, 277.

NESFOIA, raionul Noua Suliță, regiunea Cernăuți, Ucraina ..... 278 - 295
s-o dežnerdãt fiecãri, 278; cînipa, 278; la bucurêștj, 279; sã poroclesc așã únu pe áltu, 280; ásta nu-i povestj / da ásta-șî și s-o întimplãt, 281; fîntina, 282; puorc, 283; pînjã, 286; bãbã ñjãgrã, 287; jerã sã ma múști un șãrpi mãri, 288; puãrca simțãști, 288; ni povisté tãta di la rãzbuj, 289; cu colindu, 290; r-ãn rupt mîna, 290; di paștj, 291; sãtu nóstru s-o numit glodgãsa, 292; oleãna, 293; Note, 295.

COLINCĂUȚI, raionul Hotin, regiunea Cernăuți, Ucraina ..... 296 - 313
cãsã, 296; sãtu-ajèsta, 297; balãur, 298; cînipa, 298; lînã, 300; [Portul], 300; am pus pomãt, 302; la crãcún, 304; [Conserve], 305; zjèrri, 306; nũnta, 306; la crãcún, 308; sfîntu andriéj, 308; [Porcul], 309; [Șarpe], 311; [La pescuit], 311; [Borșul], 312; Note, 313.

BIȘERICĂ ALBĂ, raionul Rahovo, Regiunea Transcarpatică, Ucraina ..... 314 - 331
 bosorcăi, 314; cu mărtinili, 315; cînepa, 316; strîgăturî, 318; bosorcăie (și) vîrcolac, 320; pîrma
 mănăstîre ... s-o gasîl îm_perî, 321; îo am_fost ... pfăi d'ê căpu mney, 322; s-o-nîcepûtă-să
 plqăja, 325; șezătorî, 326; am fo mor d'e spăimă, 327; o-ntîmplărê ad'evărată, 327; porc, 329;
 lictăr, 330; d-abd'ă î-an_găsît, 331; Note, 331.

APȘA DE JOS, raionul Teacevo, Regiunea Transcarpatică, Ucraina ..... 332 - 375
 l-o nîmîcît hăt!, 332; cucuruzu (și) căsă d'ê lîemn, 333; ș-am rămás cu fáta, 336; [Povestiri
 fantastice], 337; ș-așá s-o-ntîmplát, 339; in la nloj a peî, 341; cînepa, 342; núnta, 349; pînt'ê,
 352; amû-î grîey a fa o căsă, 354; fin, 355; găjina, 356; lășt'il'ê, 357; pórcu, 359; să zol'ê // cu
 cênúșe, 361; [Murături], 361; [Mămăliga], 362; hrînzulă, 363; clóșcă, 364; cîșmîet'a, 365; túrtă,
 366; gîndát'e orb, 367; [Despre grai], 367; o fujît fără vóje părinților, 368; puņgúța cu doi bań,
 369; on_î urs ș-o húlpă, 370; la bába, 371; căpra cu trej jez, 373; Note, 374.

STRĂMTURA, raionul Teacevo, Regiunea Transcarpatică, Ucraina ..... 376 - 387
 jără-î skîmbăre, 376; brîņza, 377; păstorî la lupt', 378; zêstre, 379; aî / la cînepă, 380; fáta
 pădúri, 381; îo n-am_fost îm_munte, 382; așé jerá obi_căju, 385; Note, 387.

PLĂIUT, comuna Vodița, raionul Rahovo, Regiunea Transcarpatică, Ucraina ..... 388 - 411
 lát am fo la uoj, 388; lîna, 390; cînepă, 394; [Portul], 395; ní-ap strîņsu-n'ê, 397; îo-î murí, 398;
 l'ê-aj prănicát cu prănicu, 399; aņ rămás síņgură, 400; bosărcăie, 402, iel așá z'á d'áră d'ê
 muor'k'ê, 403; símbăta l-am îņgropát, 405; acél o fo l'ácu, 406; nú trébúje a lucrá îņ
 sərbătqare, 407; mń-am_fácú hóre, 408; Note, 410.

INDICE TEMATIC 413
GLOSAR 417
ABREVIERI 417

Necesitatea de a efectua cât mai grabnic culegeri de material ilustrativ pentru variantele regionale ale limbii a devenit un loc comun în dialectologia modernă. Motivele invocate, de obicei, cel puțin pentru graiurile românești vorbite între granițele României, se referă la "pericolul" acțiunii nivelatoare exercitate de limba literară asupra tuturor generațiilor de vorbitori (TD - Porțile de Fier, XI),

Pentru graiurile românești din afara granițelor, chestiunea se pune diferit. În cazul acestora, pericolul real îl constituie politica de deznaționalizare dusă decenii de-a rândul de către statele în care, date fiind împrejurările istorice, populația românească a fost nevoită să evolueze.

Cunoașterea și cercetarea comunităților românești de peste hotare reprezintă, totodată, o datorie și o obligație a oamenilor de știință. Pentru lingviștii și dialectologii români, studierea graiurilor vorbite în medii alogene constituie o sursă aproape nebănuită de noi și noi descoperiri de importanță deosebită, în primul rând pentru dialectologia diacronică și sincronică românească, pentru istoria limbii și, în al doilea rând, pentru lingvistica romanică.

Încă de la înființare, în 1961, fostul Centru de Cercetări Fonetice și Dialectale, actualul Institut de Fonetica și Dialectologie "Al. Rosetti" al Academiei Române, și-a propus, printre obiectivele prioritare, realizarea unui corpus de texte dialectale înregistrate de la vorbitori de limbă română din țară și din străinătate care, ulterior, s-a tezurizat în *Arhiva fonogramică a limbii române* (AFLR), cea mai cuprinzătoare colecție de acest fel existentă până în prezent în România. Prin profilul său, institutul vizează, în primul rând, culegeri de material *dialectal*.

Dacă, înainte de 1990, asemenea investigații au avut doar un caracter sporadic¹, după această dată, cu sprijinul permanent al Academiei Române, pentru cercetătorii din institutul nostru, posibilitățile de a cunoaște "pe viu" graiurile românești vorbite în medii alogene au devenit reale.

Primele zone spre care și-au îndreptat atenția au fost cele din fosta Uniune Sovietică. Oportunitatea investigațiilor științifice a fost susținută și de interesul manifestat în această direcție de dialectologii de la Institutul de Lingvistică al Academiei de Științe a Republicii Moldova.

Astfel, prin relațiile științifice interacademice dintre România și Republica Moldova, între Institutul de Fonetica și Dialectologie "Al. Rosetti" și cel de la Chișinău s-au stabilit planuri comune, consacrate studierii graiurilor românești din Republica Moldova și Ucraina. Un plan asemănător a fost semnat între institutul nostru și Institutul de Lingvistică al Academiei Ucrainene de Științe din Kiev².

Ca urmare a acestor acorduri științifice, începând cu 1991 s-au întreprins cercetări de teren în diferite zone cu populație românească din Ucraina și în câteva localități din Republica Moldova. Rezultatele acestor investigații au fost valorificate parțial în studii și articole apărute în reviste de specialitate de la București (Marin 1995; Marin, Mărgărit, Neagoe 1998; Mărgărit 1998; Pavel 1998) și Chișinău (Neagoe 1997). Pe de altă parte, Arhiva de texte dialectale orale a institutului nostru s-a îmbogățit cu materiale de o deosebită valoare lingvistică și sociolingvistică, istorică și etnografică.

Pe baza înregistrărilor obținute și beneficiind de o bogată experiență în publicarea textelor dialectale, sectorul de dialectologie al Institutului de Fonetica și Dialectologie "Al. Rosetti" a realizat acest prim volum consacrat graiurilor românești din afara granițelor³.

Lucrarea cuprinde texte culese, între anii 1991 și 1995, din 21 de localități, din Ucraina și Republica Moldova, situate în patru zone reprezentative pentru patru grupuri de graiuri (Marin, Mărgărit, Neagoe 1998, 71-74), urmate de un glosar. Textele au fost transcrise de Maria Marin, Victorela Neagoe și Vasile Pavel. Operația de verificare a acestora a fost

¹ În anii '70, '80, cercetătorii din institutul nostru au înregistrat texte de limbă română vorbită de la armenii din Peninsula Balcanică (Nicolae Saramandu) și de la românii din Statele Unite ale Americii (Anca Hartular).

² Colaborări similare s-au angajat și cu Institutul de Lingvistică al Academiei Ungare de Științe de la Budapesta și cu Institutul de Lingvistică al Academiei Bulgare de Științe din Sofia.

³ Lucrări asemănătoare, referitoare la graiurile românești din Bulgaria, Ungaria și alte zone din Ucraina, precum și la dialectul aromân vorbit în Peninsula Balcanică, se află în diverse stadii de elaborare.

efectuată de către fiecare transcriptor împreună cu Iulia Mărgărit. Materialul pentru glosar a fost extras, într-o primă fază, de către transcriptorii. Ulterior, el a fost completat de Iulia Mărgărit. Concepția asupra glosarului și redactarea propriu-zisă îi revin Iuliei Mărgărit. În forma premergătoare computerizării, întregul glosar a fost citit, formulându-se unele observații și sugestii, de către Maria Marin. Computerizarea volumului a fost realizată de către Ramona Ion și Aurora Georgiana Vasile.

Scopul principal al lucrării îl constituie prezentarea stadiului actual al graiurilor românești din sudul Basarabiei, stânga Nistrului, nordul Bucovinei și Regiunea Transcarpatică. Materialul inedit din volum poate reprezenta, totodată, un punct de plecare pentru cercetări ulterioare.

1. Anchetele dialectale

Cercetările de teren s-au desfășurat, așadar, în perioada 1991-1995 și au vizat înregistrarea pe benzi de magnetofon a unui corpus de texte, culese după metodele și principiile AFLR (TDO, XIX-XX), adaptate la realitatea sociolingvistică a comunităților anchetate. În comparație cu metoda chestionarului, folosită la elaborarea atlaselor lingvistice, metodele adoptate în înregistrarea textelor dialectale permit o mai eficientă apropiere de mecanismele vorbirii, esențială pentru studiile de limbă vorbită, abordate de lingvistica modernă.

Culegerea materialului s-a realizat cu participarea unor echipe de 4-6 cercetători de la Institutul de Fonetice și Dialectologie "Al. Rosetti" din București și de la Institutul de Lingvistică din Chișinău. Astfel, alături de autorii lucrării, Maria Marin, Iulia Mărgărit, Victorela Neagoe, Vasile Pavel, la unele dintre anchete au participat și colegii Ion Ionică, Bogdan Marinescu, Magdalena Vulpe, de la București, și Valentina Corcimari, de la Chișinău. Ancheta din Martănoșa, regiunea Kirovograd, Ucraina, s-a desfășurat cu participarea a două cercetătoare de la Institutul de Lingvistică din Kiev: Liubov Lazarencu și Nadejda Prilipco.

Echipele de cercetători au lucrat timp de 1-2 zile în fiecare localitate. În general, înregistrările au fost efectuate cu buna știință a subiecților anchetați. Uneori, atunci când informatorii bilingvi, simțindu-se în prezența unor persoane din afara comunității, treceau de la limba română la limba rusă, anchetatorii le atrăgeau atenția să revină la limba maternă. Prezența dialectologilor de la Chișinău în echipă a fost benefică, mai ales în satele transnistrene, eliminând orice urmă de suspiciune față de cercetătorii din România. De un real sprijin ne-am bucurat din partea școlilor din localitățile anchetate: un profesor a însoțit, de regulă, echipa de cercetători.

Pentru a asigura un cadru cât mai natural, în multe cazuri, ancheta s-a desfășurat în prezența mai multor subiecți, care, pe lângă faptul că se completau unul pe altul, uneori intrau în dialog, oferind textelor un grad sporit de autenticitate.

2. Rețeaua

Lista localităților s-a stabilit pe baza datelor de care dispuneam în momentul anchetelor; satele au fost selectate în funcție de vechimea, de prezența lor în rețeaua ALM și de ponderea populației românești.

Cercetările s-au efectuat în cursul a cinci deplasări, a câte 6-10 zile, în următoarele localități:

- Valea Hoțului (= VH), Handrabura (= H), Tocila (= To), raionul Ananiev, Ghidirim (= Gh), Nestoita (= N), raionul Kotovsk, din Regiunea Odesa, Ucraina, Vărăncău (= V), raionul Râbnița, din zona transnistreană a Republicii Moldova, și Trebujeni (= Tr), raionul Orhei, din estul Republicii Moldova - mai 1991;

- Colincăuți (= C), raionul Hotin, Boian (= B), Nesfoia (= Nf), raionul Noua Suliță, Probotești (= Pr), raionul Herța, Igești (=I), Tereblecea (= T), raionul Hliboca, din Regiunea Cernăuți, Ucraina - iunie 1992;

- Utkonosovka (= U), raionul Ismail, Cartal (= Cr), raionul Reni, din Regiunea Odesa, Ucraina, și Giurgiulești (=Gi), raionul Vulcănești, Republica Moldova - iunie 1993;

- Strâmtura (= St), Apșa de Jos (= AJ), raionul Teacevo, Biserica Albă (= BA) și Plăiuț (= Pl), raionul Rahovo, din Regiunea Transcarpatică, Ucraina - august 1993;

- Martănoșa (= M), raionul Novomirgorod, din Regiunea Kirovograd, Ucraina - noiembrie 1995 (v. harta localităților anchetate)⁴.

Spațiul românesc din stânga Prutului, precum și enclavele românești dintre Nistru și Bug au fost cercetate, încă de la sfârșitul secolului al XIX-lea, dar, mai ales, între cele două

⁴ Datele amănunțite privind localitățile cercetate sunt cuprinse într-un capitol separat (v. *infra*).

războaie mondiale, sub aspect etnofolcloric (Burada 1893; Ștefănuță 1933, 1935, 1937, 1939), lingvistic (Weigand 1908; Șandru 1933, 1998; Coșeriu 1940 a, b; Pop 1941; Nandriș 1952) și etnosociologic (Rațiu 1994).

Graiurile din nordul Bucovinei au fost studiate din punct de vedere lingvistic, urmărindu-se, în special, afinitățile lor cu alte unități dialectale ale dacoromânei (Weigand 1908; Pop 1941).

Graiurile din Regiunea Transcarpatică, încadrându-se firesc în cele maramureșene de la sud de Tisa, au preocupat, de asemenea, pe folcloriști (Țiplea 1906) și pe lingviști (Papahagi 1925).

Cercetările lingvistice asupra graiurilor românești din cele patru arii anchetate de noi s-au extins și s-au adâncit odată cu apariția ALM și a TD. Moldova (Udler et alii 1976; Zagaevski 1990; *Dialectologie*; cf. Marin, Mărgărit, Neagoe 1998, 73-75).

Din cele 21 de localități cu populație românească anchetate pentru acest volum, 15 au fost puncte de anchetă pentru ALM (Așsa de Jos, pct. 1; Biserica Albă, pct. 2; Tereblecea, pct. 16; Boian, pct. 17; Colincăuți, pct. 19; Probotești, pct. 20; Vărăncău, pct. 97; Ghidirim, pct. 98; Handrabura, pct. 101; Valea Hoțului, pct. 120; Trebujeni, pct. 126; Utkonosovka, pct. 216; Giurgiulești, pct. 218; Cartal, pct. 222; Martânoșa, pct. 231), iar dintre acestea au fost transcrise texte pentru TD - Moldova doar din 6 localități (Boian, vol. I/1; Valea Hoțului, Martânoșa, vol. I/2; Colincăuți, vol. II/1; Vărăncău, Utkonosovka, vol. III/2).

Cele 21 de localități cuprinse în acest volum aparțin unor grupuri distincte de graiuri, situație explicabilă prin poziția lor geografică diferită și prin condițiile istorice în care s-au dezvoltat în decursul vremurilor. Aceste grupuri sunt:

- sud-vestul Basarabiei: Giurgiulești, Utkonosovka, Cartal;
- zona transnistreană: Valea Hoțului, Handrabura, Tocila, Ghidirim, Nestoita, Vărăncău, la care se adaugă Martânoșa;
- nordul Bucovinei (incluzând aici și Ținutul Herței): Colincăuți, Boian, Nesfoia, Probotești, Tereblecea, Igești;
- Maramureșul de la nord de Tisa: Biserica Albă, Așsa de Jos, Strâmtura, Plăiuș.

Localitatea Trebujeni, aparținând graiurilor moldovenești propriu-zise, a fost inclusă în rețea pentru a oferi o bază de comparație pentru graiurile studiate și cele din Moldova.

Zonele cercetate au cunoscut, de-a lungul timpului, o evoluție diferită unele față de altele și, mai ales, față de restul spațiului românesc. De aceea, pentru înțelegerea situației lingvistice actuale, fără a intra în amănunte, s-a considerat necesară o succintă rememorare a datelor istorice.

Până în 1812, sub numele de Basarabia sau Bugeac, era cunoscută numai regiunea situată la nordul grunilor Dunării, între Marea Neagră și Nistru, care aparținuse Munteniei până în secolele al XVII-lea - al XVIII-lea. După 1812, când rușii au luat sub stăpânire jumătate din Moldova, până la Prut, întreg teritoriul ocupat a primit această denumire. În 1856, după Tratatul de la Paris, Rusia a fost nevoită să cedeze Moldovei trei dintre județele ocupate, Cahul, Ismail și Cetatea Albă, pe care, după războiul din 1877, cu aprobarea Conferinței Europene de la Berlin, le-a redobândit. În timpul primului război mondial, Basarabia s-a declarat independentă, sub numele "Republica Moldovenească" (1917), pentru ca, apoi, Sfatul Țării să voteze unirea cu Regatul României (27 martie 1918). La 12 octombrie 1924 se creează R.S.S.A. Moldovenească, cu capitala la Balta, iar, din 1929, la Tiraspol, în componența căreia intră majoritatea localităților românești din stânga Nistrului. După 1944-1945, întreg teritoriul dintre Prut și Nistru a fost ocupat din nou de ruși, iar, mai târziu, sudul Basarabiei (județele Cetatea Albă și Ismail) a fost alipit la R.S.S. Ucraineană.

Spațiul dintre Nistru și Nipru, în secolul al XVI-lea, făcea parte din Lituania (unul dintre cele mai mari praguri ale Niprului se numea Voloșchii "al vlahilor, vlah"). În *Marea Enciclopedie Rusă*, publicată în secolul al XIX-lea, se menționează că "moldovenii sunt locuitorii autohtoni" ai ținutului Ananiev (Dabija 1991, 9). Până în 1792, lângurile de peste Nistru au denumiri moldovenești: Balta, Nani (actualmente Ananiev), Bârzu (actualmente Kotovsk), Movilău (lâng întemeiat în jurul anului 1600 de către Ieremia Movilă, pe una dintre moșiile sale), Moldovca, Sucleia (actualul Tiraspol), Râmnița, Vozia (Oceacov). Călătorii străini care au străbătut, până în 1792, ținutul dintre Nistru și Bug atestă prezența localităților moldovenești și tătărești (Dabija 1991, 7-9). În Evul Mediu, satele cu populație românească de pe malul stâng al Nistrului, ale căror nume românești au fost schimbate cu nume rusești în epoca modernă, au aparținut de drept domnilor moldoveni (Dabija 1991, 10 - 12). După războiul ruso-turc din 1735-1739, prin tratatul de pace încheiat între cele două puteri și intitulat "Statutul pentru stabilirea de către Rusia a graniței Rusiei cu Turcia, a graniței Moldovei pe Bug, la 12 septembrie 1740", Moldovei i se recunoșc oficial granițele pe Bug (Dabija 1991, 16). După 1792, țarina Ecaterina a II-a a dat boierilor moldoveni domenii în olatul Oceacovului, iar, prin decretul imperial din 20 septembrie 1804, se hotără ca, datorită numărului mare de moldoveni existenți aici, legile ce se vor aplica pe teritoriul dintre Nistru și Bug să fie cele din Moldova (Dabija 1991, 18). Chiar și după 1792, bisericile de dincolo de Nistru se supun mitropolitului Moldovei. Până în 1837, când se înființează mitropolia Hersonului, în bisericile de aici s-a slujit în limba română (Dabija 1991, 19).

Bucovina, provincie situată în nord-vestul Moldovei, a fost ocupată de către austrieci, în 1775, cu asentimentul Turciei. În 1849, a fost decretată ducat și țară a coroanei imperiale. Ca și Basarabia, în 1918, Bucovina a revenit la țara mamă, România. Când trupele rusești ocupă Basarabia, la 28 iunie 1940, nordul Bucovinei, județul Hotin din nordul Basarabiei, precum și întreg sudul acesteia (vezi *supra*) sunt anexate la R.S.S. Ucraineană, frontierele României cu Uniunea Sovietică fiind confirmate după armistițiul semnat la 12 septembrie 1944.

Maramureșul de la nord de Tisa, de două ori mai întins decât cel de la sudul râului, cuprindea mai puține sate decât partea lui sudică. La începutul secolului al XIV-lea, în "Maramureșul istoric", românii reprezentau aproximativ 90% din populație, procent care, în condițiile masivei colonizări rutene efectuate pe direcția nord-vest spre sud-est, s-a redus treptat. Începând cu secolul al XVII-lea, numărul rutenilor din Maramureșul de nord depășește pe cel al românilor (Popa 1970). Istoria Maramureșului (de la nord și de la sud de Tisa) este aceeași cu a Transilvaniei. În pofida stăpâniirilor succesive, maghiară și austro-ungară, "Maramureșul istoric" a continuat să fie o unitate etnică și lingvistică. Granița dintre satele românești situate la sud și la nord de Tisa a fost trasată după primul război mondial, când partea de nord a intrat în componența Cehoslovaciei, iar apoi, după cel de al doilea război mondial, a fost anexată la R.S.S. Ucraineană.

Deși, din necesități obiective de comunicare, au fost obligați să învețe limba statului în care trăiesc, locuitorii comunităților rurale, în cea mai mare parte români, au rămas fideli limbii materne chiar până în zilele noastre. Cu excepția unei părți din populația vârstnică (mai ales femei) din nordul Bucovinei și din Maramureșul de la nord de Tisa, toți vorbitorii din satele anchetate sunt astăzi bilingvi, cunoscând, însă, limba de adopțiune în grade diferite⁵.

3. Informatorii

La alegerea informatorilor s-a procedat conform principiilor generale care stau la baza AFLR (cf. Șuteu 1958, 210-219; TDO, XIX): în fiecare localitate au fost anchetate 6-14 persoane⁶, de ambele sexe și de vârste diferite, originare din localitate⁷, fără defecte de vorbire și practicând ocupațiile tradiționale ale locului⁸. Ținând seama de obiectivul principal al anchetelor - surprinderea aspectelor conservatoare ale graiurilor românești locale - și de faptul că generația tânără (fete și băieți între 18 și 22 de ani) este plecată din sat sau rar mai vorbește românește, au fost aleși, cu precădere, vorbitori din generația în vârstă (uneori 3-7 reprezentanți). Abateri de la principiul conform căruia un bun informator este acela care a avut cât mai puține deplasări în afara localității, ne-au fost impuse, de asemenea, de specificul zonelor cercetate; unii dintre subiecții anchetați au fost deportați (cf. Igești, subiectul VII), alții, prin natura meseriei practicate, au călătorit prin diverse zone ale fostei Uniuni Sovietice, fapt care nu le-a afectat în nici un fel graiul (cf. Biserica Albă, subiectul VIa, Așa de Jos, subiectul V).

4. Textele

4.1. După conținutul lor, textele selectate pentru acest volum se pot grupa în două categorii: tematice și libere (cf. TD - Porțile de Fier, XVI).

Prima categorie cuprinde textele prin excelență *descriptive*, în care informatorul prezintă desfășurarea unei activități curente, adeseori cu caracter productiv (cultura cerealelor, a cânepei, a viței de vie, construirea unei case, oienitul și prelucrarea laptelui, prepararea diverselor feluri de mâncare etc.), fie aspecte etnografice și folclorice (legate de momentele principale ale vieții: naștere, căsătorie, moarte sau anumite sărbători). În această categorie se încadrează și textele în care este prezentată toponimia localității, înregistrate (și, de cele mai multe ori, transcrise) pentru importanța lor istorică și lingvistică. Bogate în detalii, cu descrieri minuțioase de activități și obiceiuri din viața comunității, textele tematice aduc o contribuție semnificativă la cunoașterea complexă a zonelor studiate. Din punct de vedere lingvistic, ele se remarcă prin bogăție și varietate terminologică.

Textele libere, de regulă *narrative*, se obțin relativ mai greu decât cele tematice. Orientarea informatorului spre aspecte, întâmplări interesante, palpante, depinde de abilitatea anchetatorului, dar, bineînțeles, și de dispoziția și capacitatea subiectului de a răspunde

⁵ Pentru prezentarea situației actuale în privința utilizării limbilor rusă sau ucraineană de către românii din zonele cercetate, v. Marin, Mărgărit, Neagoe 1998, 71-73; Pavel 1998.

⁶ Doar în cazuri excepționale, în care autoritățile locale nu numai că nu au înțeles rostul cercetărilor noastre, dar și-au arătat de-a dreptul ostile, numărul informatorilor s-a redus la unul (Valea Hoțului) sau doi (Vărăncău).

⁷ Dat fiind caracterul deosebit al anchetelor din aceste zone față de cele din România, atunci când un vorbitor se dovedea a fi un foarte bun povestitor și cunoscător al graiurilor locale, s-a renunțat la respectarea strictă a acestui principiu (cf. Nesfoia, subiectul V, Martănoșa, subiectul VI).

⁸ Și în privința acestui principiu s-au acceptat unele excepții, motivate prin faptul că anumiți vorbitori, cadre didactice, funcționari etc., erau autentici vorbitori ai graiului, întrucât instruirea lor a fost făcută în limba oficială a statului (rusă) (cf. Handrabura, subiectul VIIb, Colincăuți, subiectul V, Boian, subiectul III, Biserica Albă, subiectul VIb).

"provocărilor" dirijate ale anchetatorului. Valoarea lingvistică a textelor narative este deosebită în măsura în care se poate obține o formulare cât mai autentică. De cele mai multe ori, informatorul se lasă captivat de narațiune și, observând atenția și interesul cu care este ascultat, se străduiește chiar să povestească cât mai amănunțit, participând afectiv la cele relatate (vezi numeroasele texte în care se râde copios, în care se plânge sau în care sunt folosite multe interjecții, element specific expresivității populare). De o deosebită autenticitate, de-a dreptul impresionantă, sunt textele care narează amintiri, personale sau auzite, despre foamete, despre deposedarea de bunuri (pământ, vite, cereale etc.) și, mai ales, despre deportarea în cele mai îndepărtate și aride zone ale fostei Uniuni Sovietice (v. *Indicele* textelor). Textele libere reprezintă atât o sursă de material cu valoare deosebită pentru studierea sintaxei, a stilisticii, morfologiei și a lexicului dialectal din cele mai variate câmpuri semantice, cât și documente cu caracter istoric și social.

Fără a urmări, în mod deliberat, culegerea unor texte folclorice, s-au înregistrat, totuși, unele producții populare (basme, îndeosebi de la copii, orații de nuntă) și chiar creații proprii (poezii) ale unora dintre informatori.

Reprezentarea celor două categorii de texte este destul de echilibrată: aproximativ⁹ 57% texte comparabile și 42% texte libere.

4.2. Selectarea textelor din acest volum s-a făcut, în primul rând, după criteriile lingvistice (în funcție de prezența particularităților dialectale specifice zonei cercetate), dar s-au avut în vedere și gradul de spontaneitate, expresivitatea, cursivitatea și interesul etnografic, sociologic sau psihologic al conținutului.

4.3. Ordinea localităților în volum a fost stabilită în funcție de apartenența lor la grupurile de graiuri pe care le reprezintă (v. *supra*), iar, în cadrul fiecărui grup, în funcție de poziția geografică, respectându-se direcția sud-nord și, respectiv, est-vest.

Ordinea informatorilor în cadrul fiecărei localități urmează ordinea descrescătoare a vârstei (bărbați, femei).

Textele obținute de la fiecare subiect apar, în volum, în ordinea înregistrării, ceea ce permite, în anumite limite¹⁰, urmărirea metodei de anchetă, a legăturilor dintre texte, adeseori unele decurgând, în cele din urmă, în chip firesc, din altele: cânepă / lână → port popular; cum s-a cunoscut informatorul cu soția/soțul → nuntă; oi → întâmplări cu lupi etc.

4.4. Odată alese, textele au fost transcrise fără rețușuri: au fost consemnate întreruperile, ezităările, revenirile, reluările, corectările (v. capitolul *Transcrierea fonetică*). S-au eliminat doar fragmentele care ar fi lungit textul fără a aduce elemente noi, interesante, cele care reiau aproape identic pasaje povestite anterior sau grupurile de cuvinte total ininteligibile.

4.5. Intervențiile anchetatorilor sau ale unor participanți ocazionali, notate, în transcriere literară, între paranteze drepte, au fost redată cu scopul de a fi urmărită desfășurarea anchetei; ele influențează, adesea, însăși formularea răspunsului.

4.6. Notarea gesturilor, operație absolut necesară pentru înțelegerea corectă și complexă a textului, s-a făcut după aceleași metode utilizate în textele transcrise pentru TD - Porțile de Fier (XXII-XXIV) și pentru celelalte volume publicate de către dialectologii Institutului de Fonetice și Dialectologie "Al. Rosetti" (v. *infra*, p. XXI). Notele, care apar la sfârșitul textelor transcrise din fiecare localitate, cuprind, pe lângă descrierea gesturilor, explicații privitoare la întreruperile determinate de factori extralingvistici (tuse, oftat, plâns, intrarea în cameră a unei persoane etc.). Tot în note sunt explicate numele proprii care, transcrise fără majuscule, pot crea ambiguități¹¹.

5. Glosarul

Glosarul reprezintă un corpus de termeni din textele care îl preced și din cele care nu au fost selectate pentru volum, încercând să valorifice integral, din punctul de vedere al lexicului, materialul dialectal cules.

În relația texte/glosar, acesta din urmă are rolul unui instrument de lucru indispensabil la lectură. El nu constituie o lucrare autonomă, ci, mai degrabă, una auxiliară, concepută cu scopul de a facilita receptarea discursului dialectal. Din unghiul aceleiași relații, glosarul se

⁹ Multe dintre textele care, după titlu, par a fi comparabile conțin fragmente de text liber, ceea ce creează dificultăți în clasificare.

¹⁰ Avem în vedere că nu au fost transcrise toate textele înregistrate.

¹¹ Pentru alte aspecte legate de transcrierea textelor, v. capitolul *Transcrierea fonetică*.

prezintă ca o "prelungire" a textelor, o secțiune având caracter complementar în economia volumului, fără de care parcurgerea acestuia ar deveni, de multe ori, anevoioasă.

Materialul lexical valorificat în glosar constă în termeni, expresii, locuțiuni provenind din arii diferite (v. *supra*).

5.1. Etapa de început a elaborării glosarului a constat în selectarea de către autorii transcriptori a elementelor susceptibile de a fi cuprinse într-un corpus de termeni dialectali. Ulterior, la verificarea textelor, după operația de transcriere, au intervenit modificări, pe de o parte, prin achiziționarea de noi elemente, identificate după ascultări repetate, pe de altă parte, prin renunțarea la altele a căror prezență (pe baza unui singur dicționar, CADE) nu se justifică în spațiul glosarului.

Etapa următoare a constat în trierea materialului faptic prin confruntarea cu principalele lucrări lexicografice, cu scopul de a înlătura lexemele nereprezentative pentru zonele respective.

Selectarea elementelor lexicale pentru glosar a fost făcută (cu ajutorul dicționarelor) aplicându-se criteriul specificității termenilor pentru un anumit teritoriu sau altul, al calității de element arhaic sau regional. Au fost respinse unitățile lexicale de largă răspândire, cu mențiunea "pop." în dicționare sau care figurează în DM, DEX ca elemente ale limbii comune (*robotă* "muncă", *semănat* "obicei de Anul Nou" etc.).

Cea de a treia fază de lucru a constat în redactarea propriu-zisă, avându-se în vedere definirea termenilor (prin acceptarea sau, de la caz la caz, completarea definițiilor formulate inițial), stabilirea variantelor și selectarea formelor morfologice demne de interes.

5.2. Din punctul de vedere al concepției, glosarul se înscrie în seria lucrărilor similare, elaborate de sectorul de dialectologie al institutului nostru (Gl. Olt., Gl. Dobr., Gl. Munt.). Diferențele sunt minime¹² și au fost impuse de specificul materialului valorificat în volum. Provenind din zone atât de diverse și de îndepărtate între ele, posibilitatea stabilirii seriilor sinonimice ni s-a părut riscantă, întrucât nu reprezintă o realitate la nivelul unui grai sau a unor grupuri de graiuri dintr-un anumit teritoriu, ci al unor ramificații teritoriale separate ca poziție geografică și filiație lingvistică. Din acest punct de vedere, lista heteronimelor ni se pare revelatoare doar sub aspectul diversificării vocabularului dialectal. De altfel, lexicul reunit în glosar impune prin a b u n d e n ța, d i v e r s i t a t e a și c o m p l e x i t a t e a termenilor.

Prin poziția lor marginală, izolată față de arealul dacoromân, graiurile cercetate se disting printr-o mare varietate lexicală, evidentă în multiple planuri:

- dezvoltarea unor ample serii heteronimice (din elemente regionale - împrumuturi din limbile învecinate): *a boi* < *boia* < tc. *boia* / *a crăși*, *a crăsui* < rus. *krasit'* / *a fărbugi* < *farbă* < germ. *Farbe* / *a fești* < magh. *fésténi* / *a vâpsi* < bg. *vapsam* "a vopsi"; *chitoroage* < sb. *kitrig* / *rasol* < bg. *raszol* / *răcitur* < *răci* + - *turi* / *huludeș* < ucr. *holodec* "piftie" etc.;

- crearea de noi termeni prin posibilitățile proprii ale graiurilor: *miteluș*, *miticuș*, *mâțicuș*, *micuc*, derivate diminutive de la adjectivul *mic*; *frunzișoară*, *frunziță*, *frunzucă* "foi de dafin", toate formații de la aceeași bază: *frunză*;

- conservarea unor elemente arhaice, cuvinte și sensuri, specifice secolului al XVI-lea, astăzi dispărute din limbă sau întâlnite doar la nivel regional: *anină* "nisip", *besăzi* "vorbe", *gras* "grăsime", *a înfrâmșeia* "a înfrumuseța", *lemn* "copac", *a se mișela* "a se văicări", *prost* "simplu";

- păstrarea unor forme lexicale mai apropiate de etimon: *fărină* < lat. *farina*, *înemă* < lat. *anima*, *măduă* < lat. *medulla*, *peană* < lat. *pinna*;

- prezența unor elemente regionale, specifice fiecărei zone, reprezentând împrumuturi din limbile învecinate: turcești, în sudul Basarabiei: *ceamur* "lut cu apă folosit în construcții" < tc. *çamur*, *cier* "pășune" < tc. *çair*, *gaigana* "omletă" < tc. *kaigana*, *iorgan* "plapumă" < tc. *yorgan*, *tel* "beteală" < tc. *tel*; ucrainene, în Bucovina și în Republica Moldova: *crohmală* "scrobeală" < ucr. *krochmal*, *cușmă* "căciulă" < ucr. *kučma*, *stative* "război de țesut" < ucr. *stativa*, *stoler* "tâmplar" < ucr. *stoljar*; germane, preponderent, în Bucovina, dar și în zona transcarpatică: *farbă* "vopsea" < germ. *Farbe*, *fiacăr* "trăsură" < germ. *Fiaker*, *șlaier* "voal" < germ. *Schleier*, *ștrimfi* "ciorapi" < germ. *Strümpfe*; maghiare, în graiul maramureșean din nordul Tisei: *baie* "salină" < magh. *bánya*, *corhaz* "spital" < magh. *korház*, *gubă* "haină de

¹² Ne referim la unele procedee și "inovații" în prezentarea materialului, impuse de necesitatea de a-l sistematiza mai draslic decât în lucrările precedente, dat fiind specificul lucrării: de cuprindere, în limitele aceluiași volum, a celor două secțiuni: texte și glosar.

postav" < magh. *guba*, *șohan* "niciodată" < magh. *soha n[em]*, *șpargă* "sfoară" < magh. *spârğa*, *teglă* "lut ars" < magh. *teglă*; rusești în toate zonele cercetate, fiind vorba de limba oficială a fostei URSS, evidente în două straturi: elemente vechi, regionale la nivelul limbii comune: *armie* "armată" < rus. *armia*, *ceaină* "ceainărie" < rus. *čaina*, *comandir* "comandant, șef" < rus. *komandir*, *delă* "problemă, afacere" < rus. *delo*, *nacealnic* "șef" < rus. *načalnik*, *storoș* "paznic" < rus. *storozh*, *tif* "tifos" < rus. *tif*, unele elemente neologice, de origine romanică, pătrunse prin filieră slavă: *clas* < rus. *klass* < fr. *classe*, *costium* < rus. *kostium* < fr. *costume*, uneori preluând accentul limbii intermediare *afțobuz* < rus. *avtobus*, *fondăment* < rus. *fondament*, *incubător* < rus. *incubator*, cât și împrumuturi propriu-zise: *detsadic* "grădiniță de copii" < rus. *detsadik*, *stroică* "șantier" < rus. *stroika*, *șahță* "mină de cărbuni" < rus. *šahța* etc.

În fața acestei realități lingvistice este firesc să nu ne preocupe aspectul unității vocabularului, ci acela al diversității, al varietății sub aspectul tezurizării formelor vechi și al complexității în evoluția vocabularului prin împrumuturi din limbile popoarelor învecinate și prin îmbogățirea cu mijloace interne.

În redactarea materialului s-au avut în vedere unele principii preluate din "arhiva" altor glossare (v. Gl. Munt.) dintre care menționăm câteva:

Alineatul I

1. Cuvântul-titlu figurează în transcriere literarizată (*încîpge* pentru *însîpze*, *did* pentru *gid*, *pirôșcă* pentru *kirôșcă*) în forma în care a fost surprins în text (*mîrului* s.m. gen; *dohăneă* vb. ind. impf. 3 sg.), cu notarea accentului și precizarea numărului de silabe, când se impune distincția hiat/diftong: *siliôtcă* (3 sil.); *ștêvie* (2 sil.); *sobrânie* (3 sil.), *vreâicică* (2 sil.). Absența accentului denotă caracterul monosilabic al formei respective (*valiș*). Când termenul a fost înregistrat cu mai multe forme, am optat, ca titlu, pentru nominativ singular nearticulat, la categoria numelui (*bold* "prăvălie, magazin"; *ciér* "pășune"), pentru masculin singular la adjectiv (*curât* adj. 1°..... f. pl. *curâte*), pentru infinitiv, iar în absența acestuia, indicativul cu timpul prezent, pers. 1-3 sg., la verb (*căcelésc* vb. ind. prez., 1 sg. "întind aluatul cu *cacealca*", iar celelalte au fost reținute ca forme morfologice (ind. prez., 2 sg. *căceléști*, 1 pl. *căcelîm* etc.).

2. Indicațiile gramaticale referitoare la forma din titlu se dau cu prescurtările menționate în *Abrevieri*. La verb, caracterul tranzitiv sau intransitiv se notează când reprezintă un regim (sau un caz) special: *asfințesc* vb. tranz. ind. prez. 3 pl. "fac slujbă religioasă; sfințesc": (*Asfințesc fântânele*); *arăcneă* vb. tranz. ind. impf. 3 sg. "striga, chema" (*L-arăcneă Pavăluș*). La substantiv, când din informațiile oferite nu se poate deduce genul, situația se marchează printr-un spațiu liber între termenul-titlu și indicația următoare: *băli* s. pl. "coceni de porumb". Dacă un termen poate fi interpretat atât ca adjectiv, cât și ca participiu, am procedat diferențiat în atribuirea unui anumit statut morfologic: atunci când forma se revendică de la un verb prezent în glosar, am considerat că este vorba despre o formă de participiu și am afiliat-o acestuia (din necesitatea sistematizării materialului): *închioră* vb. ind. impf. 3 sg. "încheia haina prin c h e t o a r e"; part. *închiorât*. Când, dimpotrivă, este vorba despre o virtuală formă de participiu, în absența verbului, este considerat adjectiv: *îngiosât* adj. "înjosit", *îngurzite* adj. f. pl. "încrețite", *mașcât* adj. "mascat".

3. Urmează sigla localității și a informatorului corespunzătoare categoriei de vârstă, de sex, respectând principiile aplicate în celelalte glossare dialectale deja publicate (v. *Prefața* la Gl. Munt., p.4). Informatorii ocazionali sunt marcați printr-un asterisc notat la stânga siglei de localitate (PI*), iar cei neînregistrați pe bandă, la dreapta siglei (*H).

4. Glosarea propriu-zisă este condiționată de forma gramaticală a cuvântului-titlu, respectându-se concordanța între caz și număr la substantiv, (*ciocléji* s. m. pl. "tulpini de porumb, după cules"; *a brăhărlui* s. m. gen. "a bragagiului" etc.), mod, timp și persoană la verb (*căceluiești* vb. ind. prez. 2 sg. "întinzi foaia de aluat folosind c a c e l u l").

Definiția am realizat-o cu termeni din limba comună, evitând programatic glosarea printr-un element dialectal, care ar fi occultat sensul sau ar fi făcut anevoioasă înțelegerea. Am încălcat deliberat principiul în absența unui sinonim literar. În astfel de cazuri limită, am furnizat elementul regional corespunzător pentru a conferi transparență glosării: *clănțău* "grup mic de oi; clănțău"; *malavâncă* "turtă din mălai cu lapte, brânză și smântână; alivancă".

În situația diminutivelor derivate de la termeni dialectali, am indicat între paranteze rotunde sensul primitivului, explicitând, astfel, semantic noua formație: *cănățuie* s. f. dim. de la *cănată* ("cană"); *tonișor* s. n. dim. de la *ton* ("butoi").

Când cuvântul-titlu se revendică de la un cuvânt-bază din glosar, în definiție s-a făcut apel la acesta din urmă, marcat grafic prin spațiere, pentru simplificarea și precizia explicației: *îngrețosat* "a făcut să fie greu" ("greu, anevoios").

5. Sensurile sunt ilustrate, de la caz la caz, cu unul sau mai multe exemple literarizate, cu excepția cuvântului-titlu (sau a formelor sale) reprodus în transcriere fonetică (simplificată).

Probleme privind alineatul I.

1. Atunci când cuvântul-titlu apare cu determinant, acesta figurează după indicațiile gramaticale: *vreme* s. f. art. în expr. *în toată* ~ *a loc. adv.* "mereu, totdeauna"; *băteă* vb. ind. impf. 3 sg. în expr. ~ *din limbă* "vorbea frumos; recita (orații)".

Apar și situații când determinantul urmează imediat determinatului: în cazul substantivelor compuse (*sâlce, copac de* ~ "salcie"; *pom, ~ de piersic* "piersic"), al locuțiunilor substantivale (*ascunsul, de-a* ~ "de-a v-ași ascunselea") sau verbale (*a căpătât, ~ ~ boală* "s-a îmbolnăvit"), al numeralelor adverbiale (*două, de-a* ~ "a doua oară") etc.

2. Când cuvântul-titlu apare singur dintr-o localitate, iar în combinație cu un determinant din alta, se dau separat siglele respective: *băbă* s. f. C VI, N VII, ~ *neagră* s. compus C Va, Nf V "un fel de prăjitură, care, uneori, din cauza componentelor (facultative) devine maronie; budincă".

Poziționarea în glosar a relației determinat/determinant se face în favoarea termenului care poartă accentul semantic: *răcitură fugărite* "piftie fiartă în grabă, în fugă" figurează s.v. *fugărite*, la fel *mățe de tabac* "semințe proaspete de dovleac" apare s.v. *mățe*, care definește metaforic conținutul respectiv. În cazul în care ambii termeni ai relației necesită explicații, am oferit una singură, pentru fiecare termen în parte, cu trimiterea necesară: *mățe, ~ de tabac* "semințe..."; iar la *tabac* s. "dovleac"; *mățe de* ~ v. *mățe*.

3. Atunci când cuvântul-titlu are mai multe sensuri, acestea au fost ordonate fie după numărul de atestări (*îmblă* vb. 1° *a* ~ inf. AJ Va, BA VIIa, C VI, Gh V, H VIIa, d, N V, T V "a umbla". 2° ind. prez. 3 sg. *îmblă* în expr. ~ *la școală* To II, VH VII "frecventează cursurile școlare; învață". 3° ind. pf. c. 3 pl. *au îmblăt* PI VIIa "au funcționat, au acționat". 4° ind. prez. 3 sg. *îmblă* H VIIa, vb [despre must] "fierbe"), fie după sens, cel dintâi fiind cel mai cunoscut dintre cele atestate în glosar (*băbă* s.f. 1° "bunică". 2° "moașă". 3° pl. *băbe* "viermi de mătase". 4° ~ *neagră* "budincă"), fie, în sfârșit, după statutul morfologic: la verb, de pildă, formele la diateza reflexivă urmează, de regulă, celor active și numai atunci când sunt unice apar ca formație-titlu: *calicească* vb. 1° *să* ~ conj. prez. 1 sg. H vb "să pocesc (limba)". 2° refl. conj. prez. 3 sg. *să se calicească* [despre un obiect] "să se deterioreze". 3° refl. ind. pf. c. 3 sg. *s-a calicit* [despre un om] "s-a îmbolnăvit"; *căcim, ne* ~ vb. refl. ind. prez. 1 pl. "ne legănăm".

Alineatul al II-lea, cuprinzând indicațiile gramaticale suplimentare față de cuvântul-titlu, siglele localităților și ale informatorilor, procedeu utilizat, în genere, de glosarele dialectale menționate (v. *supra*), în cazul de față, când a fost posibil, a fost suprimat prin transfer în alineatul I: *bâncă* s. f. Cr VII, Gh V, H VIIa, M vb, N VII, v, Nf V, St III, Tr V, U v, pl. *bânci* AJ vb, BA V, H VIIa, Nf V, T Ib, U v, *bânțe* H VIIa "borcan"; *cómnată* s.f. H v, VH VII, pl. *cómnote* AJ VIII, M vi "cameră"; *adăuge* vb. 1° *să se* ~ refl. conj. prez. 3 sg. H v [despre mămăligă] "să se umfle". 2° part. m. pl. *adăugiți* T v [despre pari] "înnădiți". El re apare când cuvintele prezintă mai multe sensuri sau mai multe forme morfologice, iar menținerea procedurii nu era posibilă: *cliucesc* (2 sil.) vb. ind. prez. 1 sg. T VIII "închid, prin învârtire, un buton, un capac, etc.". ind. impf. 2 sg. *cliuceai*; pf. c.3 sg. *a cliucit* N vi.

Alteori, respectarea procedurii ar fi condus la repetarea inutilă a unor forme: *bosorcăie* s.f. 1° AJ VIII, VIIa, b, PI VIIb "vrăjitoare". 2° BA VIIb "ființă imaginară cu puteri nefaste". pl. *bosorcăi* 1° AJ VIIa, PI VIIb, 2° BA VIIb.

Alineatul al III-lea, devenit adesea al II-lea și cuprinzând variantele fonetice și/sau morfologice în formă literarizată, are aceeași structură ca și alineatul I:

bitâng s.m. AJ VIII, PI VII "vagabond".

var. *bitângă* s.m. BA VIIb, St v, pl. *bitângi* PI VIIa, St VIII, v.

Fiecare variantă figurează și separat, în ordine alfabetică, cu trimitere la cuvântul-titlu: *bitângă* v. *bitâng*.

Uneori, mai ales în cazul verbelor cu mai multe sensuri și cu cel puțin o variantă, chiar și acest alineat dispare, prin transfer la primul: *dirég* vb. ind. 1° prez. 3 pl. în ~ *măsa* Tr v [la

nută] "aranjează masa". 2° pf. c. 3 sg. *a dirés* I VII "a reparat". 3° var. *s-a dres* refl. pf. c. 3 sg. H V [despre porc] "s-a îndreptat, și-a revenit (după boală)".

În ceea ce privește variantele fonetice, acestea cuprind mai multe categorii, în funcție de particularitățile proprii graiurilor:

- proteza sau afereza unor sunete: *ridică*, var. *aridică*; *scoâte*, var. *ascoâte*; *peuci*, var. *spevci*; *azîmcă*, var. *zîmcă*;

- căderea consoanei *h* sau prezența acesteia în forme etimologice sau hipercorecte: *arăbă*, var. *hărăbă* < tc. *araba*, *armân*, var. *harmân* < tc. *harman*;

- forme hipercorecte create prin depalatalizarea unor consoane: *dileám* pentru *bileám*; *încîpge*, *înrîmbe* pentru *înrînge*;

- sonorizarea sau asurzirea unor consoane: *bolt*, var. *bold*; *sfétere*, var. *svédere*;

- accidente fonetice: a) metateză: *făculaiám* > *fălăcuiám*; *mezinic* > *ziminic*; *niștojí* > *instují*; b) haplogogie: *arăstoárnă* > *astoárnă*; *deșchicăt* > *deșcăt*; *pântece* > *pânce*; c) disimulare: *știubéi* > *știbéi*; d) acomodare: *súcnă* > *súmnă*; e) modificare de accent: *șóhan* > *șohán*.

Pentru stabilirea variantelor fonetice, de multe ori am avut în vedere starea de fapt din graiuri, iar limba comună, în raport cu acestea, doar, ca element subsecvent. Astfel, pentru *chipér*, cu multiple sensuri, am considerat *pipér*, cu mult mai puține atestări, ca variantă sau pentru *a bilí*, forma palatalizată (*a ghií*) figurează ca variantă, deși acesta din urmă, în DEX, apare cuvânt-titlu, cu mențiunea "reg."

În categoria variantelor morfologice am inclus formele rezultate în urma schimbărilor de ordin gramatical, la nume privind: a) genul: *capică* s.f., var. *capíc* s.n.; *dom* s.n., var. *dómă* s.f.; b) declinarea: *castrúle* s.f., var. *castrúlă* s.f.; *cúhne* s.f., var. *cúhnă* s.f.; c) desinența prin reconstituirea unui nou singular: *scrijeálă* < pl. *scrijele* (de la *scrijea*), uneori prin pierderea acesteia: *coniúș* < *coniúșnă*; *coșól* < *coșólcă*; la verb privind conjugarea *capciunésc* vb. ind. prez. 1 sg., var. *capciunátă* vb. part. f..

Când un cuvânt-titlu dispune de mai multe variante, ordonarea acestora s-a făcut avându-se în vedere mai multe criterii: a) apropierea formală față de termenul-bază: *blagoslovéște* vb. ind. prez. 3 sg.; var. *bogoslovéște*, *bloscóvesc*, *boslovít*; b) ordinea alfabetică: *căcelésc* vb. ind. prez. 1 sg.; var. *cacealésc*, *cacelím*; c) numărul atestărilor; *chișleác* s.n.; var. *chișleág* s.n. H VIIa, V, Nf IIIb, T V, U VIIa; *cășleág* s. n. U VIIa; *pișleág* s.n. T V; d) potențialul proces de creare a variantelor: *zahár* s.n. H VIIa, c, v, M VII, N V, Pr Va, To VII, Tr V; var. *záhár* s.n. N VIII, VH VII; *zár* s.n. Gi V, IIIa, b, *zar* s.n. Gi V, IIIa, b (cuvântului-titlu îi urmează varianta cea mai apropiată formal, *zahár*, apoi *zar*, prin căderea consoanei *h*, frecventă în unele graiuri dacoromâne, și *zar*, prin reducerea vocalei *a* în hiat).

În cazul formelor verbale fluctuante, pentru evitarea inconsecvențelor, ne-am impus un principiu: când varianta se dovedește neanalizabilă în raport cu baza, am apreciat că este vorba despre un singur termen cu una sau multe variante: *jupói* cuvânt-titlu, cu variantele *jupí*, *jăpuí* (verbul etimologic *jupí* < bg. *župia* a dezvoltat, prin schimbare de sufix, formele *jupui*, apoi *jăpui*, prin disimulare, *jupii*, prin asimilare, neanalizabile în bază derivativă și sufix).

O problemă specială au constituit-o elementele pătrunse în aceste graiuri din limbi diferite. Acestea au fost tratate drept cuvinte-titlu și nu ca variante: *coríndă* (< lat. *calēndae*), *coleádă* (< sl. *koleda*).

Cât privește împrumuturile din limba rusă, acestea constituie o categorie specială, care, deși poluanță la nivelul graiurilor (Sclifos 1994, 152), nu poate fi ignorată. Gradul de afectare a lexicului dialectal sub presiunea limbii ruse, cu statut de limbă oficială, variază de la o zonă la alta (Marin, Mărgărit, Neagoe 1998, 198), reprezentând o realitate lingvistică. În cadrul glosarului au fost selectate elemente rusești din texte, în cele mai diverse stadii de adaptare: de la împrumutul tale-quala al expresiilor (*cto cudá*), al formelor morfologice (*văpáritsea* vb. refl. ind. prez. 3 sg. "se evaporă") până la forme adaptate (*bánicică* s. f. dim. de la *bancă* < rus. *banka* "borcan") sau în curs de adaptare (*ponimáim* vb. ind. prez. 1 pl. "înțelegem"), de la cuvinte de umplură, devenite aproape ticuri (*dáje* "chiar", *tóje* "de asemenea", *vsio* "gata, destul") până la împrumuturi impuse de mutațiile social-politice (nume de profesii noi: *cónici* "îngrijitori de cai", *doiárcă* "mulgătoare" etc.). Incluziunea acestor lexeme a fost impusă de necesitatea de a asigura inteligibilitatea textului.

Lucrarea se adresează unui public larg, care cuprinde, în primul rând, pe specialiștii din domeniul lingvisticii, în general, al dialectologiei, în special. Prin conținutul lor, textele dialectale din acest volum pot constitui, de asemenea, surse importante pentru cercetarea bilingvismului, dar și pentru studii comparative de folclor, etnografie, precum și pentru cunoașterea istoriei ultimilor 50-60 de ani a acestor ținuturi.

În încheiere, subliniem că efectuarea lucrării nu ar fi fost posibilă fără contribuția semnificativă a unor instituții și persoane care au înțeles valoarea unui asemenea demers științific.

Astfel, menționăm, mai întâi, sprijinul acordat de Academia Română și de conducerea Institutului de Fonetica și Dialectologie "Al. Rosetti", academician E. Vasiliu și dr. Nicolae Saramandu, prin grija cărora s-au alocat fondurile necesare pentru deplasările pe teren și pentru elaborarea propriu-zisă a lucrării. Remarcăm, de asemenea, Institutul de Lingvistică din Chișinău și, în mod deosebit, pe domnia academician Silviu Berejan, directorul institutului, și dr. Vasile Botnarciuc, secretarul științific, prin eforturile cărora s-au pus la dispoziția echipelor de cercetători un microbus și mijloacele financiare (transport, cazare) pentru deplasările pe teritoriul Republicii Moldova și al Ucrainei. În același sens, amintim aportul Institutului de Lingvistică din Kiev și, în special, al domnului dr. Pavlo J. Hrytsenko, șeful sectorului de dialectologie.

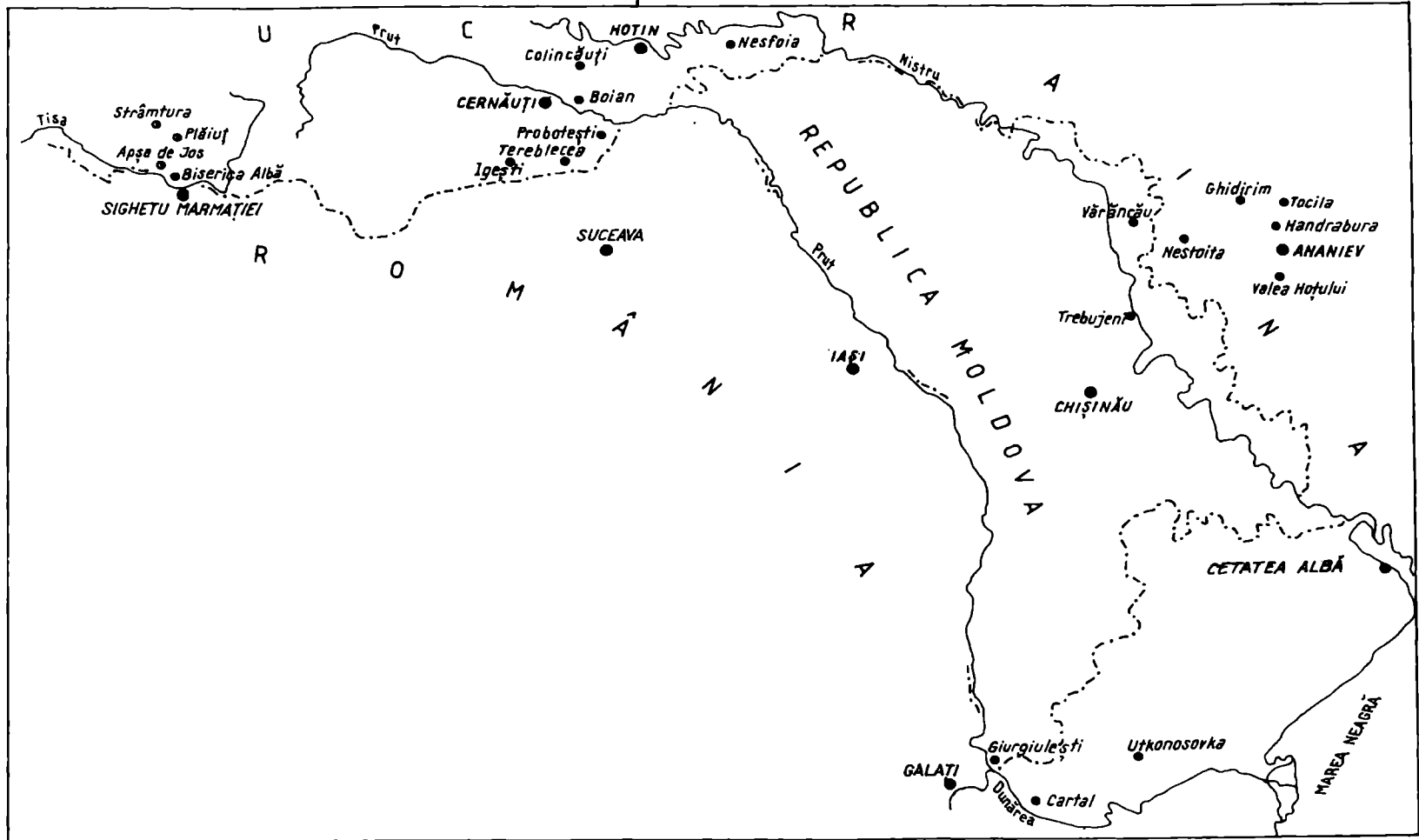
Publicarea volumului nu ar fi fost posibilă fără sprijinul efectiv al Departamentului pentru Relațiile cu Românii de peste Hotare de pe lângă Guvernul României și, în special, al domnilor secretar de stat Viorel Badea și director Antonie Popescu.

Ne revine plăcuta îndatorire de a mulțumi tuturor pentru contribuția majoră la înfăptuirea misiunii noastre științifice.

Un gând bun și pentru toți informatorii, autorii textelor cuprinse în acest volum, ale căror nume figurează în anexă și care au contribuit, conștient sau inconștient, la realizarea acestei lucrări, prin dezvăluirea bogăției și a valorii inestimabile ale graiurilor vorbite în afara granițelor României.

•

HARTA LOCALITĂȚILOR ANCHETATE *

* Întrucât Martânoșă este situată excentric față de restul localităților, nu a fost inclusă pe hartă.

GIURGIULEȘTI, raionul Vulcănești, Republica Moldova. Locuitorii își spun *gurguleșteni*.

Comuna *gurgulești* este așezată aproape de vărsarea Prutului în Dunăre, la 30 km sud de orașul Reni și la circa 10 km nord-est de Galați. Este localitate veche românească, actualmente cu peste 700 de gospodării. Prima atestare documentară datează din anul 1527. Este punct vamal. Ocupații de bază: agricultura, viticultura, păstoritul și pescuitul. Locuitorii se deplasează mai des la Reni și Vulcănești, iar în ultima vreme la Galați. Are școală medie în care copiii învață în limba maternă. Aceștia își continuă studiile la Cahul, Chișinău și, în anii din urmă, la Galați.

Ciorbă Vasile Ivanovici (VIIIa), 60 de ani; 10 clase (din care ultimele 3, în limba rusă, la Reni); a avut diverse ocupații, dintre care constantă a fost pescuitul. Știe foarte bine limba rusă și, puțin, franceza.

Cangea Toma (VIIIb), 78 de ani; 7 clase în limba română; a lucrat ca agricultor și în construcții; serviciul militar l-a efectuat la Galați; știe bine limba rusă; este tatăl informatoarei Harabagiu Ileana. Foarte bun povestitor.

Cangea Maria, zisă Marina (VIIa), 72 de ani; 3 clase în limba română; povestește cu mult patos.

Harabagiu Ileana (VIIb), 60 de ani, 3 clase (neterminate) în limba română; fiica informatorului Cangea Toma.

Mileva Anica (fostă Harabagiu) (V), 52 de ani; 11 clase în limba română; lucrează ca șefă de echipă la colhoz.

Mileva Alexandra, zisă Șura (IIIa), 17 ani; 8 clase în limba română; lucrează la livada colhozului; este fiica informatoarei Mileva Anica și soră cu Mileva Valentina.

Mileva Valentina (IIIb), 20 de ani; 10 clase (în limba română) și 2 de liceu (neterminate); este fiica informatoarei Mileva Anica și soră cu Mileva Alexandra.

Ciorbă Vladimir, poreclit Păsăroi și Păsărică (II), 12 ani; elev în clasa a VI-a; a făcut excursii (cu școala) la Chișinău și Galați.

CARTAL (azi, oficial, Orlovka), raionul Ismail, regiunea Odesa, Ucraina. Sătenii își zic *cartaleni*. Comuna *cartal* se află pe malul stâng al Dunării, la 45 km vest de Ismail. Are circa 1000 de gospodării. Locuitorii se ocupă cu agricultura și viticultura. Ei se deplasează mai des la Ismail și Reni. În sat este școală medie românească. Copiii continuă studiile la Ismail, Tiraspol și Chișinău.

Gheorghiu Iliă Gheorghevi, zis Leonea (VIII), 69 de ani; 2 clase în limba română. A efectuat stagiul militar, trei luni, în România, la Răchita. În timpul celui de-al doilea război mondial a luptat în armata sovietică, iar în 1944 a ajuns la Berlin. A lucrat timp de 30 de ani ca îngrijitor la ferma de vaci din localitate. Are patru copii. Una dintre fete este plecată împreună cu familia în Siberia. Este soțul informatoarei Gheorghiu Parascovia.

Gheorghiu Parascovia (VII), 69 de ani, 7 clase în limba română. Excelentă povestitoare, cu stil curgător și încheșat, și bună cunoscătoare a obiceiurilor și tradițiilor locale.

Merlici Elena (V), 44 de ani; 10 clase. Este secretară la școală. Cunoaște limba rusă. A lucrat trei ani ca gestionară la magazinul din sat. Soțul este muncitor la ferma piscicolă din localitate. Are doi copii: fata studiază politehnica la Chișinău, iar băiatul este elev în clasa a VIII-a. Texte tematice bune și ample, într-un grai caracteristic zonei.

Solovei Alexandru (II), 9 ani; elev în clasa a III-a. Mama subiectului este soră medicală în comună.

Lupu Angela (I), 13 ani; elevă în clasa a VI-a. A fost plecată în excursii la Odesa, Chișinău și Iași. La începutul înregistrării este foarte emoționată. Se observă, mai ales, în fonetică, o puternică influență a românei standard, învățată în școală.

UTKONOSOVKA (fostă Erdec-Burno), raionul Ismail, regiunea Odesa, Ucraina.

* Lista informatorilor cuprinde *toți* subiecții chestionați, întrucât materialul înregistrat, chiar dacă a fost transcris selectiv, a fost valorificat în întregime în *glosar*.

Localitatea *jerdec-bûrnu (idëbûrnu)* este situată, în zonă de baltă, la 20 km nord de Ismail. Din istoria acestui sat românesc se știe că pe timpuri a fost localitate turcească, menționată într-un document din 1752. În 1822, aici s-au așezat mai multe familii de români, precum și bulgari și țigani. Azi, satul are peste 1000 de gospodării. Ocupații de bază: agricultura, viticultura, păstoritul și pescuitul. Locuitorii se aprovizionează și își vând produsele la Ismail și la Odesa. După terminarea școlii medii din sat, cu predare în limba română, copiii continuă studiile la Ismail, Tiraspol și Chișinău.

Oprea Constantin, poreclit Pălărie [VIIIa], 62 de ani; 4 clase; a fost șofer la colhoz.

Culava Onică, Ivan Gheorghievici Culava, poreclit Musteață [VIIIb], 70 de ani; nu a urmat la școală. Serviciul militar l-a efectuat în România, la regimentul 33 Tulcea. În 1942 a fost muncitor în Tulcea, apoi, în sat, slugă pe la alți oameni. În prezent lucrează în colhoz ca îngrijitor la cai. A fost plecat la Harkov. Știe și rusește. Are ^{trei} copii în sat. Vorbește cu multă naturaleză. Nu a dat texte libere, iar cele comparabile, deși bogate lexical, nu sunt cursive; graiul lui este bogat din punct de vedere fonetic și lexical. Spre deosebire de ceilalți doi subiecți (VIIa și VIIb) din generația lui, palatalizează curent consoanele labiale.

Oprea Caterina, poreclită Găleată [VIIa], 64 de ani; 7 clase în limba română. Profesia de contabilă, practică în tinerețe, la colhoz, a învățat-o la școala din Akerman, în limba rusă. Deși cunoaște limba rusă, utilizează mai puține cuvinte rusești decât subiectul VIIIb. La vârsta de 14 ani, în timpul războiului, a venit în România, împreună cu alți consăteni, să lucreze la o moșie din Conțești. Cei doi frați ai săi au făcut armata în România, unul la Brăila, iar celălalt la Turnu-Severin. Are doi copii în sat.

Smochină Alexandra [VIIb], 62 de ani; 5 clase. Are un băiat la Chișinău și o fată măritată la Vulcănești, în Republica Moldova. A învățat rusește la școală, dar înțelege și vorbește cu dificultate; conversează cu mare plăcere; este o bună povestitoare.

Argint Vasile, poreclit Moara [VI], 46 de ani; a urmat 11 clase la cursuri serale. Armata a făcut-o la Kaliningrad, la marină. A învățat meseria de tâmplar de la un bătrân (de origine bulgară). Terminologia acestei meserii o cunoaște numai în limba rusă.

Argint Evdochia [V], 41 de ani. A urmat școala medie în limba rusă. Lucrează ca statisticiană și, satul fiind selectat din 1962 pentru cercetări statistice, întocmește pentru câteva familii-eșantion fișe, pe care le trimite la Odesa. Este soția subiectului Argint Vasile.

Popescu Anatol [II], 12 ani; elev în clasa a VII-a. Tatăl și mama lui sunt profesori la școala din sat. Vorbește degajat, cu particularități fonetice locale.

TREBUJENI, raionul Orhei, Republica Moldova. Localitatea *trebujeni* se află pe malul stâng al râului Răut, afluent al Nistrului, la 25 km sud-est de orașul Orhei. Se învecinează cu Orheiul Vechi, grădiște medievală pe malul drept al Răutului unde au fost descoperite ruinele unei cetăți geto-dacice. În localitate este un muzeu etnografic. Ocupațiile de bază sunt agricultura și viticultura. Locuitorii își vând produsele și se aprovizionează de la Orhei și Chișinău. După absolvirea școlii medii românești din sat, copiii continuă studiile la Chișinău.

Lișnic Timofei [VIII], 69 de ani; 4 clase românești; a fost șeful depozitului de pâine din sat, de unde a ieșit la pensie; este clopotar la biserica satului; armata a făcut-o în România, până la ocuparea Basarabiei de către ruși. Deplasări, în timpul celui de-al doilea război mondial, la Brașov, Segarcea Mare, în județul Teleorman. A ajuns până la Berlin. Are doi băieți în sat și o fată în Orhei.

Buzilă Ioana [VII], 68 de ani; nu a urmat la școală. Are patru copii în sat. Soțul ei a fost brigadier la fermă. Fără a fi o excelentă povestitoare, informatoarea păstrează particularitățile graiului.

Rusan Tamara [V] 47 de ani; 7 clase în limba "moldovenească". A lucrat ca bucătăreasă în sat, iar în prezent este femeie de serviciu la școală. Soțul ei este originar din Sărota, dar a fost crescut de mic în sat; are șase copii, dintre care trei sunt profesori, alți doi au diferite servicii, iar un băiat efectuează stagiul militar. Foarte bună povestitoare. Vorbește într-un tempo foarte rapid.

Vârlan Galina [Ia], 13 ani; elevă în clasa a VII-a.

Badenco Viorica [Ib], 13 ani; elevă în clasa a VII-a; mama este din Cubolta, raionul Lazovsk. Îi place să povestească. Este foarte influențată de limba română literară.

Solomon Galina [Ic], 13 ani; elevă în clasa a VII-a. Tatăl este din satul vecin, Butuceni; păstrează particularitățile dialectale.

VALEA HOȚULUI (azi, oficial Dolinskoe), raionul Ananiev, regiunea Odesa, Ucraina. Comuna *văleja hóțulu* (atestată și sub denumirile Valeagoțul, Waleguzzull, Gozolowo, Valegotulovo) este situată în zonă de câmpie, cu dealuri joase, pe șoseaua Kotovsk-Odesa, la 25 km sud de orașelul Ananiev. Satele învecinate sunt ucrainene. În localitate sunt aproximativ 2000 de gospodării, dintre care circa 1300 de familii de români (care își zic moldoveni), vreo 700 de familii de ucraineni sau ruși, câteva familii de armeni, țigani etc. Condica bisericească păstrată datează de la 1777. În tradiția locală, satul este considerat mult mai vechi. Astăzi, această așezare românească trece printr-un puternic proces de deznaționalizare. Menționăm că ancheta noastră a fost parțială, fiind întreruptă de autoritățile locale. Ocupația de bază a *hoțulénilor* este agricultura. În perioada anchetei pentru ALM (1960), în comună erau o școală medie rusă și trei școli generale "moldovenești". În 1991, funcționau patru școli: două medii (ucraineană și rusă) și două generale (ucraineană și rusă), iar limba română ("moldovenească") se mai preda doar în câteva clase.

Hrihorișenco Marina Afanasievna (VII), 78 de ani; nu a urmat la școală; vorbește și rusește (mai ales cu nepoții); foarte suspicioasă, s-a lăsat greu convinsă să stea de vorbă cu echipa de cercetători.

HANDRABURA, raionul Ananiev, regiunea Odesa, Ucraina. Sat de câmpie, cu dealuri joase, *handrabúra* este situată la 7 km vest de Ananiev. Prin sat curge râul Lipețkoe (*lipița*). Satul este preponderent românesc, cu peste 1500 de familii de români-moldoveni și doar câteva familii de ucraineni, ruși etc. Prima atestare documentară datează din 1792, dar, după spusele informatorilor, localitatea are vreo patru secole, fiind fondată de *țărâni jobăz fužiț din romînița*. Ocupațiile de bază sunt agricultura, viticultura, creșterea vitelor. Localnicii își vând produsele și se aprovizionează de la Ananiev. În comună funcționează o școală generală și una medie, ambele cu predare în limba rusă. Limba română se învață doar ca limbă străină. Copiii continuă studiile la Odesa.

Juc Andrei [VIIIa], 73 ani. A urmat 7 clase în limba română, în perioada 1930-1938, când a învățat limba *romînească curată*. Serviciul militar l-a făcut în Lituania. Consideră că limba vorbită în sat nu-i *literară moldovniască*, ci *limbă amesticată*. Este soțul informatoarei Juc Ludmila.

Juc Ludmila Leonidovna [VIIa], 60 de ani; a învățat 7 clase în limba română. Are patru copii. Una dintre fete este profesoară în sat. Vorbește rusește, dar mai prost decât soțul ei, informatorul Juc Andrei.

Costina Valentina Ivanovna [VIIb], 59 de ani. A fost învățătoare în sat. Acum este pensionară. Studiile le-a urmat la Soroca și Tiraspol. Foarte bună informatoare.

Corotnean Ana Antonovna [VIIc], 72 de ani; 7 clase. A vrut să devină învățătoare, dar, din motive familiale, după 5 luni, a întrerupt studiile începute în orașul Bălți. A lucrat la colhoz.

Martalog Parascovia Davidovna [VIId], 89 de ani; 4 clase. Are trei copii, dintre care unul locuiește în orașul Ananiev.

Negrineag Maria Iacovlevna [V], 52 de ani; 7 clase în limba "moldovenească". Lucrează în colhoz de 31 de ani. Are trei copii în sat. Deplasări ocazionale la Chișinău și la Odesa. Excelentă informatoare. Comunicativă, este dispusă să povestească mult. Realizează o expunere încheșată și amănunțită în cazul textelor comparabile. Nu își dă seama că este înregistrată.

Dobrovan Iurie [IIa], 9 ani; elev în clasa a IV-a.

Secheraș Igor [IIb], 9 ani; elev în clasa a IV-a. Tatăl lucrează la fermă. Excursii la Odesa, Tiraspol și Chișinău.

Secheraș Ecaterina [Ia], 14 ani; elevă în clasa a VIII-a; tatăl este inginer. Păstrează multe particularități dialectale.

Barbineagră Natalia [Ib], 12 ani; elevă în clasa a VI-a.

Barbanoi Svetlana [Ic], 13 ani; elevă în clasa a VI-a.

TOCILA (oficial, Tocilovo), raionul Ananiev, regiunea Odesa, Ucraina. Satul *toșila* este situat între dealuri, la vreo 20 km vest de Ananiev. Prima mențiune documentară datează din 1792. În afară de români-moldoveni, în localitate trăiesc și câteva familii de ucraineni. Ocupații de bază:

agricultura, viticultura și creșterea vitelor. Are o școală medie în care învață, în limba rusă, cam 200 de copii. Limbile română și ucraineană sunt predate ca limbi străine.

Rață Ivan (=VIII), 74 de ani; 4 clase în limba română.

Cioban Maria Lucașenco (=VII), 56 de ani; 5 clase în limba română; foarte bună povestitoare.

Țurcan Victoria, zisă Vica (=III), 15 ani; elevă în clasa a IX-a, la școala din localitate.

Crăciun Ghenadie (=II), 14 ani; elev în clasa a VII-a.

Rotari Alla (=I), 13 ani; elevă în clasa a VI-a.

GHIDIRIM, raionul Kotovsk, regiunea Odesa, Ucraina. Satul *ghidirim* (consemnat în documente și sub formele Didirim, Ghiderim) se află în zonă de câmpie, la 10 km nord-est de Kotovsk (cunoscut, de-a lungul istoriei, sub numele *bîrzula*, *birza* sau *bîrza*). Este localitate veche românească, atestată documentar în 1792. După tradiția locală, satul are peste 300 de ani. În timpul regimului sovietic, mulți *ghidirmeni* au fost deportați în Siberia. În localitate funcționează o școală medie cu predare în limba rusă; româna s-a învățat, câțiva ani, ca limbă străină.

Mitroșenco Andrei (VIII), 74 de ani; 4 clase în limbile română și rusă; agricultor.

Țibulschi Evdochia (fostă Postolache), poreclită Dochiana a lui Chișleac (VII), 72 de ani; nu a urmat la școală.

Nastasenco Liubov (V), 51 de ani; 7 clase, dintre care primele două în limba română, restul în limba rusă.

Ceban Maxim (II), 13 ani; elev în clasa a VII-a.

NESTOITA, raionul Kotovsk, regiunea Odesa, Ucraina. Sat mare, *nistuța* este situată în zonă de deal, la 15 km vest de Kotovsk. După unele documente aflate în arhiva locală, localitatea are peste 200 de ani. Populația este formată din români și ucraineni. Ocupațiile locuitorilor sunt agricultura, viticultura și creșterea vitelor. Locuitorii își vând marfa și se aprovizionează la Kotovsk și Râbnița. Procesul de deznaționalizare a românilor este foarte avansat. În sat este o școală medie ucraineană; limba română nu se învață. După absolvire, copiii continuă studiile la Odesa sau în alte orașe din Ucraina.

Brânză Ivan (VIII), 79 de ani; nu a urmat la școală.

Țurcan Raisa (VII), născută la Culnaia Veche, 54 de ani; 8 clase, dintre care ultima în limba rusă; asistentă medicală la dispensarul sătesc; foarte bună povestitoare.

Tatarov Grigore (VI), 51 de ani; 10 clase, dintre care 8 în limba română și 2 în limba rusă; după absolvirea școlii medii, a urmat un institut agricol (în limba rusă); lucrează ca tehnician în diverse domenii (agricultură, construcții, electricitate); în timpul stagiului militar, a efectuat deplasări în Dnepropetrovsk, Rostov, Leningrad, iar cu serviciul se deplasează în întreg raionul; soțul informatoarei Tatarov Antonina; bun cunoscător al medicinei populare; povestirile informatorului constituie un exemplu tipic de bilingvism.

Tatarov Antonina (V), 46 de ani; 10 clase, dintre care primele cinci în limba română, iar restul în rusă; soția informatorului Tatarov Grigore; povestitoare bună.

VĂRĂNCĂU, raionul Râbnița, Republica Moldova. Localitatea *voroncău* este situată în zona transnistreană a Republicii Moldova, pe șoseaua Kotovsk-Râbnița, la 22 km sud-est de Râbnița. În sat sunt peste 1200 de familii, dintre care aproximativ 500 de români, iar restul ucraineni, ruși, polonezi etc. După spusele informatorilor, localitatea are o vechime de peste 400 de ani. Ocupațiile de bază sunt agricultura, viticultura și pomicultura; o parte dintre locuitorii satului lucrează la întreprinderile din Râbnița. În 1991, funcționau două școli medii, una românească și una rusească. Copiii fac studiile superioare la Tiraspol, Bălți și Chișinău.

Trandafir Filip (VIII), 66 de ani; 4 clase în limba română; fierar; bun povestitor.

Lupul Maria (VII), 69 de ani; nu știe câte clase a făcut; o perioadă a fost învățătoare în sat.

MARTĂNOȘA, raionul Novomirgorod, regiunea Kirovograd, Ucraina. Sat așezat în zonă de stepă, situat la 12 km est de centrul raional. Deși prima atestare documentară datează din 1761-1762, sub denumirea *Ósma* (derivată, probabil, de la rusescul *Vosîmaia Rota*), după unele informații nescrise, localitatea pare a avea o vechime de peste 300 de ani. Populația, formată din aproximativ 1300 de familii, este preponderent românească. Ocupația de bază: agricultura. În localitate funcționează o școală medie cu predare în limba ucraineană. Până în

1957 (oficial) sau 1952 (după spusele sătenilor), satul a avut școală românească ("moldovenească"). Părinții și, mai ales, cadrele didactice își doresc și insistă pe lângă autorități pentru reînființarea școlii românești.

Guțu Feodora [VII], 77 de ani; 5 clase în limba română. Știe să scrie și să citească cu *ltere latinéști, mai bine pe-a noastră limbă moldovenească*; întrebată dacă are dificultăți în înțelegerea limbii române vorbite de cercetătoarele de la București, ea răspunde fără nici o ezitare: *înțălég*; nu știe nici rusește, nici ucrainește. Este văduvă; are doi copii în sat. Povestește frumos, dar cu voce scăzută.

Babalici Victor [VIa], 47 de ani; 11 clase în limba rusă. Lucrează ca șofer, fiind șeful garajului de la colhoz. Serviciul militar l-a efectuat în Ungaria, iar în 1968, cu ocazia intervenției armatei sovietice, a fost în Cehoslovacia. Este ucrainean, dar soția este "moldovancă" din sat. Pentru că s-a născut în localitatea românească Deveata, din Ucraina, unde *mai tare moldoveni, acolă școlă moldávcsa o fost* și trăind printre români, vorbește destul de bine românește; păstrează câteva particularități dialectale care nu au fost înregistrate la ceilalți informatori. Este soțul informatoarei Babalici Elena.

Huțul Ion, zis Vania [VIb], 56 de ani; 4 clase în limba română. Stagiul militar l-a efectuat la Petrozavodsk. Este soțul informatoarei Huțul Lidia.

Babalici Elena, Lena Gregorevna, născută Radul [Va], 46 de ani; întrucât, în 1952, s-a desființat școala românească din sat, a învățat la școală numai limba rusă: după studiile elementare, a urmat o școală tehnică; lucrează, la colhoz, ca revizor. În ciuda faptului că este româncă ("moldovancă"), vorbește românește mai prost decât soțul ei, Babalici Victor. Cele două fice nu vorbesc limba română.

Huțul Lidia, născută Iazan [Vb], 56 de ani; 7 clase în limba română. Are o fată în Kirovograd și un băiat student la Academia Militară din Kiev. Cu copiii și cu nepoții vorbește numai rusește.

TEREBLECEA (azi, oficial Porubnoe), raionul Hliboca, regiunea Cernăuți, Ucraina. Localitatea bucovineană *terebléca* este așezată la poalele Carpaților, pe cursul superior al Siretului, la 37 km sud de Cernăuți, la 15 km sud de Hliboca (Adâncata) și la 7 km nord de punctul de frontieră cu România, Vadu-Siret. Satul este românesc: din cei 2675 de locuitori, 2138 sunt români, iar restul ucraineni, ruși, polonezi. Atestările documentare (dintre care unele sub denumirea Greci) datează din 1446, 1464, 1508. În 1782, administrația austriacă l-a colonizat cu nemți. Locuitorii își vând produsele și se aprovizionează de la Cernăuți și Hliboca. Copiii învață la școala medie românească din localitate, după care continuă studiile la Cernăuți, Chișinău, Bălți și, în ultimii ani, la Suceava.

Bulbuc Ion, poreclit Țucă (VIII), 80 de ani; 7 clase în limba română; știe rusește doar de la târg; a făcut stagiul militar la Cernăuți; ocupațiile principale: tâmplăria și albinăritul; soțul informatoarei Bulbuc Eugenia; foarte bun povestitor și păstrător al limbii române.

Bulbuc Eugenia (VII), 71 de ani; 4 clase în limba română.

Rusu Ion a lu Vasile (VI), 41 de ani; 10 clase în limba română.

Vasălaș Natalia (V), 42 de ani; 8 clase în limba română; bună povestitoare.

Zaeț Lucreția (III), 22 de ani; după absolvirea școlii medii (în limba română), a urmat o școală tehnică agricolă (3 ani, în limba rusă); vorbește curent rusește și ucrainește.

Rus Serghei (II), 12 ani; elev în clasa a VII-a; a făcut excursii în România.

Vasălaș Dina (Ia), 12 ani; elevă în clasa a VII-a.

Puiu Dina (Ib), 11 ani; elevă în clasa a VI-a.

IGEȘTI (oficial Ijivți), comuna Târnauca, raionul Storojineț, regiunea Cernăuți, Ucraina. Satul *iğești* este așezat la poalele Carpaților, pe cursul Siretului, la 50 km sud-vest de Cernăuți și la 18 km sud-vest de Storojineț. Localitate veche răzășească, are 2720 de locuitori, din care 2580 sunt români, iar restul ucraineni, ruși, polonezi. Ocupația de bază este agricultura; unii *iğeșteni* lucrează la pădure sau la fabrica de cherestea de la Ciudei. Localnicii fac deplasări ocazionale la Storojineț, Cernăuți sau, în ultimii ani, în România. După al doilea război mondial, mulți au fost deportați în Siberia și Kazahstan. În comună sunt două școli românești (una generală și una medie). Copiii continuă studiile la Chișinău, Cernăuți, Bălți și, după 1990, în România.

Scripca Dumitru [VIII], 83 de ani; 3 clase în limba română. Nu cunoaște limba rusă. Face parte dintr-o familie de răzeși. Se consideră *răzăș de-a lui Ștefan cel Mare*. În timpul celui de-al doilea

război mondial, a făcut parte din Regimentul 3-Vânători de Munte din Brașov. Cu frontul, a ajuns până la Tisa. Este soțul informatoarei Scripca Aurica. Are două fete măritate în sat. *Scripca Aurica* [VII], 68 de ani; 7 clase în limba română. Știe puțin limba rusă, deși între anii 1941-1947, a fost deportată în Kazahstan. Este soția informatorului Scripca Dumitru. *Loghin Avrelia* [V], 40 de ani; 8 clase în limba română. Limba rusă a învățat-o la școală, ca limbă străină. În prezent este muncitoare la fabrica de prelucrare a lemnului din localitate. *Vlad Alla* [III], 18 ani; 8 clase la cursurile de zi și 3 clase la seral. A urmat un curs de broderie, de zece luni, la Cernăuți. Deși mama este ucraineană, în casă se vorbește românește și informatoarea se consideră româncă: *toț sintém romînj*. Împreună cu cei nouă frați, lucrează tâmplărie în atelierul tatălui ei. Nu este căsătorită. *Vitaliuc Vlad* [IIa], 12 ani; elev în clasa a VI-a. *Lupașcu Andrei* [IIb], 12 ani; elev în clasa a VI-a. Tatăl este din sat, iar mama este originară din Lituania. *Lupașcu Cristina* [I], 11 ani; elevă în clasa a VI-a. Părinții sunt moldoveni. Tatăl lucrează la Cernăuți.

PROBOTEȘTI (din 1947, oficial Diakovți), raionul Herța, regiunea Cernăuți, Ucraina. Localitate de frontieră cu România, *probotéștj* este situată în zonă de deal, la 35 km sud de Cernăuți, 5 km sud de Herța și 20 km nord de Dorohoi. Satul este românesc (numără 1172 de români și doar câțiva locuitori de alte naționalități). Documentele atestă existența unei biserici de lemn construită de săteni la 1549. Ocupațiile de bază sunt agricultura, pomicultura și oieritul. Unii *probotișténj* lucrează la Herța sau la Cernăuți. Locuitorii fac deplasări ocazionale la Herța, Cernăuți și, în ultimii ani, la Dorohoi. În 1944, mulți bărbați tineri au fost deportați la Marea Albă, de unde foarte puțini s-au mai întors. În localitate sunt două școli românești (una de 4 clase și una medie). Copiii fac studiile superioare la Cernăuți, Chișinău, Bălți și, după 1990, la Suceava sau în alte orașe din România.

Găină Vasile lu Dumitru [VIIIa], 61 de ani; 4 clase în limbile română și rusă; serviciul militar l-a făcut la Kalinin. Este tatăl informatoarei Găină Silvia.

Mărăndel Vasile [VIIIb], 68 de ani; 4 clase în limba română; serviciul militar și o parte din război le-a făcut în România (Mărășești, Ploiești). Este soțul informatoarei Mărăndel Aneta.

Nistor Maria, născută Tofănescu [VIIa], 64 de ani; primele 4 clase le-a făcut în limba română, apoi 3 în limba rusă, după care și-a completat studiile la cursuri serale (în rusește). Înțelege, dar nu vorbește rusește.

Mărăndel Aneta [VIIb], 68 de ani; 7 clase (4 în limba română și 3 în limba rusă). Este soția informatorului Mărăndel Vasile. Povestește cu mult patos.

Popanu Mihai [VI], 41 de ani; 8 clase în limba română; serviciul militar l-a făcut pe Amur, la Dalnâivostok. Lucrează ca tractorist la colhoz. Știe bine limba rusă.

Ciobanu Elena [Va], 44 de ani; 10 clase, din care ultimele două la cursuri serale (în rusește); lucrează la o fabrică din Herța, unde face naveta zilnic.

Nistor Elena [Vb], 37 de ani; 9 clase în limba română, din care ultima la cursuri serale. A lucrat câțiva ani la o fabrică din Herța. Foarte pricepută gospodină; povestește frumos, cursiv, cu multe particularități locale.

Găină Silvia [III], 20 de ani; 10 clase în limba română; știe puțin rusește. Timidă, rezervată, la început aproape refuză dialogul. Este fiica informatorului Găină Vasile.

Topală Adrian [II], 12 ani; elev în clasa a VII-a.

Bortă Tatiana [I], 12 ani; elevă în clasa a VI-a.

BOIAN, raionul Noua Suliță, regiunea Cernăuți, Ucraina. Localitatea *bojân* este așezată pe malul stâng al Prutului, pe șoseaua Chișinău - Cernăuți - Ivano-Frankivsk, la 20 km est de Cernăuți. Primele atestări datează din 1553 și 1558. La începutul secolului al XVIII-lea, Boianul devine posesiunea lui Ion Neculce care construiește aici o biserică ortodoxă păstrată până în zilele noastre. Între cele două războaie mondiale a fost reședință de plasă. Populația este preponderent românească: din 4249 de locuitori, 3764 sunt români, iar restul ucraineni, ruși, polonezi etc. În trecut, în sat au locuit mulți evrei și polonezi (pe lângă biserica ortodoxă, au existat o biserică greco-catolică și o sinagogă). Mulți localnici au emigrat în Canada. După

1944, câteva sute de români au fost deportați în Siberia, iar alții, care au încercat să treacă granița în România, au fost împușcați. Localnicii se consideră români. Cei din generația vârstnică doresc și speră încă unirea cu România. Ocupația de bază este agricultura; cei de vârstă medie și tinerii lucrează în întreprinderi din Cernăuți. Copiii învață în limba română la școala medie din localitate și la liceul din Hlinița, după care continuă studiile la Cernăuți, Bălți, Chișinău și, în ultimii ani, în România.

Porojnâi Nicolai Condratovici [VIIIa], 72 de ani; 7 clase în limba română. A lucrat în colhoz ca brigadier. Nu are copii. Nu cunoaște limba rusă.

Rusoi Florea a lu Gheorghe [VIIIb], 69 de ani; 7 clase în limba română. Serviciul militar l-a efectuat în România, la Piatra-Olt. A făcut călătorii ocazionale în Polonia și Iugoslavia. A fost angajat, temporar, la școala din sat ca maistru de lucru manual. Lucrează tâmplărie. Cunoaște limba rusă. Scrie poezii: *Îm plăce poeziî să scriu / căcî cînd am terminat șapte clăsă / am vrut să plec mai [...] depărte la școâlă*. Foarte bun povestitor. Vorbește cu multă afectivitate despre români și România.

Cuzub Ștefanu lu Gheorghe [VIIIc], 72 de ani; 7 clase în limba română. A fost în România.

Melnic Ana Nicolaevna [VIIa], 70 de ani; 4 clase în limba română. Are șase copii. Este verișoară primară cu informatorul Rusoi Florea.

Cobzari Veronica [VIIb], 65 de ani; 4 clase în limba română; a lucrat la colhoz; este mama informatorului Cobzari Gheorghe. Scrie poezii de când era tânără. Foarte bună povestitoare.

Cobzari Gheorghe a lu Traian [VIa], 42 de ani; 8 clase în limba română. Lucrează la ferma din localitate. Este fiul informatoarei Cobzari Veronica.

Bota Neculai [VIb], 52 de ani; 6 clase. Soția este originară din Toprăuți. Serviciul militar l-a efectuat la Marea Baltică. Este electrician.

Savenco Domnica [III], 26 de ani; după cele 10 clase învățate în sat, a absolvit o școală profesională culinară. În prezent lucrează la primărie ca funcționar, ocupându-se de evidența militară. Excelentă povestitoare, participă intens la cele relatate.

Dârda Florin [II], 13 ani; elev în clasa a VIII-a. A fost în excursie în România, la Suceava.

Bizovie Rodica [Ia], 13 ani; elevă în clasa a VIII-a. Are un pronunțat accent rusesc.

Toma Aurica [Ib], 14 ani; elevă în clasa a VIII-a.

Todorciuc Veronica [Ic], 14 ani; elevă în clasa a VIII-a.

NESFOIA, raionul Noua Suliță, regiunea Cernăuți, Ucraina. Localitate românească din nordul Basarabiei, *nisfója* este așezată într-o zonă de podiș, pe șoseaua Lipcani-Hotin, la 70 km est de Cernăuți și 35 km est de Noua Suliță. Populația satului este formată din 1344 de români (declarați oficial "moldoveni") și câteva zeci de ucraineni, ruși etc. Ocupația de bază este agricultura. Localnicii se deplasează, ocazional, la Lipcani, Noua Suliță, Cernăuți. În localitate este o școală medie cu predarea în limba română; copiii continuă studiile la Cernăuți și Bălți.

Boghean Alexandru (VIII), 80 de ani; 4 clase în limba română; stagiul militar la Dorohoi; deplasări, în timpul războiului, în Sverdlovsk, Novosibirsk.

Andrișchi Elisabeta (VII), 64 de ani; 4 clase în limba română; deplasări la sora ei din București; bună povestitoare.

Părpăuță Serghei Demianovici (VI), 56 de ani; 7 clase în limba română; lucrează la colhoz, în zootehnie; deplasări, în timpul stagiului militar, în Azerbaidjan.

Crețu Ana Ivanovna (V), 48 de ani; născută în raionul Glodeni și stabilită în localitate în 1971; nu a urmat la școală; bucătăreasă la cantina colhozului; povestitoare excelentă.

Orheianu Alla Fedorovna (IIIa), 20 de ani; 10 clase în limba română; bucătăreasă la grădinița din sat.

Spilciuc Galina Vladimirovna (IIIb), 20 de ani; 10 clase în limba română.

Ursachi Serghei (IIa), 12 ani; elev în clasa a VI-a; bun păstrător al graiului local.

Damian Vitalie (Ib), 13 ani; elev în clasa a VII-a; foarte bun cunoscător al graiului local.

Ghiduh Doina (Ia), 13 ani; elevă în clasa a VII-a; bună păstrătoare a graiului.

Samoilov Mihaela (Ib), 12 ani; elevă în clasa a VI-a; foarte bună cunoscătoare a graiului local.

COLINCĂUȚI, raionul Hotin, regiunea Cernăuți, Ucraina. Veche așezare românească din nordul Bucovinei, *colincăuț* este situată pe șoseaua Cernăuți—Hotin, la 26 km nord-est de Cernăuți și la circa 30 km vest de Hotin. Este atestată documentar din 1578. Are 5354 de

locuitori, dintre care 4693 români (declarați oficial "moldoveni"), iar restul ucraineni, ruși ș.a. Populația românească este supusă unui puternic proces de deznaționalizare. Ocupațiile de bază sunt agricultura și pomicultura. În cele trei școli (una medie, una generală și una primară) româna se predă ca limbă străină, întrucât chiar românii din localitate consideră că limba maternă nu este necesară pentru viitorul copiilor.

Pavlinciuc Alexei Sedorovici (VIII), 77 de ani; 4 clase. Armata a făcut-o în România, la școala de cavalerie de la Târgoviște. În timpul stagiului militar (1937-1938) a călătorit la Timișoara, Arad, Piatra-Olt, Strehaia, Craiova. Are trei copii în sat.

Anachiciuc Marina (VII), 62 de ani; 7 clase, dintre care primele patru în limba română. A lucrat la colhoz și a fost, timp de doisprezece ani, femeie de serviciu la școala din sat. Are trei copii în sat.

Ghelici Ivan (VI), 42 de ani; a urmat 11 clase în limba ucraineană: *toț moldoveni sintem / da ne-nvățăm pi ucrainjești*. A fost milițian în Cernăuți timp de 7 ani. Armata a făcut-o în fosta R.D. Germană. Are patru copii.

Homăneț Lidia (Va), 34 de ani; a urmat 8 clase la zi și 3 la cursurile serale în limba ucraineană. Este muncitoare la Cernăuți, unde face naveta zilnic. Soțul este ucrainean. Are doi copii la școală.

Anahinciuc Olga (Vb), 39 de ani; a terminat 10 clase și o școală tehnică de 3 ani în limba ucraineană. A lucrat la fabrica de zahăr din Cernăuți. Are doi copii, o fată și un băiat. Fata a terminat Institutul Pedagogic din Cernăuți.

Iasciuc Alexei (II), 13 ani; elev în clasa a VIII-a; tata este din Harkov, iar mama din sat. Păstrează foarte bine dialectul. Deși la școală învață în limba ucraineană, atunci când se joacă cu copiii din sat vorbește limba maternă.

Timoței Olga (I), 13 ani; elevă în clasa a VIII-a.

BISERICA ALBĂ, (oficial Belaia Țerkovi), raionul Rahovo, Regiunea Transcarpatică, Ucraina. Comuna *beserica albă* (cunoscută din documente și sub denumirile Tiszaféregyház, Feyreg haz) este așezată pe Tisa, la nord-est de Sighet, pe șoseaua Cernăuți – Rahovo – Ujgorod, la 42 km vest de Rahovo. Prima atestare documentară datează din 1373. Populația, numărând 3077 de locuitori (*biserménj*), este preponderent românească. Ocupațiile principale sunt agricultura, pomicultura și creșterea vitelor. Prin tradiție, o parte dintre bărbați pleacă la lucru, mai ales în construcții, până în cele mai îndepărtate zone ale Ucrainei și ale Rusiei. Copiii învață la școala medie românească din localitate, după care continuă studiile la Ujgorod, Cernăuți sau, după 1990, în România.

Vlad Ilie a lui Gheorghe (VIIIa), 85 de ani; a făcut școala normală la Sighetul Marmăției și a fost, timp de 40 de ani, învățător în localitate; 9 ani a făcut închisoare în Siberia.

Moiș Gheorghe (VIIIb), 73 de ani; 4 clase în limba română; a lucrat la pădure și în mină (în Rusia); socrul informatoarei *Moiș Anuța*.

Ciuban Mihai (VIIIc), 56 de ani; 5 clase în limba română; tâmplar și constructor de case; a lucrat, temporar, în diverse zone din fosta Uniune Sovietică; știe bine limba rusă.

Vlad Axinia a lui Ion (VIIa), 67 de ani; 7 clase în limba română; este soția informatorului *Vlad Ilie*.

Țăplea Domnița (VIIb), 68 de ani; 5 clase în limba română; a lucrat, temporar, în Rusia; foarte bună cunosătoare a tradițiilor și obiceiurilor locale.

Guzo Ionel a lui Gheorghe (VIa), 40 de ani; 10 clase în limba română; a făcut stagiul militar în Kazahstan; deplasări, la construcții de case, în zonele Nikolaev și Arhanghelsk; tatăl informatorului *Guzo Ivan*; știe foarte bine limba rusă; excelent povestitor și păstrător al graiului local.

Moiș Gheorghe (VIb), 50 de ani; a absolvit școala medie după care a urmat cursurile liceului pedagogic din Ujgorod; profesor de geografie în localitate; bun păstrător al graiului local.

Moiș Anuța a lui Vasâi (V), 37 de ani; 8 clase în limba română; a făcut deplasări ocazionale (la lucru) în fosta Uniune Sovietică; nora informatorului *Moiș Gheorghe*.

Guzo Ivan (II), 14 ani; elev în clasa a VIII-a; fiul informatorului *Guzo Ionel*.

APȘA DE JOS (oficial Dibrova), raionul Teacevo, Regiunea Transcarpatică, Ucraina. Localitatea *ápșa d'e jos* (consemnată în documente sub numele Also Vapsa, Alsoapsa) este

situată la nord-est de Sighet, în apropiere de vărsarea râului Apșa în Tisa, la 190 km est de Ujgorod și 24 km est de Teacevo. A fost atestată documentar în 1360, 1367, 1387 și 1406. Satul (cu aproximativ 1400 de gospodării) este locuit de români care se trag din nemeși. Locuitorii sunt agricultori, negustori și muncitori forestieri. Ca toți românii din Maramureșul de la nord de Tisa, *apșenii* sunt recunoscuți ca buni constructori și, drept urmare, până nu demult, plecau *să strojască căsur*, prin toată fosta Uniune Sovietică. Ocazional, se deplasează la Slatina, Teacevo, Hust, Rahovo și Sighet. În sat funcționează o școală medie românească, iar, după absolvire, copiii continuă studiile la Ujgorod, Cemăuți și, în ultimii ani, în România.

Mihalca Ion a lu Gheorghia [=VIII], 84 de ani; 8 clase la cursuri de zi și clasa a IX-a la seral. Pe tatăl lui l-a chemat Mihalca, iar mama lui *s-o scris pop*. În tinerețe, s-a ocupat cu negustoria: *am lucrât țîrgovia*; a avut cărciumă în sat. După 1945, a avut sub comanda lui 45 de oameni în scopul ajutării oficialităților la menținerea ordinii pe plan local. Ca să scape de armată, s-a angajat om de serviciu la primărie. Soția lui este ucraineană, născută în Peri, dar soacra era originară tot din Apșa. A avut doi băieți care au murit și o fată care *s-o dus de-nvățătare* și este stabilită la Chișinău. Cunoaște limbile rusă, cehă și maghiară.

Ieudi Călina [=VIIa], 67 de ani, 8 clase. A fost la lucru în Rusia (Gorki, Pern, Kirov). Mama informatoarei a fost ucraineană din Târnova, dar vorbea românește. Are doi copii, unul este în sat, iar celălalt medic în Chișinău. Bună povestitoare, însă graiul ei are puține particularități dialectale.

Fuțur Paulina [=VIIb], 55 de ani; 6 clase. Are doi copii în sat. A mers la lucru în Rusia (Arhanghelsk, Pern). Excelentă povestitoare, cu foarte multe particularități dialectale și cu o intonație cu totul deosebită.

Vlad Ion a lu Văsâi [=VI], 32 de ani; 10 clase. A fost șofer. În prezent se ocupă cu negustoria. Nu a făcut armata. A călătorit în Rusia până în Siberia. Este originar din Săcel, sat al comunei Apșa de Jos. Știe rusește puțin, atât cât a învățat în școală limba rusă ca limbă străină. Are doi copii mici. Este soțul informatoarei Vlad Ileana și tatăl informatorilor Vlad Văsâi și Maria.

Baranova Liudmila, zisă Liuda [Va], 40 de ani; 8 clase în limba română. Tatăl, rus, a murit când informatoarea avea un an și jumătate. Are trei copii: două fete măritate în localitate și un băiat, plecat împreună cu tatăl lui, la lucru în Rusia. Călătorește des în Rusia, iar, după 1990, în România, pentru a face comerț. De altfel, primul contact cu ea s-a stabilit într-o piață comercială din București. Este o bună povestitoare.

Vlad Ileană Vasilieвна [Vb], 31 de ani; a urmat Institutul Pedagogic din Lipcani, Republica Moldova, și este învățătoare în sat. Mama informatoarei a fost, de asemenea, învățătoare. Este soția informatorului Vlad Ion și mama informatorilor Vlad Văsâi și Maria.

Jabei Mărie [III], 20 de ani; 8 clase. Soțul este din Apșa de Mijloc; are un copil. Vorbește rusește. Bună informatoare.

Vlad Văsâi a lu Ion a Zugului [II], 9 ani; elev în clasa a III-a; este fiul informatorilor Vlad Ion și Ileană.

Vlad Maria [I], 8 ani; elevă în clasa a II-a. Este fiica informatorilor Vlad Ion și Ileană și sora lui Vlad Văsâi.

STRÂMTURA (oficial Glubokii Potok), raionul Teacevo, Regiunea Transcarpatică, Ucraina. Satul este situat pe pârâul Băscău, la 30 km est de Teacevo. Împreună cu satele-cătune componente (Valea Scradei, Bouțul Mic, Bouțul Mare și Cărbunești) are 1300 de gospodării, cu 5500 de locuitori, în marea lor majoritate români, alături de care trăiesc doar câteva familii de ucraineni și ruși. Ocupațiile de bază sunt creșterea vitelor, pomicultura și construcțiile. În comună sunt patru școli românești: o școală medie în Strâmtura, câte o școală generală în Bouțul Mare și Bouțul Mic și una de 4 clase în Cărbunești.

Buga Nicolai a lui Ilieș, zis Nicoară (VIII), 68 de ani; 8 clase în limba română; 10 ani a fost primar în localitate; deplasări, ocazionale, în fosta Uniune Sovietică.

Băce Anușa Iurovna, fostă Filip (VIIa), 63 de ani; nu a urmat la școală.

Opriș Ileană (VIIb), 69 de ani; nu a urmat la școală.

Filip Anușa, fostă Iovdi (V), 51 de ani; nu a urmat la școală; foarte volubilă și bună cunoscătoare a graiului local.

Mihalca Marta Vasilievna, fostă lovdi (III), 20 de ani; după absolvirea școlii medii, în limba română, a făcut liceul pedagogic din Mukacevo; învățătoare în sat; multe deplasări ocazionale în fosta Uniune Sovietică și în România.

PLĂIUȚ, comuna Apșița (oficial Vodița), raionul Râhovo, Regiunea Transcarpatică, Ucraina. Sătucul *plăiúť* este așezat între dealuri, la poalele Munților Maramureșului, la circa 60 km vest de Râhovo. Ocupațiile de bază sunt oieritul (cu prelucrarea lânii) și lucrul la pădure. Tinerii, în general, își caută de lucru prin diverse zone ale fostei Uniuni Sovietice. În localitate este o școală generală cu predare în limba română; după absolvire, unii dintre copiii continuă studiile la Ujgorod, Cernăuți sau Chișinău.

Buga Vasile Iurovici [VIII], 79 de ani; 4 clase în limba română. Deși născut în Apșa de Jos (mama este originară din Plăiuț și tatăl din Apșa de Jos), a copilărit și apoi a trăit, după ce s-a însurat, în Plăiuț, unde părinții au avut pământ. S-a ocupat toată viața cu creșterea oilor. După înființarea colhozului, a devenit cioban la colhoz. Are unsprezece copii, căsătoriți în satele românești din Regiunea Transcarpatică (trei în Apșa de Jos, doi în Strâmtura, patru în Slatina și doi în Serednovo). Știe puțin rusește. Bun cunoscător al graiului și al obiceiurilor locale; faptul că de la el s-au înregistrat puține texte este cauzat de o pană a curentului electric.

Șiman Mărie, Mărie a lu Mhiha Domnului, după părinți, și a lu Ion a Tocănierului, după soț, [VIIa], 58 de ani; are 4 clase. Ca fată a purtat numele de familie Dan (*după părinț m-am scris dan*). A străbătut Rusia în căutare de lucru. Are ^{patru} copii, căsătoriți în sat. Lucrează în sat la "vâltoare".

Marina Maria Iurovna, zisă Mărcuța [VIIb], 61 de ani; nu are școală. De optsprezece ani lucrează ca femeie de serviciu la școala din sat. Are cinci copii, dintre care patru plecați din sat (trei la Chișinău, unul la Cernăuți). O noră este ucraineană și, drept urmare, nepoții nu știu deloc românește, ceea ce o nemulțumește. Este suferindă și vorbește încet; foarte bună povestitoare; relatează întâmplări din viață cu multă afectivitate; de asemenea, compune versuri în care își prezintă propria viață.

Sistemul de transcriere fonetică utilizat în acest volum are la bază sistemul *Atlasului lingvistic român*, căruia i s-au adus unele modificări sau completări impuse de realitatea fonetică a graiurilor cercetate (vezi, mai jos, lista semnelor).

În scopul de a nota intonația - fie și în mod aproximativ - și beneficiind, în prezent, de experiența dobândită în transcrierea textelor dialectale, s-au preluat inovațiile adoptate de colectivul de dialectologi de la Institutul de Fonetică și Dialectologie "Al. Rosetti". Aceste inovații au fost prezentate pe larg în volumele TD - Porțile de Fier (XXXIII - XXXVI) și TDM, I (XVII - XIX)¹. Ele au fost aplicate, cu unele adaptări, de către dialectologii ieșeni la editarea culegerilor de texte moldovenești (TD - Mold., I, 1, XLV - XLIX).

Astfel, s-a renunțat la semnele de punctuație: punct (.), virgulă (,), punct și virgulă (;) și, drept urmare, la literele majuscule², deoarece normele ortografice care reglementează folosirea acestor semne impun împărțirea fluxului vorbirii în grupuri semantico-sintactice, adeseori, necoincidente cu unitățile intonaționale ale exprimării orale³. În consecință, segmentarea textului s-a făcut cu ajutorul barelor oblice.

În structurarea unui text în unități semantico-sintactice, variația de înălțime a intonației este mai importantă decât pauza, informația lingvistică fiind preluată de tipul de intonație care precedă această pauză (Vulpe 1980, 47; Dascălu-Jinga 1989, 350). Practica transcrierii textelor dialectale evidențiază faptul că în vorbirea curentă pauzele nu coincid în mod obligatoriu cu limitele curbelor melodice; așa se explică, între altele, de ce, în vorbirea *allegro*, pot apărea între cuvinte aparținând unor unități melodice și sintactice diferite fenomene de *sandhi* (TDM, I, XVII; Vulpe 1980, 47).

Ținând seama de aceste constatări, segmentarea textului s-a făcut cu ajutorul unui sistem de bare oblice, care nu au nici o semnificație în raport cu ortografia oficială (tradițională). Barele notează întotdeauna sfârșitul unei unități de intonație: două bare (/) marchează intonația caracteristică sfârșitului unei comunicări, limita unui contur melodic terminal, iar o singură bară (/), limita unui contur melodic non - terminal⁴.

Criteriul care a stat la baza delimitării unităților intonaționale a fost impresia acustică subiectivă, indiferent de structura sintactică și semantică a frazei. Așa se explică faptul că, uneori, barele apar după un element de legătură, cum ar fi *și* (exemplele, în acest sens, sunt numeroase).

Pentru nuanțarea acestei notații, care simplifică, desigur, realitatea acustică, în transcriere sunt folosite și o serie de semne de punctuație tradiționale pentru a sugera, odată cu limita unității intonaționale, și caracterul ei: semn de întrebare (?), semn de exclamare (!) și două puncte (:). De remarcat că ultimul semn marchează o coborâre sensibilă a tonului, urmată, de obicei, de o pauză; el are, deci, o valoare "muzicală" și nu apare automat ori de câte ori urmează vorbire directă, enumerare etc. Pentru intonația de suspensie, s-a păstrat, de asemenea, punctuația tradițională, ea fiind notată prin trei puncte (...). S-au marcat prin acest semn pauzele perceptibile făcute de vorbitor; fără a fi însoțite neapărat de schimbarea liniei melodice, aceste pauze pot fi determinate de o ezitare a informatorului, de căutarea unui cuvânt⁵, de perturbarea fluxului povestirii printr-un element/fapt exterior sau ele pot fi, pur și simplu, pauze de respirație: *șanti ba! jinte / di citi ... Țop jinti (159); jel ā ... s-a-mbrăcă ĉ-o fi făcu / și j-a luă șă-j băteau (12); dă jel tamán cărá ... năsip pentrū ... cărămidă (41); jeu oliacă dī*

¹ Același sistem de transcriere a fost utilizat în toate volumele de texte dialectale publicate ulterior de institutul nostru (TDM, II, III; TDD; TDBN).

² Pentru consecvență, majusculele nu sunt întrebuințate nici pentru redarea antroponimelor, a unor nume de sărbători religioase și a toponimelor. Atunci când neutilizarea majusculilor poate crea ambiguități, s-a apelat la sistemul notelor, mult mai explicite decât simpla notare cu majusculă.

³ Neconcordanța dintre punctuație și prozodie a fost evidențiată adesea și pentru limba literară (Avram 1980, 11 - 26).

⁴ Sistemul marcării unităților intonaționale cu ajutorul barelor are tradiție în dialectologia europeană (cf. TDM, I, XVII) și continuă să fie folosit în zilele noastre (cf. Joan Veny, Lidia Pons I Gnera, *Atlas lingüístic del domini català. Etnotextos del català oriental*, Institut d'Estudis Catalans, Barcelona, 1998).

⁵ Aceste pauze sunt frecvente îndeosebi la informatorii care au pierdut deprinderea de a vorbi în mod curent românește. Adeseori ele sunt precedate de lungirea sunetului anterior sau de adăugarea la ultimul cuvânt a unei vocale de sprijin (*ă, a, i, i*).

... *dî / cum sã kãmã / ... Ŝuclicėj (74); întîi ije ... le-Ńsamnãm Ńi liẽ ... cum tãnea? (209)*⁶.

Un alt mijloc grafic pentru sugerarea intonației îl constituie **a c c e n t u l**. S-au întrebuințat următoarele tipuri de accent:

- accentul ascuțit (´) marchează vocala din silaba care poartă accentul într-un cuvânt polisilabic sau, uneori, într-un grup de cuvinte care formează, din punct de vedere accentual, o singură unitate: *trėj pătru zîie; mõi nũ Ńtiĭ / nũ Ńtiĭ* (51); s-au marcat prin două (sau mai multe) accente principale (ascuțite) silabe ale aceluiași cuvânt, fie pentru a reliefa faptul că locutorul silabisește cuvântul respectiv, fie, în textele ritmate, respectând întocmai intonația și unitățile accentuale specifice acestora;

- accentul grav (˘) marchează un accent secundar și a fost notat pe cuvintele polisilabice compuse: *Ńaptejõbĭ de anĭ* ori atunci când apare accidental, ca o formă a reliefării afective: *dođamnĭ / nu h-o foz ruŃinĭ* (51);

- accentul de intensitate (ˆ) notează o silabă pronunțată cu un accent dinamic, energic, având de cele mai multe ori valoare stilistică: *aveđau fãinã / aveđau D ... iŃ cãrđŃã* (3); *aista iŃcã mãma ni Ń-o dat // ãĭsta mãma me ni l-o dat* (68).

În sfârșit, subliniem că, spre deosebire de alte graiuri (în special, cele muntenești), unde căderea vocalelor se explică exclusiv prin fonetică sintactică, datorită tempo-ului allegro, în graiurile moldovenești cercetate fenomenul este consecința sincopei (ocurență și în interiorul cuvântului; Marin, Mărgãrit, Neagoe 1998, 84) sau a haplogogiei. Conjunctiile *sã, Ńi, Ńi* "sã" și pronumele reflexiv *se* apar, în majoritatea cazurilor, sub formele *s, Ń*, pentru marcarea sincopei, căderea vocalei s-a notat cu cratimă (-): *s-fãcã, s-cãde* "se cade", *s-s-Ńgãmã* "sã se teamã", *Ń-fibã* "sã fie", *Ń-vini* "și vine"; atunci când sincopa este însoțită de sonorizarea lui *s*, determinată de consoana următoare, s-a utilizat semnul legato (˘): *z-đucã* "sã ducã", *z-đucẽ* "se duce", *j-yibã* "sã vinã", *j-moldovĭeni* "și moldovenii". Prin haplogogii s-au creat forme care, uneori, sunt greu de înțeles sau care pot produce confuzii; pentru inteligibilitatea textului, cuvintele respective au fost explicate de transcriptori: *ĉor* [= picior], *ĉgãre* [= picioare], *psine* [= pesemne], *puŃŃiel* [= puțintel], *vãscã* [= vasãzicã] etc.

Totodată, atragem atenția că notarea sunetelor intermediare într-o formă inedită a fost impusă de motive exclusiv tehnice: în loc de litere suprapuse, s-a apelat la redarea lor prin: *k'Ń', d'g', Ń/c, đ/z* etc.

În continuare dãm, în ordine alfabetică, lista semnelor întrebuințate în transcrierea fonetică a textelor. După semnul egalității, este indicat corespondentul cel mai apropiat al semnelor folosite de noi în sistemul de transcriere al Asociației Fonetiche Internaționale (ASSOCIATION PHONÉTIQUE INTERNATIONALE), publicat de D. Jones în *Lautzeichen und ihre Anwendung in verschiedenen Sprachgebieten* (Berlin, 1928, p. 18 - 27).

a (cea mai deschisã vocalã din seria centralã: *ĭ, â, ã, ð, a*) în munt. *cap* = între *ə* și *a*.

â (cea mai deschisã vocalã din seria posterioarã: *u, o, ɔ, â*) în istrorom. *cãp* = *ɔ*.

ã (cea mai deschisã vocalã din seria anterioarã: *i, e, e, â, ä*) în bucov. *pãle* "piele" = *æ*.

â (*a* cu nuanțã anterioarã, între *a* și *ä*) în munt. *steã* = între *ə* și *æ*.

ą (*a* închis) în olt. *mãĭ* "mai" = între *ə* și *a*.

ă (vocalã cu deschidere mijlocie din seria centralã) în munt. *pãr* = *ə*.

ą̃ (*ã* deschis) în mold. *bãrbãt* = *ɐ*.

ą̃ (*ã* închis) în mold. *pãni* "pînã" = între *ə* și *ɨ*, mai aproape de *ə*.

â (vocalã din seria centralã, între *ã* și *ĭ*, mai aproape de *ĭ*) în mold. *cãsã* "casã" = între

⁶ Spre deosebire de punctele de suspensie, trei puncte între paranteze drepte [...] notează omiterea unui fragment, mai scurt sau mai lung, din textul transcris, din diverse motive: pasajul respectiv nu este semnificativ din punct de vedere lingvistic sau nu are legătură cu conținutul mesajului.

- a și ṭ.
- b (oclusivă bilabială sonoră, corespunzând surdei p) în munt. *bun* = b.
- c (oclusivă velară surdă, corespunzând sonorei g) în munt. *corb*; semn întrebuințat înaintea vocalelor a, ă, â, î, o, u, înaintea consoanelor sau la sfârșitul cuvintelor = k.
- ĉ (africată alveolo-palatală surdă al cărei element fricativ este un ș, corespunzând sonorei ĝ) în munt. *ĉară* "ceară" = între t_ʃ și tʃ.
- ê (africată alveolo-palatală surdă, cu nuanță mai palatală) în trans. *êur* "ciur" = între t_ʃ și tʃ, dar mai aproape de t_ʃ.
- ć (africată alveolo-palatală surdă al cărei element fricativ este un ș, corespunzând sonorei đ) în băn. *fráće* "frate" = t_ʃ.
- č (africată palato-alveolară surdă al cărei element fricativ este un ș, corespunzând sonorei ĝ) în maram. *čăr* "cer" = tʃ.
- č̣ (africată alveolo - palatală surdă, între č și č̣) în maram. *č̣er* "cer" = între t_ʃ și tʃ, dar mai aproape de tʃ.
- d (oclusivă dentală sonoră, corespunzând surdei t) în munt. *domn* = d.
- ḍ (oclusivă dentală sonoră puțin palatalizată, corespunzând surdei ṭ) în mold. *únḍe* "unde" = între ḍ și ḍ̣.
- ḍ' (oclusivă palato - alveolară sonoră, corespunzând surdei ṭ') în trans. *ḍ'in* "din" = ḍ, aproape de ʒ.
- ḍ'' (oclusivă palatală sonoră, între ḍ' și ĝ, corespunzând surdei ṭ'') în trans. *ḍ''in* "din", *cáḍ''e* "cade"; *ḍ''áǵă* "gheață" = ʒ.
- đ (africată dentală sonoră, corespunzând surdei f) în mold. *đic* "zic" = dʒ.
- e (vocală din seria anterioară cu deschidere mijlocie) în munt. *veẓi* "vezi" = e.
- ē (e semideschis) în mold. *pești* "pește" = între e și E.
- ẹ̄ (e deschis) în trans. *vēde* = E.
- ẹ̣̄ (e și mai deschis) în bucov. *vēde* "vede" = între E și æ.
- ẹ̣̣̄ (e închis) în mold. *vēde* = e (mai închis).

- ɛ (vocală centrală cu nuanță anterioară, între *ă* și *e*) în băn. *fáše* "face" = între *e* și *a*.
 ɛ̃ (ɛ̃ deschis, între *ă* și *e*) în trans. *așă* "așa" = între *ɛ* și *e*.
 f (fricativă labio-dentală surdă, corespunzând sonorei *v*) în munt. *fîn* = *f*.
 g (oclusivă velară sonoră, corespunzând surdei *c*) în munt. *gol* = *g*.
 ɡ̃ (africată alveolo-palatală sonoră al cărei element fricativ este un *ʒ*, corespunzând surdei *ĉ*) în munt. *ger* "ger" = între *dʒ* și *dʒ̃*.
 ɡ̃̃ (africată palato-alveolară sonoră al cărei element fricativ este un *j*, corespunzând surdei *ċ*) în maram. *ġār* "ger" = *dʒ̃*.
 ɡ̃̃̃ (africată alveolo-palatală sonoră, între *ĝ* și *ǰ*) în maram. *ġēr* "ger" = între *dʒ̃* și *dʒ̃̃*, dar mai aproape de *dʒ̃̃*.
 ɡ̃̃̃̃ (oclusivă velară sonoră palatală, corespunzând surdei *k'*) în munt. *ġem* "ghem" = *g̃̃̃̃*.
 h (fricativă laringală surdă) în trans.-mold. *háină* "haină" = *h*.
 h̃ (fricativă laringală sonoră) în trans. *hóhot* "hohot" = *h̃*.
 h̃̃ (fricativă palatală surdă, corespunzând sonorei *y*) în mold. *hír* "fir" = *ç*.
 x (fricativă velară surdă, corespunzând sonorei *ʃ*) în munt. *xáină* "haină" = *x*.
 i (vocala cea mai închisă din seria anterioară) în munt. *fír* = *i*.
 ĩ (*i* deschis) în mold. *véđj* "vede" = *ĩ*.
 î (vocala cea mai închisă din seria centrală) în munt. *cînd* = *î*.
 ɪ̃ (vocala centrală cea mai închisă, cu o nuanță anterioară, între *i* și *ɪ*) în trans. *rîu* "râu" = *ɪ̃*.
 j (fricativă palato-alveolară sonoră, corespunzând surdei *ʃ*) în trans.-mold. *jar* "jar" = *ʒ*.
 j̃ (*j* puțin muiat, corespunzând surdei *ʃ'*) în olt. *j'urǰ* "junghi" = între *ʒ* și *ʒ̃*, mai aproape de *ʒ̃*.
 j̃' (*j* muiat, corespunzând surdei *ʃ'*) în munt. *j'ug* "jug" = între *ʒ* și *ʒ̃*.
 k (oclusivă velară surdă, identică cu *c*, semnul se întrebuițează numai înaintea lui *e* și *i*) în băn. *kíp* "chip" = *k*.
 k̃ (oclusivă velară surdă puțin palatalizată) în munt. *kíp* "chip" = între *k* și *k̃*.
 k̃̃ (oclusivă velară surdă palatală, corespunzând sonorei *g'*) în mold. *kísór* "picior" = *k̃̃*.
 l (laterală alveolară) în munt. *pălăríe* "pălărie" = *l*.

- l^v (/ puțin palatalizat) în trans. *ié^vé* "ele" = *l̥*.
- l' (laterală palatală) în arom. *híi'u* "fiu" = *l̥*.
- ɫ (laterală velară) în maram. *caɫ* "cal" = *ɫ*.
- ɫ' (laterală velară) în maram. *caɫ'* "cal" = între *l* și *ɫ*.
- m (oclusivă nazală bilabială) în munt. *másă* = *m*.
- m̥ (nazală labio-dentală cu ocluziune incompletă, înainte de *f*, *v*) în *îmvăf* "învăț" = *m̥*.
- n (oclusivă nazală dentală) în munt. *mínă* = *n*.
- n̥ (oclusivă nazală dentală puțin palatalizată) în mold. *pîñi* "pâine" = *n̥*.
- n̥' (oclusivă nazală palatală) în mold. *hél* "miel" = *n̥'*.
- ɱ (nazală cu ocluziune incompletă, urmată de constrictive și lichide) în *înșir* "înșir".
- ŋ (nazală velară, urmată de *ç/k*, *g*) în *încă* "încă" = *ŋ*.
- o (vocală posterioară cu deschidere mijlocie) în munt. *pot* = *o*.
- o̥ (o deschis) în trans. *pót'ě* "poate" = *o̥*.
- o̥̥ (o și mai deschis) în trans. *sóre* "soare" = *o̥̥*.
- o̥' (o închis) în mold. *dihor* = *o* (mai închis).
- p (oclusivă bilabială surdă, corespunzând sonorei *b*) în munt. *par* = *p*.
- r (vibrantă apicală alveolară) în munt. *rar* = *r*.
- r̄ (r cu mai multe și mai puternice vibrații) în trans. *r̄u* "râu".
- r̄̄ (r cu și mai multe vibrații) în trans. *r̄̄u* "râu".
- s (fricativă dentală surdă, corespunzând sonorei *z*) în munt. *sóră* = *s*.
- s̥ (fricativă alveolo-palatală surdă muiată, corespunzând sonorei *ʒ*) în băn. *fáše* "face" = *s̥*.
- š (fricativă alveolo-palatală surdă, aproape identică cu *s̥*, dar mai puțin muiată, corespunzând sonorei *ʒ*) în mold. *fášî* "face" = *š*.
- ʃ (fricativă palato-alveolară surdă, corespunzând sonorei *j*) în mold. *ʃî* "și" = *ʃ*.
- ʃ^v (ʃ puțin muiat, corespunzând sonorei *j^v*) în munt. *muʃ^vk'* "mușchi" = între *ʃ* și *β*, mai aproape de *ʃ*.
- ʃ̥ (ʃ muiat, corespunzând sonorei *j'*) în munt. *aʃá* "așa" = între *ʃ* și *β*.
- t (oclusivă dentală surdă, corespunzând sonorei *d*) în munt. *tátă* = *t*.

- ț (oclusivă dentală surdă puțin palatalizată, corespunzând sonorei *dʳ*) în mold. *múnt'ę*
= *ț*.
- t' (oclusivă palato-alveolară surdă, corespunzând sonorei *d'*) în trans. *frát'ę* "frate" = între
ț și *č*, mai aproape de *č*.
- t" (oclusivă palatală surdă, între *t'* și *k'*, corespunzând sonorei *d"*) în trans. *frát"ę* "frate"
= *č*.
- ț (africată dentală surdă, corespunzând sonorei *č*) în munt. *țin* = *ts*.
- u (vocala cea mai închisă din seria posterioară) în munt. *bun* = *u*.
- v (fricativă labio-dentală sonoră, corespunzând surdei *f*) în munt. *vără* = *v*.
- w (fricativă bilabială sonoră) în ucrain. (la huțuli) *wodá* "apă" = *w*.
- y (fricativă palatală sonoră, corespunzând surdei *h'*) în trans. *yęrme* "vierme" = *j* (fricativ).
- z (fricativă dentală sonoră, corespunzând surdei *s*) în munt. *zac* = *z*.
- ź (fricativă alveolo-palatală sonoră muiată, corespunzând surdei *ś*) în băn. *źaná*
"geană" = *ž*.
- ž (fricativă alveolo-palatală sonoră, aproape identică cu *ź*, dar mai puțin muiată,
corespunzând surdei *š*) în mold. *žaná* "geană" = *ž*.

e/ę, o/ö etc. arată nuanțe vocalice intermediare.

k'/t', g'/d', z/dž etc. arată nuanțe consonantice intermediare.

SEMNE DIACRITICE

- ~ (deasupra vocalelor) nazalitate: *õ* = *õ̃*.
- ˘ (deasupra vocalelor) seminazalitate: *õ̇*.
- ˙ (sub vocale sau consoane sonore) asurzire: *ı, ı̇ = ı̇, ı̇̇*.
- ˚ (sub vocale sau consoane sonore) sonoritate redusă: *ã̇*.
- ˙ (sub vocale) închidere: *ã̇, ę̇, ö̇*.
- ˘ (sub vocale) deschidere: *ı̇, ę̇, ö̇, ı̇̇*.
- ˘ (sub vocale) deschidere mai mare: *ę̇̇, ö̇̇*.
- ˘ (sub vocale) semideschidere: *ę̇̇, ı̇̇, ö̇̇, ı̇̇̇*.
- ˘ (înaintea vocalelor, uneori și după ele) oclusivă glotală ("coup de glotte"): *˘e = ˘e*.
- ˘ (după oclusive) arată o explozie mai puternică: în olt. *pat* "pat".
- ˘ (sub consoane) consoană silabică: *ŋ = ŋ̇*.
- ˘ (sub vocale) arată că vocala constituie elementul consonantic al unui diftong: *ı̇*
(în *daı̇*) = *ı̇*.
- ˘ (sub vocale) arată că vocala care constituie elementul consonantic al diftongului e
închisă: în munt. *toáte* "toate".

- ˘ (deasupra vocalelor) arată că două vocale formează un diftong cu elemente egale: în trans. *toâte*.
- ˙ (deasupra unei vocale sau a unui diftong egal) accent principal: *ve[˙]de* = 'vede, *tu[˙]ate* = 'tu[˙]ate.
- // (deasupra unei vocale) accent de intensitate - accent dinamic mai puternic, mai ales în fraze (având, adesea, valoare stilistică): *n^{//}vr^{//}au*.
- ˘ (deasupra unei vocale) accent secundar (de multe ori ca o formă a reliefării afective): *s[˘]ănătate* = , *sana'tate*.
- (deasupra unei vocale, lichide, nazale sau fricative) lungime: *ō, r̄, m̄, s̄* = o:, r:, m:, s:.
- ◀ (deasupra unei vocale) scurtime: *ū* (în *dūpă*).
- + (sub o nazală) arată că articulația nazalei nu e completă, ci analoagă constrictivei următoare: *imv⁺af* = *im'vats*.
- i, u, î, â, h etc. (la umărul literei precedente) arată sunetele slab perceptibile.
- ı, ı, ı etc. arată sunete și mai slab perceptibile.
- ı, ı, ı etc. arată sunete extrem de slab perceptibile.

ALTE SEMNE

- (crațimă) se întrebuițează ca în ortografia oficială: *dă-t'ă la dri⁻apta, l-am⁺ văz⁺ut, s⁻ă-mv⁻ește*.
- (sub litere sau sub cuvinte, arată că anchetatorul a auzit bine sunetele sau cuvintele respective subliniate, deși acestea par neobișnuite.
- ~ (sub litere, silabe sau cuvinte, arată că anchetatorul nu a auzit clar sunetele sau cuvintele astfel subliniate.
- ˘ leagă două sau mai multe cuvinte care formează un singur grup fonetic, marcând, de regulă, diverse modificări de fonetică sintactică: *un[˘] cui[˘] în[˘] inimă* "un cui în inimă". marchează o pauză perceptibilă făcută de informator în vorbire, care nu e neapărat legată de schimbarea liniei melodice; ea poate fi determinată de o ușoară ezitare a informatorului sau poate fi, pur și simplu, pauză de respirație.
- / marchează limita unei unități melodice cu intonație nonterminală.
- // marchează limita unei unități melodice cu intonație terminală.
- : marchează limita unei unități melodice care precedă un dialog sau o enumerare etc. (vezi TDM, I, p. XVIII).
- ? notează intonația interogativă a unei unități melodice.
- ! notează intonația exclamativă.
- ?! notează intonația interogativ-exclamativă.
- " " încadrează pasaje de vorbire directă.
- « » încadrează pasaje de vorbire directă citate în cadrul altei vorbiri directe.
- [...] indică omiterea, în transcriere, a unui fragment.
- [ ] încadrează intervențiile anchetatorului sau ale altor persoane care asistă la înregistrare; de asemenea, acele titluri de texte care nu sunt redată în transcriere fonetică, ori, atunci când, din diverse motive, redarea în transcriere fonetică a informațiilor indicând numele și vârsta informatorilor nu a fost posibilă.
- [?] (după un cuvânt) arată că anchetatorul se îndoiește de exactitatea formei înregistrate.
- [!] arată că informatorul râde.
- [!!] arată că informatorul râde foarte tare.
- [ε] arată o ezitare a informatorului.
- [k] arată că informatorul s-a corectat.
- [r] indică repetarea, de către informator, a unui cuvânt sau a unui fragment.

- AAF = „Anuarul Arhivei de Folklor”, publicat de Ion Mușlea, Cluj, 1992 și urm.
- AFLR = *Arhiva fonogramică a limbii române* a Institutului de Fonetica și Dialectologie „Al. Rosetti”, București.
- ALM = *Atlasul lingvistic moldovenesc*, redactat de R. Udler și V. Comarnițchi, cu participarea lui V. Melnic și V. Pavel, vol. I, 1, 2; II, 1, 2, Chișinău, 1966-1973.
- Avram 1980 = Mioara Avram, *Punctuația și implicațiile ei în limbă și în comunicare*, în „Limbă și literatură”, I, p. 11-26.
- Burada 1993 = T. Burada, *O călătorie în satele moldovenesti din gubernia Cherson*, Iași.
- CADE = I. – Aurel Candrea și Gh. Adamescu, *Dicționarul enciclopedic ilustrat „Cartea Românească”*, București, 1931.
- Coșeriu 1940 a = E. Coșeriu, *Limbă și folklor din Basarabia*, în „Revista critică”, Iași, XIV, 2-3, p. 159-173.
- Coșeriu 1940 b = E. Coșeriu, *Material lingvistic basarabean*, în „Arhiva”, Iași, XLVII, 1-2, p. 93-100.
- Dabija 1991 = Nicolae Dabija, *Moldova de peste Nistru – vechi pământ strămoșesc*, Chișinău.
- Dascălu-Jinga 1989 = Laurenția Dascălu-Jinga, *Despre intonația declarativă de continuitate și de finalitate*, în „Studii și cercetări lingvistice”, XL, 4, p. 345-353.
- DEX = *Dicționarul explicativ al limbii române*, Editura Academiei, București, 1975.
- Dialectologie = Curs de dialectologie română*, de Mihail Purice, Vladimir Zagaevski, Ion Ciornăi, Chișinău, 1991.
- DM = *Dicționarul limbii române moderne*, Editura Academiei, [București], 1958.
- FD = „Fonetica și dialectologie”, București, 1958 și urm.
- Gl. Dobr. = *Glosar dialectal. Dobrogea v. TDD*.
- Gl. Munt. = Maria Marin, Iulia Mărgărit, *Glosar dialectal. Muntenia*, București 1999.
- Gl. Olt. = *Glosar dialectal. Oltenia*, Intocmit sub conducerea lui Boris Cazacu de Galina Ghiculete, Paul Lăzărescu, Nicolae Saramandu și Magdalena Vulpe, București, 1967.
- Marin 1995 = Maria Marin, *Iotacizarea verbelor. Reflexe și consecințe în unele graiuri românești vorbite în medii alogene*, în FD, XIV, p. 23-28; republicat în Marin, Mărgărit, Neagoe, Pavel 2000, p. 5-9.
- Marin, Mărgărit, Neagoe 1998 = Maria Marin, Iulia Mărgărit, Victorela Neagoe, *Graiuri românești din Ucraina și Republica Moldova*, în FD, XVII, p. 69-155; republicat în Marin, Mărgărit, Neagoe, Pavel, 2000, p. 42-121.
- Marin, Mărgărit, Neagoe, Pavel 2000 = Maria Marin, Iulia Mărgărit, Victorela Neagoe, Vasile Pavel, *Cercetări asupra graiurilor românești de peste hotare*, București.
- Mărgărit 1998 = Iulia Mărgărit, *Miteluț, miticuț, măticuț*, în FD, XVII, p. 229-233; republicat în Marin, Mărgărit, Neagoe, Pavel 2000, p. 132-136.
- Nandriș 1952 = O. Nandriș, *Le parler de Mahala. (Phonétique et morphologie)*, în *Mélanges Roques*, 3, p. 167-175.
- Neagoe 1997 = Victorela Neagoe, *Considerații asupra graiului din Apșa de Jos, raionul Teacov, Regiunea Transcarpatică (Ucraina)*, în „Revista de lingvistică și știință literară”, Chișinău, 2, p. 52-61; republicat în Marin, Mărgărit, Neagoe, Pavel 2000, p. 30-41.
- Papahagi 1925 = Tache Papahagi, *Graiul și folklorul Maramureșului*, București.
- Pavel 1998 = Vasile Pavel, *Graiuri românești în medii alogote. Considerații socio lingvistice*, în FD, XVII, p. 173-184; republicat în Marin, Mărgărit, Neagoe, Pavel 2000, p. 122-131.
- Pop 1941 = S. Pop, *Importanța graiurilor românești din Bucovina, Basarabia și regiunea transnistreană*, în „Revista Fundațiilor Regale”, VIII, 8-9, p. 424-436.
- Popa 1970 = Radu Popa, *Țara Maramureșului în veacul al XIV-lea*, București.
- Rațiu 1994 = Anton Rațiu, *Românii de la est de Bug*, București.
- Sclifos 1994 = Valeriu Sclifos, [recenzie:] *Curs de dialectologie română*, de M. Purice, V. Zagaievski, I. Ciornăi, Chișinău, 1991, în „Revista de lingvistică și știință literară”, 2, p. 101-104.
- Șandru 1933 = D. Șandru, *Enquêtes linguistiques du Laboratoire de phonétique expérimentale de la Faculté de Lettres de Bucarest*, I. Bessarabie, în „Bulletin linguistique”, I, p. 89-107.
- Șandru 1998 = D. Șandru, *Graiul românesc de peste Nistru*, în FD, XVII, p. 185-200.
- Ștefănuță 1933 = P. V. Ștefănuță, *Folklor din județul Lăpușina*, în AAF, II, p. 89-101.
- Ștefănuță 1935 = P. V. Ștefănuță, *Contribuții la bibliografia studiilor și culagerilor de folklor privitoare la românii din Basarabia și popoarele conlocuitoare – publicate în periodicele rusești*, în AAF, III, p. 177-178.
- Ștefănuță 1937 = P. V. Ștefănuță, *Cercetări folclorice în Valea Nistrului-de-Jos*, în AAF, IV, p. 31-227.
- Ștefănuță 1939 = P. V. Ștefănuță, *O familie de povestitori din Iurcani (Basarabia)*, în AAF, VI, p. 77-101.
- Șuteu 1958 = Valeriu Șuteu, *Arhiva fonogramică a limbii române*, în FD, I, p. 211-218.
- TDBN = *Texte dialectale și glosar. Bistrița-Năsăud*, de Maria Marin și Marilena Tiugan, București, 1987.
- TDD = *Texte dialectale și glosar. Dobrogea*, de Paul Lăzărescu, Victorela Neagoe, Ruxandra Pană și Nicolae Saramandu, București, 1987.
- TDM = *Texte dialectale. Muntenia*, sub conducerea lui Boris Cazacu, vol. I, de Galina Ghiculete, Paul Lăzărescu, Maria Marin, Bogdan Marinescu, Ruxandra Pană, Magdalena Vulpe, București, 1973; vol. II, de Paul Lăzărescu, Maria Marin, Bogdan Marinescu, Victorela Neagoe, Ruxandra Pană, Magdalena Vulpe, București 1975; vol. III, de Costin Bratu, Galina Ghiculete, Maria Marin, Bogdan Marinescu, Victorela Neagoe, Ruxandra Pană, Marilena Tiugan, Magdalena Vulpe, București, 1987.
- TD. Moldova = *Texte dialectale. Supliment la Atlasul lingvistic moldovenesc (ALM)*, vol. I, partea I, culese de V. Melnic, V. Stati, R. Udler, Chișinău, 1969; vol. I, partea II, culese de V. Melnic, V. Stati, R. Udler, Chișinău, 1971; vol. II, partea I, publicate sub conducerea și sub redacția lui R. Udler de A. N. Dumbrăveanu și E. N. Constantinovici, Chișinău, 1971; vol. III, partea a II-a, publicate de A. N. Dumbrăveanu, sub redacția lui R. Udler, Chișinău, 1987.
- TD-Mold., Bucov. = *Noul Atlas lingvistic român pe regiuni. Moldova și Bucovina. Texte dialectale*, volumul I, Partea 1, culese de Stelian Dumitrăcel și publicate de Doina Hreapcă și Ion-Horia Bârteanu, Iași, 1993.
- TDO = *Texte dialectale. Oltenia*, publicate sub redacția lui Boris Cazacu, de Comelia Coțuț, Galina Ghiculete, Maria Mărdărescu, Valeriu Șuteu și Magdalena Vulpe, București, 1967.

- TD-Portile de Fier = Comelia Coțuț, Magdalena Vulpe, *Graiul din zona „Porțile de Fier”. I. Texte și sintexă*, București, 1973.
- Țiplea 1906 = Alexandru Țiplea, *Poezii populare din Maramureș*, [Extras din] „Analele Academiei Române”, II, Tom XXVIII, p. 413-532.
- Udler et alii 1976 = *Dialectologia românească*. Sub redacția lui R. Udler și V. Comarnițchi, Chișinău.
- Vulpe 1980 = Magdalena Vulpe, *Subordonarea în frază în decoromâna vorbită*, București.
- Weigand 1908 = G. Weigand, *Despre dialectele românești*, în „Convorbiri literare”, XLII, 4, p. 441-448.
- Zagaevschi 1990 = V. Zagaevschi, *Studii de gramatică dialectală comparată*, Chișinău.

TEXTE

GIURGIULEȘTI

(raionul Vulcănești, Republica Moldova)

Culegere: 1993; transcriere: MM

sātu ísta ġurġulești

după spúșele tátaluġ meu / după auzíte de la oámeni mai bătrîni / 5
sātu ísta ġurġulești...a trecut un_ă ċobán / cu oíle / cáre a páscút ím,
pășúnile moldóvi // din romíniġa / așa ni spuneá din munténia a fos,
ċobánu ċéla // și trecín_încăċe / a_ajúns la málu prútuluġ cît a mînát íel
oíle / le-a da și le-a adapát / și s-a oprít și...s-a...să să h_odineáscă // și în
tímpul_ăsta vrezícă a-nċepút o ploáie / sá plóu // și jerá o colíba mícă 10
acólo trăiá...ú_mom cu o fiméje // și íel să duċ-acólo să stea la dos la colíba
acéje //

și...ha! "da ċíne jeștu? cá sá íntri íej la noi íncolíbă" / cá le jerá
frícă / atúnċa jerá...gajúċi // vineá / făċá...luá plecá /

"bă ío sînt_ă un ċobán / ġúrġu" // 15

ē "bíne! // ċobán ġúrġu / poftím íntră" /

"pă_úti ío a_m_viní cu oíle atít...distánțá máre / le-am adapát / a-n-
ċepú_ploáia și pînă cînd"... / nu jerá pod să treacă prút / trebujá să víje
bărc și cu bărcile să-ġ treacă oíle díncolo de prut // íel avgá ómu oġ múlte
/trebuá s-aștepte să-i víe ajutór // "pă_ío sîn_ċobánu ġúrġu / cu oíle-așá / 20
primíți-mă să stay la dos cá mă plóo" // și acéla / ómu ġ-a deșkís úșa
în...bordéju ċála cáre l-avgá / ș-a intrát // și cîn_a vinít acólo vrazícă bojeru
cáre íel...ċobánu jerá la bojer / din romíniá / cum o_viní "măi úġti măi /
óġte-áiċ am intrát ín...bordéju-ósta la ómu ísta și m-am adăpostí de ploáie /
cá plouá táre / și óte oíle to stay aíċ ímprejúră / m-a adús oíle pe_mine_pîn-a- 25
íċ" /

"ápăi măi să știți / de azi ínăínte...sātu ésta să fíie-n númele tăġ
ġurġulești" // ġúrġu jerá / dar p-órma l-a numít ġur [k] da deo_dátă a fost
sātu íesta ġúrġu / p-ormă_l-a numí_ġu [k] ásta súde di anġ_í_úrmă / p-ormă l-a
numít ġurġulești / da // [...] 30

[Spuneți-ne care sunt toate părțile din jurul satului.]

pártea dreáptă...di sat / dac-az_viní_pe-acólo drept / túnu / da? // de
la tun pîn_la brázdă cu...ucraína să numéște brázdă réni / terénu //așá //
mai sus unde să ridícă de_ácúma â...vun_íkilómetru...ċevá și acólo_ġ_zí [k] să

numește [k] să numeă...părtea drăcîni/cîmpu! acela vrezică-n dreapta să
numeă unde...ș-acúma să numeă părtea drăcîni //

[Era multă dracilă, tufari.]¹

5 drăcînă / drăcînă / aicéje care înțepă și făce floare albastră... / ája [k]
ála să numeă părtea drăcîni / locu pod // mai suz di ja de-acúma mergă un
drum care uneá renea / cu sloboziă / wot care-ș unșpe kilométri de-aic într-o
10 parte / wot / álti-l numeă drúmu mare // de la drúmu cêla mare / tot în...pă
gránița cu...renea / pămîntu meringe /daj într-o vále să numește válea stréji //
wot // ridíc deálu cêla [k] váleá cēja sus / să numește șezătúra váji stréji // treč
15 maj înjos / jéste áltă vále / să numește válea mare // ca să meringem pă părtea
dreaptă a sectorului a sátului romín cu sátu gurguléstj cu renea // așa // treč
válea mare / d'ęasupra să numește podíșu vái mare // te daj jos di pă podíșu
vái mare / de-acúm treče în válea cėjérjului / acolo vrazică cėjéru une sint
15 pašúnj pένtru oj și pένtru vač / wot // válea cėje să numește cėjéru / te urč
sus de cėjér de-acúma să numește kejáya... / treč în jos de kejá și te ridíș sus
să numește kiscu kejéli / p-orm-aj plecát...fúndu / fúndu să unește de-acúma
teritorju gurguléstjului cu a čișmitiójului //

Ćorbă vasíle ivánovič zis kóru
șáizej de anj

20

îm_pátrujdoj îm_pátruștrej

[Dumneata ai avut vreun servici undeva?]

nū! nič un șarvíc / nič un șarvíc //

[VIIb] să dúcá-ș cočentráre // să...zíya slujá / cum jerá cočentráre / la
romínj / noápteșă-mbrăcă țivíl și să dúcă și lucrá la costánța²

25

[VIIIb] la costánța / jerám îm_pátrujdoj îm_pátruștrej fjódoře górgėvič³ //
și ne-mbrăcán țivíl / cū_cóștea rúpa / cóștea stoján // și lucrám îm... hamál / la
noj ij să spungeá grúștic / maj delicát / da la romínj hamál // și lu [k] dacă
lucrám o sútcă prihám șapte mij di lej // șapte mij de lej jerá banj! jerá
30 kilomrámu de vin șáizej de lej / conjácú o sútádooj de lej / da // ș-aș făcú
pátruzej de mij di lej acólō / da // și h-am făcú și plug /și borúnă și...ásta/ și
m-a simțit mă [k] petrúj_gălățeanu / jerá ordonánța la ofițéru nóstru /
ofițéru nóstru jerá dîn bucuréstj / tat-su jerá moșțér / aveá o mie d'e
lectáre // da um_bájă bun! // niș nu să egzístă // să te-njure jel / să te ásta jel
/ doámne feréște! // și petrúj_gălățeanu ... j-a spuz! "dómnule locotiñént

2

cánġa áre banġ / ġġ plin de banġ" // ŝġ mă kámă la caċelárie la ĵel / la cantonomġént // aveá hártá pã perġete / ...m-andus / am intrát an ċocãníĵa úŝă / diŝkíd úŝa / ĵel înăúntru //

"poftím poftím cánġa / poftím!"

"să tráiz dómnuĵe locotinént / anĵ viníĵa órđin / órđinu dumneavoástră // dómnuĵe locótinén párcă n-am făcú nimíca" /

"nū mă cánġa / nu te-ăĵ kemá sã te ċert / nu te-ăĵ kemá / nu-s híĵe frícã" // în dă un ŝcáun / mă puĵ ĵuŝ / ..." mă cánġa măġ!"

"tráiz dómnuĵe locotinént!"

"mă am auzí cã ai banġ!"

"an dómnuĵe locotinént" //

"ċe sã faŝ cu ĵeĵ?" //

"don locotinén / sã-ĵ fac plug / sã-ĵ fag borúnã / câ-z băiá ŝărác acásã" /

"ċe tu ĵeĵ băiá ŝărác acásã / de-acúma ĵeĵ la noĵ...treĵ anġ de zíĵe nu fuméz / nu ...prostíĵ / nu úmbli ŝġ..." / ĵerá unĵ veċín aíċã / ĵerá-ĵsurát // ġo [k] tátã lu ġórgĵe cocóŝ / fġódđór ġórgĵevíċ³ / ġnsurá da / ŝã..."ċe sã faŝ cu bánĵ-aija?

// nu fáċe cánġa nimíca / sã-ĵ ĵeĵ matérie / c-ar sã ĵeĵ plug / ai sã faj borúnã / vin rúŝġ" / ĵ-arátã pã hártã / "óĵte de-acúma rúŝġ-s apróape d'ĵ ĵaŝ / noĵ piŝte-o săptãmínã de zíĵe sũntém ocupáz de ruŝ // ŝġ a sã vă ĵa tot la colectív // da-z daĵ drúmĵ-acásã / te d'ċ acásã / duĵ bánġ la feméĵe / ŝġ sã-ĵ spuĵ sã ĵa ċã mai búnã matérie/ŝġ s-o-ndése cu...cu ġenúĵkile ġn lãdã // cã áĵa ar sã príndã bíne // matériã áĵã" //

viĵ acásã / cu bánġ / "hĵ! feméĵa "hã! tu vreĵ sã ĵi ca tátã-tu / sã n-ai ĵic a tăĵ / sã n-ai nu ŝtu ċe" //

anĵ luĵá ŝġ plug / anĵ luá ŝġ borúnã / ŝġ banġ ĵ-a mai rămãs // a vinít... de-acúma rúŝġ / bánġ ĵ-a rămãs // m-ă luĵá pã front / de lã...rúŝġ / bánġ a rămãs acásã // cġn am vinít ġm pátruŝċinċ...acásã / rúŝġ ġn pátruŝċinċ de-acúma sã strecuráĵ ġn romġníã // cu cãrúĵġ / cu soldãĵ / cu ásta / ...⁴ ŝã...ġĵ spúne ċíċã

"mãĵ cánġa" ástã... rúŝġ áĵa a tras la míne la cantonomént / aveáĵ fáġnã / aveáĵ ũ...ġ cãrúĵã / ĵo ĵ-arát spráfca ranéĵe / "ã! ví náŝġ ċolovéc" / rúŝġ // da // au rămãs acólo / ...⁴ ŝġ mă-ntreábã de banġ ro [ɛ] romġnéŝġ / "u vas deĵġġi rumġnskġġ net?"

"ĵeŝte" //

ŝġ ĵ-a skġmbã toz bánġi áĵa / cġn cu foámĵeĵa áĵa amĵ viní [k] niŝ abár deĵ foámĵ [k] de grġjã n-am avút //

"ĵeŝte" //

ŝġ ĵ-a skġmbã toz bánġi áĵa / cġn cu foámĵeĵa áĵa amĵ viní [k] niŝ abár deĵ foámĵ [k] de grġjã n-am avút //

[Ai avut bani ruseŝti.]

am avú ban! ruséști / da // an trăjit...doámne májca dómnúlu! n-aṅ
 știút foámete / n-aṅ știút // șâ...aveán...doi sai de fáina în cásâ / su pat // șâ
 făcám pîne... // și cînd...fiméja jerá dúșă adus [k] s-adúcă la sóbă /...⁴ șâ
 adúcă la sóbă / jo pã uogradă / jerá pã plitã...niște cárne / făcá mîncáre
 5 fiméjã / cîn...mă dau jo sâ íntru-ṅ cásâ / sã diškíd úșă / nu poș sâ diškíd
 úșă // aluúatu díṅ covátã trîntit ũúșã // împíng jo úșă / o kem pã
 vâ... "vasílco / vasílco! já víno-ṅcáče!" n-am ișít...sâ mă duc ũobór / dacâ
 ișám poáte jel fugá // jel s-a băgá su pat // da// s-a băg... "făj vasílco víno!"
 cat jo acólo in castrónul ála / niĉ o bucățícã // zęama goálã // aluúatu luát
 10 tod díṅ covátã / numa ála jerá kícat / și ásta // "făj vasílco" zic "nu cumvá
 ne-o hí luá și fáina de su pat?" // cîn rádíc jo tóala / jel băgá su pat dipã
 sáci jájã // da ileána meá jerá pã pa[r] pã pat acólo deasúpra // "făj vasílco"
 zic "jóte-l-ăj aícã/ aícã-ṅ su pat" //
 da ileána meá cîn aúde "ăleléu téteo! áleu!" //
 15 zíc "taĉ ileáno! nu-s híi frícã" / jerá mittícã// il jaṅ de mínã-l scot / un
 golănóṅ nant / c-un torbóṅ plin cu aluúat / și cu bucățéle // fiódor górgévíc /
 da...fiméja meá "báte-l mă/ báte-l mă!" //
 ĉe să-l baș pã băját!?
 [Nu-l cunoștea.]
 20 pãṅ di únde / díṅ cîșlîșă jerá / nu de la noṅ díṅ șat //
 " ĉe să-l bat fa vasílco / tu nu vez!" /
 da jel de-acúma " mă néne ! nu mă báte mă néne mă" /
 "nu te bat măj băjéte / tu de-ágá stai în kíĉoare / sâ-z mai jaṅ și
 păcátele tále" / și ṅ-aṅ luat aluúatu ála și bucățéle i le-aṅ jásat / ș-a plecát//

25

cânĝa tóma

șáptezășimòpt [de ani]

cînd a viní rúși-m pátrușpàtru

30 pã móșu...móșu mjeṅ hi l-a arestá d di tînăr / im pátrușasă / dá
 dóoșpatru de an! jerám / cînd a viní rúși-m pátrușpàtru // l-a arestá cã pã
 sócru-nu l-a luát cã jerá culác / așá sã kemáṅ / dușmáni popóruľi [!] //
 díṅ pátruzeĉ cînd a vinít / pã jo nú jeráṅ la jeṅ atúnĉ // pátruzeĉ a vinít
 rúși și l-a p [k] ṅ-a pírit și l-a luá dí armán în áugust // și ṅ-a tînú la réni
 úpsprezeĉe lun! // a dójleá an / im pátrușunu / în...la pátru maj ne-aṅ luá

4

noi cu...móșu hēy jērā flăcău și aveá íncă dóo fēte ș-um băjăt/ mai hīc //și
 d-i-čĕă...a-nčĕpú răzbóju în...îm maj /jūnię de-acúma a-nčĕpú răzbóju // și
 j-a dus / p-áldi sócru nu s-a maj aflá de jel / če j-or fi făcú dī jĕj / j-a duz
 de la renț // dac-a văzú că vin romíni // șâ n-am maj știú de dīnsu čĕ-j // d-e-
 čia îm pátrușpatru cīnd a vinít áșteă jar... l-a agătat și pă moșu / de-acúma
 bába îl scrisese pă... móșu mey / de-acúma noi jērám căsătorít / și l-a pus
 în lócu lu moș...dória așá-l kemá / móșulu / jel jērā cab de familie / da
 noi nu jērán stăpín! acólo / nič...că trăbujá sâ ieșín de-acólo / că
 aveám...aveám băjă [k] cumnát / aveá fičór / frátile maj hīc / și noi trăb [k]
 ișán de-acólo/ tot aíca jērán /da pleánu ásta îl aveám/ móșu //și ne-ā dat
 aíară de-acólo / ne-ā ásta / l-a arestá pă dīnsu / a-nčĕpú s-á-l-ĵâ...sâ nē ásta
 cu postávca / postávca-an dat-o că noi vu [k] munčám / aveám pāmínt... / a
 dat núma popșój án-ola a dad dóozej de tóne // da / afáră de píñe albă /
 ne-a lua tot // an lua și hoi și... núma váca nu ne-a luat-o // le-a luat-o cīnd
 îm pátrușnoo // e! ne-a dat afáră din căsă / jar ne-an dus / jar ne dădeá / jar
 re strîngĕám / un fel de distrúgere-ășá / pînă-m pátrușnoo / da de-acúma
 roj jērám aíč // nū-ĵĕ-a maj lāsát acólo // ne-a dat afár de-acólo/ noi și ázi
 jērā sâ him acólo //că jo de-acúma...îm pátrușase...móșu mey jērā arestát /
 aveá ũan / da cum îl arestá pă áștia și... da párcă h-i frícă sâ spui / că...!]

[De cine să-ți mai fie frică?]

în tímpul ásta / îm pátrușase nu s-a făcú nimhica / am șemănă noi /
 ca móșu jērā arestát/...șâ...dacă sâ înșálău vunu dī oámenĭ d-ěștia/ noi čám
 de-acúma jel nu ne maj triméte / jērā la...turmáya númăru únu / nu ne
 trimeteá scrisoare dilóc / n-avea vóje // șâ ĵĕ-a...soacră-meá dacă... îm
 pátrușase jă...nu s-a făcú nimíc / ja m-a alungá de la dīnsa / aveám fátă
 máre / m-a alungád de la dīnsa că ja n-ar sâ vīndă hájna jĕj sâ mă
 hrăngásă pă míne // ș-o z "du-țĕ un te-j dúce" / în tímpul ála // da aveám
 o sóră...i...l-a arestá pă cumnátu-ho / sóra a maj máre / pă [k] pântru niște
 grăunțe / s-a-nșălát / a furá vro zéče kíle de gră [k] de azímcă / și j-a dat...
 dă secáră / din prosúd / c-adučău / dĕdeá la sărác / da nóo nū ne dădeá //
 și le-a...j-a ásta / l-a arestá pă trej an / ș-a dójleă...ă s-a dus o lúnă ș-a
 dójleă lun-a murít // cumnátu-ho // dĭ-ăčĕja cu [k] sóru-meá dacă jērā
 síngură-m pátrușase atúnč / járna / pâj m-a luát pă míne / că únde jērán sâ
 mă duc? trebueá / că jo am avú čin surorĭ în sat / și úna-n rumínĭja am /
 care...inaínteă meá / jo-s última // că șapte băjĕj am fost la párinți / ũo [k]
 um băjă și șase fēte // și dacă jo n-am sta cu mīhile-m buzunár în tímpul
 ásta / știám prečĭs că ĵe ridícă / că ne spună că ĵe ridícă // â m-an duș și

5

10

15

20

25

30

35

5

m-am...rugă de siclitar / că ne jeră vechin lă pârîntî mej / m-an rugă de
 siclitar / da jej síngurî / lor le jeră jále de móşu mej / că móşu mej n-a
 trăit...n-a ásta aşá mult / şî-l trăgă / l-arestát / l-a... // di jácilea m-an rugă şî
 5 m-a scoz de la soácrâ-meşá // m-a scoz dá la soácrâ-meşá / n-a pus pãmím
 pă vot / jerám ospádará / umblám cu pérna pă úlişá din cásá-ncásá [!] / pă
 la surórî jerán şî jo pă hăzeáicâ / ne-a scris da n-a scris şapte jectáre / â...pă
 vot n-a pus / su grúpă a tréşá m-a pus // şî n-a dat însámîntáre // cu ásta an
 scápá din foámę // primávára de-acúma jo...la sóru-meşá an şta / da sóru-
 meşá n-aveá sâ-n deá şî níe de mîncáre / şî jo c-o fátá trébujá dóo súflete
 10 hráná // şî jo c-aveám ? vo cíteva stráje acólo / c-atúnş stráile jeráu jéftine //
 e! toátá járna am fácut jo c-am fácu / primávára de-acúma terminám / da
 jej dacá m-a-ncrís la însámîntáre n-a dat orz de-o búcátá / că trébujá dóo
 jectáre jumáte / da jel núma o...o búcátá n-a dat da tot dîn órzul ála an juá
 şî jo ş-an semánát pleánu / ásta jerá dí cînzăşîşăse di sóturî // maj mul dí
 15 un jectár [k] de o búcátá / pleánú şta / că avém íncá trej gospodárî de-
 cúma-s în pleánu [r] în pleánú la noi // şî l-an semánát / am vinít sâ sap /
 e! puteán sâ sap?! jo jerám far [k] vaj di cápu héu cum jerám // da un om
 ş-a fácu nílá şî... da tot j-am plátít // n-a...l-a řáluşít / cum jerá [k] sâ spúne
 / dacá ştit pănă...cu rála aşá / cáre... pim pãşşó/prãşşete de-a dóileá / cu
 20 cálu-aşa / l-a ráluít // şî ní l-a semánát // aşá / ş-an fácu / da în tímpul ásta /
 în...dúpă ásta / la cíşşpe júni n-a vinímóşu în bolézná / pă bolézná / din
 astá // dim puşcárii // j-a da drúmş / j-a cop mína / jerá la... vólga-don /
 lucráu la ...din vólga scoteáu plúte / sãpáu în gátá cu tírnaçoápele /
 scoteáu / sã puneáu cíte dóozej de inş cíte-um butúc de-ála / umflát /
 25 îngetát / şî l-a [k] j-a cop mína / da sã-mbolnãveáu mülş / mureáu / kicáu /
 al // şî jel a vinít şî...l-a dat la pátruzej de inş drúmş-atunç / pă bolézná //
 e! cînd a vinít çerşátór / çe sã maj... / çerşátór / da niş çerşátóri acúma... /
 mă ujtám în romîniá jeráu sãráci fãrá... / c-am fost o dátá la galátî // fãrá
 mîhî fãrá kíçoáre sãrmáni // oh! şã... da jel...cu kélea-n nişte buşlódî / cu
 30 nişte bocánç aşá / dac-acólo cînj-l-a duz de-áicá jo j-an dus / jeráu la
 romîneşte / cred că şti matá / dacá jeş [k] sîntéş din kíşínáş ?⁵ // da / la
 româneştî / în lágáru româneştî jerá... / din pereséçina te dçaj în româneştî
 / da da // acólo jerá jelş pîná cînd î l-a dus la vólga // şî n-a trimés sã-j
 35 // j-an dus jo priminéle / j-an dus to háine búne / boándá o...mă rog de j-an
 dus // e! da dacá cînj-l-a dus acólo...şî j-a băgát îm barácul ála / bandíti çej
 maj marî / íncá noróc că jel jerá pă doj anî / le işáu gámenî dj-ástia / cáre
 pă zéçe anî / pă cíşşpe anî / din...bunî / cáre...culáç d-éştia / ridicát [k]
 arestát // şî cînj videáu că vin tínerî de-ástia acólo noi / le işá naintî şî le

spuneá: " măi băiés_pă cît sîntét?" // la a mjeu / móşu jel a spus "jo is pă doĵ anĵ " //

" móşule sâ nu spuj pă doĵ anĵ / că_ţe omqará bandíťi" / că sînj_care
pă vĵăťă acólo stau // şĵ care l-auzǎ cá doĵ anĵ ĵl omqará // da! // " da dacă
vă deĵbrácă sâ nu zĵces_hic / că...vă dă úna şĵ_kicáz_ĵos şĵ murĵť " // şĵ ĵ-a 5
deĵbrácă_cu kélǎ / cu_ş-au dus / toáťe háĵnele búne_şĵ le-a da_bqárfę de_ă
lor/da! şĵ n-au putú_să_zĵcâ hic // şĵ cĵnd le-a da_drumu-ŋcoáťę... / păĵ
lucrău acólo / vaj de căpu lor ĵerá! // ş-a vinĵ_să_facu / şĵ cum a vinĵ ĵncă?!
// cá le-ă...bandĵtu căre le_ă dat...de_ăsta...nu ştu_cu_şă_zĵcę / delegát /le_ă
dat acólo néşťę pĵne / cĵťă pĵne le-o hí dată / ca sâ-ĵ adúcă nu ştu pĵnâ 10
úndę / cá maj mul_sumpátruzej_di moldovenĵ // şĵ ĵ-a făcú_bandĵtu? la
prĵma stáťę cĵ_ş-a oprĵt tręnu / ála a fuĵĵ_cu pĵneă şĵ cu bání // şĵ_ĵ-a lăsát
ă... / di_ş_yólgă a vinĵ pă pútnĵ_ăşă cum.. / cá ásta-ĵ_vórbă rúsă / áldę matá
ĵntelęgez⁵/da tot... // áşă a vinĵ / sâ suĵáu / cĵ_şă porneă tręnu sâ suĵáu /
ei! da mĵncăre ĵĵne ĵerá sâ li o deă ? // ob_zĵle-a mers / áşă... / da noróc cá 15
jel n-ájunĵęa...a meş moş / n-ájunĵă acásă / ĵn ob_zĵle mureă / cá jel ş-aşă
ĵerá leşmát / cá mĵncă frúňză de steĵár p-acólo cĵ_şă dĵă / dacă ĵ bolnáv //
jel lucrá / care lucrău nu le dădeă_să_şă sáture / da bolnáĵi de_ăcúma o
lúnă di zĵli n-a lucrát / ĵeĵ de_ăcúma ĵerá...nij_nu mĵncăre nŵ_le dădeă /
merĵă pân_ă pădure şĵ_mĵncău frúňză de steĵár // şĵ l-ă ...ásta // le-a da_dru 20
[ĵ] stĵnd áşă ĵn tren / de_ăcúma ĵerá baldisĵ / s-a trezĵ_cu o búcă_di
buhánĵă pă...doĵ soviéťĵ / soĵ şĵ soĵĵ / şĵĵ tĵnerĵ // l-ă văzút cá jel ĵ mor_d_ĵ
gáta şĵ_ĵ-a pus o bucă_di buhánĵă / adęca o bucă_di pĵni cum... / cá pă rusę_ĵ
buhánĵă sâ spúne / e! atúnĵ_buhánĵă ĵerá máre / dóo kĵle jumáťę / nu ca
acúma numa áşă // şă... cá ĵăca cu áĵa a ajúňş // au...au cre_d_că ĵnzcĵť di 25
fapt / ĵňsutĵť şĵ-nmĵť tĵnerĵ áĵă / da cu áĵa a ajúňş acásă // dacă nu le dădeă
jel n-ájunĵă / mureă pă drum / ĵ_ob_zĵle / şĵ jel ĵerá şĵ de-acólo ĵncă / ş-a
ajúňş acásă / ĵerşătór // şĵ_ĵo ĵerám de_ăcúmă...ĵo fusęsem la o sórá la áltă
sóră ĵără / dóo lunĵ / d-ăĵĵĵa la máma meă a_ş_vinĵť // şĵ m-a...ásta / máma
meă ĵerá băťrĵnă / fráťi-ňo murĵse / cumnátă-meă murĵse di foáme // ĵ...aveă 30
nişťę nepóťĵ / máma şĵ téťę trăĵă [r] trăĵáu ĵncă / ĵerá...da băťrĵnĵ //
şĵ...dŵm_názău m-a strĵňş / cá vĵn de_ăcúma-ĵ_vără / haj sâ mănĵňş_tu ĵe äĵ
aveă / şĵ noĵ ĵe om aveă / nŵ_ňę-amestecám / da...m-a_ş_strĵňş ĵntr-o căsă /
că jelĵ stăťeău áşă cardón / toáťe căsele / ĵĵne? atúnĵ cum ĵerá / vaj de! //
ĵeĵ! şĵ_cĵnd a vinĵ jel din... la ĵĵnĵ ĵŵnĵ...a vinĵ acólo la mĵne // d-ĵĵă ne-am 35
strĵňş / ne-am dus amĵndóĵ la áldę sqácră-meă // la căsa lu... ĵerá acóleă
úndę-ĵ magazĵnul ásta máre / da ĵerá o căsă da a dăřmát-o ánul áşťă / ĵa a
foz_larĵóc / mult acólo // ş-au dăřmát-o // ne-am strĵňş acólo şĵ ĵeĵ! vaj de

noj ȕerá / cum ȕerám acólo / sǎ nu mai trǎjǎscǎ nij dușmáni // cū híhíc / jo di
 pǎ drúmuri ȕel di pǎ drum / ȕ-nkípui // máma-sa de-acúma vindése tqáte
 nu...ȕinúsǎ...nu ne dǎdeǎ híhíc nóo // eǐ! dumńezéu ne-a ajútát / aȕ scǎpád
 dín... da // ȕeráȕ níște mașíní stricáte / cín cu răzbóju ȕeráȕ la márnea sátuluȕ /
 5 ȕǐ sǎ dúcǎ și aducǎ ca scáturi / â așá únu di la áltu s-au învǎțát / scáturi di la
 mașíní ști / și tăǎǎ ȕǐ făcǎ ȕokínș ȕǐ le dúca înçólo / înçólo nu ȕerá așá dǎrimátǎ
 lúmea ca la noj / înçólo / în sus în... / ȕǐ sǎ făcǎȕ...sǎ dúcǎȕ cu...înçólo cu
 zéce peréǎ de ȕokínç / cât...tqátǎ nqáptea făcám okínç / êocǎneǎm / cǎ înçǎ
 nu ȕerá colhóz atúnç // sǎ...făcám okínç ȕǐ sǎ dúca cu... pǎ jos ș-aducǎ cíte
 10 zéce kíle dóozeȕ di pǎp [k] di...cít iz dǎdeǎ dóo kíle o... pǎreka de okínç / nu
 ștu // șǎ... cu úna cu álta / eǐ! pǎ úrmǎ...da noj órzu am avút / din t [k] de-áíc /
 din...cǎ jo îl semǎnǎsem órzu / îm pátrușíșápte îȕ așá / cín d a vinít ȕel // órzu
 s-a făcút! da știȕ cít aȕ semǎnát!? dac-am mînçá dǐ ȕel / n-a da șájzeȕ de kíle /
 da di [k] nu ștu dac-aȕ semǎnǎ tréȕzeç / vǎ spun cinstít // da ca cín și
 15 dumńezéȕ a mai pus înçǎ p-átítǎ / cǎ ȕerá...dúnǎre ȕerá l așá bun ȕorz sǎ
 făcǎ // de-acúma cín d a-nçepú sǎ pǎrgǎlǎscǎ / noj adunǎ skíçilç / le puneǎȕ
 sǎ uscǎ / le frǎcám / și le rișneǎm ȕǐ făcám bulgúr / ȕǐ mînçám așá / terç / da //
 pínǎ cín d s-a-ntǎrít / s-a ásta / d-íçǎ făcám túrti / nu mai făcám píñe / da túrte
 // și din ála n-a... ne-a luát pastávçǎ / d'in tréȕzeșí...çinȕ di bǎnițe știȕ c-am
 20 făcút / cum s-ar zíce bǎnița ȕerá ȕașa sǎ zícǎ la noj înáinte / dóo cǎldǎrȕ do [k]
 șájșprezece kíle / dóo cǎldǎrȕ bǎnița așá // făcúsem noj vo tréȕzeșíçinȕ de ba
 [k] de bǎniți di... / da ne-a luát dóosútçinȕzěj / párcǎ n-a rub dǐ înimǎ cín
 le-an dat // le-a lya postávçǎ // da // grēutáz mǎrȕ an tras / jo credeǎȕ cǎ niș
 n-a tr [k] cǎ jo cín d l-a arestǎ pǎ móșu meȕ jo umblǎȕ cu kíçoárile gqále pǎ
 25 qmát / cǎ sǎ mor / çe sǎ mai trǎjésc? // la soácrǎ-meȕ n-a...mai aveǎȕ loc/cǎ ȕǎ
 ȕerá ȕǐ cam reǎ / la úrma úrmi...și aveǎ înçǎ dóo fete

[Câți ani aveai atuncea?]

dóoșpatru de anȕ / pǎte pínǎ / și vineǎȕ înkevedéi / ne çerçetǎȕ / și-ȕ
 zícǎȕ híe bábușca // dǎ înkevedéi // eǐ! ȕaca acúma matǎ dǎcǎ sîntéz de-a
 30 nóști / çe ȕeráȕ înkevedéi? ásta cum îȕ miliȕionȕeri / așá? //

[Așa, așa.]

hǎ? c-așá [k] atúnșȕu zícǎ nímereȕa miliȕionȕer / înkevedéȕ // și sǎ vidét
 / aveǎm cínç / aveǎm un cínç acólo / cín...cín vineǎȕ di ñe kíșáȕ ne... /
 aveǎȕ cínç di înțeleǎȕ cín vineǎȕ...áștia // de cín dǎ vin [ε] vineǎȕ áștia
 35 știȕán de-acúma / vídím / cín vineǎ om bun / de ásta de sat / tot
 știȕám / înțeleǎm / cín sǎ dǎdeǎȕ la cínç la píșíc / tot înțeleǎm / da cín

vineáú áštjã / de-acúma gáta / cîñ_sã dãdeã cîñile štiiãñ glãsu / cuñ_sã dãd
[É] lãtrã cîñil-ala áltfèl la áštjã / la...la

[Ca la lup.]

și îñkevedei îñ_zicãú bábușcã hie // dóoșpatru de an| aveãñ / da //
îñ_floãrea vrísti jerãm atúnca //

[Da, sigur cã da.]

da am_fost jã...jo de_mititíc-am_fost kinuítã / nu númaj kinuítã / da...
munçitã ští de-acásã // noi dacã jerãm vo șapte / și jo a șaptelea / cuj le
maj [k] îñ maj trebuiãm jey? ca un búboj în cãfã le jerãm / cred cã // zãu
na! [!] așã mã gîndlãsc jey / da pãte cã pãrínți nu sã ...li pãreã așã [!] // și
ne [k] da am_fos_kinuítã / mã dũcãñ Ja plug / munçãñ di_mititel / lya [k]
añ_luã din cla [k] clãsa trãja...clãsa pátra / diñ clãsa pátra / m-a lya la plug /
nu m-a maj lãsã / cã sã mã dug Ja plug / cu frãtele // cînc an| am plugãrit /
cã jo štiiãm plugãriã ca ũom bãtrín // da! // și úte-așã viãtã / legãtã cu átã //

[Da' cãți ani ai matale acuma?]

acúma șaptezeidoj de an| an| aștã / mer_pã șaptezeșitrej / în
februariã viitor...

[Mulți înainte, cu sănãtate!]

da mulum / da // da cum am...da cîne s-ar maj gísã cã ar s-ajúñgã la
șaptezej de an|? doãmne ferêște! // și jãca tod greu // cã n-a [k] n-am avú,
bãjët / am avút um_bãjã și n-ã murít // și în tímpul ásta jãca aveãñ și bãjët /
mãcãr jerãñ_sãrãc likís_pãmíntuluj / e! / dí_an ũ_an s-a maj ușurát // am
intrát îñ_colhóz / cînd añ_vîni [k] îñ_pãtrușnoo / cînd a ridicát-o pã mãmã-
sa/...l-a arestã_jar pã móșu-mey / cã jiel cînd j-a dad_drúmu-m_bolãznii/pe
bolãznii /cum sã spun? da n-a_mplinísi îñcã / pã bolãznii j-a da_drúmu //
ãštjã de-eicã le jerã jãle / li s-a fãcút...care pe la selsovét jerãú și de seãma
lũ móșu mlej / și..."mãj mítea / lãsã nu țe maj dúcã...la... acólo // is_fãcëm
um_bile [k] j-a fãcú_pașapórt / j-a fãcút... / i s-a alãrgát cred cã vunu gúra /
jo așã zic / vun dușmán care ne kisé pã noi // de a trimés acólo de-a viní,
de l-a luat // îñ_pãtrușnoo...pã...la-ntij mártã l-a luãt / și jo aveãñ_fãtã
dóile / ásta / ásta care-j aic / îñ_cíșlítã / de dóo sãptãmíñ| jerã // ș-a viñít
înr-o noãpte și hi l-a luãt // cum mã țineãm / da atúnca mã omorã // dacã-ñ

norócu heu am avút o nepoát-a lũ frãti-ñu / jerã fãtã mare ș-a vinít îñ
seãr-ajã / jo nu štiiãñ_cã vin / nu štiiãm niç nu gísãm // da a vinít
lã...nepoátã-meã a vinít la noi așã ș-am dornít îñ seãrã_jiã la noi // cînd îñ
vãd cã vin / jo îñ_spunãñ / cu doj îñkevedei / îñcã cu doj golãñ| de-ãic /
bandíz de_ãštjã care a pîrít / parcã fãcãú rúși kar așã? a nõști fãcãú //
Tãutãțile carẽ_nu munçãú / doskãú toátã... / cã și jã n-am_foz dim_bogát /

da noj muncám / noj...táta meş aveá ʘopt̪ í [k] şápte băjéti / ş-a avút ob,
 hectare/ da noj ştiş cîţ aveám ŷ yíti / şí cî munčám! // ă...aveán ġíi...altoítâ /
 táta mjeş o ultujá // pungá de_ásta...sălbátică şi a...hultujá ċojneág / vindeá
 c-o cărúţă să dŭcá la galát̪i şi cu poámâ / da o cărúţă cărá mi [E] fráti-meş
 5 de la dġeal / cu harábáŷa / píñeá / da // ş-aşá pátru caġ aveán_tótdeuna pă
 armán / dacâ nu...nóo caġ aveán / creşteám / aveán_trej iépe / aveám cái
 nóştri / aveám vacâ / aveám ʘoj / di toáte aveám / da putóŷli
 care...răutáŷile doskáŷ toátâ vára / şi...da / noj n-am_fos_culácċ / noj bogát /
 10 dā munčám // cumpărám / vindeá poámâ / toz_báni_ŷi ...iŷ dădeá pă...înti
 jera o míje de lei...şi jeraŷ banġ marġ / cum jeraŷ rúblile_acúma-n trecút /
 ştiş / aşá jeraŷ de grej / ş-atúŷş_n-aveáŷ pă ċe / da noj făčám pă poámâ // cā
 dácă poámâ álbâ cu şáşe lei o dădeá toŷ_tímpu / şi dučá cîte nóo paníere /
 cărúta plínâ íñcâ şi deasupra dóo ríndurġ pungá / şi luá banġ bunġ / făčá
 cîte-o tórbâ de banġ / toŷ ŷi dădeá pă pămínt // şi munčám / ş-aveám şi
 15 grăunŷe / aveán_di toáte / şi pă [E] pásârġ / şi...da pásârġ...oóoru plin jera cu
 pásârġ // da //da răutáŷile / şí_cînd a viní_rúşi jéjâ jeraŷ tarġ şi marġ / jéjâ / şi
 óte câ ... le mureá băjéti de foáme şi nu le dădeá bogátġ [E] bogátu
 nu...munčá zi şi noápte ca...nu ca acúma / bogátġ cáre-s cú_şacóşâ... 9 // iŷ
 nij_nu ştiş cuŷ_sâ maj zic / da // ís ímbogátġ nŷ cu múŷcâ / da núma cu
 20 gúra / şí_cu adúsu // da atúŷş_munčá / ómu bogát jel nu să ŷineá ínaínteá
 oámēnilor care-i luá cu zíŷa / di să luáŷ şi oámēni dŭpă jel / munčán_zi şi
 noápte // şi jăca aşá răi...răi a vini [E] cum a venít áştġa / léŷŷa le-a foş_slábâ
 la áştġa / acúma să-ndresése / trăiám ġíne / da ċí_folós?

[Şi cât a mai stat p-ormă moşul?]

25 a! pátrŷ lunġ l-a... / da mă...goláni mă amăġáŷ pă míne pátru anġ //
 şi-ŷ_şeára áġă vă spuneán / cîŷ l-a luŷát / a viní_şi l-a luát / şi ŷo mă...vreiám
 sâ mă...sâ mă... sâ-ŷ_fac_şeára // mă trínŷeám / mâ...aşá / şi fáta_ă zis "ŷăŷă
 marínâ / ŷăŷă marínâ!" / şi ŷo aşá mă trínŷeám ...poŷ...sâ mōr na! da dácâ nu
 jera ja mă...mă omorám //

30

cânġŷa marína
şáptejdòġ de anġ

şáicâ de hoŷġ

eŷ! atúnčâ dimŷlt / cînd jeraŷ noj mititléle jera şáicâ de hoŷġ // şi zic /
 n-aŷ auzít? 10 / lă_áldē jórġu / dă / ne povesteá máma // jeraŷ...doj sāténġ şi

10

doj ruși // și jeráu ...da jei mai jeráu și mai ásta / jörgu și cū áldę lăzăróji /
da nu știu căre / iván lăzăr / așá-j spuneá / da cîne-a fost? // áldę bútu lu
lăzăróji áștia / a lu tănásă lăzăróji / bútu / tát-su / nu știu cum // jerá iván
lăzăr și jörgu / ...a lu jörgu...bútu áldę...górge cîorbă // șă...mai jeráu /
aveáu...un rus jerá iar nu știu cum îi spuneá lu ála / ei! și mai aveáu jei din
rumînia / știi / jei luáu furáu cai / cărúți / și puneáu în ásta...le ducă în rube
/ aveáu la moș tlecúță jerá rúbă / pă...măre // și cu cái [k] bói cū cărúți cu
tot / cáru cu cái cū cărúți cu tot în căpeá // și pînă trecă...numa cę auzeái /
ne povęsteáu pãrînti năștri / noi n-am apúcat ásta // ...numa cę auzeái ...a
ásta ..."a furá cái la cutáre" // un...áldę gerșán / áldę moș gerșán / a
cumpărát o peréke de cai / a...az / a vinít / az / și cum mîne seárá j-a furát /
da // și cū cărúți cu tot așá să furáu / și cărúți și cái și bói și... / da //
prádáu / óte la áldę moș mítrea zaárie...au făcút j grópă / că...atúnș nū
jerá bitón / zídū de jos / de pãmînt / de lut // ș-a făcút óte-așa grópă în
cása máre / da áldę moș j mítrea zaárie / tát-su...áldę bába cãlína / tasíca /
ásta sócru lū gavrílovič / ...șoa...ásta...mă-sa lu gavrílovič / că cu cãlína tot
de-áldę zaárie jerá / bába cãlína / așá o kema / cãlína // tasíca lu kójbaș / și
jeli jeráu vo pátru fete mar / ș-aveáu zjestre // și în cása máre jerá dęspre
úliță // și jei au făcút ote-așá jos au sãpá cu topóru / tot cu...poáte ploj de-
tea o hi fost / nu s-auzeá // jei șadeáu în cãsúte-ncăcę / c-aveáu și
cãsúță și dóo cãse ma...îm...ásta / și ásta dęspre úliță // și le-a luat tóatã
zestre la fete / tot / anaftár aveáu j / da // cã nū jeráu jorgãnele umplúte /
da anaftárlę / strãje búne / tot tot le-a luat / j-a pãdát / așá să kema că
prádáu // da // și ote-așá // da áștia furáu cai și boi [k] și cărúte / cu cărúte
cu tot îi...áștia care cîșpuj j / áldę jörgu / áldę... // pînã j-a priș la bába
gafía lu...cucós // a lu dimo [k] únde jerá zăstáv / acólo // și...cîntáu... / da
a spuz bába [k] fiméja cã...ásta...fiméja lu jörgu jerá bába cãlína lu...mă-sa
lu...moș simión șkéva / da nū jerá máma lor / da o țineáu cã de máma / cã
máma lu móș-tu simión șkéva a fost moártã // și ája a luat-o moș vasíle /
vasíle îl kema pă ta-su / a luat-o pă urmã pă bába cãlína / cã j-a priș pă
jörgu // șă să ducău...ja [k] jel aveá fiméje /ásta...hótul așta care-s spui j /
și să strîngáu cu-aj...jel poruncá fiméi să făcã mîncáre // făcáu mîncáre / și
nu să ducă ja acólo / núma le ducă mîncárea / le-așázá mása / și jei
vingáu / da ja nu călcá acólo / da ja ascultá la ușá // și jei cîntáu: "cãrnea
gafiej a s-o frîgem în țápãlíe" // áștia jeráu bogãt táre / áldę tau...áldę moș
vioricã táulea jeráu bã [E] bogás táre / așá ne povęsteá máma // și je...jerá și
primáre / moj vioricã // cã j-o nu l-am apucát / nij voi nu-l știz / da nič j-o
nu-l știu la úrma úrmi / poáte c-o hi: foz da j-o jerá mitíticã și... / și cîș s-a

5

10

15

20

25

30

35

dus / ȝă ȝerá fiméȝe zdrávrână / ȝă n-a avú_băȝéȝi / ásta ...bába gafíá_ásta // cîȝ_
 s-au dus ȝei / únu dloȝ cîȝ s-or hí dúsâ / ŝtiȝ ȝo cum a făcú / da a da_cú
 cuȝítu / a scrijélát-o // da...cum a făcút ȝa / a ȝipát / cîȝe-a auzít / nu pot_ŝa
 spun // cã ȝei de_acúma o kînuȝáȝu pã ȝa da a vini_de la primárié a vini_ŝáfu
 5 di post // a anunȝát / a văzút cînevá pȝáte str [k] de_áŝteȝa...vecînȝi / ŝã a vini_ŝáfu
 de post_cu jandármi / ŝi ȝ-a priȝs / óte hí sã ridicã ŝi híe ca...ásta / páru
 / cãcúla / da // ȝ-a priȝs / ŝã ȝei n-au fost intrás_toȝi / moŝ ȝórgu n-a fost...n-a
 intrát / rúsu ŝi nu ŝtiȝ cu cîȝe-a mai intrát / a intrát // da moŝ ȝorgu cînd a
 10 văzút_c-a vini_jandármi ȝei au fuȝít / ŝi_cîȝ_s-au dus sã-l ȝa / áȝa ...dac-a
 priȝz_doj / leȝ-a [k] atîta leȝ-a trebúit // ȝ-a kînuȝ_ŝ-a spus cîȝe a fost // cîȝ_s-a
 dus sã-l ȝa pã ȝórgu / ȝel a iŝi_cu izménéȝ / sã mã ȝertáz_de cuvînt / da sã mã
 scu...ásta // a iŝit afárâ / cã ȝel sã făcã cã nu ŝtie híca / ŝi_dor ŝi ȝel a fost
 acólo / da // ŝi ȝ-a luyátu / ȝel ā ...s-a îmbrăcã_c-o hí făcú / ŝi_ȝ-a luá_ŝã-ȝ
 15 băteȝu ! cícã ȝ-a duz_bătínd_pã sel // a scoborí_dã ȝ-a...pã ásta..úliȝa la váleȝ
 / ŝi urcáȝu pã sel pã lã noȝ / pã lã_áldē ... / cã noȝ pã sél ŝãdeám acólo / la
 márȝea sátulúȝi // ŝi-ȝ băteȝu / cárę cum...cînd a auzi_toátã... tot sátu vineȝá
 / carę ȝ-a tăȝa [k] "tu n-ăȝ furá_cã / n-ăȝ furá_bloȝi / n-ăȝ furá_c / ŝi ȝăp! // ȝ-a
 bătú_pîn-a kicát // da ȝórgu-a mai trăi_n-a murít //

[Aceeȝi]

20

láptile

[Cam ce se poate face din laptele de vacă?]

puȝ_olęácã láptele la cãldúrã...ŝi ȝă sã prîndi / sã făcę_a-
 ŝá...deasúpreȝa...sã făcę ca caȝmácu / zmîntînã / cum...// ȝei zmântîna
 deasúpreȝa/ rămîne aȝlántã...făcęm tfórog / lápte ácu¹¹ / dacã nū p-órma il
 25 puȝ sã dă olęácã di kag sã făcę brîȝzã/ ŝi...puȝ mânínĉ cu mãmăligã/ cu
 cî...cu cî dorȝeŝti/ dacã cu pîȝi //

[Cu cheag cum o faci, încãlzeŝti laptele?]

láptile cum îȝ_cald_de la vácã / ȝ-eȝ dat olęácã de kag / ŝi ȝa s-ã...făcút
 top aŝá ŝtis_ȝsta / ŝi o puȝ într-o cëndilã / ŝi din cëndilã ȝă sã scúręge zérul
 30 ála ŝi pã úrmã...o taj aŝá fãlíȝ fãlíȝ ŝi sã priȝeŝte caŝcavál aŝá / bun / cum
 trébe de mîȝcát //

[ŝi cu zerul ala mai faci ceva sau s-aruncã?]

da zérul ála-l daj la un purcél / sau...mã rog la cę_ȝ / cã di cę sã-l
 arúnĉ? // acúma híca nu s-arúȝcã //

12

[Da' urdă nu faceți?]

úrdă să fáĉe din ĵ lápte dē oáje //

[Numa din ăla de oaie.]

da //

[Cum se face?]

ĵácă aj pus și aj strîns brînza / din jîn [k] din zérul ála vráizică o pui
la Hert și ja ĵése brînză [k] d-éja...úrdă // sau ĵîntiță dacă vrei pui ĵĵ
castrúle așá în ásta și mánînc ĵîntiță care vrea / ĵ pláĉe / care nu o strînjē...
/ da //

[Ĵintița ce e?]

ĵîntiță cum? o mánînc așá cu zjer cu totă / cum...

[Urda deci o pui să fiarbă și-o amesteci.]

zérul ála ĵl pui să Hárba / și ja să strînjē pá deasúpreă așá ca uĵ fel
dē să...d-ája / și dácă vrei să ĵej într-o castrúle / mánînc ĵîntiță / așá să
numește / da dácă nu / o pui în ĉevá-ntr-o strecurătoáre și să strînjē și să
fáĉe úrdă //

míleva aníca

ĵo am ĉínzeșiunu píĉínzejdoj [de ani]

[Zestre]

[Cam ce zestre ĵși pregătește o fată când trebuie să se mărite?]¹²

da ĉe ja știí fáta cu ĉe pregătēște / máma știí / pâj da da //

[Atunci să spună mama .]

ĉe! ja știí sã sã dúcă / víni / să dúcē víni / da máma trébi să știí ĉe
trébi să fáĉă pentru copkíl // carē și cum poĉ // aj oleăcă dē valúla și te
stárui / ĵ faĉ // píj trei sã-ĵ pregatēj gardiróp / bufét / diván pátu únde sã sã
cúlĉe / cá n-a sã sã cúlĉe acóló la sqácrâ-sa doar ĵm pátu ĵej / tre sã ájbă ja
ĵej // ă covór trébi să ájbă / ba o toálă / pá jos / la noj acúma círpi / țeșĵ dē-ás-
tea di cárpe și púne nŭ númajdicĵt palásurĵ / cá...ĵ acólo o foáje di toálă
di jur ĵmprejúr trei sã-ĵ pui la o cámară să gâteás cînd o viní / o másă tréje
sã-ĵ daĵ / pátru scáune tréje sã-ĵ daĵ / pérnĵ vo ĉiņ sásē / trei ĵorgáne / trei
dușáĝe... / și...trimóurĵ...

[Cum ai zis?]

cum ne-am luat noi amîndoi

[Când te-ai măritat dumneata, cum se făcea o nuntă? O nuntă așa, cu tot obiceiul. Au venit socrii la părinți, cum a fost?]

5 a vinít Ĩ jáca sóțu și a spus că "joŷ ĩs trimít pețitóriĭ / sâ te jã" // a vinít m-ã
...m-a luŷád ne-am duz la dîŷși / haj p-órmă au vinít di ne-mpăcãm / cu
núnta / cîŷs-o fáĭcim / cîŷsâ o púnem // a ĉerúdar / da jeŷ jerám síŷgurâ /
núnta cu móșu / máma muríse

búnâ zíŷâl¹³

10 úte ásta-j sóțu mjew

[Să vă trăiască!]

cum ne-am luat noi amîndoi cîŷã...nu tréje sâ plîŷg acúma ĉe [!] lãsâ
nu maj plîŷgę [!!] staj aíĉa sâ spuĭ și tu ĉevá! //¹⁴ ș-a-nĉepúșă ĉără di la nuoj
ġáca máma luĭ / frátile căre áre / că jáca-n trébĭ zéĉi cămășĭ / ĩn trébĭj zéĉe
15 batíĉi / c-aveă fáťâ // aveă cumnás ĭ trebuġá sâ dea sqácrã-meă / sâ le
padareăscã pă jeĭ // haj "ĩn trébĭj cumnátu-ho...costĭúm ĭ / ĩn trébĭj jeĭ
costĭúm" / nu știŷ ĉi / cîŷa socotíd báni nu știŷ ĉĭti miĭ de rúble trebeă că sâ
cúmpâr jo mářa ásta așá // ja aŷ cumpărát / ĉe erá să fac? // m-am ĩmprumutát
/ ĉ-aŷ făcút / că...căre áre ari / da dáĉa jo n-aveám / jerám ...am ĩmprumutá
20 ș-aŷ cumpărát / aŷ luŷát // aŷ dat ĭ dárul ála tŷot / aŷ făcúnúnta / haj dápă
ĉe-aŷ făcúnúnta / aŷ lucrát amîndoi ș-am plătĭ datorĭia căre ĭ-aŷ luŷat că...aŷ
da dárul / haj pínâ am muntuĭ datorĭã / a vinít ĭ hĭcã-meă / acúma
trábĉe...trábŷjã sâ-ĭ dau și sâ-ĭ fac și jeĭ / că...cîŷă náște uŷ copkĭl oăre ĉĭt ĩ di
bucurós o mámâ și un tátâ / da? // sâ-ĭ fáĉem cumetrĭi // jãr nu sâ...n-aveám /
25 jãrã trebŷeă că nu s-ajunġeă // di únĭ? // ĭar ne-mprumutám / [...]

[Dar nu ne-ai spus cum ați făcut nunta. Spuneți-ne tot obiceiul.]

ej! hĭrile vręazĭcã a vinít hĭrile / s-a duz de-a luŷát ĩ náșu de-acásă /
náșu cu hĭrile cu tot a vinít la hĭreăsã // a vinít / m-au ĩmbrăcát / hĭreăsã / m-au
luŷát ne-an dus la selšovét / la selšovét ne-an dus ne-am ĩŷscrís / la...de ne-am
30 ĩŷscrís / ne-am dus acásă la dîŷși / acólo a fozmása máre / ...acólo să dărujã /
la hĭreăsã nu să dărujã hĭca / făĉăŷ oámĭni nóștri căre eráŷ cu...cĭzvã
oámĭni căre jeráŷ acólo / ĉe puteăŷ dea... / da acólo jerá mása máre /
acólđ să dăruġá tot // náșu dărujã jeĭ / devăróju / cum să numește-ã

îc // și...s-a mîntuî nûnta //...dimineăța haj te dîzbrăcá hîreása / te dezbrăcá / făcáyu acólo cróvu ála cuñ sá fáce la noj / foc fac în hîjloc / și joácâ hóra pă di mărne / câ de-acúma te leágă cu batic jeștî nevástă / nu maj jeștî!...domnișóará // [...]

[Sâmbătă seara era vreun obicei?]

5

jerá / aducéá rúóka hîresi //vineá hîriľe cū deverícâ cū soácula/ș-a-ducéá...vrăzícă rúóka / aducéá pantúóhî / ce maj aveáï podárcâ acólo / mă rogă góráki / pant [k] sosétu / combináșcâ / kilúóti cum sá spúne... // da / ásta de-acúma hîreása-ï dedeá 15/ p-órmă hîreása-ï dedeá hîrului / îi dedeá biléu de-ála / vrăzícă itárî d-éja / cămășă / máicâ / brîu / c-așá sá dedeá // prășcâ dacâ n-avéï / [...]

10

[Și sandăculcând îl aducea?]

păi dúminic-atúnca sandícu-l luuáï // da álți maj puneáu čică níște kétri / că sá fiíe greu / sâ nu poa sâ-l dúcâ băjéï / sâ-l dúcâ // [...]

["Devăroiu" din partea cui era, ce făcea?]

15

a hîrului / da / cáre vesteá toátă lúmea la ...la nuntă //

[Și-n timpul nunții ce făcea?]

jel óte dúcē lă [k] adúce lăutári / jel sá dúcē de-adúce bongăzói cum adúce la noj / jel dúcē toátă...toátă oáșteá vraï zícă /

[Deci el organizează...]

20

îi organizeáză / jel ca organizatór / jel de-acúma trébuie / jel púne muzicánti sá cînte / jel îi púne la másă / jel spúne "iáca aï mîncát / vsjo gáta / încépî a cîntá de-acúma!" sau...

[Și masă mare numa la mire se punea.]

da / mása mare-acólo //

25

["Bongăzoi" care erau?]

cáre vineáyu de la hîreásă / vrăzícă vineáyu pátru fiméj / doj [ɛ] dóuo perék: o feméje ș-um bărbát și altă feméje cu bărbátu iară // [...] áșteá / pere [ɛ] perékile-éșteá cáre sá numeáyu bongăzúó / vin de la hîreásă / pînă nu vin bongăzói cu dárú nu sá-ncepeá nunta / acólo //

30

[Aceeși]

15

NOTE

- 1 Intervenția aparține unui consătean.
- 2 În textul informatorului Cangea Toma [-VIII b] intervine fiica acestuia, Harabagiu Ileana [-V b].
- 3 Informatorul se adresează directorului muzeului din sat.
- 4 Întreruperile sunt cauzate de diverse intervenții ale fiicei sau ale asistentei.
- 5 Se adresează dialectologilor din Chișinău.
- 6 Închevedei, derivat de la N.K.V.D.
- 7 Pe teritoriul fostei Uniuni Sovietice, actul de identitate se numește *pașaport*.
- 8 Arată spre o fotografie.
- 9 Se referă la cei îmbogățiți, în ultimii ani, prin comerț.
- 10 Cea mai mare parte din povestire este adresată directorului muzeului din localitate, care asistă la înregistrare.
- 11 Sugerează fiica informatoarei.
- 12 Întrebarea este adresată fiicei informatoarei.
- 13 Salutul aparține soțului informatoarei.
- 14 Informatoarea se adresează, ironic, soțului.
- 15 Pauză pentru schimbarea benzii de magnetofon.

CARTAL

(raionul Reni, regiunea Odesa, Ucraina)

Înregistrare: 1993; transcriere: VN

brînză

prímâvâra / dupâ ci fătáy / le dućéám im_báltâ // túncê-aveà cobánu 5
luĵ / şî le ŷî [k] vazícâ mai adunáy acólø vo cízva stăpínĭ din ája/cîţ cárę-a-
veáy mai múlti / ş-le ŷineáy im_báltâ / nu li ŷineáy ca cuĵ se li ŷin ş-acúma
// ş-álĉeva nu fáĉéáy nimíc // sê duş le mulĝéáy / puneáy_u ...to^dla rînd ca
cum le pun ş-acúma / [...]

[Cum făceau să ştie cînd le vine rîndul să ia laptele sau brînză?] 10

scriu biljéti / şî le pun in_căcúlă sau im_pălărĭji / cum [e] spúnim
nĵóĭ / şî...le-amĭéctic-acól / ş-trăĝĭ la şortĭ // şî ci rîn / ci nŭmăr ĭĭ kicá /
úĭti-atúnĉ / ĭel să duşá / ştiá de-acúma ĉe nŭmăr árĭ / ş-să dućéá lă...şî-j-
lŭá brînză luĵ // sau dacă nu [e] fáşáy aşá / puneáy la kílográm // ĉĭŷĭkĭli /
zéĉe kílográmĭ cĭt trebeá di uájĭ / şî să dućéáy / să dućéáy şî luay brînză / 15
[Ě] i vesteá cobánu / ş-să dućéá şĭ luay brînză // d-álĭelĭ nu se puáti //

[Brînză făcută de ciobani.]

bácĭ-1-o fáĉĭ / ş-acás-o luay...făcútâ gáta //

[Cum se face brînză?]

[!] cum să fáĉĭ [!] // ája luay...uĵ fel di materéal kág // i kág ĭĭ spun // 20
kag dĭ la ħelút² // şî-l pun şĭ z...ĭŷier / şĭ zĭeru-òla să ŷotĕtĕşti bĭni / ş-cu-ála
o-ŷĝágâ // ş-p-ó^fmô_o strĭng...ĭntr-o círpă / no! ĉĕndilă² / círpă nu-ĭ tot /
ĉĕndilă-ĭ spŭn / ş-o pun úte-aşá pă_o másă din ásta / ja stă ŷite-aşá³ // ...şĭ
pun o pĕátră píste dĭŷsa / şĭ ja să fáĉĉe látă // pĭnă să scŭrĝe bĭni / j_dup-áęa
o...o desfáĉĉe / ş-o táje / ş-ja rāmĭni...fălĭĭ / fălĭĭ...cum [r] cum ĭe brînză // 25

[Şi dacă vrea să o ŷină pe iarnă?]

dacă vrea s-o ŷină pă ĭárnă [Ě] pă tímpurĭ eráy...tăĭáy uoĭ / ş-ca cum
aş ĵukĭjă acúma ŷĭjépure-aşá // atúnĉĕa-l ĵukĭjáy pi [e] pă azmán / c-azmánĭ
să tăĭáy mai mul // şĭ-ĭ tundeá lína bĭni / şĭ-ĭ coseáy gĭtu / sau...din ĵúrmă-l
coseá / şĭ-l băteá im_burdúfu-òla / că_noĭ burdúf i spuneám // şĭ-l băteá 30
acólø pĭnă să ĵumpleá gĭni / şĭ-l coseá la loc / şĭ-l...ĭl puneá aşá sus / pă o
scĭndurâ // că_ĭel să-s...să scŭrĝă // ş-áęa erá tuátâ socoteála // dacă nu-ĭ
trebuá o vindeá //

[Cu sare sau fără sare?]

cu sárĕ / pă ja cĭnd_o ...o scoteá de-acól di lă...ája-ĭ puneá sárĕ / kĭ-ja 35
almĭnterĭ nú stă / să strĭcâ // [...]

[Cheagul cum se face?]

kágu-i di la h́elút //

[Cum?]

5 ũl taj h́elu / cáre-i de la t́iță //șî iel áre-un sîngur maț acólo /úite-așà-i di lúng⁴ /șî-l taj / șî-i pui sáre [ε] după cê-l taj / t́i pui sári-ntr-însu mŭltâ / cã
l̩el s-nu sã...sã nu sã stríçe // și iel il spúnzură / il l̩eșcu-ățã /șî-l spînzurî
sús / ș-iel sã usúcã / ș-cu sáre-ájã cu tot // [...] și după cê se usúcã / atúnc
il muájẽ / còbãnu / îñ zêru-òla / și iel sã...s-acriješti / bîni /ș-cu-áea sã-ñkágã
// iješti la rușî pictusín i spun // iel [r] iel i-așã o bãnçã di mári⁴ / [...]

10 aiiça erã bálta fãrã...acúma cîn tî duș spre r̩énî⁵ / i semãná tót // da
atúnc nu erã nimíca // átúnc erã dim málu gírli / ș-pîñã-n dúnãre...tot o
iãrbã // acólo sã fãcã stîna // [...]

[Cum se făcea o stână?]

15 cum sã fáșe?! / la noi sã fáșe de stof //rătúndã /așã-ñgruápã stúfu-m-
prejúr / cã...il tãpã jeî...uñ canál / ș-p-urm-à^{sta} sã púni stúfu-mprejúr / ș-sã
leágã / ìm pãrtea diñ crívãt / ca sã...vîntu tó d-îjîz bãti / nú bãti [ε] di la vãli
// și-m pãrtea únde rãmîni mai líber / pun tocãturî din ásteã / ca cum fac /
bãd di l̩iemn așã / și pun tocãturî / ș-lẽ...le-ñgradêște-mprejúr / ca sã nu
iãsã ja de-acolo // sau dácã plouã / sã dã la dos lîngã stúf // ásta-i toãtã
20 socoteála jeî //

[Unde mulg oile, unde fac cașul?]

cun sã fáșe la muls?! / la muls acólo-i socoteálã mai mŭltã // áldi
matã s̩î hit / vã dúșez la o stîñã acólo / z vidiés cum sã fáci ja // [...]

[Cum este acolo?]

25 acólo sã fáci vazícã...î...pãtru proptẽle-așã gruáșe / uorî pãtru
bãnc̩ // și de-acólo pun...deasupra le-ñvelješti... / jos i púni...o scîndurã /
látã // mai látã ca mãsa / aiiș fãși... / lîngã mãsã fáçe uõ...uñ gãrdiș uór așã
mic / ca sã puátã sã...còbãnu s̩î steã / și di diñcõácî...îñ groápã dóuã- / s
pãtru scîndurî / și pã pãrte-aea / și pã pãrte-ásta/kî ja sã treácã núma p-a-
30 cólo / pã pãrte-aea / cã p-áltã pãrte n-ãri pe-ún s̩î treácã // și di iîz le
goniješte còbãnu / acólo faș iar așã... ã...um praliót mai mit'iél / tot di
pirdeã /...

[VII] ș-áea cum se numește?

35 strúngã // și ieli ìnrã pe-acólea / pe-acólea le dã / ș-acólo úndi mŭg
/ acólo stãu // ja dacã n-ar aveã uș-áea / nú poã s-o múlgã uómu / k-ẽã...stã
oleácã mai sus // ș-di la u [k] / p-acólo iel stã cū [ε] / sã numiješti gałeát-aea
care múlze-ntr-însa // ș-di la áia...p-úrma iel di pã cẽ-z muntuie di muls /
acólo sã mãturã / s̩î cúrãtã / ãlãt ure-acólo / cum spu[k] ñtrég matã oñ

[= unde] sã fáçî brînz-acólo-î bórdeî / acólo-î tót // àlãtura kár // cã-n-ãu
un-sã dúcã // acólo-î-au [=ei au] cã-ún mãre / acólo-au...pútin! mai mult
ca sã...⁶

[Spuneți, spuneți.]

pēî! púni...tot îl stricuarã láptili / frumúos / p-úrma-l puñ...kág îñ...în 5
ãla // îñ cã-ún / și din cã-ún p-úrma-l amésticã bíni / și-l lásã zéçi / zéçi
minúti sã-ñkágã iel // j'dúpã ce sã-ñkágã... / îl amésticã bíni cu mîjnile /
ș-p-úrma-l strîngē cum v-am spus îñ cēndilã // și cēndilã-ò strîng-ș-o púni
pã...pã crîntã / n-òj crîntã-î spúnim // și deasúpra iîi / o strîngē bíne /
și deasúpra-î púni...petrói-òla mări [!] ca s-ò...sã-l presézi pã díñsu // și-l 10
lásã pîñã sã scúrge / și mã-l [= pe urmã-l] tãji / și-l púni la pútinã / ș-ãea-î
tot // și la pútinã o púni cu sãri / pîñ zîér / ș-cú saramúri / ș-álceva ñic //

[Și din zer?]

fáçî múrdã //

[Cum se face?]

o la foc sã fáçe-ãea // o púne iar îñ cã-ún / o púni-n cã-ún / ș-o púni la 15
foc / ș-o h'érbî //

[Se mai pune ceva îñ ea?]

nú púni nimíca / ja s-a^{les} [k] d-ap-dácã încēpi s-h'árbã/ea síngurã s-a- 20
liégē // ja niž nu h'érbî g'i [k] bíni pîñã cîñ nu sã... s-alégē ja síngurã //
și dupã [ε] ája o strîngē...au așã ispre...de-ásta... kiroșcãr nój i spúnim // și-l
strîngē cu kiroșcãru-ola / ș-o púni-n cēndelã iar la fēel / ș-o púne sus / și ja
sã scúrge / ș-ásta iî fuárti múșór // lúcrú //

górgiú iîiá gérgeviç

69 [de ani]

25

cása

[O casã din ce se făcea aici?]

dim_pãmînt // din cēãmúr //

[Cum se făcea o casã din asta?]

sãpãm kjar aîçî î fáțã noj an_sapã^dgruápã mări / pãmînt // și-l múdãm 30
cu-ápã / și-l frãmîntãm cu páji / cu cáji / ș-uãmîni-l cãrãu cu tãrgili / îl
zideáu cu mîjnili / așã [r] așã s-a făcút cãsile-n timpul_òla la noj îñ sat // nú
di cãrãhidã / nú di cãtiljēt / nú absolú di ñic // i di lut făcú tótú // deasúpra
/ pódina // tòt lút /

[Tot lut.]

35

da //

[VIII] de rînd îi númaj lut
númaj pămînt // pămînt adivărát //

[Cum stă podina?]

5

[VIII] ierá di lem̃n

[Punea lemne așa...]

sus ári iem̃n așá / gríndă / p-órm-àre-așá cuordí // și p-órmâ-i
plăncuítă // cu plănci di...di iem̃n / ori di cumparád/da-n tímpul-óla noi
le-am cî [k] le-am plăncuít / cu plăncă di sálciie / ierá pã málu gólui
10 sálciie viérdi mûltă / zâlúoj / numít pe límbă / nuástră / ála...să-ndoia... / il
trăgăáj cumvrei / nú...plezneá / nú... /ș-an-curățit tuáte plăncile la rînd /
ș-am plăncuít... / și le-an-likít pâ-năuntru // pîn-am ajúns la văruít // ș-ásta-i
tuată ...casa //

[Acoperișul cum se făcea?]

15

acoperișu...tód di iem̃n / ásta iem̃n / an-cumparát brad driept /
și c-uálă // uál-an-cumpărát-o /

[Cu oală se făcea?]

uálă / dá //

[Se acoperea și cu stuf, mai demult.]

20

și cu stuf / a nuástră véke cu stuf a fost acoperítă dá // și p-órm-am
luat î...stúfu ș-am pus //

[Orice om știa să facă acoperișul cu stuf?]

nú / nu/ nu ieráu mîeșterí adivărát // ierá un fîel di-nvelituári rusi⁸ ești
să numeá // áia puteá s-o fácă așá / apruápi úorsicare uom // da să-nvleleá
25 un fîel î...i puneá úastár di stuf // și p-órmâ puneáu pápură / áea să numeá
niem⁹ ești // áia o băteá așá frumós / aranjă yelituári / ierá frumúos făcúta
tári /

[VIII] dă jéli sun ș-acúma cási

sî⁷ ș-acúma dă / nu știu dacâ să maj găsés niem⁹ ești în sat úna //

30

[VIII] sînt // sînt / [ε] acúma ști ce le fac? / le pun șíferi deasupra //

da kár aicíă // da / da cum a fost ívelítí péste stuf / a pus șíferi //

da noi cu tímpu / cu tímpu...⁷ im pátruzej⁷ de-aní di cînt sîntiém
aicíă-n úobóru⁸-ásta avjém învelít cú oálă // di rînd //

[Oală se făcea aici în sat?]

35

uálă di la rîeni⁸ an luát-o / di lă...de-acólo di-úni făc⁸áu...cum i
spuneá...dom bíta⁹ // acúma să spú⁹ români⁸ ești / mă-ncúrc / nu pot cu⁹ să
spúni... / aso⁸ci⁸ăte-áia cári fáci...

20

da la ásta casa / am făcút-o aiíca îñsat la colhóz // an_cumpărát
tíment / an_dus nisíp / am plătít lucrátóru / și ne-a făcút [ε] aveám în tímpul
ála priésã / și colhózu-ñsat făcêă // ásta-ñ cumpărátă / di la réni / dă áia-ñ
făcútă îñsat la colhóz // óála // dóo flélurí de uálá //

[Este vreun obicei după ce termină casa, o petrecere?]

5

da dipă cê se isprăyēști fac î...novoséne cum acúma / cum...spun //
noi_inajínti...aduám préotū / sfintēă / casa / noi le-ñ sfintít túma cînt ...vo
trei ani î úrmã // [...] la noi cîñ se mertečēă casa / lerá uobičéio-așã: făcã
crúci ljemnáru di ljemn / acólo la crúci...o lġegã-m_pártea spre răsárit așã¹⁰
/ tot tímpu mai mult / i puneá florí / ștġergár / și baní // ásta lerá a
lġemnárului / cárĩ...îñveleá și mġertičēă casa // nú c-aveá uómu / cê puteá //
cãmáși puteá să-ñ dărujáscă / nú al_dar mai scump // cê-l lăsá dĩ ínĩmã pã
kom / cĩ puteá uómu // cĩ puteá // da noi in tímpul-óla n-aveám / am pus
un ștġergár / ș-cu baní /

10

[Cine-l făcuse?]

15

di cumpărát // pîñzã n-ãm țesút // pîñzã n-am țesút //

[Niciodată?]

nú // an_țesút din ástēlante / tuáli / n-ãm dovedít sã țes pîñzã // tuáli
dĩ di lĩnã /

parascóveă / páșa gorgíu
69 [de ani]

20

pojár

kár cuñ_sã spuñ / cît an_copkilárit / nuóñ așã / p-aiíša p-apruápĩ / pĩm-
prejúru / n-ãm avút pojár la casã // n-ãm avút //

[De trăznet.]

25

de trăznet uodátã lerám copkíl mititēicã / mititēicã lerám jo di vō
șási ani mai mári nú lerám / iácã di trăznít am vázút // l-áldi bádeã ionícã
niculítã //¹¹

[VII] mai mári-erám

mai már-lerám?! //

30

[VIII] di vo uob_nóq-ani așã //

aiíca / la vġečĩnu // aveá o cãsúțã-nvelítã...nemțġēști / și i s-aprĩndi di
trãznġe / dã a trăznít așã di tárĩ / pãrĩñț-eráu duș lã / cĩmp / la múñcã // la
noi plouá așã di tárĩ... / și stãteám pã fireástřă / trġ fraț lerám / ũ frátĩ / și

dóo surór! // în tímpu-òla tu nu j_{er}áí¹² // tu nu j_{er}áí în tímpu_{ola} / j_o j_{er}ám
mitticâ // ş-a trãznit / aşá di tãri /dã p_{lou}á...di turná cu c_uófa //şí c_{in} d_e-a-
cúm-ã-nçetát pluáíä / cása s-a apríñs /... a ars / şí c_{in}^d a-nçetát pluáíä / n_e-
an_dus şí n_uoj acól_{ca} copkíj / -a árs / tót / tót // s-a ars tuátã-nvelituáreä /

5 [Cum dacă avea gaură de şoarece, ce avea şoarecele cu focul?]
acúm dacă fuócu j_iş_éá pá bãg_éá /
[Şoarecele să roadă la bagea?]

şí c_{in}^d ardeá cupt_éoru / sau s_uóba di píñi / cum fácim n_oj / cum
j_{er}á atúnç muş_tinít / câ făc_éám cãldúra-ñ_{ca}sã / la s_uóbã // j_o ş-acúma am
10 díñco_a-ñ_{ca}sã / tót aşá s_uóbã // şí c_{in}^d sã ridicá fuócu...dacã-_i páp_urã / stuf
/s-aprindeá // j_iş_éá uol_iecú_ticã di flácãrã-m_puod dor u_{sc}át tot/ş-s-aprindeá
cása //

[Acolo unde se făcea focul cum se chema fiecare parte? La casa
veche, bătrânească?]

15 cása vl_éki bãtr_înească j_{er}á aşá cãsã / şí tíndã // şí-n tíndã... / o
dispãrteá-n dóo / ú_te-aşá cum îj ásta la noj¹³ // ásta tíndã numítã // şí
jumátãte j_{er}á dispãr_títã / j_{er}á maj curátã // s-ajíca aveá...mititícã / undi erá
gúra s_uóbi // d_e fapt să făc_éá ajíca gúra sób_i / ş-ajíç j_{er}á sóba // făcútã / cu
carníz / frum_uós / cum să făcáu ş-atúnç / câ tot...tot lúmi dişteáptã j_{er}á
20 ş-p-atúnç // şí c_{in} ardeá s_uóbã / o-ardeá...túma d_e-ajíç_éã din tindişuárã sã
numeá //ca sã nu h'íj_i murdár díñcoáç_i-n tíndã / c_{in}^d yíni çin_{iv}ã //dac-a-
cólo j_{er}á gúrã...sóbi / áea sã numeá vãtrã noj o numeám / la bãg_éá / îñ_u-
vãtrã // şí p-acólo-ardeám noj s_uóbã-ñ_{ca}sã di cãldurã // s-a mîntu_jít di
făcút fuócu / am măturát /am astupát / şí-ñkideám u_şa / şí j_{er}á curát// ş-ápã
25 maj pá úrmã-ñcoáç_i / maj tírzíu / au începút...fimíeili sã fácã
língã...bãg_éá...cupt_éorulu_j... / sã fácã plítã // jãrna // făc_éá mîñcãre /
spãlãu / acólo / ca o cufnişuárã mititíc-aşá / nu j_{er}á ca acúma gãz / nu
j_{er}á...aşá múlti luñínã / úna álta / cum ús acúma / nú // la plít-acólo făcã
fimíe_jã // sau îñ_u-vãtr-adivãrát / undi erá bãg_éá...aveá cotl_uón // acólo
30 puneá ş-făc_éá mîñcãri //

[Cu lemne?]

cu l_émni / cu ç-aveám // şí cu stuf // şí cu luj_én_i // şí cu l_émni //
ş-cu ç_e j_{er}á / adunáj di pá pãmínt // atúnş_u cãrbún_i noj nú ştieám / ç_i-i //
[Cu ce făceați lumină?]

35 luñína cu lám_bã // cu lám_pã / cu gaz lampán //
[Şi mai demult?]

înajínti d_e-a fi gaz / d_e-acúma j_o nu maj j_{er}ám de ún_u sã maj şti_u //
...am apucá^d di lã máma meã / şí di la máma suácrã j_{er}á_u fimíe_jã bãtríni /

cînd...să-ntîmplá şî nu îerá gaz la prăválii cum îere-átuncêa... / nu să găseá to tímpu / saş n-áveám banî / cu cî_să_luôm / punéáu_ûntr-ô strákinâ síeu di uáje / orî unşuári / orî olói / şî punéáu cîte-o cîrp-aşá ca fh'itílu / şî-i dădeáu foc / ş-ála să numeá poponiét // şî cu-ála să lumináu // cît mîncáu / d-ápăi nu priyáu c-acúma la țilivizuyór / [...] cînt_cîntáu cocóşi di zíuâ / să revérsi zuyórlî / tşót mişiiáu pîn yobuyór // la treábâ // că să lumineáză di zíuâ //

[Aceeşi]

Yórâ

Yórâ să-ncepeá.../ Yóra-ş_sat să-ncepeá úte-ai'ca-ş deal / unde-ş măgăzínu / la óra dóş // zíuâ // dumínica / îş_zi di sărbătuári / tót la flélî // să făceá Yórâ // muzicántu îerá tochtî di flăcăii diş_sat // îl plăteáu / atunc în tímpul_ála...plăteáu grăşúnşî / dădeáu la muzicánt / dădeás_şî bánî voş_şónjo?!¹⁴ [...] númaj flăcăii plăteáu muzicántu di la Yóra sátulúş // şî la Yóra dóş ne-adunám /...ş-ápă pînă vineá suári la kindíî /cum numít-acúma // încă nú sfinteá suári / da noş tót numím kindíî / aşá că cum î-acúma vára / pă lă_yób / da încă nič yop_nú // şápti jumătáti // tuátă Yóra să-mprăştiiă ..acásă / să ducă fáta / ácásă / să ducăş şî flăcăyu // dacă aveáu acólo egáturâ / o fáta c-um_băiá/vin di la hYórâ / vineán_cu dîşsu di vórbă / şotrişám aşá că s-nu mă vádâ máma / sâ_nu mă vádâ táti / că jo yiu cu şónja di vórbă // aşá maj dipárti /ni despărşeam amînduyóî /ş-ásta îerá tşót //

[Aceeşi]

núnta

[Cum se făcea o nuntă?]

di pă vriemeş noástră jo po_să vă spuş cum a fost_î / dă maj tîrzíu ..maj năiinti / c-a fost nu ştiu // nū...di bunuoára aşá // şoldovinješti / adivărăd_di bunuoár-ásta je...cuvînt // bătrîniésc // joş de-acúma am egáturâ cu leónja // cum erá numít_şibóvnic /fátă şî flăcău//bun //noş ne-am întelîés amînduyóî / ne şubím / să ne căsătorím // "jo nu mşerg leóneş ! / oîná cîş_nu trimés_peşitYórî // jo ştiu / puáte...mă-ta nu mă vrea / poáti..."/ eî! acólo să-ntîmpláu cázurî maj múlti // atunc flăcăyu şerá nşevoiít númadicît / să trimeátă pašitYórî pă táta /şî pă máma lă...părîntii fiétii...// î-ă

trimés la părinți féti / dacă s-au înțelîes părinții // ș-au vrút să dea fáta // s-au
 împácát // a dacă nu să-nțelegșau părinți cã Țor! hírili_era sárác / Țor_era
 prea bogát și fáta sarácă no! acólo / să gășeáú motívi din cî cáuuză / jo
 ástea nu pos să spu / múlțe cázurí a fost cã s-au întȚórs pețitȚóri-ñapò / și
 5 copkíji nú s-au mai căsătorít // a dacă părinți să-nțelegșau și jéi / atúnj
 dădeáú vóji... ș-să făcșeáú prîma dátă logódnă // vineá flăcáúu de-acásă cu
 părinți / cu mîncare prigătítă / piîni pruáspátă cuápt-acólo pã cîne_aveá
 neámurí de-apruápi... / Țrí_náșu / a părinților / Țrí_fráte / orí_sórâ / mai máre
 ca díñsu tot // vineáú la logodeálă / de-ai_cșe híriása tot la fșel // ș-acólo
 10 făcșau pețéceri // i kema părinți-ñ_cásă / li-ntrebá / "cum te duć tú"... / pã
 núme-acólo / "páșo! / híleáno !" / cum te kámă // "ís plăcșe tíja de ásta
 băiátu? " / de górgșe / sau...nú cum erá numít băeátu // "di búnă_vóje te
 căsătoríeș_cu íel ? " // fáta dădeá díñ_cap rușinqásă / ió...ásta spu cã ásta
 síngur la míñ-a fost [!] // noi logodít am fost // "di búnă_vóje" // ácúma-
 15 întreábă și pã híri // adíca viitóru híri // íel íñcă nú jerá híri // și íel tót la fșel
 // ai ! dacă s-au împácát băjéti de-acúma ...bătrîni cum úi kobićéju... / au
 dat mína acólo... / s-au întărít priiiteníja lor mai tári la tínerí le_a da d
 vóje-ntr-o cămîră / bătrîne-au rămás într-o cămeră / au așezát mása // la
 bătrîni au așezát mása / și la tínerjét // múzicã_jerá // dipă cșe-au mîncát
 20 acólo / cît í... / tínerjétu / p-Țórmă / au íncșepút să juáci // ș-au jucát toátă
 nuáptea pîná cînt_s-a luminát zíúá // zíúă // ș-așá cum e-acúma pã la Țóra
 Țób_la nóo / de-acúma íișá logodeála díñ_cásă // dacă năiintí cã noi jerá
 tímpurli grîeli / cân_ñe-am...logodít cu líñeă / da năiintșa nuástră... / jeráú
 tímpurí mai búne / ș-să plimbáú pîñ_sát / cu ștergăre lșegate la cai / kíuiaú
 25 / Țumbláú cît_șj_sátu / k-íaca s-a logodít... / cutăre_fátă / cű_cutăre flăcáú //
 și pã Țurmă dipă cșe să plimbáú pîñ_sát / tínerjétu să dućșá care_era poftít
 la logodeálă / cã poftșám // fáta-ș kema neámurí_șj / flăcáúu-ș kema
 neámurle lúj // tínerjét tótu // ș-aveí cu cîne_să pitrîcș nuápte // de-acúma
 flăcăji...tínerí_care-au fost íñ_logodeálă să plimbáú pîñ_sat cu cărúță / bătrîni
 30 să dućáú acásă / fșetili tót la fșel să dućáú acásă / ș-cu-ásta sã mîntuía
 logodeála // de-acúma mergá núnta //să-mpăcáú cîn să făcă núntă//ș-acúma
 núnta cum s-o-nćep ? //

[De la fată.]

di la fată / să-nćipeá núntă // puneá o zí di núntă...jói... / sîára // să
 35 dućá deávóru...scrijá de-acúma poftíti căre di la híri / di la mireásă / sócru
 cu suácra híruluij să dućáú la híreásă și_puneáú zi de núntă / să-nțelegáú cu
 dárurli // cî dar...trebujá să le deá // ștergári / cămăș / c-atúnș_ștergăre și
 cămăș / ápăi_íñcoáci...tímpurli care le-am mai trăiít noi... / dărujáú covuá-

re-ntreġ //nói n-ám apúcat tímputi d-élea//dacă s-au întelġes cu dárurli de-a-
 cúma / cġnd sǎ fáca núnta / [E] cum sǎ spuġ... / ġn cí dúmġnicǎ / pǎ
 șáptespreġeġe / pǎ dóozecġ /cum mergǎ...cúrsu lúni//da númaj ġn cíșliġeġe/ -m-
 póstu máre nú // ġm póstu crǎcúnului nú // ástea cíșliġeġe di ġárnǎ sau di
 várǎ // ší s-a pornít núnta de-acúma / ġuóġ / au fost sócri s-au ġntelġes // 5
 deáyoru de-acúma ș-a luat și ġiel ġn scris pǎ cíni sǎ poftǎscǎ / și vġnirġ șǎra
 ġumblǎ tuátǎ nuápteǎ di poftǎ la núntǎ // díspri pártǎ nírelui / díspre
 pártǎ náșului / díspre pártǎ hírlésii // fiġecǎre cum ūl poftǎ...sǎ
 duġeǎ...únde l-a poftít // la naș / la híri / la híreǎsǎ // s-adunǎu toġ símbítǎ
 șǎra // símbítǎ șǎrǎ s-adunǎu ...ġástea trei pǎrtǎġi // ș-ápoġ sǎ-nġepeǎ di la 10
 híri // bǎrgereǎu hírili // símbítǎ șǎra devriemi // aduġǎu frezeru-acǎsǎ /
 dóo fiġeti marġ cu ștergǎr / cu lumġnǎrġ aprġnsi / la skínǎrea nírelui / șġ...
 múzica-ġ cġntǎ di ġǎli.../șġ frezeru-l ġ...il bǎrgereǎ //depǎ ġe l-a bǎrgerít de-a-
 cúma hírili...túma maj tírzíu / dipǎ ġe sǎ-ntunecǎ poneǎu strǎġeli / tóu di la
 híri // ásta / bǎrgerului ġ dǎdeǎu șġ lui / bǎrgér-ásta.../ cum spúnem noi ġn 15
 sǎt // la frezer // ġi plǎteǎ hírili / tot ġi dǎdeǎ ștergǎr / tot ġi dǎdeǎ banġ / tot ġi
 dǎdeǎ...colóġel așǎ di píġni cum [r] cum ġerǎ ġobiġeġu la noi ġn sǎt // șǎra
 de-acúma cum ġ...di la híreġ / s-au adunát tuátii...rúdili / ġġ pġetġeġǎu la [r]
 la híreǎsǎ // la strǎġi // dá nú la híreǎsǎ da drġept dintġi la náș sǎ duġǎu // di
 la híri...sǎ duġǎu la naș // óarda hírului de-áġġa cáre sǎ ġntre la másǎ / la 20
 híreǎsǎ // símbítǎ șǎrǎ / híreǎsǎ fáca másǎ // și luuǎu de ġiġca náșili / di la
 híri trimeteǎu...tuátii suácrili / sócri trimeteǎu...núma vó trei // da suácrili
 cíti ġerǎu poftíte díspre híri / tuátii fimġeili mġerġǎu // la náși / di la náșe
 tuátii "ce tí duġ...?" 15// di la náșe luuǎu tuátii náșili / náși tóu la fiġel
 rǎmġneǎu acǎsǎ la noi / așǎ ġerǎ ġobișnuít ġn sǎt // tot așǎ núma [E] trġi / sau 25
 pátru náși sǎ duġǎu // bǎrbǎġi maj píġnġi // ș-acólo fáġeǎ híreǎsǎ stol mári //
 tinġerġét aveǎ hírili poftít / náșǎ poftít / híreǎsǎ tinerġét poftít / náșǎ-nú șǎra
 de strǎġi...ġi duġǎ...híresi...róka / pantóhi di la híreǎsǎ duș / [k] di la híri¹⁶ /
 ġi duġǎ la híreǎsǎ // șġ náșǎ-ġ duġǎ tot la fiġel ġ...púpǎzǎ // kǎr diġ șǎra di [r] di
 strǎġi ġi duġǎu púpǎza // ș-acólo ġuġǎu púpǎza la híreǎsǎ / cum ġerǎ ġobiġeġi 30
 / tinerġétu / fiġetili luuǎu di pǎ púpǎzǎ mġri / bombuáni ġi ġerǎu acólo /
 ġobiġeġi așǎ ġerǎ // ší p-órmǎ s-așezǎu la másǎ ástea...tuáte cíte-au fost
 trimete de la híri și de la náșe/pǎ toġ ġ-așezǎ la másǎ/ș-stǎteǎu la más-acólo
 / veseleǎu / p-órmǎ ġișeǎ úora / tinġerġétu núma...de ġobiġeġi / ġișeǎ afǎrǎ șġ
 ġuġǎ // ġuġǎu píġn la dóospreġeġe / la dóo / da puáte ș-pġn la trei nuápteǎ // 35
 ġuġǎ tinerġétu la híreǎsǎ / ġn ġobór acólo // cu múzica / care sǎ duġǎ // ší
 p-órmǎ sǎ-mprǎștiiǎu// viniǎu acǎsǎ// dǎcǎ hírili nu ġerǎ ġertát /viniǎu de-a-
 cólo di la...strǎġi / noi ġerǎu numítii símbítǎ șǎrǎ / sǎ numeǎu strǎġi // la

5   ñirjásă // veñeáũ acásă la ñiri / ŝi jertáũ ñirili / cã sócri jeraũ aĩcã / vineáũ
 ŝi suácrili / a dacă nú sã jertá siãra / il jertáũ adóuzea dimineáã cînd
 poneá núnta // la noĩ ášă în dóo fşelurĩ sã fáçă-ñsat // ŝi náşu tođla fşel
 puteá sã-l jértĩ / uóri siãra / uóri zĩua // ŝ-ápăĩ adóuzea diminiáã de-acúma
 10   dũmĩnică ... / aşá dipă cum v-am spus jãr s-au adunát în trei lócurĩ / ŝ-jãr di
 la ñiri o lũuáũ / dacă nu jera jertát ăl jertáũ zĩua dũmĩnica / sã duçáũ la naş
 tođla fşel il jertá ŝi náşa / ŝi náşa sã duçáũ de-acúma cu tót aláju di-aiçã /
 cu bãrbăti / cũ fimĩĩ cu tot // tot aláju di lã...ñiri / ŝi di la naş // sã duçáũ la
 ñirjásă // ŝ-acólo-acúma náşa-mbrăcã...ñirjása / a náşi care n-au fost la
 15   mäsă siãra / ŝi sócri / treçáũ tođla mäsă // le fáçă mäsă ŝi uor // ŝi da-
 c-a-mbrăcát ñirjása de-acúma náşa... / ò jertáũ // pãrintĩ jèj // neámurli jèj /
 ò jertáũ / cum j-obiçèju la noĩ / cu pããrielu di yĩn // fiicãre-j dădeá...ruble
 / banĩ acólo-m mĩnã // bea pãrielu ŝi-j dãrujã banĩ mirjési // ásta jè // da la
 20   núntã cáre cum sã duçã / cáre jera poftĩt / fiječãri z duçã...colăcu / gãĩna
 ŝtergãru / cãmãşa / podãrcã pĩntru sócri / ŝi pĩntru naşĩ / care-au fost poftĩt
 15   dispre naşĩ / tođla fşel sã duçã // ásta jera cĩn am apucát n uoĩ // [...]

[ŝi cãnd se-ncheia nunta?]

ŝi núnta se-nkèje aşá // vineáũ / sã duçáũ la cununiĩjĩ / imbrăcáũ
 mirjása / sã duçáũ la cununiĩ-ásta / de-acúma jera pă la uóra trèj / zĩua //
 20   dũmĩnica // sã duçáũ la cununiĩjĩ // ŝi la bisjericã la prèuot jãr duçáũ ŝ-acólo
 colác / gãĩnã / ŝtergãr / fãrã çe sã plăteá acólo tãcşea bisjericĩ / de-a-
 cólo...tinãjerjètu nú ŝtieá / náşu ŝi [r] ŝi sócri // ŝtiu ásta... uobiçèju // ŝi dipă
 çe jeşşáũ di la bisjericã / cu tot aláju núntĩ / vineáũ la ñiri // acásă // táta
 25   ñiruluj ŝi máma ñiruluj sócri marĩ / iĩ priháũ iñ_cásã cu píĩni / cu sãri / iĩ
 lũuá cu ŝtergãr...di gĩt / le puneá iñ_sĩn bombuáni / dúlcũri / lã [r] la tínerĩ //
 ŝi-j priháũ iñ_cásã // dipă çe j-a primĩt iñ_cásã / acólo uobiçèj jera / le
 dădeá... cõpĩĩ mititièj im brãteji ñirişej / acólo cĩt stãteaũ_o...vun ças di
 30   vriemi iñ_cásã /-j puneáũ aşá / sus pă pat / pă scãuni / ŝ-cũ...pşernĩ / cu
 padúşti // iĩ puneáũ pă muãli // nu-j puneáũ aşá pă scãunu curát // [...] ŝi
 35   dipă çe de-acúma j-a primĩt iñ_cásã / j-ã aşezát pă ñiri / pă ñirjásă... pă
 scãuni / acólo / cu cocútele-m brãti cum je obiçèju / aĩ suácri mãri aşşáză
 mäsã di la cununiĩjĩ // mäsã di la cununiĩjĩ de-acúma sã puneá pă mäsă
 númaj pĩnã sã puneá...rĩçci / dúlcũrj / ŝi sarmãlili p-ór mã / dacă sã puneáũ
 sãrmãlili / náşa de-acúma nú maj stãteá / trebuã s-sã rĩdĩci sã ducã c-ásta
 35   jera mäsã di la cununiĩjĩ // ŝi vineáũ pă la dóosprãzèçĩ nuáptea / trimeteá
 múzicã / ŝi-j luyáũ mäsã mãri // la mäsã mãri dacã j-aducã de-acúma / ă!

[Pe cine aducea?]

nășu // nășu // dā pòftîți mirjési/ p̃etriçáu la dîñși// de-acúma// de-a-
 iică di la suăcră dipă çî ișșeă...nășu di la mása di la cununii / suăcra mări
 ierá datuăre să trimeătă dîncolô la suăcră rakíu // așá dipă cum țî ħobiçei
 nóstru // ș-atúnçea așezá ș-acólo la suăcra ħirjésej .../ î... așezá mása / și
 petreçeau ș-acólô tód la fîel pîñ Ja ziuă lunî // acólo lunî de-acúma...să
 mîntuiá făr de niç un tãmbălău/ să-mprăștijău p-acásă// dá la ħiri.../ dac-a-
 duçău nășu pă la dōsprăzēçi / sau dōp nuáptea la mása mări/atúnç de-agă
 s-așezá mása mări // vineá ħirli cu ħirjása-mbrăcăt / tot cum o fost la
 cununii / múzica cîntá... / să jucău dărurli // çî li trimeteá.../ mirjása de
 iică trimeteá pîntu mása mări / dărurî // ca să dăruiască la mása mări // și
 să jucău tuāti dărurli // încēpînd driep diñ joc / di la năș / di la nășî / sócru
 / suăcrij / și pă úrmá la fiicári...pòftit / a sócru lu mări la rînd / le dădeá
 podărç // nú çē-aveá / jo v-am spus // ștergare / cămăș // sí múzica cîntá tó
 tímpu // și dipă ç-au dăruiť ... / cū múzicã... / p-ħormă sócri fiicári ħj-
 dăruiá dăru lu ħm_banî // la mása mări // kár dac-așá ħm_múlti lócurî
 s-a-ntîmplát ierá lúmi múltá / nășa de-acúma sígur ca nășe-ĭ vázútá / lúuá
 síngurá tãblá / și merçesá pîñ compánii / sí fiicáre puneáu...dăru pîntu
 núnťá // nú fiicáre sígur cã...puneáu sí fięti di măsá / și còvorășe / și
 çî...nu [e] cum vrea ħómu ca să podărească pă tîñăru-òla // [...]

[Și luni dimineață?]

ást-așá // diminiáța // și diminiáța p-ħormă stăteáu jej cîn [r] cînt
 să-nçepęá a luminá de ziuă / le-astupău fferiéstrelę / cu rogojinî / c-afără-ĭ
 intunérec // [...] să duçá tót aláju // a ħíruluĭ de-aiică / la nașî acásá //
 nășu tód la fîel puneá mása /dacă l-a adús acásă/ ħi çîñsteá/ și de-a-
 cólo...vineáu acásá // ħírili să duçá și jel la naș / númaidicît // nășu [e] cu
 deávuru / nășa-ĭ puneá găiñá dinaĩnti / ħíruluĭ / și cum ĭ-a pus găiñá
 ħíruluĭ dinaĩnti / nășu [e] ħírile-a luat găiñá cu deávuru / ș-a jeșit // s-a dus
 acásá la ħireásá // jel la măsá n-ă stat // [...] áia-ĭ kípurle o mîñcáu
 amîndħóĭ cu mireásá / ħi! ħobiçei // [...] și p-ħormă mai dipárti încēp //
 kemătuăre jóĭ / dipă núnťá //

[Ce este chemătoarea?]

kemătuăre / úĭti kámã...ĭ...părĩnti ħirjési kámă sócru / suăcra / nășu
 și nășa / și djávoru // ș-acólô tód la fîel...pun mása / ádica fac ħñçá
 cunoștĩntá și mai múltá // tot múzicã au / tot ĭ mása ħar să dăruięti // ħar
 dăruięti mirjása / tót dar să púne la măsá de banî / ásta-ĭ o pîtrleçire-așá
 mititícă // [...] și p-ħormă dŭmĩnică o scoteá la bisiericã / nășa pă ħirjásá /
 núma cu róka álbá / nú n-ávea...¹⁷/ n-ávea ħñ_cap níçĭ fatăuă cum ħj
 spúnem noĭ / vuálu / niç cununî [k] curunița / niç nińica // númai cu róka

álbã-mbrăcâte / îi scoteá...la bisiericã acólo préotu-s făcëã datoríia lui / tot / cum íerá ħobičéju // [...]

stai că m-am uluíť // că dacã iõ...cápu / iõ ș-așã sînt uluíťã / vai di cápu mjeu // kár c-am putút să mai...că iõ cu cápu tárj súfer // [...]

5 și de-acúma la o sãrbãtuári / cári yíni // de-acúma dipã núntã... / pãrínți ħirjési kámã // și iártã ħirjása // tot așã cu colãc / ...le fáče la bãjéťi / cu farfurióárã / tot așã cu pãrieli / cu-ásta / și cu píinea acólu cum îi ħobičéju / și púni...púni pãrínți / pãrínți řin colãcëii-m brãťi // și ħirli și ħirjása pun píinea pã [ε] dóo diéști pã píni // și pãrínți-i jintreábã / "če-i ásta?" / ři jeju spun " píni și sári și fáta dumitali" / "s-avéťi párti di píni ři di sári tuátã viãta-n viãta voástrã" // și copkíi sãrútã píineã / și prinésc píinea lor // ásta-i dárú lor // ș-ásta să numiéști iertãcúni // p-órmã-i iártã și táta ħirjési / îi iártã ři diávuru // tot la řiel cu... cu ástea ħobičéje cúm [k] cum v-am spus // [...]

15 [Da' dacã mireasa este din alt sat?]

dacã-i din alt sat i čeri ierbãriét //

[Cum?]

cúm ! / s-a-mbrăcát mireása / de-acúma s-o je ħirli // cîn la puártã / flăcăii din sat / "ierbãriétu // nu dai uñ cazán di yin / sau atítea ban! / ři ħoprím mirjása" // [...] ș-acólo náșu cu ħirli plãtiéști ierbã / ásta noi numím ierbãriét // la noi ři sat // [...]

20 [Nunta se făcea cu cai?]

dá / cu cai // cu cai vineã ħirjása-ñ sat // cu cai // cai / cãrúťi / cãrúťi [k] cáii tód la řiel cu ștergári / cu cordiéle roș! / cum o fost običéju řnaińti //

[Aceeși]

25 **cãluján**

noi cãluján řl numeám // d-ápã la școálã dor nu íerá ásta primítã / niș la bisiericã / nič / nič řn școálã / da noi ři sat făcëám //

[Povestește.]

30 cójile di uóuã di la páște / ři di la páștile blajínului // a dóuã / príma lúnj / dipã páște // cum páștile să múntuij márti // și príma lúnã dipã páș / la noi ři sat să faci páștile mórtilvor // ři...sã numésc blajíni // să dúc ři řiecarí ħom cáre vrea / la čimitír // řn timpu-óla cînd íerám copkíi să dučã lúmi múltã // și cójili di uóuã di la páști / și di la blajíni / la blajíni sã

35 ; condeiaú uóuã / sã făcãu frumuási / nój le strîngëám / și príma jóje dipã páști / dipã blajíni de-acúma / príma...joi / făcám uñ...di pãmínt / uñ řiel di

Hom // ásta kar nój síngur! / io síngurícã l-am făcút / și-l puneãm într-un
coscúg / uóri...dac-aveãm așã un frãti mai bun / da bãięti ni-l stricáu // ásta
núma fiétili făcáu / da bãięti ni-l calcáu în kiçuari cînd il videáu // uor! di
scîndur-așã făcáu... / or! noi sínguríeli di pápurã // cu stíf / făcãm așã ca un
fiel di jeșçicél / coșçiuğ il numeãm // și puneãm acól cãluiãn într-însu / si-
puneãm cãcúlã / di cuãje di uouã așã ni stãruiam / și scoteãm cuãja
jumãtãti di la uou / cum ierã boiit // și pã dînsu / pã kēpt / il puneãm tot
așã fórmã di mîini / ca cum îi moștenid la noi // cîn murím // și l-îmbrãcãm
cu coji di ãlea di uou frumuós tót / tót / tót // ș-ãpã il boçiam // il boçiam
acólo / da-l boçiam / ni unğeam cū cu çșãpã la uok sã ni cúrgã lãcrãhile //
și-l numeãm stojãn // ásta-ı cuvînt turçiesc de-acúma / și boçiam //

"cãluiãni / stojãne /

cãluiãni / stojãni / da mai depãrti nu mai știiãm níca [!] // și-l
înmormîntãm // îm_pãmînt / adevãrãt / il punem așã...subt un trandahír /
sau subt un liliãc/sã nu-l gãseãscã bãięti // sã nu deã di iel // ș-am uitãt într-a
dóilea? / a dóilea jóie //

[a tréileã jói]¹⁸

a tréileã joi!? // ei! cum il înmormîntãm / trêçșã o jóie /

[ș-a dóilea...]¹⁸

a dóia [k] adicã / dã // a dóileã jói / trei jói / numíte de-acúma-l
scoteãm // și...fiétili mar! / de-acúma noi mai mittéli făcșãm cãloãnu //
fiétili mar! de-acúma / atunc făcșã pãpãruva // în ziu-ãea sã făc [k] cîn î noi
scoteãm cãluiãnu / și-l duçșãm la gîrlã / tót...tót în kípuișrea la ásta cã-n
tîmpul ála nu ierã pluãii // și duçșãm cãluiãnu și-l dãdeãm pã ápã ca sã
plouã // și fiétili-șsat cãre făcșau pãpãrúvã dã...di pãpãrúvã ș-acúma-șsat
la noi sã muștenșști / kãr...fac / nu fac / pãpãrúvã / da sã údã cu-ãpã // áia-ș
jóia númîã adevãrãt // cãri jести // sã uúdá cu-ãpã úndi și te-ai-întîlni // ti
uúdá gîni cu cãldãrea cu-ãpã / și-șdã drúmu / tot așã ca sã plouã // ș-atunc
în ziu-ãia / nói duçșãm cãluiãnu / și fiétili mar! făcșau pãpãrúvã //

[Aceeși] 30

da ca sâ nu ti újs la șárpi... / tót î̂șărcînătă / ásta jár...jerám [ε]
de-acúma gruásâ cu-a dóileã copkíl // iác-àsta ñi s-a adiverít // frósica áre-o
cătătúrâ¹⁹ / [...]

5 lucrám la colhóz î̂m buĝeác²⁰ // î̂m párte-àea sprē sátu nóúû²⁰ //
iēsti cîmpu la noi numít buĝiác // loc di báltâ pă vrémurî cum...a spus
bătrîni-odátâ // și sâpám / úite-acúma prímâvára cartuáfi / da jo-am născút
în iúlii / da óiti se védi pă vrēme-àsta // la sâpă la cartuáfi // jerá o siēcîtâ /
le mîncáu furnícile / că și mai imprăștijám cúiburî la furníc // jerá o sârăcîi
10 mări // și sâpînd jo așá la cartuáfe / cûm an trăs búlgârli / úite-așà un
șerpisúór mititiél²¹ // da cu púrékili rōșî / cum î̂i trandah'íru // da jo cum
m-am úitád la dí̂nsu-așà / nú ñ-a fost párcă frícă //cum m-am úitát la dí̂nsu/
cum se védi cu tuátă jē̂nerĝiia meà / nu ñ-a fost híca // l-an luuát / și l-a
učíș áltâ fimiéje / ierá lîngă minē tãta mánea lū bádea cu [ε] scriptáru¹⁹ /
15 fimiéja-i nú / nú mai trăiēsti / î̂i muártâ / dumnizéu s-o iērti // "nú mai pásō!
cē fac tũ?!" // "nu fac híca măi" / l-a luat și l-a učíș eã // ș-ápăi cînd ñi s-a
născút î̂ fietița / s-a născút...e! că di mititícă / nú i-an luát jo seãma / cîn-ã
ajúnz de-acúma sã miárgă la șcuálâ / p̂olieceuícă fáta meã cáuutã... / ári //
nú to tîmpu sã úitã / da áre-așà / p̂orî cîñ sã inierveáză / p̂orî cîñ sã
20 rușineáză / nu știu cum așá / áre-o cătătúrâ / p̂oki-i fúrâ // ást-am î̂nsemnát-o
tó driēpt // ásta-i driēpt // ásta híia ñi s-a-ntîmplát adivărát // [...]

[Se-ntâmpla că dădea copiii pe fereastră ca să se facă sănătoși?]

ásta ști cum jerá // vă spuș și p-ásta // drágâ // cum erá la noi // sã-n-
tîmplá așá-ñ cãsătórii cã nășteá nevásta un copkíl / dói / tréi / pátru / și nu-
25 trăiáu copkíi // și dácă nú-i trăiá copkíi... / de-acúma ieráu așá ñevoítî /
ca sã-l scuátă diminjãta sã-l î̂ñfiēsî / da dimineáză // î̂naiînte di răsărítu
suárelui // sã scuátă nú pă úșî / pă fereástřă / ș-sã scuátă-n híjlocu drúmului
sã-l púji la botiéz cari sã nimjerește ála-l sã-l botiéze // și-l scoteáu î̂n drúm
// di bunuárã cã...ásta jo n-ám făcút-o / da a fost î̂n sat așá carē a făcút
30 lúmeã // a stat și s-ã / cuñ sã spuș / a vegát copkílu cum î̂l lásă acólo-m
níljocu drúmului / sã nu ĝiij cînlevá pîñă triēcî ũ p̂om / cu súfliet // cã dacã
p̂orîșicùm ar hí / dacã triēcî p̂ómu-i / p̂om / dã...cîine / sau yítâ / sã [r] sã-n-

tîmplă-n drum / și cîni sã sã nimerexã / ala-l luýá și sã duçxã sã-l botezá //
cîni treçxã / fimíjii / fimíjii // bãrbát / bãrbát // ala jerá náðu luý //

[Aceeși]

pîni

[Pâine de casã ați făcut?]

pîni de casã dá // fáçim //

[Cum se face?]

cum se fáçe?! //

[Așa de seara.]

ẽi uõ decuzí / jãtã di píldã / dacã am di gînd mîini / ástãz diminjãtã /
daý / dacã nu-j i [ɛ] cald / daý fuõc / la slobã / la cuptiõr // și-ncãlzjesc /
pun fãina sã mai-ncãlzjãscã / cû dicu [ɛ] cu-o zi naiinti di... / ș-jãtã vin di
la lúcrú / cîteodãtã plãmãdjesc îñ î o crãtițã / cum s-ar spúni // ncãlzjesc
uolxãcã de-ápã / puțin-așã / cãldútã / cãldútã / și pun turtișuãrile-acõie la
noï turtișuãri sã pûn [k] spûni // s-au mujãt... / și le pun fãinã / și le-ncgrõș //
le-ncgrõș / și le [ɛ] o-ncãșuõrî crãtiț-acẽie / pîni sã ridicã // àpãrti îñ covãtã /
úndi-j covãtã // ferb ápã uolxãcã vrun lítru de-ápã / ș-fa ca ù fiel di... de-
uopãrcã / așã sã spúni // fãin-acẽie uõ fiërbi și / cum apa fãrtã / ș-o-amiestic
bini / pînã sã muãji fãin-acẽie / ẽi! tót așã vreo trãei púmne de fãinã //
dupã ce s-a ridicãt acẽie diñ crãtițã / rãstuõrn / ș-o-amiestic cu cu fãin-acẽie
cãre e-ãsta / cu-opãrc-acẽie / și pãesti vrun caz / dóuã / õ mai adãuog
uolxãcã de-ápã cãldã / ù mai rãrjesc / cuñ s-ar spúni // și...o las pînã
se...ajúnge / pin se [k] pînã se ridicã / ș-atúnca o frãmînt // o frãmînt și / o
las sã duspõrjã / p-roma o pun îñ fórmî / și / aștjẽpt / dã acúmã
ù...última dátã / mai rãpãdi / deodãtã fac uopãrcã îñ covãtã / și
turtișuãrile-ntr-o cãnútã de-ãsteã le mõi / și le rãstuõrn acõlo // [...]

împrãști jãrãticu tot plẽ...pe vãtrã // și jo li puñ...pîniã o puñ /
scavarõtcili / cîãm / tãvãli c-ãm / o puñ pî sãni-ãsta și împîng sãneã // [...]

[În scavarodci ce faceți, numai cozonacul?]

nũ // jeli-s míc așã // mai alxés colãcẽiei di sãrbãtuõrile-isteã / di juõ-
marî / di pãște / di creçlún / ãsteã se ...[ɛ] le fáçim // dã púj și / dacã-
rãmîne-aluãt mai mic / potrivxãștî / puñ intr-însã //

[Altceva ce se mai face din fãinã de grãu?]

5

10

15

20

25

30

plăcîntă // plăcîntă / g'ozlomjélj cum s-ar spúni //

[Cum?]

cuvîntî [!] turcêsc / g'ozlomjéljli la noi [!] // se-ntîndi fuájă... / fuájă
se-ntînde / şî ʘo taj / poş s-o taj aşá / ûndevá pătrát // iát-aşá mărímj 22// şî
5 le puş brînză-mj mîjloc / şî le-ntʘórĉ / şî le başj // [...] aláde / noi şî nalanġite
fáĉim //

[Cum?]

lā nalanġitē puş uóuâ şî laptj dácâ aj / sau ū kifír cum s-ar spúni /
lapti á cru // dā la áesteá le [k] tot aşá lē...[ε] plāmădjēs / cum ca dj píni
10 cînd ásta // puş turtişuárjle-ñ ĉevá / şî dospjēşti / şî pi-úrma le başj / vórbă /
jelij le başj deodátj cu fáinā // şî cînt...s-au řidicát de-acúma / le cʘoĉ / tot
în ū...

[Cum le ziceşj la astea?]

aláde / aládi / la noi aláde să zic // [...] blinjélj supţjirile [k] subtírjli
15 di tot cari le împlj // da nalanġitele se fac tot aşá / le puş cu língura / şî se
primésc rotúndj // rotúnde-aşá //

[Nu dospite.]

nú dospítj / nú // nú / nú // cu uóuâ / cu laptj / cu ĉe aj / le frāmîntj /
le başj cu fáinā / potrivjēşti-aşá / ca sâ pos s-o jej cu língura //

20

ieljéna/ leána vasiliévna miérlic
născútă îm pătruzeşjínóş
[44 de ani]

[Obiceiuri la înmormântare]

bătrîni-ş prigătjesc / tót îş prigătjéz / dā / dacâ se tímplă de-áštiă ca
25 noi / şî mai aljés cu tímpurle-ásteá acúma ĉe să faşj // [...] îş prigătjéz di
muárte / şteġġarj / cămēşj / tot ĉélj // îmbrăcămîntj / îş poruncēşti cu ĉe
să-l îmbrăĉ / cu ĉi ásta // cʘoşĉjúgu se-mbrăĉă / se-mbrăĉá / da acúma nu
se mai j ásta / iátă...cînt? / săptāmína trēcútă / [ε] máma deréctorulj a
30 de uóbzejdoj de-anj / să nu-j îmbrăĉe coşĉjúgu // şî nú-j l-au îmbrăcát //

[De ce?]

32

spúni că nu trébuji să-mbrăc // că nu // nú jî dát ca s-să-mbrăcî // că
cîni o fi visătă / că iată cîti vîn / da níş nu pos să ti húis să-i viés cîne-s iej /
că anúmi că de-mbrăcămînti-ásta şî / nu po să ti húizî la dîuşi şî / [...]

înaúuntru se púni la nşoi fúndu nu se fáci // se fáci núm-aşă vre
doo / trei plănculiţi / şî-i púni stuř // şî pe stúfu cêla se púni tuálă /
númaidicit / ho tuálă nóşu / şî pe tuál-acéş se púni pocřivála cáre să...să
vínă-n pîărî // pe-afără // prostîri / şî pi-úrmă se púni mşórtu / piěrnă / [...]
şî cînt s-astúpă se trági prostîrea-nti / i púni / pi-úrmă tifuónu i-l púnj şî /
řidică şî pîărîti di la pocřiválă náúuntru / şî-i bat coşcîúgu şî // [...]

se gătîesti decusiară / dac-ásta şára să cîtięşti stîlpu cum să spúni la
bătrîni / se ásta // se pregătîesti înaínti le di dóosprăzêce nuáptea / la noi s-as-
túpă mşórtu // úndi ięsti pi másă / cînt cum ięsti [e] ásta se-astúpă // se-
velięsti // a trecút dóosprăzêci se-nvelięsti / şî naínti cu vreo jumătá de cêas
se púni mása // tşót care şînt acóş stau la másă // stau la másă şî / mşórtu
s-a astupát gáta // stau şî-l păşesc // bătrîni / sau tíneri cîni şînt / stau
tuátă nuáptea şî-l păze / acéşă care-a-nvelít / mşórtu // acéşă diminjăţă şî-l
dizvilięşti / şî-l spálă la uok // cu vátă // şî pi-o vátă cū aiazmă // ş-úl spálă
la uok / la ásta şî // şî tuátă nuáptea nú dorm / îl păşesc mşórtu // [...]

cît se sápa gruápa / să măşurá / îi cît lungîmeă coşcîúgului / se
púne lumînrî // aiíc o lumînare / doo / trei / să ves cîti // şápti / nóşo
lumînrî / cît î... / ásta să numięşti stîlpu / se cîtięşti // cît se sápa gruápa s-ard
lumînărî-ísteă // şápti sau nóşo / cît [r] cît î / după cum lungîmeă
coşcîúgului // se duce-o fimîi úndi cunuáşti hócu sau...cum se spúni la
noi lîngă máma / lîngă táta / sáş...aj pe cîniévá rúdi / să sápe-acóş... // cê
s-a sápat au vinít uámini di la gruápă / dácă-şî...părînti / puópă...kámă...lá
[k] vîni l-adúc acásă / dácă nu cu múzicá // acúma dácă-şî cū bisîerica /
entră-m bisîerică / se cîtięşti se ásta // se dúcî / se leágă tşót / care-l duc se
liágă /

[Cu ce?]

cu ştergári-ísti / cu cămăşîli-ístea / la fimîşă să dá matereál / póduri
se spúne-aşă // dacă aj tuálă / se dá tuála cînd se scuátē mşórtu diş cásē /
se púnj cît î...pe prágu húşi / cît ásta // ásta // dacă nu matereál // diferít /
ásă / matereál cum ierá hódată // şî cînd adu[k]júngi la colţur / mşórtu la
noi la fimîcáre cşolt se hódihnîęşti // se púnj // se hódihnîęşti // ş-fimîi cári
cu pódurî mişerg înaínti şî lîe pun aşá²³ // şî tuátă lúmeă triécî... / aj ajúnz
la colţ / înaínti se puneá capéc // se púnj // dá drúmu pe pódurî-ísti
capéc // a trecút uámini / fimîşă strîngi / mişergî / la húrmătşóru colţ iăr
aşá mişergî naínti şî lē...se odinîęşti // mşórtu / la húriçe cşolt // [...]

5

10

15

20

25

30

35

[La pomana caldă se spune cumva abur?]

ábur / ábur // cînd^d făcî ábur // [...]

[Aburul când se face?]

5 se făcē la trej zîli // la nóu zîli / la trej săptămîni / la șási săptămîni /
pátruzēj_{di} zîli ásta-î...cel mai cel mai // pátruzēj_{di} zîli // atúnci la
pátruzēj_{di} zîli se dizliágă ší pomeneáta la nuoj se spúni // cînd_{muári}
uómú / ca sâ štíij se-î liágă ũ_{ștergár} undivá la ștrēșina cásī / la cēvǎ / o_{la}
stîlp cēvǎ // cu rúbli // acól^o rúbli // care-o lġegát-o fimíj_{acējǎ} care-a legát-o
10 / la pátruzēj_{di} zîli fimíj_{sē}...o dizliágă // acēj_o dezliágă // ší înaiínti de-
ásta ġicuána cáre stǎ ġiconița pġē...cînt / la mǔort // cînd_{de-acúma} sǎ-
îngruápi / iconiț-acējǎ...se-ġfășurǎ_{ntr-o} batístǎ // ší sǎ ġini-ġfășurát tót așá
la ġicuána / pīn [k] timp di pátruzēj_{di} zîli // ș-atúnca cînd_{la} pátruzēj_{di} zîli
se făcē / sē spúni_{câ} se dizvġelijēsti icuána / tot... / trēș_{la} mǎsǎ / [ε] se făcē
símbita îndeubște cum s-ar spúni // [...] adáuzea dumínica...ș_{di} dizvġijēsti
15 icuána / ġǎ sǎ púni mǎsǎ / se kám-acól^o većínile / vreó cîteva većini /
ástea...

[Aceeși]

ġǎ mána

20 ġǎtǎ ší cînváca spúni că_{rînduníca} trēći pǎ disúptu ġej / atúnċ
uúġeru sǎ strġcǎ // nój am pǎtít / aveám o vácǎ tǎri búnǎ // ší n-ám putút sǎ-
fácġim nímicǎ / ș-am dat-o la cothóz // [...] sau cîn ġǎ mána / cum o fi! am
auuzít cǎ se ġa mána / dǎ nú știu cē sǎ fác[ε]ći // ší ġerǎ uo bábǎ la noj_{in}
sat / ší vinġǎ ší discîntǎ / ši-ġ trēć_{váci} // da cum se ġa mána nu știu // nu
po sǎ vă spun de-așá cēvǎ // àuú_{cǎ} se ġa mána / ší la pǎmġnt ší la pġán /
25 ší...cǎ ġǎșġesc uóu_{ġropátē} / cǎ ásta [ε] a fost ș-a luad_{mána} / uúmb_{lǎ}
nuápteǎ / bába / ší oarćini /...štíij lúcrul-èșǎ //

[Asta din dușmănie?]

30 din dușmăniġi / di_{dușmăniġi} / ș-s-áġbǎ ġa / spúni cǎ s-áġbǎ ġa mai
mult // sau dǎcǎ ț_{vġedi} cǎ-ț mġérgē [ε] ai mai búnǎ ruádǎ sau ásta / spun
așá fac // ț_{ea} mǎnǎ // [...]

[Mai e tot așa pentru vacă care poate s-o muște...]

ġġevǎstúicǎ / ġġevǎstúicǎ // ġġevǎstúicǎ da // dac-o vidiái c-apáre
ġġevǎstúicǎ / puneái...máma știu că ni s-a-ntġimblát // puneá...lġnǎ // puneá

lîn-aşá unde^v / mai aliés ja prin liémni vjek / undi se păstráu liémni múlti / di mult aní vék işà ne^vástúic-âsta // [...] da dac-apăriá iá de-acúma să ştiiá / j'dac-aveéj vácâ / n^u deodátâ trebújiá să-i dai línâ // câ ja trebui câ sâ[ε]-n-tuárcâ // şi ja nú ştiiá ca nevástúicâ ja nu puteá şī pēereá / ja fugéá / fugá în áltă párt / de-acúma-ş... şkimbá locu / aşá [r] / aşá făcēá // nùmaidicít trebújiá sã-i...puj línâ // línâ sãu fúsú-acólo cu línâ / şī ásta / sã puj câ ja...pereá / îndátâ // câ ja ca nevástúicâ / ne^vástúicili / niē^véstili trebui sã lucréze / prelucreze lína // dacâ ja spúni câ nu puteá...// şī plecá nu sã / nú mai apăreá //

[Aceeşi] 10

ianii

[Ce ştii să faci de mâncare?]

ianii / buorş /

[Ştii să faci ianăie, spune-mi şi mie cum.]

dintii tai cēápâ / dácâ vrei cu cáрни dintii puj cáрни / să prăjascâ / pe urmă puj cēápa // î după cē se prăjéşti cárneá cu cēápa / puj bŭliuón şī kipér róşu // o jumá di língurâ / pe urmă amiéstiç / şī...î...puj cartuáfile // dup-acâsta...oleácã s-a prăjit / şī puj apă cît î triébuie / şī...las [k] o laş să feárbă // după cē-a fiert / î púnim sári şī...î...mărár / púnem piétruşca / şī...gáta // [...]

[Ce mai ştii să faci?]

burekii /

[Cum?]

î...puj apă la fiert // pînă cîn fiérbe-ápâ / î întínzi o fuáie die aluát / tăjem cárne / púnem cu-õ...cu mărár / cū...piétruşc /-ácólea / fieluriti / púnem kipér róşu / ş-amestecám // î pe urmă-l tăjem aluátu-m bucătiéle / bucătiéle pătrătiéle / şī púnim cárneá-ntr-ínşa // pe urmă uo lúuám şī o turtím/ după cē-a fiert apă/ noi turnám î/ púnim burekii / şī-éle o s-feárbă / pi-úrmă fácem o prăjála / púnem î...î unşuáre / î púnem cēápâ / [ε] jumá di língurâ di buliúon / pipiér róşu / ş-amisticám cu tótul // pi-úrmă noi [ε] púnim tuátă roşál-âsta îm buorş / şī-el să fáce-aşá róş // şī púnim sári... / uotiét //

tupu anjéla
am tréispriçe-aní

io știu povéstea fáta bábi și fáta móșului / scrísă de ion creángă //
 ierá Țodátă [ε] um_moș ș-o bába / móșul aveá o fátă hárnică / cumínte /
 ascultătuáre / frumuásă / iar bába aveá Țō...fátă...lenuásă / ō pjestrítă la
 5 máte / și lenuásă // î...fáta móșului lucrá din_zi pînă-ŋ sjáră / și nu se
 Țodihniă iar fáta bábi stăteá tuat zi [k] toátă zíua îŋ_cásă / și nímíca nu
 fáceá // și...bába l-ocără pí moș cã dí cî fáta lui stă / și núma fáta Ței
 lucríază // ș-atúncî bába Ț-a spus móșului c-să_o goneáscă / pí díŋsa din_
 cásă // cã nú [ε] nu puá s-o mai rábdî // atúncî m_móșul Ț-a spus fiéti / și Ța cu
 10 kíu cu vaj...s-a dus din_cásă / mergínd' pje... drum / Ța s-a-ntílnít cu...un
 mîăr / mîărul acéla ierá stricăcîlós / cu vjermí // și mîărul a rugát-o ca [ε] Ței
 sã [k] sã-l cúrițî di vjermí / di tuáti frúnzili Țuscáti/ și fáta Ț-a fost [k]/ fiéti Ț-a
 fost m_híla // și Ța l-a curătat... / și...î măru Ț-a spus cã î...o s-ájba njevóij dîe
 Țel// [ε] mergínd' mai djepárti Ța șa íntílniéști cu_o cãtelúșcã / cãtelúșc-acéea
 15 ierá zbirlítă / cu colb [k] cu gímpî intr-îŋsa // și Ța tót așá Ț-ă...spus fiéti / s-o
 cúrițe / cã la njevóij o sã-Ț ajúti // fát-acéi-a curătat-o / [ε] a-ŋgrijiŋ-o / s-a
 dus mai dipárte // mergínd' așá Ța s-a-ntílnít_î... cū [r] c-ŋ_cuptiór //
 cuptiórul acélă ierá / se dărímá de-amă.. / și trebeá sã lipeáscă și Ța...î [ε] Ț-a
 fost mílă / și l-a lipít' / [ε] a pus acólō...un_î úl_cíol cu_ápă cã cîni sã vrea sã
 20 bea // și...mergínd' Ță a dat ínr-o pădúre // ím_pădúre-acéea ierá o cásă un_
 t'ájă sfínta dumínicã // a cōcănít la poártă / și...î...și s-au [k] á_auzíd' glaz_
 djē...cătjier' // cătjier' [k] acéfa a-ncepút sã látre tári // bába Ț-a spus cã dácă-Ț
 Țom ráu... / sã nu-l lási / dácă-Ț Țom bun sã-l lásje // și fáta a zgerát kē-Ț
 Țom bun / Țom bun // și a intrát îŋ_cásă // î bába a-ntrebát-o di úndi_Ți / cî
 25 cá_úută / cum o kámă / fáta Ț-a spus tótul... / cum ș-cî fiel' și... / báb-a lăsát-o
 la díŋsa-ŋ_cásă ca sâ tră [k] sã trájáscă cu díŋsa // și Ț-a spus fiéti cã Ța șa
 dúcă după trébur' ím_pădúri / da Ța sã rămíj [ε] cū [k] c-ári copíj / și s-rámíj
 [ε] c-sâ fáca mîŋcárea / sã-Ț láje / sã-Ț píeptini // a dóua zi s-a duz_bába ím_
 Țădúri și... / a lăsát copíj Ți...î...sã_î_lájí acólō // și î...fáta a pus sã [r] s-fácă
 30 mîŋcárea á_fiert_ápă / și din tuáti p_lárțilí veneá_u_î...copíj bală_uure /
 iépurí / vúl' / și...Ța Ț-a [r] Ț-a dat mîŋcári / Ț-a peptánát // cînd a vinít_î bába
 fuárte tári s-a bucurát dîe acásta // a dóua zi tót așá a fácut / ear [ε] a tréja
 zi_î Ț-a spus fiéti c-s-dúcă-m_pot_s-alegá...un_î...

[Zi, cum te pricepi. O ladă?]

ȳ lădîță // acólo eráyu lădlîțe mai mari / și mai mić // dar ja a [ε] álîés-o
 pă ča mai mícă // și slútă // jă...a lúyát-o ș-s-ă...întórz la bába // și bába ja
 spus di č-a lúát-o p-ásta / dă [k] p-ačéasta da n-a lúyát-o pî čéli mari // da ja a
 spus că p-ăčésta ja plăcút čet̃ mai muľt // și s-a pornít mai dipárti // ja á
 ajúnz la cuptóroř și / cuptórořul ja dat...čítjevá...doskítjéli acólo // pî-úrm-a mai 5
 mijers înčă od [k] înčă yoleácă și... / i s-a-ntilnít cū...cățelúșca ačéjă/
 cățelúșc-ačéjă jerá...frumuásă/ cu blánă lúngă / jă-ă-nčepú-s-ō nitezjască sã...
 / și pi úrmă s-a-ntilnít cu mărul // mărul ș-a pljecát ŷ...crjngile la pámint / ș-ęă
 a rupt ŷ miri [= mere] / și s-a pus ŷ...în coșuljéř // ja a ajúnz acásă / ș-cîn-a văzút 10
 bába...ș-a pus mínlile-ŷ cap ŷ di úndi a lúat atíta bogăřj // dar móșu [k] ja á
 diskís ŷ...î lădlîță / și din ja...ay jeřt ŷ... / jerá áur / [ε] hergélj de cāj / byōj /
 móșu fǫárte țáři s-a bucurát de-ăčásta / și...bába je spus fjéti sále sã dúcă și ja
 sã...și ja s-ja și ja bogăřj²⁴ //

[Aceeși]

NOTE

- 1 Termenul este sugerat de soția lui care asistă la înregistrare.
- 2 Reia fraza sugerată de un informator care asistă la înregistrare.
- 3 Gest.
- 4 Gest.
- 5 Nume topic.
- 6 Soția îi șoptește cum se pune cheagul în ceaun, iar informatorul râde.
- 7 Se suprapune vorbirea celor doi informatori, VII și VIII.
- 8 Numele orașului Reni.
- 9 Complex comercial. Termenul i-a fost sugerat de soțul ei, informatorul Ilia Gheorghiu.
- 10 Gest.
- 11 Se adresează soțului.
- 12 Se adresează surorii mai mici care asistă la înregistrare.
- 13 Arată spre tinda casei.
- 14 Se adresează soțului.
- 15 Se adresează soțului care se pregătește să iasă din încăpere.
- 16 Subiectul se corectează la sugestia soțului.
- 17 Atență la reacția uneia dintre persoanele care asistă la înregistrare, informatoarea își intrerupe povestirea.
- 18 Intervine sora subiectului.
- 19 Se adresează surorii ei care asistă la înregistrare.

- 20 Nume topice.
- 21 Gest: arată cu degetele cam 15-20 cm.
- 22 Gest; aproximativ 8 cm /8 cm.
- 23 Gest: le aşterne înaintea mortului.
- 24 Din lipsă de spaţiu tipografic, am transcris doar jumătate din ampla poveste înregistrată, considerând că principalele particularităţi dialectale se pot desprinde din acest fragment.

UTKONOSOVKA

(raionul Ismail, regiunea Odesa, Ucraina)

Înregistrare: 1993; transcriere: VN

[Treieratul cu cai]

[Cum era treieratul cu cai?]

cu cai! cum iará // arăbâi iarău / uodátâ / mār / nu poş s-spúnem
c-acúma poş / ca o màşínă / cum lésti cu bórthur / a^d [ε] dácâ nu mai muft
/ nu mai mořt // púnî p-arabáya čéjă // ş-aiice puneé... faţáre / făcă mári / ş-o
băţé / o uodá / ş-cu páje / ş-ápăi o băté / iará aşá kátrâ / care... armăneáj pe
dířsa // ş-ápăi kátrâ di armán¹ / ş-ápăi o lo... / ş-cu um butúc iar / iarău
ş-al fēel di butúci di / to^d dī...turnáte // şî băté / şî gáta // ş-p-órmâ măturá
faţáre-acée / ş...daváđ înnăsădéj şî / ásta la dóo trēj zīli / putjéj ásta să faş //
ş-p-órmâ năsădíéj / ş-punjéj om par... / cajj i legegáj / şî puneáj prima dátâ
kátrâ de-ásta / ş-o-řvírteáj / şî băté ásta / p-órmâ punej duién / dacâ vreađ
s-fac... / pleávâ pentru cai puneáj duién //

[Ce puneai?]

dujén // dujénu úite-aşá² de lat iará / ş-p-úrmâ iará aiice...punléj
h'erăstău / care de mínâ dí-ésteă táje la...ljemn / p-órmâ criēmene / iarău
aşá crémen / //

[Dedesupt.]

nú nu nu / tot aiice dedesúpt / ş-ápăi l-întorcéj / il făcéj şî-l întorcéj /
ş-punjéj o kátrâ de armán / care iará mai ră / şî-řvírteáj cu dířsu / ş-făcé
pleánu //

[Cu ce?]

cu dujénu lísta // da aiice punléj par / ca diř cáuză cáji să-řvírtească
dreb / di pi cum ři faţáre //

[Acesta era treieratul cu duienul?]

dă // ş-aiice dacâ-řvírteáj cáji-řvírte / păş vineá la par / pi-órmâ ři
întorcé ři fēel / şî dizvírteá fúnea păn la márgînă // pastajánu da stăţéj
řom la márgînă // câ di-ř caz dacâ z báligá calú apă / trébe s-o strřz cu
dujénu strřgířé // [...]

[Fasolea cu ce o baři?]

ă! lésti leac ş-acúma píntru as [= asta] fasóle //

[Cum?]

5

10

15

20

25

30

o măcúcă [!] ȝác-așà³ // ș-ajîca-l leg... õ_sîngîr / ș de_ăltă măcúcă /
ș_pîîî! / pîîî! / te ieî la ȝucîș / șî ie fa [k] pájele ȝar //

culáva ȝonícă
[70 de ani]

5 [Casa]

di pămînt// făcēju...ĉamúrurî// ĉàmúrurî/cu páĉĉ-ămĉĉĉăcáu/ș-á-
păi...kemáu ȝămeni la aĵutór / ás_ȝîĵa / az [k] míni níĵa / aĵutá // șî făcĉĉj az
atîta / într-o [k] cîteva zîli...un rînd împrejúr ĉe aĵ // p-órmă adăuza / a-
trĉĉĵa / ápátruză / îl lăsăĵ cîte-o zî / dóuă / șî sî_maj...ȝodihné / că [k] păĵ
10 de! moáli pîsti moáli / să lăsă // ș-p-órmă cosăș_ștuf / pápură // trĉĉbujé de
cu ĵárnă să cosăș_ștî ajĉĉĉtea / ș-le-adunăĵ // ș-aduĉĉĉj acásă / să-ntîmplă dĉ
maj avĵĉĉ banĵ / dĵn ásta // dácă nú ĵaráu sálș-așă mărĵ / crăngoășĉ / șî făcĉĉj
macázurle dĉ...

[Ce făceați?]

15 macázurĵ carĉ... / căpriȝórĉ-ĉĉĉtea / îĵ făĉĉă //

[Știa oricine să pună stuful pe casă sau erau anume.]

nĵ ĵerăĵ // cuș_s-spúni // ĵară șî rusăcă / care [e] sâ [r] să-ȝvălĉ // da
ĵară șî_nemțăscă // ĵĉĉte ș-acúma căse nemțăș_ștĵ / ĵĉvelĵĵ // sĵnt úĵĵi / ĵĉĉĵ_kar
20 lă báb-ăsta // ĵĉĉte [e] ápăĵ ĉĵn o bâte / ásta [e] / dác-aj să puĵ așă ĝroșĵmĵ /
ĉĵĵzăĵ_dĉ anĵ / șăĵzej_dĉ-anĵ aĵ... / núma că la pátru / ĉĵnĉ anĵ / trĉĉ_s-o cúreĵĵ
/ ĵĉĉte-așă cuĵĵtoăĵĵ / șî o cúreĵĵ // [...]

[Cum era ca lucru, ca lucrătură, cum o făcea una, cum o făcea alta?]

p-ăsta ĵe maj ĝreĵe s-făĉĉĉjĵ // c-ajĉca dácă punĵĉĉj príma dátă uĵ_rĵn
di málđurĵ / p-órm-a dóĵleă cáre áltŭ / șî-nĉĉĉĉj să-l baz_ĝĵni / aĵĉĉ trebeă
25 strĉșĵn-ăsta s-hĵĵi úĵĵi așă // acĉĉĵalăltă trĉĉbe s-hĵĵi úna álta / úna álta / s-hĵĵi
nĵĉĉĉdă / nĵĉĉĉĉdă // l-aj scos / l-aj scos //

[Cu ce bătea?]

aveă așă năboăĵcă // șî bătĵĵĵ // făcútă dĉ ĵĉmn // [...] șî după
năboăĵc-ăĉĉĉ/ ĵĉĉ sâ ľuă...la nevelĵ căsa// sŭs/ dac-ajunĝĉĉ/ atĵta ľasă/ ș-ăpe-ĵ
30 legă creăstă // contă ĵn fórmă di caĵkĵĵĵ //

[Formă de...?]

caĵkĵĵĵ / cum ĵĵ spúni la căsă //

[Asta care era, cea rusească sau cea nemțească?]

nemțască // rusăscă...puneă ũ...stuf p'isti stuf / stuf p'isti stuf / ș-o
cusăé șî...//

[Același]

pîñ la zîy-an născút

cî jo cîndî cu băjétu cálea-ntîj m-an dus / ɛj! ne-a dat acólo / înaíntî 5
z_dădeęu o tréj săptămîni / pátru-naínti dîe a năștî copílu / da [ɛ] la băjét
nu / mai_ıncuáçî de-acúma la fátâ //⁵ likéñ la dósu cási / acúma-ı cû cîmént
/da atúnca cu lut // likém // ɛj! ș-jo ștíjém cá áz mîni / șî j-an da z_ıor // ș-an
likít/ ș-sî_vărujés/ ș-strokítâ dî lut așá/ cîm_m-a apucá_sâ mâ dug_la [!]/ ș-ășà
m-an dus [!]/ așá m-an_dus murdárâ la kîçoare [!]/ pîñ_la zîy-an_născút // 10
dă jel tamán cără...nășíp pentrū...cărămídâ // s-făcem cási / câ trăjăm acólo-ñ
cásâ bătrînească / da aîçe...ni făcém căsele noj // șî jel_ı...cără nășíp / șî
sîngurî am_făcú_șî ásta / cărămída / tót // ɛj! gre_ıutătî a foz_de tot fîélu //

[Copiii mici de ce boli se îmbolnăveau?]

a nóștri?

[Ai dumneavoastră sau alții de prin sat. Boli de copilărie.]

di copilăríje / cazamúc / jará / ștîț_çe-j cazamúc?

[Nu știu.]

așá mărunțá / cum_ıi hi spuníndâ ! [...]

[Cori?]

córî / córî / da // [...] jo ștîñ c-am_foz_la spitál / șî de-acólo m-am
umplút / ș-am [ɛ] am adús_șî-ñ_sat_ı cazamúcu // dá / șî niș_ne-ay spus_ı
dóctori ní[ɛ]míc // an_vázú_că sâ-n_déje drúm_ı-acăs / "măjî" zíc " fátâ-ı
bólnavâ / da di_çi_ıi...ni day drúmă" / da niș_nu ne-a spus / ne-a dat o
fîțújcâ s-o dug_la... m_jediç // cîn_cetím noj / câ s-n-ávem contáct / câ nu 25
ștîñ_çi / cînd s-a umplú_șî_váneă⁶ / băjátu / șî vek [k] băjâ [k] copkíji
veçínilor // aîsta să transmíti / da / pî-órmâ di sámca jará un_fel di buálâ
sámca // ștîț_çe-j sámca?

[Nu știu. Cum e?]

care...rămín_ğribănósî copíji / așá / așá / jâca ásta-ı sámca // șî 30
médiçi nu pu_a_s-o lecuiască / núma bábele deșcîntă //

[Cum se face?]

discîntâ / da... [ɛ] nú / nu fîjicári_ștîji / ștîñ_că...çavá-ntr-o cătrúnâ /
așá vîérđi / fac_ıéli ca zéjîoñca / a vîérđi / șî făçî_crúç-așá⁷ / la mîni /

lā...copí / la bárbâ / lā...șî núma așá cu bábeleş / da cáre n-au crezút așá / ș-au rămășî... [...]

[Da' de la ghiolul ăsta sunt țânțari mulți, nu se îmbolnăveau copiii, nu făceau așa de îi lua cu frig?]

5   ă frígurî?! / frígurî // maleríjî // cum... da jără și buála ásta...î...frígurî / di la cê nu știų / da știų cã...cum z_dădeé suárle-ndesárâ / stăteá gătîn / șî...î bolnáv / stăteé copílu uári Țom cê erá / bărbát / núma acólo cê erá / erá tárj / și grių o lecujeu.î...frígurî / așá jésti o buála la noj frígurî // [...]

[Veneau ursitorile?]

10   știų cã bába cîn vineé s-scáldî...copíjî / de-acúma lā príma dátâ / la noj / cîn_năștîiá / puneé flurî / în ápâ / în ápâ cî s-híie...dúlci / e! ca Țobičéj [!] s-híie frumuásâ / si fije dúlce cã...ca flórilé // ști cu bukétî di florî il puneé î ápâ / bába la copí //

15

Țóprea catarína
șáizășpatru [de ani]

Ĉicã-n romíniia as ptut sã lucrát / da-n rusíea nu?!

cã ajića sã Țocupá lúmeșa tárj...hãrnič jeráu / cum acúma cū zarzavátu / atúnč tot așá // cî noj dac-avém ajića gól împrejuru sátuluș // víni gólu // [...] și vinéu î...to tímpu șî luų dj-eića / cã jeráu / î páisprázecê
20   anî / jerá [ε] cîn ne-a [ε] a viníșî ni-a luųát / î viné di cólo di la moșîjî / uóm / il trimiteé bojeru / sã-ntălegé cît s-ne plăteascâ pi lúnâ / pi cît timp / ș-ástâ cari cum doréá // [...] primăvãra di fapt vineá și tuámna ni dădeáu drúmu // șî sã dučeu toz // da de-acúma s-auzã cu răzbóju / cã...așá //

[Povestește așa cum te-ai dus dumneata.]

25   și nu preă / cari stăteáu la-ndojálâ / cari nu / da jeų sã mă [k] vrejem și ioų // sî mă duc î / sã mă cîțîj cu trénu / cu... a vapur // dacã noj ajiće cê! / nu videám níca / trãsport // î trénu núma cáre l-auzím acúma // da níj nu jerá atúnca jel / [...] noj la izmaiň / și la vapur ne-a sujít jel / Țómų / ásta / brigadíru čála // î da jeų cã-s-mă duc // jei! a nóștri a vžút / n-a dađ
30   vóje / pãrínťi / sã [r] s-ni dúčim / cã s-ne-mbrăcãm / cã...noj așá / am fost

42

potrivít / ɕi [ɛ] î táta-ŋ trebujé bání / î píntrū caŋ / píntru vácâ / píntru
sămîntár / da la-mbrăcămîntŋ noŋ râmînjém // nu ne-ajungá nouâ / "jo mâ
duc s-mâ-mbrác" // ɕosásă cŭ an înaínti sóra meŋa / ɕ-a vinít îmbrăcátâ dŋ
cólo gínŋ / ɕi jo am vru ɕí joŋ / î...sămîntăre / î...pínŋ / trebujé să t-ajungá /
î...să prigătească / [...] píntru pímăvară borónâ / plug / î...sămănătoáre / 5
aístea tuátē costáu tári scump // cărúța sî híe-m ro [k] ĩ rĭégulă / ĩ / róřilĭ /
tot / tot / aístŋ baní // ɕi nouâ nu ne maŋ ajungé banŋ // ɕi jo atúnc / jo m-am
hotărít sâ mâ duc // ɕ-sâ maŋ dučéu maŋ múltŋ // ei! ɕi dácă ne-an_dus / ne-a
spus că voŋ sîntetŋ mĭcĭ / vo pátru ɕĕtĭtŋ / da nu plătím_ă leáfa deplĭn // că
jarám mĭcĭ // ei! noŋ ne-am hotărĭ ɕi ne-am dus / tótușŋ // ne-am dus // băjét 10
ɕi ɕĕti / tínerĭ // ne-a dus ɕómu čála / ne-a luuát / ne-a dus la ĭjzmaĭĭŋ.../
ne-a hrănit / ne-a suŋit la vapór/ 8 ne-an_dus la costánța-m_pári / la costánța
ne-a suŋit ĩ drep_bucureștŋ / saŋ la galát nu maŋ řin mĭntŋ / ɕi ne-a dus acólo
/ ne-a aranját la moșĭje / ĩ de la bucureștŋ la conțăștŋ // jará o moșĭje mári //
î...avé bojéru čála dóuâ moșĭ / úna la gírĭla mári / ɕ-únă nú la gírĭla máre / 15
la túrnu severín m_pári // ɕ-úna aĭcĭ // [...] bojéru nu ĭerá / ĭerá muort //
núma cucuána ĭará / î...avé um_băjét / spunéu că dŋ súflet băjétu čála /
î...avé...cĭzvái uámenĭ bronát acólō / cari ĭeŋ de-acúma s-nu-ŋ ĭeŋe la front
lă / s-stăie-m moșĭje // î...adimistrátōru ĭará...dim_polónĕa / pol [k] fimĕjeia /
ɕi bărbátu // fimĕjeia ĭará ca...ca um_mĕdic // je / acólō-așă // î...pi úrmă 20
brigadíri íștea tot nu-ŋ lua la front că...ásta // ɕ-atĭta // ĭeŋ / cucuána/cucuána
trăie...îŋ bucureștŋ // [...]

avéu moșĭi mári / moșĭje...[...] avĭéu vácĭ / avĭéu ĩ...puōrc /
avĭéu...nu fics cum ĩ colhózū / acúma di tuátē-aveău / librăriĭe / ɕ-aístŋ rúșĭ
cáre_érá [ɛ] toŋ / ĭĭĭ māŋ búni ɕečalĭștŋ ĭaráu ca noŋ // noŋ maŋ proșd da ĭeŋ 25
toŋ / cári ĭĕmnár / cari ĭerár / carē...ĭ ĭj_mulĝă ɕi vácĭli / řtiĭéu...dacă la
dĭŋșĭ colhoázelē_ĭeráu organizátŋ maŋ naĭnti // ɕi řtiĭéu / da noi...de la sátŋ /
nu jarám așă // [...] acólō ne plăte gínŋ / ĩ ni hrăneĝ / diminjátă láptŋ cu
mămăligă / ne dădeă // ĩ la toŋ / ĩ pĭneŋa nú ne-o dădeă la căntárŋ / ne-adučé
/ tăiéu cĭt vrĕjeu // [...] 30

dă acólō ne-a apúcá ɕi răzbóju pi noi // acólō ne-a apŋcát // ɕi pĭn-am
vinít acásă / cĭti lăcrĭŋ am_vărsát [!] [ɛ] că dŋ-acúma cĭn [k] rúș-acólō ne-a
apŋcá pi nuŋ // vinéu / ɕ-făčéu máre řis / făčéu pe-acólō / că răzbóju
trečéu cŭ / trečéu coluáni-ntrĕēz_dĭ di armáti dŋ... / ɕi řtrĭcáu porč / ɕi luuáu 35
/ punéu cazánu...ĭerbeéu drept ĩn [k] acólō // așă livĭeđ búni / așă víi búne
avéu acólō / máre curăť / lúcru búŋ / avéu lésopolos / cuŋ sâ zăc / nu
lésopolos / cum sâ zĭce nu řtiŋ // [...] dŋ ĭólč / dŋ-este di braz / cari / dŋ braz
dŋ-ečĕia / cári că-ĭ ĭólč / nu braz dŋ čĕia [ɛ] frŭmuásă⁹ // frŭmuásē / níști

cîmpuri frumuáse / drept câ / un tráctor númaj ĵará¹⁰ // o molotárcâ númaj
ĵará / pi maşínĭ / maşínâ n-ávĵeu / pĭ ála cîmp ásta...maşínâ dj-ásta n-áveu //
aşá númā ca cúrsa / şĭ [ε] cáĭ // cú_cáĭi tot ĭ... făcĕu // [...] şĭ cînd au ĩncepút
5 să refū [ε] refuĝĭáz de-aiĉa dim_basarábea / noĭ le spuneán / la ruş cĭn le-a
spus câ sĭntém dim_basarábea "hĕ! náşĭ bráte / náşe bráte! " nu [ε] nu ne
trávoĵeu pi nĵoĭ // [...]

şĭ mult ĵeráu refuĝát de-aiĕşteá / ştiú câ...oĭ! ásta / ştiéu kĕ-z dim
basarábea şĭ...ĭ / ĩntrebáu / "nu maj ştiş nimĭcâ" / câ noĭ plĭngĭém / cĭn de-a-
cúma ĵaráu ocupát / vrem ş-trimétem scrisórĭ // um_băĭét ĵará / cari duĉé
10 lápti lu cucuána ĩn tuátĭ zĭlle la bucuréj di la moşĭĭ / pruáspĭt // ş-ápăĭ ĩl
ĭntrebám "măĭ górgĭ pósta cum dŭ" [ε] dădjém scrisórĭ sâ_púĭĭ la pósta
mári-mĭ bucuréşĭ // " lucreázâ pósta?" // "nŭ lucreáză fa!" // [...] da noĭ
copĭĭ ĵarám / ĉe-avĭém pájsprázĕĉe-anĭ / plĭngém / vroĵém de-acúm scrisórĭ
/ nu ştiĭém nícă de-acásâ // ĭ aveém frátĭ ĵará la brăĭĭla / făĉĕá armáta / áltu
15 ĵará coĉentrát lă...lă túrnu severĭn / au fost pi la míni / şĭ m-au văzút acólo /
ne duĉám dumínica la peátă / ne-am ĩmbrácát / ne-a plătĭt / [...] pi úrmă
cĭ şĭ viním acásâ / dácă...s-a-nĉepút cŭ...cŭ revolúţĕa acĕĵe...némĭ dor
ĵaráu acólo / pĭnă ĵ-a scos pi némĭ din romĭníĭa / acólo ũ avĭón dărmási /
kĭcásă / [...] zĭlnic şuná alárma / [...] noĭ ne-am organizát / ĉ-am avút acólo
20 / şĭ nĭ-am pornĭt sĭngurĭ sĭ viním acásâ // şĭ iác-aşă din tren ĩn tren anĭ_vinĭt
noĭ pe la ploĭéşĭ am vinĭt / ştiú că tárĭ ĵaráu táman...tárĭ ĵará bombardátă /
vagoáne cu lĭnă / cu fasóli / cum_erá-n stánţe / aşá ieşé fúmu / ardiéu // [...]
şĭ noĭ pĭn-am ajúnş aiĉa lă ĵizmaĭl / aiĉc maj ĵará o cátereş // şĭ nu nĭ trăĝéu
la márgĭnă / la maĭ // níĉ ĩnĉólo / níĉ ĩnĉólo // [ε] noĭ di cólo de la galát /
25 ne-anĭ_sujĭt ĩntr-un ĭ...vapŭór cu prizionĭérĭ / cáre-ĭ duĉé...ĭn_rusĭĕa // şĭ
noĭ...[ε] pĭndr-ĭnşĭ // pe-órmă nu vroĵeu sâ ne déĵe jos la izmaĭl / sâ nĭ
dúĉă-n rusĭĭa // ĉĭcâ"-ŭ_romĭníĭa ás_ptut sâ lucrát / da-n...rusĭĕa nu?!" /
plĭnşĕte / plĭnşte // ş-anĭ_stat aiĉa dóuă suĉ / pi dúnăreş // şĭ nu vrăĵeu //
ş-pe-úrmă umbláu níşĭ pescárĭ cu lúntrăle / şĭ noĭ ĵ-anĭ_kemát pescári ĉĕĵa /
30 le-am plătĭt ĉ-am avút acólo / şĭ ĵerám bucurós măcár ĩm_párteá ĉĕĵa [ε] sâ
ni treácă / nú la ĵizmaĭl / [...] şĭ ne-au trecút párteá ĉĕĵe / uámni ĉĕĵa / câ
nu ştiú cĭni ne-a şoptĭt / că ĵará pŭod / maj ĩnĉólo di la dúnăreş pĭ...pi lúntri
aşă / dj-ésta pod // [...] pĭn-am vinĭt acás / pi ĵŭos am vinĭt / ĵ di la izmaĭl
pĭn-am ajúnş noĭ acásâ / cĭn ne-a văzút "văléu!" //

35

[Aceeáşĭ]

44

[Ce se face de Ispas?]

di ispás! / n̄oi i...acúma j̄ōj da / m̄écuri / sã...î...dúpâ másâ /
îndesárâ / ne dúc̄en lã...cimitír / ȳor cum?! la môrmînte / noi așá-i zícem /
mărmînt̄ / la c̄imitír // cu mîncáre di p̄ost / nu s̄l mînc̄ă / c̄evá de post /
ne dúc̄em ș̄i...nu dácâ sînt̄ î t̄igán̄i óri s̄árác acólo c̄inevá / îi dãm lu c̄inevá/
stãm la másâ/ tãmîjém / ș̄iti? c̄e-i tãmîja / tãmîjém mórți/ îi ȳudãm cȳ-ápâ
/ le púnim fl̄or̄i / î...îi mai sãpãm / îi mai...ne dúc̄im ș̄i [r] ș̄i-i vidjém // [...]

[Și la Rusalii ce se face?]

pelín // ș̄iti? c̄e-i pilínu! // purtãm pelín / púnim pin așternút / piȳ
cásâ /

[De ce?]

cã j̄este-așá buálã / c̄icã cã ti-apúcã...sã nu ti-apúce rusálele [!] //

[Și nu se lucrează atunci.]

ē! cári cum / àșá // la trójiță la noi tot acúma s-púni piȳ_cásâ /
corováticã / j̄asti iárb-așá albástrã-nflor̄eș̄ti pi dial așá //

ànór̄s frumȳós //¹¹

ș̄i fîn // ș-s̄l púni piȳ_cásâ //

[Frunzar la streșină]

î la str̄eșnã s-púni pl̄op / ș̄i nuc // la str̄eșina cásî / s-púne // [...]

[Când erai mică, făceați așa o păpușă din lut ca să plouă?]

căluján / pãpãruva // făc̄eãm //

[Povestește.]

făc̄eãm // ș-acúma au făcút // ș-acúma au făcút î álde larísa //

[Cum faceți?]

cum făc̄eãm cîn j̄arãm n̄oi/ î...c-o zî naīinti/î st̄ege /ș̄iti...șt̄eга c-așá
// o-ș̄irãm pe áțã / ne legãm așá¹² / ș-umblãm ș̄i piȳ_sat / pí_la cásî / ș̄i
fiméili ne dãdeú // fãinã / uóuã / cáre-aveá vácã / ȳ_uálã cū...cãșleág / așá
cu kișleác // ș̄i...numím la o cásâ cári ni prihé s-fác̄em ásta / călujánu așá
noi zícem // călujánu / ș̄i-l făc̄em j̄...ināinti cȳ-o zî dóuã / î...î fóрма
ȳómuluj // âi făc̄em cãp / trup̄_î / pkiçuar̄i / tot / îl vãpsiém / îi făc̄em ȳok /
tot / îi puniém mînile-așá¹³ / c-a murit // î...îl prigãteãm / îl puneém într-ũ
jãșcíc așá...înr-o lãdã nu mári ca dínsu / ca la mort // sãra ne ducãm ca la

5

10

15

20

25

30

mu^ort / î...î^o pune^om fl^ori^o j tót // î...făc^om păp^ou^o / plesn^oț // nu știu cum
să z^oice...

[Cocoșei.]

cocoș^o / ști^o?! // ș^o-i pun^om aș^o ca pi mărg^oeli / i^o-n^oș^oir^om / ș^o-i pun^oi^om
5 ș^o-i^o-g^oit / ș^o făc^om ș^o p^oom p^ontru căluj^oanu ísta / ca cum s^o-făc^oe-naj^oint^o la
mort / ș^o-pun^om ș^oirur^o aș^o / ș^o...făc^om m^onc^oari / făc^om plăc^oint^o / de-a
no^oastr^o mold^oo^ove^one^oasc^o / cum făc^om noi plăc^oint^o/d^oac^o n-am făc^out az / n-am
știu^ot / ști^oi^om că vine^ot făc^om plăc^oint^o [!] da nu n^o-a spus ní^ome^oa ní^oca // s^o
v^o h^oosp^oă^oti^oez cu c^oev^o / n^o-e ruș^oin^o // [...] m^onc^oare făc^om s^oara // ș^o...ca la
10 m^oort / cum s^o-făc^oe / c^oina // m^onc^oari / ș^o-ăd^oauza de-ac^ouma...î...um^o b^oă^oi^ot il
nume^om pu^oop^o / únu d^oasc^ol / ș^o s^o-ni d^ouc^om să-^ongrop^oăm î^o..c^oaluj^oanu-^oola / la
noi la gol il d^ouc^om // i^o d^ouc^om la gol / ș^o-l pl^ong^oe d^oî^o ú^orm^oă f^oiet^oel^o /-l
pl^ong^oă^o ca cum pl^ong^oe m^omă^o h^oor^o acól^o c^oin mu^oari c^oinev^o // "c^oaluj^oen^oi /
j^oen^oi / t^o-a făc^oú má^o-ta-m^oburuj^oene / p^oă^o]^od^ourea de^oas^o cu l^oinima árs^oă" [!] aș^o
15 pl^ong^oă^o d^oî^o ú^orm^oă lui / ș^o p^oopa cu cand^oelni^oă...s^o-l j^oert^o dumnez^oă^o / du^oám^on^oi
miluj^oeste / d^oasc^olu / î...aș^o că // j^o-ni d^ouc^om la gol // j^o-l-aru^onc^om î^o-g^ool cu
tótú c^oú...cu-ásta ja! // c^oin vine^oăm înap^o / la tu^oat^o cól^otur^ole n^o-aștept^oă^o / j^o-n^o
h^oud^oă^o...ble^oă^oc^oă // tu^oă^otă z^oia atún^oca n^o [e] s^o h^oud^oă^o cu-áp^oă // [...] ánu ísta
f^oiet^oel^o nu^oastre s^o-o ud^oat aș^o / știu că-^oi păp^oă^oruva / aș^o-j z^oice păp^oă^oruv^o lu ásta
20 // ș^o s^o-ud^oă^o ș^o i^oeli/ au ven^oit ú^od^o/ da căluj^oan n^o-o făc^out// l-álde lar^oisa au făc^out //

[Aceași]

la m^orm^onte

c^ond^o î^o ũ^o h^oom il v^oez / de-ac^ouma c^oă...n-á^ori d^oi ú^ond^oi s^oă i^oás^oă // î...ș^o trá^oge
s^oă mu^oár^oă / s^oin^o car^oi mor f^oără lum^oin^oári / î^o j^oin lum^oin^oá^ore // apr^oins^oă // p^oin d^oă
25 sú^ofletu // aș^oă [...]

pi-ú^orm^oă dac-a mur^oit / mom^oientáln^o de-ac^ouma st^oăru^oje / au...h^oá^oin^o
prig^oăt^oiti di mu^oár^ot / di-mbr^oăc^oát / î^oil sc^oald^oă / il p^oăpt^oân^oă / fim^oei / b^oărb^oát / c^oi
j^oeste-acól^o / ș^o-l î^ombr^oăc^oă...c^oit^o-j mu^oáli j^oel / c^oú...cu tot c^oe á^ori // î^onc^oăl^otăm^ointi /
î^ombr^oăc^oăm^ointi / ș^o-l pun pi m^oás^oă // il pun pi m^oás^oă // vin rú^ode^ole /-l v^oăd / î^o
30 s^oara ví^on^oe p^oopa-l k^oám^oă d^oasc^olu / il c^oet^oă^oș^ot^o / î^o d^oac^oă s^oin^o d^oin^o str^oán^oă / c^oă j^oest^o
c^oári c^oint^oă-n h^oór^oă / la bis^oer^oc^oă // vin ș^o c^oint^oă c^oú p^oăr^oint^oile / d^oac^oă nú / n^oú / cu^o
s^oă pri^oă^oș^oti // pi ú^orm^oă...fac coș^ot^oig^oă /-j z^oice / s^oăc^ori^ou / coș^ot^oig // î^o prig^oăt^oies^o /
c^oin s^o-l î^ong^oru^oă^opi ad^oăuza / "l^oén^oă / l^oăs^oă / ú^one-^oi v^oáne^oă? / s-ș^ocu^oátă yin"^o14 // [...]

la cînă vin uāminī / sã [ε] pun / fac mîncărī cãldã / pûne tuátã lúmea
 la mäsã / carī vînîe dóuã trèi uorī / dácã-î cald o pun în uogradã // afãrã // î
 dácã-î frigî / pin_cãse / cum pot sã... s-aşáz-acólo / dã...î i-aşázã la mäsã // î
 cîn sã-l îngruápi / tot vîni pãrinteþe şî-l ceteþte / pînã-naiînte diẽ...sã víje
 pãrinteþe ăl pun de-acúmã îñ_coþtigã // îl pun / cîm_muãre-atúnca îñ_leágã 5
 kícuãrle-aşã cu-o áťã / cîn îl dau îñ_coþtig / îñ_tãje kédica /-î zícẽ / la acé /
 kédicã // cã s-nu stãje-ñkedecã_pi lúmea cẽilántã / i-o ieu şî i-o pun...sup_
 pkiçuãre acólo / dídesupt îñ_coþtigã // îñ_pun tuáte flórle-ñ_coþtig / acólo //
 îñ_leágã / bãrbãţî-î ljágã cu cãmãşî / care sã-l dúcã / î...care-s mai apruápi /
 copíji / fiçór / gînerẽ / îl leágã la cap cū...peşkér / cum îñ_zícẽ la peşkér! / 10

[Da, peşchir, ştergar.]

peşkér/ aşã / ştergár da // li ljágã cápu la acẽia / î...fiméj li leágã...cu
 batiçẽ / cū cu cẽ-au / jãca şî noi avém prigãtít dintr-îñsele am într-oñ_sac
 aşã// [!] ásta îñ de muárti [!] e strãşnic da.../dácã-î viãťã /çẽ sã fac [!] da // [...]
 îl dúce la bisjercã / ăl ceteþti îm_bisjercã-l şîni...apruápi dóuã cãsuri 15
 nu ştiñ cît îl ceteþti // toť / toť împrejúr coþtígu árî lumínãrî apríñşi ...ceteþti
 pópa / şî dáscaľu / şî spjética cîntã / hórú cîntã / [...] orî dácã nu vreñ [k] vor
 cu préot / jésti duhovój / la noi jésti // cu múzîca // cari cum // [...] îl dúce
 la mãrmînte / la mãrmînte de-acúma cîn sã pornesc / ieu fac colívã / ştiť
 cẽ-î colívã // fac nóuã colãcẽj / ş-la fijecãre colť / şî_cîti-o batístã nú máre / 20
 şî-m_batístã rúbli pun / óari capéic / or_î...ljéj / or_î... / îñ_înyãdã / şî la
 fijecãre colť nóuã // la fijecãre colť îñ_dã la uñ_copíť / [...] o gãjîná / acólo la
 mãrmînte / píşti gruáp-uó dau gãjîná yíji / nú tãjéta / yíji // î...pi úrmã...pi
 úrmã dípe ásta fac pománã // la trei zîlje / î kãmã care-a scãldát-o / î...cari
 mai de-apruápi // î...pi úrmã...fac şî colác / orî cúmpãr / orî îñ_cuãcî colác / 25
 şî care vin la pománã / fac mîncărī cãldã / la toť le dã cîte-uñ_colác care
 z_duc-acãsã / şî pí_colác / o batístã / uó peşkír_î /mãteriji / î...nu / cẽ au //
 [...] da sã dã stól di pománã // orî la şásã / şî_pi stol / di-iczémplu jó am
 murít / î híje ñi fac şî_pentru bãrbát // pèntru-amînduój // sã púnî pi stol
 tót...cî trébuje pintru / îñcãľtãmînti / îmbrãcãmînti / î...mãturã / fãťã / lãmpã 30
 / óari násto [k] de-asta di la jeléctricã / farfurije / plin stólu cu mîncãre /
 ş-cu-mbrãcãmînti sî_dã / cã s-híji primít pje...

[Când?]

la şásã săptămîni şî la ũan // cari cum puãti sã prigãtiãscã //

[Cui dã?]

cūj...la un nevojáş sã_gîndjesc //

[Un singur stol se face.]

da // care sã dá // dã mãsã s-fãcẽ la fijecãrj cálj // la fiecãre cále cĩti
xorj fac pomãn-ãsta / la șãsã / la trej / la nõuã / la...ãsta // da stõlu ısta sã
dã...ı la ınu care-a ieșit ınj cãsa lor / tınjerj / noj / șı nõ preã au / la o rũdã /
cãvã maj șãrãcã / care-așã maj nevoitj / puãtj / [...]

5

[Și „calé” la ce-i spuneți?]

la fiecãre dátã / cum s-șpun uãre! [!] //

[La fiecare pomanã.]

la fijecãre pomãnã / da / așã-j võrba [!] la fijecãre cále [!]

[Și pomul când se face?]

10

ãsta-j pom // ınajıntı s-fãcẽ uodãtã póm // spuném pom / da acúma
nu s-fãcẽ pom // [...]

[Pomul cum era, ai apucat?]

am apucãt uoleãcã / cın sã ducẽ m uõrtu / atúnç pómu / o crãngã dj
pom / uscãtã / ș-sj punéu șı pant uõfj / o ruókẽ / uãre cı-j dãdeé acólõ / ș-așã
mergã cu dınsu pınã la mãrmınte // cu pómu cãla // da acúma nu fac pom//

15

[Cina când se făcea?]

cına? // a mãsa...ı...uõ dátã s-fãcẽ //

[O datã.]

uõ dátã s-fãcẽ // uãmıńı sã grãmãdjesc / dácã au dj gınd sã-l
ıngruãpi...a trēja zı / ı sãra-ntıj sã-ıgrãmãdjesc / da mıncãrj nu fac / ı / așã
stau [...] da de-acúma a dõjlea sãrã...șı vin //

20

[Aceeși]

lınã

[La lãnã știți tot lucrul ei?]

25

da cuñ sã nu știu! // c-õ túndi di pi uãje / pj úrmã...uõ spiělj / ınajıntı
la gõl ni duçém / da acúma kar dácã / aj acólõ uõ oitã dóuã / la crãnt / nu
té...maj duj la gõl // da najıntı la gol / tın mıntı álde mãma cu cõșu [...]
fãcēju / scuturãu lın-acéé // õ ducéu àcãsã / uõ uuscãu / dúp-acéjã sã uuscã/
õ bãtiēju cu bãțu // frumușél / õ punēju ındevã așã ști ca s-ııj je / șı pe-úrmã
dúpã cı jerã uuscãtã vãra / jej nu puțēju ca s-o lucrjézã la dınsa / lucrãu
ãlcévã // p-úrmã cıñ sã rãcoreēju / luuãu ș-o scãrmãnãu / cã nu jerãu darãcı
de-aiıste / acúmã-z mãșını // da / șı sã duçēju / fãcēju lınã / pi

30

48

Țurmă...torcîléu / după cî torcîléu...e! sî hotărău jii dacă vrejeu cî s-púji di
covoare / torcîléu mai plin // da dacă vrejeu c-s-fácă pîntru [k] făcéu străji
bărbăti // sau sî fimjéli tot așa / crîe că poati nu știu dumnevoastă crîe că
știșî mai bîni ca míni // atúnçi cum?! // cum hotărău jii / pintru cî vrejeu /
cî li trebuié-ŋ-casă // sî iác-așă cum jará //

5

[Straiele, covoarele se țeseau fiecare în felul lui, nu?]

dă / desígur / jerá cum nividléu așa cává cum că...púnim dacă vrèjei
covór de-acúma punléi îm-pátru jíti / nu-l punléi în dóuă / da dacă cum
înaiinti sâ purtáu cû [e] cum pistiélcî / noi spúniem / da dumnevoastă cu
spúneț la...la pisté...

10

[Tot așa.]

da / hăi! atúnca de-acúma torcîléu mai supțîrîe / pîntru - așa cává /
ștî / e! cum...

[Până când s-au mai purtat pistolci?]

s-a purtát pîn-o vînit aicîa rúsu / j-dacă de-acúma rúsu-ŋ-
coáci...ácúma mai púni to / că dacă la bucătăriji cêvá / mai pu cîte un șorț
așă de cumpará de ásta / ștî / dă-z-mai făc di lînă nû! / s-a dus // sî iácătă /

15

[Dacă puneai războiul, cum făceați? Aveai firele toarse...]

firele toársi / pî-urmă nividím pi gárd / la o cu s-vî spun io nevód /
dumvoastră... / e! mergléi di vó șási șapte Țorî / spuniéi / socotíej jîgiúță¹⁵ //
socotíej cîs-păș / cît vre tu ție socotíei hă! / cîtă lînă am // ca sâ ne-ajúngă
/ nu cî sâ uurzăș s-pî-urmă sâ rămîi cu-acála níci-ŋ-cólo // níci-ŋ-cóacê // io
jî [k] jarám micúșorâ / în tímpu cála cîn... / cum máma mîe / avjém dóuă
nuróri / jéli ștíléu țat cum / da jeu jarám micúșorâ / io túcma-ŋ-coáci / -ŋ-
coáci / c-o vînit rúsu s-a adús ũ...Țo fimjéli / sî ne-o nividít / că nvideé
cum di [k] jorgánie / la dumevoastă cum?! jîrgani? / tot așa // așa un fel di
Țuzorî // héi! sî ne-arátá cum // întíj pi níjluc cálcă // pî-urmă mărgînile ca
sî s-fácă cóló ștî cîș-ŋ-kiz / cîn...e! cum jará Țodátá ștî //

20

25

[După ce năvădeți, pe urmă ce făceați? Năvăditul ce însemna?]

neve [k] pî-urmă cê făcêám ?! / îl luám di

30

[Pe gard era năvăditul?]

da // da // cári-j pi gard // îl lúuá / numărá / cîț și cum / îl luá di pi
gard // pî-urmă ha spátâ // cê lățimi de-acúma / îl lua / pi spátâ / sî jîgiúțili
cálea de-acúma cum! lîegátî / spát-acêie ca sâ víjî firili cum! ca-s-nividjască
la gúrâ / nu știu / noi așa / da dumnevoastă / nu știu cum?! // da sî înçîpiéj /
cum?! // [...] cîcîrîc sau cum?! / sî făcîléi...tîvî di cêlea / pî-urmă jará suvéicî
carî...cum // múlti lúcrurî / da acúmă / nu știu / kar sâ s-întîmple / níca nu-j
// tot a kerít [!] //

35

[Nu mai are nimeni în sat război?]

sînt care au // și la n^uoi sînt fimⁱei c-au / da la noi cu^ș-spun / a fost
cam oleacă greută^ț /

[Ca să schimbi ițele, cu ce...]

5 păi călcăi / călcă // dacă vreieⁱ la pătru / cu pătru / c^um îm^pătru li^{ți} /
de-ac^uma punieⁱ há^hai! / ki^coári^{li} pi hí^lloc / mutăⁱ /

[Pe ce?]

10 pi márgini / pi pátru tăl^ki^g // pátru tăl^ki^g iară^u / dacă cu du^ouă / lua
du^ouă // da dac-ierá pátru / liagăi g^urâ pi pátru C^ele cari și lă...cum / la
spátă / și cari la gⁱta // dác^u cu pátru / ă...yⁱti di acéle^a / de-ac^uma pim^pát
[k] pin cⁱ li dai? // pin tuáti c^e și acéle^a // dóuă lași așá / și dóu^u-apú^j-di
c^olo cári cum // io cⁱn jin mínti c^u nu-ș-cum [= nu știu cum]... vírăi ș-ápăi
dădeái și apucăi / știi hí^rili / ca să...[...]

[Ai zis dumneata că făcea uzoare, ce înseamnă?]

15 cum?! / dacă la jorgăⁿie / șau dácă ac^umă [ε] cⁱn^u cri^ej^u gⁱndác /
gⁱndác de-íștiá / cáre di matási // așá și cⁱn vrei s-faș^u pⁱntru criváturⁱ cum /
úⁱti di ístea¹⁶ / socotit așá c^u...aiⁱca¹⁶ și socotⁱez^u la nu^oi uuz^oare știi / aiⁱca¹⁶ //

[Astea care-s mai...]

care-z^u maiⁱ sus // iáca¹⁶ aiⁱsti / da // iácă di-ístea / a la noi așá ști^u /

20

alecsándra smokíná
șáizejd^uoi [de ani]

mămăliga

25 mămăliga / herbⁱ ápa / dacă dá ápa-n^u hert / ieⁱ și puⁱ / dá nu puⁱ kár
mult^u diⁿ cále-afáră / potriyestⁱ așá // ca șá feár^bă // ai văzú^u c^u-i f [ε] de-a-
c^uma feártă / încék a... a-n^uvⁱrti // și dácă-n^uvⁱrtiész / și vⁱez c-acólo uoleácă
mai trébⁱ făiⁿă / puⁱ / da dácă nu / mⁱesti^z gⁱni / gⁱni / ca șá n-ábă
cocolóșⁱ // da șá v^a spun dumeavoástră / cⁱn [!] m-am măritát aiⁱca / la
soácră / acásă dácă ierá^u áldi lieli^{ta} / pi cⁱ / pi mⁱni mă puniéu?! / e!ⁱ io
cⁱ...ai! dacă făcém cură^țăn^{ie} așá / călcám cí^{ti}-o ru^oke / dá uog^lindă má
30 uitám / s^a-h^u șádă gⁱni cⁱoi ieși în lú^mi // e!ⁱ dácă m-am măritát / mă-n^utréabă

50

soácră-meã "știi s-faj_mămăligă?" / da iēu / h -erá rușîni // "ștîu" / da io nu
 știiém níca / da mî-a fost / abídno c-sâ zíc câ nu știu // doãmnî! / nu h-o
 foz rușîni așã di dîșî / cum de barbátu mîeu // jel jerá așã știi¹⁷ / dã [ε]
 întreãbã / da io știu? / pun ápa / crúdã / pun șî fãina / șî dăj fuócu // cî... da
 cē-l dăj fócu [!] șî vãd c-acólo mai pun aP [k] așé / ș /-ã ujtã sî pun șî sãri / 5
 cîn o adús la másã...[!] iēi...d-ápâi cî // áldi smókinã aișteã cámm dilicát //
 știi nu stãteé / s-o ujtã^d lã dîn [k] mãm [...] șî s-a ujtát așã / ș-o strîs
 mãmăliga cēje [!] / șî n-adúc amínti [!] mai mári rușîni / n-am păț [= pățit] /
 da spúni mãm nú ștîi / nú ștîi // "da io știu" // mh-a fos rușîni /-m_pãré câ
 ásta știi...ștîu ístã...dácã nu știi...ș-iácã c-am pățit cu mãmăliga // 10

[Aceeși]

pîni

fãcãm turtișoári // iarã iemlîé / luuái / floári di iemlîé / êi! așã cíti-um
 pumn // la un cãun așã...cum dóuã kíli jumãti / il puniél așã cam...mã
 oliácã mai mul di jumãti oliácã // puniél frúnzã di cîlapã // frúnzã știi! / 15
 cuóji // socotít / nú ca sã taj / da númã...acél cójili cèleã // da // o mînușítã
 de-azímca / o cartófi o spe [k] o spałái bîni / cum di [r] di lut sã n-ájbã / șî
 mína cēã de-azímca / șî herbé / á! ũardlîé / i scuturái...cúm / î sãmínța¹⁸
 / șî herbeã așã-nçetișór / pînã scãdeã hólácã ápa / aviel turtișoári di yî /
 luuái dóuã turtișoári / fãiná di pápușó / șî plãmãdiél... ca-s-híji doskítã // 20
 cîn ápa de-acúma ásta feártã / lașái sã...rãcãscã / șî luuái turtișoárle cèleã /
 șî pum cum îngroșîiél așã / șî lãsái s-doskãscã / gîni / ș-ápēi pi eur / pî-un
 eur di cèleã cu gãpurîéli // noi acásã fãcēm rãtúnd așã cíti-o bîcãțicã / șî
 rãtúnd // da mãmã-suãcra / o rupéé cíti trej dléști // știi? // zícé c-așã poã sã
 muçezãscã / da așã cu trej dléști / mai rãpîdi / șî nú / cum! șî cî pãnu sã 25
 uscã jéle / avlê grije ca sã híji cãldút / ca sínu / cum?! ș-ápi le puneã-ntr-o
 torgítã / și lîe liagã / șî / da acúma / mári greotãti //

[Aceeși]

Ți zîua di sântă măriii

[Anumite lucruri nu-i bine să le facă femeia gravidă. Ce nu-i bine să facă?]

5 aşá nje spunje máma mee / ca cîn jeşti gravítâ sâ nu líntri sşóbi /
sşóbâ di cşopt / ca sâ likéşti / înúntru saş gúra di sşóbâ // c-ápăi jël /
coplíu cêla / to tímpu...hóroje // pi urmă cî ni-o mai spus / că-n...zîli marî
/ s-nu tái // s-nu cşóş // di-ásta ştiş / cumnáta mee / iará híica jeş de-acúma
fátâ mári / o-adús róka di la croiitşór // şî nu j-o pus cunópcâ / şî-n zîua di
10 páşti / câ je s-prigătié / câ da je gravítâ cū băiétu / cu stíopa / je ş-táji cu
fárficîile / şî jël la şuréki ári / de dóşâ şorî şîn mínti / líşa maríia c-o tăjé /
şî şuréke-i tájé-tă-n dóşâ lócuri // s-a adús amínti / da cî şi-i bun! // da /
pi-úrmâ lírina / cáre-i ajića // ni povisteá / dácâ ajića [...] aşá cu dísa / şî je
zîcé "fá! crjes câ băiétu mjeu di cî? cu mína" // íl ştiş pi míşa¹⁹ // í zîua di
sîntă măriii / << m-aş gîndít jo cîne ar sâ mâ vádâ pi míni?! >> / jeş şî
15 mă-şkíd în casâ / şî jeş şî curujesc pîntru [e] díşu / de-asta...şof! nú duşég /
dă...scútic // scútic // şî n-am adús amínti // da curát ásta // în zîua di sîntă
măriii / şî băiétu jii / úite-aişteá²⁰ nu lí ári / la dreápta // şti / aişte ia²⁰ //
núma ajiće j-a crjescút / aşá níşte unş // doámne feréşti! // că cu stînga la
şcoálâ // scrije // da // e! áiste-s lúcrurî marî //

20

[Acceaşi]

începje sâ grăiască // tot la măríminti

cúscra ştefán-ásta / a lu savakíru júlea / jii cîcâ cîn jerá micúta / c-um
pîntiçi / crjeştié/în trúp nu crjeştié / da pîntecoásâ / şî aşá jii iará jáli de
díşsa / că iará frumşic-aşá / şî s-n-o peárdâ ştiş / mai avje dóşí / cum o fátâ
25 / da o ubije [= o iubea] şî pi cíia // şî cíni j-ar hí spúsâ dim bábi / "fa! dú-ti
la măríminti" / şî sâ zícâ / stăi doámne / "na-ş! sâ" [k] nú [e] s-o-ntrebi cînevá
î "fáta" î [e] nú // cum doámne-am úitát // am úitát / úiti iá n-a spus²¹ //
[...] s-o dăje cu mărímintele mşort / mşortu-acşólo / s-o dăje de-a
străválúcu di trej úarî // ş-a dát-o de trej şorî de-a străválúcu // da dácâ de
30 unş caz / úite şî de ásta ştiş // sâ-ntímplâ copíii cá nu poaş sâ grăiască // jî
de-ásta tót di la colhóz am auzít // nu ní s-a-ntímplát c-a mej o grăiít / la un
an a început a grăií // í ápăi / o púne-nş sac / şî întreábâ cînevá / "fáta grăjéşt

52

[k] î gîsca gîgîje / fáta / nú" // ʏof! // [...] újte-ã ʏuját / c-așá un fel di potritúr / c-am ujtá de-atúnj de-asta // și ásta iar / ș-ápăi înĉepjé sâ grăjáscă // tot la mărmínti // ajéstea dóo lucrur / le știu //

[Aceeasi]

[Conserve]

5

[Ce puneți la bănci, peste iarnă?]

la bănc! di tuáti púnim // avjém pʏon fructifjéři / campótur / cușâ zîĉe / di tuáti fáĉim // și...ʏuscám // și uscám / în ánu trecút / îndeóbștj cam greșe a fos cu sáhăru // záhăr am avút tări pŭtîn // și mai mult am uscát / am avút tări múlti mĉéri / zărzărj-am avút / abricuáse // î vjșinj-am avút mult / ș-ã uscát / și am ș-acúma / și to tímpu ferb...câ așá și nj scádj [ε] buála di stomác / cĭ nu-ĭ niĉódátâ conșervát nŭtrebujéști // [...] da așá cĭn / jo știu / cum conșervjéz... / fac pur și símplu compót [ε] âl fərb / și-l pun îm băjcă / și dúpâ ásta...ĉiņzĉ / ĉiņsprázĉe minúti...ljă...pun cŭ...borcáni cu tot / și lj mai ferb // cu tot / cu fără mă stáruj to tímpu / fără súmbur / fără súmbur tót sĭ fĭij // [...]

[Și vișinile uscate cum le faceți?]

le uscám pur și símplu // le luuám dim pom / le așezám pi...nu știu pi ĉe / pi-o scĭndur-așá / pi scĭndurâ mári / și lj uscám // jéli stau la suári //

[Da' „curechiul” cum se pune pentru iarnă?]

curéku?! ă rĭndijém / ăl dam pi [k] ăl dăm pin rĭndeé // pi rindeă / púnim sári / ĩ / nu știu a dumĉvuástrâ s-púnĭ...kĭpĉ jŭti //

[Da.]

să púnĭ-oliácâ di pipér jŭti / și mór covi // mór covi mai pŭtĭnj / n-ávĭem noĭ așá...pŭŕtĭj / númadicĭt la cantár // da dĭ ʏók // sĭ zĭĉim noĭ am pus un taz așá mári / táz la noĭ ĩ zĭĉi / ě! ĩ dam pin rĭndeé curéku / mór covi / am amĭstĭcá / dupâ gust sárija / ș-am așezát în j butuáje //

[Da' cu chisoaia?]

jo cu kĭsuájĭ n-ã [r] n-am pus // și kĭsuájĭ s-puáti ĩņ covátâ đă // da n-ám pus / n-ám kĭsuájĭ / și pĭn rĭndeé din ĉeĭ mai mári / și...mai frumós jési [!] nu știu cum [!] / mai mărunĉicâ // mai mărunĉicâ sâ prinĉști // [...]

53

și după gust ă púnim sári / ș-μō amestēcăm bîni-m_mîni / da uoleácă di
 zám-așă s-fáci / ș-ō-așezăm îm_butói / sau îm_borcáni / sau îñ báciur! di-ésti /
 zămălțujiți / cu_ș_li mai zícî [!] // j_după ásta / dípi ê-am asázát / după-ám
 asázát tot / am pus o gre_șutátî / o bucîțícă di bint de_ășupra / sau pleo_șc
 s-p_șátî / de_ășupra di pus / și o gre_șutátî / μō...um_pètrói mai mári / sí_dăie
 zámă // și cu_ásta ...și...ș-o lășăm // [...] scrijálă di vărzá / pentru sarmáli //

argînt ievdóka [41 de ani]

NOTE

- 1 Termenul este sugerat de profesorul din sat care asistă la înregistrare.
- 2 Gest.
- 3 Gest: cam o jumătate de metru.
- 4 Gest.
- 5 Tușește.
- 6 Băiatul informatoarei.
- 7 Gest.
- 8 Își drege glasul.
- 9 Face o mică pauză încercând să asculte comentariile făcute în șoaptă de anchetatori.
- 10 Își drege glasul.
- 11 Intervine soțul informatoarei.
- 12 Gest: de jur împrejurul taliei.
- 13 Gest: cu mâinile încrucișate pe piept.
- 14 Se adresează nepoatei. Urmează o propoziție în limba rusă.
- 15 Silabisește cuvântul. Pronunță foarte clar fiecare silabă.
- 16 Gest: arată spre așternutul de pe pat.
- 17 Gest: încruntat.
- 18 Termenul este sugerat.
- 19 Se adresează profesorului din sat care asistă la înregistrare.
- 20 Gest: degetele mâinii.
- 21 Bate cu mâna în masă în semn de nemulțumire că a uitat.

TREBUJENI

(raionul Orhei, Republica Moldova)

Înregistrare: 1991; transcriere: VN

cîn m-an trezît i-o-așá

da prímo / cîn m-ān trezît i-o-așá cîn ierám mitíticâ / ápõ...kistrotríji / 5
ierá// și șerbé pi kistrotríji / ierá...cuptiúór di cuópt / ší súbâ / í súbâ fáșéi
fócu cu-ogřij / ș-sâ-ŋcaldá -ŋ cásá // ší pi kistrotríji / í vátřá / řěčěáj mǎligúta /
boršišuóru... / așá cînd iõú micúță / d-amú pi-úrmâ s-o mai...modificát //
mai...

[Ce fel de ogřinji erau?]

di lā žítí / dim popșuóř // čocáne // mai ū scurt // uogřij / da / da / 10
biěta di rásřárítá / adušém ší fášém fuócu / í...strížém / tuámna / ší le fášém
scřitișoárâ / ș-ápu tuátâ iárna / řâšéi / mŋcári cu dísu / šocálá / di popșuóř /

ijúána / ioníca // sǎŋkétřu di la
pǎřŋř // da pi bǎrbát buzílâ // 15
șéptidăș iŋcâ nu-i am / da...d-amú
s-aprókiii // ū an ší žumátáti ma
am ší...puj mína pi șéptidăș //

ierá și bǎbiěští

cînd ne-an dus la vacuúári / ...í bǎrbátu neú ierá...cu romínu / dus / 20
luptá // da pi noi ne-o ivacuúát // ș-aveám doj bǎjiřáj / de-amú íst cari vâ
spun cǎ íi măi mári / dim pátrudășíunu / ší í unu mitíuél / rǎpdi
dupǎ...dínsu / cînd am vínít di vacuúári / n-o murít așála / dǎ / di uosíndǎ /
crje cǎ / c-ał lipádám / ší ni dušém / ší strížém skiši / cǎ șú dǎm postǎvcǎ /
vrǎđicǎ / s-plătím pi pomínt // copkílu ierá bõŋláv / da dácǎ dupǎ rǎzbúoi 25
dóctori nu ierá / ěi! n-ávlem ún șá-l duc / i mai puniěm / cum ierá móda la
bábi / húští spuđítí / díša cǎ...di-ěsta...spúdǎ / ș-cū húște / di la buóř /

spuđítĭ / c-ádĭca sâ-l strĭngâ lă...la pĭncę // eĭ! ŝ-tot ĭ-am pus / da ĭl punĭám /
ŝĭ mâ duŝám la deál / âl lĭpădám cu máma / cu-o bábâ / ŝĭ ĭe / cum ĭe vaj
di cápu ĭeĭ / nĭsĭ mĭnĭcá / nĭ ŝĕ...hĭcâ...n-ávém // ŝ-ó murĭt ġétu copkĭl
aŝéla / nu l-am putút scăpá / da ístalănd / de-amú ĭerá măriŝhór / di vo trĭej
5 anĭ / pi pátru-aŝá / mĭerzâ / ŝĭ...bodapróste! câ l-am ĭnŝurăt / i gospodărĭ /
mă búcur di đĭs // [...]

ŝ-ápu maĭ ĭerá uŭ sort / nu ŝtu ŝĭ maĭ ĭerá / cu cĭrtiĭ / cu lábi di cĭrtiĭă
/ đĭŝé / câ trábu să-ĭ scăldi / să-ĭĭ...

[Cum adică?]

10 sâ sâ-l hĭblojăscâ / cū lábi di cĭrtiĭă // sâ prĭz-o cĭrtiĭă / ŝ-s-ō / ŝĭ [r]
sâ-l hĭblojăŝĭ acoló / ŝ-spĭeĭ copkĭlu cū... / ĭerá ŝĭ băbĭeŝĭ / ŝĭ...eĭ! ŝĭ / tot
cărĭ ĭerá sâ muărâ / murĭé // [!] [...]

băbili discĭntá / ŝ-đĭŝé câ ĭ-o trĭecút // [!] di la bábâ // [...]

[Cum zicea?]

15 ĭ...s-o sculăt ĭ cutári / cum o kámă

mărz dimĭniăĭa /

s-o pornĭt pi cáli /

pi cărări /

s-o-ntĭlnĭt cū spăriĭétu ŝel mări /

20 cū spăriĭétu ŝ-cu spăriĭăĭca /

ŝĭ hŭrsu cu hŭrsuăĭca /

ŝĭ [!] tot aŝá / d-ist cuvĭnti

ŝĭ-m pomĭnt l-o trĭntĭt /

ŝĭ hŭki ĭ-o-mpăĭĭĭnĭt /

25 ŝĭ [!]-ĭ kib di mort l-o lăsát / ŝĭ

s-o-ntĭlnĭt cū máĭca dómnuĭuĭ

ŝ-că o-ntrebát-o / d-amú pi māmă-sa / [...]

di úndi nu m-oĭ ĭŝĕlá /

di úndi nu m-oĭ...văĭcărâ /

30 cã?...cã-ĭ s-o sculăt /

d-amú copkĭlu / cum vâ spun/

mărz dimĭniăĭa /

ŝĭ nu ti-hĭŝelá / nu ti văĭcărâ /

dú-ti la maĭca dómnuĭuĭ /

35 cĭ ŝĭĭĭ a cĭntá /

ŝ-a discĭntá /

ŝĭ cuvĭntĭ-aŝá / da ĭđ nu preă ŝĭu mĭntĭ / amú // [...]

[ŝĭ ce mai făcea?]

cînipâ

ștîu / dac-am făcút / ș-am țásút / ...pi vriémea sarașiij / tórt in tuòrt /
 ș-îmblám nŭ / n-áveej pistl̥elcúțǎ di-ăiéșteǎ / ʋoʀ șevá pi vriémea răzbóiułuj 5
 // dā...cînipâ di-ášéiǎ / ș-ápʋ ș-înaînte-an tʋórs / ș-an țásút ǐ státivi /
 șǐ...fustișʋóárâ / ca cîn vǎđ venísâ...ʋom̄ [= un]...fǎrșǎ / d-łístea / îmblá
 piŋ sat așá / cŭ..."mǎ / ș-tu-așá nevástâ tǐnǎřǎ / ș-cu-așá fústâ sǎ îmbli?![!]" /
 da di uŋ sǎ jaŋ álta [!] mai bŭnâ! / [...]

[Cum era lucrul cânepii de la început.] 10

[!] dá / da / știŋ tot / o sámini / ș-ápu-o culjéž / da // ʋó sámini // ș-ápu
 șǐ naînti ʋo...o zmúlž // ș-áp-o puł ș-o tʋokéști // ǐ rǎuut³ // ș-ápu ʋo ʋusús /
 ș-ápö...bătǎtuóri jésti / ș-o băt // cu bătǎtuórea // ș-ápu jē... / dupǎ șǐ-o baț...
 / ʋo răzil / ʋo faș fuiuóre-așá ja ! / ș-o rážiel / ș-ápu jē...ʋo píerij / ș-áp-o
 képtini / ș-áp-o tʋórs / ș-áp-o zoljéști / ș-ápu faș díntr-îŋsa...șe-s 15
 trebujéști⁴ //

[Da, da, spune, spune.]

î...ʋo sámini //

[După ce o torci.]

dupǎ ș-o tʋorș / țáseáj șǎrvițǎli di șǐers pi fǎțǎ / 20

[Înainte de a începe să o țeși...]

e! da ai rǐșkijét-o / da // ǎ rǐșkijét-o / ʋo zoljéști / s-o faș curǎtǎ /

da / [...]

[Cum le zoleai?]

î...turnáj / ǐ puŋǎj in-tr-ŭ știubéj / șǐ puŋéj șǐnúșá deasúpra // 25

șǐ turnáj uŋcrópu o dǐ-ntreǎgǎ / turnáj // șáunu di uŋcróp / [ε] di uŋcróp /
 așá ja! / ș-s-fășé curǎtǎ / s-fășé bǎlǎjǐcǎ / șǐ...șǐ bŭnâ // jǎcat-am [ε] in-gropát
 o bábușóárǎ / cǐnd jéri?⁵ / cu póduri / șǐ [ε] di ʋólnișe / dǐ făcúti dǐ / dǐŋ
 cînipâ // di mína jǐj / bǎbʋșóárǐli cáre / bǎtrǐni ș-au avút-o / o ǐnú di muǎrti 30
 / túcma pǎn...pǎn-amú / ș-mǎrǐșóárǎ bába / can...caŋ ʋo ʋóbdǎž di-anǐ /
 trebujé sǎ ájbǎ // ș-ǐacǎ s-o-ŋgropát / cŭ / cu di-ăléștia // șǐ așá ja! ș-o mǎj
 dat la nǐemurǐéli di / tót din țásút jǎca / cuŋ...țásǎm / noi // cǐti-o bučǎțǐcǎ
 di țolișʋóř / o bučǎțǐcǎ di șéja / cumpǎrát ǐ / n prē...puŋín așá j-a șǐ / di pus

pi_mîna la pîopa / dî [ε] tăt di-amú // nişti băzmăluje pîntru noi / acolo //
la năsăli / pocrivăli o cumpărăt / cămjeşi //

[Aceeşi]

cî m-an_cunoscút io cu sótu

5 àst toamnă am avută / ō...două nunţ ş-o pitrecăniji // mi s-o-nsurat
băietu ist mai măre // ş-ăpi mi s-ō măritát / ş-pište dōo săptămîni am făcút
áltă nuntă / s-a măritá fáta / ş-pis_trej săptămîni...ni-s-o duz băietu la armátă
// ş-ăpu s-o dús peşte o luni dílje barbátu la sanatóriu / ş-ō ramás sîngurá
/ vinęn_la lú cru / lucrám // mǎ_mîngiém / cîn_mǎ_dám acásă plîžém /
10 dácă-s sîngurá / -ntr-atîta / de_şop_súfljeti ă ramás eo sîngurá //

[Dar acuma aicea o nuntă se face altfel de cum se făcea mai demult?]

ăltfel / hē! cîn_m-am măritát eo s-vǎ povestésc cum am făcut //

[Aşa. Unde te-ai cunoscut cu bărbatul...]

15 úndi ne-an_cunoscu // noi prima dátă / jáca cum / sǎ vǎ spun de lǎ-
şepút // d-aveéz vrémi?

[Avem, avem.]

prima dátă / cînd ne-an_cunoscút noi amîndoi / cum?! // io ierám im
mahálă cu părinţi lui // şî...mami lui n-ave şî [-cine] máma ierá sîngurá //
20 şî n-aveă şîni i scri scrisári //⁶...ş-am [ε] ş-ă şepút a-ş scrii io scrisare // io
ierám⁷ / di vo páişpezése-an! / şî scriém şî scrisári⁸ / de la-nşepút jáca
ş-acúma // cîn_m-am_î [k] cî m-an_cunoscút io cu sótu / jáca cum // io ierám
şî mahálă cu părinţi lui // de-amú // mǎtúşa lui // cáre-o luuát-o di súflet / l-o
luă di súflet // părinţi lui la sírota // da aişti carē l-o luád di súflet / de-amú
25 mǎtúşe / da jël tō mǎm_ş-o díş // dǎ de trej ani / l-o luuát //

mám-ásta a lui / nú ştia sǎ... / n-avea sǎ ştii cárti / ş-nu ştia a scrii
scrisári // şî vîniǎ / da io i-aveám páispreǎşe-an! // şicǎ "vîná fátă na! şî
scrii şo scrisári lu féteǎ" // iátă io-ş scriám_dǎ / nişim_mínti / niş in_şap
că io a sǎ şiu cu díşu căsătoritǎ // şî m-an_dus... ūo dátă / de dáori / trij
şori // păr_cînd_şea de-amú s-ō-vǎtát / zis_cǎ "ş-vii sǎ-n scrii scrisári" // ş-tot
30 io măşém // cînd jël de-amú trimeti o scrisári napoi / ş-cîn ni le dǎ / le [ε]
primhé máma / lisavéta / de-amú n-i máme de-amú // apú io tuǎti i li

ŝiŝteám // máj in scurt io-i scrijém / ŝi napóĭ cĭn trimítĕ...de-amú / fiŝóru lo [k]
 ĵei / scrisuári / tót ĵo-ĭ ĉetiém // cĭn / pi úrmâ ĵel ĩn scriĵi ħĭĵi de-amú /
 ħ scriĵ vo dóo cuvintĭ // "tu zĭs c ti kámâ tamára tamára // ĵan! triméte tu o
 fotografĭĵi de-a ta / s-te ved ĵo ŝíni ĵésu_tù / cum ĵestĭ // ĵát-aŝa uo / m-ã
 fotografeá / ŝ-cĭt a trimete-o scr [k] fotografĭe-tr-o scrisuári!? // cĭnd ĵóti dí-ĵsà / 5
 dí_vor[bă] dĭ úna dĭ-álta / ĵ-o plácút d-mĭni/cret_câ nu ŝtiu / nu m-o vâzut //
 aŝa-ĵ_rălitate / da pi fotografĭĵi m-o wäst // ŝi uo_ĉet [= o-nceput] a-ħ scri to
 scrisuóri [r] scrisuóri [...] adică ĵ-aŝ strĭns tot cuvintu luĵ // ħ-o plácút ŝ-ħĭĵi crijed
 cĭ di dĭsu // ŝi cĭnd acólo /... o vinit / s-haj cĭ z_ni dúŝen Ja maj // ĩm pedúri //
 dá_ĵo aĵĭŝ-avém ált_prijetin // avém prijetin // da ĵo n-ã ŝtiut k-ĵel kár vra ŝa 10
 prietenĭascâ cu mĭn_aŝa de-nteresã / câ dacâ ĵo ĵerám / ĩncâ de vo ŝáĵsprĭĉe-anĭ
 // ĵel cĭn m-o lu_a pi mĭni / ĩncâ n-ãvem ŝáĵsprĭĉe-anĭ // ŝi...haj câ z_ni dúŝim
 lã...majófcâ ĩm pedúre // no! ne-an_dus la majófcâ-m_pădúri / ĵ_de-amúŝ...
 [av]em_băĵétu ist cu carĭ pretením ĵo dí_ŝcuálã cu dĭnsu / c-um_băĵé_d-iŝ / am
 pretenit cu dĭsu / di_ŝcuálã // pĭnã cĭnd m-am măritát / cu ístalant băĵét / [e] 15
 acólo cĭn ne-an_dus / ĵel vĭni s-mã_ĵéĵe la žoc / fiĵega de-amú / aŝa ħ-i-l kámâ pi
 fiĵedĵa / pi sóĵ // acoló / žucĭnd / aŝalánt pável ŝadi ŝi sã úĵtã // žucĭn / an_žucád
 noĵ tó_dĵ-amú // vĭni sĭ ma_mã ĵe_ĵel / mã... / vĭni ŝellán / ŝ-mã ĵe / ŝcã "da ŝ-aj
 tu cu fiĵedĵa?" // m-o-ntrebã_ŝe-am ĵo cu dĭnsu // ĵo_zis "n-ãm nimĭc / da_dãcã
 mã ĵe lo žoc / cum ŝa nu žoc / ŝe // nú-s fiĵiĵéĵi cãsãtoritã / cu nĭm" / câ_sã am 20
 aŝã / ca cĭn_fricã / "ŝĭn mã ĵe la žóc / žóc" // ĵe! ħ-o dat ĵel páŝe // ã_žucã / ħ-o
 dat_pãŝe // cĭn_s-vĭnĭm napóĵ / ažúžim aĵĭŝa-m_múki / m...múntelĕ ísta al
 nóstru / spre cãsa // ħ_trãže-o pálmã // pávãl // ħ_trãže-o pálmĕ // da ístalãl
 viĕdi / ŝicã "da ŝ-aj tu cu pávãl?" [e] dãcã-ĵ_băĵé_di_ŝcuálã / ĵ_dĭsa_d_la nuoĵ //
 "ŝĭ ŝa nu grãĵes_cu dĭnsu? // grĕes_cu dĭsu // ĵóti câ ŝ-an_cu tíni / aŝ-ãm cu dĭnsu 25
 // n-ãm ħicã" // ne-an_dúz_la kĭnó // cĭn acólo la kĭnó / vĭni ŝĭ pávãt dí_múrmã //
 da // amú féga de-amú ĩn spúne:" tú niŝ s-nu ti gĭndĵéĵi la dĭnsa / kĕ_ĵo-am s-o
 ĵeu pi dĭnsa-ĵ_cãsãtorĭĵi" // clár ŝi lãmúrĭt / ĵ-o spuz_driepť // ŝi...digrãbã ne-an_
 ŝĭ_cãsãtorit // dupã ŝ-o vĭnĭt ĵel dí_armãtã / ĵel o maj stat o bucã_de_ãn // ŝ-cĭnd_o
 vĭnĭt dí_armãtã / ĵel nĭ_nu_ŝ-oduz_la pãrĭntĭ luĵ // uo vĭnit drept acãŝã // 30
 ħ-o-adúz_mãnúĵ_dĭ lĭnã / ħ-o-as [= adus] aŝã dĭ_éŝtea frumuãŝã / la gĭt meržĵelĭ
 / frumuãŝã // ŝi...cum ĵerã uodãtã vrĵeameã / dĵe... casĭŝe di ŝ/ĉeĵea frumuãŝã /
 nĵegri / ŝ-cu flóri // eĵ! maj cum ĵerã m_uod-atuŝŝa // ŝ-m-a lúuãt ĩn_cãsãtorĭĵi / ã
 fácu_núntã // de-amú am aĵuŝ la núntã

[Aŝa.]

amú ĵo oĵ spúne cum uo foz núnta // núnt-atuŝŝa nu-s_făŝã c-amú / cu
 múžicã / ŝĭ plãtiĵes_uŝ_ŝepti ŝt_ĉizãĵ_dĭ rúb_ca cum ĵác-am plãtĭ noĵ amú

ja! // cîn am însurá băies / fiétele-am marítat // cite şap spt cizăi di rúble //
da atúnşa sâ fâşău núnţili cu-acordéuon // acordiuon / părintă s-gătiéu
de-amú // ʋo faşem to d la ũ loc // sâ gătíeu / fâşeu mîncárę / no-àşă di muls
ca amúja // doámne férşte! [= fereşte] númaj ok di ʋom / nu-s pi más-aşéja
5 // d-ap cûm / dá dà // ş-tót cárę-a şi ʋo rîă / ʋo fimjéji rîé / tó d vîni j' dîşl câ
n-are şe mîncă // dá / d-apă cum dárâ / âşă să-ntimplâ / [...] fâşem bʋorş c-
curîék-atúşă / gálúşē / s-faşē de-ástă / sóuăs / cartoáfe-aşă / ê! maj îņ scurt
mîncári sîmplâ // nú aşă dię-nteresánt / da amúja lúmea pre tári // da amú
dacâ s-o scunķít aşă tarę / nú ştiu cum s-or maj fâşę-aşă // [...]

10 câ dácâ vîni ʋo...pʋofítâ / ş-nu ĵ-a convení cum ĵ-ai făc¹⁰ mîncárija /
doámnę ferés!-apă-s [= ití] scuáti vórbâ // şî ĵacă...jo ʋ-n toámn-àsta / jo va
spun cum am făcú nʋoĵ núnta // noĵ núnta / h-ă făcút băjétu ísta carē /
ĵel...lucreáză-văţuórĵ / dię ĵeducátea fízicâ // şî masazíst // lucreáză // dà-n-
vátă piĵ corespodéţâ di ĵudícâţuórĵ // ja! băjétu ist-a heu // táře-z mulţâńítă
15 cu tós copkĵij // ĵacă // [...]

ş-ă făcú nŭntă / am făcút fiélurĵ / fiélurĵ / di fiélurĵ di mîncárę / aņ
găti mîncárija ĵişa lă stalóvi / h-o da vóĵĵ ĵirectóru / ş-aņ gătít //

[Spuneți-ne ce mâncăruri ați gătit?]

20 şe mîncárurĵ aņ gătít?! // ĵacă ĵsep di la-nşepút // răsuót / cĵrnăt /
silíotcâ / afumátă / seĵíotcâ de-ástaláltă / grásă / [ε] vĵneĵriét / gálúşe...cărni
prăżítă / di găĵnă / jo di-ásta...vineĵriét-am spus da?! // cárne prăĵítă // ĵicrá
/ űęágră / ĵeste // da // puĵ aşă pi batúon / ş-apúĵ ũ cŭ ʋun / ş-puĵ...ĵicráu-a-
şèeă // [...]

[Ce obiceiuri erau?...]

25 cuņ să-nşepi núnta / da?! //

[Ce se făcea sâmbăta, duminica, la mire, la mireasă, cum venea
nănaşul...]

ĵacă vă spun îndát // ĵacă vă spun // la noĵ la fiel / cum o fost ástă
tuámnă la núnta // o vĵnít núnu / deódată vĵni núnu / cu poftĵĵ lúĵ // íntră
30 ʋográđă / noĵ ca sócri marĵ / noĵ sócri marĵ / acúma dac-am ĵsurát băjéti /
sócri marĵ / noĵ ca sócri marĵ / ĵeşím cu-o varĵélniţă / **maĵ** bogátă / dię tĵót /

[Cu ce ieșiți?]

cu-o varĵélniţă // varĵéniţă aşă sâ kámă // bogátă jo grăĵés rĵépidi /
şĵ dumnevoástră niş nu dovędíĵ s-scriĵ // ¹¹

35 [Nu, nu, e bine.]

jo-aşă gră / nu po grăĵi-nşét // jo aşă / múlt / rĵépeđę // şĵ...varĵént-ášéje
sâ şĵe şĵ ĵa bogátă / cu fiel de fiel dię prăĵĵtŭrĵ / cu rakĵu / şĵ poftím toĵ
poftĵĵ šéĵă / ş-ápă-ntrăm îņ cásă / ĵăr napóĵ cu bărbátu / şĵ dup-ajásta vĵni

sócru ŝel híc // iără // nój iără iješím cū vârielnța așeja / ș-cu pađnósu
 cū...Zín / cu băuuturâ // de-ás'a/ cu rakíu// da noj prihím pi ŝéjilalt // nú / s-o
 gramadít tuót / băiétâ zduc la zacs // sâ dugla zacs toátâ núnta // ieu
 zácsu-acólo / hírlu je pi hireásâ-mbráță dí...cabinjētu zácsu / cum u prigătí
 zácsu / u scođorâră ișos / îmbráță / păn...gós // góz la scăr! / vin înapóju cu
 núnta // di-amíjii cîn vin tuot / întră uogradâ / noj di-amújâr ișím și-i
 prihím / cac búđto prihím núnta tuátă uogradâ noj atúnșă // așá o fuost / da
 / și pi-úrma cîntâ mársu-aistă...núnu ŝel mári condúși núnta // iet // nój /
 ș-nóju sócri-íjmarí // dar [ε] núnta i-a núnúluj atúnș // núnu ŝela mári
 poftéști tuátâ núnta la másâ / spuni că parteă...sócrulu ŝel híc / s-șádâ îm
 parteă dí la deál // parteă sócrulu ŝel mári / îm parteă dí la vále/-a núnúluj
 / îm parteă din híjloc // cá...cum ŝi al [ε] cum s-nimirești așá // acólo núnu
 ședi-ŋ cápu mjésij / túpâ ŝe/ s-o-așezá tuátâ lúmea la másâ / nu mănîncâ
 níme hícâ / păn cîn nu sâ leágâ núnu ŝel mári // ŝi núnu ŝel mári...mjérzi
 suăcra ŝeji hícâ / ș-al liágâ frumșós / cu prosuăpe / da la nój ișsa sâ leágâ /
 měj! doámni féréșt cu cíte! // da prima dátâ cu prosuăpe // ș-áp-c-pocrivlái
 di-éști / macróvșj / cū pocrivlái di-éstelântj / cu șalîŋz búni / cu custiúm /
 cū majîŋ scurt / cū flél de fíel / căre și cum / vra s-fácâ maj interlesát / sâ
 ŝíj // frumșóz di tot // ș-ápi-úrma / pâ [=după] ŝe-i liágâ / mănîncâ tuátâ
 lúmea / jes afárâ la žuoc / tuátj cáre-s porăituári / fimélij porăituári / ùn / ŝiș
 /șasi porăituári / ažuŋg și la páisprăđăž porăituári / pe cum je și núnta de
 mári / ŝtierg mása / dirég mása din nou iără / spálâ stačanile / pun răsúol
 din nou iără mîncári // majîŋ scurt / fac [ε] mása ca dîntíj iără // gătíesc //
 iără // ș-să-șepi máșă ŝeji mári // la mas ŝeji mári...iără-l liágâ pi-n [k] sócru íst
 / [k] pi núnu liz mári// suăcra aș hícâ// al leágâ frumșós atúșa iără / dpe ș-al
 leágâ / la [ε] mása ŝeji mári / sâ-șepím colácú [k] ajástâ...llegátū cúnz-dik-jo
 găiîna // i-o găiîna mári prăjîta / o dúșe la núnu ŝel máre / núnu ŝel máre i
 detúorj atúșa s-scuátâ ũ đăși / ŝișpríșe ru [=ruble] cît al lász íníma majîŋ
 scurt // ș-acóló o-adúșe prigătítâ găiîna-așeà / cū...liéntâ rușíj / cu búsujuóc
 / flél di flúorj di flo [k] / flél di fíel di flúorj // al leágâ //ș-acóló pâ [k]
 porăiitorli kíujě / nu vor să i-o de / păn nu plătíești găiîna // núnu đíși că-i
 găiîna-i mitíticâ // și-i púne-acóló ũ uóu / de-amú la găiîna / uóu / uóu //
 cácbút k-jé sâ uóuu-atúșa // frumșóz di tót // núnu scuátí ru [ruble] și
 pleđești / ș-sâ ŝiștiés porăiituárele / cu cíte-um pahár di rakíu atúșa núnu //
 li dá și jo ŝișpríși rúblę / ș-câti-um pahár de rakíu // ieli iēs iără kiujín / sâ
 dúc// mjérze núnta-naiínti// îŋ zóru dílii/ trébi djezbrácátâ hireása//de-amu
 // núna...ástâ máre / ij je girántu fétij / adíca híriésij diŋ cáp / ș-uó leágâ
 cu-o băsmá búnă / și-i púnli [ε] îŋ ŝi skínári așá ja / o pocriválâ búnă /

5

10

15

20

25

30

35

porj...șe-ári je șel mai bun / mai Ț scurt ári // și nírelui / îi je bukiétu / ș-al
káptinâ / ș-ál prîsuárâ cū...sămínțã dje...busujóc / și-Ț spúni câtã sãmínțã di
busujóc / ā...Țea [=atâția] copkîj s-âjbâ // [!] [...]

5 și de-amú adéuza / s-fâșj colácu // de-amú / cu núnt-am terminát-ȳ //
de-amú // atéud/za [=adăuza] s-fâșe colácȳ // -așã s-kéámã la noj colác / áltã
partj s-kjámã...e-àl suórt î / pãlãlãu / nu ștu cūm mai zíc / da la noj colác // la
colác așã // vînj...núnu șel már eárl cu poftítj lui // vînj fijecáré fimjéj / caré
cu-o castrúlj plínã cu fánínã cū / bumbáni / cū...pãhărúțã / cu língurj // áltã cu
cãldárij jãmãlțujitã / núna șej mári adúșj ligéán mári / și-Ț ligánu șela / tót
10 sórtu di posúdã // și língurj / și furculitã / și / mai Ț scurt / toáte șeleã șe
trebujéștj // pentru [ε] gospodínã // și lj dã / la amîndój // de-amú // tînãrlui /
ș tînjeri / de-amų // lê dã amîndój îm prímírjē / ș-s-ĩșépj colácu // eára...bjey /
žín / rakíj / kefujés / tót // líniștj / nú trebų-óáminí care sã nu šíj / bjét / s-sã
bátã únu cu-áltu // frumųós îm párij // [...]

15 [Mai demult tot așa se făcea?]
înaińtē?! / nú // v-am spus cîn jo m-am mēritát nú așã // cu acordiųónu
/ ș-mîncáre puțínã / ș-acólȳ vo cîteva pãrēk /
[Da' obiceiurile tot așa erau?]

dã // tót așã // tót / ajásta ȳobișej / tot așã s-fâșē / dinaińti vrémí
20 s-tráže ȳobișej búň așã // da tot așã // și conocãrij / sím bãjēt / carj jej știų
conocãrių / ș-skímbã colác / jáca cu-ásta am ujtát s-vã spun dar // colác árij /
ș-colác și híreása / și hírili / ș-ápi jij...bãjētj / șeja / carē-s-conocãrių / jij știų a
vã spúnj / pãtãrjēni frumųásã // frumųós / àjásta tražidíj dinaińti vrémj sã
tráže // frumųós / tari / dar // [...]

25 ē! / nú / la noj amúja áz / cum jereá ȳodátã / așã jereá ȳodátã / dã amú
dj cîndj / m-am aflát jo pĭ fáța pãmíntúluj și jó* [!] / pã nú j-așã //
[Cum era înainte?]

máma nj spuné // cã fáta logodjé / cu bãjētu / jáca / logodjey // logód-
n-așēje / jáca cum s-kámã / fáta avjé ȳó șalínçã / și bãjētu-aveá ȳo șálinçã //
30 și s-skímbã únu la áltu // ca cum aj skímbã injél / s-skímbã // amú fjéti...dacã
nú-Ț plãșé di bãjēt / i da șalínçã-napųój // ĩțélēs cū?! [=întelegeți cum] // da
bãjētu dáca nu-Ț plãșé di hírjásã / i da jël înapųój // cadóȳu / șal mai Ț scurt //
cum sã mai kámã // i da înapój / dař // sã-sámna k-jël...nu-Ț plãș [k] nú trãjéștj
de-acú cu hírjás-așējã // [...]

35 înaińti vrémj așã jereá ȳobișej / cã dacã hírjása nu jereá cîņștítã //
z-gráim așã //
[Da, da.]

apú ié...ăjăsta...î / lúme-astăláltă / t̪ɔt / suăcra ŝei mári / àpú,
i...uocărlă / ŝî punié la colác / î...níŝti cuordiéli r̪éli // ɣuríti // dà dácă ierá
fáta ŝinŝtítă / apu-o liégă...lienj rósji // tót máma / spuné // lienj r̪óŝi / ŝi
kiuié / colácu / ierá bucurúasă / suăcra ŝei mári / maji scur / di nóră // c-o
fos ŝistítă //

5

rusán tamára
pátruđăŝŝapte [de ani]

ierá odátă o cápră

ierá odátă o cápră cu trej je [k] câ ŝi-aveá trej jezî // ŝî o dátă ŝ-a [ɛ]
s-a dus ja s-le-adúcă mîncári / ŝ-le-a spus jézilor să fîjé...cumínt / să nu déjé 10
drúmul î la nímenî // ŝî...dar î n tímpuŝ acésta lúpuŝ ŝedjă după...cásă / ŝi
ascultá // cînd î s-au dus î / s-a dus májcă-sa / jeî...de-acúm stătea cumínt /
ŝî a venít lúpul ŝî...î...strigá să-î déje drúmul // dar î...acél maji márije a
spus să-î déje drúmu că je máma l̪or // iar îl a spus că nu je máma lor //
ŝ-n-a vrut să-î déje drúmul / apóji úrsu s-a dus [k] lúpu s-a dus la [r̪] la ɣurs 15
/ ŝi [ɛ] l-a rugát să-î i [r̪] să-î fácă glásu maji suptîre / să-î ...ascútă dîntî // ŝî
a vinít iel din nou la jeî / ŝî strigá de-acúm cum strigá májca l̪or // ŝi jédu
cél maji mári a spus să-î déje drúmul / dar jédu cél mittél / mic / a spus că
nú// dáră acél máre nu a ascultát pe cél micút / ŝi j-a dat drúmuŝ // ŝî...s-a
dad dúpă ɣuŝă jédu cél mári / iar acél micút [ɛ] s-ă băgát supt̪ vână / 20
iar acél mijlociú s-ă sujítî pî cupt̪or / in î...î h̪orn // ŝî a vinít lúpuŝ / a
întrát ŝî [ɛ] l-a găsít pe cél [k] jédu cél maji máre / ŝ-l-a mîncát // s-a aŝezát
p̪e...vână / ŝi aŝeptá să jásă ŝi acélîl̪ant doi // ŝî...d̪jé jédu lui cél maji mi[ɛ]
mic ierá / mijlociú ierá / î...a stărnutát // ŝi a stărnutát / ŝî lúpul l-a n̪lebát /
că cîni s-auúde // da [ɛ] dară jédu j-a spus să se scuálije că...iel s-auúci¹² // 25
ŝi j-a dat î...j-a dat î¹² să l-a...mîncát ŝi pî jédu cél maji mijlociú // ŝ-pî cél
micút nu l-a găsít / ŝi s-a dus î... / s-a dus // a vinít î...májcă-sa jézilor / a
vinít májcă-sa jézilor ŝî a văzút pî feŝăstră dóuă căpurî de jezîŝor, î tăjătî
// da jeî [k] ja [ɛ] ja a crezút că...acéstea sînt jézî jeî / se újtă dácă nu vîni
máma l̪or // ja a venít / dar î [ɛ] jézî [k] jédu cél micút o-aŝeptá pl̪ingnd // 30
cînd ja a venít l-a n̪rebá " de ce plâng?" ŝ-iel a spus că a venít lúpul ŝî j-a

63

mîncát frăți uóri // jără cápra a spus: "nú-î nîmíc / jō o să mă răsplătiésc pe jēl"
 // șî je [k] ja s-a prefăcút că fáče uō...cumátrí [k] uō...práznic / ca să ...să-l
 kéme pî lup // câ nu știu cîni j-ă î...mîncát jézî // s-a dus ja la lup/ l-a căutát /
 pim_pădúri / pînâ cē l-a găsît / șî...î [ε] l-a-ntrebát / l-a kēmát la práznic / ș-l-a-n-
 5 trebát dácâ nu știé cîni j-a...mîncát jézî // da lúpul a spus că jēl [r] jēl nič nu
 știé / de-ar ști...ácúma l-ar sfîșijá // dar j...[ε] și s-a dus lă cápră la práznic // í
 cápra a prigătít plăcînte / toț cē trebă pentrū um_praznic // șî jārē ș-a pus
 î...uō...a făcút o grúpă língă mäsâ / și a astúpát-o // cînd a venít j...î lúpul [ε]
 ja a pus un_scăon djē...lîemn // și cînd a vinít lúpul s-a aședát pe jēl și a căzút
 10 [k] a mîncát cît a mîncát / í pîn-cē...s-a săturát / și de-acúm sé_făcúșe grîeș / ș-a
 căzút înj_grupă // șî de-acúm ardeá // și-î spu [k] zîcēá..."scóate-mă cumátră /
 că maj mul_n-am să fac / scóate-mă" / jar cápra zîcē: " jác-așà cum îț árdeș tíi
 ínima / așá mj-a [r] mj-a ars și míiú ínima / cînd j...am văzút că nu mi-s [ε]
 jézî // și așá cápra a rămás númaj c-un jedút //

15

gáleș vîrlán
 tríșprizēči [ani]

la bunica

țin mínti cînd j...príma dátē jērám micúțâ / câ șî mămíca a spus // cã să
 mă jēj_ș-pi míne la cubólta¹³ / dară tătíc spúni / zîcē // â..."nu se_puát_câ-î
 20 micúț / ș-o sâ-î fíiú rău¹⁴" / da jō așá mă țineá di mămíca/ spuneám "mămíca /
 jé-mă / mămícâ / jé-mâ / jō mărc_cu tíni" // șî n-a maj avút încotró / și m-a
 luyát // șî în autobús / țin mínti că m-ierá rău // și spuneám / "tă-m_maj răpîdi
 [!] coșuljéțu" / jar ja spúni / "te-am spus c-ar să-ț fíie rău" // și...am maj răbdát
 jō uoljécúțâ / m-au scos lă...î...[ε] au djēs_kís fereáștra / și am maj tras uoljácâ
 25 di áer curát / și me-am venít înj_fíre // cînd am ajúnș de-acúm la bălț¹⁵ / nu maj
 aveám pútél / și de-acúm nu-m_plăcēá mirósul acēsta cînd trecēám
 autobúzele/ [ε] mă săturásim di jēl//spuneám cã...sâ-mí jéiú uo-ngēțátâ / pōati
 mj-a trjēči // și êi! cînd am ajúnș la buníca / de-acúm acólo / î...[ε] / cînd am
 ajúnș jērám cîriēși cuápte / víșini / căpușúnē / zărzäre / abricóășe /
 30 diferítj...frúctē / lîegúm / și de-acúm acólo sígur k-e la țără / și je maj frumúș
 / je maj / áerul jéște maj curát decít la uorăș/

[Acolo vorbesc toți moldoveneste, în satul ăla?]

64

încuș sat sînt și rîș veniți / iată cumă / o femeie î...moldoveancă se
căsătoriește c-un bărbat rus/ și sînt și ruși// acolo / și-da mai mă...majoritatea
jamenilor care trăiesc în sat / sînt moldoveni //

[Și bunicii tăi sunt moldoveni?]

da //

5

viorica Țănișco
treisprizeci [ani]

o-ntîmplare

[Ti-a spus așa vreo întâmplare buna sau vreo poveste vreodată?]

mă-a spus că...vreo-ntîm [k] o-ntîmplare / mă-a spus cînd...pi vremea
gămete / cumă...jei au făcut turti de [k] cu uorș // și le-au ascuns în...î...în
pod / în ursuică // și je...spuneă că aveă un feclor / slerg / și je după
mirós cunoștea // și s-a suț în pod / a căutat / a căutat și...nu găsea
nimic // s-a suț în pod / și-a dat în cap că sînt în pod // și după mirós le-a
zăsit în...ursuică / le-a luat / le-a scos / și le-a mîncat //și s-a flăt [!] // pi
urmă l-au dus repidi / jeră un medic / și-acuma jel trăiești / dar jești bătrîn
ari // și l-au dus și gata /

[Ursoaică ce este?]

ursuică jește î...cînd făcem focul în șobe / î...cum la țărani / apă
e...î...în pod jește ca un fel de / ja jește numită ursuică / însă nu-ă ursuică
/ jești construită din...din piatră / și din lut // pe deasupra jești unșă cu lut /
ca la țărani / ca la moldoveni // și...de-acolo porniești truba / hoșacul / pe
îndi jeșă fumul //

[Aceași]

legenda sătului nostru

satul acesta jește din vremea foarte străvechi // ajîi...î au fost și turci /
ată la pod / une je la pod / apu jește băia turcăscă / dacă [k] cînd ai trecut
și văzută-o?! // aceje jește băie turcăscă // cînd jeram Ja grădiniță în țară
lucea acolo / ne duceam în jescursi je la primblare / și ni povesteă cite
evă // și am reținut cite evă // î ... satul acesta î trăia î un trib / un
trib // jeră un trib foarte numeros / și ... [e] conducătorul tribului jeră

65

o fátă // foarte tînă / și ho kemá jéne / jătă așă și se spúni / trību jénija
 // așă i spuneáu // și acéast-a devenít și legénda sátuluĵ nóstru // acéasta și
 străbúni o știu / și bunéii nóstri / și kar le spun și la acéĵ míc / care sînt în
 clása-ntíja // și spun că...jătă că...[ε] acést trib a fost î...l-a...s-a mistuít /
 5 de-acúm / n-a mai rămáz nimíĵ dî jël / î...toat [k] kar și húltimul uôm /
 care-a rămás / a murít / î / denumíre-acéstui sat / s-a da^d de tríbul jénij //
 cea ci íseámnâ / acúma noi nu mai spúnem tríbul jénij / da trébujéní //

[Aceeși]

a ieșít cu-o ráță-ĵ cap

10 ho-ntîmpláre foarte hazlíĵ / dar și...o fátă / jătă au murít réĵile cînd a
 dat o boálă ĩ jéle / ș-au murít // jătă uámeni care au avút réĵ / ș-s-au
 m̃bolnávít le-au dat pe ráut // și așă ũ uobičéĵ murdár s-ar spúni / care l-au
 jéi și // o fátă / jătă ápa jerá cáldă și / o fátă s-a dus să se scálde / jeráu mai
 15 izbucnéște ĩ apă / și jésu la suprafáĵ peștē [k] peste vreo minútă // ș-eátă
 cîn a ieșít ia la suprafáĵ / a ieșít cu-o ráță-ĵ cap [!] // toĵ s-a-nčepút a ríde /
 dar ia șideá ș-se ujtá //

[Aceeși]

jel a căzút ĩ apă

20 s-a întîmplát / cu doi ani ĩ húrma // căđ jătă...î...jel acúma [ε] /
 băjátu čéla jéste în clása činčea / și s-a dus ĩ la pądúri / jerá primáváră // s-a
 duz la pądúri se ĩ-adúcă fluórĵ // și jătă...la nĵoi î... / așă sē spúni în scoc¹⁶
 // așă jésti numít de cînd ĩ / străbuníci nóstri trájáu // și...î...dĵ...látul
 réhutul¹⁷ / jerá așezát um plĵop // [ε] jerá plópul čéla... bătrín / grĵos // și
 25 pe-acólo noi trččám // și... / mai pi-úrmâ s-au pus acéste corlát carĵ te
 ĩnjái dĵ jéli / da pîn-atúnč nu jeráu // și ĩacâ jël ĩ a rămás ĩ húrma // și dacâ
 jerá mic / ásta cu doi ani ĩ húrma s-a-ntîmplát // și dacâ jerá mic / jel a
 căzút ĩ apă // acéilalĵ jel a strigát "ajutór / ajutór!" / și să dučéá la vále // ș-au
 trčcút jătă / jéi acúma ĩnvátă / únul lucreáză-ĵ colhĵóz / dar áltul ĩnvátă /
 30 și / doi băjéĵĵ // únul haralám și áltū î...sĵergéĵ aruón // și ĩi au sárít cū...cu

hájnili / cînd au văzút că...[ε] bjétul băjăt se piérde / au sárít cu ha [k] cu tot cu hájnile // și l-au scos // și...aláturea î [ε] língă ráut jerá casa pădurárului / și [ε] l-au dus acólo / i-au făcút masaj / jel a băuút múltă apă de-acéasta din î răuut / și i viniá griéu / tári // și acólo...mai știu jo / i-au făcút cê i-au făcút / și jel s-ă venít la loc //

5

[Aceeși]

NOTE

- 1 Tușește.
- 2 Tușește.
- 3 Numele râului care trece prin sat.
- 4 Își drege glasul.
- 5 Se adresează fiicei sale care asistă la înregistrare.
- 6 Intră în încăperea informatorului Lesnic Timoftei și salută. Înregistrarea se întrerupe pentru un moment, până când informatorul, la rugămintea anchetatorilor, iese.
- 7 Cuvântul care urmează este indescifrabil.
- 8 La rugămintea unuia dintre anchetatori să repete cuvântul nefișez, subiectul se hotărăște să reia povestirea.
- 9 Nume de sat.
- 10 Ultimele două sunete, -ut, aproape mimate, sunt atât de puțin perceptibile, încât am preferat să nu le transcriem. Informatoarea are un debit verbal extrem de rapid.
- 11 Nu-și dă seama că este înregistrată. Este convinsă că cercetătorii notează ceea ce relatează ea.
- 12 Bătând cineva la ușă, subiectul are o ușoară ezitare.
- 13 Numele localității situată în raionul Lazovsc, mai departe de orasul Bălți, de unde este originară mama subiectului.
- 14 Subiectul graseiază.
- 15 Orasul Bălți.
- 16 Nume topic.
- 17 Numele râului Răut care trece prin localitate.

VALEA HOȚULUI

(raionul Ananiev, regiunea Odesa, Ucraina)

Înregistrare: 1991; transcriere: VP

țăsám

- 5 [Ce lucrați în stative?]
pāj...și lucrám / așá jăca pét. / puném și ță [ε] țăsám Țor péticã
c-ojăsta cu și / da álta nu fašém nămníc //
[O petică de asta cum se face?]
ē! cum fašém pét'ca / cum / rupém pét'ca găca / hi rup_î pistetca
10 Țor! álševà [...] //
[Așa, deci cum faceți? întâi puneți...]¹
puném ářili // ș-ápăj cū suvéjca...hît_încólo / hît_încólo / hît_încólo /
hît_încól_ř / boc / bóc / bóc / bóc!...și...
[Boc, boc cu ce faceați?]
15 [!] cu și fášém? cu [ε]...cum sã_maj kámã ašéleã...[ε] vatáli //
[Așa, da, da.]
ap_ășá găca / așá am vatáli / am... / am spátî / am vatáli / am tot_ř
șélili // ș-am_ř nu fašém amú cî nū_ř cu și fáři / și...
[Da' mai demult făceați. Făceați și...toale sau cum le ziceți pe
20 aici?...de astea de pus pe pat.]
ã...ašéleã...
[Da.]
cum sí říři [ε]...
[Cum le ziceați? De alea mai de demult, bătrânești.]
25 d-ap-ašéř batrîngăscã² // [...]]
[Și...cum o făceați?]
da cum o fášém? / pĩ...[k] avé Țoj_ / cumparám řínã // jăca äjăsta-ř di
míni / álřta-ř di bumbác // îñălér_ři-ř bumbác? řtiř ři-ř bumbác?
[Știu, da.]
30 řtiř // găca am luyát bumbác // ařta-ř di míni-ř² făcút / ařta-ř di míni
făcút // ařta_řcã măma ní_ř-o dat // álřta măma me ní_ř-o dat vse // da řeř
l-an dat d-amú...đímítrivni / cã đímítrivna ní-ř fátã // ašála-ř a đímítrivna //
[A, îi fata dumneavoastră?]

da / ašela l-am dat dīmítrivni și gáca ásta așá// áista máma íncâ ní l-o făcút // ní l-o dat prízăr máma / dăáista di míni-î facút ș-ašela-î di míni facút // bumbác...aη luyăt și l-an t̃ōrs / ș-l-aη dus íncâ la catōvski și l-am bojíta-†// cum sâ kámâ?

[Așa, așa e bine.]

5

așá / așá? l-am bojíť și gáca î-am pus...iáca aț-aη cumparát / ș-am pus.../ ș-amú...[k] o cum sâ kámâ / am încvalít...cum / jey nu știu moldovnéști //

[Da, da. Așa spuneți.]

am încvalít ș-apăî am pus̃ ășá și bōc! // cu únu și cu áltuș // cu-ašēja híť íncuási și sâ fáși [!] / dăámú nu fac câ nu poș / și nu-î cu ši // nu-î cu ši // ši / bumbác nu-î / áțâ nu-î / bojíali dâ...[k] bojíeli dījéstja nu-î [!]

10

[Da' mai demult nu făceau femeile și acasă, să boiască cu...coji de nuc?]

d-ápī / d-ápī...ēî / faș cu c̃oj dâ núcâ / d-ápī ši-î fás-aísta îa / cūc̃oj dâ núcâ lí-î fáși m̃gátá?

15

[Ăla nu, ăla nu.]

nu / aísta poț sâ-l faș cu coj di núcâ / d-áp-aísta ș-aísta...áista cu coj dâ núcâ nu l-î fáși / nu l-î fáși //

[Nu se poate.]

20

nu sâ puáti / nu sâ puáti //

[Nu se poate, da.]

nu! aísta cu ši lí-î fáși? cūși / cu smgálâ? m-oj dúși di la colhóz ș-oj adúși smgálâ ș-oj fáși?

[Nu cu smoală, cu coajă de arin.]

25

di ši?

[De arin. Nu știi ce-i aia?]

da jey nu știu ši-î / nu știu ši-î /

[Care crește pe marginea apelor.]

āî / d-ab̃ja noj ápi nu-s //

30

[Nu sunt ape mari pe-aicea.]

īi! // nu / și jac-așá-î câ-î...î gáta âsél // yorî / yorî-aísta / yarî-aísta / yári...

[Ăla nu merge³.]

ă / și...iáca...

35

[Îi din cumpărat.]

ș-aísta-î tot di cumparát și jácata-l îl.../ atúnș am făcút dî-amú / dî-amú...da niž di myárti n-am dî-amú //

[Ai zis dumneata că făceai cu picioarele, pe ce?]

d-ápî cum / pi talkíŷ // cum sâ kámâ / cum sâ kámâ po moldávski?

[Tot așa, tot așa]

5 e! pǎj caŷcám pi únu/ ŷ-ápâj pi-únu-l arđdicám/ ŷ-ápâ-l puném pi-aísta / pi-aísta-l...boc / boc / boc! ŷi eáca așa făšém // amú dj-amú nu făšém câ nu-j cu ŷi // eáca //

[ŷi din lână, când făceați mai demult, lâna tot așa o duceați ŷi o boiați...?]

10 da / Ȟo dušém la...la cotóvsc / c-acoló jǎrá spiŷeálno // cum / cum sǎđđíc?

[Așa, da!]

15 așa? spiŷeálno jǎrá fábricâ / cum sǎđđíc // ŷi ŷj...dušém acóló ŷi [...] cantarém acóló cît / aísta / aísta jǎca / níja ní trébuje uŷ kilográm dj-aísta / níja-n trébuŷ uŷ kilográm dj-aísta / níja-n trébuŷ uŷ kilográm dj-aísta // ápâj jǎcat-așá fašém toŷ așa // kĕlo...kĕlográmu ŷ-ápâj dam acóló / ŷi jel ní li bojé / ŷ-ápâj li scoté ŷi noj li spalám Ȟoljácâ / sí maj dizvintá ŷi / ŷi sác / húŷ! ŷ-acásâ // ŷi noj li uscánja cásâ ŷi fašém / da amú nu-j //

[Da' așa niște... de astea mai groase nu făceați, de pus pe pat sau de învelit cu ele, pentru iarnă?]

20 e! nu //

[Da' cu ce vă înveleați dumneavoastră? Aveați "ogheal" sau ce?]

ápâ ni-nvalém jŷnoŷ așa cum vóŷi vă-nvǎlŷ / cu Ȟogáli //

[Cu "ogheale"?)

d-apâ cúm?

25 [ŷi mai demult...]

cum / cum ŷi navuástřâ vă-nvǎlŷ cu Ȟogáluŷ / pi bumbác / pi bumbác sí kámâ? oŷ pi vátâ // pi vátâ // ápâ ŷi noj tot așa ni-nvǎlím

[Tot așa. ŷi bătrânii?]

30 d-apâ cum? d-ápâ ŷi / d-ápâ cum? // câ jŷo așa am apŷcát / dj-amú eácatâ-z vo Ȟóbdǎž di aŷi / așa am apŷcát / așa ŷi jo...ní...ni-nvǎlím cum parínŷi néj sâ-nvǎlé / ŷ-așá mă-nvǎlĕsc / ŷi-j tot //

marína afanáŷjevna ħriħoráŷeŷco
Ȟopđáŷ di aŷi

[Copii aveți?]

trîj fėti am și trîj bajét //

[Să vă trăiască! Și unde sînt ei? Au servici?]

fără véra dmítrijevna

[Vera Dmitrievna.]

ni-î fátâ // și amî un fișór / cu míni trăjești // uot // și am ho...ho fetiță...în...în [ε] hodésa și un fișór în hodésa / și am un fișór în volgograd / și am ho fetiță...cum sî spun io / și nu vă spăriét / în látfiia //

[Unde?]

în látfiia

[Aha! În Latvia. Da, da. S-a măritat acolo, s-a căsătorit cu cineva de-acolo?]

s-o căsătorít di [k] / cū...din poltáva

[Din Poltava cu cineva și a plecat acolo.]

da / acólo î-o dátuj di lúcrú ș-ápâ acólo je s-o și dus // s-o dús apâ aculó și î-o dat cfarîrâ / și au doj copii / ári ho fá...[k] ho fetiță / ári un bajét și...și eáca // și ám io / am / am / și eáca //

[Să vă trăiască! Dar toți au învățat? Au făcut școală?]

s-toț / s-toț învățát la míni / s-toț învățát // da / s-toț învățát / da //

[Și nepoți...câți aveți?]

húnsprîși

[O, să vă trăiască! Și mai vin pe aici?]

vin[!] vin a fėti di hodésa / di-amâ...ă fėti / cum sâ spu...da și / cum sâ dîc / a fėti / cum sâ dîși po moldávskî?

[Da, da, da, a fetei.]

a fėti / ári doj bajét // únu di-amú ôvíní dîrmiij / da únū...înc lása hópta / bajétu // géna // jêl înc lása hópta / d-amú / dâ andréjca ôvíní dîrmiij // da ta...bajét... / ári bajétu tot înc devjâtij clas / da fetița înc citvjort / parc-aș dîși // da așej din látfiia / așela ...fetița to dînc sidimhóij clas / horî în vosimhóij / tócinâ nu ștju / v-oj spúni tâ / da baițálú încâ nu ímblâ la școalâ // da așejă din volgograd / așejă di-amú-s căsătoríti / fétili // dō [ε] / dóuă fėti ar / și-s căsătorít-a bajétulu // și jáca ...și eác-așă ș-an ramás ieu sîngurîțî //

[Aceeși]

bórșu

[Borșul întotdeauna s-a făcut pe aicea, nu?]

cu bórșu la noi / cu bórșu á cru Țorș cum?

[Da, da, da. Cum faceți borșul?]

5 noi cum fáșém bórșu? da cu cartuá fá / cú o svéclâ / cu...c-o m_o
mórcov / c-o pitrúșcâ / cu...șála / da...da îl năcrím cu moári di patlažéli //

[Cu moare de pătlăgele.]

a há // nu fáșém... / la noi nu-Ț cu borș á cru // la návoástrâ cu borș
á cru / da?

10 [Da, da.]

ajásta la voi sâ kámâ câ...mai táji o...găjínâ / mai táje și niști
tocmâžéj / da jo am foz la moldáveă // și criez íncâ n-o foz la moldáveă /
am fōz // d-ápâ și // d-ápâ ij tau ho găjínâ / mai pun â / jo... da fiméja șéja
scriji⁴ / da? ēj! d-ápâ nu mai trébâ sâ scriji și spun j jeu / nu vrjeu [!]

15 [Nu mai scrie.]

d-amú / d-amú s-o muntujiť vórba // [...]

[Nu s-a mântuit. Gata, uite nu mai scrie.]

20 ej! cum la moldáveă / la moldávea așá zíc / Ț...tau o găjínâ / ș-o pun
în Țórșiši la șert / și...tocmâžéj și cu borș á cru o-nacrjesc // ásta đáma / ásta
la...la moldáveă ásta pérviȚ zacúscâ // da și jo spum miņșúnj? nu spun
miņșúnj // ásta-Ț dre...jo am foz la moldávje / cúscri héj ís din moldáviă /
și jo n-am foz la moldávea? jeu am foz la modáveă / jo știu // jej cîȚ yiu la
noi pi Țospétâ / ápâj núma sâ ņgácâ // câ nú fáșém noi miņcáreja șéja cári
fac jji // [...]

25

[Aceeși]

nașteáȚ acásâ

[Femeile înainte unde nașteau, cum nașteau femeile?]

ē! ápâ nașteáȚ acásâ //

[Acasă, da. Ei, cum?]

da ŝi jey m-an_dus ŝi le_aŋ_catát cum năștėj or ŝi? cum / ŝi...cum
netá / cum...cum năști / iŋ năștėj orŷ pi pát orŷ pi pámínt / ʎorŷ pi-on toŷ /
orŷ pi níca / orŷ ŝi / orŷ pi...orŷ pi deaŷ //

[ŝi pe deal se întâmpla, nu?]

d-ápâ ŝi / pi deaŷ nu sâ-ntîmplá? e he hē! cît vra //

[Da, dacă acolo îi venea...]

d-ápâ cum / víni vrîemea / du-tŷ la deaŷ / acólu lucreáđá / acólo avé
oámni pámínt / nu ca amúja // d-ápâj am vřut / m-am dus la lú cru / n-ám,
vřut / nu ma m-an_dus la lú cru // așe-j? așá //

[Da, da.]

atúnșe jerá... avé pámínt ŝi sâ_dușé la lú cru //

[ŝi când aveau femeile copil mic, îl luau cu ele acolo la lucru?]

d-ápâ ŝi fașé? d-ápâ ŝi //

[ŝi cum îl țineau acolo, unde îl puneau, cum?]

ē! d-ápâ cum îl punėj / da puáti o saptamíná dóo / ș-acásá ŝídé / cî
cum...

[Așa, așa. La început, da, sigur.]

nu-z barbáŷ pi-áișe?

[Nu, nu.]

nu s-a...nu s-a mai dúși cu máŷiŷe...pi deaŷurŷ // kar jac-așá / cá,
sîntém fiméj toáti // nu s-a mai dúși cu máŷiŷi ŷn...șála ŝŷ-a dúși la deaŷ //
mai ŝideájú cîte-o saptamíná dóo / cŷsŷi mai... / ș-ápâ_sâ dușé fiméja/ d-ápâ
ș-a fáșŷi? // loa ŷeágânu / la voj ŷeágân sâ kamá? //

[Da, da, tot așa.]

leágânu ŝi...yómu [r] omu-avé cărúŷâ/ ș-ápâ diŷ_cărúŷâ/ leágân ș-a
cólō ál punŷé acólo ŝi... ..îl legáná cá jéli sâ_dușé la prășŷt / ʎorŷ la legát orŷ
la șaváj // orŷ pânșe sâ strîŷzé / ŝi... // ē! de-amú... amú-j di trăjŷt / nína⁵ /
amú-j di trăjŷt / da nu atúnșa cîn...cîn o fos părínŷi nóștri // ē hē! // [...]

[Când nașteau femeile acasă, chemai pe cineva?]

ʎo bábâ //

[O babă. ŝi care era obiceiul, ce-ți făcea baba?]

bába ŷŷ fașé crúși / "dă doámne ŷ...s_șŷbâ" / cum [k] / "dă doámni sâ
șŷbâ harașó" / o cum [r] cum sâ dŷŷi?

[Să fie bine.]

sâ șŷbâ / sâ șŷbâ bîni // ŝi ba...șŷ bába pŷté sâ fâcâ mňatáli / orŷ níja /
orŷ la șéja / ʎor la șéja? // ŝi bába pŷté sâ fâcâ?

[Dar dacă nu putea să nască?]

5

10

15

20

25

30

35

nu / cum? nu / ŝîni pŭtê sâ.../ aĭ nascút / sláva bóhu / haraşó / dag-aj
nascút / da...d-ápâ dácâ jésti vraŝ / jésti vraŝ // aĭ întjélés? a-nĵălés? // amú
jácă amú // da atúnŝa ŝî...pŭtê ŝî morĭ ŝî neta ŝî jeŭ ŝî álta ca minĭ-aŝă //

[Dar îi tăia buricul baba, nu?]

5 nu // táji burícu / nu //

[Dar cine îi tăia buricul copilului?]

tot bába //

[Tot baba. Ŝi îi dădea ceva babei?]

10 c-o tajét burícu? ē! jácă jo nu ŝtiŭ...ŭo pistelcâ dj-ásta / cum sâ kámâ
/ nu pistelcâ / cum...

[Pistelcă.]

ajásta ja cum sâ kámâ?

[Bariŝ, casâncă...]

15 o cosinĉâ / orĭ j...ŭn ŝtergárĭ / orĭ...orĭ ŝáváj / dácâ-j daj acólo bábiĭ
pi mínâ / ŝî-ŝ ŝterzê mínili acoló //

[Aceeşi]

brînda

[Cum se fac brânza de vacă, untul?]

20 ahá / vă lămú.../ vă ŝamurĭesc ca cum brînda sâ fáŝi // ŭo luam / ŭo
púnem ŭulĉór / je sâ...înăcrĭeŝti / smîntĭna luŭám // je...úĭti [!]
smîntĭna...smîntĭna ŝéja ŭo luám / ŝ-ápĭĭ am jeŭ / aŝă...un cuptĭórĭ // la voj
cŭptĭórĭ sâ kámâ / ŭorĭ ba?

[Da, da.]

25 cuptĭórĭ? cuptĭórĭ // ŝ-ápĭĭ o jeŭ oliácâ dĭ...dĭ / cum sâ kámâ /
...ŝuclĭej // stăj sâ n-adúc amĭntĭ cum sâ kámâ încâ // ŭŭŭm oleácâ di ŝuclĭej
di ŝĭja / j_băgám încólo-ŭ_cuptĭórĭ / în ŝála ŝi-ŭcálzĭm cuptĭórĭŭ / j_băgám
ulŝŭárli jéŝtea-ŭ_cuptĭórĭ / jéli sâ-ŭcálzĭŝc / ŭo! / ŝ-ápĭĭ li scotém / ŝ-ápĭĭ li
dam într-o márli / ŝi li puném pi...sâ scúrâ / ŝi-j brînda / ŭo! da smîntĭna
puném într-um... / cum sâ kámâ? budaláŭ la noĭ sâ kámâ / da la voj / cum?

30 [Aŝa, da, budălău.]

budaláŭ sâ kámâ ŝi la voj?

[Aŝa, da.]

ș-o puném și boc b^oc / boc b^oc / boc b^oc / boc / și s^ă f^ăși unt // ș-av^eș
și unt și br^înd^ă // e^ăca cum / cum la n^oj // e^ăca și //

[Și cu ce băteați?]

d-áp^ă j^ésti spețⁱál^{no} // așá...j^ésti / așá Țo rotⁱșic^ă j^ésti //

[Și cum îi ziceți la roticica aia?]

Țo rotⁱșic^ă ș-áp^ăj...acólo o rotⁱșic^ă / a^jista um^u b^ăț / așá...bo^obo... //

dácă vre^j / ha^j șⁱ t^oj arátá //

[Da, dar cum se cheamă bățul ăla cu roticica aia?]

da cum s^ă k^ám^ă?...d-áp^ă s^ă k^ám^ă câ-j bⁱd^ăl^ău //

5

[Aceeși]

10

colțunăș

[Cum faceți colțunași?]

d-áp^ă c^um f^ășim? e^ăca fr^ămⁱnt^ăm Țole^ăcă di aluát și c^u...o ca^čalⁱm /
ș-apó^j t^ăjém cums^ăcádi / ș-áp^ăj puném acó^lu br^înd^ă șⁱ... ș-o li^kím șⁱ iⁿ
castrúli / la haz șⁱ... // n^ătá tot ș^ti^j // [...] da la míni j^ésti fórm^ă / dⁱ... așá /
varénișn^ă// áp^ăj pu^u Țo turtⁱșic^ă deasúpra/ o pu^u o turtⁱșic^ă pi díⁿsa/ ș-áp^ăj
pu^u...br^înd^ă acó^lu / ș-áp^ăj áltⁱ túrtⁱ sup.../ n^u...așá dj-on d^eșt / așá
capliș^or^ă s^ub^tírⁱc^ă // li pun jo jar așá / ápo^j o c^očel^eșc / și o-ntórc și-j g^áta
și varénica // și pelim^eň^{ja} tot așá s^ă f^ăși //

[Și cum se face "pelmeni"?)

da cum se f^ăși? n^ătá nu faș pelim^eňⁱ?

[Nu.]

tot nu faș pelim^eňⁱ // tot așá j^ésti...o fórm^ă // șⁱ...pu^u tot așá aluát //
částo áp^ăj p^u...cárni / piⁿcaj...[k] î...prin t^uát^ă bortⁱșic^ă șé^ja acólo-ja/ d-ápⁱ
și // și jar pu^u turtⁱșic^ă și jar Țo ca^čel^eșc și iⁿés^ă pelim^eňi // dácă vr^eșt /
hadét și v-o^j arátá-vă // j^eș nu tr^ăj^eșc șⁱni ș^ti^j cum / d-așá bog^ăt / șⁱni ș^ti //
da am j^u varénișna / am^u și fórm^ă di varénic^ă / și am și f^orme di pelim^eňⁱ /
șev^ăj am //

[Dar sunt forme diferite?]

d-áp^ă cum? [...]

[Da' mata nu tai cu cuțitul aluatul?]

n^u // așá j^ăca l-iej așá-ja / așá-j r^ătúnd^ă // ș-áp^ăj ca^čal^eșc i...cum s^ă
zⁱși? j^eș zⁱș ca^čal^eșc // cum / s^ă l^ăș^ăști Țo^r cum s^ă zⁱși?

15

20

25

30

[O întinde.]

5 Țo-nțind așă / Țo-ntind // Țo-ntind subțirică / și o puț așă dj-on dēžit
di...di gruasă // și Țou și puț acólu pi fórmă / pi șēja // șánti puț cárn
acólo / șánti puț álti bucațici di...dj-alușát / și cu șitóriu / cum sâ kámâ la
voj? și...ș-o cačalésc / ș-ap-așéla aluátu jar cu șála // așála rămíni / dă așála
îl jey și...și jácâ și peliméni //

[Aceeși]

fășém píni

10 cum fășém píni? // făcém oleácâ di fániná / ĩncăldăm oleácâ di ápâ /
dácí jésti đăr / ... đăr / șitiț ĉi-i đăr? șitiț ĉi-i đăr // púnim mai ĩntîi di cîtâ ápâ
/ măi gíni Țoleácâ di đăr // șánti puț oleácâ di drójdii ísteșă / cum sâ kámâ?

[Drojdie.]

drójdii? di...dj-aísta

[Botcale.]

15 botcáli // nū / botcáli ájasta botcáli / știi...éștea cári...domáșni batcáli
sâ kámâ // da ajéștea sâ kámâ drójdii dî...

[De cumpărat.]

20 cumparâti dî la fábricâ / ajéștea...jeli mai rápidi... / io mai am și
botcáli am // am așă vo / Țo...am // dă ĩ-an cumpărát și de jéștea di
droj...[k] di șála // ș-ápăi pușém Țoleácâ di șéla și...dâ jéli șim mai mȚoj /
mai puț Țoleácâ di đăhár acólo / jéli sâ mai ridícâ Țolecuțici / ș-ápăi puț
Țo...ũntr-o cum sâ đic io? cum véra sâ đíși? / Ța Țoháni / stăi cum đíși je?

[Lighean.]

25 ligán [!] ligán // ápâ ĩ jey așă / și li-ncăldăsc Țoleácâ di đăr ĩn ligánu
șéla / și puț oleáci di fániná ș-ápâ dă drójdie șéleșă acólo // jéli sâ ridícâ /
și șă dușéu / ș-ápí frămínt // frămínt c-oleácâ dă fánin-acól / și pu oleácâ di
marharín / ș-oleácâ di đăhár / și...oleácâ di sári / oleáci di Țolój acólo
pinprežúr / cînd șevá / și...jésă píneșă // viț la míni // eáca símbătâ jey am
sâ coc píni // j viț la míni și io ți-oj arátá cum sâ coáși píneșă // ti-ț duș-acasâ
30 / tóje-ț coáși //

[Dar, când o coci, ĩn ce-o pui?]

Ță! ĩn ș-o pun? d-ápí sînt așă fórmí // așă cum? așă fórmí sînt //

[Și pânea o "cacealești" ori nu?]

35 așă / o-adún // nū Țo căčelésc așă... / nu / da așă o-adún eáca cum //

așă...⁷

[Și ce ziceți că-i faceți?]

așá Țo fác eá? // nu / așá-ja / pi másâ eáca așá // așá o-adúŋ //

[Și ce ziceți că-i faceți când îi faci așá?]

jo Țo adún așá [e] cum? jeŋ nu știŋ cuŋ sâ dîși je / dă așá / da așá Țo
fac ean ș-o puŋ acólo-ŋ fórmâ // ápî je sî rídícâ așá fórmâ / ș-ápâi o pun în
cuŋtîórî // și jésâ píni // ucúsna // nu ca aiaz dim magazín d-amŋ / an
cumpărát și jerî dóyâ / da nu-ń pláși // búnâ / și sâ maj dîc? // búnâ...și
bâ...[k] și álbâ și tă... / da nu-i tot așá ca așá di cásâ //

5

[Aceeși]

botcáli cum sâ fac?

10

hēi! ț-oj spúni j botcáli cuŋ sâ fac // voj avéț sâ fășéț butcáli / cum
jeŋ...îs fátâ mári [!] aúđ / bȚotcáli hetá aj sâ faș [!] ápâ cu žîn // înțáléz și-
žin?

[Da.]

ápî și tulburélu Țo-nșepút acólo...sâ șárbâ // ș-ápâi spúma șéja
Țo...Țo arúncâ / da jo [k] / noj am pus acólo Țo...Țo strákinâ / orî o farfúrii
acólo sup...baljéru șéla / o cuŋ sâ kámâ?

15

[Balercă.]

nu ba...balércâ / cum o sâ kámâ?

[Poloboc.]

pòlobóc // puŋ acólo / curațícâ s_șíbâ ș-o puŋ acólo su bólo...[k]
polobócu žála / ș-ápî je / așéja spúma șéja toátâ acólo cádi / în strákina
șéja cádi / în farfárijâ șéja // ș-ápâ jeŋ koleácâ di fanínâ di popșúoj / ș-o...
Țo méstic acólo / Țo framínt / ș-áp-o puŋ la uscát // șî sâ usúcâ și eáca
botcála //

25

[Așa se face, da?]

d-ápâ cum //

[Până iarna stă?]

da járna / da la járna jo amú eáca íŋcã...ba dmítrevna sâ maj dúși
îŋcoló-m badárî // "dmítrevna je-ń acólo o bîcățícâ / o páloôcâ di drójdii /
și jo Țo qóășe o píni" // da járna jo nu mă duc nicajúreă // da jo și yára nu
ma duc // jeŋ nu poș mérži / jáca jeŋ nu poș / nu poș // dă járna e! oŋ fáși

30

77

noĭ oĭeácâ di Țopârcâ și bĭotcâli di-eselea / și-n fac pîni // da cît sî
păstreádâ? ș-Țan sâ păstreádâ și doĭ anĭ sî păstreádâ // c-aiâsta nŭ-i /
nŭ-i...hîcâ strâșnic //

[Unde se usucă, la soare?]

5 să usúcâ...nu la soári // în cómnatâ / în cómnatâ /
[În "comnată", la umbră.]
da / la úmbrâ sâ usúcâ și-i...și-i bun //

[Aceași]

piróg [;] învîrtítâ

10 [Cum faci "pirog"?)

da cum fáșim piróg? tot așá-l framîntám // noĭ puném oĭeácâ di
smîntînâ / oĭeácâ di unt / vot // oĭeácâ di marĥarín / oĭeácâ di s...di đahár /
vo acólo...cîti Țoŭâ hâta jaléști cît ĭ...dóŭâ / trii...Țoŭâ or kár și dóŭâdeș di
Țoŭâ tóje nŭ-ar strícá // ș-ápîi âl framîntám tot la unĭ joc / ș-ápîi ĭel sâ ridícĭ
15 și...ĭl faș / așá...cum / sŭbțîrĭel / ș-ápîi puĭ acól povídla orĭ și maj și puĭ hâta
acólo / Țorĭ mác / Țorĭ ĥorică / cum sâ kámâ / Țoĭ! núcâ șâ-l dá pi
mĭasorúbâ / piĭ șéla șâ-l faș marunțál // ápîi și...Țoĭeácâ di Țoŭoĭ / Țoĭeácâ
di șéla și unĭ túrta șéja / Țcuĭ sî kámâ la woĭ / ș-ápîi Țo cačeléști și poț
fâși piróg / și-i piróg //

20 [Da' în ce o coci?]

unĭ hâta vrei // úndi vraĭ hâta? ĭesti și duhō...ĭ duhóŭcĭ / ásta ĭelecčítâ
/ [k] ĭelectrișisca // háĭdiz ja míni câ ĭo am și duhóŭcâ // Țo puĭ în duhóŭcâ
// dácâ-n șéla / apĭtém și-ĭcuptĭórĭ și puném //

[Și în ce o pui, în "castrule"?)

25 nŭ / în tavále / așá sînt sŭpțîrĭelĭ taválĭ // d-ápĭ ș-oĭ pŭni-ĭ castrúli? //
ĭĭ castrúli șĭni sĭ pŭni-n castrúli? în castrúli nu pŭni hĭmi //

[Cine n-are tavăli.]

șĭni n-ári taválĭ și pŭi-ĭ castrúli / da cum aĭ și castrúlea? în čúďâ //

[În "ciudă"!]]

30 în čúďĭ // a / ĭesti čúďĭ // pŭnĭ-o ...[k] fašém ĭnvĭrtítâ-n čúďĭ / ș-ápĭĭ
puném ĭnvĭrtítâ-n čúďâ / ș-ápĭĭ ĭe sĭ cuáși-n čúďâ // da piróĥu / și piróĥu
móĭnâ //

[Da' învârtita cum e?]

da-ñvîrtîta cum îi? hehehê! de-amu voj...de-amú voj vreş sî ştiş
toátî...tuátî istorîa noástrâ [!] învîrtîta cum sî fáşi? învîrtîta sî fáşi aşá: sî
frámînt-aluát // ho // ş-âpîj jârâ / tot aşá sî...

[Da' ce pui în aluat?]

hîcâ nu pui jaluát // aluát...

[Apă?]

aluát cu apă? da// ş-âpîj jâca tot aşá îl caçaléşti/ subtîrél nû /aşá dj-õn
dej't / ajásta-j aşá cã...ca frúnda / cum sî şpun jey? aşá niş scurt niş supţîri
// ş-âpîj ho unzém cu... / cu şi aj // cu jîr / uor cu şi hátá aj // uorj cu ôlój /
uorj cu unt / uorj cu şi aj // ş-âpîj îl presórij cu brínđâ // ş-âpî jar o túrtâ puş
deasúpra / şî jar uo unz / cu-ajásta // şî cíti hátá vréj / o túrtâ uorj dóyâ turti
/ şî puş în...úna pişti álta // d-âpî nu poáti şî áşé ápâi di dóyâ túrti / cîn îs
supţîri / da puş triş túrti // to şto náda // ş-âpîj cum vreş / úndi vraş // şánti
aşá ho...ho...o faş / o faş / o faş // şî jê şâ faş-aşá cã colácu // şî o faş aşá...

[Învârtită.]

învîrtîta / şî ast sî kámâ câ-j învârtîta // şî...şî jác-aşa // puş úni...úni
vreş hátá ş-o puş // vréj în duhóycâ lístî / di şi sî n-o puni în duhóycâ? da
oári vreş încuptiórij / încuptiórij // vreş în cûdí / púni-n cûdí // je tot şî sã
coáşi // vtarój vapró...î / toj / microfón [!] [...]

[Bătrânii făceau plăcintă sau vărzări?]

ej! nu fáşá // jerá sárâş uámni / ij atúnşa nu ştiş di plăşîntâ / da
ştiş di vardárij // încliş cum încliş / acólo / túrtâ pişti túrtâ / puné acóló
um bostán o cuş şî kámâ?

[Un bostan.]

un tabác // bostán // puné um bostán acólu / únu cu bostán / únu cu
curék / únu cu şi maj fâşé / cu şápâ uor cu cartuáfâ / şî...dj-amú şî-j vsjo //
ált amú nu-j aşá / zacónu // la noş zacónu la noş aşá: fâş / căçeléşti túrta /
ho unz o dátâ / şánti-o... o-ntórş pí şéja párti şî jar ho unz / şánti jar o-ntórş
pi şéja párti şî jar ho unz / pân nu faş aşá ca crújca şéja // ş-âpîj ho
caçaléşti / ş-âpîj puş acóló // d-amú dácâ-j caçalîta / ginişór / aj facút tot aşá
cum / cuşácádi / şî puş acóló şi aj / şi vreş // cu cartoáfâ / cartuáfâ puş /
dacâ puş j curék / cû curék / da... cu şi vreş // ş-âpâj ho faş / ca pi vardárij ho
faş // întáléz? ca pi vardárij ho fâş / ginişór...

[Da' cum îi la vărzari?]

d-âpî cum la vardárij? aşá-j ca la vardárij // la vardárij aşá sî líkéşti
aculó / şánti dj-aculó-ncuáşi / şî jar di colé şî...ş-aşá faş // [...]

da la plăşîntâ tot aşá...sî fáşi / nûma cíja plăşîntâ aşá faşém noş cruş
/ faşém / pimprejúr faşém // strânzém...brîu şála strînzém pimprejúr // ş-o

5

10

15

20

25

30

35

puném în duhóycâ // dóyâ plasínti ni-ajúnzi la famílea noástrâ dóyâ / táti
díyua //

[Ai zis matale că o puneai și în "ciudă". "Ciuda", ce-i asta?]

5 cum îj cîuda? navoástâ nu știț și cum îj cîudă așéja? așá ca Țo... ca Țo
castrúle / núma câ-j...ca Țo castrúle / núma câ-j caúnaia // [...] ș-ápî ja ári
críșcâ deasúpra / și je sâ coași to șto náda //

[Aceeși]

o sâ spuș si am făcut

[Mătușă, ce-ai făcut ieri toată ziua?]

10 sîni / jeș? // tuátâ díyua așá am îtblát de-á de-à // sîudítudî / sîudít
tudî // încoló și-ncuáșe / încoló și-ncuáșe //

[Și astăzi, de dimineață?]

15 și-am făcut dí dimíneátâ cí m-an sculát? // jáca dája o sâ spuș si
am făcut di dimíneátâ // am dat lă plítcâ fócu / ș-an șert la porș // jáca cí-j
sîntu niculáj / da an șert la porș // și pórcu nu știij / dá-j di mîncári // jel nu
20 știij cí...poáti nu-j or poáti șéja // ș-an făcut ș-an șert la porș // ș-ápîi
neavásta o cuș sî kámâ / șála / s-o dus la lúcrú // și bajétu hí s-o dus la
lucru // ș-amîndój s-o dús la lúcrú / da jeș an ramás-sînguricúțâ // și am
dóyâ párti di puș // am Țo pártē dj-áma...o saptamínâ jumatáti / da o párti
25 hí j-o adús Țoj! tóje / ș-așíja-s mititéi / da așteja cútîz ma marișóri / j-dă-j
la așéja mîncári / j-dă-j la șéja mîncári // și eáca așá-jâ // dá-j la șéja ápâ /
dá-j la șéja mîncári / da așála o țșít / s-o dus încoló / da așála du-ti ș-ál
adúț / da jo bába nu poátî mérzi // și eáca ș-an făcut jeș az táta zíyua //

[Aceeși]

NOTE

- ¹ Deoarece informatoarea manifestă oarecare rețineră în cursul anchetei, cercetătorii simt nevoia unor intervenții repetate de aprobare. Totodată, pentru a nu-i întreține suspiciunile, s-a convenit să i se spună că toți anchetatorii sunt de la Chișinău.
- ² Informatoarea arată diverse țesături din casă.
- ³ Întrucât informatoarea se teme de înregistrare, anchetatorii o asigură că nu merge magnetofonul.
- ⁴ Se referă la una dintre anchetatoarele.
- ⁵ Se adresează unei vecine care asistă la înregistrare.
- ⁶ Se adresează unei vecine care asistă la înregistrare.
- ⁷ Gest.

HANDRABURA

(raionul Ananiev, regiunea Odesa, Ucraina)

Înregistrare: 1991; transcriere: VN

5

kítà

faș dintîi...nũ¹ [ε] ásta că cum...ca drójdeã ári fricãțãj / fáși //

[Așa.]

da dinaínti // șî-ı moáji fricãțãji șéja [!]

di cu toámna-ı fáși²

[Să ne spui cum faci frecăteii, tot, tot.]

nũ [ε] jo v-oj spúnj // cîndî...nũ cîn žínu fașém // da /

[Așa.]

șî álji îñșépi a ímblá žínu... / șî jeu / orı pğámâ // próstu-o spálı gíni
ș-o púy-ntr-ō...înr-o găleátâ / orı ínr-o căstrúle / șî o kífłuj / ıō...turtjésc /
ș-je-ñșépi-mblá / șánti-o scúrâ / șî žínu šéla...i puñđahár / ș-ímbłâ vo dóyuâ
đılı // di-amú cît acólo șî dje [ε] dje fricãțãj // șánti...púu de-am pu đahár /
ímbłu cu đahár / șánti fánínâ di papųsój / šlern / șî frãmíntâ // ș-o las o sútcî
/ núma că la cald // j di-ámú je șâ rídícâ / șî fac î...aşá mărunțãj / fricãțãj / iı
usúc îñcásâ / nu afárâ / c-afárâ șánti jii nu [r] nu doskécsc // đă // sâ usúcâ /
șî-ı púy-ntr-ō [r] ínr-o tórbâ / șánti cîndî coșém kítâ / mujém dój / tríj /
acólo / șî jii sî moáji / îñșépi cük a sî rídícâ / da diopárti acólo opărímî
oljácâ đí / puném fánínâ / oparím / ș-éja-ı opárcâ // îñșépi a doskí o dátâ / o
bãțjem adăura / atríura / șánti mójno șî plãmădím // de-amú ínr-o lohán /
šernjém fánínâ / șî plãmădím cu-apé cáldâ // da // no șî dam opárc-ășéja... /
nũ ásta cîndî / cum șî cum //³ plãmădím șî șâ rídícâ o dátâ / o bațjem / sâ
rídícâ adăura / jar o bãțjem / ș-atríura de-amu dac-o bãțjem / di-amú...sâ
rídíc-atríura / șî fánína sâ šíbâ la cald / tųot / șî frãmíntám // frãmíntám / dup-
še frãmíntám / sâ rídícâ jãrâ / d-acoló da / șánti o-adunám / șî punjém îñ-
scoveróz / la cald / fócu sâ žib [k] șî árdâ // de-amu / sâ rídícâ-ñ scovoród / șî
punjém îñcutjórı / da / ș-o lăsám un șaz jimatáti // aşá-ı //

[Și "cuptoriul" cu ce-l ardeți?]

cu ljemnj //

[Când știți că este gata ars?]

nũ cum!? vátra vínı / znăcıt álbâ / ca cînd / atúnșa di-ámă je-ı gáta //
áltele arúnčã fánínâ îñcă pe vátrã...⁴

82

dje árđi [!] // da / da // nu cum?!³ cu liémni de-am̃ [k] noi ŝtim síla la
cutjóri / ŝánti aŝá // [...]

[Ca să curățați jăratecul...]

trežém jărăticu / da [ε] aŝéla-l răŝkirám pi vátřá / sá potóali // sá
potóali // ŝánti di-am̃ cîn punjém kíta / jărăticu s-nu ŝíbâ // k-ja ŝánti je sá
prikéŝti //

5

ludmíla leonídúvna juc
ŝásâdèž [de ani]

[Mămăligă]

[Cum faceți mămăliga?]

10

punjém ũ...ŝérbi ápa / a^{coló} / [ε] cum o cână / dožúâ / de-am̃ cît noi
[!] noi maj mul de dóuâ căn! nú punjém amíndói / [!] da / ŝánti [ε] ŝérbi
ápa / ŝí punjém oleácâ di sári / ŝí punjém ũ / doj pumniŝóri aŝá di fánínâ
// da / ŝ-o misticám / ŝ-o-am [k] je hərbj / da noi o misticám lūng / ŝ-n-ájbâ
bóŝurj // dac-o her [k] ũ mjestiŝ luŝg /

15

[Cu ce o mestecați?]

nu cū orj cu ŝitóriju / orj cu língurj di-éte di liemn // lūngâ //

cu ŝitóriju maj gíni⁴

da // no cînd o pui îŋ ŝaún je cu ŝitóriju / da îŋ castrúli cu língurâ
di-ésti luŝz / di liemn / đâ // dipŝj-o mjestiŝ maj [r] maj luŝg / i maj búnâ //

20

ŝí di-am̃ dácâ sã-ŋvîrtoáŝe / ia o her t o hábâ // ŝí úite-o t'/kipárim cu
língura / ŝí îŋŝépi aŝá á sfíríj // ŝánti o răsturnám / ŝí-j gáta //

[Aceași]

pătlăzeleli [ŝi] kipérj

25

[Cum puneți astea...]

pătlăzeleli //

[Pătlăgelele.]

no...ă v-oj spúne // cînd...de-am̃ ŝ coápti / toámna / lẽ [ε] / spalám
bánŝelj giniŝóri... / ŝí dupâ ŝe le-aŝádám îm banŝ / î...punjém ũ... [...] ŝí

puniém ũ aşá pórtea la o băncă dĭ treĭ lítre / ǒ língur-aşà plínă di sári // da //
ş Źimătáti di oţăt / şĭ dóo di đahár // şĭ frunđişoári // da //

[Frunzişoare "de ce?"]

5 lavróvĭe // da // şĭ kĭpérĭ dĭ-ez dúlşi // acoló un kĭpér / orĭ o bĭcátă-m
băncă // şántĭ turnám ápă / şĭ le puniém ĩŋ vánă // ş-şárbă / đáşi / dóosprĕşi
minúti // şĭ dácă jéli dĭ-am ũ sĕrb / ĩŋşép a sĕrbĭ / dóosprĭşe minúti s-şárbă /
şánti şĭ nu crápi tári // da ĩŋşép a sĕrbi / le zacrutĭm / şĭ-ĭ tot //

[Cu ce le "zacruţeşti"?]

cu críşcă dĭ jéstĭ

10

[Cumpărată.]

cumpăráti // da cumpăráti da // ş-aşá-ĭ / [...]

["Chiperii" cum se pun?]

15

da kĭpéri...nu cum! ? // jéstea mai mult fişĭli / jéli sã...[!] ĩ ĭ frig // şaún
dĭ-ésta ratúndi / şĭ-ĭ frig ĩ ũfóĭ / şánti dĭ-o pártĭ frig ĩ...şápă / şĭ pătłăžĭcă / ǒ
kŭrcujésc // piŋ korc // şĭ aşá cĭnd de-am ũ je-ĭ gáta / şĭ ašéje tóje / sã frĭgă /
sã forfoteáscă / pi plĭtcă // kĭpériu s-frig / şĭ-ĭ aşáđă ĩm băncă / j di cólo
podlívca aşá o dátă // şĭ-ĭ zacrutĭésc / şĭ-ĭ tot //

[Aceaşi]

[Porcul]

20

da mai naiŋti cum?! // mǎ ĩoam miŋtĕj / aveám vácă / dac-aveám
vácă / aşá rábdi creştiá / că dam acólo şĭ kĭşleág / đăr / şĭ lápti úniòrea / şĭ
rábdi creştiá // nu dă cum! / creştiém Źimătá dĭ-an / ĩ ĩoam cum vára /

25

de-am ũ cĭn sã-ŋcǎlzášti / şĭ piŋ la craşún ĩel dĭ-am ũ jerá dĭ-o [r] de-o sŭtă dĭ
kĭlĭ // da // jerá di tăjăt // ĩ...ĭer mai rábdi criéşti cu sĕrt // cu sĕrt // cum?!
cartoáfi sĕrbémĭ / aculó dĭ-ésta / dĭérki di papşóĭ / ĩ puniém // şĭ dácă jerá
vácă / tále rábdi criéşti // tári rábdi / da şe cã de-am ũ đăru nu sã prăpăđĭéşti
/ kĭşleácĭ / cĭtĭodátĕ şĭ lápte-acólo / [!] da // ş-ažunžăŋ la craşún / şĭ-n
[k]...pòstojánŋ tăjám // de-am ũ dácă tăjém / na cum ĩ...ĭsta ĩ şólánu / [...]

30

ĭl pírlĭém cu pájĭ // cu pájĭ // da // nu şĭ slănĭna de-am ũ o lya /
slănĭna jerá cu şoríc // da / şĭ tári ahĭrăşă // slănĭna // cu pájĭ // da iáca şĭ la
vĭndút / dacă jerá cu pájĭ pírlĭt / aşá ĩ...rápăde sã-ŋvĭndé kĭ-ja... ahŏrăş tári //
şorĭcu žĕļa // da // şĭ cum tăjém / slănĭna o ĭpujé / da şólánu dĭopárti / mai
naiŋti ĩa o sǎrá // o sǎrá ĩ...ĭn dĭ-éstea ĩm pŭtĭne // dĭ-am ũ de-ámă ĭl puŋ-m

baṅṣ // de-amintrélea / de-amu // il puu ši-ĩ...scot oásăle / ši-l pu im_baṅṣ / ši-l zacruțiés / ši jel șădi toată vriemea gîni // proăspăt //

[Carnea cum o păstrați?]

nū_cúm?! ș-o păstrăd / o puu im_baṅṣ / atúnša o sărám / šerbi salamúrâ / [ε] s-șădâ uóuu deasupra // da // șánti o-așădăi gînișór / punjé ši 5
kipjérj / ši ált / ši usturóĵ punjă // ș-an_turná_salamúrâ / ši punjă ĩ...fund / šiđié...nu cum jel jerá sarát dă...șăđié // șăđié cîu ĩ...il scotié ș-a púni ápâ /-l scotié sári / scotié / ș-ășá maj naińti // ä! / șăđié la rășe // de-amú de-am_ noĵ / cum nū / nu mîncám / ši niș porș nu ũnlem // da //

[Din "chicioarele" lui ce faceți?]

rașitúrĵ //

[Cum se făceau?]

tári búni din cōári // rășitúrĵ // da // da cum lē cūrățám gînișór / le răđiem / șánti lĵ / li duńcám ši le puneém / ș-s-coșé gîni // [ε] măcár ši [s-a] 15
zvĵrlĵ píști cásă // [!] tári jerá ĩ...să prindé gîni / da // din cōári / šele maj búni rașitúrĵ la porc //

[Cum le mai zicea?]

kĵtoróăže // la noĵ kĵtoróăži // [...]

[Nu puneți numai carne, așa ca să-i dea miros?]

ĩ...kipjérĵ /njégru // da usturóĵ / sári / [ε] aĵéstea [ε] puneám // da / da 20
cu sĵŵi tóje...aĵéstea din núntru / máierle / ĩnima / jéstea toáte le duńcám / ši fășám cu sĵŵi // ši tóje púnlem kipjérĵ / usturóĵ / sári // [...] așela sal'tisón sâ kĵmá //

[Așa se chema.]

da // ála mári / ș-ăl punjem ši-l coșĵém gîni / șă-l tăjem cu hrĵca / 25
așá //

[Din mațele astea groase cum se chema?]

nū cĵrnás_cu sĵŵe / așá la noĵ // da / cĵrnás_cu sĵŵi // [...]

[În ce băgați sângele?]

d-ápĵ-nt-r-ăíst mărĵ // la noĵ i zĵșe vasĵlĵcâ // că-ĵ vas / i vas // i zĵșe 30
vasĵlĵcâ /

[Și mai este unul mai mic?]

așela cum la noĵ maj naińti fășá kăg dintr-ĵnsu // kăg / ĩŵkĵgá...no cum! brĵŵda // da ĩl spalá gînișór ši fășá kăg //

[Cumți zicea?]

kăg // kăg i đĵșe // [...] puneă acōlo brĵŵdă di uoĵ / punjé sári / ni pári 35
că ši făńiná di papŵșóĵ púne tot / ši misticá // ši așela fășá kăg / ši-ŵkĵgá//[...]

la noi [ε] cu curék cum?! fac î...galúși / vǎrdáre fac // da / da //

["Gălușele" cum se fac?]

cū / nu cum?! la noi / fac î / puu scrîjǎli / [!] șánti / púu / mai naiínti
5 nu ierá oriéd / și fǎșám cu crúpi di papșói / da / fǎșám cu crúpi di papșói /
di-amú di-am iésti oriéz / și toátâ lúmea cu oriéz fǎșém // la galúșe// da-ncâ
dupā...dúpâ hólod / ieu tîu mínti / cînd o fost núnta noástrá [!] atúnșá [ε]
fǎșǎ plǎșínti încústrákinâ / cum?! grîu / âl fǎșá crúpi / șánti âl șerbiie / și
punié poám-acólo / îl unžé cu oló / și puneé-ncústrákinî // disúpt túrtâ /
deasúpra túrtâ / și punié-ncútióri // și ie s-coșíje /ș-așéja sâ kema plǎșíntă-ncú
10 strákinâ //

[Aceeși]

cînepă

și i-o-am pus cînepă / d-apî se vre / //

[Care era tot lucrul cânepii. Da' de la început, de când pregăteau
15 locul ăla.]

pîn-o fǎșéi...multișúor sâ númără / că...pîn-o culježéi... / șánti o
tokéi.../

[Luați-o de la semănat...]

ă... / ă o sǎmǎnám // șánti de-ám-o lǎsám / crjeștje / da de-amú o
20 sǎmǎnái djessoárâ că dácă-î rárâ / șánti i bǎtoásâ tári // șánti o culježém
așéi sácâ / ș-așéie / da șeílántâ cu sǎmínțe pi úrmâ i dǎm / ș-iarâ scutúrâi
sǎmínța la așéja // da ásta șánti tokéi / o tokéi / șánti o bǎtiei / șánti o
ražilâi / șánti-o mjeițâi / ierá mûl [k] la dînsa mult lúcro // iácă șe//

[Spuneți-le pe rând toate.]

25 da p-așá șa //

[După ce o culegeți ce faceți?]

d-ápu-o culježém / ș-o fǎșeám mínușǎlie / ășá / no ș-ne-o tokjém / o
dușém la jǎz / ș-o tokjém / șánti-o scoteám di cóto o spalám ġinișúor / [ε]
de-ámú acólo undi...o punjéi / ș-o scotjéi / de-amú o spalái ġinișúor / i
30 sî tokjé / ședje cíti zíli... / de-amú am úitá di-amú cíti zíli...

[Așa și...]

dă...vô...úopt d/zíli șidje je / niș nu știu cît șidje je pîn sî mai tokjé //
șánti o scotjéi / di cóto / ș-o spalái... / ș-o punjéi pi mǎi // și sǎ / sâ uscá je /
ș-o-adușéi acásâ / ș-o [ε] sâ uscá / șánti-o bǎtiei / ierá bǎtoári / o bǎtiei //

șánti ȳ m̄elițáj / áttá jérá mjélița / áttá / maj amíntrelea / ȃu ȃúk //
șánti...de-am̄ ráziláj / și mjelițáj / ș-jerá și așéli / și fiștílá / și rázili toátı //
păñ... / núm-așélea / núma așélea le pũ a //

[Câte feluri de cânepă scoteați? Că nu era toată la fel.]

znáçit [ε] / d-ap̄ tót atíta / toát-o tokléj / și toát-o bătíej /

5

[Așa, da'când o răgilai nu alegeai mai multe feluri?]

dá // d-ap [ε] sí fașíej // o dátá și zícem pašjéli / mǎj / maj mǎrunțájíe
/ dā [ε] pašéllj deopártı / lí...[ε] așélea lí tȃorșéj // da fujoárele dijopártı / că
așélea-j maj lúnğá jérá / așélea o tȃorșéj / și dáj [ε] fúsu rápíde // da ajásta-j
maj mittícá / mǎj...jerá maj gílșižoásă / [ε] șánti...șan de-am̄ o torșíej /
șánti punléj pínzǎ // jáca še // da de-am̄ pínza...tójě / păr [k] pín-o
punléi... / trebúej și [ε] și faș pínz-așéje / înçǎ...še maj fá [k] še i fășej / că
de-am̄ am uitát / de-am i múltișúór de-acúma //

10

[În ce o făceai pâanza?]

ȳ...státive //

15

[Aveai „stative,” da.]

státive / domășne jésteǎ / sámó [ε] sámódjelca jérá // jáca și // așéja
de-am̄...vodeálá máre tóje jérá // jéste ș-o urđej / șánti ș-o [ε] ș-ǔ-válíej
ș...șăș / ș-jará múltá / múltá [ε] odeálá //

[Unde o băgați ca să se topească?]

20

d-ápáj jérá jaz // la noj acólo jácǎ úndi...vále-aiásta ja // ...șéla jérá
hírși jaz // stúh / jáz / ápá jará // șánti jérá ríurj așá... / și ríu așá jácǎ / fășé
fúósá / maj [ε] înçoáși // cǎ...de-am̄ jo nu maj sînt kar cǎ...și...

[Nu, așa cum a fost mai demult.]

d-ap-așá cum o fos maj dlemúlt / și jará fúósá dij-ésti-așă [ε] priņsășă
a fășe // ș-ápa jará cáldǎ / așélea cǎ o maj mul ședíej / nú [r] nu mjérže tári //
ș-jerá çaldíșoárǎ / ș-acoló p̄-punléj // o punléj acoló / o spǎláj / scotíej /

25

[Când era toarsă, ce-i făceai pe urmă?]

o rîșkíjem / ș-o mujém / ș-dam afárǎ / [ε] așéla scúlu / așéla k-jerá
maj moáli / sǎ maj înflocóșé / da așá tári / jará vârtoásǎ // și [ε] sí maj mujé
/ șánti-o punléj pi vírtjélnițá și dipǎnáj / ș-jará mũ [ε] múltá vodeálá pînǎ [r]
pîn-ažunžej lǎ [r] la pînđǎ / ...ti vudeáj toátǎ járna // fuméile-avíej di lúcrú
atúnșǎ // toátǎ járna sǎ vodé // [...] și pínǎ...ișej de-am / șánti-o pieríej înçǎ
// pieríja jará / spētiáln-o pieríji / și de-ámu fujoárl-șélea / dacǎ fășej fujoáre
/ [ε] dupǎ še-o ráziláj / fașej fujoáre // șánti fujoárl-șélea de-am̄ lē [r] líe
șélea //

30

35

[Le periai.]

lí períej // jáca și // și pieríej o párte / șánti-o part / ált párte / și

de-amú cîț / cã nu mǎj dovleđjéj [ε] tári śíni ŝtíji cîț // ŝ-pléřje // c-aśéja nu
sã mai pléřje kar aśã alergînda // trébi ŝ-o dîesfás / ŝ-ò_púj / ŝi...[ε]
vodeálã...táři [r] táre fumîéja iarã muňśítã mai naiînti / amú amú jéli ŝãd //
àmú ŝe fac! ŝ-i-o-s [=s-o dus] ŝ-o cumparát gáta ŝi-j tot / atúnŝa núŝcum
5 ne-am cîn o fîost frónțu / ŝi ŝfártú n'am făcút / ŝí pridiníc íņcã iarã bŭn / [ε]
n'am făcú pridiníc / cã amú-j dî...mațérie / da atúnŝa di pînd/zã n'am fă-
cút //

[Ce-ai zis c-ai făcut? "Fártúne"?)

ŝfártú / d-ápú nu da // da // da n'am făcút / io lícni n'am făcút //

10 [Ce ai zis cã ai mai făcut?]

ŝi prediníc n'am cusútu-ne / înaiînti // perétnic //

[Șurț.]

da //

[Se zice ŝi vorba asta ŝurț? Sau numai „peretnic”]

15 prediníc //²

[Ca să se facã pânza mai albã...]

uo ǵ/d'iljém // dîléj //

[Cum făceați?]

20 ǵiljém // o dam la soárē // o mujéj / ŝ-o [ε]-ntindjéj pi iárbã / o dai la
aśála sã [r] sã... // sã mai mujé // ŝánti atúnŝa õ...coséj // cu dîsa tári múlti
vodeálã // táři múltã odeálã //

[Urzeala cum o făceați?]

urdála dim_fioári iarã // da mai iņcõáśi o jeŝít...

[De la mŝchiat ŝtiați cãtã urzealã vã trebuie?]

25 d-ap_cãnéjno / ŝtíjéj cîț urđ/zálã//

[Da' cum ŝtiați? Asta vã întreb.]

cum ŝtíjém?! // d-ap_ŝtíjém cíti motovélniŝ / ŝtíém di cíti jǵiút ŝ-o
pui?! //

[Spune.]

30 nú cíti zǵiut puneám noi?! // [...]

[O„jghiutã” cãte fire...avea?]

o jǵiút trídǵj di śíri // înr-o j [k] înr-o jǵiútã sîn trídǵj di śíri // ŝi
puniéi...iáca io nu ŝiú mínti cíti //

35 [Și mai multe „jghiute” ce făceai cu ele? Cum se chema cãnd erau mai
multe?]

da pã / atíta de [k] atíta riŝkijéj / riŝkijéj / ŝánti urđéj // atíta urđéj
iáca cē // de-amú ŝtíj cîț ŝi urđ/zéŝti iáca / de-amú / cîđ da cíti motovélj_ni
trébi híiã / iáca cíti motovél_niŝe / iáca cíte motovél_ni trébi híje //

[Câte ce?]

motov^lélⁿⁱŝ // [...]

nu! ùrd^{em} // d-ápă mâ^tšăm [= duceam] ș-o rugám ŝi / cã^așéla ș-mă
lășe ŝi urd^{asc} // da jo niș nu prea kar ŝtiém / da d-amú dácă ni porné ŝánti
urd^{em} / sín^{di} ŝéli dij ŝti^x kar di ā^y / așéli to^{ati} / da ieu...nu kar tári m-ă [r]
m-am zănimăi^t // așá zîs //

5

[Cum învăleați urzeala pe stative?]

da pî [r] pi așéla / pi va^t // val așá cum [ε] / cum ŝi la fábrică // cîn
válu miérze // ŝi să-nv^lășe ócna // așá așéla // ŝi iésti spe^șiálnō...dî slobo-
d/zít //

10

[Cum se cheamă ăla de slobozit?]

slobođ^{it}óriu // ŝi slobođ^{aj} pō...bórtă de șélea / k-ja [r] ja sâ númeră
ș...pátru iéli de-amú // [...] ŝi în to^{at}ă bórtă ŝi númeră/slobođ^{aj} / slobođ^{aj} /
[Firele prin ce le treceai?]

ŝe?

15

[Firele, ca să nu se încurce.]

ă! / piⁿspátă li dai //

[Da' mai înainte de spată prin ce le treceai?]

[ε] pîⁱŝi / pîⁱŝi / iară ŝi^tă // spe^șiálno / ŝi dá^e / da // ŝánti piⁿspátă /
șánti de-am...li punⁱéj //

20

[Ca să schimbi rostul, cum făceai?]

r^ostu / da //

[Pe ce puneai picioarele? Ca să schimbi?]

[ε] pî^tălkí^z //

["Talki^z" așa se chema.]

25

da // [ε] dacă punⁱéj [ε] ája piⁿđă / în dó^yă / tălkí^ze // da dácă punⁱéj
látorⁱ / punⁱéj im^pátrū // pátru tolkí^zi / ș-íncă ș-așéja...dac^a jará rașálⁱ / ŝi
punⁱéj în do^yă / sâ númeră / ŝi to^je punⁱéj dó^yă // dó^yă ŝi^tă // da dácă vre^j
ŝi pu^j înⁱ pátru / sâ-mpúne im^pátru / pátru ŝi^t / ŝánti așéja...ŭ sâ numără
câ-ⁿno^yă // [ε] așéla cu p^uzóru / uzóru / uzo^{ar}ă fășéj // dácă fășéj uzo^{ar}ă /
șánti sâ númeră pátru tolkí^z punⁱéj // ŝi cíti dó^yă ŝi^ré așéla //

30

[În spată.]

ŝⁱspátă // iⁿspátă //

[În dinte.]

ŝⁱ...

35

[Cum se zice?]

dá^dă // în^dínti / în^dínti / iⁿspátă dó^yă / dó^yă așélea // dó^yă ŝi^ri //
șánti așélea sâ prihé mai gru^os // iácă ŝi //

89

[Da' la lână care era lucrul ei? Ați lucrat și la lână?]

an lucrát //

[Tot așa, de la început, de când o tundeai oaia. Cum era tot lucrul lânăii?]

5 nŭ cum jará?! // ă tundjéj oája / ș-o mujéj / ș-o spăláj / și de-acóto
dóuâ dŭli sâ mujé-je dóuâ trej dŭli punléj...și sâ moáje / și iac-acólo / ie j.ári
usúc di šéla // di-a iji // nu! ș-o spăláj / șánti o uscáj / ș-o scărmanáj / ă făcút
j. di šéleā ásta dáje niš nu táre dimúft aeást-am făcút-o // că...an ŭnút și
10 uoj / am avút // dā b-ašéj baláj diopárti / íncă dájē...gēmi ș-amú íncă am //
niŭ nu le-am vîndútâ / le-an zis c-oj vîndi și / nu le-am mai vîndútâ //
șā...șánti o [r] o scărmanáj / o scuťáj diŭcurnút / șánti- o scărmanáj / șánti
uō...o toršéj / șánti tóje rišk't'iéj / ști cît /ș-cum / nŭ! j. de-amŭ-ašéj / de-amú
še-j / de-amú nu-ŭ faš híc / șánti de-amú la [r] la țásút // la țásút tot așa // cíti
/ cîs trébĭ // puném / am pus și-m pátru ĩt / și-ŭ dóuâ an țásút și.../

15 [Ce se făcea din lână? Cum era obiceiul? Ce se lucra pe aici din lână?]

d-ápu iáca láturĭ-aièstea⁵ / d-ápă ĩstelálte tóje di línâ //

[Laturile astea sunt din lână, da. Și altceva ce mai?]

20 li crășéj / li crășéj / de-amúja de-amŭ-ncóáše / a diodátâ crășém
acásâ / d-amúja de-amŭ...la cotóusc⁶ crășă // j. ni dušlém / lam [=loam]
scúlurĭ / scúlu šel dē rišt'ijém // cíti cíti // rišk'ijéj acóto pi scuť / dóuâ jgiút
/ trij zgiút / [ε] cíti muť nu rišk'ijéj cā grĭeu jará // nu! și-mpártĭjéj // [ε] ši
culóaré / -s. trébi / di šéja⁷ / di šéja⁷ / di šéja⁷ / nu! di šéja puňéj dóuâ jgiút
/ orĭ trej jgiútâ⁷ / di šéja⁷ / j. di šéja / d-ašéj neágrâ / si sáma sobóju / da
25 balájje crășáj // sŭrâ crășáj / iacâ še-j // șan...

[Unde o "crăsați"?)

la cotóusc // [...] maĭ naiínti / dā maĭ naiínte spuŭ c-acásâ crășám //
maĭ naiínti //

[Și cu ce "crăsești"? Cumpărați...]

30 cumpărám...cráscâ / ma hícâ / așa / [ε] cu-ašéja crășáj //
crășáj...viērdĭ / albástrŭ / rōșu / róze fášéj rázne // nŭ d-amŭ șánti de-amú
jará d-amŭ vo cízváj aĭ a ĩešit la cotóusc je de-amŭ-ó ĩešit // prihé // [...]

[Pentru haine, pentru oameni nu se făcea tot din lână? Nu țeseați postav sau cum se zice?]

35 ă...[ε] ma naiínti nu șa /d-amúja de-a mjéțze lína / ĩmplitjésc cuofĭ //

[Da, da.]

cuofĭ / sŭlétere // [...]

[Cum era portul? Cum se îmbrăcau oamenii mai de demult?]

jóy...de-ã apúcat / cîn am apúcat / [ε] câ íncâ n-am apúcat așá și
coásâ di-éstealánti // diē di línâ /

[Cu ce se îmbrăcau oamenii? Cum era obiceiul? Cum se îmbrăcau
în zilele de lucru, cum se-mbrăcau de sărbători?]

nu d-ap-așélea sâ mai ínyiekésc / lî [r] li-mbracă pi šélea / dā...da
ašélj noáúâ / de-amú sâ lî íne di díli mai máre /

5

[Cu ce se îmbrăcau? Cu ce se-ncălțau? Cu ce se-mbrăcau bărbații?]
no! mai najínti vrémea am apúcat yokínš fășéi / dí...diŋ kéli ráznîj /
yokínš // d-amúâ íncoásî / de-am nu [r] nu ímblá // [...]

[Bărbații cu ce se îmbrăcau?]

nu tóje cumpără // [...] di járnâ cojóáše cosé/ș / [ε] ca kéli di zéja di
oájj / [ε] táié yoj / șánti s-fáši cojóáši / scumáni țăsă [k] jácătă / vez n-am [r]
n-am adús amínti // scumáni fá [k] țăsă // bă [k] mpleté / dušé nu știu ún-
di //

10

ána antonóvna corotnián

[72 de ani]

15

oj

[Cum este obiceiul aicea cu oile? Unde le țineți iarna? Unde le țineți
vara?]

20

éj! járnâ / acásâ // da vára fac rînd //

[Cum este obiceiul?]

nu cum! // â...nu nâ [k] s-númârâ / ieu...iä árj / hatá āj / ševá // nu
toáte / [ε] amú pj rînd sâ / li pasc // áz ieu lî pasc / ši puu așá // verj dóuâ
stacáni la [r] la đî // mai muđ dóuâ stacáni la đî puu // dóuâ stacáni // nu
și...aj pátru stacáni // faž dóuâ z/díli / àj šínš stacáni / perj o dátâ paž

25

[=paști] dóuâ [ε] díli žimătáti // s-númârâ // nu / da nu jej dinajínt s-númârâ
/ iaj s-númârâ je láptile dinajínti // ši pašti trej díli // dâ adóora șant li paž /
d-ab dóuâ díli // núma nu a ši...o bícá di đî / d-amú triéši / sí nómârâ / aj o
bícá s-pašti / da o bucátâ d-amu // da aj păscút // [...] ájâ ári šínšj / dâ șăs
stacáni / oř šápti stacáni // páști trij díli / verj pátru díli / d-am...pérj o dátâ /
sâ đjă // žimatá di stacánâ / adíca-ndatorjéști // la ašéla // nū // šâ...s-paști
pátru díli / da adóra ši paști trij díli // ásta cíti oj aj / iáca š/čj // da [ε] mulš
ști și cárij / di cári dóuâ oj árj //

30

[Mai demult, erau și oameni care aveau oi mai multe?]

5 da maj mŭlt / cĭ maj di mŭlt / kar cĭn avjĕ / li dā / jará / ʋodáji / ʃ-li
da acóló // ʃĭ d-am...i spuné a cíta dĭ ĩi viní ʃĭ ʃĭ-i loá cáʃu / da jará / oáminĭ
bătrĭnĭ / speʃiálnĭ di paʃté ʋóli // ʃ-acólo jerá ocʋó / acólo tot la deat //
undĭ jará // jerá maj dĭmŭl / jo nu aʃele n-am [ɛ] aʃéli n-am [r] n-am apŭcát
// aʃéli jará maj dĭmŭl // [...]

[Aceeáʃi]

kitoroázi [ʃi] galúʃi

[Cum era borʃ gros?]

ĭ

10

[Din ce?]

crúpi / ʃĭ aʃála // ʃĭ curék // curék // da / da am facút ʃĭ cu ʃtézii
gálúʃe / ʃĭ / ʃtéziji dĭ-éja di criʃc // d-ápĭc [= d-apăi că] ʃĭ di di úndi / di
úndi aʃ ʃi luat // dácâ nu jará vára / dácâ fá [k] di úndi fáʃ [k] cu ʃe aʃ ʃi
fácút //

15

[Nu era.]

nu jerá / dā / curékĭ ĩncâ nu jerá // ʃĭ fáʃéj cu ʃtéziji / d-am ʃtézili
de-am ʃtiʃ ĩ/ʃi-i?! //

[Da.]

20

nŭ / tĕ ʃeĭ [= duceai] ʃĭ rupéj ʃtĕziji / ʃĭ le spalái gĭni / ʃĭ li duñicáj /
ʃ-amisticáj / ʃĭ fáʃéj...ʃ-aʃást-aʃá jará // dá amúja ʃe-ĭ...amú oriéz / amú dácâ
nu-ĭ oriéz / am facŭ cu crúpi / cĭ tĭ-or rĭdi ʃĭ...ʃĭ mĭʃele // jáca di cĕ // amú
núma oriéz //

[Ce mâncare mai fáceaʃi?]⁸

25

fáʃéj aʃá / fáʃéj kitoroázi / kitoroázi fáʃéj / kitoroázi fáʃé / ʃánti
fáʃé...ĭ...gálúʃi / dĭ-éʃtea vjerĭ / dacâ fáʃéj gálúʃ / gálúʃi / da dácâ nu [...]⁹
fáʃé // ʃánti puné cartoáfi ʃánti fáʃé plăʃíntâ ĩn strákinâ / ĩncâ diĭ grĭu
fáʃé... bulgŭr // aʃá ca crúpile //

[Cum se fácea bulgurul?]

30

ă...fáʃéj / daca-l fáʃéj la [ɛ] / la moárâ / ĩ rĭjniʃâ / maj mult ĩn rĭjniʃâ
fáʃéj //

[Spune-ne dumneata, că nu am văzut niciodată.]

n-aj văzút?! // ă...da rĭjniʃa ʃti cum ĩj?

[Aʃa, da.]

o ʃti nu [!] n-ó fáʃám ĩn rĭjniʃâ / ca crúpilĭ //

[Din ce?]

diŋgrîu //

[Din grâu.]

diŋgrîu // nu ş-făşém...şánte o şerbéj aşála / şî făşéj plăşíntá îŋ
 strákinâ sã numără // luaj [ε] frãmíntáŋ / ş-túrtá punéj la strákinâ / núma c-o 5
 uŋžéj gíni strákiná / şî-n túrtá punéj / şánte-o acyperşáŋ deasúpra / şî făşám
 plăşíntá-ŋ strákinâ / [ε] o dátá făşám cu mîndrét / ũjŋe-aşá /-ŋcâ loam cuŋtú
 / şî primprejúr cu cuŋtú-aşá // dám / dám / dám / dam / şî jerá zîmŋ // nu
 şî cînd ō scotéj dî [ε] pi dîŋsa o ũžéj de-amú / d-ap-sã-ŋŋáljéže cá nu l-oj
 púni niŋŋs // ŋŋŋs / şî da deasúpra şánti prisuráj pi túrt-aşéa / strákin-aşéja 10
 / cîn la ŋŋrmâ punéj // preşuráj cu zahár / ş-jerá bun /

[Aceeşi]

cînipă

[Când erai tânără, se punea cânepă pe-aicea?]

şî cînipă / şî-ŋ colhóz am batút / cînipă...şî răsárit-am bátút / şî 15
 cînipă / şî frúŋdâ...

[Uite sã ne spui așă, tot lucrul cânepii, de la-nceput de când o
 samănă omul, de când o samănă acolo, ară locul, samănă, tot lucrul până
 când o faci pânză.]

da /

[Așă sã ne povestești.]

sã dúşe / şî ał árî / jo cu tátca...mă_t'/cem [-mã duceam] / cu
 hažéjŋu / arám ŋogŋóru / ísta h-ę ŋogóru ŋeu / da aşéja ja ŋi a nãtáli ŋogór
 / [ε] ŋoj hi mirím // amú nu sã merjés / amú-s maj ráj nãródu // nu şî 25
 merjá / d-datúnca...ísta-ŋ rážŋóru / ísta-ŋ bîcãŋicã ŋ-a mjã / da ajásta je a
 nãtáli / aşá arám bîcãŋálili šélja / pí [r] pi válj // saŋanám cînipă / ísta-ŋ a
 nãtáli / d-ísta ŋ-a ŋeu / da ísta la ált maħaleán / ş-aşá şî ni mirím // da amú
 nú // amú-ŋ ráj nãródu // amú-ŋ hî [k] ŋi hîtru borş s-mãnînçe / da sã nu
 lucrjédã // dák-jel trép sã lucrjédã / şánti a-ŋ mîŋcá maj búŋ //

[Da, şî după ce o semănați?]

şánti u sãmánám / şî ni duşém şî jará sácî cînipî / ş-erá cu sãmínŋá /
 [ε] cînipă / şî piližém pi šéja sácî / díntr-áčéj...cu sãmínŋî / ş-o duşém ş-o
 tokím / maj intrám ŋ jáz / şî ni š[ε]cãldám acoló // şî jerá vrjemi / şj fríg / şî 30

tjebujě ŝi ni scăldám / jáca-ŋ_colc_úóz am ƒacút tămác // hošodárstve // [...] i ƒăcăm tamác / da la úrmă...

[Așa, după ce o culegeați p-aia "sacă", după ce o culegeați o puneți să se usuce.]

5 da //

[Așa, pe urmă ce-i făceați la vârfuri acolo?]

d-ápî jě...ašéj sácâ / ašéja núma o frjacám / ŝi-j tot // da ŝej cu samíntâ / punjém sî uscá / ŝ-o-mblătjém / jérá-mblăcju / amú nu ŝt'ju ŝ/če-j imblătju // da niŝ j săšeră nu ŝtju / a ŝjnj-m_mîn / aista-j mai întilijént / amú-j năródu // d-atúnŝa nú... / atúnŝa lucráj / ŝi...da mînjili jěj pi ísa jérá ŝolán d-ísa jérá / pînâ-ŋcoáŝe / jipujti jérá di pălăhídî / ŝi di buriján / ŝi di skínj / amú maŝj [k] cu maŝjna đă [k] maŝjnâ / cu lopațica / ŝi ŋcî-j đjŝi / cî sî trujjéŝti / d-apđ n_oi...amúja-ŝ-ƒaca / acél năród / ŝ-ap_pujbâ / ŝi lucrjédâ jěj / če-l lucrâ / jě nu l-o lucrá-lă // brázda o taj [k] o cosă / da noj o punjém...st'ic_la st'ic_ŝ / strîŋžém skišili / cundjé't'ili / așá jě scurtjșoári / ŝi li vîrám ŋŝelelántj ŝi j grămădjém // toátj așá ja / ŝi ni duŝém / ŝi...li dăjím ŋn hosudájă // ŝi clădjím păj aruŋcám / ŝi clădjím...znók / ŝ-aruŋcám j [ε] ŋj cărúť / znókj //

20 [Da' n-am terminat cu cânepa. După ce o frecați de-i luați sămânța, cum se chema aia când o curățați, ce cădea din ea?]

ŝántj / ŝánti ŋi duč/šém... / jérá uscátâ / ŝ-ni č/šém [=ne ducem] ŝ-o tčém j jaz / ŝidjé cîti đjli / acoló //

[Cum o puneai în iaz? Cum făceai să nu o ia apa?]

25 [ε] cum s-a dúče / băteám pářj dintr-uŋ cápăt / ŝ-ált cápăt / pár // ŝ-u clădjím giniŝjór / ŝan... / acoló / ŝánti-j dam...pomínt đeásupra / jě ŝidjé pi loc / da áltu ŋöm / áltj párti punjé //

[Ce zicea că face? Cum se numea locul ăsta unde își punea el cânepa?]

30 ä...da peā...amúja jáca-j stú // d-atúnča jérá...ápâ // ajša la mátcâ la noj / j...nu-ntr-aistă váli / da-ntré čéja...[ε] língâ colhóz / dj...dj la sel'sovét // [ε] k-ijj đjč acoló / cî jě...jéŝti parahjód // j...ŋŋrupát // ŝ-acoló...stúŝ // amú-j stu / da atúnča ará ápâ / j_nj_căm / ŝi punjém acoló //¹⁰

[Așa. Cum se chema locul ăla? Se zicea că se face o "fosă"?]¹¹ cum? //

35 [Ai auzit vorba asta? Că face o "fosă" acolo?]

[ε] múlt năród punjé cînip-atúnča / cînipě sâ zănimăjé căméŝi di cînipâ / ŝfártj di cînipâ am purtát // j_dj lín-am purtát / j_dj cînip-am purtát / n-o pŋtjém dúcj / cîn sâ udá / di úrmâ / [ε] nu pŋtjám tîrăj //

[După ce o puneți acolo?]

șánti ȝ-adu^ș/cám acăsá / punjé sâ uscá ȝ / ȝi...ierá bătătoári / ȝ-o
bătjém // ...¹² / pi rînd o bătjém / o bătjém / o bătjém / ...¹² / îm bătătoári /
ȝ-o trăžém dē sâ loá di pi dînsa...coája toátâ / to^t ljémnu / ȝ-á...éheē! cínipa
/ șánti / păn^{la} nézu nópti o^l spúni // je gre [k] je lúngâ // [!]

5

[Spuneți așa lungă.]

ē...șánti ȝo m̄leliám / șánti o ražilám / șánti ȝ pèri^ém / ȝi^{erá} pașáli
/ ȝi^{cínipâ} // șánti...ē șánti / [ε] o torčjém pim fúrcâ //...

[Da, da.]

o torčém pim fúrcâ // șánti ȝ punjém ȝ-o zoljém // pi dînsa // cū
șanúșâ // șánti ō [r] ō [r] o punjé[ε]m îñ^{cutjór} / ȝ-si cočé / verj îñ^{stibiéj} /
ȝ-s-cočé / ȝi-^l turnám cénúșâ dea[ε]súpra uñcróp / șánti-o scutjém
motobiélíničilē / ȝi...li spalám ġiniș^{úór} / șánti li punjám ȝi...dipánám / cū
[ε] pi...pi vîrtélniță / [ε] șánti pi rîșki [k] pi rîșkit^{úórj} rîșki^{jém} // cínipa-^l
lúngâ / ȝi^{jé}...

10

15

[Când o torceați, era toată de un singur fel sau alegeați mai multe feluri?]

cum?

[Când o torceați nu alegeați mai multe feluri? Înainte de a o toarce ?
Mai multe feluri de cânepă. Una era cu "șiru" mai lung, alta cu "șiru" mai
scurt?]

20

[ε] da di ȝi / cîn ġ...cîn ġ...cîn ũ^o púnim pi dînsa / ȝ-o loám ȝ-ō

[Ț-o periați.]

ȝ-o p^{erjém} / da pínâ cîn o bătjém / tóhma / o punjém //

[Atuncea "tohma".]

25

atúnca tóhma /

[Adică cum o puneți?]

d-ap-ō bătjém / ȝ-o punjém...șimujág la șimujág / je [ε] șimujág /
ȝ-cu ísta trébi tot únu sî șí^{bâ} / șánti cîn la [r] la ražilát ũ^{ra^z}/ġilám / pi rázilâ
// rázilâ di șérâ / o ș^{erj}?

30

[Da, da.]

a^j văđút-u...

[Scoteai fuiorul și ce rămânea?]

așéla...rămînjé fiștí^{lâ} //

[Așa. Și era una mai scurtă, cu firul mai scurt. Aia cum îi zicea?]

35

[!] mícãncă [!]

[Nu-i mai zicea și altfel?]

mícãncâ / sâ d^{is}/cē așéja [ε] / ma^j scurt^{șoárâ} //

[Micancă?]

da //

[Nu-i zicea și "pășele"? Sau cum se zicea?]

5 pășăli / ē! la pășăli în-că-î pîerjētu la pășăli // stáj / ásta-î rázilá / da
pîerjētu // ásta [k] ísta-î lúngá [!] //șánti stan noj roátá cîti ȳo šinš fumléj / și
cárj maj rápedi pșeriă // ni-ntrecjám cáre pereám maj rápede / șánti așeli
pășăli //

[Și pe urmă?]

10 [ε] ș-o ʔjăsém // pî stative // șánti atúnca [ε] punjém ș-ō o gileám la
fintínâ / că tári al rodjé pî flăcău neū / cōári / jera miteteluț / da jex i făcǎ-
jî [ε] izmjéni da jel il rodjé / da jél șánti... 12 cu clăpácēa / maj clăpácēm
mukjili šelja cîjî făšám jizmjéni //

[Cu ce clăpăceai?]

[!] cu clăpácēa / cu șî! // pi dîjusu-l rōdeá la [r] la cōári //

15 [Ce este "clăpacea"?)

mo [ε] moʔotóc //

[Ciocanul. Maiul.]

nù máju // máju cēl grȳós máju //

[Da.]

20 da // da šî vres-sámănj cāmés? [k] cínipâ? [...] táre-î mult lú cru la
dîjusa //

[Cum țeseai? Cum puneai războiul? Stativele?]

ōhòh //

[Stativele cum le puneai?]

25 c/și stativele ?! //

[Așa.]

d-aplí [ε] punjém în-cásâ / așá je punjém veri așá lje punjém / di
s-ažunžé pîj la ȳómu cēla¹³ // stativele / și țăsám pî...spátâ / și pîjíjâ /
[Înainte să începeți să țeseți, făceați, urzeaiți nu?]

30 d-ápí ȳurdj / ȳurdjōári / șa j di la dipánát / șánti la ȳurdj / ē! ásta-î
lúngă ēe!

[Cum urzeaiți?]

urdálâ dim podeátâ erá până-m pómínt // și sâ-nvîrté // o-nvîrteám /
pimprežúr / o dam...ráz raz raz / pîn deasúpra / șánti înapȳoj / d-amú jéste
35 ȳurdjōári undiváj / o nu?! //

[Nu știu.]

n-áveț acóló / n-áveț [!]

[Câtă urzeală puneai?]

cîti motovîelnic...punîej / di Țob di jîgiút / punîej și... / [ε] împátru
lîță punîej / și-n doáua îță //

[Și o "jghiuță" câte fire avea?]

jgiútă...[ε] dáși síri // cîti trii luj / punîej // o jgiútă // punîej și dí
Țoptî / [ε] puné [k] puneám cîtiódátâ múlți motovîelnic / da cîtiódátâ mai
pȚintîeli //

5

[Într-un "motovelnic" câte jghiuțe erau?]

d-ápâ Țoptî jgiút / di Țopt punîej / punîej di [ε] dí verîetcútâ / mójno
să ț-arát driept / câ io ām / împat... / verîetcútâ iésti // skicătoári ie / úite-a-
iîsa¹⁴ / [...]

10

[Când era cânepa la tors era obiceiul să se facă șezătoare sau clacă?]

jără / fășié /

[Cum se făcea o șezătoare?]

cum? /

[Cum se făcea o șezătoare?]

15

șădătoárea amú s-fășé la míni // iăca / toț î plínâ cása / și / pi šínî-an
kemát / "hai! la míne" / íncâ clácâ s-făcâ / nú șăzătoáre / clácă //

[Și clacă, da.]

și...fúmei-a^c/șeja...d-amú făș/cé di mîncát / și vinîé / și...plínâ cása /
și i-ažutá ie i a toársi // e-aveá cõpkij și nu pȚie să-i îmrăš/ce cã / camేశ
trebujé múlte // dā ie făcé șăzătoáre / și vinîé și /...ie...i-ažutá / da ie i
torš/cé / da iă...puneá la ma^s / și-i...[ε] Țospátâ nu h-amú // atúnš/ca erá
așá¹⁵ ia pațarútu // da amú i-așá ie¹⁵ // și ie i cînd ál bieu șánti...-s neșebún
di tót // și-încâ și mor / nu núma-z neșebún // [...]

20

[La orice fel de cânepă se făcea clacă, sau mai ales la feștilă?]

25

la feștilá mai tári // la fleştilá / la urđálâ / torcē // urđál-așée i di [r] di
ȚurujȚóc / la fleştilá acēe-i bătú [ε] di...

[De bătut.]

di bătút / dá //

[Ai zis că făceau și șezătoare.]

30

da șădătoári făcîém...jeu / a heu torcîém / da síngura nátali / da áltu
[ε] a luj^s/ce ári // [ε] amú sára la míni / da míni sárâ la nátá / da pòjmîni la
áltu /

[Ce făceau fetele la șezătoare, mai cântau, ce făceau?]

cîntá / grăjé / spunîé povîesti / da nu să-mbătá / nu jerá-ntîj amú
cum i-amújaș / di cî mȚor?! / cî bieu piști măsurâ / ș-sî fac neșebún / și sî
ușíd únu pi áltu / sî bat únu pe áltu / și viu pi la firéstri / pi lă bábi / pi la
iéstea / da nú-i gîni / aiásta nu-i gîni / aiásta nu-i cultúrno /

35

[La șezătoare veneau și flăcăi sau numai fetele?]
vîne și flăcăi / d-ap_era mîntiós //

parascóvia davídovna mărtalóg
fără únu n-am noáúădăș [de ani]

5

[Nunta]

da pi îștealánt pi toț îi însámná // ori cu materiál ori cú...prosoábe /
da amú cam ieșí d-amú prosoábele / [ε] i grieu di țásút ș-așéli //

[Da' prosoape se zice?]

dă / míneștergurâ la noi li dîc //

10

["Măneștergurile" astea și toate celelalte cine le aduce?]

hîrjása //

[Ale miresii sunt?!]

dă //

[Toate ea trebuie să le aibă]

15

toáti / toáti //

[Cine le coase?]

li țás¹⁶

li țásă //

[Cine?]

20

țásătoárea dā / maj najînti fășé...părîntî / da amú la tot aligátoru cîni
a dovídí / amú dău la țásătoári // li dā...într-o vriemi / da amú o țít
materéál / amú járâ s-or apucá di țásút
s-aj sínsúti di ștîergárâ //¹⁶

[Așa mult!]

25

dóo súti părăk viu núma di la híri or di la hîriásâ dóo súti / sâ
grămădjesc pátru súti dî¹⁶

dî năroádi //

di năroádi¹⁶

[Da' rușii și ucrainenii fac tot așa cu prosoape?]

30

îsát / n-ári importántâ / i rús / i ucraineán / i neámț / toț îñ sat n-ári
importántâ // jel trébi și liézi și gáta //

[Da' în alte sate?]

dă mîzîjîeş cu noi / la lipîeski¹⁷ / acólo leágî núma-n neámu níru^u /
da a níriési nõ-l leágî // núma [e] stárosti //

[Starostele ce rost are la nuntă? El ce face? Ce înseamnă staroste. Cu
ce se ocupă?]

şáfu núnti // iel cáti di rúdi / şi nu ímbli pe-afári / toţ ş-şíbî gramádî // 5
dacă voúnu rămíni niljegát / dáca nú [!] / amú ieu di rînd / nu-i //

i poştăieşti //¹⁸

da // iel cáti di [r] di toáti //

[Ce face?]

poştăieşti //¹⁸

10

ári grîjă di toţ /¹⁶

ári grijă di toţ

îi cînstieşti / [...] ¹⁶

[Starostele spune așa și ca o poezie?]

o fhost cîndvái / ieu núma tîn mînti înci jó jerám copîl aşá di vó...cît 15
o fost / di vo_dăşi anî / orî cum / cînd î...lélea maríca burloáji / ásta vasíli
bórle // [e] nu şt_nă ! dîşé ie / dáci nu stárostile dîşé / cárē mai [e] mai gîni
báté dim_límbî / cárî ştiie / [e] aşá sî i punié u^ocoju^oc / o punié în gēnū^ok
/ şi sta la másî / sî nu-l aşéla di-am^u i dîşé / ş-ámu tîn mînti / da noi...

cun_sî kámă ašée? / iertăşúni¹⁶

20

iertaşúnja / nu ştîú cum / aşá-i dîşé // da noi ni vreám cî níriása
j_vidiém / [e] cum ie şádi / še faş/da ie o stat în zēnū^ok / da şadjé /
ş-d-atúnşa am_ap^ucát aiest cuvín / ş-am^o [e] ş-amú ni lie tîu mîntle // "èheée!
fitiţo / fitiţo! tárî bun şi frumós / l-ai mai găsît / păn să-^ocalţâ / î^oşárle
să-nálţă / păn n-oi tráţe un^o zdupát / nu púni căşúla-^ocap" [!] / d-am apcát 25
de-atúnşa le tîn mînti cî /

[Ce jocuri se jucau la nunţi?]

jeráu aşá / [e] dîc k-^ojerá... / î şi corcoveácu / şî...ajásta...şîru // şî...cum
mai jerá / carapiétu / d-ámú îs toáti tot úna // atúnşa jerá di másî / şi jerá
cîn tşáí afári / nu sta to_tímpu núma la másî / da... 30

[Era un cântec numai al miresei sau un joc al miresei?]

la adunát / núma cîn...

[Ce înseamnă la adunat?]

la n^oí...ş-amú şî tîni ist hobičéj // păn-a viní
mírelî¹⁶ 35

hírele / î sî dău toáti rúdili / şi...[e] cum...

şînsti^oesc¹⁶

na podobí / ñ-ǰési cî proşcǎnije dj-amú cū...fáta // aşá // ş-nǎl...tot
pun rúble acólo dj-amú cáre...cît îl trázǰi línima //

[Ce-i pune miresei deasupra capului ?]

nul cîñ_s-términâ ísta / de-am...máma...s-suji pi scáun / şî i dǰc dánţu

5 / şî [k] di trij ʎorǰi // mjérzǰi-ǰi pun...

píñea¹⁶

píñea / nǎjánli li dǰk'ǰǰi // najélǰi da / nū prostáje aşá / şíbâ cū flʎorǰi /

valientǰna ǰivánovna cóstina

[59 de ani]

píni

ascultás pi míni¹⁹ // drójdili lǰ-az mujét / ápâ_cáldâ na cūtlǰ aşá / cum
î...cîn o bjeǰ // cîm_bjeǰ_ǰai / núma şíbâ / ş-nu [k] şíbâ tári / calt_tári // şánti
l-oǰ opǎre-lǎ // ş_púni drójdǰi / şî púni ápâ / da najínti ápâ púni // şánti
drójdil li púni / ş-un_ǰiśór [= picuşor] dǰi sáhǎr // zahár // ş_lásâ-l / dǎ-ǰ páşi
15 // da ǰel s-a rǰdicá-sâ // lǰ_pâhujé // ş-am plǎmǎdí / şî_fáşis_cî vretǰi / dǎcǎ-z
vreǰa di blinǰéli / dǎşǰ minúti di blinǰéli / dǎşǰ minúti lǎsát / da cūtlǰ_s-ardicá-
sâ / şî fáşǰét [ǰ] / punǰét lǎ î... d-am acólo [k] îñ fa [ǰ] îñ_farfurǰǰi // punǰét
ş...amǰesticás_cu fǎñinâ / ş-cū níşti ǰáúâ / da sódá / nū punǰét sódá // ş-sâ
fáşǰi blinǰéli // da ǰi [k] da píni aşá tot aşá //

[Pâinea îñ ce o faceǰi?]

20 îñtr-ǰ...farfurǰǰi / mǎri // lǰhánǰi / la noǰ lohánǰi / da la voǰ nu ştiǰ cum
d-am / cuñ_sǎ...

[Spuneǰi cum faceǰi.]

lohane / farfurǰi // şî_dǎcǎ-ǰ ʎ plǎmǎdí-ʎ mǎtatá / dǎ / da púsím la
şápti şásurǰi / plǎmǎdí-u / drójdile // şánti îş / la un_şaz_la ahádâ / îş
25 î...frǎmǰntá-o / ş-ún_şas_s-a rǰdicá-sâ / fsǰo! / ş-pajáluǰsta / fǎ fócu îñ [k] / pi
cutǰorǰi / şî adún-o // dacǎ sǎ rǰdíǰ_ǰe dim_farfurǰǰi... / da voǰ daǰ fuócu [ǰ] pi
cutǰorǰi / şî záraz adunǎǰe-o / punǰét-o pi cutǰorǰi / da cum / şî duskáscǎ ǰárǎ
îñ_scovoróǰ // şî_tʎot / ş-ápí-z_dá-o îñ_cutǰorǰi / da dǎcǎ cutǰóru / d-am_voǰ
30 ştiz_mǎsúra luj / cu fuócu / şî...şî-t_fáşǰi píni /

[Îñ ce o coci? Îñ tavale? Îñ ce o coci?]

îñ_scovoróǰ // íesti îñcrǎǰǰiti // î_scovoróǰ // nu ştiǰ cum la voǰ d-am
s-kámâ / da la noǰ scovoróǰ // îñcrǎǰǰiti // şî ǰǎ sǎ rǰdicǎ...îm_farfurǰǰi [ǰ] nántǎ

/ șánti / da fúocu dǎ-ji [k] / da s-o rídícát je [ε] dim̄ farfurīji // zǎraz dǎ fócu
pi cutiór̄i / dǎ fócu // și pîn_ñatǎ-î mej aduná-u / da fócu árde // și-ntīi
u-ocóper̄i cu [ε] cū miniștér̄gurǎ / la nō miniștér̄gurǎ / ș-acóper̄i ġinișór /
și ĵǎ sǎ rǎdicǎ / și fócu d-ámî-î ĵē s-o potolít / traž_ jǎráticu / ș-púni-o-η-
cutiór̄i / și bî_ zdaróv /

5

[Dacă nu ai drojdie de cumpărat, cu ce poți să pui?]

d-ápî vói nu fășet̄ fricǎțǎj di poámǎ! //

[Da' spune cum faceți fricăței de poamă?]

ț-oĵ spúni / și fricǎțǎj di poámǎ cum // cum?! // ǎ...noĵ scurǎm vínu //
ǎl scurǎm // ǎlĵ fac dim_fus / da ĵeu nu vreu di_n_fusǎ // scurz_ žínu / dúst̄ //
eáca az_l-amú ĵ...vǎlețuit / da mîni ĵeu ș-a ĵeu și la scúrc_pim_șep / și ĵi-l
adǎo [k] nu muț_tári // așǎ ĵa / vo dóo / dóuǎ lítri // și puĵ zahár / și-mblǎ o
sútcǎ / o sútcǎ ĵmblǎ / cu zahár // ĵmblǎ borgosín // șánti i dǎ-uǎ...fǎnín_di
pǎpșóĵ cîn ș-avĵet̄ // di pǎpșóĵ fǎnínǎ / și frǎmĵt-la // fǎnínǎ di pǎpșóĵ
/...fǎnín_di pǎpșóĵ // frǎmĵntát / nu tári vĵrtúos / sirédniĵ ș-șĵbǎ // frǎmĵnt-la
ġinișór / dǎ / dacǎ nú a și la cald / da mai [ε] mai mult la cald ș-șĵbǎ //
ĉiut! caldișúór ș-șĵbǎ // da dacǎ nu a și la cald / púni disúpt capatĵiĵu / și
deasúpra jǎrǎ...șavǎ / acópǎrǎ-lǎ ġini // și s-arídícǎ-sǎ / ș-apúĵi...púni
fricǎțǎji // ș-ășǎ-z_bún! / ĵo mă duc și v-adú fricǎțǎi // la ĵ_v-adúc / ĵo ámǎ //

10

15

[Ăștia țin multă vreme?]

20

ĵáca țĵ ĵîn ĵntr-o tuórbǎ / șánti_ĵiĵ sǎ usúcǎ // puĵ [ε] pĵ...pĵ-o
scĵndurícǎ // puĵ / ġinișúór / da prísórĵ fǎnín_di pǎpșóĵ / cǎ ș-nu sǎ prĵndǎ di
scĵndurǎ // ș-prisoárǎ un ĉor [-picușor] di pa fǎnínǎ di pǎpșóĵ // [ε] ĉut' s-o
zġiĉit ĵiĵ / d-am ș_sĵ ĵeu di la scĵndurǎ // amú ĵatǎ ĵe ș-ĵntoárși // pĵ-ast_párti
// și s-or uscǎ-sĵ ġinișúór / șánti púnĵ-n to'rbĵicǎ / ĵac-amúș ț-oĵ dá-țe próbǎ
// dá // da ĵiĵ nu doskĵesc /... // dǎ /

25

[Din "fǎninǎ" ce mai faceți, ĵn afarǎ de pǎine?]

di_n_fǎnínǎ? / blinĵĵeli / plǎșĵntĵ /

[Așa...ĵnvǎrtitǎ faceți?]

ș-ĵnvĵrtím / [ε] ĵnvĵrtítǎ da / n-ávĵem duhóucǎ / d-ásta dĵ la iliéctricǎ //
dǎ pirinóscǎ n-ávĵem / plǎșĵntĵ fășĵém /...da fășĵém di toátĵ / númaj cǎ nu-ĵ
cĵnt / da kǎr no n-ávĵem [ε] de_ásta duhóucǎ //

30

[Duhotcǎ ce este?]

duhóucǎ!

[Duhocǎ.]

35

duhóuc-ásta di lǎ iliéctricǎ / puĵ așǎ rizĵétcǎ / și cá ș_ĉĵ [ε] pi cutiór̄i
coș...ĵ plaĉĵntǎ / ĵli blinĵĵeli ĉi vrei // coș //

[Da' ĵn cuptor dintr-ásta nu poți să cocĵ ĵnvǎrtitǎ?]

101

p^ho^t // p^ho^t // núma_ci la n^hoⁱ cuti^ho^ri^u ísta / i de-amú-^hi barahlít //
sînt^h î jîgâni^h / cum şoárşî // ş-^heo de-amú^h nu fac // îo hî fac / am u^h cuti^ho^ri
afârâ / şî hî fac / da [ε] maj mu^hio^h vi^hu dî^h la dea^h / ş-hî pu^h duhó^hca /
c-avjém duhó^hca vîékî // pu^h duhó^hca ş-hî fac şî plaşîntâ / şî malavánçâ /
5 ĉîni víni // amú v-o^h da fricâ^hǎǎ // dácâ-z^hlua?! //

[Da' "malavancă" cum faci?]

v-o^h spúni şî di malavánçâ // avîét s^hódâ? //

[Mai avem.]

amúş ja! [ε] v-oi da fricâ^hǎǎ // ves^h fáşi // î...duhó^hca-aşà-^hi // ašéla
10 malavánçca aşá^he // pu^h s^hódâ u^h kic / vo tri^h óáúâ / şî fânínâ / da dac-avîét
lápti d-ísta îñăcrít // cum î...kişleác // şî númărâ // lápti-năcrít // şî púni
kişleác / şî fânínâ / ş-s^hódâ / ş-tri^h óáúâ / báti / înt^h-o farfuríji // îl báti gîni /
şîş minúti / la^h ş-şádâ / da î^h maj crîéşti ĉi^hut! // şánti fa^h malavánç^h / îñ
15 duhó^hca // da //

[Şi-i bun.]

şî-^hi bun // bun // î^h scovorudâli / şî púni //

grăjéşti maj tári că a scríje!⁶

da la^h şíbâ / las câ [ε] îé^hi-a scríje / a scríje şî îé^hi o şti fimiéili //²⁰

[Da, să facem.]

dâ // pi nu li [ε] nu le^hváz^h di rău // da di gîni // [...] îo amúş ja! le^h-o^h
20 dá-le fricâ^hǎǎ //

maríęa nęgrinǎg ĵacovlévna

[52 de ani]

[Porcul]

no^h cumpărám / smutréá // î^h jún^h / cum ñi kícâ // cum p^hţjém //
25 d-amúja l-am...cu^hparát^h / amúja-^h apríl / şî uneóreęa ñi jésâ / şî / cum
măníñcâ je^h // uneóreęa hî jésâ şî la tăjém di crăĉún / da uneóreęa ni jésâ şî
di páşte // dácâ lă măníñcâ / şánti şî-^h hai! / s-striş núma / ş-lă tăjém j^h di
páşte şánti // da dacâ rău măníñcâ / da no^h şánti...la maj lăsám da ĉi-^h fáşi?
30 // nu-^h faş ñic cu dîñsu // d-amú ñ-^h a^h lua^h nō^h o zgríbátâ // ómu ñ-o lua^h la
fírmâ / da îo dîc / [ε] "o zgríbátâ ñ-^h a^h lua^h" // d-amú s-o dres // [...]

[Ce-i da^h la porc să măñance?]

cum?! // i dăm_u așélā...șertúrâ²¹ / maj mul_u șertúrlă / noj_u nū [ε] am / jo
lucrléd_u iŋ_u colh_uóž / și noj_u avjém_u [ε] î...sa¹...cormovája sfjéclā / ș-noj_u
prińím_u î în tot ánu / toámna // adușám o torșátcā di să-ntorșé tractoráșu //
ș-amú iŋcā sfjéclā am iŋgropátā // ș-ō...ș-o hřáním // núma cā d-amú je
s-strícā // d-amú dintr-îŋsa tólco nu // așá māj...cùrăřím / maj... še maj //

5

[Sfecla o dai întreagă, o fierbi întreagă?]

nū...o korcuím pin...pin_u / o korcuím piŋ_u kórcā // [...] o korcuím
giniș_uóř / și șerbjém / și punjém d'érgi_u / șâ-l máníŋcā // ma dug_u djmneáta
și-i da_u / și túma sára / da jeř...dĵ...fáši ogríŋș / șanti maníŋcā tot ří / da še-i
fáši! //

10

[Ce-i puneți "derdiu"?]

š/d'érdju cîn iŋșépi-a șérbī sfjécla /

crúpe / crúpe /¹⁶

iŋ_u gǎleátā / crúpilę /²¹

[Așa.]

și șérbi sfjécla / șánti pu_u d'/gérš/d'u // crúpilę šéle_u // și maj_u
iŋclocotjésc / șánti máníŋcā ēi_u cîn a_u și flāmín_u sîŋgur / tóje-i mîŋcā // [...]

15

jo uneóra ñ-e síl-așá / kítā cî di p_uorc nu máníŋc // cî jār / cî davlé-
ni-am // da jo ñ-e sār kítā cu sárj /

da je_u așá mǎ řít pǎ mír_u šícā // "fa! cā cîn a_u zíří_u cā n-a_u și mîŋcā!" /

20

da še-i di ruřín_u dj-oám_u[ni] / "nu și dácĵ nu pod_u mîŋcā" / niš slánínā
nu pot / hícā nu [...] ²² / da jo [ε] ñ-e sílā / și v_upèriód la deal ří / jéli ří_u di
mír_u / da jo nu și sí mǎ fac! ún_u nu lǎ pot mîŋcā //

[Aunt, da.]

ma řiřé-a_uříša / ma p_urapadjésc // jáca jo di c_upkí_ulā nu máníŋc vunt //

25

aveám vac_u / da máma dĵ / "fa! je-ř vunt" // [...] ²² da jéli cū_um_u / aveé p_uorč_u/š
// și tocăné // ș-tocăné pó [k] î šolán / da je / o mǎhleāŋcā dj-a me / d-a_uříš
"fa!...djohlóčĵa dǎ-ñ hĵi vunt / da tu nā / așéla šolán" // da jo n-aveám
davlénie ș-mîŋcā^m // da úntu nu lǎ ljúbésc // da lǎ ljúbésc im_u buōř_u / [...] ²²

[Porcul când îl tăiați?]

30

dácā la jēi...nǎ cum! [=ei cum] / jēi ĵ_u / v_uorĵ ĵ_u / ș-a la tăjém dj
c_uřšún dák_u-jel ĵ_u mĵndru / da dácā nu-i frum_uós jēl / ră_u máníŋcā / șánti la
tăjém dj p_uăș_u! // noj_u di p_uăș_u! l-an_u tăjét pi únu // cî ră_u mîŋcā jēl / [...] ș-a_u
tăjét di p_uăș_u! / ș-o vĵnĵ_u c_upkí_ulā și l-o luát_u / o bĵcátā / da o bĵcátā n_uo_u / da
jo s-šĵbā / or_u sǎ nu šĵbā / hĵi-i tot atĵta //

35

[Ce pregătiți din porc la Crăciun? Cine-l taie, cum îl împărțiți?]

ř-v_uoj sp_uni // cūm // ĵ mátele / lu_u // lĵ c_uřăř giniș_uóř /

[Înainte de a ajunge la mațe, când îl înjunghie.]

io-amúș ʧ-oj spúni / jo-s-spuɿ / io-s bõisçic //núma cî nu la žunǵiǵi jo //
[Da?! Spune ce pregătești dumneata?]

ʧ-oj spúni //

[Cum îl pîrlește, cu paie.]

5 la žunǵ [k] / [ε] nu nu cu páji // amú d-amú o jěšǵ móda d-amú di
páji // da lā žunǵiǵém ġinișǵór / ʃ pu balónu // ʃǵ trúpçâ au // ʃ-áeǵ / cum la
balýón trúpçâ // ʃ-la pîrlím ġinișǵór / la pîrlím // ʃan [=santi] la spalám /
ʃánti dupa ši la spalám nɸoj / la...ãvǵlím // l-ãvǵlím ġini // ʃá cu piétși //
l-ãvǵlím ġinișǵór / ʃ s-pǵrujěști lípu luj // așá dǵăș minúti / ʃádi // ʃán dup-
10 așeje / da noj ʃant la discupjím / ʃǵ la rǵdém cu cuțitele // la rǵdém [ε] da
lípu șéla sâ jé / la rǵdǵém ġinișǵór / ʃánti...la spalám iñçâ o dátâ // ʃ-la
șteržém cu piétșe ɸuscáti // ʃ-apóǵǵi tăjém cápu / ʃǵ scurám șǵžili / ʃ-la
púnim pi másâ / ʃ-jó iǵ snimǵjěsc slǵnína / joǵs buișǵiúc / jo núma nu la táu
// ʃǵ i snimǵjěs slǵnína / ʃǵ puǵ deǵpárti / pçoróuca deǵpárte-așǵ di dóɸá
15 dǵjěști di la pîñç / da șalántâ

[Cum ai zis?]

piçoróuca / ásta dǵ la pîñç // așá ja / poǵálili //

["Piciorouca"?)

da // puçoróuca / la pîñș așá / di colé jal / ʃti poǵálili íșteǵ // nu ʃ-li
20 snimǵjěsc / ʃ-li puǵ deǵpárti // da slǵnína dǵ pi skinári...iǵ [k] ca cári ári dǵ
[r] di triǵ dǵjěști / da jo puǵ ú...deǵpártǵ // ásta di șarát ñ-a ši ñǵiǵ / ʃ-o puǵ //
nu a.dǵáɸda jo d-amú-ó puǵ / așá șíneș ʃǵ cu bíçǵǵica / adǵáɸda ma scɸót /
dimiñeǵta / ʃǵ așee [ε] d-amú șolánu / cárñeǵ / d-ap cum cárñeǵ / snimǵjěs
slǵnína / ʃ-o puǵ pi másâ / ġinișǵór / ʃ-arǵmíni cárñeǵ // da [ε] cum trúpu
25 luj // rǵmíni híłș cu cárne // ʃ-apóǵ i snimǵjěsc cárñeǵ / di pi ǵásǵ // nú-ǵ tári
júpuǵ // di pe ǵásǵ // așá sirédniǵ // ʃ-cárñe-așeǵ o puǵ deǵpártǵ jár pi másâ /
ġinișǵór // ʃǵ / da ǵásǵle deǵpártǵ // ǵásǵle // ʃ-ai! ma scɸol dimneǵta
adǵáɸda / ʃǵ ǵásǵle / li puǵ sáma sobóǵ / am o castrúl d-iz marǵ / dǵ pátru
lítre // di pátru gǵléǵ // ʃ-o puǵ ǵ...i ǵásǵle / la fund / dá çolánu la puǵ
30 deǵsúpra / álǵi puǵ pim bánž / da jo nu // ʃǵ i șerbǵ salamúrâ / o búçá di
ɸouǵ / șádǵ / sàlamúrâ / vópșe ápa șérbi / iñșépi-a șérbi ápa / ʃ-ápō-ǵ puǵ
sáreǵ / ʃ-amǵéștiș // amǵéștiș amǵéș / amǵéș / pîñș-tokéșt' sáreǵ // ʃ-o búçá di
uouǵ / [ε] ʃ-o slobóz da-ñ castrúli // ʃ-o búçá di ɸouǵ / șádeǵ-așá²³ // deǵsúpra
/ o búçá di uouǵ // nú fșio! mai mul nu-s trébe // ʃánti salamúr-așeǵ o
35 rașește-o / azǵ aj șért-ò / az aj șért-o / mǵnē...[ε] s-a rașí-sâ / di mǵnē
dimneǵtâ / slǵbóz-o iǵpâ // d-amú cum! / iǵ șolán // iǵ șolánăș // slobóž-o
// ʃǵ púni funduriǵeli d-íșteǵ / di scǵn [k] di scǵndurǵ / púni acǵo vo triǵ / ʃ-o
kǵtrișicâ púni / ʃ-a ședǵié cǵt iǵ vree // ʃ-ũ an di dǵl a ședeǵá // da slǵnína /

jō...n-e tá-o // așá ja²⁴ // ș-o tau așá ja²⁴ / ș-o sār / ō-váluș piṅ sári / ș-o puḷ
pim_bănc / ș-amú șádi / im_bănc / șánti o puḷ pim_bănc / ș-puḷ crîșcâ di
caprón / șádi cît aj vrea //

[Și crâșca de "capron" ce este?]

dá di-caprón // d-ásta di ân...capác²⁵ // [...]

[Și din mațe?]

da dim_mátâ / spălă-li gîni / și li rádi / șánti...cum?! / șolánu ŝel cari
la jípuḷ / cárni-așéje / na ș-u u taj bîcațáli / pí_misurúpca / ș-u dăi / și faș
ī...cum? tát pim_misurúpca șolánu / cît îi vre // și dăi acólo kípiéri / in sîṅz /
și șolán / c-amjestică-lá ginișúró / și dăi ḡusturó / și kípiéri / ș-amjestică / și
puḷ iṅ cîrnăt // cîrnătâi //

[Cu ce umpli mațul? Cum îl umpli?]

da jo n-am făcút într-aíst an / an_dat liúda²⁶ / pí misurúpca / trúpca /
da nu ní s-o prińít // di_féeli nu mjerzê // măcár strícát coválca // șánti
m-an_duz_la tjo dúnja²⁷ / așá o léicâ // la vasíje íván / și n-o [ε] n-o dat
níia o liécâ / și pí [k] cu léic-așéje n-am făcút cîrnătî // di_féeli nu mjerzê /
jídeá pi loc / și tot / măcár strícát coválca // [...] șánti noḷi [k] jo m-an_dus
la tjo dúnja / [ε] la cumátra jánja / o cumátru aṅdrúșa / [...] mî-am_fácú
cîrnătî // da gîndeám câ jo / n-oi jeșí dim_mínti // ce jo sîṅgurâ // d-ap_șe!
șádiá pi loc / cîn_dam așá di forcotjé / forcotjé / nu ŝi și fak_jo! / zíc
"doámne / d-ap-și și fak_jo / d-apíi...hîe-n trébi cîrnătî și fac" // [...] n-am
îmbracá máțili / la ŝelilánti / și slăṅzili ŝelea / kíșili ŝelea // jei! ní l-am pus
așá / na hođúj le-am împlút //

[Și "chicile" care sunt?]

t'/kíșili // așeli / [ε] și ci sîm_marí kíș //

[Așa.]

nu ș-așelea așá cu mína / noḷi li ŝineém / și li bîcsijém / și...

[Ai una mai mare și una mai...]

dá / máțali ŝeli cū ḡud /

[Da.]

da / cu ḡud așele-s mai...iṅcúste / da istealánti cū...boișóji is mai
larz // máțá / nu ș-așelea...așelea-z_mai marí pim_misurúpca și li dăi // cūm!
misurúpca puḷ acólo trúpca și...vperiód // da așteea máțl-îstea / slăzili...

[Și ălea groase și cu ălea subțiri la fel le umpleți, tot cu aceeași
umplutură, nu puneți altceva într-una...]

nú_nù / tót_ùna / tót_ùna tre_și le puḷ //

[Tot la fel.]

5

10

15

20

25

30

35

da cáre cum lîubéşti // cári cum lîubéşti / álî cu cári núma puu şi lí
împlâ/ [...]

[Din capul porcului ce faceţi?]

5 à! lă ŝerb / [ɛ] ínr-o castrúlâ / şi la duńíc cu cîţítu / ġinişłór / ş-tot ínr
cîrnát / la puu //

[Tot acolo.]

tot acólu / núma câ pi misurúpcâ nu / da nu tre_şi la dăi // ínr k'ís /
núma şi la dăi // ínr k'ísili ŝéli marí / ím máţáli ŝéli marí / [...]

["Chitoroage" nu faceţi?]

10 k'itoroázi fáşém din cõári // cõárilẽ-aşá ja lę taj / di culeă²⁴ / [...]

[Aceeşi]

trei ieđ cucuiéd

trăjá o cá [k] ím_pădúri / trăjá o cáprâ / şi já avlé / trei je [k] je avé
trei ieđ // şi s-a mîntuít mîncáreã la díşi // şi cápra s-a [ɛ] j-a spus cū
15 iédîlor..."copíji mámi / máma sã dúşi ím_pădúri / şi sã adúcã mîncári //
íncuiét úşa / şi...nu daş nimărúĵ drúmu // pîn n-a viní máma // cîn máma cî
[k] cînd ári sã vînã / a cîntá //: trei ieđ cucuiéd [ɛ] mámeĵ úşa descuiéd /
máma v-a adúşi lápti/şłòr / ín...curnişór / [ɛ] drob di sári²⁸ pi spinári
şî...mălăjés ínr_călcîjăş²⁸ // da copíji j-a díş "bun máma / noi [ɛ] n-ávem sã
20 dam nimărúĵ drúmu " // da lúpuř şe [ɛ] şedęá dupã cásã // şi auzié // tot o
auzít şi c-a zis mămíca // c-a zís căprít [k] cápra // şî s-a dus_ĵ cápra dúpã
mîncári / copíji j-a rãmás acásã / şi cînd cãtã / da báti-n úşã / şi lúpuřu a
strígát // [ɛ] "trei ieđ cucuiét" / c-ur_ġótos grięu / c-ur_glas grięu / şî...a
strígát c-ur_glas [ɛ] grięu / şi je [k] iédu cêl mai mittiél / a zis "nu aiásta nu-j
25 máma // la mamíca nu-j aşá goř [k] glásu" // şî lúpu s-a dus [r] s-a dus
la...cucóşu...ş-a díş: "fã-mĵ glásuř ca la cáprã" // şi cucóşuř j-a făcút glásuř
ca la cáprã / şi jel s-a dus şi a cîntát : "trij ieř_cucuiéd / dáti-mĵ"...cum a
cîntát cápra // şî jeĵ a [k] au dat drúmu / í...au dat drúmu lúpuřuĵ / şi lúpu
j-au mîncát pi d_oi / da cêl mai mic s-a ascúnş ínr_ġurã la [ɛ] cutiórĵ // şi s-a
30 ascúnş ínr_cuPtiorĵ şi...î lúpuř a mîncát pe cęĵ doi / da pe-a trēja / pe-a
tréi_ęa nu l-a pu_tú_găsí / şi s-a dus // vîni căpríta v_ledi / că tot mása-j...úşa-j
d_leskísã / mása-j ridicãti / şî je a ínrát ínr_clásã ş-a [k] ínr_cási / şi a_ş-a
n_cępút a plín_ęe // da...a tréi_ęa ied / a_cel mai mittiél / cáre s-a ascús ínr

cupjórí / ája aşá ŧ-o dŧis "mămíco...mămíca / lúpuŧ ŧ-a mîncát pŧi ĉei doŧ / da
 jeŧ n-am ascúns in_cuptór" / ŧi...da cápra a făcút ŧ...cápra a ascultát tot /
 ŧ-a ĉacút je...dis "jeŧ...oŧ făĉe... práz^dnic lu ĉei doŧ copŧí / ŧi ŧ-oŧ púni
 lŧ...ŧup...scáun dē ĉĉáră / ŧi fásŧi dēdēşúpt fuoc / ŧi ĉĉára s-a topí / da lúpuŧ
 a cădeá / in_foc" // ŧi je a făcút aşá / ŧi lu [k] l-a k'emát / l-a k'imát pe lup / a
 zis je "vínă [ε] fac...práznic lu ĉei doŧ aŧ meŧ copŧí" / lúpuŧ a vinít / ŧi s-a
 pus pi scáun / ĉel di ĉĉáră / di supt scáun ardeá fuocu / ŧi pîn_lúpuŧ a mai
 mîncát / a mai grăŧit / da scáunu s-a topít / ŧi lúpuŧ a că[ε]zút in_foc // da
 cápra a zis: "aşá cuŧ / aşá lúpuŧ ŧ...aşá nu trébuje să mănínĉ altóra copŧí /
 că ŧ-or fáŧe ŧŧje ră" //

5

10

sekerás cáteŧa
 septémbrē / trei septémbrē oŧ aveá páŧsŧriŧe [ani]

trăjá um_moş ŧ-o bábă

trăjá um_moş ŧ-o bábă // ŧi bába iará...bŧilávă / ŧi bába a murít //
 ŧ-arⁱ [k] da jeŧ aveáŧ o fátă // ŧi báb-a murít / ŧ-a rămáz ĝ/d'ídu cŧ bába //
 [k] ŧi! fáta // a rămáz ĝídu cu fáta / ŧi ŧi ŧi ĝídu s-a [r] s-a [k] ŧi i dā móşu s-a
 ŧsu-át adăura // ŧi báb-aŧeŧa tŧtuş aveá fátă // ŧi fáta bábŧi ħic nu ŧtiĉá sâ
 făcă // núma ŧi [ε] sŧi şádă / sâ mŧnínĉi / ŧi iarăş sŧi cŧlĉĉ // dā fáta ĝíduŧuŧ
 tŧtuş [k] tŧt făĉĉá // ŧi spălă / ŧi di mîncát / ŧi torĉĉá / tot ĉe sâ trébuŧá sŧi făcă
 pe-acásă // ŧi ŧată cŧnd ŧ...ŧ jeŧ [r] ŧiŧ aveá o vácă // ŧi bába ŧ-a zis lu fáta
 ĝíduŧuŧ / "n-aŧ [k] je vácă dŧi brŧu / ŧi²⁹...je vácă sâ ti du la păscút" / ŧi ŧ-o
 dat je...ŧo tŧŧorbă dŧi lŧnă // ŧ-a dŧ/zis "pŧnŧi-ŧ viní acásă sâ ŧŧbă...tŧrb-aŧăsta
 toŧăti toŧársă" // ŧi acŧm fáta s-a dus ŧi vácă păŧteá / da je...s-a ...ă-nĉepút a
 plŧnŧe // vácă a-ntrebát-o / "ĉĉ plŧnŧe?!" / da ŧă...a zis "ŧăĉă...bába [ε] bába
 ŧ-o dat să...tŧŧorc / pŧn_tu oŧ păŧŧi / da ŧo n-ăm sŧi dovidŧĉsc p-atŧta" // da
 bába a zis că pŧn n-o făĉĉ / sâ nŧ vib-acásă // ŧi...je...vácă ŧ zis "nŧ-ŧ
 nŧevŧŧĉ / nŧ plŧnŧe / je ŧ-ti cŧlĉi" / da bába a trimás ŧ... / a trimés-o pŧi fátă
 // cŧ...cu dŧŧsa // ŧi vádă // ŧi a trimés-o pŧi fátă / da fáta s-a dus / ŧi vácă ŧ-a
 zis núma / [ε] "dă-ŧ / cŧnt [ε] adŧármŧi ŧŧŧŧi fŧĉti a bábŧi" // fáta a cŧntát ŧi
 ŧŧŧŧ fŧĉti bábŧi aŧ adŧŧmŧ // ŧi / da fáta tŧŧŧ tŧtuş s-a [r] s-a culcát / sŧi cŧnt je
 s-a sculát / ŧi tot iară tŧŧŧ // ŧi vácă ŧ-a zis: "hădem amú acásă" / ŧi fáta bábŧi
 cŧn ŧ-a sculát / tŧtuş iară tŧŧŧ tŧŧŧ // ŧi je n-a vădŧt ĉŧni o tŧŧŧ // sŧi dúĉi ŧă

15

20

25

30

acásă și / i dă bábī līna c̄ej t̄oársă / și báb-a vǎz/dút d̄e-at̄ita vr̄lémj je_át̄ita a
 t̄oars / și je a zis / a trimés-o a dójleā / zi / tótuș cu váca la pǎscút // șī maj
 múltē / maj múltā līnā j̄-a da^d d̄e t̄oars / și bába maj mul_{di} līnā / múltā līnā
 j̄-a da^d di t̄oars / și fáta tótuș s-a dus lā...lā pǎscút váca / și a agúņș /
 5 ș-a-ņșepút a pl̄iņze / s-a-ņșepút a pl̄iņgi // váca tótuș a-ntrebát-o "c̄e pl̄iņz?"
 / je [k] ja j̄-a spus ij / váca a zis "nu-j̄ n̄șevóje je ș-ti cúlca" // d̄oárme /
 d̄oármj Țóki f̄létej bábī / șī..."cúlca-t̄i și tú" // fáta c̄in s-a sculát / tot [r] tot
 10 Ț...tot j̄erá tort / t̄oátā līna j̄erá t̄oársă / și fáta a bábī tótuș c̄ind s-a sculát /
 tótuș j̄erá tot t̄oars // și je n-a vađú nimíc̄i...c̄ind fáta a dovidít at̄ita s̄i
 t̄oarcă // [e] s-a dus fet̄ița acásă / sǎ bába a vađút c̄itā līnă ja [r] ja a t̄oars / și
 a trimás-o a tr̄ie o // [k] a tr̄iļea / a tr̄iļea oarā cu váca // maj múltā līnā j̄-a
 dát jej d̄e t̄oars / sǎ...s-a dus fáta șī tótuș a-ņșepút a pl̄iņzi / c-at̄ita līnā n-a
 dovledí je sǎ t̄oarcă // váca a-ntrebát-o "c̄e pl̄iņz?" // je j̄-a spus̄ / váca j̄-a
 15 spus "nu-j̄ n̄șevóje / ja s-adoármă Țóki f̄léti aj bábī // și cúlki-ti tu / [k] și tu"
 // ș-a luat bába / [k] fáta s-a culcát / a adormít Țóki bábī și s-a culcát / î și /
 c̄in^t s-a sculát / fáta...ḡíđuļuj / s-a vađút c̄a tot ij t̄oars / și fáta bábī tótuș s-a
 sculát / ș-a vađút c̄i tot ij t̄oars / s-a dus jíļea acásă // s̄i s-a dus acásă / j̄éli...
 / da bába a zis d'ḡíđuļuj: "davál s-ō tajē váca // c̄a j̄i...davá s-om tǎjǎ-ò /
 c̄a-j̄ bǎtr̄iņē" / s̄i ḡíđu [k] fáta n̄ vr̄je // da ḡíđu^t a đis "daváj s-om tǎjē-ű"
 20 // s-ō tǎjǎt-ō / șī...s-a tǎjét-ō șī...ă da fáta nu vr̄e s-ō tǎjbe p̄ [r] p̄j vácā / șī
 î...da báb-a tǎjét-ō // șī da váca c̄in ja s-ō tǎjbă / pǎ da je a zis // "jeu oásile
 mjéli / je sǎ le-ņgroápă // îņgroápe-lj // șī...űđle-le-ñ t̄oáte z̄iŷa" // șī c̄in o
 tǎjét-ō pi vácā / fáta a luat oásile sǎ le-ă...gropát // sǎ le Țudá in t̄oáte z̄iŷa //
 z_{di} oásăļe c̄eļea a crescút um_{pom} di mjéri // șī múltj mjériē a rodít
 25 pómu c̄ela // șī mergé p̄i líņgā ačel î [e] la drum j̄erá fáta bábī / șī fáta
 ḡíđuļú // mjerzē pe acólō unē...un_î...bǎját / șī um_{băj} cu cať / șī a đis:
 "cári fat̄a n̄-a agúnge un_î mǎr de pe pom / pe așee jo ș-oj luŷá-o d̄e
 mirjásă" // șī fáta bábī vr̄eá sǎ mǎr̄iti c-așíia-j̄ fáta bǎjétuluj ačestā / șī dǎ sǎ
 rúpā um_{pom} [k] un_î mǎr / di pi pómuť mǎr / dǎ crénġilē sǎ ridicáu îņ_{sus}
 30 / d̄e j̄ără sǎ rúpă...totuș sǎ r̄idicáu îņ_{sus} // nu puté // da la úrmā fáta ḡíđuļuj
 s-ă...apropiát d̄e pom / șī a rupt um_{mǎr} / șī j̄-a dat lu ačel bǎját / s̄i
 fáta...ḡíđuļuj s-a mǎr [k] moșneáguluj s-a mǎrítát //

[Aceeși]

- 1 Subiectul ezită pentru că profesoara din sat, care asistă la înregistrare, îi sugerează un termen.
- 2 Intervenția aparține profesoarei din sat.
- 3 Răspunde intervenției profesoarei.
- 4 Intervine soțul informatoarei.
- 5 Gest: arată spre pat.
- 6 Kotovsk – oraș apropiat.
- 7 Bate cu mâna în masă.
- 8 Întrebarea este formulată de profesoară.
- 9 Cuvinte înțelegibile.
- 10 Își întrerupe povestirea pentru că anchetatorul vorbește în șoaptă cu profesoara care asistă la înregistrare.
- 11 Anchetatorul reia un termen obținut de la informatoarea Ana Corotnean.
- 12 Bate cu mâna în masă.
- 13 Arată spre unul dintre anchetatori, care se află într-un colț al încăperii.
- 14 Gest: arată spre pat.
- 15 Gest cu mâna prin care vrea să sugereze mărimea paharelor: unul mic și celălalt mai mare.
- 16 Intervine soțul informatoarei.
- 17 Lipeskoe – comună învecinată.
- 18 Intervine profesoara din sat.
- 19 Informatoarea nu își dă seama că este înregistrată și explică amănunțit rețetele culinare cu intenția vădită de a le învăța pe anchetatoarele.
- 20 Informatoarea este convinsă că anchetatoarele notează doar rețetele culinare spuse de ea.
- 21 Cuvântul este sugerat de soțul informatoarei.
- 22 Cuvinte înțelegibile.
- 23 Gest: sus.
- 24 Gest.
- 25 Termenul îi este sugerat.
- 26 Se adresează profesoarei care asistă la înregistrare.
- 27 Nume propriu.
- 28 Fragmente sugerate de ceilalți copii care asistă la înregistrare.
- 29 Se întrerupe din povestit din cauza intervențiilor unor informatori care asistă la înregistrare.

TOCILA

(raionul Ananiev, regiunea Odesa, Ucraina)

Culegere: 1991; transcriere: VP

aíša o fost pàdúre

5 [Ce știți dumneavoastră din istoria satului, de unde-i vine numele, îi sat vechi?]

în spurle parínțií hej cá númili / o vinít únu...// áíša o fost pàdúre /
padúrí o fost // o vinít únu pe-o poleán-acólo-n íántru / ím măgázínu šála //
o vinít / o stat pe-o poleánâ ș-o-ŋșepút íel a sí...s-o făcút tošílá / și ascuță
10 tãpóru / și o-ŋșepút a cãrcuí pãdúri / s-o făcút um bordéj djodátâ / ș-ápuj o
vinít áltu / ș-áltu-așă / ș-s-o-ŋșepút a șă strojí / o-ŋșepút a fáši cásâ / šála // și
jáca din...dintr-ásta // da cîș aní / de-amú din níca nícâ-í știí [!] //

iván emiliánîc ráță
șăptîdășpãtru [de ani]

15 **puném papșóí**

cu cáii / hárám // puném papșóíi dúpã plug / șí prașlám ș-aviém
papșóí // bŋnî papșóí s-fășé // tári buní //

[Da' de câte ori îl prășea?]

di trij ȳorí //

20 [Și toate prașilele erau la fel?]

da // tot așá // trij / di trij ȳorí / șánti papșóíi íz buní // âi rariéști / lăș
rãrișȳorí // pãpșóíi s-fac // ș-amú jáca-n grădínâ așá / da djodátâ lãsâ-l cíti
únù / așá // șánti íel sí dúși-n hod // ș-čocăláj o au / sí [=sînt] rãrî // da amú
nu știu a lucrá // nu știu // íii / di știu da / nu gúrují // molodjójju nu pre sâ
25 dău la lúcru / sâ duc la-ŋvațát // dă aítșea jésâ la péŋșe / da sirédni di íca
nu gúruj cî-s punstjéí [=puțintei] / și trãctorle // da trãctorle še-í // íel n-o
prășít trãctoru //

110

[Da' ce înseamnă "nu ghiurui"?)

nu / cum sâ... // ni uspivájet...po po [r] po rúski //

[Când se cocea păpușoiul, cum îl culegeați?]

da cum? // îi sâșir // șánti-ĭ cĥórăt // cĥórăt papșóji șĭ-ĭ adúș / ș-ĭ sui
în pod // șĭ-ĭ tot // cúm ĭi? / cójĭlĭ / bĭĕĭĭli šélea lĭ / li cladĭé șĭ li usúș // dă
álĭĭ li dau foc / da álĭĭ / maj naiĭnti / li hrănjé cu žĭtili // da amú...nu vor sâ
ĭĭbĭ ními șĭ žĭti nu vor sâ ĭĭbĭ //

5

[Nu vor?]

nu vor molodĭóju sĭ ĭĭbĭ de-amú //

[Dar de ce?]

di mĭncát toț vor s-măńĭșĕ / da di ĭĭnút nu vor // ĭ // ĭo-s batrĭń ĭĭu
// trĭĭ ĭĭném o vácâ // o vácâ ĭĭném // [...]

10

[Cum, trei familii ĭĭneți o vacă?]

ĭ? / trĭĭ famĭlĭ / dă // șĭ-n doáua ĭĭu / șĭ ĭn trĭĭ / șĭ pátru ĭĭu //...ĭĭ greu //
nu șĭĭĭ // aíșĭ ĭĭnirĭ nu vor șĭ ĭĭbĭ / da aíșĭ bătĭrĭńĭ nu pot de-amú // ĭáca víni
ș-pĭ-ást saptamĭńĭ vácă la míni // nu/șĭ s-fac ĭo // ĕóru mă duári / un kíĕór
mă duári / nu pot // amú s-o ĭeĭ di fúniĭ / șĭ dú-ti ș- páști // ĭáca ploáĭa
plóuâ / ti duș a páști //

15

[Da, da.]

ĭága cum // treb ș-ti muncĕșĭ // nu te-ĭ muncĭ / nu-ĭ mĭncá //

20

[Același]

poámă

[Da' la poamă cum e tot lucrul ei? Să zicem că puneți prima dată în
pământ.]

prĭma dátĭ / nu cum? // āĭ / adĭńc // bún-aratúră / adĭńc-aratúrĭ //
șánti / dúp-așéĭa o tocméžĭ ĭĭnișĭór / așéla / șĭ puĭ cu cólu // la noĭ cu cólu
puu // șĭ ápâ duc // an_dus ĭo / câ ĭo síńgur am pus / poámă ĭésti // an_dus
cu bóĕĭli ápâ // am ĭĭapadát bóĕĭli aculó / șĭ puném șĭ-ĭ turnám đárađ ápâ
aculó / poámi / șĭ așá punĭém ũĭrĭnd / cumsácadi / sâ žĭb ș-așá / ș-așá / ș-așá
ș-așá [e] piș tót lócu // șĭ piș-on an / doĭ / a trĭĭlea ĭńșepĭ-o roadâ a da /
poáma // a pátra-ńĭ maj bun / roádĭ // ĭácătă-o de-amu-ĭ dóuădăș de-anĭ /
maj mult ĭĭ cĭn / șĭ-ń rodĭéști // la míni-ĭ pi tócmă am vo trĭĭđăș di sóte di
poámă am //

25

30

[Și ce sort aveți?]

la noi a nóstru sort / voi nu lâ-ț ște-lî // țarás jésti...sort / zájber / bajtá
[k] bajtálski sâ nómără / sâ nómârâ câ / bajtál so [k] sátul bajtál aístá-
ucraínâ // ȡ-adús únu poámâ di șéja / și j-o púsî-j nómili bajtál // așá
5 mașcátâ zájber njégru // șánti jésti di șej di crásăști / creslîcî // așéja-j
neágrî neágrî așá / cîn o scurî // mójna cu de șej poámî și innegréști
dnéstru // dáca-j avé đahár // și-j fáși [!] îj faș / îj fáși îj žin cît îj gîndî [!] //

dî la [r] dî la voi vinjé moldoviéni și lua / poámâ // bajéți / cu
gàrmóni / cu [r] cu rádiu-n mașínî cú / și // "gáge / noi cu-a hâatáli poámî
10 on negrí dnéstru [!]" // bajéți cu bánî / știi bánî avjé / đahár jará maj naínti
distúl / cît aț vrut / aț cumparát // amú-ia am luát doj saș ș-am dat jo pátru
súti di rúbli //

[Pe doi saci?]

da / dóuă súti di carbuávi an dat / sácu //

[Același]

și žínu jar îj bun

[Povestiți-ne cum faceți vinul. Dar s-o luați de la cules.]

o rúpeș / ș-o adușém îj coržînî / acásî / și o lasám vo trij pátru đili /
je sâ maj...sâ maj...sâ maj așádâ / sâ maj šéla / șánti sâ maj muáji ȡoleác //
20 șánti...o slobodím pin drobîlcî // punjém îm polobóáși / și-l slobodím pin
zdrobîlcî / o farmám // și cûti o kífluím ș / o lasám pân sâ rídícâ-n sus // dac
s-o rídícát îh sus / îj dam drúmu pi šep // jéști šep di la polobóc la šála
jésti îh žos šep / și cúri // și dú-ȡo drept îh... / îh balércî // ș-vrej // đă-j
đahár / da dáca n-aj đahár / nu-j da // jo j-adáug adíca cîțj-o žumatáti
25 máčăr di kílohrám îj đăj / la čístîj soc // ásta sâ nómârâ // curát soc / din
pomínt cári víni // îj đăj žumatá di kílohrám di đahár și-j / îj maj bun //

[Dar ce rămâne pe fundul "zdrobilcii"?]

așélea / samínța șéja / o đăj pin...pin šála // pim pres / jésti pres //
30 frumúșél îl strîž / și-l đăj pim pres // și scoț cît / cît poț acúló //

[Și ceea ce aruncați, cum le numiți?]

așélea / húșili šélea / șánti li zvîrlím //

[Ce zvîrliti?]

li...li dam la / la rípâ //

[Cum le-ați zis, "húš"?)

fus / î...macúhu šéla //

["Macuh". Da' ați spus un cuvânt, "húšili" sau cum?]

húšili / húši //

["Hușile?"]

nu / și li li dăi / da dácî aĵ đahár / mójno šli li dăi în polobóc / li torni
ápâ / k'jéli rídícî ápa dă dăyori / dă dăyóri // núma a trij / a tríjlea nu nu
rídícî [!] da vdrug li rídícâ //da pănă-ŋ sári rídícî // ímblă // ímblâ strășnic
ímblâ // dă-ĵ / dă-le đahár // da noĵ nu dam așá / în húše / în [r] îm polobóc
// da dúpa š-al scurâm / da noĵ numarám cíti galjét / nū / o cãldáreș // la
caldári dóuâ kílohrami di đahár // dam / și žínu jâr ĵi bñn //

[Al doilea?]

a dójlea / da [!] / și fă cît ĵi yrié [!] / núma de-ĵ avjé đahár // făšém
maj najíntĵ // da amú-ĵà / nu-ĵ nu-ĵ / de-amú maj punstjél [-puțintel] //

[Același]

cásili di lemn

[Să ne spuneți cum se făcea o casă din lemn.]

cum di lĵemñ //...sa fašéy? //

[Așa, de lemn.]

lyay î [k] tajéy fúrçili // toáti tot úna li crojém și li făšéy šépurĵ / li
făšéy šépurĵ / și li puné [k] ĵngropá fúrçili așá drept / și punjé costorqábeļe
éstea pimprežúr // ș-ápiĵ ĵnșepé a le rígluí // fáši bótâ žáiši ș-áiši píntri furš //
și li ašála / șánti-ŋgrádém / di sus ĵŋžos // cu nujéli // așá / ĵngradé ĵmprežúr
// ĵe-ĵ tári di lĵemñ / ĵĵ próčnâ // di zemļeatrosénĵa ĵe-ĵ maj búnâ dicĵt di
kátrĵ // ásta maj rábđi s-a právái dicĵt ašéĵ di... / ašéĵ / ášéĵ să númără //
pimprežúr ĵe-ĵ lĵagátâ / strĵnsâ / ponimáĵtĵ? // ĵe niš [r] niš ašála n-ári niš o
drojéni / níčĵ // nu / cum ĵĵ dá-yo / ĵe nu nu nu sâ šála // k'ĵeĵ [k] popréști //
ș-o-ŋgrádém / șánti o líkéy cu lut di ást párti / di ásta / șánti jârâ di ásta / și
di ásta // pátru lúturĵ ĵĵ day //

[D-apoi cum lutul cela...]¹

îl frãmíntá cu páĵi //

[Cu paie, da?]¹

da / frământá cu cáji // frământá pi pomínt gíni / frământát și...îl jey
cu bóťŭ și-l líkésć // îl líkésć di șéja párti / și-di șéja párti / di șeja párti / j-di
șéja párti // pátru lúťurŭ îj dau / și-puy podęála // tot așá sŭ líkésć // jo đŭć [ε]
/ cásŭli di lemn mă-ntreábŭ cum s-fac //

5 [Cum se făceau înainte?]

da / maj najínti / da //

[Și peste "costoroabe" ce-i puneți?]

nu / puné costoroábŭ / puné căpriyórŭ // [...] da amú j-am pus
fundámint jo cásŭ di ljemn / da j-am pus fundámint // o putręđŭť fúrŭsŭli / da
jo am sapát / și j-am pus fundámint // je đŭ-amú șáđi pi fundámint //

[Și "crîșa" din ce-ai zis dumneata că se făcea?]

di / din páji di sacári //

[Și cum se făcea? Erau anumiți oameni care știau să facă "crîșe" de
astea?]

15 d-áp_cum // o cosá / cosá sácára șéja / și...o împuné-ŭ șnok // adușé
cópŭle șéleja acásá // și li cladjéj // șánti îŭșepé / đŭ-amú-așéja nŭ / núma
cu mŭnele // îmblašŭ / cu-mblașŭ batŭj / și scuturáj građŭntŭli cíti aculó
ușurŭl pi șéj párti / pi șéj párti // ș-ap-o lŭaj cu...cu șumujágu așá-ja // ș-o
bátéj đŭ-o púťiná // o bátéj gíni / îl scuturáj și-n-ábâ grăđŭntŭ // ș-ap_pi
20 gréblâ o grebláj ginișór / și bátéj mărúŭku-m_pomínt / și fășéj snópu bun/
curát sŭ šŭbŭ // ápŭ bizniúš lŭaj // bizniúš sŭ đŭć // așá lŭaj / așá un șumujág și
únu // și áltu // ș-ál punéj așá îŭ_crúși / jáca așá // și cu ligatóáręa / o
ligatóári lóaj / așá / și-j prindéj / și-l luáj / și-punéj córu pi-o bŭcátâ pi ísta /
pi-o bŭcátâ di bizđŭć punéj córu / îŭvŭrtéj...di ástalántŭ bŭcátâ / ál
25 îndreaptáj / și đŭ-ęŭi_ŭșteja fașéj / bunŭ / și-j cladjéj ginișór și-ap_ŭj đaj // únu
acopré / da únu zvŭrlé / în sus / și așéla-l lŭa //

[Ce sunt ăia "bizniuci"?]

bizniúš sŭ đŭć // ál lŭa / și lŭa din șéja párti / o bucăťŭćŭ / om_mărúŭk
/ și di șéj párti // ș-ál šŭšé sŭ pi đŭpa leť // al lŭaj / cu šalalánt // îl ca...îl
30 lŭňžéj cu žanúŭku / și cŭn îl strŭňžéj și-ál ljagáj // [...]

[Da' acoperișul cum este făcut ca să stea pazele? De jur împrejurul
casei ce faci?]

stréšna //

[Și cum este făcută streășina?]

35 stréšna-j leagátŭ cŭ...skŭcu-ŭ_sus //cu skŭcu-ŭ_sus / stréšna-j leagátŭ și-j
batúťŭ gíni / și tóćma pi / pi-đŭ_lŭeť đŭ-amú / tóćma și šŭbŭ gíni // ș-ápâ cŭn
înșék bizđŭćŭ a-j ljagá / đŭ-amú cu skŭcu-ŭ_žŭos / mérži /

[Si de unde se încene "crîșa"?]

di žhos îṅsus sâ dúși // di žos îṅšék' îṅsus // ljež stré...stréšna cu sk'ícu-ṅsūs / toátâ pimprežúr / šánti-ṅšék' cu sk'ícu-ṅžos de-amú // po stjócu vodí // de-amú / sâ scúre di pi...ápa // šî-ṅšék' ašá únu píšti áltu / únu píšti áltu / únu píšti áltu / pân ažúṅž sus // [...]

[Și când ajunge sus, acolo cum împletește?]

5

acólo / acólo cosíța-mpljetéști / ș-ápîj // da...împletjéști cosíți / șî-j púni scíndurî di šej párti / di šēja pártę //

[Cosíța-i tot din paie?]

da / tot di páji // o-mpljetéști ašá / úna víni-ṅcoáši / da úna-ṅcoló // úna-ṅcoáši / da úna-ṅcoló // šî ásta sâ númără cosíță // šî-j úna líṅgâ álta / šî s-prińéști plótno // šánti o príndi cu scíndurâ ašá / ș-o príndi di díṅcoáši // šî deasúpra pi šála tóje dóyâ scíndurî și sî víni ș-o acóperâ adíca sî nu sî dúcâ ápa //

10

[Să cure apa peste ea.]

da / da // șî-j bíni / nu razbáti //

15

[Același]

fašé fíntínâ

[Cum făceau o fântână?]

fašé maj najínti yámni cári maj cu putjéri // fašé fíntínâ / și la sátî ij / fašé ș-pi djál a lor fíntíne / sâ-j pomîṅeáscí // [...]

20

[Așa. Cum făceau o fântână?]

ș-o / o luhá / o luhá díja / díja fund // o sapá // o sàpá / raťúnd / frumyós šánti // îṅšepé a clădí-ṅkátri // díja fund pân îṅsus / dácâ di kátrâ // amú di / dí šála li fac / di crúhurî // bitón // a nyástrâ jácătă-o ajásta la fíntínâ // ij di kátri / da-j ratúndâ ca yóyu / šádi // o clădí-o spejijalíști bunî / bunî spejijalíști // ș-ápîj / ápâ múltâ ári // [...]

25

[Se poate face fântână oriunde sau trebuie să știi să alegi locul?]

nũ / núṅũ // yúndi-j ...yúndi-j sfridilí / apâ trebâ s-šíbâ // [...] undjî-j drágâ / acólo púne-ț fíntínâ //

[Așa-i aicea la dumneavoastră, da' în alte părți nu-i așa.]

30

núma câ...// nu / dácî-j djálu mári //

[Așa.]

ápîj dácî-j deálu mári / acóló de-amú ápa fúzi îjálti párti // je de-amú n-ári cum // da ašá pi la noj / pi íša pi tócmâ / pí...ápî-j gáší // [...]

[Iată ați făcut fântâna de piatră. Ce fac deasupra?]

35

colác / colác // colác aístá sâ númârâ //

[Colacul din ce-i, din lemn?]

nu / din kátrâ //

[Dar înainte din ce făceau?]

5 di lǵemn //

[Și cum le spunea? Tot colac sau altfel?]

tot colác / da di di...di lǵemn jǵará // șî di / kǵar fašé di lǵemn înúntru /
di žizdeéli sâ numără //da / di žizdéli // [...]

[Da' apa o scoți cu mâna?]

10 cū...cu barán / cū jbarán // amú cu baránu //

[Da' mai demult?]

mai dimúlt scotéy cu mína //

[Cu mâna scoteau?]

15 da da // yorǵ cu / ajásta fašéy ĩ...cum [ε] di lǵemn șĭ...cúmpaṇâ /
cúmpaṇâ / cúmpaṇâ // jǵaca la noj jésti cúmpaṇâ cí...facútă-j aculó líṅga
colhóz // aj vadút // cucostǵrc / cúmpaṇâ cucostǵrc // fórmĭ cucostǵrc //

[Același]

ș-avém yojǵ

[Zici dumneata că oamenii aveau oi mai multe mai demult?]

20 avjém yojǵ da / múlti țĭné yojǵ //

[Și cum era obiceiul aici, unde le țineau iarna, unde le țineau vara?]

avjém yocǵalı / spețĭjǵál'no yocól sâ đĭšé // [...]

[Dar vara, nu le adunau toate oile din sat, cineva să se ducă să le
pască? Cum era obiceiul?]

25 da da da / lǵ-aduná // da / șĭ ma / ma ažunžé pi-a me óĉerdi /
primérno jo avjém đǵáši yojǵ / jo paštém đǵáši đĭli // li țĭṅgém la míni đǵáši đĭli
/ ș-fašém dóyǵá pútĭni di cǵș / cum...[!] cum o đĭs țĭgánu [!] đĭšé jǵaca

30 h-o-adús brĭndĭ [!] // dǵă // șĭ fašém / ș-ápuǵ sâ dušé la dumeğatǵ șĭ ĩț
fašéj...caș / șánti sâ dušé la așála / po óĉerdi la toț // șĭ kǵar / cíti cári cíti yojǵ
avjé / atĭțea đĭli țĭnjéy // li dušém ĩṅcoló maj dipárti / ș-aculó jǵará
spețĭjǵál'no façút bordjéj // ĩ...șerbém acólo kǵúrdĭ / cáșy-aista // fašém tot /
bórdéju șála // trajem acólo / đǵáši đĭli trajém // jéli-acólo paștĭéy /
dimineğata li...pǵnǵ-n đĭyǵǵ li dam drúmu // cumscádi // [...]

[Oile unde le mulgeau?]

în țarc / acólo Țn [k] în țarc / în țarc //

[Și țarcul cum era făcut?]

di ga[ε] gard facút / pimprežúr / și jará spețijál'no di dat cîțî-o oáie
piñ-strúngâ / o mînáj / și o prindé hazjájnu / ș-o mulžéu / șántî sâ dušé /
vinjé áltá / ș-o prindjéu // ni dušem noj doj / trij // mulžém acúló //

5

[Și deasupra, că, uite, dacă e timp de așa cu ploaie...]

jará ș-acoprít žimatáti / žimatáti jará acoprít / da žimatáti dișárt // așá
jará // avjéu cum s- sâ déji la dos / di-o ploájî // Țójiili sâ... da pi / pi_łá
dosálá //

10

[Și se chema cumva...]

amú-ja fac / Ț! frumós fac amú // níști / la noj di...lucreádâ dî
arménja //

[Da' eu vreau să vă mai întreb...]

ș-acoprít cu șifer // stîlki di fier / și gard di țámint o pus / așá plíti di
...nánti și și așá frumós // ajásta véčnij... // facút / fac di...n_uma di uđj / c-a
nóștri au cu ši [ε] ș-cúmpiri uđj // i_ pun s-cúmpiri uđj / și i_ibi uoj // [...] am
fost întorlocát cū sátu bajtá / cu múl_ sáti ș-amú ne-am dispártit // ne-am
dispártit dî_łá dî_șî // de-amú ni puu șî... ni l_am a noástri uđj ș-avém uđj //

15

[Să ne spuneți cum hotărați atuncea la început când vă înțelegeați.
Care păzește zece zile, care trei. Cum vă înțelegeați?]

20

i_ / i_ măsurá_ / măsurá_ láptili [...] áp_ cári mai múl_ lápti așéla...
așéla mai múl_ dî_łi i_iné uđjili // ei / și mulžéu // și avjéu kag / și da_ aculó
kag / i_ıkagá_ láptili // i_el sâ-ŋkéga / ș-ál...da_ în solcutjé_ / așá mári / și ál
turná_ / da și-l puné_ sâ scurá // ș-ápu_ mai puné_ o kátrá dúpa ši sâ scurá
píști dî_șu / așá griéu / și sâ scurá di đár bîne // ș-ápá ál loáj_ . . . / ș-ál tăjé_
/ ș-ál sará_ hriñculít / ș-ál punjé_ im_pútiná // șî...ístá-ł cáșu //

25

[Același]

mai apruápi di míni s-šíbâ

[Unde e băiatul dumneavoastră?]

30

în pèrvomájtki... / a_ısa i_... / dî_ñcol_ đje kíráspo_ // a_ıše-ł i_el // a_ısa
lúcrá // i_el o fost kár în poltáva // șántî-o skimbát cfartíre_ / ș-o vínít mai

încăși c-adica mai apruăpi di mîni s-șibă // șî-de-amú jel vo pátru anî di
cîntîi încăși // nu-î dimúlt //

[Și vă duceți pe acolo pe la el des?]

ni dușem / da / da nu pi la adjés / p-îsa pi la tirásput / da la dînsu
5 nu tári djés ni dușem / că n-ávem cînd // jo ajást mașínî dă cîn am vâzút
am gîhít cî-î jîj / că jîj o dîs cî ș-vîj di pervomájsc amú / [k] di pévo mája
// dîși "om_vinî-îcôlo "câ jey amú-ja lunî / mi să-mplinjesc áji // ké jo-s lunî
dûpă dumínica mári / roditâ // nu / ș-jel o dîs "jo mám-oj vinî" // șántî /
d-am_nóra me o kámâ válea / șî dîși "nu cî ay ș-sâ dúcâ nú ștju uni cî nu-ș
10 [= nu știu] šîni denî rojdéneja amú / șî prihéști / ș-o dîs cî n-or vinî amú /
ș-or vinî mai pi húrmâ [!]

[Da' când îi ziua dumnevoastră, când ați zis că sunteți "rodită"?

dúpă tróița // mîni-î tróița // la noj dumínica mári să dîși // dă // șánti
lúnî //

[Da? Mulți ani cu sănătate!]

lunî jey îs...di šîndășășî di anî //

[Să trăiți, la mulți ani!]

ej / dă doámni // spasíbă // dă doámni j_vóya š...dîli múlti /
șî...sanatáti // ș-făr di hóri... //

20 maríja havrilónva lucașéjco // còbán dî ja parínt
šîndășășă di-anî

dácă n-ar ši dumnadájy ši nój n-am ši

că tári mult tári / ș-asárî o pus pi rádvâ / tári nu-ncuăși amú / înu
západ / na úndi / tári mári pîoáji / tári mári potéri // j-o-îngropát / ši ši
25 šî...nū / níminî n-o sarít ș-ažlúti / šî / úóbșci^m tári mári stradáni / ši da pi
rádivî / cum / pridajé / grăjé // cã núma mult parténi sînt / da pómoč ními
nu dăy //

[Da, da, da.]

așá o spus pi rádivî // voj nú va maħnîj / că jo nu ștju cum sîntét voj
30 / parténi or nu parkéni / nu da așá pi rádivî-o spus // dîși "partíja îj múltî /
da ními púmōč nu dă // šî múltî...s-o njacát lúmi // šî j-o dîs cã jery j-o...

ĩ-o-ŋgropát // da cum nu jésti / dʒíʃi / náŋea / noj nu catám / da tot aʃa-j
súflet / ʃíibâ / nu ʃi-j drǎept? // s-ʃíibâ náŋiia ʃéje cum n-a ʃi / nū / súfletu-ĩ tot
aʃála //

[Sigur.]

cum aʃa! noj trǎjím pi lúmi / ʃ-únu cu áltu / ʃ-núŋi-ŋvoím / ʃ-nu nã /
...ca aʃel di dʒíʃi / nu ni-mpoʃtaím // [ɛ] ŋjavástã ʃajásta ni-ĩ stríinã // da dǎ ja
/ dác-a mérzi drúmu / da jo ʃavá h-i ʃúdã // síŋgʊrã pǒátj-am... / dǎ ʃi jeʊ ʃi
bãtu / ʃíjes ʃ-o...o bát // ʃ-o uʃíd pi díŋsa // cá je di múlti orj mér pi lǎ / d-ap
di začém je híia h-i ʒinovátã? / í? // ca ʃ-aísta // ʃi mi-j ʒinovát dac-o dat di
sus // dùmnãdǎj o dat plujáa ásta // cá lúmęa dʒíʃi cá nũ-j dumnadǎu // nul
// dácã jésti dumnadǎj / cá dacã n-ar ʃi dumnadǎj ʃi nõj n-am ʃi // [...] ʃi
jáca ʃ-o spus di milíŋi / dácã nú am íntǎlés ʃi // milíŋiia o aʒiutát // íli milíŋiia
n-o aʒiutát / cá jii / ʃtiŋ / ucraínéj grǎjé / da jeʊ cam ucraínéjŋu prea gí-
ni-ŋǎlǎég... // dǎ / d-am aʃá cît a-ŋǎlǎés cî...cî nu-j gíni-o făcút // [...] nu /
ʃ-jáca vă spu cū... // o pǎredát asárã pi rádivã // jo nú ʃtiŋ / pǒatj
duhavúastrã aʃ audít / o n-aʃ audít / dǎ jo am o ráblã di rádivã ʃi... grígije //
[!] ʃi cînd aúd / nu hí pári gíni // nú-h pári gíni cî...cî síntjém toʃ pi pomínt
ʃi toʃ...toʃ avjém súflet / ʃi toʃ vrem ʃi / cum dʒíʃi / ʃ-kít ʃi mĩŋcám / ʃ-o-m
brăcamínũ ʃ-o-mbracám // da / da nú ʃtiŋ dácã cu ást scumpátate-aʃá tári
/ tári gíni nu-a ʃi //

[Aceeși]

kíta

[Cum se făcea pâinea pe aici?]

sã făʃé maj najínti da / kíta t-oj spúni cum // sã duʃé a ríʃniŋi // ʃ-o
ríʃnié... / cū...cu di kátrã / aʃá / síŋgʊrã ínvirtjé // ʃ-ápu făʃé ʊopárca //
ʃ-ápu plãmãdjé // ʃ-áp-o frãmíntã // da jel ʃi la deaľ o scotjé // sã duʃé
fuméja aʃéja ʃi la deaľ / ʃi je faʃé ʊopárca / lucrã toátã dʒiŋa / ʃi vinié ʃi făʃé
ʊopárca // ʃ-áp sã duʃé la deaľ / ʃ-ápu viné ʃ-o plãmãdjé // ʃ-ápu nuáptea o
coʃiŋé / tǎlǎtã / ʃã jé...doské o sútcî / pĩn o coʃiŋé // d-ap ríʃnié // uscã
papʃój / sàcárã / maj najínti...jarã sacárã // ʃtiŋ cî-j sacára pi lúmi?

[Da, da.]

jésti aʃá skic lung // sacárã // ʃi de ʃéji kíta // ʃí făʃé jáca aʃá / ʃ-sã
muŋsê // ʃi noj am munʃít ʃ-am aʒúŋs sã trǎjím gíni ʃi-ĩ tót greʊ // tót greʊ
// noj gíni nu trǎím // tot greʊ //

[Da' ca să crească "chita", să se ridice, ce trebuia să-i pună?]

[...] amú-ja pu și yáymá / amú-ı pu și ũsqári / amú púni și marharín
dácâ jésti-n mahazín / da dacı nu-ı...

[Da' mai demult?]

5 maj dimúlt / aşá s-punjé / da // dā/ da atúnşá nu-ı punié hícă //
atúnşá coşé aşé parpalác //

[Aşa parpalac?]

10 parpalaşél și líkijés / ş-aşá cu...cu-aşála s-o muşşít naródu // și cu
papúc di feştílá / și cu papúc di líná / care-avé yoj // da cári ny-avjé yoj /
núma papúc di feştíli //

[Aceeași]

cínipa

15 cínipâ şămaná // yó şamaná s-punjé copkíji storojú // și pi míni mă
punjé // da jo și faşém? adomém // și cú cócîh pimprejúru héy / dā máma
cîn_vinjé díJa lúcro / vaj di kícá me cíti...je paşá // ş-ma sculá / ş-áp cín [ε]
cínipa şéja creştjé s-o rupém // și jará cu samínţá // și jará sáci // pı-aşéj sáci
o rupém djopárti / pı-aşéj cu samínţá yó lasám și faşé samínţá // da pı-aşéj
o puném mărunkéli / snokışórı // s-o-mblătjém cu-mblăşıyú / ş-áp-o duşém
la jáz // s-o tokém // punjém bjéji / kétri / pömınt // faşém tokíla // şıdjé
20 nóyá dıli // ş-noı ni duşém s-o scotjém / s-o spalám / s-o uscám / s-o
aduşém acásá // cári-avé carúje / cári-avé cu táčcá / cári-avé cu skınáreşá //
cáreş cúş-avé //

25 și jará batatyári // s-punjém s-o batjém la batatyári / şántı-o dam la
mélniţá / şántı-o dam la rázılá / şántı-o dam la píerij / ş-áp-o torşém // aşél
din fıjı...[k] și faşém fıjıjór // aşá cu gámálıja aíşa s-aíşa / și sâ şcotujé fıjıjór
// ş-otórşém maj şıptıri // și faşém cínipá...şéja [k] pındı // și ni faşé máma
caméşı / ni faşé tşórbı / şfartúurı / dintr-aşéja // da dintr-aşál maj gros / faşé
láturı // jáca jo ş-oı aratá pi şéja [...] // ásta-ı feştíla² // feştíla jácă scyárı
30 ásta-ı scyárta // ap-faşém vjerétci / dın...cári şınjé yoj / faşé scümáni [...]

[Dar după ce cânepa era periată, de câte feluri era?]

jerá fıjıjór și jerá mícaņcı / și jará fiştílá // fiştíl-ajástá gryásá /
mícaņca sâ faşé urdála / da fıjóru sâ faşé ı...pındá //

[Bătătura...]

pîndî / pîndî supîri / ş-faşéj cãmés // meržé în trij în pátru sórtur
meržé //

[Şi când ghileai pânza, cum făceaţi?]

nu / fašém ĩ / dj_éstea-ja! / lěşĭji // lěşĭj o punĭém / ş-ō uopĭrĭém ĩ / ĩn_
şĭjubéj / ş-o ōpărem / o dugém / acólō / de-a dōura // ş-áp_ašéja o scotiém /
ş-ō bătiém cū...cu cačălca ş-ápă o ĝilém // şĭ s-faşé balăji / şan[ε] cosă
cãmés // am purtát // he he hé! / cĭn ħ-adúc amĭntĭ...

5

[Dar urzeala, cum ştiaţi câtă vă trebuie?]

nu / d-apu rāşkĭjém ş-numarám // [...]

[Şi câte fire puneai?]

ĩ / puném šĭŋš / đăšĭ ĩ...jĝiút // ş-ápăj li numarám / şĭ di cĭt di lat /
cum ş-jarâ spáta // şĭ di pásprăš / cum jarâ di gros [...]

10

[Şi într-o "jghiujă" câte fire erau?]

ĩ / trij / ĩ jĝiúĭ... / ĩn žĭrbĭ-s trij ħĭri // ĩn žĭrbĭ // jăcată-le-s ja! //
jăcată-li // vidét? // aiš ja-s đăšĭ žĭrbĭ² // đăšĭ žĭrbĭ // jăc-aşa ca úna / doáua
/ trij / pátru / šĭŋš / şásĭ / şăptĭ / uopt / nqáua / đăšĭ... / ş-navérnō aĭša-s šĭri /
ĭli-s úŋsprăš / ĭli-s úŋsprĭjĝiút // ĩn úŋsprăj jĝiút // áp-aĭša-n úŋsprăj jĝiút /
aĭša fašém um motovĭélnic //

15

[Da, aista-i motovelnic.]

aĭsta-j motovĭélnic // úŋsprăj jĝiút // aĭsta-j / aĭsta-j scul //

20

[Tot îi scul.]

tót ĭj scul // jăcată-lă // aĭsta aşá-j di luŋ / jaca tráže aĭsta-ŋçoló /
aĭsta-j scuĭ // aĭša-j crúša [...]

[Asta de când erai mneata fată mare?]³

da / di cĭn jex am fost fátâ mári ş-áp-am ŋasút mĭniştĭegurĭ // [...]

25

[Pe asta din feştilă cu ce o vopseaţi sau cum se zice?]

o / c-o spátâ maj mári / ş-tót ĩn státivi // d-áp-o toršém //

[Cu ce-o "crăsăţi"?]

d-ápă...crascĭ // cumparám dĭJa adjés // punĭém şĭ crasám ĩn šaMún //
jăca ráznăj fĭelĭ / jăca jésĭ // jăca jésti nĭégru / jésti jăca gălbân / ħulbóviĭ //

[Da' asta cum?]

ħulbóviĭ aĭsta uo fost / ĩn pári // da / cĭ-albástru sâ đĭši / ħulbóviĭ //
vjĕrdi [...]

30

[Dar nu se mai "crasă" şi cu frunze sau cu coajă de nuc?]

nú_ştĭu / jo n-ám crăšĭt // [...]

35

[Dar când avea femeia multă cânepă de tors...]

je he hĕj / kĭti di fĭjuoári jerá / kĭti // ĩn kĭtá jarâ dōuđás di fĭjuári //

[Şi după ce era toarsă , ce-i făceaţi?]

5   áp-o rişkiĭém / ǎ rişkiĭém // ş-ap_şánti o puniém pĭ urđĭtuári...[k] /
 vĭrtĭjélniĭi da / vĭrtĭjélniĭi // ş-o puném pi vĭrtĭjélniĭi şi...naiĭntĭ-o puném în
 cutĭóri / scúlurli / şi lĭ coşém cū ŝanúşâ dĭ cí...[k] di báz_di řaşărĭtĭ / dĭ
 lĭemni // şántĭ-o duşém la fintĭnĭ / şánti řaşám pĭnđa / ş-áp-o duşém la
 fintĭnĭ ş-o ġilém // pĭnđa ŝéja // şi o-ntintđém pi ĭárbĭ / ŝĭ_sâ uscá / ş-o
 strĭnđém / ŝĭ_ĭár ş-o mujém // şi ni munşém o várĭ-ntreágâ / pĭn vidĭém
 çamés pi trup //

[Aceeşi]

cláca [:] şăđătuára

10   [Se făcea şezătoare sau clacă?]
 cláşe / clăş řaşém / clăş //
 [Da. Şi cum se făcea o clacă?]
 cum? sâ găté naródu / cu di mĭnçát / cu di tot / şi poftĭm // ca la
 práznic // ĭácâ / la clácâ // ş-núma sâ duşé şi kámá / mahaleáŋca ŝéja / şi ni
 15   duşém / ni ġřamadĭm // dóyăđăş / trijđăş di clacaniĭ // şi torşém tuátâ
 nyáptea // ş-ápâ ni ūospátá cu ŝi ĭerá / cu borş gros / cu di papşóĭ / cu... //
 çy-oleác-acólo / dác_ĭará uĭ_kic di curĭék / ş-un kĭc di řáp_prajĭlá / ápâ ĭerá
 ġĭni / da dácâ nu / núma aculó / nişĭ crupuşuári / ş-dup-ája vinĭéĭ acásâ //
 [Da' veneau şi flăcăii?]
 20   d-ap_dácâ ĭará pim_mahálâ vinĭé / da aşá / da di úni / că atúnŝa o
 fost batălĭ / hólodurĭ // nu / tári flăcăĭ nu ĭará / núma băbărĭt d-ĭsta ĭará
 mult / da flăcăĭ...[!!] nu pre ĭerá // d-áp_şi / da bărbatóĭu-ĭ mai slab la
 jalúdoc / ĭel mai ráptĭ [=repede] o murĭt în hólod // da... muşigaĭta ásta o
 25   rămás // da // dúpâ... / d-ap ŝi řĭđjét / d-ápâ-ĭ drĭept ŝi // la bătalĭji pi mujérĭ
 nu tári ĭĭ-o luýát / lă...în hólod bărbátóĭi mai tári-o murĭt // da noĭ am ramás
 // tot noĭ am ramás // noĭ / líla nyástrâ / noĭ // ap_di ŝi noĭ sĭntém đeasúpra /
 că noĭ mai mult am ramás //
 [Au murit mulţi în sat, când a fost...]
 o murĭt / o murĭt // creştĭnĭ di íştea / barbatóĭ o murĭt // tinereáĭe
 30   ūobşé o murĭt // cĭĭ ĭĭ vré // şi ĭ-o luýát şi pin fazaú⁴ / ş-ap_şántĭ pin donbás
 // dác_s-o řĭdicát di şásprăşĭ-aj // da pi noĭ unĭ_nĭ-o luýát? //
 [Când s-a făcut colhozul, au mai luat "culaci"?]
 e he hē / ap-atúnŝa ġéáta máma me / o dat din căsĭ / şi ĭ-o luát ĭĭ // şi
 ĭĭ-o luát tot / şi din ulşór ĭĭ-o luát / şi...di piş_tot lócu o luát //

[V-a povestit mama cum s-a întâmpat?]

tot o fost // și o murít naród dí pi lát^{ura} drúmulu^l // da áltu muré / da áltu žiu j^{er}á // da jii meržé / načálniči / și-^l lua-^η carú^l / și-^l da o kíli di gríy la ašála / o di papšó^l / și-^l dušé la gryáp^l și-^l îngropá di žiu //

[Aoleul Așa s-a întâmpat?]

da / da // îngropá di žiu naród / c-ap^{ca} și-^l děj^l lu^l o kíli dí...di mîncári și / ș-măní^lși // da jel o-mblát píntri cásá / ș-o strîns tot / ș-o dat naródu ș-o făcút aiš hólod // ș-atú^lșá / atú^lșá naródu [...] / da o făcút păgíni // păgíni nóștri // jo di ši đíc cí...cí sîntém / nu / nu sîntém naród / da păgíni // î // únu pi áltu nu ni sufirím [...]

[Și când era cu șezătoarea, cum era?]

ē / d-ap^{cum} j^{er}á cu șăđ^ltuári? // cu șăđ^ltuári trăím gíni cu neată / și c^u-ašé^l ma^lha^lleá^lncá / și viné^l la míni / ș-toršém / dác-avjém jo lámpí // da dác^{nu} j^{er}á lámpí / ap-oprindém tri^l poponjé^lturí // tri^l poponjé^lturí áprindém așá / și sâ^lvádí // și^l toršjém și tot // da dáci j^{er}ám fjéti / ápâ viné cîti-on băjé^lt acú^lló / și ma^l šidjém la hórbi / și sí dušé și tot / ș-j^{er}á // și-^l împljé^l di tors ašá-mblínd cásili // cí^l sîngurá t-j^{er}á somn //

[Sigur că da.]

da // făšé^l o mămalígi ca o roátí di cotígi / ș-o mîncáj ș... / cu șăž^ltuára^lșe^l cu cari viné ž // da cári avé un pépini murát / j^{er}á gíni / da cári nu j^{er}á niš pépini murát / ápâ punjé^l...[k] turnáj ápâ / făšé^l žjándri //

[Cum?]

ápí turnái ^l...în / în ša^lún î^l šála / ș-puné^l un boz^l di mămalígi ș-un kíc di sári / și j^{er}á žjándrá //

[Așa se chema?]

ašá ašé^lja sâ k^lemá //

[Era mai moale sau cum?]

ašá / šurlúgá j^{er}á... / mamalígi mujéti // ca cum dă^l la cîni amú / da síngur-o mîncáj atú^lșá // [!] da // da atú^lșá turnáj ápí crúdí / și puné^l uoleáci di sári / ș-amisticáj mămalíga šé^lja / ș-ápu j^{er}á žeándri // amú dă^l la cîni ašá / da atú^lșá no^l mîncám // da de-am^l pridjót^lsa j^{er} mîncám // dac^l kíta-^l / piš^l carbóva-^l kíta / znáčit j^{er} î^l mîncá mămalígi mujéti //

[Aceeși]

5

10

15

20

25

30

poponéțu

[Cum ai zis, dacă nu avea femeia lampă, ce ardeai?]

poponjéțurj // jăca așá șîpsjór /

[Cum era poponețul ăsta?]

5 nu / cum jără? Ț... / jără așá: o bîțelcútâ / și o lușá di la rúccî,
Ț...cîybúcu șéla di la rúccî // jără rúcc-așá / cí-implîntáî în calamárâ // ș-ap-
scotéj așála / și vîrêj o tjárfî într-așéja / șánti-l vîráj în șîp / ș-ardjé acúló //
turnáj mólăcâ di solărdâ / or cari-avjé o bîcâțîcâ di ũnt / așá / ti hjerj și //
ș-dj-acúló ardjé așála / poponéțu șála și torșjém //

10 da nu jără sarnîși // și cári jără curjášci / avjé Ț...créminj / și mîskîj //
șj scapará // așá / da da da / sâré scîntéj // și sâré pi tjárf-așéja / fu fu fu⁵ !
fojém pîn mă-șfílám // [!!] șánt o-adușém // dac-aíst yom jără-m mahálâ / la
mîni / nu jără yom / ș-ma dușém ș-adușém jarátic în țeárfâ / și fojém și
fojém ș-nu s-stîngâ // da dac s-stîngé / stîngé / napój ma-ntorșém // or dac
15 vidjém únu cá mérzi drúmu și curjé/mă dușém cu tjárfâ / și h-aprîndé dí ja
țahárcî [...]

[Și tearfa aia putea fi din orice?]

nu / tjárfâ / da // d-ap dę-amú / așá di și nu jără // sac / d-ísta-ja /
câ...alt-așá tjárfâ nu jără //

[De sac.]

di sac / da //

[Aceeși]

leșîja

[Ca să ghilești puneai cenușă...]

25 dȚ...di bîjéțâ di răsarîțâ //

[Și cenușa aia o puneai într-o...]

o puném Ț... / fașém uņcróp // și turnám în știbjéj / punjém șenúș /
ș-turnám î...uņcróp / și je sâ yopăré / ș-ápâ vîrám acúló / în dubála șéja // și
așéja și șcutujé leșîjî // dâ ĩncî / o stricurá / câ je cu cãrbúnj // ș-o stricurám
30 / sí fáșé // da je ápa jără mǎli mǎli / și sũ dugé acúló așéjâ / ș-ápî șánti
dam lã...

[Și prin ce o strecurai?]

și cínip-ajásta tăt... // d-aP pīn ĕi? // pin stulcutéř di cínipī / di din... /
din řei di ni fařém caméřeř // di pínđi //

[Știubeiul ásta cum aráta? Din ce era făcut?]

di ljemn // diŋ_copác di sálři // ři dařtújé cári putjé / dařtújé ři fařé
ařá⁶ / bórtâ / da / ř-řěl ramhé ařá nānt / ařá di nant / di copác // ř-ap-acólo /
c-atúnřa nu řará ařá ři fař cu dğáři / cu řécurř...cu rázni //

5

[Aceeși]

fařé vrăř

[Ce obicei era de Sfântul Andrei?]

sâ făse / sâ făse / řánti / ř-ápu...řará amíntrileřa fařé vrăř // cáři-avje
gard // píJát^uřea drúmulu // sâ duřé ři liřágá parř // ři liřágá / numără nóřâ
parř / ř [k] řóřt / da a nóřa řeřágá // cğ-átâ rořă / ř-cu busuióc / da a dářđa /
s-duřé ř-ăl vidjé // dář^k řará cu cğáři / a ři bogát // da dař^k řará fářă cğáři /
řará sărác // ři dař^k řará cu pripřórci / znářiti řará vďďăřóř // da dacă řará
driřpt...páru / znářiti řará driřpt // da dař^k řará řăbănós / řtiř // řiři-om^u par /
znářiti ...řará řiri řăbănós // ř-ăřá ř-řará //

10

15

[Aceeși]

lúkij

[Pe aici se întâmpla câteodată să vină lupii la oi?]

o fost / o fost lúk // o fost lúkī... / ařša dáři nu-ăřă dipáři / lă / di noř /
la vărvara ajásta-řă / la tát-so o fost un lup la řóř // la vărvara ásta dí^u la valř
di natasřja sorğáje // řn řind cū řlřna je trăřeřti // ři tát-sř-o uřis lúpu / řel...
/ řáca nu ř-oř spúni // řel o scăpătát ř acúló ř / řň_corlátř sâ kámâ la řóř / ři
dí^u la řóř řřá // ři řel o-avút řinjeři dí^u pi fireăřtră // ř-l-ompuřcát / ři nu řará
mřort / řiř // řiř^u l-o pus řnr-o hárbī / ři ře-am gramadř řša řn dvor / c-ařř
řará colhóz / ařř amú-řa / d-atúnřa nu řará / řará conřúřni // ři ře-am dus /
da řel řidjé-ntr-o hárbī řřágát [...] / řáca řiř mínti // ři řará sur // ařá cam cu
řiřiniř // da noř ře-am gramadř bastrucărřje / ři vidjém // ři řtim / câ noř
nu vařúřim lup // ř-ăřă / řiř^u řiř mínti // că^u ásta / da ásta d-amú dđpă batalři
// ři la ařél řom řará řóř // da řóř nu pre řará la cásâ // ařá cř^u rar / dař^k řará
hazřān / ařá...că-ř-lucřédă řel izdřvi řavá / ř-áp ři řiř^u řóř / da ařá / nu //

20

25

30

[Da' dumneata altădată ai mai văzut lup, de atunci?]

am fost odată / de-am^u iarăm mai marișu^uară / la skíși ne-am dus / și
ni-o lu^uat din urmă / cot la valíșica braháruluj // da di^u la padúrj-o vínit / da
noj la valíșica braháruluj strînzém skíși... / copkíj // ș-dác-așála mititjél / așá
5 un țîncuș^uór / psíni [- pesemne] // ș-am fu^uzít //

[Aceeși]

porș salbătîș

porș salbătîș // porș am va^uđút // e^u strășnic c^uóșu am vazút o dátâ //
nu ștj^u / jel porc or scru^uáfá / or șe iará // viném di^u la bajtáli⁷ // di^u la
10 sobránije și / áișá di^u la jázu lu vánica / pi-ásta párti // și di súpt on tufárj /
súr // jo dj-apróapi l-am va^uđút // da átúnșá am va^uđút // p^uorc / s^ur așá ca
cápra // și flo^ușós toje-așá ca cápra // da cu-o s^url-așá di lúnge⁸ // și când
lu^uat-o di... / jél nu a și fu^uzít / și fost núma noj / da noj viném vo pásprășe //
și hă hă hă / hă hă hă / pi žos / da jél cî^uo sarít di supt on tufárj / și cînd o
15 rúpt-o // ș-așá / čut' c-o kícát la de^ual / șánti ș-o dat drúmu-așá-n... cu-ásta
párti înspri jázu la vánica // și da noj ca cîndjodátâ đic / jo a^uđis cá-^u u^u
cîrlán sur // dă ișčialán^u / jará barbató^u / đíșe / dă do bî cîrlán / aista-^u porc
salbátic" // și dj-atítá țj^u mínti cá jél iará sur / și línós tári // nō / ij[-ăștia]
di cásá / nú-^u așá línós // da așála / așá ca cápra / cá jo am cápri și prăžásc
20 cápri / tóčno așél / porc^u-așéla așá ca cápra o fost // da jii álți đic cá jél cu
súrla scúrtâ / nu / așéla cu súrla lúnge...iará // nú ștj^u álți // da pe-așála l-am
vázút sū[k] lu^ug la súrlâ //

[Da' se întâmplă ca porciiăștia să atace oamenii, să le facă rău?]

sînt / sînt... / sînt // gră [k] grăjésc lúmeșá cî pin álți pârț așá / dă pi^u la
25 noj așá nú ștj^u / n-am auđít așá kar pi-apróapi așá / ca ș-lă prîndâ pórcu /
ș-ál...

[Se zice că dacă-i scroafă și are purcei mici, atunci...]

po^uáti / po^uáti // e^u hē! / dacă je cam s-acu^ufúnde^uđá / niș t...nu súfâr niș
un șom pi-aculó dácă je sâ-ntîmplă ș-áj^ubâ purșéj //

[Da?]

da / ș-încî mititjél // da dj-am dácâ-^u groș șánti / sâ jási jii pi de^ual / jii
30 sâ dúși pi la papșó^u / pi-úndi pi la cîmpurj / pi^u la șála // sî dūc...cu gramáda
/ cu pu^ujet de-a lor / ímblâ //

[Aceeși]

șánti-așéja o fost strigoáici

aíša-m mahálã / tátu lu cólea [k] / níc-a lu cólea gó'uhó // la aiașt
cásí o priș / o rás-o-ŋ frúnti ș-a dăuza o gasát-o / pi fereáștã // dîșé cá... //
d-áp-aist- așá sã prihész // cári / cîn fașé yodát lúmea copkíji mult // și dac-ò
facút șápti fiéti / ř șás fiéti o fost féti / da a șáptea o fost cu cõadí // șánti-așéja 5
o fost strigoáici // or dac-o facút bajét șápti / șásí o fost ca la lúmi / da a
șáptea o fost cu cõadí // șánti așéla o fost strigój // așála-z da de-a-ŋ cápra /
și-s-fășé mîți / ș-cíni / și s-dúșé ș-luã rázni măr... // nu / jo n-am vadút dí-
ajéștea / aúd //

[Numai ce-auziți?]

da // așá am audít / da // d-áp-amú'fáși ními șápti copkíji //

[Aceeși]

[Capra cu trei iezi]

trájé yodátã yõ cápré ș-avlé trij ied / ș-s-o dus cápra yodátã la
pădúri / ř...lj-o spus iedilor // "iáca iey mă duc j yã adúc v'õhá [ε] lápti ř / 15
sári / di [ε] kítã / di tyáti v-oj adúși // da voj / númã...cîn oj báti iey / atúnșã
ni-z da drúmu" // și iáca ie s-a dus / da lúpu o șáđút / ș-o ascultát / ș-o vinít
/ ș-o bătút în fereáștrã / dã iedji dîși "ásta nu-j máma nõáștrã" / únu dîșé /
da únu dîșé "ásta-j máma nõáștrã" // șánti takí / iel s-o dus // s-o dus
ș-o-ascuțít dínți / a vinít ř / yõ... / o-ŋșepút a strigá // da jji j-o dat drúmu // 20
gînéu [-gândeau] câ-j máma ijiș // únu s-õ [k] rápîdi s-o ascúŋs în cuptjóri
/ da únu s-o-ascúŋs în cordíŋcã / ř cordíŋcã / da únu / așá ș-o ramás // și
iel o-ntrát / și l-o mîŋcát pj únu / ș-ap-l-o găsít pi așél sup cordíŋcã și l-a
mîŋcát / și lj-o pus cáptili pî...pi fereáștrã // cîn a vinít máma / da jël-núma
únu ierã // și je...ã / o luyát / ș-o făcút yu foc mári / o pus yu scáyyun di šárã 25
j-o făcút / șánti...o kémát lúpu // "vin" / dîși / "cumátruli și...aj c-aŋ facút
plașinti / pένtru am [ε] / copkíji hej" // și iel o vinít / ř j-s-o pus pi scáyyunu
șála di sãf / [k] dī čárã / și cîn... / scáyyunu s-o topít / și õ cãđút acúló
ŋ...grõapa șej cu foc // și strigá // "cũmãtrã / scyãti-mã" // da iel dîși "dã-n

[k] / șăd̥ acólô " d̥își jel / "h̥-aj̥ mîncát copkîji / acúló rãmán" // ș̥ cõpkîji
ji̥ o îșîť dj-a [k] / o j̥îșîť din pîntîș̥ d̥îJa dîŋsu //

g̥ena crăsiún
pájsprîși [ani]

5

trăjé yodátâ on gid

cũm...trăjé yodátâ on gid ș-õ o võ [k] âvút yõ bábî și cum / ș-avé o
fát̥ / ș-o kãmá ánușca [l] // ș-o vinít fétili / șî o jéjbâ yodátâ lã pädúri // o
vinít ș-o jéjbâ / șî o lyat-õ / da je s-o dus / s̥-strîŋgã [ε] florișéli // s-o dus jéli
/ je s-o prãpãdít di fétili șelälánti / ș-o fãc̥y [k] / mergînd pim pädúri o dad̥
di cása bábî jihéji //

10

[Baba iaga.]⁹

bába jahá // șî bába jahá o lyat-o la dîŋsa / híreș / i̥ d̥îșé și-̥ fãcã di
mîncát / șîbã ubirít piŋ cãsã // nu / da j̥õ / șî...[ε] o to șpus / dacã [ε] vodátâ
je n-ã fãșî di mîncát / nu a ši ubirít / je pi dîŋsa a frîzi / ș-a mîncã-wo // șî
odátâ / je dj-amú s-o sãturát di facút di mîncát // ș-o lyat ș-õ... // bába jahá
o vinít / da j̥i di mîncát nu jará gáta // da je d̥îșé "jác-amú ti ard" / ș-o lyat
ș-o dat foc îŋcuptórî / și õ...yõ lyat lopáta / și d̥își / "punî-ti píJopátâ" / d̥își
/ "și t̥e-oj da-ŋcuptórî" //

15

da je d̥își "da j̥e nu știy cum sã mã pudesc" / d̥îș / -"arátã-h" // da je
a lyat și s-a pus acólô // da je o dát-o-ŋcutiórî //

20

[Același]

on lup

m-am dus cu mãmã... / m-am dus j̥e cu mãma și-̥cu frátili h̥ey / a
dój̥ea[ε] verișór¹⁰ / n̥-am dus la padúri dúpã...smoródinã // și cînt...viném
înapój / da j̥el / pin [k] am vãdút di latúreã pädúri / noj̥ mjerzém îŋ deãl /
da-m pädúri / da noj̥ am vãdút on lup // și noj̥ merzém ŋ deãl / da j̥el
mjerzé p̥ / pim pädúri // șánti noj̥ n̥-am dus îŋcõló pi șéla deãl / da j̥el tot
așé s-o pus pi-o trunķínã ș-șîdjé și-̥ni prãžé pi noj̥ //

25

[Același]

váfile

ne-am dus noi...uodátâ cu váčile și...o-nșepút a ploúá // ș-noi ne-am
dus ne-am ascúns în [ε] / acúló într-o posátcâ // supt copác / da vášili-a
rămás // cînd o stat di ploúát/ noi am vinít / da vášili nu jéráú // s-o dus / s-o
dus tuáti // și noi am îmblát pîn la vō / vrjo dóúsprișe șásurj din noápti //
ș- núma a me vácâ jo n-am găsít-ú și jē / jo an jégát-o dj-uñ / dj-uñ copác /
și m-an dúș și ji-ažútam bajéřilor a catá vášili // și lja vō / așē dóúsprișe
șásurj ș-lj-o găsít jji la ũ-om în grădínâ / și yómu șála nu vre și lă dăje / și
li dáji vášili // șánti jo n-am luát váca / și m-an dus acásâ / da jji la von șas
din nuápti / [ε] s-o dus acásâ //

[Fără vaci?]

nu // ji-o dat șánti vášili //

[Același]

sátu nóstru

sátu nóstru [...] ij dimúlt // jel ári vo pátrū...suđ di anj // ũ...pérvij cîn
o tráit aíše / áiša o fost on bojér // dá-ncâ inaínti áiša o fost mári // șánti
máreș s-o ničșorát și áiša pérvij o tráit on bojérj // jēl avjé d-íștea...služ / și
unđ dj la áltu / și s-ō organizát sátu ísta // șánti amú [...] la noi aíše o găsít
în j... / ũ-om / o găsít oñ mámunt / [ε] nu mamúnt...mámont / așá mári /
úásí di mámunt // și ji-o dus în odésa / și lj-o [ε] restabilít¹¹ // lj-o
fácút...ásta muzéj¹¹ // și ij scris acđló uñ j-o găsít // și de-atúnča o făcút
analízí și o spus cá íša / în lócu ísta jará [k] o fost mári uodátâ // [...]

da áiša tójē o fost o mári mári ... // aíše / o đis cá...túrșj-o dat j... /
uō...nū / cu zólot mult trjēšēú ș-s-o-necát aíše coráblili cū... / cu zólot //

[Da? Și a șapat cineva să vadă dacă chiar așa îi?]

nu ștjú //

nímenj n-o găsít înčá //

[N-a găsit încă. Poate începeți voi...]

[II] da šj-om fáși cu zólotu šéla?

[Ia] nímenj nu cátâ /

[Nimeni nu caută. Dar de ce oare?]

[la] nú_ştîu // nîmarúja nu-î trébu [!!] //

[Acelaşi]

o njacát toţ papşóji

5 [Dar nu s-a întâmplat aşa vreodată să vină o apă mare, să facă potop?]

o fost // nū / nu kár tári mári / dar la mátcîe grădínili lî-a njacát // î / la noj jestî-om pod acóló lîngâ bolníţî // apă merzé pi deasúpra luj // máma jará la sésiji la kíşináu //

[Şi!]

10 şî nîcâ // o trîecút // şánti acúló [ε] jerá de-am marî papşóji aîşteá // ũ ijúnî jará // ş-o njacát toţ papşóji / toţ...//

[Acelaşi]

trăjé o_m_ moş ş-o bábâ

15 ũ...trăjé... / trăjé o_m_ moş ş-o bábâ // şî avé móşu...móşu o fátî şî bába o fátî // fáta bábij jerá lenqásâ / da fáta móşu_luj jerá hárnîcâ // ă...fáta [...] jâtâ s-o dŭ [ε] / s-o dus jéli amândóuâ la ţásút // s-o dus ş-o ţásút şî cîn vinéu înapóŭ / da!...fáta [r] fáta bábij uo trécút înalínti / dŭşî "dă jo ŭ-oj ŭîné ţásátúra / da tu îj [k] / da tŭ îj...îj tréşî píştî / píşti...píşti...píşti uograd-ajásta^o

20 // dă / ásta-ja / fáta bábij j-o dat je... / j-o dat je ţásátúra / da...aşéj fáta móşúlu uo fuţít / uo fuţít acásê // ş-o dŭş "jáca jo cît am ţásút / da fáta / fáta bábî lenqásâ / da jo-s hárnîcâ" //

ũ...şî fáta ba...[k] bába dŭşî / "móşúlí tu trébi s-o duş pi fátî dj-acásê cî jê-j tári lenqásâ / şî núma dížába mǎníŭcî " // şî...ũ...móşu n-avé şî fásî ş-o dús-o-m_pădúri // şî-m_pădúh¹³...jerá járnâ // jerá tári frig // şî-n ă... / îm_pădúri şádîe je su [k] sup...supt o sósnă şî / ş-tremurá // ş-o vinít [!]^o...uo vinít djedj moróş_ş-o-ntrebát-o / " nú ŭî-j frig?"

25 da je o dŭş "nú" // ũ... / da je o dŭş "nu" // şánti jel / jel maj tári o súflát la díŭsa şî-ngét-îŭcî maj tári // şî je / jăr o dŭş cî "nu" // jel pi úrmî uo luat-o

30 ũa díŭsu / ũ şî j-o dat ŭ / j-o dat jíŭa ăhur / nu / bogát jará // şî s-o dus jáca jêj

acásâ // cîn s-o dus acásâ / și fáta bábi cîn o vădút că cõ^așá mǔltî bogățîi /
o vinít je dj-acúló din pădúri / ș-o dîs / j-o dîs ei! mósúluj șî / și dúci... / și
dúci ș-pi fáta bábi /tóje ș-o dúci încoló sprî jôcî // și di... / dídu žéla o dús-o
/ ș-cîn...cîn d-amú o vinít înapój / ă [k] da cîn áste ja! cîn o dus /dā bába j-o
du^s [k] / j-o pus jēj di mîncă / tári j-o pus jēj aculo-n túmcâ // și cînd j o
vinít ă... / de-amy-o vinít î... / djedj moróz a vinít la dînsa / da je o-nșépút
a strigá la dînsu șî / și nu súflát la dînsa cî jî jî fric tári // dā ásta-jă / da...mo
[k] î gid' moróz o súflát încâ maj tári / și je o-ŋgețát cu tótu // și cîn s-o dús
gídu dúpă fátâ / da j-o-adúsâ núma yásîle-acásâ // jî tot // [!]

5

rotárj ála
șájspși [ani]

10

la jecscúrsiji la kîșináy

noj cu aftóbúzu [k] î...cálhózulūj ne-am dus la kîșináy // șî am mers
pistî cotó^vsc / cotó^vscu nóstru / î...am azúŋs lă...graníji / [e] la granítă cu
moldávija / și ne-am dus maj dipártj / am ajúŋs la kîșináy // acuíó...am
îmblát pîŋ kîșináy î... // tot jo nu țij mîntj-așă kár / kár pi únde-am blát...

15

[Ei, ce ții minte, ce ți-a plăcut mai mult.]

î sára / pîja vō / î șési žiasurj noj ne-am dus lă țirc // am prăžít țirc /
și la nóyâ șásurj noj ne-am pornít dij kîșináy / î am márs j [k] am vinít j
înapój / la vo dóșpriși žiasurj aŋ fost acásâ //

20

víca țurcán
șîŋsprăși [ani]

de-a basmalúța

de-a basmalúța noj î stam tyáti fétili în cêrc j... [k] nu-n cêrc / dă...îŋ
crug // îŋ cruc stam tyáti și o fátâ aleárgâ pimprejúr / și púnî basmalúța la
áltâ fátî / și la așej di j-o pus basmalúța / nú cum / trébú ș-alérzi ș-o azúŋgî
pî-àstalántâ //

25

[Aceeși]

NOTE

- 1 Întrebările sunt puse de un consătean care asistă la înregistrare.
- 2 Informatoarea arată cercetătorilor diverse țesături.
- 3 Întrebarea este pusă de profesoara care asistă la înregistrare.
- 4 F.Z.O. = prescurtare rusească pentru întreprinderile industriale.
- 5 Subiectul răsuflă.
- 6 Informatoarea bate cu mâna în masă.
- 7 Baital = localitate învecinată.
- 8 Gest.
- 9 Intervenția aparține profesoarei care asistă la înregistrare.
- 10 Termenul este sugerat de profesoară.
- 11 Termenii sunt sugerați de profesoară.
- 12 În textul informatorului Ghena Crăciun [- II] intervine Rotari Alla [- Ia].
- 13 Subiectul răsuflă.

GHIDIRIM

(raionul Kotovsk, regiunea Odesa, Ucraina)

Înregistrare: 1991; transcriere: MM

la grîu

[Poți să ne povestești care-i tot lucrul la grâu?] 5

ă! la grîu? pʰoç ʃî ʃpuu // arám...séla...arátúra / fašém cultívátjje /
șanti boroném / șanti puném suvǎlca / tɔrnám samínțǎ / tráctoru trázzi /
sámîn [k] suvǎlca sámânǎ / ...jaca-ɣ tot la grîu // șanti jeʃ criéști / combájna
âl strínze ǎl dušém la sclad / la sclad ǎl dan ʃtátuluɣ / cɔlhózuluɣ ʃi lâ... //
iácatǎ cum // ʃi-ŋcǎ ʃe ti-ntirisujéști? // 10

mitróșenco andrǎej rafǎil
șáptedǎșpàtru djǎ aj

fintîná

[Știi cum se face o fântână, cum se alege locul?] 15

da dî ʃe / ɪŋ ʃubʎóɣ ʃócu mójna sǎ faš fintîná //

[Peste tot poți să faci fântână?]

da // jácatǎ...du ʃi ádá crúurili di la hosudársfǎ, cúmpǎrǎ /
víni...speșǎlni tráctǎr / sǎpǎ cu búru / slobʎóɣ crɔhurli ʃi-ɣ fintîná //
da-naínti / înaínti cu ʃópáta sǎpǎ // adușé kátrǎ / sǎpǎ / puné bagǎ / școtjé /
șǎrínǎ așéjǎ da ɪŋ ʃáturɣ / șanti clǎde kátrǎ / jaca la noɣ aísǎ la șcǎlǎ-ɣ di 20
kátrǎ / ʃi-ɣ búnǎ ǎpǎ / da di crɔhurɣ nu-ɣ așǎ / da tóje zdaróvaɣ //

[Același]

[Vița de vie] o jeĭ ș-o rãșãdĭej da je crĕști / crĕște ș-o taj / șãnti
jĕ...slobodã / fãși poámã / fažžin / și-ŋkĭnĭ / áltã se sã...fajdin jĕ? //

[Cum culegi "poama", în ce o pui?]

5

în ši? îŋcastrŭli / îŋcĥorzĭnš / șãnti jeĭ drobĭlca ș-o dãj pin drobĭlcã
îŋcãdã / șãnti ie tot acoló sã rĭdĭcã acoló o sŭtcã dŭĥo / sã rĭdĭșã jĭ-j dãj
drŭmu pĭșep / și jeĭ și-mbalĭercã șãnti...dãj zahár dacã aj / dacã nu ĭi [k]
n-aj zahár nu-j dĭãj / șãnti la-ŋkinát //

[Același]

10

ŋe-o rãsc'olčĭt

în trĭtãretĭj ŋe-o da din casã / și ne-o lya točĭstovo / ne-o da din
casã / ŋe-o rãsc'olčĭt / și pi tíca l-o luyát / da máma o rãmãs cu șãpti copkĭj
/ și ne-o dat o dátã / ș-o lyať tĥot isclĭučĭtel'ŋo / numa sŭfletu ne-o rãmãs și
ș-o fospe noj / mai mult hĭcã-ŋcasã difelĭ // șãnte o vĭnĭt a dŭjĭlea ĥorĭ și
ne-o dat / da jãrna jãrã //

15

[V] spúne cum aj...aș pus úșa di la pojátã¹

[VII] d-apã stãj / a dŭjĭlea ĥorĭ cĭnd o vĭnĭt / ș-o lŭat și úșa la fĭndã și
la...la casã / da noj tot așã șĭdĕm îŋ casã // șãnti cĭnd o vĭnĭt a trĕja ĥorĭ /
mãma o lyať o úșã de la o pojátã / cã de-amú nu podgrãĭ /-j ĭnima tárje /
ș-o lyať o úșã dã la pojátã ș-o pus-o la casã aĭastã hĭcã și fašĕm fócu-ŋcasã
/ și șĭdĕm așã toz grãmãdã / da hĭcã

20

[V] copkĭj mult

[VII] copkĭj mulș și ne-adușĕ naródu și ne-adușĕ de-amų dĭ mĭŋcãt

[V] și jãrnã

25

[VII] și jãrna // și cĭnd o vĭnĭt a trĕja ĥorĭ / și cĭnd o vãzŭt / mãma o
pus úșã așã...di la pojátã / da jeĭ o lyať topóru ș-o prãvãlĭdĥórnŭ / hĭúba /
ș-o lyať și šĕjã úșã șãnti

[V] sĥóba o prãvalĭt

[VII] sĥóba da / și d-atŭŋša ĭs cto cudã // cáreș ĭm pãrtea lĥor și...s-o
dĭsprãmãvãrãt și toț o murĭt / ș-aŋ rãmãs jeŭ núma și tíca șãnti gã vĭnĭt / pi
úrmã o vĭnĭt jĕ cã... / și gãca cum o fost // da ne-o lyať isclĭučĭtel'nu tĥot /

30

șanti-o făcú din casa noastră...o fărámă de clúbă / ăș mǎrs pi lînga clúbă /
aísă [...] aísă o facút conjújnă dîje di cai / din casă / șanti...iaca ši //

[Și frații nu s-au mai întors?]

jei s-o prapadít / nímiñi nu...diféi / hímení nu ș-o

[V] núma hátá úna

[VII] núma jo úna // d-apâ jei muré pi drúmurié / cadé pi druñ și...ia
marúșca / d-ămú nu-i c-o murít /

și mîérze și-ntreabâ: "și-i líeánâ / ši șáz în drum?"

da je díșe "ń-ia mîñcá / ń-ia mîñcá" / ș-așá și o murít în drum // așá
ș-o murít acólo-n drum / tót în dréptu clúbu / o sǎorâ a miã da² // și eãcâ
cum //

[Și pe unde v-o dus?]

nu ńe-o dus nicăiurea / nu ni-o veselít pe noi / aca [k] pîtica l-o
lud / da noi aísă pe loc așadút acasă da //

[Și pe "tâca" unde l-o dus?]

piñ lúmi / jo ștju undi l-o dus? câ nu măi țiu mínti kar toșe díce și
cum // do tréitretje hódu-ă áieșta //

[V-au povestit pe urmă, când s-au întors?]

jo țiu mínti síngurâ / țiu míntje / do tréitretje hódâ / da jo din
dvațiate hod / di cîț a jeã jo?

[V] tréisprișe a /

[VII] di cîț?

[V] tréisprișe a /

[VII] nu / d-ápî jo țiu míntje / da // oh doámne! și eãca cum //

[Greu o dus, tare greu.]

grjeu / grjeu / táre grjeu / tári grjeu / da // și tȃoț o murít / toátâ
siméjstfa o murít / și máma o murít în tréitretje și / da jo aș rãmás úna din
tȃoț //

[Cu mulți oameni din sat s-a întâmplat așa?]

mulț /

[V] cu mulț

[VII] mulț táreș...mulț o foz visilít / și-napȃoñ nu s-o mai întȃors / așá
s-o p̃rapadít pî...piñ lúme // pi la síeșer / pî...i dușé la sib

[V] în sibír

[VII] în sivjér [...] în sivjér iñ dușé / da //

țíbúlski evdókija
șáptjdoj [de ani]

5

10

15

20

25

30

35

cum va spuy și-nțelezét?

nu / pómíntu ál sǎpám / cǔ fúrca / ș sǎmǎnám sǎmínta [de cínepǎ] /
și jarǎ cu cî [k] cǔ fúrca / și s-prindé je dî pómínt și cǔreștíe / dî-amu cînd
jerá djé...de rupt / și je sǎ fáșe și cu samíntǎ și fǎrǎ di samíntǎ / ș-așéje fǎrǎ
di samíntǎ

[V] sácǎ

[VII] sácǎ / o fupjém înǎíntíe / ș-o tokém/ o punjém Țiaz Țápǎ și
niște bolóháne / o rímnic / da // și sǎ toké / da pi úrmǎ așéjǎ Țo strînzém /
o batjém di samíntǎ / strînzém samínta / și jarǎ o punjém tot așǎ / ș sǎ toké
je sǎ...ș-apǎ o batjém / așǎ jerá batǎtoáre spícǎlino / așǎ sǎ...sǎ numjé je //
șánti-o dam pim mǎlǎjǎ / altǎ tot ca batǎtoáre / ca cînd jerá o...di pozdérí
o scǔturám / nu șánti-o dam pim...pin rázilǎ sǎ kemá / așǎ rǎtúnd-așǎ cu
dínți mǎșcǎz di șer / și o drǎpǎnám / și íșǎ și fíjór / și din fíjór torșém
sǔptírjél și fáșé...fáșé fuméile cîl

[Urzealǎ.]

nu / și urdǎlǎ / da pínđǎ di camjéj dî... / nu / cum jerá vríemea
atúnđe // și urdǎlǎ fáșe și... / da din șel gros fíștíla / așéje o torșém și fáșé
tólurí / fáșém așternuturí //

[Și "fiorul" era lung așǎ.]

lǔng și sǔptírjél / bun / moále jel / da

[Și mai erau unele mai scurte.]

așéla sǎ torșé /

[Aia cum se chema?]

sǎ scotíe și fíștíla și cílți // feștíla jarǎ mai pozdérǎsǎ / mai mǎșcǎtǎ
/ da cílți mǎrunțéj mǎrunțéj așǎ cam ca váta cam / eǎca cum //

[Și din cǎlți ce fáceați?]

da șe fáșe...iésea / cum va spuy și-n-țelezét? cum...ljúba⁴
pjé...míníștérgulí fáșe / tor [r] torșé / fáșe / ștergǎre fáșe / torșé sǔptírélúș
tǎrje / da din fíjór urdǎla // ș-așéje jarǎ urdǎlǎ / da batǎtura din j...dín cílți //

[Și, dupǎ ce-o mǎntuiați de tors, ce fáceați?]

puñén státive / puné spátǎ / íțǎ tǔot císto șe trǎbeuje și țǎsǎ //

[V] o cresít or așǎ...?

[VII] nu / aieșta balán / aista...de-amú tólurle care fáșéj íesta sǎ cresǎ
/ dáista care di pínđǎ je balán așǎ curát // [...]

[Dacă avea femeia multă cânepă de tors, era obiceiul să se facă clacă?]

clacă ḡor șăđătoáre / într-o sárâ la d'ínsa / întĩ-o sárâ la áltâ fuméje /
întĩ-o sárâ la mi[r] la míne / într-o sa...ș-așá și [k] lérâ cláca ș-așá...șăđătoáre
aiásta jârâ așá // da clácă / grămăđe pi toáte la o fuméje / ș-fuméja fașe
mîncáre-acólo še m [k] fașe da jéle tḡorșe fum [k] de-amḡ toáte fúméile
șéleá / da je le hoské și sâ râșkirá și tot // [...]

[Atuncea era lumină de-asta sau...?]

[V] hēl pūponét

[VII] și pōponét jârâ / sâ...âl kámá pōponét ḡ d'isēm //

[Cum era făcut?]

cum / punéj în șaváj / într-on ștacán un kigđĩ

[V] oliácâ di o

[VII] oliácâ di ḡolḡoḡ ḡor še acólo / ș-ō bleáhșgárâ și fâșe bortišícâ și
puñém mugđi bumbác / și așéla jârâ pōponét / ș-așá torșém // âl puñém
aculé la

[V] amú cu șfét nu vidém/

[VII] da amú cu șfét nu vidém / da atúnșâ torșém eacâ âl puném așá
la colț / tĩ punéj așá la...luńínâ ș-așá și tḡorșém // [...]

[Ca să fie albă pânza, ce-i făceați?]

sâ și bā bālájē? vára...lā stavóc / Ța ápâ / la jaz / ḡor întĩ-o álgije máre
așá cuḡ sâ numjēște nu ști cum de-amu/ de-amu așá sâ d'isē l-imḡoḡ / ș-o-n-
tins pi jârbâ / toátâ d'ioa / toátâ d'ioa ș-o mḡoḡ ș-o-ntinz o-ntins și sâ fáșe
álbâ álbâ //

[Aceeși]

ș-o-ḡkíz bisărica

[Biserică aveți aici în sat?]

ei aviém / ḡi fărmatâ

[V] o fărmat-o?

[Cine a fărmat-o]

[V] comuńiști //

[Când, demult?]

[VII] amú vxo...vo dǎşe anı / [...] da de cînd ie-i încujetâ / he_hi_hî!
de cînd ie s-o-ncujet şî

[V] jei o-ncujet-o deodâtâ / dintîje o încujet-o / s-o fos mult ai
încujetâ // o foz mâre bisărică la noi / mâre / frumoaşă /

5

[Şi veche, de demult?]

văke / da facûtâ o vost / dî tot mîndră // ş-amú vo dǎşe dǎjprăşi
anı...s-o gramadît comuñiştî di íştia...

10

[VII] după şe o...o încujet-o s-o şăst lúngâ vreme-ncujetâ / şante oa
facût club întî-însa / şâ toată molodiója şî jeu aņ žucát acołó / şî lúba / sâ
ne şi-ne păcát táre /

[V] nu / nu / nu jo n-am

[VII] tu n-aj apucát?

[V] n-am apucát jo /

15

[VII] şî năne bajé [k] flăcăii trubî / múzică / şî făşe acołó tánturî şî...

[La biserică.]

la bisărică / îm bisărică da // arătá ráznîje acołó îm bisărică şăşeje / şî
d-éstea ráznîje / sára /

[V] după şăşe / da kar î je înc-o slujît / bisărica

20

[VII] o slujît / şante dup-ăşeje o slujît /

[V] o slujît / jă amú-jă...amú-ja îj...priņ sovétcaja vlastî átúnşă o fost

[VII] d-apû şine-o fost? da câ púřuntél o slujît /

[V] o slujît mult / şî jo m-aņ cununát îm bisărica ajăsta / şî?...o slujît

[VII] apă o slujît cîn ņe-aņ cununát tod de-aişă /

25

[V] şî voj v-aņ cununát / jeu / o flost...o lucrát ş-apâ nu ştių şe acołó /
şine o dat-o pod...sub club / ş-ápaj õ...înapój o...dişkís-o şî o lucrát bisărica
/ o slujît //

[Şi preotul în ce limbă făcea slujba?]

[V] rusăşti / na rúskom jaziké / o slujît /

30

[VII] da pri romínskie o foz ja noi řumín/ s-o slujît îm bisărică tųoje /

[Asta când a fost?]

[VII] cînd / la bătlíe / [...]

[V] jo v-aş spúne diņcoşe d-amú // s-o slujît îm [k] pî rusăşti / şante
acolo şe nu s-o jéstát / s-o-ņkíz bisărica // ş-õ şáz múltâ vréme-ņkísă / nu o
slujît // nu şî s-o grămadît jeşti partorhanizáție...

35

[VII] da cînd pérvîj dátâ o dat clópotilî žos / s-o ađús [...] cû tráctoru
/ o priņ şî o lǎgat di clopótniță

[V] nu vre ņíme / da naródu cum? naródu di tųot tári nu vre şî xo
dăje / s-o dat

[VII] naródu s-o grămădít acóló /

[M] da ísta secretár partorhanizáŋŋe / predŋádátelei calhúŋŋza o grămădít naródu ŝî ŋ-o dus la sobránŋe / la colhúŋŋ / pi dŋāl / ŝî nu ŝîe naródu / o făcút ísta // ŝ-o adúz dim...ŋorás...sŋoldát / c-aŝá nu vre ŋíme / numa gétu sŋoldát / pricáz / pricáz lŋ-o dat ŝ- v'níŋ ŝî tráctoru o priŋs-o ŝ-o fărmat // cînd o vinít naródu di pi dŋāl / mǎi!⁵ // ŝ-o fărmatu-ŋŋ ŝ-amú voj

5

[E] ŝ-o stǎnăveáscǎ / înapŋŋ /

[Da? vor s-o...?]

[VII] da / o adúz dŋ-amu kátrǎ / ŋúmătáti [r] ŋúmătáti i ridicátǎ // [...]

[M] da cînd o pravalít-ŋ...aíŝtŋa tot načálŝtva mult dač s-o făcút / dŋŋtr-âŋsa / o vinít ŝ-o luat

10

[VII] nu s-o lemút

[M] naródu n-o luat / ajeŝta din sat / ŋíme niŝ o dŋŋscǎ / niŝ o scíndurǎ / ŋíme niŝ o...ŋíme hícǎ n-o luat / da načálŝtva / ŋaca dŋŋŋorás ŝî dim...o vinít / s-o luat / s-o făcút dač /

15

[VII] lŋemnu-o foz bun

[M] lemn táre bun táre-ŋtr-íŋsa /

[VII] da nu s-o temút aŝej dŋ-o luat lŋemn dŋ-acóló / câ ŝî nu...ŝî nu le făcǎ dumnadŋŋ ŝávái / ŝî nu le děje ŝávái //

[Aceleaŝi] 20

o foz máre hólod

[M] îmǎ pǎtrudǎŝŝapte...o fost tod hólod la noŋ / nu ŝtŋu la voj / la nǎvgástǎ /

[ŝi la noi.]

o fost / îŋ sóroc sedímóŋ hŋod / o fost?

25

[Da, da.]

[VII] atúŋsa îmblǎ la noŋ naródu-n západ na...cu vahónu

[M] ŝî jeŋ avém ŝáptŋe anŋ / îm...pǎtruzǎŝŝapte // sóra me avŋŋ...dǎŝi anŋ // da frátŋli dŋ-o murí / de v-aŋ ŝpus jeŋ / c-o murít / avŋŋ...pásprǎŝŋ or ŝin...pásprǎŝi anŋ // ŝî...sóroc sedímóŋ o fos máre hólod / máre // da sóroc vóŝemŋoj de-amú járǎ olŋácǎ di píŋŋe / de-amú járǎ móŝna ŝî cŋócǎ / ŝî ŝtŋu mínti máma miŋŋe o cŋop píŋŋe // da ne da cŋu puŋŋŋŋ / ne da / taiŋŋe aŝa o hrŋncǎ di kíŋŋ / "na aŋáŝta ŝŋa da aŋáŝta la aŋáŝta" / da to cu puŋŋŋŋ ne da //

30

ș-apă...da...tăticu ńey / jel' așá i șutlívij / zii "d-amȳ disa [ε] disárá " dîșe
"im faș áltá pńórție la pîne" /

"da cum / tátâ-m faș pńórție?"

5 říni-ĵ maj márije [k] říni-ĵ maj mic ála lya o sŭtâ di hráme / říne-ĵ
mej... / cari cum mérzi după říni / dóo sŭti di hráme / ș-apă treĵ sŭti di
hrâmi / "mă-ta pátru sŭti di hráme / da jo řiņ sŭti di hráme" //

da jo ĵerám maj mícâ dîc "tătícâ vahujéști-nje...cântăriéști-ne j yăd
cîtâ je o sŭtâ di hráme" //

10 "jo řtíŭ cît ĵ-o sŭtâ di hráme di pîni" // da z dușŭ táje o búcâtâ di
pîne / o búcâtâ / ři je ș-o vahujéște / "apo ĵáca aísta-ĵ o sŭtâ de hráme" //

apo jo toatâ noáptea n-an dorńít // ři dorńeĵ cu sóra mje // je jéste /
máma váli // je núma adorné da jo...da ĵey ři dîșém ĵei háhá / câ-ĵ mej
máre / "háhe! apâ jo dintr-o sŭtâ de hráme ț-oĵ da ři řiĵa / ři lu andrîĵ" /
c-ápîĵ frátili ńey andrîĵ ál kámá / "ři ĵey oĵ mîņcá / ři-ņcâ ři ń-a rămîné-ne" //

15 da ĵel numa așá o facút câ ři ma búcurje / câ nu ń-o maj dat așéje
búcâtâ di pîni //

[VII] ō sŭtâ di hráme o búcâ di pîne

20 " [V] ři je ĵárâ adorné / da ĵō ĵárâ "ńáhe / řti d-ápâ noĵ mîne om mîņcá
/ tăz dintr-așéje...dintr-ajástâ sŭtâ di hráme? ři la dă...la tăț ș-îņcâ ři ne-a
rămîné-ńâ" / așá jo bucurie aviém / câ ń-o vahuí [k] ń-o cantărit // táta...o
sŭtâ di hráme o búcâ di pîne // așá tárĵe vrem mîņcâre // [...] da la voĵ cuņ
sâ numéște hólodu?

[Secetă.]

sécetă /

25 [Foamete.]

da-n tréĵâretij n-o foz la voĵ foámje [k] foámite / așá-ĵ?

[Nu, numa-n "patrușapte".]

30 la noĵ în trîĵăștrîĵ o foz mári foáme / ři s-o rodít frátele ńey / în
trîĵăștrîĵ / cím murétoatâ lúmea // da máma...s [ε] la voĵ jéște sféclâ / la
noĵ da

[Este.]

ři jéste stalńovája / ři la noĵ cormovája / ři...

[VII] sáharnaja

35 [V] ři sáharnaja // ři puné máma cormovája sfjéclâ / în grădîná / ři je
ĵárâ așá ca dléžitu / maj máre nu ĵerá // sâ dușé ș-o rupje / ș-o curăĵá / ș-o
spatá / ři řa floc / o puňé olĵácâ ș-o coșé // ș-o rugumá / ři-ĵ puňé-m pîndâ
uņ řip fașé dĵop

[VII] im máriĵe

[V] îm_márlîe_ûm_pîn...nu jerá atúnş máriîle bítja / nu / îm_pîndâ / şî-j
puné şî cu-atîta ʔ-o scʔos pi fráti-nô / ş-o azúnş ş-o murít jaca di
trîndâşîkòptâ de aj / atúnş n-o murít / trebîé atúnş şî moárâ // ş-atúnş n-o
murít_da amú jaca o murít // şî ʔ-o scʔos cu síléclâ...cormovája // cîm
murîé toátâ lum [k] máre hólod în trîţâtrètîj hod / jo nu şîj mintî / da máma
[VII] da şî mîncá naródu pin trîţâtrètîe hyd?! şî mʔohâ di pi pʔoh
/ şî

[Ce mânca?]

mʔoh di pi pón dîn pađuré / mʔoh áista / ştij şe-j

[Da.]

di jîsta mîncá / şî cařtoáfe pútredi dim_pomín_dacâ gasá / şîde
cartoáfele pútrede-m_pómint tóje le scotîé şî mîncá // şî dj-esteá...stjéze /
fâşé lipjósî aşá / túrtâ / da je jefá ca cînd...niş nu ştiş cuş şî dîc / ca cînd
járâ báligâ de vácâ / ş-aşá-ş faşé / doámne ferjéşte ş-o fost tréjâtrètîe hyd /
doámne ferjéşte! // numa nu ştiş şe n-o mîncád_naródu atúnşa // [...]

murîé pi dŕum / şî_îmblá çarúta şî-j strînjé şî_sâ duşé şî_fâşé o
gropîşicâ acoló / câ nij_grʔokîle n-avé şîni_jîe fâşé / ş-aşa-j da acoló unu
piste gróapâ şî-j narujé cu ţărîná şî tʔot //

[Aceleaşi]

la crăşún

[De Crăciun mergeau flăcăii la colindat?]

[VII] îmblá da amú nu prîe ímblâ aşa flăcăi la...nu amú aşá nu ímblâ

[Da' mai demult cum era?]

apâj cum? îmblá / cʔolindá / hajé / şî gámiñi îmblá kar / da amú jo
nu [e] nu ímblâ núma aşá cʔopkîj dacâ ímblâ şineváj //

[Nu mai umblă?]

nu / nu ímblâ

[V] cînd sâ hăjéşti / la ánu nou încâ

[Ori la Crăciun?]

[VII] la crăşún

[V] la crăşún sâ cʔolindâ

[VII] sâ_cʔolindâ / "sculáţ gámini bunî câ va viş gáşpez_bunî" / aşá
sâ_cʔolindá la crăşún / da // da la ánu nou "hăjî hájî" / [!] aşá sâ

[V] la ánu nou sámână /

[VII] o [= ori] sámână / da da / sámână

[Cum, cum se face?]

la a2únu...la a2ún s-haiéște / da la [k] da-ŋ_đíya di ánu nou sâ,

5 sámână //

[Și ce spun copiii când vin cu semănatul?]

[V] "sleém! sleém! / posiváem / s-nóvim hódom pozdravljáiem"

[Nu, pe moldovenește.]

á..."sámână gñíjele / popșoájele/ málájele"

10 [VII] pã moldoviñéști așá zíc / da rusáști / șánti

[V] da la noi mai mul pi rusáști sâ spuni //

[Fac și rușii la fel?]

tʰoʃ toʃ toʃ tot úna fac / tʰoʃ tʰoʃ //

[Dar mai de demult era un obicei să facă fetele, să vadă dacă se

15 mărită repede?]

[V] am facút și noi

[VII] fașé / fașé / galușéli

[Cum se făcea?]

nu / adușé apă dâ la fintínâ cu gúra apă / și dacâ nu...púté câ și nu

20 rídâ și nu scápe apă áșéje / dá je adușé acásâ / și fașé toáti galușéje

[V] noi am facút / noi am facút

[VII] și li puñé di rín pi șávái ș-apâ kámá cínile / pi care naínte á,

apucá-o / áșéje înaínte sâ marítâ // [!] [...]

[Gălușelele din ce le făceați?]

25 din făñínâ dí papúșhój / da

[V] adușém...io am facút și jou / și îi pi galușjele // am fost...trii

fíete / am fost jeu / și vléra máñi / lúba ilénți / și tʰóje m-aŋ garát la...ápâ

cu gúra den títâ de-acoló din váli / tu și di undi? / çarám apă ș-ap [!] ș-am

30 facút lúcu [!] ísta / și dijsfítelno s-o marítâ d'đintí lúba / ș-apâ yera ș-apâ,

jeu //

[VII] și dacă viné

[V] ș-așá și li-o apucát

[VII] dacâ vinéj dâ la fintínâ cu apă-ŋ gúra / toáfe / apă dacâ poáti

35 șávái...așá jâ o-mbholdé pe-áșéja cu apă de nu púté íne șâ rídé și scápá

apa din gúra [!] // [...]

[Dar nu se zicea că pune ceva sub căpătâi, să vadă ce visează?]

[V] cînd ti duș îŋ cásâ streínâ / și dorŋ

[VII] pjérvij dátâ

[V] întîia noápte / ápuj púneţ / jáca voĵ amú o trěbuí şî vă púniţ [!] da n-as ştiút [!]⁸ / şî...vă punéţ jácá colşîni / nosívşije su cap / le punéţ su cãp / [!] aj [!] nu voĵ az ŷi [!] az ŷisát? // am auzíd jo dim batrînĵ / da di dimúlt aşá / uĵe-aşa dim batrînĵ di dimúlt / ráznĵe déli //

[Aceleaşi]

5

pîñe

[Cum se face pita pe la dumneavoastră?]

d-ápâ cuĵ sã fáşe? / fajĵiná / şî drĵójde / şî...ápâ cum? o plamadím...şî o frãmîntãm / şánti o puñĵám în taválĵ şî o dam îĵ cutĵórĵ / şî sã prinéşte pîñe //

10

[Mai demult era drojdie sau mai făceaţi şi altceva?]

cu frîcaţlăĵ / la noĵ sã numĵesc / la voĵ nu ştių

[Ce sunt aştia, cum se fac? Nu ştii.]

ştių / da ce nu ştių / dim pîñe / dí aloát oljácã læş aluát neĵópt / da oljácã cuopt / ş-amiĵestiş / ş-ápâ jéli sã rídícã ş-ápâ framíntĵ / cu fajĵiná đe papúşóĵ / fajĵiná đe păş [e] papúşóĵ // şî li puĵ aşá / li faş aşá ĵã şî læ usúş / cĵoşé nainĵe / da amú d-amų cu drĵójdĵe coşám //

15

[Şi unde le usuci, la soare?]

nú nu nu nu / læ aşã...îĵ cásã // puñém / şî uscá //

[Se fac multe, multe?]

20

múlti múlti /

[Şi unde le ţineţi?]

le...coşám în tĵorbíscã şî le puñém... / jeų nu a... / da máma mĵã...faşá / da jo nu // da jeų îĵcã nu am făcút aşá / nu maj / á jeşĵ đe sîn drĵójdĵĵ şî coşéĵ cu drĵójdĵe //

25

ljúba nastaséĵcu
jeų an şĵĵzãşĵunu [de ani]

prindén_cúcóşu

prindén_cúcóşu / îl tăjém / âl peńím / âl spălám / cuřát / îl
punjém...îl tăjém /

[Cum, pe unde-l tăiați?]

5 îm...cu bŭcăřícă / îl tăjém / ş-âl puńém ũápă şî mai jésâ sîńZilje ş-âl
[k] pînâ fîşém cuřát // apâ puńém îl faşém: răşitŭrĭ / dĭń_cucyóş faşém /
ã...din cucóş numa răşitŭrĭ //

[Răcituri le zice pe-aicea sau le mai zice și altfel?]

kĭtorágă la noĭ / da pe rusășĭ ı̇olodĭét //

10 [Și cum se fac "chitoragele?"]

le puńém îm...șăún şî li...șĕrbjém / așa mjédĭeno mjédĭeno le
șarbĭám / şî nu șărbâ táre // ĭe scyřc așá şĭ...ănte ĭe scořăń şĭ le puńám
pim farfŭrĭ şĭ... / da ĭele șĭ răşĕsc şĭ șă numĭește ásta...răşitŭră //

[Și nu puneți ceva-n ele?]

15 puńém șápă / kĭpĭerĭ / fruńzĭșoăre / ustŭřđĭ / faşém şĭ...ĭz gustoásă //

[Când desfaceți cocoșul, ce dați deoparte?]

májĭe le dam đĭopărte / le zvirĭjém / şĭ...așá đĭnr-ĭńş / đă aĭstalánt îl
puńém

[Ce mai avea într-îns?]

20 májĭe / rĭńďă / cuń șă numĭește /

[Da' aia de la gât în care...]

gŭșă o zvirĭm / ásta o dam ĭń ĭáturĭ / o zvirĭń_gŭșă //

[Și penele ce faceți din ele, sau fulgii?]

le uscám / le...peńím / faşĕń_capatĭje //

25

[Aceeși]

cĭńepă

[Ai apucat când se punea cânepă?]

řĭŭ mĭńti...đolĭácă / da...

[Da' n-ai lucrat, numa mama sau cine?]

30 máma / máma o lucrăt / řĭŭ ĭo mĭńtĭ máma cân ĭucrá //

[Da' nu știi cum era tot lucrul cânepii.]

d-ápă_cum / câ ĭo řĭŭ / da đĭ_ĕ nu řĭŭ? řĭŭ // o șańaná şĭ creșĭe / o
rupĭe /

[Era de mai multe feluri cânepa?]

cum mai múlți?

[Era și uscată și cu sămânță?]

cú samínța / și uscátă / samínța j-o rupjém / șanti-o lǎgá așá-m
manúș / ca manúșá di cínepâ // o dučé în Tímnic ș-o puñlé ș-o...o murá / o
cum?

5

[O "toká".]

o toká îm... /ș-apă o ádcá acás ș-o uscá / și jerá...da nu știu cușá
kámá așéje / o baté / batatoáre... / o baté / șanti-o...o scarmaná / Ȟo...ș-apă
o tȞorsé / și țasá / di țasút an țasút și jeu / da di jésta...n-an facút //

10

[Cum făceați când voiăți să puneți stativele?]

o tȞorsé / șanti o puñlé ș-o urdă / șanti în státive o puné ș-o-nvalé /
șanti-o...lǎe lǎgá gúrâ și nčepeá a țasá //

[Și învăluitul cum se făcea?]

am învălí pi sul // așá învălé cu cȞordiénsu / și pi sul îl învălí ș-apú
ûl da pîiță / ș-apă da piñ spátâ / ș-ápâ lǎgá gúrâ / ș-ápâ înșepé a țasá //

15

[Cu ce?]

cu vatălă / suvéică jéste

[Și, ca să schimbe ițele, cum făcea?]

cu cȞáríle [= picioarele] calcá pi-un cȞor / pi talkíc / ș-apă calcá pi
alt kicor pi talkícu / da jéi sá...sá skimbá // dăi cu suvéica / calcá pi talkíg
/ dăi pi áltâ suvéică [k] pi alt talkíg dai jărâ cu suvéica / și...sá priné //

20

[Ce se țesea din cânepă?]

jo cîn aj...m azúns jeu... / cîn máma mjé lé fașé și cameáșá fășé /
da jo n-am azúns ajésteá / nu / jo am azúns așá / láturí / fășé ștergárje /
țasá je rđicá / la noi frumóáșé / jă la válja nu-s⁹ / la míne sînt // frumóáșe
ștergáre țasá / le...rđicáte / lǎ-aljézé / ca cum alég kilímu așá alég ștergáre
la noi // fașé nunt / lǎgá...cu-ajéste ștergárurí //

25

[Aceași]

s-o niácát

30

s-o dus pâ...trej copkíi aís la...pi málu jázuluș amúea...z vo doj trej
ani // și o priș...sînt piești așá cu tiúlca / da jeș o priș niști piești /
da únu mlerže și díșe "ân dá și väd"
da áșálanț "nūi"

și l-o strîns așá / da jel o mǎrs s-o dad bléndeá / da jel s-o spǎreát
și...acól ǎpǎ / și s-o...s-o niácát ǎpǎ // o fost di vo șápti ǎopt anǐ báitǎlǎ /
aís la noi //

[E adânc iazul?]

5

nu j-adínc táre / jel namolíd d-amú / pǎte o fǐ fóst adínc / da dj-amú
s-o nǎmolít / s-o... / da amú copkílu / și di șáptǎ aj / jel s-o spǎreát acól
și...n-o putút inși / și...[...]

[Aici vin câteodatǎ ploi mari, cu tunete?]

10

o fost o...s-o dǎtunát și ǎom s-o fuméje o dǎtunát / și pǎoh o
dǎtunát // mǎerzá fuméje sǎ dușǎ la deál / la lúcrú / la colhǎóz / cu sǎpa-
skínáre / și cu cǎldǎreá // da jel șjer / și o mǎrs s-o dǎtunát s-o ditunád drépt
îṅ gǎleátǎ / îṅ cǎldǎre // și o cǎdút [k] o pkícát fuméj-așéjǎ zǎos / s-o ṅjagřít
/ s-o trǎid vo dóǎo minúti și o murít //

[Și cu omul cum s-a-ntâmpat?]

15

și cu ǎomu...to dímulǎt ajésta-j // tot / îṅ cásǎ // o intrát și zǎta / îṅ cásǎ
/ și l-o...pǎlít la cap / numa n-o ars // și pǎoh dǎtunǎ //

[Da' vite?]

și zǎte o ditunát / a colhǎózúlu / vo dǎoi anǐ ǎirmǎ¹⁰ / o dǎtunát //

[Unde erau?]

20

viṅǎ... di la pascút / di...la...di pi deál // viṅǎ / și ploáje máre
și...táre o tunát / tot așá o mǎrs și...și vo šiṅș vaș atúnș o...o dǎtunát //

[Aceeși]

dumíńica máre

[Ce sǎrbǎtoare este astǎzi?]

25

az îṅ dumíńica máre //

[Și cum e obiceiul la sǎrbǎtoarea asta?]

ap puṅǎm...puṅǎn frunđárǐ noi / și fáșém

[Pe unde puneți?]

30

pe-afǎrǎ-ṅ cásǎ / eaca váleá nu s-o pus¹¹ // ne-am pus îṅ cásǎ / s-am
pus afǎrǎ / la fíntínǎ puṅém /

[Și ce fel de tufǎ puneți?]

dǐ...di pǎ la pǎdúre adușém //

[Ori de ce?]

xorj dę nucărj / tăjém / frăsîn / nucărj // și tăjém așá crăņžj /

[Și afară unde puneti frunzarul?]

la strésînă / afără /

[Și la poiată?]

șj la pojátă / la cúhne puńém // [...] dę cînd îj lúmea așá puu și o apucă

dím paríntj îm paríntj și púje // da și sînt [k] di še sâ numești aista cá púje jo nu
ștju / nu [...]

șántę ťunj is pájštilę ťá noj / amú ťunj že vîni /

[Cum se cheamă?]

pájštilę / la noj / jărbă vjrdę / snimăjesc fruņzări ijđę-j puném /

[Ce se fac?]

i si [k] dj-acum îj luam / îj luám și-j dușém...și-j puńęņ grămadă / ș-ápă

dacă nu îj...płóaje / ti duș și-j uđ / jej căldăreă cu apă și ti duș și-j uđ / dacă

nu-j płóaje // spunę batrîni odátă // și fașém mîncare / și ņę grămadím toátă

mahála / și ņę puńém la fintîna și fașém un...un fjeł dî...di [ε] di záftric / pe

rusăști / jej tųot řs...spuj // și sâ darujesc //

[Aceeși]

NOTE

1 În textul informatoarei Ţibulschi Evdochia [-VII] intervine informatoarea Nastasencu Liuba [-V].

2 Precizarea este făcută la sugestia informatoarei V.

3 Subiectul își drege vocea.

4 Se adresează subiectului V.

5 Informatoarea oftează.

6 Informatoarea coboară vocea.

7 Se adresează gazdei.

8 Se referă la faptul că cercetătorii au dormit cu o noapte înainte în sat.

9 Se adresează gazdei în casa căreia se face înregistrarea.

10 Informatoarea oftează.

11 Se referă la gazdă.

NESTOITA

(raionul Kotovsk, regiunea Odesa, Ucraina)

Înregistrare: 1991; transcriere: MM

kíta o luát-o hăt

5 [Ții minte cum a fost cu culacii?]

ásta o fost...în sóroc trét'ij / sóroc ftoróĭ hódno sóroc trét'ij la noĭ o
făcút iscústvînĭĭ hólod / Ța noĭ // de-amu-acolé ŝi-ŋ_sat / iscústvenĭĭ hólođu-ă-
jéstá_pri stálinĭ o fost...// cum o fost?

[În trițatitretii.]

10 ha? / în trítâtre't'ij / trítâtrjet'ij / da în trítâftor'òĭ na trítâtrjet'ij urojáj o
fost / da kíta o luát-o hăt /

[Da, toată, toată.]

da kĭ jej ĭmblá ŝĭ_cătă...cum așela zĭșe? Ț_ulșoáre / ĭm_bũrlúje / ŝe ĭerá
acoló tóje luá / ajásta...

15 [Unde mai ascundeaji, în afară de ulcioare?]¹

unde-ascund'é? cá ŝtiĭ ĭerám...ĭo Țĭu mínti gĭni cá ĭer [r] ĭerám copkĭĭ /
ĭŋ_cásâ undĭ_púté puné de-amu_párinĭĭ / da...da kíta...vo obșcĕ kíta aĭáz
de-amú o mașĭnuĭé / c-atúnĉa amú-mblá'té / mașĭnuĭé / o luát-o toátâ / o luát-o
// ŝi ne-adușé acoló / pǒáte o ascúŋs-o-n ke [k] primérno dĭșem / da o fost
20 aĭásta // vsĭo o ascúŋs // ap_mult_nu pútéi ascundé // apĭ_dac-o ascúŋs pǒáti
undeváj vun tăbutóc / o vinít le-o luát // nu șánti o-nșepút răsculáĉi-ŋe...a-ĭ
da...a-ĭ...a-ĭ da pi oáminĭ diŋ_cásâ / a! ŝ-ávje? // o pǎréb'di cai / cărúțá
naprimérno / vácă_acoló / pǒáte vo... ŝin [k] trĭĭ-patru Țoĭ / cĭt...așá Țĭném / ĭo
Țĭu mínte ásta gĭne // tot o luát // o luát ŝ-ĭŋcă viŋé ŝ-ăĭ goné diŋ_cásâ / ŝĭ-ĭ
25 žudicá ŝĭ-ĭ dușé la sibĭr /

[Da?]

da o fos_șĭ ásta la noĭ //

[O fost și de-acea din sat?]

30 aĭša diŋ_sat o fost / șánti ĭácatâ la noĭ acolé pǎșĭóloc / dipárte...carpéști
să kĕmá // o fost oámenĭ.../ nu ĭo cĭnd...ásta pǎ_la coľectivizáĭje / nũ_ș-o
cumpărát acoló o molot'ílcâ / da ĭmblá...vorbă_așéje dá [k] șalvárĭ di pĭndâ /
știĭ ŝe-ĭ așéĭ_pĭŋzâ?

[Da, da.]

da...da ʃi ʒokínʃ di ʃur / jácǎ...pi dínʃu l-o da dín_cásǎ / copkíji s-o
ráʃkirát / ...da pe dínʃu l-o ʒudicát ʃi l-o trimás la sibír // ʃ-acólo jel ʃ...n-o maj
vinít napóji //

[N-o mai venit.]

no nu! // acoló jeji ʃ-o murít // ajásta o fost la noj //

5

jiʒón bríndǎ

[nǎscut] din dójʃpreʃe

luk

[Ai văzut vreodată "luk"?)

luk? am yǎdút //

10

[Te-ai speriat sau nu de ei?]

nu / de luk j...ʃtij la noj de-amu...in sat acolé ʃi păʃté óili...pi rínd aʃá
cum noj an grǎit? // nu ʃ-o vinít ómuluj ʃi páscǎ óili / o páscút // nu jerá jel
ʃobán / da pi rínd aʃá păʃté // ʃ-o făcút...corláte [ɛ] ʃ-o...óile ʃélea...le-o adús
acásǎ / ʃi míje ʃi nu úmble jel noápteǎ...pǎ undevái / da-j acásǎ //nu / ʃi
jel...jel de-amu nu-j / o murít ómu ʃéla / da síngurǎ s-o dus s-o culcat in_cásǎ /
da óili...in... țarc o făcút // da lúki o vinít ʃi le-o rupt língǎ cásǎ // da jel in_cásǎ
dornǎ //

15

[Același]

ne-o-ntorlocát

20

[Dacă dumneata ești din Culnaia Veche și dumnealui de-aicea, cum
v-ați cunoscut? Cum de v-ați luat amândoi?]

da ne-o-ntorlocát o...ne-o znaconít [!]

[Și cum s-o-ntâmplat?]

ʃ-o gǎsít un_culnǎján di lǎ...dín_culnája ʃi s-o-nsurát aísja /da tóje s-o
znaconít po l'elifónu... / cǎ je lucrǎ im_póʃtǎ / nu ʃtu-acoló / ʃǎ s-o znaconít po
l'elifónu // da jo...jǎ aísǎ jo am [k] o vinít ʃi druzjá...popjánki jerá druzjá
popjánki [!/] ʃi haj cǎ ne-am întorlocát /da cum? dacǎ óámíni-ntreábǎ trébi di
spus?3 [!/] //

25

s-o luád doj óámeni ʃi s-o dus stárosti lǎ dínʃa / ʃi cín_lǎ

30

úndi dʏoʝ? cabăc̣ă / cõnsul / ă vâsja / și jél / pătru // o vinít / jo jérám
níreásá! c-on hálát rupt așá / čut'í maj...

da tu nu mă așteaptái!?5

te-așteaptám în toátá díʎa / da16 / ahái [!] tremurá [!] zjenúnkile tremurá
5 [!] [...] ș-încă si va...și va maj spuʎ?

[Dacă fata era din alt sat și băiatul din altul, când aducea "nureasa",
cum făceau atuncea?]

jérá odátă... dacá jérá fáta díʎalt sat apă fasé núnta díʎcu sárá // ă
naprimér dacá-j símbătâ núnta / apú fásé vínereșá sára / sâ aduná / tot

10 [Tot la "nureasă"?)

da / la níreásá ʏor...și la níri / sâ aduná toț șánti...de-amú jérá [ε]
sâ-ntorlocá núnta / da amú-jă tot într-o díʎ // [...]

[Se făcea cu cai nunta înainte?]

dă!

15 [Cum era, împodobeau caii?]

împodogé căi / cu flʏor'í cáji / da amú maș'ínili împodogésc // puʎ cîté,
õ papúșă îñăínțea maș'íni / sjédi așá7 núma așá na jà á7 păpúșá séja / îñáínțe
c-o róke...ca di níreásá / și'cu vinʏóc [!]

[Da' nu știți de ce pun păpușă aia, e vreun...vreo credință?]

20 jey tot...jo tot nu știʎ di se păpúșá [r] păpúșá ăséja //

[Nu știți.]

jăca nu știʎ di șe//...și ștíbâ...tot ʒa [ε] toț ʒámeni cã mérze níreásá //

raísa vasíljevna țurcán
sínzășpátru [de ani]

25 andréju

[La Sfântul Andrei era vreun obicei, ca să vadă fetele cu cine se
mărită?]

amú nu fac andríju // maj demúlt fásém andréju [k] la cáta [ε] la
30 catarína sã fásjé / leagá áťá rʏóșe la mînă / ásta lă șéstó d'icabrijá // â...la șásă
dičémbrie / sã m...șá legá áťá rʏóșie / da lă tríjspresje dičémbrie jérá andréju //

la ș...nu-j zin8... / sã...aș-aséjã o leg [k] dezleagá / o dezlegá de la mînă / ș-o [!]
ș-õ...cu ʏóki-ŋkíș și jérá pârj / jérá gárdurj / așá // și áťá aséja...piste-a
tríjspreșea par / ăl numără cu óki-ŋkíș: ʏúnu / dʏoʝ / trij / pânJa [r] pânJa

trísprese / ș-ăl leagá / ș-a [k] sa sculá dimîneáța ș-ăl prázé [=privea] // páru
șéla dacá áre von clénsi / ș-ápâ jel' ij' însurát or' áre von...un clénsi slevá / așá
jel nu ij...nu ij cu tótu ș'ísbâ jel flăcáú // da i...árē or' o vâleáccâ seaváj / ur'
sevá... / nu jerá jel' și s'íbâ flăcáú // și de-amú-așá și știé / ș'isă mărítá ș'
toć...tóćno așá jerá //

5

[Aceeși]

nežéj

da lā míni nu știu...la míne o fos la un cōr [=picior] da nu țiu mínte la
care cōr / ápâ șidjé așá ríndur' / â dóuâ ríndur' de nežéj de jéstja // și h-o spus
că așá: je într-o mînâ nōo popșój / nōo grăunțá di popșój / ș'áltá mînâ nōo
grăunțá di pōpșój / j du-te la um p'iráú / și-î ŋgroápâ da nu gráj' la níme / și-ŋ-
coló și-ŋapúój / te-or întreábá da tu tas' [=taci] tího // și...m-an dus și j-am
ŋgropát popșói séja ș-am v'ínít acásá și pistē-o săptámínâ nu-s //

10

[S-au dus.]

s-o dus / nu-s nicăúrea // dā um bájét' ím [k] mă-ntreábá / in strígá d'ú
úrma me: "un te dūz ráje?" // da jō tac tího / și-napój tot așá an tǎcú tího // "da
unde-aj fōz de-așá nu spuj hícá? nimárúja hícâ" // și s-o dūs nicăúrea // și-ŋcâ
jéstē úna / cá...taj gájína / dácă sînt așá mar' ni [ε] nižéj // ápâ taj cōru d'í ja
gájína / și cu cōru sjéla jel' ș-ăl unž' i pī ašél unj-o...nižéi séja sînt // și jel' ș-ăl
ŋgropák // ā..."cîn a putredí p'cōru...și nu s'íbâ și nižéi séja di pi mînâ" //

15

20

[Așa zici...]

da / "cînd j' a putredí cōru șel di gáinâ și nu s'íbâ și...nižéi" //

[Aceeși]

leácurile di fript

znácič leácurile di fript să fac așá: să jē o sútâ di hráme...olój svjéjâj...
/ d'i rásáritâ // mójno di lya și maj mult / nu protétno otnošénije... // să je sto
hram olój...di rásáritâ / sa dă... nu primérno am dat-o și-ntr-áista ja⁹

25

[Íhmî! în ceainic.]

în Cájnic // ș-s'íbâ jel di șer / malivóvanij / malivóvanij // óbșce...și să
púne pi hazplitá or' pe eléctric plitá // și trébi jel și sjárbă / da după cum jel

30

151

sjárbă jel táre...hímno isperjăetța // sã púne ...într-o domásno hoslówja /
noj...la míne-j...jéste razrabótca...într-o h-am [k] an-dat-o / dac-ar si...un
sahán sã puni deșupra // sã sjérbe do l'eh znáçit cum jel o-nsjepút a sjérbe /
sã sjérbe dăsi minúti // dăsi minúti // di dăsi minúte znáçit din olóju ísta isp [ε]
5 vípáritța toátã ápa // [...] cum o trecút dăçi minúti...vícluçáetța haz // orj
electro-plitáya //sã snimăjéști gd'eto na pjati șesti minút/jel s-a...ahladítj / vot /
ahladít vot éto vsjo // jo rusăști o spun mai gíni //

[Nu rusește, moldovenește spune.]

10 nu / curóvya-ajésta znáçiti...șánti sã jě / píste mesorúbca vazób / alóje /
alóje // tóje sámó o sútã di hráme // sã strécurã jítcușu șéla d'in...din din...din
olój // și znaçitj...mamentál'ino trébue...trébue c-o péticã sã sã je /... și jára
puj / la sjert // și jára sjerě djésět minút

[Deci tot desiați.]

15 tod dăsi minúte // o ser_o serbj znáçit dăsi minúti / puj jára...sub çu çutj
ohlád'ílasj / sã...[k] çu çutj sã ástíngă // șánti jej dăçi hráme...di sjára / núma sã
șíbã čísto sjára

["Di alghini".]

20 di algíni da / sjára // și znáçit...aj turnát-o rápídi // și jára je clocoțéște /
jára dăsi minúti // după ajásta znáçitj...scoț afárã / și je s-o vastíválã // aná
astíváet și jã vot éto / șánti o s [k] nu cu tótu /

[Nu cu totul.]

25 nu cu tótu / da // șánti o strécurj piste márle / dj-amú...čístajã posúdã
care...trébi și o deje lu ómu sjéla care s-o priháscã // orj un stacán / primérno
un stacán / puj márļușca și tornj piste márli // ja znáçitj o strécurj acurátno /
acurátno / ș-o puj în holod'íhnic // într-o asjéla...gd'eto...tréjitatj sóroc...sóroc
pjátj minúta v holodé'íhnic // și din holod'él'nic o jej și daj ómuluj și...gáta //

tatárow grigórije vasíľvič
číņzășunu [de ani]

Çaj de leac

30 Çaj de leac znáçit trébi di făcút o tvárã...din zvirobjój și podorójnic //
proporționál'no // ã la qámenj znáçit kétrje...sã grãmădés pi...póčki / íli

moșevó pozărėj orj pimpreziúr // di dóo vídurj // znáçiti la uŋvid aziútâ
zvirobój / la aldvid aziútâ...podorójnicu // ș-amú trébi di...di făcút și în toátâ
dija d'i bă [k] znáçiti în di trébuje di băút doáo lítre...și șásăđăz di hráme //
dótrioh lítrov / ne bólișe //

[Atât!]

da / în di // și trébúje di băúd znáçi vosjemnátať lítrov de...zvirobój și
vosemnátať de...de podorójnic //

[Astea pe românește nu știți cum le zice?]

jeu așa pož... // moldovinjește să kámâ tróscot // ásta-ŋ podorójnic¹⁰ /
da zvirobój jel îm pădúre / jel zvirobój așa să kámă zvirobój //...

[E așa ca o tufă...]

ține / zvirobóju? // jo v-oj arătă-lă //

[Același]

histuíta

[Știți cine îs mai vechi aicea în sat, moldovenii sau ucrainenii? Ați auzit
așa de la părinți?]

nu v-oj spúne / de ásta jo nu v-oj spúne // și sãvâ spuŋ jo...jo va poșsã
va spuŋ și...di úndi s-o luat nazvánija / cum /

["Nazvania" de unde s-a luat?]

nazva [r] nazvânia s-o lua de-atíta că aísja znáçiti pim-
preziúru...histuiji'i jerá mult tâlhárj / cum maj naiŋte jerá // și óbșce...dacâ
merzié qámenj cu továru la vîndút la catóvsc¹¹ / da nu jerá catóvscu maj
naiŋte da jerá bírzowa // să dușé la bírzowa / dușé továru la vîndút și dacâ sa
opré aísja / să dușé la bírzowa fără hícă // și de-atít [r] de-atíta znáçiti...ne
stojáte! neșoíta //

[Da' o fi sat vechi?]

sátu [r] sátu-ŋ bătrín / sátu árę maj mul di dvésti let //

[Mai mult? Chiar mai mult poate.]

maj mul de dvésti let árę // nu știu / da maj mul de dvésti / tóçno câ jo
aŋ sití çíníșca /

[Da?]

da jésti istórię și la je / nu știu poáte-ŋ séliškij soviét je și éște // șă...cîn

5

10

15

20

25

30

să gătē jī yibã yótpusc

[Fiul și nora] să gătē jī yibã yótpusc / de-amú s-o lyat bilét pē sãmǎl̄iót
5 și haj sára și o scǎlde [pe fiică] // ș-o pus așá-ja di márjină línga vánâ crúșca
de-o lítrâ cu k̄ipit̄yóc / da aísja d̄e-amú o scǎldâ / da știḡ câ...aséi dint̄iḡ toḡ șad
d̄easúpra iei // și pr̄inde njávasta cu cótú și pr̄ávale k̄ipitócú pi díḡsa / și o
opǎrjéști toátâ așé iei ja // și telehrámu prińím "mámă mi ḡe priéd̄im / ne jd̄ite
/ al̄ióna v bolníḡa s tãḡe¹² / t̄jajólom sostajániē // șto tacóju? ojo [k]
10 obojhlázniḡu // nu cac̄i vósem̄i o sem̄i mėsjaḡ v rebjón̄cu obojhlás̄i" // șińti
de-amú dup-asée podróbnosti tat-su rábde [=repede] si fáșe liácur și di
ĉemǎdán și pǎnă-n d̄iío... / aĉesta sára am prińi telehrám / da jel dimineǎḡa
de-amú sâ dúșe la díḡși // ș-o maj̄j yuḡs o maj̄j s̄léla iei / și nú i-o azjún̄s
lecárstvu séla / víne napóḡ acásâ și víni sára și jǎrâ p̄iste noáḡe s̄ierbe și jǎrâ
15 dimineǎḡa sâ duși // și de-amú c̄iḡ s-o duz / da je de-amú să l'acujéște // șińti
așá...o fost iei ḡnc-o sǎptám̄inǎ acoló șińti o adús-o la noḡ / și vs̄io v porjad̄ki //
[Și era mică atunci, cât avea?
vo șă [ε] șǎpt̄e lun̄i / șǎpt̄e lun̄i / da //

[Tatarov Antonina]

20 jej pátrud̄ăș̄iș̄eșă oj avé piste o lúnâ
[Mulți înainte!]
să síbă

cum om puté așá și le-om azjutá-le

cum putém așá și trǎím // cum s̄intém? ca d̄iḡ sat pr̄oști / únu și áltu /
25 și copk̄iḡ cum am putút așá ja-am̄ yósp̄it̄uít și ja-am̄ ḡvǎḡát // cum / únu l-am̄
vǎḡát / da únu ḡnc-a-ḡvǎḡám / cum noḡ [k] jel sâ-ḡvǎḡâ da noḡ ja-azutám // și nu
s̄intém prót̄iv / z̄i las̄ sâ știbâ / únde vor iei și cum jalésc iei / da noḡ de-amú
cum om puté așá și le-om azjutá-le //
[VI] ḡ-ai trimás copk̄iḡ la sibír̄i¹³

[V] da / ĵ-an trimás [!!] // ĵeĵ cím ma mînijém pi dîņși... / da ĵeĵ bajét! ŝĵ
nu ascultá ĵîšodátâ / da ĵo dĵg / "doámne / cím s-or ĵņsurá ĵncoló pe la séver /
pĵĵa sibír / ŝi-ĵ vâd núma o dátâĵan" / [!] dĵc " ŝi ĵi víbâ ŝi ĵi síbâ dor de dîņși"
[!] "ŝi-ĵ priĵés / ŝi napóĵ ŝi-ĵ pitriĵc" [!!]

da ĵel amú toátâ vrĵemeă-n dĵsi "ĵ-ĵi trimáz la sibír!" [!!] //
ĵel síņgurâ s-o aliĵés / si / ĵo l-an trimás ? // "mâma / ĵo pojĵedu
v tómski" //

"ijâet v tomsc" [...] //

5

[Aceeși]

kĵta

10

[Cum se face "pita" pe-aicea? Cum o faceți?]

cum sí fâși? fânína toĵe dim moára noástrâ / dĵ ŝatu nóstru / da // dâ
kĵta cum o fâși? pĵneă cum voi dĵsĵét / amĵ...nu cum ŝĵ vâ spuĵ? an ŝjarnút
fanína [!] an ŝjert uĵ kĵcșor di cartoáfe / â... pin țĵercâ an fĵcút de aĵsta... /
zakĵpĵla ŝi ĵúscâ asĵe di cartoáfe am opâ [e] fâcút opârcâ / â mo pârĵt-o uĵ
kĵcșor așâ-ĵa ĵâ // ŝ-âĵ dad drójdili-ĵncoló ŝânti aĵ acoperĵt cu fanínâ / da
ĵele...șâd un ŝĵas ŝânti-nsĵép a sâ ridicâ / ŝĵ crápâ așâ-ĵâ // de-amú vâd câ o
crápât așâ ca đamósĵ / ĵn toáte pârĵĵe / ŝânti de-amú adâog / cĵt híĵ ĵi
trĵbuĵe-acoló pĵĵi // úna doáĵâ triĵ / la o pĵne mérz-o lítrâ di ĵĵtcostĵ // ŝ-am
pus uĵ kĵc di siróvat / câ nu cuĵŝi spuĵ / di đâr di vâcâ / cím fazĵ brĵnda // uĵ
kĵg di đâr / pi zumâtâti cu apă / ŝĵ sâre ŝi...uĵ kĵg di marharĵn / da ĵo acoló vĵ
cĵtevâĵ úoúâ an stricât / câ ŝĵ síbâ maj bunĵșorâ / ŝ-am frâmĵntát-o / ŝânti ĵe șĵ
ridicâ ŝĵ o puĵ ĵn tavâĵi ŝĵ fac fócu-ĵcuptiór [!] ŝ-o vír ŝ-o cuoc [!] / ŝi vsĵo [!] //
aĵ amú đagâ vreĵ acoló uĵ címĵi o ĵņvĵrtĵtâ / maj prâĵâĵi ba ŝĵpâ ba mĵrârĵ / ba
cu ŝje...cu ŝje ĵaliĵĵti / cĵ cĵrĵc cĵ cartoáfe / cáre cu se-ĵ plâși // ŝĵ toĵe fac ŝi
maĵĵncâ // da ĵĵsti zdóbnĵe de-amú //

15

20

25

[Aceeși]

ĵel ĵerâ maj sârmânéĵ

[Erați din aceeași mahală amândoi, cum v-ați cunoscut cu soțul?]

nĵ / ĵĵt dintr-uĵ câpâd đa ĵo túgmaĵ dĵ áltu //

30

155

[Și cum v-ați adunat?]

da într-o școală-am împlăt // și știie /

[De la școală v-ați...]

pe la școală încă / da! // jel jerá mai sarmănel / cum...máma jerá...jel v-o

5 spus pǎte bioháfiǎ /

[Nu, nu ne-o spus.]

mă-sa táre...o ra [ε] mă-sa o rămás vadánâ cu șapte copkii / și fá...

[VI] cu ȳopt

[V] cu ȳop / șapte váňja / șapte ave / hríșa // și greȳ trájie jei / far di tátâ

10 și dupa baťalíe / și copkii mult / și s-o spáriet máma cu tótu de-amȳ / da
jei...nu priie...să-mbrăcá únu di pi áltu și să deșculťá únu di pi áltȳ / cum púte
/ da sâ-nvătá / jel jerá capós la cap / núma câ nu ascultá táre [!] //

vineá...șocrá de-amú amú nij nu jerá șocrá / da dup-aséie cîn viné și cîn o
vidé în școalá / da je c-ȳmbăť mári / și cîn viné / și-ntii la učíteli strigá [!] / la-n-

15 vaťátóri / "intii vóuá șánti ȳuj va dăȳ / di si m-as kámát?" [!] // "jo ș-așá n-am
cîn împlá / da voi ma kámát? voi jo vă l-an dad da voi învătáťá-l" // și jerá la
noj pi mat'imát'icá únu filíp ivánovič / da jel véčnij jára câ...o kémá câ...nu
puté șocráti cu dínsu-ȳcápâť // da je "intii hátále-ť dăȳ o pálcá șánti ȳuj dóuá"
[!] // "sâ nu ma kámát" // da jel n-ascultá / da s-ȳ-nvătáťá ginișȳór //

20 și řáșá / și ne-aȳ značoňít di la școalá / șánti s-o dus řármii / scrié scrisóri
/ șánti de-amú o venít / și așá și s-o-implinít //

[Scrisorile vi le scria în limba moldovenească sau în limba rusă?]

nū / nū / rușáște [!] // da si? // noj în...în límba moldovenească așá
gráim într-ajúreȳa / ca cîn nu čar cum trébuje / da di grá [k] di scris scrim
25 rusáști [!] / rusáști / ucraijéște //

[Aceași]

núnta

[Cum se face o nuntă pe-aici?]

cum? întii [!] logodés hireása [!] / řáșá și la voi?

30 [Dá!]

viȳ stárosti acóló și de-amú cu hířile și o... si mai așá oȳ spúňe / pun-
te...[!] hí rușíni [!] / nu da jo spuȳ [!] /m-am řoșít [!] // nu ș-o vinít și ne-o
aísta...voj nu scriéť câ n-aț...

[Doamna scrie câte-o vorbă.]

o fost_â...nu cac sfátañja / â logod'élî cu...şî_s-o dohóvorít / "jácatâ dacâ...de-amú noj sohláseni" / şánti de-amú puu núnta "pi cînd?" //

[VI] ti leágâ / stárostele leágâ

[V] nu / stároste' leágâ cu pol'é [k] cu ruşnic...aştálinij [k] cu 5
miniştergurâ / la voi tóje jās? şî la noi jās // jo de-amú an_şasút [!] túma híie
síngurâ [!] // şî leágâ de-amú stárostele / znáşit dacâ l-o l_jágád_de-amú híreása
je sohlásno // de-amú a si núntâ // şánti sâ_kámâ de-amú-s cúscri / de-amú
dac-o fost a Ţuj...stároste lă a nóştri parínz / de-amú la míne naprimér / la
híreásâ / şánti de-amú máma Ţuj o síne acoló / părínşî kámâ pe_áiştiã-ncoló 10
cúscri // şî de-amú-acoló grajésc_pe cîn_núnta / cūm / acoló / cîş stárosti / cîş
na [ε] nanáşu cum şî lişzi / cum şjéla // şánti de-amú dup-asée kámâ jã-
rã-ncóasi / de-amú_la rãspúnz / de-amú_la híreásâ / viú şî de-amú
dohovárivaet // síne dohovari'j-acoló / ñe [!] doutoçníli acoléã / de-amú
múntuje // nu şánti de-amú_pî_cîn_puu núnta-ş núnta // de dimíneãşă 15
gãtiésc... / â núnta-ş de_şoság / híriile acásă híreása acásâ // sã_duc / la noi amú
sã duc...noj naprimér ne-an_scriş ja [ε] jel jërã...jërã şecretár comsomólisco
orhanizátijj şã noi nu ñe... ñiş_nu ne-an_cununát niş_híca / acoló o fost_ca
comsomóliscaja sfádiba // o vini'd_din rajúon acoló şî ne-o pozdravílujít şî 20
colhózu...şî colhózu¹⁴ o făcút másã_acoló / în zalzasidánię ş-acoló ne-o
pozdravílujít / ş-o pus pi toş la másã cîş o fos_şî_i-o hoşçaiít / ...şî ne-an_rãşkirát
járã cáreşj im_pártea lui [!] híreása acásâ da híriile-acásâ // şî de-amú o făcút
obîcîej acoló cájdij şî sfojei / de-amú_s-o adunát / le-o darít podárki / cáreşj
neámu Ţor_Ţo prihít / după másã / şánti de-amú_víne híriile cu ñeámu Ţuj după
híreásâ // nū cu cãrúşă / maj naínte víne...nu cáre cu maşínă / care cum puod 25
de-amú / amú maj mult_cu maşína ímblă / atúnşea ímblá cu cáí // [...]

[Mai demult era cu cai?]

cái împodogé şî cáí saş [-sar] / ştiş cum / interjézno jërã // da ásta jãrá
maj najínti cîn_jo jërám maj hícã / da de-amú la noi jel' o vini't cu maşínă // şî 30
viú de-amú...víne núnta...adúc híriile la [k] íntíj viú vórnisi / cu colácu / ş-al
skímbâ / aşá şî la voi? [!]

[Da, da!]

colácu ál împodogésc / şî_víu vórnisi şî cu_áişti vórnij_di la híreásâ /
z_de-amú_sã...grãjésc la prág_numã / în_cásâ nu_Ţe dău drúmu / şî_la prag 35
acoló zjócã / Ţj_leágâ cu minişterguri / cu şje aş di Ţjágát / şî_skímbâ colácu //
şi-ş duc colácu şjéla ñapúoj / şî_víu ş-ál jëu pi híre / ş-ál adúc la híreásâ /

5 nireása-j ũdâ Ćqârîle [-picioarele] la prag [!] / c-ăl prinéști [!] / și dŭsi hírîle
 napxóĭ / și la carúțâ acoló úni jeĭ jéste și lea púne colácu-ŋ cap / asjel de l-o
 șkimbát nireása // șanti-acoló j-ăl rup cu tot cu kícâ [!] băjetáni âl [!] apúcâ [!]
 / cäre cît [!] apúcâ-m mîni / táre ísta ij mŭódno / și frîngâ colácu dă la híre /
 și-ăl frîngâ și-ăl fărîmi hăt // șanti de-amú jîntrâ toț îŋ cásâ / și puŋ nireása de-amú
 la másâ cu tot cu híre / și jeĭ îŋsjép pân la galúși acoló / și jéste ráse [=rece]
 și măj dăŋ...de-amú kitoráze șanti dac-o pus galúsile / nanáșa púne-așá-ja ja
 ja¹⁵ / și nu maŋîŋse híme híș o galúșcă [!] // și-j leágâ pi tuoț cît... cît vra /
 aprínd lumnárlî și ij leágâ pi toț //

10 [Cum adică?
 nu cum / și leágâ cu miniștêrgurĭ / matêrii / cu pâlătiénțâ / cú síni cu...
 [Cu "se" are.]
 da // și dacâ nu-j dovólĭna ja nu-j [k] nu jése di dupa másâ pan nu-j
 leágátâ pi cît je vra / nanáșa séjá... // șanti de-amú jíesă dánțu și jíesă núnța /
 15 afără //

[Aceeși]

NOTE

1 Întrebarea e adresată de Tatarov Grigore, care asistă la înregistrare.

2 Se referă la povestirea anterioară.

3 Remarca vine drept răspuns la o observație a soțului.

4 Intervenția aparține unei învățătoare care asistă la înregistrare.

5 Intervenție ironică a soțului.

6 Răspunsul este rostit cu vocea puțin ridicată.

7 Informatoarea imită mișcările păpușii cauzate de deplasarea mașinii.

8 Subliniază că băutura cu care tratează musafirii nu e vin.

9 Informatorul se ridică și arată cercetătorilor ceainicul de pe sobă.

10 Termenul românesc îi este sugerat de un anchetator.

11 Se referă la 'orășelul Kotovsk.

12 Tania - nora informatoarei.

13 În textul informatoarei Tatarov Antonina [-V] intervine soțul acesteia, Tatarov Grigore [-VI].

14 Reluarea este cauzată de intervenția soțului.

15 Gest: informatoarea arată cum se așază nașa în capul mesei și nu lasă pe nimeni să se atingă
de mâncare.

VĂRĂNCĂU

(raionul Râbnîța, Republica Moldova)

Înregistrare: 1991; transcriere: MM

aṅ Ju crát ŝerári

[Cum faci când potcovești un cal?]

5

nu cum? Țȳ jaṅ p k'íšóru / ăl prăžjésc [=privesc] / ăl' c'úrás ŝă ŝíbâ jel
t'úócmâ așá ca mása / dacâ-j p'úne potcuáva pi-o párti / jel sâ híuje ŝi ăl
înŝepe-a báti la k'íčóare // la ăla trăbúj ŝi c'úrás k'íčóru / sâ ŝíbâ t'úócmâ hăt /
jésti așá...ăl...ăl tocmiésc / ŝánti baț t'ínte / di c'íti...yop t'ínti / pátru di-o partj ŝi
pátru d'í altâ / ŝi-j gáta / da // ăl... trébu j z'ă baț driep / c'ă aiásta nu ij sc'índurâ
/ c'ă jel ij žiu / c'índ ij k'icá-n žiu ăl...sâ dúŝi t'ínta pi crúŝi / jel înŝepe a ŝkopáčá
/ [!] nu p'óate ŝi lucrádí / da trébu j ŝi baz drept acólo / cum žíŝi rusáŝti t'óčno /
driep trébu j sâ p'óatâ lucrá // c'índ jărám înkinát / eáca c'índ je [e] cu ŝ zic adicâ
feráriu ij...tos ŝerári înč/t'ínâ [!] / da n-ăm băgád níŝ o t'íntâ níŝodatâ / niŝ únu
niŝ únu / noj s'ím t'ím / c'í t'ínta-j moldovínéŝti cu ŝ sâ kámâ /

10

15

[Caietele parcă...]

cajéli / cajéle / niŝ o cajéle nu-am...nu j-am pus la k'čor / așá ŝi s-o
trecút //

[Dar cine ține piciorul calului?]

aísta d'in...aísta d'ínánti jo ăl' t'íu / ístâ ăl t'íne jel' / ăl t'íne dac-a lui j' cálu
/ jel ăl' t'íni / ăl întóarŝ-așá / da jeṅ aíŝa bat / da aŝel d'í úrmâ jésti-așá făcút...

20

[Cum se cheamă?]

stanúóc rusáŝti / noj d'íŝem rusáŝti stanóc / cum drácu? barijérâ /
cum...cum ŝi-j žíc? [!] în l'ímba...stanóc i da aŝta // ŝi ăl jieg cu...fríng'jia p'čóru
iz d'í úrmâ / ŝi d'e-amú jel...pi míne n-áre cum mă loží / da ăl1...ăl...ăl
potcoveám //

25

[Potcoveați și boii?]

b'úóji ij potcovjé / aíŝa nu / ŝi... ŝi altâ partj p'otcožé / da bói a trăbu [e]
din d'úóuŝ / c'ă jeṅ b'óu...sâ diŝáŝe / ásta / cok'íta sâ diŝáŝe-n dóuŝo / ŝi o...o
búcá di lúnâ la o bucațicâ ŝi o búcá d'í lúnâ la al bucațicâ / da la cal ij...ij
lúnâ / întreágâ / o búcá di lúnâ //

30

[Potcovele le cumpărați?]

nu / le-aduŝé colhózu / de la zavód le-aduŝé colhózu / da dácâ nu jărá
lje fâŝém / ha?

[Nu le făceai dumneata.]

dácâ nu jĕrá vre...[e] într-o vréme lî fășém / da nu la τυος fășém /
câre...núma la priĕteni / câ târi grĕu iĭ di făcút [!] //

[Cúm se fac potcoavele?]

5   ān foc tot pos sâ fás / fôcu dacâ jĕl ĩncălzáști řĕru jĕl sâ dâ ca aĭuyátu /
c-ápâĭ fuméĭa...fuméĭa aluyátu âl adúři la colác / cum vra jĕ cum ĩĭ trĕbuĭ
colácu âl suřéřte / ařá řĭ řĕru dácâ-ĭ ferbĭnte âl...súřéřti cum ĭra / da // [...]

[Dacă nimerea într-o parte când bătea potcoava, cum făcea ca să-și
repare calul, să...?]

10   jăca amúř ț-oĭ spúne cum fășám // aveám ajĕsta...untúri di gĭscâ / řĭ-n-
tr-o coropcútâ di řer / găca cum di cãltări o cum dĭřém noi / řĭ untúrâ di gĭscâ
/ řtiĭ fôcu...o tokém řĭ ĩn Jôcu řĕla úndi s-o kĭcát / úndi cură řĭnțĕ / tuřnám
untúrâ di gĭsc-acólo² / řĭ jĕl sâ ľĕacujĕ / ĩncoló unde-o kĭcâ murdării / daj
uřsôrĕga řtiĭ di gĭscâ jĕ... ĩntr-o ...turnáj acólo řĭ gata / ř-âĭ ... pŕáte nĭagrĕ
15   dupâ o đĭ dóĭo / řánti iĭ mej turná ĩnc-ò dátâ / gospodáriu dácâ jĕrá gospodár
/ dâ dácâ nu...ařá řĭ meržĕ / c-aveá gospodári ařá-ĭ colhúoz / hajĭ // cĭnd a
luj řĭ řĭbâ / ja...súflet a luj / âl dŕáre / da a colhózuluĭ jĕl... / da tót cĭnd jĕl áre
vinít dâ la...măcăr câ-ĭ a colhózulu / da venít jĕl áre de la dĭřs / câ o vinít o
dátâ dâ řĭša dim posĭoloc³ / yn...psĭne [= pesemne] o umblá ĩo săptămĭnâ /
20   cálu ũđ / cu cărúta diřártâ / o vinít la mĭne la...la řĕrăriĕ // zĭřĭ "haj řĕ-l
controlés" / řĭ řĭcã i dău ĭo cu cuřĭtu / câ zĭřĭ "řĭkôápâcâ / nu pŕáte meržĭ" //

    ēĭ ĭay...ĭay ĭo pičŕářĭľĕ / âl...âl bag ĭo cuřĭtu / l-aĭ curăřĭ / l-aĭ curăřĭt
ařá / "nu ĭe bătút / nu sâ véde párcâ řĭcâ" / řánti ma duc zĭc "ĕa" zĭc "méržĕř
ĭncólo dĭ ř-ascúti cuřĭtu maj řĭne / câ ĭo oĭ mej rŕáde..." / cĭn ĕ-aĭ rupt / řĭ!
25   de-acólo...murdării // ũo tĭntĭ de ásta mitĭcã i-o ĩnrátu-ie / řĭ s-o făcút ařá
núma ca acú / o mĭřcát-o de-amu acólo řtiĭ ařĕĭja / ũavóĭă ařĕĭĭă / eĭ d-ápâ tu
aj văs câ jĕľ arĭgĭneřti //

    ēĭ! cĭnd aj řti la mĭni řĕ famĭlii...ápâ ĭiř ĩn romĭniĭa nu-ĭ ařá
famĭlii / trandafir...di la móřdóva / da / núma câ nóĭa nu
30   dĭřém trandafir / da trandařĭ / câ la noi ĭ ĩntŕársâ vŕoba
[Și numele de botez cum e?]
    nŭ...númeľ filíp / řĭľĕa / filíp
    řĕsăzăřĭřăsă [de ani]

[Terenul] ăĭl pregătés tractoárĭle şă-l sãmână [porumbul] tractoárĭle / da
 noĭ núma ĭl rărĭm / ĭel tractoárĭle merzĕ pĭntrĕ rĭndurĭ / şĭ-ĭ faşĕ rĭnd / eĭ pĭntră
 rĭndurĭ merză da noĭ núma rĭndu ăĭl mai rarém // eacă la papuşóĭ / da
 mjérzĕm núma la rărĭt // dá amú-ĭa de-amú...şĭngur aşá ĭĕl crişte // şĭ 5
 dumnădău ăĭl creşte pi dĭns / cam...ĭĭ dĭes ĭel / da nu ăĭl rărĭesc // da sfĕcla o
 rărĭesc / o rărĕsc // o rărĕsc cu sápa / cu sápuşoáră aşá miticúĭă / dĭ-un métru
 áşă şĭ şaváj / aşá şĭ şĭbă doodăş...de-o şkoáp-aşa şĭ şĭbă / mai lat / la um métru
 trebu şĭ şĭbă aşă / da // de-o şkoáp-aşa / aşá ĭ ĭnstrúĭă //

[Au fost şĭ vremuri când se semăna altfel?]

ăĭĭ! să sãmână / dac-acásă sãmână / eĭ da cĭn ĭără...cĭn ĭără ĭncă stăpĭn
 únu la alt poáte sãmână / cum să sãmână? táta de-amú ĭh spuneă / da káră şĭ
 ĭo aĭ văzut de-amú am apucat oleácă // plúgu...cáre ará / locĭ / şĭ rotişĕ [k]
 cotĭga ásta cum ĭ sâ zĭşĕ / punĕ plúgu pi cotĭgă şĭ la o párte di...di cotĭgă la
 roat-aşĕe ĭerá şĭválcă aşá / dĭ...di şer aşá faĕută // şĭ ĭurnă ĭntr-ĭnşa samĭnĭă / 15
 papşuóĭ / ĭe⁴ / ĭac-aşá-ĭe / eă / c-o punĕ la cotĭgă [r] puneă la cotĭgă ş-aşá o
 ĭĭagá c-o áĭă di...di şĭkĭă şĭ / aşĕĭa rotişĭcă aşĕĕa árĕ şĭkĭă / hĕ! o legá cu áĭă /
 dĭn treĭ lócuri: aíşa ĭntr-un ĭoc ş-aĭş ĭntr-un ĭoc⁵ / o legá cu áĭă // aíşa tuĭná
 papşuóĭ // şĭ ĭĕrá aşá um brău aíşa / da la míne ĭĕsti úna / ĭo am adús-o / oĭ da-
 o-m muzéĭ / la noĭ ĭĕste muzéĭ / 20

[Este "muzei" aceea-n sat.]

lă...noĭ ĭn sat nu-ĭ / da la l'énină aveă acólo-ĭ şăpte kílómetri ĭĕsti muzéĭ
 / dacă vă ĭnterisáză pútĕĭĭ sâ vedĕĭ / acólo poáte şĭ ĭĕsti // la noĭ kár acásă
 ĭĕstĭe / şĭ aşá um brĭu áĭca şĭ cu bortĭşĕl'ĭ // ân ĭa lă ĭurnám pöpsuóĭ / şĭ ĭ-ăĭ da
 drúmu şĭ roáta sâ-nvĭrtĭĕşti / cáĭ trag şĭ ĭel pöpsóĭu zvĭr zĭr şĭ cadĭ // ĭm brăzdă 25
 // da plúgu ĭl nărúĭe / plúgu-ĭ dĭ úrmă / roáta ĭĕste...cú cotĭga mérzĕ naĭntĭ / da
 plúgu-ĭ dĭ úrmă / şĭ ĭl nărúĭe // amú-ăĭ azúnş la cápă / că o brăzdă...ăĭ
 samánát-o / da a dóĭl'e nu trebuĭ samánă c-a şĭ deásă / ăĭ ĭnĭkĭs / ă
 ajăsta...póesu ísta // d'ĭn a dóĭl'ea ĭără l-ăĭ dĭşkĭs //

[Acelaşĭ] 30

poámă

ĭăca amú-ĭa fĭĕti ĭo ĭ-am pus obzăs di butús / la l'énina / la l'énina / zĭc
 ĭeĭ poáte nu oĭ azúnzĕ / da...şĭ mănĭnc / da neăpşóĭĭ or pomní [= pomeni] //

jeu acásâ nu h-âm pus / am búnâ búcăřică ăsta / am trîizăřtrii di ă
...moldovinėj zîc ării da la noi ă zîřem sôti / ări / da?

[Da, da.]

5 la mîne trêizăřtrii de ării acásâ am // ăc-ařă m-am mîngîit / nu h-âm
púsâ jeu / trăbuje di pus // da la noi pomîntu tări-i bun / nięru / ři poăma nu
pre merže / ăă trăbu la nesíp / la ketrîř / ăc-acólo-ăă mai pi váli ăăca ăesti /
dă...dúpă deălu ăsta ăesti poămă / a oămînilor / ř-acólo-ăă ketrîř ři je mai mjerže
10 / dă ăăřă... / da am d'î ăsta ařă spînzurăt / da la...acólo la fătă ăă am pus / h-o
dat ũ pom...h-o făcút cîrlîzi / spu cîrlîže / ři ăă...ăă aņ luat cu baba / cu sořăă
ři ařă ũ...un řer ařă luņg / ři ăăřă cu... cu řóru puăă...pidáli cuņ zîřem / um
15 prag / um prag ařă ăă pus la řeru řela / ř-ăă fařem...bórtă ařă adînc / da baba
cu... din căjnic tuřná ăpă / ăă cîrlîgu-l ăă acólo / ři-l mai strînzê ři gata // s-o
priņș tuoř / cîti-ntr-un ăăc am cîti duoř ř-ařeăă s-o priņș // toătă s-o priņș // ăăca
amú-ăă am foř primăvară ř-aņ curăřit-o / aņ curăři / de-amú ări...ăăca rodêřte a
trîileă an /

[A, e al treilea an.]

a trîileă an de-amú / de-amú rodieřte /

[Ea nu rodește din primul an.]

20 de-amú a-nșepút a rodî / nu ! // e! cum? da mată ře nu řti / řtiă da nũma
mă-ntrég / hě / hě! nu řti / o řti [k] jej řtių diņ fúndu pômîntuluă / ăă řtių că jej
řtių / da ařă...ařă la dîņș lúcu / ařă-ăă lúcu // [...]

[Dar totuși în primul an trebuie...]

25 ăăm făcú mořilîřă / cum...ăă-amú v-oăă spúne cum / cînd ăă me-am pus
cîrlîgu / am pus mořilîř di pomîn / ři ăămú ăăl cîn mũgu sloboădi / ăesti de-ăă
cólo cũ cîrlîg / ři ăă crește // ř-atúņș o pařrés řă nu ũmblă gaăina ři pũăi řevă
/ ři-ăă îņgrădît / ři de-amú a trîileă an de-amú ăă ... //

[Același]

[Cânepă]

30 [Cânepa] înaînti atúnș o sămână ř-acásâ-n harmán / sămână...// o
sămână / řânti creștîę / j de-amú cîn ăăřă...fîru d'î rupt îl rupé / ř-o ăăgă
mănúș / ...řânti ăăřă ăăzurî / nu pre marî / ři mănúșurli-éste li puné ăăjaz / ...li
puné ăăjaz ři ăăřă... // li puné ketrî deășupřă ři nũ...nu ăăřă / ři je acólo sămu
[E] sămură o sătoké / řânti o...o scoté d'in...d'im murătúřă ři o uscă / řanti o
băté // o băté pim...cum să kemă? mje...nô! bătătoări d'intăje / pim bătătoări /

șánti di la șiel mai...măi mășcát / șánti pim mjél'niță / mjél'niță // jérá la máma
im pud // j-d'e-amú mai mult șánti după ástă o...o rázilá / așá jérá
rázilá...rátúndâ di șierj cu diņz așá...marj / și pin...pintre-asēja ȳo da / da pi
úrmâ...ăj...o perijé / cú perii diē...di ísta / di pār așá o fásé di...páru d'i pud /
ș-o perijé / și fásé fiióare // așéli marj sâ numără feștílâ / dá așé...așéje o...o 5
torsé mai grȳos și táșé...orzișóari / sasj // da fiióru d'e-amú il fásé miniștérgurj
și fásé aísta...â...píndâ // și cosé camjés / izmjéni [!] cum sâ zíc? [...]

[Cum era urzitoarea?]

cum jérá? váňja tu și cum jérá⁶ / așá...ája-j cu pátru biéťâ / pátru
biéťâ / și la níjloc avié um...um prud di her / ș-așá pimpreziúru jej și fásé 10
crúșe acólo / și și tiu jô cum [!] și sâ fásé...

[Știa orice femeie să urzească?]

ȳorjșici...cáre și tié a urzj //

[Știa câte fire să pună?]

d-ápuj jérá jgiút / jérá...numără cu jgiút cu...ziérbj / sâ...tríjđăzj di síre 15
sâ numără o jgiútâ / da zierbe trej síre /

[Trei fire era o "ziarbă".]

da // da tríjđezj d'e-amú di síre e-o jgiútâ //

[Și la o pânză știa câte "jghiute" să pui?]

nu d-apũ-așá-m spuné cítiē...cíte jgiúz/vrej mai táťâ / mai multe jgiúz / 20
da vrej měj îňgústâ / mai pîňsiéli [= puținele] jgiút // [...]

[Și după ce ai terminat de tors, ce faci cu fusele alea?]

li rișkijé / rișkitȳorj // așá únu jérá cú trej cǒarne / da aíșa úmblá cu
papijóć / și...

[Și pe urmă ce făceai cu astea de pe râșchitor?]

li lipădáj / șá ísta...jérá și júbjej / și je...je ísta...îň și júbjej i ȳopárijé 25
cũ...fásé cu...ljesja / di rașarítâ / biéťâ / și anúșâ / și cu ljesj / fásé și cu ljesj di
séje sâ s-fásje baláje // la píndâ cîn o řesé d'e-amú ȳo da-o la soáre // la soáre-o
da /

[Cum?]

cum? d-ap-așá câ o muiá ađol'jizȳor / și crișté jábâ / sâ dușé ș-o
zmulžé / ș-o-n'indé la soáre / o-n'indé / și la čut' sâ uscă și jâr o muié /
șánti jâr o înt'indé / și je la soáre sâ fásje álbâ / mai álbâ //

marija lúpoť
șésăzășinòđă [de ani]

odátâ grăjé amíntrileǎ

nu po moldávski literatúrno zíc ĉe / ĉe / da la noj si si / vsjo u náševo si / da / în sǎje / un_ți dusj / si vrjej // da...da...

[În grădină ce cresc, ce plante?]

5 da la noj si crjesc?

["Luc" în limba rusă, cum spuneți moldovenește?]

10 Țuc sǎpâ / așá / la voj je ĉápa / zíc / la noj... // d-apô așá spuǎ cá límba moldovenească amú o lua ș-o prefácút-o / odátâ grăjé amíntrileǎ / da amú s-o găsít / ș-o prefácút-o / cum is [ε] jo síngurâ aǎ sitít / o luaǎ di la...â...rumíńskie slová / potóm vzǎli éti...italińskie slová / eșcô po híspaniǎm / o îndătoríd Ja toj ș-o făcút límba moldovenească //

[A făcut o limbă aparte.]

15 o făcút dje nu-nǎlǎg / ǎgǎ! // cum o spus...cum o spus um...po rádio / ũǎom bătrín / zíse: "las_și...grăjăscâ / jel așá și las_sâ grăjăscâ cum grăím noj piń sáte / da nu cum grăjesc / noj nu-nǎlezjém hícǎ" / ǎrá ũǎom...po rádio / noj nu-nǎlezjém hícǎ / jel grăjăști /

[La Radio-Chișinău când vorbesc și la televizor nu înțelegeți?]

nu înǎlég jo / nu înǎlég jo / ǎca c-atíte cuvínte sînt / le-a mesticát...

[Da' noi când vorbim cu dumneata înțelegeți?]

20 nǎ! grăje [k] înǎlǎg jo / da

[Acuma când vorbim înțelegeți?]

cum / cín grăít în límba proástă așá / diń sat / da cín în însépe litjeratúră nu înǎlég híńicǎ / nu înǎlég da măcár împúșcǎ //

[Aceeși]

NOTE

¹ Gest: informatorul imită bătutul în caia.

² Gest: imită mișcările de oblojire a piciorului.

³ Posioloc = numele unei localități apropiate.

⁴ Gest: imită modul cum turna sămânța în pâlnie.

⁵ Gest.

⁶ Se adresează profesorului care asistă la înregistrare.

MARTÂNOSA

(raionul Novomirgorod, regiunea Kirovograd, Ucraina)

Înregistrare: 1995; transcriere: VN

cînípa¹

- cínipa o samanã^m / o pazím di vrãgi / di gaiîni / de-amú cínípa sî rîdicã / 5
 îndátî s-o rup^t cínípepa / şeîj sáci // şî primã^o culjézi cínípa şeë sácã / ş-o rupijém //
 ş-o uscãⁿ / ş-o freacãm / ş-o duşém la báltã / ş-o punjém în tşokíli / şîdîé cíti díli [ε]
 ne şem [= ne duceam] ş-o şercãm / îi gáta o nu / înc-a maj şidjé nu s-a báti gîni /
 de-amú cînd jará gáta o jésta / ş-àpój şeîj cu samínîi / aşéi d-amú maj tqãmna // [...] 10
 ş-apú îşsepeãm a báte / ş-a meliţã / ş-a razilã / ş-a perijé / ş-a toársë / ş-ápu túcma
 şaşãm / stãtivile [!] // şaşãm iãca zşólnişe / [...]
 [În ce o puneãti la "tokit" cânepa?]
 la báltî // la báltã! e! / o lo^m îⁿ şkinári cári n-áveam podvóadã // ş-ápí sácu
 cu pái / ş-apú topuóru / şî lopáta / şî dòj pári // ş-iãc-aşã² punjém / aşã ja!² // tşokíla 15
 / pári acoljó / d-acoló tokíla / ş-ápu sácãm ... fãní^{nã} / pomín di-ášãla / şî punjém pi
 tşokíli / tó deaşupra / ş-o-şãm^{nãm} // cşî ş-natã aj / tokíli / şî ieu şî /
 [Aicea?]
 ó liegã máma la par cã ... pşãti ní-o furã-n-o / cî ... ísta bun s-a grãşî-sî //
 ş-ápu-o scoteşém ş-o maj şuscãm acólo la báltã / ş-ápu sára şári ... -ⁿ şkinári /
 ş-o-aduşém acásî / numarãm cíti manúş / îs toãti / o nu-s toãti // pşãti şinevãi mî-o 20
 furãt vo mãnúşî // iãca cum ş-ajãsta / ş-ápu de-amú torşijém şî ... faşijém //
 [Dupã ce era gata "tokitã" cum o făceaţi?]
 [ε] èhé jã! avém batatoári / ş-o batijém pã bătãtoári // ş-ápu mjéliîi / ş-o
 mjéliţãm // ş-ápú răzilã / aşã cu níşti cracãni / ş-àşã o răzilãm // ja! // ş-àpu pşerijém
 // ş-ápu torşijém túcma cílîi / şî fleştilã / şî cínipa / şî míccãⁿca şî toátã // [!] 25
 [Trei feluri erau, trei.]
 dá // cílîi / ş-fleştíla / şî fijóru / şî míccãⁿca / pătru / túcma //
 [Patru erau!]
 pătru / pătru / pătru / dã /
 [Şi ce făceaţi din fiecare?] 30
 dim^ş fleştíla / fãşém di jéstea zşólnişi //
 [Da.]
 dá // da dí jésta ... / cínipa / cílîi-ⁱ faşijém [ε] caméş // ş-purtãm caméş //
 ş - mujérli / ş-barbatşóji / ş-tós purtãm / amú / de-amú nu purtãm [!] / da / da /
 faşijém // 35
 [Mai demult făcea clacã?]

ĩmĩ! fãşé cláci //
[Cum se făcea?]

5 da cum fãşĩjé / jãca ... sĩ rugá "dáci vreĩ vĩn disárâ la míné la cláci" / da fúméjilę sã duşĩjé la clácã cáre-avęé cĩnĩpã múltĩ / şĩ foméj-aşéja sĩ gaţĩé / cu şĩ s-gaţĩé / fãşé mĩncári / da sára / sĩ gramadeá fo cítvaj foméj / şĩ torşĩjé / şĩ-ĩ aţĩtã
[=ajuta] a toársé / jerá rĩşkitũorĩ / [e] aşé / ja! / rĩşkĩjé pe rĩşkitũorĩ / j_numarãm cíti jgiút / ş-cíti jęrbj / care [e] na lísta / jgiúta árj đãşĩ / da ... je [k] cíti trei jacátã / tréj şĩri / şĩ đãşĩ dĩ-ésti / cíti tréj / ş-jarã o jgiúta // tréj jérbe / đãşĩ jęrbi / da jérbi şélea trĩj şĩrj // ş! jãcat-o jgiúta / đãşj jgiút / amú ajésta-ĩ om moltovlęfnic // da / đę-ámu đĩ ist
10 moltovlęfnic / om púnj jãca cíť [k] cíť cłot / ş-om avé cíť [k] cíti ... pĩnđã / cíťj ísta ... / ş-apu řaşãm pĩnđ-ajãsta / da vára / cĩnd pĩnđã ... póstu řradĩn'lo / [...] / neđşãn la báltĩ ş-o gĩlęém // la báltĩ ş-o gĩliãm / lęagãm maĩ dimneáťã / şĩ-ť apúş pári / şĩ şe log_şĩ ř-aj / cã nu-ĩ avé loc / cã múltĩ fumjéj gĩlé ş! cazn-avé / ş! gĩlęãm // ş-ápu sára le loam ĩn skĩnári / j_vineãm acásã // ş-ardeęém ũcroápĩle / [e] şanúşĩ / or di hrĩşcĩ /
15 orĩ di cãri / ş-cu şanúşele maĩ pi ísta / ş! şĩbã maĩ albé pĩđã // jaca cum / ş-ajãsta faşĩjém tóje / faşĩjém ş-ajãsta [!] // jaci cum cu cĩnĩpa //

[Cãnd puneãĩ ştatĩve cum făceaťi?]

státĩve řşélea / an_řaşút / an_řaşút / jãca di íşteã cu státĩve şĩ_jéu // atũşĩ státĩve punjém / şĩ-nvãlęém [!] đoáũã trébu / c-úna nu-ĩ puťjé // tréđ doáũã / da //
20 úna şãdi dint-ũ_capt / a da úna đĩ_ãlt cãpãť // ş-ápu jarã líť / şĩ dam pin líťĩli / ş-amú sĩnt acoló la [e] lísta³ / ş-ápu spãti / ş-ápu ĩnşepęém // ş-ápu [e] dáci cãri-avé řcĩrĩc / fãşęé řãżĩ cu řcĩrĩcu / da cáre-aşã pim_mĩnĩ / dác-avęém řcĩrĩc / đupã řcĩrĩc maĩ řãpĩđĩ fãşém řãż / şĩ ... lísta ... řãşé/ãm // řãşã/ęm / tãť mučénĩjĩ múltĩ cu cĩnĩp-aşéje / amú ře cã lúcro múltĩ / da atũşę şarãşele fuméj / ĩnçĩ maĩ tãri lúcro aveã cu cĩnĩp-ajãsta // jãca cum sĩ sílęé maĩ řãpĩđĩ ş-o ísta / ş-o duşé mãpã maĩ řãpĩđĩ / da ş-on_c
25 cončĩ cĩnĩpa di tũors / c-a vĩnĩ júrã mnúťãli / ş! ĩ-or ... dovdĩ [=dovedĩ] đjéştilĩ // jumãřĩťãli cã carĩ n-o tũors la vręemi / ş-ĩ lenoásã // [...] "hãĩ sílięşti / hãĩ!" / đã ş-sára la şãđãťoári ĩmblãm / jãca cum! // ş! torşém la şãđãťoári panã şĩnĩ şťĩjĩ şe vrłémĩ // jĩ maĩ řé/ãpđĩ şĩ cončém jãca cum! ş! / torşjém la vrėmenã // ĩntĩj fľeşťĩla pĩ-amú jã! /
30 ş-ápu! cíťĩ / ş-ápu! cĩnĩpa / ş-aşã şĩ hodjé nu aşã / dam tot la ũloc //

[Pãnã cãnd se ziceã cã trebuie toarsã cãnepã? Pãnã la Crãciun?]

dã / dà // paň la craşún / da d-amú-m póstu řal mãri / a řĩ đĩũa mãj mãrĩ / ş! punęãm státĩv / ş! u ísta / ş-apój [e] nátra ĩnç-o mĩťãũ / ũnżęň nátra cũ
[Cu ce?]

35 aşã cu nĩşťĩ tarĩť / fãşé glogozãlã / na / şĩ ũżém nátra cu ísta ş-ãpĩ

[Ce făcea?]

tarĩťã / hurmuzãlã fãşém / tarĩťãli şélea [!] // ş-ápu ũżém nátra şélea / ş-ápu s-sĩ usúşe nátra şéja / ş-şĩbã şoári-ň_cãsã ĩnçã sí_ş! usúşj cáld // da dáci nu s-a uscã / nu s-a řãsí gĩnĩ / jãca cum! // [...]

- [Pe ce o făceați urzeala?]
 tóje-o torš'jém maj plinišícî / și maj tócmá /
 [Ca să o poți să o pui pe „stative”. După ce ai tors-o ... ai făcut-o pe „rășchitor.”]
 pî rîš'kî'xor / ș-ápŭ sâ ùrdá / pe'urdîtoári / pe'virtélniți / ș-ápóŭ di pi virtélniți
 făšém mōsoārâ / ș-ápŭ di pă măsoárâ'le sélea pi'urdîtoáre / urđám așá já'jà / p'rim-
 prejúr'xorje / îmb'lám și urđám / jáca cum / mŭltâ / mŭltâ piésni / l'érá cu cîni'p-
 ajásta // amú fumléili o ješ'đi'la ajásta // 5
- [Femeile cum erau îmbrăcate, cînd erai dumneata fată?]
 cu caméș di pîndâ /
 [Albe.]
 álbe⁴ /
 [Cusute?]
 dá cusé'ă / [ε] cusute' ș-pi'colé⁵ / cusá fl'xor / ș-coleá / ș-coleá cu plēcâ / și ...
 cosá cu bumbác rōșu / ș-cu niégro /
 [Și jos?] 15
- pă'cari-avé și pi'jos / da'cari nŭ [!] /
 [Și pe deasupra „cămeșii” cu ce se îmbrăcau?]
 spēniți / spīniți sâ-mbrăcá ... cu spiniți /
 [De cumpărat?]
 cumpărátî / da / cumpărátâ / da / da / 20
 [Și în picioare ce purtau?]
 da și? / și'bóti / și'bóti purtá ...
 [Pe cap?]
 basmá / basmá / basmá / basmá / da // 25
 [Vara, da' iarna?]
 da járna / maj tárŭ / maj gróási bazmá [!] //
 [Și peste „cămeșă” ce lua iarna?]
 s-cosá sașoáše / járá ... prótno / l'érá-ŭ sát și cosá // cosá podjŏáše / cosá
 sačŏáše /
 [Din ce?] 30
- vátŭ duš'jém / și járá [ε] matéri-așá / s-kemá rŭpčē / xorŭ miliskŭn / și potclátca
 și dušém și cosá / cosá sačŏáši / cosá / pródnoŭ cosá //

[Guțu Fedora, 77 de ani]

núnta

- [Cum erau obiceiurile la nuntă?] 35
 cum ș-atúňša / ášá ș-așá ș-amú la noŭ așá // [ε] na priml'ér a néu băjét // ŭ-avút
 jél fátŭ / s-o dus ŭ'armátŭ / ș-o slujít trŭjŭ ānŭ și dóuŭ lunŭ // ș-o vŭnít dŭ'armátŭ / și s-o

dus jãri la dînsa / s-o dus o-nșapút a grãii / șî jîel dîșj "mãmã / șî jo-j îmblá-je așã ja!
 dã șî aņ slujît da-n armãti / dã șî mo-ij îņsurã-mã!" // "îņsoãr-te" // nu! s-o dus ș-o
 spus la pãrinț / cî jãcatî jîy ... cî cînd oj vîni șî ... s-a-ņsurã // parîņț l-q-așteptãt /
 jiel ș-o loat áltû xôm / stãrostj / sî kãmî // s-o luat pîni / șî ș-o loat bãni / șî butjêlca
 5 cu rakîjî / șî s-o dus // no ș-o grãjît / "jãca nîoj ș-am yîni la vîoj" / așãla / stãrostele
 dîșe // "vo pãate-avêt" î [e] nu dîșj cî fãti / da așã ca cîn cu hartãguri // da jîj jãri /
 ș-ãpî zșe "ș-nîoj jãca noj ș-am yînit / avêt fãti / dãci avlêș fãti / jãcatã cî noj avjém
 bajéd" / da bãjêtu șãdj-afãri / îņci nu înrã djodãti // nu înrã uodãti cû ... stãrostele-ņ
 cãsã / nû șînti-l kãmî șî pi bãjêt / șî dîșe "jãca aîst bãjêt / jãca vra lã ș-șib jsta" // nu
 10 sîglãșãsc pãrinț / ș-ãpî parîņț dj-amú ij yurã / naprimér la mínj / la nãtã / a ñey í
 bãjêt / da a nãtãli fãti / jãca j-ãșã / ș-ãșã / cîn n-om fãș / cînd om fãșj nũnta / cînd
 cum! / nû șî grãjêsc / șî dovdêsc ș-fãci nũnta // așã ș-a // de-amú trjêsi vrjemi ãșã //
 ațûșã / jãcat naprimér cîn jo am fãcú nũnta pi ist bãjêt mãri-am îņsurãt / șî pi șela /
 podvódîle-amú sî duc cu mașîni / cu ahtóbuz / așã podvód // o loat podvoãde dij
 15 colhîoz / cu șãstî podvód / s-o dus oãmîni cãri tînjî im parjêke // ș-ãpu fjêti /
 ș-bãjêt / șî j leãgã / care cu șe // carj cu șe árj // i leãgî / șî ș-duc îñ nũntã // acólo
 jãsi la nîrjãsi pãtru ... bãjêt orî doj / șî pun mãsa / pj mãsi puș gãleãta cõ-ãpî / șî o
 [e] vo pînj // nu! da jîj stãu la mãsi / ș-sî strãstujêsc șî / așeî bãjêt șey maj mûld / da
 jei nu dãu / [...] nîrli beã ãpî dij gãleãti-ņ crúșj // șî je pîņea / ș-o pup carî ... vrã /
 20 da cãri nu / da trébú ș-o pup cî ja stã ca zapolójno // nû șî ja mãsa / ș-torn ápa pisti
 kșoãre / da nîrjãsa jesi dîntîj pi prag // ș-ãșã ãl sfîņțjștj pi nîri // da nîrle-ascõãti
 dim buzunãri canjêti la noj așã / șî / bãni / ș-așã e împroãșcî // îñ nîrjãsi / șî îñ lúme
 șî // da cînd sî dúșj bãjêtu cu nũnta / dã / nãprimér / jo cî-s mãmî / șî nãtã / aj jeshî
 cu perénicu cu tot / șî cu hostîņț / șî cu bãni / șî cu pîņea // șî pi pîni sãri șî
 25 mãșãrguricã orî o bãsmãlúțî // ș-tójj așã l-aj samanãt / șî l-aj împoștîjêț / ș-s-o dus
 cu nũnta // așã la noj / ãșã ș-o fhost / așã ș-amú // [...]

de únde símbãta sã-ņșepi / șî sã cõncêștj dumínica // da lunj sî maj fac řigãni
 / cari au cînd /

[Cum?]

30 [!] da cum řigãni!? // řigãni ... jãcãtã ... s-fac řigãni / șî řigãncî șî // nîre
 șî nîrjãsi / [...] șî viu / șî maj cîntî / maj jsta / șî șey orî fúrî o gãjîni / orî rãřî / òrîșe /
 orî lj dãj řî / [...]

35 dj-amú dimnjãta s-duc / așteptãy starãstoãjșe / jãca naprimér nîrjãsa aculó /
 da nîrle aculé ... de-am strîgã řha-řha! / de-amú aîřtea s-duc stãrãstoãjșele șî j puș
 flac la mã-sa / nîrjesi / [...]

dîșe najînti cã ... dãci n-o fost búni / orî pi mã-sa / orî pi tát-su-j řhãmî /
 undivãj // undivãj / noj [k] jo n-am vađ dj-ajêștea / n-am vađút //

[Aceeși]

[Când moare cineva, se întâmplă uneori ca mortul să vină strigoi acasă și să ...]

àhá / đíc câ viu /

[Zic?]

đíc / đíc // đíc cî iáca iésti o fúmiéii de-alătúrea cu míní / đíși cî domovícu víní la dínsa / da ió nu știu / la míní nu s-ò-ntímplát de-aištea / đíc cî viu / [ε] đíc dácí ... îi faș și polójino la młort / îi dađ stat orí še polójno / ší cárni și ráșítúrí [...] // da đíc fúmiéii cî ... domovícu víní / ší ... aišta cușí máj kámâ / [...]

[Strigoi?]

ihí!

[Cum îi zice, care vine noaptea?]

zburătoriu //

["Zburătoriu"! Vine la femei sau la fete "zburătoriu"?)

[!] la fimíei / cari i-o murít uómu // la fimíei cári-o đíș cî i-o murít uómu / đíși câ víní pi hłornárí / și hodorožéști / ș-ísta / nú ió n-am pađíd di iésti še sí đíc / n-am vađút //

[Dar au fost femei prin sat la care o venit "zburătoriu"?)

dá / dá / pi ... driépt discúsári đíși ca o măturâ / íntrí pi hornárí / și [!] hodorožéști / și ... đíși cî iét / da jel [ε] da nu sí dă să-l kípuii / și vadí iél / o nu iél nu sí dă // [...]

[Vine ca o pară de foc? ca o flacăară?]

nú / nu / da díșe-așa ca o măturí / sí bágí pi hornárí / și víní ší ... grajéști đíși / spúni // [...]

[Și ca să nu se facă "zburători", ce trebuie făcut?]

sfințásc cásile la óáminí / sfințásc cásile / zduca bisárici /

[Aceași]

ni-ă rodít moldovéní

[De ce credeți că sunteți moldovancă?]

așá ni-ă rodít moldovéní / ș-așá / ší

[Așa v-ați "rodit".]

așá ší máma o fost așá / și buníelu bătrín o fłost /

[Da, tot așa.]

tot așă o f̄ost și iēu / pi ními nu știu mai mult // și mai mul̄niș n-an̄kícát
nicăjúrēa / și ni dușém cum ja! oáminī îmblá c-o fost ráznie hólod [...]

[Te rog să vorbești mai tare.]

5 áhà! / jo đic câ ... dáci [ε] dar și ma pun mai apróapi di náta e! / [...] jo spu
cî đic jo n-am fost nicăjúrēa / niș cum sí duc álti la noi / o fost la próizvósto / c-o
fost hólod sóroc piérvij̄i [k] tr̄ip̄iérvij̄i o fost tari mári hólod // așă / noróadele o
îmblát / da noi n-am îmblát cî nū ... / am fost prostút / prostút / și sarás saracút̄ și /
nicăjúrēa n-am kícát // [...] așă apucát moldovjén̄i / și moldovjén̄i și s̄int̄em //

10 [Moldovenii cum se cunosc între ei? Dacă te întâlnești cu un om, de unde
știi că-i moldovean?]

d-ápi iēf grajéști / dacă-j amínt̄elea / jel dacâ arj álti vórb̄i / alt ...

[După vorbă îl cunoști?]

da / da / dúpâ vórbâ / da / da / da /

[Aceeși]

15

ș-o mur̄i di hólod

[Când a fost mare "holod"?)

în tréjđășiuna de an̄i //

[Și cum o fost?]

20 kít-o f̄ost / da nu ni-o dat // și lucrán̄ja pókít pi deal / ljagám / și noápte și đ̄i
// și șidé polóz̄ l̄ngá polóz̄ / znók // și do nu ni da / nu știu di se / da noi fr̄ecám
așá ja! skíšile šélēa / l̄i fr̄ecám și punlém̄ iŋ gúr̄i / și m̄iŋcám / și ulsór adușiém̄
acás̄i / și m̄iŋcám // da do nu ni-o dat / nu știu di se / și s̄-aveém̄ ș-acéla vinēé / și n̄
scuturá și ni lūuá //

[Cine?]

25 j̄erá briháden̄u / și brihádâ vinēá / e // di la sel'sovjét / o di úndi brihád-așee
vinēé / și ne luuá tót / și [ε] úndi c̄ite-on šocálăju d̄i pașkóji / un̄di c̄iti-o fasúli / tót
ne lūuá // jáca cum // și ... primávàra am ažiúps ... și niș grádín̄i / niș m̄iŋcát / niș /
oáminīni îmf̄lát / tári-o f̄ost / ș-o mur̄i di hólod / ș-a [ε] a lui nóstru bunjél̄u-o mur̄it /
[De ce o murit?]

30 di hólod / di hólod // îmf̄lát tári oáminīni îmf̄lát și / iŋ dușé ... cu carúta / c̄ite /
nátá auúđ d-amú? / aúđ câ se jo đic? // iŋ dușé cu carúta pi c̄ite vo c̄iváj // iŋ
carúta m̄ierzá / jo am murit / síŋgur-aj murit / ș-áltu / ș-așá di r̄in̄ da // colhózu da
// pohareádo / m̄ierzá podvóada și-i l̄u / și-ŋ carúti / ŋ cārúti / ș-ășá // acólo și iŋ da
iŋ groápi // pi tól̄ja ūjoc // jáca cum! // și de-am care-i mai t̄inăr puté iŋ iŋgropá / pi
35 tos la ūjoc / nu cíti únu f̄ar̄i sacr̄i / f̄ar̄ di nińica // ásta în tr̄iŋp̄èrvij̄e hóda / așá o
fost hólod acóleă / jo j̄erám / cum di mittici j̄erán da ŋiŋ mínti // jáca cum / câ j̄erá

170

hólod // ș-a nóstru ... vuB/h / a ńeu bun^ıel / bunicu ńeu / o murit tóje di hólod / ıaca
 cum // și tóje o v^ınıt și l-o l^oat / col^ıhózu și l-o dus și / ıaca cum /
 [Mătușă, da' "răsculăcitul" aicea o fost?]
 o fost / o fost răsculăc^ıtu /
 [Când a fost și cum a fost?] 5
ıo nu ț-o^ı sp^ını în șe an o fost roscolo^ıc^ıtu / da șiti^ı [ε] c^ı ı-o sc^os tóje ıárnă /
și ı-o m^ınát ıárnă / da și stráje o-av^ıt / și ı! d^ı-ésta ı! // l^o-o scos acúlea-m^ı p^ıı^ı / și
 vindjé / strıgá / "cto bólșe?" / [...] "cto bólșe? / șinı bólșe-a da?" // și care-ave^ıe p^ı și
 l^ıuá / ıaca cum / [...] nu șiti^ı undi ı-o dus d^ıpárti la frig / și /
 [S-au mai întors?]
 [ε] n-o mai venıt //
 [Nici unul nu s-o-ntors?]
 nu s-o-ntórs /
 [Pe cine a răsculăcıt atuncea?]
 [ε] aısta o fos^ı mahaleánu nóstru / aculeá ın^ı no^ı ne-am facú^ı cásı / o fost 15
 b^ıel^ıé^ıki / ııfım / [...] tári ıel avé f^ıé^ı / tári mu^ıș^ıé / mu^ıș^ıé / pom^ın^ı mult^ı ıneá / da
 d^ıșe l-o r^oscolo^ıc^ıt / c-ave^ıe pámınt / și cá lucrá // d^ı și noápte // [!] p^ı șiela l-o
 răscolăc^ıt și m^ıntı / cum o r^oscolo^ıc^ıt //
 [Nu șiti^ı unde l-o dus?]
 [...] la séver / d^ıcă cá la séver / cá c^ı la séver / la frig / z^ı cá c^ı la séver //
 [Numai pe el sau toată familia, neamul?]
 șemjá^ı l^ı toátı /
 [Toată.]
 dá da / dá / ș-ap^ı ıncı o fost așá oámı^ı / pi aısta d^ı pi úlița noástrı ca cın / ca
 cólea ıerá / acólea o trajıt // [...] 25
 [Nici unul nu s-o mai întors.]
 n^ı s-o-nt^ıórs // nu s-o-ntórs / o murıt acoló / nu șiti^ı și s-o polu^ıc^ıt c^ı ... nu
 s-o-nt^ıórs // da și s-o polu^ıc^ıt nu șiti^ı // nu-ș [= șiti^ı] și-o mai gra^ııt // [!]

[Aceeși]

[Obiceiuri la înmormântare]

ıaca c^ı sára ız vine^ıe dó^ıı mahalıénı și-ıl spalá / și-ıl pun^ıe p^ı láı^ıı / și-ıl ıneé
 o noáptı și m^ııbı / ș-am^ıșă la n^ıo^ı // ș-ápo^ı l-adușeé pi bátıușca / [...] și-l ıngropá cu
 pop / și l-ıngropá și / ıegá cu p^ıı^ı d^ı-az d^ı-a^ı șpuz di c^ınıpı / ıășá / nu cum amú /
 cu c^ıti dó^ıı p^ıétiș / ș-cū ... șo^ı / cu basmá di p^ıăr / da ıtúșa cu m^ııștér^ıgurı / tăt /
 ș-cu bátıușca așá // și amú la no^ı cu bátıușca-ıngroápi ıarı / ș-cū bátıușca / ș-cu 35
 múzicı ıar ıngroápi // la no^ı /
 [Pregătea colaci sau ceva?]

da / da // xerá [ε] gatié cozári /

[Cum făcea?]

• nóuâ / nóuî colâsêj / coșâ miti'tiêj / așá într-așêj đî // cînd il scoáti mórtu /
ș-așêj nóuî colîsêj / iŋ împărțâ // cólivî fașê // ș-ápui lá așêj di viu di la groápi / tóji
5 alț colâsêj mai marișhóri așê fașê // [...] di-o duz / di-o șapád groápa / dī steágurli /
járî colașêj li da și la așêja //

[Și pomană?]

pománâ fac / pománi // amú [r] amú la noj cog bŭls // bulculít // [...] ș-ápăi cu
lumînáricâ / o lumnáricî dău / cu lumnáricî și ... /

10 [Coc femeile acasă?]

fuméji-acá

[Sau cumpărate?]

co[k] cari ... da mai tári / cî-s scúmpi amú / și mai tári amú cħoc // cóc / cóc
mai tári dá // și-najinti coșé /

15 [Praznic îi făceai?]

fașîjê / ș-atúŋša fașé / àdăuđa fașîjê / ș-amú / așá fașém ș-atús-așá // a...dăuđa
fașé // ș-ápu noáui đíli fașê / ș-apóŋ șășaptamínî // [...] ș-ápu ánu pi la noj fac //
ánu // anú fac tóje / ș-ápu / dă ș-ápu di-amú cári cum poáte-așá / da ajești
20 obizátelno a dăuđa / și noáui đíli / ș-șás șaptámínî / și ánu / așá //

[A "dăuza" făceau "abur", mâncare caldă?]

dá / da / da // bħorș [r] bħorș / cartoáf / gatúșe // crúpi / catliêti / cari șe au /
cari mai bogáz / mai mul gătés /

[Da' trebuia să fie mâncare caldă?]

cáldî / cáldî // cólivî fășîjê // [...]

25 [Coliva cum se făcea?]

ápi řăși / și dúlșe // și cħ-o kítî / o cu bulculiét / o cu covrig / cari cu șe ári //
și fac / și care [ε] înajinti ... întîi đîș očináš la noj đic întîju // đic očináš / s-scoáli o
fumiêje și đîș očináš / toț ni sculám ș-fășám crúși / ș-ápóŋ bloslovésc píșca / ș-ápóŋ
mîérzi xómu cu rakíu / cu vŷínu / cu șe au // și dău // [...] la noáui đíli / a dăuđa nu-
30 uspét / da la noáui đíli dău / orî cîti-um pirjħóc / or cîti-o bulculít / orî șe la cáznic
/ cari-o fost la miŋcári / la toț cari ișău // [...]

[Câte zile trebuie să ții mortul în casă?]

đîși mačár o sútcî și míji-ŋ cásî // [...] árdj lampátca / árdj lumînáređa la noj
așá-j // cári cum viu la mħort / arúŋcî cári ... banî / cari ħou / cari șe ári arúŋcâ
35 acólo // [...]

[Bocesc femeile?]

bošésc / bošésc // cari ári șe / dă cari / dħ-amú nu dimúlt o muríja nħoj o
fumiêje / n-ħ-avút niș copíj / și niș jel / niș ja amîndħóŋ / o gășít-o-n tíndî moártî //
cînd vîni njavásta⁸ di la šireádî / "mámî o murít jácítă dónca" / o kámî pi dîŋsa // [...]

40 [Când e mortul în casă nu se zice dacă ai o oglindă că trebuie ...]

o-astupám // o-astupám Koglínda jáca [ε] naprimér! la míni jésti mort /
o-astupám cu matjéřje / o cu basmá / o-astupám

[Și mâța?]

și mîța dij_cásî o tóře / și nu șîbî / și rádîva și nu cîntî // și ... și legám la
poártî / legám ... jáca naprimér la míne nú-î poártî / dij poń lřagám o mîneștérđurî /
o basmá // sã márgã lúmeřa sã știbã c-acóle la cás-ajásta jésti mort // [...]

5

[Aceeși]

jo am strojít-o síngur

[Casa asta dumneavoastră ați făcut-o?]

da / áiřta jo am strojít-o síngur //

10

[Singur! Vreți să ne spuneți cum se face o casă?]

no! da cum / mj-am adús înaíntî / jará cum řușór dij strojít // sí yindé fińskéje
dómic / așá / jará // nu-ș cum íel dijvetsót rubléj stojé // aóló hodé lřémnu / řířeru /
řémentu / și pláva plářém // jéřta dijvetsót rubléj jo-am plářit pi scíndurî / pi
řément / și pi řířer // tot lřémnu lířta ja o fosJa míni // nú-da / da pi pkátrî de-amú
otjélino pe řéhlã am platit // ř-ař gramadít rúda / družeáúã / tot // și-ntr-o várã / an-
řídícát-o / ř-řúńs-o /

15

[Cu ce ați uns-o?]

nu! noj cum řașém clácã ř-cu lut ũžém // da ř-apú de-amú cu bálegã / cu ířta
/ u dãř cõ-atř și /

20

[Câte odăi aveți? Câte camere? "Comnate"?)

cómnaře!?! no! jáca pátru cómnaře // da ajásta / da cînd prihózu acolé / cá
cînd ij tilivízřor / da așéja a noástrã spálnîj / da acólo-î déřca spálnîj //

[Cu ce topiți?]

topím cu-otoplegã ... / sînt řak pí ja voj otoplénîj așá // na! jîd [= zid?] cum
șéde catjól / dacî ířta / și cu haríúře // řař //

25

[Deasupra ce i-ați pus?]

acólo tójî ũžém // znãřîj / cu lut / așá řac la noj clácî / pájî cu lut // řãmíntî
cu cájî / ř-ã řuńs / ř-ápoj am pus stúh / și jar am řúř pařálocu / ří řřjo //

[Ați făcut clacă.]

30

cu clácî ajásta / cu clácî // grãmadjésc / řolovjéc sto...sto pidisjãt / sí grã-
madésc sátu / și cu tójî aj řuńs /

[Când îi "gatova", ce faceți?]

ãnrãm /

[Faceți o ...]

35

a nóvoře [k] nóvořéje řașjém // áj ñnrãt ñř_cásî / aj řemát ř/říné-o fos la
clácî așá / řínj aista cî cînd rodneáua / și ... řař nóvořéj //

[Așa se cheamă.]

novosjéleđa //

[Acoperișul, cum îi spuneți la partea de sus?]

5 [ɛ] sʲíferu // cu sʲífero-acoperím // da p-ajísta ínrî tot în ist fińskíi dómic / devjesót rubléj //

[Tot.]

da / ínrî-ntr-însa // aísta tot ínrî-ntr-însa da // atúnș ʘușór o fost dě ... / fjerjéstrili ... / ʘúšlî / ʘo n-ám facút níic / ísta tot gáta // n-ám adúsî-nle // din [r] din hórod di la sclat / tot am adús / și drept ...

[De unde sunt aduse astea?]

10 [ɛ] jará najínti așá s-kemá fińskíi dómic / jača cînd cum strojé ca cînd ... nu ca reclámî jará o cum?! // nu d-ácólo tot jará ʘúšî / fjerjéstrî / póluřile / scíndurli / tot dlja dóma fsjo! // cróme jéhlă // cróme jéhlă // maj ʘușór jará di strojít dčít amú //

babálič vîteđa

sóroc sémjo [= 47 de ani]

[Munca la câmp]

[Ce se pune mai mult pe câmp ...]

a! še punjém pi deať?!

20 [Da' ce puneți?]

a sî lom di toátî producțea la noj íesti // sʲí papsʘóĭ / sʲí răsarítă / sʲí cartoáfă / sʲí grîu / sʲí ʘors / s-șacári / nu tot sʲí jásti tót la noj íesti // sʲí baclájani / sʲí plépinj / s-tot / núma bostáni / ínajínti sʲí bostáni jará / d-amú ... nu-z bostáni // la noj po zémlie cu sfácla maj tári ni zănimím //

25 [Cu sfecla mai mult.]

da / zaháru //

[Lucrul cel mai greu la care e?]

é! cum la care! / là fjerímî-j gíni / acólo can [= cam] îj grięu p-șî!

[Da' de ce?]

30 no! dacâ ja! cúm! je! dojárca / di trij ʘor! di dî sî dúși la fjerímî // túcma-ncoló // di trij or! čítíri časá s-scoálî / na pjatî š-šib-acoló / o lucrát pǎ la vósjem / vín-acásî / na odinajátî jâr sî dúși // nŭ [k] la noj pǎrtî mașína // kar pi loc îj dúși // sára jâr trébu s-sî dúci // pľóuĭ / fúlzerî / túnî / trébu s-hranjés sʲí váca // cu mínile nú mulg / aparáturle / tot / complecsá ... láptile pi trúbi sî dúși / tot îj ...

35 [Pe aici se întâmplă să vină ploi mari, cu tunete ...]

dă / ínr-ajíst an can nî-o dať plóĭle /

[Da' s-a-ntâmpat vreodată să trăznească pe vreun om?]

pi álti sáti încoló j-o batút pí jéi tári / polovódia și žítí o dus și catiét / da pi
noj / cuŋ-si dísi / dumnađáú n-ó jertátu cum n-ó / o řínút cu noj // plóuá / dácí
tího / cáldí ploáie / gíne // n-o plovát și ni fáci [e] bisniříe //

[Niciodată.]

nú / n-o fúost // n-o fost așá // așá bíválí di ká [k] kátrí a farmát tot // da / kátrí
o dat / sfácla núma struĉoáše řamíne-așá // kátrí bíválo așá // într-aíst an nu n-ó
facú ģic / bláhopolúĉno tot pi noj //

[Da' când erai mic, „păpușoiul” se lucra tot ca acum?]

no! atúŋša cum? / jo řtiu încí máma pi deať tóji lucrá ie / to samaná sívátca
cuadrát [...] // iará di řelí di samaná / dā prășá cu mínurli / prășá mujéřilí tot
prășá sfácla // și rupé řucălájíe / cu mínulie //

[Același]

papșóí⁹

la papșóí cüm jera / înaínti puníe/ă cu sev-aísta / cu próvoca // [...]

[Cum era înainte.]

[...] și-l aruĉáj íŋ groáp-acólo¹⁰ / cít acólo / žúmatá di galjátá di papșóí
puníe íŋ cóșu řelá / ří tráctor treĉeá sívag așá / bun jera / cu próvoca // ří řiemsját
na sóroc ... papșóí dí lá papșóí / ie řăsăreă d-ápă-i prășá / i răréj / ní da nóřmi /
ří ní da / ni plăteá píntru aíasť / [...] toámna di-amú la rupt / fumíeili rupeé / puníe
grámáz / da noj ĉarám la máržna / podvózilí //

[Și părinții cum lucrau "păpușoiul", tot așa.]

tóje-așá lucrá cum jo spun /

[Tot așa în colhoz?!]

dá //

[Și părinții au apucat colhozul?]

d-ápâ noj toť avé [e] ažitám la pařintř // ni lya pi deať / fríg iará / nu-ř cum /
toámna //

váneġa húťul iván ilíc

piedisját řástí

[Pe moldovenește?]

ĉiŋzășási [de ani]

ș-o pus númí martanóșa

[Dumneata știi, dacă satul ăsta-i de moldoveni, cum a rămas un sat singur de
moldoveni între străini?]

tóșe nu știū cum / da aú_ddi

[Cē ai auzit de la bătrâni?]

di i_z bătrîni cã ... naiinti o f_uost ... / din à_easta ... porót acólo / cum rođ // nú_l
lã_{no}i o fost acólé vasma_róta // [ε] ș-o pus núm_i martanóșa / vasma_róta / dă
5 moldov_ieni nu știū [ε] di_n șe an_i i_l j_el [...] / știū cã jo m-an_nascút acólo / și-z_u
moldován / da j_ei îna_intea me i_ncă-s mai ... / parin_ti_nej / máma j_aca tot / tóji_i
moldov_ieni / [...]

[Bunelul, tot moldovan?]

dă / tos // táta o foz moldován //

[Da' bunelú nu ți-a spus niciodată așa ... ?]

da nój nu ne-ă_llua_di hór [k] nu ne-ă_llua_di hór_bâ / [...] di cînd_i / moldov_ieni
/ da //

[Dacă e vechi ...]

j_e v_lék / j_el di-amú / da / din șe an_i j_el i_l niș nu m-o intirisuít nișodátâ / n-am
15 întrebát ... [...]

[Alte "mahale" cum se mai chemau?]

úna j_esti ... bășălcúta-i đic / o șoară-i đic // [...]

[Cum îi zice, "Bășărcuță" ?]

bășărcuță da / a_ișa-i úliță //

[De ce, a fost o biserică?]

dá bisărcă o fos_undi-i școála // [...] bisăric-așéee ... o farmát-o ni_mț_i //

[Când?]

cînd o fost voj_ná tú_nșa / i_n sóroc pi_ervi_i hod

[A trecut frontul pe aicea?]

d-ap acólea s-o ... o fos_ufróntu / táre s-o bătút // și j_ei ș-o făr_mát-o / bisărcă
25 mări o fost // [...] j_e o fost / úndi-i clúbu-o bisăric-o f_uost // da acólo așee i mai mări
/ țentráln_i o fost / m_indră / ș-o făr_mát-o / dă așei di-undi clúbu / ca o cásâ o fost
á_ea //

[Da' cine a făr_mát-o pe asta?]

bisărica / psíne [= pesemne] colhózu / o ni_mț_i o făr_mát-o / nu ști_u//

[Tot nemții?]

díve_táni¹¹ o făr_mát-o pe-ai_ast_di lîngă școálâ //

[Cine?]

divă_táni //

[Cine sunt?]

áltu sat // pánčova s-kámâ //

[Da' de ce?]

d-ápă j_ii sâ fășé tās / le trebué ț_ihlă // bisărica o bombít-o / da j_ii viné ș-o
cončit-o cu tótu / ș-o carát-o-ncoló //

[Același]

[Cum tăiați porcul și ce pregătiți din el pentru Crăciun?]

nõ / jo aḡista cum! /

[Îl cumpărați? Sau îl creșteți?]

îl crăștjém // cumpārám noḡ mitetejútj // doḡ / ș-așă-ḡ hřānīm pi dīșjī cu
 ș-avjém // ș-ápuḡ tāt crăștjī / da nḡoj_îl tajém // sālām bútili / o punjém íli cum
 înaḡinti punlé-n ... jéșčic / bḡódñic / cuḡsḡk/t'ámī / dā șolánū ... ĩ ... caștrúḡe / șī
 fașám tușóŋcī / ábu-așá-l sařám / șī punjém / îm bútili orḡ pi jārñī //¹² așă șī ĩșépī
 șī [!] //

5

[Cine îl taie? Bărbatul?]

10

nu / nu bărbátu / la noḡ șinḡváj din ȋam / vīni //

[Care știe.]

cārj ștīe a tăjé // cārī ștīje din ȋam //

[Cum îl desface, cum îl împarte?]

aḡista jo nu / aḡista jī / barbatḡóḡi acólo / da jo níḡa șī ḡ-adúcī / níḡa șī ḡ-adúcī
 șolánu / sála / jo șī rașprādīlésc de-amú așēḡa //

15

[Din ciolan ce faceți?]

nu și s-poḡāti! / dácī vre únḡ diḡ kīșcī / șī cīrnát fașém / da șéla punjém / cum
 fașém? /

[Da.]

20

nu! șī dām cā-j pim mesorúpcī / ábu-așá cușoáșe / cī-j malēŋkijē / șī-l punjém
 îḡ kīșke / ș-ápu i prājīm / șī řsjo! // ș-apú mīŋcám [!] //

["Sala" cum o pregătiți?]

șádi je cā cīnd pān ču cútj s-scúrī / ș-apóḡ o sařám / șī punjém îm bútilē

[Acolo o lăsați până vara?]

25

ḡo zacřutīm / cīt / zacřutīm ș-pentru an / șī doḡ / șī trej // șī řjē /

[Ține așa de mult?]

dá / dà / da / pe ũ an / șī doḡ / șī trej / řjī // [...]

[Din maștele porcului ce faceți?]

li cuřatīm pi dīŋșeḡ / ș-apóḡ fașém cīrnát //

30

[Din cele mai subțiri.]

dá / dintr-aḡéște súpřīřī / da dintr-așélea cřaveáŋcī //

[Cum?]

ī ... řīžeḡe isd de-ŋkagát ĩj / ș-ápu hřēčca / jar / cum ... o șerbém pi dīŋsa //

ș-apóḡ amisticám tot la ũ loc punjém čutj kīpjér acólo / nu toḡāti prjānosti aḡista //

35

ș-ápu li zālīvāřm kīskili // șī ču cútj vārīmī ḡh // da poḡāti îḡ cutjórī / íli-n duhóvcī /

orḡ ĩŋ șaváj / șī pi đřumeáŋiță /

[Din cap?]

dá diŋ_cap mójna ŝî-l ŝerġ / ŝî-l puġ aŝá ilġ ... sal'disϣón faŝ // aŋ_ŝert ǵáseli scϣót // ŝî-l puġ ... in_î ... pleónċî // ŝî-ŝ scót afári / da ĵel sî ísta // ili kitorǵázġi mójno ĩŋċî di facút /

[Cum se fac?]

5 kitorǵázġe?! / cápu aġ pus / áġ pus ápî / trétea ċastġi ca cînd // ŝî ŝolán // ŝî na málenċo ma^hmġént / ŝérbi / ŝérbi / ŝérbi / cînd il vġeċ cî ŝolánu sî dizlikġéŝti di lā ... ǵásî / ŝ-ápoġ ... il puġ ŝġ pim taréċ il rǵzlivǵġéŝtġ / da ĵel s-príndi / ŝî-j kitorǵázġe // [...]
[Din picioare?]
din ċoári / tot holodġéŝt mójno di facút aŝá //

10 liéna babáliċ hrehórevna/ nǵscútǵ ráduŝ
sóřoc ŝaŝtġ / sóřoc [k] pátrudǵǵŝŝásǵ [de ani]

[Găina]

15 ġi taŋ cápu / trébu ŝî ϣŋċřóp ŝerbínti // aġísta / ŝ-apu ĵumól piéneġe // ŝ-ápu_ĩntǵġ di la ġġt ġġ ... tajém ŝavái ġar ŝî scotġém // ŝ-apóġ ċoáreġe / ŝġ ... ġácǵǵă cum // ŝ-o punġém ġli ġ ...

[ŝi ġnǵuntru ...]

driepť la ċoári // tót núma piċġŋca řamġni / ŝî sérġa / [k] ġínima //

[ŝi ce arunci?]

kġŝkġli toáti // toáti máġġle-ařŋċǵám //

20 [ŝi?]

ŝġ zelġónġġ // [...] ġúŝa / noġ dintġġ dġ_la ġúŝġ-ŋŝepġém // ġúŝa o scotġém toáťă // ŝġ nu řamġġġ acólo niŝ un ġraŋúntġli cu ŝe hřanġm // ŝ-ápu de-acolé dġ / ġġŋġġ [r] ġġŋġġ píntġŝe / ġġŋġġ píŋŝe // [...] říndǵa / aŝéla-ġ sⁿġmaġġm aŝéġ plġónoċċǵă ġéŝti / o snimaġġm / da aŝéla-ġ bun //

25 [Aceeŝi]

aġíŝa m-an nǵscút / aġíŝa aŋ_cřġescút

[Cǵti ani aveġi dumneavoaŝtrǵ?]

ŝġ/ċġndǵŝǵŝġ //

[Sǵ trǵġġi, mulġi ġnainte!]

30 úoh! doámni / doámġġ // řári-ġ ġġni di trǵġť pi lúmi // dǵcǵǵ-ġ ġġni // ... dǵcǵǵ-ġ ġġni //

[Dumneata eŝti moldovancǵ, da?! Pǵrġnġġi amǵndoi au fost moldoveni?]

și parinți moldovieni o fost / și-n școală moldovenească am împlăt // și-ăpti
clásur! am împlăt /

[Cu ce litere ați scris? Latine sau rusești?]

cu moldovinească // moldovenească-ă scris // moldovinească-ă scris și ...

și-învațatoriu o fost moldovieni!

[Născută, crescută aici?]

aiișa m-an născút / aiișa an crjascút / și școală culeá am împlăt în
moldovinească // și-ăpu de-amú după șăpti o fost î ... la dăsi în moldova / da
parintil-i-o murit / da máma o ramás cu nhoi cu dhoi / sarás / ... în pătruđășăpti di
ai // și di-amú úndi și-má mai duc și má mai învălă! // mai dipárti // oț kic ă țit / și
haj la ... strîns skísi / și-mîncám / z nu ni-úmfám di foámi / și-ăp-ă șepút a lucrá / și-
toátă-nvațátúra me // iáca cum //

[Asta a fost.]

aiásta o fost // ánu trjecút an treacúđ la pénzăi / și-î fsio di-amú / [...]

[Care-i numele dumitale?]

lída

[Și mai cum?]

lohinóvna // bațico lóhin /

[Cum?]

lóhínóvna // [...]

[Și de familie?]

hútu! // hútu! lídija lohinóvna //

[După bărbat?]

da //

[Și după tată? Cum a fost numele?]

barbátu?

[Când erai fată ce nume ai avut?]

tot aiéstá núm! //

[De familie.]

jàzán / jázán am avút // jázán am avút à táti famílii jázán //

[Și soțul matală tot de aiicea ...]

tó di-aiișa dim [ε] di-n sátu-aišta / și-acolé nascút / și-acolé crjescút / și ... acolé
o lucrát și / și-încă lucrăđá //

[Cum v-ați cunoscut amîndoi?]

ē! așá n-ă-cunoscút și /

[Unde? Aici în sat?]

aiiș în sađ / d-ap! úndi? /

[La școală, sau unde?]

d-ap dácă sîntiém đ! sat / drasvuitje¹³ / dacá di sat sîntiém / tó [k] toț ni știm //
únu cu-álto // lucrám la ũloc / și-ni știm la ũloc / iáca cum //

[Unde ați lucrat? De unde ați ieșit "în penzie"?]

5

10

15

20

25

30

35

40

de la școală // sto [k] ă fo^s stóroș la școal-am fost // iaca cùm / da ă lucră ș-lă
... sfiécli / și dojărcă / ă ... dăși aⁱ la tilină ă lucrát // unde-i dîși aⁱ lucrát //
[Da' la "răsărită" ai lucrat vreodată?]
am lucrát //

5

[Cum se lucrează? Care-i lucrul la "răsărită"?]
la răsărită cum! / și o prășî^lăm / ș-ápo naiⁱnti mai nu-i de-aiⁱst combáini iară
de-amú / mai demú^t / da taiém răsărita ș-o-mpunⁱém i-așă-m bⁱlă^t / da combáinu
ș-apⁱ la urmă^ă ... mierze^e / ș-lie ... lúyá și le-mblăte^e //

10

[Și mai demult tot cu "combainul" le îmblătea?]
și mai demú^t cu combáinu le-mblăte^ă / núma câ nu de-aiⁱst combáin di
mierzi d^riept / și țⁱ li i^e sⁱngur^ă // da noi li taiém / ș-li puniém im bⁱlă^t / taiétă șapca /
da ie șánti mierze^e / ș-o-mblăti^e // iaca cum // și sfiécli^ele cu mína le-ă hru^d/z^t /
ș-pap^sóji cu / cu mína le-am curățⁱt șocălăy^u

15

[Mai demult?]
mai dimú^t / ș-ápu bi^eț^ăli li taiém cu șapa / ș-liegă^uznók da coróvniși vini^e
ș-li lo^a la vaș / la fi^ermă //

húțul lí di ja.
cîⁱndășăsi [de ani]

20

[Murături]

d-ápu iárnă / amú i-acri^ești / d^ă noi púni^em ...
[Ce puneți?]
și capú^stă puniém / și pi^epinⁱ puniém agur^ț și di toáti / pomidoári puniém /
saláti făș^em //

25

["Pepenii" cum îi puneți?]
cum îi púnim! / im b^ancă // im b^ancă /
[Clocotiți apa?]
clocotím ápa cū ... roșól / cu [e] cu úcsus / cu ... șe ă / zalivai^m /
și zacrutím cu crișca di șer / și-i t^òt //

30

[Atât.]
d-ap^{și} încă șe-i fășim
[Și "pomidoarele"?]
pomidó^rile așă //
[Tot așa.]
tot așă /
[Și "capusta."]

35

și capústa dj-amú ... ȳ șatcuim / ș-o punjem ı̇ așă / șatcuítâ / da întriágâ
 capafına di galúși / [!]
 [Și aia când o puneți întregă cum faceți?
 cum fașem?! //
 [Îi scoateți ...] 5
 i scoátim ı̇ șocánu așá pimprežúr / șe-ı̇ trébı̇ ș/cocánu s-sâ murjedđâ // ı̇
 núma leșoáșeșe să murjadđâ / dj galúși / și-ı̇ fsjo //
 [Și pe urmă?]
 pe ȳurmă de-am [ε] așunžé ...
 [Ce-i puneți ca să stea să nu se ... să se mureze?] 10
 sári / sári / sári ș-oljacá di ... sfiéclâ di istı̇ stolóvi / vo cîtiváj / ș-șibâ // rozivjé
 [ε] ... ísta ... đáma // așá-ı̇ tótı̇ //
 [Cum le faceți "galușele"?]
 cum ı̇ fașem! //
 cu pasát¹⁴ 15
 pasát / cu rísurı̇ / cu ș-avjem //
 [Și?]
 lom / ıl mujém / ıl spalám / ș-ápu i fașanj galúșile / dácâ jésti cáрни / puı̇
 ș-cárni / 20
 [Și păsatul cum ıl faceți?]
 cum? / ál spalám / cı̇ unčróp / și să púje acoló sı̇ maj avjem / dam ba șápâ /
 bā prajíturâ / ba nu știu și / ș-ápu fașem galúșili / núma că nu li fașem mărı̇ / da
 mitealúțâ // mitealúțâ li fașem dâ //
 [Nu dintr-o ...]
 nú / nú nu // dintr-o frúnđâ pătrú galúși / șı̇ș gálúși / smutreá cum ı̇ 25
 frúnđâ //

[Aceași]

plașinta

[Ce făceați din laptele de vacă?]
 și fașám?! // par-amú nı̇-o foz ǵını // ca-l luuá ... colhózu / ș-nı̇ platje banı̇ / 30
 amı̇ dj-amú colhózu n-ál je // și dj-amú și fașém!?!
 [Pentru acasă.]
 pentru-acasă / dácâ șínevàı̇ vını / cúmpără /
 [Nu făceați pentru casă brânză? Cum făceați?]
 fașjem / cu brı̇đâ / da cum fașám?! // s-fáși kışleácu / punjem láptili / 35
 sı̇ mjerzem sâ fâșı̇ kışleácu / ș-ápu jel ıl punjem ı̇ cutiör s-sı̇ scoáșe / ıl dăm ın ı̇

márlje / ŝi-l punjém su pres / ŝi-ŷ brínđâ // ŝi dī varjénic / cuŋđic / colțonás / o cuŋđic moldovjéni // ŝi di variénic / ŝi di sírníc / ŝi di ŝe sí víně // [...]

așál perejóć / ili plašintâ // cu brínđâ // plašinta o faș // aluúatu mári / rătúnd / ŝ-ápu puŷ brínđa / ŝ-ápu o-ŋkléj / ŝ-o puŷ ŝ-o coșŝí /

5

[Și gata plăcinta.]

ŝi-ŷ gáta plășínța //

[Pe lângă brânză, ce mai adunați de la lapte? Pe deasupra?]

pj deasúprā ... dácâ jésti smîntínâ / cu smî [k] cu ísta cu Țunt / o uŋžén cu

Țunt / páturli șélea / ŝí ... [ε] ajáz di žȚos // da dácâ nu-ŷ / cu Țolój /

10

[Țunt faceți?]

fășim //

[Cum se face untul?]

cuŋs-fásj úntu!// al alježém ím masliáŋcâ / ŝi-ŷ úntu //

[Ce este "mășlianca"?)

15

nu așá ... spețiálno / facúti // o bočculiță / ŝi-ŋvîrtím într-îŋsa / ca o morișcă // ŝi-ŋvîrtím într-îŋsa / ŝí fáșem úntu //

[Mama dumitale în ce făcea?]

da jo ŝtiu máma! / așá tot / tot aveá o puťinícâ / ratŷjórâ / ŝ-cu bŷáȚu-așà / alježéé / ... íŋcápatu bŷáȚuluŷ ŝíluja iará o rotișícâ cu bȚorȚ / ŝ-cu díŋsa alježéá / ŝ-pi mîni ma punié ŝ-aljég jeŷ vreŷ z má duc ŝ-ma žoc voj kic [!] dá "alježe Țunt / k go mîni ŝi ma duc la bazár / zâvînd / j va cúmpăr jácâ ... di kčóare / o pi ... trup di-mbracát/íáca școála víni"/ oŷ! doámni! / doámne! //

20

[Ce jocuri jucau fetele când erai mică?]

da cúm žócurj jucáu! / jěșám no! așá la toloácâ / ŝ-nj maj zmunčém așéla cîntá / așéla žucá / așéla discúlt / așéla-ŋcalțát / ... cari băjéť maj avjé harmóșcâ / tát-sŷ ... avjá tát / j maj lucrá tractoríst / ðób ŝofiór / iará adíca maj avút // i cumpará fișórluŷ ... harmóșcâ // da ij vinjé ŝí / cîntá pi toloácâ la noj / da noj žucám //

25

[Și ce jucați?]

ŝí [r] ŝí cîntá // pólcâ¹⁵ / válit / ce cîntá în armóșca / da noj žucám / câ ni pareá gîni d ní cîntá băjéť //

30

[Jucați și jocuri moldovenești?]

d-ap_cúm! //

[Cum erau?]

35

d-ap_cum žucá žócuri-l-jěștea moldovínești! /

[Nu știu.]

[!] noáúâ ni pári dácâ la noj j sátu moldovínešc / to noj moldovineș žucám // da jeŷ ŝtiu / cum ij moldovinešc! /

[Cum le ziceați la jocurile astea?]

40

șâ pólcâ / ŝí válit / ŝí cra [k] carapiéť ŝí / [...] ŝí jábluĉcâ / ŝí hórâ cîntám / ŝ-fiétiľe / ŝí bajéť cîntá / di cari ŝtijá cîntá // í! dácâ la toloácâ iarám // într-um prund

lócu úndi iará mai ... ādíca mai ... mai tógma / acólŷ ni gramadeé/ām / ŷí mai / mai
îŷucám / mai cîntám / mai mu^{td} la deál dácâ ni dušém cîntám // păr ŷcoló /
ŷí-napóŷ /

[Aceeŷi]

NOTE

- 1 Subiectul vorbeŷte extrem de încet, cu vocea scăzută, încât unele secvenŷe înregistrate nu se pot transcrie.
- 2 Gest.
- 3 Se referă la fiul ei care locuieŷte peste drum.
- 4 Cuvântul este ŷoptit.
- 5 Gest: la umăr.
- 6 Gest: îŷi freacă palmele.
- 7 Se adresează unuia dintre anchetatori, care, puŷin mai devreme, a rugat-o să vorbească mai tare, sub pretextul că el nu aude bine.
- 8 Se referă la noră.
- 9 Vorbeŷte laconic ŷi cu multe neclarităŷi.
- 10 Îŷi drege glasul.
- 11 Numele locuitorilor unui sat vecin.
- 12 Se adresează unei persoane care intră în casă.
- 13 Răŷpunde la salutul unei persoane care intră în casă.
- 14 Intervine soŷul informatoarei, Vanea Huŷul.
- 15 Termen sugerat de soŷul informatoarei.

TEREBLECEA

(raionul Hliboca, regiunea Cernăuți, Ucraina)

Înregistrare: 1992; transcriere: MM

an trăit îm prisacă jo

5   joŋ n-am făcút școálâ / jo an lucrát fărâ școálâ / numa cu prácticâ /
da lúcro șel mai bun l-am dad d'im mînâ și d'in [ε] mînurî dej d'in videreă
meă din tãti aște / astă o fost o drágosti / cã în viãta me hii h-o plăcút
vínátu / plescuítu și alginarítu // triŋ mesiúnî estea h-o fost drágosteã di...di
lúcro / pluz de-aștilanti / cã și așteã le prind'am / dacã lucrám cu um
10   mésfer...ti...i furám lúcro // și îm fašem jeŋ / Hórșise úndi o fost jo tãti šelja
și am lucrát cu meseríli ást'èã și cop^c/t'tii j-am educát /...sã sã dúcã...și cu
put'éreã di acásã sã sã dúcã sã invétã și jii â tãt lúcro / și la pomínt și
lã...úna și la altã / așã //

            amú trésem înapój la alb/gíne amú cã doárã de-acoló am înșepút //
15   hî jerà drag / di díŋsãli și așã // fiméjã meã strășnic jubé mhéri / sã mîníŋși
// da un veșín aveã alb/gínî / și trîbujã sã márgã sã î lúcro jo o dî sau o
žumãtã d'i dî pînã î da o stópcã d'i...d'i mhére sã mánîŋșe / și așã o pastrá
pi u...cît'ivã zîli sã o ájbã / și așã / ca d'i leac / ca...știŋ maj še // "mãj da"
dîc "jo an sã fac ș-ájasta" // mã duc și jeŋ la ómu šela și lucréd și jo și luŋ /
20   și jeŋ amú...î fac un stog acólo / î fac šãvã / și am sã...în dėje și mhíi un
i...un stup / ca sã lucréd/z / și jo cã sã mâ-nvãt / jéli... jéli ti invãtã // ca sã
mã-nvãt cu díŋsãli cum și še // și mî-o dat ómu un stup / jerà omú bãtrín
amú / tŋot / și jo l-am ažutát la lúcro / așã cum m-ar ažutã áltu pi míni și-j
doñez jo šãvã / și d'i la díŋsili jéli ^c/t'i invãtã // o dátã mai grișít / mãj jeŋ
25   nu vreu așã / cu frígŋ / cu cãldúra / cu rámuřili núntru / cu pu...cu
populãția lŋor / cu pujețu lor / cu...cum adúc / cum fac / še fac / cum sã li
jeŋ / cît sã li jeŋ / cînd sã li jeŋ / cîm sã li jeŋ // ásta / ásti lúcrurî // ja / ș-an
trăit îm prisacă jo / aís

[VII] șáp^c/t'i kílómetri de-aís¹

30   [VIII] șápt'i kílómetri de-aís // acólo jerà la cîmp / îŋ cîmpu líber //
aveãŋ jéli d'i...acólo sã kemá prisaca / anúme lócu di alb/gínî adícã cînvã
/ sã numé // și jerà...o trăit acólo...hémț / ș-o řínú stupãřîŋ / anúme cū...cū
aést sã ocupá // amú jo cu a méli lúcrurî háj haj înșetu / o dátã mai grișít /

o dátâ maj încqá maj încólo / jéli t'i învátâ şî jo aņ_luat şî am...me-am
 făcút maj múlti stúpurî amú jěy / şî d'i la únu la áltu am azúņs la pătru / d'i
 la únu la pătru / la şinş la şésâ / şî trăjěņ_cy-a méli / Țop_stúpurî amú
 aveám / trăjăn_cy-a mele-aşá // colhózu héavínd loc anumít şî héavín_ 5
 qámiñi cári sâ sâ poátâ ocupá cu díņsěli / tot l'i perd'ě / númaj avé
 tríjzășpàtru d'i ştiubéjē // jii s-o hotărít napravlénii s-o...aşá câ sâ-m poátâ
 da mñii st [k] prisáca šéęa di albgínî / şî sâ lucréz jey // într-o .bună zî
 toámna / amú dúpa še s-o...o...o lucrát áltu yom acoló la stupăríjā šéja /
 n-o dat híš Țn dohód / híš yņ_folós cum sâ spúne / n-o dat ĩimhícâ /
 şî...niž_nu lę-o mulţít / da niž_hřánâ n-o avút pi járnâ // şî aų avút jey ĩņ_ 10
 vid'ěre / "măj / cu še-j di hrăñít albínili šél'ęa? mă" ĩi " luám áltu yom" zřši
 "amú" / jii toámna // vi [k] trimét ů_om la míni / zřsâ mă duc jox lā
 colhóz / câ sâ vorbeášcâ jii cu míni şî jey sâ jey stupăríjā šéja / ĩti-aveá
 jey acólo / da nacajíti / jerá / un stup aveá núma trij rámurî / tríjzășpàtru
 d'i stúpurî cu trij rámurî şî pătru stúpurî cu pătru rámurî / câ tríjzășpàtru 15
 d'i stúpurî o fost

[Slăbuț.]

slábúťâ d'i tát // Țoa / da jo j-aņ_spus ómuluj šíluja aşá / jo nu lę-āņ_ 20
 vázút albgínili núma cĩņ_lj-āņ_luat jo va povistésc atíta...aşá put'ěre o_ávút
 jéli // da cĩn_mă...cĩnd o vinít ómu šéla la míni jo j-aņ_spus aşá: "şíñi lę-o
 vărát / aşéla sâ l'i jernéžâ // la prímâvarâ dacâ oņ_şî jo la prímâvarâ m-oj_ 25
 duş şî lj-oj_luyá" // ş-am márs prímâvara şî lę-āņ_luat / pj_órmâ di la colhóz
 /...stúpurli šéjē şî aņ_lucrá zřši anî / cu stúpurli šéjē jey // şî d'in
 tríjzășpàtru n-o maj da d'intr-Țn sat_câ colhózu ári šĩņ_sáti // pi úrmâ n-o
 maj dat ĩņcâ...ĩņcâ tríjzăș / din alt_sat / ş-am făcút vo şázășpàtru // şî réstu 25
 lucrín_ĩnr-ašéj anî jox-am făcút píşti sútâ / d'i stúpurî // jox trăjám acólo / şî
 cásâ ne-am făcút aís / câ cása šéęa ĩņęám acólo ca pĩntru stúpurî / ş'i /
 stupăríjĩ d'i lucrát la...la cĩmp // aveám ármâ / cĩñi púşcâ / jo făšém
 ştiubéjē / jo făšém d'ijurnâ / jo scot'ém mhéřjā / jo li lungu...lucram / jo
 li-ņgrijém / tát š/ĩęe trebujē jō...jō ĩm_prisáca šéęa am...aşa // Ța zřši anî amú 30
 jii pi úrmâ s-o răzgĩnd'ít câ jey pre mult...lucréz /şî preà mult mă-mbogăťás_ 30
 preà táre /

[VII] ş-o vinít cu şcǎlâ / o vinít cu şcǎlâ o rusǎjĩcâ /

[VIII] āşá / ş-o vinít cu şcǎlâ o rusǎjĩcâ

[VII] n-áve lúcro

35

[VIII] n-áve lúcro şĩ aís jerá o agronómâ tot o rusǎjĩcâ şî s-ō uhít
 jél'i / ş-o sfatuít jél'i / câ jo dacâ vřeāņ_sâ daų prisáca şî dacâ n-am cuĭ / nu

h-o je híme / n-an_cuj_î-o da // jésti obligát și sîlít sâ lúcri maj d'ipárt'i //da
ja dac-o vinít așéga și ja o șerút / ja o vinít la míni naínt'i și o-ntrebá_zísi

"díñatá cuñ_Jucréz aíse?"

5 jo...zíc "jo lucréz pî trúdadèñ! ad'ícâ / nu pi...nu lu...nu cu luc [k]
stáycă cu lúna / lunár / jeu pi ši...după lúcrú // jernátu îj atítá / î...vărátú d'í
la mhéři d'í la șárâ / d'í lă...mă rog șe jésti...d'í...tăt am nórma / pi...mhíji
pi ásta ím plăt'éșt'i și jo pi ásta cápăt pînj...pîni / ban! cápăt pentru ajásta "/
da //

[Când începeau să roiască, ce făceați? Știți ce-nseamnă să roiască.]

10 știu / știu / șt'iu șt'iu // ă múlt'i metódj sînt pentru roítu jésta // jéšt'í
metódâ câ poș faș-așá: ésta ári d'í roít / într-însu cíntá mátcá amú / je jéšt'í
ișítá ad'ícâ / și...vra ca sâ_fácâ și je famílii nóyâ / und'ivá // și dacâ
dúmnetá știj și ál ști câ-î așéla îj așá / bun! îl çontrol'éz / caș / ári dóyâ
15 mătç / și je șt'í...așé batrínâ / mátcâ câ je sâ_cunçáști cari-î batrínâ / puî în
alt stup // amú-așá dac-aj pus în alt stup / rămíñi cu úna tînârâ // amú așá
dacâ aj pus în alt stup / cum vreî sâ faș / áltâ metódâ járâ // muț ștjubeju
jésta cari-am pus mátcá...mut aíșe / ínapój la lócu jji și...gízâli vin într-însu
/ újti aș [k] amú núma mátcá am pus-o și dóyâ rámurî // da jéli mărg rjéstu
/ populájiâ cari-î pi cîmp víñi napój îj ștjubejú ísta / da șéla ștjubejú i pus
20 nou / și ajésta dj-áíș îl jeu și-l duc în áltâ párt'i / cari o foz_vek / da / bătřínu
// și așá sâ..fáși cí_și nu alérz pim_pomî dupa díñsâli // așá // áltâ dátâ
tot...úna cu skimbáreă ștjubejúluju / a dójleă poșî sâ jeî tát'i rámurîli sâ li
puj în î d'-acólo / și núma ũ...tot tot așá / merzî [k] mărg acólo așéli d'í pi
cîmp / populájiâ šéřâ / da drep_c-așéla trij zíli še amú l-am...l-am_î luyát /
25 batrínîli mărg tát'-acólo da jésteğá gárâ (?) n-ári šíni le-adúși ápâ / mánçari /
â...s [k] cãldúrá / și...și-z_maj múlti lúcrurî așá / rămíñi cuñ_váscâ
[=vasăzică] orfán / trij / vo trij zíl'ę núma // dup-așéjâ acólo așéla ínșépi
lúcrú nou járâ / și pânâ-n toámná faș un stub_di rámurî / n_đj / plíñi cu
mhéři / cu úna și cu alțá // și nu trébuî s-alérz...îñ_çopác dupa díñsîli // [...]

30 [Când vreți să scoateți miere cum faceți?]

přimer azî vreñ sâ scot héri / řcem azî / presupún / n-ál'ég o đj
ad'ícâ da / cum ím pt'ícâ // și jeu și...ím pęgăt'esc a méli inștruménturî
tát'i...mașřná di scos mjéři / di...în ře sâ scúrgâ / cum...cum în ře sâ pun/ și
porñesc lúcrú / de dímiñeátâ / de d'ímiñeátâ-nșep ad'ícâ // po_s_sâ și le
35 0lecúțâ [k] cînd...dacâ îj réși d'ímiñeátâ puřín maj tîrzíu / câ pujetú sâ nu
súferę rășálâ // câ tot...sâ-ntímplâ zíli și maj cáld'í și maj răș // și la lúcrú tot
cîñ_Jucréz la díñsâli tot nu lúcrú d'ímiñeátâ // di la zéșe šásurî // dupa ře sâ
duc jéli tát'i-ñ_cîmp / sâ nu... jeu sâ mă năcájás_pintri díñsâli / că-î gríey

d'i lucrát / câ-ŷ mŷltâ populátii / piŷte-o mii di...di gízâ sînt // jî-s ŷi zěŷi mij
 ŷi klopt mij ŷi aŷá // ŷi maj uŷor d'í lucrát pi úrmâ dupa ŷe populátia tátâ sâ
 dúŷi / tári bíni vjez ŷi jeŷ / ŷi nu trébuŷ sâ li scúturŷ / sâ li ferŷ / sâ li
 stiŷgírěŷŷi / áŷa blînd / îŷetúcu / uŷurél / lúcri la díŷsâle / ŷi n-aj voáje sâ
 súfli d'îŷ gúrâ asúpra lor // maj alez dacâ fuméz íŷcâ / sau ŷevá // da / aj 5
 mîŷcátŷ pŷátŷi usturŷoŷ sau...jo ŷtiŷ maj ŷe / ŷi sâ nu ŷiŷ niervŷos / níŷodatâ /
 cum îŷ ŷi niervŷos îl laŷ ŷi fuz // câ t'i cunŷaŷŷi // îl laŷ ŷi fuz / jele ís tát'i cu
 dujúmu / úna nu faz bîz! ŷi aŷélilanŷi ís ŷápt'ídăŷ / sâ răd'ícâ aŷúpra ta ŷ-aj
 gât'í d'i lúcro // trăbŷă ŷiŷ blînd / bun / ŷi sâ ŷtiŷ sâ nu li d'iont'ěŷŷi / trébi di
 scufátat un ram / sâ nu d'iont'ěŷ pi úna // cum aj supărát pi úna / je sári /... 10
 ŷ-ápâ...

[Íŷi cheamă ajutoarele.]

ŷ-aŷélilanŷi / da / aŷá //

[Armata.]

armáta // jeŷ am ŷ jásŷic / jeŷ pátru rámurŷi...sau ŷinŷ aŷá / câ...nu 15
 cît'i cú pátru / câ nu-ŷ maj...maj dohóŷcâ îŷ maŷínâ mérzi pátru rámurŷi //
 jeŷ pátru rámurŷi ŷi m-am dus cu díŷsáli ŷi le-ám îŷvîrt'ít / le-ám îŷvîrt'ít
 pínâ o íŷít tát / pe-o párt'i ŷi le-ám întórs pi áltâ párt'i / pínâ o íŷítŷ tát
 d'in...d'îŷtr-íŷsáli //

iyón bulbúc / ne spúni ŷúcâ 20

[80 de ani]

s-o maj împuŷcát ŷi únu pe áltu

la padúri...mjerz / da ŷíni víŷi la padúri...nu pre ved.../ sau pŷát'i câ
 fumeázâ sau pŷát'i câ bea rat'íŷ sau pŷát'i câ úna sau áltâ / sau a adormŷ
 ŷi s-o trizít sau ŷtiŷ jo maj ŷe / s-o maj împuŷcát ŷi únu pe áltu // 25

[Se putea-ntâmpla ŷi aŷa?]

a jácâ [k] da / vâ povestésc //

[S-a întâmpat vreodată aŷa?]

s-o-ntîmplát / kár la noŷ s-o-ntîmplát tot // da // je [k] o mărz dŷoŷ / 30
 únu cu árma da únu fărâ armâ / únu ca sâ stéje di aŷutórŷ / pŷátŷevá
 îŷcŷá îŷcŷólo / ŷi s-o apucát a dúŷi pânâ uŷivá // câ pâ...pŷát'í ŷi pîn-acásâ
 sau jo ŷtiŷ jo und'í s-o dus / éŷtálant...nâ o dŷrát pŷát'í maj mŷltâ vrémi /
 jel amú s-o...liniŷt'ít pi lócu luj / o stat o stat o stat / pŷátŷi ŷi j-o...víŷi sâ
 clipoŷáŷcâ / pŷátŷ-o băút vro [k] ŷi rat'íŷ ŷi potŷâ ŷtiŷ / ŷi cîn o vinít

ăestălant a dójleă / ăesta l-o-mpușcăt // c-o văzúcă ríd'i ŝinevá la d'ínsu /
apoi n-ô_știú'ŝe // pǒáti c-o zărít_cápu núma / univá a foz_maj ĩŋ_váli / ŝi
núma o zărít cápu / ŝi pǒát'i cápu-ĭ maj...cúșma ĩŋ ŝi d'i ĩépuri [!] ŝi di vúlpi
/ ŝ-o văzút núma uŋ_cap ŝivá mișc'índ ŝi l-o řas ĩŋ_cap //

5 [Și l-a prins pe cel care l-a-mpușcat?]

l-a prin_z_da o fost a lor / tot ņgámu lor o fos_și s-o...coperít // [...]

șî-m_padúri tot așá s-o-ntímplát / cu vînătoári mári / cŭ_ŋacálniș / s-o
dus ĩm_pădúri-ŋcólǒ la munț / uni-s pădúriili maj mar' / ŝ-o facút...kemáre
sá_primé...vînătoári mári ŝi nu ŝtių ĩǒ maj ŝe // ŝi tot așá s-o-ntímplát / că
10 dacá cŭ_ĭom ĩŋ...jerá puș la...d'ín fáțá sâ m'ĭi / ŝi dac-o azúŋs aprǒápe amú
apǒápe-apǒápe / ŝi scoboré d'ín...d'ín_váli scoboré...sus // ŝi cîŋ_s-o
scoborít sus / aveá cúșmâ tot așa / că di húlpi că di ĩépuri // ŝ-apǒ-așá
d'í_șéjă ĩ-o pǎrút "mă ŝevá...píntri córșur' ĩŋ...ĭŋ...ĭŋ húlpi or' ĩŋ ĩépuri-amu /
řá2i!" ŝ-o tras / řáĭ/d'i pǎ-așéla ĩŋ_cap //

15

[Același]

c'íŋepa [:] ínu

săminăŋ_c'íŋepă ŝi mereám_vára piŋ_cínipă ŝi_cătám așa-ĭa cu m'ína /
dacá ĩeșé_fum / d'intr-ĩŋsa / amú_șt'i că floáreă sâ scúturi / ŝi mereám ŝi o
zmulžám ŝ-o leğám znopurěj / ŝi lasám sâ sâ usúși bíŋi bíŋi bíŋi / ŝi pi
20 úrmâ mereám ŝ-o scuturám čícă ca sâ pč'íși floáreă d'i pi d'ín [k] nu floáreă
[VIII] frúŋda²

[VII] frúŋza // ŝ-o-ŋcar [k] leğám așá gramádă ŝ-o dușáŋ_ĭa s'irjéte ŝ-o
bagám ĩn ápă / [!] nu-i drept ásta?

[Da.]

25

ba e drept ásta

[VII] c'íŋ_víŋé ápa máre o dușé [!]

[VI] ŝ-ápoi...dup-așéea...o bagám ĩn ápă / leğát-așa sárs'ĩŋ mar' / o
bagám / ĩn ápă / ba't'/čém par' / ĩn ápă bač'/t'ém par'...ĩm_pa [k] ĩn ápă / ĩn
prúnd / ŝi tot legám acólo / cu d'ĩŋsa ŝi pi úrmâ puŋém prund pi d'ĩŋsa // pi
30 c'íŋipa așe // da ínu

[Și cât stătea acolo?]

[VIII] șépt'e ob_d'íli

[VII] mereám ŝi catám...așá-ĭa catám / â...

[VIII] dacâ-j gáta /

[VII] șci dacâ...fașéj așá-ja / câ je p^c/t'icá d'íⁱpi díŋsa / rămîh^é așá ca pit'elúⁱ / șt'i? // [...]

da ínu...ínu-l zmulžém dupa ŝe p^cicá floáręa / ápoj...puhám la roá^u / ŝi merém to^{li} catám / dacâ sâ...nu-l lasám sâ sâ rúpâ / ŝi àșá tăt pičelú^tâ jàrá / tăt așá stel^é

5

[VIII] línu nu sâ pun^éapâ

[A, inul nu-l puneți...?]

[VII] sâ pu^ęă șí^ápâ da nu stel^é / pí^ŋza nu j^{er}á...

[Deci numa așa la rouă se făcea, se topea.]

10

la roá^u așá / da da / jàrá čímpurli așá cum erá^u oámiⁿⁱ / amú čímpurli...așá dupa cum ís oámiⁿⁱ amú // pamíntu mére dupa lu [k] dupa oámiⁿⁱ // pamíntu d^ę-ašé^ęà nu rod'ęš^tę-așá cum trébú^j / pintru câ oámiⁿⁱ-^ž rãj și pãmíntu rod'ęš^tę rã^u //

euğenia bulbúç

15

am șáp'tidășiuunu ĝe aň

cásili di llemn

inaíntⁱ cári faš [k] dacâ fašá^u cásili di llemn / fundamént nu maj...nu maj făč^é fundamént // pe p^t/čátrâ...fašé^u pi la cuó^lurⁱ sâ pun^ęá^u pópurⁱ pi la míjloc / c-an^d'isfacút / am^{fos}la...ám azútád^{la} d'isfacút // ŝi fašé^u dim^u bírni / bírnili l'í^u pun^ęá^u ín...í^ŋ cruš / așá / pî la colțurⁱ tă^dę-a roáta / ŝi

20

[Una peste alta, și la colț tot?]

da / jéli^áis sâ...sâ unęá^u / la...la cápiti / sâ fašé^u cujb / ŝi-ŋ^cú^jbu lor vi^áá^u jéli așá⁴ úna piște álta / ca sâ sâ...álta...áiš sâ nu sâ vádâ pim^híjloc / loc líber / sâ nu šíi // sâ sâ príndâ únu cu altu // ș-ápu sâ rădicá^u...pun^ęá^u grínd^íli / adícâ^cúm? la feréstri jàrá...jàrá sâ pu^ęă^u...š furš / ŝi didisúpt jàrá sâ pu^ęă^u...maj...pentru ca sâ ajbâ feręásta pi ŝe s-a...așázá / ŝi pi úrmâ s-așá^d/zá^u ștócurli dí^{la} feréștⁱ / corópš cum zíšá / ștócurⁱ li zíšé^u / ŝi pi úrmâ sâ pu^ęă^u...deasúpra colácu / di deasúpra / ŝi grínd^íli / ŝi jàrá álti costorqáb^j undi vi^ŋé^u / caprióri pentru...

25

["Costoroabele" care sunt?]

costorqábile ís ašé^ę carí vin pi cap de o párti și pi álta / ŝi pi dí^ŋsáli vin...víni...víⁿí caprióri // ŝi scáu^{ne} / la mhíjloc sâ pun sca [k]

30

puñeáú scáuñe // dóúâ scáuni viñeáú / cum viñeá...dáhur! aşá⁵ / aíş scáun
ş-áiş scáun⁵ / újti aşá sâ puñeáú dóúâ scáuñi // şî la scáuni puñeáú hult' /
ca sâ pripqáñi / sâ nu

[Ce puneau?]

5 hult' / húlpi / húlpi la noj sâ púne...

[Şi cu ce erau acoperite?]

cu jup / cari jerá maj vřédnic_â ácopereáú cu dráñiţâ / da cári
nu...cu jup cu páje // cása-m pátru dácur! sâ faşe / cum... //

rúsu íon a lu vasíle

10

pátruzăşîunu [de ani]

cu colínda

îñ_zíqa di azúnu crăşúnulu / sâ încépim...fíicari la cása luş fáşe
azúnu / ş-ápu sâ ímblâ cu moş crăşún // cu moş crăcún ásta d'í azúnu
crăşúnulu sâ ímblâ // la şîni? la copkí miş / cari fişóri mărg sâ prifác şî măr_
15 la fėti / lă...cu moş crăşún ş-ápoş pun barabúli papuşóş...mórcoţ / şevá
cu...un cadóş şevá / sâ li ducá // şî aşo...dat [k] pi dáta di şept'e / amú cîn_
îş crăşúnu / la noj pí_dáta di şepti-ş crăşúnu

[Da, pe vechi.]

şâ...atúnş sâ ímblâ cu...cu colínda // ajéşteş mñiş maj jey maj
20 d'icusará / cã maj sâ ľem noápt'ea / şî maj d'icusará ímblâ cu colínda / şî
aşá pi la dăşe amú ínşep şî fişóri mărg / pi la fėti / pi únđi sînt / cu...cu
colindátu / cu harmóşcâ / cu flúşiri / cū...cari îştrumentí şî ári // cari nu
diş_gurâ / cum...or colíndâ // hâş gospodári amú sâ_strîng maj tírzíş / pi la
únşpreţ_dóosprázеше / amú sâ maj strîng şî jîş / şî mărg şî jîş d'í la casâ la
25 casâ / la únu la áltu / la mişjîş únu la áltū / da // la famíliş / şî ne-apúcâ
óra şeşâ / dimineáţâ / amú_cum_ş [!] e! la únu o vórbâ / la áltu o vórbâ
şî...sâ maj încúcâ // na / ş-amú a dóşleş d'í la noj îş ş'efan / a dóşleş zî di
ş'efan sâ...sâ fáşî zóc / îñ_sat // píñ_la amházi la bisericâ / mărg la...la
bisericâ / dup-amházá...la zóc / cari und'í poát'e / amú...pi dáta
30 di...tríşprázăşi sára sâ ímblâ cu...ajşej miş cu clopoşálu / ă...ajéşteş fişóri
cári fac un_zóc / ímblâ cu malánca / fac malánşă ş-strîng ban!
pântru...pântrū múzicâ / pântru tăt keltujéli_éşteş şî_sâ fáşî la...la cása di
culturâ // şî...ă tot aşá / ajéş_bătrîni zîşé / şe pot găşí / cári fac...maj au

190

buháj / cári fac cáprâ / cári...da / ĩnc-ă_juítá_sí vă spun d'í...d'í craşún la noi
fac iró_oz / bajé_ŧi jeşti cari maj mărişóri / iród_ //

[Cum?]

iród_ cum fac / sînt...aşá jeşti o piésâ / şî je_ŧi ís...şésâ / di tă_ŧ // jeşti
ofitêr jeşti ĩmpărát / jeşti gáşpăr /...jeşti méli_ŧkor şî jeşti váltăzari_ŧ / şî 5
únu-j ĩzer // ĩziru cu aríp_k / facút cá jăca...nu jăca cum...cum ştim noi cá ĩ
ĩziru / cum a_ŧ_vazú_ŧ_pí...[!] cum j-a_ŧ_vazú_ŧ_pi...hîrtí_ji / da

[ĩmbrăcat ĩn alb.]

da / ĩmbrăcát ĩn alb / da / cu ĩ/t'í_ŧgâ / ajéşte_ŧa tri_j / bîă...váltăzari
méli_ŧkor şî gáşpăr / ăeşte_ŧa tri_j a_ŧ stî_e / ste_ă_ăa sé_ea di la méli_ŧkor ĩm_mínâ / 10
ári ste_ă / şî ís ĩmbrăcát_...a_ŧ tri_j colór_ŧ / pá_ŧglică a_ŧ ăí_ş la cú_şmâ şî ís...tri_j
colór_ŧ / ró_şu albăstru şî gálbîn / áiste_ŧa tri_j colór_ŧ / únu ári o col_ăre_ăltu ári
áltă col_ăre_ă şî áltu áltă col_ăre_ă / tri_j colór_ŧ jeşti // şî je_ŧi...ĩntă_ŧ / da...şî
jeşti...ă moş_ŧe_ăg / ĩnră...ĩnă_ŧnt'ê ĩnră moş_ŧe_ăgu şî ĩnră...ĩmparátu şî
cu...cū ofitêr_ji / ĩnră-ŧ_cásâ / şî ĩnră moş_ŧe_ăgu / moş_ŧe_ăgu sâ trînt'êşti 15
z_os şî ĩnră ĩziru pi ú_şă şî spúni / căt_re_ă moş_ŧe_ăg ca sâ...cum..."sco_ălá
moş_ŧe_ăzi nu dormí / cá som_ŧu nimíc nu ŧ-o folosí" / moş_ŧe_ăgu sâ sco_ălá /
acúma vă spun p_reşcurtát //

[Acelaşi]

d'í andrî_j

20

d'í andrî_j li...sâ fă_şă tot aş_a şăzăt_ŧóri_ŧ şî merzâ cu t_ŧorsu / torşáu // cu
fúrca cu ŧe merzáu / fíicari cú_fúrca d'í-acásâ la t_ŧors / ş-ápă sâ fa_şe_ŧu tot /
fa_şe_ŧu mî_ŧcărur_ŧ dî_tăt fe_l_ju / úna_ăltă / şă maj ĩnă_ŧnt'ê j_eră_ŧu gárdur_ŧ nu
d'í...j_eră_ŧu gárdur_ŧ d'í nu_jéli facút_ŧ / di... / sé_ă pá_r_ŧ lun_z facút_ŧ / mar_ŧ // ş-ápă
ĩ_ŧ ĩn_şcínâ [= ĩntină] / merzáu...j_i_ŧ tr_ebujă sâ tr_eacă pi_şti gard pi u_ŧivá / ca sâ 25
nu...p_ărta anúmi ĩncui_ă_ŧ p_ărta ca sâ nu p_ătă ĩnrá j_i_ŧ p_ă_ărta / ca
sâ...ca sâ tr_eacă numa...númadic_ŧ pi_şti...pi_şti gard / c-acólo cum [r] cum ĩ_ŧ?
ĩnă_ŧnti j_eră_ŧu ĩmbrăcát_ŧ ĩn_ŧ...m_ăbrăcát_ŧ na_ŧionál / ĩn izm_ėni / ĩn_ŧ...stră_ŧe álbe
făcúti d_j-anúmi // mozol_ă_ŧu cu şmir / cū fe_l_ŧ d'í fel d'í...cu u_ŧsóri_ŧ ca sâ sâ
ú_ŧgă j_i_ŧ pi m ínâ o [= ori] sâ sâ-ŧglo_ădi ca sâ víi...cîn ŧ_ŧnrát ĩn...ĩnúntu ca 30
sâ rídă d'í_d_ŧ_ŧ // ş-ápă j_i_ŧ vi_ŧe_ă_ŧu şî al [k] j_ăli sâ u_ŧ_ă_ŧu cari...cári-j u_ŧ_ŧ // cu
ŧe-j u_ŧ_ŧ / cá fíicari ave_ă u_ŧs_ăr_ŧ_ŧ_lor / şî cu colóri_ŧe / cáre_ş cun_ă_ŧe_ă_ŧu /
"ahá! j_ésta_pitrecú pi...p_ă_l_ŧ_ŧgâ páru m_ėne_ŧu / ş-ajésta pos...sâ_p_ă_ăti-nt_ŧmplă
ca sâ h'/şí_ji...m_ėrí_ŧi m_ėne_ŧu" [!] / álta d_ŧí_ŧe "ajésta p_ă_ă sâ şíi a m_ėne_ŧu / cá

i-mbrăcă în áltă...fel!" // și tot șădeău /glúme și...rísitē /ásta jo n-am...puțin
am priș jo la... //

[Același]

puórcu

5 am scroáfă / an ūnút scroáfă tóē/d'auna / im fătá și li ingriém // na /
câi șésă stamíni op stamíni / amú li luam d'ēopárt'i / cît...cît im opream híi
/ riéstu li vindém / ș-ápâ cîn i d'i tajét amú p'órcu na / cîn îi frumós / ū
mîncă? cîn...pîn-a táje dău mîncári: trifóu tajét/ frúnzâ d'i sféclâ tajétâ /
cu... cu niști concētrát'i / oparít'i / ³/h'ért'i /...li dăm și...maj lápt'i á cru
10 d'i la vácâ / maj... // ș-apo cîn îi di tajét...îl táji...m'ésâr' avém noj aís un
om și... / núma-l táje și...bărbátu hí-l pîrljést'i și-l spalám / ș-ápu-l
d'ispínt'icâ ómu šála și hí-l adúși in cásâ și...al'ég cárñia / cári pentru cîrnăt
/ cári-ŭ pentru burcán // ș-ašéèa pentru cîrnăt...taŭ pim mașínâ și grijașc
mátîli...pintru...li rad frumós și li spîál // și...fašém materiálu pentru cîrnás,
15 și jésti-așá mașínútâ și jésti... / și fašém cîrnátu /...ș-ápu d'/gîn cárneá ašéè
pentru burcáni...o jey ū-o pun la prajît / într-o óalâ mári / și pun...un
mórcōz doj acólo / o šápâ dóuâ / o frundítâ / și jey așá o ūrâ slobóád'i duma
jij așá slobóád'i ū-o ūrâ h'/šérbi / într-ašéèa puŭ și sári la gust / čipérĭ /
ș-apū...cîn vād jo câ-ŭ d'/gâ zúnŭs amú prind'-a scad'ē duma ašéèâ / jey și
20 pun im burcáni d'-o ócâ / d'-o ócâ d'i zumatá d'i ócâ // pun im burcáni așá
/ și fac foc in cuptóri / aís avém cuptóri / și burcáni li pun așá im
bleáhurĭ gî la píni / rotúndi / cît'i pátru cît'i šinš / cît'i șésĭ /cît'i măržē-m
bleah // pun ápâ o ūrâ im bleah / și tot pun capašéli / da nu li strîng / și
pun și bag la cuptóri // și šérbi dóuâ šasurĭ așá // și d'ŭ-acólo li sco' și li
25 strîng cu capašélu și...și šă pastreádâ tári bíni // fac așá / taj cíĭ/t'i d'hoi porš
/ și / da slańina...je slańina și...o sámâ o puŭ cu slátinâ șésă stamíni / da
jey...o afúm așá doj'ea dĭ // šfumátâ / afumatâ bíni / coáptâ / ș-ápu fac ū
slátinâ / cît...atíta sári pun pînâ stă kóu d'asúpra // cîn sâ radícâ óu
d'asúpra / atúnša je-ŭ d'azúnŭs // tot cu frundítĭ cu čipérĭ / ș-ápu cîn îi riéši
30 slátina jey slańina tot réši ū-o cúrăt frumós / ū-o taj așá bucăt / așá bucăt
cum îi pásu / ca sâ íntri im burcán // ū-o...frumós pun im burcán / și torn
slátinâ / și tot cú capašélu strîng / și stĭâ... //

vasílás natáliă_a lu iŭón
pátrujd'hoj [de ani]

35

d'i crașún

na / d'i crașún / víni cîn_aviém...náștirea dómnulu / cîn_îj / pi șésâ /
jánuarie / avém crășúnu // na ște / prigat'ím d'i azún: grîu / grîu cu mac îl
fașém așá noi / na cu mac / na o țîrâ Ț/d'i mac / nu di grîu / mac_î / o țîrâ
șérbi și-l rîșhím

5

[Se cheamă într-un fel asta, cu mac?]

da / grîu / și nuș dáti pim_mașínâ puñém acólo-ŋ-grîu și...și sâ fáși
pǫáme / tă_d_đi pǫost / tă_đi post // șì_b_đób / șì_fasúóle / șì_péri h/șért'i /
uscát'i / și...t'iróști dacâ aviém [k] aŋ_cînd fa / șì_galúști di pǫost / tăt așá

10

[Câte feluri faceți?]

ǫopt sâ_fáșj / opt

[Și când le mâncați?]

le mîncám îŋ_sar-așéșá ș-a dój_șá dî dac-o râmás

[Dar numai seara se mănâncă, toată ziua se postește.]

da / da // și li puñém...puñém o lumanáre pi másâ și o plașîntâ
d'-estâ sácâ / și ŋe puñén_tăz_đ/d'-a rǫáta / îm jęu_ápâ pi másâ / câ sâ nu
ma scǫol d'i la mîncári / și sup másâ am așá uŋ_jigán c-o țîrî_đi fîn / și dácâ
h-am hrăñít amú / sâ scǫálâ așél maj_ñic și îl pun o țîrî_îŋ_jigán sâ stéje /
sâ-m stéje clúóștli / și-n jast an sâ nũ_jásâ niș um_puj [!!] //

15

[Apă de ce pui la masă?]

20

ca în t'împu șéla sâ nu ñi sculám ñiș únu di la másâ / cã o đis cã tári
bíni stau clóștîle //

[Aceeși]

clúóșcâ

jęe cîn_cád'i clúóșcâ stă maj_mul_pi cui_bárj și cloŋcăjęști și nu sâ maj
ǫóuâ ș-o puj // pi_dacâ-ŋ_gaína mári puj_dóuzășúna d'i ǫóuâ / dacâ-ŋ_mhícâ
șępspeși_nóuosprezèși / și stă/ dacâ stă bíni stă tri stamínj / și jésâ puj //
dacâ sâ-ntímplâ cã uóuli_ŋ_búni / și nu-s límpid'i / t-jésâ / t-ies cît'i óǫo puj
atîta...atîta t-jesâ // da dacâ stă rău / stă o stamínâ și dup-așéșá nu vra sâ
maj_stéje // sâ-ntímplâ / da //

25

30

[Aceeși]

jo m-am mărită tînărâ

- 5 n-am fét'ít mult / câ jo m-am mărită tînărâ / di șeptisprezèși anî și șavá / pe-a Țópsprîzeša și...aș foz di cit'ivá Țorî la Țoc / m-o Țucát / m-o adús acásâ / mai Țerá șoférî / mai treșé cu mașína / jo-z d'ē-acólo d'i la... Ț/d'i la intersécțiá așéja / cum stam...mai încólo jac-acásâ / jeu Ț/d'-acólo stam // mai treșé cu mașína mai sâ opré mai grăjém mai.../ și [!] ș-apú așéna o fost...așá tátâ vára / și járna pi dóșeșâ fébruarié am avút núnta //
- [Și a fost așa cu înțelegere?]
da da / o viñít și
- 10 [Povesteste-ne, cum se face?]
o viñít și o spus încásâ tát'i / câ Țașá ș-așá / sâ-nțăléži cu míni și...vră sâ ma Țéj d'i soțíje și...â...táta o zís "bun mă băjéte / dacâ t'/Ți...dacâ t'i-nțăléži" / m-o-ntrebát pi míni dacâ îm pláșe / aș zís câ-m pláși / și...ș-așá // și dup-așéna...așá o spus jel / și dup-așéna la o stamínâ o vinít jel cu táta și cu mǎ-sa / cu tatá-su și cu mă-sa / așá...sâ fáși cred'ínță // jo am prigat'ít
- 15 másâ / noi am prigat'ít másâ / și jel o vinít cu părínți lūj / cu...fráti / cu sórá / cu...aș fos vo d'ēșe / parék o fost // ș-ápū...na / tot atúnș s-o sculát înc'șoáre și tot o spus câ jej... ..o viñít vrémea / câ Țtricút atíța ah și...s-o gășít cu míñe și vra sâ sâ...și vra sâ sâ-nșoáre și...dacâ-s parínți Ț/d'j-acȚórd
- 20 // ápū...o d'is câ da // și...s-o gráit așá / cîncâ fáca núnta și...șe daj tu / șe...cúscrá / șe...únu tréje sâ déje...șe dau... // n-ápâ táta mheu o d'is câ áre fañínâ / ári porc ári / poa sâ d'ēje și...na / jeu cu ásta...máma cu mhíreása dă dárurî / dă d'i șoácrâ la máma lūj / j-án dat caméșe / j-án dat catrínță / j-án dat tulpán / și lā sócru caméșâ / și șá / și șt'jergár // și la sóra lūj
- 25 tulpañél și d'i rȚókii / și la frát'ilij lūj caméșâ și șt'jergár / áșa sâ...așá sâ dă // și la nanáš / tot an dat tulpañél și...d'i rȚókie / și la oámiñi caméșâ și șal și șt'jergár; și
- [Șalul care e?]
m! șálu / așá járna șe jej la gít / oámíni și jeu la gít //
- 30 [Și atunci s-a stabilit când o să fie nunta?]
da / atúnș s-o stabilít câ sâ șíi pi d'ēșođășíșésâ núnta / și cîn o vinít vrémea Ț/d'i d'ēđășíșésâ / zō...zój / pínâ-n d'ēđășíșésâ o viní după d'ēstre / sâ je zéstrea //

[Pe aici cum se face?]

viñt...o viñt cu dóo maşín / aşá / parc-aşá / şi a viñt în ográdâ şi jo
an_capatát: Ȳop_périñi marí / şésâ mîtişél'i / laiseri / paretári / on duláp/
c-aşá sâ da / um_p'at / másâ / pátru scauní / ládâ / aşá sâ da // amú sâ dá
frumós / jo la fatâ an_dat tri compléct'i / di mȲobilâ / da jo an_căpătá numa
um_pat / ş-aşéla stâ îm_pod / da-ş bun ş-aşéla da numa [!!] / câ nu-ş plaşé
barbátuluş / câ şerá pat facút / la úrmâ a íşít divánurli ş-amú scúmpi / náiba
scúmpi / scumb_di_tăt / l-oş scoborí cîş_s-a rúpi divánu / şi

[O fi bun atunci.]

da / aşá cu strígatúrí / vin nanášili-s îm_maşínâ / o nanášâ-ntr-o
maşínâ / o nanášâ-n áltâ maşínâ / şi trág d'inaínt'ea úşâ / şi strígâ strígatúrí /
şi carivá d'in...d'in t'índâ tod_napóş strígatúrí / ş-apu_jésâ soácre sésa mhícâ
şi li poft'és't'i-ş_cásâ / şi li şinş't'és't'i şi...mñírili cúmpârâ d'éstrea / aşá o şírâ
sâ négoátâ [!]

[Cum?]

ã na / jo aveám sórá^{maj}mñícâ / încâ ramásâ / şi o şírâ na! sórá_ásééâ
mhícâ sta língâ d'éstrea_ásééa clad'ítâ / şi şel ş-o da_vo dóo rubli / "haj cíd_ş
vreş?" / ná_apu_ásta spúñi / cíd_maj mul / c-aşá / ápu şel...maj cu ñişt'i bañi
prȲóşti maj...vo doj_cumínt / c-aşá maj cu rís / ş-ápū na! ş-amú dup-aşééâ jo
ş-an_cúsút...jo ş-an_cúsút cu_ã...floári la cúşmâ / áşa sâ coásâ / floáre la
cúşmâ / ş-ápū ş-am pus cúşma-ş_cap şi şel ş-o pus tulpahélu dupa gít /
hóbytu / şi...cu strígatúrí şi cu_óşéje şi je d'éstrea / soáçti afárâ şi o zóacâ /
o jucát-o d'-a roáta maşíní ş-o-ş_cărcát-o-m_maşínâ şi s-o dus // [...] ş-ápu
dumíñica o fos_núntâ // şi dumíñicâ jo m-an_facút híreásâ / şi am aş'taptát
acu [k] ũacoló acásâ / şel mhíre o viñt frumóz_dupa míñi / cu maşína / câ
şerá d'ipárt'i / aşá sâ mérí pi zós / şel cu druşt'i / şi cu nanáší / o viñt dupa
míñi / şi...o-ncunzurat mása / şí jo tre_sâ-mí jeş ramáz_būn / aşá d'i la
mámâ d'i la tátâ / şi...jo stau dupa másâ / ş-ápu...tatâ [k] jésti aşá uş
vornişel / vataşel / ş-ápu spúñi / spúñe aşá ō jertaşuni / ş-apū dup-aşééâ
párínti hírésí / un'/césí fraş surorí sâ_treacă maj apróapi / sâ jéje ramáz_bun
// ş-ápu na / jo jeş paháru-m_míñâ şi...spun / íntâş la tátâ: "sâ trăjés_tátâ câ
m-aş crescút / şi poáti ş-an_grişéş_sávâ / jártâ-mâ / şi...mulţamásc frumós câ
aş avú gríjâ di míni / şi m-aş críescút mári / şi" â! îm_víñe-a plínzi⁶ [!] //
ş-apó_aşá la mámâ tȲot aşá / şi daj paháru şi sarút míña şi...lá frát'i tȲot aşá
sâ d'íşi şi la sórá tȲot şi...dup-aşéé-aşá / cu strígatúrí şi dup-aşééa sâ jésâ
şí...ne-an_suíť îm_maşínâ ş-am_viñt la...biséricâ şi űe-an_cununát / şi d'i la
biséricâ űe-an_dus...la díñsu / úñi-ş núnta / ş-ápū o şírâ o zucat în ográdâ

ș-ápū vorñișelu șela mări poft'éstj frumós "șíñi ári búnâ plășéri / gospodárj
și gospod'íne / șíni ári búnâ plașéri / poft'ím trișém la mäsâ" // äk / cári-s
t'amát / câ símbíta sâ kámâ / vorñiși // și tréși tátâ lúmea dupa mäsâ /
și...sâ-nșépi núnta / tot vorníșelu șela ínșépi mäsâ / și...sâ spúñi așá...știj
5 așá o...cínșâ-nșépi masâ // [...]

a dój'lea sárâ íș...amú-a dój'lea sárâ ímblâ mhíriile și mhíreása piņ
sat / pi láajéștea șe g-azútát la núntâ / ñeámurj / veșínj / ș-apâ t'/kámâ // și
sâ fáși ospáțu / sâ spúni //

[Unde?]

10 tot únj-o fos núnta / da // ș-ápâ jésâ ospáțu apróapi jumățădi núntâ
[Marți seara?]

da / marț-sárâ / luñ / luñj sárâ / marț sárâ / așa cuņ sâ stabilés_c jej //
[...] strígâ strígatúrj / nu ís tári jo amatóarij / jēnu! sâ strígâ na cín merj după
dēstri / după na / cín sâ-nhóbótâ mireása amú pi la...dupa șe sâ strínzi
15 pahár dúlci / apu amú s-apúcâ d'ri mhíreásâ / o di [e] o dízhóbutâ / ș-ápū sâ
strígâ /...cum n-oj șíi? újt'e...újt'e nu / nu / jo nu ș'iu a strígâ strígatúrj / a
boșj / cum sînt o sámâ / n-am...n-am dárú șela așá / cín strígâ așélantâ ápâ
jo după díņsa stríg [!] //

[Ai zis după "paharul dulce"?]

20 da / dupa ši sâ strínzi pripóju /

[Uite asta nu ne-ai spus-o; ce e aia?]

ă! ā stă lúmea la mäsâ / mîníñcâ / jésâ afárâ danșeázâ / ș-ápâ sâ
puñe-a dój'lea mäsâ / pi la úņsprízeși / a dój'lea mäsâ sâ púñi šává cald /
błorș / friptúrâ / și friptúrâ // ș-ápū sâ strínzi pahári [k] pahár dúlci / așá sâ
25 kámâ // doj gâmiñj pj-o párt'i și doj gâmiñj pi áltâ párt'i // vin cu
lumanáрили șelea a nanáșilor / vin frumós cu lumanáрили / vin d'inanínt'lea
úñi stau nanáși și pun lumăňáрили íntr-o pútnâ / pútna-j cu gríu / și sâ pun
lumanáрили-m pútnâ / ș-ápū...jel jē un colác ím mîná / ásta ómu mjey / jel
tód'eauna strínzi pripóju / jel dac-ar ši maj bîni / jē...jē așá un sahan /

30 ș-ápu máma cu...șéga a mhíreásâ / sqágra șéga mhícâ / ári trájsta cu dárurj /
ș-ápu jel d'íși: "șíñst'ít gospodárj și gospod'íni / jésti un...nun mári ā d'im
párt'lea mhíriliui" / ș-amú sqágra scoát'i / și púñi pi colác: caméșâ luñ /
rłót'ia jej / tulpañélu / ș-ápâ jel íj ínt'ínâ nănáșuluñ šíluja așá / ș-ápu jară la
șélálál nanás / ș-ápâ dup-așéxa púñi colácu pi mäsâ și jē un sahan / și

35 cît'í...pátru...ș-pátru paharjéli / íñ sahan / únū...unu-j cu sahanu cū pahári /
da unū cu st'écla tuárnâ // ápâ dúlci / ápâ dúlci // toárnâ-m pahári ș-ápū jel
spúñi: "șíñst'íz gospodárj sâ áflā un vasílăș íxón / jést'i jel aís or nu?" amú
așéla d'íși "jésti / jést'i" / așá o řírâ íñ șágâ // "poft'ím la pahár dúlci" // ș-ápu

jel je paháru ši be / jel ši fimjeja / da cîjodátâ strîgâ cîi doj la pahár / maj
iút'i sâ gâ't'ascâ // je ši be / ši púni...púni paháru-napój ši scóat'i bani ši púni //
cî púni / o sûtâ / d'ouâ / mãj d'imúlt jerá dóuâđaj d'i rúbli / dóoşciņj d'i rúbli
/ trîjdâş / jerá mult / amú púni cîj-o sûtâ ši tot îj puťin //

[Aceeşi]

5

o fo la noj uņ caz

o fo la noj uņ caz / nu...aiş îņ sat la noj nu d'imúlt // jel aşá fişór maj îņ
vîrstâ / târi bun bajét // ši s-o gasít cu o fátâ / cu o...hevástâ / c-o fos maritatâ ši
nu s-o pútút întălêži cu ómu jîj / ši s-o d'isparít ši je c-om báiťál / ši jel s-o
gâşít cu díņsa piņlúcru pe-acólo / ši núma s-o dus la díņsa ši...şi n-o maj vru
s-ascúlt'i / sâ víje acásâ ši na / parínťi târi suparát // jel viņe-acásâ / viņe-acásâ
/ ši grăjeş'i cu mă-sa lu / da je n-o maj fos la māmâ aşá / na / că ši vihít ši đis
"māmâ jo mă-ņťaliég cu díņsu / ši-m plâşi pi díņsu " / ši tot ši vihít la díņsa /
doárâ nu îs de-aşe ş-aşeja animáli / sî calmá aşá / sî... / da ja nu o maj vihít
şi...trăjeş'i cu díņsu / câ ári...ári copt'ílâ amú cu díņsu ši...jel víni pi-acásâ pi
la mă-sa ši pi la tátâ-su / da je núo fost //

[Aceeşi]

mămăligă

[Pe aici cum se face mămăliga?]

[!] târi símplu [!]

[E simplu, da? Deci nu te-am întrebat greu.]

târi-j símplu [!] / sâ púni ápâ / ši férbe / ši sáre / cîņje sâ-nsépe-a férbi
ápa sâ púni fánina / ši pînâ férbi ş-ápî sâ mésticâ bíni / pînâ...

[Cu ce?]

cu...[!] nu-ş cuņspúni / culiçéru / pînâ férbi ja / ş-ápâ je ši sâ...sînt
fúndurj díja mămăligă / fac...pt'ar nu sînt în tăť cásile / da sînt // că oámîni
maj dídimúlt au / diņjem făcút / ši sâ răstoárnâ / ši... //

lucrétia záet
dóuâzăşidoj [de ani]

197

la noi ște dau?

[O fată când se mărită ce-și pregătește de zestre?]

ioi! dac-î ca ța noi aís tári mul țebuie o fátâ / [!] cîñ sâ marítâ //

[Da? Cam ce trebuie?]

5 țebuie / țebuie sâ áibâ péne / cári...cári amú cît ásta-ja / cáre máma
amú cît poáti da // șásâ / dóusprâzece / ă...ogálurî fac / pçítote / pçéturî /
pocrâváli / prostírî / fétâ di másâ / fétâ di píerne / â...podud'álniki / nu ști cum
sâ spúñe [!] / podugélniki / nu tât ște-î țebuiești pentru o casâ tât țebuie sâ
áibâ / muóbilâ tréi sâ áibe / pentru o casâ / ca sâ...casa sâ ș-o mobilézâ tât / și
10 tât pentru bucătárîe și-î trébi tât tât tât // și íñcâ pñus íñcâ...trébi sâ déje íñcâ
dárurî la ñeámurle...la ñeámurle mñíriluj //

[Și la neamuri ce se dă?]

ca...la...la noi ște dau? așá la...máma mñíreluj sâ dă [k] sâ-mbrácâ tât /
sau le dau costiúm / bljuzúťâ / sandále / colțúñî / combináșcâ / tulpán /
15 și-ñcâ...da înaintî cîñ jerá íñcâ sâ da și da și d'í áor / or șerșej or țápoçcâ la gît
/ sau íñél di áor //

[Aceeși]

pot înotá

anú trecút m-am învâťát cîn...mî-erá táre sâ [k] dor sâ...sâ ma scald /
20 mē...mereám / jéște acólo un...áșa ca um părău / ñe...numíd decúñg / și
stăteám acólo ím părău / dădeám víč't'ili pi tolgácâ și mereán sâ ni scaldám //

și tot áșá / știeám bine-a notá / da nu...nu táre bine / la míljoc jerá la míne
piste cap dj-adíñcâ sâ...tât cîm mereá...ș-odátâ cînd...întř-o dumíñicâ jeî...m-a
lqa niști băjéť maj marî și mă dućá la...míljoc și mă [k] în dădeáu drúmu și tot
25 ma-ñvát...m-a...înotám pá la măržinâ / da grēu / tot mă dućáñ la fund piști
tot... // odát...ș-odátâ cînd am jí am obsjervát că știu sâ înót / um...um băjéť
stăteá la míljoc și to sâ s...maj mári sâ scaldá / da jeu am ínkíz gu [k] yóki /
añ luat ájer și tot íno...a-nçepút a ínotá / da jo nu știeán câ jo aj bîni pot ínotá
/ și cînd...tot așá / tot...núma-l...yóki nu diskideám / núma gúra / tot luám
30 ájer // și cînd â am diskís óki jeráñ la míljúc / și m-añ spăriát și m-añ dus la

fund / ș-um băeăd m-o priș / și m-o dus la mal / și atúnŷio an știút că pot
înotá //

rus sergėj
dójprezeči [ani]

ierám la școală

5

ierám la școală / și sóra mea are pătru an jumătate / și iar la școală /
cu máma // ja cîn făcá léctia a zís cá iásâ afără // și s-ă...a ișt afără / da...la
grădińiță ári um prișeten / un ŷel mai bun // máma lui tot îi...ișteșe învățătoare
la școală // s-a loat cu dínșu di mînă și s-a dus acásâ // s-a dus acásâ și s-a
mărs și la veșiná sâ sjárâ méri // la...cîn a suná la repázâ noj îi cătám pisti tot 10
/ și nu ierá // nu șteam úndi sâ mierișem // am mărs la grădińiță / că ierá
aproxápe // tot nu ierá // či sâ fáșem? m-a çerú pi míni di la léctii și...catám //
am mărs pisti tótul / da cîn ińcóló / la áltă léctii iei vineá // pi sub gard
amîndój / noj mereám...sâ li catám înańtea lor și an gîndișqatj s-o dus acásâ 15
// și mereám înańtea lor / da iei vineá de mînă pi sub gard acásâ / cu
buzunárile plíne de mére / vineá ińcóló // cîn ne-a văzú da iij sâ bucurá [!]
și întrebá "úndi méreș?"
da noj zícen "sâ vă căutám" //
cînd am mărs și cîn le-a tras o mímâ di bătáje / áltadatâ nu mai a făcút
așá // 20

púju dína
[am] úșprezeči [ani] jumătate

NOTE

¹ În povestirea informatorului Ion Bulbuc [-VIII] intervine soția, Eugenia Bulbuc [-VII].

² În textul informatoarei Eugenia Bulbuc [-VII] intervine soțul acesteia, Ion Bulbuc [-VIII].

³ Gest explicativ.

⁴ Gest: își suprapune palmele.

⁵ Gesturi explicative.

⁶ Informatoarea, impresionată, lăcrimează.

IGEȘTI

(raionul Storojineț, regiunea Cernăuți, Ucraina)

Înregistrare: 1992; transcriere: VN

sátu ísta-ı tăt di răzăs

5   ǔiți-aiiși de-a ríndu sîntiém // scrípa / da // ásta jē famíi_je di rădés /
de-a lu ștēfan șel máre //

[În sat mai sunt familii de răzeși?]

mai sînt // dă cūm! // famíl [k] sátu ísta-ı / tăt di răzăs // dă jásti

10   famíi-amú ucraíneánâ / s-o-amisticá d' dímúlt / și nú... // dā // da aiiși sáti di
răzēs / sîntiém númai noıj iizēsțiu / r'ópçea / baníla / și iudíeiu / crásna / și
dóuâ pătrăuțuri //

[Și care dintre ele o fi cel mai vechi? Toate sunt la fel de vechi?]

toáte-s la fel! da vidés cã...răzēs nú¹ sînt... / răzēsî-s núma...noıj
iizēsțiu / r'ópçea / și-n búdinis sînt /vo cît'avà famíli / c'șejalánt is țărăni //

15   [Ceilalți sunt țărani, da. Dar știi ceva despre istoria satului, de când
o fi?]

di cîn o fi nú mái jásti... // nu mai știu io // uítáz-vâ / bisjéric-âsta á-
re-amú / noıj sîntiém di súti de-anı / bătrínı // și ja je ársâ / a trîi_lea uárâ /
20   făcútă / și...am întrebáb pi príuotu / dîc "úndi iı?... / jásti vo iistórii di cînd
ıi bisjérica?" / dîși "trébı sâ fie da n-ám găsıt" / zîși // d-apâ sînt uáminı pîști
sútá di-anı / cíti-o sútâ šídej di-anı amú / o murıt ónu nu dímúlt //

[Da?]

da // și..nú știıj // di cînd ıi bisjérica //

[E veche, veche.]

25   i véki //

[Cum de-o fi ars celelalte două?]

ò_ars / jará uō báb-acólo / trùparnișítâ / cári lo_á sáma / o lasá_vo
cîteáva lumanárı aprînsı / síni știıj cum / ș-o cadút / și... / o-ars // dā / cã aiiși
o luptát ștēfan vódâ / de-aiișe...pînâ la grigóri gíca vódâ / la polónea // jel o
30   arát aiișe...o șamanát gîndâ //

[Pe aicea o fost Dumbrava Roșie?]

dumbráva róșe / dá // dumbráva róșe cum jeș de-aiiși pîn Jă...la
șernăuți! // pi șeja párti //

[De unde știți povestea asta?]

acúm o povestí / ne-o povestí tót bătrîni //

[Cum?]

cum?! / iel o arát cu dîșî // cu lésî șéjă // ș-cu tatári șéjă // ștéfan șel mári // Țo arát / ș-o șamanát gîndâ / ș-àcúm mai jésti // stejári șéjă // dă // a! iel o fost ũ uom...cam pușîni uâminî...

5

[Este vreun stejar care s-a numit stejarul lui Ștefan cel Mare?]

jăsti / da nu știu úndî / áșála-m pári că-îm basarábea // dacâ nu //

[Da' aici în Valea Cusmin?]

poáti s-șîi / dà nú știu á...jegzáct // dá-m basarábea / dor sînt / să-ntînd deálurî //

10

dumítru scrípa
uóbzêștrîi [de ani]

o dat într-un șant

iará duoj cu mașîná // cu mașîná de-ástea șî discárcă sîngu / cărá níștî pkrâ / nu știu șe // șî iel s-o dus înajînti șî / o dat într-un șant // cu mașîna k-lerá plioáii // șî mașîna o...o scapát cu dóuâ roș în șant / șî bocsá / nu mai puteá scuáti // ș-o vinít așelalált di dinapój / șî l-o ljezá-sâ-l trágâ // șî iel... ș-o facút / ș-o dirés / cû...[k] cum iará cu-o mîná pi volán / ș-cu-o mîná pi húșâ // șî de-aiș cum pliuuá / s-o lunjecát / șî / o scapát / mîna // ș-o vinít în șant / șî...o trîécú róata píști dísu // șî i-o rup șîra spinári // ș-o zácút aiíșa dój anî șî șápti lunî // la mîni // fimîei-sa s-o lașát / cu áltu s-o luat //

15

20

[Același]

fin

25

îl sâmjînî / cîn îl sâminî // așá // vără așéja... pușîni jásî / că-î... // acúm a dójleá an jésî fînu // îl coséștî / io l-aș cosînt an / di [ε] di trii Țorî // ș-a pátra uârâ o pașcút váca // câ pómîntu l-aș gunoii bíni / șî l-aș lucrád

bíni / ș-acúma jo am...fin / cosít žios / da...la noj o brumát...di trij ųor!
acúma // cartófilu j-o brumát / fasólii... / popșóju i mai suferitųor! / și
cu-ásta ne-ocupám / cu víti / cū...

[Care-i toată munca lui...]

5 fin / mun [k] múŋca luj...[ε] l-an dat ġos ástăđ / l-an cosít // acúma
l-împrăștij / frumųós // dacă-ı vrjémi dóuă trîj đili / sâ ųusúcâ pe-o párti
/...trébi sâ-l întųórș pi șája párti // cu hrébla-ntųórs tát / frumųós / pi șéja
párti // dacă s-o ųuscát bíni /..pi-o párti / și s-o uscát și pi șája párti /...la vo
pátru / šíž žili / il punjém im prepeleác // prepeleš úite-avjém² / tát im
10 prepeleš // ș-stă o săptămínă / o săptămínă žumátati / sâ usúcâ bíni /
ș-pi-órmâ-mųóđ // cu-ásta trájéž vítili // n-aj cu ši áltă ševá //

[Din câmp cu ce l-duceți?]

ă...cu cărúti / cu mașina // àpi...acúma aų fiicári-apruápi / lîngă
cásâ / pomíntu //

15 [Mai demult nu l-aveați lângă casă?]

aveám / tót aveám // ásta-ı pomíntu nóstru / lîngă casâ // aveám mai
mul pomínt /

[În deal, unde aveați?]

20 și pi deal / am avút pădúri / ųó...o fálși și đěși / a prájini / cuų žišén
nói // amú ljémni cúmpiri //

[Când aduceați fânul de la deal cum pregăteați căruța, ca să încapă
mai mult?]

ě! noj îŋcărcám cíti-o toánâ și ševá / di [r] di fin pi cărúta //

[Cum făceați?]

25 puneám ų...níști rașoáșe-așă... / întj únu de-a curmedíșu / și
p-așéja parút // de-a lúngu / dųóji // ljagáz bíni / și-ŋcărcáji...

[Oricine putea să-ncarce carul?]

cum! / puteá s-șíji ųorșini / da tot cárī... fermáni / cári șiijă // ríndu la
carúta / ca...dacă nu...un trăctor adúși / orj cu mașina // [...]

30 [Cum se făcea un prepeleac?]

pi prepelež da / il bałjém im pámínt / și-ŋșepém di žos cíti-oljacúta /
cíti-oljacúta / pi-órmâ mai mul / mai mul / ș-ápă vîrșím súš / fásj-o cápt'ítă
búnâ și / șédj-o săptămínă / sâ ųusúcâ bíni / ș-ápi [k] pi-órmâ / c-álfelj nu-l
pos ųuscá / jo l-an dat ástăž žios așá di mári³ / și vjérđi / aísta tre sâ stăje o
35 săptămínă / ca sâ sâ usúși // dac-a ši căld // și dac-a ši tot așá pųuáji / -j
griěu //

[Același]

la stîna

cînd_încșepiá sâ fięti / fatá acásâ // ií / amú cîn_îará...di méji /
di-nțarcát sêja / uóji le da la stîna / și méji i_țînjá acásâ / uámini_ fașá cáreș
încári / fașá cite-o stîna // pöhtuiá mai mul_pomînt / și...țînjá uóji / [E]
vára uóji // lua di mai múlti / cá uóji múlti tári nu_țînjá uámini // cíti_și_đi_đeși 5
/ pre múlt // și li da la stîna și / méji i creștjá acásâ / [E] dâ la noi / tári
múlti cu uóji nu sâ ocúpă / aéștia dim_pă...pătrăúturili⁴-àstelálti / țăráni mai
múlti uóji sâ ocúpă jeji //

[Aici nu se ocupau mult cu creșterea oilor.]

nù_mai_îará așá di mult / știz_di_și? / cá_îará tot...túmeș deásâ / și 10
pomînturî puțînle / și nu li_ažunžéá // trebújá sári / sâ_sámini / ajiša n-áři
vóje și / și la uóji trebeá păscătúóri /

[Nu aveau ímaș.]

n-áveșá_îimás // la noi păscătúóri nú-s așá //

[Nu!]

nú // úiti_îq-am búcățic-àsta s-az_vadút-o_ajiși / și_váca / jújca_ásta / îi
vác-amú // priponít-o_țîn // ca sâ nu_toložáscâ tăt deodátâ / ca sâ...sâ am
pîna-ň_tuámnâ / și_îi_mai_da_ň_țîrâ-ň_grajd_și... /

[Cum se făcea stîna?]

pi-uň_cîmp_uni_ává /

[Pe un cîmp.]

pi-uň_cîmp //

[Cum era stîna făcută?]

cum? / făšá_ö...ňgrăditúrâ / cît_și_đeá_uóji / acupeřiș / și_úni_le_mulžé
// ș-acoló-n^t/k'agá_cașul / și... 20

[Acolo făcea cașul?]

acoló //

[Cum știa cât caș să dea?]

ápăi...cît_îz_da_di_la_uáje / jel_o_mulžé / și_videá_cît_lápti_ári / și
socoteá / șiși_șási_kilográmi-z_da / pi_várâ / di_la_úna // 30

[Același]

iq-am foz_diportatâ im_pátrudêc

m-o-mbatrînit naçázu // iq-am foz_diportatâ im_pátrudêc / im_
 pàtšúnu // inaiînti dî răzbuoî // am foz_diportatâ / in_çazahstán // šî jarám_î
 cu dóo dîli pînâ-n nuntâ // ě! mîrili mî-o ramás / tăt / tăt / tăt / ě-o fost_
 5 prigătît di nuntâ / bált-aşá o ramás // šî m-o suiít pi trien / šî nî-am dus
 acoťó / [ε] jel ō...aflát cá / úni in_çári párti ni dúši / o dat ca sâ nî príndâ / sâ
 ma scuátâ dj-acuťó / šî cîn cóló...s-o-ntímplát razbóju šî / niš dîya di az
 nu-am vadút // šî m-an_duz_dipí vadavuoî // cū Hom cu copt'îj / in_î la stat
 // k-jěl o fost luat la trudavóe / ármj / štiť / lā fábrica di monítiije // c-acóťo
 10 cîn am ažiúnš / tári o luuát_î...š-o-aliés / fiěti / slóbidi / pi míní nu m-o
 putút_loa / cá iq-am avút famíliji mári / tátâ bătrín / máamá / šî šápti frať // äj
 kár ašá...fiěti // am_fost in_çásâ šápti // šî am trăiít_î cu_şp_spuñi / di la
 dumínica mári / sâ-s_cîštîz pînea / pi járnâ / o fos_cañ...griey / cá noj nu
 štieám še-î ašéëã nu_ormã // á lucrám / dā / cîs_ne-a scriji unjavá cá nú /
 15 habár n-aveém // cá nu jarám in_vătat_cu_cothuóz / cu de_aeste // š-ápi
 nî-o-ŋvatát_î naçázu / šî m-an_suiít pi trăcturî / cá nu puťiám întreîn_ă / ašá
 o famíliji di mári // pi frátili šel maj mári dicít míni l-o omorít tráctorliu / o
 trecút un tractoríst nu štiíá bîni / a mîná / š-o trîécút pisti jét // šî l-o Homorít
 // š-am râmás jo_ maj...mári / di dóuâ [k] di šápspredăşe-anî / nú j-avjám
 20 /cîn m-o diportát / šî dî dóoděšitrèi / m-am maj înt_ors / c-am márs dupâ
 dînsu / máma o đis / cá nú štiíám cá maj ni maj vidíem aišji / pomíntu // a_
 gîndít c-acóťó ne râmín čpáreľe // šî...šî mî-o spus điši "mîérz cã-î
 gospodári" / cá fimjéja lui o murít di fuámiti // copíji j-o luját la stat /
 únu...jástę / o gašít / da ũ / únu-î m_ort / da únā o luát-o acúm cînjeva di
 25 súflit / ašéja-î pjerdútâ / nu s-o maj / nu s-o putút aflá / šî gáta // šî...tot in
 toámn-acéëa únjavàj zvónu-o fos_cã jej...romíni / s-ar dúš-iacásâ / da n-ó
 dat pi fáťâ // d-ásta o fost ašá ca muťiěšti // cá tári bîni lucrām / noj jarám
 mŭšit_örî / poťoni maj jm_ekérãñî / maj o lucrát_ / maj n-o lucrát_ / da
 noj...cum aišji // jii gîndiá / s-temiã di n_oj príma dátâ / cá noj sîntjém ašá
 30 níštî di šej šî-mpuščám in_řúnâ / šî cîn o vadút c-ašá di tári še muňším / "da
 š-az_lucrát" / díše- "acásâ ? // c-as_fost coláš aišja" / coláš in_sámnâ
 cá...bòjérî / marî / dā đic "noj tăt lúcro / šî ni daťî / ašája štim" // š-aš-ám
 lucrát / šáše-anî pi trăcturî / šî m-an_dus dipe dînsu / š-am fužit de-acó-
 lo-ŋcoáše / făr di ácte / făr di buljetín / făr di nimíc // š-pi drŭm / nî-o priņs
 35 a controlá / nu jará vóji língâ grániťâ / noj ásta nu štiíám // šî cîn ne-o

...poprít / jo am̄ [ɛ] jarám gravítâ / đíc "úni? // cã vreu sã...nasc " // ři j-o
 đis la strujníťâ // ři m̄-o dat drúmu la ĉernáuť / la strujníťâ / la strujníť-an-
 stat o đī-ŋkísâ / ři ĥ-o da drúmu // ř-o vinít acásâ / ři n̄-o luã la-ntriabári / ři
 n̄-o dat buljetínje...î...aíš pi zúónâ // sã tráim // k-jarám tári pátát // tári
 pátát jarám // am facút mári // adíca cuŋ sã spúni...la stat / o mári răputá- 5
 t̄i-am facút // cã párcã am fos řácút muárĉ/t' di úóm // cari-o imblát cu
 řpiéculi / cu di-ásti // pe-ašéja niž n-o-nt'ebá / dà dácã-i diportát / diŋ
 cazašíťâ nu m-o slaví ními // tot cazašíťâ // ři đúua di as / is persicutátâ //
 míia m̄-o triacút ápa / pī úogúór / ři im_trebújá sã mã skímbi in áltâ párti
 úoljecútâ / maj bunişúór pomínt / c-aíš i...nasip / ři ĉe // nú maj o vrut // ři 10
 cum s-o bagát mižijáşa / ř-o luat pi đíŋsa ke-i a iji // o iŋsurát fişór-su / ři
 j-o dat ca sã púji cásâ / ř-aşá řiŋi maj dipárti / da iji pi míni m-ó...stríŋs
 aíše ři / greotátí // am distúl c-amúş mărg im_pámínt // am distúl //

[Da' de ce v-a deportat?]

matá nu řitiť / aşá pínã-ŋ răzbúóí / aíkã o alés cã...sã dúcã o sériji / 15
 ř-sã nãhodeşcã ářtia // nu jo nú řitiť cã / ĥ-o gasít in áct'e cã nu řintjém /
 vinovát / nũ //

[Mulți români au fost duși.]

múľ / mulť // da puťiŋi s-o-ntúórs // aşá s-o-ntúórs řitiť cum?! / cum
 s-ar maĉiná / ři uŋ_graúúnti o sárít // atíťa o rãmás // vã spun d̄iept // tári 20
 puťiŋi [ɛ] ŋ-am íntúórs // diŋ_família ŋqást'e / o venít ři frátí / di pi...jo am
 azúŋs / apí_ji-an dat lóra / índrumári cuŋ_sã...pi cári řiŋen sã víji / ři iŋcã n-a
 maj vinít pi řiŋen bun / am vinít pi řel di búóí // đí...am vinít im_mizériji
 mári // ma scuzát cã va spun / cín am íntúórs aşá / jará núma pãdúĉ/t' //
 iŋ_greotát marí / ř-ap-am vinít / ř-an dat aíš di fuámíti / acólŋ am pitricút 25
 fuámiteã / ř-am dat aíše / im_pátúşęãpti jará aíš fuámiti //

scripa auríca dipi bãrbát dá đī pī...sfintíski [ɛ] dipi tátâ //
 am ģ fãr di đúoi řęãptedĉĉ [de ani]

[In Kazakhstan]

príma dátâ ŋ-o dus ca-ntr-uŋ_club // řitiť ĉe-i ašéea ĉľub ři n̄-o pus 30
 iŋ_fiicári cotişúór / ř-sã tráim [ɛ] famílie // cã ř-ávjam! / uŋ_sag đī...lúcruri
 / nimíc [ɛ] doř_nu n̄-o spus úni ni dúşe // s-ni lom / ĉ-ám apucát iŋ_

repežlúni / cu-ašéi-am fost / da níš nu mi-erá a lya // mă gîndeám sâ mȃor /
da nu-m_párj rîău / di ši sâ_năcăjâsc / da na pînj_la ȃurmă / Ńtis_c-o trebujiť
ȃoleácă di făjînă / cari ári [ε] n-o stricăt / cari-aviă ȃoliácă di ȃunturítă tót
n-o stricăt // c-amú an_dat înj_greuutăt mări // Ńtis_cînd jără razbȃjí / dor nu
jără-ȃ_cap di nȃoj / câ noj [ε] jaram síži străjîn // síži di romín // [...] jaram
ramăș că púji di la clóșcă // Ńj ȃobijnuiș_Ńj cu múŃca / Ń-cū la cásă...

[V-a făcut case?]

ám...grijít níști căsi ramási / Ńtij / di la...síni Ńti câ uñe-o márs lú-
me-ašéa // Ń-am reparát-o / Ń-an_grijít / Ńj_ñe-am_î...hotărít sâ trăjím
10 într-înséle // o mai cađút Ńj pȃódu pi nȃoj / jără s-ni nađușcă pi tȃăt / câ
s-o rup parúťi síea // Ńe-ȃ di spus așá / párcă nu dorjesc sâ-m! rieămintjesc
un_ròmín / o cárti scríji atíta...de-atíta năcăzur! // Ńj cînd am vînít ajiși...
n-an_gîndít cã.../ da Ńtis_că jără acúm [ε] încă stálin trăjé / încă putjă s-ti
dúcă o dátă // nú o dátă / da di cítiva ȃor! // [...]

Ńj mulțămáz_lu dumnejďău / [ε] mă áflu...párcă...fierișítă / Ń-n_ăz_dorí
15 copíji mjei s-pitriácă ašéja Ń-am [ε] am pitriecút jou / jóu nú-s așé párcă atí
di bátrínă / da di [r] diñ pitrićút / greutăt / ápť_pót_s-ájbă Ń-o sûtă d-an! /
párcă n-ăr sí-avút atíta greutăt / cíte-am pitriecút //

[Aceași]

20 [Porcul]

[Cumpărați porc sau aveți scroafă cu porcei?]

avjém // scroáfă cu puršéj / Ńj-ȃ criștjém / diñ_dóo_trîj_săptămín! / li
dăm sâ mînín_Ńj / [!] îj criștjém / ȃoj! îj hráním cu Ń-avjém // cári
25 au...barabúli / cári pînje / láptj / cáre cu Ńe ári / ašéja hrănjéști // cîn_ȃj má-
ri-l táje / Ńj fáși // fáși cîrnăt / saltisúon / paștjét / ĉ/Ńe sâ fáșe // ca di
ȃobišéj //

[Întâi să ne spuneți cum îl taie, cum îl despică...]

ásta nu Ńtíu cuȃ_să_vă lámurjesc / [!]

[Cine vă taie porcul?]

30 da síni-l táje! / cîn_ȃ trájă táta / ȃ_tăjă táta / da amú / táje bărbátu //

[Deci știți cine-l taie.]

Ńtíu [!]

[Așa...Cum îl taie? Îi taie capul sau îl înjunghie numai la gât?]

nú-ŋ táje cápu / núma[ε]-l spárzi la línimâ cu coșitu / și p-ormâ-l grijești și / îl pârlijești frumúos / il căptijești / cum? /

[Din slănină ce faceți? Cum o pregătiți?]

â fășiem așa cări sâ șerbjem dóozēz di minúti-n...ápă sărată / clocotită / și fășiem așa-șà úo...captim / și o prajim / prajim cu cîrnăț / fășiem gústur / [!] știs cum! //

5

[Cum spuneți la apa sărată?]

no! apă sărată / po s-ŋ spui apă sărată / po s-spui slătină /

[După ce o țineți la sare, ce-i faceți?]

úo captim / úo scoțjem la rișeș / ș-o captim / și pi úormâ / o punjem / úo punjem cu-ó...păpricâ / ori cū...

10

[Ce înseamnă o "captim"?)

o afumâm / ori cum s-ŋ spunjem // úo àfumâm /

[Din mațe ce faceți?]

ápă dim máță / fășiem cîrnăț / cíști fășiem / saltisúon / fășiem / ...

15

[Chiștile cum se fac?]

șerbjem úoriđu / í plămílele-este cări ál[ε]be / li-ntribuințes toáti / li-șerb / și mai pu acóló mai níști... / așa s-ájibâ gústur / tot li pu iñ ...

čísc-așeja și faș // nu și pi-úrmâ...li faž gústur / pu čipjeri / pu sári / pu tát / faž gústu // și ímpli / și mai-i vrlej / le pu s-sâ...coácâ / dà dácâ nú / le šjérbd' iñ...ntr-uŋ yas čavá și le scoț / care cum vree //

20

[Se pot face și puse la copt. În ce?]

într-um blea / íŋ cuptióri //

[Cârnații cum îi faceți?]

cîrnăț / tăjem múški și...tăjem pim mașínâ / punjem čipjeri / și fašem tot di...pi gust / í impljem cîrnăț // il punjem pîn-a dóya đí s-s-ú úusúsi-oljácâ / p-ormâ...ál afumâm capt'im așa-ntr-o timperáturu-oleácâ mai mári // și-l prajim / cū slănină / cum fašjen noj / ca di úobišej / ...

25

[Din picioare ce faceți?]

noj fašă rašitúri / jo šiŋ care cum...

30

[Cum faceți?]

li tăjem / lē spălăm în apă-ășà / caldúț / nú șerbinti că cléju šela pi-ormâ s-ájerdj // și lē šerbjem / punjem într-îŋșlele tot așa s-ájibâ...gust / și [ε] aležjem / šolánlele frumúos / cárneș / și punjem...s-s-ú prindâ // í farfurij //

35

[Șoldurile cum le pregătiți?]

șăd...și sâ vâ spun! lo / noj o párti puniém la cîrnăt / da rîestu-ășé
/ fâșlém tușăoșî mai mûlt / amă-ó jașî / și fâșlém tușoșîle-àstea / cárniã
o...

[Cum se fac?]

5 cuș-s-fac! ? // taj cárnea / bucașîeli / și puș / o puș iárâ çipîerî intr-însa
/ puș sári di pi gust / li puș îm bôrcânîe / și li șîerîz pátru uárâ / și pi úrmâ li
conzervîez / li daș la rîeșî / ș-atîta // și cîn îs trébi / aș cárni proășpădă //

[Din cap?]

diș cap sâ fâșî...pășîed dâ / i-o-m fac tot rașîurî mai mult //

10

lógîn avrêlja
pátruđăș [de ani]

în ajúnu ánu lu nou

15 înașînti di crășîún fac repetîti çîti-o săptâmîná dỏu-ășà sâ strînc sára /
șî-ășia fac repetîte / cárș cu malánca / așă / cari cu uo jîiêniê / brîncoviêniê
/ faș bîánt / ímblă / d'e-ánu nou ímblă sára în ajúnu ánu lu nou / ímblă-i
primásc / î...uámenîe // d'e crășîún iár îș sára d'e an [k] d'e așîún núma
ímblă / și

[Care umblă, și cei mai mici și cei mai mari?]

20 tăt într-o sáră ímblă / la noj nu ímblă în ajún sâ ímble băjêti / și di
crășîún sâ ímbli uámini // tăt într-o sáră // că pșentrușe / cș a nóștrî
uámenî-ășà cari ímblă mascát / dipi băjéz nu sâ iêu / sâ-i spârîe / nu nimîcá
// fișecári ímblă piê / pi línîea luș // băjêti ímblă / s-fác-a lșor // așêja
plășîerîe cárș-au / și jîștalánt mascát / așă ca di uobișêj // málánș nu sâ fac
ca î álti sáti-ășă / s-sâ fâcá uúrș / ș-așă // sâ-mbrácă mascát / sâ-mbrácă-ș
25 hájni búniê / în álti sati fiel di fiel dîe...cotriênte-ășà mai rufúășe / da ásta
nu // jîi sâ-mbrácă-ș hájni búniê / núma sâ punî çevá o máscá pi fâșá
uárecârî / cã s-nu-î cunuáscă / ș-atîta // și iêu...harmónicu-orî iêu șevá /
ímblă únîe-s mai mûlt / únîe-s uámini-ășà gospodári / úndîe-s fiêti mai
30 mûlt'e / ímblă / iî primásc îș cásă / no-áfără sâ žuáșe // ímblă s-o
dizbracát / i-o primît frumúos / ê i-o trêcút la mäsă / žîuácă / sâ pitriêc /
și...ășă trec / șarbatórule // [...]

[Jienii cum sunt îmbrăcați?]

da jîiêniê...d'-ásta mai voiêntî cum așă cu mședáli / cū di-áste vî-

djě̃ // [...]

[Cine îi învață?]

jĩ, aũ maj d'i d'imúlt / cári o rămás / vidjés_că...s̃íni sâ ȳocúpă / [ε]
ajésta o ímblát ánu jésta cu cáreva ím_bándă / șĩ iej amú ș̃'iu piésa / șĩ [ε]
la ánu dacá cáreva nu ímblă / ja pi séllànt șĩ-l ívátă / șĩ jĩ sâ-ȳvátă //

5

[Au caiete scrise?]

da //

[Aceeși]

ȳúša

ȳúša // î...încépipim.../ da / di la scínduri / íntj̃_ē...razmjéru / cî̃ 10
îj...cum...marímea / da // șĩ...pínâ la a croj̃ / li croj̃m / cuȳ_dj̃c / le-aliéğim
cî̃t maj fără cîlóturi / fără...lje...li žalujĩm // pi-o párti / pe-álta / sâ fjĩ žalujĩti
// șĩ li dăm îȳ_stanȳóc lă ȳopjeráte / dácâ ȳúša-ȳ cu taflĩ / dácâ-ȳ cū...stj̃écle
/ la frézj̃ăr // múlt'ę // íntj̃ lje... le-ȳsamnám șĩ lj̃ē...cum táneȳ⁵?...[ε] la
daltuj̃ít⁶ / la daltuj̃ít / da jo dj̃c cā daltuj̃ítu tot di múlti or̃ íȳ_pčicā daltuj̃ítu / 15
di múlti ȳor̃ // [...] li daltuj̃ím / dup-ašéja li dăm la fluári // fluári maj dj̃šém
cîn_î...la bj̃éj̃â / la fl̃erést̃i // ajĩša la úni stj̃écla víni // la-ȳclej̃ét / șĩ...dupâ šĩ
le-ȳcliéj̃ém / li batj̃ém pl̃éni j̃árăș pim_pj̃árt lā...str̃ižj̃ém íȳvirstát li /
lī...vidj̃ém dacâ-ȳ dr̃ept / sâ nu sâ s̃íj̃ horj̃is / li m̃șurám b̃íni / șĩ li žalujĩm
/ șĩ j̃árăș la šlifȳóucă / cā sâ fjĩē... // dup-ašéja di cantuj̃ít / j̃árâ sâ fjĩj̃...pi 20
pj̃árt / șĩ...da / falj̃uj̃ít̃i⁷ / úni víni br̃ȳasc-àja...ȳúși //

áta vlad dragomirnovna
ȳópsrădj̃ási [ani]

mămálíga

mămálíga // fj̃érbj̃ ápa / șĩ...puj̃ faj̃ínā / sári / oleácâ di margarín / 25
cînd férbi ápa / caȳ sâ miéstiș cî̃t maj mul / sâ nu fjĩj̃ bóȳur̃i [!] //

[Cu ce o mesteci?]

cu culișériu //

[Și când e gata pe ce o pui?]
o prăvăljés pi fund // fundišǫr //

[Cu ce se mănâncă mămăliga?]

mămălgă / cū...cu brîndă / cu smîntîna / sau...brîndă di uáj / măcár

5 câ n-avjém uoj [!] dā /

[Aceași]

brînză scuáptâ

brînză scuáptâ / brînda púnjem...strînzîem smîntîna / și brînză
10 punjém oleácâ la-ncăldît / o púnjem î_uálâ / ș-șoliácâ kîșliác-udîcâ / îl
punjém la-ncăldît / puțîn s-sâ-ncăldăscâ / pîn ș/șe prîndi !é / și...pus la
scǫpt /... cum noj sára / pîn_dimînjă [!] lom brînză //

[În ce o puneți să se scurgă?]

înî...bînt / în...bandáj // sau...

[Se face și brânză cu cheag?]

15 cáșu?

[Caș, da.]

căș...nu prea făcem noj caș așá / fașlém...lápti á cru / da [!]...tótuš...

[Cum faci dacă vrei să faci unt?]

alég_î smîntîna / o pun_îm_burcánij / și...smîntîna sîngurâ o pun
20 lă...zbatút ȳunt // ș-așá...sâ zbatî...în dáuăđēz_di minúti / diņ_holodîlnic /
încâ riéci / câ nú đeodátâ / or a dáuza or / și pînă să zbatî bîni dáužēc di
minúti [...] făcem úntu dim_pátru ȳóki jásâ uņ_kilogram di ȳunt //

[Ce rămâne la fund?]

25 dără //

[Aceași]

cîn jaram mică

cîn jaram mică / noj am foz_la mări / da / jaram [k] avjám pa[k] trîj
avjám // am foz_la mări / lă očeácovo / la ȳodîhnâ // și...jaram cu frátile / și
30 cu ũ_uunješ am márs / și doj vjér / tot đeodátâ cu frátile și maj mic / noj
jaram đeodátâ / și...parîntî / mamíca / tatíca / s-o duș_î...pîm_magazîne / [ε]
nj-o lasát cu m_șu // și noj jaram ȳobraznicút / pi mări an_stat lîngâ mósű
/ cît an_stat / mósű-a adormít // mósű-a adormít / și noi ca copîji...ni jucám

cū juáca cū cářu / ři najínti ři...am îņșepút a alġergá / ř-ařá cá ni-am
 prapădít [!] // řel mai ġimportant că...atíta păřínři ni-o catát / s-o spăreăt / s-o
 gîndít na! undi sîntġém / da noi nū mai... / atíta párcâ mġ-adúc amínti ca pin
 vis / c-alġergám pi mářu máři / ři / înaínti pînâ ni-am [k] ni-am dus îņcôlo
 ři... / nu mai řtiġám // řinġevá / řin mînti cá ũ ġom ġarâ pi márřinâ ařá / ři 5
 táři sâ ġuítâ la noi ařá sâ ġuítâ / da noi ni uġtám / díři ġómu ísta sâ úitâ
 ařá la noi / da řel o vađút cá noi sîntġém fără stapín / ř-alġergám / ř-alġergám
 dimúřt / ři ġarám sîņguri // řel tot ... sâ uġtâ la noi / tot sâ uġtâ / ři noi am
 fuřít dip-řei-am vinít înapói / ři řel ġarăș sâ uġtâ / ři tot párcâ ni urmăřié pi
 noi // đic "vġez ře-ġ ásta!" / da ġo mă gîndġesc cá řel o vađút / ři...pîņ la 10
 ġúrmâ...cum / cá tót móřu párcâ ñ-o vađút práma dátâ / ni-o gasít // [!]

[Aceeři]

s-o curientát

m-an_dus cu frátile / ġo ř-táta / ři...ři...máma // ři práma đi / an_ġásít
 pi... amîndóġ frař a mámi...acâsâ / ři únu s-o dus la lúcru / ř-únu tot // 15
 amîndóġ s-o dus la lúcru // ři cîn o vinít únu...o đis sâ prindġém piăști cū
 corġént / ři...cîn o mġers la piăști s-o curientát / ř-o murít //

[Cine?]

frátele mámi //

lupășcu andriġ ġóřgeviġ 20
 dóġspriđeři [ani]

NOTE

- 1 Sořia informatorului vorbește îņ șoaptă, încercând să aranjeze masa pentru a-ři servi oaspeřii.
- 2 Tușește.
- 3 Gest: 50 de cm.
- 4 Este vorba de două sate vecine care se numesc Pătrăuři.
- 5 Se adresează surorii **sale**.
- 6 Informatoarea ezită ři atunci i se sugerează termenul de către cei care asistă la înregistrare .

PROBOTEȘTI

(comuna Târnauca, raionul Herța, regiunea Cernăuți, Ucraina)

Înregistrare: 1992; transcriere: VP

fînu

- 5   dácă bunăoară ... mîni-Ț vórba de mers la fîn // trébă să cătám coása
[!] / s-o bătîém / s-o prîgătîm / na! că-Țe prăte-Ț zvîrlîtă-n po [!] acoló stă /
n-o trébujît // și mîșerîém // și-ncepém a cosî // prîma dat-dúpă Țe-l cosîm /
brázde-așă făcém frumós // pe úrmă dácă tímpu-Ț frumós și-Ț vérdé / lăsám
10   dóuă tréȚ zîle și pátru / după cum îȚ Țárba dí ... fînu de gros / í ... vérdéȚta
// pe úrmă-nturnám // dúpă Ț-o-nturnám / și-vidém că-Ț uscát ... / loam și-fă
[k] l-àdunám / și-făcém válorȚ // dúpă Țe făcém válorȚ tăt frumós / și-făcém
cápîȚ // așá cum sî spun Țó ... / cápîȚ așá ... sá fac // și pi úrmă / după Țe
făcém cápîȚ / dácă-Ț a nóstru tăt / bunăoară am búcăȚíc-acéȚea n-o dat-o
nîȚe / am făcút cápîȚ pí-dîȚsa / Țe cărúȚa / și mă duc [!] / și-Țcárc / și-adúc
15   acásă și pun Țn stoc / și prîgătîesc ȚernáȚic pένtru víte //
[CărúȚa, când aduceȚi fánul, ce faceȚi cu ea? O mai măriȚi?]
à dá // puném așá ... pátru parȚ pi dîȚsa / acólo pi cȚoș / fúniȚe de
légát / drúcu Țála cáre să vidém ca di lemn l'égát la míȚloc / și-na! ca s-să
ȚȚe să nu-l perdém pe drum / că-Ț múnȚă //
20   [Da' cum numiȚi parii aceia?]
lăturás // așá să spúnȚe // așá un fíel di ... curmizîșérȚ [ε] lăturás //
[la spuneȚi, astea care le puneȚi de-a-lungul cum se cheamă ...]
lăturás //
[Așa. Și de-a-latul?]
25   curmizîșérȚ // și-ai stalánt // drúg //
[Ăla unde se pune?]
acála să púne la míȚloc d'ê legát // da //
[Și cu ce se leagă?]
cù fúniȚă // drúcu cu fúniȚa // áp-am spús că drúcu // fúȚea o legám
30   ásta cărúȚa áre o Țínimă // púsă // așá víne cáre condúȚe róȚile // noi fúni-
Ț-acéȚe o legám la jumátáȚe // on cápát víne mai scurt / úne víne drúcu // și
dîȚcáȚe úne-Ț trásă [ε] să áȚb-o cúmpînă / ca să nu să právéle drúmu /
dȚar la noi nu-Ț trotoúálă / sîn deálorȚ / sînt váȚ //
[Și ... tot așa ca să nu se právale, nu-i mai puneȚi și altceva ca să
35   ȚineȚi de ...]

ă! cîn vîne ape-avém únu cáre mérge / únu mínă cǎl / bõu / cê áre
jel acólo // și únu cînd yéde că-î vále de-amú oleácă țîne cǎrúța / ca să nu
să ...

[Cum, așa cu mîna sau cu ce?]

nu / di fúnîe așá // cu mîna sau cu fúrca așá cumvá ... / cu grálea /
cum să spúne //

[Dacă se prǎvale, ce puteți face?]

cî puțém fáce?! dizilegǎm ... / înapóu / puném fînu grǎmǎgúarǎ /
și-ncǎrcǎm din nǔõu // sǎ-ntîmplǎ cǎ sǎ prǎválǎ [!] //

[Și pe urmă îl aduceți acasă ...]

I-aducém acǎsǎ / ș-pe úrm-acǎsǎ ... fáčém puõdinǎ // acólo púnem
níște lémne jǔõs / ca s-nu fîje la pomînt s-nu sǎ strîce / s-áb_jel áer dísupít
// și-l clǎdím șî ... / pînǎ sus // sau dácǎ jéste îñ saráj / úne-avém cum amú
stadó fǎcút / îl puném îñ stadólá // ... îñ grǎjd // sau îñ saráj / îñ grajd //

mǎrǎndél vasíle
șáizec / și õopt [de ani]

o gǎst uñ șárpán grǔos

hélga nu [r] nu múșcă // nu fáce níca // núma șárpilé acéj ... dácǎ-l
zǎdǎrǎștî cumvá / jel încǎrcǎ pǎate î [- încǎ] ș-s-súgǎ // da ǎm pǎșít așá/ș-pe
lá víte / pē_la vaș / c-am avút o vácǎ ... cîn jerám mic copkíl / la máma [!] //
úndî trǎiém y / ț_áltǎ cásǎ / nu ajić [!] // s-o-ntîmplát așá c-am avút dóo vaș /
avxém bõj / gítǎj / e! na! / váșile durneǎ ... maj afǎrǎ / maj ț_súrá nal cum
erǎ najînte nú_ca amú ... șurî / gospodǎrîj / frumgǎsǎ aranǎjate / maj
potrivíte-atũ_jal fácu_d_de nujéli / ũs cu lut ț ... / tamán atún[c]ea ...
s-o-ntîmplát așá / cǎ țîñ ménte nal cǎ doar de jerám tót mǎrișóor na! / di võ
... õopt anj / nóǎ / j_aveám // s-o-ntîmplá_cǎ vác-acéje ... nu prea avé diñ
... tr-o țîjǎ / láptî // êj! di cî dumnezǎu sfîntu! // cêlántǎ dǎdeǎ trêj // da úna
nú // ǎz_nú-j / míne nu-j / poj_míne nu-j / da din cê ... cam ráge // doǎr
d-áea ... cu mînzát / ștîj îñțarcátǎ de-amú / n-ávxe gítǎj // îñțarcǎ gítǎlu //
di cî ráge / haj az / haj míne / măj cê-j ... măj! na! // máma ... s-antrebǎ /
j_de únu j_de áltũ / da ǎcêj maj bătrîñî spuné // "măj copkíle" na! cum
spun la cêj bătrîñî / lǎ ... la nevéstele lor // "măj copkíle! sǎ n-avez_vo_j_võ
... vo cǎvǎ pe-acúlo / zǎdǎrî_vo_șárpe / úna álta șî / sî-j_súgǎ láptele"
îñțǎlég? // e! bun // cu tímpy-așá jerǎ gunój na! strîș acólo / maj vek //

gunóju / ǵl nu dovedé na! / gunóju ramás atúnĉea ... copkíj níš // ĉinĉ
 copkíj la máma na! // táta atúnĉa luat cū ... / rázboju luat ǵi / niĉ az nú-j //
 háj s-scoátă gunóju ĉála // ĉin o scoz gunóju šála cu cáru na! // tăt gunóju
 ĉ/šála // s-fac curăţăne // ǵgăst un şarpár acóló in gunlój / poat nu credet
 5 [!] da inĝa jo că űi minte cí ná! // ǵ găst un şarpán grĥos acóló / ašála viné
 núma sugé lă vácă // ma credeăt că ... / o povesté máma / spuneă // că
 dupa ĉi ǵ priņš şárpille ĉála / l-o omorít / váca ráĝá // că je vroie să víje să
 ... / aşteaptă să víje s-súgă la vácă // o văst că az nu-j / míne nu-j / ráĝé //
 ăhă ... zíc inĝa úñe-j boála // da n-a muşcát-o / nu níic / je núma sugé din
 10 ... din űi-aĉéę // [...] nu ní s-o-ntímplát / inĝa am oleácă di an! da / n-ăm
 auzít aşá ĉavá //

găjínă vasíle a lu dumítru [61 de ani]

la stínă la imás

[Vă grăbiţi?]

15 nū / avém sâ mărg / da fínĝ-az_vínit [!] ... mă duc / mă urc la deal cí
 / poate maj_víne carivá la brínzâ / di lun! trepsî ...

[Unde, brânza o faceţi acolo, la oi?]

da / o făĉém la stínă //

[Cum e obiceiul aicea la dumneavoastră?]

20 nõj mulĝém / nõj inĝkegám / il strínĝém şĩ / ĉin trébú // kemám
 ǵómu / şĩ vñi ş-o je şĩ ... / şĩ gáta //

[Dar spuneţi aşa de la început, de când încep oile a făta. Cum îi
 rostul oilor aici la dumneavoastră?]

25 nū_cúm! // dác-fátă oáęa / vřai să űi ǵómu / [k] mélu-l űíne // dácí,
 nū-l űíne vo ĉítivá zíle şĩ-l táe // ş-ápĩ ... ná! / il fáĉę kág / că ... prigătęste pi
 vără / píJa ... di // múlĝe oáęę // să [r] să-ĝkágă // să fáĉe brínzâ şĩ ... dă la
 lúme na! dacă //

[Aşa. Şi pe urmă când fată toate, unde duceţi oile?]

30 úñe / la stínă la imás // jęste imás / să fáş stínă // s-strínĝe grámádă
 că // amú ánu ísta ǵ ... nĉepút a fáĉe o ... / o sámă s-o unít s-fac-apárte // să
 vádă jej cu ríndu cum lı jésâ / ĉit şe jésâ // că zíc [!] că jésă maj mŭlt / maj
 ... // mă_róg / fiĝecáre / [!] námurli dumņęatále [!] ştiĝ ... / s-o unít // ęj! nă /
 las s-fácă //

inaínte să dădě ... záĉe kíle de brínzâ şĩ ... úna de úrdă // na! / ĝará

pǒáte șĩ mai bíne imáșu / șĩ mǎi ... ǒáea mai sǎnǎtǒásǎ // dipínde cum erǎ
 tímpu ná // da amú ĵ-ǎlfel / amú / de-o búcǎ di tímp sǎ dá pi ȷóp kǐle //
 [Da' mai demult nu se fácea cu másuratul laptelui?]
 nu ĵú / la noĵ tǎt ĵ ... grǎmǎdá / tǎt grǎmǎdá //
 [Nu amu. Când erai dumneata tǎnǎr șĩ oile nu erau la colhoz,
 dumneata ai apucat sau nu?]
 cúm n-am apúcat! //
 [Așa. Da' atuncea cum se fácea másurarea laptelui?]
 nú fáće nèmíc // mulĵá la ũ ĵoc / tǎt / ș-ap fáće brínza pe loc / șĩ-ĵ
 dǎdé ȷómulu // [...] 10
 [Și cam când se duceau oile la imaș?]
 cĵn ĵa ... la zǎș/cē mai sǎ strínĵé / în tímpu romín!or / înǎĵnti // la
 zǎće mai // [...] atúnca la zǎće mai // ǎmú / di-o búcǎtǎ / párcǎ íngǎ / noĵ
 amú tót ĵa zǎće mai am apúcat a strínĵi // pǎn s-o fácut remóntu / íņcu-
 ló-ncǒácē / tǎt la un ĵoc / s-o fácut // 15
 [Și de acolo când le aduce?]
 la víneręa máre sǎ dá / la páĵșpe octómbre / sǎ daĵ //
 [Și acolo unde le duceți cam cum e? Ce faceți, construiți ceva
 acolo?]
 dǎ cúm // sǎ fáće ȷocól / sǎ fáće stínǎ di stat dí ... / fácut acȷól / 20
 ĵi prígǎtít strúnĵǎ ș / na / di dat acȷól // ǎlfel nú-ĵ cum lucrǎ // treb di fácut
 cǎvá / șĩ de prígǎtít //
 [Acolo la stǎna de stat, câte încǎperi sunt? Mai multe odǎi sau una
 singurǎ; unde stau oamenii, unde stau ciobanii, unde dorm?]
 ĵe! ō ȷodǎi! [k] / o stínǎ / na / socotít așǎ / cĵt o ȷodǎitǎ / prepúnem 25
 cĵnș pi treĵ ȷorĵ ... ím pátru pi treĵ / na! / cum sǎ pǒá di fácut // da din cĵi sǎ
 fáce! // díņ scĵndurǎ / díņ nuĵele / díņ orĵcí // sǎ faj díņ kĵrpic?! / cum ĵ ... /
 cum fáće ȷómu acǎs / nú-ĵ din cē // acóló ... tǒámna sǎ fármǎ / ĵárna sǎ
 fármǎ tǎt // prímavǎra ĵǎrǎ / ĵar la lúcru ínapóĵ / treb di prígǎtít // șĩ ĵǎrǎ
 múņcǎ / greĵ / pǎn cē ... fač ínapóĵ / pǎn cē dá aĵitór // 30
 [Și cașul, brânza unde se face?]
 aculó pi loc noĵ fáćém // [...]
 [Și aia cum se cheamǎ?]
 íņ còmárnic sǎ spúne la noĵ [!] / íņ comárnic // [...] 35
 [Spuneți așa cum se face brânza, cum se face urda?]
 e! cum / de prĵma dat-așǎ sǎ preĵǎtește // strínĵém ȷóĵi lǎ ... la
 grǎmǎdá / prígǎtím tǎt acȷóló frumȷós șe trebú / o budǎcǎ / o pútinǎ /
 gǎlǎtǎ / tǎt acȷóló / orĵ cǎrdǎ [k] cǎldǎre / strecǎtórĵ / tǎt di / ... mă rog /
 de-araņǎ ș-șĵje curát // s-șĵje bun / tot frumȷós acȷóló // de acȷóló ... puném
 a múĵe ǒáea / dímineǎta / de-aņeázǎ // sǎra / de treĵ ȷorĵ pe zĵ / na! // 40

strecurám láptele čála / la fiječáre mulsqáre / strecurám frumós / im,
budác-acóló curátă // inkegám ši il strinǵem de-amú-l ... fărímám / il făcém
/ na! / așá moále / ș-ápă-l lăsám uoleácă să... să zǵi [k] / vo cíteva menúte /
zǵăce / činșpe menúte / sâ deje uoleácă de zăr așá într-ínsu // ș-ápo-l
5 strinǵem / frumós il strecurám in strecătóare / strinǵem bine / il frámintám
cu mína / na / ca sí [k] / ca ș-cuim nevásta ar plămădí / știji ... / pínea ca să
creáscă // așá ši cáșu // brinza / strecurám tăt frumós / il strinǵem / ši-l
puném acóló / in cujeri acóló ca să... să scúrgă-n ... in ligán acóló tăt
frumós // dupa če să scúrǵe / să zǵicéște bine / il puném pi leásă / s-să
10 zvintueásc-acóló ... / ș-ap-de-acóló / na / cu prinșu nū / s-kicē čevá vo ...
murdárie / ún-alta da / s-șije curát / ca-n aptécă // așá să čere // ši ásta-j
tăt //

[Și la acela care curgea din caș, ăla cum îi zice?]

zǵăr //

15 [Da' "zară" se zice pe aicea?]

e! acée ... / zărâ / cum s-ar spúne / căn l-aleǵát únt // la noi // cum
aleǵé neveástile unt înáinte / să socoté c-acée e zără //

[Da' "jintuală"știi ce e?]

20 jânt [k] jânt [k] jântița ásta / cîn să urde // cîn să urde înáinte //
făcē čobánu / puné-n cazán máre dí / poa de-o súd di kile cazánu má-
re-acóló ši / il șerbé la floc / făcē ... / je socotít ... spum-acée // deasúpra de
cazán / să socoté jintița // șa lqa spum-acée frumós / să strecurá jără tot in
strecătóare frumós / ši ișá úrdă na! / cum ... să făcē înáinti //

[Același]

25 **deálu gíbi**

[Cum se numesc locurile din jurul satului? la-o de la răsărit și vino
roată.]

30 cun să spunl // de la deálu gíbi / de-amú să socóate coștișa // de la
pódu lu brázác ... / aicē línǵá ... grănița // de-amú lă ... búd-aičca la
créhăneș la búda // de-amú meárze roátă ... la deálu lū jisác / la sărătúri
/ de-amú víne ... ketrósu / víne // na! / nu / mai depárte cum ... spuneám /
ajéstē denumír / na / ši deáleurle / ši vájile socotít da //

[Da' dincolo de "Chetrosu"?

35 iǵi! de-amú acéea spre válea tărnauci // mălăișteá / na // jéste
mălăișteá // díncólo de mălăiște-nčepi tărnauca de-amú //

[Da' în partea asta, spre Herța?]

Țoleācu // oleācu / na //

[Da' între dealul Ghibii și șoseaua Herța-Dorohoi?]

búcovă //

[Dar știe cineva, fiecare dintre numele astea, de ce o fi așa? O fi vreo poveste. De exemplu, La sărături. De ce-i zice așa?]

de ce?/ așa-î denumirea // locu // na / ca noi s'î ștîm ... în ce loc să află terenu cāla //

[De ce i-au dat numele āsta?]

di ce?/ acól-o fost o ... / o fost ō ... o-āpā / ō izvŭr acŭlŭ // și di cē să spunē la sāraturī / cā āpa cēea ē sarātā // da trāgē animālle / uŭile / vītīle mergē acŭlŭ ca sā ... / sā bēie-āpā / sī ... mănīncē de-acŭlŭ caŭ log di sāre / și noi nu lasām / copkīij / cī nŭ-î bun // acēea e sārāt-acēea / ... animālu / na / pīntecarēște // ŭāea tot nu-î ... nu-î vīne gīni // mālăștea // mālăștea cēea de-amŭ-î socotīt terēn drept / î pēntru ... pīne //

[Mai înainte se punea păpușoi sau "piine"?]

dā da da // să samānā popșŭj / trifŭāe / în tīmpu romīnlor înainte //

[Da' "La Chetrosu?]

ketrŭsu // la ketrŭsu îj socotit cā-î ketrŭs // [...]

[Da' e "cheatră" mărunță sau bolovani mari?]

ei! / fel de felŭrī / așa o denumīt ... lŭmea / pārinți înainte //

[Da' la "Podu lu Brânzei"? de ce-i zice așa?]

așā // pomīntu acŭlŭ o fost a ūnŭj ŭom //

[Este pod sau e așa un podiș?]

īște pod / jēște-um pod / trēc-um pārāŭ dī... dī la romīnī / trē- cē-ŭcŭācē //

[Ce pârâu trece? Cum se cheamă apa?]

nŭ / n-āre de nŭmī / cum s-ar spūne //

[Da' familia Brânzei era în Probotești?]

ŭ fŭst // o fost / o fost // o fost famēle da / rădicātā din ŭ pātruzāc atŭngā // pātzășī ... / dŭp-acēea o vīnīt sovētīc-atŭngā / rŭșī // l-o rīdicāt nŭ / nŭ s-o depŭs sā dēie la stat // pīne // na / o-avŭt ŭoj / o avŭt ... poloboācē cu brīnzā / mă rog / ŭom gospodārī // o-s cā [=o zis cā] n-āre n-āre n-āre șī cīn ... o cāutāt // o cāutāt // cārē-o trebŭīt sā mārē sā cāute nā / primārŭ / cīne-î acŭlŭ / șī / o gāsīt șī / l-o rīdicāt cu tātu // n-au înțālēs rīcī //

[Și unde l-o dus?]

ūndi?// îŭ rŭse-acolŭ l-o dus //

[Același]

[De unde ziceȕi că era venit tata?]
 dí la onéga o fost // la lácu onéga //
 [ȕi de ce l-au dus acolo?]

5 váliu! / váliu! // atúnĉa tăȕ ĩ-o luát / táre gríeȕ o fost //
 [Dar cum s-a întâmplat?]

atúnĉa cîn_cu răzbóju / s-o t'emú_d'e partizáni / ȕi o culés tăȕ
 bătrínĭ / ȕi tínerĭ / ĉe-o fost oámĭnĭ tăȕ // ĩ-o dus aculó pένtru períre cret_că
 ĩ-o dus aculó la ... la lácu onéga // ĩ-o pus în_vagóani dí-éstea ca pένtru
 10 ví't'e / saráci / ȕi ĩ-o dus // cum o vĭnít acásâ / feręăscă dumnezăȕ // slăb /
 să poticné dí_pi piĉoári / sarácu // noi_ă_începút a plĭnge / dí_pi prac_s-o
 dizbracă_tata / máma l-o [r] l-o skimbát / o puz_báje // doámni / doámni ĉi!
 / ĉi greȕ // ȕ-aȕ_noi ĩ-an_da_d_mĭncáre / o săptámĭn-aȕá púřín / púřín ĩi
 15 dădém mĭncári cá [...] cá muré // dí_pi kíĉoári-aȕá di slab o mai_vĭnít //
 feręăscă dumnezăȕ //

[Cât a stat acolo?]

ò_stát / tot o stat ũ ... ũ_an ȕi / ... dój_anĭ // mai_bínĭ_dĭ_doj_anĭ / o
 stat //

[ȕi vă povestea cum era acolo?]

20 cŭm_nŭ! / jáca fódor aĭsta / fódor aĭsta cári jĕl o fost miliȕionerĭ / din_ŭ
 î hĭerȕa¹ jĕsti ... únu / jĕl ĩi la pénsĭi-amú / ápŭ jáca ȕi_jĕl tot o fost aculó
 cu táta ȕi cŭ / c-ŭ...aĭca / cu dănelĭevĭĉ únu // tot din_hĭerȕa // aĉála jără
 bucatárĭ / ȕi_cŭ-atĭta mai_řiné la táta // jĕl ȕ-amú to_d_yĭni la noi_la hram // ĉe
 "l-aȕ_scos pi móȕu miháj dí_Ja moárt"ĭ / k-jel muré" // cá dădĕj pένtru [k] //
 25 ĉi / ĩi dădĕ lor aculó / o sámâ ... dădĕ pĭneȕa lȕor pένtr-o řĭgárâ // cá_făĉé o
 řĭgárâ / pĭniȕa ĉĕj ĉe-o dădĕá aculó cĭtĭva grámę // o dădĕ pένtr-o řĭgárâ //
 ȕ-aĉála muré / sarácu // fumá řĭgára ĉée / da muréȕ / povęsté táta // aculó //

nŭ-l lăsám sâ mănĭnĉe cumpŭó_dĭ ĉiręȕe // ŭoleácă mai_mult // nu-l
 lăsám sâ mănĭnĉe ĉevá mai_ăcru máj_mŭlt // híca // am copt plăĉĭnt'e ĩn_ŭ
 30 cuptĭor / jără // jĕl vrojá aȕá sâ mănĭnĉĭ cá_jerá ... zatoĉĭnít súflitu luj // to_d_ŭ
 nŭ-l lăsá máma // spuné: "jáca / táje / mănĭnĉ-amú cĭn_řĭ căldŭȕ // o
 bucăřĭcă / pi úrmă ĩi mai_mĭncă ŭoleácă_mai_mult / ŭoleácă mai_mult" //
 ȕ-aȕ_ȕ-o vĭnít ĩn_řĭre // da řĭsu ó_capatát máre boqálâ de-aculó / c-o avút pi
 piĉoári táȕ jĭczéma // jerá aȕá dí táre bŭlnáv sęrácu ȕi / aȕá o murít / [e]
 35 d'e_ăsta o murít jĕl sęrácu // cá_de_ăsta m-an_dus_ęo la pađúre // cá_řo
 jĕrám ĉeȕ mai_máre / ȕ-mă-mpĭngĕ pi_mĭnĭ // n-ăve ĉĭne mérgĕ_ęu bóji // jĕl
 sărăcu nu put'ę d'e piĉoáre / ȕ-ápâ m-an_dus_ęo ĩn_lócu luj // ĩn_lócu táti //

[ȕi au fost ȕi oameni care nu s-au mai întors?]

poftím?

[Au fost și oameni care nu s-au mai întors?]

dă / dă // ȝ fos / táre mult nu s-o mai întȝórs //

[Și el v-a povestit vreodată așa, ce-i puneau să facă acolo, cum au trăit?]

povjstěá // da ċe // acúlo prind'ěú pjěšt'ě ... // da ċe mîncáre le
dădé? // l'ě_dădéú o feliúťá de pîne / și cu ċai dī ... / dī brád // i-o dus
anúmea ca sâ mȝarâ iij acúlo // ș-ápâ-i dućé // iĵ sujâ iñ mașínĵ / iĵ dućá la
... iñcarcát liémne / cá viñěú acúlo matěreáĵ // da iij puť'ěú saráċi? // vāĵ de
cápu lor // rāmîñěú acúlo sup_pjétrile ċéleá acúlo // ěĵ! / ierá grĵěú / o
povjstít tǎre grĵey o fost acúlo //

o murít frátele luĵ / tot acólo o ramás // k-el [k] iij o_ovút / ... o fost
îmbracát de-acásá bíñe // o spus cînd ... o murít / l-o dizbracát / ca_cúm
am spus la véřile mĵéle // și maťúș-sa cǎ ierá la tîrnáuca² măcár sǎ ... iĵ
diĵĵi d'ě pománǎ / de-mbracát cǎ_tot l-o pus cu péleá gȝálá-n ... pétrile
ċéle și_l-ȝ-mormîntát // acĵe cáre o [k] ieráú mai ĵm puť'ěre l-o dizbracát /
și_hájñile ċéle le-o dat pi [r] pe-o bucǎřicǎ di pîne // și_pantófi ċéĵa / și_toate
// ș-o spus cá l-o_řgropát / zĵċe / fǎřá nimíc apsolút // așǎ / cu péleá gȝálá
îm_pétrile ċéle // da murěú ... // múlt o murít pin trén vinínd / táre mult o
murít / pin tren // povjstě și dānilěviċ³ aĵĵta // zĵċe "iĵ" [k] / iĵl i-o pus táti
mîncáre de-acúlo cîn s-o pornít / k-ĵel ierá bucatáři / și_cu-atĵta o mai aĝúņș
iij saráċi vo [...] vo vȝópsřizǎċe uáminĵ / atúnċa o aĝúņș // ċeĵlánt o murít
// și pi drūm / și pin trĵen // nu s-o uĵtát níminĵ //

[Da' au plecat mulți de aici din sat?]

dā // mūĵĵi // mūĵĵi // ċĵ-o fost // ċĵ-o foz_bǎrbát // jáca și tĵnerĵ sĵnt //
jěste mihál a lu gǎĵinúťǎ / cáre-o fost / potcolnū_únu // stǎĵ / iñcǎ ċine-o
fost acoló? // tot la ĵonéga o fost / d'ě mĵċ // cūmǎtru / mihál a lu vāsĵlicǎ⁴
tot o fost // jáca aĵșteá tot o-ndurát / iij o fost ca copĵĵi lor // da jáca
o-ndurát și iij saráċi / și rǎú / o vinít acásá slabĵ / ș-așǎ di_di_di nǎċǎĵĵt /
s-feręáscǎ sfántu //

[Și cum i-au ales pe cei pe care i-au luat, de ce s-a zis că i-au luat?]

de ċe? / jáca ... dĵ_la silsovětu // cáre ierá / ierá únu ... ŵņgur la noĵ
ierá ... / primáre-aiċĵ // sĵĵ ... bōņiș / iĵ zĵċé / luĵ // și ċĵ-ȝ_fyōst / iñtr-o
noápt'ĵ / o strĵņș tǎť bǎrbátĵ / o făcút așǎ ca trivȝȝgǎ / o strĵņș tǎť barbátĵ / și
i-o loát / și i-o dus úni jáca úni-i_ņĵkĵsȝóreá ásta la ċernáúť // ĵo aņ_fos_la
táta acúlo cu peredáċĵ // sĵĵ i-o_ņkĵs aculó / de-amú / dúpǎ ċĵ i-o adunát_tǎť
dĵ_pin táti sáțeli / i-ȝ [r] i-o pus la vagoánĵ / cum v-am spus / aĵĵteá dī ... /
d'ě dus víti / și i-o dus acoló // múlt o mĵers // iij o mĵers ... o lúnǎ [k]
apřápe-o lúnǎ d'ě_zĵĵĵ // vo [r] vo doozǎș_sĵĵ yob_d'ě zĵĵe-o mĵers iij /

5

10

15

20

25

30

35

pîn-ǫ-ajúnș acólo la lácu Čála Țonéga // c-ap pi úrmâ am primít scrisǫári ...
/ dí la díŋsu / câ jĕl ǫ-ajúnș acólo lā lácu Țonéga //

tufănescu marĭja a lu mihájĭ
aĭsta după pǎrínț / da după bărbát nĭstor marĭja mihájĭdovna
șáizășpàtru [de ani]

5

o întrádĭla noĭ / rúșĭ

da / ĭerá griēu / príma dátâ Če ... ĭo ĭin míntĭ ĭo / čĭ ĭerám mícâ / câ o
întrádĭla noĭ / rúșĭ/-ĭcásâ / cĭn am ĭeșĭt afárâ / m-am [r] m-ăspăriét /
împrejúru cásâ / núdepárte-am tráĭit / ĭncǫác-ășá / șĭ ... o făcút tăț canál /
10 traŋșáú // [ε] șĭ bĭortĭ // ĭŋ fĭjecáre bórtâ ĭerá cĭte-on șoldát // ĭĭĭ viŋéu ... ĭŋ
cásâ / șĭ sâ-ŋcálzâú // cu rĭndu / cĭtĭ zĭčĕ / întráu / ș-să-ŋcálzâú Țoleácă-ŋ
cásâ / șĭ ĭár merĭgáu afárâ // Čeréu mĭŋcáre / máma s-o dus ... únu ĭerá
afurísĭt // câ o adús máma paniéru cu Țóuâ / ș-o mai trimés-o ș-o mai adús
máma ĭŋcâ șĭ-m_pestĭélcâ // ș-o făcút máma / șĭ ĭe-o prájĭt Țóuâ / ĭe-o dat /
15 ĭe-o scos cárni / ș-o mĭŋcát soldát-ăčĕĭa / așá mirosă șaráci di la díșĭ așá-ĭ /
da únu ĭerá așá afurísĭt / s-o suĭt la noĭ / cum ĭerá cuptĭór / ĭer-așá / șĭ noĭ
ĭerám ĭm_máržina cuptĭóruĭ de frícâ / ĭĭĭ o durní_pi pát / ĭĭs / máma ĭe-o
da ĭăičĕre / ǫ-așternút / da noĭ ne-an suiĭt pi cuptĭór / ĭeĭ cu latiérna / șĭ tot
întrebá pașapórtu / úne noĭ atúnča ștĭĭém de pașapórt la romĭnĭ / nú
20 ștĭĭám di pașapórt // da // da ĭĭĭ controlá de pașapórt // noĭ ĭerám mič / ĭo
ĭerám Čeĭ mai máre / nu vâ spun câ cĭt aveám / Či aveám // cĭt anĭ aveám
ĭo!?!// dǫĭsprázăčĕ-anĭ // da // dǫĭsprázăčĕ-anĭ // ačála afurísĭtu Čála / ĭ-o dat
mámi cu ... cu pičóru / ĭŋcâ [ε] ĭm_piĕstĭélcă / ș-o fărmat Țóuăle // o zĭs câ
Če ... sâ meárgă / o ĭoat ĭĭĭtálu den șúrá / șĭ s-o dus ĭerá o cásă cáre erĕá
25 evacuát-acúló / dūs / ș-ǫ ... o ĭoat vițálu / șĭ ĭ-o dus / șĭ ĭ-o tăĭét acúló / ș-o
ĭoat cu díŋșĭ pi órmă / cárŋe / ĭĭĭ așá o ĭoat // nú put'éĭ sâ zĭș_nĭmĭca atúnča
/ nǫ zĭčĕĭ cá / [ε] táta ĭerá cočĕntrát atúnča parcă // nĭș nu ĭerá // pi úrm-o
vinít // táta acásă // câ jĕl spungeé câ mai grábă stăteé la romăniĭa / șĭ nu
mai tráĭé / șĭ mai ĭl dučá la onĭéga⁵// ĕ! ș-acólo tó_di_úna / dacă ... ĭerá nu
30 tot ĭndurá / tot o řamás aculó // tot o durát ačĕĭ Č-o řamás //

[Au rămas numai femeile în sat?]

dá // númâ feméĭ // núma feméĭ // númâ femĭĭĭ / câ o scos cĭntĕc //
ĭŋc-atúnča // ... "câ nu mai vĭes_pe níme ĭ_sat / câ ... ĭč coló ... / o feméĭe ...
blestemátă / [ε] strĭgă pi boĭ cĭt'ĭodátă"// cĭn àră // sĭŋgurĭéĭe // da noĭ cu

văcile-am arát / de-amú bóji ñe-o loja colhóz / și noi cu văcile-am arát /
 puném váca / mie / ș-cu ... / a miegijieșulu / ș-am arát la colhóz / am arát /
 ä! jará ... grieu / și dăd'é nómă / ca s-fac // ä naiñte jerá grieu / jeráu ...
 noi rîd'ém // călă ... la talánčă // o pus așá ũ d'òbúz märe / ș-àb dimiñáta /
 băt'é / talánč-ačéee acúló / la brigádă // băt'é / și noi ... merğen ja lú cru // 5
 dă // pîná s-ò [r] s-o čivilizát / pîñ s-o-ntărit / s-o făcút / s-o ... organizát / o
 fúost ... cu tátu álfiél / mai ... da / mai ... / dă tót a nóștri óámen| / ... care-o
 ramás / o ramás vo cízva óámen| / acála o ramás únu / c-o ramás primárju
 / únu că jerá brigadíri / únu ... jerá jará ũ ... ũ secretár // secretárē [ε] am
 avú noi úna / bandúra / di pin černăútu / o fiméje / täre búnă acéee o fúost 10
 // ajíc ũ sat //

[După ce s-a pus granița, au plecat în România?]

după ce s-a pus hotáru? // trečéu noáptea cum nu! // mai trečéu //
 mai trečéu așá / și áltu kicá / l-împușcă / jácă joł ... ĩñ mínti únu ... / diñ
 romînija cárē ... l-o-mpușcát a^{co} / pi bícata noástr-acúló / jo pășteém 15
 ví'e'e / ș-o trecúdoj soldát / calári / l-o urmărit diñ grániță / cum o trecú
 gránița / únu de-alū ... căráúșu // jáca d-ič // jerá ũ ... / jël sárácu la
 avijáte-ñcă jará // și jerá ĩ háñe ... čivile / nú jerá în háñe militare jăl //
 párc-amú n-adúc amínté/-ntr-o jakétă cu ... güler brumaríu / și jakéta 20
 albástră / cu niști čubó'e d'e čele romínești / și strálučéu / cu-o cújmâ-ñ
 cap neágră / și deodátă noi am fuğit că jerá în margína imáșulu acúló jerá
 un trañșeu / noi fuğém că auzém împușcă / merğém ñe bağám acóló im
 bordéu // jerá trañșáe făcút / jō / am fúos și joș ș-am ajutád ja trañșáe / că
 naiñt'ē sâ [ε] tăt o fúost / în d'eálurl-este ... / ni puné și făčém cíte dóozăj
 di métri / sapám di trañșáe așá sá nu ti vlez așá / [ε] îñcă ... îñcă di záčē 25
 santíme acúló ... / [ε] čit tričée kómu-așá / îñcă ca cum soldátu cu tăt / cu ĩ
 [ε] jekipamént / așá făčém tot trañșáu // și còtít / nú dript // ș-ápo úñe viñé
 / viñé bòrděj / făcút / așá un zémnic așá / puñé lémnē / s-o cará dim
 padúre / și să făčé ... // acoló úñe ... mai stăt'é mai mult gramádă // àñ
 sapát / și la [r] la trañșej / măcár că jerám mic-atúncu // am avút o mătúșá / 30
 s-o dus dim príčina trañșéelor / o trecút gránița // di-amú cîn dăd'é vóje ...
 c-avém pămínt díñcolu / je saráca o pus bağáj ĩñ / tăt č-o-avút je
 bulenđioáre / ș-o loja bóji / și căru / jel jerá ... rämás / [ε] acoló jerá cočetrát
 / la romînija / soldát jerá // și o pus tăt îñ car // póáte nu mai jerám [!] az pi 35
 íča / jerám acólo-n romînija // și ... o puș tót / și s-o dus // cîn sára ... / pi
 própuscă ni dăd'é drúmu / acóló pisti grániță // și sára viném napój acásă
 // da je saráca / o trimurát / o gășit kómu pe-acólo pin romînija / o rämás
 cu tátu cu buoj / acás-o lăsád vácă / dóo vač / ģúnčă / č-o fost îñ căsă

scqártă // nîmîc nu s-o ujtá la ríca // ríca ... căsa  -o-mbrăcát  şă o l s t-o
 // o r m s / o f ost je // n ma je tr j ste / m şu-o mur t / jar  m t ş  ... / da
 je s-o dus // noj ne-am f c  cr ce // n şu-n-av  própusc / c  je n-av  p m nt
 5 l col  la rom n ja / da o loat la  lt  m t ş  / a lu jeft me  na / a mă // ş-o
 lo  prop usc- c e / ş  de multe ori / [ ] o vini  la n o  de-am  / sold t  //
 ş  de- st  ... gr nic eri / ş -ntreb u // ş -control u / t t / ş  p m şod / ş  pi ...
 la noj jer  ac l  b hn  / ş  jer  nişte stuh / o f rm t tot st hu  ala / ş -l
 c ut  / c  z ce p t e  -asc ns acol  // n ma j l n-o mai vini  // ş  [ ] je
 10 ş -n-z ua de az o f c  c s  / t mna la ib n st    //  re-acol  / tr j ste  
 acol  /  re gospod r ji / tr j ste b ni / je la rom n ja // ni  n-o mai vini 
 nap j / sar c  //  ş  s  tem  / da c te tr ş e o mai sap t saráca // am 
 ne-am g  / sp ne "h i cu m ni / c  ... m t şa a s-aleg   unt / mai bun ca
 / [r] ca mam je-ta" // z ş  // ş  ... "h i cu m ne  - st  [=ti ajuta] /  c   
 n rm  m re ne-o da  // s p  di  ce / ş  p n -n-cut re loc" // ş-ap-merg m ş 
 15  - gut m / m c r a da  rn- c e  - gut m // je s p lui  / ş  noj ... d   urm 
 d d m  rna // [ ] o f ost l mea n c j t  najînte /   ! cu răzbóju / pi
  r unde o fost gr ju //

[Aceeşi]

caloj n

20 [C nd nu ploua era vreun obicei?]
 da / jer  / s  f c e ş  sf ntele mas  / c  pr o t  / d  cu noj cop i / noj
 cop i loam p p ş / jer  de  cele dim-magaz n / ori f c em noj  ş  de
 cordj e / dacă nu jer  dim-magaz n / d  cel mai mult jer u  ş  cu p lea
 go al  / c m ... er  naj t e / da noj li-mbr c m // li-mbrac m / f c m
 25 mirj s  / i pun m într-o cut i  ş  frumós / ş  li du em / ş -ngrop m mult
 cop i ne str ng em / pl ng e /  urm  / d d m bombo ne-nc  de pom n  /
 ş  merg m /  ngrop m  j ca la noj j ste aj c   ... de l / g be s  num şte /
 jer  o cr c -acol  / di pi timpuri / cu [r] cu răzbóju // ş  merg m acol  la
 cr c - c e / ş-  ...  morm nt m p p ş- c e / pl ng em / noj / ş-ap  ... /
 30 j ca nu dură mult p t e p n -n-s r  // k r // ş  plou  // plou  // s-a-nt mpl 
 c  pl o  // da j c-am  am pus ne-p t ele nu dimult / j ca o plou t am  j !
 // am pus ş-o ... ş-o-ngrop t ş  nep t ele / tot / tot o dus  ş  la hot r /
 [Făceau pomană numa cu bomboane sau cu m ncare?]
 lo  / di m nc re / d  // da // da //
 35 [ i ouă sau ce?]

μούα / or! dacă nu făcēm noi [ε] ûη_cuptîor! / pișcôtur! / cum jerá
najînte-așă / avēm noi o fôr-m-așă / înimîoră / or! așă încrucîț așă //
făcēm di cēlea șî /

[Cum se chema păpușa aceea?]

păpușă / cum! / i puñém ... un númî-i puñém //

[Ce nume îi puneați?]

poftím?//

[Ce nume îi puneați de obicei?]

di μobičéj șe núme?! //

[Da.]

îi puñém ... șî_îoana-i puñém / șî_ólea ș / jáca mai_încoáci // dă ...
înaîntî ... iéleána / un núme /

[Nume de fată?]

númi di fátă / dacă nu șî di băjét puñém cē ... cē mormîntá //

[Și cântați într-un fel păpușii?]

da / da / bočîjém /

[Ce vorbe ziceați?]

cē vorbeám! // plîngém ... plîngém c-sî ne-adúcă / ploăea / să ni
milujăscă cu bîni // sî ... întoarcă nóuri // șî bînele asúpra pămîntulu nóstru
// sî ... sî nu murím noi / sî ni dúcă tot la mormînt / ș plîngém î_μúrma
lej //

[Da' nu se numea caloian?]

poftím?

[Caloian. Se numește caloian?]

da zîșém / șî_caloján // cum nu //

[Ziceți sau nu ziceți?]

zîcém //

[Aceași]

pi táta l-o-mpușcát la grániț-afci

cîn o vînit ajîci rúșî / ápîj de-amú ... avēm páisprăzăc-anî // am fost
terminát șápti clásă / șî m-am dus la botoșánî la ličéu / j_de-amú ... /
de-amú ... s-o-mbolnăvît părînjî / pí_táta l-o-mpușcát la grániț-afci // pi
móșu néu d-iș l-o loa la onîega / pi mătúșa tot așé // máma o fost bătútă dî
... / di njamî [k] / di ruș // o murît / de-amú jo ā_rámás cu ... frátî néj //
doj sînt // șî frátli čal máre o fost dat la [...] l-o dus î_łágâr // de-amú jo_ā_ 35

rămás ... // merġém ĩŋ_łócu mámi la corvătă // merġém la rost_łóică-ŋ_łócu
mámi // pájsprázăċe-anĭ avém / ċĭŋsprázăċe anĭ // șĭ de-amú ... múlte
greutăt / feł de feł // am fost la ĩŋkĭsqăre łqătă //

[Dumneata!?!]

5

da //

[De ce?]

așé / ŋe-o łqăt la-ŋkĭsqăre ... // àntăĭ am_fost lă dombás⁷ łqat // cĭn
avém ċĭŋsprázăċe [k] șăjsprázăċe-anĭ cĭn am_foz la dombás // dĭ-amú dúpă
ċĭ am vinĭt dĭ_la dombás / dĭ-amú ... avém băjéĭ dĭ-amú / [ε] m-o luăt
10 la-ŋkĭsqăre // péntru còlhóž // că nu p_utmé implinĭ nórmele // yómu
puté-mplinĭ / da ĭo nu puřém // șĭ me-o dat un an de zĭle //

[Și cum, pentru asta se făcea închisoare?]

pátru copkĭlăș ní-o rămás acasă // ș_ápă am vinĭt de_la-ŋkĭsqăre
de-amú // ĭó cu yómu // mătúșa d-ĭċĭ o murĭt // frátele ŋeu de-amú o fost
15 ġudicăt / aĭsta căre-o murĭt amú pi ċĭŋsprázăċe anĭ péntru politică / ... șĭ
de-amú ... am rămás așé ... sĭŋgurĭ ...

[Cu tata cum s-a întâmplat?]

táta ĩm_pátruzăċ / aș_cĭnd o vinĭt sovġetiși aĭċi / ĩ ... dómnu pávăl⁸ ĭel
tot ștĭĭ [...] / ápi ștĭĭ / cĭn o așezăt grănița aĭċa lúmea le_păre șăġă deodătă /
20 merġéy lă ... lú cru / la fin / la prășĭt // grănița ĩŋcă nu ĭerá stabilĭt-aĭċa //
lúmea treċĭe / fugĭe // ĩntăĭ o fos_refugĭiere_așé ... / o trecút ... / o mai vinĭt
/ o mai fugĭt // da de-amú gáta / ĩn_ĭ ... pátruzășĭpátru de-amú ĭe s-o
stabilĭt de-amú táre / lúmea nū o-ŋălés // mai viŋé di pin tătĭ sátele ĭéșteă
// șĭ i-mpușcă // șĭ táta o mĭers ... // ĩn pátruzăċșĭúnu / ĭĭn míntĭ de sfĭntu
25 pĭétru / cum noĭ l-am pitricút ș-o zĭs că mĭérġe ca să dúcă lu frátele ŋeu
mĭŋcáre că ĭerá łqat de voluntáři la armătă // șĭ cĭnd o agúŋs acólo la șușé /
gáta ... // l-o-mpușcăt / l-o-mpușcăt // l-o urcăt ĩŋ_cărúță / șĭ_l-o dus / șĭ bun
dus // ŋe-o mĭċunĭt ... // un an di zĭ [k] dój anĭ de zĭle am ĩmblăt cu frátele
ŋeu / cq_ăcála níe // merġém la ċernăuț pi ġós / că ĭel ĭéste // spunéy ĭĭdáni
30 că ĭés_șantinéle ... da ĭel nú mai ĭerá //

ĭm_pátruzăċșĭúnu / de-amú cĭnd o vinĭt_ĭ ... romĭni / ápă ŋe-am dus
aĭċĭ ... la hĭérta // la vir_łón⁹ / dácă ștĭĭ // ŋe-am dus acóló ... lă / noĭ zĭċém
la vir_łón / úndĭ ĭerá bĕċurle_ăċeĭe_a culó únē ... ștĭĭe lúmea de-amú căre_ĭ
prĭndé la grăniță merġé șĭ_ĭ s_kĭŋġuĭé acoló // ș_ăĭċ la bórtă¹⁰ ĭm_proboteștĭ o
35 fost ĭără duș // ș_ápĭĭ ... ĭerám de-amú ca la ĭécstra_școláři / ĭerá_ŋcă ...
școála am gătĭt-o // șĭ ŋe-am dus acóló ș-am cunoscút așé párcă ĭel cum
ĭerá mitĭĭéł așé / únu pávăl de_ăís silvéstru lu pávăl / anĭca ĭar o mĭers șĭ o
zĭs că párc-ar șĭ ĭel / dă ĭĭĭ ĭerá așé tokĭĭ / așé o_ăse_așé_ŋcă ...

[Și cine zici că a fost la Onega, moșu'?!]

móșu ņeu // în dóyă lunî o murîť // acŭló lúmea cáre s-o dus ...

[Nu s-o mai întors ...]

nu / nu // nu s-o maj întórs // lúmea tătă cáre di pi íci / cáre-o fost
qáminî vojníč tăt la trèjzășčînĉ / șî pàtruzăĉ / pázășčînĉ / cêj cáre-o fost
[...] în dóyă trej lunî s-o irosít gáta // [...]

[Ce povesteau ei, cei care au fost acolo?]

o mers acŭló // j-o pus la lácu cêla la yonéga la lú cru aculó / le-o
dat mîncáre așé ja cê-j trébu ... / din ... / și j-o ... omăřít tăt / j-o nimičít
tăt //

măřándél aniéta [68 de ani]

șî o bătút așă túnurk întrúna

șî jo spun la a ņej copkílăș zíc ínga / da amú plîngém pi băjét / dacă
jel o fost de dóyă yorî la dubásárî ¹¹ acŭló cočîntrát¹² [...]

cîn viné băjéto-acásă / jo tot povistém maj najînte / íncă nu jera cu
ajásta povistém // "șî cum' máma o fost aíc la grániță?" / jo spun "costícă"
zíc "úji cum" /

cînd j ... ím pàtruzăĉ / de-amú [k] / ím pàtruzășșîúnu cîn o vinít
romîni / ápă cîn o vinít armáta ... // știț cá dóyă săptămínî o fost batáje
ajíci / dé la íntiĉni ¹³ bătúé aíc la cantyón // șî o bătút așă túnurle întrúna /
șî o ploqát / la douăzăjdóyă júne // jera o cãldură dĉ dóyăzășčînĉ de grádi
// ápî cîț rănîț o fost acŭló șî cîț morț aíc la adám al pávâl aíc ja ... // n-ávje
kip s-s-aprókie níminî // [...]

șî cînd ne-o loat acŭló la corvátă ínjócu mámi cū cáru cu boj / ápîj
loam / dà cî / cĉ putiére-avém / cĉ / de-amú spun / a ņej să tjem cĉ să
jas-afará / [...] da jo spun / loam di cāp / șî loam dĉ kíçoare / cáre / móșu lū
dómnu pávâl î ... bizdjé costícă / cînd atúnča / cîn o pus mína pi granát /
pi c-o pus jĉl s-o calișít / șî prodán / șî cu acála a lŭ crîsmárĉu // ápî puñém
încar / da jĉj sã ... / gáta să dispăřéu // cĉ dóyă stămínî o ploqát / șî o fost
cãldură // șî-j puñém încar // șî merĉém aculó la cantyón / șî-j răsturnám //
ș-aculó tăt puñé var //

[Aceeși]

fínu ... // așteptăm cîteva zîli dácă-î sqare / sǎ-l ... pîrleascî sqarle /
 sǎ-l ... / cum sǎ spúnē / usúce brázda [...] // pe-o ... pártē / lom ... fúrçili /
 5 grǎli sǎ mai spúne // șî furç avém / furç dē-memn // Ț ... fúrca sǎ socǒate la
 noj acēe cáre dai fínu sus // cîn fac stógu / aḷ loat ḷ / cum s-spúne / fúrca/
 ș-aḷ dat mǎi sus cu dînsa // țǎpǒj i mej spúne // țǎpǒj / [...] șî-ntorcēm jǎrǎ /
 sǎ usúcǎ / dúpǎ ce s-ǎ uscát pe-amîndóo pǎrḷ / adunǎm / val fáçém / lǎsám
 válu Ȟoleácǎ sǎ-l Ț pǎleácǎ / cum Ȟ spúni / róga ca s-nu sǎ / ca sǎ nu sǎ
 mai acúpere fínu // cǎ dácǎ ... dácǎ noj aḷ fáçút val șî-n / cum Ȟ spúne /
 10 ǎrșîțǎ deneázǎ / báte-n ... / [...] núma cît béțǎle rǎmín // ... așǎ sǎra // cîn [r]
 cîn dǎ róga așǎ Ȟoleácǎ / merzém / șî-strîngém / fáçém ... cǎpîț // noj
 spuném cǎkîț //

[Așa și spuneți, ca aici la dumneavoastră.]

cǎkîț spuném [!] // pi úrmǎ / cáre cum // cáre cum gǎsǎște / trǎnsport
 15 ... / aducēm acásǎ fínu // dúpǎ ce l-am adús acásǎ / îl dǎdém în stodǒalǎ /
 cáre áre / cáre n-áre stodǒalǎ / îl fáçém afǎrǎ stog //

[Și cum se face un stog?]

cum sǎ fáçē-un stog?! // puném didisúpt níște lémne / ca s-nu ... sǎ
 umezeácǎ / șî pe lémnele cēleǎ fáçém un stog // sǎ súje únu sus / șî únu
 20 dǎ de ... ȝǒs / or doj kár / nje ujtǎm // acǎ [ε] acǎla cáre / Ț ... / acǎl cáre stǎ
 acǒló sus ... / púne supt ḷ kíçǒarle luḷ / cî [!] ... / da noj de ȝǒs îḷ spuném /
 așǎ / așǎ / așǎ // pîḷ ḷa úrmǎ fáçém stógu cum ne coḷvîne //

[Și cam cum îl faceți, rotund sau lungăreț?]

îl fáçém ḷ / îḷ fáçém la jumǎtate um pîntece // ca sǎ nu sǎ scúrgǎ //

[Așa, deci cu pari la mijloc.]

fǎrǎ par / fǎrǎ parḷ // cu parḷ sǎ fac mǎi sus¹⁴ // de la culicēnḷ ¹⁵ //
 ȝȝcǎ la culicēnḷ / nú ḷtiḷ preçís // cǎ jéste/ párcǎ nu jéste // dǎ poáte mǎi
 jéste pḷ unḷe lócúrḷ // dar dac-o ... dac-o lom de la hḷubóca¹⁶ ȝȝcǒlo-ḷ sus
 ... / spre munte / acǒló-s plḷḷ / șî jii ca s-sǎ usúce mǎi riépide / sǎ púne tǎt
 30 pe parḷ // șî pe gárdurḷ așǎ pun jeḷ // aḷcḷ la noj avjém noróc cǎ dovidím
 sǎ-l mǎj strîngém // jéste cîte-o várǎ plǒǎje / tǎre / mǎj greḷ // jéste șî
 cîteodátǎ la tímpu cosítulu cîn s-sǎ strîngǎ fínu / tót bǎt plǒjile // îl mǎj ...
 întindém șî noj / pi gárdurḷ / pī o plásǎ așǎ fáçém / ca o cortínǎ / sǎ spúne
 // ș-ápǎ puném pe-acēe cortínǎ / de-amú / de / cum s-spúne / nevóje / ca sǎ
 35 sǎ usúce / sǎ-l putém prînde-oleácǎ mǎi ... s-avém ce da ... la víte //

[Ceea ce iei dumneata o dată cu "gralea" sau cu furca, cum se
 numește?]

cu grálea // dā / páľǎ // lom o páľǎ / ș-o dām sus // încă jéste puném
... cĭtvǎ fin așǎ gos / ș-ápǎ-l cálcǎ Țolegǎcǎ / cū kĭcǎrle / ...

[Da' de la fân, cade așa ceva mărunț. Cum îi spuneți?]

stroș // da / stróșu čáľǎ-ŧ strĭngém tót / ačáľǎ să opǎręște și jǎrna cu
șĭșcă tăľét / la șĭșcórniță / puném fáľǎnǎ / orĭ urľuľǎľǎ / če jéste-acólo //

5

popánu miháľ [41 de ani]

lucrám la popșóľ

[Sǎ ne spuneți așa tot lucrul la păpușoi.]

arám dispre toǎ [k] / dí cu toám-n-arám // ĩľ čej mej bun // la noľ ĩn ŧ
... pǎmĭnturľ-ęstea a noǎstre hlejǎsǎ dę deaľ / aľč la noľ să čęre arǎtúrǎ de
toám-nǎ // prĭmǎvǎra dac-arám / ap_tǎre greu să lucreǎzǎ / și dę fármát
pomĭntu // ĩľ grĭeu // dar dac-arám toám-na / hľejũ ęsta dęđerǎ / și s-fáče
bíņę // și roǎda-ľ maj búnǎ // și ... prĭmǎvǎra / Țorĭ cu-o grǎpǎ dām / cu
cǎľu / Țorĭ kar c-un tractȚor // dām cū grǎpa / dǎ_dǎcǎ nú / cu cultivatȚoru /
orĭ cū ... boróņcǎ să spúne la noľ // da ĩel / boróņc-ǎsta / díscovǎęa bórona
// cū zĭmț așǎ jéste / ... tractȚoru tírǎe-n Țúrma luľ // fářǎmĭțǎzǎ // să maj
spúne lűșčĕľnic / dǎ / dar ŧ lușčĕľnicu-ľ cu ... díscurle dířępte // dar
boróņc-ǎsta / cum ĩľ spúnem noľ / ǎsta-ľ spúne díscovǎęa bórona // ja áre și
díńť zĭmțǎť / și jéste dę-amú díscovǎęa bórona cu ... / aľč ĩntrebuĭńťám și
cuvĭnte rusǎșť / vidĭęť cum // cum am_vǎťǎť / cum ne-amĭ ... ne-a-mvǎťǎť să
ľe spúnem așǎ ľe pronunťám //

10

15

20

[Spuneți-le cum le știți.]

da // și dúpa acęęǎ sǎ [...] sǎmǎnǎtoǎreǎ / o jęșĭť o mod-ámú la noľ /
cǎ fáčĕm sǎmǎnǎtorĭ síņgurĭ // ľe trǎžem cū mína // únu ĩnaĭńte / ș-únu řĭne
cĭť díń úrmǎ / dę / cum s-spúne / cǎrnelę čĕľęǎ če áre je řĭ / ca cum aľ arǎ
cu plúgu // și a ... / dę-amú áre márķęř / ŧ ... marcatór să spúne pe
romǎńęste // și ... sǎmǎnǎm // și dupǎ cĭť tímĭ [!] dúpǎ cǎť tímĭ dę-amú
trĕčę / pǎ[ę]pușóľĭ jęsǎ / prǎșĭm // prĭma prǎșľǎ // ĩľ și rǎřím / poǎte maj
dĭes o mĭers // pĭ úrmǎ / ǎ_dóľęǎ prǎșľǎ //

25

[La fel e și prima și a doua prășilǎ sau e diferență ĩntre ele?]

ĭnnǎskĭm // la a dóľęǎ prǎșľǎ // la prĭma ĩ prǎșĭm așǎ / maj tăľęm ...
buręánu / maj trǎęęm řǎrnǎ pe ľĭņęǎ díńș // dar la a dóľęǎ prǎșľǎ
sǎ-nnǎskęęte / și cartófa / și pǎ ... pǎpúșóľĭ să fáče ... ĩmprejúru lor //

30

[Ce ĩnseamnă "se ĭnnǎschește"?]

să fáĉe ca m̄oșurǎje împrejúru lor // ȉa jel să áĭbǎ rǎdǎĉin-acée úne
sâ-ș ĩm̄ ... cápítē rǎwǎn // rǎvĭn ásta sǎ fĭje pǎmĭntu ĩnfojēt // c-adĭca jĕl ĩș
prĭnde pǎpușóju ĝos un fel dē rǎdǎĉinǎ / dǎc-az vǎzút / cǎ úne-ĭ táre / șĭ
n-ò fóst ĩnnǎškĭt / jel ĩș scoáte acéle sus // șĭ sǎ prĭndĭ dĭ ĉevá așǎ / ș-apĭ sǎ
5 vǎd rǎdǎĉĭnle ĉélea-n afára pǎmĭntu^{lu} // da ásta la noĭ nŭ-ĭ / cá noĭ ĩnǎškĭm
/ șĭ jĕl ... núma ĉĭt ĉucléju-ĭ ... //

[Așǎ, șĭ pe urmǎ toamna, când se coace?]

toámna / séĉereǎ / șĭ cáre maj rēpede // ca sǎ nu ne-apúĉe jǎrna //
cári maj rēpede [!] // tájem / fáĉém brǎturĭ ĩntǎj / maj mititéle ca sǎ lē
10 putém rĭdicǎ / ș-s-le putém adúĉe língǎ cásǎ // fáĉém gluĝĭ / șĭ dup-acée
pĭ-nĉétu ... ǎ glúgǎ / desfǎcǎm / fáĉém grǎmǎĝoáre ĝos / s-aleĝém / pǎ [k]
pǎpșóji cáre maj ... bun / cáre maj ... rǎj // cáre pēntrŭ ĝǎĭnĭ socotĭt // cáre
pēntrŭ fáĭjĭnǎ de fácut mǎlĭgǎ // cáre de sǎmĭntǎ / ápĭ șĭnt / dǎ sǎ-nțǎléĝe /
ap-o urcǎm ĩm pōd // așǎ-ĭ la noĭ //

[Cum ĩi numiți?]

seminĉĭére noĭ numím //

[Tulpina lui cum se mai cheamǎ la dumneavoastrǎ?]

stŭroĭǎn // șĭ ĉucléjǎ áĉál ĉē rǎmĭne de-amú ĩl socotím ĉucléj / dar
15 stru [k] strujǎnu mērze tótul / de lǎ ĉocléj pǎn jǎ vĭrf //

[Deci "ciocleju"-i numai partea de jos?]

ĉucléju pártea de ĝos / de-amŭ-acǎla rǎmĭne // ĉucléju de-amú
rǎmĭne ș / luám ... luám strujǎnu // strujǎnu-l tájem șĭș / șĭ-l dǎdém la
20 víte // [...]

[La "desfǎcat" ce dați deoparte?]

strujéni / brǎturle / cum sǎ spun! fáĉém brǎturĭ / șĭ lē legám /
fiécǎre-apárte braț / ș-ap pe-úrmǎ fáĉém gluĝĭ pe dóyǎ rĭndurĭ / pĭ un rĭnd /
cáre cum vreǎ // dar sǎ maj pǎáte ș-așǎ // fáĉém ō / așǎ puném brǎturle
pe-ō kĭng-așǎ // un lem̄n așǎ lung // cu níște parĭ bǎtút / ș-ap puném / șĭ
de-o pártē / șĭ de álta // șĭ fáĉém așǎ // șĭ pĭ-úrmǎ bǎtém leaț / șĭ sus ĩj
30 strĭnĝém / ca sǎ nu-ĭ ... údĭ // ĉĭn plóyǎ // jo de píldǎ nŭ pre mǎ ocúp
cu-acée // vǎd cǎ fac așǎ yámeni // da la noĭ / jo de píldǎ fac gluĝ / pe
dóyǎ rĭndurĭ // fac glúgǎ pe dóyǎ rĭndurĭ / leg snopĭ / ca s-n-am difĭcultǎț /
sǎ stǎje jǎrna strujǎni pĭ yogrǎdǎ ĩn úrma mé // am loat snópu șĭ l-am dat lǎ
vǎcǎ / dǎcǎ-s mǎnĭntǎj strujǎni ĩj daŭ cu tǎtu-așǎ / da dǎcǎ nú-l pun ǎn
35 șĭșcórnițǎ șĭ-l taj /

[Șĭ ce rămâne după ce l-"ai desfǎcat", așǎ cu boabele pe el?]

ĉucǎlǎj // dǎ / ĉucǎlǎj / dǎ / am spus cá urcǎm ĉucǎlǎj-m pod / ĩm
pod de-amú sǎ maj usúca //

[Șĭ boabele de pe "ciucǎlǎi" când ĩi curǎțați?]

aşá // bǔáběle dī pi čucălău jáca-ndátă vin şî tímpu lor // că dácă-j
lăsám mult aşá-m pod / fac flútur! // şî pi úrmă ... nu ai nimíc / mâníncă
tăt nézu de la grăúnte / tăt îj bortilit grăúntile // da dácă îndátă / [ε] íŋcă
dácă ę-acupirită căsa cu čevá aşá cu pǎje / cum iará naínte / sau cu ştūh /
jel pǔa să nu mai scoátă flu^t [k] pǔa să nú dęe flútúr! // da de la şífer! / de
lă ... şífer ę-un núme ... / de lă ăzbést / dúpă le [k] dúpă régulă să numesc /
să lom să vorbím rōmâneşte / dār şífer! /

[Da, da, spuneţi așa.]

cum vorbím / aşá vă spun [!] // şíferă noi spuném // şî dácă să...
s-o-ŋşărbíntát / ápăi jel grăúntu čála gréu iară dácă jęste-m pod // jel fáčē
... grī [k] ... gǎrgălít gríu fáče / grăúntele / cum spun flútur! fáče // şî /
ásta-j késteę // ş-ápă noi desfácám amúia vára // desfácám tăt frumós /
puném îŋ sac / dăm mai lă ... răcǔare sáci / ş-ápă nū / nu nimíc / stă
grăúntăle bíŋe //

[Da' când frecaţi boabele, cu ce le curăţaţi, cu mâna?]

ī / jerá pe la magazín / să vindé desfácătúor! // cū mína-nvırteám şî
merzé // á dójlea avém desfácătoáre de mín-aşá făcúť cu níşte dínť o lom
... pē mínă şî / da pe úrmă şî c-on čucălău / căre l-an desfácát gol / il lom
ím pálmă ş-cu-acála // să rǔáde-acála / lom áltu // dā-ntái îj bat îŋ sac //
íntái il pun îŋ sac / şî-l bat bíŋe / şî jel dácă je uscát şfǔróg / jel s-ō ...
gáta // [...]

[Dar ce înseamnă la dumneavoastră vorba asta "şfǔróg"?)

aşá am auzí^d de la táta // cret_că uscát // uscát¹⁷ // de-amú cret_că-n-
trecút dī uscát // şfǔróg uscát să desfácă bíŋe // nǔji / ştiť cum íŋtáleģém //
ca şî cum aįste trii cuvínte // dójnă / drágoste / dor // nu sǎ îŋlocuíesc //
aşá şî ásta pǔáte [!] //

[Da' de unde ştiţi lucrul ásta?]

ā / ştim noi uoleǔcă // mai stau de vórbă şî cu pǔ [k] pǔojét dácă /
dácă ştiť / lútič¹⁸ úor! nu-ş cum // lútic / mırča lútic //

[Mircea Lutic de la "Zorile Bucovinei".]

da / jel o fost lă brigádă lă ... tractǔare la noi / şî jo an_ stat de
vórbă //

[Acelaşi]

noȳ / cum să vă spúnem! ca să ȳnsem noȳ porc acásă / noȳ nú ȳnem /
 5 tăt ȳmpu cumpărám // cumpărám / ȳ ... creștem máre // cu ce-l hrănim?¹⁹
 // cu síleclă // cu cartófă / cu píne / cu ... / ce să poáte // ce rămíne de lă
 másă / tot nu-azvrúm aháră / dăm tot la purcél // nu!... ș-divíne máre / îl
 tăjém // táje la míne frátele // barbátu nú táje purcél // níe gájínă nu táje [!]
 barbátu / ásta [k] frátele-l táje / ȳel împărțáște // ș-acúma úti / kăr nú dimùt
 am tăjét purcélú //

[Și cum îl împarte, de unde începe, pe unde îl taie prima dată?]

10 cum! întȳ cápu / táje fiécáre táje / de ... mult sînt cáre-nȳjúgije
 núma // la noȳ nu-așá // îl táje cápu / pȳ-úrmă îl jupím noȳ dí ... [...]

[Ei, și după ce i-"ai jupit" pielea ...]

dúpă ce-o jupít pélea / îl dispícă drept în jumatáte / scoáte din...
 15 tr-ȳnsu / cum spuném noȳ / máȳle // scoáte / dăm afără // nícodátă / spălám
 kíștile / nícodátă nu le-aruncám / că ajásta-ȳ o míncáre-așá cáre ... să fáce
 și sálám dintr-ȳnsu / să fáce și kíșc-așá / di cásă / cu crúpe eárăș di păpușóȳ
 / și cu ... ȳoréz într-ȳnsa / dácă mai ȳeste de-acúma ȳoréz nu mai avém
 gáta / la noȳ // și pim ȳucáte / împertȳm cárnea / împărțím / vă spun
 20 ȳnc-odátă / ș-o puném la fum / o-afumám puȳín // nícodátă n-o ... // o
 prăȳím / cáre-o puném la borcáne / făcém așá / și dăm în ȳuptȳorȳ / cáre-ȳ
 prăȳít ... ca de míncát cu măligúță / și cu brínză eárış / deopárte puńém //

[Și "chiștele" din ce se fac?]

noȳ făcém și dim ȳáte groáse / făcém kíște // dintr-acéle supȳírȳ
 25 făcém sálám // le curăȳím / le spălám bíne / cum să fáce-așá // pentru sálám
 lăe curăȳím așá / rămíne o ... peliță táre supȳírícă / știȳ / să ímplu eárış cȳ
 ... cu cárne / cȳ ... dim porc ȳără //

[Carne tocată cu ce?]

și mașína de ȳocát // cárne / ȳusturȳóȳ / pipierȳ / da //

[Și la "chiști" ce puneți?]

30 crúpe de păpușóȳ / ȳoréz // cárne mai ... din núntu de-acólo //
 fiēcáre cum ȳubȳește // ȳubȳește mai gras / ȳubȳește mai slab / ȳubȳește
 númai cu crúpe // fiēcáre cum le plácę / dúpa ... gust //

[Și din picioare?]

40 dim piçóáre / răcítúrȳ // poftím / po-să vă servesc // táneă!²⁰ ád-o
 farfurȳe de răcítúrȳ [!] //

[Cum faceți răciturile?]

răcítúrile? // eárış-lom cápu / îl pră / cum [k] / îl pírlím / pȳ-úrmă-l
 dispícám // piçóárele / coáda de purcél tot n-o-árunçám / tot la răcítúrȳ

mérġe // și le tăjem frumós / li spălám / li curățím / le púnem ĩ_ǵálă la
fiert / și_pínă ... scáde // puñém așá / ficáre gospodínă ștġji intiriésu cum! //
sēcŕġétu jeġ cum să púne / cġtă ápă să púne mai sus di [e] de cárne ca să
feárbă // dácă / dipínde / pórcu je mai bătrín / mai múltă ápă kġel mai mul_
férbe și mai greġ / i să deșprinde di pi ǵásă / cárnea // și / ... ásta-ġ așá / ĩm_ 5
páre c-o- ntrebáre cáre o ștġje ficáre //

[Da' din cap ce se face?]

știț / la noi să mai fáċe / să spúnim și paștġét //

[Așa. Cum?]

paștét // paștétu // cárnea / ġărășġ / cum spúnem / ó_spălám / o 10
puném la fiert // la fiert puném cu pipġérġ / cu ċápă / frúnze de_dáfinġ /
acólo mirós s-áibă // dúpa ċi fiérbe și ǵaráș să dispríndi cárnea di pi ǵásă
cum spun / să lăsă s-să răċáscă / cárne-aċġe / să dá pi mașína di_tocát /
plămġia ... ċa neágră / o dăm crúdă pin mașínă / di tocát / ș-amisticám /
cárnea ċġa ... di cap / și cā [k] / și plămġia / amġisticám la ũJoc / puñém ĩm_ 15
borc [k] ċápă prăġím la uġ_cap di porc / ġo ștġu / așá / dipínde și pórcu //
púñém uġ_kilográm de ċápă / ġo přejésc deopárte / așá / nu táre prăġġă /
puțín așá // pi jumáte / núġă // și lăsăm tótul să răċáscă / ásta ș-amesticám
// ĩntr-ũ ... vas / ĩntr-uġ_liġenáš // așá cum să spúne la noi / nú_ștġu // 20
ș-amisticám tótul ásta / dúpă gust // și gustám // și pi_úrmă púnim ĩm_
burcáne // puñém sáre / ġărăș ... dúpa [r] după_gúst // și dăm ... púnem ĩm_
borcáne-așá // cáre di-uġ_kilográm / noi puñém ĩġ_jumá de kilográm că-ġ
mai bíne // l-aj_lǵat / și dintrodátă l-aj_mġncát / nũ ... // și le dăm ĩġ_cuptġórġ
// și píște dóyă ċásurġ / dácă fócu nu táre / la cuptġór așá ... //

ċobánu ġeliéna 25
pázeșpátru [de ani]

de paștġ

[De Paști, ce obiceiuri sunt aici la dumneavoastră?]

ġnájġnt'e de paștġ știm toț că e post // cáre postéște / cáre ... / cáre 30
fiġcáre áćúma // dupa posibilitáte // după cáre-ġ acásă bătrínu pos_să
postéáscă / cá iel' / știț cum ġġ [...]

[Și pe urmă, la Paști ...]

la paștġ / vġnere ġărășġ ġo / vġnere seáćă / nu să mănġncă cárne //
vġnerġa neágră / vġnerġa seáćă / așá să numéște // post néġru să fáċe [...] //

di joĭ se-nĉepe ȚoȚăle / cum să ștĭje că să-nĉepe păștele / să-nĉep a făce
ȚoȚăle // vĭnerĭ sáră jĕste la dizgropáreȚa ájerelor // vĭnerĭ / ájeru să
dezgropăpă la noĭ / símbătă sáră să-ngrópăpă / naĭntĕȚă ĩnĵijeri / așă // vĭniri /
símbătă sáră / și jărăș după ĉ-am prigătĭt / ștĭm noĭ símbătă de-acúma
5 naĭntĕȚa păstelu / ásta ... ĩn fiicáre cásă să făce mĭncáre / fel de fel / cárĕ
... cárĕ și ĉe pǒáte și ĉe áre // cĭnĵá jerá vă spun / că jerá tǒáte ĉele șĭ / dă
acúma maj ... / maj puĭntlél // nŭ / mulțumím lŭ dumnezău că ... de-ásta
ĉe jĕste / ĉĕ-avém / că deodátă ĩncă nŭ // dácă n-a dat dumnezău ploáje și
n-a fi / ásta maj rău // da deodátă ĩncă maj să mențĭn // maj pim pod / maj
10 diŭcóló / maj diŭcǒáĉe / maj Țoleǒacă di ... zăpást [!] / cum /
[De rezervă, da?]

de rezervă dá [!] // să maj mențĭne și ... // símbătă sáră merzĕm la ...
ĭnĵijere ... păște [k] păscúte / cum să spúne // la noĭ ĩn tăt ánu băjĕtu
pleǒacă // noĭ gospodínele cam maj [r] maj rǎrúț // vă spun drept / că dácă
15 tǒátă săptămína la lŭcru / símbătă / da ásta / o zĭ săptămína aj ĩlbirș / nu
ștĭj de-acásă di ĉe să te-apúș // vă spun ĩnc-odátă că jez dimneáta la șapte
și vĭn sára la [k] / cu últimu aftóbuz la opt // ĉe fak ĵo!?! ĉe fac?! / puĭĭn /
puĭĭn treáb-acásă și Țobosĭtă / și nu pre ... // mérze băjĕtu de-acúma ...
la-ĭnĵijere // cǎ știm d'ĭ lá pǎrĭnțĭ mej / cǎ ștĭj așă / cǎ jej símbătă sáră / sau
20 s-o lom jărăș la-nĉepút²¹ / păscúta // cǎ spuné máma / dumnezău s-o jĕrte
/ că zĭĉé să nu mĭncám páscă nesfințĭtă că je păcát // nŭ cĭn jerám miĉ așă
ca natáșa²² / pǒáte Țoleǒacă maj máre / cĭt ĩn mĭnte // loam și furám cĭte-o
pǎscúță / și noĭ ne-ascundém pi-univá [!] // scotém ... lǎjĭĉerle-afáră / și le
... așterném / ne vǎrám sup lǎjĭĉere / și mĭncám // nu! mĭș // nu ștĭiém
25 ĉe-ĭnsámñă păcát / ĉe-ĭ ásta / nu / jerá pófta // acúma nu po_să fiĭje nŭ ștĭu
cum // și ... máma zĭĉé "mǎj băjĕt mǎj! / da nu vă tǎmeț voĭ / vă tem ... vă
vĭĕdi dumnezău / păcát / nŭ mĭncát!" // da noĭ numĭrím / sĭntém sup lǎjĭ-
ĉere [!] ... //

acúmă spun ș-ĵo / copĭji mej ... // și dŭpă ĉe vĭne de la sfințĭrea
30 păști¹⁴ / ĵo ștĭj c-așă pĭnă-naĭntĕȚa rǎsǎrĭtu șuárelu așteptám ca orĉíne /
Țorĉíne ... nu / ĉe-ĭ maj scúmp cǎ ... să guștĭ sfĭnta náfură / așteptám / ĭșám
fúga afáră / pĭn-a rǎsǎrĭ șuárlĕ făĉém fócu ... / máre / pĭn vĭneȚ de lǎ
bisjerică de la asfințĭtu paștĭ // și ne-așázám toț ... la másă // ĉej ĉ-ăj
preǒătĭt / lumánare de lǎ ... sfințĭt ȡ-adușém / puném pi mijlóc / pe másă //
35 și strĭngém rǒátă-mprejur tǎț ... / ĉocnĭm ȚoȚŭ / "hristós a-ĭnĵiát" ... așă //
nu / așă ȚobĭĉĕȚu zĭĉé cǎ nŭ / da ĩ... că nu spúne că nu ... că nu să
ĉoc[ε]néște ȚoȚu că ĭncă te ĉocnéștĭ piĉǒarle // ĭm pĭrma zĭ de paștĭ nŭ să
ĉocnésc ȚoȚă // [!] ficáre ... // așă / așă să zĭĉé ... / da / pǎlĕș piĉǒarle //

[Da' aici cu ce culori se fac ouăle?]

toate culóriile / toáte // și rósșî / și merișoare / și-n ... înkistrít așá ...
cum / cu cãrã //

[Cum se fac așa "închistrite"?)

înkistríte!? le férbem / le scoátem Țóuăle // le férbem Țóuăle // le
scoátem de-acólq-așá cãldúț cum sînt / puném cãrã-ntr-oñ ... / anúmea ... 5
fãrfurjút-așá di lut / avém noi / puném pe plítã // cãra sã-ncãlzêște / cu
kîștiță / cum sã numește / și sã ... // fiicãre ... / cãre floricéle / cãrē crúca
fãce / crúca pī ... [e] ásta / scrije mai pī Țóuă cristós a-ñviját // ffiicãre
gospodínã ce poáte / și cée ce-î vine-ñ_cap // cum ... știu jo // merișoare
roș sã spãli / cã sã [k] se fac / fiñcã așá jãrãș / vã spun cã ... cîn viním de la 10
... bisjericã / de la ... și î-așteptám și ne spuné ... / máma-ñcã de-acásã / așá
fac ș-jo [!] cu-aj mej amú și cu nepóți-ntr-o ... Cãșcã máre / puném ũ_Țou
rósu / busujóc / banî / ápã / și ñe spãlám íñcã // Țóu ca sã ffije rósú ca
Țóuã / busujóc sã aj nõrõc / banî sã fiñ bogátã píste-an // áșá dupã Țobičéj /
cum știu di la máma da / ... vã spúnem cã din cē cî ... tréce tímpu ujtãm 15
tótul //

[Ce culoare-i asta, "merișoare" ați spus?]

mērișoare rósî / rósî // mēre curáte rósșî // cu-acéle rósșî așá ne
spãlám // boím rósu // merișoare-așá sã spúne da // culoáre róshe / curát
rósu / I-am scos de la flert / și I-am pus îm bojalã rósã / núma la Țóuã se 20
zíce merișoári // așá / curáte // fãrã ... înkistríte // rósij //

[Aceeasi]

căcúľă

[Cum se face o căciulă?]

újte jo vã spun așá // presupúnim ... loam kéjilî ... // di jépure ... / 25
mai bine cunosc / ffiicãre // lom kéjilî di jépure // lúmea le dã la dubít //
pe-ormã ni le-adúce míjî // dácã-s kéjilî bune / dim pátru kej jés-o cãcúľă
// aliég cãre fãțã vîni / cozorócu diñ fãțã / cozuriócu ... așá // alég cãre-î
mai búnã // pe-ormã la spãte / pe-ormã urjékile jéstea // pe-ormã cãpu /
ș-ápã cãre-î vin didisúpt // deç dup-acéce vîni și dosála îm míjloc // dosála 30
de-acúma-m míjloc o cos la mașín-aslãltã / d-acéce la scorneájnaea // ásta la
șfějnaia / da acéce la scorneájnaea ... mașínã // și ... de-amú am îñvațát /
foártē ... ușȚór îñ pēntru míne // mult n-ãu rãbdãre / cã-î multã kímboșãľã //
da jo ... criét c-așá m-am nãscút cū ... / îm plãce ... // ásta sã cos așá cãcúľî
/ kãr m-am depríñs // jãga sãtele-mprijejúr aícē / cît î ... vreõ cíteva sãte / tót 35

încăce la mîne-adúc // ş-acúma vára / şi jágă o gramá de-a căcúli am la
cusút // cînd î plóaje / i vînt afără / nu po_să fac afără / fac în_casă / cos
căcúli // şi dác-am munčít sîngurică / ne-am făcú sîngurică / şi n-am
aşteptát de la máma să-n deje čevá ... ajútör //

5 [Când se croiesc pielicelele, cu ce se taie?]

cu cuřitu / da //

[Cu cuřitul se taie, nu cu foarfeca?]

nū nū / jága ja! cuřitáşu acólo sus // ... ujtáři-vă²³ ... če fel de cuřitáş
/ da // cuřitáş speřeál cá ... dacă taj cu foarfecu să táje páru ... / şi nu poř //
10 dá_aşá ... am cróřurli / fječáre razmjer ... / čîņzěşpátru / čîņzěşčînč /
čîņzășásă / fječáre mărimea cum o áre la cap // şi pun cróřu / uríeka /
cozuríocu / úşkelē / cápū / cum trébuje / şi taj cu cuřitáşu //

[Pe dos.]

dá / dà // pe dos // pi dos // şi pi dos le cos / şi pe_urmă dúpă č-an
15 cusút ... tot blána / o-ntuórc căcúla / şi o cos cu mína ... // de-amú roátă //
dosála o cos la čějáláltă maşínă ... şfějnăj // pένtru míne-ř uşóř //

[Da', ai zis dumneata că-i mai multă "chimbuşală". Ce-nseamnă
vorba asta?]

kimboşálă / ádică mai mult lucrú // î măruntíş / ş-tréş-aj rábdáre că
20 poáte / á ... am crořít de pe péle / presupúnim ... fáta // á rămíne mai níşte
cólțurí / dar la cap nu me-ajúnge / da la uríekile čéle dídisúptnū // şi áltă
blánă î cu páru mai mic / áltă-ř cu páru mai tufóř / şi nu poř // tréř_să le
lo[ε]véřtí / şi trébuř s-aj rabdáre / şi culoárea / ří ... mărimea páruleř / da /
lungímea páruleř / şi trébuř să aj rábdáre // dar níje dácă n-e drágă / níje
25 îm páre c-ásta-ř uşóř [!]

nístor jeléna
tréřzășșapte de aj

múlte să fac / táre múlte din făínă

30 [Şi "pînea" cum o faceți?]

şi pînea în_că mai uşóř // pînea tot aşá pun²⁴ // la pîne pun ápă //
pot să pun şi lápte // dar bărbátu meř mai bîne juběřte-aşá ... / să nú fřie ...
řünt într-ářsa / să nu fřie ... / pînea să fřie aşá núma cu_ápă / şi sàre / ří o
frámínt táre molcút // cá dác-o frámínt molcút / je crířte / şi să păstreáză
35 mai múlte zíle ... mòlcútă // dar dac-o fač vîrtoásă / je niř nu créřte níč în
tingíři / niř_gústu čála nu-l mai áre / k-je nū-ř ca púfu aşá pînea // o fac

molcúță / ș-ápă cîn o jeu diñ ... alqátu diñ ligán ... / dac-o fac molcúță / nú
am de-amú cum o-ntinde s-o-ñvîrtesc // pot sã fac și să-ñvîrtesc așá ca
colácu / dā o jeu așá ș-o fac ca o plăcintúț-așá // și o tăpîcîesc așá iã! // și je
criește-ñ sus // așá de frumós // jo așá le fac // m-àm ññvãțãt // fac și colác /
péntrū ... pitricîre / cum să dă la noi //

5

[Ăia cum se fac, din ăia așa rotunzi?]

da da / cum aț văzút asáră la club / da //

[Și au și alte forme?]

ău // acîia să-mplicetesc ñm pătru // da // da să pğáte de-mplicit și-n
ñopt cáre-ñ fac ... / la noi ñobiçîju ... fac î / iágă jo de multe ori am botezát
/ am dóuăzășîdòj dî ñin ñ botezát / și șásă cununî //

10

[Să vă trăiască!]

mulțumím // sã trăiț și ñmnevqástră // șî ... coláci cîia să fac ññopt //
péntru că iji vin mai mărî / și măi crescúț // și m-am ññvãțãt de la bunica
me // dē la sóra mámi // iñ zîcēm bunica // de la dîñsa m-am ññvãțãt / că
je-ñ bucătãriț pí la nunt // sã duçe ... tãre dîes ... pin tîrnáuca / pim
probotestî / pí la hiérta / pis tã jócu // și je zîce "jo ñz bãtrîná de-amú dā ...
/ prindēt și voñ cum sã fãcēt" // și m-am ññvãțãt și jo și sóra cãj mai mícã //
și fãcîm și colác // știm cum //

15

[Da', colacii, cum de ies pe deasupra așa rumeni?]

20

rúmãn? péntru că-nañnte de-a-l da-ñcuptióri / ñl ññngî // cîn ñel ñ
crescút / și trebuj de-acúma să-l dai ññcuptióri / socót așá că fócu l-aj tras /
s-o potolít fócu-ñcuptóri / aj tras / aj lãsát um pic s-sã răcorească cuptóru /
ññg ... cu ñoñ / ñolecúțicã de sãre ș-oleácã dî zãhãr // puñ ... / și-l zbaț bine
bîni / și cu piriñuța ... unğem ... deasúpra // și cîn ñl scotēm dîñcuptóri ñ
gáta și de-acúma-l scotēm / fac apă cu zahár / și cu ñolói // ñolecúțicã de
ñolói / și ñel lucêște ... coptúra deasúpra de-acoló //

25

[Asta după ce-l scoateți?]

dúpã ce-l scot // da da // cîn ñl dai / dáj cu ñoñ / da cîn ñl scot / cu
ápã cu zahár și cu ñolói // [...]

30

pàmpúști / ... jãrá fãcîm dim pîni / tot așá //

[Ce sunt acelea?]

tot cu brînzã / cu dulcãțã / ñori cõ-alvá // tot fãcîm ... // rotunğoare //
fãcîm o fğáe / ñtînd'em o fğáe máre / púnim brînzã / ș-áltã fğáe ... /
púnem áltã fğáe supțîricã púnim deasúpra // ș-o tăjém cū paháru / cu
gúra-ñ jos // și jéle cîn mai criesc / î ... puñem ññolói // cîn férbe ñolói-ñ
ferbînte / pun ñn cēñunăș / am anúmeã cēñunășu / pî jumatãti cu ñolói //
cam vreõ trei kilogrãme pun dî ñolói // că doar acãla nu să strícã // ñel
férbe / pe-úrmã jãr ñl ñntrebuñțãz la mîncãre // și fac așá cîte vreõ

35

Ĉiĝsprazĉe pampuŝti o dată / ŝi le dau drumu-nă ĉeĥunás // ŝi ĉin li scĥot
au [k] / fac sáhăr / púdră // ŝi le dau cu sáhăr púdră / ŝ-atúnĉa ferbínĭ /
ŝ-aŝá-z_dĭ bŭni / foarte gustósă // dà mŭlĭe să fáĉe din fajĭnă / foarte mŭlĭe
// ŝi kíróŝti / ŝi piliméne //

5

["Chiroŝtele" cum se fac?]

10

tót aŝá // fáĉem aloátu cõ-ápă / núma nŭ pŭnim niŝ_pótiŝ / nij_drójde
niŝ_nimíca / câ mai ... gustósă-ŝ // ŝi ... uõu tót_nu pŭnem la kíróŝte /
péntru că pre táre-nvítqásă // jel jága tocmáĝi ĉin ĭi fáĉem di cásă / pŭnim
ă ... uõu / númai cu uõu // uõu ŝi fajĭnă tocmáĝi de cásă // ĭi fáĉem tot aŝá
foáea ŝi-ĭ tăjém ... mărunĭăĭ / dar lă ... dar la kíróŝte nŭ // fáĉem aloátu cŭ
... um_pic di sárę / ĥoMecúĭă di zahăr / fajĭnă ŝi ápă // ápă riĉe dĭn fĭntĭnă /
ŝ-ápă // ŝi frămĭntám aŝá tot molcúĭ // ŝi-ntindém foáea supŝirică / supŝirică
// ŝi pŭnem brĭnză / tăjém ĭntĭi cu paháru / pę-ŭrmă pŭnem brĭnză / ŝi li
fáĉem kíróŝtile // ŝi núma um_pic li prínde clócúĭ-acólo ŝ-ĭéle-z_gáta
k-ĭéle dácă-s supŝirĭele / nŭ trébue / nu-ĭ nevóe mult sã feárbă / acólq // dă
la_nóĭ mŭlĭe să fac / táre mŭlĭe din ... fajĭnă // turtĭt jága // nú-ĭ pĭne la
magazĭn // nú-ĭ pĭne / am_venit napóĭ acás // órĭ fag_măligúĭă / ĥorĭ dacă nŭ
am pus riĉepide ŝ-am frămĭntát / ĭeu borcánu cu kíŝleác / ĥor cu lápté / dacă
nu-ĭ / pŭn ápă / dácă nu-ĭ acásta // aŝá ŝi ĭeu ... repizór / ŝ-am ĭ frămĭntát
ŝ-fac turtĭt prăĭĭte // dácă nŭ fac aládi // ĭncă-ĭ mai uŝĥór //

15

20

[Ce sunt acestea?]

aláde?... cum / nú_ŝtiu cum să mai spŭne la dumneavqástră // tót aŝá
cu língura-ĭej ca clătitele // tót aŝá cu língura / da mai micúĭ //

[Mai mititele, aŝa rotunjoare?]

25

dă_dă // rotunjoare / micúĭ / dá // tot aŝá cu kíŝleác li_ĭi / cu ĥou /
cŭ olóĭ // tot aŝá le fáĉe / dar foarte mŭlĭe să pqáti de fácut din fajĭnă /
foarte mŭlĭe / da //

[Aceeŝi]

o këmát pojáru

30

nui ĭerám ĭn ĥográdă tĥót // ŝi ĉin djodátă ... meĝiĭęsa noástră / ápĭ
ĭe a pus nu-ŝ_ŝe la foc ca sã ŝárbă // ŝi ŝ-a duŝ pi ĥogór să prăŝáscă // ŝi ...
ĉĭnd ĭ ... noĭ stăteám la másă / am_auzit pòcniĭnd // crápáu stĭcĭli / pocnéu
táre // ŝi noĭ am alergát cu tĥóĭ / s-au mai strĭŝ meĝiĭęŝ / ŝi o këmát
pojáru ca să víĭe / ŝi ... am këmát-o ŝi pé_dĭŝa di pi ĥogór // ŝi ĭa o vinĭt / a
këmát pojáru / ŝi a stĭŝ //

35

[A mai scăpat ceva din casă?]
 a ars tótuł din bucătăríje / din dormitúor //
 [Și de ce s-o fi întâmpłat, de la ce-o fi luat foc?]
 dí_lă ... cum jē / je aveá dóuă balóane de gaz // și únul lă plítcă / și
 únul stăteá așá într-o pártē // ș-ačála cáre stăteá într-o pártē dăde drúmul //
 și ... cînd_a aghúns pára de lă plítcă la balóon / ap-o loát_foc amîndoo
 balóanele //

5

topálă adrián
 trêsprezeči anj

di andrj

10

[Ce făceau fetele mai demult ca să ghicească viitorul?]
 ásta jéstē ... andrj / de andrj //

[Cum era?]

doozeșînduă ... noiēmbre // da / doozěșînduă noiēmbre //

[Cum se făcea?]

15

jo sâ vă spun kár ĩ ... sínĉer / am auzít așá cum să făcē / da nŭoj
 n-am petrecút ajēste de andrj // vrăjăsc // fac fel dí ... fjeł / atúnĉa sára //
 zícē cã sâ vjez a s-te jēje bogát / ŭor sārác // făcēu așá ŭobiĉej // merĝeŭ și
 număráu noaptea / cu ŭóki-ŭkíș / pári dí Ja gard // și ... a nóŭlea par ĩl legá
 // dácă jerá ĉotorós / ĩnsámnă c-a s-fije sārác // dácă ĩj drept / áre s-fije
 bogát // mai făcēm de-acúm-acásă așá cu máma / ĩ ... ne bucurám și noi /
 andrj / haj sâ vrăjím // loám nóuă castronjele / și le puném cu gúra-ŭ
 jŭos / máma lĭ puné ŭoglındă / măligújă / criĉjón / muzícúĭ / cre ... [k] ásta
 pi ínēł // múlte-așá puném / nóuă fĭelurĭ / képtine // ș-ápĭj de-amú ștĭjém //
 képtinĉe-a s-fije cŭoltós // mălıga / bógát // ŭoglında / frumŭos // muzícúĭta /
 muzícánt // ĩ ... di toate-ajēstea // și jerá ĉnteresánt : ĩntre copĭji sâ vidém
 cáre piĉe-o pus mína [!]

20

25

[Și se potrivea chiar așa?]

ej! / așá o joacă / mai ĩnēm mínte de-atúnĉa?! [!] frumósurĭ
 ŭobiĉejurĭ jerá //

30

[Da' nu mai puneau fetele ceva sub pernă, să viseze noaptea ...?]

am auzít ș-așá // la sĭnzĭjĭnĭ // acēja la sĭnzĭjĭnĭ // pun sĭzĭjĭnă // cĭn
 ĩj sãrbãtoãre-ásta de sĭnzĭjĭnĭ / pun stĭnzĭjĭnĭ sup cap și să cúlĉă // și zícē
 cáre ĩj-pãrtea / o viséz ĩŭ_sãr-acēeĝă / ej! jo am pus și jey / dař ... piĉe-

NOTE

- 1 Orașul Herța.
- 2 Târnauca, comună învecinată.
- 3 Se referă la un consătean cunoscut de anchetatorul Vasile Pavel, originar din sat.
- 4 Numele a fost sugerat de anchetatorul Vasile Pavel.
- 5 Lacul Onega situat în nordul Rusiei.
- 6 Ibănești, localitate din județul Botoșani, în apropierea graniței cu Ucraina.
- 7 Dombas, zonă din bazinul Donului, în Ucraina.
- 8 Se referă la anchetatorul Vasile Pavel.
- 9 Este vorba de curtea cunoscutei familii a pictorului Verona.
- 10 Bortă - numele unei familii din sat.
- 11 Localitate în Transnistria; la momentul anchetei, la Dubăsari conflictul militar nu era încă încheiat.
- 12 Informatoarea, foarte emoționată, plânge.
- 13 Satul Ținteni e situat la vreo 7-8 km nord de Probotești.
- 14 Se referă la satele vecine situate spre munte.
- 15 Comuna Culiceni este așezată la aproximativ 10 km de Probotești, înspre munții Carpați.
- 16 Localitatea Hliboca.
- 17 Termenul este confirmat de o persoană care asistă la înregistrare.
- 18 Se referă la poetul basarabean Mircea Lutici.
- 19 Răspunde la o întrebare anterioară a anchetatorului.
- 20 Informatoarea se adresează fiicei.
- 21 Informatoarea, conștientă că este înregistrată, încearcă să reia povestirea.
- 22 Se referă la fiica ei.
- 23 Informatoarea arată cuțitașul pus pe o poliță.
- 24 Informatoarea se referă la faptul că anterior a descris alte preparate din făină.
- 25 Cercetătorii au fost invitați la o serbare dată, cu o seară înainte, la clubul colhozului.

(raionul Noua Suliță, regiunea Cernăuți, Ucraina)

Înregistrare: 1992; transcriere: VN

păp^ușóĭ

Țómu naiⁱntĭ / àram // prímăvára // cĭ pi tímpurĭ puĭn ará tuámna 5
 cum amú...cothózu árá / dá prímăvára // șiⁱ șamaná / pi urmă puneá fasúli /
 cu sápcólo / puneé...b^uob // puneá...rașáritá ruátá împrigúr / cum háturĭi
 iará / [e] no! și pi urmă prășeá o dátá / prășeá a dóiⁱlea oárá // și tuámna
 cînd^d păp^ușóĭ ĩerá copt / merzâĭ și-ĭ taiáĭ / punjá...gramádâ / pi urmă
 ĩĭ-ncărcáĭ / ĩ-aducăĭ acásâ / i diz [k] dizgocáĭ / i disfácá / și...cúcălăĭ...o 10
 ĩr-ăĭ uscá la suári / dacâ nu ĩerá bínĭ / și...rĭestu cĕle bób / fasúli / ĩmblăteá
 / și strîngém / și...

[Era deosebire între prima și a doua prașilă?]

ĩerá dĭosebírĭ // prășáĭ o dátá / cînd ĩeĭ ĩerá așá dĭ măriș^uóri¹ / pi 15
 urmă amú ĩerá așá di marĭ / cînd^d ĩĭ prășáĭ a dóiⁱlea oárá // și c^u-atĭta...prașilá
 ĩerá //

[Prima dată numai săpai sau îi răreai?]

ĩ rărăăĭ / c-atúnĕa nu sâ punjá...cu sápa la cîmp // orĭ cum amú
 cu...suvárca sâ sámĭnĭ cū...da nú așá cu mĭna luuá și șamĭná / și ĩĭĭ vineá 20
 ĩmprăștiáĭ așá // ș-amú cu sápa mĭerzâĭ și...kĭbzuiáĭ // cam aĭsta / trĕbu-
 ĩe-așá//únu di áltu cam așá di rarĭ sâ hĭĭĭ așá...sâ víĭĭ //

[Când prășești a doua oară, mai tragi țărână?]

ápăĭ da / a dóiⁱlea oárá...traĝ țárnâ lĭngâ dĭnșul / la radaĕĭnúțá o ĩr^udă
 țárnurĭ //

[Cum se numește?]

nâskĭt // nâskĭt //

[De ce e bine să tragi "țarna"?]

ápo ca să áĭbâ ô...dacâ plóo sâ ĩe umizeálâ cólo la rădăĕĭná / câ
 dácâ ĩeĭ ĩĭ...rădăĕĭná dĭasúpra și-ĭ suári / nó ĩeĭ n-ári niĕ o putere // și 30
 barabúlea tot prașá o dátá // ș-a dóiⁱlea oárá...

[Toamna, cum îl culegeați, îl aduceați cu totul acasă, cu...?]

cu tăt / cu struján / cu tăt cu struján tajé / cu tótu / și l-adușeé acásá
cu tátu // ș-ámu acásá / scoteá cucălăii deopárte / strujánul lîegá așá...znók
// cуópcâ / și...ásta //

[Ce făceați cu ciucălăii?]

5 cucălăii / curățiá / da la pуorc / da la víti / di mamalíga / la noi
mamalíga-ı la putéri / im_boján // la noi mamalíga //

[Unde-l puneți?]

10 iel_î sâ puniá...im_pуod la cásá / dacá aveá afárá așá un_feli di...noi
spuneám sijaс // amú a-n_cepút a fáci_lúmea // d-atúnca cîn s-o făcút
cothózu / ápu aveá cji bogát núma // da...colhózu o vinit și le_o luuát /
de-acásá / ș-o duz_la colhóz // pi úrmá o pus pi fуoc / și s-o gătít cu stjácile
// ș-amú fac amú / nú nu fac di nuiáli așá / da fac di lîétur_ı / așá / fac //
da // [...]

15 [După prașila a doua, leagă frunzele una de alta și o dau peste
cap.]²

ca sâ sâ liăgi...o đis cã...așá sâ spuneá / sâ liăgi cucălăii / sâ făcá
cucălăi bun_ı //

[Cum făceau?]

20 lîegá na! frúndâ di frúndâ / nu tăt / așá / doi_păp_șóı numa // da / i
lîegá frúndâ di frúndâ așá ia / și spuniá cã...ar sâ leăgi bini pòp_șóı /
cucălăi frumós or sâ hii_ı // [...]

[Ca să rămână boabele, ce dai la o parte?]

panúșa o dezgóc / ș-panúșa ramíni pi struján // așá //

[Așa o iei.]

25 dai_ı stínga /-n_dreápta / și de-aiéca rüt'k / și ramíni panúșa pi
struján //

[Ce se face cu strujanii?]

30 strujáni la víti / la víti / la uoi // înaiinti vriémi / di mult / nu maj știá
níme sâ táii strujéni...ı sícâ // așá-l da-ntrîég / ș-c_ı mîncá mîncá /
rîéstu...acéı c_ı ramáne...puneá pi fуoc //

[Ș-acuma îi taie în "sică"?!]

da acúma mîérze-ı sícâ tăt //

porójni_ı nicolái condrátovič

[72 de ani]

bojǎnu ísta

boǎian // da n-am auđít di la níme / di úne-o viniť bojǎnu ísta / cum...

[E sat vechi?]

i sǎt vegđi dimúlt // da de [ε] ciť ah' ári / dumneđǎu sǎ řtíii / jo nu řtiu // [...]

[Satul are mai multe mahalale?]

dǎ_dǎ //

[Vreți să ne spuneți așa toate mahalalele?]

aići sǎ numjǎřti hucǎu // sus ím_pártea áilǎltǎ: íi je...hlínița sǎ spúni // ř-ápo harasíměni / ř-aići úni-i číěntu sǎ spúni váli / ř-ápu mai_ inćólo...undi-i primǎriia dipárti-m_priprúkja / amú-i...deǎlu / harasíměni toměni / đirdeǎni / mai mult așa cum o fost // di pi tímpurí uámení / da / ápu-ařé le-o spus // ří...dim_priprúk acoló / p-acólo i spuneé lehačěǎni pi váli / lehačěǎh pi đjať / í...ásta / la gízeǎni / íň_feli ři-ň_fórmǎ // d-amú-i cu tátu...áltǎ primǎriii //

[Și cum îi porecleau pe...]²

kířcári // kířcǎni li spuneá k-ej meržǎ la prut / ři prindeá péřti // [!]

[Da' pi lihăceni?]²

hribári // merǒǎ...hribí // hribí // da //

[E obiceiul să se dea porecle la oameni?]

dǎ_cúm // jáca jářti háuca // di búnăoárǎ așa famíliii / pǎ háuca sín_ mai mult // no! cari-i háuca?! / d-ařǎ-i spúni / aista i-a lu...cúcu / d-ačǎla i-a lu górgi / de-ačǎla i-a lu costáke ři ómu gáta řtíje // așa je // așa cred că piřt_ tá_lócu i de-ásta //

[După ce se dădeau poreclele?]

múlti polécre diň_copíii mič // jáca diň_copíii mič la řcoǎlá / i spuneá "mǎi...mǎi...buzátuli" or "mǎi nu řtiu cum" / ř-ařǎ diň_copí íň_copí / ř-ařǎ moǎri / ří_copkíii lui ři nepóřǎ lui // așa rămíni // [...]

[Dar care sunt numele de familie cele mai vechi?]

no! spuneá că đirdeǎni / tomeǎni / aiřtia mai...viek' famílii / da dumnezéu sǎ řtíii //

[Același]

5

10

15

20

25

30

jácă o spun ásta:
 drághi mej frați /
 trecút-au anj
 5 și lunj de zílj /
 múlt îñ_veát-am suferít //
 au venít dușmáni péste n_ólj /
 și ne-au jéfuít //
 s-aúde-o vóče dim_mormínt /
 10 "să fiț jerólj / să fiț ierólj" /
 de-ar fi dómnu-ñ_veát-acúm /
 am fi scăpát și noi //
 vorbéște ștэфan /
 din mormínt // cu popórul său //
 15 cu lácrimj în uok / ș-ofteáză greu //
 "popórul meu...múlt iubít //
 de či uárij am murít?/
 căc de-erám îñ_veát-acúm /
 ierát unít demúlt" //
 20 ștэфan vódă al moldóvi /
 ne-a fost tátă pentru toț /
 dar acúma hodicnéști
 sús la pútna-ntre p_ort //
 bát clópoteli...și dau véști /
 25 ștэфan vódă nu maj iéști //
 s-a dus...de la n_ój acúma
 și s-a dus pi totdeáuna //
 plîngj deálu plînge válea /
 plîng pădúri-
 30 plîngém și n_ój cu toți //
 "cúj ne las? pi noi stăpíne" //
 "jéu vă las pi voi cu bínj /
 dar să fiț așá ca mínj //
 țára sã v-o_opăráț /
 35 la dușmánj voi să n-o daț" //
 dar vedéț...cum am luptát?!

căc ă un sfert din țăr-am dat //
 basarabea / bucovina /
 kár am dat pîn_la sulina //
 și nú ștu-acúma ce vom fáce /
 cînî acést pămînt ne-a-ntoárce // 5
 ampreună sâ luptám /
 acést pămînt ca să-l [r] ca să-l scotém //
 căc nóî romîni din cernăuț /
 și cu-acéi peste carpáti
 toț sîntém romîni și frați //
 toț sîntém de-acelăș sînge / 10
 ínima-n noi tot plînge //
 plînge ínima-n noi /
 căc am vrea să fim cu voi //
 nóî...cu voi am vrea să fim / 15
 și ca fráți să trăim //
 că cînî-a-ndrăgít străîni /
 mănînce-î ínima cînî //
 căc străînu-î ca și spínu //
 maj amár decît pelínu // 20
 pelín beu / pelín mănînc /
 seára pi pelín mă culc /
 dimineața-î cîn mă scúol /
 întăi plîng / ș-apóî mă spăl //
 cât încófă apă nu-î / 25
 cána cu pelín încuî //
 úó! căc múlt am suferít /
 și mult amár am maj băt /
 múlt amár / ș-amărăcúni //
 úițe-aș-àm tráit pi lúmi // 30
 fraț románi io v-aș rugá /
 s-avéți gríji de veáta meá //
 s-avéț gríja rómînilor /
 din țára păgînilor //
 și va rog...să nú uítăț / 35
 căc noi sîntém aj vóștri frați //
 fráților...de lúme nóuă /

z'ua b'na v' zic v'ua //
z'ua b'na nu di t'ot /
c-am s' vin s' v' mai v'ad //
5 s'am s' v' in / s' ne un' im /
h'aj s' bem pah'aru' plin //
si s' -l bem...noj cu ur'ari /
pentru rom'ini'ja mar'ij //
c'ac de la t'isa / pin' la n'istru /
a'sta i'est'ij tot cupr'insu //
10 ac'este sunt hot'are'le //
ai'ic im'i sunt / mi-i n'aj mur'ij //
ai'ic -aj v'rea ca s' mun'c'esc /
s' -ai'ic aj v'rea ca s' tr'aj'esc //
15 rom'ani'ii...m'ama me'a /
b'ocovina i'est'e -a ta //
c'ern'au'tu tot a'steapt'a /
s' v'ina un'irea od'at'a //
de c'i ur'ari ne -a' las'at /
20 si de noj voj a' u'it'at?! //
las'ati -ma...ca s' vorb'esc /
i'inima s' -m'i racor'esc //
c'az' dur'erea suflete'asc'a /
ij mai gre'a ca c'ea trupe'asc'a //
25 mul'te / mul'te v -a' rug'a /
ca s' -m'i lua't voj dur'ere'a
de la inim'io'ara me'a //
s'a lua't / s'irma c'ea -ngi imp'at'a /
de la gr'ani'ja rus'asc'a //
30 s' -atun's' tu'ot' s' ne un' im /
limba no'astr'a s -o vorb'im //
limba no'astr'a rom'ane'asc'a /
in' ve'c si pur'ur'i s' tr'aj'asc'a //
si s' -nt'indem hora mare /
35 pin' la a' no'astr'ij vek hot'ari' //
rom'in sunt / rom'in ma k'eam'a //
rom'in sunt di b'na se'am'a //

romîn sunt / romîn îmî zîce //
romîn sunt úne m-aj_dúce //
și romîn aj_vrea să mor /
în țara romînilor //

flórea rusóji a lu górgje
am trjecút pi șáizășinóő [de ani] acúma

5

cum cad nóri la pămînt

cum cad nóri la pămînt //
trecînd pi-o vále-adîncă /
nóri négri marî veneau //
și či jerá încále lor /
iei tot o cuțere //
cuțerînd pămînturi /

10

și orășe marî
nóri îș făcău iei plánuri
la al nóstru vek...hotár //

15

trecînd nóri și nístru
bucovína au ocupát /
și cu furîji marî
și basarábea au luat //

20

ocupînd pămîntul
romîniji fost /
și-nčarcă de-acúm frátii
înapóji să-l scoț //

25

frát basarabénii /
și noi bucovinénii /
împriúnâ să luptám /
ačést pămînt ca să-l scotém //
nóri sunt impériul čel mai marî-ș lúmi /

ș-au pus gára frátî pi pámînturî búni //
báltica...de-acúm diñ somn ñej s-au trezít /
cu tóți au luptát /
5 și-au scos a lor pámînt //
de-a vrea dómnul frátî/
și ne-a ajutá /
atúnzî din norî
cu toț noi vom scăpá //
nóri s-au întîns //
10 sunt marî pi pámînt //
dar mai márî ñe putérea /
a dómnuluj țel sfînt //
nóri să distrúg /
cu ploáie și cu vînt /
15 ș-acéj țe mai rămîn /
vor cădeá la pámînt //
impérju să distrúgî //
să distrámă cúm //
de-acúm tóț romîni
20 sâ porním la drum //
nîmîc ne-ázvra îñ lúmî /
ázvra să mai trăiesc /
și să...vád pámîntul
[ε] să vád pámîntul / unîț țel...romînesc //
25 doámni...un șoárî íestî /
pentru toț l-aj dat /
da di țî tu oárî de la romîni l-aj luat? //
dă-ne doámni-o rázâ /
și lúna să rásará /
30 péste-a noástrâ scúmpâ și frumqásâ țárâ //
dă-h doámni lumínâ /
sâ vidém și noi /
câc pîn-acúma am fóst / îñkíș ca níști uoi //
țernăúțu-așteáptâ /
35 meréu tot să gîndéști /
di țe aj nóștri frați
bucovína n-o trezéști ?! //
frát romîni!

de ce voi ne-aț lăsát? /
căc noi suntém aj vóștri
copii înstrăinat //
[e] stau meréu și mă gîndesc / 5
cúm...să fac să nimičesc /
ca robii să dispărâ /
să vîn-a noastră țară //
rôbi / suntém pî lúmi /
níme nu ne cređi /
căc robii noastră / 10
depárti nu să védi //
vîntul súflă tárî /
frúnza nă lovéști /
ja să míșcă-nčét /
ș-așá ie ni șoptéști: // 15
"frăților! fi gátal
timpul va sosí /
ș-atúnč toț romîni
noi ne vom uní //...³
țára mea iésti / 20
ștít! voi bíni toț /
căc am în rumîniia
vro șápti hòpt nipót /
și stríg / în gúra mári /
dăți-m mína míie / 25
să víii-a mea māmâ /
scúmpâ romîniia" //...³
căc la noi aiic în bocovina //
ni dispárt...dóuâ...frontiérâ //
o frontiérâ iéști...sirétul / 30
cari cúrđi la váli...vorbínd //
ș-ált sirét iésti mai mic /
cari iésti...diu lácrimili noastră // încep să plîng³ ...
stric [k] strig mîeréu /
la a lui fráti // sirét mai mári // 35
fráti! ajútă-mă căc sunt mic /
și n-am putéri //³
da acél sirét mai mári spúni/ ce:

"frátılı meu" ...cē "voj crăḑḑḑḑḑ /
 și voj ḑḑḑḑ dim málur'li mēle /
 și voj ajúnḑe la tíni //
 5 și tí voj lua / sub arípa mea" //
 toḑ dintre noi aḑteptám...páḑḑli...îḑvijérea //
 ajúnḑem în fijecáre an //
 dar mai aḑteptám o ḑvijéri /
 mai bíni de-o jumátáti di sécol //
 și ne púnem întrebárea
 10 care oári ḑḑḑḑ aḑḑḑ...îḑvijéri //
 aḑḑḑ ḑvijéri a dóḑḑea cári aḑteptám noi /
 ḑḑḑḑ ḑvijérea romínilor din...bucovína //
 mūḑḑ cari o fost ca míni / și mai bătríní /
 s-au duz diḑ veát-acásta //
 15 au aḑteaptát și n-au ajúnḑs //
 am rămás nḑoi / și....³mi-ḑ frícâ c-o sa murím și noi /
 și n-o s-ajúnḑem aḑḑḑ / îḑvijéri / aḑḑa uníri /...
 cari o aḑteptám cu tōḑ / romíni //³

[Același]

20

și úite-aḑa am scăpát di ruḑ

25

jó nu m-aḑ fi întḑórs înapói / dar aveám o māmâ bătrínâ // nu m-aḑ fi
 întórs înapói / ierá máma bătrínâ / și mi-adúc amínti cǎ / i spun lu fráteḑe ...
 / fráteḑe mi [ε] îḑspuneá "nu te dúḑi // nu te dúḑi cǎ...nú-ḑ bíni că ti duḑ" //
 25 "ci" mă duc câ-ḑ máma-ḑ bătrínâ / și dacâ n-o sǎ-m plácâ cēvá am sǎ
 fug înapói" //
 cē "bǎḑétí ḑḑḑḑ tínăr îḑcâ / nu-ḑ aḑa di uḑór...sǎ treḑ grániḑa ḑrâ sǎ...sǎ
 víj înapói" //
 mi-adúc amínti cǎ...m-a pitricút la gárâ...în ḑolténea piḑ la gára
 deveséḑ // și cîn sǎ-mi ḑau zíua búnâ la última / ḑel n-a putút / s-a-ntḑórs
 30 ḑí...nu s-a mai...luat zíua búnâ di la míni / niḑ jó di la ḑel //
 [Și aḑa aḑi venit acasǎ.]

30

am venít acásâ şî / cîn am venít acásâ / máma ierá baţrínâ /..am
ajúns în ĉernăúţ / cîn am ajúns în ĉernăúţ...şa çoŃoşteá cá...vin di unjevá //
ĉi "di úni víj?" //

"pă din armată di la...romîni" //

ĉe "mă" ...ĉe "la ĉ-aj vinít?!" //

"păj an_vinít acásâ" //

"mă! rúş-aleárgă după uámjini / aşá ca vînaţuóri dupa...după jépur;
// p_ĉe "nu tréĉi pĵstĵ puot_c-acoló...tĵ príndĵ şĵ ti ja" //

ĉĕ "bínĵ da pi úni să ma duc?!" //

"păj ti duĉ majĵncólo şĵ treĉ prútu...cumvá aşĕ" //

am luat pi málu prútuluĵ...níşte feméj ieráu acóló_ĉi "úni vreĵ sâ
plecát?" //

"păj vrem sâ treĉém [ε] prútu " /

"păj nu tréĉeĵ pĉ-ajĉi cá jĕstĵ armáta şĵ vă príndĵ" //

ĉi "bínĵ mă da úni să trec?!" // pĉ-ajĉi nu-j vóje / pĉ-ajĉi nu-j vójj cá
// la ĵúrmă mă gîndésc...ĉe trec...pi pĵod cum tréĉĵ toatâ lúmea // trec pi
pĵod / núm-an trĕĉecút pĵódu-m_pártea ailáltă... / mă ĵoprĕşti // unĵ
cu_árma-m_mínă / "stai!" zĉiĉi //

[Eraĵi îmbrăcat soldat?]

nŭ în ĉivíl // "di undĵ viĵ?" / i spun di únĉi vin // ĉi "dacă spuĵ că jĕjĵ
dim_boján...spúnĵ tuátĵ comúnĵ diĵjur // să văd dacă spuĵ dĵept" // j-am
spus jo / tuátĵ comúnele //

vin acásâ / cîm_bat în gĕam...máma-n_diskídj úşa / spúnĵ ĉe "drágu
mámi...bínĵ cá te-am vazăt / da maj bínĵ nu vinái" //

"bínĵ da di ĉe máamá?" ĉi //

ĉe "mă! vin rúşi şĵ prind uámjini tínerĵ / flĕtĵ / fiméj care n-au...bărbăţ
/ şĵ-i dúĉe_n...îĵ_rúsiea" // am stat ascúns...cítva lunĵ // n-a ştiút níme di
mínĵ // pi úrmă n-am_maj putút // am jĕşit // m-ierá dor...di drúmurĵle jĕstea
/ să văd drúmurĵle / să văd drúmurĵli / să văd...viĉĉini / sâ..ĵimidjăt nuáptea
au vinít / m-au priĵs.../ şĵ...să mă dúcă // întodeáuna nu m-au putút lua
că...am fugĵt în tot tímpul // pi úrmă ĉ-au spus jĕj / zĉiĉi "mă" ...ĉi "pi rusuóĵ
nu-l maj luom maj mult / nu că fúĝĵ jĕl /da cu díĵsu fug toĵ" // şĵ mĉ-o dat
un_servĉiĉ // ierá...cáre_aveáu cai / merĝĕáu lă...carát pădúriĵ // ĵĕmn la gáră
// jĕu să fac tuátĵ róĵĵli la cărúţ cáriĵ sâ fármă / şĵ úite_aşá am scăpát di...de
ruş //

[Acelaşi]

lemnărie la casă

rîndjeli am di mai multî felurî / cã le fac jox / dúpa...fórmî / dupã
cum în trébjî miî // păi úite-aiîc cum să spun / gîámu-âsta // ásta-î gîam...
să numéşti gîam în trej canáte // cã-î cu trej uókurî // sús / trej uókurî mai
5 miĉ / cari sã diskíd / şî gîos...ástea trej...mai marî cari tot sã diskíd // ásta
gîam sã numéşti gîam în trej canáte // [...]

păi jésti aşá: jésti cari di făcut şenţulétur pentrū [r] pentru sticlă // sã
numéşti...şpúnt // jéli tuátî sã numésc...î...rendjeli // tuáte // tuáte // acéla sã
numéşti şpunt // cari sã fáĉj fórm-âsta uĉte-aiîc⁴ / ca sã v-arít // uĉ-âsta di íĉi
10 // ásta sã numéşti...caĉéocâ // caĉéocâ // păi ca sã-ndrépĉ ĉevá...ásta
jésti...fugánúc⁵ // di ĉî sã numéşti fuganúc / câ jël fúgĉ // [...] diĉ Ĺlemn
făcút // şî di bătút...zavisurî d-éstea úĉti...jésti-o dálĉá anúmea...cari sã
numéşti...cuáda a rînduníĉi // câ ári-aşĉ ō...coáda rînduníĉi / da //

[Ce mai faceţi?]

15 lemnărie la casă tot ĉe ĵe //

[Asta de la uşă cum se numeşte?]

ásta sã numéşti...còrópca⁵ // corópca úşi // sau ásta úĉti...i
corópca...a gîámuluj //

[De jur împrejur.]

20 da // ásta d-íĉi // aiĉésti sã numésc...prívázurî // [...]

[Cum se făcea o casă veche, bătrânească?]

úĉti la mínĉ ō fost casa bătrînească...jerá...jerá făcútă mai mult diĉ
lemn // ş...jerá cu dóĉ uodăĉ / ş-o odăĉ...aĉ colidur aiĉe-ñ...în tíndă cum
sã spúnĉ // în tíndă // mai jerá...o bucătăriĉĉ mai míĉă // casăle...i
25 zĉĉá...kiliqără // kiliuără // caséle pi tímpurĉ sã făĉĉá...ĉéle mai multe
rótúndĉ // jerá mai búni...pĉntru ĉe cã...de cutrémur / sãu de ō vĉnt cĉd de
putérnic n-ar fi fost / vĉntu fugĉá di pe cás-ăea...ca di pe uox // vĉntu nu da
// şĉ ĵerá casa Ĺlegátă bíni cã cutrémur / cíĉi cutrémur / cíĉ de mári n-ar fi
fĉost...ia...rãmăneá Ĺm piĉuári //

30

[Acelaşi]

să țîn uóili / lje hrănięș tuámna / le taj șićcâ / jom_d-jesta / cum sâ
 spúnj // mai i dai faińa / mai únà àlta // nõ_cîn vînj lúna luđ mai / dejá le
 dai la pașcút pi toluácâ / cari ĩ-apruápi dĭ toluácâ / da cari nu / lĭ tĭni-acásâ
 // și cînd vînj lúna luđ mai...îńcĕpi a măsura // a mŭlgĭ // cari mai mŭl_láptĭ 5
 ári / cun_dă uája // și ĩei au acólo níști măsuri / și le mŭlg / și lĭ măsura /
 și...tu atîtea kilográmĭ / tu atîtea kilográmĭ / și_lĭ dai la stĭn-acólo și / apóĭ
 cari ári mai mŭlt / ĩa mai întái láptile // cari mai ári mai puțĭn / dóozăz_dĭ
 kilográmĭ / àpóĭ il ĩa piști o lúnâ / piști dóuâ / și tăt așĕ // ĕe-ăĭ mai mŭltĭ /
 ĩei mai digrábâ / ĕe-ăĭ mai puțĭnĕ ĩei mai tărđĭu // [...]

[Din ce erau vasele făcute? Cu care măsurați.]

sĭnt_dĭ ĩiemn / sĭnt acúma din tiniķĭá / dim_bleah / [k] dim_î...bleășcă
 de_ásta cum spúnj // la voĭ sâ_spúnj tiniķĭá / la noĭ bleah //

[Mai demult tot așa se spunea, de două sute de grame?]

dĭmŭlt / da / pã_tot așá o fost / da tătĭ-o foz_dĭ ĩiemn //

[Nu le zicea altfel la măsurile astea?]

nú / tot așá // tot așá // ásta ĩe kilográmu / ásta-ĭ uóca / ásta sĭn_țĕápu
 / ásta ĩ așá // amú noĭ grăĭim pi rusĕști / grăĭim pi romăńĕști așá // ásta-ĭ
 uóca / ásta ĩĕști sĭn_țĕápu / ásta-ĭ / ásta-ĭ kilográmu / orĭ zĭumătá_dĭ kilo- 20
 grám //

["Sângeapu" câte grame avea?]

sĭn_țĕápu...aveá dóuâ sŭti di grámĭ // nu ștu cum așá //

[Și oca?]

și uóca aveá / ĩa-ĭ skimbátâ / k-ĭa nu ĩ-așá uóca ásta cum dim_ 25
 magazĭn / ĩa-ĭ mai mári / uĭ_kilo [k] o uóca ári uĭ_kilográm și treĭ kitúș //
 triĭ sŭti di gra [e] ásta treĭ kitúș / n-ažúnĭ la dóuâ kilográmĭ uo kitúșâ // treĭ
 sférturĭ //

cuzúb ștefánu lu górgĕ 30
 șșáptĭz_doi [de ani] la mĭná

[Cânepa]

[Cum puneți cânepa?]

ápă cum / cu sápa / ĩi prigătĭm / șamanáĭ / práșĕĭ / pi uúrmâ ĩa
 crĭștețĕ / o zmŭlgĕĭ / o legáĭ așá micŭt / mĭerĕĕĭ la paráu / o muráĭ / batĕĭ /
 ĕ! mŭltă vórbâ / ásta-ĭ cun_sâ spŭni / istóriĭ mŭltă ĩĕști //

[După ce o murai o aduceai acasă.]

acásă / o uscăi / cu batalău o batēi / o melițai...o răgilai / ș-ăpo pi
úrmă ti punēi la fúrcă...și torcēai // și făcēai cămășē // ásta jera //

["Batalăul" era tot ca melița sau altfel?]

nú // álfelē / mélița jera cū [r] cu cum așá /

[Ca o limbă.]

da / núma límbă / da gáuurâ nú // da batalău jera-ŋkís // ș-o bătēi
așá / așē //

[După ce o dădeai la meliță, ce făceai?]

la rágilâ // jera așē: ratúndâ așē ratúnd / și níști cŭólșurē // și-l luái
și...ș dai // piŋ rágilâ // ș-acēje mērgiá la tŭors //

[Cum le spuneai la ăia care rămâneau în "raghilă"?]

búč // buč /

[Și ăstălalt care-l făceai mai...]

ačēla că fijór // fijór //

[Ce se făcea?]

cămășē / diŋ fijór făcēai cămășē / dim buč făcēi tólurē / î...fēlurítē no!
ca pi tímpurē cum jera // cum n-aș apucát? / či sa va spun //

[Dumneavoastră acasă le țeseați.]

dă / avém státivē / íte // íte / stat...// acum n-am / că nu țăsám amú că
n-avém // [...]

[Torceai pe fus și pe urmă ca să poți să...]

puneám pi rășkitŭorē / jera așē / așē / ș-așē la un [k] cum as_spúni /
ca di íč pîn-acólo / puném așá probléma // ș-aveá doj crač așá coló / d-aíc
jera púsá așē mai lúŋg // și punēi / mērgiám tot ruátâ / și punēi pi rișkitŭorē
// dup-acēi mērgēai și punēi zoljēi / gilēi / la suári / și făcēi piŋzúcâ álbâ //
ásta-i / și ti-mbrăcái // [...]

státivi și jíțâ //

[Care parte se cheamă stative?]

părțilē // cari stau súlu / líțălē / și talkígē / ástea tálkígē / acē vatálē /...

[În vatale ce stă?]

spátă //

[Ce lățime avea o pânză?]

cáre șŭ cum // ș-așē dī cum as_spúni / gumatá dī mētru / [...]

[Cum se număra?]

cu jard' / gíuțălē // vīni dáosprădăči jargiúți di șájsprădăči / di
pájsprădăči / și di dițēi // cari și cūm ŭ aveá putēi // [...]

[Într-o "jărghiuță" câte fire erau?]

trîjděĉ di jâr[ε]ġirúġtâ // trîġ hîri...o numărătúrâ // cum s-ar spúni //
 trêġdăž dġ hîri ġerá o jargiúġtâ //
 [Pânza se făcea albă?]
 álbă / álbă / nu álbâ / ca pă...pentrū...cămășġi //
 [După ce era gata țesută...]
 țesútâ / o lya și mergěám lă / ș-o punġém la báltâ / ș-o ġilím / o
 sopením / ș-o făcěġi álbâ / ș-o-ndoġeġi în doáua așġ / ș-o strġngěġi în val //

5

ána nicoláevna miélnic
 șéptiděĉ [de ani] în sectémbrġe

[Obiceiuri la înmormântare]

10

[Dacă se vede că omul trage greu, ce obiceiuri sunt?]
 pă ġobiĉġeġi cum?! // dacâ viéđġ cġ-o slăbít tarġ / puáti únġa / pi la
 bolníġtâ / da o sámâ care-acásâ / adúĉġi préuġul / il pristuġășġi / il privġglăđă
 cari cum / ș-așă / j-dac-o murít / tot așă să-ġgruápâ cú bisġerġca /
 [Îl spală.]

15

il spălâ / da-l scáldâ / vin uámenġi / vo pátru uáminġi / ĉinĉ / și-l scáldâ
 / și-l îmbrácâ-n...stráġi curátġi / noáua / frumuásâ / și-l pun în șicríu / ș-apó
 așăđă așă pi másâ / ori așă...și vin ġi gospodári din sat / priġéġinġi cu luġína
 vin // tăġ // la dġnsu // stă așă / pe a trġia đġ tómnâ dupâ ĉġ muáre // ș-a [k]
 p-órmâ vġni đġ la bisġerġcâ mărg uáminġi și ġeu prosésġa // ġeu cġntăreġtâ /
 córu bisġerġĉe // și pornġesc la mormínt // mărg la bisġăricâ // dimġniáġa /
 ș-ápâ sâ sávġrșeășġi slúġba bisġerġcásġâ / ș-ápâ đăpa slúġbâ mărg la ĉimitír //
 cu toġ acolo / și acóló sâ mormínteáđă / ș-p-órmâ cum amú ġe obiĉġeġu cu
 mașġna / tăġ îm mașġnâ / vin acásă / ș-fac o másâ mărġ // fr [k] așă / pá tátâ
 lúmea u ospăteáđă //

20

25

[Și pe urmă la cât timp...]

și la trġi đġli ġărâ făcě-așă o másă // ș-ap-órmâ la pátrudăġ dġ đġli ġărâ //
 ș-ápo la...î...la ūan / ș-apú la trġi / ș-ápo la șġáptġi // făĉġi // da // másă // [...]
 da amú sâ ġásâ la înalțárea dómnnulu // da / la ĉimitír / ș-atúnĉa [ε] ġéġġi
 mormíntu ġeróilor cum o fost dimúġġt ġi ġngropát ġerġóġ la noi / acóló-n
 țintirím / mŭl...mulț ġerġóġ // și ġerá o crúĉġi náltâ amú s-o farámát pi

30

tímpurilj-ástea / [...] ș-àpo_ormâ...mîergî la mormîntj / șî așá sâ pun pi
mormîntj / doj colác / orj páscâ / oáua ĉi maj púnj-acòlo / o litrúțâ cu-âpâ
ș-ápu vînj préutu șî / așá fáĉi ictjênj / ș-atămăjadâ șî /

5

vjeroníca cobzârj
șáidășjĉinĉ [de ani] amú împlinjesc în júniij

núntâ

sâ kemeă la logódnâ / vineă // vineău parîntâ băjâtulu cu vo doj [k]
cu ĉîțva uâminj // șî pârîntj fétj sâ prigatiău / umblá măsâ / ș-àpó...sfătuié
cum atúnĉa jerá pomînt / ș-ápu-ntrjebá ĉit_îj dă pòmînt / șî úndi-ĵ dă
10 pòmînt șî / așá pînâ sâ-mpacá // dacâ s-o-mpacât apó / gáta sâ puneă la
măsâ // pânâ nú sâ-mpacá / nú sâ_puneă la măsâ // j_dacâ s-o-mpacá / sâ
puneă la măsâ / șî i ĉi [e] ĉîstîă / șî-ĵ uoșpatá / ș-ápu la úrmâ skimbău injêlĵ
// ĵ_púnj-ĵ_gřĵ // ș-ap_vinjă ũ [r] uĵ_copĵlăș maj ĵic / șî-l cătă / ș-ápu da
únu hírlj / ș-únu hírjásâ amú / dintr-îņsjêlj cum jêlj jerá / ĵ skimbám //
15 ș-ap-ormâ punjă núnta / pĵ cárj dátâ / ș-cĵn vinjă...atúnĉea dĵĵa núntj / amú
sâ prigatiă / mîergĉă ș-kemá la núntâ tot / âtúnĉea jerá așá uobiĉĵju /
mirjása kĉámâ sĵngurâ njámurĵi jĉĵ / da mírelj je [k] a lúj / dă amú /
amînduĵi ímblâ amú dé la o bucátâ îņcuăĉi // nu je uobiĉĵju ĉel ĉe je-
r-atúnĉa // și-ĵ_dĵĵa núntâ [e] / ĵi[k] mirjása sâ gâteă la casa jĉĵ / șî_mírĵi a
20 luj ș-ápu vîn [k] mîergĉă mírlj dímnîă la bisjĉĵcâ // nu vinjă dupâ dĵĵsa //
núma núntași vinjă dupâ hírjásâ // și ja amú...mîergĉă ja la bisjĉĵcâ /
ș-acóló prihá tájna cununjĵj / dĵ la cunjĵĵj tót mirjása vinjă dĵ múltj vori la
dĵĵsa acásâ / șĵ hírlj la dĵĵs / ș-ap-ormâ vinjă cu tuătâ núnta ș-o luuă / pi
dĵĵsa // și cu dĵĉĉĉĉ / și jerău fimĵĵ / șĵ_hupcăĵ / dĵĉĉĉea aĉĉe / piĉĉĉeli
25 ĉĉĉea / le rădică ĵ_sus / șî cĵntă flĉl dĵ flĉl / câ așá jerá tímpu atúnĉa / așá
uobiĉĵj jerá / da amú s-ō...cumva de-o búcátâ nu sâ dúĉĵ ásta așá // amú o
ja // cĵn a trĉjĉa / la o stămĵnâ / ĉĵ árĵ ja a jĉĵ // dĵăstrâ / da atúnĉa tăt sâ
luuă îņ_dĵĵa núntj //

[Se făcea cu cai nunta?]

30

cu căj / da // mîergă çalărĵ / hírlj șî...mírĵi șĵ vătăjĵj mîergĉă pi [k]
çalári / pi cal // da drúștelj merĉĉă cu mirjása cu çarúța //

[Când se mântuia nunta?]

sâ mîntujá lunĭ diminjáťá // ŝ-ápo_ámú...lunĭ nú / da marĭ sára amú
járâ pârĭntĭ mirĭésĭ / kémá tăt la dĭnș / nănásâ / ŝi / pi cúscri cĕia tĭnĭrĭ / tăz_
viniá la dĭnș / tot frumĭós jerá //

[Cum se chema obiceiul de marți?]

cáli primárâ / sâ spûneá // cáli primárâ / da //

[La iertăciune cum era?]

iertăcúnea spuneá lă...pârĭntâ mirĭésâ amú / cĭnd o luuá / da // da
nu ŝtiu ĩo iertăcúnea cum spun [k] ŝtĕfan cuzúb nu v-o spus! / ĩel ŝtĭĭi // dă
ĭel va spuneá dacă-l ĩntrebăt / ĩel ŝtĭĭi //

[Dumneata ți-ai luat iertăciunea?]

dá //

[Și cum a fost?]

atúnĉa / ĩirĭása sâ púnĭ-ĭ ģenúĭk / nă [k] ĩnajĭntĕa pârĭntĭlor //
ŝĭ...pârĭntĭ o părăĝ di colác ĩ-m mĭnâ / deasúpra cápuluĭ ĭeĭ / amĭndĭóĭ // ŝĭ
acĕla o [k] ĭĕstĭ ō flăcáu / cari ŝtĭĭi iertăcúnea / ŝi tări frumĭós spúnĭ dar //
ĭeu um pahár ĩm mĭnâ / dĕ...rakĭu / orĭ di vin / orĭ di cĭ // ŝ-cu paháru-oĉála
ĭm mĭnâ / amú spúnĭ...iertăcúnea frumĭós tări cĭnĭ o ŝtĭĭi //

[Cum își primește soacra nora?]

suáĉra ĭásâ najĭntĭ / cu sĭóĉru / ŝ-o [r] o cĭnștĭĕsc / ŝi de-acóló dau
dărurĭ / i da dărurĭ la păr [k] la pârĭntĭ mĭruluĭ da // mĭruluĭ i da un ŝál / da
suáĉreĭ i dău ō cămĭĕșe / ŝ-o bastícâ / amú o mai ĭeșĭt de-ált ĩel / mai cu
flanĭĕĭ / mai róki / d-atúnĉa nu / așá s-da núma cĭt...o bastícâ / ŝĭ camiĕșâ /
cusútâ / suáĉreĭ / ŝĭ...dacâ jerá fraț / surórĭ / tot le da cĭvá / dac-o sórâ v-ŏĭ
da vo bastícâ cĭvá / dacâ frátĭ / tot șal sâ da // la núni cĕi marĭ tot așá sâ dă
/ cĭn_vin // șál / núnuluĭ cĭluĭ mărĭ / ŝi núni-ĭ da basmá frumĭásâ tot așĕ //

[Da' soacra o primește cu pâine și cu sare?]

ō pus pĭnĭ ŝ-cu sārĭ / ŝ-ap-órmâ o ĭa la ģĭōc / ŝĭ ģuáĉâ / ŝ-ápu
ō-adúĉĭ-ĭ_cásâ după masâ / ŝ-ápo i vo spúnĭ vo dóuâ cuvĭntĭ frumĭásâ așá
// ŝi p-órmâ gáta sâ ĭes la ģoc cú tăt // [...]

[Se strigă la nuntă?]

sâ strĭgá // strĭgá atúnĉa najĭntĭ / amú nu sâ strĭgá / da dimúlt sâ strĭgá
// așá strĭgátúrĭ / cá...aduĉĭá...dĭĕstrea mai alés / orĭ viniá nóra / spuneĕ:

"búĉurâ-te suáĉrâ mărĭ /

ț-am adús cĭcănătuári /

cĭn-a-nĉĕpj a cĭcănĭ /

lăsâ căsa ŝĭ-ĭ fuĝĭ" // [!] [...]

pi suáĉrâ i spuneĕ:

5

10

15

20

25

30

35

"ieş afarâ / şi ja nora di mînúţ /
ş-o du piñ_cămarúţâ
ş-o cîstéşti cu café sâ nu híjî nórâ rjâ " //
ş-o cîstéşti cu-arbát / sâ nu stéje suparátâ" //
5 ["Harbat"?]
hârbátâ // aşá un fel di băyuturâ jerá /
[Numa pernele se hucăiesc?]
şi piernîli / ş-laiçerâşîli cum ier-atúnca //

[Aceaşi]

10

cînepâ

[Aţi avut cînepă?]

cînipâ dâ / cînip-am avút / am lucrát //

[Ai pus?]

15

dâ // sâ şamanâ / primăvâra / aşá / sámână cîtom...cârî cîd di mult i
tribujá îñ_cásâ di-mbracát aşá...cînikîşti di mârî // şi ja crişteá frumuşâ /
aşá nántâ / deaşâ // şî cîn vînjé tímpu vjêri / merğeam ş-oa [k] o zmulgém /
ş-o lëgám fujoŕîlî aşá tăt î / ş-o puneám îñ_cîcuári / şi ja sâ uscá // dácâ sâ
uscá / o duçeam la părău // ş-o puneám îñ_parău / ş-sâ murá acólo / vo
şéptî_şob_dîli / c-ap-cum cîn jerá murátâ je // mierğeam ş-o cătám / cînd î
20 sâ fármâ aşé / tulpinîţ-acéja a jeji // ş-o scoţiem / ş-o [E] aduçeam acasă /
ş-o-ntindjem tăt cîti-om fujoŕ / ş-sâ uscá // ş-ápo-aveám aşá um_batalău / di
liëmn / aşé lüŋg şî / bătiám // u_punjam la suári / ş-o bătiám cîñp-acéja /
ş-o scuturám di puzdéri / ş-p-ormâ jerá un...mîlîtişâ p-urmâ / a dói_lea_ură
25 // acéja jerá cu dóo lîŋg / aşá // şî fármâ mai mănunţál // ş-o scuturám tăt
// frumşós di puzdéri-acéja / şi p-urmâ jerá rágilâ // aşá cu dîñt di her aşá /
ş-ápó...aşá sâ trăgeá pintr-îñsa / şi işá...î un fel di cîlţ / búc // da la urmă
ramâneá fujoŕu // şî curát / aşá di lüŋg // áp-acéla fujoŕ...sâ tuorçîé // fimîeli
tuorçîé járna // şî...o sámâ aveá maşîni di tuors / da carî nu / cu fîsu // şi
30 p-ormâ...zoleé // punjá aşá-ntr-o şólnişâ mârî / cum ar hí...aşá ô...om
polobóc // ş-punjá cu cînúşe / cum jerá tímpu áţúnçea // ş-herbeé uncróp
/ şi zoliá // di vo cîñş şási ori járna // şî_puneá p-ormâ la ģer tórturî cêla / şi
jêl sâ nălgé // ş-apâ cumpărám pác / jerá aşá di pîñdâ / şi fumêili urdeá / şî
cî...puneá ş-teseá pîñzâ // pîñz-acéja o iar mai înălgá / şi făcêá cămêş //
35 ş-atúnçea sâ făcêá cămiéşîli // d-amú a ieşîť cămîleş cúmperî gáta [!] // [...]

[Unde le zoleai, cum era...?]

aşá puniám pi ĉublǎr / puneám aşá ʁō / aşá um_butóĭ ĵerá rǎtúnd /
da n-ávea fund disúpt / núm-aşà-ŋ_vo dóo scînduriĕli-aşá puneám / ca sâ
nu kíĉĭ tʁórturĭli ĉélea // [ε] da deasúpra sâ puneá ĉĭnúşĭ / ş-lás-aşà un_joc
gʁōl / ş-acólo turnám oála cu uŋcróp // şĭ ĵa pintr-ĭŋsa curĝeá cǎtinĭel aşá / 5
cǎtinĭel toĭ / ĵéli ĵerá aşezátĭ / ũna ca sâ nu híĭĭ boŋ marĭ / pintr-un_joc //
áp-acĕe cáldâ / da sâ márgâ píşĭtĭ tăt ruátâ // ĵ_dacâ mĭerĝá píşĭtĭ tăt / ĵéli sâ
fǎĉe aşá di...curǎĭĕli / ş-cĭm_mĭerĝeám / şĭ zbăteám la parǎu / pi ĝĭer // şĭ
ne-ŋĝetǎ mĭnĭli // ş-ápu li puneám şĭ-ŋĝetǎ / ş-ápo...mai vo cĭtĭva ʁorĭ / ş-sâ
fǎĉĭ aşá di álbĭ / şĭ frumuásá // 10

[Cenuşa în ce o băgaţi?]

o puniám pi tórturĭ aşá o prisurám //

[Pe tort?]

pi_tʁórt / ş-ápu de [k] la súpra ĭŋcâ mai puniám // d-amú cĭn ĵerá
mai curátĭ ápo...nu puniám pin tórturĭ / núma deasúpra //puneám aşá-ntr-o
pĭŋzâ mǎri / ca sâ nu cúri-n tʁórturĭ / sâ cúrá núma leşĭje acĕjǎ // 15

[La pânză cum îi ziceaţi?]

ápo-aşé pĭzâ i spuniám // pĭŋzâ spuneám // nu áltfelĭ...

[Cenuşeri?]

ĉenuşerĭniǎ aşá cǎ ĉĭnúşá sâ puneá-ntr-ĭŋsa / ĉenuşerĭniǎ // 20

[Care cenuşă era cea mai bună?]

ĉea mai búnâ ĵerá di raşarĭtâ / di ĉucălǎĭ / d-ĕiştea carĭ scoĭ dim_
porŭmb // cŭ de-acĕĭa sâ zoleá tăt tímpu //

[Aceeşi]

[Spălatul rufelor] 25

[Cum spălai haine?]

cum fǎĉeám?! // tot fǎĉeám leşĭĭ // [...] tot lişĭĭ din ĉĭnúşá fǎĉeám //
tot puneám ĭntr-o ĉenuşerĭniǎ / puneám deasúpra ĉubǎrulu acǎĭa/ş-turnám
uŋcróp herbĭntĭ / ş-ĭa...cólo sâ fǎĉeá o-ápâ muǎli / ş-ápu-ntr-acĕĕea le
soponĭám / şĭ p-órmâ le mai friacám / le mai ʁopǎreám acólo / şĭ...le 30
spălám aşá // túnĉa ĵerá...caméşile sâ spălá // şĭ le mai ĝerujám ĵárna / da //
vára le ĝiliám / li dedeám pi ĵárbâ //

[Cum le ghilești?]

cum le gîlîám?! // așá tōtu le punjám ĩ_ápâ...molićícâ / facútâ lișîjî /
ș-ápu le-ntindeám pi járba la suári // șî p-órmâ jâr le mujám cîn o țîrâ
sâ-ñherbîntá jät / dupâ ĉi / ș-ntorćĕám pi áltâ pártē // da amú sâ gîlîášti / câ
5 sâ cúriță cū àlfîél / atúnĉ-așá // ș-nu sâ puártâ așá alb cum dimúlt amú //
dimúl_șî_bărbătî ĩmblá tátorá ĩ_alb // bărbătî ĩmblá la cîmp_î / la lúcrú / tăt
tîmpu / jej ĩñ_caméși álbâ așé / jerá pînâ lúngâ pîn-aićĉ / aićĉ ĩn ĝos jerá
izmjáni șî / așá ĩmblá oámenî la lúcrú atúnĉa //

[Și din pânza de cânepă altceva ce se mai făcea?]

10 apă dim_pîñďâ nu făĉĕá álta ñícâ / da dintr-aĉĕĕa dim_búĉi_ĉîjîa amú
țeseá țuó_lurî // da // ș-o torćîám / și tăt așá i zoljám și-î făĉĕám / ș-p-órmâ
farbujám puátî / dā [ε] colorát șî / urďálâ tot țeseá din níști cîlț / țuorćîé / și
urďĕém / și cu-aĉĕĕa făĉĕám țó_lurî //

[Cu ce "fărbuiți"?)

15 cumpărám fárbâ // cumpărám //

[Aceeși]

bucovínâ țárâ drágă?

foáji vjérdî / fuáji aleásâ /
20 fraț romínî din țára noástrâ /
ujtátî-vâ la răsărít /
dj unde rúși au venít /
ĩn țára[ε]șoára noástrâ s-a așezáď
de uámenî s-o-apucát
ĩn rusíja la çarát //
25 cólo [k] // ujtátî-vâ la răsărít
a nóstru pămínt /
și vidéț rúși ĉ-au făcút /
ĉ-au ĉerút nój tot le-am dat /
și pe n_oi tot ne-au luyát /
30 au luyát flăcáji și fjéti /
ĉe lă...maj tínjere ñĕvéste //
au luyát uámenî bătrínî /

ș-au rămăs copii străini //
 vaj de trăiu românului
 în țara păgînului //
 seára în loc să ti culc /
 nu ști unde să ti duc // 5
 în loc să te odihnești /
 nu ști un să ti porniești //
 de frica dușmânului /
 de legea păgînului //
 iar la cîmp cîn te duceai / 10
 prin tuneric te porneau /
 păgîni să nu te vada /
 că te duceau la corvoada //
 [e] tuată veata să lucrîez /
 și...lui stalin ca să-i urmîez / 15
 i-am lucrât / și ne-am supus /
 și-n rusia tot ne-au dus //
 de-acasă cîn te duceai /
 la nimic nu te gîndeai /
 decît pe unde să fug / 20
 unde te-ai pornit s-ajung //
 cu păgîni să nu te-nfîlîești /
 ieră griu să nimeriești /
 păgîni de te vedeau /
 pe listă te iscăleau / 25
 te duceau...bój nebuni
 în rusia la carbuni /
 supămînt ca să lucrîez /
 pe stalin să-l onorîez //
 să nu vîez cîmpuri cu flori 30
 niĉ să...să nu ști de fraz de surori /
 niĉ să nu vezi călător /
 să lucrîez fără de plătă /
 să...nu ști de mămă / de tătă /
 să nu...să fim străini vîata tuată // 35
 să nu știm cîni ne-a crescut /
 ne-a crescut / și ne-a-ngrijit /
 pînă ruși au venit //

5   rúși dacǎ au vǎenít /
 nu s-au temút de păcát /
 că ȱ-a bǎte dumnezéu /
 c-au făcút atítá rău //
 ne-au lu ... uát / și ne-au vîrít /
 în rusíja su_pámínt //
 în rusíja cǎa turbátǎ /
 de lúmea tuátǎ blestemátǎ //
 blestemátǎ de bătríní /
 10   c-au rămás copíj stráiní /
 blestemátǎ de copíj /
 c-au rămás sáte pustíj /
 pustíitj di dușmání /
 15   cǎ ne-au kínuít doj ani /
 blestemátǎ și de noi /
 că ne-au declarát răzbói /
 o lu_xát bocovína / ca o floári /
 la o zi de sǎrbǎtuári /
 [e] fraș romíní la noi în țárǎ /
 20   vin dușmáni foc și párá /
 vjǎta nuástrǎ ne-o omuárá /
 dar cum vin s-or dúcǐ jǎrá /
 vin sǎ ne stírpeáscǎ /
 lǐégǎa sǎ ne fúrǐ /
 25   avuțíja /
 sǎ ujtám de romíníja /
 c-am avút o țárǎ mǎrǐ /
 și frumuásǎ ca o fluári /
 fluárea neámului păgín /
 30   cǎzútǎ sub jug stráin /
 bucovínǎ țárǎ drágǎ /
 cǎzútǎ rúșilor prádǎ //
 rúșj-o prádǎ fǎrá mílǎ /
 lúmea plínge și suspínǎ /
 35   de kínuríle cǎ vin
 dij_cománda lui stalín /
 că stalín ȱ lége pruástǎ /
 de te-am prínde-m_mína nuástrǎ /

te-am învăță a trăi /
 țara noastră-a stăpîni /
 lumea-n foc să prăpădiești /
 stalin juacă / să riștești /
 lumea plînge / și oftează / 5
 stalin sare peste casă /
 de bucurie ce-o ari
 c-o luat bucovina ca o fluare //
 să uită cu drag la ea /
 o jefuiești cum vrea // 10
 cere bani / cere făină /
 cere lapte / cere lînă /
 cere carne ca să-î dăm /
 și tîncurî ca să-î făcîm //
 noi cu toți ne-om unî / 15
 un odgón om împletî /
 lui stalin î-om dăruî /
 puți cu iel s-a spînzurá /
 și de kînurî om scăpá /
 că altfel nu jéstî loc / 20
 să scăpăm dintr-acést foc /
 foc ce arde-n țara noastră /
 de-a rúșilor lége prúastă //^B
 arde tot / și nîmicéști /
 pi creștînî î prăpădiești / 25
 trăjes_sărăci criștînî /
 ca criengúța-ntre spinî /
 vîța lor din cîșas în cîșas /
 și nu mai pot de necáz /
 să se-ndúre dó[ε] dómnul sfînt / 30
 să dea páce pi pămînt //
 țara noastră s-o uním /
 cu fraț să ne-ntîlním /
 cari sînt îustrăinat /
 și de casă-ndepártat // 35
 de-acúm cînc lunî de zîlje /
 n-au de-acásá niĉ o șîrî //
 din lúna lui mărtișór /

5
10
15
20
25
30
35

nu știu de copiii lor //
d-ei mai sunt /
Țorî au murî /
orî rúși Ț-au prăpădit //
foáje vérdę / de harbúz /
griéle zîle am ajúns /
să-z lépez cásúta ta /
să fuĝ în cótro-Ț vedęá //
să nu vez légea ruseáscă /
niĉ păgîni în țara nuástră //
să [ε] îndúre dumnezíeu /
să ne-ascúlte glásul meu /
cáre-Ț ruáĝă zi și nuápte
de dușmánî ca să ne scápi /
de sub jug ca să ne scuátă /
să fim líberi veáța tuátă //
fuáje vérdę ș-o laleá /
az aíĉ / míne coleá /
az la deal / míne la vále /
îȚ veáța-Ț rusíȚa mári /
asȚi kéámă / míne nu /
pòjmíne la kóromú /⁹
te dúci la-Ț kisuári /
pentru um pic de-ntîrzjări /
și nu mai vezî sfîntu suári /
nu-z vez cása / níĉ copíȚi /
niĉ a ta gospodăriȚi //
foáje vérdę lilijác /
cîte féte sunt în sat /
nu le zîce níme nimíca /
și trăiesc fără de frícă //
númai Țo nu pot să trăiesc /
că dușmánî me prăpădesc //
mi-Ț drag ca să stau acásă /
da dușmánî nu mă lásă //
mă trimít în țări străíne /
să n-am mílá de la níme //
să nu știu de máma mea /

să n-am cui ȝo m-alinǎ /
 cǎ-ȝcotró m-aș ĩnturnǎ /
 tot peste strǎinȝ oȝ da //
 foǎȝe vĕrde ĩucuǎrȝ / 5
 mǎ duc sĭngur pe cǎrǎrȝ /
 și nu vǎd de lǎcrǎmȝǎrȝ /
 cu lúmea mǎ ĩntilnesc /
 și nu știu ĩe să vorbȝesc /
 ȝoki-h juǎcǎ-n lǎcrǎmȝǎrǎ
 gĭndu la rusȝia-m zbuǎrǎ //
 foǎȝe vĕrdȝi trei granǎte / 10
 de ĩe n-am noróc și pǎrte /
 să trǎȝesc ȝo cum ĩȝ vrea /
 să fiu lĭngǎ cǎsa mea //
 să...n-am grȝia drúmuluȝ / 15
 níĩ frĭca pǎgĭnuluȝ //
 s-aud de lúme grǎĭnd
 cǎ ȝe pǎĩȝi pȝ pǎmĭnt /
 la dumnezĕu m-oȝ rugǎ /
 poǎte ȝel m-a ascultǎ //
 și de rusȝia am scǎpǎ //
 fuǎȝe vĕrde mĭnte creǎtǎ /
 ĩntr-o lunȝ de diminǎtǎ
 am primĭt órdin dȝ plĕcǎrȝ /
 să merg la rusȝea mǎrȝ // 25
 noȝ ordĭnu [ε] am ascultǎ /
 și de fúgǎ ne-am cǎtǎt /
 să fugĭm unde-om vidȝǎ /
 pĭȝ rúși de noȝ or uȝtǎ //
 foǎȝe vĕrde de secǎrǎ / 30
 ástǎz fug / și mĭne ȝǎrǎ //
 az la deǎl / mĭne la vále /
 rúși nu mai au rǎbdǎre //
 trimĭt milĭȝia-ȝ sat /
 sǎ s-apúĩe de cǎtǎt // 35
 dacǎ de fĕtȝ n-or da /
 pe pǎrĭȝȝ lor sǎ-ȝ ȝa //
 sǎ-ȝ ȝa / și sǎ-ȝ kĭnuȝǎscǎ /

să púji să iscălească /
 că-j_u dau copíji lor /
 rúşilor într-ajutór //
 5 și că-j_u dau cu bucuríji /
 îñstrăinat de veĉ să fíji /
 fuáje vérdę de trej spiní /
 după dóuă săptămíní /
 din nou úórdin am primit /
 10 că stálin a porunĉít /
 fíjetí dim_u boján să ja /
 și la dómbas să le dea //
 zi și nuáptí să munĉăscă /
 orăș ca să zidească //
 15 că_u jel cu némĉi s-a luptát /
 și rusíja i-a fărâmát //
 dă-i doámne dușmánulu /
 bucuría pómulu
 cárj-i crĉescút lîngă drum /
 n-áre tíhnă nijdĉecúm //
 20 cís_u triec nu-l mai ocolésc /
 și cu piĉetri-n jel lovésc //

[Aceeși]

di crăcún

[Cum era obiceiul la Crăciun?]
 25 copíjile-ășá îmblá cu coleáda // cĉtí doáúâ // ș-cĉntá coleáda // cĉn
 vineă a dójleă coleádâ / spuneă plugușúóru /
 [Cum se adunau, cum cântau...]
 da baját făĉăă çalúť / făĉăă jirúód // amú mai fact //
 [Aici în piațu' ăsta?]
 30 aiiĉa da // da // și ișá // ișă...prigătiă çaj // éi! mai múls çaj sâ fac /
 ș-àpó iĉs aiiĉ în [k] la-ntriĉĉirí / în drum // vin tĉăť // ș-amú cĉn a doáúâđi /
 amú vĉni jirúódu / [ε] care-o îmblát pi úniva / vĉni ș-spúni și çu-ála tot aci la
 ĉoc // îm_u plĉățu íst-ășá / tót tímpu di crăcún // da álțâ sâ mascăđâ /

[Cum?]

aşá sâ...fîel di fîel di mîăşti sâ ijeu şi... / vin şi ijei / fac partîdu lûor /
áltî...mîri / mirjâsâ şî... / fîel di fîel // şi tot gîuăcâ ijei / şî frumûos //

[Şi la Crăciun cu caii sau numai la Anul Nou?]

şi la crăcîun / şi ánu nou // de-amîndûo colîd / sâ îmblâ //da //

[Pe la casele oamenilor...]

îmblâ cu múzicâ / câl máre sâ fáci / acéj mai hiĉ márg cu-o armóniij
// aşá / p_la cásele uâmenilor şi cîntă // da cej máre fac cal cu múzicâ... / şi
îmblâ / ş-ápo acéjia fac gîuôc // acéj cari cu cálu mári / cînu...tâti dîlîi
sărbătórilor ijei fac gîoc //

[Calul din ce e făcut?]

i făcut aşá [I] [...] aşá diñ liēmni i taját / aşá cā...aşá ca calútu vînj aşá
ca cap calútuu cîla // da // ş-ápăi i-mbracát deasupra cū nişti cîlŭ di cînipâ
// aşá // aşa p-órmâ sâ pûni o pîdâ mǎi / aşá mai a viékî / şî deasupra sâ
pûni o pîdâ albâ frumuăsâ / aşá sâ pún nişti curjelúşi // aşá pi dînsu / şî şâ
îŋkistrítăt / ş-ápô fluturâş şî / [e] floriciĉeli / târi / mǎnunţal tăiatî frumûos /
ş-ápâ sâ fáci cuâmâ pe-o párti / niăgrâ // da pe-o párti sâ fac canafurêş / tót
cu mărgiĉeli // aiĉi sus // cā vîni aşá la cap // şî de-aiĉi sâ pun mărgiĉeli / di
un cum ar hi bótu cálu // sâ pûni [r] sâ pûni mărgiĉeli / ş-al pûni dupâ cap
la bajet-ăja cari-l puártâ // frumûos împodogît cálu //

[La gâtul calului îi pun ceva?]

clopoţal // aiĉi clopoţal îi pun // su bǎrbâ //

[Cine-l joacă?]

gîuăcâ acâl cari puártâ / om / iĉti-um baját cari puártâ cálu / da únu
sâ fáci bábâ //

[Aşa, şi...]

sâ-mb'acâ cu-o...cū cǎmési frumuăsâ / cu mărgiĉeli / ş-cu catrinţâ /
şi...l-îmbróbodâ cu şĉergár / cum îmblâ lúmea dimúlt acéjia // şi ári aşá-m
mîná / aşá ca o mǎtûrâ / sâ spûni / aşá di busujôc / frumûos făcutâ // şi iĉl
gîuăcâ-mprĉegûr / şi ijei gîuăcâ amîndôj aşá frumûos // juăcâ tot //

[Şi fetele?]

fĉetili amú gîuăcâ la gîoc // ĩ hór-aşá //

[Aceeşi]

iertăcúnea

în tímpu Cála cînd_m-an_c cásătorít / jóu di búnăuàrà / iară aşá un
običéj / mai alés di cîn_m merzáu...î...la mireásă / e! la mîrj / la mîrj // da la
mireásă cîn_m merǵşáu...î...nuntáşi...ej fétile şi cári flačáji acolo mai
5 ieráu...poftít / àpó...ştiu că...pîn-a-nčepj cînstea...mirjása luá cu liş [k]
întj dor sâ puneáu pátru félurj di mîncárj acołó / ci...răciturá / galúşcă /
dámâ / î...şi o fripturá // cę.../ da întăj să gustá račiturilj // şi mirjása ştiu că /
vasíli nicoláevič¹⁰ dacă v-aducęţ amíntj // cîti-o língurá di račiturj lua di
sablánu...dintr-un sablân şi puneá în áltu // dintr-ačála într-aísta // tuáti
10 răcituríli le-ntorlocá ştiť! // da nu ştim di čj // [...]

[Cum era iertăciunea, poezia aia?]

ej paríntă sâ_m puneáu...î...dinapojá mirjásă pi sus acolo pi scáunâ /
mirjása să-ntorčéá cu fáta la parínt / i da um_m pahár di vin sau di rakíu / di
băuturá / čeluj čj spuņęá iertăcúnea / şi...î...ačéla încipeá a spúni:

15 stás frať ş-ascultát
şi palaríli diŋ cap va luať /
şi luať amínti [ε] la ačéstj dóo tri_m cuvínti
cari sînt îŋ člăřť [k] îŋ cărs_m scrisá /
şi tribuęsc ástáz díse //
20 iar dumņeată cînstítă mirjásă
cu smerénię-aleásă /
poftím ş-ascúltă la zísá noástrá //
dumņezéu cu gíndul a făcút čeru¹ şi pámíntul /
dumņezéu diŋ gínd gíndęá /
25 spră răsărit un_m raj mári făčéá /
un_m raj mári şi frumúós /
pentru toátă lúmea luminúós //
un raj márij şi rotát /
pentru toátă lúmea luminát //
30 dumņezéu pin raj s-a primblát /
văzínd dumņezéu că ráju bíni-a stat /
trup di úom ŷjčl nu s-a aflát /
atúnč² dumņezéu diŋ gínd a gíndít
luínd trup diŋ lútu-ást^a / dim_m peátrâ /
35 síŋęi dim_m mári / orj diŋ soárj /
sprincęeni diŋ stjčli /

d'índâ-î duh / și răsufłáři /
 ăl bogoslovéști pi strámóșu nóstru ădám //
 dumnezéu pi adám piŋ raj l-a primblát /
 și vâz'índ dumnezéu că lu-adám nu je b'íni
 fără soț'íje l'íngâ d'íŋsul / 5
 atúnĉ dumnezéu diŋ g'índ a g'índít /
 pi adám l-a adormít //
 lu'ín trup din trúpu lu /
 ăásâ din ăásâli lu /
 sínĝi din sínĝili lu / 10
 ăót' din ăók't'i lu /
 sprinĉéni din sprinĉénili lu /
 d'índâ-î duh și răsufłáři dupa kip ș-asemánári /
 ă bogoslovéști pi stramăășa năástră jéva //
 ș-o bogoslovéști di la cap p'íŋla piĉăári / 15
 să nu f'íi dicít adám maj mări //
 atúnĉ adám diŋ somn dr'iept s-a dișteptát /
 și-ŋ glas mări a strigát:
 "dăámni! curát m-aŋ culcát /
 da aĉásta l'íngâ míni ĉi s-a aflát?!" 20
 dumnezéu l-a binecuv'íntát //
 "adáme! nu te-ŋcr'ínĉiná /
 nu te-ŋspăjm'íntá /
 c-aĉásta va fi soț'íja ta" //
 dumnezéu pi-adám și jéva 25
 în aúr ș-arĉ'ínt j-a îmbrăcát /
 și-ŋ raj j-a dat /
 și le-a binecuv'íntát:
 "adáme! diŋ toș p'ómi rájulo'
 posă măn'ínĉ / 30
 iar diŋ p'ómul oprít /
 să nú măn'ínĉ /
 câ nu je vóje" //
 dumne [k] adám cu jéva prin raj
 s-a preumblát di porúnca dómnu lu a ujtát / 35
 diŋ p'ómul ăoprít a gustát /
 p'áma-ŋ g'í d le-a stat /
 dumnezéu pi jei ráu s-a supărát /

cu sábiij di foc afárâ din rai le-a dat /
 și le-a binecuvîntát:
 "adáme! pîn_nu vez_lucrá /
 sâ n-áves_çi mîncá /
 5 pîn_nu vez_lucrá cu-asudqári
 sâ n-áves_çi mîncá la zîli uşuári" //
 atúnĉ un deávol nicurát /
 diminjáťá s-a sculát /
 la bált-a alergát /
 10 îm_báltâ [k] coáda-m_báltâ a mujét /
 și-ndărăptu a stropít /
 ș-o multîmj dj-a négri a multít //
 dumnezéu văzín_câ diávolu putéria ș-a arătát /
 îŋ_glas márij a strigát:
 15 "ilíje! traznești cu túnu tău cotít di míni numít /
 di májca préĉistâ bogoslovít" //
 ilíj diŋ tun cînd a trăsńít /
 ĉéru s-a cutremurát /
 pămîntul s-a prăbuşít /
 20 și pi toş_négri-m_báltâ
 ĵ-a prapădít //
 atúnĉ_dumnezéu văzînd
 câ lu ilíj preă_mári putíerj ĵ-a dat /
 mína și piĉóru ĉel drĉept ĵ-a luat //
 25 ilíj îŋ_glas márij a strigát:
 "doámni! pi_tinj te-am ascultát /
 mína și piĉóruĉel drept mi-aj luat" /
 dumnezéu l-a binecuvîntát:
 "ilíj! nu ti-ŋĉînĉiná / nu ti-ŋspăjmîntá /
 30 c-a táli vor fi túnur'li
 cînd vor îŋflorí_pínili //
 c-atúnĉ sâ bať într-o zi di várâ /
 sâ n-ájbâ ĉi mîncá o țárâ //
 sâ bať cu ploáje și cu fuoc /
 35 sâ n-ávem ĉi mîncá cu toş_pînâ-ŋ_zíua mórťâ " //
 iar dumneávoástrâ ĉiŋstít parínt /
 ca doj pomí_mîndri-ŋflorít /
 fíjca sâ v-o_ertát /

căc̣ di la brát o daț /
 căc̣ brátîlî v-o rupt /
 sîngîlî v-o supt /
 fîica-ș cêri jertačúni /
 cu-o mări plicăčúni // 5
 fîica sâ cêri jertátâ /
 di la māmâ / di la tátâ //
 cu mîniî pi brátâ /
 cu lăcrămî pi fáțâ //
 și di urát mai v-aș urá / 10
 da nu știu cî plátâ mi-z da /
 mîiî mi sâ cádi o nafrámâ di iin /
 sâ-ñ ștîerg gurîța di vin /
 și úna di matásj /
 sâ va fîiî núnta voioásâ / 15
 dar în zădár îj cêrirea meă /
 știu preț bînj cã nu mi-z da //
 mi-oj ștérgeî io násu cu mînica sucmánulu
 c-așă-i treába țăránulu //
 și pahăriélu ísta l-aș bea tot / 20
 dar ma tem sâ nu ma-mbăt /
 sâ-l biău mai jumătátî /
 am priétinî la spátî /
 cári di-o săptămínă mâ-ngotesc /
 cu pičóru sâ li fac și lor dóru // 25
 și dicîț iou le-oj beă /
 și le-oj fáčî vóji rea /
 mai bînj písti cap /
 le-oj da /
 și pi tuót i-oj adapá // 30

nicoláj bóta
 Cîrșezidòj [de ani]

fuámea

ē! sa va spun țe țin mîntî / și tárî de múltî ȝorî povjestesc/ újtî
jáca...fuámea //

[Cum a fost atunci?]

5 parínŧî adícătélĕa la a nóștri / neámu nóștru sã vã spun / pi drjept /
ĭa sã láudã / dã o fos_bogát // adícã o avút pómînt múlt / pãmînt vaj! /
uŋkășî / și matúșĭlĭ / sorórlĭ mámi / și...toț // și mai o fost piŋ_canáda / cáti
uŋkéșu ĭonícã șájsprázãcĕ-anĭ o fost ĭŋ_canáda / și s-o cĭșligát / de-acólo o
venít cu șájsprázãcĕ fálc dĭ pãmînt o cumpărát aĭcĭ / eĭ! n-áre de-a fácere
10 acĕjã / da vreu sã spun atĭta cã...am ajúŋs zĭlĭle fuámi / ĭŋ_vĭrsta cĭn ĭerám
dĭ șeáptĭ anișĝór // nu cĭ ĭmblám atúnca la șcuálã // pașteám vítĭelĭ // láptĭ
ĭará cã și ĭŋcĭlĭ fĭrã sã...fi fost de-a fatá sau cum / s-au múls / jáca la móșu
vladút / ícĭ la deál / o júncã o trás atĭta pĭnã ĭ-o vinít și láptĭlĭ // da // nu da
cĭ-ĭ cu láptĭle cĕála / núma láptĭ dacã pĭŋe-acĕeã amú nu ĭará șĭ // ș-am
15 vinít odátã cu vítĭelĭ dĭ la cĭmp / ș-ășã dĭ tárĭ racŋém / "vreău sã maŋĭŋc /
și vřeău sã maŋĭŋc" // nu! uŋ_copilás dĭ șeáptĭ anĭ / cĭ! // númai mamúca /
dúmnozã s-o ĭértĭ // ma și parc-o vãd¹¹ / o luuát o bleșcútã de-acĕeã știț
di cuop_pĭnĭ / ș-s-o dus ĭn ĭ_ğradĭnã / ĭ sã știț la cúĭbu dĭ barabúli / dĭ
cartófĭ / sã scočorásca acólo / puátĭ čavã ĭest / da atúnca...s-o pus / din ĭ /
20 s-o tăĭát ĭm_pátru cartófu cĭála / sau dacã nu din cōr s-o pus / núma sã áĭbã
cólțurĭ // nu da ásta o fĝost / ĭo nu pot sã zĭc_ĭ...ĭn cĭ lúnã ar fi fĝost / ...la
sfĭrșĭtu lu ĭúli [k] ĭŋj sau la-nčipútu lu ĭúli / ùnevã așă cã nu s-ar fi ĝindít
ními cã pu_sã fĭĭ acólo cartóf noj // și mamúca s-o dus / ș-o scočorĭt / și
vĭnĭ cu bleșcút-acĕeã plĭnã cu...cartófĭ la deál / ș-o fĝost / o facút mĭŋcarícã
25 / o facút...cartófu șeála / și ĭo última zi dĭ fuámĭ hĭĭ ĭm_párĭ c-acĕeã o fost
[!] // de-atúnca m-am saturát párcã și eĭ! dor puátĭ c-o mai fost / dã atúnč ĭo
am fost satúl //

[Același]

cĭn nu plojá

30 cĭn ĭerám noj mič / cĭn_nu plojá / noj nĭ strĭŋgám mai mult copĭĭ /
fãcĕám o pãpúșã dim_bulĭéndri / și luam mĭŋcãrĭ dĭ-acásã cĭ aveám /
fĭjecãri / și mĭerĝeám la hotãru sátulu únj ĭerã / d-igzémplu la noj / hotãru
mahálãu și bojánu // și-ŋgropám pãpúșã la hotár / și fãcĕám o crúcĭ dĭ

liemn / dim_bjéjă / și făcăm praznic și-ncipăm a bočí / și ni rugă să deje
dumnezeu să ploaie / și vinînd acasă / ni budăm cu-ăpă / și vinînd acasă pi
drum ploaia ne-ajungă din urmă [!] și ni udă //

domnîca / micuța-n spun // savîenco
dooșasj di anî

5

măma mja tot povistia fuarte multj

io v-am adus la fimie-asta¹² că numa / puteam s-intram la [r] la
hórșicini // io pot să vă duc la moșu mjeu / jef...multj povestești / jef o
facu numa...pătru clăsă // je din o mijj noo suti...șăbzăși hopt di anî arj // ũ
pajșprădăci imi pari că... / jeră mititjef / jef povistia că l-o [k] j-o duș ũ...j-o
ridicăt ũăstrehan¹³ // și j-o dus / jef avjă pătru anî / pisti doj anî di dji / j-o
dus înapoj ajic / uni noj locujim // unj-am facut casa / uni am facut / ajic
jară...casa parintilor luj // jef maj avjă un frati / [!] jef maj aveă un frati /
ũ...și jef jeră // cin au vinit înapoj ajic uni noj locujim / jeră o căsuta vjekj
/ acuperita cu tuotj / așă saspunij la noj / tuotj // [ε] jeră acuperita cu tuotj
/ și jeră crjescută...tot cu burujeni ruată / nu să maj vidjă căsuta din ũ...dim
burujeni / ș-ăpă jef povesteă că zicj... "am vinit ș-am ...facut curățanj / ș-am
înçiput să" / da nu jeră nimica // totuť jeră distrus // totul // jeră distrus
compléct / jeră...nu jeră nimica // și fratele luj a murit / ș-au rămás doj
copij / și jef dup-ăceea j-a ngrijit / j-a crjescut jef // moșu // povistjști foartj
multj // cîntă din năjer / poizij...fuarti multj / istoria rumînijj o stjij la
perfecțe [!] // strășnic multj stjij / o veășă fuarti grjă a avut // da // [...] măma
mja tot...

[Din ce ai zis că cîntă?]

din năjer // așă dim muzicută // la noj saspunij năjer // măma mja tot
povesteă foartj multj / fuarti greu au trăit înaintj / nu jeră cum acuma /
avém dj tuatj / și nu știm dj binj ci să făcim // înaintj nu jeră așă // măma
spunjă zicj "aveăm o cătrînță di purtat / ș-avjăm una carj dj tinut / cari
ișjăm numa dumînica // și caméșj avjă albj...cari imblă-n tătă zija / ș-aveă
carj jeră...jeră dj tinut numa // și nu cum acuma încălțămintj fiej di fiej /
discultă // discultă imblău / ș-inçișă cu catrinçioari / ș-așă imblău atunca //

núma la ġoc / cân s^âduċġáú / și cári ĵerá fátâ mai vestítâ / acéja aviá ċízmĵ
mai frumuásâ / sau ĩncălțămíntĵ mai frumuásâ // [...] noĵ am fost șĵáptĵ copĵ
// ĵo ĩs cĕa mai mícâ //

[Șapte frațĵ!]

5 da // am fost pátru surórĵ / și treĵ fraț sĩntĵém //

[Unde sunt toĵĵ?]

tóț sĩnt [!]
// am o sórá la moldóva¹⁴ / carĵ a-nvațát la mjdicĭnâ / și
ĵár acóto a lucrát / ĩn drókĕa¹⁵ // am o sórá ĵe dnĵeprodiĵerĵănc¹⁵ / ĩn
ucraĭna // ĵ dipărtátâ / și rĵestu-s aĵĭca ĩn sat // [...]

10 aveám frátĵĵ mai mári carĵ ĵésti / ĵĕť aviá șĵăpsprăđăċĵ anĵ // și máma
spunĵă zĭċĵ / ĵĕť amú lucrá // cĭn m-o născút ĵerám strășnic urĭtâ // strășnic //

[Și acuma ești frumoasă!]

ĵĕť viniá di la lúcro / máma așá dĵ tárĵ plĭngĵă / cĭn m-o dus acásâ /
ĵerá leăgĭn ĩnaiĭntĵ / amú nu-s liĕgĭnĵ / c-avĵém pațúț / ș-avĵém ċarĭċĵorăĵ /
15 nu știm copĵĵ di bĭnĵ ĩn ċĵ să-ĵ ĩnĵém // da atúnċa ĵerá liăgânâ / și máma
spunĵă / ĵĕť primeă saláriu la...lúnâ / și viniá acásâ / ș-nu sâ mai uĵtâ /
arunċá báni cĕja așá-n liăgĭnâ / și ĵeșĵă / și sâ duċĕă // nu s^â mai uĵtâ la
mĭnĵ niċodátâ // máma o spus cĭn m-o născút¹⁶ / la noĵ ĵerá cásâ vĵĕkĵ // ca
di dimúlt / nu cum acúma // o cásâ vĵĕkĵ // și máma cĭn ĵerá gravidâ / pi
20 cuptór stăteă // și dim pĵod ĵ-a căzút un șuărec // pi fátâ // ĵa s-o sperĵát /
ș-o dat așá cu mĭna pi uok // ĵo cĭn m-am născút / m-am născut aĵĭċ¹⁷ c-un
șuărec // am avút pi plĵopĵ deșúpre / am avút un șuărec // cu mustețâ / cu
lașúțâ / ș-cuădâ / complĕct șuărecu ĵerá aĵĭca / așá un șuărec cafĭnĵ // cĭn
ĵerá la spitát ĵ-o spus o fimĵĕĵĵ mai bătrĭnâ / zĭċĵ "o sâ ti scuolĵ diminĵăța
25 păn răsárij șuărele / triĵ đĭlĵ la rĭnd / și s^â ĵĭng cu límba di nóo uorĵ" // da s^â
ma fúri / sâ nu ștĵĵ nĭmĵ / sâ ma fúri // dim patúc de-acóto / dĵ úni ĵerám //
și s-s^â púĵĵ ĩn ĕenúnt / sâ ma ĵĵĵ așá-m brátâ / ĩn fáța șuărelu / cĭn răsárij /
ș-s^â língă di nóo uorĵ cu límba // ș-așá mĵ-o trĕcút //

[Aceeși]

30 **la crăċlún**

la crăċlún / noĵ tajém la crăċlún / la păști / s^âtăĵĵ pĵórcu la noĵ / da
ċel mai múl lúmeă táĵĵ dĵ crăċlún // ĩn aĕunu crăċlúnulu / ĩn săptămĭna
crăċlúnulu // ĩnaiĭntĵ di crăċlún / sâ táĵĵ pĵórcu // dim pĵorc / pĵórcu-l táĵĵ
bărbátu sĭngurâ [!]
/ și ĵéu ĵ-ajút / s^âpĭrĵĕști cū páĵĵ / acúm / ĩnaiĭntĵ s^â

pîrljă cu păji cu stuf / știu că jerám mai mícă / și mîerġeám cu máma lă / la huĉ / la pađurĭ crîeștiá așá [ε] noj spunjám húĉ / mîerġeám ș-aduĉeám stuf / cîn jerá acúma uscát // mîerġeám și tăjám / ș-aduĉeám stup // și cu stup îl pîrleám puórcu // da acúma jésti gázū...butelĭile di gaz [!] cu propán [!] / și mai mul_s-ō învățát lúmea cu gaz / sâ-l pîrleáscă //

5

[Cum e mai gustos?]

i cu suf și cu páji / ĉel mai gustós / i șorĭcu sâ fáĉi muáli / și gustós //

[După ce-l pârlești nu-l îngropi?]

nú_nú / nu-l îngropám / il spalám cu-ápă cáldă /

10

[Nu-l învelești oleacă cu paie?]

dă_dă // punĭem tăt așá stúf-ăl [k] lĭngă dĭnsu / ș-așá tătă djasúpra î punĭem // și dăm drúmū fuoc / și jĕt aĉĭa tăt sâ...árdi pájilĭ ĉelea deásupra pĭ jĕt // il curățám înaúntu / il dispĭrĭm / il dispĭrĭm înjumátĭ /

15

dup-acĕea încă înjumáte // șóldurĭ deopártĭ / ș' pártea dinaînjopárte / ș-cápu dĭopártĭ púnim // dup-acĕea împĭrĭm / dispĭrĭm slanĭna / dĭ cárnĭ //

o lom ș-o tăjĕmu frumós / ș-o dispártĭm / cari jésti mai dĭ la pĭnșitĭ mĕi dĭnaúntu jésti slanĭnă / huntuára // o púnĭem ș-ō...tăjĕm mănunțál / și fáĉem / prájim huntuára //

cum la noj sâ spúnĭ / î...jumeárăle sâ strecuára deopártĭ / și huntuára curátă sâ púnĭ dĭopártĭ // da jo dĭ-obiĉeĭ tótul la ũloc / la noj sâ mănĭncă [!] la ũloc //

20

is mai gustósă // și dĭncárnĭ...fáĉim / î kíșĉilĭ dĭnaúntu le spalám / le rădĭem súpĭrĭ_súpĭrĭ // le rădĭem / ș-le spalám frumós / și împlĕm kíșĉĭ / cum sâ spúnĭ la nĭoj //

cu crúpĭ dĭ hrĭșcă / sau cu hórĭez // și tótul dĭnaúntu púnim / plămĭli / sau...cárnĭ / [ε] adăogĭm // și púnim ĉĕápă prájĭtă múftă / și crúpilĭ lĭ fĕrbĭm / și

25

amisticám / pipĭer / sárĭ fáĉim la gust / ș-ápăj le humpĭem // și le dăm...

[Care plămâni? Aia albi sau negri?]

î...niĕgrĭ // niĕgrĭ [ε] dĭ la cap așá / bucăt / șorĭĉĭ / cari dorĭești púnĭ // și le humpĭem // dĭp-acĕeja le dăm [ε] noj le ferbĕm încuptós // máma meă dă...máma meă da încuptós / da noj le ferbĕm pĭ...șparhát / cu_n_sâ

30

spúnĭ la nĭoj // [!] la sat // púnim ũlă / și lĭ ferbĕm // dă máma fáĉeá înaîntĭ le da încuptós / așá înbłéștilĭ di cĭopt / le punĭă așă frumós / și

le da încuptós / și lĭ coĉeá // fáĉeám saltisón / cu_n_sâ spúnĭ la nĭoj // tot îl fáĉim // púnim șhórĭĉĭ / plămĭni niĕgrĭ / ficătu // î...bucătĕlĭ dĭ slanĭnă púnim / cárnĭ / și...tot buhónu / buhón sâ numĭești // îl spalám frumós / îl

35

[ε] rădĭem / și-l humpĭem // humpĭem ásta / și-l púnim la fert / îl coslám / și-l púnim la fĕert // și cîn ĭ gáta / îl scuátim și-l púnim așá / frumós / și-l

acuperím cu cívá grieu / ca jël sâ sâ făcã...și făcim saltisᵛón / făcim cîrnáz
tod̄j // făcîm șúnçâ / slănínâ afumăm /

[Cârnații cum îi faci?]

5 cîrnázu tót așá // cárnî púnjém / slănínâ tăjém mărunțlăt / ᵛusturóĳ /
púnĳm / pipjér / tótul amisticám frumᵛós / și tot așá-ĳ kișçili le rădjém
supțírĳ / frumᵛós / ș-ápo-l pun [ε] il ᵛumpljém / și-l lăsám pîn-a dóya zî // ca
sâ stéje jêř așá o zî / sâ stéje // ș-ápoj dúp-acéja-l púnĳm lã...la afumát / la
fum / il púnĳm / și-l...afumăm //

[Din picioare...]

10 dim piçqári... / piçqári făcém î [ε] răciturĳ la noĳ sâ spúnĳ [!] //

[Cum faceți?]

15 cum făcîm?! // piçqáriĳ...spălátĳ bînjě / î...tăjátĳ / le púnĳm la fiert // și
púnĳm mᵛórcov / púnĳm petruñjĳ / o cĳápâ / ᵛusturóĳ / frúnđâ dĳ dáfĳn / sâ
feărbâ // și púnĳm la foc lin // la foc lin / ĳ púnĳm și ĳ férbim // sâ feărbâ
20 bínĳ pînă cóláneĳ din î piçór cad sĳngurĳ // sâ disfác // atúnca lom și
scuátĳm deasᵛ [k] deopártĳ cárnĳa / să răcĳascâ / punjém frumᵛós farfurĳiĳ /
împărțĳm ĳñ fijecárĳ farfurĳĳ / ĳár đăma...o lom și o stricurám bínĳ / ᵛuntúra
djasúpra o strĳngem // și turnám ĳñ fijecárĳ sahán / și púnĳm s-sâ răcĳascâ //
[...] ĳo d-igzĳemplu maj pun / fac floriçĳelĳ dim mᵛórcum / māj...frúnzâ di
25 pițruñjĳ pūn / cari și cum ĳubjĳști // ᵛorĳ un ᵛoᵛ fiert acófo sâ púnĳ...

[Dar slăнина asta afumată ai zis că o pui în borcan.]

slănina afumată trébu púsâ-ntĳĳ ĳñ slátinâ // o săptămĳnâ sâ stéje-ñ
slátinâ // o sărám bínĳ / púnĳm sárĳ mŭltâ / ș-o úngĳ pi tuátĳ pĳărțĳĳ / ș-o
púnĳm ĳntr-o ᵛălâ mărĳ / și ĳ...ápa feártâ cū pipjér / cu frúnđâ dĳ dáfĳnâ / o
25 ferbém bínĳ / și cĳn sâ răcĳști / turnám pistĳ slănínâ // sâ stéje o săptămĳnâ //
și dup-acéjea o scuátĳm / sâ scúř bínĳ / ș-ápo púnĳm la afumát // cĳn ĳĳ gáta
afumată / cĳn ĳĳ mŭáli bínĳ / ĳ ĳnaintĳ...lúmea-l / punĳá așá bucáz / da acúma
s-o maj ĳñvătát ĳo d-igzĳemplu fac ĳ...cĳn ĳĳ gáta / ferbĳntĳ-o scot / taᵛ așá
bucăt...ca sâ ĳntrĳ-m borcánĳ / cum maj [r] maj bínĳ // pun ĳm borcánĳ /
30 ș-ᵛo...capsĳéz // ᵛo-ñkíd // cu...ș-așá stă ĳă și đoĳ anĳ / [...] dar acúma ĳo fac
ᵛñ fiĳř de paștĳét //

[Cum?]

35 dau ᵛ [k] fiĳrb cápuř / il dĳspărțásc frumᵛós / il cúrĳ tăt / il dispărțásc
ĳm bucăt / și-l pun la fiert // și pun ĳ la ᵛcap pun dóyâ kílográmĳ dĳ cárnĳ /
și ficát / puțăn // pun // și fiĳrb tótu ásta / cĳn să răcĳști dau pim mașĳna di
tocát / ĳ...adáog pipjér / sárĳ la gust / cĳápâ prăĳĳtâ / dóyâ kílográmĳ trébu la
ᵛcap // cĳápâ prăĳĳtâ / așá...duĳĳtâ cuñ sâ spúnĳ la noĳ [!] / de-ábĳá

ruminîță / și totu dat pim mașină / ș-asta ș-amiestică / să pūni-m borcāni și pūnim pi dōozăj di minūte la sterilizāt // și fac paștētă diŋ cap //

[Aceeși]

păcālă

[Știi o poveste?]

pj tîndālă cîn a mǎrs să cumpēri...brînză și smîntîna // nū / lápti și smîntîna //

[Spune de la început.]

înaiŋti vrēmi trăia păcālă // jēl aveá soțije // soțija...lúja l-a trimís la bazár să cumpēri...brînză și smîntîna [k] și lápti // Tǎpti smîntîna // i mergînd pj drum jēf a ujtát i [e] a ujtát pulcūárele-acásă // ajuŋgînd în i [k] la tîrg...a văzútu că ū [k] o fimléji vindeá smîntîna / ș-a mǎrs ș-a cumpărát smîntîna // ja a spus "úne să ț-o tuorn?" // jēf a zís că [k] a scos pǎlărija diŋ cap ș-a zís ē [l] "turnăț-o în pǎlărije" // ă...acúm di úni să cumpēri lápti [l] a mǎs ș-a [k] cîŋ să cumpjri lápti a-ntuors pǎlărija pi dŋos / și j-a zís ē fimléji cēlelă să-j tuárni láptele-n [k] pǎlăriji // întuorcîndu-să acásă / i soțija întrebi [k] întreábă "n-aj cumpărát lápti?" // "ți-aj cumpărát" // și j-arátá láptele / j-a dat smîntîna / jēl întuárçi "acús țe-o arát" / jēl întuárçi pǎlărija...i pj dŋos / și vǎrsă ș-tot láptele / și zícē "aiica am avút smîntîna" //

aurica tuoma
páisprădēce [ani]

sobór pintru pluăji

să strîng a bisjerică...s-adúnă dá / la bisjerică...maj mul [k] maj múltá lúmi / și acóto jésă...pópa cū maj...bǎrbaț cǎri jey prosjésili și la copii dá licuáni / și sǎ purnjesc ū / [k] dá fac slújbă¹⁸ / ș-ápō cōjxǎrǎ bisjerică / ș-ápǎ se pōrnjesc pi drum ū únjē...la hotáru sátulu¹⁸ / și...asfințasc ū fintînili úni sînt pi diať /

[De ce e bine să se facă slujba asta?]

[Capra cu trei iezi]

- 5 jera Țodãtã o cãprã și aviã trej jez / și...într-o zi ja a rãspũs la jez / ca sã-Țcũji Țũșã / și sã nu deje drũmu pĩnã n-a veni ja / kẽ ja miẽrgẽ lã / miẽrgẽ p'ĩm padu [k] la tĩrg / ca sã cũpere di mĩncãri // dar Țĩn dũõsu cãsi lũpu o auzĩt cĩ o vorbĩt ja cu jẽzi / și...
- [Cum a cãntat?]
- 10 trej jez / cucujẽz /
mãmi úșã djskidjẽt //
- și...ja o mãrs la tĩrg / darã lũpu a veni și a bãtút Țũșã / ș-a spus cã...o-ncĩpút a cĩntã "trej jez / cucujẽz / mãmi úșã djskidjẽt" // darã acãl mãri a vrut sã...mãrgã șã djskidã úșã / dãrã acãla mic a spus "nu miẽrgẽ cã
- 15 ásta nu-Ț mãma nuãstrã" / cĩn o auzĩt Ț lũpũ jel õ mãrs lã...la covãlĩ sã ascũtã...ș/d'ĩntĩ / ca sã [k] sã-Ț fãcã glãsu mai subȚĩrã // și viniȚ ĩnapõj jãrã...o-ncẽpút ã...cĩntã // atũnc acãla mãrã s-õ [ε] o mãrs așã la Țũșã / acãl mic jãrã j-o zĩs cã "ásta nu-Ț mãma nuãstrã" // și o lãt / da cẽl mãri n-o-ascultãt / și õ djskĩs úșã // atũnc lũpul õ ĩntrãt ĩȚcãșã și...[ε] acẽl mic
- 20 s-o ȚscũȚs / dar pĩ cẽjãlãt j-õ mĩncãt // și cĩn s-a-ntũõrs Ț cãpr-acãșã ãpõ o vãzút cã tãt ĩ djskĩs / tãt ĩ fãrãmãt / și...a lãt...[ε] atũncșã jãșã di supã...diȚcuptĩõrj...un Ț...jẽzu cẽl mic și...ãlãrgã la mãma lui/dar ja ĩ-ĩntrãbã "ũni-s acẽjãlãnt?" / jel spũni "lũpu j-o mĩncãt" // atũnc jẽ...cãpra...o mãrs... o fãcút [k] sã-Ț fãcã / ja o lãt ș-o fãcút õ grũãpã / și...[ε] o fãcút ĩ scãun din cĩjãrã / ș-ãpo sã [k] dẽasũpra la grũãpã [k] didisũpt o fãcút fũõcu // ș-djãsupã o pus Ț nĩștĩ...nĩștĩ crĩenș uscãtĩ / și...mãșã / djãsupã...la crĩenș mãșã...cu mĩncãri // și ĩ-o kãmãt pĩ lũpu o spus cã "s-ħĩjĩ di sũflĩtu jẽzĩlor mẽja" // atũnc o viniȚ lũpu / s-o puș sã mãnĩnĩcĩ / õ mĩncã mĩncã dã scã [k] scãunu se tũõpjã // s-o topĩt și...ș-a cãzút ĩȚ grũãpa cu fũõc // ș-o murĩt // "scũãti-
- 30 mã cumãtrã cã...ĩmĩ árde sũfletul¹⁸" / da // da cãpra j-a zĩs "Țĩjĩ ĩrdĩ sũflĩtu / da a mẽj [k] la jẽzi mẽja"...

[Aceeșj]

NOTE

- 1 Gest.
- 2 Întrebarea aparține profesorului din sat care asistă la înregistrare.
- 3 Plânge.
- 4 Gest.
- 5 Subiectul accentuează fiecare silabă.
- 6 Gest.
- 7 Poezia, compusă la vârsta de cinsprezece ani, este citită dintr-un caiet scris de informatoare.
- 8 Oftează.
- 9 Nume topic.
- 10 Se adresează profesorului care asistă la înregistrare.
- 11 Plânge.
- 12 Se referă la informatoarea Veronica Cobzari.
- 13 Nume topic: Astrahan.
- 14 Republica Moldova.
- 15 Nume de sat.
- 16 Oftează.
- 17 Gest: pe față.
- 18 Profesoara care asistă la înregistrare îi sugerează termenul.

s-o dezherdát fięcári

5 dimúlt cum / așă zîcê la noi țol [!] țhol / pi pat // tot așă batút / țăsút /
 și c-un țol să-nvăliț și cu únu [k] pi únu dorhê // da amú cum an spus / tăț
 îz bojeri / nu vra împat / pi d'iván // ánu ísta cîn...în septémbrii s-o-nčepút
 școála / câ la noi sâ-nčepi la-ntîj septémbrii / da la romîni i pi čínsprăzăș
 septémbrii // și m-o kemát la școálâ tot așă câ și lē povistésc čevá // și č-an-
 10 spus? an spus cum am învațat nhoi cîn jerám școlári // și ...le-ân-
 spus..."îmblám înp sumán" / șiț če ásta sumánu / tod din â línâ di oáje / "cu
 okînc // če lăa noștri parínj nu lîjará sîșii copkíi lóra?" čid maj frumós //
 da...o fos tímpuri gréli / și nu jerá cu či // da amú copkíi či spun? dacâ n-arj
 gántâ ħorj diplomát nu sâ dúși la școálâ // da nu i? așă și jestj // am îmblát
 15 pâ la cășâ úni jerá cásili maj marj / am îmblát la școálâ // amú o
 școálâ...poate-az vâdút la noi či școálâ jésti // nu jukê himj pãrjetj atúnčâ /
 nu scrie pi pãrjetj // da amú... // și pi ásta școálâ o făcút-o táre frumoașă //
 tot colhózu / čine o făcút-o / či oámîni? // și îj păcát / câ acoló tod banj s-o
 varsát / și făcâ așă / da copkíi distrăbălășsînt / dízhardát / dacâ poate-o
 20 sudujít máma [k] asta ș [e] învațători pjē copkílu lóra / jel s-o dus acásăș-o
 plîns ș-o spus // da mă-sa zîși " máj m-oj dúči jēu la școálâ!" // nu / și videtj
 cum s-o dezherdát fięcári dacâ... //

andrițki lizavéta nicoláevna
 șájzășîpàtru [de ani]

25

cínipa

dacâ samáná cínipa / pi úrmâ după șe jerá gáta cõaptâ cum spuné
 / o zmulgém / o dučê ș-o puném uňává ĩápâ / sâ toké je așă sâ spuné sâ
 toké // pi úrmâ sâ dučá și videá câ sâ dispațăști...di la biătj...cum...niști
 áțâ nu ștju cum le spuņe / ápâo...o scoțê / o uscá // o uscá bîni și pi úrmâ

o bateám / járá bataláú / sâ dîşé aşá bataláú di lemn făcútâ / avé o límbâ
mári / şî batém // pi úrmâ jerá meliţâ / meliţám // maj sâ sfarmá pozderjâ
cum zîcê // şî pi úrmâ dam prin rágilâ / o rágilám / făcém fujorári / o perijer
c-o périjé şî torcém // ţăsâncínipâ / saĉi // ásta o fostăt diŋcínipâ // dim
búci cêjâ făcém... / torcém maj gros şî făcém saĉi // baté ştiŋ tot aşá-ŋ supţiri 5
baté grósu cála şî...saĉi // cosá saĉi şî...dac-avé píne / care-avé...járâ bogát
maj haj! trebúje sâ ájbâ / cari járâ aşá... // [...]

[După ce era ţesută pânza, ce-i făcea ca să fie mai albă?]

o gîlî / încăldá / puné acolo cê maj puné sâpún nuşşé / şî o gîlî /
o da la soári şî sâ nălgé // o zolî / jerá...ştiubéú aşá diŋ pom / cari pom 10
maj grhos / scoţá tăđ dintr-îŋs şî ramîné numa cum...aşá di grhos² / şî
puné pínda acólo xor kar şî scúlîle cîn_o ţás / puné várâ / cànúşâ nu ştiu
cê şî făcê lişî / şî...sâ nălgé aşá şî pínda şî scúlîli şî jerá frumós / nu cum
jerá...tráju dimúlt // dacâ ţásá píndâ / făcê vălătúci / din vaţatúci cêjâ...nu
jerá aşá cumâ...cum dîşî maşînâ di calcát xorŋ nu ştiu ci / da cu c-aĉalcâ / 15
cúsuĉitoarŋ / ş-aşá şî hájniŋe ŋe...li caĉilî ş-aşá-mbrăcá // şî jerá tári curátŋ
şî tári frumóasâ //

[Aceeşi]

la bucureşti

[Când m-am dus la sora din Bucureşti] spúni câ zîşî "noŋ sîntém 20
îŋvitátŋ az la miháj / la dómnu miháj" //

zîc "nim[ic] / voj vâ dúcêŋ da jo nu ma duc de-ăcêle / câ jeŋ îs
obosítâ dē...di pi drum" //

cîn_noŋ aŋstađ la másâ / o pus sóra mása / aŋstat la masâ súnâ
tiŋifónu / jeráú íŋcâ íŋcása lóra // nu ásta maj d'imúlt / nu pátru anŋ / nu / 25
pátru anŋ jerám la bloc // am márs la diŋş / súnâtiŋifónu şî spúni miháj
cála "vinéŋ xorŋ nu vinéŋ? câ noŋ amújésti fráŋilŋi petrícâ" zîcŋ "şî...puném
másâ da v-aşteptám pi voj" //

nu / dacâ jeŋ nu mărg / sóra cu cumnátu / mă gîndéz din cáuza meă
sâ nu margâ "haj merġám" // am márs / am márs apâ...ŋe-ăŋsuít cu íŋftu la 30
a tríjâ letáj / la miháj ŋ-ŋcal'idór mári / da pi mini ma cunoşúleŋ // da
cumnátu-miŋ zîci: "náşa líza" / câ jo n-aŋ spus câ lŋ-ŋcununát / "náşa
líza" zîci "ascúndi-ti" // jeŋ o-ntrát îŋnútiŋu / da...jeŋ stau³ // stau îŋtr-ŋ

unġér acołó /...cumnátu o-ntrat înúntru / zîj / "dom_miháji da nu ş_cîi va
 cáta_o fetiġá" // ieu jes afárġ / cîno văzúd "văj doámna líza / da di úndi
 v-az_luat?" // am márs încásâ / o pus mása / pletricâ dċe [k] da cumnátu-
 mey...câ ári rematízmu / ş-aşá-l doáre piċoárġli / da jel ş-aşá un năntúóġ /
 5 dacă_ar şî [k] ar încápi áġca [!] / jel zîşî câ "jo dacâ ma-mbát şġ_cad jos /
 oprés_cogată ċċerculáġie" [!] // şî spúni...jorj-aísta cumnátu cã_tári il dor
 piċoárġle // da petricâ_ăċála zîşî "dómnu...neà ġícâ" dġişe "jo va spun unġ
 ŧeac di rematízmu" // da ieu aşá an_cascád_gúra / ma ujt şî jo câ şġ_pi minġ tăt
 ma dor piċoárġli / dġíşî "núma kár sâ nu şij fricúós / ti-ġ dúċi la óra
 10 dóúdspreşi ngáptea la ċimitiŧ / ŧúrmâ sâ nu ti ujt / cu ŧíme şî nu vorbéşġ /
 şġ...la un mormâ [r] mormínt proáspád_mormíntát / ti duċ şî jej cy-amíndóo
 mîniġ! ŧárnâ ş-arúnc pisti cap / şî dġċi aşá "doámne / cum l-aj læcuŧ_pi ísta
 aşá sâ ma læacuiéşġ pi míni!" // apăaşá_ăŧis / adíca şî moárâ ş-aċála //
 zċ "jăġ! da læac o maj fġost!" / [!] şî jăca cum //

15

[Aceeşi]

sâ poroclġesc aşá únu pe áltu

[Cam ce porecle sunt pe-aici?]

poréclă...adígâ...vă spun aşá...ădígâ dacâ...ŧorġ úunu-ġ maj grŧós
 ŧorġ cumvá aşá... / d-amú_ŧorġ_ŧġ zġċi búóċcâ / ŧorġ...aşá pi ruséşġ / aşá ca
 20 pútġina [!] / pútġina aşá ŧġ zġşġ // la únu al_ŧfelġ_ŧġ zġşġ // sâ ieu şî únu pi áltu şî
 sã_porŧoclġesc / aşá...

[Şi se supără oamenii dacã...?]

sînt cã_tári sã_súpârâ / da sînt câ núma ríd // e /eġ "zġşġ / zġşġ /lã_sã
 zġcã / şin_şe ári / şî ħi strícâ ħíġe aşéġe / jġ nu ħi strícâ ħíċă_ăşéġe" / doar nu i
 25 dă cū šává încap ŧor...l-or rídġ di dġş // aġġa noġ jġsti...jġsti áşá ŧom cã...
 / în ŧímpu romínuluġ jo an_ŧrăit la dġeal / amú trăġesc aġġ_dġiváli // în tímpu
 romínuluġ jerá úunu maj bogát şî maj tări / áġaturġ / miġiġés trăġesc_ă / núma
 gárdu le dispárt aşá ja // şġġa únu_ŧġ zġşġ burduhósu / câ jġl grŧós ŧom /
 niculáj al dionís / acoló-n lízâ trăġeşġ / da aġş jără pétre-al parfġ / al liséġu
 30 / úni-ġ sãrafíma⁴// şî jġġ s-o_ŧşepút a pofoclġ / cum ħatá⁵ aj înşepút de ásta
 [!] / a poroclġ / şî luġ_ŧġ zġċġ "burduhósu" / dă_ăşála-ġ zġċġ ġġiscă luġ // câ
 dacâ-ġ zġċġ ġġiscă / apăġ sã-nşepġ a sfăđġ de_amŧ / dar jel pişti gard / câ
 núma drúmu li dispărġ / câ drúmu-ngust / ş-aşá sã_sfadġ pişti gard / jo ŧġ

míntj cã jërám bãjët / jîn mintj / cã dacã acoló miġiġeş / miġiġeş apróapi
únu cu áltu jërã // şî sãşfãd'ê / iġzicé ġiscã / aista nu ştié şî...pişti ġãrd /
umblã cu šomãgu / da ašãla d'j-acoló...tãtã veãta cît o trãit...jeġ acoló s-o
sfãd'it sã sã... pîntru poroclã / cã l-o poroclít / čela j-o ziz ġiscã / da šãla
j-o zizburduhós / şîšãşfãd'ê únu cu áltu p-ormã //

5

parpaút serġej d'emianovič
[56 de ani]

ásta nu-j povésti / da ásta-i šî s-o întimplát

[Nu vi s-a întimplat vreodată să vă iasă hoții înainte sau să vă
speriați de ceva? Să ne spuneți ca pe o poveste.]

10

şî sãşvã spun / la şî sãşvã spun dacã jo síngur am pãtít / da
[Dar cum s-a-ntimplat?]

dacã aíše...s-o-ntimplát aşã / jëu am mãrs la pãdúri...ã...iġ
stořojinġétkij / la banġlã sã numejdij-aşa un sat / banġlã / da banġlã // an
sãzút o lunã di zġli // frãtġli ġeu ašãl maj mári...şî jeu şî cu um moşneág /
moşneág-ašela ġncã nu-j mort / din dóispreşi nãscút / noġ d'loġ izdóviġ /
am mãrs ġ acoló...şãtrãžém ġiemn d'ista gros pîntru colhóz / toġ
zagatavlġnãscotém dġn rġpã / nu di flog da pîntru materġal / o sûtã di
cubġš // ş-aninãm cãti doġ caj...la...la drúcu šãla / li scotém dġn rġpã şî je
puġém ştabile aşã-ja / şî viné maşġnili şî li-ġcãrcã //

15

20

sãra... / la vġtrġ d'ġli dupã še nġ...am ažúġz noġ la banġlã acoló / an
lucrát triġ zġlã acoló / dorġém ġm pãdúri / la pãdurãriu šãla şî hazjãġin
jërã acoló / cãġi avé ġrãġdġu lor acoló / tãt // la đãra dóđã ġãpġeã... / ásta nu-j
povésti / da ásta şî s-o întimplát // la đãra dóđo ġãpġeã s-o ġuzġt ġġal
nikizġnd // noġ jërãm pátru / pátru đãminġ jërãm // da ġrãġdġu šãlã apróapi
jërã di cas-ašeję şî dorġém noġ // pãdurãriu šela s-o sculát / şî báti la úşã la
noġ / cã noġ...dacã...ġm pãdúri / ca...cãšã ašé mári / da jërã undi dorġi / ...şî
ni scđãlã pi noġ / jel sínguru / şî púşcã // avé púşcã jel / pãdurãriu / cã
pãdurãri fãřã púşcã nu-j pãdurãri / dacã đđãrmġ acoló jel síngur // jel avé
žġti // la đđãra dóo ġãpġeã ...o bãtúđ ġã...şî o strġgãt pi frãtġli mġša maj mári
acoló jërã şî pi móşu ġisãndru únu / "sculãt" žġši "cã...ġi-m pári cã sġnt
tãġhãri la caj" // noġ ne-am ġmbrãcãt répedġ / ş-am ġnşġt afãrã / ġnşġ...cu cãlu
d'ġn ġrãġdġ / ġnşã da gãta gãta cu cãlu ġnşġt // noġ tãtã žġđã am lucrát / noġ

25

30

am adurhít / ši nu ni sculát jel... / o avút a ni furá cálu // ş-aíş trębuję...áista
 cálu cári rǎspundém jou / câ noj ni iscǎlím cîn_mérzen_câ...dųgítócu şéla
 trębuję jo sâ-l plătesc / da / da // ši...mînţǎním ši az lu păduráriu şála / câ jo
 trębuję sâ plătesc trij mij di rúbľę / da jo prihém... / ásta jerá pi trudohej
 5 cîndavá / nu pi bah / pi đíľe aşá / áhá! ásta o lună prihej pátruzáj di đíľi /
 dá_amu la đí [e] la đíqǎ_aşé ři da píní / píní da la...cît acoló / trij kľíľi la đí
 Țorí cît / cum kícá / ši da dóozáj di capéjš la sfırşítu ánulu / dóozěj di
 capéjš // ši di Țóčere...tăt ánu nu prihej řim [k] nič o capéj_ňic / nič o
 capéj_câ nu prihej // la sfırşítu ánulu socotę dóozej di capéjš / ahá!
 10 cîti...trudohejca avęj pátru sutj Țorj řin_sutj / cîtj dóozěj di capéjš sǎ_duče
 ři-z_da acoló //

[Același]

fintína

la noj la deǎľ / unj-an_řráľ jęu / jęu řin míntj táta o făcút fintínă / di
 15 kátrá tătă // amú fac...

[Cum?]

sǎp gámíni / gámíni sǎp / pǎnă dau di ápă // ši-nčep a clădí // da //
 ă... pimprežúr ásta o făcút...ă grǎp-aşée...puntru fintínă / ápă-ľ pun
 scíndurj la málurli ęste / li-ntǎřesc / câ ši nu sǎ prǎválă / câ dacă jel jęsti
 20 ómu acoló cînd ę clădjęşti / pos_sǎ lâ stríngă ş-acoló rǎmíňi // ápă-ľ pun
 scíndur_tăt ímprežúr / drug / scíndurj / ši jel de-acoló de-amú clădeşti / di
 řos íņ_sus clădeşti / nu di sus íņ řos / pǎnă jęsǎ_řfáră // la noj o fost di
 úņsprǎşi métri fintína //

[Şi deasupra ce-i face?]

şí_deásupra faşém gízdi_ľíľ_ęsteņa cum aşá...cári maj...cári maj...maj
 25 bogát fáşi maj frumós / carj_ľú fáşe aşá / cum...cáreş cum pǒatj // da sǎ ří
 astupátă / sǎ nu říe aşá //

[Şi omul cum iese de-acolo?]

ómu jęsǎ...pi_kétrí / říngur říęsǎ / da i stracuít [k] ij ľlegát / ři
 30 cîn...cîn_de-amú_sǎ-ľáză de-acoló / ápăj jel ij ľlegát ajǎ c-o fúnii / ş-aíc
 gámíni řin / dj_ň_ň_caz câ scǎpăteáză jel cu křisóříľi / řij_ľ řin / il řin / da //

[Dar ca să ştie omul unde e izvor bun, cum poate afla?]

ă...jęsti...jǎgǎ jo říngur aíš unj_ľ_řrářesc fintína jerǎ_ăproápe
 da...bajęři...vray măj_ăproápi_ň_că / ásta...dacă pos_sǎ faş Țorj nu // ápă_ľ

jésti îṅ_sátu mihalîeucă_aîsa únu / după_bălcăuz_aîsta jésti ũ_uom / cam îñ
 vírstâ_jel / ŝî_l-an_kemát pi díṅsu / "unî poş_să găsăsc_jey_ápâ? aîs_la míni?
 cã_jey...nu_ştîu" / jo-s_tréizăşpătru di anî di cîn_trăiej_dę-amú_aîs.../
 trîizăjdwoj_dę anî // fîntîna-ĵ_aproápi / kar...nu / băjézi_vray_ii / băjétu_ísta
 vra-le...jel_aîs_trăiej_da_jel_vra...jel di udát / îṅ_grădínâ / grădína_aveám
 ĉîṅzăj_di sóti / îṅ_grădínâ_ăîs_kar unî tráim // ŝî_l-am adús pi wo_mu_şála
 dj_acoló / ş-o_pus_dóo_sírmi_aşă-je⁶ / ŝî_cum_ŝî_mérzi_pin...piṅ_grădínâ // jey
 zîc "aîs-ja / aîs_ii...dacă_aproápi_să_şîi_d'i...di_saráju_ísta unî trájesc_jey / sã
 şîi_cum_udá_amú-ṅ_grădínâ_diváli / aîs-ja_cătás_ńîja / aîsta_loc_cătás_ńîja //
 ş-o_îmblát_aşă-mprežúr_tăt_ŝî_n-o_arătã [k] nu_ĵ-o_arătát_ńícă / ŝî_cîn_o_vinît
 măĵ_aproápi / pi_cĵorn_ă_dę-amú_spri_saráju_ísta unî trájesc / zîşi "aîs_ję / ŝî-ĵ
 şapá... / aîsã" / ş-o_pus_ym_...ĵarúş_acoló // t-an_şapát_îṅcã_cã_amú_nu-ĵ_cînd
 / ş-aîs_ii //

[Aşa cu sârmele alea?]

ŝî_cú_sírmi_li_şele / jerá...cîn_ă_jésti_ápa / jël...jăga_jel_mérz-aşă-ĵã / ŝî
 cîn_jésti_ápa / ápâ_ş-o-mpreunát? / síṅgură / síṅgură / nu_li-mpreunezá_ă_jel /
 cã_jel_li_şîni_ăşă-ia_drept / jaş-ajã_li_şîni_drept / ŝî_cîn_o

[Şi cu două beţe se mai face.]

ŝî_dóo_bşetă / da_la...jel_sírmi_ári_făcút-anumítã_aşă / şî_razmîer_ori
 cum / nu...nu_l-am_întrebát / cum

[Şi astea erau din sârmă...]

din_sírmi_di_ásta_moáli / da_grosúţ-aşă / suĉít-aşă / alimínju // ŝî
 ímblã_cu_dîṅsa_piṅ_grădínâ_aşă-ia / ímblã_îmblă / ŝî_cîn_ş-o-mpreunát / jel_o
 stat // "aîs_ii_ápâ" zîşi //

[Acelaşi] 25

plorc

dę_aházã_cîţş_mîţîţăj [purceii] li_dam_mîṅcári / li_criştiém_frumós //
 cîn_dę-amú_jey_sã_fac_marî / ...nu_cîţ_ă? wo_bzăj_ńouăzãş / o_sûtã / pişti_sûtã /
 cúmiş_cáreş_cum_î_vra_ŝî-l_táję // ĉi-ĵ_faşém? îl_tajém / îl_partalujém /
 pişóarîle_lę_tajém_şî_li_şarám_ŝî_lę_puném_îm_băñş / li_conşjãrvám // dę
 răşitúrî // dã_di_la_pîntiĉi_luŵãṅ_şî_puñém_ştîţ_rîndurî_di_carnî / puñém_ă...
 tăjém_aşé_dîrjúnĉ / cum_spúni_aşé_bucátă / ŝî_puñém_îṅ_salamúr / faşém
 salamúr / puñém_î_frundîşóarî_di [k]_kîpérî / frundîşóarî_di_dáfin_cum_sã
 spúni? aşă_sã_numéşti / ŝî_puñém / ş-o_puñém_şî_şádi_dóo...trîj_şapţamínî /

cît je sâ je tădâ bunătăti / hîrôzna šeje într-însa // dup-așeje o scurzém / o
 șer [k] o fășém capcóg / ʎo afumám // da / așeja d'in...d'im_porc // da
 rǎestu tajém búcăt̃ marǐ / slănína o dam pim_mașínca // tătâ slănína // câ
 nu ńi plăși piŋ_cărni și șíje slănínâ / câ n-o pot mîncá // da așá bică [k]
 5 numa cárne // ʃi fașém? cáreș cum_ŋ...aŋ_făcút [k] aŋ_șercát și-ŋ_cuptiór /
 am pus în tăvălǐ / în tinzírǐ / dǐ_aléste așá di copt píní // fașém_focų ca di
 píní // puńém_ŋ...cárneâ šeje o puném o sǎrám / olecúțâ o búcăt̃lám / o
 punén_tătâ-n tinzírǐ / tinzírǐli și nu ńí plíni / da și_ńí pi žumatáti // ápâ nu
 tuńnám / câ je slobóadi dintr-însa // kiperǐ puńén_tot / fruŋzîșóari / di sǎrát
 10 je o [k] ș-o tǎs sári cît_ŋ-o trébuǐ / cín_ŋ [k] noǐ am...aŋ_luat-o di pǐ_șoláne
 ápi je noǐ_ŋ-am pus sári cît_trébuǐ // dup-așeje o dăm ŋ_cuptiór // dupa_ș-o
 sc [k] o ŋíném pátru óarâ / dup-așeje dadém aíse borcánilǐ și ńí uscătǐ /
 â...capacélǐli și ńíŋi...distilát / mașínca sâ ńí la porjádçǐ / și sâ maj_ńí vo
 cíțva lucrátóřǐ ca sâ ne-ažúti // únu scođáti di_ŋ_cuptiór / únu púni / únu dă
 15 capácu / unų...ca_șá_șíje ažútóř / óarâ_ăsta_ŋ_ŋ um_porc / noǐ_ŋ nu trébuje
 sâ așteaptám / apă_ʎo dǐ trebu [r] trébǐ noǐ...ne-ažútám / câ dacâ nu sîntém
 mulț în ʎogradâ / ápa_ŋ...invitám vő...vunų_večín careavá / uărǐ vun neam și
 ne-ažúti / și scotén_ș-o consjervám // așeje sâ păstreáđǐ și doǐ anǐ și triǐ anǐ
 / așeje-ŋ mîncári próaspătâ // și maj făčém čava / tuș_łóŋcâ fac / da
 20 tuș_łóŋcâ // cárni...gáta numa scozdim_borcán_și-ŋ mîncári //

[Și cum se face asta?]

o fașém bucăt̃lǐ așá cum la ftaróǐ sǎ_púni / cum lă...la a dóil'e cuŋ
 sâ numéște / ǎğa b_łors_ș-apă_cînd fáși ftar_łóǐ / cac un_felǐ di guljás / tot pi
 rusáști

25 [La felul doi.]

la félu d_łoǐ // apă_știǐ bicăt̃lǐ_așeje / tot așá prǎ [k] dacâ
 vraj...cum...rǐndurǐ cú_slănínâ / cárâș cum_vra // púne [k] o puŋ_ș-o șerb /
 așá oleácă_șo șerb // tot ŋ pun acólo čǐ trébuǐ čuŋǐ așeje ca fripturíca // și
 dup-așeje puném ŋm_borcánǐ de_ŋ_ŋil / ș-avém_ŋ...plítâ d'ǐ la luhínâ / ca
 30 cuptiórás / și_puném și...o herbém íŋcâ o óarâ žumatáti / nu la_ș_ńí_ńí dóo
 óarâ // dup-așeje o luŋ_ș-o consjervám // apă_așeje sâ numéști tuș_łóŋcâ //
 așeje-ŋ gáta di mîncát / unǐ_ljubóǐ o jeǐ dac-acéľǐ unǐ_tǐ duč...o jeǐ_ș-o dískǐ_ș
 ș-o mǐnínš_ș-o...pínâ cum...așeje-ŋ gáta / mîncári gáta // [...]

[Și din picioare și din cap ce se face?]

35 noǐ utǐ_ŋa čǐ fac / adičǐ nu noǐ / jeų / jeų nu ștu álŋ cum_ő / fíicari áre
 u [ε] ʎobíčéǐ a luǐ čǐ ștǐ / čéja fáči // jeų li taj / kar nu_atúnča / le-o adús
 caldúțâ / le-am_luat și le-am [r] le-an_tajét / cît ŋcápi-m_borcán / di cît_ŋ
 â...nu / cu cárni nu tarǐ / așeje núma șolánu și kelișóarâ_șá_ńí // și jeų și le

pun la undít / îĭ tăjět ápâ ĩņ sáre // kár ġíni sári ŝi ĩe pun ĩm borcán // ŝi nu
pun ĩic ăŝa ŝi ĩe-astupát ŝi ĩe-am puzJa ráŝi // ŝi ŝád /

[ŝi ce faceți din ele?]

răŝitúri fac //

[Cum se face aici?]

cum? ĩăğ-aŝá ĩi scotĭém / li puném ĩĭapa avé sáre / acóló torĭém
un...um bogíz di uăĭtăt / cã oĭátu scoăti sára / á cru scoăti sárĭa [k] sarátu /
sarátu á cru / ŝitiĭ // ŝi ĩ scoăti tăt ŝi de-ámú punénJa ŝert // dupa ŝi li puném
la ŝert / tráŝi ŝárbâ ĩņ vóĭe / aŝéĭă răŝitúrá cárĕ ĩe ŝerbe-ņ vóĭe ápâ ĩe ĩ álbâ
/ răŝitúrá álbâ / sã cunqăŝti fúndu [k] floáreă la... / ĩo aŝéĭe răŝitúrá ĩi plaŝi
ŝi sã cunqăŝti floáreă la tálzer // dĭarâ tálzerli tăt fiicári ári floári / paņă sã
vĭedi // ŝi dupa cĭ...ĭel trébũe ĩncĕtu tári / cĭņ ŝi cĭņ um bulbúc /aŝá cã ŝi
vraĭĭ...răŝitúri ŝi mĭncăt frumqási ŝi buni / apâ trĕĭe ŝi ĩe puĭét ŝi uĭtáz dĭ
dĭŝsâĭi / cã li las ĩnŝe-nŝét / nu la foc răpidi / aŝeĭă sã numescă răŝitúri
fugăriĭi [!] / da ajĕŝeă răŝitúri búne aŝá / ŝi ġústu nu perdi / dor cĭņ sã
fĭĕrbi...tătă ĩrĭóznă aŝe / ġústu ŝála tătă ĭesă ápâ // da / da / da ĭeĭ aŝá ĭel
ĭŝă s-o priņŝă grăŝmĕă aŝe / ŝi ĭel dĭe-amú ĭel tihĭoņco ŝád ŝi...mai
dăņ ŝi pi rusăŝti [!] / ŝi ĭeli sã...ŝi-z búni // ŝi áŝta fáĭim //

[Când le pui în "talgere" cum faci?]

cum? ĩ...untúra o luam / deásupra / cu gazĭét / dacã nu cũ gazĭét ápâ
ĭĕŝti dĭ-ĕŝte ŝi...salfĕĭci / ŝi untúra o luam tătă cũ salfĕĭcile ŝeĭă // ŝi pin
druŝĭăc ŝi pim bint o strĕcurám / cã ĭeli au cõlanăŝe / ŝi útĭă cĭņ fo [k] cĭņ
luám noĭ răŝitúriĭi di la foc / da cĭņ li puném la ŝert puném o cãpă ŝi doĭ
caĭăĭ di usturĭóĭ / cã tot ĩe ĩrĭóznă aŝe ŝi frunziŝqári // ŝi dupa ŝi li scotĕn
dĭ-amú tăt / ŝi cárĕă ŝi tăt apâ puném usturĭóĭ ŝála / da ŝi nu ŝárbâ // dacã
ŝi ŝárbâ ĭel olecúĭa ĭúŝca ŝeĭă-n usturĭóĭ / dupa cĭ usturĭóĭ ŝála ĩo ĭŝit ĩirós
/ ap de-amú ĩe strĕcurám ŝi li puném pin tálzeri // puném carnĭĭă / carnĭĭă
cum vraĭ // po ŝi ŝĭbâ di ĭiĭcor saĭ po ŝi nu puĭ ĩicâ // da carnĭĭa ĩo ŝ
aŝá búcaĭáli tot aŝá cárni di ĭubáĭă cárni ŝi pun ca sã am sã pună frumós ĩn
[e] ĩn t [k] ĩņ farfurĭĭi //

crĕĭtu ána ivánovna [zisă] anúŝa
am pátrudăŝiĭòpt [de ani]

5

10

15

20

25

30

jĕu așă coc pîni: o...prifăc dŕójdeă / ma scol dimineățâ / jo mă
 sc...mă...pă la óra dóyđsprăžăși prifăc drójdiă // cã la óra trij ma scol // ș-o
 framínt / cã n-ári síni / jo am o soácrâ... / îj búñă / da știț...scrieț?⁸ máma ta
 5 je ti crĕdi da striínu nŭți crĕdi // și ma scol di noápti...și framínt / după și
 framínt...dóo óarâ șadi și creăscă / jar o tăpușăsc / cã je dacâ di și o
 tapușăz di ș-o prelucrĕdă / di șe pîneă așeje-j pĭățurĭ / je sã je pĭățurĭ / je
 așă víni parcă...túcma sã tokĕști-ŋ gurâ // dup-ăséjă și pun...ung tinzĕrĭ / o
 pun în tinzĕrĭ / pan_nu crĕști... / cît am pus-o jo? o zumată di tinzĕrĭ // je
 10 tre_și creăscă așă: zumatăti zĭsĭe plînă și áltă zumatăte afărâ // di dóyđ horĭ
 tre_și creăscă // ho da [ε] așă o párti o pun / dóo pãrștrĕje și creăscă // da
 jĕu cĭn am pus-o-n tinzĭrĭ / am mãrs / pãn-a crești șĕli dóo pãrș / jo am
 mãrs și am făcút fócu // fac o óarâ fócu / așă la cuptĭórĭ / îm_fac_cólo fócu /
 și dupa și...sã ardĕ așă...cum v-o spus dumeaie?⁹ cã sã...algĕști tăt șĕriju /
 15 jĕu scot_î...jãráticu / tăt îl scot // dupa și îl scot_jãrátĭca și vãd cã și nu ard
 jĕu pîneă șeja /am or tarĭt hor hurlujălă pentru pĭorc /šáváj crúpe de-așeje
 / ăl zvirĭ pi...pi vatrâ / jĭdacâ o luat řápidi _floc / jĕu nu dau pîneă //
 cum o dau cum o árdi // da așă...maj lãs sã potoleăscă / maj aștépt olĕăcã
 / maj șadi un ...trij minŭti pátru minŭnu lasă_șinș minŭti / jar ăl șerc / jar
 20 azvirĭ așă o mînă di faĭ[r] faină // dupa și sã...fãina șeje...de-amú daca nu
 s-o aprĭns / de-amú așĕ je jĕsi fum /gata jĕu îl trag fúmu șála cã și nu
 íntri-m_pĭni / dau pîneă // șad la cuptĭórĭ pan_nu sã rumĭňești // dacã greu
 sã rumĭňești / pun_î...guráriu / dacâ nu lãs așă / ș-o óarâ řin pîneă-ŋcuptĭórĭ
 // dupa șe mă ujd la șas / sã fáși o óarâ / la și óarâ am pus-o / și la șe...la o
 25 óarâ_o scoátem de-amú pîneă / sã poátĭ de-amú mĭncă // ș-o jĕu și hã?
 [Se coace într-o oră?]
 dă / sã_cóăși-ntr-o óarâ // ș-o jĕu pîneă_șeje ș-o pun ș-o-ŋvãlĕsc / și
 avĭem dóo sãptãmĭni di mĭncát // je sã nãsprĕd la jo o fac proăspătã // dă
 30 hĕu [ε] a hĕu barbát îj cam slab la d'ĭnt / și jĕu proăspătã_o fac întódĕauna
 / la áburĭ // taj hriŋcŭta / am spečĭalã pintru áburĭ / ș-o pun ș-olecŭtă_ș-o
 jĕje áburi / și jĕu...la noj po...poș_pîneă... / laș_și_șĭi di dóo sãptãmĭni da
 pîneă-ĭ proăspătã //

[Aceeși]

bábâ ħjágrâ

bábâ ħjágrâ / ujtátî-vă cum fac jo bábâ ħeágrâ: cárêş...cárêş cum şî
din_cît ári / dacâ aj_maj din şi / faş maj dim_mult / maj

[O babă mai mare.]

nu / maj_búnâ / da dacâ n-aj d'in şi / faj_din trî [ε] d'in trij_úóyâ / d'in 5
dóo úóyâ / j_dî_ũ_úóy // bábâ faş/é // jo vă spun / cum şî aj / tîăt aşá faş //
jeu cîn_am tăt şi ħi trebujéşti fac_â...fac bábâ d'in_nóo úóo / din_záči úóo /
pun_o_kíîâ dî_fáinâ / de_ásta picluítâ¹⁰ / um_borcán dj-uj_kíî / ştiţ / nu batút
/ di_fáinâ // aj_pus-o / ...aj_pus_dúáşi úóyâ / după_dúáşi óo as_pus_uj_kíîlográm
di_láptî [r] di_láptî // după_kíîlográmú şála di_láptî as_pus_um_pahár d'i...di 10
ol_úój / di_rásarítâ // după_u...olójú şála punét_o_língurâ...búnâ dî_sódâ // şâ
o_sútâ di_grámi di_úóúăt // da dac-avjéţ_ş-olecúúz di_rakíú cã_tári buórŋîli búni
fáşi ca la_fágurî [!] / ħŋcâ nu-z_maj_gătî cu_minî / câ jo_cîti_ştiu apâ... / ásta
bábâ ħjágrâ sâ_numéşti //

[Şi ce faci cu ea pe urmă?] 15

sâ_mâŋcâ [!] ħi_o_puñe [ε] úo_frãmîntám_gînişór / da_ştiţ_cum?_întáj
fáina_sã_púni / şî_úóuli / şî_olecúúă_ăşá...postúpenu_ştiú_ó_frãmînt / câ_dgarâ
dacâ_t_ornî_j_tăt_úodátâ_apã_fáina_şele-j_bóturle / da_je_treje_sâ_faş_aluúátu
d'jes / ş-ápâ_to-l [=tot_îl]_rãrjéşti_îl_rãrjéşti / treb_j_tári_distúl di_mult_â_mult /
da_úătátu_şî_s_úóda_cîn_o_puném_în_tingîrî_kar_s-o_puném_îŋ_cuptjórî / 20
misticátâ / şî_cu_ċişleág_ac... / ħî?

[Şi cu chişleag?]

şî_ċişleágu_dacâ_jeşti...dacâ_n-áveţ_úotáj / punét_kişleác //

[Ş-o puneţi în tavă?]

da / şî_puném_în_tavá_şî_o_puném_îŋ_cuptjórî / cárîş_în_ca_ċi [k]_îŋ 25
cuptjórî_mári/-ŋ_cuptjórî_mîŋtâál_dj_ésta...di_lã...di_cari_şe_arî / şî_cum...cum
ári // şî_la_plítcã_poş-o_cqáşit //

[Şi fără zahăr?]

ě!_şî_záhâr / cum?_şî_záhâr / n-o_j_fi_spus_záhâru / uŋ_ştacán di_zahár /
da // 30

[Şi iese bună.]

da / j_ésâ_babâ

[Da' de ce-i zice "babă neagră"?)

cã_j_é_víni...â...tjutŋíú / víŋ_aşá-ntunicátâ / tutuńíú /

[Se rumeneşte.] 35

jerá sǎ ma múști un șǎrpi mári

5 merzém ašǎ cum...cum_vǎ spun mǎiș copkǐj / nu / merzám la
cúpercǐ // și jeṛ ṛṛloc și jeṛ um_bǎjǎt / și catán_cúpercǐ / știén_cǎ cupe [k]
șǎrpi sǐnt // ș-an_luat um_bǎz_dǎ...și l-am apúcat un_șǎrpi tamán d'ri la cap /
ašǎ ja¹¹ / di la cap // da jel_â olecúťǎ maj...maj supťiri dícit mǐna // șí_cǐnd
l-an_șfacát ṛṛlog di bǎť / șí_cǐnd am vadút cǎ jel la mǐni...și ma múști... / o
10 aruncát cǎdǎ_ápǎ_mári / jǐ_cum jerá da jo jerám di vo șǎpti Țopt anǐ ašǎ
cam jerám / o aruncát cǎdǎ_aíša¹² și ma nádușám ṛṛgít // șí_fiétǐ¹³ o luat
bjéřṛli și hǐ trážé și pișťi_mǐnǐ și pișťi_cap / și da de-amú_jerám_vo șǎpti fiéťe
acoló și di-amú_jéli și¹⁴ i maj barbǎtoázǐ da jo de-ámú_și "ma nádușáz / gáta
mǎ nádușáz"¹³ / cǎdá/ jeṛ / șǎpti...catán_și pǔťéri-ṛ_cǎdá // ș-o aruncǎ
și...cǐnd_de-amú-o dat cu bǎťu ș-o dat cu bǎťu ș-o dad_de-amú l-o hrușít / ab
15 de-ámú jo m-am slobozít / m-an_dat ašǎ jǐ_jerám albástrǎ de-amú / spuné
fiétǐli jo nu știṛ / fiétǐlǐ // jǐ-an_kicǎ_de-amú_jeram_maj mult mǎrtǎ ašǎ
jǐdém / dǐ_șpǎjmǎ úna / ș-a dǎjleǎ ma strǐnzé_aíș-jǎ¹⁴ / și jelǐ cǐn_ǎ_ápǐ
d'ṛṛ-amú l-o ušís șǎrpilǐ žéla / da...avé um_ǐmétru și ópzaš dacǎ nu maj mul /
nu piști doj_avé / cǎ noj nu l-am mǎsurát_j da ašǎ luṅg // apǎ_sǎ vǎ spun cǎ
20 olecúťǎ maj supťiri dícit...dícit_j mǐna // la cap cǐn_l-am apúcat / jo ṛṛlog di
bǎť am apúcat / da jel ṛṛbjéřǎ di_ésteǎ...di ștejǎr / cam combáti di šej / sǐri
řǎj / ș-am avút-o și jeṛ putéri-m_mǐn și jeṛ_jǐ ṛṛném / da jel nu...vra și ma
muști / și tot ṛṛstřǐgǎ cǎ și ṛṛn mǐnǎ_ašǎ-jǎ și nu / și jelǐ tod_dau piști mǐn
piști cap / di fricǎ copkǐlǐ šǐjǐ jǐj pal'éu cǎ maj tarǐ...piști mǐnǐ pal'éu / di
25 fricǎ / da / și l-au hrușít // și dacǎ l-au hrușít apǎ_an_șcapát //

pqarca sǐmťǎști

[Porcii mistreți atacǎ oameni?]

30 nu! atǎcǎ da știť cǐnd_ǎ? cǐn_fáři puršéj / am paťít și di ásta / va spun//
am mǎrs la frátǐli_lǐ táta / și m [e] an_yǎst Țo gáurǎ / da jǐj o ișít / ašǎ mǐťǐťǎj
/ da jǐj tarcát...cu álbǎ și cu njégru / cǐť_ș mǐťǐťǎj / și o ișít_ǎ únu ašǎ

frumúșăl / da jo așă ăm jubít di...se-j mîștîăl tăt h-ára...h-ára drag (!) // și tăt h-e...numa și cît o ișt / jéjel m-an dus jo / jé hje! cîn o audít / da je poarca sîmțăști cîn iș la cújbu jii // o vinít frátîli lú táta / o audít cã grohđie poarca / díși "șinivá jésti la cújb" // cîn o vinít / da jey amú am íntrát ínúntru și purșej-așej cîn únu-m brățâ áltu-m brățâ / și carîji púpám / carj... / ă! da jii 5
așă mîștîăl / da poarca viné...o...fulžerá nu vîné je / și...ta [k] și frátîli lú táta s-o suít îm patcánu di la cantón nu dipárti / ș-o vinít rápidi și vádâ / și cîn o vinít m-o suít îm patcán / și nu mă suítâ-m pačán / ma rupé poarca / mā rupé / o zîs c-așă șarjé...jel spuné zîși cã "jey de-ámú o-am ínvalít 10
acoló" cã ma temém / zîși "așă șaré la...ca | [r] ca lupu ca cînîlî " / cã ș-amú fost jey / ș-an catát // ș-așă l'e hinoșă și așă mult timp nu s-o [r] nu s-o dus je de-ámú s-adúcâ di hránâ / cã și temé cã și nu mai víjî la...la purcêi //

[Aceeși]

ñi povisté táta di la răzbłóji

ñi povisté táta di la răzbłóji // cum j-o luat îm pljěna / cum...jel cu 15
stolóva / și cum o vrușî-l iñ...lă-mpúști niémťi / și j-o luat cu...cu țărúťá cû
tjătu / și fașé mîncári la ofițărî // ș-o iș cã dup-așejé l'e [k] j-adușé mîncári
acoló la...lă puñé și gujî din tăt tálžeru //

și dupa și mîncá / šoláni l'i "na moldován și jé și mánîncâ!" //

da táta zîși "ápâ jey amú facút ș-o mîncá šoláni? jey am mîncát cáрни 20
înaînteá vga stâ" (!) // da h-o povistít sarácų cît o trăs / cum l-o luat...îm
płólsa-m pljen / tot cu stolóva / jel cu [k] jel o avút noróc cû stolóva o
fost / și fiicari...știť...cum...cum n-ar și / răzbłóji cum n-ar și / dacâ o priņs
stolóva jii fiicari di mîncát au grîjî / sâ ápire a luj stómác // și dacâ lâ
prindé cû stolóva apâ jey jerá bucurój / gînjî cã au di mîncári / haj lasám pi 25
ómu istâ / gînjî cã ári di mîncári // și l-o luat tăt cu stolóva / și jel pregaté /
cum bun jerá l'a niémť / la niémť / la...îm płólse/-m płóșe / úni...úni
jără...cu rușî / úni...úni nimeré / jel cu mîncáreă jěrá / și jel scapá di tăt //

jel cu a [k] mîncáreă o scapád / d-apî jel hî spuné "fiților...cum vrăș și
cum da...da jubít" đîși "lú cru hēu / cã" đîși "di tăt an șcapát / di tătî ré l'i / 30
da știť pin răzbłóji...po și șî cîđ dí greutátî / dácâ stómácu iș pl'in...apâ" /
își "tăt iș bun / și șanátáti / ómu-j șanátłós / și uđđ di tăt / da dácâ stómácu
iș gol" ăpî đîși "nu-j hîcâ / đîncolo pușcâ / dincólo nu-j și mîncá /

díncolo...nu i ápâ / díncolo-ncóáši" / da jel dîši "jeu...jeu amú amú luptát" /
câ_păñ la berlín o fost / da...o scăpát //

[Aceeși]

cu colíndu

5   jeu...am ímblát cu șás [k] cu trii băjés și trîi fléte-am ímblát într-o...î
ánu ísta kár am ímblát // am ímblá noj...maj mul di zú má di sat am ímblát /
da merzém pi la cásă / ferăástră și spungáj colíndâ //

[De unde-ai învățat colinda?]

10   da di la fétili șéleă am ínvățát // noj íntáj...jerám íntáj trîi băjés / pi
úrmâ o vinít fétili șéleă / jeráj trîi féti / fétili șéleă avéu steáúâ // noj cu
steáúă de-ámú...cu steáúă dj-amú-ăa...și noj ne-ámú fácut o compánii
íntreágâ // jo cu dínsele-am ímblát păñ la dóospășe...de-amú //

[Și ce colindă ați cântat?]

15   a...trej păstóri / ă...și maj cáre? noj trej păstóri cîntáj și flórii dálbe
núma //

ursáki serjóșa

[12 ani]

n-án rupt mína

[Cum ți-ai rupt mâna?]

20   ēi! ni zú c...ni zú cám / ni băteám ... ni bătiám pișe ploh / ni sujám pí
poñ și ni dâdeáj jloș și m-o-mpinș și...cínă...cínă cázút apăj n-án rupt
mína // ș-a m márs la pășcăúť și...úómu čála cáră trăbújá sâ ši [...] am
márs lă...la nou su [ε] nóho súliță ašijă acólo mî-a...pi narcúóz / narcúóz și
25   n-g-a îndreptát // ș-a pus gîps / jeráj cu dreapta // nu scrijám la școálâ /

[Era bine!]

jerá [!]

[Dreapta?]

dă / și jo am fost ruptă și stînga //

[Cum?]

stîngă...atúnca săreám_â piste bánca // aņ_sărit și slućáino...[ε] am
pus mínă_ășa și s-o rupt // și m-o dus...acólo și mă...pân_ă urmă mî-a puz_
gips //

[Multe ai pătit.]

dă / aņ_fo [k] cîņ_aņ_foș_la...¹⁵ maj o dátâ la pădure / mă-ntorcăm și 5
m-o mușcăt uņ_cîņe /

[De unde?]

diņ_spáte /

[Păi ce i-ai făcut?]

jo merzám / da jêl acól_ăveă...cred c-a priņs vriũ_jépurle / și 10
j-a...ă...și mîncá // da jo trećán_da jêl s-o lya_după míne / ō_alergát / și m-o
mușcăt // și óamiņi...l-o hăbăzîd_bîni / j-o da_d_batăje / și...amú de-amų...pi
úrmă nu l-am..nu l-am maj_vázút //

damián vitáli

tréjspreši [ani] 15

di paști

di paști toț_j mărg la biserică / â asfințasc páscă / trebuie sâ mănînce
di príma dátâ númaj_j di cîj_ă sfințít_ă / mîncári sfințít_ă // pi úrmă di cîilantă
cári.../ câ nu toátâ demîncăreă trebuie...câ o dúcem la asfințit / dar cê-j
maj...prinćipál // 20

[Așa, și?]

sîmbîță spre páște se fac fócur_j //

[Cum?]

se adú_c_î cu foț_j di la mașín_j / d_î la...tráctor și pun_î...pun róșile și
aprínd_î / ș_î toát_ă noápteă șad baiéț_ă acólo // 25

[Pe deal?]

pi d_ăálur_j / pi tologáțe

[Și strigă ceva?]

nu / nu stríg_ă? núma fac fócu / ș_ăde / mănîncă // ș_ăde și spre sárâ
noápteă trebuie di mers la biserică / noápteă-j_pástil_ă la noj_ / o fost / și jêj 30
d_î la fócur_îli cê_ă o márs la biserică //

[Ovă roșite se fac?]

da / sâ fac óo r_ăóș_î /

[Și numai roșii?]

șî di tăt félu /

[Înflorate așa?]

da / cu florî

[Împistrite sau cum se cheamă?]

5

da / împistrite / cu múlți florî //

[Știi cum se fac?]

mămúhğa fáci / buhíca / darî nu florî / așa numa rúșî /

[Dar n-ai văzut cum lucrează?]

cum sâ lucreázâ n-am vădút / núma le-am vădút // știú / tătícă al

10

meu spuňğá cá cu cîrâ sâ dîă / ca sâ nŭ cînuî pui în ŭ...în castru lîca cîcîă
úni me șerbî / apâ sâ nu se jéji floárega cîcîă / șî cu cîrâ / pi úrmâ dupâ ce
tăti s-o spus acóló jeli sê roșéște tot óru și râmîně numa floárega //

dóina gidúh

tréisprițe [ani]

15

sátu nóstru s-o numít glodqása

într-o párte di sat jeráú romîni / dar între-áltâ párte jêráúî ruș // și
iija...mergá qáminî la qáminî întrebáú:

"Cine-s acóló?"

da jêj o zîs / da rușî spuňğáú "ne sfájéj" / nu-s a nóștri

20

[Ilb] " nu a [k] nu-s a nóștri" ¹⁶

[la] "ne sfái" //

și jêj o fostî...sátu nóstru s-o numít glodqása /

[Ilb] glodqása / da jel amú-j curát / núma glod jerá /

[la] da / și dup-acêe apu o spus hêsflóje / câ ne sfájî / di la cuvîntu

25

ne sfájî /

[E sat vechi, ați auzit?]

[Ilb] da / în ánu o míje cîp súde / aveá un documént maj...fel de fel /

și de ji [k] dîjstóreă / și jêj...acóló jerá scris în cê an o loxát náștere / întáj
cuň sâ numeá /

30

[Sunt ruși aici în sat, ucraineni?]

[Ilb] ucraînjénî așa

[la] ucraînjénî nu preă sînt / da ruș táre puňîni sînt //

[Biserică aveți aici în sat? a fost întotdeauna?]

[Ilb] da / nu / întăi cînu fost înaînte glodgása o fost o bise [k] jo aṅ
 ŝitî documente ŝi...întăi ierá-n ŝintirím acólo o bisericâ mícâ ŝ-acălo dămîni
 sâ strîngău se rugău... / ŝi...iar mai pi úrmâ a fost conŝtruitâ ásta...ásta máre
 / prímu ḡomî care-a...o cǎrát peátrâ lésti în ŝintirím...mormíntu lui lésti
 făcút din peátrâ / peátrâ máre / făcút crúŝi / ŝ-acoló în ŝintirím sle...se
 păstreáză bisericâ cîi care-o fost // un castél mititél / aŝá miticút / a [k]
 n-áre [r] n-áre úŝă / íncă n-áre uŝă // acoló léste ḡn...ḡŝtîp îṅ crúce
 acoló îḡ

[Ia] isús hristós

[Ilb] isús hristós / din ḡemn / mititél //

[Aceiaŝi]

oleána

într-o-mpărătie trăjă odátă un împărát // jel aveá doḡ copíḡ / o fátă ŝi
 un băjăt // pe băjăt îl kemá vǎ [ε] vaŝilicǎ jar pie fátă oleána // cînu pǎ [k]
 împărátu de-ácúma trǎbueá sǎ moárǎ / jel ḡ-a spus băjátu luj:

"ascúltă pe oleánǎ / pένtru cǎ ḡa lésti mai máre ŝi mai coáptǎ la
 mínt'ě" //

jel o spus cǎ "bíne" / da jel cum a murít împărátu / l-au înmormíntát
 / frátim'e ḡol'eni s-a îṅsurát // a luyat ḡ...o fátă rea // jel se dućǎ la vînătoáre /
 jar fiméja lui a mǎrs-ŝ-ḡa luyat ŝ-a tăjǎ toáte cḡózim'e la caj // cînu a vinít
 frátim'e ol'eni / merz'e ŝi-ntreábǎ d'e fiméja lui

"cîne mń-a tăjăt mńie cḡózim'e la caj?"

da jel [k] ḡǎ spúne "du-ti ŝi-ntreábǎ de sórá-ta / tu pi díṅsa o as-
 cúlṡi" //

a dóḡa zi jel tot mérz'e la vînătoáre // â...fiméjǎ lui merz'i ŝi strícǎ
 toáti cǎrúṡile li fármǎ // jel vîne acásǎ ŝi-ntreábǎ:

"cîne me-o fármát [ε] me-a fármát cǎrúṡim'e mǎle?"

fiméjǎ lui jǎrǎŝ spúne "du-ti ŝi-ntreábǎ de...â sórá-ta / cǎ tu pe díṅsa
 o ascúlṡi" //

jel a-nhamád doḡ caj la cǎrúṡǎ ŝi o kámǎ pi oleána //

"oleána fátă frumgásǎ / vînă-ḡcoáce / haj mérz'em îṅ códru sǎ-ti arát
 ḡḡo [ε] ḡḡcopác cu [k] îṅ care léste ḡḡcuḡb cu ḡǎḡo di áur" //

jel a mǎrs îṅ códru / jel o suít-o-m pom ŝi a l'ágát-o / ŝi ḡ-a tăjét
 mńile di la coáte // ḡi spúne "cum tu mǎ-ǎi tăj [k] mǎ-aj fármát cǎrúṡim'e
 ŝi mǎ-aj tăjét cózili la caj / pi míni m-o durút / pi tíne to'trébuje sǎ tǎe

doárá" // â cînjel a vinít acásâ / oleána a ramás împom plîngînd // pestę
vreo trei zîle pe-acólo o trécut ũîmparát // jel o auzít čav [ε] câ činevá
plînge împom / și-ntreábâ: "dacâ jești fátâ mícă mi-î fi sórá / dacâ jești fátâ
tínârâ mi-î fi nevástâ / dacâ jești mai j bătřínă decíd mîne mi-î fi māmâ" //
5 cîns-o suít acólo sta o fátâ // a coborít-o și a dus-o-acásâ // jel a kémá
dóctor și j-a l'jácuít míni'e // dar j-á trim [k] ja darâ [ε]

máma lui spúne "č-áj adús fáta astâ acásâ fărâ mîni?"

dar împarátu čel mai bătřín / tátál [ε] spúne "jeu pi tíne te-aj luyát /
lásá și jel sâ jéje cari vra / fiméje" //

10 da le-a vinít o scrisóare și ple [ε] pe împarátu čel tînăr l-a kémát la
răzbój // oléána a rămás acásâ și a născúdoj băjéti / cúpárul di áur //
dar...împărâteása čâ mai bătřínâ / cáre fiméjă...ca máma / máma lújâ a
trimás lui o scrisóare cáre j-o scris čă fiméjâ lújâ a născút doj băjéti frumós
// și j-a dat la ũkom / da ómu čála s-đa dus pe la...frátile uol'eni // da

15 fiméjâ acâ j-a dat vin cáre adóarme și j-a luat scrisóare și a čitíși j-a scris
câ a născúdoj cîni // s-đa dus cu scrisóare acólo la bătálje și j-a arátá
scrisóare / dar...împarátu čel tînăr j-a scris "lasâ fíje cu cîni / d'č-ámú
lását-o acásâ" // da jel jar...ân a dóđa noápti jar s-o dus încoló la...frátile
uol'eni // jel [ε] fiméja a lui frátile uol'eni / lu yasil'icâ j-a dat â vin jar

20 care adóarme și j-a scris câ s-o alúnge de-acásâ / cu tótu // și a vinít acásâ /
j-a čitít â máma lui / împarátuluj scrisóare și j-a l'ágát copi [k] j-a spus
oleána ca sâ léže copíji la git și s-đa dus // jeji i jerá foarte [k] táre sjéte / și á
ázúns la o fintínâ // acólo je nu púteá ajúngi / și copíji s-au [r] s-au lását în
fintínâ // ja a vru și-i p [k] béje ápâ și o kícát...o căzút u copíi în fintínâ //

25 ja s-a întíns și...și a ađúnsu...cu coátile la ápâ // și j-o crescut înaplój
mínile și ga a scos copíji // cîns-a spálát pe fátâ a...a fost în...încis mai
frumoásâ // ja a luat copíji și s-o dus la frátile său // dar în tímpu čála
sâ-ntorčá di la bătálje și prin [k] împarátu čel tînăr // și tot a făcút popás
acólo // și [ε] și sára au spus fičáre sâ spúnâ cîte o povléste // oleána nu

30 știá povéste și j-a spus toátá...toátá veáta sa caréa ...care-đa trăjít // și...cîns
a ajúns câ...fiméja frátilelui jeji a scris ača...ačasta / ā...a povistíd dar frátile
său a luat și a înhamát la cărúťâ doj caj [k] uňcál / și a dus-o pe fiméjâ sa
pe címpur / úne a căzút córpu jel s-đa formát i o rípâ / uň-a căzút mína
s-a fă [k] a fost un izvór / uň-a căzút cápu đa fost fintínâ //

35

mihajéla samoj'óva
dójspreše [ani] digrábâ

NOTE

- 1 Sublinierea vine ca răspuns la faptul că anchetatorii rād.
- 2 Gest: cât cuprinde cu brațele.
- 3 Ultimul cuvânt este rostit în șoaptă.
- 4 Se adresează unui consătean care asistă la înregistrare.
- 5 Se adresează anchetatoarei care i-a pus întrebarea.
- 6 Gest: își pune degetele arătătoare în cruciș.
- 7 Gest: împreunează cele două degete.
- 8 Se adresează unuia dintre anchetatori.
- 9 Se referă la subiectul Lizaveta Andrițchi.
- 10 Face aluzie la faptul că anterior explicase ce este făina "picluită".
- 11 Gest: cât mâna.
- 12 Gest: după gât.
- 13 Informatoarea se transpune perfect în situația descrisă.
- 14 Gest: la gât.
- 15 Pauză determinată de o mică defecțiune tehnică.
- 16 În textul informatoarei Doina Ghiduh [= Ia] intervine informatorul Vitali Damian [= Ilb].

COLINCĂUȚI

(raionul Hotin, regiunea Cernăuți, Ucraina)

Înregistrare: 1992; transcriere: VN

cásâ

- 5   punéá aĉéja furĉ / cuŋ_s- spúni / par! / ří_supt par! punié acoló...Ůo
lispij'ǔárâ / Ůo pęátrâ // nu făĉéá așa-ntaríti cum amúja //
[Da' cum le făceau?]
            dĭemúlt ĵerá ůám'ini tár! / da cáși slábi // d-amu fac cási tar! / da oám'ĭ
slá[bi] // ást-a hímie / ásta ĵar sâ-i gatiéști naródu // [...]
- 10   [Casa din furci cum se făcea?]
            liké cu lut // așá făĉé calcatúrâ cu pájĭ / ř-ápu...așá făĉéé //
            [Cum o călca?]
            cu căji // lútu //
            [Adică cum?]
- 15   nu cum / așá sapá / sapá țárnâ / ř-puníé páje / ř-o frămíntá / așá
câ...lă_o cásâ tribújá di đáĉi Ůor! sâ puĵ pájĭ // câ dacâ puniéj múltâ / ápi ĵa
sâ¹...bătoleé / cŭ_sâ spúni // ři cĭn s-o făcút ásta sușá la nĵoĵ / ápi ĩmblám
la școálâ / ánu dóŷâđâșeásâ // s-o făcú_sŭșeáŷa // [...]
- [Cu ce se acopereau casele?]
20   cu řĭndílâ / ĵe! cum la cumnáta / cu pájĭ / acupĭreé /
            ["Șindila" cine o făcea?]
            oám'ini / ĉíĭi? /
            [Dumneata știi cum se face?]
            nú / ĵo nú řtĭjám / diŋ_corpát² aduĉéé // acoló făĉéé //
- 25   [Cu ce fel de paie se acoperea?]
            stŭŷ / pájĭ / di ásta di [r] di șacárâ / cŭ_sâ spúni / ř-făĉéé plesác /
            [Dumneata ai făcut acoperiș de paie?]
            n-ám făcút ĵo /
            [Ce este "plescaci"?]
- 30   cum sâ spun! / așá...tót dim_pájĭ făĉéé // [...] făĉéé vírvu / ři
dacâ...dacâ cu páje-ápo... / vírvu bâteá bĭni / cu pájĭ maj marúnti / ři făĉéé
așá // níști căpriŮórlĕi / aĉeá sâ zĭĉéé képtinĭ //ca sâ nu-ĭ ĵeĭé víntu řtĭj // [...]

[O casă veche câte odăi, camere avea?]

tréj_pàtru / dóuâ / șî úna / cum și...

[Cum se chemau odăile?]

aiice sâ zîcêé casa mári aiice // dă dîncolo sâ kema casúta // dă
dîncolo aňkíríc // sâ zîcêé //

5

aijecșiéj pavlincúc
șáptidășșèpti [de ani]

sátu-aièsta

aièsta sat o fos_pi címp // pi címp // ș-àiici iăsti apă mári / grleu
triêcêé // șî pi-úrmâ / acól-o farmát / ș-o triecút aiice // ș-o făcút di lă apă / 10
di la / întăi și-întăi apă trebu / dacâ nu-î apă cu ci-î trăií?! // ș-așă k-îel ári /
poáte n-ári așă / mai múl di uop súd di-aní ári // sátu-aièsta // [...]

moldoviéní // aiic sîñ dăși sáti // păñ la hotín // ș-aiișteá tăť ruș // da
noi sîntiém moldoviéní / rakítna³ moldoviéní / dac-aț auudít di mahalá³ / di 15
boján³ / aiice / piști dóuâ grádíní / ierá hránița // ierá áustria // și...[ε] la
sátu aièsta...tupruú⁴ / ápo nu-z_{da} níme drúmu / ierá grănicéri-aiici /
pikéturí cun_sâ spúni / ș-áp^o nój / a noștri_{ca} rá rakíu de-acoló // acéá
[= aducea] rakíu bun / da di-ic / dučéá tîutiún încoló // aș-átunčéá iără //
și dáca-î...tî-o priñs... / acéi pográníști / tî dučéá la nóvoseliță⁵ // acoló iará 20
/ pirihoód gráníța // și plătíéj...čînč carboávi / cum iará dîemúl // ș-o batáij
búnâ / și mai mul_sâ nu făc așă [!] // [...]

[Cum se cheamă fiecare parte a satului?]

aiic úndi noi trăiím / ásta sâ dîci găuriánca / da acoló sâ dîci țarińca
// da acoló țúnca // ș-ápo...hrásna / ș-áp_caličéánca / ș-áp^o gropána /
ș-ápo-așă și_{ma} dîepárti // nișforeánca // așă / sátu-aièsta ári o [r] vó uob_ 25
númi / cun_sâ spúni //

[Același]

spuné tátu m̄ieṽ cá...la fálijești⁶ / fálijești-s îm basarábea / pi málu
prútulu // și iará um máre baláure // ș-acél baláur fáce págubâ bojérulu //
prindeá m̄in̄zōci / m̄eji / vițaj / și-îl tînjá-la...și lúmea sâ luuá cu gráli / cu
5 bętáli / cū / și iel fugęá coló / și /...gáta //

[Unde se ascunde?]

în [r] îṽ stînc acoló / îm málu prútu // și s-o gásít ũ uom / "jo la várâ
l-oi niștojî pi ist bá[laur]" / bojériu mări da // núma sâ-l niștojáscă acáť baláor
// dac-az vadút așé...furnícile / așé / trágęi ca cu gęgęitu / au drúmu lor //
d-acéja iará baláoru // núma sâ plătíej la uámenj / da cîn ăr hi frág / și ce-j
10 frág? // de-amú cîn o vinít vára / cîn frági cuopt / iel o cęerút o sûtâ di
uámenj sâ-j djéjě // núma sâ ni plătíejști // j de-amú hai! cá dopustím //
cum ũ sușé...șidé balaúru acoló // o pus cęibár / șiij ce-j cęibár? // o pus cęibár
cu frág? // ș-acęá tári aňiroșęé // maj dipárti...o pus cęibár cu lápŕi // iňcâ
15 máj djepárti...o pus cęibár cu vin di șępti-anj // și iel cĭ o vinít / ș-cĭ uo
ș-òr/ğít / dj-aĉ/șéla žin / di șęápti aj / și...s-o îmbatát cuṽ s- spúni / și
lúmea de-amú cu boláni [= bolovani] / cu grále / cu șępi / cu...cum iará
pe-atúnșa // și-ntr-așá kóbrizo l-o [r] l-o iștujít pe-acél balá[ur] // iel de-amú
dęc s-o-mbatát / iel n-o márs la lócu luṽ / la cújbu luṽ / da / așá o kicát /
20 ș-àșá // beát ierá // și-ntr-așá uóbráz l-o uucís pe-acęál / baláur //

[Același]

cĭnĭpa

[Ai lucrat cĭnepă?]

dā / kar ș-ám țăsút / am murát-o / și...nu cuṽ sâ samaná //

25 [De la-nceput de când se semăna.]

sâ samána / ș-ápu ie crięști / ș-pi-úrmâ sâ zmúlgę cĭnĭpa / ș-sâ-púnĭ
ápâ / ș-stâ atĭta pâm bĭáțu nu sâ rúpi // á! pi disúpra tréb cu cĭvá acupęrĭtâ /
cu boáți di glódurj / cu pęetri / orj cu cęvá iňcâ / și cĭṽ sâ rúpi / de-a-
mu-atúnĉa o scoz di ápâ / ș-o ṽusúĉ / o spieli frumṽós / ș-o ṽusúĉ / ș-ápu
30 iar-áșá ũ...fiel di bătălĭăṽ / ș-o frământám acoleá / ș-ápi iará iňcu-o mielițâ /
ș-áp-o mielițám / ș-ápo...ráiilâ iará / ș-áp-o raiilám așá pi ráiilă / ș-ápu

de-amú pi-úrmă sâ torcêé // din tuórsu cála ișșá...din fírile cêle făcêám pîzâ / puneám pi státiyi / ș-șîșeám pîzâ / ș-îmblám cu pîzâ de-acêe / nu cum amú cu cumpărát [!] //

[După ce o dădeai prin meliță, ce ieșea?]

nú! ișșá așá ca pîáru lūng //

[Cum se chema?]

fuiór // fujór //

[Nu ieșeau mai multe calități?]

ișșá bŭc / cîn o dam pi ráiilâ / ș-ápâ ácêá mănunțál sâ ramîneá / acél supțírî fujór / sâ [r] sâ raiilá / ș-sâ torcêá supțírî / da dim_buc / torcêám gros / ș-făcêám...lăicêri⁸ / o cuș sâ spun / nú lăicêri / ...nu știu cum rumnéști sâ dîci //

[Lăicerele se aștern...]

da / pi podeálâ / pi láitâ așterneám / câ áveám lăițe // aveám lăițe //

[Cu ce le vopseați?]

tót iará /

[Boială cumpărată?]

nu iará așé...lócurî câ boiá la briçenî⁹ am fost o dátâ la bŭit / tót î...făcêá ráznî fiéluriti di [r] di colórî //

[Nu știați să boiți și cu frunză de arin sau de nuc?]

nú / dacâ știț / tári sâ știérgî // să rămáni pi mínâ / ș-ápu boiála acáf diskís / cu-acále întunecát / [e] triéci únu pi áltu / [!] și nu sâ polucêști / váșea víni¹⁰ //

[După ce o terminați de tors pe ce o dădeai?]

ap_de-amú nimícâ / núma pi urđituári așá Hurđeám / și...

[De pe fus o puneai pe urzitoare?]

nú pi gém / pi gém dipanám / pi gem urî pi tuórt / făcêám tórt pi...cála ia / pi rîșkituóri așá / iará rîșkituóri / ș-făcêám tuórt / ș-pi cal [r] acál tuórt de-amú sâ crășeé / orî sâ spalá_mâi / c-ápâ dacâ pîzâ vreî albă sâ fac / ápâ trebŭjá sâ-l gîliéști / da /

[Cum?]

cu cînúșá // amú jáști himicáti / da atúnçea di úni! // cu cînúși spalám și¹¹ ș-așá făcém // lucrám tăt dim_mínili noástri / și-mbrăcám / și-ncalțám / de-amú făcêám tápočki cu criúcca dim_buc /

[Cum?]

5

10

15

20

25

30

35

aşá cu criúcca făcǎám / făcǎám / făcǎám pǎn_u sǎ...sǎ polucǎá
tápočki //

marína anakícúć
şájdǎjdòǐ [de ani]

5

línâ

[Şi la lână să ne spuneti...]

tot tundeám / ş-spălám / şî scarmańám / ş-ápu_ú puniám pi fúrcâ şî
torcǐem / ş-apu di-amú ũiseám lǎiceri di línâ // ư̄ făcǎám cuófti / sviđdiri di
línâ mpleteám / tót / tót síngurâ-mpleteám / făcǎám şî ásta //

10

[Sumane nu făceați?]

da sumáni făcǎém / dacâ nu ȷo acéj ȷo n-ám vađút cu_şâ făcǎé // sǎ
ũiseá-ntǐ pi stǎtívi / acǎla / da ȷe sǎ polucǎé ştiũ rǎr / nu sǎ polucǎé diş // nu
sǎ [r] sǎ făcǎá aşá /ş-ápu dučǎá nu ştiũ úndi şî băteé ȷũ kǐvi /da cum bǎteá-ȷ
kǐvi nu ştiũ / ce n-ám vađút // sumán / mantá aveám / da acéé nu ştiũ...

15

[Şi nici n-ați ȷesut sumane.]

am ũísút / da [r] da n-am vađút cu_şâ băteé ȷũ kǐvi // máma meǎ ştiũ
cǎ ũiseá dumnǎđǎu s-o ȷerti // şî

[Aici nu era "chivǎ" în sat.]

nú / nu ştiũ úndi dučǎé / şî băteé // cum [r] cum făcǎé ȷe cǎea n-am
vađút / dǔp-acé sǎ polucǎé diş / aşá / vǐrtuós //

20

[Aceaşi]

[Portul]

barbǎũi sǎ-mbrǎcǎ cu cǎmeşj álbi / şî sǎ-nčingé cu kǐmiérjũ / ş-atǐta-ȷ
tot puórtu ȷará frumuşǎũ-acéé //

25

[În partea de jos ce avea?]

tot cu-ȷ...cu_şâ spúni / ȷizmjéni / şî cǎmáş-álbǎ /

[Din ce?]

și cămăș-ălbă / dip cînipă // diŋ cînipă / d-ap_din cê? // diŋ cînipă /
diŋ iîn / dacă iară iîn la n_ŋoĭ nŭ samăná iîn / nu tîn mînti s-să hi samanát
iîn de-aceă / diŋ cînipă / moșneăgu neŋ / ș-amú tîn camêșe / aceă / da ie-i
așă-i di ŋurít o stat // așă s-o-ŋgălnít [k] ŋgălbiniť / așă urítă s-o facút /

[Dacă o țineți la soare se "ghilește".]

dā cuĭ tréb_uĭ amú //

[Și femeile cum aveau portul?]

iĕli / tot cămășe albă / ș-cu...spîniĭtă / ș-atítă-i tot // dac-aveău cuoftă
pi dîŋsa bíni / de nu...

catrîntă¹²

catrîntă nu-ș-cê [= nu știu de ce] / nu tîn mînti / să hi ŋumblă la n_ŋoĭ
/ bătrîni / fimĭeĭ àpúĭ le-ă apucát c-o catrîntă //

["Skînița" ce e?]

spîdnița /

[Era o singură bucată?]

da //

[Și nu mai erau și niște catrințe așa întoarse într-o parte?]

așé // așé /

[Cum le zice?]

ș-aceă sâ trăbuă sâ hîbă cămășa albă didisúpt / câ dacă iară
camășa urítă / apă n-ăĭ cuŋ sâ-ntuórc [!] catrîntă súš [!] //

[Mama dumitale purta costumul ăsta?]

io știu drăgi neĭ / nu mai tári...griĕu an trăĭť / n-ám / nu táre-aveám
cu ĉi... // ie aveă ŋo ...o trîĭ...ŋor pátru spiniĕťĭ / și táti spiniĕťĭ di pi dîsa
io-am cúšút pi míni // [ε] io m-am [k] rădicám c_ŋopkíĭă / și n-ăveam în ĉi
mă-mbracă frum_ŋós / s-mâ duc ŋunivá / între lúmi // și di pi dîŋsa traĝeám
știť / iară ũ fiel di materiăť așé / cari sâ kamá... matériĭĭ mîn_ŋŭťĭcă /

nu-ș-cum... / așé știť mănîntăĭ / măn_ŋŭťĭăĭ // rîndúť aveă pi dîŋsa //și de-a-
ĉele spîdniť-aveă ie ŋo treĭ / ș-an_cusút pi míni / cu-aceă iō...j_dĭ-amú
cĭn...maj pi ŋŭrmă / ápi ie iară vādŭvâ di la răzbuóĭ / cĭ a ĭeĭ ŋom acát

dintĭĭ / [ε] o fost ucĭs nu știu úni / într-acála răzbuóĭ / ĩm_păĭsprăđăĉĭ cĭn-o
fost // și atúnĉe pĕ-acál ŋom a ĭeĭ l-o ucĭs / da ie s-o marítát dup-ăĭesta a
neŋ / și ie di la rumanĭĭa priné...priné péŋsii pĭntu barbátu cătă ĉi ĭ-o ucĭs
la front // și io așă mă-mbucurám cĭn videám acĕĭ cĭtvá / nŭ șĕptĭđășĉĭŋĭ di
leĭ / or cĭt ie priné pi lúnă / io nu tîn mînti // șĕptĭđășĉĭnĉ di leĭ ĩm_pári_că //

așé mă-mbucurám / câ de-amŋ gáta am de-o spîdniță // da / nu iară / griĕu
iară di trăĭť / [...]

[Cu ce se încălțau femeile?]

5

10

15

20

25

30

35

papúĉ / ĉízmi / ĵará...

[Erau și "ochinci" mai demult?]

uokínĉ / da // kár ŝ-ĵó ĩ ĩmblát ĩn okínĉ / diŋ cámerá dĭ la maŝĭná / ŝĭ
din...ŝĭ kár diŋ scat / fáĉĉeám niŝti uokínĉ aŝá nánti / [...]

5

[De picioare cu ce le legai?]

aŝé cū...uotmoátĉe-aŝé / ĵará uŋ fel de-áĵá ŝĭ /

[Cum se chema aĵa?]

uotmoátĉá //

[Din ce era?]

10

diŋ cĭnĭpá / [...]

[Pe cap ce purtau femeile?]

fiŋĵéjili cu băsmáli mai mult ĩmblá / tot d-éŝteá [...]

[Și bărbajii?]

barbáĵe-aveé...paĵarĭĭ / kĉpĉi di-éŝteá nu ĵará / dim paĵĭ fáĉĉeá paĵarĭĭ

15

da //

[Și iarna?]

cúŝmi di ħel // di uáĭĭ //

[Aceeși]

am pus pomát

20

di táti frúctili sĭnt la noi // ŝĭ sereáŝá / ŝĭ yĭŝĭniĭ / ŝĭ meárá / ŝĭ pérá / ŝĭ
piérĵá / ŝĭ...din táti //

[Cum faci de la început, dacă nu ai grădină cu perje, și până când
încep să rodească?]

25

am ĩnĵálĵésu // am ĩnĵálés aŝá / cân^d...aĭ luuát o grădíná / da ħíca nu-ĭ
acólo // da /

[Așa.]

aĭ lu^w/uát ŝ-aĭ ...aĭ práŝadĭt / le-aĭ pus / le-aĭ uúdat / le-aĭ caťát / le-aĭ
curĭĵĭt / ŝĭ an dupá an / crĭĵĕŝti // ŝĭ să rodiĵĕŝti / dă...

[Cam la câți ani începe să rodească?]

30

nū...piérĵá...māĭ...ĭúti vin ĩ...dóĭ triĭ anĭ / da ĩ...miérǎĭĭ / ŝĭ piérǎĭe
trébu...aŝteptát triĭ...pátru la cĭnc anĭ // la cĭnc anĭ de-amú...s-puáti a spúni
cá mai dá mai... / ĩncĉpi să dĭéĭe mai búná / aŝá cíti-um mĭăr / cíti dóĭ

/...după doi ani / Ia a triilean / dă cîti-um mîr // dá piérlé ...mai [r] mai
tîrdîu oleácã //

[Și mai târziu.]

și mai tîrdîu / dá dà // apû cum îi cătă după dîșî / așá și iel criéști [!] //
[Cum "cătăți" după ei?]

5

jóu î...di cum cătă bîni / c-am avútã...grădînã úni...cu soștea asta /
anteriór an trăit / ș-am astrojît / am făcút cás-acòlo / tăt / ș-am făcút / am
pus pomăt / tări bun // ș-am catát / cît am fost jóu acóto / dá / și...jó și după
[r] după ploh în plácê-a catá / și...așá piņ gradîn-a lucrá așá cêvá nu-mî
pláșe // da //

10

[Primăvara îi curățati de crăci...]

prímăvărã / [ε] în tătă prímăvára / trébu curățî // da // și trébu-a și
cum le-a curățî-le / și sã nu le dai drúmu tãrîsus / [ε] dai drum ãsus / tãri /
ápij iel î...nû / nu rodjesc // cușăcádi // și // súcu d-amú mîérzi tăt piņ
craj / da nu mîérzi pi mîerã //

15

[Le mai săpați la rădăcină?]

nú / rădăcînã...trébu mai gunj a da... / nãvós cușă spúni / și ápã
trébu a le turnã-le / tuãmna... / tuãmna / prímăvára / da și vãra cîn [r] cîn
suári / nu-î [r] nu-î ploj / nu acéea trébi a li turnã-le ápã // da // nùmaidicît
trébi a le turnã / dacã nu li tlorî api mor și / așá cum și úomu / dacã
nú...mãníncã cê sã cádi [!] [...]

20

[Ce se obișnuiește din perje? Ce se face?]

dim piérje tăt sã puáti fáci // ș-așá sã mánînc / și și le uscám /
[Astea uscate cum se fac?]

î...uscáti...iáște...î...la njoj sã spúnj lozniță // dá // lózniț-așé...așá /
beátã pus așá / și sã púnj...disúpt sã fáci fúocu / și fúmo-acàla mîérge cu
fúmu // cú fúmu sã uscã // așá nú deodát-așá // [...]

25

[Unde se păstrează ele?]

șã păstreáz-așá / sã púni cêvá / orî intr-um bolobóc / orî intr-ú
iásêic / [ε] strîș sã púni / cã sã nu...

30

[Să nu intre aer mult.]

dá / da / dà // î-a strîș cîn sã púni / strîș / únã álta / strîng / ș-îeli stã
bîni // da trébi s-híbbã uscáti //

iván nicoláeviê / gèlîc
pátruzjđòj [de ani]

[La Crăciun, ce obiceiuri erau mai demult?]

la crăcún dimútt / cînd jaram jóu...flăcău / cînd jaram...atúnĉ
 îmb lám cu múzica / ni strînzî/găám / ...strîngăá uunu... / cálfă sâ nume-ășá /
 5 únu mai...mai i...făcěá cárę-i [ε] múzic-acěia / cu-armóniij / barabán /
 merzân la fleti / la...gucá piŋ cásâ / iătă / iij ni prihá pi nõi aşá // gúcá /
 síleáŋca lăo cásâ / la átta /

[La fete?]

la fėti mări / da cum! // da // [...] cari de-amú de-o vírstâ / cari însurás
 10 / sau marítatâ acěea / tot î...mărs su fereástâ / cîntă colînda / cuŋ sâ spúni
 / da / tot mărg îŋ cásâ / stău dupâ mäsă / cîti-um paharút / [!] şî...colînda-ŋ
 cásâ / cîntă / visilíi / bucuríi / da o bîcă di timp î...nu da drúmî [...] nu da
 drúmî // cîn jaram mai hîc / atúnĉă hę mai da drúm / mai aşá / da pę-ór-
 mâ [...]

[Cum este colinda, ştiţi vorbele?]

nu tári li ştiu / câ nu tári lę cînt jóu [!] / soŋiij cînt iéli / iéli da...

[Şi la Anul Nou?]

nú / ánu noŋ cum sâ spun / ánu noŋ / sâ fáĉi jelíŋca / cuŋ sâ spúni /
 jólca s-făci / copíi / acěia ún-álta //

["Iolca" se făcea şi mai demult?]

di cînd ŋin mínti jó sâ [r] sâ fáj / di mic jólca da //

[Cum este?]

no cum îi... // jólca / cum ásta brádu¹³ / brádu // tăt / sâ táij dim
 padúri / s-adúci... // îŋ fięcari [r] îŋ fie[ε]cári cásâ la noŋ sâ púni-aşá /
 25 îŋtr-uŋ cotluón / unde sâ púne / orj-ntr-o vjérândâ / sâ púni /sâ-m-
 podobjęşti tăt / cu ráznij // ráznij frumuşét // cū igriúşci / cuŋ sâ spúni //
 [...]

["Malancă" se face?]

şî coléadá / şî maláŋca / şî...

["Malanca" cum este?]

tot aşá cum şî co [k] şî coléada / núma-n áltu fiel sâ cîntă // [...] d-amú...a dójlea đî...d-amú maladiójî d-amú / fáĉi [ε] goc / dăŋs cuŋ sâ
 30 spúni la noŋ goc / dăŋs s-fásj / sã...dansádã...

[Acelaşi]

[Conserve]

m̥ɛrg̃ém la padúri / ádu̇cém̃ î...buri̇t̃ / punjém̃ ɱ̃ barcáni /-ntâi̇ ã̃
u̇oálâ / li herb̃jém̃¹⁴ / li punjém̃ ɱ̃ borcáni // sal̃ãtur̃| ásti c̃i / façjém̃ /
k̃iparúșcâ / [ɛ] jo n-am d̃jestupát¹⁵ [!] k̃iparúșcâ cu curjék̃ / avjém̃ / da j̃-am
uitát¹⁵ // patlağ̃jéli / pomi [ɛ] liğúmĩ / pl̃épiñi / t̃átu / cõzjervjém̃ // d-ápú /
àmú vo trej̃ añi / st̃ãm̃ r̃ãu cu pjépiñi //

[Nu s-au făcut.]

nu sâ fac / d̃ la rădiãte-ásta¹⁶ / da pomidórĩ j̃-avjém̃ / liğúmĩ avjém̃
îñcâ // am d̃jestupát cã nu j̃ará ñic herb̃inti-ășã / o barabúl̃j̃ c̃evá¹⁷ / ș̃i̇ ș̃i̇...

[Pepenii cum se pun?]

pl̃épiñi...dacã trej̃ d̃ili di murát / ș-ápu di hert muãrea / așã d̃e turnát
îñcõto / ñm̃ pl̃épiñi c̃iã / ș̃i̇ di șurubít / façém̃ așé / c-acõto la combinátu
c̃éla / t̃átu j̃ará / tótuf̃ // d-amú / vo trej̃ añi nũ-j̃ pl̃épiñi / ș̃i̇ dacã s̃ind̃
d̃e-amú...tári scump̃i //

[Ce mai puneți în ei?]

u̇õțãt / u̇j̃ k̃ipjér̃i /...frũdúcã / da la pomidórĩ așã / s̃i̇ la as [k] liğúmĩ
// luvãm̃ ș̃i̇ punjém̃ ñm̃ borcán / ș̃i̇ d̃ãm̃ cu...[ɛ] stopicútã așã / nu pl̃inã sári
/ zãhár / ș̃i̇...u̇õțãt // ș-punjém̃ k̃ipjér̃i / ș-c̃ãpã / ș-frũdúcã / ș-ac̃éja númã
/ vo c̃isprãdãși minútj̃e / sã hãrbã / ș-așã-j̃ di búni //

[Ce mai puneți, numai "pomidore"?]

k̃iparúșcâ / [ɛ] o punjém̃ vo dõo tr̃ĩ k̃iparúști / dáca / ș-ápu bagám
acõto / púnjem̃ pomidóre / ș̃...j̃é ș̃é gust avjé //

[Compotul cum se face?]

mal̃iãna / î...herbjém̃ u̇ñcrõpu cu d̃ahár / ș̃i̇ punjém̃ ñm̃ borcán
atítã...ș̃i̇ turnãm̃ ápã // șurubím̃ / ș̃i̇ punjém̃ ñntr-õ așé...jõs̃ ñntr-o ogãtã
vãtni [k] di vátã / ș̃i̇ stã õ...o sútã / ș̃i̇ j̃el̃ sã stã rõșã [k] rõșu // [...] da
mal̃iãna așé făçjém̃ //

[Nu fierb.]

nú / nu herb̃ ápã așé // sírop̃ t̃urnát / ș̃...ia s-fãçe rõșé // mal̃iãna dim̃
padúri / cuãptã / búnã //

[Din ce se mai face compot?]

5

10

15

20

25

30

ȕărcúșâ / avjém îŋ_ grădínâ / î...aliĉeá¹⁸ / aliĉeá ucrajinjéști //
da...prúni / prúni // am a^ds [= adus] aĭĉe om_bărcán¹⁹ / [...] da ásta jĕ ĭă
pjérjē vjĕrd / vjĕrd așĕ ĭa! /

homaniéť lída
tríjdășpàtru [de ani]

5

zĭern

[La colhoz la ce ai lucrat?]

maťasă / la maťasă //

[Adică ce-ai făcut?]

10 nú / ĭo / ħ-adúĉĭ-acásâ / ħĭĭa-ntr-o corópcâ / așĕ / acásâ ħ-adúĉē
așĕ-ntr-o corópcâ / ĭ mĭĭĭĭăĭ / ca furnicári // șĭ ma duc șĭ rup frúŋďâ di
agúd /

[Cum se numesc ei?]

15 ĭ...sâ đĭĉĭ la noĭ pi moldo^vnĭéști / zĭern // pi ucraĭnĭéști...tot
șolcóviťâ // ucraĭnĭéști // șĭ...avjém agút așĕ nĭégri lúnĝē / ŝĭ urĭ álbi / șĭ
rupjém frúŋďâ / șĭ hrănim / șĭ dăm la...stat / dĕm așă uouușuári / ĭa...maj
aveă^m únu / ŝĭ l-ă_arúŋcát ĭn...foc // ŝĭ sĭ [r] sâ coásâ ħoperăťli cu acĕē
maťasă / mĕrgĭ la kișĭnău / șĭ dĭz[ε]vărtĭéști / șĭ la samalĭoáti / la parașúti /
acĕeá áťâ di maťasă //

20

[Aceeși]

núnta

25 să conósc amĭnduóĭ / șĭ vin șĭ...sâ vorbjéști táta cu máma / ŝĭ_cu
nănáșu vin lă [ε] cuŋ_s-spúni / la ħĭrĭásâ / șĭ...ħo ĉĭĕr / ș-áp-ħō fac núnta // ĭ_
mărg la bisjĕrĭcâ / șĭ sâ cunúnâ / ŝĭ_di la ħádâ vĭni dĕ-amú ħĭrĭli cu
neámurĭli la ħĭrĭásâ / șĭ stau la másâ / șĭ dĕ-amú tăt / núnta-ĭ la ħĭrĭásâ // șĭ
sára jĕu ħĭrĭás-acásâ / ...șĭ d-amú ħo dĭău / uo jĕu cu tăt cu zĭéstri / șĭ
mĭérzi la barbát / maj mul_la barbát la nħoĭ s-stá-ħo // nu lă...la [ε] ĭ_áľtĭli
sáti lă...la ħĭrĭásâ / da la noĭ / la mĭri // ...șĭ tunĭ sára dĕ-ámu-ĭ...a dóĭĭeă đĭ
núnta / ș-să gaťĭéști //

[Tocmai luni seara!]
 lúne sára sâ gatjéști //
 [Lunea dimineată este vreun obicei aicea?]
 nú // lúnea dim'niátâ / nu-ı / núnta tátă nuáptea / dumínica / pan-a-
 dúci zjéstrili cêle / [ε] da lúnea dim'niátâ nu-ı / sára de-amú // sára // 5
 [Ce se face seara?]
 sára / sâ strîng lúnea lă...cuñ sâ spúni / la-ndreptát // la-ndreptát //
 [Ce înseamnă?]
 câ s-ó puz la másâ / stau / ș-măníncâ / și ai múzica / mai juóc / mai...
 [Asta când este?]
 lúnea sára // cînvá iará mai múlți dîli núnta / d-amú mai.../ o dî / ș-a
 dójlea sárâ // 10
 [Este obiceiul ca la o săptămână tinerii să se ducă la părinții fetei?]
 la noi dácâ sâ cunúnâ / a dójlea dumínica mărg la bisiericâ și
 sâ...jéie molídvâ / 15
 [La nănași sau la părinții fetei nu se mai duc?]
 nănâșa / jé kámâ hércurı sára la dínsa / și fáci círpâ // da //
 [Ce face? Cum e obiceiul?]
 cum îi obicéiu! / câ sâ puárti basmáya / ș-ásta-ı círpa / sâ-ı fáca círpâ
 / așá-ı // círpa / púni pláru // și ásta nănâșa fáci...hércurea / sára // 20
 [Cam ce zestre trebuie să aibă o fată de măritat?]
 tări mul zjéstri trébu // da la noi așá / mai puțin di djéci piérni nu-ı //
 și fáci dóyâ [r] dóyâ [ε] c'ovioárâ / scórurı / dóyâ trébu s-ájbâ / dácâ nú /
 maçar úna // și trébu / trébu s-ájbâ dîn estia vo tríjdáj di laicérı // și trébu
 s-ájbâ [ε] móbilı frumúșâ // da amú ia! n-ám cumparát înca móbilı // 25
 trébu sâ cumpăr fiéti móbilı / amú i-añ luuát î // n-am luat di-acéja scuártâ
 // märe-amù //
 [Și de pus pe pat ce se pune pe aici?]
 puocriváturı / di-éștea ia...aștiernáturı pi pat trébu // trébu sâ ájbâ
 fiétâ di skimb / vo djéci álbı / vo djéce-așa cu floriciéli / udijálâ [k] 30
 od' / gálurı di-éște / od' / gát di vátâ / di línâ / n-az vađú la míni ácóló / stau
 táti-amú / prigatıț /

[Aceeși]

la cračún

[Ce obiceiuri sunt la Crăciun?]

la cračún / m̃erzém tãt̃ la bisjericã / prima d̃i / din nuãpti / î...fãcîm
slujbã / d̃p-acēja [ε] coleãda sã cîntã îñ...îm_bisjericã // și d̃iua mǎrg copîi
5 d̃i la nãdã cu coleãda / sãra mǎrg bãtrîni și copîi tótuf // a dóilea d̃i tot î
slujbã // la bisjericã / ș-a tréilea d̃i-î slujbã / ș-ãpu vîni sfîntu vasîlje/-î slujbã
/ și copîi iîi tot cîntã malãnca / coleãda / p̃e la cãsã / și bãtrîni sãra cîntã //
și d̃i ánu nou ímblã cu samanátu / copîi / d̃ie dimîniãtã // j' d̃i iordán
slujba-î di la dóuã nuãptea / sã...îm_bisjericã / j' dup-acēja afarã sã sfîntjești
10 ápa / la fintîná // cu toț acoțó / șî sã [ε] mǎrg p̃i drum strîgã kîrâlãjsa pãr-
càsã / fúmã / mámo cuñ sã spúni pi acēja//

[Nu e mama.]

așã ja...fãci fúm / nu șitî?! / așé Țo bucãtã di ljemn // așé di ljemn o
bucãtã stã/ și spúni...fãci fúm așé / așé ljemn di padúri/ s̃ ca fúmu //s-a-
15 prîndi/ și cu-acēja s-asfîntjești ápa/ și acãsã sã mjeri/ sã strîgã kîrâlãjsa // [...]

[Merge cu "malanca". Ce înseamnă?]

așã cum cu coleãda // d-ap de-amú așã sã spúni sfîntu vasîlje . . .
de-amú...spre sîntu vasîlje spúni cã malãnca //

[Ce este "malanca"?)

20 coleãdã / tót îi coleãdã / tãt îi colîndã / tãt îi colîndãri / cîntã copîi și
bãtrîni tãt //

[Aceeși]

sfîntu andriéi

sã fãci dî...di trîsprẽdãci / la noi / di cẽmbrije // di sfîntu andriéi // a
25 lu andriéi // mǎrg lã...úna la álta / fac nístî...boãti di pîni / p̃on / adúc cîli-
cãsã / î...jeu șî arúnca...papúcî piști cãsã / únî-ar sã kîci-m_pãrtea / bótu-
cãri párti / acóto bãti cîñli/-ntr-acēja párti fát-ar s-sã marítje // așé-î obiçéi
djemúlt //

açēja portîța fúrã //20

30 [Cum este cu portîța ?]

[!] rãdicã / radícã [!] a bajétî mǎrg / liágã / pórtîlje / rãdicã / pórtîlje /
...așã je obiçéiu // [...]

aíste p̣oṛṭ amú-ṣ şurubíti / şî nu le ĵá / da cari ĵará di [r] lĵémn facúti / ʔo radică / ş-o duĉeá [!]²¹

[Fetele nu pun nimica sub pernă?]

pún / pún / képtin / î...brău şî képtin / pun / sâ dá / bṛeŭ şî képtinĵe //
pun dúpâ duşprăđĉe nuápteá // câ spun câ dimúlt luvá luńina / merĝá la 5
fintínâ / catáu pi ápâ / sâ vádâ ĉíni ar ĥi / la órle duşpre nuápteá / ar sâ
vádâ-să ĩ fintínâ / [!]

[Să vadă ce?]

norócu / spúni câ ar sâ vádâ [ε] băĵétu ĉéla pi ápâ // 10

[Aceeşi]

[Porcul]

trébe a-i dá-ĵe mîncári / dácâ-i ĥic di pátru ʔorĵi pi đĵi / da dacâ-ĵi mai
máre di triĵ de-amú // ş-apó dac-a ži mári / sâ puáti şî di dóuâ ʔorĵi / núma
l-a hrăni-lă pi đĵi /

[Ce-i dați de mâncare?] 15

da ĉi-ĵi đĵám?! // ĉi-avĵém / cartuşcă / de-ăĉeĵă carĵe síngurĵi n-o
mîncám mânunĉicá diĵ grădínâ / sfĵéclă / papşłóĵi / vár-apó / ĵárbĵi / burĵán
de-ástà / crúpi / combicuórn / cuĵ sâ spúni la voĵ nu ştiĵ // cumparám /
ĵáşti la noĵ sâ vĵndi //

[Când vine Crăciunul, îl tăiați chiar de Crăciun?]

cári cĵnĵrà // şĵi di hrámĵi amú puáte-l tăĵe / şĵi di páşti / cári cum cuiĵ
ĵi ĵésâ //

[Cine-l taie și ce faceți din el?]

ĵi tăĵi uómu...nú tăt uómu táĵe // nu tăt uómu / ĵáşti...cári ĵéşti câ nu
taĵ / şĵi...ĵi tăĵi şĵi ĉi ĵi puĵi / noĵ obĵĉno nú tári vindĵém / sínt câ táĵe di 25
vĵndút / da sínt câ nú...pántru đĵnş núma / câ-ĵi grĵeĵ di ĵĵnút //

[Când este pentru casă, cum îl pregătiți?]

punĵém ĵn ĵ...bărcáni / şĵiĵ ĉe-ĵi ásta bărcáni?! /

[Da.]

punĵém ĵm bărcáni cárnea / şĵi punĵém tot ĵn cuptuórn / ş-ĵăĉém 30
tuşuá/ĵnĉă / ş...ş-avĵém...de-amú...ĉĵnĵe trébu / ĉĵe-oleá...

[Și din mațe ce faceți, din...]

dim_măță / sîmt cã fac cîrnăț / fac_î mățîle celi / împ [=umplu]_cũ
crũpi / fac croveãncã / cîn_tau puõrcu / strînc sîz/gele cãla / ș-cu hreãccã /
șî fac.../ cari cum ștîji...

["Croveanca" cum se face?]

5 jõ lícno n-am făcút níșcît // ayud cã fac / da jo cẽ [k] jo cẽga niș_nu
fac / niș_nu mãnînc //

[Da' ce obișnuiți să faceți din mațe?]

dim_măță...ș-așé le tau / șî li prãjãsc // da împ_cu crũpi... / cîrnăț /
s-fãci tþóję /

10 [Cãrnații cum îi faci?]

cîrnãzî cu cãrni / cãrnea tãjãtã mânunțãl / mînunțãl / ș-acõto pûni
þusturuõj / kipjêrj / dj-esta...dușistîj / sãri / ș...bãglãm cãrnea încõto-m_maț /
ș încuptuõr /...s-fãci cîrnățu // [...]

15 [Slãnina cum o pregãtiți?]

da slãnina cari fãci çãpcþõncã / da carî așé ú tokãști / ș-ãpo o pûnj
tot îmbãrcãn / da cãri-o sãrã / așã ja pe-o pãrti / p-ãlta / șî_pûnj-m_bãrcãn
tãt //

["Cãpceoaanca" cum se face?]

20 cãpcþõãncã?! / cãpcþõãncã o pun înu_sãri / tót herb! salamúrã / acõto //
o_kílã dî...sãri / șî...cu cõtã ápã / ș-o țin...cîti dîlj-acþõ / dóuã stãmîni / o țin
înu_sãri acofo / ș-ãpo o puñ la fum / șî ja sã fãci cãpcõncã /

[Asta se face din slãninã sau și cu carne?]

s-puãti șî cu cãrni / s-puãti cẽ-j maj bũn nu /

[Șoldurile, ce faceți cu ele?]

25 cẽ fãcẽm! / tót așé // punjẽm or! îmbãrcãn / or! fãcẽm cþotljẽti /
[Cum?]

cotljẽti nu știs_cum?! // vreț jo s-spun / s-am cẽ grãj? [!]

[La noi este altceva.]

ãlta?! /

30 [Cum se fac?]

cãrnea pim_mesõrucã / jãste-așã õ_mașînã // șî þolecuțã di pîni /
oãuã / șî sãri / usturuõj șî / mișticãm ačea tãt șî / fãcẽm așé...așé ja! / șî
prãjîm pi olõj pi-o pãrti / pe-ãlta / ș-ačee-j cotljẽt //

35 [Și din cãpãțînã?]

nũ diñ_cãpãțînã / fãcẽm rečitúrã j'_diñ_jãbi //

[Cum?]

așé herbîém / púném...la hért / ș-cînt_să_raçéști / mai_puniém ĩ_zabân
/ tot_puniém μusturμóĭ / cîpâ / di tăt_spețîie acó^o // șî jé sã...prîndî-așă /
sã...rêcîitúrĭ / cuș_sã spun / nu știu // [...]

[Din rărunchi și din plămâni?]

alt așé herbîém // dim_plămîie cêa neágrâ / așu sã jêreáști ja / μo
jêrím nμoĭ / șî / făcém așă cu tomát //

5

ólea ĩiván anahinčúc
tríđĭjnòuâ [de ani]

[Șarpe]

[Șarpe ați văzut?]

10

òhó! // cíte [k] cíte vriéț / cíti deáçĭli prîndîém pi đĭ //

[Cum!]

așé / cíti vriéț pi toloácâ // jêrĭ triĭ le-am prĭșș și le-an_da drúmų și /
àlálteĭrĭ cĭnč /

[Cum îi prinzi?]

15

adnó // ĩeĭ blățĭle / cu_crăcănĭtă sã ĩeș // șî táĭ / ș-am o crăcănĭtă
mĭțcútă așă / cĭn ĩeĭ fug la gĭrle / puĭ și / și li ĩeĭ di cap / și ĩeĭ n-au [r] n-au
cum ț-a făci níca //

iasčúc alĭecșĭéĭ
[13 ani]

20

[La pescuit]

[Cu ce-i prinzi peștii?]

cu cê vreț / pi pĭni / pi zêrh / pi pĭni [...] ĩeĭ pĭni ș / o moĭ_ĭ_ápâ / și
îm_pumh așă o strĭng / o strĭng pĭn_nu stă deásâ // ș-ápi ĩeĭ...așă mai di-
grábâ peáștĭli sã víĭi / ĩeĭ o cĭtĭva peáni di la găĭnâ / și li prĭđ / s-árdâ // și
cĭnd peánĭle de-amú ard și poroșóc stă / cĭn stă de-amú poroșóc / li ĩeĭ

25

și...mięștiși cu-o...cu pîni / și...puj pi Țotćóc / faș așá mîțtjéli așá / di řeli /
ș-puj pi-otćóc și priņz piąști /

[La ce-i bun "poroșocul"?]

la zăpa^h // [ε] nîrózno / o cuņ_sâ kámâ / anínoșâ // [...]

5

[Cu ce se mai prinde?]

cu doąńca îńcâ sâ poáti a príndi //

[Ce este?]

doąńc-ásta / nu-așá / cu žiélcâ / ș-cu rídîńcâ // și tot puĵ...cam cíti
vreĵ cōáći dăći / cîńspi / dóudăj / și jeĵ ș-arúnc c-ũ her / cît dí tári de poț
10 aruńcá / ș-p-órmâ priņz / scoț / d-amú nu cu tát // iąști ș-zakidúșcâ / [...]
zakidúșca...arúnc / și-napój trébi-a scoáti tát cū...cu kátrâ / și ĵar žvírĵ-o
dátâ / no! / núma o scoț / peąștili ál răđíc năpój_i daĵ drúmu pi rîzîńcâ
napój //

[Ce fel de pești sunt aici?]

15

di cari vreĵ / de-o kílá / di dóuĵ / ócĵonĵ iąști / carás / córu / Țóconi
ăiĵ nu / dar în deal acól_o_su pađuri iąști //

[Cum sunt, albi?]

gálbinĵ // sînt așá frumĵós máre péștĵ / đercánĵ ĵ đĵc //

[Același]

20

[Borșul]

[Cum se face borșul?]

trébi-ntăĵ curățĵt cartĵóflĵ / a spălă_ĵo / a țajá-Țo / ș-ap_púni sâ ĵárbâ
șápâ / de-amú cîn ápa ĵérbi / púni cartĵóflĵ acóló / [...] de-amú cîn s-o ĵert
/ ĵl laș și prăĵím olój cu cřápâ / ș-cu smîntínâ / orĵ cu ři s-a únĵe / și gáta //

25

[I] cartĵóșcâ împlúť /²²

[Cum se face?]

[II] cartĵós împlúť / puĵ_întăĵ cárni sâ ĵárbĵ / [ε] întăĵ z_dâ pim_
misurúpcâ / ș-ápũ sâ ĵárbĵ // și dupâ ĵert / jeĵ cartóșcâ / ĵăřĵěștĵ așá ca...așá
ca s-sâ feárbâ / așá mîțtál / faș bĵórtâ în ĵĵĵluc / ș-ápĵ jeĵ řĵ o ímplĵ cu-aĵeá
30 cárni hártâ / ímpl_cartóșca / și o puĵ îń-castrúli sâ ĵárbâ / ș-cîn s-ĵárbĵ / gáta
le drež cu smîntínâ /

timoftĵéĵ óleă
trĵisprĵĵi [ani]

NOTE

- 1 Bate din palme.
- 2 Numele munților Carpați.
- 3 Numele satelor vecine.
- 4 Numele satului Toporăuți.
- 5 Numele centrului raional Noua Sulița.
- 6 Nume de sat.
- 7 Gest: inspiră aerul ca și cum ar adormea.
- 8 Termenul este sugerat de o persoană care asistă la înregistrare.
- 9 Numele unei localități învecinate.
- 10 Se referă la o persoană care intră în curte.
- 11 Se oprește puțin din povestire pentru că intră cineva în încăpere.
- 12 Intervine o persoană care asistă la înregistrare.
- 13 Termenul este sugerat de anchetator.
- 14 Ritm allegro.
- 15 Povestind își dă seama că nu a pus pe masă și alte mâncăruri pentru a-și servi oaspeții.
- 16 Se referă la explozia de la Cernobîl.
- 17 Face aluzie la ce a pus pe masă de mâncare pentru anchetatori.
- 18 Termenul este sugerat de fiul informatoarei care asistă la înregistrare.
- 19 Ne arată produsul.
- 20 Intervenția aparține fiului informatoarei, care asistă la înregistrare.
- 21 Intervine mama informatoarei.
- 22 Textul este continuat de informatorul Iasciuc Alexei [= II].

BISERICA ALBĂ

(raionul Rahovo, Regiunea Transcarpatică, Ucraina)

Înregistrare: 1993; transcriere: MM

bosorcăi

5 [Când dormeați la oi, venea Fata Pădurii?]
pâi nu știu / jo n-am văzút-ò // jo am văzú dintr-él'ea / jo am văzú
bosorcăi /

[Cum?]

10 phâ! jo jerán tînăr / ș-aveám un loc acóle...suz la hotár / avém prúni
múlt'i acólo / și aveám...aveám un somsíd aicica...1 //
da...mă-ntrebá pa míni "măi d'o / nu t'e t'emh acólo?" //
jeu jerám bajét tînăr așé-jă / și durném acólo / c-aveán colíbâ / aveán
doj cîñi / "da dá cîñi sâ mă t'em dráculuj?"

"mă acólo góócâ fáta padúri p-a vost / góócâ-nt-um pt'içór" zîčč /

15 phâ! a! jeu nu mă las așé...cu gúra grăjéz da ma gînéz "bátâ-t'e drácu
lúcru" jo dorm acóale mă și...pun-amú n-an șt'iu d'e áste / și batrín-m spúhi
d'i drácu așá // așá-nt-o sárâ dup-amházăđ...un cîñi-l tînén tăt vrémea ligát /
acólo la colíbâ și únu jerá dizlegát // și amú mai mul ș-apropt'ijá d'i sár-așá /
ș-acólo-nt-o prisácâ / cum coboráj p-a nóstu loc / cătă apșení / cătă jóji a
20 cîrșniculuj / vąd că...čîñč ...lumíñi / žóócâ: úna sus / čáje žos / úna sus / čáje
žos / tăt ímblă // noá amú íñcâ sâ véd'e / câ...câ pă groápă in cornét o fo plin
d'e jéšt'a care-o fo la prúne acólo o dorńi / darâ noj cu...cu táta-ñ láturá
apșenílor / oleácâ mai...cob...cobór mai în gós / tăt cobór // jeu cobór așá pă
gol / cum jerá língâ ión a níțá și jéli tăt pîm prisáca álea meré-n jnos // tăt
25 suínd in suys și-n jnos / suín și jnos / și l'e-ám vađút pîn-o trecút prihódu /
ș-an știút ínt-a lu ión a lu t'izea / d'i šéjâ láturá d'i prihód / tă m-am ujtá
după jéle cum s-o duz lumíñile šálea aprínsá așá // una / da ínt-únu rínd / și
jéle tăt úna sus și úna jos așá meré / ásta o fost //

[Așa se vąd ele.]

30 d-ápâi jo...zîčcá că as[tea]...sîm bosorcăi //

[Ele fac rău la oameni, cum sunt ele?]

nu știu / n-am...če sâ... / n-am áuzít jeu sâ nu híuâ sâ fácâ / fărâ jo
spun...gráit di fáta padúri / on strămós a mheu acólo o avúd loc / ș-acólo

dorméá jel // și aveá col'ibă /...și jerá foc și tăié cîti-um prun_cáre jerá uscát /
 și puñé cum zîcá / heî din naclád / língă foc / și și'd'á așá și dohăñéá cu t'ípa //
 ș-odátâ o viñít așá...ca cum ar zburá cîñivá / și drept acólo s-o pus pă na...pă
 năcládu_șséla / íngă foc // și o zîs cătâ jel că sâ-î dáie jel foc / d'in...din t'ípa // 5
 vînt...s-o făcút-o așá un_vînt / și l-o luat pa jel pă sus și l-o dus // l-o duz
 d'e-acólo hăt... / și trij [k] vo trij zîle n-o fost // l-o dus cum í_zivóru așá-
 jácă...nu știu să spun cum să...știj pă după cûhá2 / pun-acólo cătâ sohodeá2 /
 câ cîñ le-a făcú_pă izvórále cêle / poáte p-acólo / p-acólo / tăt o inít...la vo
 trij zîlî tăt o inít_farmád di p-acólo / tăt o inít... / cî cá l-o dus fáta pădúri // 10

d'órd'e móiș
 șapteștrij [de ani]

cu mărtînili

jeu îm_pit'ícu2 / atúnĉ am avút așá vō...șapt'espreše ópsprăše aj / jo am
 trăít...fără tátâ / táta mñeu o murít_cînd am avút jou...íñcâ n-am avú_trej añi d'i 15
 zîl'e / nu l-an_cunoscú_niș nu știu / nu-m înt'ipuiésc d'-așá d'e mñic d'e jel //
 noa! ș-am márs cu cáji / greu lé_jerá / luañ_cái la pit'ícu să mérem îñ_kícură2
 după l'émñe // da újite cum îñ_ómu cîñ_cápătă cái álțuja...vre tátâ pădúrea s-o
 adúcă // mñe-am tăié_niște lémñe / míndre așá drépt'e și...fági ești iz_greî / ca
 cît an_scoz_di dóo ori_púnă-n vîrv cu sánia / și mărtînili o fo búni // am pus pă 20
 sánie / ...ș-am inít // abd'ê-nt'ind'ê pă vîrv / abd'ê adușé_mărtînile sañia // cîñ_o
 fo la vîrv / așá o fost om...prípor așá / o treísâ te napóî drépt în jnos // da
 puñéî dóo pt'édiș pă sánie / și coborájî // noi am pus pt'édișile și mărtînili n-o
 putú_clăt'í_sáñia // zîșe cătâ míñe grigóre..."stăî cá jeu pt'édișile și t'i-î oprí
 túma-m prípor / îñ_vîrv" // noa da ásta n-o fost așá // mărtînili cum o fo táre 25
 îñfocát'e / cînd am strígát pă jél'e...s-ō zmičít și s-o-nd'emnát și n-o_ăpucát... /
 n-am_putút_a le oprí // m-am dus / fără pt'édiș / în jos // da mñ-o fost așé că
 mñ-o hărăduít rúda așá...suptógrá / m-am tînú_de rúdă / și scorbácu mñ-jerá
 hăđîm_mínă...stînga / și jeu tăt dam hăt_nain't'e / da o fo îñ_cúlniș / n-ō_maj
 avút úndi sâ dúcă // cîñ_m-o scoz_dintre cýólnișile šeleá_afará /m-o scos 30
 sánia-m_pădúre // jo cîñ_am_vázú_că uc îm_pădúre / mă_uc îñ_l'émñe / am tîpát

5 așé scorbășu písti jęi și m-am aruncát...dâ...în ȝmát // da jęi-o mǎrz drept
 înti-ȝgorún / cu cápu / marțína o mǎrs cu cápu pă dúpă gorún / și rúda cu
 cęje mǎrținá pa d'ingǎ // o rub necláu ș-o-ntórs-o...píngă cęje / și cu
 pt'isǝrili dręepte pă sup sǎñe și s-o dus cu tá cu ję / mai în jȝos // câ în jos o
 10 dat înt-o cȝtâ / s-o-ntórs cu marținá acólo ȝ / ȝ / ȝ / ĝemé acólo // și l-arǎgñé
 pǎvulúz "mǎj d'ǝ! mǎj d'o" / după míni d-ápǎ // jo m-an da dupá un alt așá
 ș-am dizl'egát acólo...ștręángurli ș-am...fǎcú ș-am t'ișcát-o cu...zd'iću / și s-o
 apucá marțína s-o scuturátâ / și jęrá marțína a fátá / sâ úrcá așá-m pit'icu // o
 fo a fátá mǎrțína / no // jęroním to ĝǎmǎñín p-acólo pím pǎdúre // á! m-am
 15 ujtá / bíne c-aȝ scǎpát / cǎ jęu n-am niș umblád niș cu cái / sâ spun c-am
 ȝblát și știȝ / ș-acólȝ [k] te duș p-ășá um prípori / cu sǎñja-ȝcǎrcátâ cu
 l'jémhé // ș-apo aȝ viñi ș-an discǎrcát-o / sǎñja o dátá / inapȝol / ș-am tîñt-o-n
 drum ș-am inǎrcát-o d'-a dójle / jęl o lo bál'igă ș-o uȝ marțína pă und'-o
 fost...crępátă háju! / o uȝ-o cu cęje ș-am inít / aȝ súsít noȝpt'a acásá / ș-o
 20 dizl'egát / am d'iscǎrcá l'jémhele ș-o dus jęl cái acásá / câ iȝ a lui o fo jęl...ȝ-o
 loát // cę nu-z / da d'órd'-a dóki / jęrá cocón...dímiñęátâ o vădút //

o'is "tatúcâ" zîși " c-am fǎcú dím mǎrținá? tátâ mǎrțína-ȝ farmátâ / tátâ-ȝ
 nimișítâ " //

"áj cum?"

20 noá! o inít și mă-ntreábâ / c-am fǎcút jo acólo-m pǎdúre / c-am fǎcút? //
 pim pǎdúre știȝ câ cę-ȝ im pǎdúre / ja așé ș-așé // "fútu-ȝ jásta / ș-áj fá grigóre?
 // j-am da cái lu..." câ câ...cái cáru / sâ dúșe / da jo am [k] jo am putú rǎmíñé
 acólo! pă sup sǎñe / sâ jęje núma...cǎt'ȝ-un cȝnt... //

[Același]

25 **cínepa**

30 príma dátá aj imblád [k] aj mǎrs la címp cu samínța cíñipt'i // aj sǎpát
 frumós / aj culjés frumós / atúnĉ aj sǎp [k] sǎmínát-o / jar aj astupát-o / ...bíñe
 și aj lǎsát-o sâ creǎscâ // dac-o crescút / în lúna...júnie / sǎ culežé cínepa álbâ
 / maj întiȝe / în dóo pǎrs sâ culežá cínepa: sâ culežá cínepa álbă // túnĉica aj
 30 fǎcút-o tă snot' ș-ápǎj legatúri ș-o duĉé la ápă // o puhá în ápă / sǎ zîĉá
 cínepa / aj pus cínepa-m báltă / așá sǎ spuné // sta acóló o șaptamínă /
 dup-acęe aj mǎrs la t'ísă ș-am luat-o ș-am șpalát-o frumós la ápă / și in-acásă
 ș-o puñ-a uscá // dupa ĉę sǎ uscá / atúnĉ aveá anúme mélițǎ sǎ zîĉé // ș-ápǎj o

meliță acólo // pînă rămîné fujóru numa // fujóru iarâ-l da pa hrebd'încă / maj
o dátă / ș-ápăj erá fujóru / cílț să zîcê cáre jerá maj.../ și puhé...

[Câte feluri era; fuior, călți și nu mai era încă una?]

trășúri / trășúri // jerá trii pãrt // ș-o puhé îṅ_cămără / îṁ_pṁod pînă
járna // dup-acêe / maj la gătát / ca și-n î aṁgúst să culegê cãje vérd'e // 5
cînepa / âcêj cu samînta // ș-ápû puhé și sta așêe fãșê cópă dint-je ș-o astupá
c-așêe să...sâ uscá acólo și...ca și mucezâ așêe să să.../ ș-apój meré
ș-o-n'ind'ê...î...snópt'i tăt ij înt'ind'ê să să úst'ê.../ d'imíháta sára [k]
dup-amháaz meré ș-o tocá...samînta frumós // cu snópt'i cu cînepa meré járă
la báltă ș-o ducé / sãmînta o puhé...îṅ_cásâ întrá cu je ș-o puhé îṁ_pod pâ la 10
áltu an // dup-acêe járâ o fãcê tot așá / o ducé la báltă să topt'ê / iar o scot'ê /
o spălá frumós / ș'î_vihê acásâ o uscá / ș'î_jar la melițát / și cu-ocê // și sâ fãcê
cum aṁ_fácút cu cêe álbă //

[Și pe urmă?]

p-ormâ s-o gatá címpu / ...toámna / t'-aj dat a tórcê // pînă la ánu nou aj 15
tors / dupa tors aj facút pa răst'itúori / l'e-aj spalát / tăt frumós / aj d'epínát
/...sâ d'epíná // după crăcún cum zîcem noj / după ánu nou aj urzít // ș-apój aj
încêpút a...jásâ // pă lã...lúna...noa ca și cum ij póstu máre / cum să zîcê /
amú jerá pîṅdurj la gazdój // jerá pîṅdurj gáta / apój o herd'je-aj spalád je-aj
bd'ilít / omú ósta o foz_d'e la cînepă³ // 20

[VIIIa] d'ê_la cînipă cu kemes

[VIIa] s-o făcút gáta ș-apo_aj încêpút a cósâ kemes // gátij la barbát /
kemes la cophí [!] la fiméj / tăt s-o încêpút a cósă //

[Cânepa aia de vară cum știați când e coaptă, după ce?]

jerá gálbină...páile /

[VIIIa] frúnza de pe je / amú je îṅgálbiné /

[VIIa] jerá gálbîn páile // că je cînd o ișít / câ je cam nu s-o cunoscút câ
cáre-j / da acêje álbă jerá îṅflurítă álbă / și cîṅ ș-o cunoscú_câ-j coáptă jerá
pájele gálbîn // da!⁴

* hájdi-ṅcòè!

[Aoleu!]

túma amú túma amú //

acsínia lu ilíje / după bərbát vlad acsínia
jo-z născútă pi dóyășese

dúmnezău trăia st'egáriu /
 să poárt'è harbúș cu cáru /
 și d'-amú și d'-ámu-î ánu //
 5 fíne doámne stégàrú
 să poártă...să poártè cu càrú /
 tă harbúji încărcáz
 d'e drăgúță sărutáj //

noo! strîgătúri // ápâi d'emúl / d'im bătrín // ei áste-î d'im bătrín // ápăi
 10 mai cáre strîgătúri le strígám noi? // ápăi î în ápșă și îo am fost / am fost da d'e
 dóisprăče ai / n-am șt'íut așé d'e bíñe / am ă...am știút / amú a strígá / da n-am
 șt'íut atít'e // aiă ierá atúnĉ cîș-o măritá sóru-meă / câ-î di dóisprăčĉ ai / ș-an
 zis că:

hăi măi mńire nu hi cńě /
 15 fíne-m sururăga bíñe /
 d'e ț-a gréșî cîť'odátă /
 tu fă bíñe și o iártă //
 d'e ț-a gréșî a dóua oără
 o sărută ș-o ia-m poălă //
 20 d'e ț-a gréșî a tri [k] a trîjà /
 o sarútă că-î a ta //

atúnĉa an ștrígát núma îo / ca cocoșă / an ștrígá Ja...la sóru-meă // păi
 máma me...cînd s-o du Ja...sóra m...cuș sâ zícă...a dóo zî / cu ospătu / atúo
 strígá:

25 drágu mámi hăi mări /
 ieș a mámi la priláz /
 și îșpúñe cum ai mas?
 ieș mamúcă n-am maz bíñe /
 că n-am mas îo língă t'íne /
 30 adécă a mas / a durńít
 îo mamúcă n-am maz bíñe /
 n-am maz bíñe c-am a [k]
 n-an durńít ieș língă t'íne //
 máma d'è cînd am ínít /
 35 lácrimńi únd'i mń [k]

	lácřímile mă păzăsc / și cu gúra să grăjesc / da nu pot mámo a grăi / că aic̃ îs_ștrăini // tăt ja s-o cîntát // máma s-o cîntát în_cólq și ja s-o cîntát așé ca...ștrígăt șt'i / o fo //	5
	apěj...maj čéva...ștrígațur̃i sâ vă spun? // cîn_am fo la...socačíță / ápěj aņ_ștrígá la socăčíță: socačíță laudátă nu mh̃-i da să-mbúc o dátă? să văd_dúlče-j o sarátă // socačíță țúcă-z_gúra / fjă bíne și je custúra și t'e du și táje lúla [!] și ímple la drúșt'e gúra [!] ápăj socačíță...socačíță in la n_xoj / nu / socačíță laudátă / nu mh̃-i da să-mbúc o dátă / că halúștí'í-s cu păsát / mh̃ireăsá d'-ajésta sat / haluștí'e-s cu olój / mh̃irá-s-ar lumeá d'e voj [!] [...] cuvínt'elé_éștjă așé nu...nu-ț in / da cînd aúđ o...um_mhez d'e drímbă / pâj	10 15 20
	čét'era cînd o aúđ / tă_mă sfirt'ic și ma rump / d'e tătu mă fag bolúndă // cînd aúđ jo čěterá / m"r_să h̃i_ și m-aș sculá //	25
	țíple domníța șésăzășîđpt [de ani]	30

5   ápâi îŋ spuŋe...noã um muoș a nost / ní spuŋé că...ă...d'e úna aŋ važút
 și jeŋ / d'e bosorcáje / acéęa aŋ važút-o // m-am dus pîm pădúre cu uŋ
 cumnát a mŋeu sâ înt în ápșă // ʃi noã jerám d'i dóisprăci ani / ʃi "haj domníțá
 mérem" / noopt'a / la mháză-noopt'e / péste vîrv // an trecút / jerá pátru
 lumínúțá / tă jucá naínt'a noostă / da cumnátu-nú zîse "să nu t'e t'émî
 domníțá / cê-j vid'ê / nu t'i t'émę / tu d'e míni t'e tîŋě" // jo mă tîŋám d'i jel /
 10   pâi tă jucá // ápâi tăť sárę naínt'e tăť amú / am avú lăŋgă rîu / a tréce sâ trécem
 rîu sâ trécem...acólo o fo la rîu // da cumnátu-nęu zîcă "ínă mîŋi la noj / ʃi
 ʃ-oj da íțá și spátă" // noã / am alŋuș îŋ cásă / îj spúni măríja noástă / "ioaj tu
 măríja noástă" / zîc / "dóo [k] pátru lumínúțá tăť o jucat înaínt'e / a noostă /
 pãm pădúre / cúm am inít" // noã păi zîce măríe "bosorcája îj bágă cu
 drácu" // adíc-a dóo đî dímiŋátă o ínít o mătúșă d'-a lui / o fo bosorcáje // o
 zîs "vasí / cê mh-aj fágădúit asárâ? sã-m dai" //

15   noã zîce "ni matúșă il'ęănă! jã-j bosorcáje / ja o viŋít dupa íțá și spátă"
 // pęi zîcă "ínă că ʃ-oj da íțá și spátă" a dóo đî // o ínít / a dóo đî / noo
 zîce...acéęa o foz bosorcáje // â...ięsta...vîrcolac / ș-așéla l-aŋ važút // așę sã
 fáce vîrcolácu ca uŋ cíne // ʃi jerá alíja noj un om / îj zîse că-j vîrcolác // tăť
 sâ zîcę că sã duce ʃtiț číne? cum sã spun â? cum j-o zîz lui? amú und'i șęđ'i
 20   čutúcu / â...na...d'íțá cúju // c-o tînú pã ileána // și...jeŋ înt-o sárâ aŋ viŋíd
 d'îŋ șezátqare // și aŋ stat...cu fičór / și cê doámŋe! uŋ cíne...pa palánt / rod'ę
 / cu d'ínŋi // n-aŋ ʃtiú cã-j vîrcolác // uŋ jid / șmil / a rívki...s-o uitá di pa
 fereástă

25   o zîz "dumníțá vés ęe-j alčicà?"⁵
 zîg "vîřad" //
 "aięsta nù-j číni d'-ă...ięsta-j číni d'-adevarát" / adícă číni d'in uom
 [Nu-i adevărat.]

nu-j cíne [k] je cíne d'in om // jeŋ "noapte búnâ tu fičór" / m-am t'emú
 / "dú-t'e hîăt!" // ma uc îŋ cásă / cê ʃtiŋ / am ișít / și mă du ʃi spun mámi / și
 30   jésâ máma c-oŋ lemŋ / și dîă // nu zîci nímič // a dóo zî tăť palántu jerá
 cu...sínęe / ʃi rós / acólo // jídu di pã fereástă da cu o cočórvă / înt-jel // núma
 nu s-o duz d'-acólo // cînd o ínítă / zîcę că cînd o ínít sã dúce ʃi ʃid'á / pa
 palánturî ʃi rod'ę // ʃi dacâ l-aj hîrăít / dacâ l-aj mîŋięt / ori cum zîcę că fuęę /
 da jo n-õ fujít / așę aŋ șázú pa palánt acólo / ș-ápâ n-aŋ dúșă ʃi n-aŋ culcát /
 35   pã dímiŋátă núma...un d'int'-aŋ ęasít acólo rođíŋd / și palántu jerá rjos // jerá

sînge / și jerá ros palántu // ápăi cuș-o dus nu l-am vâzút / câ cuș-o dus //
da așă ca cíñile jerá // áceea [k] d'-acéja știu // [...]

[Auzeam eu odată că era o femeie cu soțul, la fân, la clăie.]⁶

că...d'i ce cíñe? / nănășu d'im mîjloc o fost așela // și jel o ședút sup,
clăie / c-o íñit...plojje / s-o...s-o pușu clăie // și jel s-o dus / și n-o íñit / ș-o
íñit cíñe // și feméje tăt o dat "tě / tě / tě!" / să nu íuă cătă je / și jel tăt o íñit
cătă je / și tăđ o da cu fuřcójū // și apój pa cíñu s-o perefacút / tăt o fo ƒarmát //
jel o zís că" cúlca-t'e jos și cătâ-mâ-ŋcap" / câ tă...tăcápu j-o fo...

"joj da č-aj facú? / tăcápu ŧ-î..." /

o zís "tu aj dat" //

"joj d'e míne!" atúnș feméja zíče câ s-o și spărijet / c-o vâzú că...jel
îi...s-o facú cíñe // vicolác // tăt j-o dat cū... //

[Aceeși]

přima mănăst'ire...s-o gasít im perj

ce să dícem / noj sînt'ém aícica...jeu iz d'e șésâzășuob d'e aj / la noj
nu s-o petrecút o vo [k] așă să híuđ o vréme gre / on...fúlğere túnet'e ƒoc / să
híie la noj n-o fost // la noj n-o fost // máma me-m povesté și...bába-meă / că
zíče că cînd o fost în ŋ...čevá muscalij / ce știu čě...armátă // muscalij // ápoj o
ișít tătá lúme d'îŋcășuri / óamihi / cu carúťal'ě / puhé váca / řigátá d'e car /
gařnil'e îŋcar / și să jásă // ș-aís cum ři la úocnă / la noj / dacă...poát'i că-ť
ajúnje / cum merj la ápșe d'e řos / la ócnă jerá o beséřică adécă n-o fo
beséřică / n-o fo híš...cășuri / n-o fo hímhíc // o fo pađurj // o zís că o mărș
î...móșu-mhéu / cu bába îŋca [k] ad'écă...stramóșu-mhéu / nu móșu-mhéu //
stramóșu-mhéu / cu cárū / și cu váca / și mai muls...večíni // s-o dus că să
márgâ-m_pădúre crăjăscă / c-acólō...muscali o zís că meré și scot'á úot'i / îŋ
cásă / și băjucuré / ŋoa / tínerétu // ș-o zís c-o ișít o feméje lúŋgă câ nu j-o
vâzú mărjini'e / în hájñe álbe // o zís "únd'e méreť? întóárče-vi-ť înapój /
c-ajésta loc ři sfînt // or hí răzbójje / or hí cutřémure / or hí ápe / la voĵ n-a hí
nimhícă" // o arátat "ajésta-j sfînt / și va-ntóárčeť înapój acásă" // și óameňi o
íñit / că n-o mărș cái / o fo řăĵ cái și n-o vřut să márgă // ș-o íñit înapój // ș-o
íñi_muscali acéje cum o íñit / da o íñi_s-o trecút // ŋ-ápăĵ răzbójū im
pátruzâsprăžče / řgar o fo / da p-ajj_n-o fo hímhícă / ápăĵ čéla-n úosprăžče

5 jǎrâ n-o fo hímhícă // amú-m pátruzășiunu jǎrâ la noj n-o fo hímhí / la noj nu
 s-o gustát / la noj...nu s-o făcú nimhícă // ăuzá báté túnu acólo / da la noj o
 trecút așă frumós și catáhil'e n-o avú hímhí hímhíc / ápâj d'încólo cúm o dat î
 la cōápâ / ápâj pe-acólo o fost jǎrâ...jǎrâ o fo răzbói și batăje / da la noj hímhí
 n-o fo // ș-ápâj zîcá máma / "nū va lémez hímhíc c-ajésta loc îj sfînt / câ așá o
 arătát" o zîs / tátâ ásta / romańija / ad'écă noj cê sînt'ém aíc / i sfînt // pǎima
 mǎnăst'íre / pǎima mǎnăst'íre...s-o găsít îm perj / pǎimá mǎnăst'íre / cêtat'a
 řumîháscă // d'-acólo sǎ trag rumîni / pǎima mǎnăst'íre // acê...și ortodócs-o fo
 // pǎima mǎnăst'íre ortodócsă // sabótnicǎ / că jo o ști // acêe s-o găsít maj
 10 d'emúlt // amú pa locu-acéla / cînd o fo prióti tă d'in romańia o fo pîn-acólo
 la lȃoc / încă-o fo crúča ă d'e ľemn / ș-o řamás îm pamînt / ș-o d'ezgropát-o și
 înc-o fo crúče / n-o fo hímhícă // ș-amú aș rîdicá cručă acêe acólo ș-amú
 acólo vreú zîdí mînăst'íre // álta / sǎ hîje cum o fost // i pǎ un múnt'ě //

[Aceeși]

15

jo am fost...pfăj d'e căpu mheu

noj îmbălám / jo am fost...pfăj d'e căpu mheu / încít'ě

[Pe unde ați umblat?]

20 ăm fóst...maj întîie am fost în nicoláev / la maláj cuș zíc la noj // am
 strîps mǎláj acólo / cît am strîps? vó dóo luńi d'i zîli ní sǎ pári // al dójlea an
 am fos tát în nicoláev / ad...așă / în nicoláev / în ă...jelániťki rajón jerá // și
 d'ę-acólo m-am dus în î catáhje / la noj sǎ zícē-ŋ catáńi-n armátă // ăi! și
 hę-am dúsu-ne...noa câ noj d'-acólo m-ō...strígát /am avú telegrámă și m-o
 strígát acásâ // și cê sǎ-j fácem? // m-am dus încátáŋe // mǎ! amú catá [k]
 cătuńia v-am spus câ ún-am fost și [!] cît am fost? / ășe // șî dup-acêe jǎrâ...în
 25 șept'ezâșipátru am fos cu húlpea / cu batrínu // la stróicǎ-ntîie...întîiu an înc
 vjǎta me //

[Pe unde ați fost?]

30 tát în dnipropeťrovsc / decît în magdalínovski rajón acêe o fost //
 am...am făcút / jeú șiťu... / mǎ...dóo căsurj mi sǎ páre atúnc am făcút / și uş
 garáş la maşíni // mǎre uş garáj / di vreó...o sútá dóyozáj di métărj mi sǎ páre
 d'e lujg // mǎ! ș-acólo m-am petrecút acêje várâ // cǎ...toámna tîrzíu / pa cîş
 s-o-nčepút vrémea malájului / la noj atúnc așá o fost običei că tréje sǎ ľe duč

și la mălăi / dacâ nu t'-aj duz la malăi...pfăi d'e miñe! Cîne-o văzú d'e ęște? //
 și am ășat strójca / m-am dus la malăi // táta / pa táta l-am pus sâ să făcă
 brigadir [!] // și...am foz nu știu...vro...dóozășîcînc d'e qámeñi // ș-am adús
 cît'ě...dóo toáne / doără dóo toáne și jumătát'e / că táre bíñe am zorobd'ít //
 dóo toáne și jumătát'e d'e malăi // no! ș-așá o fost / ș-am adús acēe / gríu / 5
 cît'ę-um pt'ic d'e floárea sqáreluj / vo...nu ș'íu vo trii o pátru saș / că tari-o
 fost...strict / n-o ...n-o pea ășat sã...ásta o fo...sâ nu jâi / sâ nu furí floárea
 sqárelúj na! / o...c-o fos scump la jej // na! îñ sépt'ezășîcînc am fost în
 arhángel'sc ... maj întíi am începút cu căsuríle // și spre toámñă ... / ves ...
 acólo îñ ... iz bolót'e / pamínturli aięste-s tari / nu-s ... / și cim pășes pă 10
 pamínt...așę...bolót'e o fost / așę...așę ca pă t'íst'e gíñes că ímbli / așę joacă
 pamíntu...ímbli aíc ș-acólo joacă pamíntu la o sútă d'i mětäre / maj alés
 tráctorâ cîn sã duc / așá já joacă cu t'íni // maj întíi m-an șpăriét / n-am
 ȳo-ñvătát / nu...niçodátâ n-am fos pîn-acoló // 'ei! am facú maj întíi cuñ zíc
 cîășuríle / și dup-áčęiã h-ãn dus să făcem noi drum ím pađure // să 15
 făcă...noã...pađure cît aj vrut / pađure sãlbát'icâ cári n-o fo híme pğati
 pîn-atúnç / pîñ la noi acólo // am ímburdát lémnu dint-o láturę dint-álta /
 l'ę-am pus únu língã áltu / lę-am taię di sésâ mětäre d'e lünj / cránęile tăç-o
 fost tát am taiét ș-am aruñcát peste jęle / ș-apóñ o íñit mașinili ș-o adú sútăr /
 ș-o aruñcát peste jęle // ș-așá s-o făcú drum // că áltfel! acólo nu / nu pos sã ti 20
 duç / îñ strășnișe ș-așęie...bolóte // [...] nã / ș-așę an gătát acólo // amú an gătát
 / o fost [k] äi / m-am dus / nu v-am spus / m-am dus járna / o fost...la noi o
 fost cald / acólo cîn am ajúñs în arhángel'sc ȳomát // oñ frig! 'ăi! mă gíñă jo /
 ç-om făçę noi aíc? [!] no! cu vrémea

[Și unde, în ce stăteați acolo?]

îñ casă / așę cu...da jo...cum să zíc? qáricíñva o fost Ménina stántia /
 l'énina o fost ca și un fel d'e lágăr // ínt'emñițát o stat acólo mult // și să
 véd'e că jej o-mbătríñit ș-așę j-o lăsát qã...j-o lăsát acólo sã trăjáscă jej // jej ș-o
 făcút qámíni ... s-o adunát jej între jej / qámíñi cu femėj ș-așá ș-o ... / c-acólo
 n-o fost únu să zíc că n-o fost cáre n-o fost íñkís // tăț o fo ... d'e eșt' 30
 ínt'emñițát /

[Și aștia ce erau, ruși?]

ruș // da // co [k] atíta că cocóni lor amú ō fost no sã zícem nu / amú o
 fo líberí / d'-aęst'j cáre íñcâ s-o născút ad'icã líberí // da paríñi lor tăț o fost
 acoló íñkís / ç-o șázút în témnițá // și erá o casă / noi an tráit îñ cazárñea 35
 catáhelor // unde-o tráit catáhę íñaint'e / únd'i j-o...o grijí d'e jej // și / jo știu /

tăt jĕrá cĭt'ĕ...aşşĭ cĭt'-o...sóbă tă la doĭ...oámĭńĭ / dóo páturĭ ş-atĭta / ş-o
maşucă / eĭ! noă čĕ / čĕ li mai trábă la doĭ catăńĭ? // ş-acólo-am tráĭ noĭ // noă
// s-o topt'ít omătu / cum zĭc vára / mai cald / mai poz lucră / ă...cum zĭc / pă
cĭnd an gătă cásurli n-ăm dúsŭ-nĕ în...pađure / şĭ nĕ-an dátu-nĕ d'ĕ
5 drumŭ-ajĕsta / d'ĕ nas [k] noĭ nastĭlá ĩ zĭcăm // saŭ lijńówcă-jĭ mai zĭc // ş-amŭ
făcút ă nastĭlu-ajĕsta /...cĭn amú mai n-o ramáz dóo şaptamĭńĭ n-am putút a
lucrá / aşşĭ s-o loat jără un jĕr ş-on omătu aşşĭ d'íntodătă / n-am putú şă fácem /
bătăr čĕ nĕ-am făcút? // noă amŭ vĭńít la...domn cum ĩ zĭcem noĭ / lă...la şef şĭ
j-an şpus "ja măĭ ómúle / nu put'ém şĭ gată" //

10 "nu put'ĕt / nu pút'ĕt / ĩt ĩńĭ [r] ĩt ĩńĭ la áltu an" // ş-aşă am rămás // n-o
röscĭtat / nĕ-o dad báni cĭtŭ am avú d'ĕ...primńĭt // şĭ am vĭńít cu dumńezăŭ
acásă // şĕpt'ezăşĭcĭnĭc //

şĕptezăşĭşĕsă // şĕptizăşĕsă am fo cu pt'izúcu vasĭj / lă...tăd ja strojcă /
ĭm permĭ /

15 [Cum?]

tă la strojcă am fost

[Nu, dar aţi zis...]

cu pt'izúcu / aíč ŭn om / o murĭt jĕl / ĭnt-acĕl an o murĭt / sarácu d'ĭ jĕl
/ dumńezóŭ ĩl jĕrti! c-o fo om bun // na! n-ăm dúsŭ-nĕ acólo /...ĭn prímu rĭnd
20 nĕ-am dúsŭ-nĕ...ĭŭ cariér / a fáčĕ pt'átră // amŭ făcút nişte cúbičĕ de
pt'átră...mŭntŭ / na / an ġĭńĭc-avém d'ĕ ásta pĭnă...tătă vára / cĭt om ĩi acólo //
n-ăm bucură c-avém pt'átră acĕje / noă o-am adús-o...und'e nĕ-am dat să
stroím /...amŭ făcút on...sclad la minĕrál'nĭje dobrĕńĭe / cum ĩ zĭc? / la
ĭnġrăşámĭnt'ĭ⁹ / ăşă // na! 'hmŭ / am adús tătă pt'átra lĭngă...strojcă acĕje / n-o
25 şapátu-nĕ cu escavátoru n-o şapátu-nĕ şánturĭ'e / ăm ġĭpát pt'átra / pa cĭn_o
foz gáta / tătă pt'átra n-o márs ĩ şánturĭ'i / şĭ noĭ an ġĭńĭc-om avĕ pá tătă vára
// năcăzu nost! // noă čĕ să nĕ fácem? // jără-ntĭj şĭ jĕr acólo ! // an şápá
pĭn-amú n-am pútu mai mult / că n-o fost módru a scóat'e / ş-ápă am adús
d'-ajĕş'ĭ...ă...vzdrĭvńĭč /...a vzdrĭvá / cum ĩ zĭc?

30 [Cu dinamită.]

dinamĭtă / dă â...speşĭalĭşti čĕji j-ăm adúsă-j...o facúđ gáurĭ aşşĭ...ńište
gáurĭ cam aşşĭ d'e vro...zăčĭ centimĕtri aşşĭ-n d'ĭamĕtru // şĭ afúnd'ĕ...pe
afúnd'e 'ĕ-o făcú / 'ĕ-o făcú d'ĭ vo trĭj métăre d'ĭ afúnde // o napustít cĭt'ĕ doĭ
sač d'ĕ...farĭnă d'ĕ-acĕe / ĕĭ! cĭnd o ecsplodát o rĭdĭcád ņište...aşă / aşşĭ ca
35 cásilĕ éşteă d'ĕ nálti nişte...o...o...tătă mas-acĕe cĭt-o fo tătă_o rĭd'icát-o sus //
acólo d'íd'ĕsŭpt o fo mănĭńĭjele da d'ĕasŭpra acĕe...n-a... / jo n-am putú fa ĩc

// ș-ápâj o pus așá j̄ej̄ tǎ_cî't'e doj pum' / pa...tôt iĉ și cǒle / șî o fǎrmá_da tǎt o fǎcút amú șilíonĉă // n-o fo [!] búnă d'i nim'í //

gúzo jonjél a lu d'órd'e
pátruzăĉ [de ani]

s-o-nĉepútâ-să ploája

5

în óbzășișèpt'e [!] nu / în óbzășișèșâ / aṁ_fo cu stánu / la lú cru / cu
iṁón⁸ // ă...[!] hǎ! aṁ_facút noj táre mul_lú cru atúnĉa / aṁ_foz_nóo gámiñj̄ și
cred că la fíecare aṁ_făcú_cî't'-on obiéct / c-am zorobd'ít... / o fo marj bañ /
am zorobd'ít cî't'ě úṅsprăzăĉe m'ni on om // ē! úṅsprăĉe m'ni d'ě rúble acéj̄i o
fost...márj bañ // noǎ / și' h-an_dúsû-ñe îm_pădúre / n-am avút ñiĉ scíndurj / 10
noǎ ṁorj cum a m'no s-o gaťád_ľémnu / și n-am avú_ĉe fáĉe / o fo músaj sǎ
mérem noj síngurj sǎ ñi fáĉem noj ľémni / îm_pădúre // noǎ / h-an_dus
h-am ... tǎťá brigáda / și vo trij zíle-aṁ_facút // noǎ! nu ștju cum s-o pt'icátă-sǎ
cǎ m-am dus go cu vasíle-a lu țigánu / cáre meré todosíje // h-an_
dúsu-ñe-amínduǒ...șî s-o-nĉepútâ-să ploáje / și noj îm_pădúri / îm_pădúre 15
iṁ...strășñic a rămíñĉ...pîn ploáji / cu ñiș'ě...tunáturj / și ñiști trázñite / c-aj gíñj̄
cǎ creápă pamíntu // noǎ ĉe sǎ fáĉem? cu drújbi'le-n...mínă dóo drújbe /
cañístru cu beṅzínu / la fúgǎ! ș-am avút vo cín_ș_kilométăre d'e fujíd_d'im_
pădúre pînă-n márjiñĉă pădúri // noǎ! aṁ_fujíd_noj / șî_pîm_pt'isóc / cî't i d'e 20
greṁ a-mblá-m_pt'isócu ĉéla! // da nu poť / nu poz_mére / tǎ ti-nhíulǎ / te duĉ /
te...tra_sǎ_ľ'e-mpínj / noǎ...aṁ_fujj_noj pínă-m_márjiñĉă pădúri / șî_
s-o-nĉepútâ-să ploája_ĉéje máre / vǎj d'e míne și di miñj // noǎ ș-aṁ_stat așé
ș-am íñit / noǎ / cu vasíli "ĉe sǎ fáĉem?" // viñim / o zis c-or viní dupǎ noj cu
mașína / m-adúc amínt'e / păj n-oǎ maṁ iní_ľíme // noǎ ĉe stǎm? aṁ_sta_cî't aṁ_ 25
sta_noj / cî't iṁ? "vasíli mérem pă jos"

"ej" și vasíle "mérem" // h-am duz_noj ca și vǒ zăĉe kilométăre pă jṁos
// da cín_ñe dǎm sǎma "pi di ĉe sǎ dúĉem noj beṅzínu-ăjésta?" // atúnĉ o fo
beṅzínu cî't aj vrut // ș-așé că [!] ăṁ_loat...ă_rǎsturná_benzínu d'in drújbe /
beṅzínu diṁ_cañístru / noj n-aṁ_yru lasá drújbile și canístru-acó_sǎ ñi ľe fúre
gariĉíne // ș-apój ñe-am_ă... / cî'tǎ greutát'ĉ-an_dus noj iṁ_spáte ! // șî_ľe-am_țipá_ 30
hăt / amú_pa cín_aṁ_fo pa drum! / pt'isócu cu lud_de-acéla gálbîn / ṁorj t'ínǎ /
aṁ_viní_tǎ_pîm_pámínt_ťínǎ // na / ș-aṁ_viñj_pîñǎ iṁ_ĉ comaróvo / jeraṁ uṅ_șat /

că și hórje jésti comaróvo / la ruș / tári mîndră hórje // no! aṃ yíñi pân-acólo / ș-apâi nu știú...cu únu d'e la un molocovóz aṃ grăf / ș-acéla ṅe-a adúsu-ne pînâ-ṅsat / în poréz // noá atúnca waj d'e míñe! //

[Același]

5

șezătorî

șezătorî o ișít obiçéju / amú puțîn / abd'ê d'e șt [k] niṃ nu știú jo / da cîn, aṃ fost jeṃ o fos șezătorî / cum nu // o foz de pîldă la o fátă s-o adunát cî'e cîn șésă fét'á / care-o fo maj sumsid'e / maj pîn apropt'ieře / saṃ priét'ihě / jo șt'iu amú // noa / ș-o șezút jé'e acólo // amú d'e pîldă s-o dus feçórî // nă / s-o
10 dus un rîn d'e feçórî / cîț-ṅ cîṃș cîț'e șésă fiçórî / jo știú / cáre ce...cîț prét'ín o fo lăoláltă / poát'e núma cîț'e dṃoṃ // s-o dus acólo / o ședút /...o inít áltu rîn, d'e feçórî // dácă n-o fos scáuñi-ṅcásă / amú o fost obiçéju ca acéj care-o fost
15 ṅcásă să jásă / să láșe și p-aiéști să șádă // dacă o fo feçórî mej bătrín...o rămás ṅcásă jeṃ / p-ai [k] noa feçóru măi bătrín cáre-s feçórî d'e-ṅsurát nu j-aj pútú scoát'e / o trăi să rămíuă pîn [k] o șezú cîț o vrut' jeṃ // da care-o fos t'ínerî / tăt cam d'e o vírstă / d'odátă / acéj ș-o skimbá jócu // o lasát p-acéj să-ṅcałzáscă
[!] mḡhâ! că jârna ce... [!] noa / și cêi s-o dus...hător s-o dus înt-áltă șezătoáre //

[Și erau niște jocuri la șezătoare?]

na păj amú ce / ce jócurî o fost? ṅij nu știú așă / dḡără ṅin mínt'i jo
20 amú...d'e a mḡeu cápăt // o fost...să zícem la...la péñî / jo aṃ ímblát în ápșă d'e jḡos / o dat-aṃ fost ṅ șezătoáre // să mére-ṅ șezătoáre și...fét'il'e scármîná péñe // gíṅștil' -éștea / noa ș-amú jeṃ le scármîná pénil'e-acéle și...la feçórî și la fét'e s-o hert măláj // s-o hért măláj acólo / și cu mhére / Ptṃaj! da bun o fost

[Cu sare.]¹⁰

25 cu mhére s-o făcu_núcu sáre // tu amú ce șt'i / tu șt'i a tále / amú să véd'e c-o fo maj dúlce lúmea cîn aṃ știút jeṃ [!] // că s-o pus mhére ṅn... ṅm, măláj // nă / ș-așé // și...da / cîn aj ișít din s [k] la noj n-o fost obiçéju ísta / da-n ápșe d'e jḡos // cînd aj ișít d'ṅ șezătoáre / care-o jeșíd maj ṅnapḡoṃ / â ... cṃ-acéla o ișít... / d'e pîldă gázda cási / caré o fo fáta d'-acólo d'ṅcásă // noa!
30 și cṃ-acéla [!] o ramás je / noa ce obiçéj o fost la jeṃ așă! // cari-o fo maj mult și așă rămíne / n-aṃ știút obiçéju lor / care-o ramás maj napóṃ acéla anúme a

aṃ fo mor_d'e spáimâ

odátâ n-o povéstít íon a búduluj híe_jertát // și zíčě..."odátâ iĭn,
 mă"...lucrá la báje / la bája d'e sáre / scot'ě sáre d'im_pamínt // "păj" zíce "in 5
 odátâ d'ę la báje" / da góga jerá...ō murít amú / jerá mort / maj tînăr cu o
 grámá d'e ah // "in odátâ.../ cînd ís pe dreb_góga...văd un om pa...pǒǒrtă /
 píst'e pǒǒrtă_ășă...șid'ě // zíčě <<stǒj!>> / rusěšt'ę ó_zís cătă jel // jel odátă
 s-o spărét // ĉe-s? ĉíni? "m-am uĭtát / cînd íl văd_pa góga // mă / știų că góga-ĭ
 mort_și góga amú ni la ĭĭ pa pǒártâ // cĭn_ăṃ_văzú_că ĉi-ĭ / am a pașí 10
 maj...mașcăt // ě! ĉéla o pășít <<stǒj!>> o zís / <<únd'e meri?>> ș-amú" o zís
 "cĭn_m-ăṃ_luă_la fúgă!" zíce // da jeų_ăcóló la móșu gráma noĭ_șid'ém / amú
 cum să in acásă? / cĭn_ăṃ_auzít aṃ fo mor_d'e spáimâ / că și jo_știų că pâ
 língă góga tra_sâ in [!] // da jel anúme_đoárâ m-o spărét pa minĭ [!] //

o-ntîmplárě_ăđevărátă

vă spuň jeų o-ntîmplárě_ăđevărátă / tot așá" // jerá únu d'ord'-a
 stánulu / ș-amú trăie // jel íl șt'ie / d'oc a stánulu // și jel jerá acóló-ŋ_șezátǒre
 // nu / d'odátâ-ŋ_yro ĉîņzăși...ĉĭnĉ / ĉîņzășișésâ/ jel jucá cǎrț// ínt-o_búnă 20
 noăpt'e ...pă la...un ĉaz_după mhéz de nópt'e / auzím la noĭ "buh!"
 "ĉíne-ĭ acoló?" sar jo
 máma cuņ_ș-o sculát / s-o trezít / i s-o pa_rú_că íne táta de la lú cru // o
 d'est'ís úșa la șátrâ / și la...úșă // ușulĭța dí_la șátrâ și la úșă "hăĭ ánù!" // máma
 nu_ș-o_da_sámă / nu jerá lumínâ-ŋ_ca[să] // s-o dūs_ș-o dișt'ís // cĭn_o_dișt'ís 25
 jésta íntrâ-ŋ_cásâ // máma o dad_napóĭ_îŋ_cásâ / amú s-o și spărét/ ș-o aprĭņz
 loámpa // o aprĭņz_loámpă / i d'órd'-a stánulu // cum o íntrát / jo m-am trezít
 / jerám...d'e vo zéĉě...ĉĭņsprěĉě / n-am avú vo ĉĭņsprăzěĉě aĭ // și ínĉepe: "tu
 nu vez nimíc?"

"nu văd hîmîc" / într-amú máma / ce "taj_măj d'ol!"

șed / și...oricúmpa o aprînz_lqâmpa / s-o pus pa scaun / și tă_sâ ujtă pa fereastă //

"ce vez măj d'ò?"

5

"tu ánù nu vez hîmîcà? nqa amú" ce "tăs_sînt'ém mörz d'e spájimă" [!]
"-η_cásă" / ce dumnezó l-aj lăsă_să între-η_cásă [!] pă hébún / p-ajésta!""// pánă
la vo pátru čásurj č-o cîntát cucóșu d'ord'-a sánduluj n-o iješíd_din_casă // hé
spúhe zîșe "cînd am_fuzoz" zîče "din_cólo d'ě...d'ida / am vazút un om / maj
întîi" îc "- o fo maj mîhic măj / dup-acéé o fo" zîče "cît îi d_rúmu // jo mă dug
la dreăpta / șî_jel la dreăpta / jő mă dug_la stînga / șî_jel la stînga" / șî ce "n-am
putú_mére / dipt-acéje" îc "m-am bagá_la voj" // di č-o vazăút? // d'e spájimă
č-o.../ jeli cum s-o jucát / îη_cărt / č-o povestí_čî-η_cólo / jel s-o t'emú_șî

10

[Vla] pğáťe o și bayút

15

[Vlb] dără / ó_foz_áltu / únu jîgánu // o mäs aşé înt-om_prevéd' la mÿort
/ la mort // ș-atîta o foz d'e blastamát / j-o legá_mîna mórtuluj / cu híște átă //
șî_jéști tăj o jucát îη_cărt // amú_boánqu o fo máre / čîni și cîz_bañácólo o fo
// cum o... jucát aşé îη_cărt / odátă_o rădicád_mîna / mÿórtuluj // când o rdicá_
mîna mórtuluj / cări[!]-η_cotró // jel bitánğa ò_púz_mîna pa bñh / ...și o isj_și jel
// pa cînd amú-nt-o vréme s-o strîș jară napój păj cá_ "čîne-o lua_báni?" că
20 n-o ramáz_níme / núma mórtu [!] // na! și jără â...dint-ajásta tăj s-o...t'emút aşé
/ da bitánğá_amú_jel... / dup-acéjja o știú_că jel o făcú_și triába și jel o lua_și
báni //

20

25

[Vla] dă pa hîndău cum o [k] j-o zîs? vási a oláriuluj / o cum o fo moșú,
acéla? // acólo / č-o trăj_pă hîndău? // și d'i jël o zîs că nqa jerá fecór încă / ä
čîni și cîș aj în úrma nqástă / amú_j_gáta d'-o grămá_d'e aj i mort // o_îs că s-o
dus acásă d'i pi...nqa / d'in șezătqáre // o váz_von mîș ínaîntea_luj // j-o träs
um_pt'icór / sä-l arúnče-η_läturj / ce "n-a sári_mîtu_jésta" // sä dúče maj
d'epárt'e // ödátâ_zîče"-m sári_mîtu pa úmăr / am și înerúnș" ș-o fost aşé vit'áz
/ nu órče om // "odát-am_foz_jer_únt" / cum povest'é_jel // "ma scol cum pÿot
30 / ma dug_maj d'epárt'e" // sä dúče / cînd îi pe_dreb_beséřică...îc"...väd oη_cal
álbu că sä útă_m_beséřică / pést'e fereástă" / cît îz d'e nálte feréstili // na /
cînd o vazăút amú s-o sparjët / o_îs că orčevá nu i...nu_j_curát/no amú maj
d'es...o luat_s-o napustí_pa hîndău/cum q-acólo-n jÿos / sä între acásă / cînd îi
pést'e hîndău i stă calu / pést'e hîndău [...] "m-am tras pă d'ínapója cálúluj"
35 zîče "cum am putút / pa ușt'órá / și-η_cásă cu tă_cu úșe" / cînd o pus
mînur'e-n úșe/ cu tă_cu úșă o-nträt îη_cásă //

35

da tátâ-so "āmú t'-a lya drácu" [!] //

"iđōj tátă / ĉe-i?"

pâ iĵ spúne că ĉe-i // jésă ta-su-acásă [sic!] / ĩvĩrt'e rođtă pi ĩngă cásă /
nu-i ĩnimńićă // "ă-t'e-m bđ'áta ta mucósule! hm!" // núma l-o vǎzú că sǎ úită
pă fereástă //

5

[Gheoghe Moiş, 50 de ani]

porc

amú avém mńícúť / di trĳi zĳĳe núma /... piĵ pátru săptămĳn ăl aťĳĳ
cu...cu scroáfa / pátru ĉinĉ / amú ĉit ĳiĳ stău // ř-dŭp-aĉĳe-i lom síngurĳ / ř-ápăĳ
dac-avém lápte le pŭńem lápte / dacă nu...cu pt'ítă / cu tocánă [!] ři cu ǵariĉé
/ grĳu¹² / maj hadabŭrĉ / frŭńză di burán noĳ ĳe dăm / sǎ hĳĳĳ ĩĳ vĳrd'e / ři ĳeĳ
crez de voĳńă / tátă vára-i creřti // ca ĉĳnd ĩĳ la craĉŭn ĩl tajém / avém ũnu
amú atĳta d'e mári la craĉŭn / că nu maj lăsám...pĳnă la craĉŭn [!] // păĳ ĩl
ĳmpaťĳm ĩn tă fĳĳĳu / ĩl fáĉem tát ĉĳe: ĉĳrnăť / slańĳnă bud'ítă / díznořăĳe //

10

[Slănină cum?]

15

bud'ítă //

[Dar ne spui ĳntăi cum ĩl ĳmparte. Mai ĳntăi ĩl junghie?]

da / maj ĳntĳĳe ĩl tăĳĳ / ĩl júnd'e // apóĳ ĩl piĳjolĳm / ũoĳĳ cu páĳĳ / amú
am avú gáz / nu řtiĳ-amú ĉ-om fa-nt-aĳst an / vezĳ gázŭ-amu coņsŭńĉă máre /
řĳ ũna dŭo ō maj lucrát cu ĳel // dupa ĉ-o foź gáta / l-o spălát / řĳ apóĳ o piĳņ
řĳ o tăĳăt / dă a mńeĳ bărbát fáĉe maj ĳntĳĳ crŭĉĉ / [!] pă caĳ / ařă fáĉe vařĳle
nođăřte / ă sóră-meĳ bărbát / řĳ řĳ ĳeĳ s-o-ńvăťăt ařĳ // ř-apóĳ ĩl tăĳĳ ĩm...řóldurĳle /
maj ĳntĳĳ ĳă řŭóldurĳle / pt'ĳĉoárĳle li ĳă maj ĳntĳĳ / tát'e pátru // ř-ápăĳ
ĳă...apóĳ ĳeĳ slańĳna / nu řtiĳ cum amú acólo cum d'esfác slańĳna / ř-ápoĳ
ramĳne ĳel maj napóĳe ařă cođstĳle / řĳ búrta acólo nóńtru / ř-ápĳ li d'ĳsfác tát
tăt darăĳe-ařĳ / apĳ pĳřti ĉeĳ mari / cum ĳs pă cođst'e / ĉe treăbă sǎ ĳă di t'ĳĳn
/ că noĳ ĳĳ fáĉĉĳ ĉĳrnăť ĳntĳĳ // řĳ núma ĉĳn tajém ařĳ ĩl pŭńem / ĩl crepám ĩn
dŭo / da ĉĳnd ĩĳ la craĉŭn / apăĳ ĩl...tăt ĩl fáĉem cǎ fĳĳcare ĳm párt'e sǎ řtiĳe
ũnd'i sǎ márgă / la lócu ĳeĳ [!] //

20

25

[řĳi řoai...cum i-ai zis?]

30

díznořăĳe / řoăĳt / ásta sǎ fáĉĉ pŭĳĳ...cápu / or darăĳe-ařĳ d'e cárne sǎ
hĳĳĳ / pŭĳ acólo a hĳĳe řĳ ápoĳ ĳe ĳeĳ dupa ĉĉ-să hĳĳ'e / le dímnĳcám / řĳ l'e

fáčĕm cū āj / ústuřóĭ / ři kípéri; sáre / ři-l púňem ĩn ă búrtă // acéie o spalám
míndru / sã cúrâțã / ři-nt-éĭé púňem ři o cõásâm ři púňem sã...sã feárbã / um
pic / acólo-n apâ maj cãt / ř-apóĭ dup-acĕĕ sã ĭe / o pui um pt'ic supt.â...t'asc /
c-așĕ pui pa ĭe greutáte sã stãĭe um pic sã sã strîngă // ři atît

5 [Și din mai?]
dim maj fáĕm paștét //
[Cum?]

paștétu-l púňem.â...púňem slańínã / cãrñe ři máĭu // cît máĭu ĩĭ atîta sã
hĭĭe cãrñe ři slańínã // ři l'e púňem ĩn ă...ņt-uņ vas / acólo demñicãm ĉapã / ři
10 le púňem tăĕ-acólo sã hãrbã.ășã sã sã frígã ĭeli tãt'ĭ laoláltã // dup-acĕĕ le
luãm ři l'e maĉinãm pést'e moãrã / d'i dõo ȃorĭ // ř-apóĭ l'e púňem ři fáĉeĭ cu
sári ři cu t'ipéri / ři l'e púňem ĩn ă bãnc ři l'e púňem a hérbe //

anúta lu vasĭle móiș
trișĕpt'e [de ani]

15 **lictár**

noĭ adúcĕm prúňil'e / le púňeĭ [k] lom așĕ ĩn ápã / sã sã spēle ři le
stílĉím d'e símbure / ři noĭ [k] la noĭ sĭnt așĕ caldãři / cã ĭo amú aņ facút / de
trĭĭ zĭli napóĭe // caldãri máre / řĭ pui acólo ři fac fócu d'ĭdisúpt / ĩņ caldãri /
ři-l mĕsticĭ / úna-l mĕsticĭ / cã sã nu sã prĭndã d'i fund // ř-ápoĭ dupa ĉe vãd
20 cã-ĭ fã [k] disfácút'e ámu prúňil'e / sã fáĉĕ kĭsãlița / púňem mhére / ĩnt-ĭeli //
ř-ápãĭ lás.ĭ...pĭnã vãd cã mi sã-mpãrțã amú ĭe-ņfierbĭnt / sã-mpãrțã / sã nu hĭe
peĭ rar / c-aņ vru sã ħi-l fa d'es / cã n-am pus múltã mhére / cã nu ĭĕste mhére
ãtĭta [!] sã hĭĭe mult / ř-ápãĭ cĭn ři-ĭ hĭĭe âl ĭeĭ ři...rãréști um pt'ic / maj pui
mhére ř-um pt'i d'e ápã ři-l fierĭ pa șporĭ amú cĭt ĩț trábã d'ĕ...ĭņ cãsã sã lúcri
25 cu ĭel //

[Și ĩn ce-l puneți sã stea?]
ĭnt-o oãlã / ĭnt-o oãlã l-am pus orĭ ĭnt-õ caldãre /
[Și stã așã?]

stã stã / cã l-aņ facút amú d'es sã hĭe vĭrtũõs așĕ / sã nu...// dupa ĉe
30 l-ĭãĭ ĭel ĭ-ņfocát / nu trábã sã-l astúpt' / ĭl laz dãstupát pĭnã sã rãĉĕĕ / sã sã
prĭndã cõĭjã deãsupra / sã n-asúde / cã ĭel asúdã ř-ápãĭ ĭu ĭ-ĭ bĭni //

[Aceeãși]

noĵ am ŝezúd / ħe-aŋ zúca d'-a fódbal / ŝi...ń-án...ń-aŋ Jásá m'hei ácóló
 pā un cîmp // ŝi jumătát'e m'hei m'hi s-o dus cū...c-uŋ fičoráš maj mî...maj
 bătrín ca minĵ s-o dus înt-acásâ // ŝi mi s-o dus ŝi vo triĵ m'hei d'ę-a m'hei cu
 a...cu a luĵ / ŝi m'ho rămás a m'hei núma...cu-a lu većínu d'epárt'ě / buńóĵu // 5
 ŝi după áċeĵia ń-aŋ gătá de jucát / aŋ yru sǎ mérjem acásâ // ŝi am ajúŋs [k]
 priétenu mĵeu că ĵel n-áre uŋ m'hei ŝi ĵo-aŋ yázú că n-am ŝi ĵeu triĵ // apóĵ am
 mǎrs ŝ-aŋ cătát-o pe...tǎtǎ pǎdúreĵa am întórs-o / pe-acóló címpurle / pi ċ-o fo
 tǎt'i le-am întórs // ŝ-apóĵ maj...la uŋ dǎráb d'e vréme o íhít...fičorášu ċéla ŝi
 ĵi le-o...ń-o adús // pátru m'hei // ŝ-apóĵ núma am íhít acásâ / d-abd'á ĵ-aŋ 10
 găsít //

gúzo ĵonél ivánovič
 pátruŝprezeče anĵ

NOTE

- 1 Se adresează profesorului din sat care însoțește echipa de cercetători.
- 2 Nume topice.
- 3 Se referă la soțul său, Ilie Vlad [= VIIIa], care intervine în textul informatoarei Axinia Vlad
 [-VIIa].
- 4 Informatoarea răspunde unei vecine care o strigă de afară.
- 5 Informatoarea încearcă să imite intonația evreilor.
- 6 Sugestia vine de la profesorul care asistă la înregistrare.
- 7 Se referă la datele personale în cadrul cărora a relatat despre stagiul militar.
- 8 Se adresează profesorului care asistă la înregistrare.
- 9 Cuvântul ți este sugerat de profesorul căruia, de altminteri, i-a fost adresată întrebarea.
- 10 Intervenția aparține profesorului.
- 11 Informatorul Gheorghe Moiş [= VIb] se referă la o întâmplare povestită anterior de Ionel Guzo
 [-VIa].
- 12 Ți sugerează socrul, Gheorghe Moiş, care asistă la înregistrare.

APȘA DE JOS

(raionul Teacevo, Regiunea Transcarpatică, Ucraina)

Înregistrare: 1993; transcriere: VN

I-o nimičit hăt!

5 jël a d_oo d_i dimi_nătă ... / o car ... că strînj_e gră_un_ță di_n s_ad_u d'ě la
o_min strînj_e că [ε] du_cē-n tarás¹ p_ită / că n-o fos_u pt'ită // ș-ápă_i d'j la o_men_u
lua d'ě p_a ún_e av_e c_it'ě d_ačă / d_oo_z d'ě k_il_i / c_in_udă_z d'ě k_il_i / um_u m_etăr /
care cum / șt_i! // î_n car o pus s_aci cu gr_iu / ș_i s_a s_a d_ucă-n tarás / s_a d_ucă-n
tarás // n_o! /

10 î ... d'im_inătă ... î l_a pátru c_asur_i ... óra loc_ată / cum o fos atún_cin_e /
o clopot'it / tras c_lopot_u la beș_er_ică / înt-o ur_eke / șt_i / înt-o lát_ure // t_otă
l_ume_a s_a j_asă acóla / ș-acólo / că n_i j_eu p_am_intu // n_i j_au ... n_e j_eu p_ita / n_e
j_au / m_al_aju //² a c_lopot'it / o_mi_ni s-o du_s // j_eu am av_ut acólo p_am_int //
15 t_um-acólo / apr_uo_pea/-n_u r_amăș_iț_a³ / l_ingă drum / că ... dr_umu-ai_st-a ț_ari //
ș-am lu_at î_ncă un_u cosás / am av_u cu m_in_e / ș-am cos_it acólo / am av_ut j_arbă
/ o cos_it / adic_a lu_ternă // cum s_a sp_un_e / o trif_oi_a aș_u // am cos_it acólo // c_e
v_ad c-at_ita l_um_e în_e / ș_i în_e / ș_i în_e // ș_i în_e // d_a v_in_e un h_om / pr_etin cu
m_in_u / d'od_ată cu m_in_e / d/zic, "m_aj vas_il_il_e! st_il_ai! c_e-j b_ai?" //

20 "m_a! ín că n_i j_au p_am_intu / n_e j_au m_al_aju! / n_e j_eu r_amăș_iț_a / n_e j_au
m_al_aju / n_e j_au ni!" //

"c_i?! d-ápi c_in_e / c_um? //

"ín a p_un_e ș_ar_an_ț" / z/d_ič_e // "a p_un_e ș_ar_an_ț" / știs c_e-s ș_ar_an_ț ? /
st_olpt' a p_un_e // ím p_am_int // no! ca ș_i ... c_im pu_i g_ard / s_a p_uu_a st_alp_i / ș_i
p_a st_atp [...]

25 o_meni s-o sp_ari_ját / o m_ars // ș_i j_eu cum o j_eș_it în dr_umu ț_ari ai_ești //
m_ultă l_um_e / a_i! cu mic / cu m_arșe / cu s_a/ěc_ar_i / cu fem_ei_il_e cu sac p_a
m_in_a / ș_i cu s_e/ăc_ar_i / ș_i o_men_u / ș_i t_at cu ... s_ac_ur_i / ș_i cu t_ati o j_eș_it / ș_i în
drum // d_ic c_atră j_el "m_aj v_a-s-înt_or_eč_a-vi-ț înap_oj / c-aj_este n_u-j nim_ica
éste // n-or fi [k] n-áre s_a f_il_e nim_ică / nu v_a t'ěme_ș / nu s_a j_e m_al_aju // nu
30 v_a j_a p_ita // aj_asta / nu k/t'i t'ěme_ș / d'ě s_a f_ač_e colh_oz / s-a f_ačă ... în ánu
viit_or_i // da nu am_u // ș_i n_u v-a lua p_ita" // n-o-ascult_at / o j_eș_it în drum //
ac_e la c_er_nič_eca / holov_a [k] _a ...colh_oz_u / adic_a [ε] o fos_u ca ș_i holov_a a
colh_ozuluj _g/d'enum_it // o ínt_i î_n car // o_u opr_it cáru o_om_eni / ... ș_i m_al_aju //
j_el o scos pist_oli_etu ș-o-mpușc_at î_n s_us / da nú î_om // î_oo_men_u // ș_i l-o

omoriť // l-o-arunċát jós / ŝî tăt l-o făcút ... ěcă! // [...] l-o nimiċít hăt! //

mihálca ĭiħón a lu górga
ħóbdășîpàtru ě/d'-ań

cucurúzu [ŝi] căsă d'ě ĭjemn

[Cum era tot lucrul mălaiului?] 5

plúg // plug d'ě ...ĭjemn / cu-aéste cornăċ d'ě ĭjemn / d'ě plug / nu
d'ě fier acólo / boĭ / saŭ caĭ / arám / sîmîná / să grăpá / cŭ [r] cu gráp-acěĭ
cu ě/d'înt ĭără tot / să grăpá frumkós // căre úně úmeńi / găzdóĭ / maĭ feméĭ
tocá ŝî glĭiile-acéle maĭ mănuntħóc // ŝî dup-acěĭ puhé fasóĭle puńá așá
rîndurĭ / cŭ sápa puńě / tăt úna / ápă puńě fasóĭea rîndurĭ cu rúd'ě / a ruđĭ / 10
rúd'ě puńá să súuă // no-așá! maĭ d'ěpárt'ě să lucrá // să sapá-ntĭĭe / săpá al
dóil'ě / tórna mereá ŝî strĭžě //

[Numai de două ori se săpa.]

nŭmaĭ d'ě dóo ori //

[Da' era la fel sapa întâia ŝi a doilea?] 15

nú / lā întĭĭa să săpá / să curăĭě d'ě pĭngă fĭru d'ě măláĭ / să ċistolé //
líbe^r / să săpá // ŝ-al dóĭle să strĭnjě lútu pĭngă măláĭ / ĭără să făċá grămádă /
așá pĭngă măláĭ / să făċěá // da // să nu să-mbúrd'ě // cĭn criěșt'ě máĭĭe //

[Cum le ziceați la puișorii care creșteau pe lângă mălai?]

p^k/t'ír //

[Nu, tot din mălai, din firul lui.] 20

cópilĭ // [...]

[ŝi toamna, cum îl culegeați?]

mereá / cu sácu de-a úmăr / ŝî rumpéĭ cucurúzu / ŝî-ŋ_săc / ŝî rumpéĭ
/ ŝî-ŋ_sac / ŝî ... aduċěáĭ la grămádă / gramáda vińě cáru / púńe-ŋ_car / 25
dúċě-acásă // sár-acásă strĭĭě ... vo doĭ triĭ feméĭ / o^r ċinċ / o đáċe / o cĭt /
cĭntáu / petrěċě / ŝî-ĭ lușĥá d'ě piĭĭánă / ŝî-m_upod cu ĭěl / ĭm_upódu căsĭ //
c-atúnċ ĭerá căsĭle la noĭ d'ě ĭjemn / tot ĭerá căsă d'ě ĭjemn / ŝî căsurĭ
no-așá cum amú vid'ěĭ aĭéste căsurĭ // căsúťă d'ě ĭjemn / vă spun ... cum să
va spúńě ... ĭerá ... căsă / ĭntri-n k'/t'índă / ŝî đĭn t'índă ĭntri-ŋ_cásă / așá să 30
k'emá t'índa / că ĭntri-ŋ_cásă / ŝ-ajĭċ ĭŋċóċe ĭerá cămára // la ċíně ĭerá // da la
care ĭerá maĭ sárăċ ĭerá t'índă / ŝî căsă / ŝî gáta // ŝĭ ... durmeě-n mĭcă / dá
ċilĭéd'ĭ-ŋ_cásă / tăt! ápiĭ // pă jos // așt'erně páĭě / ŝî pă páĭe-ŋvăĭě / ŝĭ ċe [!]

așĕ petriĕcǎ // jǎrna foc ĩn cǎsǎ dacǎ jĕrǎ frig / șporĭ d'-acĕle d'emũlt jĕrǎ-m_u
mũk'/t'ĕ așǎ da // sǎrǎciĭĵĕ / vĭnǎtǎ // [...]

[Cum era "șporul"?)

5 d'ĕ tĭĕglǎ-l fǎcǎ // așĕ / d'ĕ tĭĕglǎ / care-aveǎ t'ĕglǎ / t'ĕglǎ / lut / ři
șĭĕrǎ pǎ jĕl / [...]

da jĕrǎ ... șporĭ cǎ sǎ fǎcĕĕ cuptĭóri / fǎcǎ-ĭ cǎsǎ // cuptĭóri d'ĕ cop_u
pĭnĕ // ři-ĭ cuptĭóri-acĕla jĕrǎ ... ři șporĭ erǎ apōĭ // [...] ři pǎ șporĭ-acĕla
jĕrǎ fiĕrǎ // acólo púsǎ așĕ / ři aĭiĕ jĕrǎ-ĭ cuptĭóri pĭta / pǎ ĭo řt'ĭu máma mĕ
/ aveǎ pǎ triĭ pt'icĕre așĕ / pǎ triĭ lábe / uņ_u șĭĕr // ři pǎ șĭer p-acĕla / acólo ni!

10 pǎ vátrǎ / vráscurĭ / ři fǎcĕ mĭncǎre //

[Īn pod pe unde mergea fumul?]

ĭm_u pũd //

[Cum?]

15 cómiń / jĕrǎ cómiń diń cǎsǎ // ca ři no! / hurnũĭ // cum sǎ vǎ spun! /
care ĭĭșĕǎ fúmu-m_u pũd // nú afǎrǎ // ĭm_u pód / cǎ-m_u pod ... firiĭ/ĕĕĕ ... ĭ ástǎ
...no! / slǎnĭna ĭ-afumǎ // cǎrnĭ d'e pũorc / cĭn_u pe pũorc / care-aveǎ ápǎĭ
ĭ-afumǎ //

[Cum se spune?]

20 cóminǎ // cóminǎ / da ásta-ĭ nu-ĭ p-a nõstǎ límbǎ / nu-ĭ p-a nõstǎ /
noĭ zĭcǎm hornũĭ // [...] ápǎĭ dĭm_u pũd / trǎĕĕ / dĭm_u pod tǎĭǎ / acólo-ĭ
cũorn / jĕrǎ o gǎuurǎ / ři scot'ĕ afǎrǎ pĭngǎ pǎřĕt'ĕ / ĭ hórnũ / ř-acólo sus
fǎcĕ jǎrǎ ĕĕvǎ [...] ři fúmu ĭșǎ núma-m_u pũd // nu jĕrǎ maj d'ĕpǎrt'ĕ //

[Nu era ři peste acoperiș.]

nu! // cǎsĕl'ĕ jĕrǎ cu drǎnițǎ //

25 [Cum se făcea o casǎ veche, bǎtrǎneascǎ?]

ápǎĭ d'emũlt / cǎsurĭ / ĭĭ-am apucát / ĭĭ-am apucát cǎsa ... sǎ tǎĭĕ
ĕĭrcĭ / ř/d'ĭ ĭĭemn / d'ĕ gorún / ři pe ĕĭrcĭ sǎ puńĕ stráturiĕ-acĕle / kǎr ĭĭ-am
apucát acĕle cǎsurĭ // ĭĭc-am apucát dĭ-acĕle cǎsurĭ // puńĕ strátur_u-acĕle / ři
gǎta / sǎ řĭdicǎ cǎsa pǎ ĭĕ // ápǎĭ dup-acĕĕe a d'ĕvenĭt ápǎ puńĕ piĕtri // ápǎ
30 ĭ scũot'ĕ ĕmĭni pt'ĕtri / ři puńĕ pt'ĕtri / ři ... pǎ pt'ǎtrǎ puńǎ // múru-acĕle //

[Murul era din piatrǎ.]

dǎ / dǎ / ĭntĭĕĕ_u dátǎ ĭo ĕ-am apucát pĕ ĕĭrcĭ / jĕrǎ // ĕĭrcĭ //

[Murul cum era? Murul era pe "circi"?)

35 nú_u / ĕĭrcĭ inǎ pǎ pǎmĭnt / ĕĭrcĭ / no! / ĭńĕl'ĕĕĕĕ ĕe-ĭ ĕĭrcǎ // oņ_u
ĭĭemn ĩóblũ / cum ĭ-aiĕsta nĭ! / tǎĭĕt așǎ ni! / vĕĕĕ ! // acǎla sǎ puńĕ-m_u
pǎmĭnt / řásedǎž_u d'ĭ řĕntĭ / ĕĭń_u zǎj d'ĕ řĕntĭ / ři pǎ jĕl sǎ puńĕ ĭĕmńĕ / -acĕleǎ
/ stráturiĕ // ři pǎ jĕl sǎ zĭd'ĕ cǎsa //

[Când se făcea casa de lemn, era ři mur?]

nū // no fo mūr // pāmīnt om pus acólo // pāmínt // cîrĉi // puñĉ
k/t'icĉeri / ŝ-úna-nt-àlta / așá ni! puñĉ //

[Una lângă alta.]

úna lîngă álta / ŝî pǎ pāmínt ínĉă jǎ //

[La casa veche vorba "mur" se spunea?] 5

dac-ar hi d'ě pt'átrǎ // da atúnŝ s-o spus ŝî d'ě lĉemn // că-ĭ mur [r]
mur d'ě cîrĉi // mur d'ě cîrĉi așá // da jǎrá mur d'ě pt'átrǎ jǎrá //

[Se făceau ŝi case cu murul de piatră.]

sǎ făĉĉĉ // care_erá mai ...sput'ĉĉniĉi / cáre_ máĭ ..sǎ suĉĉĉ mai / cĉéja /
ápǎĭ s-o făcút / ápǎĭ s-o făcú_cásǎ ... ápǎĭ mai_ĭncóĉe / ĭncóĉe / c-am apucát 10
pǎĭ ...ĭo ĭn_ sa^d la noi ... / ĭn_ sátu-aiĉsta tĭn mín^k/t'ě ... pátru_cásǎ ... o fost //
jĉerá dĉo_cásǎ jĉerá ... d'ě pildǎ ... / aiĉĉ jĉerá_cásǎ / ŝ-ĭntrǎĭ ĭn_cás-aiĉĉ_ĭn
k/t'indǎ / aiĉĉ jĉerá_cásǎ / ŝ-ĭĉ jĉerá_cásǎ // dĉo_cásǎ // adicǎ dĉo_cómnat'ě /
dĉo_sóbe_ĭerá // ŝ-ĭn_fúndu t'índ'i_ĭerá_cǎmǎrǎ // aș-ám apucát / pátru_cásǎ
núma //

[După ce se puneau murul, deasupra ce se puneau?]

tǎlpĭ sǎ puñĉ_sús / s-urcǎ / sǎ puñĉ_póĉd / ŝî pe_ pod vĭrv / pe_ vĭrv
lĉĉturĭ_ĉ/d'ě l'emn núma / că nu d'ě_ăĭĉste cĉe-ĭ amú / cĉe cĉopl'ĉĉ d'ĭn
ĉĉloplitúrǎ / ŝî puñĉ_ĭ'ĉĉturĭ / ŝî pǎ lĉĉturĭ ... drǎnițǎ // că-nțǎlĭĉs_cĉe-ĭ drǎnițǎ? //

[Da, da.] 20

no! drǎnițǎ_ĉ/d'ě lĉemn // ápĭ_jĉerá d'ě drǎnițǎ d'ě fag // ápǎĭ mai_
ĭncóĉĉe s-o făcú d'ě brad / mai_ĭncóĉĉe-amú / cĉ-o fo / da la cĉĉhi n-o foz_mod
d'ě brad / că n-ó dat cĉĉhi / táre-o sustĭnú_pǎdúril'ě // că cĉĉhi o trǎĭt d'ĭm_
pǎdúrilĉ_nóste / d'-aiĉ_dĭn_carpát // o căpǎtǎ_pĭnĉ / únguri da / n-are [k]
n-ăvĭĉĭ lĉemn / cu únguri // ŝ-a noĉ_da scĭndurĭ / lĉemn / ŝî cĉĉhi nĉ da
únguri pítǎ //

[Dar la casa de lemna cum se încheiau bârnele?]

cáre_ĭ-ĉkĭĭĉĉ_ŝ-așĉ_ĭe-ĉkĭĭĉĉ // da jĉerá adicǎ sǎ-ĉkĭĭĉĉ_ŝ-așĉ / sǎ-ĉkĭĭĉĉ //

[Cum se chema încheiatul ăsta?]

cǎĭtǎtĭ // [...]

sǎ făĉĉĉ_cásǎ ŝî-ĉ_șǎrǎnt // sǎ făĉĉĉ //

[Cum?] 30

ĭn_șǎrǎnt // cúm a meǎ_cásǎ_ĭe-ĉ_șǎrǎnt //

[Adicǎ cum?]

no! peĭ ... puĭ_stráturĭ / ŝ-ápĭĭ_șǎrǎnt / puĭ_așá ní!_șǎrǎnt / sús / așĉ / 35
șǎrǎnt_tǎt / jos úna / ŝ-ĭntre_șǎrǎnt / puĭ_pǎ_șǎrǎnt sǎ_bá^k/t'ě ... lĉĉtĭ / ŝ-ĭntre
lĉĉtĭ sǎ_púnĉ lĉemn / sǎ_bágǎ lĉemn sǎ_bágǎ // tǎt / dĭm_bucǎțĉl'ě // acól_dĭm_
bucǎțĉl'ě-ĭ mod a_púnĉ ŝî d'ě ... trĭdǎž_d'ĭ tĉnti / cĭnțǎž_d'ě tĉn / d'ě

uóbzäj d'ě řěntŭ / di-um métär / cum să íně acólo / cum íně súš // da // jo aş
arátá la míně [!] núma [!]

[Unde făcea mama, pânea?]

5 cuptiórŭ // cuptiórŭ úně făčě pŭná // ápăi ... făčě ... řerá aşá sâ kámă trij
pt'ičóre // pă trij pt'ičóre // pă trij p^k/t'ičóre řerá uņ fŭer // aşá n̄ ... řn̄ i ... řn̄
triųúņg / no! // řn̄řăřŭ / triųúņg amú // no! p-ačĕla ... ačĕla / ři pă řel puņĕ
óla / disúpt făčĕ fŭoc / ři făčĕ mŭncăre // ři vára ... řpurluĭĕ řără ... řpurluĭĕ
liémně / că řerá / nu řerá liemn / řerá scríză d'-amú / ápi cu vrăscuřŭ /
di-ástea ni ! // afără // făčĕ // [...]

10 pă řerá aşá sâ t'/kámă ... řilígură // liémnu-ačĕla / sâ bágă urĕt'a óli /
ačĕĭe / ři sâ řŭně liémnu-ačĕla / [...] sâ nu sâ mŭște uóla // [!]

[Același]

ș-am rămăs cu fáta

15 áltŭ⁴ / o ínŭt aĭĭčica / áltu am avút řără / l-am dus řn̄ kŭřinăŭ / sâ řntre
... trij an d'ě řŭ'ě o stat acólo / ři s-o acupát cu băřutúra / o lucrát lă
naródnŭi sut acólo-řn̄ kŭřinăŭ / ș-ápăi o lucrát / nu řtių dăcă l-o lot șógoru-
șăŭ / lúcrurŭ řn̄ săcriĕt'ě lúcră / řn̄ řinĭér lucrá / ři l-o luat ș-acólo sâ lúcre / ři
ăla l-am adús acăsă // "řn̄! acăsă / măř víctor" / că víctor o fo númĭĭe // "řn̄
acăsă tu! // ři d'-acăsă / t'ě-řn̄ řŭsură / ři-ř locuĭĭ aiĭč / řn̄ locuĭĭnța mĕ" /
20 und'ĕ //

ș-řel s-o-řsurăt / ři o luót řĕvăsta ačĕluja // č-o murĭt⁵ // doĭ o mărș //
ș-aĭĕsta ře nu řtių če / ři cum / s-o dus řn̄ řuřŭje / ři-řn̄ řuřŭja l-o omorĭt // řel
o fost acólo ... ca ři ... femĕĭe ačĕĭe / o fo póvar / a femĕĭi ačĕĕ băĭĕtu ř-o
fos sud'it // řud'ĕcăt // ři řel cum o ínŭt d'řn̄ řn̄ kŭřinăŭ / acăsă / [...] ři řel o
25 čerŭ bán d'ě la mă-sa // ři mă-sa n-ő vru să-ř dăĭe / o řis "če ři řĭje a mámi
bán?! // řz daŭ vo doĭ l'ej / da nu" / n-ő vru núma să-ř d'ĕĭě bán / că sâ ávă
řel d'ě řĕtriĕcút / ři d'ě băút / ș-ásta-ř / ři n-o vru să-ř d'ĕĭe mă-sa // ș-o
učĭs pă mă-sa // o-řcruntăt-o // ș-ă mĭĕŭ băĭĕt s-o bágátŭ // s-o-ápĕre pă
mă-sa // ačĕla ř-o dat órče [r] órĭče udăr / órĭče bităņg / ř-o dat udăr așĕ aĭĭž
30 la řnimă / řĭ ... dŭr o fo găta // l-o-adús mŭort // ři p-ačĕla no ! // ș-am rămăs
cu fáta / fáta meă // amú ř-ři řĕpótu la míně / a řĕt'i //

[Același]

[Se auzea de fata pădurii?]

ăuză/ă / ăuză // táta mńeŷ / o ŷi văzút-o //

[Ştii să povesteşti?]

áp-om pic ŷt'iu // da nu táre scríe [!] // că nĕ povest'ĕ ĵeĵ d'ed'ēmŷ // 5

... o zĭs că ... ŷ'ed'ĕ acólo⁶ / ŷed'ĕ aŷĕ pá d'ál / cu ŷoĵil'ĕ // ŷi-nt-o nuópt'ĕ /
s-o culcát / ŷ-aveám ŷi slúgă pá bébe / pá văsĭ⁷ // ŷĭ ... o ínĭt ... / dáră slúgă⁷
// ŷi o ínĭt / ĵe ... ŷi s-o pus aŷĕ ni! pá foc // tátă-ĵi pár o zĭs /

[Cum aţi spus, n-am auzit bine.]

[!] ò ĵínĭt / ŷĭ durmĕ / [ε] colibă ĵerá // o no! cum să vă spun / 10

[VIIb] afáră / cu öĵl'ĕ

[VIIa] afár-aŷĕ cu öĵl'ĕ no! / amú dumavóŷtă puó^t'ĕ ŷtiĵ //

[VIIb] ŷt'i aŷá o colibă ni!

[VIIa] aŷá o colibiöŷă // ŷi fócu ĵerá aŷá ni! -mĵmĵloc // măĵ ...⁸ / ŷi
ĵeĵ durmeá ... / fócu ĵer-acólo / ŷi noĵ durmeám / că ŷ-ĵö am durmĭt / 15
dumnĕzăŷ ŷti cĭt ĩŷcă // fócu ĵerá acólo / ŷi noĵ durmeám aŷá níŷca ĵĵös pá
... / aŷt'erám / ŷi durmeám lĭŷgă ŷoĵ / ĵárna // ŷĭ-o ínĭt / ŷ-odátă s-o pus / o
zĭs că tátă grámádă pá fĵoc / a să-ŷcälzĭ //

[VIIb] da n-o fo-mbrăcátă? /

[VIIa] guölä / o zĭs că núma pĵăr // núma atĭt o fo pĵăr // tát o fo pár // 20
ŷĭ ... táta / no! / s-o táre spăĵĕt / slúg-acĕĕ o durmĭt / táta l-o clăt'it să vádă /
slúga d'ĕ spáĵmă nu vă pu^t niŷ spúnĕ / că o gĭnd'ĭ că ... duómnĕ ferĭ ŷ-ápără
ĕ-o făcút //

[VIIb] o răcnĭt /

[VIIa] aĵ! ĵe s-o sculát / ĵáră d'ĕ pá fĵoc / máre / ŷ-o ĵeŷĭt cum ĵerá 25
úŷ-aŷă pitit'öcă / s-ö-aplecát ŷ-o ĵeŷĭt / ŷi s-o dus // după ĕe s-o dus / táta /
"no!" zĭce "vez ŷĭ ĕ-am pu^t páĵĭ" // [...] ŷ-o luó^t fĵoc / ŷ-ö-aruŷcád după
ĵe //

[VIIb] după fátă //

[VIIa] aĵ! ŷ-ápöĵ s-o-ntĵórs ĩnapóĵĕ / 30

[VIIb] fáta /

[VIIa] äĵ! ŷ-ápăĵ ä [ε] amú colib-acĕĕ cum vă spun / cum eră¹ sus //
öĵt'ĕ o gĭnd'ĭt că tátă o surúpă // ŷĭ s-o băgát acólo-nt-umĵmunt'ĕ / ŷ-o loat 35
un ĵĵĕmn / ŷĭ tá fócu-o loat //

[VIIb] ĵe / fáta pădúri // [...]

[Da' omu noptĭi?]

[VIIa] ŷĭ d'ĕ ómu nóptĭ s-auzĕ // d-ápăĵ nu ŷĭm / n-am auzĭt /

[Ce se auzea?]

[VIIa] d'ě ómu nóptî s-auzǎ că cîn prînd'ě fáta pădúri o omóáră //

[VIIb] pă fátă /

[VIIa] pă fátă // no! ŝti bd'áta că ...

5 [Da de "bosorcaie" ai auzit?]

àm_auzít ŝî l'ě [ε] / așǎ d'ě bíně l'ǎ-am auzít că doómné! /

[VIIb] bosorcáil'ě cum mereá cîntînd

[VIIa] d'ěmúlt /

[Da!?]

10 d-àmú nú! // amú io cîn am [r] io cîn am fo ni! mícúță / aveám auzít

// cîn ă fo micúță ŝid'am túma sub_beséřică noj // d'ě cá láture // ŝi máma
nu să culcă decusáră / no! pînă la atás_copiî / pínă lucrá / jă_ăuzǎ // așá
cîntá d'ě frumós / jěl'ě / da [ε] glásu l-aj_impričipút că-î mîndră / frumós /
da besázil'ě nu l'ǎ-a ŝtiút că ĉe zíc // aj! [...]

15 [Da' ele ce făceau "bosărcăile"?)

nó! p-acél'ě cîně ŝti cîn / cîn o tîlnít om / în_drúm / făcút-o bogét'ě /
nu t'ě t'ěme că n-o făcút //

[III] o spus cum ŝi pă móșu l-o priņș ŝi l-ō cu curáya /⁹

[VIIa] da_da_pǎ / nú pă móșu / pă móșu mîey / pă bătrîn l-o priņș //

20 [Cum s-a-ntâmplat?]

o zís că s-o dus / ŝ-odát-o sărít o cățǎ-n_drúm / ŝî_dac-o sărít
cățáu-acéey-n drum / s-o dat să-l prîndă // jěl o lot [ε] o tras curáya din
túcur / ŝ-o pus-o pă după cap / ŝ-o zís "nu mă omorí !" / zísă móșu mîey
gő //

25 [VIIb] cătră cățǎ //

[VIIa] cătră cățáu-o zís /

[ŝi?]

no! ŝi j-o da_páce // s-o dus hăt că j-o dat páce // ŝi s-o dus hăt ję /
cățáya // ŝi jěl s-o dus acásǎ / ŝ-o zís cîn j-o řipát așá păstă cap / o zís că să
30 n-o omóřǎ / o zís cățáya // ăi! ŝi ja s-o făcú feméę din_cățǎ // no! / ŝi s-o
dus hăt // ŝi "să nu spuî nimurú!" ō_zís că // ŝi n-ō spus // [...] ŝ-odátă o ínít /
d'ě la sócri luî / ŝi p-ajîčca pă la beséřică / ŝi ŝ-o suiît o feméęę pă jěl / pă
móșu góřge / a bábî¹⁰ / cu-o gúbă // ŝ-înt-atîta l-o frămîntát pîn-o cîntát
cycóși // d'ě triî Ĥorî / ŝ-ápoî l-o năpust'ít / ŝ-o yinít acásǎ // [...].

35 ŝî jerá așǎ d'ě marî vač / s-arátă ... vid'ǎ da nu [ε] nu s-arátă bătîr cuî
/ máma l'ě vid'ǎ // ŝi bába / dumnězáu jérti-o zís că mereá a da lā ... cáî /
nópt'ǎ / la vácă / la caî / d'ě băgá-n ... să mănîncě // ŝ-odátă íně om_mîņzóc
/ tăt túp_tup! um_mîņz așǎ d'ě

[VIIb] pîn ocól

40 [VIIa] pîn ocól // după ję // ŝî pîn-ōdátă ję o băgát la vač / o stat cu
dóo pičúare pă prag / ŝi s-o uítă Ja ję // ję o gînd'í_că-î mîņzū ... nost

[VIIb] a vost /

[VIIa] păj cîn o vǎzút cǎ ĉe îj / s-o dus hǎt / ŝi s-o vrú bǎgá-ŋ_cásǎ / ŝi cîn s-o bǎgát îŋ_cásǎ / o picát

[VIIb] máma-ŧ /

[VIIa] î bába // o zîs cǎ jós o picát // d'ě spájma / cǎ ō vǎzút cǎ ĉe mîŋz // [...]

5

am auzît cǎ duĉǎ pá sus / ōmu nóptî / duĉǎ pá sus ... jó odátǎ î am ŝezút aŝá afǎrǎ / cu bába meĉ / am fost îŋc-aŝé çoconitǎ // ŝ-odát-o ínît ōŋ_vînt / máre / ŝi aveám um_pǎr mǎrlǎ //

[VIIb] zîua?

10

[VIIa] zîuǎ // amnádǎŧ // ŝi [ɛ] aj gînd'í_cǎ tǎt "no!" zîĉe bába "sǎ ŝti c-amú-l dúĉe pá su" // duĉǎ pá sú // ŝi o zîs cǎ p-acéla ĉe-l duĉǎ pá sus / nu ĉerǎ nimíca núma ápǎ //

cǎlina júedi [67 de ani]

ŝ-aŝá s-o-ntîmplát

15

s-o-ntîmplát aŝé / ǎŋ ... strǎněpuótǎ d'-a meĉ / a něpótului fátǎ // atîta d'ě jib o vrút-o sǎ jéjǎ cǎ nu ŝti nîme / ŝî vo trij zîl'ě o fo-acólo / da mîjǎ nîmè nu mî-o spus / nu m-o-ntrǎbá_nîmè / k-íó_iz_mǎtúŝé / cǎ já-ĉi // hǎzljūc¹¹ / cū ... / nîme / ŝ-jo tǒma pǎstǎ drum né! / ňi! tǒm-aŝǎ-ni! / cuŋ_sînt'ém ajĉ // nîme nu m-o-ntrebá_nimíc¹² // vo trîj zîl'ě ... ajéŝti somsíz tǎt o fost acólo / la jej / nŋ! nŷ ŝtiŋ nemic! // da jŋ má duc îŋ hust¹³ // înt-acĉéĉ zî // înt-o jŋjǎ // ŝî_in / dǎ a-ŋsǎrǎ / dǎ a-ntuñĉcǎ // nu ŝtiŋ / ɛ^o má duŝ_dupǎ áp-acðlo / c-îmblám à_ápǎ lǎ ... cǎ tǎrlǎ [ɛ] mî-o plǎcút ap-acĉéĉ // a fáĉe d'ě mîŋcát / ŝî aŝé / dǎ a spǎlá blíd'ě / aŝé / spǎlám d'ě la míně // cǎ_cuŋ_sǎ spun / o fost óriĉevǎ îm_pút / ŝi jŋ n-ám vrŷt /

20

[VIIa] îŋ_fîntínǎ //

[VIIb] îŋ_fîntínǎ / nŋ! // cǎ nu ibǎsc / àpó jŋ nu po_mîŋcǎ dacǎ ŝt''ú cǎ_cúm o fo / jŋ nú_nú mére-ŋ_súflĉtu / "bíñé!" // pá cîn jŋ m-am pus ŝ-aŋ_tŋórs óriĉevǎ lînǎ / sǎ fac strímfi / ĉlorǎpt' / cum zîĉeŧ dumavŋóŝtǎ // ŝî tŋorĉ_línǎ // amú-j_nópt'a / o-ntuñĉcát // òdátǎ íně / jǎl / somsídu // "nŋ! pǎulí / vînǎ la nŷntǎ // t'i k'em la nŷntǎ" //

25

"d-ápi ĉe fáj_nŷntǎ?"

"fǎĉè" / zîĉé //

"bíñé // ápi cu ĉíně? / pá ĉíně lŋŧ?" //

30

"păi ... d'ě la dumítru d'ĭ la ñěpłótu tĭău" / că dumítru-l kámă pă
táta a ĵej //

5 "no! bíñě" // bíñě // ma duc / mă duc / mă gat'jo / și mă duc acólo
/ pă ĵej i găsásac acłó'e / nu-s aĭcĭ jłos / da ĩs sús / ĩnt-al d'óĭ'a ĵetáj // mă
duc cătră ĵej / sărút pă ĵe / sărút pă ĵel /

"sí mă ĵoá!" / că ĵon l-o kémát // "nu sã-ntĭmpl'ě ca cu cĕjělăltă
drăgútă" // [...]

"o! nú" / zĭcē "mătú / d'ě únd'ě no!" //

10 mă búcur că-s tárĭe ómeñ / aĭešt'-o fost tárĭe łómeñ / tárĭ stăpĭnitłórĭ /
stăpĭn // pă cĭnd ... văt că nú-ĵ pea bíñě // nu-ĵ pea bíñě / văt că tát ĵi
supărátă ĵe / máma mńĭrĭeluj // nu-ĵ tarē bíñě / ĵo pĭn-atúnĭca atĭta d'ě ĵib am
ĭmblát acólo / că somsízĭ cĕ / vĭăd că nu-ĵ așé d'ě bíñě amú / nu mă duc
așé / zĭ sã nu gĭnd'áscă că ĭmblă ĵo nu șt'u cē / ha! ho! după ... / nú mă duc
// númă odátă auzĭm ĩnt-o dimiñăță c-o dus-o hăt amú // o dus-o acásă // ĵel
15 // "dłmně ĵártă-mă dłómně" / grăĭés sĭngură / văĭ da cē bd'áta s-o-ntĭmplát!
// mă duc pĭnă la ĵej / [...] dip cē / nú-ĵ hid'ěșu / nu-ĵ hid'ěșu / nu-ĵ h'idé șt
o dús-o acásă / no! //

20 "văĭ ápĭ" zĭc / "dip cē n-aj stat tú aĭeșta an / și sã nú t'ě-nsłórĭ pĭnă la
crăcĭlún ĵără / dác-aj găsĭ-o pă plag dără / dácă n-o fo așé frumłósă ná!" //
ș-așă s-o-ntĭmplát / ș-amú noĵ nu dúcem bíñě / pĭntru ... ĵo-z vinovátă //
ș-ĵo n-ám șt'ut cu spát'ěl'ě / cum nu șt'ĭĵ / cum n-am șt'ut că mă [k] mĭ-ț
stĭrgá dumavóșt-ajĭc / așă n-am șt'ut cū d'ě d'ě ... / ș-amú ĵej i ... / tátă
lúmea n-o grăĭĭ bíñě d'ě ĵej // no! // s-o gĭnd'ĭ că sí ĵo nu grăĭĕz bíñě // ĵo
n-aĵ grăĭĭ nemícă // n-ám șt'ut nimĭ / n-am fo băgátă / n-am fo amest'écátă /
25 nimĭ nu v-am făcú / nimĭc nu v-am adús-o / nu v-am dús-o // zĭc "mĭĭe-n
daș pácē" // ĵej s-o gĭnd'ĭ că dacă ĵo-z mătúșe ěĭ ĵo nú-ĵ ĭbásc // dá naiĭnt'ě
d'ě vrĭeme / le-am spus // am spūs / "n-ó fo frumóz lúcră sã fácez voj așé" /
túm-așă aĵ spus / "n-o fo frumóz lúcrų // trĭĭ zĭl'ě aș fost la ĵej / n-aț ĵeșĭt din
cásă / o treĭ [= trebuit] sã vă uĭtáz bíñě cu-óki / sã n-ó lőz d'ě la păřĭț /
30 s-o-ădúcez la voj / șĭ s-o řĭněț o lúnă și jumátăt'ě // aț řĭnút-o la voj / ș-amú
nu v-o plăcút // amú nu vă plăcē" // ta [= dar] o lăsá acólo / la păřĭțĭ ĵej /
nu-m plăcē ni! // m-òĵ dúcē mĭn / lăs-amú că m-oj dúcē mĭn sáră omĭnĭ // și
mă du cĭt a ħi lúme / dacă nu-m plăcē d'ě ĵe // așé tátă lúmea ar fácē // aĵ
durmĭ / ș-aj durmĭ cu dumătă / ș-amú nú ... mĭ sã părĭe tárĭe bíñě c-aj durmĭt
35 / amú dū-t'ě-acásă / la [!] máma-ț șĭ la neni-ț [!] // no! aĭeșta-ĵ frumós lúcrų?!
// lor nu le-o plăcú dip cē-aĵ spus drièptát'ě //

paulína fúțurĭ
cĭnțěșcĭnĭc [de ani]

táta luŭ o fost î brigadir / la férmă // că ni ŝti dùmñeaiéj¹⁴ // ô fo
 brigadir la férmă / ŝ-jo-am fo dojárĉ-apòj // [ε] ĉiŭs sau ŝésă aj // acólo // ŝi
 l-am văzút jo pă iël / táta vrjéme / da m-an gînd'í că nu m-aj dúĉe după iël
 / níj dip cît // aŝé m-an gînd'ít jo // "n m-aj dúĉe după tîné" / gînd'esc // 5
 ŝi jo acúm-am prigătít vácile-acólo tăt / ŝi m-am pus aŝé m-mníjlócu
 ŝtaláului / ŝ-an ŝázút / da umblá ŝi iël îŭ loc cu táta-său // ŝti / o umblát /
 o-mblát ā ... / că nó! táta-so n-o márs / o mărz la lúcrú / órj ùnd'ě înt-áltu
 loc o fo híjd'ěŝ // o ínít iël acólo // ŝi iël cum l-o strígát înt-áltu ŝtaláui / ŝi
 iël o trecút píngă míně / ŝ-aŝá m-o piŝcát d'ĉ-ajij ni! d'ě după cap / d'ě jip 10
 /jo-an gînd'í că n-avea baj cu míně // aŝá m-o piŝcát d'ě jĭb / d-acéĉe-o fost
 ápă maj mUltă vrjéme după ĉe n-am lot laoláltă // jo zíc [ε] / după ĉĉ [k]
 cîn ô ínít înapóij / zíc "măj mútul'ě" / zíc // "io n-ăŝ mére după t'íně / nŭma
 tú să híj îŭ sat // ĉe m-aj piŝcát aŝé d'ě jip că lácrimj in ók mŭ-ō ..." / [ε] cum
 o fujít / fujín gînd'áj că mă píŝcă hăt bíně / "dú-t'ě la drácu" // [!] an grăijit 15
 eo / an zís cătră iël [!] // nŭ ! / ŝi tăt am fost aŝé / am traŝ î / nó! pă cînd ...
 ĉe ŝt'-io odátă in / in la nŭoj a peŭí // nŭ ! // m-an t'émúď d'ě iěj / că táre-o
 fo gròzáv móŝu-acéla / ată o fo d'ě ráu / n-o fo híd aŝé la ... da rĭău / táre
 rău // táre jib ĩě ocără că să lucrám bíně / să fáĉem bíně aŝé ŝi / nŭ! /
 bíŭĉ-am făcú/nŭoj // nŭma îŭcă maj jib n-ō ... // nŭ! bíně // pă cînd ... 20
 fĉét'il'ě ŝpun că l'ĉ-o peŭít ajésta // noj am fo trijzăŝidôĉ d'ě fĉét'ě / doiĉĉij //
 l-o peŭít ajésta // ôj! gînd'ésă ... jo m-an gînd'í să mă ŝi peŭáŝcă / după iël
 nu mă duc // mă duŝ níjd'écít // d'ě trijzăŝĉing d'ě aj sínt'ém laolált-amú //
 nu mă duc // nŭ! // pă că odátă íně // in la nŭoj // ínĉ-a peŭí // jo fug
 înaínt'ě ŝi-j ŝpun mámi : "mamo! ínĉ vasalijĉ lu putălăij" / aŝé / c-aŝá ĩĉ zíc 25
 // "ínĉ-a peŭí // da dumatá să nu vrĉeu" / că jo-mpíng ina pă je // k-jo eără
 mă dug la iěj acólo ni! // nŭ! "mi-j peŭí dumatá cu feĉóru dumatál'ě / ŝi jo
 nú vreŭ mére" / no! ĉe! // cu ĉe veŭ uitá la míně // da jo-j zĭĉe că máma n-ó
 vrút // máma nu vrĉ // pă cînd ŭ ... / máma zĭĉe "nú pauli / că jo nú t'ě dău
 / nu t'ě dău" / zĭĉe // nŭ! / 30

'ē ... ŝi iël o fo tînăr / o trăi [= trebui] să márgă-n armátă // nŭ! //
 máma pă úna fátă d'-a nóŝtă naiínt'ě meĉ o dát-o // pă ĉ-o márs în armátă //
 amú-ósă că pă míně nú mă dlă după d'-acéĉj // ŝi pönt aŝé m-o dat ŝi pă
 míně după ŝ/cáre-o márs în armátă // trij aj / ŝi jum [k] trij aj o cătuít //
 ŝ-o-am fo cu má-sa ŝi cu táta-său / am ŝézút // fářă copil // 35

[VIIa] aj tras o viátă bŭnă //

[VIIb] ăi! // no! bîné // așé m-o t'émú^d d'ě jip / că nu m-o lăsá^d d'ing
cásă / atîta că nu m-o l'égá^d d'ě pt'icôru pátu^luj cîē ... / no! s-o t'émú^l c-am
fo măi mîndră / măi tînără no! / cum să zîz^u măi ... [ε] am fo măi grásă /
kē jē mă ști¹⁴ //

5 [VIIa] c-o fo d'ě mîndră / jël n-ô fo mîndrû d'ě cîn^u îi //

[VIIb] șî pă cînd ...

[VIIa] că ș-âmu-o t'ém^{ie} / mint'énáš //

[VIIb] ș-âmu nu pot a ieși dipt-acêē așă mă t'ēm c-a zîce că ... ăi!
d'ē-a ști d'ě mîné / auz nū-ă acásă // d'ē-a auzî d'ě mîné / "únd'ě drăcu

10 t'ē-aj dus cū ōmeñ álti stráin?" // da jo núma cu-ajestă criet ști secretáriu că
nō [ε] a zîce că n-aj vrut inî pãolîncă / jo cîn t'ē-an strîgá^l/și òričé vreî să-ț
scriu / orîčé drăcu [!] dōámñě jártă [!] // și cu-atîta am vinît încô // no! //

bîné // pă cînd j ... o șázut trij an d'ě zîl'ē-η cătáně / ș-ápoj o inîit la trij aj //
na! amú jo-am începút a slăbí / că bábà táre-o fo rē/ă // móșu-o fo măi bun
15 / sócru // dā suōcra táre ră o fo // și jē m-ó t'émút / și d'ě móșu m-o t'émút /
și d'ě ... d'ě móșu iej // jo-an zîs "jo nū hăi bábo! / jo nu-ț ibásc pă fec^hor /
nu pă ... bərbátu dumitál'ě / pă móșu dumitál'ě că jo găsásc o mñîjě dacā
vriēu // da jo n-am vrú^d / mñîjě nu mî-o fo hîiě d'ě ... d'ě nébuñî" / ști / jo

n-am făcút fátă // kē jo d'ē-acásă / a nóști-o știut c-oleácă-z măi ... ști așă / și
20 știu a grái / și-ηcôlo și-ηcô // "vēs paulîncă nóstă aj grîje // jël mēre-η cătáně
/ tú să nú fač òričé / să nu né faž rușîñě / s-avém după t'îñě òričevá" /
dōmñě fșerî! / jo-așé m-am t'émút d'ě ... d'ē-acēla felî / că nu ști nîme // jo

n-am [ε] fo acupátă / nū n-ô grăi^l nîmeñě ajîčica să si grăiit orîčîñě // și
după cē-o inîit d'in armătă / la cînč aj am avút î ... copîj no! / am avút
25 cocón // la cînč aj după ... //

[Aceeși]

30

cîñepa

[VIIa] cîñepa / no! // s-ō-arát / s-o sãmănat / dac-o fo coăptă / un^u rîn
s-o copț ma^u naiñ^k/t'ě / ș-am cul'és-o // ș-am pús-o-n apă / o stat cît-o
35 săptămîná / aprōape și dóo săptămîñ // și znōp¹⁵/ așă făčám / znop // și o
spălám / ș-ō-adučșám acásă / ș-o puñém la soórie // și să uscá // ș-àpōj /
cēieláltă jār o culiejēm / măi înapōj ca ș-amú / pă la sîntă-măriñě // o

culjejm̄ / aḷ dójleḷa ḡáră¹⁶/ ăc̄eialáltă / și o tocám / ȃ uscám / ș-o tocám
așĕ cű ...méliḷa¹⁶/

[VIIb] să denumeḡa ml̄éliḷă //

[VIIa] nú / nű méliḷa / sāmínḷa dint-eĕ /

[VIIb] ĕ! sāmínḷa da /

[VIIa] o tocám / mîn [k] s-avém járă d'ĕ sāmánát pǎ áltu an //

[VIIb] înt-ac̄él a dójle /

[VIIa] da / dint-al dójleḷa // ș-ápăḷ o puńém ș-ac̄éḷa // și să ū [k] topĕ /

cum scán_noj / să topĕă în apă // ș-o spălám / ș-o-aduĉám acásă /
ș-o-n^k/t'ind'ám / ș-áp-o meliḷám // dac-am meliḷát-o / o fos_hrebínĉă /

[VIIb] cît lúcro o trebuḷít /

[VIIa] am trás-o pǎ hrebínĉă / ș! dac-am trás-o pǎ hrebínĉă / am făcút
d'int'-eĕ / ș-am făcút căjer / ší fűs / ș-am tors //

[VIIb] făcút áḷă //

[VIIa] dá / áḷ-am făcút dint'-eĕ //

[VIIb] áḷă să tǒḷásă //

[VIIa] dá / áḷă // și dup-ac̄éḷĕ / am pus ^k/t'áră dint'-eĕ // am pus
^k/t'áră / ș-am ḷásút / ș-am făcút cǎmĕș //

[VIIb] aḷ_cusút cǎmĕș cu mîna //

[VIIa] cu mîn-am cusút / tǎtă nópt'ĕ șid'ám ... / nu jerá veḷón / núma
lámpă // șid'ám și cusám dac-am vrú_purtá cǎmĕș // dacă_nú / n-ăḷ avút //

[VIIb] și făcá și mîndre cǎmĕș / ștí cu fluroḷ /

[VIIa] făcá mîndre /

[VIIb] p-aiĭc la fiĕt'ĕ / cǎ mereḡăḷ la joc // tǎ_d'ĕ mîná / și-n tǎtă
sǎptámîna o dát-o spălát-o // núma ...

[VIIa] sűmnă cumpǎ [k] cuḷ_să zîcǎ la noḷ / no! pǎ cǎmĕșe / ac̄ele
l'ĕ cumpǎrá dim_magazín // no! / ș-așá o fost grĕḷĕu //

[Bătrânele nu aveau și "zadii"?)

[VIIa] la noḷ ší zádij / s-o făcút

[VIIb] și zădiḷ

[VIIa] și la noḷ / s-o făcút /

[VIIb] d'i línă // da

[VIIa] da d'ĕ línă // no! / ș-ápăḷ dint-ac̄éḷ n-ă făcú_nóĕ cǎmĕș și la
oámeń / cum spuńá gáki //

[VIIb] și cǎmĕșĕ //

[VIIa] ší la om // no!

[VIIb] și_opínĉi / jerá / șī obd'él'ĕ d'ĕ línă /

[Cânepa când o dădeai prin "hrebincă", ieșea toată de un fel?]

[VIIa] jerá un_fel! mai bun / triḷ_fielur! jerá // triḷ_fel'ur! // fujǒr / trásúr! /
cîlḷ /

5

10

15

20

25

30

35

40

[VIIb] ŝí cîlț // cîlțî maj răj ȷerá /

[VIIa] așá sǎ denumeǎ nq ! // cum vǎ spun cum ȷerá //

[Și ce se făcea din fiecare?]

[VIIa] d'in_ȷ cîlț sǎ făcĕ l'ipid'euǎ /

5 [VIIb] d'ĕ durmít /

[VIIa] d'ĕ durmít //

[VIIb] maj grĕs //

[VIIa] ǎj ! // d'in_fuȷór / din trǎsúrĭ / torĕǎm d'ĕ ... cǎmĕșĭ //

[Fuiorul era de urzit?]

[VIIa] d'ĕ tor [k] da / da / d'ĕ urzít /

[VIIb] d'ĕ urzít / ŝi d'ĕ bǎtǎtúrǎ //

[VIIa] nq! da cumpǎrám ŝi dim_mǎgǎzín / bumbác

[VIIb] bumbác / care ȷerá módru a fáĕe // núma

[VIIa] ŝ-ǎpǎj ... puńĕm un ħir d'ĕ bumbác / un ħir d'ĕ bumbác /

15 ŝ-únu d'-acĕla // c-așá s-o făcút // un ħir d'ĕ bumbác puńám la k/t'ǎrǎ /
ŝ-únu d'ĕ tort / ŝ-ǎpój am / cu bumbác am țǎsút /

[VIIb] da cînd aȷ făcút ... / cînd aȷ făcúĭ cǎmĕșa așé a ta / bumbác aȷ
pus d'ĕ urzǎlǎ / ŝi bumbáȷ d'ĕ bǎtǎtúrǎ /

[VIIa] fǎrǎ cínĕpǎ /

20 [VIIb] sǎ sĭĵĕ táre frumósǎ / fǎrǎ cínĕpǎ /

[VIIa] fǎrǎ cínĕpǎ /

[VIIb] fǎr-acĕĕ / cumpǎrám dim_buȷold // sǎ zĭĕǎ atúnĕ //

[VIIa] amú-ȷ maj bíńĕ / amú-ȷ maj bíńĕ / c-amú

[VIIb] dim_magazín nq! // [...]

25 [VIIa] t'-aȷ gǎtát [r] t'-aȷ gǎtát d'ĕ tōrs / s-o zo[lit]

[VIIb] l'ĕ-aȷ zolít / lĕ-aȷ spǎlát o dátǎ /

[VIIa] l'ĕ-aȷ zolít / ŝi l'ĕ-aȷ spǎlát d'ĕ triȷ orĭ sǎ ħĭĵĕ frumósǎ // l'ĕ-aȷ

spǎlát / ŝ-ǎpój s-o urzít / k/t'ǎra / ŝ-ǎpǎ aȷ avút așĕ stǎtivĭ / ŝ-ǎpǎj int-acĕĕl'ĕa

s-o pūs / ŝ-aȷ ĩn_vǎlĭt-o pǎ_ou_sul ȷerá / ŝ-o_n_vǎleǎm pǎ sul / ŝ-ǎpǎj ȷerǎ ĩțǎ /

30 așĕ sǎ zĭĕǎ / ŝi spǎtǎ // ŝ-ǎpój ma naińt'ĕ pĭn ĩțǎ / ŝi dup-acĕĕĕ pĭn_spǎtǎ /

ŝ-ǎp-am l'ĕgát-o / ŝ-ǎpój am țǎsút //

[VIIb] am ĩncĕpút a țǎsǎ //

[La capăt cum făceai?]

[VIIa] l'ĕgǎ //

35 [VIIb] l'ĕgám cu áțǎ

[VIIa] o l'ĕgǎ ŝi puńám ni ! la súl / o bótǎ

[VIIb] un_fușt'él /

[VIIa] un_fușt'él // ŝ-ǎpǎ tǎt o l'ĕgám / ŝ-amú ȷerá d'ĕpárt'ĕ // ŝi ȷerá

ponós / ŝ-ǎpĭ cǎlcám pǎ ponós / ŝ-așá țǎsám //

40 [Ca sǎ slobozi sulul?]

- [VIIa] cǔm sǎ nú / ǐerǎ // bótǎ ŝi slobozǎ/ě sǔlu / cǐn_ŋo!
 [VIIb] potih'ěť / ŝi-n k'/t'ind'ěicǎ / cu-ac'ěl'ě-nk'/t'ind'ěj / ŝi-ŋ_sul ǐerǎ
 b'ótǎ / ŋo! / ŝi sǎ poť a nǎpustí / sǎ nu-t' ǐasǎ // ŝi p-ajíc cū ... cū ... cu
 potih'ěcu / pu'ěǐ ai'icǎ ęǎr erǎ sul / ŝ-ŋv'it'áj / ŝ-ajíc bǎgáj ac'ěę-ntind'ě /
 ŝ-ajíc ǐerǎ 5
- [VIIa] gǎŋurít
 [VIIb] gǎŋurǎ / ŝi bǎgáj / ŝi-nk'/t'ind'ěj / ŝ-apój ... cǐd' d'ě-nk'/t'ínsǎ-t'
 făc'ěj maj [e] mǐndrǎ /
 [VIIa] maj mǐndrǎ pǐŋza / [...]
 [Cum era vergeaua făcutǎ?]
 ǐerǎ-ŝǎ nǐŋca! / lǔŋgǎ / ŝ-av'ě ŋ_cǎpǎd' d'ou'ǒ cui'útǎ / ǐerǎ aŝǎ lǔŋgǎ /
 ŝ-aveǎ-ŋ_cǎpǎt / ŝi-nt-un áltu cǎpǎt / d'ou' cui'útǎ // ŝ-o bǎgám aŝǎ-m_
 pǐndǎ / ŝ
 [VIIb] ŝ-ajíc ǐárǎ ǐerǎ aŝǎ nǐŋca ni! / ŝi ǐárǎ sǎ bǎgǎ ęŋ_cui pǐnt-ęę / ca
 cum s-o poť in'k'/t'índ'ě sǎ nu strǐŋgǎ spǎta /
 [VIIa] sǎ sǎ rǔmpǎ /
 [VIIb] ǐǐb // cǎ sǎ strǐŋj'ě / ŝī nu put'ěj sǎ făc' pǐŋza // ŋo! ǐo-z_
 d'-aǐt'óru ǐej / cǎ ǐe no!
 [Lasǎ cǎ te întrebǎm ŝi pe dumneata.]
 [VIIb] [!] ǐo ŝtiŋ cǎ pǎ_míne' mi-t' in'ǐebǎ ęe n-oǐ ŝti [!] [...]¹⁷
 [Dupǎ ce o învǎleai pǎnza, începeai a ŝese. Când gǎtai de ŝesut cum
 făceai ca sǎ nu se destrame?]
 [VIIa] o cosám ŋ_cǎpǎt / cǎ pǎ mǎrzín'ě nu s-o d'ěstrámǎ / núma-ŋ_
 cǎpǎt / dacǎ-ǐ gǎtǎtǎ / a^m pus d'óozǎj d'ě rǐf' cun_zícám n'óǐ /
 [De ce?]
 d'ě rǐf' /
 [VIIb] métǎr' / ca ŝi métǎr
 [VIIa] nú-ǐ métǎr / da zícǎŋ_rif' / la noi sǎ_zíc'ęǎ // pu'neám trǐzǎč /
 cǐn_cum // ŋ_cǎpít'ě sǎ cos'ě / da bat [k] sǎ tǎj'ě / d'ě zǎč'ě no! / sǎ_tǎjǎ pǐŋza
 / ŝ-ap-ō zol'ęám / cun_sǎ zícǎ d'ěmúlt / n'ó! ǒ zol'ém / ŝī o prǎnicám /
 [Ce?]
 o prǎnicám / ŋo! aŝǎ
 [VIIb] la bǎscǎu¹⁸ / dam' cu pranícu-nt-ęę /
 [VIIa] dá_dǎ // ŝ-ǎpój ... croǐám ... d'ě cǎm'ęŝ // d'ě mǐn'ęŝ_cǐd' d'ě
 lŋg mǎsurǎ // d'ę-ajíc mǎsurám / ŋ_spát'ě // tǎt_mǎsurám ŝi / cǎm'ęŝe sǎ
 făcǎ pǐn-ajíc'¹⁹ // d'ę-ajíc ŋ_ǐŋos ... cumpǎrám d'ǐn mǎgǎzǐn /
 [VIIb] mai sup'ǐirj'ócǎ /
 [VIIa] maj sup'ǐirj'ócǎ // no! // c-aŝ-o tr'ěbuít c-atún_n-o fos_ŋic kǐlót /
 cum sǎ zíc'ęǎ // n-o foz_d'ěf'ej' / cu pt'ic'órel'ě g'úó'ǐ-ǎm ŋmblát //
 [VIIb] ŝ-cu-opǐnc' / 40

[VIIa] ș-cu-opînc / am îmblát / și cum s-o ínít // înt-o vrêeme n-am
avút nîj d'in ce să nê făcem nū plát'ě saș súmna / da n-ô fòst / că purtá
d'-aiásta ce țásăm / făcă [e] puńá fárbă ș-ô-frăņșîl'ě / și făcěá ...

[VIIb] pe súmna ni!

5

[Ce fel de "fárbă"?)

[VIIa] nágră / no! /

[VIIb] n'ěágră

[VIIa] n'ěágră da cum! //

["Fárbuia" și de-astea de ...]

10

[VIIb] dim_pîņza cê-an_țásút noj /

[VIIa] dim_pîņz-ač'ě // și n-am făcút așa ni! ca și lúpca // că no fo
mod //

["lupca" ce era ?]

[VIIb] fústa // [...]

15

[Portul mai de demult cum era? Cum se îmbrăcau mama dumitale,
tata dumitale.]

[VIIa] să-mbrăcá așjá // făcěá / jerá cu căm'ěșě / făcěám / la álta
t'/kára d'ě línă // no! d'ě línă / torcěám / urzálă // și-î făcěám c'órić la uámiń
/ și l'ěcrić // și cařtán // cuņ zîcán_n'oj // nóuđ n'ě făcám núma l'ěcrić_și
cařtán // nóuă // no! țásă/ěm / tund'á oĵil'ě / după ce l'ě-ai tuņș

20

[VIIb] d'ě línă /

[VIIa] d'ě línă / l'ě opăreám lína / zîcám c-o púně uņcróp pă ęę / și
să [e] spălá / și mereám ș-o spălám // ș-o torcěám / și făcěám //

["Zadiile" ce culori aveau?]

25

[VIIa] zádii'l'ě_erá cu róșu / și cū gálběn / și cu n'ěgru //

[În toate satele erau aceleași culori la zadii sau fiecare sat avea ...]

[VIIa, VIIb] dáră / dáră //

[VIIb] așá_erá //

[Și negru cu portocaliu?]

30

[VIIb] no! și cu d'ě áltu f'ěl'í / cu d'ín tă_fél'ĵu / care cum după
tîń'ěr'ăță // ș'ĵij //

[Bătrânele cum purtau?]

cu n'ěgr'ě //

[VIIa] bătrín'il'ě cu n'ěgre ș-cu róșu /

35

[VIIb] cu róșu //

[Și tinerele?]

[VIIb] cu gálbă_și cu rozosîn / cu róșu / care cum / care l'í să plăcěá
maj mîndre / că să hĵĵ //

[Cămeșa cum era cusută?]

40

[VIIa] la u'ôm? /

- [La femeie.]
 [VIIa] la feméee / a_l făcú p-ájìcica fluorì / cu-átã rósìje / gálbîná //
 c-aş-o fo^s //
- [VIIb] d'ě tă felju
 [VIIa] d'ě tă feli / -u făcêáj // şī mînécă o făcêá pîn-aiíc²⁰ / aiíc eără
 s-o-ncreşít aşé cu-ácu /
- [VIIb] şi eără puňáj pă
 [VIIa] şi jără p-ájìcica ...a_l făcút cu flxorì aşá / a_l tras trăsúrá // zìcám
 noj // trájéáj // no! şí aşá s-o făcút //
- [Pe lângă flori nu ...]
 fríndicì //
- [Şi şi la mânecă?]
 şí la mînécă / da //
- [Şi aici, la gât, cum o prindeai?]
 n-o-am prins nimíc / aiícica no! // núma [ε] um píc // ş-a făcú kotórì
 // aşá frumuásá / rós'-orì vşerz /
- [Cum erau "cheotorile"?]
 órì róşu
 [Din ce?]
 din áţă / dim mágázín //
- [VIIb] din áţă rós-orì vérd'ě //
 [VIIa] dim magazín cumpărát //
- [VIIb] a_l tásút aşá cu zézet'el'ě n-am ştiút a
 [VIIa] aşá l'ě tásá //
- [Tesut cu ce?]
 [VIIb] cu zézet'il'ě / l'ě ştiám aşá / aveám pă tátì zézi't'ě / şi ştiám a
 l'ě tréécă
- [VIIa] ş-atíta d'ě mîndre să făcă
 [VIIb] cà şí t'ára / cum az zis dumavóstă / tásá/ě ápă ...
- [Aveaţi brâu, cu ce vă încingeaţi?]
 [VIIa] nū / nu // noj n-am avú [k] î lā zád'ě s-o făcút brîu
 [VIIb] dá dà //
- [VIIa] da la sūmnă / cum zîs/cêám n_uoj / merxám la săbojíţă / şi
 cosám sūmna
- [VIIb] şi di_n sūmnă făcê aşá
- [VIIa] şi d'in sūmnă făcêá bájer / cum zîs/cêám noj / şi ně l'égám //
 [Tot din ea.]
 [VIIa] tō di_n ee // [...]
- [Pe cap ce putrau fetele, femeile ... Toate la fel şi cele măritate şi
 cele nemăritate?]

și cêl'ě măritát'ě purtá [ε] șirínčă zícem noi // și jést'ě nēmăritát'ě //
și fêt'ěl'ě nū îmblá cu cápu gȳol / [...]

[Cositele cum le prindea?]

[VIIb] pă spát'ě /

[VIIa] pă spáte //

[Cum erau fetele pieptănate?]

așá cum mă vez pă míně // ș-aveé dóđ cosítă cum zícěz
dumavóștă /

[VIIb] dóđ pl'ětíturí /

[VIIa] pă spát'ě /

[VIIb] pă spát'ě /

[VIIa] pl'ětíturí la noi /

[VIIb] în trîj / așá ni! cum am făcut acéla²¹/ așá-n trîj sã ... ȳpl'ět'ě /

dóđ pl'ětíturí pa spát'ě / ș-așá sta / puńeé pl'eteánčă îȳc-așá róșîè // ștîj sã
nū [...]

[În picioare ce purtați?]

opínč

[VIIa] atúnč d'ěmúlt am purtát ș-opínč / da maj mult am purtát
čízmiě //

[Opincile cum erau făcute?]

[VIIb] așá ni /-ȳcrějt'ě / ș-ajíčica și cū [ε] curě/ăi'ě / păstă obd'ěi'ě //

[VIIa] când aj avút ștrimfí / nu știȳ cum sã [ε] ápăj aveám obd'ě
i'ě / [...]

[Bărbații cum erau îmbrăcați?]

[VIIb] păj așjá cu čoáreč / cu l'ěcric //

[VIIa] î járna //

[VIIb] járna /

[VIIa] vára / gáki / d'ě cămésă / ș-opínč și jej îȳcáljtát așá //

[Ce purtau vara?]

[VIIa, VIIb] gáki // îȳ loc d'ě čúcur cum zícet dumavóștă / čúcurí jerá
gáki //

[VIIa] gáki / díȳ pîȳz-acéé č-am řásút // [...]

[Și pe cap?]

clóp /

[Și iarna?]

járna cújmă //

[VIIb] d'ě mněl / řti / dacă tăeái mnélu / [...]

[Da' la gât, femeile ce aveau?]

[VIIa] am avút zgărdárí / n-aj avút? /

[VIIb] avút /

[VIIa] zgărdárí / jerá făcút-așá /

[VIIb] și zgărdă

[VIIa] um pic mai / nũ túm-așà lat // și zgărdă pîna p-aiċi²² niŋca! //

[Aceleași]

nũnta

[Știți cum se făcea nunta?]

[VIIb] ie șt'i mai bíně / iă ști mai bíně / 'ája [!] // noĵ n-om aġutá amîndóo //

[Așa.]

nôĵ amîndóo h-om ajútá / că ĉe ștíje / ia-ĵ mai bătrînoór-oljácă / ie ști mai bíně

[VIIa] no! cum o fost? / îmblát-on fečór după tíhě / o ínít / l-aj ĩvoĵít / o grăi cu părinți /

[VIIb] s-o-ntrĵebát d'ě părinț

[VIIa] și cu míně-o grăi / și cu părinți / și părinți dacă [e] ĵo m-am ĩvoĵít / o zís părinți "t'ě-ĵvoĵěști?" // "ĩĵvoĵěsc" // și părinți s-ō-voĵít // și am făcút șt'imb / să zîĉă // și h-am duš odátă /

[VIIb] aj dát mína / aj mǎrs la sĵmsovĵét /

[VIIa] dá / da / da nú la pópa /

[VIIb] orĵ la pópa / atúnĉi ²³

[VIIa] la pópa // am dát ĩ mína / am mǎrz la pópa ș-an da d mína / și am stá trĵi săptámín / o cĵt! / mńrĵ //

[VIIb] t'ě-aj răspũns la besérică /

[VIIa] ĩm besérică d'ě trĵi òrĵ //

[VIIb] d'ě trĵi ĵorĵ /

[VIIa] la besérică s-o răspũns nũnta no! / cǎlína cu vǎšĵi ō nó! // cum ĵ

[VIIb] dac-o știút lúme òrĉe d'ěspre-acĉej doĵ mńrĵ / că nú-ĵ táre bíně ĵě / òspũs // ca [k] că să nu să ĵéĵ / c-ĵ-avút ĵěł álta drǎġuțǎ / saĵ au fost ĩņsurát / no! da dup-acĉe s-o dat răspũnsurĵ ĩm besérică că pópa zĵĉe-așá / că d'ícă să șt'ĵ ĉevá d'ěș [k] d'espre ajĉști / nu tári bíně / nũ-ĵ cúnunǎ // pĵópa / no! //

[Chiar așa, numai dacă o avut o drǎġuțǎ?]

șĵ / da / o șt'ĵiút-o c-o ĵubít-o jib / și nũ / nũ / nu au ĩņvoĵít pópa / nu ĵ-o cununát / [...] să cúlĉă sára și pă d'ímĵnǎșă amú nu-ĵ bíně / trimás acásă // túma-ĵġǎ noĵ s-o-ntĵmplát áșta // [...]

5

10

15

20

25

30

35

[Și după ce dădeai mîna?]

[VIIa] apăi pã trîj sãptãmîń am fost ca și mîiri / și la trej sãptãmîń
am făcú nunta // nuntã // apăi am făcú mîncãre multã / d'ẽ ... tã feél'ju nõ!
cum să fáce la o nuntã //

5

[Ce se făcea atunci?]

sã făcã halușt'ẽ / cum zîcenu nõj // să făcẽ cãrnẽ / cū plãcînt'ẽ
d'ẽmúl/cã n-o fost atît'ẽ cum o fost

[VIIb] făcã scovẽd/zã / cum plãcînt'ẽ așã pã l'ẽspid'ẽ //

[VIIa] șî píńa ... / șî/erã gãta nunta / și palińcã / [...]

10

[Când începea nunta?]

sã-ncepẽ nunta ...

[VIIb] d'ẽ la zẽ/ãcẽ // zîuã / orî jô [ia]

[În ce zi din sãptãmãnã începea nunta; când începeau pregãtirile ...]

nõ! tãtã sãptãmîń-acẽe mereãu și kemãu /

15

[VIIa] kemãu // șî șerã așã // să prãegãt'ã // șerã nãm / j-aj poftit / cã
cîńe-o vrut õ inît / cîńe nú ... n-õ inît / nõ! n-õ ... cum // șî ... să făcã nunta
núma mãrta / símbãta /

[VIIb] jôja /

[VIIa] și jõja // in_zî d'ẽ ... mñercure / lúnî / vińerî / nũ s-o făcút
20 nuntã șóhan / la nõj / níc amú nu să fáce /

[VIIb] niç àmú / șî nu să fáce / núma care fũg //

[VIIa] núnú / nu vrîeú / nõ! / nũ

[VIIb] nũ-j vójẽ /

[Câte zile ținea o nuntã?]

25

[VIIa] únã //

[O singurã zi.]

o [ε] prińs cãsu d'ẽ la zẽcã / cum zîcẽ / și pîn-a dõq dî dimińãta s-o
spart // ș -gãta //

[Și care erau obiceiurile, când se făcea pita, tot, tot.]

30

[VIIa] pita să făcẽ cu vo dõq dî'ẽ-naĩnt'a // curîeku să făcẽ sprã dîuã
nuntî /

[VIIb] cõ-o zî /

[VIIa] cõ-o zî núma //

[VIIb] sprîẽ

35

[VIIa] nõ! așã să făcẽ //

[VIIb] zîuã nuntî //

[Și în ziua nunții ce obiceiuri erau?]

apã-ń zîuã nuntî șerã obiçeiu-așẽ // in_ẽ ... care cum in_ẽ / aduçẽ-n
nuntã / aduçẽ cã [= carne] nõ! /

[VIIa] p̄x̄écině cuṅ z̄ičen noṅ / d'ṭ tā féliu-adučă // s̄i-z dà / s̄i l-ai pus
după māsă / s̄-o m̄iṅcát / s̄-o băuút //

[VIIb] s̄-o stat pînă čē ...

[VIIa] s̄-áp-o inít ... č̄l̄'ěřă / cum să z̄ičē la noṅ // s̄-áp-o jucát // tătă
nuápt'a //

[VIIb] nó! ō pîn-a m̄ér̄e m̄irjása / la beserică / o jucăt /

[VIIa] nó! pîn-a m̄ere mirjása / da // la beserică s̄i t'-o cununát p̄ópa
// s̄i ... d'ě la beserică /

[VIIb] s-o băgá după māsă /

[VIIa] māsă / s̄-ápă jucá j̄ócu mirjés̄i / cuṅ să z̄iče a noṅ / s-o st̄iṅs
banj / s̄-áp-o jucát

[VIIb] ō [ε] o jucát oṅ j̄oc / s̄i după j̄ócu-acéla o činát m̄irjása cu
m̄irj̄el'ě / s̄i s-o duz_la m̄irj̄el'ě / s-o dus [r] o dús-o h̄āt // n̄-ășă p̄j-
uámeń-o molot'ít pînă dimińáță / čē ...

[Cum își ia mireasa ziua bună de la părinți?]

[VIIa] la noṅ n-o fost //

[Cum o primește soacra pe mireasă? Aici nu este obiceiul să-și ia
iertare de la părinți, de la frați?]

amú / amú // amú maj

[Da' când erai dumneata fată ...]

nú / n-o foZ d'-acéleē // s-o-ṅvojí / m-am in̄vojit̄ eo / s-o-ṅvoít'el / s̄i
če / s̄i p̄arintj̄ luj m-o-ṅvoít / s̄i p̄arintj̄ m̄něj l-o-ṅvoít / s-atít o fo / maj m̄ult
// da așé ca s̄ă / n-ō fost //

[Era cu o singură pereche de nănași sau au fost mai mulți?]

p-acé! 'ě vrémurj̄ o fo pót'ě vo pátru / d-amú poăt'ě-s s̄i dóo sút'ě //
tăt̄ is nōnásj̄ //

[VIIb] tătă núnta-z nănásj̄ //

[VIIa] amú / cum e-amú // da atún̄s puát'ě-o fo pátru ...

[Cum se alegeauăștia patru nănași?]

nó / p̄ă-j-al'ějē m̄irj̄el'ě s̄i m̄irjása / dā a fost_a m̄něj d̄oṅ /²⁴

[VIIb] m̄irjása care s-o k̄emát nănásj̄

[VIIa] s-a fost a luj doṅ / o fost a m̄nej trij / s-a luj trij // [...]

[VIIb] aṅ! jucá uṅ j̄oc / atúnč // s-ápă meréu / s̄i l'ě dau d'ě čină / la
m̄irjásă / s̄i la m̄irj̄el'ě / că să dučē h̄ād m̄irjása / d'-acásă nó! // s̄i l'ě dau
d'ě m̄iṅcát / s̄-apóṅ să dučē / nó! // să s̄arutá cu m̄a-sa / cu tătă-său
m̄irjása / s̄i să dučau lā m̄irj̄el'ě // s-ápă jej s̄t'i maj jucáu pînă dimińáță /
dimińáț-așt'ěptáu uospłáțu / să je m̄irj̄el'ě / lina m̄irj̄el'ě dúpă p̄arintj̄ //
după p̄arintj̄ / s̄i-j duč̄s̄au acólo la jej / nó! // s-acólo eără să

[VIIa] m̄irjása r̄am̄ińē acólo la m̄ir̄e /

5

10

15

20

25

30

35

[VIIb] mńí [k] da / mńíril'ě d'ě la mńírlě [k] d'ě_lā_jěl ínė dup-ajęsti /
după táta jęí / și după máma jęí // și-ı dućéy acólo / ș-acólo să băgáy după
másă / și acólo no! să mǎlătujęu / să ujtáy / și d'ęy mńirįása după másă cu
jęí / cu pǎrńtń-ńtrę pǎrńtń / și d'ę după másă / ș-ápóį atúnĉ să lę cúnúná
5 d'įĉ_cāp // dúpǎ ĉiě o sosít pǎrńtń // no! // dúpǎ ĉ-o jęşı d'ě după
más-/ápóį lęay cunúna ... hǎt //

[Steag se făcea la nuntă?]

[VIIa] făćé

[VIIb] sǎ făćię

10 [Cine face steagul, cum arată; fetele care însoțesc mireasa cum se
numesc ...]

[VIIa] nǔ sǎ-ńsoțǎz la noį //

[Nici înainte?]

15 nǔo! st'águ s-o făcút așé / o fost ō / o bótǎ / așé lúnğǎ / și tǎ_s-o făcút
o șirįcă / s-o țipǎ_pǎstǎ jěl / și s-o tǎpus plántiće-așé cun_sǎ zícę la noį /
st'egǎrįu il țíně / și jęrá feméjě cárłě il cĉosǎ //

[VIIb] ĩ_cosé //

[VIIa] și-ı cńtǎ atúnĉ /

[Cum?]

20 ǎp-amú cńt'ęcu nu țń-oį spúně / că nu știy cńtǎ / [!] // cńtǎ / hóre /
nó! ca și cń

[VIIb] hóreǎ st'águluį //

[VIIa] a st'águluį / nǔo! sǎ cńtǎ // no! / și

25 [VIIb] [ε] jęrá șí_uòm // nu știy vez und'-am fǒ / ǎ fo cocǒnǎ // un om
bǎtrń // cńtǎ a st'águluį / "la cusútu st'águluį // plńņjě máma mńíreluį" /
zícę [!] // da ĩo-atńta știy

[VIIa] și "la cusútū cunuńńiį / plńņje máma mirįési" // no! p-acęl'ě jęrá

[VIIb] cń_sǎ cosé ști cunúna-ńcap lǎ ...

[VIIa] ș-ápǎ dacǎ s-o gǎtǎ / l-o scuturǎ / "gǎta-ı st'águ d'ě cusút" / [ε]

30 [VIIb] "și n-oį hń fećór maį mult"

[VIIa] "maį mult" no așé /

[VIIb] ș-atúnĉ o zís ĉęt'ęra / ș-o jęşıt d'įĉ_cǎșǎ / ș-s-o duz la besęr'icǎ /
la cunuńńjě / no! //

[Aceleași]

35

pńt'ě

múnt'ęle ĉéla / ǎla-ı beșicura // acól-o trǎjń_pńt'ě //
[Acolo? Știi vreo poveste despre Pinteaa?]

- dac-o povestí pǎrínŷi //
 [Ce ai auzit așa, ca poveste?]
 bába ɲoꞥ! / pi pín't'ě / i mormíntu oŷ! acólo ni! la ... síget // nu la síget
- [La Baia Mare.] 5
 la bága máre acólo ni! //
 [la, povestește-ne.]
 ăpěi acólo iésě [= este] / cum sǎ zícē piéšt'ěrě / iése hornóju lui / pi pǎ la hornóju am îmblát / am fo pǎ clásu zě/ăcǎ // ș-am mǎrs tăj băét / și sǎ sǎpǎm / sǎ ni înrǎm acólo / sǎ vidém und'ě înr-acoló // i-afúnd // 10
 [Și?]
 pǎ n-am înrát / n-am t'ēmút a înrá // ɲo o zís cǎ / pǎrínŷi d'ě d'ēmút / bǎbel'ě / or strábabel'ě / pɛ-o-z-cǎ [= apǎi o zís cǎ] d'ě la opínđ⁽²⁵⁾ / ɲo! ș-áp-o ɨs_cǎ nǎpust'ě / o-ɨs_cǎ-ɨ afúndǎ / hǎt afúndǎ // pěi o fo ɲoꞥmeńi-ńěúntru / ɲ_sǎpát acólo / sǎ gǎsǎscǎ áoꞥ // pi n-o gǎsǎnime nimíc // [...] 15
 ɲo-ășé copíl /ășé c-aiésta²⁶ / sǎ ɲoꞥt'ě bǎgǎ / șî sǎ ɲoátě nǎpustí acólo //
 [Da!]
 pěi cíně / cíní / cíní ŷti cē-ɨ acólo! // greŷhós [!]
 [N-a intrat nimeni niciodată.] 20
 nú d-ápěi árē táre máre t'/kág-acólo // órîcē baj_gúm-orîcē sǎ-árd-acólo nū sǎ stînje hǎt //
 [Ce are acolo?]
 kágǎ //
 ["Chiagǎ"?] 25
 t'ágǎ // [...]
 [Ce v-a povestit mama?]
 báb-acólo care-o trǎiít acólò / bába mé / cum povest'ěá / d'ě-álea bǎtríně / pǎ jo st'ju o fo drépt orî n-o fo driépt //
 [Numa sǎ ne spuneți ce v-a spus ea.] 30
 ăpěi ię / ɲo! cē n-o spus // o zís c-o fo ŷ òrîcē om / táre máre ɲo / uręăș / zícǎ // ș-îmblá la [ɛ] romǎnîě/ș-îmblá ŷi-ɲcó la no! //
 [Ce făcea?]
 rău la ómeń nu făcě // núma la bogát // tŷn d'ě l'jěmn o-s [= zis] c-o fo [k] făcǎ / p-aiíc orîcē tun / o-avút // d'ě cǎrpǎn // ljemn d'ě cǎrpǎn // pǎ jo ŷîn sǎma cē n-o povestí d'ēmút / o fo bába / cît o trǎií_bába / o avú_ 35
 ɲoꞥzășinò d'ě aŷ // ɔ-s_c-o fo ɨnǎlŷi / pést'ě dỏđ métrę / dỏđ métrę și jumátát'ě o fo ómeńi // ómu //
 [Așa mare.]

ș-îmblă / șī o murit în româniĭe // la órĭce cum ĭ ... / ȡ-avút ċriċe
drĕgútă //

[Cum a murit?]

5 păĭ l-o-mpușcăt / ĭĕl ȡ-avú cojóc d'ĕ fĭer // și cĭnd o sărít gárdu /
atúnċ l-a ... l-a omăřít //

[Așa se zicea.]

păĭ nu știu ċe / c-o-s_că cojóc d'ĕ ħer ȡ-avút / d'ĕ bađóc // nŭ șt'u
ċe-ȡ-avút / ċe n-avú / dā mormĭntu ĭĕs't'ĕ // la romĭniĭe //

[El aici avea ...]

10 pi ș-aiĭċ-avé / cum zĭċe pĕșĕștere //

vlad ĭjón a lu vășĭĭ
trĭĭĭdòĭ d'-ai

amú-ĭ grieu a fa o căsă

[Care este tot lucrul la tâmplărie?]

15 ĭĕĭ rozmĭru úși / dŏo métre / dŏo métre pátruzăċ / șī la dŏo métre
trĕzăċ / d'ĕ náltă // ș [ε] cŭm o ĭĕĭ rozmĭru / taj scĭndur'l'ĕ / [ε] ó ... d'eluiĕĭ-
mĭndrŭ / și sĭ-șsámĭn // tăt t'pă ... matemática //

[Cu ce le "gheluești"?)

20 ĭĕsă g'elăĭ / dim mĭnă / [K] din řelectrĭca / că și ĭóĭ [k] ĭo am
stánocu-acĕla // să d'ĕluiĕĭ // scĭndura / și pi ... tăt ĭĭ
[Aceasta este făcută dintr-o singură scândură?]

pĕ-acĕĕĕ scĭndură-ĭ făcútă i únă / nŏ úna // ásta-ĭ úna²⁷ / ș-ápĕ/ăĭ
acólo d'ĭn ĭĭoz ĭără [ε] cum ĭs crăpát'e // nú d-amú să fag dim frásĭĭ la noĭ
// úșĭ d'i frásĭ //

25 [Mai tari.]

măĭ tarĭ și măĭ fru [ε] măĭ frumósă // ș-amú să loguĭĕz la noĭ // [...]

[Înainte oamenii au avut tot așa case mari?]

da / n-o fŏ-ășă d'ĕ márĭ / d'ĕ amú să strojĕsc / [...]

[Știi cum se face o casă?]

30 d'ĕ l'emn nŭ ștĭu // táta o fŏ máĭstăr d'ĕ l'emn // știu fáċe căsă // ĭo
mĭ-am făcút-o-řcóló // d'ĕ tĭĕglă //

[Cum se face o casă?]

di pí cum! / faș proĕctu / d'ĕ-amú t'ĕ ĭĕĭ / t'ĕ uĭz la o căsă / la álta /
cum ĭĭ prăĕctu // săpĭ / amú únd'ĕ-ĭ pămĭntu cum ĭĭ / aiĭċi-ĭ pămĭntu măĭ
35 vĭrtŭós // sáb măĭ puĭĭn / ċĭnză / řĕpt'ĕzăĭ d'ĕ șĕntimĕtri ĭm pămĭnt // ĭĭ

cõrñě / d'-um métär // ři zălivéz^c / řămént // řútăr // pilúje // ři zăliváz / ři-ņ
sus / říturĭ / sǎ răd'icǎ / fundámentu // múru // ři pǎ mur sǎ clăd'ě apõj //
tjégla // trǎbǎ văr / pisóc // ř-om_pig_d'ě řămént // ři dǎj ... cît ĩ trǎba-ņ_sus
// d'ě dõo métri / ři cît ĩ sõbil'ě-ařta // dõo métri ři řǎ [k] řěpt'ězǎč //

[Cam așa are. ři pe urmă pǎrtea de deasupra cum o faci?]

5

pǎj pui sl'ínĭ / sl'ínĭ mǎrř_pǎst'ě [ε] sõbǎ // pěj-ņ_sus ĩǎrǎ sǎ răd'icǎ /
sǎ púně vírvu / cõrñi // pui řifa / l'ěturĭ'ě ři / õ-acoperěřt' //

[Da' "slini" ce-nseamnă?]

pej sl'ínĭ-aiěřt'i sǎ [k] care mǎrg cũ l'émñě'ě-ářte / pǎ dõozǎč // la
dõozǎč ĩz_d'ě grõõř // nõ! peste su^t [k] bǎrčĭ // pĭ dip ĩe sǎ cõsǎ scĭndurĭ'ě?!
// põdu pǎ ĩe // ři tǎt_ĩs pus ĩņ_sl'ínĭ / ĩņ_sl'ínĭ ĩnt-o sõbǎ // tǎ ĩa õbzǎč //
ř-ápoj sǎ ba^t_scĭndurĭ'ě / ř-ápej sǎ řprǎtũies / sǎ ũņg / múlt'ě problēmĭ //
pĭnǎ ĩ'ě gař //

[Acoperișul din ce se face?]

acoperișu-ĭ řifa //

10

["řifǎ", da.]

õ^r_bǎdõc // ři cu bǎdõc / ĩe ři cu řlĭfa // care cum põt'ě cu jėbu // cît
ǎre jeb // amũ-ĭ da / amũ-ĭ grĭeũ a fa o cǎsǎ //

[Același]

fin

20

o fo mǎsa / a cosĭ //

[A fost musai, da.]

pǎj_pǎrĭnřĭ mñěj o řĭnũt cĭt'ě dõozǎj_d'ě õj / cĭt'ě trĭj_pǎtrũ mǎrřǎ /
bõõj / řel'_d'ě řel' / o řĭnũt / pǎrĭnřĭ

[Cum era o zi de fân, de dimineațǎ pânǎ seara?]

25

d'imĭnǎțǎ / pǎrĭnřĭ ñě sculǎ d'imĭnǎțǎ / la ĩnĭc / pĭnǎ nõpt'ę / d'ě
d'imĭnǎțǎ cosǎm pĭnǎ la zǎčĕ / lǎ ũņsprǎdũčĕ // spǎrřĕ^m / ĩntõrĕĕm / ř-ĭǎrǎ
cǎpt'ĭt / fa cǎpt'ĭt // ř-așǎ_e veǎța // o fo / d'ě pǎ d'ĭal //

[Cu ce l-duceați fânul acasǎ?]

cu rúd'ěl'ě /

30

[Nu cu carul.]

nũ / pěj cu cǎpt'ĭțǎ /

[Cu douǎ rude, nu?]

dõo rúd'ě /

[Bǎgate sub ea.]

35

pîna lā oboróg //

[Și acolo?]

șîpám ĩn oboróg / oboróc_cun_să zîce ...

[Cum arată "oborogul"?]

pej k̄ -jo-l am ajiči nil //

[Spune-mi cu vorbe.]

păj oborócu / șópru //

[Sub fân puneți ceva?]

puj scîndurĭ //

[Și cum le pui?]

pĭ cum să zîce // puĭ podláš // să púnĕ podláșu d'éd'ěsúpt / și să púnĕ fĭn //

[Fânul îl aranjați într-un fel sau îl aruncați așa?]

da / pi să fáce / frùmłós / tăt / să ĩntre mul_fin cum?! // nu núma l-oj

șîp-așĕ //

[Cum îl faci ca să intre mult fân?]

pĭ să sújĕ únŭ-acólo / și tá_rótă bātușé // pă rĭn_puj // pĕl'ĕ // tă_cít'ĕ-o pálă / rĭn_pă_rĭnd //

[Același]

găina

[Să ne spui ce se face dintr-o găină. Da' de la început, de când o prinzi în curte, cum o taie ...]

na cum! // o prinz / a tăjá n-o tay / că ... jo-s fót'ĕ milósă // jō ...

pîna la fáta čĕa maj bătrĭnă / amú fečlóru maj ... le tájĕ // jō ... nú.pòt // pă

cĭn văt_că să zbat'ĕ-m_mĭnă / jōł ȡ-arúnc hăt / nu pot [!] // à / și puĭ unčróp

/ cum să spúne/-ápă să feárbă / și ȡ-opăriés'k/t' / o jej d'im_pĕnĕ //

și_dup-acĕĕa o crĭăpi / scoț d'int'eĕ čĕ nu-ĭ trábă / májale-acĕle no! / [!] și

... apăj veș_čĕ vreĭ să faj // dacă vreĭ să fač um_bul'ĕón o zámă / cu puĭ / și

puĭ mórĕcuv / călărábĭ / čĕápă / faj_láš't'ĕ / d'ĕ cásă / jō ... núma d'-acĕleĕa-m

plac / jo àlčevá nú / nu-m_pláčĕ-ŋ_dámă // no! / și pă je orĭ o friș_cu

smĭntĭnă / łorĭ po_s-o frij așĕ nul ... / nu știu_cun_să vă spun / ...

[Spune cum se vorbește aici.]

no! o friș_pă l'ěspĕd'ĕ / așă cum_ĕa-ĭ_intriágă / po_s-o frijĭ / frumós /

și s-o daj_cu-aj / și_pipĭérĭ / și poprĭg-așă s-o puĭ / pést'ĕ je / și ... faj_mujdár

d'ĕ aj / tăd_la je / și foárt'ĕ búnă / nóč né pláčĕ táre // fáčĕm așĕ // ápi să

maĵ fáčĕ ŝĭ ĩmplútă găĵĭna / no d'ĕ-acĕĕ-amù ... / vĭĕrd'ĕ ʋō ... ũmpli máĵu / ŝĭ ficátu cuĵ_să spúnĕ / ŝĭ ĩnima / aŝă / ŝĭ rĭnza / tát'ĕ sǎ ... dimfcă mǎrunt / ŝĭ sǎ frig ĩn Ćĭápă / cu untúrá / ŝĭ i mod fácut fářŝu ŝĭ cu riŝcás / cŭ_řĭéz / ŝĭ orĭ saĵ cu pĭńĕ // pĭńĕ care-ĭ búnă / álbă / o puĭ d'-amĵóĭ / ŝĭ ... ĕĵa sǎ tát'ĕ frřpt'ĕ / ĕe-z dinúntru / dint'-acĕl'ĕ le friĵĭ / ŝĭ l'ĕ mĕst'ĕs cu pĭńa acĕĵa / ŝĭ-ĭ faĕ un_fel d'ĕ fars // ŝ-o ũmpli / ŝ-o cĵoŝĭ / nu-ĭ faĕ máre tăĵetúra / cĭn o vrei s-o ũmple // ŝĭ-o cos / ŝ-o ŝĭerbĭ cu tótu //

5

Ijúda baránova
pátrudăĕ [de ani]

láŝt'il'ĕ

10

láŝt'il'ĕ?! / pă ĵo láŝtil'ĕ-m_plac núma d'ĕ cásă / sǎ l'ĕ fac sĭngurǎ // de-ajĕŝte cumpărát'ĕ nu-m_plac niĕodátă // ĭ ... zámă //

[Cum le faci?]

nô! ômpĭg_d'ĕ fǎrĭnă / ŝĭ toĕ un ou / dôĵă / ŝĭ l'ĕ [k] um_pĭg_d'ĕ ápă napóŝti / ŝ-o frámĭnț / o căĕluĵĕŝti / sǎ úscă d'-abd'á / o taj / ŝĭ gáta // láŝt'ĕl'ĕ //

15

[Ce mai faceți din "fărină"?

dĭn_fǎrĭnă i mul_moď_d'-a fáčĕ // faĕ pĭńĕ / faĕ túrt'ĕ tajĕt'ĕ / faĕ ... múlt'ĕ / páńcove / scóverđĭ / d'ĕ tă_fĕĵu faj_dĭn_fǎrĭnă // cĭnd o aĭ //

[Să ne spui cum se fac pita, pancovelé ...]

20

nol pĭta cum sǎ fáĕe?! // ĵeĭ fǎrĭnă / o ĕĭernĭ frumós / o sarĭ / ŝĭ cu_ápă căldúťă / nŭ sǎ fáĕe cu răĕă // ŝĭ-ĭ faĕ um_pĭg_d'ĕ droĵd'-acólo/-n ápă căldúťă i d'ĕsfáĕ aŝĕ ŝĭ / droĵĭ / ŝĭ sáre / ŝĭ gáta // ĵáŝt'ĕ ĕĭńĕ-ĭ pláčă pŭńe om_pĭg_d'ĕ margarĭnă saĵ ʋuntúrá / că-ĭ ... / nol da mĭĵe nu-m_pláčă // d'-acĕĵa-ĭ fǎrmăĕoŝă / la o zĭ după ĕe stĕĵe-ĭ fǎrmăĕoŝă // tátă sǎ tǎrĭťă aŝă // ŝĭ mĭĵe nu-m_pláĕe sǎ pun d'ĕlóc ĩnĭ-ĕĕe nimfc / núma dróŝ / ŝĭ sáreĵ // no! // ŝĭ páńcovele tot puĵ acólo / puĵ maĭ múlt'ĕ // puĵ um_pĭg_d'ĕ smĭntĭnă / ŝĭ [e] záhăr / mĕrĕe / ŝĭ niŝt'ĕ óĵō toĕ / ŝĭ ... droŝ_tăt / ŝĭ ũmpĭg_d'ĕ sáre / ŝĭ l'ĕ frámĭnț / dospǎsc / dáca-ĭ dospĭt / l'ĕ căĕluĵĕŝti / frumĵós / ŝĭ l'ĕ taj c-um_pahár / ŝĭ le laŝ um_pĭc sǎ steĕ / sǎ creáscă / ŝ-ápi l'ĕ friĵĭ ĩn olóĭ / saĵ ĩn untúrá dacă nu aĭ // ĵél'ĕ crĭesc //

25

30

[Da' la_pită, înainte de a o băga la cuptor, ce-i faci ca să ...]

d-ápĕĭ o frámĭntăm / ŝĭ dac-amŭ ĵe-ĭ crĭescútă / gáta / atúnĕ o pǎvă-luĵĭm pă mǎsă / ŝ-o pŭńĕm frumós ĩn t'ĕpŝurĭ / ŝĭ-ĭ dăm ... / o lǎsăm_ĭ sǎ stǎĵĕ om_pĭc / sǎ crĭáscă /

35

[Cum adică o "păvăluți"?)

no! pij pă másă / o păvălujm / așé ȳō ... i fácem să ay o fórmă /
carevá / nó! așá rătúndă / și ō púnēm să stăeșe acólo / și să dospá [k] / să
creáscă-n tēpsē // púnă să fáce fúocu-ŋ_cuptiór / și púnă să árd'ē / je
5 crjéșt'ē // și dácă je fócu / normál / amú gát-atúnč /

[Când știi că-i gata ars cuptorul?]

pěj ... să vjéd'ē pă vátră // cînd ŋi ... focată vátra / d'ěstút / atúnč ...
să trá / da / să tráje jărăticu cátră míně / și o bajj // [...]

[Cum se fac turtele tăiate?]

túrt'ěl'ē tăjăt'ē?// pěj ... l'ē frámînt / jō ... jubásc ca să toc ū_ou /
10 dōo-ñ aluátu-acéla / și l'ē fac amú cîd_d'ē grjósă-m_par míjě / că-ŋ bugét /
și l'ē las om_pic să să zvínk/t'ē / și-ápoj o tāu ... / o tau așá cúbiče / nū
marj /

[Tot în "oloi"?)

no! / túrt'ěl'ē tăjět'e-acél'ē-s ca și cum ar si oñ ... macaruánă / cum
să spúni la dnávóastă / nu știu //

[Cu ce se fac de obicei?]

pěj ... cū curjék párgălujít / cu_ă să spúně la noj dără / no! / l'ē vrej
fáče / l'ē mést'eč așá / și staŋ sîngurie l'ē fjerbj așé / și l'ē unturjéz / cū
20 untură sau olój amú cu če-s_plac / poș_să ... / a mněj cît'odată / fecóru l'ē
ibd'ęșt'ē așá cu núcă măčínátă / și c-um_pig_d'ē mnějě // is_fórtě búňe // și
cu smîntîná-ŋ mul_dát'ē și / mai múlt'ē fjełurj / cáre cu číně [k] cu če-ŋ
pláčă // [...] scovérđj tát să fac_ŋ / tát pă drojdj dospík/t'ē / droș_și sátně / și
gáta / dácă vrej să l'ē fac pláčínt'ē dospít'ē să síjě crjescút'ē // și_sîng_cáre
25 l'ē ... pláčě să síjě dulčín / um_pig_d'ē mnějě púnim pă jěj'ē / [...]

[Când nu aveai drojdie, ce puneai înainte, ca să dospească?]

jō ... nu și'iu cum să vă spun / da jo numa pă drojdj am făcút
tod'ayúna / dā ... d'ēmúl_dacă și'iu că-ŋ_zičě bábij'ē că nō ... vre să
dospáyō / o_puát'ē n-aj avút drojdj așá mult sau nó! / orj poát'ē n-aj avú
30 d'ěfélj / făcă om_pic d'ē ca și șcriob d'ē aluót // să spuňé la noj / um_pi_d'in
aluát mai rărúť / și-ŷ_lăsá ... să dospáa / șcrióbŷ-acéla / aluátu-acéla / il
făcă sára / și púnă di cátră dimińátă-l_lăsá // și dlmíńáta páł să da ș-o
frámíntá tát / tátă fărín-acęé / numa um_pic în mijlocu fărni să făčęé /
alóátŷ-acéla rărúť // și d-apá să dospáscă jěl așé jésă ca și-acreé / să dospęá
35 / și dup-acęé frámíntá tátă [r] tátă fărína / și dospęá p-acéla fełj / dácă nu
puńá drojdj // ŋ_aloátŷ-acéla // și să zičě că pítă pă aloát //

[Aceeși]

pěj ... pórcu cum / no! / dacă-l-ej mic / grijęsti / dacă vrei să crească / i dai mai bun um-pic a mîncă pîună um-pic mai să ... i mai mărişóor // cît-j-um-pig_d'ě lápt'ě dacă vrei să s-facă bírě // şī ... ĉe-z, rāmíně d'i pã-ŋ_cásă // il jîj // no! / amú pã cîn ij mai máđě máníŋcă şī buráci / şī ò'ćíé // şī harbúş / şī / d'ě tă čí'el'u // dácă-j máre / ápi noi d'ě crăćlún / ī ... tăjém aşę / naínt'ě d'ě crăćún / ca să síjě ... ŋ_cásă // ŋtíjě il tájě bərbátu / tát lúcră cu jěl / să fac kışt' / dint'-ęél /

[Íntâi ne spui cum îl taie, pe spinare sau pe burtă?]

pěj sótu pã spináre-l desfáćě aşę / pã spináre-l tájě //

[Ce-i scoate de obicei?]

dáj şī ... / noi scuót'ě máđăl'ě / mai intíj jă slăŋŋna / láturlij d'ě slăŋŋnă / pic_órl'el'ě / l'ě jă // şī pãj scuót'ě máđěl'ě / şī al'ęje de-acólo / ficátu / máju / acęle / plómínil'ě / tát'ě huc l'-al'ęjě / şī l'ě púně / hęrbem d'-o láturjě l'ě hęrbem // şī să fac kışti d'int'-el'ě // coló ĩnima / şī ... cárńě / şī maj ĉe să púně / să fáće şóit / şī múlt'ě să fac dim_porc //

["Şoit" cum se face?]

pī ... să pun j ... cápu // să púnę-a hęrbe ĩŋ şóit // cápu pórculu j il şjerbj / şī ĩnima ĩntră-ntij límba / acél'ě tát'ě l'ě ferbj / şī l'ě dimći mánuntóc / după ĉę-aj hert / şī pu j aj / pipjéri / l'ě sari / şī să ímpl'ě ... ríŋza / cum să vă spun / ríŋza pórculu j / acęę să bel'ę / k-ę/ă-j ca şī un strat / pã ję / ĉęa ĉě nú-j_bună / o bel'ęsti frumós / şī ... o ímpli // ş-o coş / ş-ō h/sjerbj // după ĉe să şjérbjě / ŋō pu j p-on_fund / şī pu j greotát'ě pã jěl să stájě / şī-l [-şi el] ... pãj să přesuję / ĩac-aşę // după ĉe să răćę // vřt_şós / şī pos_să-l táj-aşę / i fuorte bun / mije-m_pláčă // ... să síjě //

[Din mațe?]

din májă fáćem kışti // şī cîrnát // din ĉęle-ŋgúst'ě / ćél'ě strímt'ě / să fac cîrnát / şī d'in ĉél'ě larj ĉě ĩs / acél'ě să fac kışti / cū rişcăş / să fac şī ... să hęrbe máju / şī plómínel'ě / să máćină / şī-j dai pipjéri / sáręà / şī ĉímbră // aşę jęste-un_felj d'ě buręán cáre tárē mirósă // şī [ę] rişcăşu il ĩ ĩfli um-pic / ş-ápă l'ě mést'eĉ / rişcăşu / şī plómíni acél'ě tâte laoláltă / şī ... l'ě unturjézj / frijij um-pig_d'ě ĉşápă pást'ě jél'ě / şī ... ímpli aşá / pãj p-acél'ě l'ě hęrbj um-pic tát cu májă // să ... nu să stríčă //

[Şi cărnaşii?]

cîrnátj să demćă pięşti i d'ę la porc / că jo nu-m_plac pięşti / núma-ŋ cîrnátj i pun / dip ĉe / i-z_maj săći // ca ásta cárńě // şī l'ě demći / jęste care_

ēbēšt'ě măcīnát / păn ĩ maşínă / pă dint-ásta níŋca // ş̄t sarı / ş̄t pipjérı / ş̄t àı
// ş̄i ímpli máţăl'ě / l'ě spjél'ı frumós / l'ě cūrăt / prımu rınd / ş-ápěj l'ě spell
frumós / ş̄ı l'ě ímpli / ş̄i l'ě puĵ la bud'ıt // cīrnătĵ //

[La ce-i pui?]

5 la bud'ıt // să budięsc //

[Ce-i asta?]

la fum //

[Aveţi special făcut?]

10 nóĵn-ávĵem // aĵ la većína / ĩnt-aháęa budım / cā áre cāsúcă mícă /
ş̄t fúmu ĵęsă-mĵ pod // nu-ĵ făcút hurnóĵ aşę d'ě ĵęşıt / ca la noĵ // ş̄i táre
mă-nţălĵég cu eă-n tăţ áni // tăţ n-am fo pregătĵ că să fáćem noĵ
budıtóřę-aşę s-o-avém ... acásă /apăĵ ... nŭ-ĵ cırńě // na-m máĵstăr [!]

[Şi din picioare?]

15 pi pićóřél'ě l'ě laş care-ntrĵĵı / aşă / nŭ ĩnd'eóbšt'ě l'ě lāsám
ĩntrĵĵı / ş̄i l'ě sārĵám / ş̄i l'ě púnĵem la fum / nŭ! d-apı dim pićóřĵ dacă
vreĵ să faş ĉevá / tăţ l'ě dimĵĵ / orı nu t'-ajúnĵ ĩŋ cīrnătĵ ş̄i dimıŋ ş̄i dimĵ
pićıóřurı / nŭ! / da d'ěóbšt'ě àşá să pun núma budım // la noĵ pićóárel'ě //
nu să táĵĵ //

[Din copite?]

20 nŭ // péćęa ĵĵ ... copıt'ěl'ě mĵĵ-mĵ plac să fać ĵ cum să zĵće píftırı la
noĵ //

[Aşa se spune.]

25 aşá să spun la noĵ / píftırı // să pun a sjérbe / ş̄t sarı / ş̄i după ĉĵ-ĵ
hártă cárń-aćęe / ćolánĵél'-aćél'ě bíńĵ / ş-amú să sıĵĵ pŭtrĵed'ě d'ě hért'ě //
apóĵ l'ě scos / ş̄i l'ě puĵ ĩn ĵ blíd'ě / ş̄i tornı zám-aćęe / ş̄i-ĵ dai um pig d'ě aĵ
/ ş̄t pipjérı / ş̄i-um pig d'ě poprĵgă pést'ě ĵél'ě / ĵél'ě să răćăs / să-nţápeńęsc
ş̄ı / să măńĵcă // răćı //

["Peştii" ĵi pui la cărnaţi?]

30 péşti dim porc / ĵŏĵ ... sĵŋ cárĵĵ l'ě pláčă să rămĵĵ péşť'ě-ŋ-cásă / să
sĵĵ d'ě prŏspătă / o bágă-ŋ frĵıd'ěr / să stájĵ prŏspătă // da ĵo nŭ-m pláčă
dip ĉe táre-ĵ sĵć péşť'il'ě // [...]

[Da' cu grăşimea de pe maţe ce faceţi?]

35 nŏ! dacă nu-s ... sparĵı máţĵl'ě aşę nu áre níć un báj / o po s-o frĵı cu
ęásta untură // da dacă aşá păĵ / să sparĵ máţăl'ě um pic / apăĵ ... áre loc să
pútă / ş̄t nu [r] nu puĵ nímnĵc // că pŏt'ě o dac-o vreĵ s-o frĵı / o frĵı d'-a ...
d'ě kılın / la o párt'ę-o frĵı / ş̄i-ĵ búnă ... pántru copıĵ mić / cĵnd ĵz bolnávı /
cĵnd aĵ fócurı / răćĵĵ / aşę táre-ĵ bun / s-o puĵ p-o gazétă / ş̄i să-l ĩŋfăşurı ĩŋ
gazétă // tárĵ bíńĵ trájĵ fócurı l'ě ş̄t ... //

[Mai este o untură, unsoare la porc ...]

șerîncă // șerîncă // d'ě pă mătă //

[Ce se face cu ea?]

păi să d'emică // îñ untúri // să topîéșt'ě // [...] untúra // la noi așé / i
untúra d'ě pă mătă / să spúně / no! / și untúra d'ě pă pînčit'ě ámu-ačéé /
láturé-àsta d'ě pă pînčet'ě / noi ... n-am ... slănina-ı slănina mai_ıncóá d'ě
la spăt'ě /

5

[Slănina cum o preparați?]

slănina cum! / o sărăm / o sărăm / ș-o lăsăm pún-a dóya zî să să
stúrcă / ș-o púně la fum //

[Aceeși]

10

să zol'ě // cu čenúše

d'ěmúlt spuñě bába că să zol'ě // cu čenúše /

[Cum?]

care_erá hájñě d'ěšt'a jerá / nu jerá dj-aést'a / aést'ę dără că l'ě
púně a zolí / nu s-al'ějě nimíc d'ınt'ěl'ě / dā / jerá țásut'ě / jerá ... d'-áčél'ě
cáre da / dîñ_cíněpă // tórturj d'-áčél'ě carē ... ° fõ_tàri // l'ě puñě d'ě sára
pînă dimiñáța d'ę-amóı_ın ... apă / ni! așá știu că povesteá bába / și
deasúpra puñě o círpă mai rě/ă / o rándă / și puñě čenúšă pă jé pă
sě/ámñę-acólõ / și turná órjče uñcroápe pésti_jél'ě acólõ să stě/ăjě púnă
dimiñáța / ș-ápej ıo știu če făcă čenúš-acéé pînă dimiñáța [!] / l'ě spalá
sîngură // noi n-ám apucá_d'-áčél'ě //

15

20

[Da' la râu spală femeile rufele?]

cum să nu! // nū spalá / da l'ě limpázasc // l'ě limpězasc // no! sîn_
care-s aproópe d'ě apă / pej vára jēs la spalát / k'-ij drag să stě/ęé la apă /
cu píčuári-le-n apă //

25

[Aceeși]

[Murături]

[Ce ai pus acolo?]

porodíči //

["Porodici" sunt?]

porodíč / cu poprís / și čépe //

[Cum le-ai făcut?]

30

cum l'ē-am prigăt'it?! / l'ē-am așázát îmbăncă / l'ē-an-crăpăt / așē-m
pátru // care cît o fo d'ē máre // și dup-acéęa pòpirj'it'ē / cuņ-zíceę voj /
kípărúșu / kípărúș zíceę_voj // l-am_î tăęát așá mănŃ / mai_î_scurt / cum am
priņs a tăęē sus / așē ... / îñ roț / rotúnd // și cĕřápă tá_la felĭ / ș-am așázát / î
5 porodĭcil'ē / on_rĭn_d'ē poprĭc / ș-un_rĭn_d'ē cĕpe deasúpra // și
mărinátu-aésta // l-am făcút' / o língură d'ē mnĕre / o língură d'ē sáre / ș-o
língură d'ē oțăt // la băncă / la lítăru [k] la lítĕra d'-ápă / nú la băncă // la o
lítĕra d'-ápă an_socotĭt acólo/-am avú șasesprăéce-m_băncĭ / îņsámnă c-ob²⁸
lítĕre [...] // șĭ aĭșta / áp-ăst-o o șĕrbĭ pŭnă s-o răcĭft // după cĕ s-o răcĭft / am
10 înturnát pest'ē jĕl'ē // ș-așá o stat [ε] de-asará pĭnă ástáz dimĭnătă // [...] vō
cĭt'ēva minút'ē núma șĕrbĭ //

[După ce dă ...]

după cĕ dă a șĕrbĭ // vo șĕpt'ē minút'ē / nú mai mult //

[Ce mai puneți pentru iarnă?]

15 ôĭ! d-ápă noĭ am priņs a pŭnĕ d'ē cĭnd cu compót'ē / d'ē la-nĕpŭ-
pŭnĕm // cu znĕurĭ / znĕura zĭceę_voj síngure // zmĭęurĭ / căpsŭnĭ / cĕrsă //
abricósă / [...] cum zĭceę_voj căt'ă cĕrsă // [...] cĕrsă / ásta cŭ ... ápōĭ jĕmurĭ
// nō! cum zĭceę_voj síngure?! // jĕm // nú jem / ĝĕm / jĕm nu //

licitărĭ spŭnem²⁹

20 jem / ásta jem îñ límba rŭsă // jĕm / jĕm zĭceę_șĭ nĕoj / jĕm / zĭceņ-
noĭ // lictărĭu-ĭ lictărĭ // nu da jĕmu-ĭ jem / [...]

["Lictarul" cum se face?]

pă lictărĭu să șĕrbe mai mul / s-fáce dĭș // da jĕmu-l șĕrbeă ... / cuņ-
să zĭc // să pŭnĕ mai mŭltă mnĕre / și-ĭ mai rărŭt_el așá pă ... pĭtă // ápă cŭ
25 cĭ-ă / cĕ [r] cĕ mai pŭnĕm noĭ / pŭnĭm ... îņcōcĕ-am mai pus pépeņi / s-pun
pĕpĭnĕ / pă salát'ē / salát_cŭ pépĭn / cŭ cĕřápă / cŭ_poprĭgă / pōródĭcă
vérd'ē / cĕmoládă [ε] pōát'e [ε] să zĭce și la voj așá cĕvă //

ĭileănă amŭ-ĭ vlad vasilĭévna / a lu vășĭj
trĭjzĕc [de ani]

30 [Mămăliga]

["Tocană" știi cum se face?]

șt'ĭu // [!]

[Spune-ne cum se face.]

35 nō! puĭ uncrkōp / ápă să șărbă / o sarĭ / după cĕ șĕrbe / puĭ fărĭnă /
ș-o laș_șă să móuă / și să să-ņd'/ĝęșă // ș-ápoĭ ... ô [k] o cŭm ?! / o frĕcĕc să

zīčē la noj // o frjēčī / ŝi o laŝ maj um_pic să ŝărbă / pînă să-nd'ásă / ŝi_vez
c-amŭ-ŝi i bíhě // ŝ-o jei_hăt //

[Pe ce o pui?]

nō! p-ōn táljă_r_aŝă maj máre / ca sã ... p-ōn_vas maj máre //

[Cu ce o freci?]

nō! jést'ě anumít ... aŝă /

[Cum se cheamă?]

totalău / tocán [k] orî cun_drácu să zî [l] // ... totaliău //

5

mărfje jablėj
dóozăč [de ani]

10

hręnzulă

[La cartofi cum se zice pe aici?]

hadabúrčī //

[Ce mâncare ŝtii să faci din "hadaburci"?)

hręnzulă //

[Cum se face?]

nō! să curățășc hadabúrčil'ě / ŝi l'ě spél'ī / ŝi l'ě răzălujęŝt' / jést-aŝă
numít un_răzălău / ŝi l'ě răzălujęŝt' / ŝi l'ě sarī / puĭ pipiérĭ / óuă / graŝt'ór /
ŝi l'ě męęŝt'ěč / ŝ-apōĭ l'ě coč pă l'ępid'ęa //

[Ťi din hribi ce se face?]

nō! d'ě-ăst' ĩa cum aț mîncăt ... la noj

[Astea cum se fac?]

aést'ě ĩ- o fo ...

[Noi nu ŝtim să facem.]

[!] dă_nu_ŝtĭt // aést'ě ĩ-o fost cu óu / l'ě spĭélĭ / l'ě curuțăș / nō cum!
/ ĩs_cū cĭolb / ŝi cu frúnză / dim_pădúriě // l'ě curuțăș frumós / ŝi l'ě spĭélĭ

/ ŝi faci_ĭ ... hop d'ě óuă / baț óuă / ŝi-ĭ [k] maj_intĭĭ l'ě fac ĩn_fărĭnă
l'ě-ntolocęŝt' / ŝ-ăpōĭ_ĭ_ou / ŝi l'ě coŝ_pă lęspedęa // ŝi jęŝt'ě la ált'ě care-o

fo frĭpt'ě³⁰ / l'ě dimĭčĭ / ŝi l'ě ŝĭərbĭ / ŝ-ăpōĭ l'ě părgălujęŝt' ĩn untúra / cu
ĉĕápă / ŝi poprĭgă rĭóŝă // ŝĭ să frig ŝi gáta //

[Ťi sosul?]

nō! jeră / ĩn untúra ŝĭ ĉĕáp-acęę ŝi poprĭga / ŝi-ĭ puĭ groŝt'ór // ŝi sã
pĭcă sĭós //

[Borcanele alea le-ați făcut pentru iarnă.]

dá /

35

[Știi să faci dintr-alea?]

așé cum-ûs aést'ëä³¹/ pī dá / l'ě šĭĕrbĭ / šĭ l'ě šĭĕrbĭ ĩn apă cu oțăt //
majĭ ĩntĭĭ l'ě šĕrbĭ ĩn apă / curátă / ș-ăpój ĩn áltă apă puĭ oțăt / și l'ě šĕrbĭ
puĭĭn / și puĭ ... níșt'ě bôbe dĕ pipĭerĭ / și l'ě-ŋcĭșt' //

5

[Ce le faci?]

l'ě-ŋcĭștĭ // nú! lĕ-astúpĭ [!] // [...]

[Și se păstrează bine pe iarnă?]

ŋo! cĭn cum l'ě nimerĭéș / nŭ-n tăt an // tăre-s ... žĭŋgașă / cum să
zĭĕ la noĭ // dacă l'ě nimĭerĭéj bĭné l'ě pŭŋĕ-a stă / dacă nú nŭ // pŭót'ě
òriĕĕ ... / orĭ pŭót'ě nu l'ě šĕrbĭ / b/pog'ĕt // și ... nu stau // [...]

10

[Da' ciuperci uscate faceți?]

făc la ñoĭ // noĭ n-ăm făcú că n-am [r] / n-am ĩmblát a hrĭbĭ așă d'ě ...
/ máma tă mĕre și ĩné / jo sĭŋgură n-am pă cĭné să las cocónu și / ... da făc
/ l'ě pun a uscă / și să úscă / atĭ núma // ș-ăpo jărna l'ě šĕrbĭ / și l'ě ...
părgălujĕșt' // l'ě frijĭ //

15

[Ce nume au ciupercile?]

jĕșt'ě ... hrĭbă / jĕșt'ĕ // așă-j zĭc // așă să numĕ // jă // și jĕșt'ě cozărĭ
/ să numĕ / áșă și holopĭncă // sĭndĭ î i zĭc ĕĭupĭercă // și žĕd'it'ě așă /

[Cum?]

žĕd'it'ĕa //

[Da' cum arată fiecare. "Holopinca" cum e?]

holopĭncă-j cum ást-o fo cu oĭ / ĩntreágă // rotúndă // așă supțĭrĭocă
/ și rotúndă // hrĭba jĕștĕ-așĕ grĭoșă așĕ / ș-un clopút áre-așă tăt // rotúnt
păstĕ códă // și cozărĭ-s [ε] ĩs așĕ / tăt cu clĭoĭ / da-j coáda lúŋgă /
supțĭrĭocă // și žĕžĭt'il'i ĩs așĕ ca un fel d'ě cĭorc așĕ / grĭos / și supțĭrĭéĕĕ /
[k] supțĭrĭĕl'ě // așĕ // [...]

25

[Pe unde găsiți ciupercile?]

păm pādúreà //

[Ai fost vreodată la cules de ciuperci?]

fōst / am fost //

30

[Aceeși]

clóșcă

[Cum faceți să scoată găinile pui?]

ĭ ... pŭŋĕm óĭo / ŋo! dácă-j găĭnă d'-acĕĕ / că pĕ la noĭ să zĭĕĕ
clóșcă // clóșcă // care scoót'ĕ puĭ // cĕ/ă o ... d'-ásta orĭ cáre găĭnă nu stă

35

pă óǔǒ // núma clóșca // șî puǔ óǔǎ / șî ǔe stă tătă vréme pǎ ... pă ǔǐl'ě pînǎ
 [ε] la noǔ zíc că cloclésc // șî să fac puǔ / ápǎǔ ǔǐs puǔ //
 [Câte ouă puneți?]
 noǔ! cîrńě cum să-ndúrǎ / cît'ě áre / cǎt'ě vríeu // zǐ/ǎcǎ cîrńsprǎ
 dǒozǎș cît'ě // 5
 [Trebuie alese ouăle?]
 [ε] trábǎ să síǔǎ prǔǒspít'ě / crǐét_c-așé_m_páre // [...]
 [Puii cu ce-i hrǎniți?]
 cū fǎrínǎ d'-ásta d'ě grǐǔ / nú d'ě grǐǔ / d'ě mǎláj / d'ě mǎláj [!] // mă
 zǎǔǐt // șǐǎ cǔ-áp-o mǔoǔ / șǐ cǔ d'-acéǐe pínǎ-z_mǎǐ miĉ // ápǎǔ pǎ cîn crǐésc 10
 / íz_mǎrǐ / cu grǐǔ cū / d'i pǎ-ǔ_cásǎ ĉe să strǐǐǐǐ mǐrńcáre // pítǎ / șî
 d'ǎ-ǎǐéștǎ //
 [Ce mai au oamenii în afară de găini?]
 ǎǔ_șǐ ráțǎ / șǐ grǐrńșt'ě //

[Aceeși] 15

ĉișmjét'a

[Ce faceți din ouă?]
 ĉeșmjét'ě să zǐĉe la nǔoǔ // óǒ tocát'ě //
 [Cum se fac?]
 puǔǐrń l'ěspíd'ě untúrǎ / șî l'ě toĉ înt-ǒ ... mǔ_blıd / șǐ l'ě bolcǒt'ěșt' / 20
 șǐ l'ě řǐpǐ în untúrǎ / șî ǔa să fáĉe ĉișmjét'ě //
 [Cum?]
 nu / să cóĉǎ // ĉișmjét'a //
 [Și ce se mai poate face?]
 șî glazúńǎ // 25
 [Ce e asta?]
 no tăt așé-ǔ l'ěspíd'ě / șǐ l'ě toĉǐ întrǐéǔǐ așé l'ě tǔoĉ / șǐ rǎmǐ [k] ǔǐl'ě
 să coc așé-ntřǐǐǐ //

[Aceeși]

să fáĉe túrt'è /

[Cum se fac?]

no! puĵ fărínă / ŝī groŝ't'kōr / ŝi unt / no! care ĉe / ĉe fel d'e túrtă faĉ
5 // puĵ óĵă / ŝī ... mńérĵě / ŝī faĉ alót / ŝi l'ě căĉelujěŝ / ŝi l'ě coĉi / ŝ-ápă faĉ
crĉémă // d'in unt / cu mńérĵě // ŝi căcăĵ /

[Cum?]

nō! baĵ úntu îĵ ... să síŵă aŝă cā / nŵ cum să vă spun / să síŵă î ...
10 mól'-aŝĉ / ŝi-ĵ puĵ mńérĵě acólo după scris amú / ĉe fel d'e túrtă faĉ // ŝī
ĉacăĵ / ŝi méstiĵ bńíĵ // ŝi să fáĉe crĉémă / ŝ-ápăĵ ŵje túrt-acĉe / ŝi să púně
poláltă ŝī /

[Ŝi altă prăjitură mai ŝtii să faci?]

tăt aŝĉ / dá cŵ ĵēm / cum să zĉĉe / cu [ε] lictári //

[Care turtă ŝtii să o faci mai bine?]

15 d'ăŝta cu ĵibrón // cŵ [k] cŵ lictári / sō zĉĉe la noĵ [!] //

[Cum ai zis?]

lictári //

[Nu, la ĵi...]

ĵēm //

20 ["ĵibrov", sau cum i-ai zis?]

dá ĵibrón / aŝă să numé túrta //

[Túrta se numeŝte aŝa? Cum se face?]

da / da // puĵ fărínă / ŝī óĵă / ŝī unt / dá / ŝi unt / ŝi mńérĵě / ŝi faĉ
25 alót / ŝ-ápĉĵ să căĉalujě / ŝi l'ě cĵoĉ acél'ě / frúnză l'e-acéleĵ / aloátŵ-acéla
// ŝ-apóĵ ŵ ŵĵ cu lictári ŵlúntră / ŝ-acél'ě cópt'ě l'ě puĵ pĉoláltă / úna áĉa
d'ě túrtă / ŝi lictári / ŝī ĵără puĵ úna d'-acéle / cu maĵ múlt'ě rĉndurĵ // ŝi l'ě
coĉi / ŝi gáta //

[Turtele în ce se coc?]

30 nō! ŝi-ŵ gaz / im plĉtă d'ě gaz / ŝi-ŵ duhóvcă / dáĉăĵ / anumĉt // maĵ
mícă // nŵ-ŵ gaz //

[Le coci pe fundul cră...]

t'ĉpŝe / t'ĉpŝe //

[Atunci pui una ŝi pe urmă alta.]

maĵ intĵĵ puĵ / o căĉelujěŝ / ŝi puĵ o frúnză d'-acĉe / o pa' [k] o láturē
35 d'-acĉe // ŝī să cōĉe / ŝ-ápăĵ álta puĵ / pă rĉnd // să coc / pă rĉnd // ŝ-ápó
după ĉe-s cópt'ě tăt'ě / ŝĉsă să fac d'-acéleĵ / ápóĵ l'ě faŝ cu lictári //

["Lictariul" ŝtii cum se face?]

dá să / diP no! / ŝi să fáĉe d'in mére / ŝi d'im prúně /

[Din prune cum se face?]

scot sîmburl'e dim_prună / și l'ě măcînî / păn mașîna d'ě măcînăt /
și l'e puĵ pã ĩn ólă / no! pã șpor órî pã gāz / șî să șārbă mŭltă vrĕme // táre
mŭltă vrĕme / șî puĵ mńérĭě // amŭ-acólo după gust / cĭt d'ě dŭlĕe-s [k]
ibéșt' // și pĭnă ves_că scád'e / pĭnă-ĵ d'ĕș / șî-l-ĵ-eĵ / și gāta //

5

[Aceeasi]

gîndát'e orb

[Ai văzut veodată un "gîndac"?)

o dát-am văzút / úna dátă //

[Cum?]

da / an_trecú_pă lĭngă_õĵ_cĵorĕ! // și am văzút o hrĭbă // ș-ĵo rĕpĕzĭtă
să ĵau hrĭba / am cālcăt pã ĵĕl // și cĭn am cālcăt_pă ĵĕl / ĵĕl s-õ spăřĕt / da o
fo gĭndát'/kĕ d'acĕla / ĕe nõ! ĕe nu múșcă // gĭndát'/kĕ ĵorb / să zĭĕe la
nĵoĵ / ĕe nu múșcă // și_eră máre / și gros // ș-ĵó cĭn am cālcăt_pă ĵĕl / ĵĕl
s-o-mblăt'ĭt / sup_piĕór // ș-ĵo atúnĕa așă m-am spăřĕt / ș-am săřĭt șĕ ...
atĭta d'ě táre an_rășnĭ_că doāmńĕl // ș-o dát-o fost ... õ somsĭdă / cu noĵ //
ș-ĵa õ-auzĭ / ș-o-z că "ĕĕ ... ĕ-aj păřĭt?" // ș-o mărs să vādă // amú ĵĕl fujĕ //
s-o spăřĕăt gĭndát'ĕl'ě / ș-o fujĭt / că nú ĵerá d'i ĕĕla ĕe múșcă // [...]

10

15

[Există și "gîndacul" casei?]

sĭnt / și d'-acĕĵ pã ĕ/d'álŭrĭ / únd'ě d'-o láturĭe und'ĕ trăĵĕsc / sĭn
d'-acĕĵ și ĕe ĭmblă pã lĭngă cásă // dā nú p-aiș_păn_sád / da pã d'álurĭ //

20

["Gîndatele" orb ce culoare are?]

ńĕgrĭ / atĭt-ă_ĵoă_săma că-ĵ [!] ńĕgrĭ //

[Aceeasi]

[Despre grai]

25

[Unii zic...]

ùn_sĭr d'ě áșă / și cĭt'ě únu zĭc_că un hĭr //

[Cine spune așa?]

eĵ no! ĵo nu șt'u cuĵ_să vă spun / care cum ...

[Și chiar aicea în sat? Da' în satele vecine cum se spune? Tot așa?]
tot așă / care cum //

30

[Tu cum zici de obicei?]

uŋsír //

[Un "sir" spui. Că ai zis "să siuă".]

să síuă / da [!] // că túma că uŋvecín ajíĵ n-o făcút / mń-o spus zíĉe
5 "d'í ĉe zíĵ tu í ... « să síuă? » / nu sá ... « să híuă? »"

[Da' mama tot așa zice?]

da n-am băgá'd'ě sámă // [!] să síuă / să síuă m_páre că zíc / zíĉe și
máma / așa-m_páre că /

[Da' bătrâni zic "să híuă"?]

da / bătríni //

[Și cei tineri zic "să siuă".]

nū tîăz ... jo știu cum să vă spun /

[Care cum.]

da / care cum ... [...]

[Pe unde ai fost în România?]

îŋ síg'et // și păŋ_sugátág //

[Și cum ți s-a părut că se vorbește acolo? La Sighet vorbesc oamenii
tot ca aicea?]

nū! //

[Da' cum? Vorbesc altfel?]

nū / m_páre că măĵ ...

[Mai cum?]

nŋ! cum să vă spun [!] // mai frumŋós / mai culturát³² / măĵ / ...
vórbe-z_măĵ ... / mai áltfel! / mai / nu-s așa ca la sat / ca la noi /

[Te-ai înțeles cu ei?]

dă! / m-am înțăl'és //

[Aceași]

o fujít fără vóĵe părintilor

nŋ! únŋ-o fujít / n nū járna tręecútă / í_ęárnă // o fujít fără vóĵe
30 părintilor / șĭ o fost ascúŋș / ší no! cu mńírl'ě uŋd'ę-o fujít ... / ș_ápăĵ la
múltă vręęeŋ-o ínít acásă / șĭ / nū!_o cătát părinti pă tá_löcu // ș_ápŋj o_ínít
acásă / șĭ jěl ĉę-ŋ ... nŋ! părinti ĉ-o vru_să nu o scápe pă fátă / să nu să
dúcă / o zís că nŋ! să_nvŋj_ęsc // numa să íŋ_ăcásă / că tát a h'i bíně // dă pă
cín o ínít acásă / l-o ŧípát hăt! pă jěl // o zís că jé-t'ě d'-ajĵ_din_cásă / și t'ě
35 duș / să nū t'ě vĵăd mai mult ajĵĉ // că nu mi_ĵ h'ĵĵ d'ĵ tíně // ší s-o dus //
l-o ŧípát hăt! / ș-o rămás /

[Cum ai zis, că nu-mi ...]

nu mi-j h'íjě //
 [Pe băiat l-"o țâpat".]
 da / pă l'ěl / părínțî jiej /
 [Și fata ce-o făcut?]
 o rămás cu părínțî n'émăritátă // 5
 [Nu s-a mai măritat.]
 s-o măritát îm_pare că // s-o_auzít àpój la um_pic d'ě vrlémie că să
 măritá / dà cu_áltu //
 [Da' de ce nu l-o plăcut părínții?]
 jo șt'iy d'ě ce nu l-o plăcút! // 10
 [Nu era de neam sau cum?]
 pīj crle_c-așá că / t'äre s-aljég la noj ... /
 [Cum se aleg?]
 noj care-z_maj d'ě nám / care să țin māj ... bøgāt / și care-s maj ...
 păj_nu / nū vrieu primí_bátir cē ... fecór o órjce fátă // māj [k] d'ě maj slab 15
 ņeam //

[Aceași]

punğúța cu doj ban

[Zici că vrei să ne spui povestea ...]
 cú punğúța cu doj ban // 20
 [Ia, spune.]
 o fost o[ε]látă / ca [!] ničodátă [!] // î ... bába o-avút o găjínă / și móșu
 uη_cocósș / și găjína bábî s-ò_đót șî / î ... cocósșu móșuluη nu s-o_ođát / șî
 móșu o čerút / î đó d'ě la bába / și bába nu j-o vrút a da // șî tăt o čerút / și
 nu j-o vrut a da / ș-ápoj o zis [ε] o ziz_bába că î "dú-t'ě bát'ě-s_cocósșu / șî 25
 apój s-a [k] țî s-a đó / c-aș-àṃ_řácú_și jō cu găjína" // șî o mǎrs móșu și l-o
 bătút pă cocósș șî / î cocósșu o mǎrs d'-acásă / șî s-o tîlnít cu doj bojérî // ș-o
 [k] și î ... mǎrgín_t_pă drum o găsít_î î ... pun[ε]gúța cu doj banî // șî
 s-o-ntîlnít cu bojér ș-o vǎzút / bojér_lu / um_bojér / ș-o zis cătră čellál / să-m
 eau [k] să márgă să jáuă punğúța cu doj bānî / șî ... î l-o loț / și ... î ő ... o 30
 mǎrs / hăt // jiej / și tăt_î cocósșu o zis "cucurígu! bojérî mǎrî / das_punğúța
 cu doj bānî // ... înapój" / î uō ... tăt_ă o / tăt o mǎrs și tăt o zis "cucurígu
 bojérî marî das_punğúța cu doj banî" // șî o m [k] l-o mînát să-l țipe îñ ...
 înt-o fintînă // hápoj l-o țipát înt-o fintînă / șî tăt-àpa o-ŋgítít / î [ε] ș-ápoj
 jǎră o [ε] o-ŋgítít / după c-o-ŋgítít tătă ápa / o sǎrít hăt // ș-eără s-o luot 35

după ... bojer // ɛar o zis [ɛ] "cucurigu bójer| mar| / das_pungúța cu doj
 bani!" // și ... àpój [ɛ] tăt o zis "cucurigu bójer| mar| das_pungúța cu dõn
 bani!" // ș-ápoj tăt o mǎrs maj d'èpárt'è șī ɔ-ajúns ìnt-on_sāt // ș-o zis cătr-o
 boreásă să-l řípē-nt-oñ cuptiõr // cu fuc // și l-o ři [k] tătá áp-o řípát ș-o
 5 stîns î fucú / ș-ear o jeșit hăd_din_cuptiõr / șī ear s-o răp [ɛ] după bojer| /
 ș-o zis "cucurigu bojer| mar| das_pungúța cu doj bani!" // șī î apój tăt o zis
 "cucurigu bójer| mar| das_pungúța cu doj bani" / și î ... pûnă c-ajúns între
 Țõj / șī vās / și gǎjín| / șī ... o řípát [ɛ] între î bȚój / șī ... î gǎjín| / și vāc // î
 ș-àpój / î ... tătí l'-o-ŋgířít // ș-ápoj jără / ș-jăr o fujít î după î ... ř bojer| //
 10 ș-ápoj o fo mǎr| / mǎr| // o zis "cucurigu bójer| mar| / das_pungúța cu doj
 bani!" // șī ... ápoj s-õ [k] tă_s-o gînd'í_că ce să / únd'è să-l řípe / și l-o řípát řn
 î ... gálben| // și õ-s î o-z [k] o gînd'í_că n-a [k] nu j-a mēre pǎ gǎřt / și sî sî
 řēce // [!] șī àpój j-o [ɛ] j-o-ŋgířít řlăt / cu lăcomřē ș-o [ɛ] õ mǎrs / o fujít
 acásă // și tătá jār-o-z "cucurigu bójer| mar| das_pungúța cu doj bani!" / și j-o
 15 dat // pungúța // șī o mǎrs acásă // ș-àpój [ɛ] făcút "cucurigū" / și o ínřt
 mȚõșu / șī î ... și j-o ř/d'escujét põrta / și o zis cătră moș să adúcă om
 pòcút / și [ɛ] ɔ-adús um_procút / și tăt'è l'-o řípát / řlăt [ɛ] ... î gálbiņi cēj /
 tăt'è gǎjín|'è / și vácil'è ... / ș-àpój î dup-așēē / î o zis [k] o cērúđ bába
 řēșt'è gálbin| / d'-acēē șī / móșu nu j-o vrut a da / o zis cǎ atúnș_cîn [k] cǎ
 20 "tu nū mń-aj vrut a da / amúnca níc_jò nú-z_dau" / o zis cǎ bát'èz_gǎjína
 c-apój ř-a mēre pǎ saá [k] și jǎ ř-a_adúce atít'è / [ɛ] și o mǎrs [ɛ] ș-o bătú
 cǎjína / și o mǎrs pǎ drum // ș-õ ...

[Ce-o gāsīt gǎina? A gāsīt o mǎrgicǎ?]

a gāsīt ... î / și j-a-ŋgířt [k] ā-ŋgířít-o řī [ɛ] o sǎřít pest'è põrtǎ // ș-o
 25 mǎrs řm_pojátǎ / și [ɛ] s-o oót // și o ínřđ_bába / șī o lót-o ș-õ gāsīt o mǎrgíř
 [ɛ] o vǎzút mǎrgířca acēē // șī jăr o bătút-o / ș-õ morít-o // șī ... gáta //

vlad vǎřj a lu řon a zúguluř
 řēpt'è / nū řēpt'è / da / nõuǎ [ani] // ìnt-a treja [clasǎ]

on_ř urs ș-o húlǎ

30 o fořt ... on_ř urs ș-o húlǎ // șī õ [ɛ] ș-um_moș / móșu o mǎrs a
 prînd'è pļēřt' / și ... î ... tăt pļēřti j-o pus řn ... cǎř ș-õ / o mǎrs cu
 pļēřt'è-acásă / și õ húlǎ s-o_o pus řn [ɛ] drum // și s-o făcút cǎ-j i p^k/t'erítǎ
 // șī ř cîn a ínřmo [k] óřičiņēvǎ să o éuǎ [- să o ia] / o ēē / o_eáuǎ din drum

/ sã o púnã încar // ș-o vînit móșu și ō vǎzút-o-n drum / și / o_oprîtî cáru /
 și l-o pus încar // ș-o făcútî / și tǎs_přěšt'i j-o řipát_jřós // și móșu tăt o
 mǎrs / și cîndu-ǔ-ajúņs acásǎ / ō / a ajúņs acásǎ / řī ... î ... o zîs bába că
 "únd'ě ř-îs přěšt'i?" / ș-o zîs că ... "încar" // ș-o ínít / ř-j-ǔ-arǎtát / přěšt'i n-o
 fost / dǎ [ε] niĉ [ε] húlpa // î ... și ... î ... dup-acêe ō ínít úrsu și o-ntrebǎpǎ
 húlpa că "d'ě únd'ě-aj přěšt'i?" / o zis că ... "d'in řīŭ / mĵ-am ... priņs //
 mĵ-am bǎgát cŏ[ε]da / în ápǎ / řĵ-am řǎzút acólo / și mi s-ō acǎtád_d'ě
 cŏdǎ" // și o mǎrs și úrsu / și [ε] o zîsî húlpa sǎ stáuŏ d'ě ... / d'ě ... sǎrǎ
 pînǎ d'imínǎtǎ // și úrsu ... o mǎrs / și ș-o bǎgát_cŏd-acólo / řī î ... în ápǎ
 o-ņĝeřát cŏda // řī ... î ... pǎ d'imínǎtǎ o vru sǎ-řt [k] sǎ trágǎ / și o-řínítî ...
 mĵóșu / řī s-o ĝínđ'ĵ_cǎ ... amúnĵ-ǎre přěj_mŭlt / și cîn ș-o tras cuŏda / î ș-o
 trás-o jip / și ș-ŭo rúpt-o // și ... î ... o trĝecút_pǎ lîņgǎ húlpa / ș-o zîs că
 "únd'ě ř-îĵ cŏda?" // o zîs că ... "mĵ-ō rúpt-o přěšt'i" //

[Același]

la bába

[Cum este la bunici. Ce vezi și ce faci toată ziua acolo?]
 vǎz d'ě mĵĕj ... / d'ě vǎř³³ / n-am ĉe fáĉe p-acólo // řtrîņĝ_hříbĝĕ /
 únd'ě n-am ĉe fáĉĕ / mă duc pîn ... přĵ-um_přpǎr acólo / řtrîņĝ cozǎřĵ /
 d'-ĝřt'i řĵĕĝri // ř_p-acólo pînřĕ túvǎ / pintre cǎrpinĵ // nú řt'u ĉe hřĵbĵ aņĵ
 ĝǎřĵt //

[Le cunoști care sunt bune?]
 cunĵŏsc //
 [Cum sunt ălea bune de mǎncat? După ce le cunoști?]
 cŏdǎ / pǎ cap // pǎ clĵŏp //
 [Cǎprioare acolo ai vǎzut?]
 vǎzút // da nu d'ě stan // ĝínđǎř boĝĕř //
 [Acolo? Erai singur?]
 nú řĵ mǎřĵĕ //
 [Voi doi singuri erați?]
 řĵřĵ atŭș_cĵd'ě luņĝ o ř-acólo pînřǎ p^k/t'ĕtri //
 [Atâta era?]
 m-aņ_suĵĵt înt-um_pom / m-am t'emú_sǎ nu mă múřt'ě [!] //
 [Și cu Mǎria ce-ai făcut?]
 d-apřŏpĵĕ ... k-ĵ-ǎņ_stat / ca ř-ǎřĵĉ řĵnt'ĕm noĵ / ř-acólo řĵc-o řo
 ĝínđǎc // d'-apřŏpĵi řĵcǎ ř-am uĵtát // da ŭ-avút puĵ // řřĵ puĵ //

[Ai văzut și puii?]

ʔh̄i! // núma únu // or̄i d̄uó̄j // d̄uó̄j // am văzút //

[De unde știai că are trei pui?]

Pi c̄a ... nú jó̄ j̄-am văzút / j̄-a văzú_mă [k] or̄i măr̄ij̄ě or̄i v̄ăs̄īj̄ ... //

[Da' Văsii cine este?]

j̄-a mătúș̄i măr̄ij̄ //

[Cum?]

îs a mătúș̄i măr̄ij̄ //

[E vărul tău?]

v̄j̄ār // [...]

[Te-ai temut de "gândate"?]

t'ēmút // [ε] jo c'j̄e_că-j̄ vid'ám // da n-am vrú_să-j̄ vād // n-ām îmblát
pă uñd'ě am văzú_ș-amú j̄-ānu // n-am îmblát pîntre pt'ētri să mă ujt // [ε]
ca ș-aj̄ŕci-z_jo / ș-acólo-j̄_ŕncă gîndát'ěl'ě // drj̄ept cu căpu o j̄eșt̄ // [...]

[Ai zis că ai văzut căprioare.]

căprió_ř̄ă erá //

[Erai singur?]

șîngúr // àtúnĉ // amú-j̄-an / n-ám [k] amú j̄-an am îmblát_pîm_maj
múlt'ě lócur̄i cu mřéj̄i // am îmblát p̄ă ... tărăsur̄i ³⁴ la noj̄ // la bába //

[Te lasă "baba" așa să umbli?]

da șîngur îs // d̄or n-am foș [ε] n-am fo p̄ea șîngur //

[Da' cu cine?]

cū_cop̄ij̄i / tăt o tr̄iecút_ŕ nîșt'ě borj̄ésă pă drum //

[Ce-au făcut "boresele"?]

nimíc / o tr̄iecút pă drum și ... acólo nú tr̄ěĉe níme // núma șîngur
// și nu vād nimí_ / núma vever̄ŕj̄ă v̄lād / j̄épur̄i / ŕncă n-am v̄ [k] n-am [k]
núma o dátă am văzút / ŕn imăș // [...]

[Ai zis că te duci cu mieluții. Câți mieluți are "baba"?]

ĉîŕspr-ō fō ... tr̄j̄spră //

[Așa mulți? Nu i-ai pierdut?]

núma cîn am fo cū ... cū lión j̄-am pt'erdút //

[Cum? Pe unde i-ați pierdut?]

at̄ita j̄-aj̄_cătát // tă_ŕn-am jucat / ŕn-am jucat // [ε] ĉj̄_ŕz cū ... cū maj
únŕ-apó_j_ŕ pt'ērd //

da cîn j̄eș_șîngur nu [ε] nu gr̄aj̄él_nimíca // ³⁵

no at̄_mă ujt după mřéj̄ / și nu-i p̄t' / kerd //

[Cum îi găsești până la urmă?]

cas_pă tă_lócu / și-j̄_gășēșt' //

mére și bába și-j̄_cătă ³⁶

atúnş cu jon n-đ ínít bába // cîn j-am pt'erdút // núma cîn o ieşí d'im
pojătă ... / n-am înkís pere [=prea] biń ... [ε] ẽ pojăta //

[Şi or ieşit de-acolo?]

tăt o-mpíns / o ɸo flămínz şí / s-o d'ěscujă pħórta // că núma pă vírf /
am înkís cu drótu //

[Unde s-au dus?]

palunána³⁴ // [...] cum înê [k] cum încépe-a méré la hotár // pă
drúmu p-acéla // ş-ápăi [ε] tăt o iní [ε] tă ieí / şi jără s-o-ntħórs încóce să
íu-acásă // ş-ápăi j-anğásít // [...]

[Nu te-a "sfădit"?)

ħō-s.că "díp.cē nu n-ám înkís mai bíńé?" // [...] ş-amúnca j-am înkís
mai bíńé // atúnş núma am păzít / şi nu j-am înkís bíńé / núm-am pus pă
vírf // úşa nu s-o-ńkís pére bíńé //

[Acelaşi]

cápra cu trei ieş

fōodată o cra [k] o cápră / ş-o-avúí trij [k] trei éz // [ε] şi j-o spus // o
zís mă [k] mă-sa a[ε] o zís că / că şís cumínt / cîn îţ auzí ...

[Trei iezi cucuieţi.]

"trij iēs.cúcújez ... úşa³⁷ mámi d'ěscujéd"...

[Da. Unde a plecat?]

o pl'ecá.să [ε] să [k] să-j adúcă mîńcărě / şi tăt o mǎrs / o mǎrs / ş-o
văzú.lúpu // lúpu-o fo după cásă / şi o văzút / şí s-ō [ε] o zís că "trij iēs.
cucujez mámi úşa d'ěscujét // máma voo vă adúce ... lápt'e³⁷-ń ... /
lápt'ē-n íţă / mălăjés³⁷ în ...

[Călcăieş.]

îń.călcăjés" //

[Aşa şi, ...]

ş-o [ε] ş-o zís // "d'ěscúje-m úşa" / o zíce ála mic "nú d'ěscújem" / şi
tăt o zís // "da nú / n-o d'ěscúj aşá" / pē după acéce o zís ... "tréj ieş.cúcújez /
mámi úşa d'ěscujét"³⁸ / [ε] ş-apóí o zís că "dáváj d'ěscújem / c-o ínít
mǎmà" // şí-o-nd'escuét // ş-únu după hurnħōj / únu după lǎvǎş / şí măj únu

s-o-ascúns ínt-un / după túrlă // ş-ápăi tăt o cătát / pă únu l-o mîńcát / pă
p-al dój'ě / ş-ápăj ... [ε] s-o dus hăt // ş-o pú [k] şí únu o pus cápurl'ě-ń
feréastă / şi [ε] şi čelal [k] čéla mic s-o pus în [r] în mǎjoc / ş-o víńít mă-sa /
aşé bucuróşă / şi ieí o žd' / ģerát / o zís că "čē-j žd'erí?" / o zís că ģ-o mîńcát

fráti / ŝi mă-sa o žd'erát / ŝ-àpōj ... o făcú^d mîncări / ŝ-àpōj o făcút o grōpă
 // ŝ-ápăj o făcú foc // ŝ-ápěj ... ā [k] ō adūs o māsă / cu scăuhě / ŝ-apōj in
 tăt'ŕ-o pus pă māsă [ε] / o zîs că "îⁿă lúpule" / ŝ-ō [ε] ŝ-o viñft / ŝ-o mîncă /
 ŝ-o dátă s-o-mburdát cu tăt'-acōlo / ŝ-apōj dup-acēę ... [ε] o ars // ...

vlad mărŕje
 ŝépt'e aĵ

NOTE

- 1 Numele oraşului Taras.
- 2 Îşi drege glasul.
- 3 Nume topic.
- 4 Tuşeşte.
- 5 Este vorba despre celălalt fecior care a murit electrocutat.
- 6 În textul informatoarei Călina leudi [= VIIa] intervine Paulina Fuţur [= VIIb], povestirile celor două informatoare adesea suprapunându-se.
- 7 Se adresează informatoarei VIIb.
- 8 Pătrunsă de misterul povestirii, informatorea vorbeşte în şoaptă.
- 9 Intervenţia aparţine informatoarei Mărie Jabei [= III].
- 10 Se adresează informatoarei VIIb.
- 11 Nume propriu.
- 12 Vorbeşte şoptit.
- 13 Oraşul Hust.
- 14 Se referă la informatorea Călina leudi.
- 15 Termenul este sugerat de informatorea Liuda Baranova.
- 16 Termenul este sugerat de informatorea Paulina Fuţur.
- 17 Textul continuă cu datele personale ale informatoarei Paulina Fuţur.
- 18 Numele pârăului care curge prin sat.
- 19 Gest: până la brâu.
- 20 Gest: până la încheietura mâinii.
- 21 Anterior, informatorea a încercat să explice cum se împleteşte, cu ajutorul degetelor, brăul, în trei sau în şase şuviţe.
- 22 Gest: cam până la o palmă sub bărbie.
- 23 Uneori, intervenţiile celor două informatoare se suprapun, dar, pentru inteligibilitatea textului, ele au fost transcrise succesiv.
- 24 Din nou, textele informatoarelor se suprapun.
- 25 Îşi întrerupe relatarea, pentru că nevasta lui îi domoleşte pe copiii gălăgioşi.
- 26 Se referă la fiul lui, de nouă ani, informatorul Vlad Văsâi.
- 27 Gest.
- 28 Informatorea vorbeşte foarte repede, cu multe neclarităţi.
- 29 Intervenţia aparţine soţului ei, informatorul Vlad Ion a lui Văsâi.

- 30 Își drege glasul.
- 31 Se referă la conținutul borcanelor de pe masă.
- 32 Termenul este sugerat de unul dintre cercetătorii de la Chișinău.
- 33 Termen sugerat de tatăl băiatului, informatorul Vlad Ion a lui Vasile, în forma vaci.
- 34 Nume topice.
- 35 Intervenția aparține surorii lui, informatoarea Mărie Vlad.
- 36 Intervine tatăl băiatului.
- 37 Cuvântul este sugerat de unul dintre cercetători.
- 38 Își subțiază glasul.

STRĂMTURA

(raionul Teacevo, Regiunea Transcarpatică, Ucraina)

Înregistrare: 1993; transcriere: MM

jără-j skimbáre

5 [Se putea trece de la leud încoace?]

da pe la síget / aíş s-o trecút / dă atúnĉe / că jĉerá pod aíş / pâ la ślátină / cum ũ ĩ sígetu / jĉerá pod máre / núma l-au spart / últimú / în ũoctómbĉer / ímĵ pátruşpatru l-o spar hémĵi / ũ d-áĵa că să nu treăcă / da jĉerá pōd foárte bun / maşínile treăcă / cárăle ũi tot / pod máre / cu dōo dvijénij / dōo...únu...un rĵnd merjá áltu inĉá / ũ-aşá foárte...

10 [Pe urmă nu s-o mai făcut altul?]

nu l-o mai făcút / ũo! // fost-a să-l făcă / s-o-ũcujĉt grániũa-mĵ pátruşasă / ápiĵ conflicte o foz rúũi cu ĉĉĉie cu ĉĉĉie tát...rúũi aeşteá dac-o fost aşá o...opăríz bĵne bĵne d'e ĵĵemĵ atúnĉ / ĵĵi toátă vĵáũa pĵn-amú núma o făcút árme / ũ-atĵta ármă ĉĵt o avúđ rusĵia păĵ...[...]

15 [Înainte de a ĵine de Rusia, de Uniunea Sovietică...]

ĵĉ-am ĵĵnút...ĵ-am ĵĵnút đĉ ĉĉhăs [k] ĉĉĉiĵe / đĉe ĉĉĉiĵe / da / a foş contrác ĉĉĉia cu...carpáũi dōozăĵ đĉe añĵ // în trĵĵzăũinouă ĉĉĉiĵ-au ĵĉş...au ĵĉũit hăĵ / ĵĉĵ au ĵĵũit / pe...pe dohovór // în trĵĵzăũinoo a viĵĵit jără úĵguri / ũi úĵgurĵ-au stat pĵnă-n pátruzăũiĉĵĵĵ [k] pĵnă-mĵ pátruşpátru / pĵn-a trecú răzbōĵu // ũ-ápoĵ s-au...o-nĉepú răzbōĵu-mĵ pátruşĵĵĵ / ũi oá vini răzbōĵu ũ-oá cuĉĉĉid rúũi ũ-oá trecút-o rúũi pĵnă la berlĵn //

20 [Înainte de cehi cine o fost?]

înăĵnt'ĉ áustrie-ungárie / au fost înăĵnte de ĉĉĉiĵ / da //

25 [ũi mai înainte?]

ápăĵ númă atĵta ũtiĵ că áustrie-ungárie / ũi ápăĵ ĉĉĉiĵ...ũ-aşa // ũi dup-acĉĉĉá acúma rúũi / ámĵ đĉe la ruş treĉĉem la ucraĵnéĵi / că jără-j skimbáre //

búga ĵicoláĵ
ũáĵzăũĵopt [de ani]

[Să ne spui dumneata cum se face brânza. Ai muls oile...]

brînza? așá / aḷ strecurá_lápt'il'e / frumós / strécură d'e línă / jéste acéęa
numít sau șárbán / și aḷ lyať kágu // kágu dacă-j...jeș...házeáın sínġur ș'i cá cît
î d'e táre // l-ai pus într-o línġură de asta / ŋt-o línġură čě mánínč / d'e pleu // 5
ș-ai pus doḷ pícuri...aḷ puz_lápt'e aḷ lyať...plínă línġura / l'ínġură / ș-ai picurá
doḷ pícuri d'e kág // și t'-ăj ujtát / ș-ai tras [k] aḷ...l-ai picurá și núma pîn-ai pus
ujága pe másă / ș-ai pus-o [k] aḷ înġuját-o ġar ujága / aḷ pus dugău pe ġe / ș-ai
tras cu zéžętu așá ħi1... / și d'-ăj vázũ c-amú ġel iġ priņș / i bogád d'e doḷ pícuf
la tátă pútina / dóo [k] o línġură la toátă pútina // 10

[Așa?]

așá-ġ / doḷ-triġ pícuri / așá táre-ġ kágu // d'ecă...aḷ făcúđ máġ o dátă așę¹ /
și nu-ġ priņș / ș-ai măġ făcút înġ-o dátă așę / și aḷ scuturát-o / nú-ġ priņș / i daġ
dóo l'ínġuri / cá-ġ slab kágu // și ġel stă un čas d'e vréme / la un čas d'e vréme
ġel tot ġi strîņș frumós așá / ș-ápăġ aḷ lyať bataláũ și l-ai bătút fest pună...f-ai
ș'ers pe frúnt'e / ș-ai făcút ș' l-ai bătú pûġ l-ai făcú d'e tot d'î iznów lápt'e /
járă // 15

[De tot...?]

ġar d'in tod cășu acéla če s-o strîņș / înġegát / sâ...ġar l-ai bătú ș-ai făcú
lápt'e // dup-acéġa ġ-ai da pa[ce] / zăče minút'e // după zăče minút'e l-ai lyať
cu bătálăũ cū-acéla și l-ai făcú l-ai sučíd l-ai sučít / tă l-ai sučí roátă / și ġel tă
să făče așá ca píta / pîġgă acéla // și frumós aḷ lyať cu mína / pîġgă ġel pîġgă
ġel pónă l-ai ráđícát / și l-ai întórs acólo-m pútina / și l-ai făcú cu mína
pîn-amú-ġ tát ġi ca ș-o pítă pîġgă bătálăũ acéla čě fáčě [k] čě baz_lápte //
d'-acólo amú l-ai vázút / cum îs pláce? să faj măġ bătrínă brînza / măġ...să fie
măġ vîrtóșă ori măġ tînără? ap-amú_ũl cať / așá ca ș-o feméġe cáre-ġ ġăzđoġe
cum și fáče píta // o pus droj'd_buň / și să ujtă la pítă ș-o frămîntă /
ș-o ntóarcě / ġe așę ġi pături // și-ġ o pítă ġuștósă / n-o fáče preă d'ásă // apă
așę și brînza / o caș cu žéd'it'il'e / o traj_d'e_eič / o traj_d'e...ġe crápă / și
năpóștă așá o ġálbińálă frumósă ca și cum aḷ úġj-o // hop! // vreũ brînza să
fie unturósă / atúnġ măġ mul nu pun mína pe ġel // l-am lyať și ġar l-am bătú // 20
25
30

păstórĵ la lupt'

- 5   qámęñĵ / qámęñĵ / ĵeráŷ anumĵĵĵ pá gándáčĵ / ĵerá anumĵĵ pá ųe...pă
 lupt' / și ĵerá anumĵĵ pá șoórečĵ / qámęñĵ / păstórĵu / ála o avút păstórĵ // la noĵ
 o avút [k] am avút un slúgă d'emúlt / să numęá d'in d'ĵbróva² / da...d'in
 coóstå acólo să numęá...cătă dumbrávă // o zĵs că táta luĵ d'émúlt umblá la
 ȵócnă / după sárę // d'emúlt s-adučę sárę d'-a úmăr / ĵn sac // căŷn-o fost ĵm
 bȵóldurĵ // și s-o dus dimiņęátă tárĵe / și cĵnd o fost ĵm mĵjlocu dĵmbrávi o
 10   vázút on om / túma d'i la ĵeĵ d'ĵ șomsĵz / l-o t'emá d'ord' / viņę c-o túrmă
 d'e...d'e lupt' / dĵpă ĵel // čĵne șt'i cĵt / că nu ĵ-o numărát //
- o zĵs ĵă ĵel aĵestă ȵom o zĵs "măĵĵ d'ol...pâi tu ĵeș...ĵeșt' păstórĵ la lĵpt'?"
 o zĵs "măĵĵ văsĵ" / amú aĵestă l-o t'emá văsĵĵ / o zĵs "tu d'e mă spĵĵ cuivá
 / ĵo t'ě...duc lúpt'i...núma doĵ și tăĵ t'e mĵnĵncă pá tíņe" //
- 15   n-o spus omŷăčála pĵnă amú če ĵnainęe d'-a murĵ // amú čéla o fo
 mȵort / č-o fos slúgă lă...la lupt' // če s-o t'emút / c-o ĵs că d'e...d'écă spúņę că
 ĵel [k] pá ĵel l-o vázúd d'ě...păstórĵ la lupt' / ĵel ĵĵ ĵ...să dúče cu lúpt'i și-l
 mánĵncă hăt / cŷ...și pá ĵel și pá cocóhi luĵ și pá feméĵă áĵe // nu rāmĵne
 ŵimĵc dint-ĵel // și ĵel s-o t'emút a spúņĵ / n-o spus vęč / pun-amú...după č-o
 20   murĵt ómu ačéla / ápâi amú o șt'ĵúčă nu...n-a spus // [...]
- [Orice om poate să fie păstorul...?]
 da / núma cárĵě...čĵĵne șt'i / poóťe l-o numĵt dumņezáŷu o drácu / d'e lă
 fáčereĵ luĵ / d'e la násĵere / c-o fo numĵt p-ačęĵe că a ĵi ĵel // čĵĵne șt'i? //
- [Și după "gândaci" tot așa?]
- 25   pâĵ dĵpă gĵndáčĵ // și d'emúlt ĵerá qámęñĵ că...ĵĵne gĵndát'e acásă / și ĵel
 atúnč ĵerá gázďă máre / ačéla o fost tárę buĵla cásă // ĵerá...ĵĵne...și ĵn sat la
 noĵ o fost qámęñĵ / și pá d'al o fost care-o avút gĵndát'e la ĵel acásă / și ačéla
 ĵerá gázďă máre // ĵerá anumĵtă o sóbă avę a luĵ / și acólo-l hrăņę [...] //
- că táta spuņę tăt odátă că o mărz la qārĵče om / depárte und'evá / ĵel o
 30   șt'ĵút // ș-ap-o zĵs c-o găsĵt omŷăčéla așę cu...c-om bĵt / și avę stupĵ / da avę

poáte-o sŭtăciŭzăş / poáte dŭo sŭte / jo ştiŭ cîţ? // ş-ápoŭ o_zis că ŭel îmblá cu
gîndát'ele pîntré stupi // şi gîndát'ele vre sâ márgá încólo

[VIIb] ŭel nu-l lăsá³

[VIIa] de-acólo să-ntorcé / meré încólo / jára...ş't'i ŭel o vru_să-l míŭă
und'-o ş't'iúť ŭel / pîntré stupi

[VIIb] pân...pîn tăŭ huc / pântă tăz_huc /

[VIIa] pîntră tăz_rînd / da...o_îs că...pŭnă-nt-amházáŭ or îmblá
gîndáć/t'ile-acéla pîntré stup't' // ş-apóŭ jára il băgá hăt_pînă mîŭi // aşé-n tátă
zúya...ŭel o umblá_pîn albîŭi şi...

[VIIb] o fost [k] o avút ŭel lucrŭ-acéla a-l fáće //

ána júrovna bíće [zisă] anúťă
şájştrij [de ani]

zéstre

[Cam ce zestre trebuia pregătită unei fete?]

ĉe zéstre? i fáćé halúbe / ŭerŭ / să fáćé înt-eşti aŭ / pun-amú / ŭóluŭi /
fătóŭiě aljásă / ápáŭ ŭăsé d'e lepid'émŭ / lje cosé / lé fáćé cu flŭorŭ / halúbe pă
ŭe / ş'vo doŭ băŭi / ...iŭ pregat'á / şi...o măritá ş'ŭă dućá la căsa ŭeŭ //

[Hainele în ce i le punea?]

cît-on d'esáz

[VIIa] ŭŭăsé desáz / jera obăćéŭ / i fáćé o păréke d'i d'esáz⁴

[VIIb] dă în d'esáz sâ_duće / da // în d'esáz_puŭé...cît'e-ŭcăpé / ş-ápă
ş'nt-o tráŭstă // noâl amú lje lŭágă-ŭ_lipid'ém / amú nu lje...nu ŭe în desáz /
amú lje lŭágă / lje pŭhé tăť înt-uŭ_lipid'ém măré_şi lŭágă îm_pátru cóŭrŭe / şi li
ŭe d'-a úmăr şi să dúće cu jéle la marşínă // da / să dúće cu jéle //

[Aici nu era obiceiul cu ladă de zestre.]

nu / nu nu nu / nu nu / núma amú dac-o ŭeşít amú dacă mai ŭmiŭi iz
mai bogát / o işít cu marşínŭi / amú lje duc pă marşínă // amú lje ŭeŭ la...la
fémjéŭ / la fét'e butóără şi lje duc_cu marşína / spál'nij / de tát félŭ noă / le

iaŭ ŝi le duc cu mașina la...la un timp // dacă s-o dus apă la mîire / apój dúče
zêstre / cu mașina //

filip anuță
șaișunu [de ani]

5

ăi / la cînepă

pâi săpám / locu-acéla / gunojém / ŝi sămână cînepa // ŝ-o astupá cu
griébla // pá urmă dacá creșt'e mare / culezém o rînd / cêea álba // ierá dóo
cínepi / ŝi álba ŝi vérd'e // apăi acêea álba o culezém / ŝi o puńém la top [ε]
îm băscău⁵ / în apă / sâ_topé / o meliță / o făcê pá hrebínă / ŝi făcê cájier ŝi
10 torcém // pá cînd ierá acêea vérd'e / amú iásta ierá din...d'e tȃors / álba //
apăi culezém cêea vérd'e / apăi ô_făcém znopti / făcém cãpt'it / o făcê așé
grámádă sâ să opărească / ŝ-apój o tocá sămînța dint-je // ŝ-apăi iără făcém
llegături / ŝ-o dučém la băscău / apăi plōoá / iné apă mare / apoj fužém
noăpt'e să il scoát'em să nu h-o mîiă / [l] // ŝ-apă să topé-m băscău / ŝ-apo o
15 spălám / o dučém acásă / ô_uscá / iără o meliță ŝi p-acêea // ŝi o făcê pá
hrebínă / făcém cájier / torcém / zoljă tuórturi¹⁸ // apăi d'im [ε] d'epínám
tórturije acêlea / apăi puńám t'ará / apăi făcém pínză / o bd'ilém afará la
soóre / ŝ-apój crojé ŝi cosă / făcê cãméși / la oămenî / gát'ij / cãméșă / la
feméj cãméși // ŝi t'e-mbrăcái cu jéle //

20

[Și d-astea de pus pe pat?]

făcê / făcê lepid'ém / da pá ce ai durmít? tãd_din_lipid' [k] d'im_mîná
dint-acéle c-aj tȃors ai făcú lipid'áua / ai făcút pínză d'e cãméși / ai făcú
ștêrgãtoóre / ai făcút fãtoóie pá mäsă / ai făcú trájstă d'e duz la móră / ai făcú
sájî d'e duz la móră // tãt tãd d'in_cînipă / ŝi tã d'im_mînurî c-aj făcút //

25

[Dar nu tot din aceeași cânepă...]

dă! d'int-acélijă ce ierá mai răj făcê...lipid'émă ŝi saj la móră / ŝi sač
[Ăia cum se chemau?]

30

cîlt / acéje cîlt / ce ierá mai cu pozdãrij / nã! ierá ŝi mai rău a-j tórcê /
cêea mai fujorósă / acêee făcê pínză supfiriócă / d'e cãméși // ŝi d'e lipid'áuo
frumoósă făcê la fét'e cîntă să mărítă / avé mîndre álbe / cã d'int-acélijă cu

pozďári n-aj pútú fáče mĩndre / ři h t'ed / d  ac e   s-o f cút ař  ca ři din
f bric  // aj tors mĩndr  / cu f su / ř-aj zolít t rtur  ac e e ř-ap i aj f c ' r  /
ř- poi p n   -aj rupt / c m ř  / t t o fos t  sparj [!] //

[O l saři numai albă sau f ceaři ři "f rbuit " ?]

d'em lt...cĩnd   jo m-am [k] am apuc t / am purt  ři s mn  d'  tort / ři
m -o f c t-o m ma r ř  // m mi j  s-o f c  n gr  ři mie r ř  ři la sur r 
m l e l -o f c t t t r ř  /  mbl  cu b bilj   ntr na // da / ři s mn  am av  d'e
tort / că n-o fo d'   nd'  cump r ... ltu m teri l / n ma t d d'in m nuri  -aj
f c t ac e   aj av t //

[Cu ce vopseaři, cumpăra...?]

da / j r  f rb  / j r  // j r  f rb  d'i t t f lju / rozos n  / alb str  / v rd' 
/ g lb n  / m iri r  / d'i care-aj vr t / o fost / la jiz // j r  jiz at nc  j j av 
f rb  / ři d'e...la j j cump r  / c  jiz [k] p  m ne m  m n  m ma dup  f rb 
 n sat / la o řid c  // ři cump r m ři v n m ac s  //

[Nu řtiau femeile s  "f rbuiasc " ři cu coajă de mesteacăn?]

da / d'  gor n // ři d'e ar n // adu e ac s  / bel  d'i p  l emn / ř-o pu e
la fiert / mo e ac lo / ř- p j cu d'-ac e / că nu j r ...n gr  / t re grej  s  g s 
n gr  //  ltu f l maj s-o g s t / da n gru...o fo grej  // ři f c  n gr  // ap j
 la...n ma l -o v z  s r l  ři m nt'en ř j r  alb /  nap j // s ...iř  h t / că
nu řin e / ac e-  slab // da //

[Aceeři]

f ta p durij

[Oamenii c nd umblau pe drumuri se  nt lneau cu fata p duriij?]

ři s cru l-o...o v z t-o ř-o...

[Cum, cum s-a-nt mplat?]

o z s c  iel n p te o m rs  re nd' va ř-o auz t-o c nt n / c  t re
frumós c nt  / f ta p durij / da n me n-o v z t-o cu  r k  / n ma   auz t-o // ři
j l o durm t   col' b  / la  oj d'em lt / ři o  n t / la col' b  // o  n d la col' b  /
c tr  j l // ař  o z  [k] spu e-n  ne / ř-o z s că s-o b ...s-  b g t   col' b  /

cătră jel / o fost jǎrnă mǎre / omát // o zís cá...dacă...o fo cătră jel/ și je tárē
 săcrétâ o fost / o zís cá să nu spu // o vu îmlát ómu nópti după je / c-amú
 cînd o [k] je o cîntát / și ómu nópti o fos_și fáta pădúri // și jel îmlá...amú jel
 o auzít-o cîntînd / și je o inhít cătră móșu-η_col'ibă / și je o zís cătră móșu cá să
 5 nu spúyă cá je o fost acólo / c-a inhít áltu ș-a cǎtá-o / da să nu-ǎ spúyă cá pă
 únd'ǎ-o mǎrs / pă aíc or pă_áic / da să spúă cá-n cîje_láturē / s-o dus / să nu o
 gǎsáscă pă und'-o mǎrs je // ș-așé ǎ-o spus móșu // cá sǎ...no! cá l-o-ńfrícát je
 cá să spúyă cá nú_p-áista drum o mǎrz / da pá cĕlălalt // no! ș-așé s-o dus apój
 je și... // ș-ápō-nt-yn_vír...jel cĕńē_ștĭi cĭt o fo d'e lótrĭ / o mǎrs_ș-o prĭns-o /
 10 cĭne_șt'i cĕ rǎcńíturǎ_o_ștĭpát je?! cĭnd o prĭns-o ómu acĕla a nópti // cĭne_șt'i
 cĕ...put'érńic a fo ș-acĕla // hé povest'é móșu / d'e múlt'i yorĭ cá...cum o
 auzít jel durmĭnd jǎrna-η_col'ibă / jǎrna ĩ ńońpte mǎre / cĭne_șt'ie cĭt nu
 dormĭ / cĭńi_șt'ĭ / ș-acǎzǎ t'i-nt_yorĭ_d'i zĕcĕ_yorĭ_pǎ...tǎt'i lǎturĭ'e_púnǎ-ǎ_zúyă
 // c-acoló fáčǎ_fyoc / durmeǎ la fyoc...tǎtǎ jǎrna cĭnd jerá frĭg // și mńi [k]
 15 yóĭ'e ĩn_ștáyol // dac-o fáťát / óĭ'e maj tĭrzĭy dupǎ crǎcún / pă ĭ'e fáčé
 un...u_cot'ét / să numé țarc / și mńelúťi acólo_șt'd'é / ĩn țarc // ș-acól-o trud'it
 gǎmini / p-afǎrǎ_o_durmĭt / ca cĭni // [...]

d'emúlt jerá așé: dacă o avút ĩ fáta drǎgúť / apǎĭ o fáčúd / dacǎ poǎte
 pǎrĭńĭ n-o lǎsá s-o jĕje_pǎ je / c-o fo maj sǎrǎcǎ / yorĭ cum o fost / apój je-ǎ
 20 fáčé cá sǎ_o_jeje / și d'i und'-o fōst / d'i la lúcru d'e únd'evǎ ápǎ l-o adús // l-o
 vrǎjĭ_cĭne_șt'i cĕ-o fáčút // și l-o adús // ș-ápǎ o_ĭs_cǎ ĩńē...așé ĩi...cum t'-ǎĭ
 ĩntǎrce...lǎturĭș / ș-ápǎ o zís cá cĭne_ștĭe_rǎcńé jel ĩńĭn_pǎ sus / l-aducé_pǎ sús
 / c-așé să numé cá ĩl aducé_pǎ sus // și ĩl aducé / și tǎtǎ-so o fost ĩn [k] acoló-m_
 prĭnyód / ș-ǎea o trecút dĭy_a_șé_pĭm_pǎdúrĭe // amú_o_ńńnǎ_pĭn_ĭ'émne // o_s_
 25 c-așé_žĕmé_șĭ...ca_șĭ_zd'erǎ / cá cĭne_ștĭ_cǎ_d'e grey ǎ-o fo luj / cĭn_ǎ-o adú // și
 d'-acĕĭ'e_o_s_c-o_foz_d'emúlt / amú nu //

[Aceeși]

jo n-am fost ĩm_munte

[Când se muta stâna dintr-o parte ĩn alta, era obiceiul să mute și focul?]
 30 ĩ-ăducé d'e-áic_fog / d'e_lǎ_ásta_ștĭnǎ_púnǎ_la_cĕje_lǎlta //

[Povestiți-ne cum era obiceiul.]

noã pãj jo n-am̃ fost în munte / núma am auzí d'e lúme / d'e... // noã /
pãj-aducé // să mută / aij nu jera pășúne / să mută în áltu munt'ě // apăj meré
cu foc pâ lopátă / d'-aíc pün-acólq înaínt'e ȳóilor // da / să nu s-aprópie čevá
čúmă d'ě...d'e vít'e / d'-acéle noa! // ș-ápâ făcé acólo... sâ-m...băgá în álta
stínă / și trăjé pînă cobor̃-Ń-jjos / n-áltu loc //

[VIIa] fócu ard'é tqátá vára⁴

[VIIb] și fócu acólo nu să stínze/-m̃ munt'e // járna va [k] ad'ícă tătă...i
zíqa noápt'e-j foc / că acólo tăt ij...acólq fag bríŃza / apăj fac mîncárea / apăj
fac úrdă / tăt la foc // apăj tăt adúc qámíni m'émne / d'i pîm_pădúri / d'-a
júmăr / fag_bálmoș⁶...

[Era așa un obicei cu sărit peste foc?]

pãj da / jej făcé...săritóri pást'e foc / așé jej făcé // și cîŃ_sujé-m̃ munt'e
așé făcé / săritóri d'-acéle'a // că să sáră...năcázu d'i pă vít'ě / să nu híuă pă
jéme / c-o zís că...cînd s-o...îs_pere orícéva d'e la cásă / cîd_d'e bănuít ij! //
ș-ápâj ș-acéla o fost...o fost a ta ȳorj a me or la álta feméje / orj la...noã! // da
acólq s-o strîŃz_la mai múlt'ě...cînd ducé cît'e cîŃ_sút'e șéśă sút'e d'e ȳoj /
cítă lumé-o fost acólq cu...tăj o avú_gázd'e óile_ăcéle // [...]

[De ce nu avea voie femeia la stână?]

d'i če / d'i če? je nu-j...nu-j cînstít-așé ca și bărbátu / da // și cîm̃_meré
qámíni-n...cu óile-m̃ munt'e / ápoj únu păcurárj ij_loa b [k] gát'ile pă bótă /
gól / și naínt'e ȳóilor cu čucaláj róșu la...la clop / și cu struz_máre [!] / da / și
zícé⁶ / cu flújer / cu trímbită / da jel în...únu care-o fost îndrăznéj / n-o fú
rușinós / gól // îŃcălját cu opínč / gát'ile pă bótă / și cu jéle-m̃ munt'e! înaínt'e
ȳóilor să nu să d'eqátă // că...feméja je...zícé că...jera feméj pîŃ_sát'e / că
trăzé qájé ș...loa um_pig_d'e lápt'e / și loa lápt'eli la o! // da nu cu slóbod /

[VIIa] și n-avé ȳóile lápt'e tătá vára

[VIIb] n-áve óile lápt'e

[VIIa] d'-atíta să ducé jel așé înaínt'e lor / să nu s-aprópie nič o fiméje

[VIIb] pãj feméile cînd vid'é / tăt "jōj bătí-t'ě ! jōj" tă_răghé / că cum să
vádă ómu gol? // adícă d'e om nu scápâ ničodátă fiméje [!] tăt ij cu
je [!] // [...]

[La Sfântul Gheorghe ce obicei era?]

la sfîntu d'órd'ě jerá...înaînt'ě d'e...aşé pă la fîntîni / jerá un fel d'e
burján cū...cu florî gálbine...să numé calĉ // acéla-l lqá sára / după ĉe ...7 lq
sára / tăjé cú cuşîtu / şi puhé-n...înt-o qálă / acolo la fîntîná / und'-o fost // şi
5 qála o umplé d'e apă şi...o astupá / şi a dōyo zî / íncă nu jerá zîyă / aduĉé
acásă qálă acéje / ş-ápăj pă tát'e vít'ile lé unzé // pă la cqărñe / pă la-ŋkijeturi
/ pă la tát'e huc // uşóri da la pojátă / să nu s-aprópije ĉuma / şi gîndăĉ să
băgá atúnĉ de d'emúlt îm poeátă // cînd aj făcút acéla ápăj zîĉé că nu să băgă
// nqá / aşé ştié qá [k] lúme / amú nu fáĉe híme // núma d'emúlt o făcút //
d'emúlt o ştiút múlt'ě...bătrîni / amú nu ştiy ŋimíc // [...]

10 [Dacă muşca "gândacul" vaca, ce putea să-i facă?]
ápăj fujá şi d'escîntá / d'escîntá la qărĉe d'escînt [k] cáre jerá
d'escîntătuyorjy // d'e n-aj márs...o perid váca / da / s-o îmflát ş-o perít hăt //
n-o tráit / da cá acéla-j virinós //

[Cum îi descânta?]

15 ápăj jo ştiy? ş [k] ŋĉ cum făĉé / şi jo am foz d'emúlt / â...făĉé foc în
şporă / úna dōo şpori / şi trăzé cărbúni înt-um pahár d'e apă // cărbúni acéj
aşé zd'erá...aşé...jerá un súnăt mărĉe / cîn tuŋná / zîĉe că...j-aju...ŋ j-ajútă /
atúnş cînd ŋ...cînd zd'ará cărbúni // dăcă n-o zd'erát cărbúni...însámnă că nu
j-o ajutát // nqal la noj am lyat o vácă d'im biserĉca álbaş / ...şi mă duc
20 d'imińáta a o mŭlzé / amú ca şi d'i vō trĉzăj d'e aj d'-atúnĉ / ...măi / vacă-j cu
cápu-m pŋod / să jertáz bál'igă pă íngă je nu-j ŋemíc / tátă-j pă păreĉ / d'im
piĉqare / ĉ-o aruńcát-o je // cađ lă pŭlpă / pŭlpa gqálă / tátă-j băloqă
pă...cum aj sŭzě...iĉălu // ĉe dqámñe? jes afará / strĉg pă tátă-sq / că jel mĉ-o
fo mai îndămínă aij ni / "hăj moşú moşú! íŋě pínă la noj" // íŋe la noj / zĉc
25 "orj ĉe ŋi-j cu váca / că ŋj... ŋj mŭlsă şi váca ŋj aşé d'e spărietă-m pŋod?" // da
jel o fo gîndát'e-m poeátă / ş-o supt-o //

zĉc "fŭj" o zĉs tátă-sq / híe jertát / "la mărĉe lu fodorĉcă" / aşé o fost o
bábăa lu fodorĉcă // m-am dus acolo ş-o d'escîntát /

30 zĉc "d'e nu inéj" íĉe "pă...p-amńáz ís peré váca" // ş-ápăj vo dōo
săptámínă tát o fost aşé-ŋi váca / ca şi...mqále / n-o păscŭt / n-o...n-o rumăgát
/ ş-ápo s-o tomít // da de nu meré...păgubéŋ cu je / hăt! da / aşé jerá d'emúlt /
amú nu ís // [...]

[Dar la Bobotează era vreun obicei?]

nu la bobot'áză / la sîñ_vășî // cáre fét'e vrę sâ să mărit'e / ápăi tîñé
pă.../ cum să numé atúnĉ / jô_nu șt'iu_că n-am...n-am tîñút // să tîñé pă ursît
// așé să zîĉé // ș-ápăj pînă la zî meré ...duĉé áĉă / și l'egá pîn...d'in drum /
d'im_márjineșá drúmuloj pînâ-nt-áltu drum / ĉíne-a merze_sâ dęjĉ cú_cápu-n
átă / să íuă la je / fáta / nu să márgă la alĉa [!!] //

5

[Și se striga "chiraleisa"?)

la noj nu să strígá așé / núma...dacă tîñé acéjĉ și tîñi coĉé orĉé túrtă d'i
măláj îñ_sîn / pîntre tătă // c-ápăj acéje tári-j ĵerá drágă / dacă o da la feĉór să
mânínĉe / ápăj acéje s-o măritát...după ĉíne vrę je / [!] // cáre ĵerá măj mîndru
feĉór...p-acéla îl je / cárĉ o șt'iu / ápăj jo...noj n-am șt'iu / da mai auzé d'e
lúme că ĉe fac / fét'ile și... //

10

[Dar ca să știe cum o să fie, frumos, "hâd" ...]

ápăj je...je făĉé acéje ĉe a vut așé avé // acéje núma la...numără pári⁶ /
la sîñ_vășî / numără pári / ș-apój...no

15

[VIIa] d'i la únu pînă la nóo

[VIIb] d'i la...d'i la nóo pînă la únu / îndărjăt //

[VIIa] ș-ápăj cum s-o picá páru

[VIIb] cum să picá páru / d'i ĵerá páru márje / ĵerá...ĵerá frumós și mînd
[E] hód'in / d'i ĵerá pic / mic / ...moșúc / orĉé...na / âmărit / îl loș //

[Aceeși]

20

așé ĵerá obiĉájju

[Cum era obiceiul când naștea o femeie?]

pij noș o născút / îñ_păe [k] pă păt.../și...o mărz_după moășe/ d'ec-o
apucát o mărz_maj jű[te] după je / d'e nu o apucát o mărz_după ĉă o născút /
ș-o adús / și j-o tăjé burícu / și l-o l'egád_moășă acéje ĉ-o șt'iu a l'egá / și ...
l-o-șășjăt în hășt'e ríñză acólo [!] Ńt-o pérină și l-o puz_língă...máma
cocónuloj acólo-m_pat // áșă o fost obiĉájju / n-o foz_d'emúlt cum j-amúca
dóptorj și d'-ajést'ě ... să márgă boręsă l'e la ... bd'átă //

25

[Și moașa numai atât avea de făcut, să-i taie buricul?]

piŋ moŋsa o unje maj pa pincite p-aiče / o Megá cu o Meg...Megatoŋre
p-aičica páste pincit'e / páj amú nu o Mágá dóftori amú...nu-ŋ d'e Megátă // [...]

[Nu era vorba că în primele zile copilul nu trebuie lăsat singur, să nu
i-l fure, să i-l schimbe?]

5 páj nu nu // că jel tăt o fost acólo língă má-sa / cum a...că n-o fost
atít'ě...cócij și d'ę-aięteș / núma acólo jerá un Mágín língă pat / ŋl-aj pus
acólo-ŋ Mágín și...dacá n-o fo táre bet'ágá máma lui l-o clăt'ít cu Mágínu
cu-ačéla //

10 [Dar dacă mama trebuia să iasă la apă sau să facă ceva, ce-i punea
acolo în leagăn, ca să nu vină...?]

ŋ puhé acolúca un...un gráunt'e d'e aj / d'ě mujd'éri cum zíčem / puhé
acólo un gráunt'e d'e aj și puhé un cușít or foŋfíčile acólo la cápu lui la
cocón /

[De ce?]

15 să nū i...să nu-l íje fáta pădúri [!] c-íl dúče-m pădúre [!]

[Dar s-a ntâmplat vreodată să ieie...?]

nu s-o ntîmplátú-să / núma așé ŋ'ie bábil'e de d'emúlt puhé / ȳor...

[Mătura nu se pune?]

20 pej nu ŋ't'u / d'e n-am vázú și mătura punínd-o máma [!] núma la ...
d'-áčélá am vázú punín / d'e nu jerá cușítu d'i-ndámínă foŋfíčile d'e nu...¹⁰

ápáj i să zăujtă / zíce "m-am zăujtát" // s-o zoujtá la noj o femíje /-n
dibróva¹¹ / s-o zoujtát pá jepur [ε] pá jepurje // čě fúgă pim pădúre / jepurje //
ápáj s-o zăujtá ș-așá o făcút fátă / la fátă...cu ȳok / cu sprínčéne / tăt așá ca
jepuril'e //

25 [Și cu bot așa de iepure?]

no nu-ŋ...túma...bólfa d'-a jepure / da ȳókí tăt iz d'e jepure //

[Adică cum "s-a zăuitat"?]

30 ápáj așé s-o zăujtát o zís că pá jepure / așa o s [k] spuhé je că s-o
zăujtá pá jepure / trăje ș-amú...trăje ș-amú fa...áčéje / fáta // piŋ așé áre ok ca
și la jepurje / albj / sprínčéne álbe p-aičica și... așé-ŋ ca ŋ la jepuril'e / híďă /
nu-ŋ míndră //

[Ce nu avea voie să facă femeia "groasă"?]

noa pãj trebujá sã...îfúã-n mínt'e / dac-o vǎzúĉevá sã-ş adúc-amínt'e /
cã o véd'ě...aĉéla / sã nu sã zǎúĵte la ĵel / sã úĵt'ě cã...nu-ş adúĉã amínt'e cã
ĵe-ĵ...áre copíl îm_pínĉít'e // trǎ sã-ş ádúĉã amínt'e cã "ĵo am copíl şi nu mă uĵu
la aĉéla"... lǎ_aĉéla fel d'e ańimál // aşé ĵerá obiĉáĵu / aşé zĉé //

ileánă ópriş
hĉbǎ únu de şépt'ězǎĉ [de ani]

5

NOTE

- ¹ Gest.
- ² Dibrova – numele oficial al localităţii Apşa de Jos.
- ³ În textul informatoarei Ana Bâce [=VIIa] intervine Anuţǎ Filip [=VIIb].
- ⁴ În textul informatoarei Anuţǎ Filip [=VIIb] intervine informatoarea Ana Bâce [=VIIa].
- ⁵ Bǎscǎu – numele râului care curge prin sat.
- ⁶ Îi sugerează VIIa.
- ⁷ Întrerupere provocată de o întrebare nerelevantă.
- ⁸ Localitate învecinată.
- ⁹ Se adresează informatoarei VIIa.
- ¹⁰ Întrerupere cauzată de schimbarea benzii de magnetofon.
- ¹¹ Vezi nota 2.

PLĂIUȚ

(comuna Vodița, raionul Rahovo, Regiunea Transcarpatică)

Înregistrare: 1993; transcriere VN

tăt am fo la uoi

- 5 și tática o vȳhít ș-o [r] o pejtít / ș-o lua pă máma/ș-o dúș-o-acólo // la
 ápșă d'ě jȳos / în dibróva // [...]
- [Dumneata tot aicea te-ai tras.]
- jělj vinít înçoáčě // ajić io-am avú log máre / noi / ști d'-a mámi /
 paiócu-o fost štī / párt'ě d'-a mámi // și jěl dăcă o tĳnúđ găzdușág / acólo o
 10 fo caŋ griěu t̃sat // pũŋ s-o mutát ajić! // ș-io m-am înșurát / și mh-o da mí-
 je /-acia d'-acólo / grăb/d'ínă / ší cás-acěě / mh-ò dát-o míjě // după c-am
 ínít io-amú d'ě la armátă // áp-o vinit jěl ajić // no! // ș-ápi d'-acěě jělj
 vinítă / ajić la míhě / ajić ò murít // ápi cá jělj o foz născúđ din ápșă d'ě jȳoz
 / n-o fo d'-ajiće //
- 15 [Soția matală este de aicea?]
 nú / tá d'-acólo //
 [Tot de acolo.]
 tá d-acólo // a mea go [ε] gorodína-i diŋ solótvina¹ / din [ε] diŋ
 slátina // [...]
- 20 io-atúnč-am avút...păst'ě trĳzĳij d'ě ai // tăt cōbán // ști // atúnč // [...]
 pĳnă la sĳŋzōrz prind a fătă uójl'ě / la blagovišt'ěhijě prind a fătă /
 înçă-naiĳnt'ě // da // no! / da merjái după cum ai avút oi // dă ș-íó am avút a
 mēl'ě uoi cĳt'ě cĳŋ șásăzăče / șept'ězăč pĳnă la calhóz / am avút ęo a miel'ě
 // no! / și cĳn ajúŋg líŋgă cěě cásă / am avút pĳnă la calhóz / c-ápăi atúnĳ la
 25 calhóz mh-o lua dóožeșčĳnč o dátă / mi l'ę-o luat // în calhóz // ò dátă / mi
 l'-o luat / înçă jó ę-am mĳnát sĳŋgur pĳŋ la... // cĳn s-o ŋfĳntă calhózu //
 atúnĳ s-o ŋfĳntă calhózu / ș-o strĳŋș uoi d'ě pă la uómiŋ ști / dá // înçă jó
 sĳŋgur ę-am mĳnát // da o zĳs că să mă duc cu tăt'ě // d'ě mereám cu tăt'ě /
 tăt'ě rămĳŋđă acólo // da am mărs cu dóoșčĳnč // [...]
- 30 fătă / trěbeá să t'ě grijėj d'ě mhelúťă acěj / zĳcem / pĳnă cę-i dęo trĳi
 zĳl'ě // fač oŋ cāmăr / zĳcem la cĳŋ șęęsă / pĳnă [ε] s-apúcă dęo trĳi zĳl'ě //
 după cę-z mai marĳ / làoláltă / tá pui la grāmádă // štī / dácă-z mai
 mōrĳ // ai cólbotă múltă cu uójl'ě care nú-ŋđăl'ėjě / ști // d-ápi la calhóz
 aveám cĳt'ě cĳŋ șęęsă sūt'ě // no! // ști cum am mărs / nu că mă láud / da ști

cum am mǎrs ȝo la calhóz n-o mǎrz nímě // nímè // că io mai mul d'ě
dóozǎj n-ám bǎgát iŋ grúpǎ / ŝtī / care cum o fátát / mǎnîntǎj / io la vo trîj /
pǎtru zíl'ě / o sǎptǎmínǎ / dupǎ ȝe-o crescút / cólo / ŝí mai máre d'ěcít
pǎtru ȝîŋzej d'ě [k] n-ám pus iŋ grúpǎ / níce dí'acéimari //

[Făta și câte doi miei.]

5

ȝó cît'ě // o dát-am avút... / atúnĉ-am avú máre príeme // am avút o
súttǎ dóuǎzej d'ě jumînǎri // cíd'ě cu doj //

[Da' trei?]

trîj nu fa^c / nu mh-o fátá niĉo

[Niciodată.]

10

níĉodátǎ nu...cu trîj // níĉodátǎ // [...] dá cu d'ȝó...no d'-acéé ŝti ȝe
fáĉe!/? // t'ȝómna / cînd_e pǎ... / cînd_e sǎ [ɛ] tomházá ȝójl'ě bíhě // atúnĉ
prind mhei d'i ĝumînǎri // cîn îs ȝójl'ě búhě adícǎ t'ȝómna // și cînd îz
bátîr d'ě care // atúnĉica abd'á prínd'ě únu / ŝi múlt'ě nu prin níĉúnu // dǎ
// oáea-j cu máre ístórĝě / da dácǎ nu-nǎl'ěj / ŝ-amú d'ě vo pátru aj n-ám
niĉ úna // ŝ-io d'ě cînd am fo d'ě om...cum t-am spus / tát am fo la ȝoj //
amú nu mi-i niŝ trǎbǎ / și nu-i niŝ cui // da dupǎ ȝe / númaj d'ě trúdǎ //

15

[Cum era la măsuratul laptelui?]

no! ápǎi la măsurǎ cum ji?! // jerǎ hozéini / nu calhóz ca ŝ-amú
zícem // cîn o fo pi d'-a óminilor // no! ápǎi io zícem bíhě d-am fo d'ěputát
/ am avút troscomiént d'-acéleá / vásǎl'-acéle'ě // ápǎi aj íhít dumáta / o
íhít ómini / s-o strîŋs acólo / trîj pǎtru sút'ě laoláltǎ // [ɛ] adícǎ zúȝa măsurí
// l'-aj muls tát'ě a tál'ě // ió lǎb'ě [=laptele] l-aŋ loȝ și l-am măsurǎ tát joȝ
// la fiĉecǎre // zícem //

20

[Cu ce l-ai măsurat?]

25

îm pútina / îm...cu d'ěju ȝel mic // d'ěmúl n-o fost ȝǎsǎ c-amú cu
lítǎ / o fos cu carǎmbi / cú páriĝě carǎmǎ mai múlt //

[Cum?]

aj muls ȝójl'ě // cît aj avút?! / trîj pǎtru lítǎ / zǎĉě lítǎ / dóoj d'ě lítǎ
d'ě lápt'ě // [ɛ] cît'ě-aj avút zícě / zǎĉě / ȝisprǎeĉe / dóozǎĉ / care cît'ě
ȝ-avút // da aveĝe atún ŝi cît'ě pátru ȝîŋzǎĉ ȝómu // ni! cum îi mǎtúŝ-ǎsta / o
vút ȝóbzǎĉ ȝ-ovút // cu cápǎre cu tát / uóbzěĉ // ȝ-avút plínǎ pútina d'ě
lápt'ě // plínǎ pútina // no! da tát aj făcút páriia / cǎrǎmǎ aj avút / c-aŝě sǎ
zícéé // ŝti / carǎmbi //²

30

vasíl'ě júřaviĉ búga
ȝóbzǎŝ fǎrǎ únu [de ani]

35

prímăvâra s-ō tuṅs uóiiĭĕ / aj luat lîna ș-aj spalát-ō / dúbă cĕ-aj
 spalát-ō / aj scărmanát-o / tătă s-o scărmanát / d'ě cu mînurĭĭe / frumŭs //
 5 apóĭ aj luat-o pã hreb'd'ĭncă / și s-ō făcút pã hreb'd'ĭncă / după cĕ-aj făcút-o
 pã hreb'd'ĭncă / aj pús-o pã cãĭĕr / aj făcút cãĭĕr / aj tórs-o // cum eráj
 d'ěmúlt // númaj d'ě d'ě-aiást'a d'ě cĭérĭ / o tĭors supĭrĭĭĕ / d'ě urzálă //
 dup-acĕĕ-aj tórs-o maj pã...pã grŭos... / d'ě bătătúră / așă să zĭcĕ la nŭoĭ
 /...a făcút-o [e] scŭlurĭ / s-o fĕestít /...șĭ / cu-acĕĕ supĭrĭĭĕ / cu-acĕla supĭrĭĭĕ
 tĭort / aj urzĭt / pã urzŭoĭ s-o pus / aj urzĭt / aj pús-o k't'áră // aj luat pãĭn /
 10 acólo-aj avút ĭșă / spátă / șĭ...aj ĭăsút // noĭ dă aj fĕstít / dac-aj vrút cŭ-
 culŭóri //

[Culori de cumpărat sau...cu frunză?]

acăsă / nú cu frúnză // nu / cu fărba // n-ám șĭ'ĭút //

[Numai cu "farbă" cumpărată.]

15 c-așă / da // număĭ ĭ b'd'ě culŭárĭĕ hágră / s-ō puz d'ě arĭn ĭ / scuárĭă
 d'ě arĭn hégrĭ / să zĭcĕă / șĭ...scuárĭă d'ě núcă / ba noĭ nu s-o așĕ primít /

[Ce culoare ieșea de nucă?]

bă maj mul s-o cumpărát // culŭárĭĕ hágră //

[Și aia de nucă tot neagră ieșea?]

20 să văpsă hágră // hágră / da nŭ / nu tárĭĕ / hágră / cum trábă /
 dă...noĭ // așĕ la musái // șĭ aj ĭăsút / după cĕ s-o ĭăsút / ĭpát-ō vĭltoárĭĕ / [!]
 șĭ-ŭ vĭltoárĭĕ-o ĭpát pĭăr /...ș-oĭ'ácă s-o képtĭnát /

[Vâltoarea asta cum este făcută?]

25 vĭltoárea-s púsă așĕ-n dŭo l'émně // așă³ / dŭo l'émně // șĭrĭmbe... / și
 p-acĕl'ě s-o pus scĭndurĭ // șĭ scĭndurĭ s-o făcút... // scĭndurĭ / dúpă [r] dúp-a-
 cĕl'ě l'émně șĭrĭmbe // și pã mărĭĭně s-o cusút așă drept // acólea s-o
 năpustít / s-o făcút lŭtŭcĭ / ș-s-o năpustít ápa șĭ /...

[Și apa ce-i face?]

ápă ō [e] o-ntoárĕ / o poártă // și ĭă să să șĭrĭă //

30 [Se bate.]

să băt'ě șĭ...năpoóst'ě pĭăr // că dăcă nu ĭă năpoást'ě pĭăr / să maj
 pĭkăptĭnă așă cŭ...ĭést'ě képtănu-așă máre //

["Cheptănul" este tot așa în vâltoare?]

nŭ / cŭ mína // cu mína / afără // afără //

35 [Așa ca "să năpoaste" pãr, cu mâna-l trage, da?]

- da / cu mîna trájă // dacă jă nu năpǎst'ě sîngură... / plăru //
 [Când le spălați, tot la vâltoare le spălați cergile?]
 tǔt îṅ_vîltǎre sǎ spalǎ //
 [Cum se spalǎ?]
 acólo sǎ řípǎ / ř-acólo l'ě pǎrtǎ ápa / așǎ ca ři-ṅ...mașínǎ ř/d'ě 5
 spalát / ř! mașínǎ ř/d'ě spalát je /...dacă nu l'ě-ar purtǎ nu s-ar spalǎ //
 [Mai puneți ři sǎpun?]
 acólo nú-ṅ mod a púně sǎpún // îṅ_mașínǎ-ṅ mot / c-acólo stǎ ápa o
 pǎrtǎ úna / da aiće sǎ dúce / aiće trábǎ sopoáhě cū / ř-amú spalǎ [!] //
 tǎt'ě l'ě-ar mîná ápa / jél'ě nú říhě // dacă je...[ε] tréce // cǎ dacă ja ar 10
 sta...ja ápa l'ě pǎrtǎ / tǎt' íhě / tǎ l'ě pǎrtǎ / l'ě pǎrtǎ pînǎ jél'ě...sǎ fac
 pînǎ la...
 [Din ce fel de "farbǎ", ce culoare se fac cergile?]
 ř/d'ě tot řéjǎ...nǔ rǔșǎ / vřerd'ě / albǎstrǎ / hágrǎ / álbǎ //
 [Cergile erau cu flori sau cu vǎrgi?]
 jél'ě sǎ herb îṅ_î... 15
 [Cergile ce modele aveau, cu flori sau cu vǎrgi, cu dungii?]
 dá cu flóri / ři cū...ří_cu_dűj // maj ř/d'ěmúlt / jerǎj cu dűj // apói la
 un timp / o ișit cu flóri // cu ř/d'ě tǎt' řéjǎ d'ě flóri //
 [Din lǎnǎ ce se mai face altceva?]
 d'-acúma ce sǎ maj fácem? 20
 [Ce se făcea demult.]
 no!¹⁴ / říně ce s-o gînd'ít / říně ř-ó putút sǎ fáca // úhi s-o ocupát /
 cu pǎmíntu / řín-ó avút maj múlt / álří...[ε] ř-cú pǎmíntu / cu vít'ě / cú řóǎ /
 cu bóǎ / cu vǎc! / n-ám [ε] nu-ṅ acéla timp / 25
 [Ce se mai řesea din lǎnǎ, în afarǎ de cergi?]
 ce s-o řásút? //
 [Așa, da.]
 cǎmășǎ // am tǎórs / am sǎmánát cîhěpǎ / am tǎórs-o // am pus t'ěára
 / am řásút-o // am... 30
 [Din lǎnǎ ce se mai făcea?]
 ř/d'îṅ línǎ [ε] / d'îṅ línǎ s-o făcút_î...řólur! / pǎ jǎós / pǎ mǎsǎ / pǎ
 pǎt...
 [Cea de pe masǎ cum se numea?]
 fățǎiě // fățǎiě pǎ mǎsǎ / 35
 [Pe pat.]
 pǎ pat o fos_řǎól // řol //
 [Și pe perete?]

și pă părlék'/t'-o fo ʒol //

[Și covoare n-o fost?]

nu s-o numít covqará // covqár-o jéšít după / jél'ě covqár-o fóst /
íñsă nu l'-o numít // nu l'-o numít așá o foz la noj... vqárba // ʒol

5

[Da' de îmbrăcat oameni, nu se făceau ʒesute?]

tăt'-o foz d'íñjínă // o ʒásút... / o tór_s supʒírjě / și urzála / și...bătătúra
/ și l'-o ʒásut / l'-o adúz la pt'íuă / ș-acólo l'-o bătucít...

[Piua este altfel decât vâltoarea?]

10 pt'/kíuă // ásta-ı p kíuă // cu p kíuă / cu pt'íuă o fost ũ / jél'-acólo o fost
o ládă / ší-ŋ lád-o ímblád d'óuă...dóuö cöcáně...⁵ // d'ě l'émn⁵ așé jél'-o
purtát o roátă / l'-o purtát o roátă / și jél'ě l'-o...l'-o purtát ũ... / și tót
o-ntúors // pánura / jérá pánur-așá s-o numít ja // jérá... / o făcěái d'ě cîñș
pălh //

[Așa era măsura.]

15

măsúra // [k] spáta // ș-jél'ě dacă l'ě dučěái la pt'íuă / rămíhái d'j trij
pălmh // ca să [ε] să d'ájě d'ě l'écric // să nú trábujiá...a púně ajícě...

[Să mai tai din ea.]

20

dă / să híjě d'im pánura-ŋ curmezíș / ș-o pús-o ší / o făcú l'écric //
n-ó fo frumósă / ie d'aiíc o fost ũ...cum ũ să vă spun //...jél'-o fo
pánură...đ/d'ásă / pánură...búnă / groásă // íñs-aiícě l'-o cusút / nú s-o-ajúñs
// tăt o fo căldú / da n-aj cě să l'ě fi făcút // să híjě foástă móda / l'ě-mbumbá
/ și să híě căldú //

[Era numa așa.]

25

așá / nú mai jérá / ajíc jérá képtu gúol' // tăt o fo frig //

[Altceva din pánură ce se mai făcea?]

și făcěá ší cábác // fără d'ě míñeč / așá ca ší cojócil'ě // și cabác //
ș-o făcú ší cöáric íñ log đ/d'ě...nădráj //

[Cioarecii cum erau?]

30

tă d'ě așá pánura álbă // d'im pánura álbă // și l'écricil'ě jérá d'im
pánură [ε] súră // ší álbă / da tot puťín mai súră // dá cöáreci álbı / să híjě
míndri albı //

[Și "căbacurile"?]

caćacuril'ě súde //

[Tot sure, da.]

35

tót súde //

[Și "căbacurile" aveau o anumită croială? Cum se făcea spatele, cum
se făcea fața?]

tot așá jérá driept ínapúoi / ș-ajíc jérá om mñéz d'ě gúler /

ș-jiră...cusút / cū...ca și cu primă / pînă d'ě jȳos // primă nágri //

[Astea erau fără mânecă?]

fără míheca // àșá jĕrá //

[Așa se purtau.]

așá sǎ purtá // jĕl'ě jĕrá ca și d'ě primăvărǎ / și ȳ/d'ě toǎmnǎ /
l'ěcrĭcil'ě l'ě purtá jǎrna / cĭnd jĕrǎj frig //

[Și femeile și bărbații?]

și / d'ěcĭt jĕl'ě jĕrá pa álta módǎ cusút'ě // feméjil'ě / o-avút
deșkilinĭre / dǎ...la feméj jĕrá vjĕrz // jĕrá vjĕrz / și cǎbǎcĭl'ě jĕrá vjĕrz / și
l'ěcrĭcil'ě jĕrá vjĕrz //

[Și în picioare ce purtau oamenii?]

ápi ĉe purtǎl? // ȳopt'ĭnc /

[Din ce?]

ší dĕ gúmǎ / d'in dŭj d'ěst'ě d'e la [!]...[ε] d'in roz d'ě la mașĭnǎ //
sǎ vind'ě / jĕrá șpețĭalĭș cǎre...l'ě lucrǎ și / jo n-ám putú sǎ l'ě port //

[Erau așa "îngurzâte" ?]

jĕrá-ŋgurzĭt'ě / și...strĭjám pángǎ pt'icór curǎl'il'ě // mĭhi sǎ-mflǎ
pt'icóarĭel'ě [!] // pá sára táti pt'icȳoril'ě mĭ-erǎ-mflát'ě // m-am ĩmpt'edicát
ĭŋ gurgǎjĕ / n-am putú sǎ l'ě port //

[Ce mai aveți în picior, "ștrimfi" ...?]

ștrĭm / ștrĭŋh și...

["Călțuni" ?]

și colțúh / și...noĭ sǎ jertǎt / și ȳobd'ěl'ě / ș-obd'ěl'ě // cĭn ĉe-ǎj avút //

[Cum erau "ștrimfi", cum erau "colțuni" ?]

ștrĭmvĭ... / ștrĭmfi jĕrǎj maj luŋj / jĕrá pĭnǎ supt'ĭ...pĭnǎ la gerúŋke //
tót d'-ișt' // ș-aĉéj sǎ numĭéz maj mĭicĭ / colțúh / c-o fo pŭŋ la jumǎtát'ě
pt'ĉóru //

[Erau tot lucrați de femei?]

tǎ d'ě feméje lucrát cǎ n-aj avút / n-o fost //

[Cu ace, cu...]

cu áce făcút // ĉĭhe-o știúút // o făcú maj frŭmȳós / ĉĭhě...l'ě-o făcú
maj pǎ prost // ĉĭhě cum o știȳ // [...]

["Zadii" aveau femeile?]

àveǎ / ș-jo-am făcú d zád'ě // și jo mĭ-an țǎsút /

[Cum era făcută?]

tors / foártě supt'ĭrĭe // supt'ĭrĭe tȳors / și spáta larǎ rǎrǎ / și puŋǎj
urzála ȳ/d'ě rotĭlc // dim măgazĭn // nŭ...nu s-o potrivít / d'ě rotĭlcǎ // nu

5

10

15

20

25

30

35

s-õ potrivít // ʃăʃíáj / aveá spát-anúme / ca jã sã primească / sã sã-ṃvãlească
urzála / sã nu sã vádã // d'ě frumósã // jerá d'ě culoáre nágrã / ʃí róʃã //
sau ũ vîérd'ě / ʃí gálbãñã /

[Era așa cu dungii?]

5 hégre ʃi cu dũj / nũmaid'ecít cu dũj // cu dũj / sã ʃtájě așã ca ʃi
d'ě...pátru žéd'it'ě / ʃăsãj...négrí / ʃí dup-acéla négrí-l ʃăsáj...róșũ / ʃ-așã
jerá jél'ě / ʃ-aveáj čevã sprincěñe-acólo d'ě áltã culoárîě / mḡestecát /

["Sprincene" ce înseamnă?]

10 no! ca ʃi polosát'ě / leșã / jerá ʃi făcěáj sprincěñě / puʃín d'ě
áltã...culoárîě / [ε] puʃín d'ě áltã culoárîě / vîérd'ě / ʃ-ápã puʃín ũ jãrã róșũ /
apój făcěã látã / róșã // ʃi jãr așã dóđ sprincěñě mãnũñtãl'ě / ápãj négrí /

mãrijě a lu ũon a tocãnerului / mãrijě ʃíman
cínzãʃíuòpt [de ani]

cîñepã

15 prima dátã sãmínța aṃ_sãmãnat-o // o crîescút cîñepã / mãre /
jeráj...o párt'ě...mai d'ěvrîeme sã cul'ejěj / álba // s-o numít // aṃ_cul'és-o /
aṃ_făcút-o znopt' /...am ũ uscát-o puʃín / znopt' așã // îñ_cópã făcã // pō
kúrmã...am dús-o-m_báltã / ʃ-o stat o sãptãmínã // poát'ě ʃi mai bē/d'ihě
cum_erá apa // ũ_a [k] în tópt'ilã? / îñ_báltã// d'-acólo-am scłós-o / am
20 spãlát-o / am vãzút cã...sã d'ězlipt'ě d'ě cãtã pozdãrie cîñepã / fujóru // am
dús-o-ñ ũ / am spãlát-o frumós / ʃ-an_tocát-o d'ě ápã // ʃí am' ...pús-o pã
jãrbã / pã cîmp / sau o am rãzímát-o d'î čeva gard/ s-o uscát / apój...am
melițát-o // dupã ce s-o uscát / am melițát-o / ʃ-s-o făcú fujóare /

[După melițat, ai mai dat-o prin ceva.]

25 pã hrebd'íncã / sã dã pã hrebd'íncã dupã ce-j gáta melițátã // rãmíñe
núma fujóru // dupã čě...am trãs-o pã hrebd'íncã / jél'ě s-o făcút trîj pîărč //
s-õ făcút om_fujór cáre-o fo mài_márḡe / curát / acéla l-aj...l-aj tḡors ē/d'ě
urzálã // c-o fo mod a-l toárce supʃírîě / ʃ-o fo lung / mài tárîě // al dójle s-o
numít trãsúrã // acéla s-o tḡors d'ě bătátúrã // sã híe cu čě ʃăsã // al trîjle-o
30 rãmás...cîlț // d'îñ_cîlț...am_făcú^dlipid'ěũ // am tḡors ʃ-am făcúlipid'ěũ // ʃi
d'ínt-acéce am_făcú_cãmîeșã // àm_ʃăsút / am tḡors-o / am pus t'ęára / am
ʃăsút-o / ʃi dũpã čě-am ʃăsút-o / am spãlát-o / am pús-o la soáre / s-o albd'ít

/ dpă țe s-o albd'ít...am̩ luát-o cū prănicū / aḷ hēt'ězít-o frùmōs / s-o făcút
măi hēt'edă // șí măi moqól'ě / aḷ crojí / ș-am̩ făcú cămleșe //

[Când faci cu "pranicul", de ce o faci?]

ia s-o-ndojíť în dōuă // s-ō-ndoít în dōō / ș-aiíc-ai pus răzválca / 8/d'ē
/ la lășt'ě [!] / o óríče bótă m̩ ...așă să híe // d'-acoál'ě tăt aḷ sucíť / șí aḷ dat
tăt cu pranicu / tăt aḷ hēt'ězít-o / in̩ log d'ě...t'iclăzău [!] //

[Aceeși]

[Portul]

[Și spuneai despre cămașă, partea din spate și partea din față...]

úmerel'ě jerá făcút'ě...d'ěkilin // acólo pă úmeri o fost / n-o fost lat /
o fost in̩gústă / acólq-ai făcút colțîșuóř / d'im pínz-ai in̩túóř // s-o tăjět /
șí...ápăi s-o făcút trăsúřă să numeai / búlbuúć // d'ě tă félju făcșai...

[Modelele astea.]

da / ca și uzó // uzúóř / s-o făcút un uzóř // ș-aiice să făcái uzúóř //
ș-aiíc-așá jerá tot roátă //

[Și la mânecă?]

șí la míněcà // tăre mul lúcru-o fost // o trăít [= trebuit] a-ḷcrețí aiíc
/ tót a-ḷcrețí / șí să híe cu uzóřă /

[Cum erau "uzoările"?]

no! să numeai in̩ túrt'ě / in̩ codăcōri / să făcái d'im [ε] mereá așá uḷ
codăcōr aiíc d'im...cum s-ō-ḷcrețít // mereá uḷ codăcōr / sau mereá așá o
turtúță // zícá-ḷ túrt'ě // și-ḷ codăcōri / șí-m prăgúť /

[Partea asta din față și din spate cum se chema?]

látu d'inaínt'ě / látu dinapóje //

[Nu-i zicea "stan".]

nú // no! in̩ únili lócuri poát'ě zícá și stan / c-așá s-o [ε]

[Da' aicea nu-i zicea.]

aiícă așá s-o grăít // í ápșa d'ě jḷoz zícá că stánu dinaiínt'ě și stánu
d'inaPoi //

[Ce avea la cămașa femeiască?]

aiícă jerá-ḷcrățăl'ě / in̩crețít //

[Și-punea o bandă sus?]

aiícă jerá keptúť [!] // așá mhìcúť // micúť aiíc jerá keptúť //

[Dacă era prea stămtă îi băga ceva?]

[!] o pus pujuť //

[Și la mânecă nu aveau așa...]

p-ajíĉ jerá cu bjeziérĭ // bjeziérĭ //

[La mânecă?!]

5

ș-ajíĉ jerá cu bjeziérĭ //

[Dar de ce se prindea "bezerul" la mânecă?]

sau cu pomátă jerá // și cu pomátă // pomátă / și bjeziéri jerá marĭ /
cáre jerá b̄/d'ě...la mñirĭsă d'ě sãrbãt'órĭ / jerá cu bjeziérĭ marĭ // sã nume
// și care jerá majĭ / la maj bãtrĭnĕ / majĭ...d'ě tãt'ě zĭl'ěl'ě / jerá cu
10 pomáta // pomátă áșá d'ě dóuă zĕzĭt'ě / pomátă / și pá pomátă jerá
trãsúră / cusútă / cu áťă //

["Trăsura" ce era? Cum era cusătura la trăsura?]

d'ě tă fĕliju // d'ě cùl'órĭ //

[Cum arăta?]

15

îm_bulbúĉ jerá / bulbúĉ / sau jerá trãsúră trăsă cu_ácu // trăsă

[Trasă cu acul era cu culori sau tot cu alb?]

î...cĭnĭ o trăs-o númaj cu d'-un_fĕli o trăs-o // și cáre-o rãmás
uzoárãl'ě-m_mñijlóc / l'-o umplút cu d'ě ált'ě cul'órĭ //

[Aia era "trăsura".]

20

trãsúra o trăs-o // órĭ cu álb / òrĭ_cũ hĕgrĭ / cu d'-õ [r] d'-o cul'óarĭ // și
pã úrmã...ĉ-o rãmás cul'óril'ě acólo ĉe s-o făcút uzoárãl'ě / l'-o umplút...cu
d'ě áltu fĕli / cu viĕrd'ě / cu albástru cu...

[Atunci când le umpleai cum spuneai, că era tot "trăsura" sau erau
numai "uzoare"?]

25

zĭĉãĭ că traj o trãsúră //

[Chiar și cu culori.]

cu cul'órĭ // númajd'ĕĉĭt cul'órĭ o trãbuĭť // fãr d'ě cul'órĭ n-o fo mod //
jerãĭ și fãrã cul'órĭ / jerãĭ to^d d'-õ [r] d'-on_fĕli // o tras aĭș trãsúră / pá tã^d
lóc / și númaj cu hĕgrĭ // dac-o vrut númaj cu hĕgrĭ // nú ĩmpl'ĕĭ // și dacã
30 õ [ε] avút ĭ...cu ĉe sã ĩmpl'ě / atúnĉĕ-o ĩmplút / cu róșu / cu vérd'ě cu d'ě
tã_fĕliju // jerá uzoára // jeráj șĭ frum'óásă / și jerãĭ...și ñĕplãcút'ě // [...]

["Prăguțul" cum era?]

prãgúťĭ ?! / prãgúťĭ jerá răd'icăt [!] // jerá rădicăt / iĕl așĕ sã-ŋ-
creťãĭ...ieĭ jerá prãgúť rădicăt //

35

[Și coseai pe partea aia ridicată.]

îŋcreťã...ála [ε] rãmĭñeĭ maj jĭos / șĭ ĩĕ õ [ε] fost așá ca ș-um prãgúť //
puťĭn răd'icăt //

[Cămașa cu ce se prindea?]

- jerá pomjéj // pomátă jerá ajić / pomáta //
 [Ș-acolo era "pomată"?]
 dără / pomátă / și să puhá / ș-o-ndoie / să făcă pomátă / și cu trăsúră
 / cú...cusútă // ș-áp-ěčéle-ηcrățălil'ě să puhá pă je // ș-jél'ě rāmîhě așá
 mîndru pomátă / cu cosálă / ș-aiće la jumátát'ě jerá / tăjăt / ș-aić⁸ // ș-aić
 jerá...aić jerá...[!] pkeptútu [!] aić jerá [!] // 5
 [Spune cum îi spune.]
 puiút //
 [Se lega cu ceva sau rămânea așa deschisă?]
 jerá kotkóri / o fo kotkóri ajića /-ηkotorăt // 10
 ["Chiotorile" astea cum erau făcute?]
 împl'ět'ít'ě // pă zēzít'ě // ai jmpl'ětít îη seépt'ě / sau î...sau în cînĉ //
 îη cînĉ jerá mai oábl'ě / și-η seépt'ě jerá mai latúță / trăbă făcú cu ĉucaláuo /
 ō făcút // și l'ě l'égăt / múl lúcrú-o fost // pierzारे d'ě vriēmje //
 [Da' când avea femeia multă cânepă, făcea și șezători sau clacă?]
 númaid'ěĉit // și ș'ěrgătōāre / ší fățōāiě / și lipid'ěu // ší cămēsșă
 și...tăt o fo făcút // da o fost on timP / că ší súcñă juos // 15
 [Tot din cânepă.]
 dá / făĉéi / îη trîi íță // îη trîi íță s-o făcút //
 ["Fărbuie"] 20
 dá / l'-o fěrbuie //

[Aceeși]

n-an strînsu-ně

- n-an strînsu-ně / dkóră n-am dus únd'ě-î mai oleág d'ě jēntru / t-adú
 și... / bá la noj iće jerá tímpu d'ěmúlt // că părîntî / acéla nam ...acéji-s
 oámiñ... / cu-acéj ně put'ém să ně încuscrlăm / ĉeijálț nŭ-s oámiñ d'ě
 háznă / [...] sau că-s sārăș sau că-z bejiv! / sau că...no! // zíce "nq-acéla [r]
 acéla dîntre... / ám cu ĉíně să m-adún // nō! cu-acéj n-ám cu ĉíně m-aduná
 / joj! d'-acólo t'ě duș și ja d'-acólo já fátă" // or o fo búnă / or o fo rá // k'/t'-o
 strîns părîntî și / [...] mai rđău cu rál'el'ě ca róbu cu hárál'ě // 30
 [Unde te-ai cunoscut cu soțul?]

păi iel ȝ-mblăt / nu m-anđus ȝo după iel̃ [!] //

[Numai feciorii umblau.]

îmblá fećóri cum! //

[Și!]

5

ei! n-anđstriņs // în ánu ĉiņzășșeșă // mh-anđcumpărát o sumhíțǎ mai
míndrǎ / și...mh-am luá pǎpúć im pt'icóriě și / mh-anđcumparát cǎ / dar am
fost ...orfánčǎ // și mh-anđcumparát șeriņčǎ / d'ě fiđút miriásǎ / la iei o fost
zǎčǎ cocóh / la noi o fo pátru cocóh // n-ám avút avlérǎ níc unu // táta...

[V-a trimis pețitorii?]

10

pețitȝóri am avú mūł / și nu mh-o plácút / únū...ieráj d'in ápșǎ d'ě
mhíłzoc⁹ //

[Aceia-s pețitorii, care vă cer în căsătorie.]

îņ cǎsătorii dǎrǎ / acēja-s pețitȝóri / cáre in a pețí / și zícē cǎ sǎ t'ě
iēie-ņ cǎsătorie

15

[Cum au venit?]

áp-o ģinít tǎt'ě hámuril'ě luĳ / șógori luĳ / noi / ȝo ca și n-am pĳa vrūt /
c-ápōi...o zís cǎ n-oĳ fi bajucorítǎ / nu m-a ucíd'ě / și-ĳ blīnd și-ĳ d'ě oámiñ
mǎri / și bíh-o fost // am pĳetrecút // am petrecút și-m bđ'íně / și-ņ rǎu // mai
múł rǎu // cǎ... / cuņ sǎ zíc // am avú tǎtǎ // táta ō fo biťác // o zǎcú pǎ pat
20 / zǎcē-an / zǎcē anĳ și pátru lunĳ // ș-am avú și cocón // ș-o trǎbuiĳ ș-a lucrǎ
// ș-o fo grĳeĳ //

[Aceeși]

ȝo-ĳ murí

25

máma o țásút // țásút pīzǎ / ō pus pátruzǎj d'ě rífi // sǎ numeǎ // ca și
pátruzǎj d'ĳ mítǎrǎ / și máma...plīņjǎ / și sǎ cīntǎ // noi sǎ cīntǎ [ε] // ȝo
fǎcám țǎĳě [-țevi] d'ě țásút // ģerám d'ě nóđ aĳ // și ȝo-am întrebǎ pǎ máma
// "mámo! dip ĉe plīĳi? // dip ĉe t'ě cīņț? // nu mh-o vru spúně // lō zī
"mámo! ȝo nu mă lǎș d'ě grumázu dumhítál'ě púnǎ nu mh-ĳi spúně / cǎ dip
ĉe?" //

30

o zís..."cum sǎ nu plīņg / ȝo-ĳ murí / și mă ģiñđés cǎ ĉe t'-oĳ fa?! // cǎ
tu rǎmĳi mhícúțǎ" //

"ě! n-oĳ murí màmó! / cūm sǎ morĳi?! // ȝo nu t'ě las sǎ morĳi" //

"ei! mǎri a mámi" /

și cum o gătat t'ăra / amú cît maj t'ăřă ȝ-avút înt-acéla an / nú jîn
sáma // núma o săptămíñă // maj cît // și cum o găta^k/t'ára / la dóő
săptămíñ o murít // o murí // núma-ȝ_săptămína pářt'iluⁱ // ná! / o mùñt /
am avú frát'ě / táta la ajeřta / ĉe sînt'ěť îñ_cásă // ásta-ȝ hěpót // jerá maj
bătrín / ĉe fu prímăvára / toámna s-o-ȝsurăt / ř-ieráȝ_cu jeȝ // cū...m-am
îñțăl'ěs tárje bdíñě cu nóra / cū... / cu feméja frát'e-mhu // m-am îñțăl'ěs /
ř-am petrecút așě pîn-am fost máre //

[Câți ani aveai atuncea?]

nóuă / náo / nóo // n-am fo d'ě vő...pátrusprăeĉe aȝ / mh-am^ȝ lucrát
jo^ȝ //

[O înmormântare cum se face pe aicea, "petrecare" cum se spune
pe aicea?]

tot alíta-ȝ // ři mormîntári/ mormîntăre-ȝ măȝ...calificát/ maj frum^ȝós //

[Cum se zice pe aicea?]

la petrecăre / și la mormîntăre să zícě // á cum să zíc! / care să
pocăjíz / d'ě adivăr / [e] jeȝ zíc la mormîntăre // și d'ȝ jěřti zíc la petrecăre //
petriĉěre ři...mormîntát / ř-àřă // i să cîntă / să cîntă / ři-ř cîntă ři năcăzu /
ři b/d'ě...ři ĉel'ě búñě l'ě pomíñě / ři ĉel'ě řăđ'ě / ři /... b/d'ě n-o trăi^ȝ
bd'íně / zícě că

d'-aȝ fo búñă /

d'-aȝ fo řăđ^ȝ /

tăt aȝ fo bărbátu mñeu / ři...

jártă-mă / soříĉě pă míñě că

an^ȝ trăi^ȝ ři rău / ři b/d'íně /

ři nu n-o maj řtiú nímeȝ //

îz^ȝ d'ě tăt'ě řĉelurí'ě // íņsă...i baj că...îl duȝ la mormînt^ȝ ři ĝi [-vii]
fără d'ě jěl / [...]

dacă sîn^ȝ îñ^ȝ ř'ějě / să púñě lumhínă // ři dacă je-ñ^ȝ...no! / řz^ȝ
mártorí a lu jehóva / nu púñě lumhínă // pántru că îñ^ȝ l'ėja ásta / ř'ėja
pocăíñță / îñ^ȝ l'ėja mártorúlúȝ lu jehóva / jeȝ nu să crĉed înt-acée //

[Aceeși]

I'ę-aj prănicát cu pránicu

[Ce este "pranicul"?)

pránicu-ǰ ǂ/d'ě l'ǰémn //

[Cum arată?]

aćéla ćǎ o pránicát'

[Rufele?]

5 rúfil'ě // ćǎ rúfil'-ajǎšt'a...ajǎšt'ě / atúnće nu ǰereǎǰi.../ dac-aj vrut
sǎ...ǰpǎǎǎ! / trábuǰa a púně-nt-o rándǎ / a púně ćenúǰǎ //

[În ce?]

10 înt-onǰ_sǎcúǰ / no! dac-aj vrut / înt-onǰ_sǎcúǰ no! // sǎcúǰ a puńě...sau
ûnt-o ǰerínćǎ / ći ć-aj avút // aj pus_î ćenúǰǎ / ǰ-aj l'egát-o // ǰ-aj nǎpust'ít-ǰ
uńćrǒp // în ápǎ // aćée o ǰiert / ǰ-o scurs // áp-aćél'ě o rǎmǎs acólo... /

[Apa.]

15 ápa o foz_lúćě / ǰ-aj scós-o ćenúǰ-aćée... / ǰi-nt-aćée ǂ/d'-aj avút om
pt'ic d'ě sopún mai...mhe! l'-aj spǎlát / ǰ-l'-aj pus înt-o bǎrbǎntǎ / l'-aj pus
în bǎrbǎntǎ / aj împlú_bǎrbǎntǎ / da dǎćǎ l'-aj spǎlát cu_ǰ_rǐnt /...ǰ-àcólǒ aj
pus deǎsúpra ćenúǰǎ / ćenuǰér! / ćenúǰǎ / ǰǐ sǎ cam strécurǎ // ǰ-aj turnát
uńćrǒp / aj turnát cǎldúǰǎ / ápǎǰ mai_îńfocátǎ / mai_îńfocátǎ pîn-o hert //
20 dac-o hert / tǎt aj turnát mai vǒ [k] d'i vo dǒo ǰorǐ // aćél'ě o stat îńfocát'ě /
lúćě / d'in ćenúǰǎ dint-acée / ǰ-ápǎǰ l'-aj scǰos / dupǎ će s-ǰ_rǎćít // mai d'i
ǰel[-abia] cǎldúǰǎ // ǰǐ l'ǰ-aj pránicát // cu pránicu // l'-aj bǎtućít pǐńǎ... /
care-o fo slábe núma o sǎrít / núma s-o-mprǎǰtiját // [!] ǰo ǰtiu...cînd am
avút...prǐmu cocón // ápǎǰ no! / n-o fost aǰǎǎ... / am_ǎcút...sǎ_ertǎz
rǎńzǐl'ě...dím_mǎǎ bǎtrǐńě // ápǎǰ ríd'ám ćǎ ǰǐ mǎmǎ...lu nútu¹⁰ ajǐstúǰa /
25 ǰ-áj_lùǰ aǰǎ / c-am avú_deodátǎ / pǎǎ tǎt an_spǎlát / tǎt an_spǎlǎ_rǎńzǐl'ě pîn_
n-am rǎmǎz_núma cǐt'ě cu-o bucǎǎǎ / tǎti s-o rupt... //

[Aceeǎǐ]

an_rǎmǎs_sǐńgura

30 ǰǎǎl ǒ stat cǐt o stǎt / pǎ noǰ n-o lǎsǎ_la on_ńǎm / o ńńít / s-o-ńsurát // a
dǒo_uǎrǎ // ǎ_luǎt o fátǎ tǐnǎrǎ d'ě ópsprǎćǎ-aj / ǰel spuńǎ máǰt'eha cǐnd_a...
trǎǎǎm noǰ / ápi ǰa-n spuńǎ / zǐće "ǰǒ núma ópsprǎćǎ-aj am avút // c-am
inít dupǎ héni-ǰ" // cǐnd_erǎ la mǎrítát / ǰo sǎ mǎ mǎrít zǐćǎ // "ǰǐ ćǎ dǔ-t'ě /
će mai aǰt'éptǰ / ćǎ_aj dǒoǰ_d'ě aj! / da nu mai k/t'ě duć?" // spuńě "dǔ-k/t'ě
/ ǰo-aveǎám ópsprǐzǎće ǰ-am ńńít dupǎ héni-ǰ / ǰi voǰ ǰerǎz_dǒo cućoǎńǐ" //...

no! bun¹¹ // s-ō iṅsurát cu je / ș-o trăií_nú múlt// dójsprêeĉ-aj / cre_c-o
trăiít // ș-aveă pátru cocón! // cu iěl / ș-o murít și iěl / o murít sóra mai
naiínt'ě // doámhě ferêșt'ě! / cíd_d'ě máre ístóre // dá_păi cít! //

[Vai de mine!]

o murít je // aveă ĉisprêĉe-aj // trăiém / trăiém / amîndóo / ierám 5
surór! și / părínț! no! // máșt'ěha și táta / aveă și je / mhiĉ // cînd ierá la
ĉiṅsprêeĉe-aj amú iă sã-mbet'ějě//k-erá bjet'ágă / sĉa atúnĉ că...d'-a-
prînd'ěrje d'ě cl'ěj // no! cuṅ_să spuñě / amúja nu știu / da atúnĉ căpu c-o
dureĉe // și n-o mai dús-o necărí / nu știu cum o l'ěcuiít-o acasă / c-ō...ș-o
murít și iă // aṅ_rámás síngură // no! aṅ_rámás síngură / și o_ovút jej trej 10
cocón // táta cu máșt'ěha // cîṅ_s-o-mbet'ijíși táta / s-o-mbet'ějít / ș-o bolíd
d'ě toámná / așá d'ě lã...sãmmñihàj / sãrbãtoáre-acéee or cumvá /
pína...întíj îm_póstu máriě / dumínĉă întíj / îm_póstu máre l-am îngropát /
vîñer! sár-o murít / și dumínĉă l-am îngropát // ș-ãm rámás // sí d'ě iěl jo 15
// ă_rámás și d'ě [k] fářă máma / fářă tátă / sóro_ó murít...mășt'ěha aveĉe trij /
cocón // sí_ṅc-o rámás și cū_únu / sã jertát îm_pínĉit'ě // amú la șĉept'i aĵ /
șĉept'i aĵ je n-o avút / da cînd řerá sã rãmîiě š/d'ě bd'idă / rãmîñĉé iṅcă și /
cū_únu-m_pínĉit'ě // dã slábĵ_ierám amîndóo // can_d'ě zhĉcáz / d'ě
supărári / d'e grĉeotát'ě / tátă iárna...am stat lîṅgă táta // sã-l iṅgriím // d-ápi
n-o fo mod a-l / n-ó_fo_mòd / n-o-avú_l'ac // n-o fu mod / no! / sã trăiáscă // 20
o murít // ș-ápă iěl o murít túma / l-am îngropát întíj îm_póstu mári /
dumínĉă / și ja vára / iṅ_zúyã d'ě símp't'/kétru o nãscút iáră om_băiét / la
șĉept'e-aj // ș-aveă trij băjés_ș-o fátă // númai // no! acĉej mñi-s frățî // că trăjés_
tăj // [...]

je cînd aveă ĉej pátru cocón! / nú māj je múlt¹¹... ámu jo sã mă 25
mărí / mă mărít // c-amú je vreă s-să mărít'ě și iă // k-erá tîñără // aveĉe
tréjzășĉin_d'ě aj núma // je așĉe spuñě // cînd ier-amú văduuă cu pátru
cocón! // sã mărítă a dóu_uără după feĉór / únu la părínț // únu-aveă / ierá
la părínț feĉór núma // príma dátă iă fátă mére după văduuár! cu dóuă 30
cocoáně / și mai bătrín ca je / nu řtu cu cît o zís c-o [ε] iă-mi povesteĉe /
c-amú nu řim_mínt'ě / tát'-am ujtát //

mărcúța marína a luĵ ijon a mîtruluĵ a lu ijon a dokířĵ
șásăzășĵùnu [de ani]

amúja cum?! / să zîcă c-amú bosărcăie nŭ-j / amú bosărcăiil'ë
 s-ajest'ë / je lúmea-ntreágă // care ímblă pă dóo pt'icŭórië / să ertát // da //
 da amúja zís_că nŭ-j // núma tát o fo B/d'ëmúlt / amú d'ëmúl_núma s-o
 5 grájí d'ë fáta pădúri / d'ë ŭómu nópti / d'ë hëcurățăh-acèj d'ë bosărcăi /
 d-ape-amújā ves_cît-ar si...

[Ele veneau prin pădure sau pe la casa omului?]

păi să-ntimplă că inhé ší la căsa ómuluj // ší strígă / zîcă că "ioi! d'ë
 mínë-amú ástă noápt'ë la-m [k] mhëz d'ë nuópt'ë o-ihít hëcurățăhā / ș-o
 10 strígát la fereástă ší / nŭ-j slóbod să răspúnș / că t'ë strígă cînëvā / că k/t'ë...
 t'-ajúnjē / no! // ca și k/t'ë je buólä // t'-ă șáză [k] t'ë șázată zîcē // cã...jerá
 omú blet'ág // feméjē o cē jerá // cā "nŭ-j slóbo_să răspúnz" / t'ë strígă
 cînëvā la mhëz d'ë nuóptā / da cum! // d-ápe-amú nŭ //

[S-a ntâmpat "să săgeteze" pe cineva?]

15 nŭ pëj d'ëmúlt așă o-s_că // d-amujúca ști d'ë cîn^d știu / n-am au-
 zít // [...]

ŭómiñi care spuñē cã_erá ca ș-ō òri⁵/cē cāl / sã_vid'é ca on_cal máre
 alb // ș-așă o trēcú_ca on_vînt núma // și l-ō...așă l-ō...ngreșoșát / q-avút o
 spáimă d'j iël // cē [-zice] "cîn m-an_dus nuápt'a pîm_pădúriē o m-an_duz_
 20 nuáp^k/t'a no! / ā_îmblát / ș-o vîhít ōn_cál / máre / ș-așă o fost on_vînt" / că
 maj...nu l-ō dá^d_jŭos // și i s-o făcú_d'ë rîău / și no! s_că cã...acēe-o
 fost...bosorcăie // [...]

[Erau oameni care conduceau lupii?]

atúnj'_d'ëmúlt zîcēē că jerá // jerá fiméjē / o jerá [ε] ŭom // tóma
 25 acóal'ë ni! nu d'ëpárt'ë hotáru-ajësta / la noi / túm-acuó'l'ë... / cum aș [ε]
 jeșit asáră-m_pădúre / ší cum_e cás-àsta nóð / jerá o bábă // bătrînă // da
 jerá iā /no! diñ_sátu-aestă din...apșitā¹² / diñ_voditā¹² // și jer-àmú io știu
 văduă // și zîcă / ímblá în tát'ë nóptil'ë ímblá // mblá / z_loa o bótă și
 mereá tá_nuópt'a pă la mhëz d'ë nuópt'ë trečă_hotár acólo / i zcā-n
 30 dîmbŭóu¹³ // zcā "l'ána a hrîéțuluj ímblă nuópt^k/t'a cu bóta / cu cočórva //
 și ja ādúnă / éste [-astea] bosărcăiil'ë... / no! cum is ?! // cē sã...măr! / cu
 brășt'el'ë cum să spun / ħarapájil'ë așél'ë // n-ar aveē put'érle // zîcă k_e_je
 l'-adúnă // ș-ímbă / ímblă nuápt'ă // no! io știu / puát'ë ja a_mblát / io
 35 nŭ...mă k/t'emeám d'ë je // jerá o bábă bătrînă / erá văduă / bărbă_n-aveá
 / aveá dóo t'él^k/t'ë // ší tátă lúmea spuñā "àn_tîñkinát-o ástă nuópt'ë" / s_cē

"amú sǎ dučǎ la dǐmbóu pǎ la mhez d'ě nuǎpt'ě" // o' "an_ tǐnkinát-o amú sǎ dučǎ-ŋcólo" / ápǎ ię sǎ vléd'ě c-o zis că ierǎ...ierǎ [k] nú ierǎ curátǎ // o-s că iǎ adunǎ ĉ -adunǎ // ĩmblǎ úna noǎpt'a cu mǎtura / cu cočórvǎ / ě/d'ě la fȳoc // ě/d'ě la cuptjór // cuŋ_sǎ spuňé // cočórvǎ d'ě liemn // cum_ erǎ // d'ěmúlt // ě/d'ě iǎ Ńtiu că sǎ grǎie că iǎ ierǎ...nu ierǎ curátǎ // că iǎ adunǎ čevǎ / aveǎ //

5

[Lua laptele la vaci?]

Ńi_ loǎ lápt'ěl'ě la vaŃ // zǐčǎ că loǎ lápt'ěl'ě // sǎ povesteǎ aiǎsta //

[Ce făceau sǎ vinǎ laptele la vacǎ?]

iōi! če făcǎu... // ĩmblǎu Ńi d'ěscǐntǎu // la bǎbe / ŋblǎ Ńi cătǎ bǎbel'ě // care Ńtiu a d'ěscǐntǎ // pǎ sǎrle / pǎ aju / pǎ ápǎ / Ńi dau la vacǎ // no! //

10

[Zicea că mulgea printr-o potcoavǎ, cum era obiceiul?]

zǐčǎ că muljǎ pǎ čevǎ...vrǎjǎ // pǎ čevǎ // sǎ [k] sǎ iǎ lápt'ěl'ě / da iō n-ǎm făcút acél'ě / n-ǎm vǎzú / nu Ńtiu // [...]

15

[Femeile care luau laptele cum se numeau?]

tǎ_bosǎrcǎj //

[Tot "bosǎrcǎi".]

tǎ_bosǎrcǎj / da ierǎ úna / acól'ě i_izv_ŋóru-aiésta // tǎt o bǎbǎ a lu grigóre // Ńti uŋ_ grigóre a íiculuj / ię [k] ię ierǎ numít-acóal'ě / c-o loǎ lápt'ěl'ě // ierǎ...vorbit // [ε] pǎ cǐnd o mú [k] n-o putú_sǎ moǎrǎ // cǐnd_ erǎ bǎtrǐnǎ nu pu^k/t'ě murí // Ń-ápǎj tǎ_strǐgǎ că númaj "lápt'ěl'ě lápt'ěl'ě" // aŃǎ iō n-ǎm fost acólo sǎ vǎd / da auzám lúmeǎ grǎjǐnt_ / că o-z_cǎ n-o putú_murí // da [ε] iǎ o Ńtiu a luǎ lápt'ěl'ě // bǎb-acéę / táre ō...vrǎjǐt amú / cum / cǐnd o vǎzú_vǎca / gǎta iǎ o Ńi luǎ_lápt'ěl'-amú cum // no! Ń-atǐta lápt'ě o-avút / Ńi groŃt'ór că dumňezǎu ápere! / nu Ńtia če sǎ făcǎ / Ń-ǎlta vacǎ nū aveǎj nimňig / nu da nimňic //

20

25

[AceeŃi]

iěl aŃǎ zǎ/d'ǎrǎ d'ě muǒr^k/t'ě

Ńi_ ierám^c cū...čoconu acéluja fečór če trǎie ĩn černǎút // lǎ crǎsnuiésc¹⁴ / sat // čél maj máre bǎjét nu-i acólo // iǎ-i ĩnvǎtǎtuǎrié/acól-o lucrǎ_Ńi iěl / o lúcrát ĩnvǎtǎtǎór / s-o strǐŋs laoláltǎ // Ń-ápuj ierǎ frǎmoŃél //

30

lučél / lučícu // îl aveá acóal'è / ší maj au um_băjět amú acólo d'è cînd îs /
 d'odátă cu andrúşa // şî sam [=stam] cu váca acóal'ě la drŭm / cu jel îm,
 brátă / că nu-l lăsám d'è la súflet / täre l-am ibd'ít // ş-îñe o fîmĕjĕ...ş-încă
 să opréá cu míně / şi-i dă...o boábă // o bomboánă d'-ásta // cum spúñez,
 5 dumávóástă // i da o boábă / na! "čĕ-ĭ ásta? / i fátă / o fečór?" /
 zĭk-"e fečór" //
 "d-a cuĭe?" / sĕe "că-l űĭ-im_bráťă" // [ɛ]
 "tăt a fečóroluj" // n'vĕsti //
 "na-ĭ! cĭd_d'ě frumós / ma [=numai] să creáscă máre"// şi-ĭ dă femĕja
 10 o boábă / să dúče hăt // da jĕl...sta-m_bráťă / şi stan_cu váca / şi
 erá...dumíñeca aşă d'ésáră // ĭa o coborá dim_plăjút¹⁵ / mereá ű_vodíĭa¹⁵ /
 c-acólo ĭa o trăĭit // stăm acó_númai cu váca / in acásă / kĕ_ĭejĭ nu ĭerá
 acásă / nóra // nu erá acásă hĕvástă / cu jĕl / cu bərbátă-su // ĭerám ĭo
 númai cu ĭe / vára / ş-in acásă / şi jĕl aşă zĕ/d'áră d'ě moŕk/t'ě ! // [ɛ]
 15 ş-avém fát-ásta čĕ-ĭ la kĭşináŭ / ĭerá ĭa maj tĭnărúcă / şi ĭerá acásă vára d'ě
 lă...învăĭtŭră / ĭerá ca şi-n ótpus^c // "čĕ să fáčĕm ilĕá? / zd'/ġáră / lučícu /
 zd'áră ĕ/d'ě moŕk/t'ě / zdáră lučícu pĭn_nu ştiŭ čĕ na! / čĕ să fáčĕm?!" // ší
 ħaj fug la bábă / la ačĕĕ / şi ĭ-o stĭŭs noĭ / şi jĕl aşă o fo ĕ/d'ě ĕ/d'ěokĕt /
 ĕ/d'ě doámñĕ ferĕşt'ĕl / că númai dácă nu mereám mureĕ cocónu / [...]
 20 [Ce sunt "noi"?]
 báb-ačĕĕ ę-o luat ápă / cu paháru // ş-ápăĭ acólo ĭe mĕre púnĕ
 cărbún // d'ě la foc // űĭpă cărbún / nóo cărbúnĭ / ştiŭ că // şi-ĭ númără cum
 ĭĭ ĭe d'e la-nčĕpútu d'ě la nóŭă / pĭnă la únu // ş-ápoĭ únu / níč_ŭnu spuñĕ
 // [!] āş-auzám că [!] // no! şi ĭ-o spus_ă...şă ápă sfintĭtă / d'ě la besărcă / d'ě
 25 la pópa / ĭ-o pus tăt îñ acólo // ş-ápo ĭ-adučăŭ_şĭ /-l muĭĕm / i da ol'ácă...cu
 zimínicu / d'ě trĕ_vòrĭ / trăbŭĕă să-ĭ dăm să béje / aşá núma să-ĭ udám
 olĕácă-ŭ_gŭră or / cu paháru / aşá [ɛ] ņ_ŕoáta paháru-ĭ / d'-acóal'-o dátă /
 maj d'încóá o dátă / maj dîncóá o dátă / aşá_al'ácă // să ĭĕje-ŭ_gŭră // ş-a-
 muĭĕ pă lă...kĭčŭăre / pă la mínurĭ / pă la-ŭkĭjetŭrĭ / pă únd'ě cum //
 30 [Şi dacă mai rămâne apă descântată ce faci cu ea?]
 trăbŭjă s-o űĭpĭám óáreunĕvă / orĭ că sŭs / zĭčă pă strĕşina la cásă /
 da / únd'-amú / no! n-ajúnş_s-o daj sus / orĭ că pă...űĭĭñĕle la úşa // no! //
 [Aceaşi]

șeș-am avút // únu mh-o murít încă // a avút //

[A murit la naștere?]

nú / ierá...d'ě toámna ierá născút / și pînă-n iarna / cã februaře-așá
oárecum o murít // an_ trudit ol'á cu iel / da cum //

5

[A fost beteag?]

o-avút aprínd'ěrfe / o zis¹⁶ // da őrá...aveém aista fečór / če-ı la
černăúz_ mai naiınt'ě / d'/górge / ș-ápăi aveám o fátă anúță la doj ai // ierá
doj // ș-al tréi'eă aveám acéla č-o murít // iuón ierá // șī l-am născút / și
bătrínu / bărbátu / ierá la lúcrı / la obórcă / cum să spuně / a stríjě máláje
la ucraína // p-acólo/ pîn_ rusíě nu! pī ucraína/ amú ę-ocraín-ăsta //nú_ er-a-
cásă / ió dumíhěca l-an_ născút acásă // și_ iel o inít / ș-o fo bdíhě / da așă
ierá š/d'ě būn / că párcă nu ierá nič únu / álți care-s čínš / ca și cum erá
acéla // dumítru // da frumyós / á iel ierá mǎi / mai bd'íně // ierá górge / și
iel [ε] ierá bu [k] tárle bd'íně // núma o dá / muțămní lu dumhězău //

10

15

c-avém únu táre cumsăcáde // dă acéla ęerá încă mai mındrı / zícē bătrínu
"mai mındrı ca iuón aistéa níme nú-ı" // și dup-acéee mǎi doj am avút /
fečórı // da níme n-o fo ca acéla // zícē iel no! o inít / ș-ierá bucuríě / ierá
bun / cín înt-o sîmbăta zícē că číně [k] sîmbăta să-mbęet'ęjęšt'ě / níče nu
să lecuįęšt'ě // zícē că kār muáriě // așă să grăiě // ierá acól'ě o doctoríță /
așă / la félșerkind / nú-ı...bolníță la noi // da trăiě acól'ě nú d'ěpárt'ě / io
táre bd'íně dučęem cu ie // acóle túma la cortílă ierá jă / fátă // da din
húst¹⁷ / túma ierá jă // rusóá [k] rúscă // ucraíńcă d'-ásta // ię mereá acólo
la on_ cumná d'-a mheu / să d'áię inęctı // íhě / "če fáče iuón? // ioněl" // zíc
"če fáče oleácă îm_ par_ că tușă" // ólea // pă ie o kema // íhě ja la nyoı /
sîmbăta ja tá_ imblă la noi / atúnča nu ierá rádeo / aveám rádeo d'-esta d'im_
batarıı / da mǎre / o-adus... / ca și róš/d'ina / cum să numeę // d'emúl_ /
bărbátu-o adús d'ě pă la lúcrı d'ě únd'ě l-o luat / așá mǎre_erá // nu ierá la
níme / dă noi aveám // íhě ja la nyoı / și hai iel ierá...î_ leágan // d'-acéla
d'ě l'emn // da-l puńám núma ca să-l l'ęgánám cã d'ě če să-ı hıjě mai
bd'íně / nu cã_erá táre rău / da cum să-ı fáčem cã... mai bd'íně să-ı hıjě
pîntru iel // ierá iel bunút / mındrút / ię_ă...dá níšt'ě pt'icuri / d'ě túsă // că
iel tușá // i spuná io // și_ ı-a da pt'icure_ acéj_ întrej / dint-o iogút-așă mńicúță
// și nu o zis ja k-ıo l-ap'ecám // d'ě la képt / n-o zis ęa...múlje-oleácă d'ě
képt / și púně-ı / or o^m_pkig_ d'ě čai // dai o dát acéee / őrá ca ší spırtu //
cînd ı-o dat / iel núma așá s-o scuturát / oliácă / ș-așá l-o loat oárecumva

20

25

30

35

d'ě răău / cînu la săptămîna / símbăta l-am îngropátŷ // o fo gáta // sótu
númaj / maj nu m-o pus pă fŷoc / că jo l-an l'ecuíit aşă míndru cu ŷólea //
nă! táre rău mh-o părút //

[Aceeşi]

5

aćél o fo l'ácu

[Copiii mici de ce sufereau când le ieşeau nişte bubuliţe mici, roşii?
Ce ziceau că au?]

zŷcă că au rápor //

["Rapor"!] .

10

ěi! rápor //

[Cum se vindeca?]

păi spuňě că núma-ŷ cásă să stăjě la căldúra / [ε] l-îmbrăcáŷ îŷ róşu
// îŷ hájănă róşă / [...] ŷi nu mereá nicărí cu jěl // únd'ě! // eŷ doámňě! // noŷ
d'émúlt únd'ě! / mereám ŷ [k] an trájíit acólo-n izvŷór¹⁸ o dátă / lă sócri //
15 pînă am făcút cása acóal'ě // ŷi jerá bŷet'ág acéla cocón maj máre / górgę //
ŷ-jo cobór cu jěl / da atún nu-mblá aotobús / jerá maşíní / lucrá isprómu¹⁹ /
ŷ-jerá maşíní acóal'ă cu l'émňě // stam acólea la drum / cu jěl îmbrátă / ca
să mă duc únd'evà // d'ěpárt'ě / la dóctor // ině bába acéj / cum îs spun /
că bábile-ęste / ęle múlt'ě o ŷtiú / spuňě "da únd'ě t'ě duć?" /

20

ŷid'am jo acólo síŷgură cŷ cocónu // "mă duc că-ŷ bet'ág"¹⁹ //

"únd'ě să t'ě duć?!" //

"mă du cu jěl / că ór!únd'evà la dóctor îm bŷscóŷ²⁰" / orŷ úňe jerá îŷ
slátină²⁰ / orŷ únd'ě atúnć // că nu jerá bátir únd'ě îŷ cáre sát jerá/ dóctor //

"aj" zŷce "nú t'ě dúćă" //

25

"d-ápŷćě să fac?! cuŷ să mă-ntórc ęar în dŷal acólo cu jěl? / no! cŷm
că-ŷ d'ěpárt'-acóalea a suŷ" //

"t'ě du acásă" zŷce / "ŷi t'ě prínd'ě d'ě póstu crŷci // pîntru jěl // că-l
eŷ postí îŷ fięcáre an / cîn îŷ póstu acéla o săptămîná / ŷęásă zŷl'ě / ca
dumňezăŷ ŷ-a da-ŷ lŷj sănátát'ě / ŷ-aj l-a crięŷt'ě máre ŷi / jěl n-a hi bŷet'ág"
30 / maj! ŷi mă-ntuârŷe bába / cŷ príćína / cu-acéj // mă duc acásă / ŷ-jo m-am
priŷ d'ě póstu crŷci pîntru jěl // cînd jerá jěl mňic / că jěl áre amúŷa
dóozăć / tréjzăć ŷi ŷopt d'ě aj // no! // ŷŷ [ε] jo-n tát ánu am sã...înaŷínt'a lu

dumhezău jărtă-mă doamnă! că grăesc păcăt'ě / că păcătuiesc că cum
jēs...póstu-acĕla // ș-jo mai mult cu jĕl nu m-an_duz_nicări // mai mŭlt jĕl
n-o fo bĕet'ág // dumhezău ști că pîntru acĕe nŭma jĕ-am socot'ít cã...jĕ-
ștĭu // no! și nu m-an_dus cu jĕl // [...]

[Se mai umflau copiii mici la gât, ce boală este aia?]

5

ĕe! c-aș-amŭja / cuŭ să spŭnĕ d'ě mondŭl'ě // ápĕj ĕe făcĕĕ
atŭncă // jĭ făcă tocănă / sã flá / făcĕă tocănă / hĕsărătă / cãldŭtă / rărŭtă / și
puhĕŭ pă ō rãndă / și l'ě lipt'ĕ acóluca / să-ŭcãlzãscă / ca sã l'ĕcuiãscă //
na! //

[Se făceau bine.]

10

pĕi să făcă bd'ínĕ // bol'ĕ cĭd'bol'ĕ / dŏmĕ! / poăt'ě și mureĕ d'în-
t-asta jo știu! // și cãrĕ scãpá / și zĭcã c-acĕl o fo l'ácu /

[Cu ce se putea vindeca mai demult când se întepau oamenii?]

puhĕ óricĕ frŭnțã / oáreĕ frŭnțã puhĕ / òricĕvã lipt'ĕ p-acólo //
orĭĕ cã frŭnza tăjetŭri / zĭcã / frŭnza beșĭci / óricĕ tă d'ě pĭm_pãdŭre / ĕe
burĕán și / puhĕ acólo / ca să vĭnd'ĕĕ / ca să ŭșt'ě //

15

[Aceași]

nŭ trĕbŭjĕ a lucrá ĩn sãrbãtoáre

[Se zice că nu e bine la sãrbãtoare sã...]

la sãrbãtoáre ĕĕ să spŭnĕ / cã nŭ-j bd'ínĕ să lŭcri / ca să jĭ
sãrbãtoárea // cã dác-aj lucrát / aj...priĕinã / aj priliĕj // aj ĩntĭmplát ĕevã //
no! / c-așá ș-amŭja la noj acóal'-o femĕge / túma acóal'ĕ-ŭcãs-àșta / jĕrá o
sãrbãtorĭtă / sĭmbãta //...jã nu știu ĕ-o făcŭt / o lucrát // sã_ertát! o spãlát ĩm-
pãre jĕ zĭc // ș-o pt'icát așá cu fáta-ŭsus / dă jĕ_ĕ zdrãvin-așá / tĭnãrã // cã
n-áre pátruzãj d'-aj // ș-așá s-o tunát acólea la spátã / c-o fo mãrs ĩn rajŭón /
c-o gĭnd'ĭ cã poăt'ě cã ș-o rupt mĭna // ș-àpój no! ja cam [ε] o zĭ "am spãlát
sĭmbãtã // ínĕ" zĭĕ "cumnátu-mĕu / ș-o zĭs <<ĕe lŭcri? anŭ?>> // spĕl
/ <<d-ápã ástãș ĩ sãrbãtoáre / tu ástãș spĕlĕ!?!>> // d-ápŭi n-am șt'iút //
n-am fo la bisĕrcã" / zĭĕ "n-am știút" // jĕ cĭnd o dat așĕ / s-o așternŭt cu
fáta ĩn_sus / áșá s-o tunát acó'l'ã cã...așĕ nu ș-o putŭt adŭĕĕ mĭna pĭnã
lã...pĭnã la gŭrã // fĕt'il'ĕ o kĕptinã / sã jertát / kĕ ja nu put'ĕ // au zĭs cã
n-ŏ...dip ĕ-o lucrát // o lucrát / cã doárã ja n-o știut / cã-j o sãrbãtoáre / și
nŭ trĕbŭjĕ á lucrá // ĩn_sãrbãtoáre //

20

25

30

[S-a făcut bine?]

ă! comprjēs núma cu palíŋcă o pus / ŝ! cū cēva spírțur! // da // c-au
zīs dóhtoru că nu-ı impușcát cōntu / nú-ı / nū ie crepá / nu ı̄ hēmńícă /
númaj ie tunátă táre //

5

[Aceeși]

mń-am făcú hóre

[Nepoții vorbesc românește?]

đ/d'ě úhđ/d'ě?! // d'ě únd'ě! // ı̄l o zīs "mámo! ı-oı dúčč / l'ę-oı lășá
la dumátă / să-ı ı̄ŋviét / pă ı̄j bătır să ŝtíıě" / d-ápăı nu ı-adúčă că...ı-o duz-
10 la máma ı̄eı / cı̄nd ı erá maj líberı / ŝi amú / băjētu mére pă clása tréjă /
amú dácă nu-ı ı yár-àsta / ı̄ără să-nčēpe / túm-amúja / óșcola / d'ě la-ntíie /
da cı̄nd ı-a adúče?! // cın a inı ?! / [...] o inı la páș [-Paști] / ŝ-ápō ı̄ără la
ánu la paș / așá mă cátă đd'ě... / ŝ-ápoj d'-ástă...táre mă usúc ²¹// ...c-an zīs
/ că mń-am făcú hóre / ŝ-an zīs că...

15

crescút-am ŝ-ıo číŋș prunč
văı bd'íně mń-o fosť atúnč //
cı̄nd ı-an cręescút /
mń-o fo táre bd'íně /
da nū / cum mń-o fo bd'íně? /

20

ŝti că nu mń-o fost ușóru /
da bătır nu l'ę-an duz dóru /

an zīs /

că mń-o fos ŝı grıeı / ŝı bd'íně /
da tăț o fo lı̄ŋgă mı̄ně //

25

ŝi cın máma m-a strígá /
dđómhě bd'íně mă aflá //
d-ápę-amú nu mă strígă níčodátă /

máre istóre / c-ápăı...atít'ě compún cıt'odátă / cıt'ě [r] cıt'ě mă fac
ńébună // c-ápęı zíc "uı! [-uite] máma-ı ńébună" // d-ápăı ıo zíc nŋm-a
30 mēl'ě l'ě compún // ŝe m-ō...mı̄ŋcát / ŝi l'ę-am pı̄tręcút // noı /

[Poți să ne spui câteva "hore" din astea?]

aúsı cum am compús // ázı am [ε] compús așę d'espre mı̄ně // c-an
zīs că:

ávút-am ŝ-ıo čínč prunč

o crescút / amú / cum aṅ zîs? / c-amú tă mă zăújt vezî?!

vaj bd'íně mh-o fost atúnĉ / aṅ zîs //

da mh-o fo ři grieu ři bd'íně /

tătă ŷucu pîngă mîhě /

řti că nu mh-o fost uşóru /

da batír nu le-an_duz_dóru //

da batír nu le-an_duz_dóru /

da ĉe [ε] ři ĉe bíhě maj_erá

cîn tă máma mă strígá //

[ε] cîn mă cînt / cînd_îs síngurá / 'ápi-atúnĉe tăti-m_în aşá / atít'a-m_în pã...că

[ε] nu vi l'-aş spúhě d'-amú pîn-astáră / să řtit_cît'ě l'ě řin [k] cît'ě l'ě am îṅ

cap // da ves_ři cînd hě trábă...

da dacă marî o crescút²² /

lúmea d'ě jeî s-o umplút /

cũ [ε] tăř [r] tăř o făcúĉ-o řtiút //

ři lúmea ě/d'ě jeî s-o umplút //

dacă jeî marî o crescút /

dóómhě lásă / ř-aşá-î bd'íně /

ajúnj-o ři jeî ca mîhě //

cînd or hî máma ři tătä /

atúnĉe mh-or criéd'-odátă

cît am fost ě/d'ě supărátă /

dip ĉě n-am fos ascultátă²² /

ř-aşá-î //

[Foarte frumos.]

o zîs că h-e máma // jeî aşá ca jemîhěscu-o zîs // tăť compúně hórî /

ři tă compúně horî / o zîs aşé-î că...n-áre mînt'ě / o zîs că... // no cum să

nu compúj / că am compús d'ě [r] d'ě...àpój iar aṅ zîs că:

ĉihě n-áre dor pă lúme /

n-áre núma zîl'ě búhě /

că ĉihě n-áre dórurî n-áre řăşu //

n-áre núma zîl'ě búhě /

da jo úna l'-am avút /

l'-am putú da ři-mprumút //

atít'a dórurî am avút //

zîl'ě búhě n-ám řtiút

ě/d'ě cîm máma m-o făcút /

ca²² / c-aṅ crescút fără mămícă /

5

10

15

20

25

30

35

aveám dórurĭ d'ě cu mhícă /
 ș-an crĭescú fără mămícă //
 aveám dór d'ě cu mhícúță /
 c-an crĭescút făr d'ě măĭcúță //
 5 da dorú-ĭ d'ě mămă-ĭ grĭeu /
 nu-l ști níme / núma ĭeu //
 da dórú d'ě mămă-ĭ máre /
 númaĭ ĉel ști ĉe nu áre //
 10 tát a mélé'ě le-am compús / dip ĉe...dip ĉe am petrecút // d'ě ést'ě // ș-așă //
 tátă tihěréta meă /
 cu dórurĭ o pętrĭeĉă
 că n-ám petrecút-o // núma tă cu dór / că únd'ě vid'ém / d'ěmúl că ĉihě áre
 mămă / cūm ? să k/t'ě laș š/d'ě dor / ĉin n-aj / númaĭ máșteha //
 15 aveám dórurĭ marĭ și grĭél'ě /
 gĭhăĭ c-oĭ scăpá d'ě ĭél'i /
 da ĭo d'ě ĭel'ě n-am scăpá
 maĭ múlt'ě mĭi s-o adăogát /
 c-amu-a mĭej únd'ě-s?! //
 20 ș-amú ĭést'ě-ĭ ĉás maĭ grĭél'ě /
 că-s dórurilě d'ě prunĉ //
 ș maĭ grĭél'ě ca ș-atúnĉ //
 și grĭél'ě-s dórúrl'ě toát'ě /
 dúĉe-le-oĭ pĭnă la moárt'ě /
 și cu-atĭta an ĭerminát // ș-așĉĭ //
 25

[Aceeși]

NOTE

¹ Numele ucrainean al localității Slatina, raionul Teacevo, Regiunea Transcarpatică.

² Înregistrarea, întreruptă brusc de o pană de curent, nu a mai putut fi reluată.

³ Gest.

⁴ Oțeză.

⁵ Cuvântul este sugerat de fratele informatoarei care asistă la înregistrare.

⁶ Răspunde nedumeririi unuia dintre anchetatori.

⁷ Termenul este sugerat de fratele ei care asistă la înregistrare.

- 8 Gest.
- 9 Comună învecinată.
- 10 Nepotul subiectului în casa căruia se face înregistrarea.
- 11 Tușește.
- 12 Numele (românesc și ucrainean) al satului vecin.
- 13 Nume topic.
- 14 Nume de sat din regiunea Cernăuți.
- 15 Nume de sat.
- 16 Își dreghe glasul.
- 17 Numele orașului Hust.
- 18 Parte a satului Plăiuț.
- 19 Își dreghe glasul.
- 20 Localități învecinate.
- 21 Plânge.
- 22 Oștează.

AGRICULTURĂ

FLOAREA SOARELUI: 180; GRĂU: 133; PORUMB: 110-111, 161, 175, 227-229, 239-240, 333;
TREIERATUL CU CAI: 39-40

ALADE v. PREPARATE DIN FĂINĂ

ALBINĂRIT v. OCUPAȚII ȘI ÎNDELETNICIRI

AMINTIRI: 8-10, 41, 55, 58-59, 64-65, 71, 131, 198-199, 204-205, 248- 249, 278-280, 322-326, 397-401;
cum s-a cunoscut cu soțul: 149, 155-156, 341-342; cum au intrat rușii în sat: 220-221; cum au trecut granița în România: 221-222; ~ despre deportare: 204-206, 217- 220, 223-225, 271; ~ despre foamete (holod): 4, 7, 139-141, 148, 170-171, 205, 270; ~ despre hoți: 10-12; ~ despre închisoare: 224; ~ despre ocuparea Bucovinei: 224; ~ despre răsculăcit: 4-7, 9-10, 122-123, 134-135, 148-149, 171; ~ despre România: 2-3, 42-43; ~ din timpul celui de al doilea război mondial: 42- 44, 225, 289-290

ANUL NOU v. OBICEIURI LA SĂRBĂTORI

BABĂ NEAGRĂ v. PREPARATE DIN FĂINĂ

BLINELE v. PREPARATE DIN FĂINĂ

BOLI LA COPII: 41-42, 405-406 (v. și MEDICINĂ POPULARĂ)

BOSORCAIE v. FIINȚE FANTASTICE

BOTCALE v. PREPARATE DIN FĂINĂ

BRÂNZĂ v. PREPARATE DIN LAPTE

BURECHIȚE v. PREPARATE DIN FĂINĂ

BULGUR v. PREPARATE DIN GRĂU

BORȘ v. MÂNCĂRURI

CAL v. OBICEIURI LA SĂRBĂTORI

CALE PRIMARĂ v. OBICEIURI LA NUNTĂ

CALOIAN v. PRACTICI MAGICE

CARAPETUL v. DANSURI POPULARE

CARTOFI v. MÂNCĂRURI

CASĂ: 19- 22, 40-41, 173-174, 250, 354-355; ~ de lemn: 113-114, 189-190, 296-297, 333-335;
acoperiș de stuf (paie): 20, 114-115, 296; cuptor: 336

CAȘ v. PREPARATE DIN LAPTE

CAȘCAVAL v. PREPARATE DIN LAPTE

CĂCIULĂ v. OCUPAȚII ȘI ÎNDELETNICIRI

CĂLUȚUL v. OBICEIURI LA SĂRBĂTORI

CĂPCIOANCĂ v. PREPARATE DIN PORC

CĂNEPĂ (prelucrarea ei): 57-58, 86-89, 93-96, 120-122, 136-137, 144-145, 162-163, 165-167, 188-189, 251-253, 256-257, 278-279, 298-300, 316-317, 342-343, 345, 380-381, 394-395; ÎNĂLBITUL CĂNEPII: 124, 345; știubei: 125, 163; zolniță: 256-257, 279, 299; ȚESUTUL: 49-50, 68-70, 166, 345; URZITUL: 96-97, 121, 163, 167

CĂRNAȚI v. PREPARATE DIN PORC

CE A FĂCUT SUBIECTUL IERI ȘI AZI: 80

CHEAG: 18

CHEMĂTOARE v. OBICEIURI LA NUNTĂ

CHIROȘTE v. PREPARATE DIN FĂINĂ

CHIȘTE v. PREPARATE DIN PORC

CLACĂ v. OBICEIURI SOCIALE

CLOSCĂ: 193, 364-365

COLĂCEI v. PREPARATE DIN FĂINĂ

COLIVĂ v. PREPARATE DIN GRĂU

COLȚUNAȘI v. PREPARATE DIN FĂINĂ

COMPOT v. CONSERVE

CONSERVE v. PREPARATE CULINARE

CORCOVEACUL v. DANSURI POPULARE

CRĂCIUNUL v. OBICEIURI LA SĂRBĂTORI

CROVEANCĂ v. PREPARATE DIN PORC

DANSURI POPULARE: 182; CARAPETUL: 99; CORCOVEACUL: 99; ȘIRUL: 99

DATE DESPRE SUBIECT: 117-118, 154-155, 169-170, 178-180, 272, 388

DESCÂNTATUL v. PRACTICI MAGICE

DESCÂNTEC v. PRACTICI MAGICE

DESPRE LUME ȘI VIAȚĂ: 118-119

DOIARCĂ v. OCUPAȚII ȘI ÎNDELETNICIRI

DUMINECA MARE v. OBICEIURI LA SĂRBĂTORI

FATA PĂDURII v. FIINȚE FANTASTICE

FÂN: 201-202, 212-213, 226-227, 355-356

FĂNTÂNĂ: 115-116, 133, 282-283

FIERĂRIE v. OCUPAȚII ȘI ÎNDELETNICIRI

FIINȚE FANTASTICE

BOSORCAIE: 314, 320, 338-339, 402-403; FATA PĂDURII: 314-315, 381-382, 402; OMUL NOPTII: 337-339, 382, 402; PĂSTORUL LUPILOR: 378, 402; PĂSTORUL ȘERPILOR: 378-379; STRIGOAIȚĂ: 127; VĂRCOLAC: 320-321; ZBURĂTOR: 169

FLOAREA SOARELUI v. AGRICULTURĂ

FRECĂȚEI v. PREPARATE DIN FĂINĂ

GEANDRĂ v. PREPARATE DIN FĂINĂ

GEM v. CONSERVE

GHIOLMELE v. PREPARATE DIN FĂINĂ

GRAIUL LOCAL: 164, 367-368

GRĂU v. AGRICULTURĂ

HORĂ v. OBICEIURI SOCIALE

HRIBI v. MÂNCĂRURI

IERTĂCIUNE v. OBICEIURI LA NUNTĂ

ILUMINATUL: 22-23; OPAIȚ (popone): 124, 137

IN: 189

IROZI v. OBICEIURI LA SĂRBĂTORI

ISPAS v. OBICEIURI LA SĂRBĂTORI

ÎNĂLBITUL CÂNEPII v. CÂNEPĂ

ÎNTÂMPLĂRI: 34, 65-67, 129-130, 145-146, 154, 197, 199, 201, 210-211, 213-214, 281-282, 290-291, 315-316, 327-329, 331-333, 336, 339-340, 368-369, 372-373, 403-408; ~ cu animale: 125-126, 128, 149, 288-289, 311, 367, 371-372; ~ cu balauri: 298; incendii: 21, 236-237; înec: 145-146; ~ la vânătoare: 187-188; trăznet: 146

ÎNVĂRTITĂ v. PREPARATE DIN FĂINĂ

JIENI v. OBICEIURI LA SĂRBĂTORI

JINTIȚĂ v. PREPARATE DIN LAPTE

JOCURI DE COPII: 131, 182

JOIMARI v. OBICEIURI LA SĂRBĂTORI

LAPTE ACRU v. PREPARATE DIN LAPTE

LAȘTE v. PREPARATE DIN FĂINĂ

LÂNĂ: 48-49, 90, 300, 346, 390

LOGODNĂ v. OBICEIURI LA NUNTĂ

MALANCĂ v. OBICEIURI LA SĂRBĂTORI

MALAVANCĂ v. PREPARATE DIN FĂINĂ

MANA VACILOR ȘI A CÂMPULUI v. PRACTICI MAGICE

MĂMĂLIGĂ v. PREPARATE DIN FĂINĂ

MĂSURATUL LAPTELUI v. OIERIT

MÂNCĂRURI v. PREPARATE CULINARE

MEDICINĂ POPULARĂ: 41-42, 55-57, 151-153, 272, 280, 406-407

MURĂTURI v. CONSERVE

NALANGĂTE v. PREPARATE DIN FĂINĂ

OBICEIURI: ~ la terminarea construcției casei: 21; ~ la stână: 382-383

CICLUL VIEȚII

NAȘTERE: 30, 42, 72-74, 385

NUNTĂ: 14-15, 23-28, 59-63, 98-100, 150, 156-158, 167-168, 194-197, 254-256, 266, 306-307, 349-352; CALE PRIMARĂ: 255; CHEMĂTOARE: 27; IERTĂCIUNE: 28, 99, 255, 266;

LOGODNĂ: 14, 23-24, 62, 156-157, 349-350; ORAȚII: 266-269; STEAGUL: 352;

STRIGĂTURI: 255-256, 318-319

ÎNMORMĂNTARE: 32-34, 46-48, 171-173, 253-254, 399

OBICEIURI LA SĂRBĂTORI

ANUL NOU: 142, 190, 208, 265, 304, 308; CAL: 265; JIENI: 208; MALANCĂ: 190, 208, 304, 308; SEMĂNATUL: 142

CRĂCIUN: 141-142, 190, 193, 208, 264-265, 290, 304, 308; CĂLUȚUL: 264; IROZI: 191, 264; MALANCĂ: 190, 208; PLUGUȘORUL: 264; STEAUA: 290; URATUL: 141, 142

DUMINECA MARE: 146-147

ISPAS: 45

JOIMARI: 31

PAȘTE: 147, 231-233, 291-292

RUSĂLII: 45

SÂNZIENE: 237-238

SFÂNTUL ANDREI v. PRACTICI MAGICE

SFÂNTUL GHEORGHE: 384

SFÂNTUL VASILE: 308, 385
OBICEIURI SOCIALE
CLACĂ: 97, 122, 137, 166, 173
HORĂ: 23
ȘEZĂTOARE: 97-98, 123, 137, 166, 191, 326-327

OCUPAȚII ȘI ÎNDELETNICIRI

ALBINĂRIT: 184-187
CĂCIULĂ: 233-234
DOIARCĂ: 174
FIERĂRIE(potcovit): 159-160
PESCUIT: 311-312
PIUĂ: 392
POMI FRUCTIFERI: 302-303
RĂZBOI DE ȚESUT: 344-345
SPĂLATUL RUFELOR: 257-258, 361, 399-400
TÂMLĂRIE: 209, 250, 354
VĂLTOARE: 390-391
VIERMI DE MĂTASE: 306

OIERIT: 17-19, 91-92, 116-117, 203, 214-215, 251, 388-389; MĂSURATUL LAPTELUI: 17, 117, 389; STĂNĂ: 18-19, 203, 214-215

OMLETĂ v. MÂNCĂRURI

OMUL NOPTII v. FIINȚE FANTASTICE

ORAȚII v. OBICEIURI LA NUNTĂ

PAMPUȘTE v. PREPARATE DIN FĂINĂ

PANCOVE v. PREPARATE DIN FĂINĂ

PASĂRE v. MÂNCĂRURI

PAȘTE v. OBICEIURI LA SĂRBĂTORI

PAȘTET v. PREPARATE DIN PORC

PAPARUDĂ v. PRACTICI MAGICE

PĂSTORUL LUPILOR v. FIINȚE FANTASTICE

PĂSTORUL ȘERPILOR v. FIINȚE FANTASTICE

PÂINE v. PREPARATE DIN FĂINĂ

PELIMENI v. PREPARATE DIN FĂINĂ

PERSONAJE LEGENDARE (Pintea Viteazul): 352-354

PESCUIT v. OCUPAȚII ȘI ÎNDELETNICIRI

PIFTIE v. PREPARATE DIN PORC

PIROG v. PREPARATE DIN FĂINĂ

PIUĂ v. OCUPAȚII ȘI ÎNDELETNICIRI

PLĂCINTĂ v. PREPARATE DIN FĂINĂ

PLUGUȘORUL v. OBICEIURI LA SĂRBĂTORI

POEZII (creații proprii): 242-248, 258-264, 408-410

POMI FRUCTIFERI v. OCUPAȚII ȘI ÎNDELETNICIRI

PORECLE: 280-281

PORTUL POPULAR: 88, 91, 94, 167, 258, 271, 300-302, 343, 346-349, 392-397; ȚESĂTURI: 258, 380, 391-392

PORUMB v. AGRICULTURĂ

POVESTIRI DESPRE SAT: 1, 65-66, 110, 129-130, 137-139, 153-154, 175-176, 200-201, 241, 292-293, 297, 321-322, 376; ~ despre biserică: 137-139, 293; ~ despre Mănăstirea Peri: 322; toponimia satului: 1-2, 176, 216-217

POVEȘTI: 36-37, 63-64, 106-108, 127-128, 130-131, 275, 276, 293-294, 369-371, 373-374

PRACTICI MAGICE: ~ pentru nevăstuică: 35; ~ pentru a trăi nou-născutul: 30, 386; ~ pentru a vorbi copilul mic: 52-53

DESCĂNTATUL: de deochi: 404; pentru mana vacilor: 403

DESCÂNTEC: 56

INTERDICȚII ÎN TIMPUL SARCINII: 30, 52, 386-387

INVOCAREA PLOII: CALOIAN: 28-29, 45-46, 222-223, 270-271; PAPARUDĂ: 29, 45-46; SOBOR PENTRU

PLOAIE: 275-276

MANA VACILOR ȘI A CÂMPULUI: 34, 383

VRĂJI DE DRAGOSTE (Sfântul Andrei): 125, 142-143, 150-151, 191-192, 237, 308-309, 382

PRĂJITURI v. PREPARATE DIN FĂINĂ

PREPARATE CULINARE

CONSERVE (murături): 53-54, 83-84, 180-181, 305, 361-362, 364; COMPOT: 305; GEM (lictar):

330, 362, 366; PRUNE USCATE: 303

MÂNCĂRURI: BORȘ: 72, 312; CARTOFI: 35, 312, 363; HRIBI: 363; OMLETĂ: 365; PASĂRE: 144, 178, 356-357; SARMALE: 86, 92, 181

PREPARATE DIN FĂINĂ (de grâu și de porumb):

BABĂ NEAGRĂ: 287-288; BLINELE: 32, 100-101; BOTCALE: 77-78; BURECHIȚE: 35;

CHIROȘTE: 236; COLĂCEI: 31, 235; COLȚUNAȘI: 75; FRECĂȚEI: 82, 101-102, 143;

GEANDRĂ: 123; GHIOZLOMELE: 32; ÎNVĂRTITĂ: 78-79, 101, 155; LAȘTE: 357; MALAVANCĂ: 102; MĂMĂLIGĂ: 50-51, 83, 197, 209-210, 362-363; NALANGĂTE: 32; PAMPUȘTE: 235-236; PANCOVE: 357; PĂINE: 31, 51, 76-77, 82-83, 100-101, 119-120, 143, 155, 224-225, 286, 357-358; PELIMENI: 75-76; PIROG: 78; PLĂCINTĂ: 32, 79-80, 86, 92-93, 101-102, 182; PRĂJITURI: 366; SCOVERZI: 358; TOCMAGI: 236; TURTE TĂIATE: 358; VARENICHI: 75; VĂRZARE: 79, 86
 PREPARATE DIN GRĂU: BULGUR: 92; COLIVĂ: 172
 PREPARATE DIN LAPTE: BRÂNZĂ: 12, 17, 19, 74-75, 181, 210, 215-216, 377-378; CAȘ: 117; CAȘCAVAL: 12, 117; JINTIȚĂ: 13; LAPTE ACRU: 12; UNT: 75, 182, 210, 216; URDĂ: 13, 19, 216
 PREPARATE DIN PORC: 84-86, 102-106, 177-178, 192, 206-208, 230-231, 272-275, 283, 309-311, 329-330, 359-361; CĂPCIOANCĂ: 310; CĂRNAȚI: 177, 192, 207, 274, 310, 359-360; CHIȘTE: 207, 273, 359; CROVEANCĂ: 177, 310; PAȘTET: 231, 274, 275, 330; PIFTIE: 85, 92, 106, 144, 178, 208, 230-231, 274, 285, 310-311, 360; SALTISON: 85, 178, 207, 273, 274; ȘOIT: 359; TUȘONCĂ: 208, 284
 PRUNE USCATE v. CONSERVE
 RĂZBOI DE ȚESUT v. OCUPAȚII ȘI ÎNDELETNICIRI
 RUSALII v. OBICEIURI LA SĂRBĂTORI
 SALTISON v. PREPARATE DIN PORC
 SARMALE v. MÂNCĂRURI
 SĂNZ I ENE v. OBICEIURI LA SĂRBĂTORI
 SCOVERZI v. PREPARATE DIN FĂINĂ
 SEMĂNATUL v. OBICEIURI LA SĂRBĂTORI
 SFÂNTUL ANDREI v. OBICEIURI LA SĂRBĂTORI ȘI PRACTICI MAGICE
 SFÂNTUL GHEORGHE v. OBICEIURI LA SĂRBĂTORI
 SFÂNTUL VASILE v. OBICEIURI LA SĂRBĂTORI
 SOBOR PENTRU PLOAIE v. PRACTICI MAGICE
 SPĂLATUL RUFELOR v. OCUPAȚII ȘI ÎNDELETNICIRI
 STĂNĂ v. OIERIT
 STEAG v. OBICEIURI LA NUNTĂ
 STEAUA v. OBICEIURI LA SĂRBĂTORI
 STRIGĂTURI v. OBICEIURI LA NUNTĂ
 STRIGOaică v. FIINȚE FANTASTICE
 ȘEZĂTOARE v. OBICEIURI SOCIALE
 ȘIRUL v. DANSURI POPULARE
 ȘOIT v. PREPARATE DIN PORC
 TÂMLĂRIE v. OCUPAȚII ȘI ÎNDELETNICIRI
 TOCMAGI v. PREPARATE DIN FĂINĂ
 TREIERATUL CU CAI v. AGRICULTURĂ
 TURTE TĂIATE v. PREPARATE DIN FĂINĂ
 TUȘONCĂ v. PREPARATE DIN PORC
 ȚESĂTURI v. PORTUL POPULAR
 ȚESUTUL v. CÂNEPA
 UNT v. PREPARATE DIN LAPTE
 URATUL v. OBICEIURI LA SĂRBĂTORI
 URDĂ v. PREPARATE DIN LAPTE
 URZITUL v. CÂNEPA
 VARENICHI v. PREPARATE DIN FĂINĂ
 VĂRZARE v. PREPARATE DIN FĂINĂ
 VĂLTOARE v. OCUPAȚII ȘI ÎNDELETNICIRI
 VÂRCOLAC v. FIINȚE FANTASTICE
 VIERMI DE MĂTASE v. OCUPAȚII ȘI ÎNDELETNICIRI
 VIN v. VIȚA DE VIE
 VIȚA DE VIE: 111-112, 134, 161-162; VIN: 112-113
 VRĂJI v. PRACTICI MAGICE
 ZBURĂTOR v. FIINȚE FANTASTICE
 ZESTRE: 13-14, 198, 307, 379-380

GLOSAR

ABREVIERI

adj. = adjectiv	m. = masculin
adv. = adverb, adverbial	m. m. c. pf. = mai mult ca perfect
art. = articulat	n. = neutru
art. nehot. = articol nehotărât	num. adv. = numeral adverbial
augm. = augmentativ	num. card. = numeral cardinal
colect. = colectiv	num. ord. = numeral ordinal
cond. = condițional	opoz. = opoziție
conj. = conjunctiv	part. = participiu
conjuncț. = conjuncție	peior. = peiorativ
dat. = dativ	pf. c. = perfect compus
dim. = diminutiv	pf. s. = perfect simplu
expr. = expresie	pl. = plural
f. = feminin	prep. = prepoziție
fam. = familiar	prez. = prezent
fig. = figurat	pron. = pronume
gen. = genitiv	pron dem. = pronume demonstrativ
ger. = gerunziu	pron. negat. = pronume negativ
imperat. = imperativ	pron. nehot. = pronume nehotărât
impers. = impersonal	pron. polit. = pronume de politețe
impf. = imperfect	refl. = reflexiv
ind. = indicativ	rus. = rusesc
inf. = infinitiv	s. = substantiv
interj. = interjecție	sg. = singular
intrans. = intransitiv	sil. = silabă
invar. = invariabil	sup. = supin
loc. adj. = locuțiune adjectivală	tranz. = tranzitiv
loc. adv. = locuțiune adverbială	val. = valoare
loc. conjuncț. = locuțiune conjuncțională	var. = variantă
loc. prep. = locuțiune prepozițională	vb. = verb
loc. subst. = locuțiune substantivală	viit. = viitor
loc. vb. = locuțiune verbală	voc. = vocativ

A¹ prep. 1° AJ VIII, VIIa, b, III, B Ib, BA VIIIb, VI, C VII, Gh VII, To VII, U VIIa "la": N-am îmblat a hribe așa ... mama tăt mere AJ III. Să mă duc a vapor U VIIa. Să ducea a rășniță To VII; în ~ *rând* v. **rând** 1°.

A² conjuncț. Cr VII, V, H VIIc "dar".

ABÉDUL s. n. art. Nf v "masa de prânz".

ABÍDNO adv. în expr. *mi-a fost* ~ U VIIa "mi-a părut rău; am regretat": Da eu n-am știut [ni]mica, da *mi-a fost abídno* ca să zic că nu știu.

ABRICOÁSE s. f. pl. AJ Vb, Cr V, Tr Ib, U V "caise".

ÁBUR s. Cr v "pomână constând în mâncare caldă, oferită la anumite intervale după înmormântare (trei, nouă zile și trei, șase săptămâni)".

ACARÁT v. **ócără**.

ACÁȚ s. m. T VIII "salcâm".

var. **acăți** s. m. H Ia; **acăție** (3 sil.) s. f. Gh II, V VIII; **agăț** s. m. T VIII; **acățér** s. m. H IIa.

ACAȚÉR v. **acăț**.

ACĂȚI v. **acăț**.

ACĂȚIE v. **acăț**.

ACÍA v. **aíce** 1°.

ACÍICA v. **aicica**.

ACOÁLE v. **acólo** 3°.

ACÓL v. **acólo** 2°.

ACÓLE v. **acólo** 3°.

ACÓLEA v. **acólo** 2°.

ACOLEÁ v. **acólo** 3°.

ACÓLO 1° *de* ~ loc. adv. H VIIc "apoi". 2° var. adv. C II, Cr VII, Gi IIIa, H VIIc, d, Nf VIII, v, Tr VIII, "în acel loc îndepărtat, în alt loc". 3° var. adv. AJ VIII, BA VIIIb, Gh VII, H VIIa, c, d, M VII, VIa, Va, b, N VII, Pl VIIa, Pr VIIa, To VIII, VII, II, I, VH VII "aici": Am trăit acolo în Izvor odată, la socri, pân-am făcut casă *acóale* Pl VIIa.

var. 2° **acólea** adv. Cr VII; **acól** adv. C II, Gi IIIa, H VIIc, d, Nf VIII, v, Tr VIII; 3° **acoleá** adv. M VII, VIa, Vb, **acóle** adv. BA VIIIb, N VII; **acoále** adv. AJ VIII; **aculó** adv. H VIIa, M VII, Pr VIIa, To VIII, VII, II, I, VH VII; **aculé** adv. Gh VII; **coále** adv. Pl VIIa; **coleá** adv. M Va; **culeá** adv. AJ VIII, M Vb.

ACOLÚCA adv. Pl VIIb, St VIIb dim. de la *acolo*: Era pod aici [...] și treceam *acolúnca* și cumpăram și duceam ș-a vinde meream AJ VIIa.

var. **acolúnca** adv. AJ VIIa, St VIIb.

ACOLÚNCA v. **acolúca**

ACOPERÉȘTI vb. ind. prez. 2 sg. AJ Vb "acoperi".

ACȘÓR s. n. Nf VII dim. de la *ac* (de cusut).

ACUFUNDEÁZĂ, *se* ~ vb refl. ind. prez 3 sg. To VII [despre porcul mistreț] "se ascunde (în desiş) de om".

ACULÉ v. **acólo** 2°.

ACULÓ v. **acólo** 2°.

ACÚMA v. **amú** 2°.

ACUMPĂRÁT, *am* ~ vb. ind. pf. c. 1 sg. H Vb "am cumpărat".

ACUPÁT, *m-am* ~ vb. refl. ind. pf. c. 1 sg. Pl VIIa "m-am ocupat".

part. *acupát* AJ VIII, VIIb, f. *acupátă* AJ VIII, H VIIIb, VIIa, Pl VIIb.

ACUPĂRII s. f. gen. H VIIIb "ocupării".

ACURÁTNO adv. N VI "cu mare grijă (pentru curățenie)": Șanti [fieritura de plante] o strecuri peste marle ... de-am[u] cistaia posuda ... o strecuri *acurátno*.

ACUȘA adv. Gi VIIIb "acum".

ADÁUGE vb. 1° *să se* ~ refl. conj. prez. 3 sg. H V [despre mămăligă] "să se umfle, să sporească". 2° part. m. pl. *adăugiți* T V [despre pari] "înnădiți, prelungiți".

ADĂPÁ, *voi* ~ vb. ind. viit. 1 sg. B Vb "voi cinsti (cu băutură)": Mai bine peste cap l-oi da [paharul] / și pe toți [prietenii] *i-oj adăpá*.

ADÁURA v. **doura**.

ADÁURÁȚI adj. m. pl. Gh V [despre copii] "proveniți din altă căsătorie".

ADÉCA adv. BA VIIIb "adică".

var. **dícă** adv. AJ VIIIb.

ADIMISTRÁTORUL s. m. art. U VIIa "administratorul".

ADÓRA v. **doura**.

ADÚN vb. ind. prez. 1 sg. VH VII "modelez aluatul (de pâine), dându-i forma dorită": [Coca] o *adún* așa ... ș-o pun acolo-n formă.

ind. prez. 2 sg. *adúni* Cr v, Gh VII, H VIIa, N VII, U VIIb, v, N VII, VH VII, 3 sg. *adună* M VII, 1 pl. *adunăm* U v, 2 pl. *adunați* H v, impf. 2 sg. *adunái* N VII, viit. 2 sg. *ii adună* H VIId; imperat. 2 sg. *adună* H v, 2 pl. *adunați* H VIId; refl. ind. prez. 3 sg. *se adună* U v, III.

ADUNÁT s. n. în *la* ~ H VIIc [la nuntă] "obicei în cadrul căruia se oferă miresei daruri în bani": *La adunát* [...] la noi ... ș-amu să ține ist obicei; pân-a veni mirele ... tot pun ruble care cât îl trage inima.

ADURMÍT, *am* ~ vb. ind. pf. c. 1 sg. Nf VI "am adormit".

AFTÓBUS s. n. Cr I, Nf V, M VII, To Ib "autobuz".

AFÚMEGĂ vb. ind. prez. 2 sg. Gi V "scoate fum; fumegă".

AFÚND adv., adj. AJ VI, Pl VIIb "adânc".

adj. f. *afúndă* AJ VI, pl. *afúnde* Pl VIIb.

AGĂȚ v. *acăț*.

AGĂȚ vb. ind. prez. 1 sg. Cr VIII,

Gl VIIa "agăț".

2 sg. *agăț* Gi II.

AGIÚNGE v. *ajúns* 3°.

AGIUTĂM vb. ind. impf. 1 pl. Pr VIIa "ajutam".

AGRANÓMĂ s. f. T VIII "specialistă în agronomie".

AGÚD s. m. C Va, Cr VII, pl. *agúzi* Cr v, U VIIb "dud".

AGÚDE s. f. pl. Cr v "dude".

AGURÉȚI s. m. pl. N VII "castraveți".

var. *agurți* s. m. pl. M vb.

AGURȚI v. *aguréți*.

ĂGUST s. Gi VIIIb, Nf VI, V VIII "numele lunii august".

AHLADÍT, *s-a* ~ vb. refl. ind. pf. c. 3 sg. N VI "s-a răcit".

AI¹ s. m. pl. AJ VIII, VIIb, VI, Va, b, III, BA VIIIa, b, VIIb, VIa, V, C VIII, Gh VIII, VII, V, H VIIa, c, d, V, M VII, VIa, Vb, Pl VIII, VIIa, b, St VIII, VIIa, v, To VII, V VIII "ani".

AI² s. AJ Va, III, BA v, Pl VIIb, St VIIb, III "usturoi".

AIĂZMĂ s. f. C vă "agheazmă".

AICE 1° adv. U VIIIb, VIIb "aici". 2° var. *acia*, *d-* ~ loc. adv; *icea*, *d-* ~ loc. adv. Gi VIIa "apoi".

AICICA adv. AJ VIII, VIIb, Va, II, I, BA VIIIb, VIIa, b, Pl VIIb, St VIIb, V dim. de la *aici*.

var. *aicica* adv. Pl VIIb; *aciica* adv. AJ VIII.

ĂICICA v. *aicica*.

AICIÚCA adv. St v dim. de la *aici*.

AÍREA 1° adv. AJ VIII, St VIIb "în altă parte; aiurea": Nu te primea, te duceai *aiúrea*. 2° var. *aiúrea*, *într-* ~ loc. adv. N V "anormal, nefiresc": Noi în limba moldovenească așa grăim *într-aiúrea*, ca când nu chiar cum trebuie.

AIÚREA v. *airea* 2°.

AJÚNS vb. 1° *am* ~ ind. pf. c. 1 sg. Gh v "am apucat": Eu *n-am ajúns* aiestea [cămăși din cânepă] să lucreze. 2° refl. ind. pf. c. 1 pl. Cr VII "am crescut, ne-am

maturizat": *S-au ajúns* băieții, au început și ei să lucreze Gi v. 3° var. ind. prez. 3 sg. H v "sosește": Cum să venim napoi, *agúngem* aici în răpă Tr v.

2° ind. pf. c. 1 pl. *ne-am ajúns* Cr VII, 3 pl. *s-au ajúns* Gi v.

var. 3° *agiúnge* vb. ind. prez. 3 sg. H v, 1 pl. *agiúngem* Tr v, pf. c. 3 sg., pl. *o agiúns* H Ia, Pr VIIa, b, viit. 3 sg. *a agiúnge* H Ia.

ALÁDE s. f. pl. 1° Cr v "clătite": La noi *aláde* să zic, blințele subțirele, subțirele de tot, care le împli, da nalangătele le pui cu lingura. 2° Pr vb "gogoși din aluat subțire, turnate cu lingura în tigaie": *Aláde* ... tot așa cu lingura l-ei ca clătitele, tot așa cu lingura, da mai micuți [...] rotunjoare.

ALĂTUREA, *de* ~ cu loc. prep. M VIII "alături cu": laca este o femeie *de-alătura* cu mine.

ĂLBĂ adj. f. în *cânepă* ~ BA VIIa, Pl VIIa [în opoz. cu *cânepă verde*] "cânepă de vară".

ALBINI s.f. pl. N VI, St VIIa, T VIII "albine".

ALBOĂSĂ adj. f. St v "alburie, albicioasă".

ĂLDE art. invar. Cr VIII, VII, v, Gi VIIa, b, v, U VIIIb, VIIa, b [precedând un nume propriu sau de rudenie] "a(l), ai, ale lui": *Ălde* Larisa a făcut căluian U VIIa.

ALERGĂT, *s-a* ~ vb. refl. ind. pf. c. 3 sg. în expr. *i-~ gúra* Gi VIIa "a vorbit ce nu trebuie; a pârât": I *s-a alergat* ... vreunu *gúra*, eu așa zic, un dușman care ... de a trimis de-a venit de l-a luat [la pușcărie].

ALÉS adv. BA VIIb, H VIIa, Tr VIII, U VIIb "îndeosebi, mai ales".

ALIMÍNIU s. f. Nf VI "aluminiu".

ALINĂM v. *anină* 2°.

ALINTĂȚICĂ adj. f. Tr VII dim. de la *alintată*.

ĂLTĂCEVA pron. nehot. I VIII "altceva".

ĂLTUL adv. 1° BA VIIa "în alte împrejurări; altădată": *Ăltu* n-am mai vorbit cu el niciodată. 2° AJ VIII "în alt fel; altfel": Să prindea mai *ăltu* [bârnela], mai spețial.

AM v. *amú* 2°.

ĂMA v. *amú* 2°.

AMĂNĂTĂ adj. f. H VIIIb "mănată, purtată": Toată locuitorimea aceea ... o fost aicea o fost cândva *aminată* de aici de către tătari încolo, unde era pădure.

AMESTECÚȘ s. n. H VIIIb "amestec, amestecătură".

AMIÁZĂȚ v. *amiázăzi*.

AMIÁZĂZI (3 sil.) s. AJ VIIa, b, BA VIIIb, VIIa St VIII "amiază": În timpul *amiádăfului* Pl VIIa.

var. **amiázăȚ** s. AJ VIII, Pl VIIa, St VIIa.

AMÍNOS s. n. C II "miros".

AMÍNOSE v. *amiroseá*.

AMÍJĂ vb. nid. prez. 3 sg. Nf IIa [În jocurile de copii] "mijește".

AMÍNTRELE v. *amíntrilea*.

AMÍNTRILEA adv. H VIIa, c, N VI, Nf V, To VII, V VII; *de* ~ loc. adv. H VIIa, c "altminteri": Mai mintos năródu-o fost, mai *míntenea* H VIIa.

var. **amíntrele** adv. Gh VII; **míntenea** adv. H VIIa.

AMIÓRĂS v. *amiroseá*.

AMIROSEÁ vb. ind. impf. 3 sg.

C VIII, H VIIa "mirosea": *Amíros* tare șoricu cela H VIIa

var. **amiórás** vb. ind. prez. 1 sg. H VIIa, U VIIIa, VIIa; **amiráséá** vb. ind. impf. 3 sg. H VIIa; **amínose** vb. ind. 3 sg. C II; **minoseá** vb. ind. impf. 3 sg. Nf V.

AMÓI, *de* ~ loc. adv. AJ Va "la muiat".

ÁMA v. *amú* 2°.

AMÚ adv. 1° AJ VIII, VIIa, b, Va, b, II, I, B VIIIa, c, VIIa, b, VIa, V, Ia, b, BA VIIIa, b, c, VIIa, b, VI, V, C VIII, VII, VI, Va, b, c, Gh VII, V, H VIIIa, VIIa, b, c, d, V, Ia, b, I VIII, V, IIIa, IIb, M VII, VIb, Va, b, N VIII, VII, VI, V, Nf VII, VI, V, IIIa, b, IIa, Ib, Pl VIII, VIIa, b, St VIII, VIIa, b, V, To VIII, Tr VIII, VII, V, V VIII, VII, VH VII "acum". 2° *de* ~ loc. adv. Cr VII, V, H VIIIa, VIIc, d, V, M VII, VIb, N VIII, VII, V, Nf VII, Pr VIIa, To VIII, VII, Ia, Tr VII, V VII; loc. adv. "apoi, după aceea": Cânepa o samănăm, o păzim de vrăbii, de găini, *de-amú* cânipa să ridică M VII. 3° *de* ~ loc. adv. B VIIIa, C Va, Gh VII, V, N V, Nf V, To VII, V VIII, VII "deja": Bătrânii nu pot *de-amú* To VII. Ș-o pus așa-ia de margină lângă vană crușca de-o litră cu chipițoc, da aicea *de-amú* o scaldă N V.

var. 2° **acúma**, *de* ~ loc. adv. U VIIa, VI, **áma** *de* ~ loc. adv. Cr I, H VIIa; **am**, *de* ~ loc. adv. H VIIa, c, To VII.

AMÚCA adv. St VIIb dim. de la a m u.

AMUIÁ adv. C VIII, Gh VII, V, H VIIc, d, V, Ib, N VII, Nf VII, VI, V, Pl VIIb, Pr VI, To VIII, Tr V, V VIII, VH VII "în clipa de față; acum": *Amuíá* ís vo doi trei ani de când s-a

înecat un copil Gh V. Nu era întâi omu cum *e-amúiași*. Mor că beu piște măsură H VIII.

var. **amúiași** (3 sil.) adv. H VIII.

AMÚIAȘI v. *amuiá*

AMUIÚCA adv. Pl VIIa dim. de la a m u i a.

AMÚNCA adv. AJ Va "acum"

AMÚȘA v. *amúși* 1°, 2°.

AMÚȘI adv. B VIIc, I, Gh V, H VIIIb, V, I VII, M VII, N V, Tr VII, V, V VIII, VII "acum": *Amúș* eu v-oi da fricăței H V. 2° var. loc. adv. Tr V "apoi".

var. 1° **amúșa** adv. H V.; 2° *de* ~ loc. adv. Tr V.

AN adv. C Va, Gi V, I VII, *în* ~ loc. adv. H V "anul trecut": Eu l-am cosit *an* [fánul] I VIII.

ANAFTĂR s. n., pl. *anaftăruri* Gi VIIb "țesătură specială pentru față de plapumă".

ANCHÍRIC s. n. C VIII "cămară".

ANGINÉRI s. m. BA VIIa "inginer".

ANHÍNĂ s. f. M VII "anghină".

ANÍNĂ 1 vb. ind. 1° prez. 3 sg. Tr V "prinde cocarde pe hainele nuntașilor": Drușca aceea de frunte care-i *anínă* buchetul ... 2° impf. 3 sg. *aniná* Nf II "lega, balota (paiele)".

var. 2° **alinám** vb. ind. impf. 1 pl. Nf VI.

ANÍNĂ 2 s. f. N VI "nisip".

ANIVILÁT, *s-a* ~ vb. refl. ind. pf. c. 3 sg. Pr VIIa "s-a nivelat".

ANÚMEA adv. B VIIIb, VIIb, Pr VIIa, Va "anume".

ÁOR s. Gi VIIIa "aur".

AP v. *ápă*.

APARĂTURILE s. n. pl. art. M VIa "aparatele".

APÁSTNO adv. U VIIIb "periculos": Cel mai *apástno* îi luțerna de verdi ... dacă trebuie s-o dai luțernă, măcar o zi să steie, așa să pălească [...] da așa deodată să umflă și piere vita, că-i oaie, că-i vacă.

ÁPĂ adv. B VIIIb, C VII, Cr VII, Pr Va, T VI, To VII, Tr V "apoi": Ș-*ápă* până venea soarele la chindie, nu se-ncheia hora Cr VII.

var. **ápi** adv. C VIII, VII, I VII, Pl VIIa, Pr VIIa, b, Tr VII; **ápii** adv. I VIII; **ápu** adv. C VIII, Tv, Tr VII, Ib; **ap** adv. B VIIb, To VII, VH VII; *d* ~ loc. adv. Gh VII, M VIb, To III, VH VII.

APERĂȚIE s. f. AJ Vb "operație".

ÁPI v. *ápă*.

ÁPII v. *ápă*.

APILCĂ s. f. Gi V "rumeguș".

APLEÁCĂ vb. tranz. ind. prez. 3 sg. St VIII "dă mielul, copilul la supt".

ind. impf. 1 sg. *aplecám* Pl VIIb; conj. prez. 3 sg. *să aplece* St VIII.

APRÍL s. H V "aprilie".

APRÍNDERE 1° s. f. Pl VIIa "pneumonie". 2° ~ *de clei* s. compus Pl VIIb "meningită": *Aprind'ere d'e clei*, cum să spun amuia nu știu, da atunci capu c-o durezza.

APROÁPE adv. cu val. adj. U VIIa, *de ~* loc. adj. Cr VII, Gi VIIa, U VIIa [despre rude] "apropiate": Bărbații îi leagă cu cămăși care să-l ducă ... care-s mai *aproápe* U VIIa, Venea flăcăul de-acasă cu părinți [...] cu neamuri *de-aproápe* Cr VII.

APȘÉNI s. m. pl. BA VIIIb "locuitori din satul Apșa".

APTÉCÁ s. f. Pr VIIIb, pl. *aptéce* Gh v "farmacie".

ÁPU v. *ápá*.

APUȘOÁRÁ s. f. Nf VII dim. de la *apá*.

ARĀBÁUA s. f. art. Gi VIIa, U VIIIb pl. *arābáue* U VIIIb "căruță (mare)": Căra frate-meu de la deal, cu *arābáua*, pânea Gi VIIa.

var. **harabá** s. f. U VIIIb; **hárbá** s. f. To VII.

ARÁCNEÁ vb. tranz. ind. impf. 3 sg. BA VIIIb "striga": Gemea acolo [mărțâna] și *l-arăgné* Păvăluț.

ARĀMĀNE vb. ind. prez. 3 sg. H vb "rămâne".

ARĀMÍTÁ adj. f. B VIIIc "acoperită cu un strat de aramă".

ARĀSTOÁRNĀ vb. imperat. 2 sg. H vb, "răstoarnă": O *astóarn-o* pe-o măscuțară [mămăliga].

var. **astoárnă** vb. imperat. 2 sg. H vb.

ARBÁT v. *harbátá*.

ARDÍCÁ v. *ridică* 2°.

ARHITÉCTOR s. m. B VIIb "arhitect".

ÁRII s. pl. Cr V, U v, V VIII "ari".

ARIDICÁM v. *ridică* 6°.

ARMÁN s. n. 1° Gi VIIa "curte". 2° U VIIIb "loc amenajat pentru treierat grânele; arie". 3° U VIIa, b "grădină de zarzavat": Săpăm în *armán*, avem zarzavat, avem varză ... VIIa.

var. **harmán** s. n. Gh II, V VII, pl. *harmáne* U v.

ARMĀNEÁI vb. ind. impf. 2 sg. U VIIIb "băteai grânele în a r m a n 2°; treierai". Era o piatră cu care *armăngái* cu dânsa.

ARMENÍN s. m. U VIIa "locuitor din

Armenia; armean": Un *armenín* ș-a avut moșia acolo.

ÁRMIE (3 sil.) s. f. 1° H VIIIa, VIIc, IIc, M VIb, N VIII, VI, VH VII "stagiul militar; armată". El o fost pân la *ármie*, o fost în Donbas, la șahtă H IIc. 2° art. în *trudováia* ~ -a Nf VIII "stagiul militar efectuat la muncă".

ARMÍSTIA s. f. B VIIIc "armistițiu".

ARMÓNIE (3 sil.) s. f. B VIIb, C VI "armonică": Acei mai mici merg c-o *armónii* pe la casele oamenilor B VIIb.

var. **garmónie** (2 sil.) s. f. N v.

ARMOȘCĂ s. f. M Vb "armonică".

var. **harmoșcă** s. f. M Vb, T VI.

ARUȘINÁT, *m-am* ~ vb. refl. ind. pf. c. 1 sg. N v "m-am rușinat".

ASCOÁTE v. *scoáte* 3°.

ASCÓLCÁ s. f. Gi VIIa, Tr VIII "schijă".

ASCUFUNDÁT, *s-a* ~ vb. refl. ind. pf. c. 3 sg. M VII "s-a scufundat".

ASCÚNSA v. *ascúnsul*.

ASCÚNSUL, *de-a* ~ loc. subst. Nf II, St VIIb "numele unui joc de copii; de-a v-ați ascunselea".

var. **ascúnsa**, *de-a* ~ loc. subst. T III, Ia.

ASFĀLTUIT adj. Cr v "asfaltat".

ASFINTÉSC vb. tranz. ind. prez. 3 pl. B Ia, Nf Ia, Pr Va "fac slujbă religioasă; sfintesc": *Asfintésc* fântânele B Ia.

sup. *la asfințit* Nf Ia; refl. ind. prez. 3 sg. *se asfințește* C Va.

ASPĀSÉȘTE vb. tranz. ind. prez. 3 sg. H VIII "salvează, ajută": Te-i ruga lui Dumnezeu te *aspăsește*, sohrănește și te-a-ntări.

ASTÁR s. Cr VII [la acoperiș], "strat subțire de stuf, peste căpriori, sub învelișul de papură": A voastră [casă] veche cu stuf a fost acoperită, îi punea un *astár* de stuf, șifer deasupra.

ASTÁRÁ adv. Pl VIIb "diseară".

ASTÍNS, *am* ~ vb. ind. pf. c. 1 sg. N VI "am stins".

ind. prez. 3 sg. *a astíns*; refl. conj. prez. 3 sg. *să se astíngă* N VI.

ASTOÁRNĀ v. *arăstoárnă*.

ASTRÁNGE vb. ind. prez. 3 sg. Cr VIII, "strânge".

ASTROÍT, *am* ~ vb. ind. pf. c. 1 sg. C VI "am construit; a m s t r o i t": Ș-am *astroít*, am făcut cas-acolo tăt.

ASTÚPÁ, *se* ~ vb. refl. ind. prez. 3 sg. Cr v "se acoperă (mortul)": [Înainte

de miezul nopții] la noi *s-astúpă* mortu, unde este, pe masă, că cum este, *l-astúpă*, se-nvelește.

ASTUPĂTOĂRE s. f. C Vb "capac cu care se astupă gura cuptorului".

ASUDĂ vb. ind. prez. 3 sg. BA V [despre magiunul fierbinte] "face condens": Îl las dăstupat până să răce[ște], să să prindă coajă deasupra să *n-ăsude* că el *asudă* ș-apăi nu-i bine.

conj. prez. 3 sg. *să asude* BA V.

ASUDOĂRE s. f. B Vlb "sudoare".

ASÚPRA prep. U VIIIb "aproape de, în preajmă": Păi trei luni am stat în Praga, nu în Praga, *asúpra* Prăgii, Praga vine cum îi satu nostru, da noi stăteam ca la moghilă așa.

AȘEZĂTĂ adj. f. St VIIIb [despre o tânără] "căsătorită, la rostul ei".

pl. m. *așezăți* AJ VIIa, Pl VIIa, St VIIb, V; f. *așezate* AJ VIIb, Va.

AȘTERNĂTURI s. f. pl. C Va "cuverturi": *Așternăturî* pi paturi trebu.

ATAIEM vb. ind. prez. 1 pl. H vb. "tăiem".

ATĂMĂIAZĂ vb. ind. prez. 3 sg. B VIIb "tămăiază".

ATĂT 1° *într-* ~ loc. adv. AJ VIIa. [intensiv] "atât de mult": *Într-atât* l-o frământat. 2° var. *cu* ~ loc. adv. AJ VIIa, *de* ~ loc. adv. To VII "de aceea": Aș zice că n-ai vrut veni, Paulină, [...] și *cu atâta* am venit încoa AJ VIIa. 3° var. *de* ~ *că* loc. conjuncț. N VII, VI "pentru că".

var. *atâta* 2° *cu* ~ loc. adv. AJ VIIa; *de* ~ loc. adv. To VII; 3° *de* ~ *că* loc. conjuncț. N VII, VI.

ATĂTA v. **atât** 2°, 3°.

ATRÍURA num. adv. H VIIa "a treia oară": Ș-*atríura* de-amu dacă o bătem [coca] de-amu să ridică *atríura* ...

ATUNCÍCA adv. Pl VIII dim. de la *atunci*.

var. *tuncíca* adv. BA VIIa.

ATÚNCINEA adv. AJ VIII "atunci".

AȚĂ s. f. V VIII "cârcel la vița de vie".

AȚÂN vb. ind. prez. 3 pl BA V "țin": Patru săptămâni îl *ațîn* [purcelul] cu scroafa.

AÚDE, *se* ~ vb. refl. ind. prez. 3 sg To VIII "se simte mirosul; miroase": Poama fierbe până *s-áude* a spirit.

conj. prez. 3 sg. *să se aúde* N V.

AVĂRIE (2 sil.) s. f. I VIII, Nf Ib, U VIIa "accident (de mașină)".

AZÍMCĂ s. f. Gi VIIa, U VIIa, b, "grâu de toamnă": Pâine dospită, da din făină de grâu, *di azíncă*, fără ou, fără zar, fără de [ni]mic Cr VII.

var. *azíncă* s. f. Cr VII; *zímcă* s. f. U VIIb.

AZÍNCĂ v. **azímcă**.

AZÍȘ, *m-am* ~ vb. refl. ind. pf. c.

1 sg. AJ VIII "am părăsit (serviciul), am renunțat": Am văzut că nu mi-e bine mia aiesta servici, *m-am ađis* de el hăt.

AZMÁN s. m. Cr VIII, VII, "berbec castrat; batal": *Azmán* este ... berbec batrân, batrân de-acuma, de doi. de trei ani, numit VII.

ĂI adv. St VIIb, V "da".

ĂLELÉU interj. Gi VIIIb "aoleu".

BÁBĂ s. f. 1° AJ VIII, VIIa, b, VI, Va, b, II, I, H V, Pl VIIb, "bunică". 2° B VIIb, Cr VII, Gi V, IIIa, M VII, N VII "femeie care moșește; moașă". 3° pl. *bábe* Cr V "viermi de mătase leneși": Da care-i mai moi de tot *bábi* așa să numeau acelea care cel mai puturoși. 4° C Vb, N VII, ~ *neágră* C Va, Nf v, Pr III "un fel de prăjitură care, uneori, la copt, din cauza componentelor, devine maronie; budincă": *Bába* să face din vermișei fierți, ouă, unt, marharin C Va,

BABÍCA s. f. art. Nf v "stomacul porcului".

BABÚSEA s. f. art. Tr v "bunica".

BABUȘCA s. f. art. Tr v "bunica".

BAC s. n. H V, pl. *bácuri* U v "vas din metal, de dimensiuni variate, folosit la bucătărie sau pentru depozitarea cârnii conservate în untură; bidon".

BÁCICĂ (2 sil.) s. f. M VII "Groapă zidită pentru înmormântat".

BACÍOC (2sil.) s. U VIIa dim. de la b a c: Cu căldările, cu *bačóc*, ce au acolo, și le mulg [vacile].

BÁCIUL s. m. art. Cr VIII "ciobanul care prepară brânza la stână".

BACLAJÂNĂ s. f. M VIa, pl. *baclajâne* N V "pătlașea vânăță".

BADIÁ (2 sil.) s. f. Gh VIII "găleată".

BADÓC s. n. AJ VI "tinichea".

var. *batóg* s. n. BA VIa.

BAGABOÁNTELE, *de-a* ~ l | "numele unui joc de copii".

BAGEÁC s. n. Cr VII "coș la casă".

var. *băgeác* s. n. Gi V.

BAGEÁUA s. f. art. Cr VII "coșul casei": *Bagáua* care iese fumu de la sobă când arzi soba, hogaec.

var. **băgea** s. f. C VII.

BĂHNĂ s. f. Pr VIIa, T VIII "mlaștină".

BAI s. n. 1° BA VIIIb, PI VIIa, St VIIa "necaz, supărare". 2° în expr. (nu)ăre ~ AJ VIII, VIIb, PI VIIa, b, (nu)are probleme": Eu am gândit că n-ăre baj cu mine PI VIIb.

BĂICĂ s. Tr Ib "diftină": Ținea minte că are niște băică, cum spune la noi, albastriară-așa.

BĂIE s. f. 1° ~ de sare AJ VIII, VIIa, BA VIIIb, VIa "salină". 2° pl. băi St V "mine de cărbuni".

BAISTRUC (2 sil.) s. m. N VII "copil nelegitim; bastard".

BALABUȘI v. **balabuşte** 2°.

BALABUȘTE s. f. pl. 1° H* "turte făcute din făină, mălai, grăsimi, pentru vrăjit în noaptea de Anul Nou": Ş-apu făcea d-estea balabuşke și da la câne. 2° var. **balabuşi** s. f. pl. H VIIc "turte pentru dospit pâinea": *Balabuşi* era făină de păpșoi și cu de grâu, să ȝăie, c-aceea de păpșoi nu s-a ȝinea.

BALAHÓN s. m., pl. *balahóni* Gh VII "piept la ie": Făcea pușori pe umăr și pe *balahóni*.

BALÁOR v. **baláure**.

BALÁURE s. m. 1° C VIII "balaur": Pe malu Prutului ... iara un *baláure* mare. 2° pl. *baláuri* M VIb "șerpi".

var. **baláor** s. m. C VIII.

BĂLCĂ s. f. N VII, pl. *bălci* Cr VIII [la construcții] "grindă": [La strungă] acolo să face vazică ... patru proptele-așa groase ori patru *bălc*.

BALDISIȚI adj. m. pl. Gi VIIa "epuizați de foame și de oboseală": Stând așa în tren, de-acuma era *baldisiȚi*, s-a trezit c-o bâcată de buhancă ... doi sovietici [...] I-a văzut că el e mort de asta și i-a pus o bucată de buhancă, adică o bucă de pâine.

BALÉR v. **balércă**.

BALÉRCĂ s. f. Gh VIII, To VIII, VH VII, pl. *balérci* Gh V, To VIII "butoi".

var. **balér** s. n. VH VII.

BALÓN s. n. H v, Ia, Nf VII, Pr II, pl. *baloáne* Pr II "butelie de aragaz".

BĂLTĂ s. f. C VII, Cr VIII, VII "luncă": Primăvara, după ce fătau [oile], le duceam în *băltă* Cr VIII.

BANÁT s. n. pl. *banături* BA VIIb, "supărare, necaz, regret".

BANC v. **bâncă**.

BÂNCĂ s. f. AJ Va, Cr VII, Gh v, H VIIa, M Vb, N VII, v, Nf v, St III, Tr v, U v, pl. *bânci* AJ Vb, BA v, H VIIa, Nf v, T Ib, U v; *bânce* H VIIa "borcan": În borcan, cum la

noi e *banc*, să zice, da-n borcan [se pun conserve] Gi v.

var. **banc** s. n. pl. *bâncuri* Gi v, IIIb.

BÂNCICĂ s. f. N v dim. de la b a n c ă.

BANDĂJ s. n. T VIII, v, III "tifon": Am așa o trăistuță din *bandăj*, poate să fie două ... două rânduri de *bandăj*, de iesta cum se spune, că prin una-i prea slab VIII.

BARABÁN s. n. C VI "tobă".

BARABŪLĂ s. f. T v, pl. *barabúle* B VIIIa, VIb, C Va, I v, T VIII, VI, v "cartof".

var. **barabúlea** s. f. B VIIIa.

BARABŪLEA v. **barabúlă**.

BARÁCUL s. n. Gi VIIa "baraca".

BARAHLIT adj. H v [despre cuptor] "deteriorat, stricat": Numai la noi cutioru ista-i, de-amu-i *barahlit*.

BARÁN s. n. To VIII [la fântână] "val, drug pe care se înfășoară lanțul de care este prinsă ciutura": Scoteam apa cu *barán*.

var. **băránul** s. n. art Gh VIII.

BARÉZ v. **baríz** 2°.

BARÍZ s. n. Nf VII 1° "voal de mireasă". 2° var **baréz** s. n., pl. *baréze* Gi VIIa "batic subțire; bariș".

BĂRTĂ s. f. AJ VIIa, b "îndoitură în partea de sus a cioarecilor pentru introducerea brăcinărilor".

BASMĂLI s. f. pl. N VII "basmale".

var. **băsmăli** s. f. pl. Gi v, III.

BĂSORCA, *de-a* ~ loc. subst. BA VIa "numele unui joc de copii".

BASTICĂ s. f. B VIIb "basma".

BASTRUCĂRIE s. f. colect. To VII "mulțime de copii".

BAȘLĂC s. n. Gh VII "glugă la haine".

BĂTĂR adv. AJ VIII, VIIa, b, III, BA VIIb, PI VIII, VIIa, b, St v "măcar, doar".

BĂTE vb. 1° a ~ inf. AJ VIIa "a lătra".

2° ind. prez. 3 sg. BA VIIb, To VIII "împuşcă": *Băteá* tunu acolo BA VIIb. 3° ind. impf. 3 sg. în expr. ~ *din límbă* H VIIb "vorbea frumos; povestea": Care mai bine *băteá din límbă*, care știa, acela spunea iertăciunea. 4° ind. prez. 2 sg. Cr v "frământă": Începe a dospí, o dată *băté*m, adăura, atriura H VIIa.

ind. prez. 2 sg. *bați* 4° Cr v 3 sg. *báte* 1° C Va, 2° BA VIIb, To VIII, 3° H VIIb, 1 pl. *băté*m 4° H VIIa, impf. 3 sg. *băté*a 2° BA VIIb, 3° H VIIb, pf. c. 3 sg. a *bătút* 2° Pr VIIb; conj. prez. 2 sg. *să bați* 2° B VIIb.

BĂTIA (2 sil.) s. m. Nf v "unchiul".

BĂTIUȘCA (3 sil.) s. m. art. M VII "preotul".

BĂTÓG v. **badóc**.

BATÓN s. n. Tr v "franzelă".

BAZÁR s. n. B 11a, 1a, C VII, Va, b, H VIII, I I, M Vb, pl. art. *bazárele* C II "piață, târg".

var. **bázár** s. n. AJ VI.

BAZÁRNĂI adj. Gh VII [despre un produs] "de bazar, de cumpărat".

BĂBĂRIT s. colect. To VII "femei bătrâne; babe".

BĂBUȘORĂ s. f., pl. *băbușoare* Tr VII dim. de la b a b a.

BĂCȘOR s. n. H Vb dim. de la b a c.

BĂDICA s. m. art. 1° Gi II "soțul surorii mai mari": Un om care s-a-nsurat cu țața, *bădica* să spune la noi. 2° Gi VIIIb "nenea".

BĂDIȚĂ s. f. Gi V "termen de adresare pentru fiul nașului de cununie".

BĂGEĂ v. *bageăua*.

BĂGEAC v. *bageac*.

BĂHĂLEȚ s. m. To VIII "copilaș": Un *băhăleț* mititel am fost.

BĂIĂȚII v. *băiet* 1°.

BĂIET s. m. 1° AJ VIII, Va, H VIIa, d, M VII, Nf VI, PI VIIb, Tr VII, V, U VIIIb, VIII, VI, V "băiat": Aveam *băiețu* cu care preteneam Tr v. 2° pl. *băieți* Cr V, Gi VIIIb, VIIa, V, Nf VI, V VIII "copii (indiferent de sex)": Șapte *băieți* am fost la părinți: un băiat și șase fete Gi VIIa. 3° pl. art. *băieții* Cr VII, V, Tr v "tinerii (logodiți, căsătoriți): Dacă s-au împăcat *băieții*, de-acuma bătrânii au dat mâna [la logodnă] Cr VII. *Băieți* să duc la zacs Tr v.

var 1° **băiețul** s. m. art. Tr V: **băiății** s. m. pl. art. B VIIb.

BĂIETĂNII s. m. pl. art. N v "flăcăii".

BĂIETUL v. *băiet* 1°.

BĂJUCĂREĂU vb. ind. impf. 3 pl. BA VIIb "batjocoreau".

part. f. *băjucărită* PI VIIa.

BĂLĂIE adj. f. Gh VII, V, H VIIc, N V, To VII, V VII, pl. *bălăii* N VII, V, V VII. "albă": Crăseai lăna *bălăie* H VIIc. Poamă *bălăie* N v. Să făcea *bălăie* [cânepa] V VII.

BĂLÁN adj. Gh VII, V, N VII, V, Tr V, f. *bălână* "alb": Mireasa se-mbracă-n *bălân* N v. [Când e bine ars] cuptorului *bălân* N VII.

BĂLĂICĂ adj. f. N v, Tr VII dim. de la b a l a i e: [Pânza de cânepă] să face *bălăică* Tr VII.

BĂNUIT adj. St VIIb, f. *bănuită* BA VIIb, PI VIIb "supărat": Când îi piere oriceva de la casă, cât de *bănuit* îi.

BĂNZI s. f. pl. I v "cete de colindători; bande".

BĂRÂNUL v *barán*.

BĂRBĂTOIUL s. m. art. To VII, pl. *bărbătóii* H v, M VII, Va, To VII "bărbatul": *Bărbătóiu*-i mai slab la jaludoc.

BĂRBĂTOĂSE adj. f. pl. Nf v "care se comportă bărbătește; curajoase": Șapte fete *bărbătoăse*.

BĂRBĂNȚĂ s. f. 1° St v, pl. *bărbînțe* BA VIIIb "putină pentru păstrat brânză". 2° BA VIIa "vas din doage în care se spală rufe; ciubăr".

var. 1° **berbînțe** s. f. pl. St v.

BĂRCÁN v. *burcán*.

BĂRDĂHĂNIT, a ~ vb. ind. pf. c. 3 sg. H 11a "a tăiat burta": Mă-sa s-a dus și l-a *bărdăhănit* și toți iezișorii i-a înșit din pânce, da lupu a murit.

BĂSĂRCUȚĂ s. f. M VIIb "bisericuță".

BĂSMĂLI v. *basmalı*.

BĂSMĂLUȚĂ s. f. 1° Nf VI "batistă". 2° art. *de-a ~ -a* loc. subst. To I "numele unui joc de copii".

BĂTAIE s. f. BA VIIb, PI VIII, Pr VIIb "război".

BĂTĂLĂU s. n. 1° C VII, Nf VII "meliță mare cu care se rup tulpinile de cânepă". 2° B VIIa, b "băț lung și gros cu care se bate cânepa înainte de melițat". 3° St VIII "băț, prevăzut cu un mănunchi de nuiele la un capăt, pentru bătut laptele prins".

BĂTĂLIE s. f. Gh VII, N VIII, VII, VI, V, Nf Ib, To VIII, VII, V VIII, VII, pl. *bătălii* To VII "război".

BĂTĂTOĂRE s. f. Gh VII, V, H VIIc, d, M VII, To VII, V VII "meliță mare cu care se rup tulpinile de cânepă înainte de melițat": Era *bătătoare* și băteam [...] în *bătătoare* [cânepa] și-o trăgeam de ... să lua de pe dânsa ... coaja toată, tot lemnu [...] șanti o melițam, șanti o răgilam, șanti o periam H VIII.

BĂTOLEĂ, se ~ vb. refl. ind. impf. 3 pl. C VIII [despre paiele amestecate cu lut, la construcția casei] "se bătătoareu".

BĂTRÂN adj. 1° N VI, pl. m. *bătrâni* I VIII [despre sat și locuitorii lui] "de demult; vechi": Satu-i *bătrîn*, satu are mai mult de dvesti let N VI. Noi sântem de sute de ani *bătrîn*! [în sat] I VIII. 2° PI VIIa "părintesc, strămoșesc": Tata meu o avut moară, vietoare, și eu am rămas pe locu *bătrîn*. 3° PI VIIa [despre un copil în comparație cu altul] "de ani mai mulți, născut mai înainte": Ista nepot era mai *bătrîn*. 4° f. St VIII [despre brânză, în opoz. cu t i n a r ä] "tare, densă, veche".

f. **bătrână** 1° AJ VIII, Pl VIIa, 3° AJ Va, III, Pl VIIb; 4° St VIII; pl. **bătrâne** 1° Pl VIIa.

BĂTRĂNI, *îi* ~ vb. ind. viit. 2 sg. Nf VII "vei îmbătrâni".

BĂTUCÎT, *ai* ~ vb. ind. pf. c. 2 sg. Pl VIIa "ai bătut rufele cu p r a n i c u l": Le-ai prânicat cu pranicu, le-ai *bătu*cît până ... care-o fost slabe numa o sărit.

BĂZĂR v. **bazăr**.

BĂCĂTĂ v. **bucătă** 2°, 3°, 4°.

BĂCĂȚELE v. **bucățe** 1°, 3°.

BĂCĂȚESC, *să* ~ vb. tranz. conj. prez. 1 sg. Gi IIIa "să tai în b î c ă ț e l e, să tranșez (o pasăre)".

BĂCĂȚICĂ v. **bucățică** 3°.

BĂCSĂIAM vb. ind. impf. 1sg. H Va "îndesam carnea pentru cărnați în mațe".

BĂLI s. pl. AJ VIII "coceni de porumb": [Iama ținem vitele] cu fân și *bîl*.

BĂRNI s. f. pl. T VIII "bărne".

BĂT v. **băț**.

BĂTCĂ s. f. N VI "bătă".

BĂȚ s. n. BA VIa, St VIII "băț".

var. **bât** s. n. AJ VIII.

BĂZĂICA s. f. art. H Ic, IIa "numele unui joc de copii": *Bizîica* ... unu o stat așa [...] auzea așa [...] bázăiește, da el nu cunoaște care ... IIa.

BĂZĂIEȘTE vb. ind. prez. H IIa "bázăie".

BÉCHER s. n. Nf VI "vânturătoare acționată manual".

BELEĂ vb. ind. impf. 3 sg. St V "jupuia coaja unui copac".

BENZIN s. n. BA VIa, H VIIb "benzină".

BERBÎNȚE v. **bărbânță** 1°.

BESĂZI s. f. pl. AJ VIIa, St V "vorbe, cuvinte".

BESÉRICĂ s. f. AJ VIIa, BA VIa, b, Pl VIIb, St VIIa, b, V "biserică".

BEȘICA s. f. art. H VIIb "bășică".

BETEĂG adj. BA VIa, f. *beteăgă* St VIIb "bolnav".

BEZDIUC s. m. To VIII "snop de secară pentru acoperiș".

var. **bezniúci** s. m. pl. To VIII.

BEZNIUCI v. **bezdiuc**.

BEZÉR s. m. BA VIIa, pl. *bezéri* Pl VIIa "volan la mânecile cămășii femeiești".

BIBIAȘI (3 sil.) s. m. Cr V 1° dim. de la *b i b i* 1°. 2° "strigăt cu care se cheamă puii de curcă".

BIBII s. pl. 1° Cr V "pui de curcă". 2° Gi v "bibilici".

BÍBOLĂ s. f. T VI "hârtie creponată cu care se împodobește c ă l u ș e l u l".

BÍBOLI s. m. pl. St VIII "bivoli".

BÍBOLIȚE s. f. pl. St VIII "bivolițe".

BICINICIE (4 sil.) s. f. M VIa "prăpăd, calamitate": N-o plouat și ni facă *bisnișiii* ...

BIDĂ s. f. Pr VIIb "necaz, suferință": Când era să rămăie de *bdîdă*, rămănea încă și cu unu [= copil] în pâncete.

BIJDUÎT adj. m. pl. Pl VIIb "necăjit, amărât".

BILÍM vb. ind. prez. 1 pl. B VIIa "albim tortul la soare".

ind. impf. 1 sg. *bileám* B VIIb, T VII, 2 sg. *bileái* B VIIa, 3 sg. *bileá* BA VIIa, Gh V, Nf VII, 1 pl. *bileám* Gh V, St V, pf. c. 2 sg. *ai bilit* BA VII.

var. **ghiléști** vb. ind. prez. 2 sg. C VII, impf. 1 sg. *ghiléam* H VIIc, d, M VII, To VII. 2 sg. *ghileái* B VIIa, H VIIa. 3 sg. *ghileá* M VII, Nf VII; refl. ind. prez. 3 sg. *se ghiléște* B VIIb; **dileám** vb. ind. impf. 1 sg., 2 sg. *dileái* H VIIc; conj. prez. 2 sg. *să ghiléști* C VII.

BILÉU s. Gi V "haine albe; albituri": Mireasa-i dedea mirelui, îi dădea *biléu* de-ala, vrazică ițari d-eia, cămașă, maică, brău.

BINT s. Cr VIII, VII, Gh V, I III, Nf V, IIIa, Pr III, U VIIa, V "tifon (folosit ca sedilă)": Luam *bintu* ista de strecurat U VIIa.

BIOHRĂFIA (3 sil.) s. f. art. N V "biografia".

BIRĂU s. m. AJ VIII "primar".

BÍȘTUȘ, *pe* ~ loc. adv. Pl VIII "sigur, exact".

BITĂNG s. m. AJ VIII, Pl VIIa "om leneș; haimana, vagabond": Ajuns-o lumea că-s *bitânj*, îs mulți *bitânj* ... Pl VIIa.

var. **bitângă** s. m. BA VIb, St V, pl. *bitângi* Pl VIIa, St VIII, V.

BITĂNGĂ v. **bitâng**.

BITELCÚȚĂ s. f. To VII "sticluță".

BIURUIE vb. ind. prez. 3sg. Tr VIII "depășește o situație; biruie": *Nu gúruii* molodiu nu prea să dau la lucru.

BLAJINULUI s. m. în *Păștele* ~ C VII "Paștele blajinilor".

BLÂNDĂ adj. f. T VIII [despre miere] "fără iuțime": Mierea curată la gust îi pipărată, îi tare, îi iute [...] da, dacă nu-i curată, îi *blîndă*, mai moale.

BLÂNDUȚ adj. BA VIIa dim. de la *blând*.

BLEA v. **bleah** 3°.

BLEAH s. n. 1° B VIIIc, N VIII, T V "tablă (zincată); tinichea". 2° pl. *bleáhuri* T V

"tăvi pentru copt pâine". 3° var. s. n. I V "vas de tablă".

var. 1° **bleahă** s. f. Gh VII, N VI; 3°

blea s. n. I V.

BLEAHĂ v. **bleah** 1°.

BLEAȘOARĂ s. f. Gh VII dim. de la **bleahă**.

BLEAȘCĂ¹ s. f. 1° B VIIIc, C Vb, Nf VI, V "tablă, tinichea". 2° B VIIa, b, pl. art. **bléștele** B III "tavă": Punem în **bléștele** de copt.

BLEAȘCĂ² adv. în expr. *udáu ~* U VIIa "udau learcă".

BLEHĂȚURILE s. n. pl. art. T III dim. de la **bleahă** 2°.

BLÉNDE s. f. pl. în *dă ~* H VIIIb, IIb, la "îmbrânțește, împinge": Mă-sa i-o *dat blénde* și ea s-o dus [cu scrânciobul] IIb.

var. **blénea** s. f. art. în *a dat ~ -a* Gh V.

BLÉNDEA v. **blénde**.

BLEȘCĂȚĂ s. f. B VIIb dim. de la **bleahă** 2°: Mămuca o luat o **bleșcăță** de-acee ... de copt pâine. 2° C VII "bucățică de tablă ascuțită pentru încondeiat ouăle".

BLÉZNIȚĂ s. f. Gh II "fiecare dintre copiii gemeni".

BLID s. n. 1° AJ III, pl., *blide* AJ Va "farfurie mare; platou": [Mămăliga] o pui pe un fund sau într-un *blid* ceva sau farfurie mare di-asta Cr V. 2° var. s. n. pl. H VIIc "feluri de mâncare".

var. **bliud** s. n. 1° Cr V, pl. *bliude* 2° H VIIc.

BLIDUȘCA, *de-a ~* loc. subst. St VIIb "numele unui joc de societate, la priveghi".

BLINÉLE s. f. pl. Cr V, Gh V, H V, Nf V, IIIb "clătite".

BLIUD v. **blid** 1°, 2°.

BLIUZĂȚĂ v. **bluzăță**.

BLOGOSLOVEȘTE vb. 1° ind. prez. 3 sg. B VIIb "bлагословѣте": [La pomană] o femeie zice ocinaș ș-apoi [preoții] *bloscovésc* p-iștia [invitații] M VII. 2° var. part. U VIIIb "rânduit, menit": Da' de om cine nu fuge? [...] De om orișce e frică, din cauză-i dat așa, că e *boslovít* așa.

var. 1° **bogoslovește** vb. ind. prez. 3 sg; part. *bogoslovít* B VIIb; *bloscovésc* vb. ind. prez. 3 pl. M VII; 2° **boslovít** vb. part U VIIIb.

BLOSCOVÉSC v. **blogoslovește** 1°.

BLUTCULȚI v. **bulculiță**.

BLUZI s. f. pl. BA VIIa "bluze".

BLUZĂȚĂ s. f. T III dim. de la *bluză*.

var. **bliuzăță** (3 sil.) s. f. T III.

BOABĂ s. f. Pl VIIb "bomboană".

BOAMBELE s. f. pl. art. U VIIa "bombele".

BOÂNCUL s. n. art. BA VIIb "miza la jocurile de cărți".

BOÂNDĂ s. f. Gi VIIa "pieptar încheiat în față".

BOAȚE s. n. pl. C VII, Va, b "bucăți (de pâine, de pământ); cocoloașe": [La Sfântul Andrei, fetele] pun *boațe* de pâne Va.

BOBÎȚ s. n. cu val. adj. în ~ *de* Nf V "foarte puțin": Turnăm *un bobîț* de oțet.

BOCCEĂ s. f. pl. *boccele* Gi VIIa "șervet simplu (fără model)".

BÓCICĂ (2 sil.) s. f. Gh V, N V, pl. art. *bócicile* To VIII "butoi".

var. **bótce** s. f. pl. Gh V.

BOCICULIȚĂ (4 sil.) s. f. M Vb dim. de la **bócică**: Maslianca ... spețialno făcută o *boćculiță* și-nvârtim într-însa ca o morișcă și să face untu.

BOCÓVCA s. f. M VII "bucătărie".

BOEVÁIA adj. f. Nf V "îndrăzneală, curajoasă".

BOGĂT v. **bugăt**.

BOGĂTANI s. m. pl. B VIIa "bogătași".

BOGHÉT v. **bugăt**.

BOGOSLOVEȘTE v. **blogoslovește** 1°.

BOHÂNCĂ s. f., pl. *bohânci* Nf V "pâine neagră de formă paralelipipedică".

var. **buhâncă** s. f. Gi VIIa.

BOHOMÉLNICI adj. m. pl. H VIIc "credincioși în mod exagerat, peste măsură; habotnici".

BOIÁLĂ s. f. C VII, Pr Va, U VIIb, VH VII, pl. *boiéli* VH VII "vopsea".

BOIM vb. ind. prez. 1 pl. Pr Va, "vopsim": [La Paști] te speli cu un ou roșu, *boiít* de-amu și cu un ou curat Tr VII.

ind. impf. 3 sg. *boiá* VH VII, 1 pl. *boiám* U VIIb. pf. c. 3 sg. *am boít* VH VII; part. *boít* Cr VII, Tr VII.

var. **buít** vb. part. Tr VII; sup. *la buít* C VII.

BOIÂNCĂ s. f. T VI "acordeon".

BÓILĂ (2 sil.) s. f. Gi II "măcelărie, abator".

BOINCÉNI s. m. pl. B VIIIb "locuitori din Boian".

BÓIȘCIC (2 sil.) s. m. H V "măcelar".

var. **buștiuc** (2 sil.) s. m. H V.

BOLĂNI v. **bolohăni**.

BOLCOTÉȘTI vb. tranz. ind. prez.
2 sg. AJ III "amesteci ouăle bătându-le".

BOLD¹ s. m. și n. St V, pl. *bolzi*
AJ VIIb, *bölduri* BA II, St VIII "prăvălie,
magazin".

var. **bolt** s. n. BA VIIa.

BOLD² s. n. Tr V "ac cu gămie".

BÓLEE adv. 1° N VI "mai mult". 2°
[pe lângă un adv.] T VII "mai ceva, de
calitate superioară": Strașnic *bólie* era
pâinea mai demult.

BOLÉZNĂ s. f. 1° Gi VIIa "boală".
2° în ~ , pe ~ loc. adv. Gi VIIa "pe caz de
boală": S-a pensionat *pă boléznă*. Mi-a venit
moșu în *boléznă*, *pă boléznă* din ... din
pușcărie.

BÓLFĂ s. f. St VIIb [peior.] "față,
chip, înfățișare".

BOLINDÉȚUL s. m. art. Gi V, pl.
bolindéții Gi V, IIIa "colindul din dimineața de
ajun a Crăciunului".

BÓLNAV adj. H VIIc, N VIII, VI,
U VIIb, f. *bólnavă* Gi VIIIb, N VII, To VII
"bolnav".

BOLNĂVÍT, *s-a* ~ vb. refl. ind. pf. c.
3 sg. H VIIc "s-a îmbolnăvit".

BOLNÎȚĂ s. f. B VIIb, C VII, VI, V,
H VIIa, M VII, N VII, v, Pl VIIb, T II, To VIII, II,
Tr V, U VIIa, pl. *bolnițe* H VIIc "spital".

BOLOBÓC s. n. C VI, pl. *bolobóace*
Pr VIIa "poloboc".

BOLOHĂNE v. **bolohăni**.

BOLOHĂNI s. m. pl. B VIIIc
"bolovani".

var. **bolohăne** s. n. pl. Gh VII;
bolăni s. m. pl. C VIII.

BOLÓTE s. pl. BA VIa "mlaștini
peste care se pun lemne și pământ pentru a
face n a s t i l a": Ne-am dus să facem noi
drum în pădure ... pădure sălbatică, am
îmburdat lemnu dint-o lature dint-alta, le-am
pus unu lângă altu ... crângile tot ce-o fost
am aruncat peste ele și-apăi o adus șutăr ...
ș-așă s-o făcut drum ... că altfel îi strașnice
bolóte.

BÓLȘE adv. N VI "mai mult".

BOLT v. **bold**.

BOLÚND adj. f. *bolúndă* BA VIIb
"nebun, smintit".

BOMBÍT, *a* ~ vb. ind. pf. c. 3 sg.
M VIb "a bombardat".

BONGĂZÓI s. m. pl. Gi V
"reprezentanți (rude apropiate) din partea
miresei": *Bongăzói* [erau] care vineau de la
mireasă.

BONTĂNÍND vb. ger. Pl VIIb [despre
strigoii] "zdroncănind, bocănind".

BORCĂNĂ v. **burcan**.

BORDÉU s. n. Pr VIIa "bordei".

BOREĂSĂ s. f. AJ II, I, St VIIb, pl.
borése St VIIb "femeie măritată; soție".

BORGOSÍND vb. ger. H V [despre
must] "făcând zgomot la fierț; bolborosind":
[Mustul] îmblă *borgosínd*.

BORÓNĆĂ s. f. Pr VI "grapă".

BORONÍM vb. ind. prez. 1 pl. Gh VIII
"grăpăm".

ind. impf. 1 pl. *boroneám* Gh VIII;
part. f. *boronită* V VIII.

BORȘ, ~ *gros* v. **gros** 2°.

BORȘÍȘÓRUL [*borșóru*] s. n. art.
Tr VII dim. de la *borș*.

BÓRTĂ s. f. C Va, b, I, Gh VII, H VIIc,
I III, Nf IIIb, Pr VIIa, To VIII, V VIII, pl. *borți*
B VIIb, C II, M VIb, v, Nf V, Pr VIIa, T VIII,
To VIII, *bórturi* U VIIIb "gaură".

BORTICĂ s. f. Gh VII dim. de la
bortă.

BORTICÍCĂ s. f. Gh VIII, V VIII,
VH VII, pl. *borticéle* V VIII dim. de la
bortă.

BORTILÍT adj. Pr VI "găurit".

BORTÍTE adj. f. pl. C VII "scobite,
găurite".

BORTÍȚE s. f. pl. T VIII dim. de la
bortă.

BOSLOVÍT v. **blogoslovéște** 1°.

BOSORCĂIE s. f. 1° AJ VIII, VIIa, b,
Pl VIIb "vrăjitoare". 2° BA VIIb "ființă
imaginară cu puteri nefaste, despre care se
crede că trăiește în pădure".

pl. *bosorcăi* 1° AJ VIIa, Pl VIIb; 2°
BA VIIIb.

BOSTÁN s. m. 1° M VIa, N VII,
Pr VIIa, VH VII, pl. *bostani* M VIa "dovleac". 2°
U VIIIb "pepene galben".

var. 2° *bostánă* s. f. M VIa.

BOSTĂNĂ v. **bostán** 2°.

BOT¹ s. n. St VIII "grămadă".

BOT² s. n. Nf IIb "fiecare dintre
capetele unui băț": Bețe ascuțite-n *bot*.

BOTĂ s. f. 1° BA VIIa, b, VIa, Pl VIIa,
b, St V, pl. *bóte* T III "bătă". 2° AJ VIIa "fuscel
la sul".

BOTCĂLĂ s. f. art. Tr V, VH VII, pl.
botcăle VH VII "turtă pentru dospit pâinea":
Pui oleacă de apă căldișoară ca să nu
opărești *botcăle*-aceea Tr V.

BÓTCE v. **bócică**.

BOTEĂZĂ s. f. Tr VIII "Bobotează".

BRĂZDĂ s. f. Gi VIIIa, b, VIIb "hotar
între două localități".

BRĂHĂRULUI, (a) ~ s. m. gen. To VII "(a) bragagiului".

BRĂȚĂRÚȘI s. f. pl. Gi VIIa dim. de la *brățără* ("cusătură la manșetă").

BRĂȚETE s. f. pl., în *de* ~ Gi VIIIb "de brațe": Mama am sculat-o de *brățete*, de s-a uitat la tetea pă fereastră, nu putea să se scoale din pat.

BRÂNCOVENE s. f. pl. I V "persoane deghizate în soldați care joacă m a l a n c a".

BRE interj. Gi VIIIb, v, U VIIIb "formulă de adresare față de o persoană vârstnică".

BREAD s. m. Gi VIIa "petrecere în sămbăta nunții când se împodobeste bradul".

BREĂȘCĂ s. f. Cr VIII "tescovină stoarsă cu care se hrănesc animalele".

BREZÓI s. m. N VIII "albină".

BRÍCICĂ (2 sil.) s. f., pl. *brîști* Gi VIIIa "bucățică (ovală) de metal strălucitor, folosită ca nadă la pescuit".

BRIGĂD v. *brihádă*.

BRIHĂDĂ s. f. M VII, N VI "brigadă".

var. *brigád* s. n. Nf VI.

BRIHĂDEN v. *brihadír*.

BRIHADÍR s. m. N VI "brigadier (la colhoz)".

var. *brihadén* s. m. M VII.

BRON s. Nf VIII "rezervă".

BRONĂȚI s. m. pl. U VIIa "rezerviști".

BRONIROVNĂI adj. Nf VIII "de rezervă".

BRÓZĂ s. f. AJ Vb "bicarbonat de sodiu": Sodă de mâncat, *bróză* cum zicem noi.

BRUMĂT, a ~ vb. ind. pf. c. 3 sg I VIII "a acoperit bruma": Cartofelii i-o *brumát*.

BUBUCÉLE s. f. pl. art. N VII dim. de la *bubă*.

BUCĂTĂ s. f. 1° o ~ B VIIb, în expr. o ~ de an, ~ de oră Tr V, ~ de timp C VI, ~ de zi H VIIc "un timp anume (mai lung, mai scurt)": Amândoi împlă amu de la o *bucătă* încoace. 2° var. s. f. în expr. o ~ (de ou) H VIIc, v "un exemplar (de ou)": Fierbi salamură ... cu sare ... să cadă așa un ou, o *bícătă* de ou să fibă v. 3° var. s. f. în expr o ~ de oi Gi VIIIa "un grup din turmă". 4° pl. *bucăți*, N v, *bucățuri* Gi VIIb "porții de carne în mâncăruri". 5° Gi VIIa "lot, teren": Mi-a dat orz de-o *bucătă*, că trebuia două hectare jumate, da el ... numa de o *bucătă* mi-a dat.

var. *băcătă* s. f. 2° H VIIc, v, To VIII, 3° Gi VIIIa, 4° Gi VIIIa, VIIa, v, 5° Pr VIIIa.

BUCĂTĂRIȚĂ s. f. Pr VIIIa Vb "bucătăreasă".

BUCĂȚEA s. f. 1° Pl VIIb dim. de la *bucată*. 2° o ~ de cunună St VII "cunună mică, cununiță": Punea fetei o *bucățea* de cunună. 3° pl. *bucățele* Gi VIIIb dim. de la b u c a t ă 4°.

var. *băcățele* s. f. pl. 1° H VIIc; 3° Gi V, IIIa.

BUCĂȚICĂ s. f. 1° Gi V dim. de la b u c a t ă 4°. 2° I VIII, V VIII dim. de la b u c a t ă 5°: Soția avea *bucățică* de sfeclă [la colhoz]. 3° ~ de *folișor* Tr VII "folișor foarte mic". 4° var. *băcățică* s. f. B Ia, H VIIc, VH VII dim. de la *băcătă*.

BUCĂȚICUȚĂ s. f. Pr VIIb dim. de la b u c ă ț i c ă 2°.

BUCHETUL s. n. art. Tr V [la nuntă] "cocarda".

BUCI s. m. pl. B VIIa, b, C VII, Nf VII, To VII "câneșă de calitate inferioară; câlji".

BUDĂICĂ (3 sil.) s. f. Pr VIIa "putină (mică)".

BUDĂLĂU s. n. Gh v, H VIIa, VH VII "putinei".

BUDÍ, a ~ vb. inf. BA v "a afuma (carnea, slănina etc)": *Budím* la vecin, are căsucă mică [...] . Le pui *la budít* [șuncile] AJ Va.

ind. prez. 1 pl. *budím* AJ Va, BA v; part f. *budítă* BA v; sup. *la budít* AJ Va, BA v; refl. ind. prez. 3 sg. *se budéște* BA v.

BUDIGĂNIA (4 sil.) s. f. art. BA VIIIb "dihania, jivina".

BUDITOĂRE s. f. AJ Va, BA v "Încăpere amenajată pentru afumat carnea; afumătoare".

BÚDTO, cac ~ Tr v "ca și cum": Și-i pune de-amu la găină [prăjită, ca dar pentru nași] ou, *cac búdto* că ea să ouă atunci.

BUGĂI s. m., pl. *bugái* U VIIIb "taur": Asta-i cireada de *bugái*, de vaci, de boi.

BUGÁT adv. AJ Va, BA VIIIb, v "destul, suficient": [Copacul] n-o fost tăiet *bugát* BA VIIIb. Turtele le fac cât de groase-mi plac mie că-i *bugát* AJ Va.

var. *bogát* adv. St VIII; *boghét* adv. AJ VIIa, b, Va, III, Pl VIII, VIIb.

BUHÁLTER s. m. C VII, Vb, U VIIa "contabil".

BUHÂNCĂ v. *bohâncă*.

BUHĂR s. m. H VIIc "buhai".

BUHĂIESC vb. ind. prez. 1 sg. BA V "sucesc, mișc pâinea în cuptor, pentru a crește bine la copt".

BUHÓN s. n. 1° B III "stomac (la porc)". 2° var. **búhul** s. n. art. M Va "mațul gros (la porc)".

BÚHUL v. **buhón** 2°.

BUIȘTIUC v. **boișcic**.

BUIT v. **boím**.

BULBÚC s. m. St VIIb, pl. *bulbúci* Pl VIIa "flori, boboci de floare (pe țesături)".

BÚLCĂ s. f. B III, M VII, Nf V, pl. *bulci* M VII "chiflă": Pomană fac [...] amu la noi coc *bulc*, bulculiș-așa-ia, *búlcă* ș-apu cu-o lumânărică, cu lumânărica dau.

BULCULIȚĂ s. f. pl. *bulculițe* M VII dim. de la *b u l c ă*: Da amu [la pomană] pun niște *blutculițe* [...] și să numără că o pus de multe feluri de mâncare; oleacă, oleac-așa pune H VIIc.

var. *blutculițe* s. f. pl. H VIIc.

BULÉNDRE s. f. pl. B III "cârpe, petice": Făceam o păpușă din *buljéndri*.

BULENGIOARE (4 sil.) s. f. pl. Pr VIIa dim. de la *buleandră*.

BULGÚR s. Cr V "crupe de grâu".

var. *bulugúr* s. Gi VIIa.

BULIÓN (2 sil.) s. n. Pr VIIa "supă de carne".

BULUGÚR v. **bulgúr**.

BUMB s. m. 1° Gh VII "nasture". 2° art. ~ul *șpóruului* *Piwa* "capacul cu care se acoperă ochiurile plitei (la mașina de gătit)".

BUN 1° adj., f. *bună*, pl. *bune* Tr V "de calitate superioară": Și ia ghirlantu fetii, adică miresii din cap, ș-o leagă cu basma *bună* ... și-i pune în spinare o pocrivală așa-ia *bună*, ori ce are ea [nașa] cel mai *bun*. 2° s. n. pl. *bunuri* Tr V "ingredient delicios (ou, unt, zahăr) adăugat în aluatul pentru pâine": Pui într-însa [= pâine] *bun*, ouăli, untu, chișleacu, toate estea să cheamă bunățate, is *bunurj* toate.

BUNĂOĂRĂ, *de* ~ loc. adv. B VIIIa, VIIb, b, C VII, Cr VII "de pildă, de exemplu": Când m-am căsătorit eu *de bunăoară* era așa un obicei B VIIb.

BUNĂTĂTE s. f. Tr V "ingrediente bune, delicioase (ouă, unt, zahăr) adăugate în aluatul pentru pâine": Dacă-i pui *bunățate* multă, chiar peste măsură, apă [= apoi] ea [= pâinea] să face trunchi [...] pui într-însa bun, ouăle, untu, chișleacu, toate astea să cheamă *bunățate*, is bunuri toate.

BUNÉLUL s. m. art. B I, Cr VII, v,

Gi VIIIa, II, M VII, N VIII, U VIIa, pl. *bunéi* Tr Ib "bunicul".

BUNÓS adj. m. Pl VIIb [despre un copil] "bunișor": Era el *bunós*, mândruț.

BURÁC s. m. St III, pl. *buráci* AJ Va, BA VI "șfeciă": [Purcelului] îi dai mai bun un pic a mânca: lapte ... și *burác* și orice.

var. *burán* s. f. BA V.

BURÁN v. **burác**.

BURCÁN s. n. T V, pl. *burcáne* T V, III "borcan".

var. *bărcan* s. n. C Va, pl. *bărcáne* C Va, b; *borcănă* s. f. U V.

BURCĂNELE s. n. pl. T V dim. de la *burcan*.

BURECHIȚE s. f. pl. Cr I "un fel de colțunași cu carne": Întinzi o foaie de aluat, tăiem carne, punem cu mărar ... petrușcă, punem chiper bucățele, pătrățele și punem carnea-ntr-însa pe urmă o luăm și-o turtim; după ce-o fierat apa, noi turnăm, punem *burjekíțele*.

BURIÁN (2 sil.) s. n. H VIII, St II "buruiană".

BURLÚIE s. n. pl. N VIII "urcioare": Rușii umblau și căta [grâul] [...] în ulcioare, în *burłuje*.

BÚRUL s. n. art. Gh VIII, U VI, v, pl. *búruri* U V "mașina pentru forat pământul": Vine specialnă tractor, sapi cu *búru*, slobozi crohurile și-i fântână Gh VIII.

BUSIÓCUL (4 sil.) s. n. art. Cr VII "busuiocul".

BUTÉLCA s. f. art. M VII "sticla (cu băutură)".

BÚTILE s. art. M Va "pulpa din spate la porc; butul".

BUȚURÉLE s. n. pl. art. N V "cocoloașe, boțuri mici de aluat".

CACEÁLCĂ (3 sil.) s. f. 1° Nf VII "sul de lemn pe care se întinde pânza pentru a o netezi înainte de a se face val". 2° To VII "unealtă pentru bătut pânza la *b i l i t*". 3° var. *căciulca* s. f. art. St III "sucitorul, vergeaua".

CACEALCÚȚĂ s. f. M VII "făcăleț".

CACEALÉSC v. **căcelésc**.

CACELĂRIE (4 sil.) s. f. Gi VIIIb "cancelarie".

var. *cânțălărie* s. f. Pl VIIa; *cânțărie* s. f. AJ VIII.

CACELÍM v. **căcelésc** 1°.

CADRELÚȚI s. f. pl. N V "țesături groase din lână cu romburi sau pătrate (pentru acoperit patul)".

CÁFLĂ s. f. B VIa, b "coș din olane la cuptor".

CAFTÁN s. n. AJ VIIa, b "haină țărănească": [Bărbații] purtau ceoarici, lecriș și *caftán*.

CAIUCEAIA v. *próocă* 2°

CÁIERI s. m. pl. Nf VII "caiere".

CALÁI s. Gi VIIIa "cositor".

CALAMÁRĂ s. f. To VII "călimară".

CALCI¹ vb. ind. prez. 2 sg. Pl VIIb "întinzi aluatul cu mâna": Ș-o faci ... din mână binisor ... aluat, și *calc* cu mâna, tăt îl lucră.

CALCI² s. St v "plantă cu flori galbene (care se pune la casă și la grajd la Sf Gheorghe); calce".

CALCÓNCA B VIIIb "un fel de rindea cu ajutorul căreia se îndreaptă imperfecțiunile tocăriei".

CÁLE s. f. 1° H Va, ~ *primără* B VIIb "vizită pe care o fac tinerii căsătoriți părinților, la câteva zile după nuntă": A treilea zi face *cále* părinții miresei, să duc de-amu mai puțin: nuni, staroste, nănași ...

CÁLE, 2° art. ~ -a *întâi* U VIIa "prima ieșire din casă a unei femei care a născut de curând". 3° U VIIa "dată, termen când se fac pomenile în decursul primului an de la înmormântare": Da masă să face la fiecare *cále*. Câte ori fac poman-asta? La șase, la trei, la nouă ... [săptămâni].

CALEÁP s. n. Nf VII, v "râșchitor".

CÁLFĂ s. f. C VI [odinioară]

"persoană, tânăr care avea misiunea de a tocmi muzica de Crăciun".

CALICÉSC vb. 1° *să* ~ conj. prez.

1 sg. H v "să stălesc, să pocesc, să sărăcesc (limba)": Eu nu vreau *să calicésc* limba H v. Moldoveneasca noastră e *calicítă* de fapt, nu-i moldovenesc curat H VIa 2° ind. pf. c. 1 sg. Pr VIIIa "am devenit neputincios". 3° refl. conj. prez. 3 sg T VIII [despre un obiect] "să se strice, să se deterioreze".

ind. pf. c. 1 sg. *am calicít* 2° Pr VIIIa; part. f. *calicítă* 1° H VIIa; refl. ind. pf. c. 3 sg. *s-a calicít* 2° Nf VI, Pr VIIb; conj. prez. 3 sg. *să se calicească* 3° T VIII.

CALIDÓR s. n. Nf VII, V VIII "coridor".

var. **colidór** s. n. B VIIIb.

CAMPÓT s. n. St v, pl. *campóturi* U v "compot".

CANCÉU s. n. St v "cană".

CANDÉLNIȚA s. f. art. U VIIa "cădelnița".

CÁNE s. f. pl. H vb "căni".

CANFÁT s. n. H VIIIa, pl. *canféte* M VII "bomboană": [La înmormântare] dacă are un măr, un *canfát*, pune în el [în pomul mortului].

CANÍSTRUL s. n. art. BA VIa "canistra".

CANTÓR s. m. Nf VI, la "contabil".

CANTÓRĂ s. f. Nf VI, St VIIa "sediul al serviciului de contabilitate".

CÁNTURI s. n. T VI "muchii la planurile înclinate ale unei construcții".

CANVÁ s. f. H VIIIb "canava": Materialul istoric îl puneam pe-o anumită *canvá* că omu care nu cunoaște, el, la dansu, toate evenimentele într-o zi se petrec ...

CAPCIÓG v. *căpcioáncă*.

CAPCIUNÁTĂ v. *capciunésc*.

CAPCIUNÉSC (3 sil.) vb. ind. prez. 3 pl. H "afum (carnea, slănină)".

var. **capciunátă** (4 sil.) vb. part. f. Nf v; **copciuíésc** (3 sil.) vb. ind. prez. 3 pl. N v.

CAPÉCĂ v. *capéici*.

CAPÉICI s. f. pl. Gi VIIIa, Nf VI "copeici".

var. **capécă** s. f. Gi VIIIb, pl. *capéici* Cr v; **capíci** s. f. pl. Gi VIIa; **capíc** s. m. T v; **cupíc** s. m., pl. *cupíci* AJ III.

CAPÉLĂ s. f. T VI "bonetă militară".

CÁPELNIȚA s. f. art. N v "aparatură medicală cu care se fac perfuzii".

CAPÍC v. *capéici*.

CAPÍCI v. *capéici*.

CAPLICIOÁRĂ s. f. VH VII dim. de la *capeli* ("picătură").

CÁPRĂ s. f. 1° art. *de-a-n-gloc*. adv. To VII "peste cap; de-a rostogolul": Aceia să da *de-a-n căpra* și să făcea mătă. 2° pl. *căpre* Gh VIII, v, To VII, v, Nf VI, v, V VIII "animale domestice; capre".

CAPRÓN s. Gh v, H v "celofan": Pun crișcă de *caprón* [la borcane] H v.

CÁPUL s. 1° m. art. *în- sátului* s. compus M VII "primarul". 2° pl. Nf II, Tr Ia "capetele (de oameni, de animale)": Maică-sa ieziilor a văzut pe fereastră două *cápuř* de iezișori Nf II. 3° pl. AJ VIII "căpeteniile".

n. pl. *cápurile* 2° Nf II, Tr Ia; 3° AJ VIIIb.

CAPÚSTĂ s. f. M vb. "varză": [Punem la murat] *capústă*-ntreagă, căpătână de găluși.

CARANDĂȘ s. Gh v, U VIIIa "creion".

CARAPÉTUL s. art. H VIIb "numele unui dans popular".

var. **carapéș** s. M vb.

CARAPÉȚ v. **carapétul**.

CARĂMBI s. m. pl. Pl VIII "bețe cu crestături cu ajutorul cărora se măsoară laptele la stână".

CARBOĂVĂ s. f. To VII, pl. *carboave* C VIII, N VII, To VIII "rublă": Pita-i piște *carboăvă*.

CĂREȘI pron. nehot. 1° Gh VII, V, Gi v, IIIb, H VIIc, d, Ic, N VII, V, Nf VII, VI, V, IIb, Pr VIIIb, VIIb, III, St VII, To VII, Tr VII "fiecare": Țși făcea *căreș* a lui răbnic Gh V. Și d-atuncea-s cto cuda, *căreș* în partea lor Gh VII. 2° în expr. ~ *de căre* H VIIc, ~ *din care* Pr VIIa, ~ *în căre* I VIII "care mai de care; pe întrecute": *Căreș* de căre două oi are H VIIIc. Oamenii făcea *căreș* în căre făcea câte-o ștână I VIII.

CARIER s. n. BA VIa "carieră de piatră".

CARNÍZ s. n., pl. *carnizuri* Cr VII, U VI "ornament la ferestrele caselor, la galeriile pentru perdele etc".

CARPOGLINDĂ s. m. Nf II "soi de crap fără solzi".

var. **oglindă** s. Nf II.

CĂRTE s. f. M VII, N V "scrisoare".

CARTOĂFĂ s. f. Gi VIIb, H VIIa, V, M VIa, N VII, VH VII, pl. *cartoáfe* C VIII, Cr VII, V, Ia, Gh V, Gi VIIb, IIIa, H VIIa, b, c, d, I VIII, M VII, N V, Pr vb, Tr v, VH VII "cartof".

var. **cartófă** s. f. Nf V, Pr VI, Va;

cartófle s. n. pl. C I; **cartófelii** s. m. pl. art. I VIII.

CARTÓFĂ v. **cartoáfa**.

CARTOFÉLII v. **cartoáfa**.

CARTÓFLE v. **cartoáfa**.

CARTÓȘCĂ s. f. C Vb, I, "cartof".

CĂSA s. f. 1° ~ *măre* C VIII "odaia, camera de oaspeți a unei locuințe țărănești". 2° pl. *cásuri* AJ VIII, VIIa, VI, V, BA VIIIb, c, VIIb, VIa, St VIII, *cási* Nf VII, *cáse* T III "case". 3° pl. *cáse* AJ VIII "camere": Era *cásă*, două *cásă*, adică comnate.

CASĂNCĂ s. f. Gh VII, Tr V, pl. *casánce* Tr v "basma".

var. **cosăncă** s. f. VH VII.

CASIÉRCĂ s. f. Tr v "casierită": Avem șase copii, trei învățători, o prodaveață, o *casifercă* ș-un băiat la armată.

CĂSNIC s. m. M VII 1° "stăpân al unei case". 2° "om, ins, individ dintr-o casă": Dău ori câte un pârjol ori câte-o bulculiță orice la *cásnic* care-o fost la mâncare [= pomană].

CASTRŪLĂ v. **castrúle**.

CASTRŪLE s. f. C VII, I, Cr V, Gh VIII, Gi v, H VIIa, v, M VII, Va, VH VII, pl. *castrúle* Nf VII, *castrúli* Cr VII, Gh VIII "cratiță".

var. **castrúlă** s. f. H v.

CASTRULICĂ s. f. Gh v, Nf Ia dim. de la **castrúle**.

CATIÓL (2 sil.) s. n. M VIa "cazan pentru încălzire centrală".

CATLÉTĂ s. f. Nf v, pl. *catléte* Gh VII, V, M VII, N v, Nf VII, v, "chiftea": Fac *catléte* de ciolan Gh VII.

var. **cotléte** s. f. pl C vb.

CATRINCIÓARE s. f. pl. B III dim. de la **catrință**.

CAVÉI s. AJ vb "cafea".

CAZ s. n. în *de un* ~ loc. adv. U VIIIb, VIIa "bunăoară".

CAZÁN s. n. 1° Cr VII, Nf VI "găleată". 2° pl. *cázáni* U VIIa "cazane".

CĂ, ~ ... ~ conjuncț. corelat. M Va, U VIIIb, VIIb, "fie ... fie": Deodată să umflă și piere vita *că-i* oaie, *că-i* vacă U VIIIb.

CĂBÁC s. pl. art. *căbăcile* Pl VIIa "vestă din păpură purtată de bărbați".

CĂCÁU s. AJ III "cacao".

CĂCELÉSC vb. ind. 1° prez. 1 sg. N VII, VH VII "întind aluatul cu c a c e a l c a 3°". 2° impf. 3 sg. Nf VII "netezea pâna cu c a c e a l c a 1° pentru a o face val".

1° ind. prez. 2 sg. *căcelești* AJ vb, St III, VH VII, 1 pl. *căcelim* St III, impf. 1 sg./pl. *căceleám* M VII, Va, b. 2° impf. 3 sg. *căceleá* Nf VII.

var. 1° **cacealésc** vb. ind. prez. 1 sg. N VII, 2 sg. *cacealești* N VII, VH VII, pf. c. 1 sg. *am cacealít* N VII; *cacelím* vb. ind. prez. 1 pl. VH VII.

CĂCÉLUL s. n. art. Pl VIIb "sucitorul, vergeaua".

CĂCELUIÉȘTI vb. ind. prez. 2 sg. AJ Va, III, Pl VIIb "întinzi foaia de aluat cu c ă c e l u l": [Pancovele] le frământă, dospesc, dacă-i dospit, le *căcaluiești* frumos și le tai c-un pahar AJ Va.

ind. prez. 1 pl. *căceluim* Pl VIIb; refl. ind. impf. 3 sg. *se căceluía* Pl VIIb.

CĂCÍM, *ne* ~ vb. refl. ind. prez. 1 pl. H Ia "ne legănăm": Ne grămădim acolo, *ne căcím* pe scrinciub.

CĂCIÚLCĂ v. **caceálcă** 3°.

CĂIMÁC s. U VIIb "smântână": Dădea că brânză, că smântână sau *căimác* noi atuncea ziceam.

CĂIUȚI s. m. pl. Pr v, T VI, v "obicei de Anul Nou, conform căruia participanții se deghizează în cai".

var. **CĂLŪȚ** s. m. B VIIb.

CĂLĂRĂBI s. f. pl. AJ Va "gulii".

var. **CĂRĂLĂBĂ** s. f. BA V.

CĂLĂRĂȘI s. m. pl. T VI "membri în grupul irozilor, îmbrăcați în haine militare de cavalerie".

CĂLĂREȚI s. m. pl. T VIII, BA VIa "lemne legate câte două la un capăt, care așează cărare pe coama casei, apără acoperișul de oaie contra vântului".

CĂLĂIAN v. **căluian**.

CĂLBĂȘI v. **colbasă**.

CĂLBĂZĂ s. f. St III "gălbează".

CĂLBĂJESC v. **călbăzesc**.

CĂLBĂZESC, se ~ vb. refl. ind.

prez. 3 pl. St VIII [despre oi] "se îmbolnăvesc de călbăză".

var. **se călbăjesc** vb. refl. ind. prez.

3 pl. St VIII.

CĂLDUȘOR adj. Gh VII dim. de la *cald*.

CĂLDUȚI adj. f. pl Nf V "călduțe".

CĂLMUȚ adj. Gi VIIb dim. de la *calm*: Trebui să fii oleacă mai *călmuț*.

CĂLTĂRI s. pl. tantum V VIII "încălțăminte".

CĂLUIAN s. n. Gi V, U VIIa, b "păpușă de lut, împodobită cu flori și coji de ouă roșii care se îngroapă sau se aruncă pe apă, după Paște, în timp de secetă; caloian".

var. **călăian** s. m. Gi v.

CĂLUȘ s. Gh VII "bețișor pus în capătul aței care susține izmenele".

CĂLUȘEI s. m. pl. T VI "căluți din lemn purtați de membrii echipei de căiuți".

CĂLŪȚ v. **căiuți**.

CĂMĂRUȚĂ s. f. Gh VII "tindă".

CĂMEȘĂ v. **cămășă**.

CĂMEȘĂ s. f. Gh V, Pl VIIa, T V, pl. *cămășe* AJ VIIa, B VIIb, III, C VII, Cr V, Gh VII, M VII, To VII "cămașă".

var. **cămășe** s. f. AJ VIIa, B VIIb, T V;

cămășă s. f. Gh V; **chemășe** s. f. pl. BA VIIa.

CĂMEȘE v. **cămășă**.

CĂNĂCĂL s. m. T V "ciucuraș".

CĂNĂȚUI s. f. pl. Gh VII dim. de la *cănată* ("cană").

CĂNEȘNO adv. H VIIc "desigur".

CĂNTUIM vb. ind. prez. 1 pl. I III "facem cantul la uși".

CĂNȚĂLĂRIE v. **cacelărie**.

CĂNȚĂRIE v. **cacelărie**.

CĂPĂCĂ s. f. Gi IIIb "capac (la borcan)".

CĂPĂTĂT vb. 1° a ~ ind. pf. c. 3 sg. în expr. ~ ~ *boală* Pr VIIb "s-a îmbolnăvit". 2° refl. ind. pf. c. 3 sg. s-a ~ BA VIIIc "s-a întâmplat, s-a petrecut".

CĂPĂTĂI s. n. 1° Gh V, pl. *căpătăie* N v "pernă". 2° V VIII "râscol (la căruță)".

CĂPĂȚANE s. f. pl. H VIIc "căpățâni".

CĂPCIOANCĂ (3 sil.) s. f. C vb "slănină, carne afumată".

var. **capciog** (2 sil.) s. n. Nf v.

CĂPICIOARE s. f. pl. To VIII dim. de la *cap*.

CĂPIȚI s. f. pl. 1° AJ VI, Pr VIIIb, VI, To VIII "căpițe". 2° St v "glugi de cânepă".

1° var. **căpițul** s. n. art. AJ VI.

CĂPIȚUL v. **căpiți** 1°.

CĂPÓI s. n. Gi II augm. de la *cap*.

CĂPÓS adj. N v "inteligent, deștept, bun de cap": [Soțul] era *căpós* la carte. El era *căpós* la cap, numa că nu asculte tare.

CĂPTȘTE v. **copti**.

CĂPUIT adj. BA VIIIb [despre trunchiul unui copac] "taiat (suficient) din toate părțile pentru a cădea".

CĂRĂLĂBĂ v. **călărăbi**.

CĂRBUNĂRIE s. f. Gi VIIIa "mină de cărbuni".

CĂRCUII, a ~ vb. inf. To VIII "a defrișa".

CĂRTURĂR s. m. H VIIb "intelectual": Eu pot să-l învăț pe copil să fie *cărtură*.

CĂRUCEAN s. n. To VIII "car mic; căruț".

CĂRŪȚI s. f. pl. Gi VIIa, b, I VIII, T VIII "căruțe": Furau cai, *cărui* Gi VIIa.

CĂSŪCĂ s. f. AJ Va "afumătoare".

CĂSŪȚĂ s. f., C VIII, Gi VIIa pl. *căsúțe* Gi VIIa "anexă la casă, în gospodăria țărănească, în care se locuiește în mod curent": Ei sedeau în *căsúțe*-ncoace, că aveau și *căsúțe* și două case ... Gi VIIa.

CĂSUȚELE, în ~ Tr Ib "numele unui joc de copii; șotron".

CĂȘLEĂG v. **chișleag**.

CĂȘUȚ s. Pr VIIa dim. de la *caș*.

CĂTĂ vb. ind. impf. 3 pl. în expr. ~ *lăptele* T V "măsurau, în cadrul unui obicei, cantitatea de lapte obținut de la un număr de oi".

CĂTĂNĂ s. m. 1° AJ VIII, BA VIIIb, Pl VIII "soldat": Ce le mai trebă la doi *cătân!* BA VIa. 2° pl. în expr. *în* ~ BA VIIIb, c, VIa "în armată, în serviciul militar": M-am dus *în cătănie*, la noi să zice *în cătănie*, în armată BA VIa.

pl. *cătâni* 1° BA VIa; *cătâne* 1° BA VIIIb, c, VIIb, VIa; 2° AJ VIIb, BA VIIIb, c, VIIb, VIa, PI VIII.

CĂTĂ v. *cătră* 1°.

CĂTĂTURĂ s. f. Cr VII "privire, uitătură".

CĂTILEȚI v. *cotileți*.

CĂTINÉL adv. B VIIb "încet": Ș-acolo turnam oala cu uncrop și ea [= leșia] printr-însa curgea *cătinélel* așa.

CĂTRĂ prep. 1° AJ VIII, VIIa, b, Va, III, PI VIIa; var. *de* ~ prep. compusă PI VIIb "spre": Să trage jăromaticul *cătră* mine AJ Va. Lucră vara până *de cătă* toamnă PI VIIb. 2° *de* ~ prep. compusă PI VIIb "de": Am văzut că ... să dezlipse *de cătră* pozderii cânipa.

var. 1° *cătă*, *de* ~ PI VIIb.

CĂTRUNĂ s. f. U VIIa "tigră (folosită ca recipient)".

CĂTUNÉȘTI adj. m. pl. în *căini* ~ St V "căini-lup, folosiți de armată sau de poliție".

CĂTUNÍT, *a* ~ vb. ind. pf. cf. 3 sg. AJ VIIb "a efectuat serviciul militar".

CĂTÚȘTI s. f. pl. Nf VII "mosorele de ață".

CĂȚÉLI v. *cățelul* 2°.

CĂȚELUL s. m. 1° art. BA VIa [la construcții] "locul de îmbinare, printr-un șanț cioplit, a două bâme". 2° pl. *cățéi*, în ~ AJ VIII, BA VIa, "mod de îmbinare a bâmelor unor construcții": *Cățéi*, în *cățéi*, în *cățéi* noi! aiasta ni [...] pă tăt una acolo, *cățéi* să prindea numai să rătunzea, ei, da, el să prindea mai altu, mai spițial de-amu s-o făcut AJ VIII.

2° var. *cățéli* s. m. pl. în ~ AJ VIII.

CĂȚELÚȘCĂ s. f. Cr I "cățelușă".

CĂZĂMÚC v. *căzămúc*.

CĂZĂNI v. *cazán* 2°.

CĂND, *pe* ~ loc. adv. AJ III, St V "când".

CĂNDVÁI adv. H VIIIb, VIIb, V "cândva": O fost *cândváj* VIIb.

CĂNE s. m. 1° BA VIIb, C Va, Gh VII, H*, Nf v, St v, To VII, pl. *cáni* St v, T VIII, To VII "căine". 2° var. *căini* s. m. pl. în ~ *cătunéști* v. *cătunéști*.

CĂNIȘCĂ s. f. Gh VII, N VI "cărțică".

CĂNTÁ, *a* ~ vb. inf. BA VIIb, H VIIIa, PI VIIa "a jeli, a boci": Nu m-am învățat *a cîntá* [la mort] BA VIIb.

ind. prez. 3 sg./pl. *cântă* BA VIIb, H*, St VIIb; refl. ind. prez. 1 sg. *mă cânt* BA VIIb, PI VIIb, St VIIb, 2 sg. *te cânti* BA VIIb, 3 pl. *se*

cântă St VIIb, impf. 3 sg. *se cântá* BA VIIb, PI VIIa, pf. c. 3 sg. *s-a cântát* BA VIIb; conj. prez. 2 sg. *să te cânti* St VIIb.

CĂRLÁNUL s. m. art. H Vb, To VII, pl. *cărlánii* H Vb "mielul".

CĂRLÍG s. n. V VIII, pl. *cărlíge* To VIII, V VIII "butaș de viță de vie; mlădiță".

CĂRNÁȚA v. *cărnățul*.

CĂRNÁȚUL s. m. art. H v, T v "câmatul".

var. *cărnáța* s. f. art. I v.

CĂRNÁȚÉI s. m. pl. H v dim. de la *cărnáța*.

CĂRPĂ s. f. 1° C Va "basma". 2° în expr. *se fáce* ~ C Va "se pune pe capul miresei, de către nună, o basma în locul voalului, în semn că a devenit nevastă".

CĂRPICI v. *chirpíc*.

CĂRTIȚI s. f. pl. Tr VII "cârțițe".

CĂȘLÍG vb. ind. prez. 1 sg. -C Va "câștig".

ind. pf. c. 3 sg. *a cășligát* B VIIb.

CÁT 1° ~ și ~ loc. adv. PI VIII, *câte* ~ loc. adv. Nf IIa "în mică măsură, puțin": [Dumneata ai apucat vremurile dinainte de colhoz?] Cum să nu ... *căt și cât* PI VIII. 2° ~ ... ~ loc. conjuncț. Gi IIIa "și ... și": Fierbem apă, *cît* o opăresc [găina] s-o smulg, s-o penuesc, o curăț, *cît* o báciațesc, o tai. 3° *câte* adj. nehot. H VIIb "câteva": Ședeă cănepa *cîte* zile acolo.

CĂȚÁI, *să mă* ~ vb. refl. conj. prez. 1 sg. U VIIa "să mă plimb, să mă fățái".

CĂȚIVÁI pron. nehot. H VIIc, v, M VII, N VII, U VIIa, VI, f. *cătevái* Gh VII, v, H VIIIa, VIIb, M VII, Vb, N VII, v "cățiva".

CĂZĂMÁC s. Cr VII "pojar".

var. *căzămúc* s. U VIIa.

CEAHÚNUL v. *cehún*.

CEÁINĂ s. f. Cr v "ceainărie".

CEAMÚR s. n. Cr VIII, pl. *ceamúruni* U VIIIb "lut frământat cu paie pentru tencuit pereții".

CEAM, *mă* ~ vb. refl. ind. impf. 1 sg. H VIIb "mă duceam".

ind. impf. 2 sg. *te ceai* H VIIb.

CEARCÉI s. n. H VIII "cercei".

CEAS s. n. 1° ~ *de vréme* Cr VII, St VII "ceas, oră". 2° pl. *ceásuri* în *șáse* ~, *nouă* ~ To I "ora 6, ora 9".

CEÁUNÁIA adj. f. VH VII "de fontă".

CEAUNICĂ s. f. H v dim. de la *ceaun*.

CEAUNIȚĂ s. f. Gh v dim. de la *ceaun*.

CEAVÁI v. *cevá*.

CECĂIE s. f. U VIIIb "briceag":
Cēcīe de-astea de buzunar ...

CECĂIȚĂ s. f. U VIIIb dim. de la
c e c â i e.

CEHÚN s. H VIIa "fontă".

var. **ceahúnul** s. n. art. V VIII;

cehúnă s. f. V VIII.

CEHÚNĂ v. **cehún**.

CELUÍT, *a* ~ vb. ind. pf. c. 3 sg.

AJ vb "a înșelat".

CEMĂDÁN s. n. N v "geamantan".

CEMOLĂDĂ v. **cimolădă**.

CÉNDELĂ s. f. Cr VIII, VII "sedilă".

var. **céndilă** s. f. Gi v.

CÉNDILĂ v. **céndelă**.

CÉNTI s. m. pl. St VIII "centimetri".

var. **țénti** s. m. pl. AJ VIII, BA VIa.

CENUȘĂR s. n. Pl VIIa "pânză în
care se pune cenușa pentru făcut leșia".

CENUȘELE s. f. pl. art. M v "cenușă".

CENUȘÉRNITĂ s. f. B VIIIb "pânză în
care se pune cenușa pentru făcut leșia".

CERCĂM vb. ind. impf. 1 pl. M VII
"încercam, căutam": *Ș-o cêrcám* că-i gata.

CERÉP v. **cirép**.

CERPÁC s n St VIII "lingură cu găuri
cu care se ia urda din vasul în care a fiert".

CÉRSE s. f. pl. AJ vb "caise".

CÉRUL s. n. în ~ *cuptóru*lui Nf v
"bolta cuptorului".

CÉSTNO adv. H VIII d "cinstit":
Lucrează *céstno*.

CEȘMETĂ s. f. AJ III "omletă".

CÉTERĂ s. f. BA VIIb, VIa "vioară".

CETÉȘTE v. **citít** 2°.

CEVÁ 1° adj. nehot. Pl VIIa, St v
"oarecare": Punem lângă *čevá* gard Pl VIIa.
Nu s-o temut acei de-o luat lemn [de la
biserică] că să nu le facă Dumnezeu *šaváj*,
și nu le facă *ševáj* Gh VII.

var. **cevái** pron. nehot. Gh VII, v,
H VIIc, M Va, N VII, VI, v, V VIII, VH VII; **ceavái**
pron. nehot. Gh VII, H VIII d, N VII.

CEVÁI v. **cevá**.

CHEFELUIÁ vb. tranz. ind. impf.
3 sg. St VIIa "trăgea lâna cergilor, după
țesut, cu peria; peria".

CHEIÁ s. f., art. *cheiáua*; gen.
cheiélii Gi VIIIa "cheie (între două înălțimi):
Cheia e de lacat, da asta îi teren de câmp,
keiá.

CHÉLNE s. f. B VIb "mistrie".

CHEMĂTOÁRE s. f. Cr VII
"petrecere, joi după nuntă, la părinții fetei":
Chemătóare uite cheamă ... părinții miresei,
cheamă socru, soacra, nașu și nașa și
deavoru.

CHEMÉȘI v. **cămేశă**.

CHÉPCE s. f. pl. C VII "șăpci".

CHERÁMICĂ s. f. H VIII "ceramică".

CHERPÍCI v. **chirpíc**.

CHETÓRI s. f. pl. AJ VIIa "băierile cu
care se leagă cămașa țărănească la gât".

CHÍCĂ s. f. N v, To VII [la om] "păr".

CHÍCILE v. **chișcă** 1°, 2°.

CHÍFLUI vb. tranz. ind. prez. 2 sg.
H VIIa "zdrobești strugurii pentru vin".

ind. prez. 1 pl. *chífluim* To VIII.

CHILIOÁRĂ s. f. B VIIIb "bucătărie
de vară în afara casei".

CHIMBOȘEÁLĂ s. f. Pr v
"migăleală".

CHIMÉRIU s. n. C VII "chimir".

CHINÚIT, *am* ~ vb. ind. pf. 1 sg.
Nf v "m-am chinuit, am pățimit".

CHÍOSCA (2 sil.) s. f. To VIII "semn
constând dintr-o bucată de stofă (lână)
colorată pus la oi pentru a fi recunoscută".

CHIOSCULÍȚĂ s. f. To VIII dim. de
la *chioscă*.

CHIPÁRÚȘ s. m. pl. *chipărúși* AJ Va
"ardei".

var. **chipărúșă** s. f. pl. *chipărúși* T v.

CHIPÁRÚȘĂ v. **chipărúș**.

CHIPÁRÚȘCĂ s. f. C Va, Nf v, pl.
chipărúște C Va "ardei iute".

var. **pipărúșcă** s. f. B III, C Va.

CHIPÉR s. m. 1° H VIII d, To II "ardei".
2° ~ *dúlce* H VIIa, pl. *chipéri dulci*, ~
borcánóși To VII "ardei gras". 3° Nf v ~ *iúte*
U v; ~ *négru* H VIIa, U v "piper". 4° var. s. m.
~ *róșu* Cr v, I "boia".

var. **chipériul** s. m. art 1° M VII ;

pipér s. m. 1° Cr v, Gi VIIIb, VIIb, v, U VIIa; 3°
U v; 4° Cr v, I.

CHIPÉRIUL v. **chipér** 1°.

CHIPIATÓC v. **chipitóc**.

CHIPITÓC s. n. N v "apă caldă".

var. **chipiatóc** (3 sil.) s. n. N v.

CHÍPUI, *să* ~ vb. conj. prez. 2 sg.
M VII "să pipăi": Da nu să dă să-l *kípui*.

CHÍPURI s. n. pl. în expr. *nu áre* ~
Tr v "nu poate, este imposibil": Da așa,
n-áre kípuri s-o alunge [soacra pe mireasă]
dacă i-a plăcea de-ndata mare.

CHIRÁLÉISA s. f. T VI "numele
unui obicei la Bobotează".

var. **chiriláisa** s. f. C Va; **ciuráleisa**
s. f. Gi v.

CHIRILÁISA v. **chiráleisa**.

CHIRPÍC s. m. Pr VI "chirpici".

var. **cherpíci** s. m. pl. Pr VIIIa;
cârpíci s. m. pl. T vi.

CHÍSCHILE v. **chișcă** 8°.
CHISOAIE s. f. U v "răzătoare din lemn, prevăzută cu un cujiț pentru tăiat varza".

CHIȘCĂNI v. **chișcăr** 2°.
CHIȘCĂR s. m. 1° U II "pește mic de râu; țipar". 2° pl. **chișcări** B VIIa "oameni care pescuiesc c h i ș c a r i".

var. 2° **chișcâni** s. m. pl. B VIIa.
CHIȘCĂ s. f. 1° I V, U VIIa "maț gros la porc". 2° Gi v "stomac la porc". 3° I V, M Va "mezel preparat în mațul gros de la porc". 4° T v "cartaboș preparat în stomacul porcului". 5° pl. Nf v "mezeluri (tobă) preparate în stomacul porcului". 6° Pr Va "mezel de porc cu umplutură de crupe și grăsimi". 7° pl. B III "intestine, mațe de porc subțiri pentru cârnați". 8° var. M Va "intestine, mațe de pasăre, sau de porc": *Kișkile* toate, toate mațele [de la găină] aruncăm.

pl. **chiște** 1° BA VIa, 3° AJ Va, 6° Pr v; **chiști** 1° Nf v, 3° AJ Va, 4° T v, 5° Nf v; **chiști** 7° B III.

var. **chícile** s. f. pl. 1°, 2° H v;
chíschile s. f. pl. 8° M Va.

CHIȘLEAC s. n. H v, I IIIa, M Vb, Nf v, IIIa, Pr VIIa, M, U VIIa "lapte acru".

var. **chișleág** s. n. H VIIa, Nf IIIb, T v, U VIIa; **cășleág** s. n. U VIIa; **cișleág** s. n. Nf v; **pișleág** s. n. T v.

CHIȘLEÁG v. **chișleác**.

CHITĂ s. f., pl. **chfte** To VII "grămadă de 20 de fuioare".

CHITORÁGÁ v. **chitoroágá**.

CHITOROÁGÁ s. f. H Vb, pl. *chitoroáge* H VIIb, c, V, M Va, N v "piftie".

var. **chitorágá** s. f. Gh v, pl. *chitorage* N v.

CHITUȘCĂ v. **cițușcă**.

CIBĂR v. **ciubăr**.

CIBOTĂ v. **ciubóte**.

CICĂLĂI v. **ciocălău** 1°.

CICĂRÁC s. n. M VII, Nf VII, U VIIb "sucală".

var. **țicărác** s. n. M VII.

CICIOÁRE s. n. pl. B VIIb "picioare".

var. **cior** s. n. To VIII, V VIII, pl. *cióare* H VIIa, c, d, v, M Va.

CIÉR s. n. Gi VIIIa "pășune".

var. **ciir** s. n., pl. *ciiruri* U VIIIb.

CIGHÍR v. **gighír** 3°.

CÍLR v. **ciér**.

CILÉDI s. m. pl. AJ VIII "copii".

CÍMBRA v. **ciúmbur**.

CÍNÁ s. f. 1° AJ VIIa, b "mâncare": Le dau de *cină* la mireasă și la mire. 2° U VIIa

"masă de seară într-una din cele trei zile cât stă mortul în casă".

CÍNEȘI pron. nehot. H v "fiecare".

CINEVÁI pron. nehot. H VIIa, d, v, M VII, Vlb, Va, b "cineva".

dat. *cúivái* H VIIa.

CÍNSTE s. f. H VIIc "băutură": Careși grămădea și făcea, fetele să gătea acolo, da băieții aducea *cinste*.

CINSTÉȘTE vb. ind. prez. 3 sg. Nf v "bea, obișnuiește să bea băuturi alcoolice": Pe la orele trei veneau [...] niște oameni *cinștiți*, au avut ziua de naștere.

part. m. pl. *cinștiți* Nf v.

CIOÁCE s. f. pl. Gi v, II "buturugi".

CIOBĂNEȘTE adv. în *doárme* ~ Gi VIIIa "doarme ușor, cu grijă, ca ciobanii".

CIOBÉNI s. m. pl. Pr VIIIa "ciobani".

CIOBOTĂR s. m. T vi "cismar".

CIOBÓTE v. **ciubóte**.

CIOCÁN s. m. și n. 1° Gi VIIIb "știulete". 2° n. pl. Gi v "știuleți fără boabe; coceni". 3° Cr v, Gh v, M Vb "cotor de varză": O tai [varza] *ciocănu*-aceala [...] și să umple cu sare Cr v. 4° m. pl. Tr VII "tulpini, bețe de porumb": Erau ogrinji din popșoi, *ciocăni* mai scurt.

pl. *ciocáni* 1° Gi VIIIb, 4° Tr VII; *ciocâne* 2° Gi v.

CIOCĂLÁU s. 1° m. M VII, Vlb, To VIII, V VIII, "știulete". 2° m. și n. M VII, Vlb, V VIII "știulete fără boabe; cocean". 3° var. s. n. St v "ciucure".

pl. *ciocălái* 1° Tr VII, U VIIa; 2° N VII, Tr VII, U VIIa, art. *ciocăláiile* 2° M VIa.

var. **ciucăláu** s. m. 2° I VII, Pr VI, 3° St v, pl. art. *ciucălái* 2° B VIIIa, Pr VI; 3° St v; s. n. pl. *ciucăláuá* 3° Pl VIIa, b, St v; **cicălái** s. m. pl. 1°, 2° C VI.

CIOCLÉJI s. m. pl. V VIII "tulpini de porumb după culesul știuleților; coceni".

var. **ciuclej** s. m. Pr VI; pl. *ciucleji* Nf VI, T VI, VH VII.

CIOLÁN s. n. Gh VII, v, H VIIa, c, v, M Va, N v "carne macră": Ș-o pune oasăle la fund, da *ciolánu* la pune deasupra H v. Trec pim misorubcă *ciolánu* H v. [Fac] catlete de *șolán* Gh VII.

CIOLĂNAȘ s. n. H v, pl. *ciolănășe* Nf v dim. de la *ciolán*.

CIOLOVÉCI (3 sil.) s. m. pl. Gi VIIIb "oameni (etnici ruși)".

CIOMOLÁDÁ s. f. AJ Va, b "murături asortate".

var. **cemoládá** s. f. AJ Vb.

CIONT s. n. BA VIIIb, AJ Va, Pl VIIb; pl. *cióante* BA V "os": Nu vre pune *cióntu* a trudi AJ Va.

CIOR¹ v. *cicioáre*.

CIOR², *un ~* s. n. H V "un picușor": Și prisoară *un ê* ord de fanină de pașoi.

CIOTÓRNĂ s. f., pl. art. *ciotórnele* BA VIa [la casă] "jgheab la streășină".

CIPEÁZĂ [*číkáză*] vb. ind. prez. 3 pl. Pr III "ciugulesc, ciupesc".

CÍRCĂ s. f. pl. *circi* AJ VIII "lemn gros, așezat la temelă unei case": Să taie *čírc* de lemn de gorun și pă *čírc* să pune straturile-acele ... și să ridica casa pe ele.

CIRÉP s. n. BA VIIIc "țiglă".

var. **cerép** s. n. BA VIa.

CIREȘIE adj. f. U VIIb "de culoarea cireșei".

CIRIPÍȚĂ s. f. BA VIIIc dim. de la *cirep*.

CIȘLEÁG v. *chișleág*.

CIȘTÁȘAG s. n. St VIII "curățenie".

CÍSTĂI adj. 1° To VIII [despre sucuri] "natural": *îi cístîi* soc. 2° f. *cistaia* N VI [despre veselă] "curată, bine întreținută".

CÍSTO adv. Gh VII "neapărat, obligatoriu": Puneam stative, puneam spată, tot *čísto* ce trebuie și țesea.

CITIORÍM v. *sicitorím*.

CITÍT 1° *am ~* vb. ind. pf. c. 1 sg. N VI, Pl* "am predat o materie la școală": Am fost uciteli po himii, am *sítít* doi ani himia N VI. 2° var. ind. prez. 3 sg. U VIIa "slujește mortul": Îl duce la biserică, îl *četéște* în biserică [...] nu știu cât îl *četéște*.

var. 2° *četéște* vb. ind. prez. 3 sg. U VIIa.

CITORÉȘTI v. *sicitorím*.

CITÓRIU s. n. H VIIa "sucitor, vergea".

CITÚȘCĂ s. f. B VIIIc "măsură de greutate echivalentă cu 250 grame".

var. **chitúșă** s. f. pl. *chitúși* B VIIIc.

CIUBĂR s. n. B VIIb "hărdău".

var. **cibăr** s. n. C VIII.

CIUBÓTE s. f. pl. B VIb, Pr VIIa, T VI "cizme".

var. **cibótă** s. f. pl. *cibóte* M VII; **ciobóte** s. f. pl. Gi VIIa.

CIUBÚC s. n. To VII "parte la tocul de scris în care se fixa penița": Era așa o bitelcuță și o lua de la rucică ... *čubúcu* cela ce-mpământai în calamară și vârai o tearfă-într-aceea, șanti îl vâra în șâp și ardea.

CIUCĂLĂU v. *ciocălău* 2°, 3°.

CIUCIÚTI v. *ciuti* 2°.

CIUCLÉJUL v. *ciocléji*.

CIÚCURI s. pl. tantum AJ VIIa, b "gaci".

var. **țucúr** s. AJ VIIa.

CIUDĂ s. f. Pr VII, VH VII "oala minunii".

CIUDÍT, *s-a ~* vb, refl. ind. pf. c. 3 pl. BA VIIIb "s-au mirat".

CIUMBUR s. Gi IIIa "cimbru".

var. **cimbră** s. f. AJ Va.

CIUMBURÉL s. Gi V dim. de la *ciumbur*.

CIUPÁG s. n. Gi VIIa "bucată de pânză pentru pieptul cămășii".

CIUPI s. m. pl. tantum Nf v "câlți".

CIURĂLÉSA v. *chirăléisa*.

CIUREÁDĂ s. f. Cr V "cireadă".

CIURLÚGĂ s. f. To VII [peior.] "mămăligă moale, subțire ca cirul".

CIURUÍM vb. 1° ind. prez. 1 pl. Cr V "cernem cu ciurul". 2° part. m. pl. *ciurulți* AJ VIIa [fig., despre ciorapi] "cu găurele; ajurați".

CIUTI 1° adv. Gh VII, H VIIa, c, v, M VIb, v, N VI, v, Nf VII, v, To VIII, III, V VIII, VII "în mică măsură, puțin": Băietu încă *číut* știe [moldovenește], da fata nu știe M VIb. 2° ~ ~ loc. adv. M Va "abia-abia": Ș-o bătea [cânepa], o melițai, altu mai amintrelea *čiu-čiuk* H VIIc. 3° *la ~* V VIII, *na ~* H V loc. adv. "la repezeală": Drojdi *le-a și muiet, apă caldă na cuti așa* H V. *La čuti* să usca [pânza la soare] V VIII.

var. 2° **ciuciúti** adv. H VIIc, M Va.

CLACANIȚI s. f. pl. To VII "participante la clacă".

CLADÓVȘCIC s. m. Tr VIII "șef de depozit (de pâine)".

CLÁPÂN s. T VI "supapă la fundul vasului de scos apă din fântână".

CLAS s. n. AJ VI, H Ia, U VIIb, pl. *clásuri* Gh VIII, N VIII, *clásuri* M Vb [în învățământ] "clasă": Ne-a dat înapoi cu un *clas* U VIIb.

CLĂSIC s. n. C II, I "șotron".

CLĂCE s. f. pl. To VIII "clăci".

CLĂDÍM vb. ind. prez. 1 pl. Gh v, H VIII, Pr VIIIb "așezăm (varza în puțină, snopii în clăi etc.)".

ind. impf 2 sg. *clădeái*, 3 pl. *clădeáu* To VIII.

CLĂI s. f. pl. St V "stive de bârne; grămezi".

CLĂNȚĂU s. n. Gi VIIIa "turmă mică; clățău".

CLĂPÁCEA s. f. art. H VIId "unealta de lemn cu care se bătea pânza de cânepă (ca să dispară asperitățile)": Cu *clăpácea*

mai clăpăcea, muchiile cele, când îi făceam izmene.

CLĂPĂCEĂ vb. ind. impf. 3 sg. H VIII "bătea pânza cu clăpăcea".

CLĂȚI vb. 1° a ~ inf. BA VIII "a mișca din loc": N-o putut *clăți* sania. 2° pf. c. 3 sg. St VIIb "a legănat": Dacă n-o fo tare beteagă mama lui l-o *clătit* cu leagănu.

ind. pf. c. 2 sg. *ai clătit* 1° BA VIa, 3 sg. *a clătit* 2° AJ VIIa, St VIIb.

CLÉCIUL v. **clétce** 2°.

CLEI¹ v. **crei**.

CLEI² vb. ind. prez. 2 sg. Cr VII "ungi foaia de plăcintă cu grăsime": Pui aluat dospit și pui brânză, *clei* ș-o coci.

CLÉIUL³ s. n. art. I v "gelatina".

CLÉTCE s. f. pl. 1° în expr. *în ~* Gh VII [despre o țesătură] "în pătrățele". 2° var. **cléciul** s. n. art. Gh VIII "ascensorul".

CLIPĂ s. f. cu val. adv. St VIIb "imediat, într-o clipă".

CLIPOCEASCĂ, *să* ~ vb. conj. prez. 3 sg. T VIII "să moțăie".

CLITIȘOR s. n. Tr VII dim. de la *clit* ("grămadă").

CLIUCÉSC (2 sil.) vb. ind. prez. 1 sg. T VIII "închid prin învârtire un buton, un capac, un întrerupător".

ind. impf. 2 sg. *cliuceai*, pf. c. 3 sg. *a cliucit* Nf VI.

CLOP s. n. AJ III, BA VIIa, St VIII, V, pl. *clópur* BA VIIIa "pălărie".

CLOPOTEĂ v. **clopoțit**.

CLOPOȚIT, *a* ~ vb. ind. pf. c. 3 sg. AJ VIII "a tras clopotul".

var. **clopotă** vb. ind. impf. 3 sg. AJ VIIb, pf. c. 3 sg. *a clopotit* AJ VIII.

CLOPÚȚ s. AJ III dim. de la *clóp*.

CLOȘCI s. f. pl. Gi V "cloști".

CLUBĂ s. f. Gh VII "club".

COADA ~ *rânduncii* s. compus B VIIIb "rindea".

COALE v. **acólo** 3°.

COÁRBĂ s. f., pl. *coárbe* T VI "manivelă la roata fântâni".

COC s. m. 1° AJ Va, pl. *coci* St VIIb "colac": Face un *coc* într-o țepșă mai micucă AJ Va. 2° AJ VIIa, b "prescură".

COCIU s. m. 1° To VII "porc mistreț". 2° pl. *coci* U VIIIb, VIIb "berbec".

CÓCIE s. f. 1° Nf V "căruță". 2° pl. *cócii* St VIIb "cărucioare pentru copii".

COCÓN s. m. AJ VII, Vb, BA VIIIb, VIIa, St VIIa, b, pl. *cocóni* AJ VIII, VIIb, Vb, III, BA VIIIb, VIIa, VIa, II, Pl VIIa, b, St VIII, VIIa, b, V "prunci, copii".

COCOANĂ s. f. AJ VIII, VIIb, Va, b, III,

II, I, BA VIII, V, II, pl. *cocoane* Pl VIIb "fetiță".

COCONIE s. f. BA VIa, "perioadă a vieții de la naștere până la adolescență; copilărie".

COCONIȚĂ s. f. AJ VIIa dim. de la *cocoană*.

COCOȘEI s. m. pl. U VIIa "floricele de porumb".

COCUȚE s. f. pl. Cr VII "copii mici; sugari".

CODĂCIÓRI s. m. pl. Pl VIIa 1° "viermi". 2° model de *uzor*".

CÓFTĂ s. f. 1° Gh V "pulovăr". 2° Gh VII, M VII "bluză de pânză".

pl. *cófte* 1° C VII, 2° C VII, Gi VIIa; *cofc* H VIIIc.

CÓFTIȚĂ s. f. Gh VII dim. de la *cóftă* 2°.

COLÁC s. m. 1° St V "obicei conform căruia tinerii căsătoriți se duc cu daruri la nași, la o săptămână după nuntă". 2° Tr V "petrecere organizată a doua zi după nuntă". 3° T VI "lemn, bârnă deasupra pereților, sub grinzi".

COLÁCI v. **culác**.

COLB s. n. 1° AJ VI, Va III, B VIIIc, C I "praf". 2° pl. art. *cólburile* St VIII "pulberile, medicamentele".

COLBASĂ s. f. Gh V, pl. *colbăși*, art. *colbășele* N v "câmat".

var. **călbăși** s. m. pl. N v; **gălbăși** s. m. pl. Gi v.

CÓLBOTĂ s. f. Pl VIII "muncă multă; trudă": Ai *cólbotă* multă cu oile, care nu înțelege ...

COLCEȘIT, *ai* ~ vb. tranz. ind. pf. c. 2 sg. BA VIIIb "ai curățat crengile de pe un copac dărâmat".

COLDUȘCĂ s. f. BA VIIa "femeie care părăște; delatoare".

COLDUȘII s. m. pl. art. BA VIIa "oamenii care părăsc; delatorii".

COLEÁ v. **acólo** 3°.

COLEÁDĂ s. f. B VIIb, III, C VI, Va pl. *colézi* B VIIb "colinda".

COLECTIVIZÁȚIE s. f. N VIII, Pr VI "colectivizare".

COLHOÁZE s. n. pl. U VIIa "colhozuri".

COLICÉRUL v. **culișéru**l.

COLIDÓR v. **calidór**.

CÓLIVĂ s. f. M VII "preparat culinar, din bulci sau bucăți de pâine însirocate, oferit la pomeni".

COLÓNCI s. f. pl. M VII "cișmele".

COLORÁȚCHI s. pl. M VII "gândaci de Colorado".

COLȚUNI s. m. pl. 1° Gh v, H v, Pl VIIa, T v "ciorapi împletii din lână". 2° AJ VIIa, b, Va, "ciorapi din pânză albă".

CÓLUL s. n. art. To VIII "chitonagul".

COMANDIRÓVCĂ s. f. BA VIIIc, C VIII, Gi VIIIb, T VIII "deplasare pe teren ca obligație de serviciu; delegație".

COMANDIRUL s. m. art. BA VIIIc, Pr VIIIa [în armată] "comandantul".

COMĂNDUÍT, a ~ vb. ind. pf. c. 3 sg. M VIa "a comandat".

conj. prez. 3 sg. *să comănduiască* V VII.

COMBÁINĂ (3 sil.) s. f. Gh VIII, H Ia, pl. *combáine* Nf VI "combină agricolă".

var. **combáinul** (3 sil.) s. n. art. C II, M Vb, pl. *combáine* M Vb.

COMBÁINUL v. **combáină**.

COMBANIÉR s. m. Gi VIIIa "lucrător pe combină; combiner".

COMBINÁŞ v. **combináşcă**.

COMBINÁŞCĂ s. f. Gi V, T III "combinezon".

var. **combináş** s. n. T III.

COMERSÁNT s. m. St VIII "comerciant, negustor".

CÓMINĂ s f pl. *cómini* AJ VIII "hom".

CÓMNATĂ s. f. H v, VH VII, pl. *cómnate* AJ VIII, M VIa "cameră": [Avea] două *cómnate*, două sobe AJ VIII.

COMNŪTĂ s. f. B VIIIc "colibă pe câmp pentru cioban".

COMPÁNIE (3 sil.) s. f. 1° colect. Cr VII, H*, Nf II "grup, colectiv": Să grămădea trei-patru, să grămădea o *compánie* H*. 2° H VIIIb "campanie": S-o-nceput la noi în Ucraina o *compánie* a aduna istoria satelor.

var. **cumpánie** (3 sil.) s. f. 1° Gi v, 2° Gi VIIIa.

COMPÓTE s. n. pl. AJ Va "compoturi".

CONAVÁL s. m. H VIIIb (peior.) "vraci şarlatan": Asta-nseamna *conavál*, când caii să bolnăvea de sap, așa boală este siberiană, pe dânşii nu-i lecuim, da era acolo o râpă adâncă și trăia acolo un om, ducea calu ceta, el îl lua și-i da blende în râpă și-i ucidea.

CONĂCĂRI s. m. pl. Tr v "colăcari": *Conăcări*-s care schimbă colacii, vorniceii de frunte iștea-s.

var. **conocări** s. m. Tr v.

CONCEÁM vb. ind. impf. 1 sg./pl. M VII "terminam".

ind. pf. c. 3 sg. *a concít* M VII, VIa, b, viit. 1 pl. *om concí* M VII; refl. ind. prez. 3 sg. *se concéște* M VII.

CONDÍTER s. m. U VIIa "cofetar".

CONDITERSCAIA s. f. U VIIa "cofetărie".

CÓNIC s. m., pl. *cónici* U VIIIb "îngrijitor de cai": Când eram *cónic* noi coseam tot, da ei [...] pe la patru, la cinci să duc acasă și vin a dăuza.Ce, asta-i conicie?

CONICIE s. f. U VIIIb "ocupație de c o n i c".

CÓNII s. m. pl. art. H VIIIb "caili".

CONIÚJNĂ (3 sil.) s. f. 1° Gh VII "grajd pentru cai": [Rușii] o făcut *coniújnă* de ... de cai din casa [noastră]. 2° var. **coniúşne** (3 sil.) s. f. To VII; **coniúş** (2 sil.) s. M VIb "adăpost pentru oi": Vara le pasc, da iarna în *coniúş*!

CONIÚŞ v. **coniújnă**.

CONIÚŞNE v. **coniújnă**.

CONOCĂRI v. **conăcări**.

CONOCĂRII s. f. pl. Tr v "orații de nuntă".

COPÁC s. m. 1° ~ *de sálce* v. **sálce**. 2° pl. *copáci* în ~ *de piérsici* Gi IIIb "piersici".

COPĂ s. f. BA VIIa, Pl VIIa, pl. art. *cópele* To VIII, VII "glugă": [Cânepa] am făcut-o snopi, am uscat-o puțin snopi-asa, în *copă*, pă urmă am dus-o în baltă Pl VIIa.

CÓPCĂ s. f. AJ VIIb "ac de siguranță".

COPCIUIÉSC v. **capciunesc**.

COPERÍT, *s-a* ~ vb. refl. ind. pf. c. 3 sg. T VIII "s-a acoperit".

var. **cuprím** vb. ind. prez. 1 pl. Pr VIIIa.

CÓPIL s. m. AJ VIII, BA VIa "bastard".

COPILÍCĂ s. f. art. N v dim. de la *copilă*.

COPTÍ, a ~ vb. inf. N v "a afuma (carnea)".

ind. prez. 3 sg. *coptéște*, 1 pl. *coptim*; part. f. *coptită*; refl. ind. viit. 3 sg. *s-a coptí* N v.

var. **căptéște** vb. ind. prez. 3 sg. I v.

COPTÍLCĂ s. f. H*, N v "afumătoare pentru carne".

COPTURĂ s. f. 1° Pr Vb "partea coaptă de deasupra unui produs din cocă". 2° colect. Tr VII "aluaturi coapte".

CORÁBLELE s. f. pl. art. To II "corăbiile".

CORÁTOR s. m. Pl VIIIb "cântăreț de biserică; dascăl".

CORĂȚ vb. ind. prez. 1 sg. To VIII "curăț": [Peștele] îl *curăț* de solzi Gi VIIIa. ind. pf. c. 1 sg. *am corățit* V VIII. var. **CURUȚ** vb. ind. prez. 1 sg. Gi VIIIa, 2 sg. *curuțești* AJ III.

CORBĂCI s. n. BA VIIIb "bici". var. **SCORBĂCI** s. n. BA VIIIb.

CORCI s. n. AJ III, pl. *córciuri* St VIIb, T VIII, II "tufiș".

CORCOVÉACUL s. art. H VIIb "numele unui dans popular (la nuntă)".

CORDICĂ s. f. 1° Gi V, IIIa "panglică de mătase". 2° pl. Pr VIIa, T VII "petice (de tot felul)". pl. *cordéle* 1° Cr VII, 2° Pr VIIa, T VII.

CORHĂZ s. AJ VIIa, b, BA VIIIb "spital".

CÓRHĂ s. f., pl. art. *córhele* Pl VIIb "coastă de deal răpoasă".

CORI s. m. Cr VII, H VIIa, M VII, N VII, U VIIa "pojar".

CORINDĂM vb. ind. impf. 1 pl. AJ VIII "colindam".

CORINDĂ s. f. AJ VIII, B VIIb, III, pl. *corinzi* St VIII "colindă".

CORLĂTE s. f. 1° pl. N VIII, To VII "adăposturi pentru oi". 2° var. **CORLÉȚI** s. f. pl. T Ib "balustrade din scânduri puse de-o parte și de alta a unei punți": [Peste apă] era așezat un plop [...] și pe acolo noi treceam și ... mai pe urmă s-au pus aceste *corlét* care te țineai de ele.

CORLĂȚELE s. f. pl. Tr VII "un fel de îngrădituri în jurul cuptorului": Ș-aveau *corlățele* la marginea cuptorului și bătea un cui și-l lega cu fașa [pe copii].

CORLÉȚI v. **corlăte** 2°.

CÓRMA 1° s. f. art. Nf VI "nutrețul": [Sunt] brigadir pe *córma* asta, unde se hrănesc vitele. 2° var. **CÓRMUL** s. n. art. Cr V "concentratul (făinos) folosit la crescătorile de păsări": *Córmu* de pește e cel mai bun pentru bibii, cresc mai repede.

CORMOLĂNĂ adj. f. C VI [despre sfeclă] "furajeră".

CORMOVĂIA adj. f. B VIIIa, Gh V, H V, Nf VI [despre sfeclă] "furajeră".

CÓRMUL v. **córma** 2°.

CORN s. n. și m. 1° AJ VIII, BA VIIa, Nf VI "colț la construcții, clădiri, încăperi". 2° pl. St VIIb, V "colț la cearșaf, pernă etc". 3° pl. AJ Vb "preparat culinar din aluat, în formă de semilună". pl. *coárne* 1° BA VIIa, 2° St VIIb; 3° AJ Vb; *córnuri* 1° C VII; 2° St VIIb, V; *corni* 1° AJ VI.

CORNĂCI s. pl. AJ VIII "coarne la plugul de lemn": Aveam plug de lemn, cu aeste *cornăs* de lemn, de plug, nu de fier.

CORNUCIÓARE (4 sil.) s. n. pl. BA V dim. de la **CORN** 3°.

CORNUȚ s. 1° n. Pl VIIb "colac în formă de **CORN** 3°. 2° n. pl. *cornúțuri* BA V "plăcinte din aluat de pâine (cu mere, nuci, caș etc) în formă de corn". 3° m. Cr VII "ghimpe, țepușă care crește pe tulpina sau ramurile plantei numite o l e r i e": Ea [oleria] face pe urmă un fel de *cornúț* tot ... ghimpos. 4° m. pl. *cornúți* H VIIc "scai, mărcini": O scarmanai, o scoteai din *cornúț* și o scărmanai, șanti o torceai [lâna]. var. 4° *cornúți* s. m. pl. Gh V.

CORÓPCĂ s. f. 1° C Va, M VIIb "lădiță, cutie". 2° B VIIIb "toc la ușă sau la geam". 3° pl. Gh VII, V "forme metalice pentru copt aluatul; tăvi". pl. *corópci* 1° U II, 2° T VI, 3° Gh VII, V; *corópce* 3° Gh VII.

COROPCĂRAȘI s. m. pl. Gh V "pești din familia crapului".

COROPCÉLE s. f. pl. Gh VII dim. de la **COROPCĂ** 1°.

COROPCÚȚĂ s. f. V VIII dim. de la **COROPCĂ** 1°.

COROVĂTICĂ s. f. U VIIa "nume de plantă; coada vacii".

CORÓVNICII s. m. pl. art. M Vb "grăjdarii, îngrijitorii vacilor (la fermă)": Legam snopii, da *coróvniși* veneau și le lua la vaci la fermă.

CORTILĂ s. f. Pl VIII, VIIb "spațiu (cameră) cu chirie; gazdă": Avea și *cortilă* în raion acolo.

CORVĂȚĂ s. f. Pr VIIa, b "corvoadă".

CORZINCĂ s. f. To I, pl. *corzínci* C VII, Gh VIII, V VIII "coș din nuiele, cu toartă": [La Paști] vin oameni cu *corzinc* ... cu tătă familia, chiar vin cu coșărcuță plină cu ouă, cu brânză C VII. Nu ne-ncăpea poama-n *curzinc* H V. var. **curzínci** s. f. pl. H V.

CORZINI s. f. pl. To VIII "coșuri (pentru cărat strugurii la cules)".

COS vb. ind. prez. 1 sg. I III "unesc, asamblez, închei diferitele părți ale ușii de lemn între ele". refl. ind. prez. 3 sg. *se coáse* AJ VI, pf. c. 3 sg. *s-a cusút* Pl VIIa.

COSÂNCĂ v. **casâncă**.

COSCÚȚI s. f. pl. Pl VIIb "bucăți pătrate din aluat".

COSEALĂ s. f. Pl VIIa "cusătură, broderie".

COSITORIE s. f. Gi VIIIa "croitorie".

COSIȚĂ s. f. Nf VIII, To VIII "împletură din stuf pusă pe coama acoperișului".

COSTIÓR (2 sil.) s. n. T III "foc de tabără".

COSTIȘ s. n. V VIII "coastă de deal; pantă".

COSTIÚM s. n. Gh V, Gi V, T III "costum".

var. **custiúm** s. n. Tr V.

COSTOROÁBE s. f. pl. T VI "bărne așezate, peste grinzi, de-a lungul pereților, pe care se sprijină căpriorii".

COȘÁRCĂ s. f. T VIII, pl. *coșérci* St VIII "coș din nuiele împletite".

COȘÁRCUȚĂ s. f. C VII, T V, pl. *coșárcúțe* C VII dim. de la *c o ș a r c ă*.

COȘÓL v. **coșúlcă**.

COȘTIG s. n. U VIIa "coșciug".

var. **coștigă** s. f. U VIIa.

COȘTIGĂ v. **coștig**.

COȘÚLCĂ s. f. U V "coș din nuiele împletite, cu toartă".

var. **coșól** s. n. H VIIc.

COȘÚTURI s. n. pl. T III "forme, coșulețe din nuiele împletite în care se pun pâinile la crescut înainte de copt".

COTELÍ, *a* ~ vb. inf. N VIII "a căuta, a scociorî".

COTEȚE s. f. pl. Cr V "lese pentru viermii de mătase (când îmbracă gogoșile)".

COTILÉȚI s. m. pl. N VI "pietre cioplite folosite în construcții".

var. **cătíleți** s. m. pl. Cr VIII.

COTIȘÓR s. n. I VII dim. de la *c o t* ("colț, ungher"): În fiecare *cotișkór* să trăim o familie ...

COTÍT adj. B VIb [despre tun] "orientat".

COTLÉTE v. **cattétă**.

COTRÉNȚE s. f. pl. I V "haine vechi, uzate": Să-mbracă mascați [colindătorii], în alte sate fel de fel de *cotrénte* așa mai rufoase.

COTRÚȚĂ s. f. H VIIa, N VII, Nf VII "nișă sub vatră sau între cuptor și perete": Jăratice în *cotrúță* să dă H VIIa.

COTÚNA s. f. art. Gi VIIIa "cătunul".

CÓTURI s. n. pl. Pr VIIIa "părți ale satului; mahalale".

CÓȚCĂ s. f. St VIII "treaptă (la scară)".

COVÁL s. m. B IIb, Ib "fierar".

COVÁTĂ s. f. Cr V, M VII, Pl VIIb, Tr VIII, V, Ib "vas din lemn de formă alungită în care se frământă aluatul".

COVIOÁRE (3 sil.) s. n. pl. C Va "covoare".

COVIȚUIT, *a* ~ vb. ind. pf. c. 3 sg. To VII [despre porc] "a guijat".

COZÁRI s. pl. AJ Va, b, III, II, St III (soi de) ciuperici".

COZURIÓCUL s. n. art. Pr Vb "cozorocul".

CRACI s. m. pl. V VIII "lemne care se pun de ambele părți la inima căruței".

CRAN s. n. U VIIa "pomă de apă; cișmea": Înainte la ghiol ne duceam, da acumă chiar dacă ai acolo o oiță, două, *la cran*, nu te mai duci la ghiol.

CRÁNGĂ s. f. U VIIIb, VIIa, pl. art. *crángie* BA VIa "creangă".

CRÁSCĂ s. f. C VII, Gh VII, H VIIc, M VII, N V, To VII "vopsea".

CRÁSNIȚĂ s. f. St VIIb "maladie infantilă; pojar".

CRÁNGOÁSE adj. f. pl. U VIIIb "cu multe *c r ă n g i*": Sălci așa mari *crángoáse*.

CRÁSÉȘTE vb. ind. prez. 3 sg. To VIII "vopsește; colorează".

ind. impf. 1 sg. *cráseám*, C VII, H VIIc, To VII, 2 sg. *cráseái* H VIIc, 3 sg. *cráseá* H VIIa, 1 pl. *cráseám* H VIIc, To VII, pf. c. 1 sg. *am crásít* C VII, H VIIc, V, To VII; refl. ind. prez. 3 pl. *se crásésc* C VII; impf. 3 sg. *se cráséa* Gh VII.

var. **creșiți** vb. ind. prez. 2 pl. Gh V, 3 pl. *creșésc*, sup. *la creșít* Gh VII; refl. ind. impf. 3 pl. *se creșéa* Gh VII.

CRÁSILCĂ s. f. To VIII "vopsea".

CRÁSUIÉȘTE, *se* ~ vb. refl. ind. prez. 3 sg. N V "se vopsește".

CRÁM s. f. Nf IIIa "Crimeea".

CRÁȘCĂ v. **crișcă** 1°, 2°.

CRÁȘMĂ s. f. AJ III "pânză oferită copilului la botez de către nașă".

CREÁPĂ vb. 1° ind. prez. 3 sg. BA VIa "crapă": Niște tunături ... c-ai gănit că *creápă* pământu. 2° part. *crepát* Pl VIIb, "rănit, accidental": O uns mărțana pă unde-o fost *crepátă* BA VIIIb.

ind. prez. 1 pl. *crepám* BA V; part. *crepát* Pl VIIb, f. *crepátă* BA VIIIb.

CRECIÚN s. Gi V "Crăciun".

CRÉDEȚI vb. imperat. U VIIa "aveți înțelegere, îngăduință": Apoi *credeți* dragă ! nu ! cu bine și *credeți* ...

CREĐINȚĂ s. f. 1° BA VIIa, T V, III "logodnă". 2° *pe* ~ loc. adv. St VIII "pe datorie, pe credit".

CREI s. n. AJ VIIb "creier".
var. **clei** s. n. PI VIIb.

CRESIȚI v. **crăséște**.

CREȘTĂTUR s. n. U VIIIb "creștătură".

CREȘTĂȚURI s. n. pl. Cr VIII "creștături".

CRICIÓC v. **crucióc 1°**.

CRIȘCĂ s. f. 1° C Vb, Gh V, H VIIa, V, M Vb, N VII, V "capac (la borcan, cratiță etc)": Astupăm cu *crișcă* de fier așa C Vb. 2° var. s. f. AJ VI "acoperiș la casă".
var. **crășcă** s. f. 1° AJ III, H V; 2° AJ VI.

CRÍTURI s. n. pl. PI VIII "cazemat".

CRÍUCICA (2 sil.) s. f. art. C VII "croșeta, iglița": De-am[*u*] făceam tapocichi cu *criúcca*, din buci.

CRIVĂTURI s. n. pl. U VIIb "paturi".

CROHMÁLĂ s. f. Nf V "amidon".

CROHMĂLEĂZĂ vb. tranz. ind. prez. 3 sg. Nf V [despre *crohmală*] "leagă tocătura pentru chiftete".

CRÓIUL s. n. art. pl. *cróurile* Pr vb "croiala".

CROVEÂNCĂ s. f. C Vb, M Va, N V "mezel de porc, preparat din sânge și slănină": Fac *croveâncă* când tau porcu, strâng sângele cela și cu hreacică și fac C Vb.

CRÓVELELE s. f. pl. art. N VI [la casă] "căpriorii".

CROVI v. **pocroáv**.

CRÓVUL s. n. art. Gi V [la nuntă] "horă care, conform obiceiului, se joacă în jurul unui foc făcut într-o scobitură în pământ": [Luni după nuntă] făceau acolo *cróvu* ăla cum să face la noi, fac foc în mijloc și joacă ora pă marne.

CRÚCE s. f. 1° *pe* ~ loc. adv. V VIII "cruciș". 2° pl. tantum *cruci* Nf VII "vârtelintă".

CRUCIÓCUL (3 sil.) s. n. art. 1° Cr II, pl. art. *cruciócele* Gh II, Nf IIb "cârligul de pescuit". 2° H VIIb "cremonul": Dischidea *crucócu* și inșa pe fereastră.
var. 1° **crucióc** (2 sil.) s. n. Nf IIb.

CRUCIȚĂ s. f. 1° St V, T VI dim. de la *c r u c e*. 2° Pr VIIa, pl. *crucițe* Pr vb "colăcei (în formă de cruce)".

CRUG 1° s. n. To I "cerc": Noi stam toate fetele în cerc, nu-n cerc, da în ... *crug*. 2° var. s. n. pl. Gh VIII, To VIII "tuburi de ciment pentru fântână".
var. **cruh** s. n. 1° VH VII, pl. *crúhuri*. 2° Gh VIII, To VIII.

CRUH v. **crug 1°, 2°**.

CRUHÓVCĂ s. f. St III "tigaie de tuci".

CRUJOÁCE s. n. C II "cercuri școlare": *Crujôáce* sânt sâmbăta, sâmbăta mergi și te-nveți.

CRÚPE s. f. pl. tantum B III, C Va, b, H VIIIa, V, M VII, Nf V, Pr VIIb, III, T V "boabe de porumb măcinate mare, folosite la diverse mâncăruri".

CRUȘOÁRE s. f. pl. tantum To VII dim. de la *c r u p e*.

CRÚȘCĂ s. f. N VII, V "cană, ulcior": Da sara pui și obielile, te disculți și pui și obielile sub cap toje, ce-i visa, șanti aducea apă nefncepută ș-o punea, lua o *hrúșcă* o cât acolo și punea ... în strachină o turna și punea sub masă da singură tre[buie] să te culci pe laiță H VIII.

var. **hrúșcă** s. f. H VIII.

CTO CUDĂ expr. Gh VII, "care încotro": Și de-atuncea-s *cto cudă*, careși în partea lor.

CUBĂ vb. ind. impf. 3 sg. Pr VIIIb "măsura în metri cubi".

CÚBICI s. 1° m. pl. Nf VI "metri cubici de lemne; steri". 2° n. pl. BA VIa "stive de formă cubică din piatră sau din bușteni". 3° n. pl. AJ Va "pătrate": [Foaia de aluat] o tau *cúbice*.

pl. *cúbice* 2° BA VIa 3° AJ Va.

CUCÓȘ s. m. H VIIa, Ia, N V, Pr I "cocoș".

CUCURÚZ s. 1° m. AJ VIII "porumb (plantă)". 2° n. BA VIIIb "știulete".

CUHNIȘOÁRĂ s. f. Cr VII dim. de la *c u h n e*.

CÚHE v. **cúhne**.

CÚHNĂ v. **cúhne**.

CÚHNE s. f. AJ VIII, BA V, Gh V, H VIII, PI VIII, Tr v "bucătărie".

var. **cúhnă** s. f. BA VIIIb; **cúhe** s. f. N V.

CUIB s. n. 1° T VI [la construcții] "scobitură la capetele bănelor pentru a le îmbina". 2° Nf v "culcuș al porcului mistreț".

CUIUȚE s. n. pl. AJ VIIa dim. de la *cui*.

CULÁC s. m., pl. *culáci* Gi VIIa "chiabur".

var. **coláci** s. m. pl. I VII.

CULEÁ v. **acólo 2°**.

CULIȘÉRIUL v. **culișéruľ**.

CULIȘÉRUL s. m. art. B IIa, Pr VIIa, T V "făcălețul".

var. **culișériuľ** s. n. art. C I, I III, Pr Vb; **colicéruľ** s. n. art. T III.

CULNĂIAN s. m. N VII "locuitor al satului Culnaia Veche".

CULTIVĂT, *a* ~ vb. ind. pf. c. 3 sg. Nf VI "a lucrat pământul cu ajutorul cultivatorului".

CULTIVĂȚIE (4 sil.) s. f. Gh VIII, Pr VI "operație de grăpare cu ajutorul cultivatorului".

CULTURĂT adj. 1° AJ III [în domeniul limbii] "cultivat". 2° f. *culturată* BA V "civilizată".

CUMĂTRII s. m. pl. art Pr III "nașii de botez".

CUMĂȘI adv. Nf V "cum".

CUMNĂȚI s. f. pl. Gi V "cumnate".

CUMPĂNIE v. *compănie* 1°, 3°.

CUMVĂI adv. *M VII, Pr VIII "cumva".

CUNÎTE s. f. pl. Nf IIIa, b "jderi".

CUNOĂȘTE vb. ind. prez. 3 sg. H VIIIb, d, IIa, "își dă seama; știe": Bâzâiește, da el *nu cunoaște* care ... [copil emite sunetul respectiv] IIa.

CUNÓP s. n. Nf VI "buton de acționare a unui mecanism".

CUNÓPCĂ s. f. U VIIb "copcă, buton": O adus rochia de la croitor și nu i-o pus *cunópcă*.

CUNÚNĂ v. *curună* 2°.

CÚPĂ s. f. U V "vas în care se pune pasca la copt".

CUPRÎM v. *coперit*.

CUPTIÓR s. n. AJ VIII, Va, II, I, B VIIa, BA VIa, V, Cr V, I, Gh V, Gi VIIb, N VII, V, Nf V, PI VIIb, Pr VIIa, Va, b, III, I, T V, III, To I, Tr VII, U V, VH VII "cuptor".

var. *cutiór* s. n. Gh V, II, H VIIa, d, V, IIb, M VII, Va, b, Nf V, To VII, II, I.

CURĂT 1° adv. To VIII, U VIIb "într-adevăr, exact": Mi-am adus aminte, da *curát* asta: în ziua de Sfânta Marie [a lucrat] U VIIb. 2° adj. Gh VIII "imaculat, pur": Bălan *curát*. 3° adj. f. *curătă* AJ III [despre apa pusă la fiert] "simplă, fără adaosuri". 4° adj. f. pl. *curáte* Va [despre obiectele vopsite] "monocolore": La ouă să zice merișoare, așa *curáte*, numai roșii Pr Vb. 5° adj. Cr VII [despre un obiect] "simplu, fără anexe": Pe miri îi puneau pe moale, nu-i puneau așa pă scaun *curát* [ci cu perne]. 6° adj. Tr V [despre un obiect în raport cu un altul vopsit] "în culoare naturală; nevopsit": La Paști ne spălăm c-un ou roșu ș-un ou *curát*. 7° Pr VIIa [despre un lemn, în opoz. cu *cioturos*] "fără noduri".

CURĂ vb. ind. prez. 3 sg. B VIIIc, M VII, St VIII, To VIII, V VIII "curge".

ind. impf. 3 sg. *curá* Nf VIII, VI; conj. prez. 3 sg. *să cúre* B VIIb.

CURĂȚITURĂ s. f. T VI "curătură".

CURBUIȚURI (3 sil.) s. pl. Nf VI "bucăți de piele cu care se leagă hădăragul la îmblăntire".

CURCUDÉLE s. f. pl. Pr VIIa "corcoduș".

CUREĂ vb. ind. impf. 3 sg. To VII "fuma": Dacă vedeam unu că mergea pe drum și *curié*, mă duceam cu tearfa și mi-aprindea de la țaharcă.

CUREĂȘCII adj. To VII "fumător".

CURÉCHI s. m. 1° AJ VIIa, b, Va, III, C Va, Cr V, Gh V, H VIIa, c, Nf VII, IIIb, St VIII, VIIb, V, III, To II, Tr V, VH VII "varză". 2° în ~ *împlút* sg. tantum AJ III "sarmale".

CURGITOARE adj. f. Gh V "curgătoare": N-avem *curzițoare* apă [în sat].

CURMEZIȘERI s. m. pl. Pr VIIIb "pari fixați de-a latul căruței, la cărat fânul".

CURNUȚ v. *cornuț* 4°.

CURUIÉSC vb. ind. prez. 1 sg. U VIIb "croiesc".

CURÚNĂ s. f. 1° BA VIIb, St VIIb "cunună". 2° var. *cunúnă* s. f. St V "obicei practicat în seara dinaintea nunții".

CURUNÎȚĂ s. f. Cr VII dim. de la *curună* 1°.

CURUȚ v. *corăț*.

CURZINCI v. *corzincă*.

CÚSCRI s. m. pl. 1° B VIIb "invitații la nuntă". 2° N VII "rude ale mirilor".

CUSOÁCE s. n. pl. M Va "bucăți (de carne)".

CUSTIÚM v. *costiúm*.

CÚȘMĂ s. f. 1° AJ VIIb, BA VIIa, b, Gh VII, N VI, Nf IIa, Pr VIIa, St V, T VIII, VI, V, pl. *cúșme* BA VIa, C VII "căciulă (din blană)". 2° VIII [fig.] "strat format deasupra strugurilor în fermentație".

CUTIĂ (2 sil.) s. f., art. *cutiáua* M VII "preparat din grâu fiert cu nuci și sirop de zahăr, împărțit în ajunul Crăciunului".

CUTIÓR v. *cuptór*.

CÚZNIȚĂ s. f. Nf VI, IIa "fierărie".

CVÁDRATE s. n. pl. Gh V "bucăți, pătrate din aluat".

CVARTÁL s. n. Gi VIIa "uliță, zonă în sat": [Fata] a mai mare e aicea în sat, da-i departe de mine, în al șaselea *cvartál*.

CVARTÍR v. *cvartiră*.

CVARTÍRĂ s. f. AJ Va, b, III, To VII, VH VII, pl. *cvartíre* M VIa "locuință, apartament cu chirie": Nu se face focu în *cvartíre*.

var. **cvartír** s. n. C VIb; **cvartírea** s. f. art. To VII.

CVARTÍREA v. **cvartírá**.

DĂCĂ 1° adv. H V "chiar, într-adevăr": *Dăcă* eu am de un an de zile încă jimere. 2° var. **décă** conjuncț. St VIIe "în cazul că, presupunând că".

DĂCE s. f., pl. *dăci* Gh V "casă de odihnă construită în afara orașului".

DĂCURI v. **dah**.

DĂFEN v. **dăfină**.

DĂFINĂ s. f. B III, Nf IIIa, pl. *dăfini* Pr Va "(frunză de) dafin".

var. **dăfen** s. m. B III.

DAH s. n. 1° I VII "acoperiș": Primăvara, când am dat drumu la păreți, s-o dus până-n *dah*, tăt putred, ș-am construit diznou tot frumos. 2° pl. *dăhuri* T VI "planuri înclinate la acoperiș".

var. **dăcuri** s. n. pl. T VI.

DAI vb. 1° ind. prez. 2 sg. St VIII "adaugi": Îi *dai* două linguri că-i slab cheagul St VIII. Îi *dău* jumăta[te] de kilogram de zahăr și nu-i acru [vinul] ... *dă-i* zahar, da dacă n-ai *nu-i da* To VIII. Și *dă-i* acolo chiperi în sânge și ciolan, l-amestică-le binișor și *dă-i* usturoi și pui în cârnaț H V. 2° impf. 3 sg. *dădeá* în expr. ~ *soárele îndeseárá* U VIIa "scăpăta, apunea": Cum *dădeá* *șpárele îndesárá* stătea galben [bolnavul de friguri]. 3° var. conj. prez. 3 pl. în expr. ~ ~ *inécții* v. *inécții*. 4° var. ind. prez. 1 pl. H VIII "predăm, dăm": Ne ducem și ... le *dăim* [grâmezile de cânepă] în hosudarstvo și clădim paie deasupra. 5° refl. ind. prez. 3 sg. *se dá* în expr. ~ ~ *mai bine* To VIII [despre vin] "devine plăcut la gust; se îmbunătățește": Îi mai bun [vinul cu zahăr] la băut, *se dá* *mai bine*. 6° refl. ind. pf. c. 1 sg. *m-am dat* C II "m-am obișnuit, m-am deprins". 7° refl. ind. impf. 3 sg. *se dădeá* Gi VIIa [despre câine] "lătra tare repezindu-se": Când *se dădeá* cânele, știam glasu, cum să ... lătra cânele-ăla altfel laăștia.

1° imperat. 2 sg. *dă* Gh VIII, H V, To VIII, negat. *nu da* To VIII.

var. **dău** vb. ind. prez. 1 sg. 1° To VIII; **dăim** vb. ind. prez. 1 pl. 4° H VIII; **să déie** vb. conj. prez. 3 sg. 3° Pl VIIb.

DĂJE adv. Gi VIIIa, H VIIc, To VII, VH VII "chiar": Asta *dăje* nici nu tare demult aiast-am făcut H VIIc.

DĂNȚUL s. n. art. H VIIb, N V "dansul".

var. **tanț** s. n. H V, pl. *tânțuri* Gh V.

DAPĂCŪM v. **dapcŭm**.

DĂPCĂ loc. conjuncț. H VIIc "căci": Am făcut și cu ștevie gălușe și ștevie de-ăia de cresc, *dăpcă* ... de unde aș fi luat, dacă nu era vara [varza acră], cu ce aș fi făcut.

DAPCÉ adv. To VII, VH VII "desigur, da": [Tot așa era obiceiul demult ?] *Dăpcé*, *dapcŭm*, că eu așa am apucat, de-amu iacătă-s vo obzeci de ani, așa am apucat.

DAPCŪM adv. Pr VIIa, To VIII, Tr V, VH VII "desigur, firește": Că amuia, doamne ferește, numai ochi de om nu-s pe mas-aceea [la nuntă] *dapcŭm* Tr V. *Dapcŭm* că eu știu, da de ce nu știu Gh V.

var. **dapăcŭm** adv. Gh V.

DĂRĂ 1° adv. AJ VIII, VIIa, b, Va, BA VIb, Pl VIII, VIIa, b "da". 2° adv. St VIII, VII "desigur": Păi *dără* că să supără VIIa.

DARĂB v. **darábă** 1°.

DARABĂ s. f. 1° AJ VIII, III, BA VIIIb, VIa, pl. *dărăbe* BA V, *dărăbi*, *dărăburi* St V "bucată". 2° var. s. n. AJ III, ~ *de vrème* BA II "perioadă, bucată de timp": O îmblat într-un *dărăb* [autobuzul].

var. **daráb** s. n. 1° St III; **dărăb** s. n. 1° BA III, 2° AJ III, BA II.

DAVÁI vb. imperat. 2 sg. cu val. de interj. Cr VIIIb "hai!".

DAVLÉNIE (3 sil.) s. f. H V "tensiune (arterială)": Da eu n-aveam *davléni* și mâncam, da untu nu lă liubesc.

DAVNÓ adv. Gh VII "demult".

DĂIM v. **dai** 4°.

DĂÓRI v. **dóura** 2°.

DĂRĂB v. **darábă** 1°, 2°.

DĂRĂMÁSE vb. 1° ind. m. m. ca pf. U VIIa "doborâse un agregat militar": Un avion *darímáse* ... 2° part. f. *darámátă* Gi VIIa [fig.] "pauperizată, sărăcită": Încolo nu era așa *darímátă* lumea ca la noi și să duceau cu ... zece perechi de opinci [de vânzare].

DĂTÓRIE, *pe* ~ loc. adv. St VIII "pe credit, pe datorie".

DĂU v. **dai** 1°.

DĂULEA, *a* ~ num. ord. f. Tr VII "a doua".

DĂURA v. **dóura** 1°.

DĂUZA v. **dóuăzea**.

DĂUZEA v. **dóuăzea**.

DĂVĂIEȘC vb. ind. prez. 1 sg. BA v "amestec".

DĂMB s. n. T II "grămăjoară de pământ": Facem de lut un *dâmb*.

DĂRJUNCI s. f. pl. Nf v "fășii, bucăți lungi de carne sau de slănină".

DE prep. 1° To II "în": Am văzut *de* laturea pădurii un lup. 2° M Va, Tr v "pentru": Învață prin corespondență *de* judecători băiatu ista a meu Tr v. Lestoacele se murează *de* găluci. 3° B VIIb, Pr VIIIb, St VIIb "de la": Am auzit *de* lume St VIIb. 4° AJ VIIb, Nf Ib, Pr VIIIb, St V "pe": Întrebă *de* soră-ta Nf Ib. 5° N VIII, Gi VIIIb "din": Om *de* sat Gi VIIIb. 6° N V "decât": Era mai mic *de* tata. 7° St v "la": [Căinele] s-o dat *de* el. 8° ~ *cu* prep. compusă AJ III, Pl VIIa, b "cu": Lâna s-o scarmanat *de* cu mănurile Pl VIIa. 9° ~ *la* prep. compusă Nf VII "de": Firul de cânepă se despărțește *de* la băț. 10°, ~ *-a* în expr. ~ ~ *umăr* AJ VIII, St VIII, VIIa, b, v "pe": Mergea cu sacu *de-a umăr*. 11° ~ *-a* în expr. ~ *drăgul* Nf VII "de drag; mai mare dragul": *De-a drăgu* [ne era] de tors. 12° ~ *îndemână* loc. adv. St V "la îndemână": Nu era cuțitu *de îndemână*. 13° ~ *moarte* loc. adv. H VIIc, Tr VII "pe moarte; în agonie": Mama era *de moarte* H VIIc. 14° ~ *rând* v. *rând* 1°.

DEADE (2 sil.) s. m. 1° Cr v, art. ~ *-a* Gi VIIIa, H VIIb, c, N V, Nf Ia "unchi (rudă)". 2° Nf v "nene".

DEAL s. n. 1° Gh VII, v, Gi VIIb, v, IIIb, M VIb, vb, N VII, Nf VI, To VII, Tr VII, V VIII "teren agricol aflat în afara vetrei satului; câmp". 2° *de la* ~ loc. adv. H VIId, Pr VIb "din sus, în sus": Partea socrului cel mic să șadă în partea *di la deal* Pr vb".

DEASÚPRA adv. 1° în expr. *súntem* ~ To VII [fig.] "depășim (pe cineva); întrecem". 2° var. **deasúprea** adv. Gi V, H vb; **desúpra** adv. N VI "în partea de sus; sus".

DEASÚPREA v. **deasúpra**.

DEĂVĂR (2 sil.) s. m. Gi VIIa, V "persoană care se ocupă cu organizarea nunții".

var. **deávor** (2 sil.) s. m. Cr VII.

DEĂVOR v. **deávăr**.

DĂCĂ v. **dăcă** 2°.

DECĂT adv. Gi VIIIb [în prop. afirmative] "doar, numai": *Decăt* lua numa doi lei, cinci lei.

DECHILIN adv. AJ Va, BA VIa, v, Pl VIIa "separat".

DECÚNGURILE s. n. pl. art. St VIII "tranșeele".

DÉCURI s. pl. Pl VIII "decalitri".

DECUSEĂRĂ adv. AJ VIIa, C VII, Va, b, Cr v, M VII, U VIIa, "la lăsarea seriei; pe înserat": Drept *decusără*, zice, ca o măsură, intră pe hornari și hodorogește M VII.

DECUZÍ adv. Cr v "în zor".

DED v. **did** 3°.

DÉIE v. **dai** 3°.

DEISTFÍTELINO (4 sil.) adv. Gh v "într-adevăr, realmente": *Deisfítelino* s-o maritat dintâi Liuba.

DÉJUL s. n. art. Pl VIII "vasul pentru măsurat lapte".

DEJURÉZ v. **dijurésc**.

DEJURNĂ, *făceam* ~ Pr VIIIa, T VIII "făceam de serviciu".

DÉLĂ [g'ílă] s. f. 1° Gh v, H* pl. *déle* Gh v "treabă, trebuință; problemă". 2° în expr. *faci o* ~ Gh v "rezolvi o problemă".

DELICĂȚI adj. m. pl. U VIIb "pretențioși, înfumurați": Alde Smochină aiește cam *delicății*.

DELÚNG adv. C Vb, Nf v "mult timp; îndelung".

DEMIÁZA adv. C Va, Pr VIIa "amiază".

var. **deneáza** adv. Pr VIIa, VI.

DEMÍCI vb. ind. prez. 2 sg. St VIIb "tai, toci mărunț (carne, fructe, legume etc.)": Și rupeai ștevie și le spălai bine și le *duhicăi* H v. *Duhicâș* ceapă N v. Ceapă *duhicătă* Gh v.

ind. prez. 1 pl. *demicâm* BA v, St III, pf. c. 1 sg. *am demicât* St v; part. *demicât* St III, pl. *demicăți* BA v, f. *demicătă* BA v; refl. ind. prez. 3 sg. *se demică* AJ Va.

var. **dimíci** vb. ind. prez. 2 sg. AJ Va, III, 1 pl. *dimicâm* BA v, pf. c. 2 sg. *ai dimicât* St VIII, 3 pl. *au dimicât* AJ VIII; refl. ind. prez. 3 sg. *se dimică* AJ Va; **dumíc** vb. ind. prez. 1 sg. H v, N v, 2 sg. *dumici* N v, impf. 1 sg. *dumicâm* H VIIa, N VII, v. 2 sg. *dumicái* H VIIc, v, 1 pl. *dumicâm* N VII, v, pf. c. 1 sg. *am dumicât* N VII; part. f. *dumicătă* Gh v.

DENEÁZA v. **demiáza**.

DENI 1° ~ *rojdenea* v. *rojdenie*. 2° ~ *pobedâ* s. compus C VII "ziua victoriei".

DEOÁCĂ, *să se* ~ vb. refl. conj. prez. 3 sg. St VIIb "să se deoache".

DEODÁTĂ adv. 1° Cr v, Gi VIIIa, Nf VIII, VI, To VIII, Tr v, U VIIa, v "la început, mai întâi": *Deodătă* fac oparca-n covată și turtișoarele-ntr-o cănuță de-asta, le moi și le răstom acolo Cr v. 2° C Va, Cr VI, v, I III,

M VII, Pr VIIa, U VIIIb, VIIa "imdeiat, îndată": Da tu o pricepi *deodată* pe dânsa ce vrea U VIIIb. 3° Gh v, II, Pr Vb, V VIII "deocamdată, pentru moment": Da, *deodată* încă să mai menține Pr Vb. 4° în expr. ~ cu AJ VIII, I III. Pl VIIb "născut în același an; leat". 5° H VIIc "demult, odinioară": A *deodată* crăseam acasă, d-amuia de-am la Kotovsk crăsea [...] da mai înainte spun c-acasă crăseam.

DEOLĂLTĂ adv. BA VIa "laolaltă": Țevile le leg *deolăltă*.

DÉPE v. *dúpă* 4°.

DEPLÍN adj. U VIIa "integral": Nu plăteau leafa *deplín*.

DEPLINEĂM vb. ind. impf. 1 sg. Pr VIIIa "îndeplineam".

DEPRÍNDE vb. ind. prez. 3 sg. Pr VIIIa "depinde": Samănă ovăz, pâne, *deprinde* une-i terenu bun.

DERCHI s. H VIIa, N V "urluială": [Porcul] mai răpdi crește cu fierț cum cartoafe fierbeam acolo, d-estea *derk* di pășoi N v.

var. *dérghiu* s. ; *dérdu* s. H V.

DÉRDIU v. *derchi*.

DÉRGHIU v. *derchi*.

DES adj. AJ Vb, BA V, N V, T VI, f. *deasă* C II, St VIII, T VI, [despre un preparat culinar: magiun, aluat etc.] "gros, consistent, dens".

DESÁGI s. n. St VIIb pl. *desági* St VIIa, b "desag": Hainele miresei le punea în cât-un *desáz*.

DESCĂNTĂTORIU s. m. St V "vrăjitor".

DESCHILINIRE s. f. Pl VIIa "deosebire".

DESCHILINIȚI adj. m. pl. Pl VIIa "separați, izolați": [Mieii] o fost *deskilinițj* de oi.

DESCÚI vb. ind. prez. 2 sg. AJ VI "desfac, deschid": *Descúj* banca [= borcanul].

DESCULȚĂ, *nu* ~ vb. imperat. 2 sg. H V "nu descălța !": De ce *v-ați desculțat* ? AJ Va.

refl. ind. prez. 2 sg. *te descúlji* H VIIIc, impf. 3 pl. *se desculțáu*, pf. c. 2 pl. *v-ați desculțát* AJ Va.

DESCURCĂM vb. ind. impf. 1 sg. I VII "îndreptam, amelioram": Cu dânsa [sora] *discurcám* durerea.

DESÉMN, *să* ~ vb. conj. prez. 1 sg. B VIb "să desenez".

DESETINĂ s. f. U VIIIb "unitate de măsură pentru teren, mai mare decât

hectarul": *Destínu-i* mai mare ca hectaru, *desetína-i* mai mare ca o metrovcă.

var. *destină* s. f., pl. *destini*, **destinul** s. n. art. U VIIIb.

DEFĂCĂM vb. ind. impf. 1 pl. Pr VI "desfăceam pănușile de pe știuleți".

ind. impf. 2 sg. *desfăcái* BA VIIIb, 3 sg. *desfăcă* B VIIIa, pf. c. 2 sg. *ai desfăcát* BA VIIIb.

DEFĂCĂT s. C VI, V "operație, acțiune de desfacere a pănușilor de pe știuleți".

DEFĂCĂTOÁRE s. f., pl. *desfăcătóri* Pr VI "unealtă pentru desfacere".

DESPĂRȚESC vb. ind. prez. 1° 1 sg. B III "tai, împart (un animal sacrificat)": *Dispărțim* în jumătate [porcul]. 2° 3 sg. H V "desparte".

ind. prez. 3 sg. *despărțește* 2° H V, 1 pl. *despărțim* 1° B III.

DESPĂRȚIT s. T VIII "plantă perenă": Este farfelă și este *dispărțit*, *dispărțit* tot așa, încă mai ... încă mai jugluit în sus și tot înflorește ... tot cu dulceață, adică aistea-s plante pentru albini anume, anume se seamănă.

DESPĂTURÉZE, *să se* ~ vb. refl. conj. prez. 3 sg. Tr VII [despre cânepa pusă la topit] "să se desfacă din straturile în care a fost pusă".

DESPINTECĂ vb. ind. prez. 3 sg. T V "spintecă".

DÉSPRE prep. Cr VII, Gi VIIa, v, H VIIIb "dinspre, din partea": Tu ești *déspre* mireasă, da el e *déspre* mire Gi VIIa. *Déspre* partea nașii am strâns cincii mii de ruble Gi V. Poftea la nuntă *dispre* partea mirelui Cr VII.

DESTINĂ v. *desetfnă*.

DESTÍNUL v. *desetfnă*.

DESÚBT 1° adv. AJ VIII, B VIIIb, C VII, VI, H VIIa, V, Pr VIIIb "dedesubt": *Disúpt* turtă, deasupra turtă H VIIa. 2° *pe* ~ -ul loc. prep. C Vb, Cr V "pe dedesubtul": Când vaca ... spune că trece rândunica *pe disúbtu* ei, atunci ugeru se strică C Vb.

DESÚPRA v. *deasupra* 2°.

DEȘCÁT v. *dișpic*.

DEȘCHEIÁT, *s-au* ~ vb. refl. ind. pf. c. 3 pl. AJ VI "s-au desprins, s-au desfăcut": Nu s-o *deșkeját* roatele [la avion].

DEȘCHID vb. ind. prez. 1 sg. Gi VIIIb "deschid".

conj. prez. 1 sg. *să deșchíd* Gi VIIIb.

var. **se deștig** vb. refl. ind. prez. 3 pl. BA VIa.

DEȘERT adj. 1° To VII [despre un spațiu închis] "fără acoperiș, neacoperit": [Țarul pentru oi] era acoperit jumătate, da jumătate *dișárt*. 2° f. deșertă U VIIIb, pl. *deșerte* H VII [despre sămânță] "seacă, fără continut": Macu ... are și căpățâne *deșerte*.

DEȘPIC [*dișkic*] vb. ind. prez. 1 sg. Gi VIIIa "despic".

var. ai **deșcat** vb. ind. pf. c. 2 sg. U VIIIb.

DEȘT s. n. 1° VH VII, pl. *dêște* Cr VII, H V, N V, U VIIb "deget": Altă turtă așa d-un *deșt* subțirică. 2° var. s. n. pl. AJ III "nume al unui soi de ciuperci".

var. **jédite** s. n. pl. 1° Pl VIIa, St VIII;

jéjet s. n. 1° St VIII, pl. *jéjete* 1° AJ VIIa, Pl VIIa, 2° AJ III; **gégetul** s. n. art. 1° C VIII, pl. *gégete* Pl VIIa.

DEȘTIG v. *dișchíd*.

DETÓRI adj., f. *detóare* Tr v "dator": Nunu cel mare îi *detórí* atuncea să scoată [ruble].

DÉTSADIC v. *sádic*.

DETUNĂ vb. impers. ind. prez. 3 sg. Gh v "trăznește": O *detunát* și om și fumeie [...] și pomi *detună*.

ind. pf. c. 3 sg. a *detunát* Gh v; part. f. *detunátă* Pl VIIb.

DETUNET s. U VIIIb "trăznet".

DEZBÁT vb. 1° ind. prez. 1 sg. H Ia, Nf v "bat bine (carnea tocată) pentru a o afâna". 2° conj. prez. 2 sg. *să dezbáți* C II "să desprinzi, să scoți": Și puneai tot un băț și cu aesta băț l-înfigeai și trebuia *să-l dizbát* pi cela [din gaură, la țurcă]. 3° ind. pf. c. 3 pl. *au dezbátút* H VIIIa "au dezvățat, au dezobișnuit": În școli îi învâța de-o *dizbátút* copiii de la așa ceva, de la biserică.

DEZBĂRNĂM vb. ind. prez. 1 pl. T v "desfacem, desprindem carnea fiartă de pe oase".

DEZDÍNĂ vb. ind. prez. 3 sg. Pl VIIa "rupe pomii, desprinzând crengi groase": Vine ursu la prune-asa *dezd'ínă* prunii, pă unele locuri *dezd'ínă*.

DEZDOCĂM vb. impf. 1 pl. M VII "dezghiocam, curățam fasolea de teci".

DEZHÓBOTĂ vb. ind. prez. 3 sg. T v "scoate voalul miresei".

DEZMETICĚSC, *mă* ~ vb. refl. ind. prez. 1 sg. Tr v "mă descurc; reușesc": *Mă dizmeticĚsc* a citi [cu litere latine].

DEZMIERDÁT, *s-a* ~ vb. refl. ind. pf. c. 3 sg. Nf VII "s-a răsfățat".

part. m. pl. *dezmierdáți* Nf VII.

DEZVĂNTĂ, *se* ~ vb. refl. ind. impf. 3 sg. VH VII "se zvânta (lâna în sac)": Ni le boia ș-apoi li scotea și noi le spălam oleacă, *să mai dizvîntă* și în sac ... huț! ș-acasă.

DEZVĂRTĚȘTE vb. ind. 1° prez. 3 sg. C va [la trasul firului de pe gogoșile de mătase] "se execută operația inversă învelirii". 2° impf. 2 sg. *dezvărteái* U VIIIb "suceai în sens invers": *Dezvărteái* funea pân la margină.

1° refl. ind. prez. 3 sg. *se dezvărtește* Gh VII.

DEZVELĚȘTE, *se* ~ vb. refl. ind. prez. 3 sg. în expr. ~ ~ *icóana* Cr v [la mort] "se face pomană de șase săptămâni": Icoana ... care stă la mort, când de-acuma să-l îngroape, iconiț-aceea ... se-nfășoară-ntr-o batistă și să ține-nfășurat tot așa la icoană ... timp de patruzeci de zile se face [pomană] să spune că *se dezvelĚște icóana*.

DEVERICA s. m. art. Gi VIIa, v "fiul de v a r o i u l u i".

var. **vedericul** s. m. art. Gi VIIa.

DEVĂROÁICA (4 sil.) s. f. art. Gi VIIa, v "soția de v a r o i u l u i".

DEVĂRÓI s. m. Gi VIIa, v "persoană (de obicei fiul cel mare al nașului) care se ocupă cu organizarea ospățului la nuntă".

DIACÓNUL (3 sil.) s. m. art. Tr VII "diaconul".

DICĂ v. *adecă*.

DID [*gid*] s. m. 1° Gh VII, v, II, M VII, N VIII, VI, V VIII "bunic". 2° H VIIIa, VIII, V, Ia, To II "bătrân, moș". 3° var. **ded** s. m. în ~ *Maróz* To I "Moș Gerilă".

DIHÚN s. n. Nf VI "pană de fier (prevăzută a două zile despărțite printr-un vârtej) care se bate în capătul bușteanului pentru a-l trage cu vitele".

DIJURĚSC vb. ind. prez. 1 sg. U VIIIb "fac de serviciu".

var. **diujurĚsc** (3 sil.) vb. ind. prez. 1 sg.; **dejurĚv** vb. ind. prez. 1 sg. U VIIIb.

DILEĂM v. *bilím*.

DIMEATĂ v. *dimătă*.

DIMÍCI v. *demíci*.

DIMÍI s. f. pl. Gi VIIa "postavuri (albe)".

DIN prep. 1° B VIIIa, H VIIb "de la": Multe polecree *din* copii mici B VIIIa. *Din* părinți am auzit H VIIb; 2° ~ *úrmă* loc. adv. H VIII "în urmă".

DINAPÓIA prep. BA VIa "în spatele".

DÍNSPRE prep. H VIIIb "despre": Ne-au trimăs în raionul Ananiev și vorbim

cu bătrâni ca povești *dînspre* satele noastre și *dînspre* Handrăbura.

DINTĂIE num. adv. Gh VII, V, V VII "întâi, la început": *Dintîje* o-nctuat [biserica] Gh V.

DINTE s. m. 1° BA VIa [la construcții] "crestătură în bârne pentru a le îmbina". 2° în ~ BA VIa, pl. *dinți, în* ~ BA VIIIc "mod de a îmbina bârnela".

DINTRU, ~ *acéea* loc. conjuncț. Tr v "din această cauză, de aceea": Jap ! trăgea c-o lineică [învățătorul]; *dintr-acéea* n-am vrut să mă duc la școală.

DINȚUCI s. m. pl. T VII dim. de la *dinte*.

DIPĂRCIÓR adv. Pr VI dim. de la *departe*.

DIPT v. drept 1°, 6°.

DIRÉG vb. ind. 1° prez. 3 pl. în expr. ~ *mása* Tr v "aranjează masa (la nuntă)". 2° pf. c. 3 sg. *a dirés* I VIII "a dres, a reparat". 3° var. *s-a dres* vb. refl. pf. c. 3 sg. H V [despre porc] "s-a îndreptat, și-a revenit (după boală)".

DIREPT v. drept 2°.

DISNOȘOÁIE v. șoit.

DISNOȘOÁIT v. șoit.

DIUHĂNÉSC v. dohăneá.

DIUJURÉSC v. dijurésc.

DIVÁN s. n. Gi V "pat (cu tăblii)".

DIZNÓV v. iznúu.

DÓBÁ s. f., pl. *dóbe* Cr V "tobă (instrument)".

DOBINDÍM vb. ind. prez. 1 pl. N V "facem rost, găsim, dobândim".

DÓCTORELE s. f. pl. art. Nf V "doctorițele".

DÓCICA (2 sil.) s. f. art. M Vb "fiica, fata".

DOCOVÓR v. dohovór.

DOCTOREÁSA s. f. art. Pr Va "doctorița".

DÓFTOR s. m. AJ VIIa, Pl VIIb, pl. *dóftori* St VIIb "doctor".

var. *dóhtor* s. m. Pl VIIb; *dóptor* s. m. St VIIb.

DOHĂNEÁ vb. ind. impf. 3 sg. BA VIIIb "fuma": Lângă foc ședea așa și *dohăneá* cu pipa BA VIIIb.

var. *diuhănesc* (3 sil.) vb. ind. prez. 1 sg. T VIII.

DOHÓD s. n. T VIII "profit material; venit": O lucrat altu om acolo la stupăria ceea, n-o dat nici *dohód*, nici un folos cum se spune.

DOHÓUCĂ v. duhóvcă.

DOHOVÓR AJ Va, St VIII, VIIa "contract": Face *dohovór* să zice la noi, contract, scrii acolo pe ce bază AJ Va.

var. *docovór* s. n. T VIII.

DOHOVORÍT, *s-a* ~ vb. refl. ind. pf. c. 3 pl. N V "au căzut de acord; s-au înțeles".

DOHTOR v. dóftor.

DOIÁRCĂ s. f. 1° AJ VIIb, H VIII, M Vb, Pr VIIa "îngrijitoare la viței". 2° Cr VIII, M VIa, pl. *doiérci* AJ VIIb, Cr VIII "mulgătoare".

DÓILEA num. ord. invar. *a* ~ 1° B VIIIa, b, Gi VIIIa, VIIa, V, "a doua": A *dóileá* fată e la Chișinău Cr VIIIa. 2° *de* ~ ~ num. adv. Gi VIIb "a doua oară": S-a-nsurat *de-a dóileá*.

DOM s. 1° BA VIIIb, Nf V "casă, locuință". 2° ~ *báta* Cr VIII "complex comercial (cu magazine și servicii diverse)".

var. *dómă* s. f. BA VIa.

DOMÁȘNE adj. f. pl. 1° Gh V [despre preparate culinare] "realizate în gospodărie; de casă". 2° *státive* ~ H VIIIc "război de țesut în casă în opoz. cu războiul mecanic".

DÓMĂ v. dom 1°.

DOMÁDĂ v. dumătă.

DOMOHAZEÁICĂ (5 sil.) s. f. V Va "stăpână a unei gospodării".

DOMOVÍCUL s. m. art. M VII "stăpânul casei".

DÓNIT s. n. Nf VI "găleată pentru muls; șisțar".

DOPLINÉȘTI vb. ind. prez. 2 sg. AJ VIII, VIIb, Va "adaugi".

DÓPTOR v. dóftor.

DOPÚI vb. ind. prez. 2 sg. AJ Va "adaugi".

ind. pf. c. 1 sg. *am dopús* AJ Va.

DOR¹, (*mi*-)erá ~ loc. vb. T I "eram dornic; doream": *Mi-erá* tare *dor* să mă scald.

DOR² adv. AJ II, B VIIb, Cr VII, I VIII, VII, U VIIa "doar"

var. *dóra* adv. Cr V.

DÓRA v. dor².

DOS, *la* ~ 1° loc. adv. Gi VIIIa, b, V VIII "la loc ferit, adăpostit". 2° *dă* ~ ~ loc. vb. Cr VIII, To VIII "adăpostește, ferește, pune în siguranță".

DÓSCĂ s. f. Gh V, H VIII "scândură": Nime nici o *dóscă*, nici o scândură [...] n-o luat [din biserică demolată abuziv] Gh V.

DOSEALĂ s. f. 1° To VIII "adăpost": De-o ploaie oile să dă pi la *dosală*. 2° Pr vb [la haine] "căptușeală".

DOSPEĂU vb. intranz. ind. impf. 3 sg./pl. Gi VIIa [fig.] "stăteau degeaba, trândăveau": Răutățiile, care nu munceau, *doskău* toată ziua, eu n-am fost din bogați, da noi munceam.

DOSPITĚLE [*doskițele*] s. f. pl. art. Cr VII, I "turte (mici) din aluat dospit": Cuptiorul i-a dat câteva ... *doskițele* ... ele-s făcute din aluat dospit și băgate-n cuptor, coapte I.

DÓUĂZEA (3 sil.), a ~ loc. adv. Gi VIIIb, N V, To VII, V "a doua zi".

var. **a dáuzea** loc. adv. Cr VII, V; **a dáuzea** loc. adv. Cr V, H VIIa, To III, Tr V; **a dáuza** loc. adv. H V, M VII, To VII, Tr V, U VIIIb, VIIa, b; **a dáuza** loc. adv. Gi VIIb.

DÓURA 1° *de-a* ~ num. ord., adv. Gh V, To VII "(de-)a doua oară": S-a-nsurat *adăura* H Ia. [*Coca*] să ridică o dată, o bătem, să ridică *a dăura*, iar o bătem H VIIa. 2° var. num. adv. H VIII, U VIIIb "de două ori": Să duce numa vo *dăori* H VIII. [Calul] învață-l o dată, *dăori*, de zece ori U VIIIb.

var. 1° **dăura**, *de-a* ~ num. adv. H VIIa; **adăura** num. adv. Cr V, H VIIa, c, Ia; **adóra** num. adv. H VIIb, c; 2° **dăori** num. adv. H VIII, U VIIIb, **de** ~ num. adv. To VIII.

DÓUZA v. **dáuzea**.

DÓUZEA v. **dáuzea**.

DOVEDÍM vb. ind. prez. 1 pl. N VI, Pr VI, U VIIa "reușim, izbutim": N-am *dovedit* să țes pânză Cr VII. [Gutuile] n-am *dovedit* să le punem în borcan U VIIa.

ind. prez. 2 pl. *dovediți* Tr V, impf. 1 sg. *dovedeám* Tr VII, 2 sg. *dovedeái* H VIIa, I c, 3 sg. *dovedeá* B VIIIc, Pr VIIIb, VI, pf. c. 1 sg. *am dovedit* Cr VII, Gh V, Nf VI, U VIIa, 3 sg. *a dovedit* H Ia, 3 pl. *au dovedit* Nf IIa, viit. 1 sg. *am să dovedesc* H Ia, 3 sg. *a dovedí* H VIIb, Ia; conj. prez. 1 sg. *să dovedesc* H Ia, 3 sg. *să dovedească* B VIb, III, I c.

DOVÓLNA adj. f. N V "mulțumită".

DRÁCINĂ v. **drágilă**.

DRĂGĂ, (*fi-ji*) ~ loc. vb. Pr VIIIa, Vb, To VIII, VII "ți place; dorești": Unde *fi-ji drágă*, acolo pune-ți fântâna To VIII.

DRĂGILĂ s. f. To VII "arbusť spinos; dracilă".

var. **drácină** s. f. Gi VIIIa.

DRÁNCĂ s. f. B VIb "scândură din lemn de brad, mai mare decât șindrița, folosită la acoperit casele".

DRÁNIȚĂ s. f. AJ VIII, B VIb, BA VIIIc, VIa, T VIII, VI, V "scândură din lemn de brad, mai mare decât șindrița, folosită la acoperit casele".

DRAPÁC s. n. Nf V "mătură din crengi".

DRĂȘPINĂ, se ~ vb. refl. ind. prez. pers. 3 sg. AJ Va, b, II "se zgârie".

DRĂPÁNĂM vb. ind. prez. 1 sg. Gh VII "stricam, dărâmam".

DREPT 1° adj. AJ VI, C VII, II, Cr VII, T VII, To VII "adevărat": O duceam la Sirete și-o băgam în apă [cânepa]. Nu-i *drept* asta? T VII. 2° var. adj. U VI "egal, uniform": Să toamnă foarte *dirépt* jos. 3° adv. BA VIa, Cr VII, M VII, U VIIa "chiar, tocmai": *Drept* decusară, zice, ca o mătură intră pe homari și hodorogește M VII. 4° adv. Tr V "cum se cuvine; corect": O venit de-acolo legați [nuntașii] *driept* legați. 5° prep. U VIIa "căt-re, spre": Ne-a suit la tren *drept* București. 6° var. prep. Pl VIIa, U VI "pentru": O vândut un cal *dipt* un milion Pl VIIa. 7° *pe* ~ loc. prep. BA VIa, b "în dreptul, în fața": Când îi *pe drept* beserică ... vād un cal alb VIa. 8° *de-a-n* ~ loc. adv. BA VIa, *de-a-* ~ *-ul* loc. adv. V VIII [fig.] "drept, vertical, neîncovoiat": Eu pot și stau *de-a dréptu* [că n-am fost membru al partidului comunist].

var. **dirépt** adj. 2° U VI; **dipt** adv. 1° AJ Vb, prep. 6° Pl VIIa, U VI.

DREPTĂR s. n. BA VIIa "tindeche".

DRÉPTE s. f. pl. AJ VIII "trepte (la casă)": O ieșit afară *pă driépte*.

DRES v. **dirég** 3°.

DROBÍLCĂ s. f. Gh VIII, To VIII "unealtă pentru zdrobit strugurii; zdrobitor".

DROD v. **drot**.

DRÓJDE s. f. AJ Va, Gh V, H VIIa, V, Pr III, Tr V "drojdie (de bere)": N-ai avut *drojdí* așa mulți AJ Va.

art. *drójdea* H VIIa, V, Nf V, Pr Vb, pl. f. *drójdile* H VIIc, d, V, M VII, N VII, Vb, var. *drojdi* s. m. pl. AJ Va.

DROJDI v. **drojde**.

DROJÉNIE (3 sil.) s. f. To VII "vibrații, mișcare, (cu)tremur".

DROT s. n. AJ III, II, N VIII, VI, T VI, pl. *dróturi* N VI "sărmă".

var. **drod** s. n. St VIIa.

DRÚCUL 1° s. m. art. Nf VI "bușteanul". 2° Pr VIIIb "parul": Punem patru pari pe dansa [căruiă], funie de legat *drúcu* ceala ... legat la mijloc. 3° var. s. m. pl. Nf VI "bărne la casă".

var. **drúg** s. m. 2° Pr VIIIb, pl. *drugi*
3° Nf VI.

DRUG v. **drúcul** 2°, 3°.

DRÚJBE s. f. pl. BA VIa "ferăstraie mecanice".

DRUJÍNICI s. m. pl. AJ VIII "oameni însarcinați de armată pentru rechiziționarea alimentelor": *Drujiniți* ca și milițiștii, no!

DRUMUL, ~ *járri* s. compus AJ VIII "șoseaua națională".

DRÚȘCĂ s. f. 1° BA VIIa, Tr VII, V, pl. *drúșce* Tr v, *drúște* B VIb, BA VIIb, Pr III, Nf VII, IIIa, T V, III, *drúști* Nf IIIa, T V "tânără care însoțește mireasa la nuntă, având anumite atribuții". 2° ~ *măre* Nf IIIa "tânără care invită tinerii la nuntă". 3° ~ *de frúnte* Tr v "tânără care stă lângă mireasă și pune cocarde vorniceilor și celorlalte drúște".

DRUȘLEĂC s. n. H Vb, Nf V "strecurătoare": Usturoiești [răciturile] șanti le dați pin *drușleac* ... și usturoiu cela rămîne-n *drușleac* Nf V.

DRUZEĂUA v. *druzii*.

DRUZIĂ (2 sil.) s. f. colect. N VII "(grup de) prieteni": Ș-am grămădit ruda, *druzeăua* tot și-ntr-o vară am rădicat-o, am uns-o [casa] M VIa.

var. *druzeăua* s. f. colect. art. M VIa.

DUBĂVLİM vb. tranz. ind. prez. 1 pl. Nf v "adăugăm".

DUBEALĂ s. f. To VII "leșie pentru înălbit tortul".

DUBEĂM vb. 1° ind. impf. 1 sg. To VII "opăream cânepa în ș t i u b e i ": *Dubeăm* acolo de-a doua [cânepă]. 2° part. *dublî* Pr vb, U VIIIb "argăsit". 3° part. f. *dubîță* B III [despre ceapă] "prăjită, rumenită".

DUGĂU s. n. St VIII "dop (la sticlă)".

DUGHEANĂ s. f. U VIIb "prăvălie".

DUHÂN s. n. BA VIIIb "tutun".

DUHÓUCĂ v. *duhóvcă*.

DUHÓVCĂ s. f. AJ III, Gi v, M Va, Pr VIIa, St III "cuptor la mașina de gătit".

var. *duhóucă* s. f. H VIIb, V, VH VII;

dohóucă s. f. VH VII.

DUHOVÓI s. n. U VIIa "fanfară".

DUIÉN s. n. Cr v, U VIIIb, pl. art. *duiénurile* Cr v "unealtă pentru tăiat paiele în a r m a n, construită dintr-o placă mare pe care erau montate bucăți de cremene": Puneai *duién*, dacă vrei să faci pleavă pentru cai U VIIIb.

DULÁP s. n. U VIIIb "instalație de lemn folosită pentru irigații".

DUMĂTĂ s. f. Cr v "pătlașea roșie".

var. *domádă* s. f. Gi v.

DUMAVOÁSTĂ pron. pers. polit. 2 pl. AJ VIIa, b "dumneavoastră".

var. *mneavoástră* pron. pers. polit. 2 pl. VH VII; *mneavoastă* pron. pers. polit. 2 pl. Gh v.

DUMĂTĂ pron. pers. polit. 2 sg. PI VIII, VIIIb, St VIIb "dumneata": *Natăle* îți dau o palcă, șanti lui două N v.

var. *dumnetă* pron. polit. 2 sg. T VIII, *mneată* pron. polit. 2 sg. Gh v, H VIIc, d, V, M VII, VH VII; *mneatăle* pron. 2 sg. H VIIc, d, N v, To VIII; *mnetále* pron. polit. 2 sg. H VIIc, N v, VH VII; *mnetá* pron. polit. 2 sg. T VIII, VH VII; *neată* pron. polit. 2 sg. H v, Nf v; *dimeată* pron. polit. 2 sg. T VIII.

DUMÍC v. *demici*.

DUMICÁTUL s. m. în expr. *la tot* ~ Gi VIIa "mereu, permanent": [Dacă mireasa nu era fecioară, socrii] îi scoteau ochii *la tot duinicátu*.

DÚMINICĂ s. f. Gi v "duminică".

DUMNETĂ v. *dumătă*.

DÚNĂRE s. f. în expr. *erá* ~ Gi VIIa "era belșug, din abundență": Era ... *dúnăre éra*, așa bun orz să făcea.

DUNGÚȚI s. f. pl. Nf VII "dunguțe".

DÚPĂ prep. 1° C VI, T v "la": Mi-a pus tulpănelu *dúpă* gât T v. 2° în expr. ~ *auzite* Gi VIIIa "din auzite". 3° în expr. ~ *másă* AJ VIIa, b, PI VIIa, b, N v [cu val. spațială] "la ospăț, la masă": De-amu s-a adunat, le-a dant podarchi, careși neamu lor l-o primit *dúpă másă* N v. 4° var. *dépe* I III, U VIIa "după (cu val. temporală)": Aleg mieii deoparte *dipi* Troiță, degrabă U VIIa.

DURMEĂM vb. ind. impf. 1 sg. AJ VIIa, BA VIIIb "dormeam".

ind. impf. 2 sg. *durmeái* U VIIIb, 3 sg. *durmeá* AJ VIII, VIIa, Pr VIIIb, St VIIb, pf. c. 2 sg. *ai durmít* AJ VIIIb, St VIIb, 3 sg. *a durmít* BA VIIIb, Pr VIIa, St VIII; ger. *durmínd* St VIIb.

DUS, *m-am* ~ vb. refl. ind. pf. c. 1 sg. în expr. ~ ~ *dépe (văduvói)* I VII "m-am căsătorit cu (un văduv)".

DUȘĂGE v. *dușég*.

DUȘĂG v. *dușég*.

DUȘÉG s. n. U VIIb, pl. *dușége* Gi v "saltea (de lână)".

var. *dușág* s. n., pl. *dușage* Gi v, *dușáge* s. f. Gi VIIa, V.

DUȘÉȘTI vb. ind. prez. 2 sg. U VIIIb "sufli, respiri".

DUȘÍSTĂI adj. C vb [despre piper] "mirositor, aromat".

ECTĂR s. n, *Givmb*, U VIIIb, pl. *ectáre* Gi VIIIb, VIIa "hectar".

ELECTROSFĂRCĂ s. f. V VIII "aparatur electric de sudură".

EPÍTROIPII s. m. pl. art. T V "membrii din consiliul de conducere al unei biserici".

ESCADRİL s. n. Gi VIIIb "escadrilă": A venit un *escadril* de avioane.

ESCAVĂTOR s. n. Nf VI "excavator": Aduceam *escovătăru*-ista și ne făcea o groapă AJ Va.

* var. *escovătărul* s. n. art. AJ Va.

ESCOVĂTĂRUL v. *escavator*.

ESPRÉ adv. Cr VII "special": Erau *jesprié* așa jărovne VII. O strângi [urda] ... au așa *ispré* ... chiroșcar noi îi spunem Cr VIII.

var. *ispré* adv. Cr VIII.

EXISTĂ, *se* ~ vb. refl. ind. prez. 3 sg. Gi VIIIb "există, se află": Da [era] un băiat bun ! Nici nu să *egzistă*.

FA interj. Gi V, H V, M Vb, U VIIa, b, "fă !": *Fa!* ca când ai zice că n-ai ce mânca M Vb.

var. *făi* interj. Gi VIIIb.

FACERE, *de-a* ~ B Vlb, Gi VIIIa, U V, "de-a face": Cu găgăuții ... să n-ai *de-a făcere*, să nu te pui cu ei Gi VIIIa. Cu lumea ... *de-a făcere* lucru-i urăcios U V.

FACI, *te* ~ *nebún* H VIII "te prefaci, simulezi nebunia".

FĂIERMUR s. n. BA VIIa [la casă] "zid de protecție, din piatră, la baza coșului".

FĂLCE s. f. I VIII "măsură agrară de suprafață".

FALTĂU, *pe* ~ loc. adv. St VIII "pe datorie; pe credit".

FANERĂ s. f. U V "scândură, placaj": [Pentru uscat fructe] punem o *faniără* mai curată.

FĂRBĂ s. f. AJ VIIa, b, B VIIb, PI VIIa, St VIII, VIIIb, V, T VII, VI, pl. *fărburi* T VII "vopsea".

FARFURICĂ s. f. Tr V dim. de la *farfurie*.

FĂRMĂ vb. 1° ind. prez. 3 sg. B VIIIb, Nf Ib "fărămă, distruge". 2° ind. pf. c. 3 sg. B Ib, BA VIIa, C VIII, Gh V, M VIIa, N VIII, V, Nf VIII, VI, "a demolat": Biserica o *farmăt*-o N VI. 3° ind. prez. 1 pl. Pr VIIIa "zdrobim strugurii, cașul". 4° ind. impf. 1 sg. Gi V "spărgeam ouăle". 5° part. BA VIIIb [despre un om] "zdrobit fizic; epuizat": O venit la trei zile tăt *farmăt* de pe acolo [de la fata pădurii].

ind. prez. 1 pl. *fărmăm* 3° Pr VIIIa,

impf. 1 sg. *fărmăm* 3° To VIII, 4° Gi V, pf. c. 3 sg. *a fărmăt* 1° Nf Ib, Pr VIIa, 2° B Ib, BA VIIa, C VIII, Gh V, M VIIa, N VIII, VI, Nf VIII, VI, 3° Pr VIIa; part. *fărmăt* 1° M VIIa, 5° BA VIIIb, f. *fărmătă* 1° Pr VIIa, 2° Gh V. 5° BA VIIIb; sup. *de fărmăt* 1° Pr VI; refl. ind. prez. 3 sg. *se fărmă* 1° B VIIIb, VIIb, Pr VIIIb, V.

FĂRȘUL s. n. art. AJ Va, N V [la mâncăruri] "umplutura din carne tocată, orez, pâine, zarzavat etc": Îi făcut *fărșu* cu rișcaș, cu urez o sau cu pâne AJ Va.

FARTŪURI v. *șfartu*.

FARTĚLĂ s. f. T VIII "plantă perenă cu flori albe; un fel de măzăriche": *Fartělă* [...] aiasta tot înflorește și-nflorește, și-nflorește-n sus, îi albăstrie, cam ca mazărea aceea sălbatică.

FASOLĂ s. f. Pr VIIa, b, pl. art. *fasóile* I VII "boabă de fasole".

var. *fasúla* s. f. M VII, pl. *fasúle* B VIIIa, Tr V.

FASŪLĂ v. *fasólă*.

FĂTA, ~ *pădúrii* s. compus BA VIIIb, VIIa, St VIIIb, V "ființă imaginară, cu puteri nefaste, despre care se crede că trăiește în pădure".

FATĂ s. f. Gh V, N V, art. *fatăua* Cr VII, V "voal de mireasă".

var. *fătăua* s. f. art. Gi VIIa.

FĂȚĂ s. f. 1° U VIIa "față de masă": Să pune pe stol tot ... ce trebuie pentru încălțăminte, îmbrăcăminte ... mătură, *făță*, lampă ... plin stolu cu mănecare. 2° art. în *în* ~ -a loc. prep. B III "la": *În făț*a soarelui.

FĂCULĂIAM vb. 1° ind. impf. 1 pl. M VII "zdrobeam (boabe de fasole, struguri etc)". 2° var. part. f. N VII [despre foaia de plăcintă] "întinsă".

var. *fălăcuim* vb. ind. prez. 1 pl. 1° V VIII; part. f. *fălăcută* 2° N VII.

FĂI v. *fa*.

FĂINŪȚĂ s. f. Pr VIIa dim. de la *făină*.

FĂLĂCUIM v. *făcăluim* 1°, 2°.

FĂLII v. *félie*.

FĂLȚUIȚE adj. f. pl. I III [despre scânduri] "scobite".

FĂNINĂ v. *fărină* 1°, 2°.

FĂR v. *fără* 2°.

FĂRĂMĂ v. *fărămă*.

FĂRĂ 1° adv. BA VIIIa, b, VIIa, ~ *númai* loc. adv. Cr VII "(în) afară de, decât": *Fără* ce se plătea acolo, taxe a bisericii Cr VII. 2° ~ *de* loc. prep. M VII, PI VIII, VIIa, b "fără": *Fără* de școală nu-i bine PI VIII, Făcea și cabac *fără* de măneci

PI VIIa. Se-ntâmplă că moare *făr de* lumânare, *făr de* preot H VIIIa.

var. 2° *făr*, ~ *de* loc. prep. H VIIIa,

M VII.

FĂRĂMĂ s. f. o ~ *de* loc. adj. Cr VII "mic(ă)": [La pomană] tot câte-o *fărîmă de stol* aşază aşa, stol cât de mititel, da aşază masă Cr VII. O făcut din casa noastră o *fărămă de clubă* Gh VII.

var. *fărămă* s. f. Gh VII.

FĂRBUIEȘTI vb. ind. prez. 2 sg. AJ VI "vopsești".

ind. impf. 1 sg. *fărbuiam* B VIIIb, T VII, pf. c. 1 sg. *am fărbuit* T VII, 3 sg. *a fărbuit* PI VIIa; conj. prez. 1 sg. *să fărbuiesc* T VII; part. f. pl. *fărbuite* PI VIIa.

FĂRBUIT s. n. C Va "vopsit".

FĂRÍNĂ s. f. 1° AJ Va, b, III, BA VIa, V, PI VIIIb, St VIII, III "făină". 2° var. s. f. în ~ *de păpușoi* Gh V, H VIIa, c, d, V, V VII "mălai".

var. *fănină* s. f. 1° Gh V, *M, N VII, VI, V, T V, III, To VII, VH VII 2° Gh V, H VIIa, c, d, V, V VII.

FĂRMĂCIOASĂ adj. f. AJ Va "fărmăcioasă".

FĂRTĂIE s. n. pl. AJ VIII "bucăți de teren; loturi".

FĂTĂUA v. *fată*.

FĂȚĂRE s. f. U VIIIb "loc unde se treieră grâu; arie": *Fățăre* făcea mare ș-o bătea [cu maiul].

FĂȚOĂIE s. f. PI VIIa, pl. *fățoăie* St VIII, v "față de masă".

FĂNĂR s. n. T VI "felinar": Dacă avea oi multe și, când băntuia lupi pân sat, aprindeau *fînieri* Cr VIII.

var. *făner* s. m., pl. art. *fănerii* Cr VIII, VII.

FĂNER¹ s. n. Pr VIIIa "adăpost pentru fân".

FĂNER² v. *fănar*.

FĂNTĂNE s. f. pl. B Ia, To VIII "fântâni": [Oamenii cu stare] făceau pă deal a lor *fântine* să-i pomenească To VIII.

FĂSTE s. f. pl. Gi VIIa "fuste".

FEBRIOĂRE v. *februărie*.

FEBRUARIE (3 sil.) s. m. T V "februarie".

var. *febrioăre* (3 sil.) s. m. Pr VIIa.

FECIORĂȘ s. m. BA II "flăcăiandru".

FELI s. n. 1° AJ VIIb, Va, Cr VII, Pr VIIIb, St VIIIb, T VI, To VII, Tr VI, U VIIIb "fel". 2° în expr. *în ~ și-n formă* B VIIIa, art. în *de tăt ~ -ul* AJ VIIa, Va, PI VIIa, T VI, *în tăt ~ -ul* AJ VIIIb, BA V, PI VIIa, To VII "în fel și chip". 3°

var. *féluri* s. n. pl. în expr. ~ *de* ~ Pr VIIIb, Tr V "fel de fel; felurite".

FÉLIE s. f., pl. *félii* Pr VIIa "felie".

var. *fălii* s. f. pl. Cr VIII, Gi V, IIIb.

FÉLURI v. *feli* 3°.

FERĂSTĂUL s. n. art. T VI, U VIIIb "ferăstrăul".

var. *firisăul* s. n. art. BA VIIIb.

FEREĂSTĂ s. f. BA VIIIb, VIb, C VI, To VII, pl. *feréști* AJ VIII, I III, art. *feréstele* BA VIII, VIa "ferestra".

FERȘĂL s. m. Cr VII, T V, pl. *ferșăli* C VII "felcer".

FERȘĂLIȚĂ s. f. Tr v "felceriță".

FÊȘNIC s. n. Cr V "sfeșnic".

FEȘTEȘTI vb. ind. prez. 2 sg. St VIIIb "vopsești".

ind. pf. c. 2 sg. *ai feștit* PI VIIa; part.

f. *feștită* St VIIIb; refl ind. pf. c. 3 sg. *s-a feștit* PI VIIa.

FEȘTILĂ s. f. Gh VII, V, H VIIc, d, M VII, To VII, Tr VII, V VII "câneșă de calitate inferioară, dar mai bună decât călții": Da călți și *feștilă* și fiior și micanca, patru [calități] tuma [...] din *feștilă* făceam zolnice M VII.

FIACĂR (3 sil.) s. n. AJ VIII "trăsură, birjă".

FIDÉU s. n. St III "capac (la vase)".

FIE s. f. 1° St VIIIb, v "trebuință": Nu mi-i *hie* de el v. 2° în expr. *să(-ți) ~* AJ VIII, VIIIb, III "să(-ți) pese": Ce *să-ți hie* a mamii bani ? VIII. Mie nu mi-o fo *hie* de ... de nebunii VIIIb.

FIERB vb. ind. prez. 1 sg. V VIII "sudez două bucăți de metal cu ajutorul focului".

ind. prez. 1 pl. *fierberr*, part. *fierț*, f. *fiartă*; refl. ind. pf. c. 3 sg. *s-a fierț* V VIII.

FIERBĂNT adj. St VIII, *în* ~ loc. adj. BA V "fierbinte, înfierbântat".

FIERT s. H VIIa "fiertură": [Porcul] mai repede crește cu *șert*.

FIIÓR v. *fuiór* 2°.

FÍLMURI s. n. pl. T III "filme".

FIMÉIE v. *fuméie*.

FINÁNȚI s. m. pl. PI VIII "jandarmi".

FIOĂRE v. *fuiór* 2°.

FIRISĂUL v. *ferăstăul*.

FIȘCOĂIE vb. ind. prez. 3 sg. BA VIIIb [despre o mașinărie] "face zgomot".

FIUIÓR v. *fuiór* 2°.

FIÚT, *de* ~ vb. sup. PI VIIIb, St VIII "de fost": Șerincă *de fiút* mireasă PI VIIIb.

FIX adv. U VIIa "exact, la fel": Aveau animale la moșie, nu ! *fix* cum îi colhozu.

FLAC s. n. M VII "steag": [Miresei] îi pune *flac* la mă-sa.

FLĂCĂOÁN s. m. Gi VIIa "flăcăiandru": A murit un cal la un om, la un băiat de-acuma, *flăcăuán* era.

FLĂMÂND adj. U VIIa "înfometat prin absența îndelungată a unui anumit fel de mâncare; dornic": Că el [ciobanul] îi *flămînd* de borș cald.

FLÉCUI v. *flecuiesc*.

FLECUIEȘC vb. ind. prez. 1 sg. Nf IIIb "zdrobesc, pisez (cartofii fierți)".

part. *flecuit* Nf IIIa.

var. *flécui* vb. ind. prez. 1 sg.;

frécui vb. ind. prez. 1 sg. Nf IIIb.

FLOÁREA, ~ *soáre* s. compus Gi VIIIb "floarea soarelui".

FOÁME s. f. AJ VIII, C VII, Gh V, Gi VII "foamete".

FOARFÉCUL s. n. art. Pr vb "foarfeca".

FOCÁTĂ adj. AJ Va [despre vatra cuptorului] "încinsă": Când îi *focată* vatra destul, să trage jăratiful către mine.

FOCÁRAIE s. Tr VIII "incendiu".

FÓCURI s. n. pl. AJ Va, St VIIb "temperatură".

FODOLÉȘC, *se* ~ vb. refl. ind. prez. 3 pl. M VII "se fudulesc".

FOIÁM vb. ind. impf. 1 sg. To VII "suflam în foc pentru a-l aprinde sau a nu se stinge": Fu ! fu ! fu ! *foiém* până mă înflam.

FÓNTĂ s. f. Cr V "fundă (la mire); papion".

FORÁȘC vb. ind. prez. 3 pl. St VIII [despre cai] "fomăie".

FORCOTEÁ vb. ind. impf. 3 sg. H Vb "forfotea".

FORMĂLUIȚ, *s-a* ~ vb. refl. ind. pf. c. 3 sg. BA VIa "s-a aranjat, s-a pus în forma dorită".

FÓRTUCICĂ (3 sil.) s. f. N VI "ferestruică; oberiht".

FÓSĂ s. f. H VIIc "groapă făcută în albia râului unde se pune cânepa la topit".

FOȘĂLĂI s. m. pl. I VII "piepteni pentru lână".

FRAI, *la* ~ loc. adv. T VIII "la câmp, la teren dechis".

FRANZOÁLE s. f. Nf VII "franzelă".

FRÁTE s. m. 1° Gi V "termen de înrudire pentru fiul nașului de botez". 2° art.

~ *le (meu)*, *al doilea* To II "vărul (meu)".

FRĂMÂNȚI vb. ind. prez. 2 sg. AJ Va, b, Pl VIIb "frământa";

ind., prez. 3 sg. *frământă* Pl VIIa.

FRĂNGHICI 1° s. f. pl. St V dim. de la *frânghie* ("șnur"). 2° var. *frîndici* s. f. pl. AJ VIIa, b "ciucuri (la mâneca cămăși femeiești)".

FRĂNGHIȚĂ s. f. St V dim. de la *frânghie*.

FRECĂLÁU s. n. Aj III "ustensilă pentru zdrobit fasolea (boabe) fiartă".

FRECĂȚEI s. m. pl. Gh V, H VIIa, V, N VII, V, V VIII, ~ *de poámă* H VIII "turte pentru dospit pâinea; aluățele".

FRECUI v. *flecuiesc*.

FRIG¹ s. n. în expr. *la* ~ M VII "în zone reci, în Siberia": Nu știu unde i-o dus departe *la frig*.

FRIG² vb. ind. prez. 1° 1 sg. AJ Va "prăjesc în ulei": [Hribii] îi *frig* în untură AJ Va. 2° 1 pl. Gh V "fierbem": *Frižem* perjele [pentru magiun]. 3° impf. 3 sg. AJ VIII "afuma carnea sau slămina".

ind. prez. 2 sg. *frigi* AJ Va, 3 pl. *frig* 1° H VIIa, 1 pl. *frigem* 1° H V, T V; *frigém* 2° Gh V, impf. 3 sg. *frigeá* 3° AJ VIII; conj. prez. 3 sg. *să frigă* 1° H VIIa; refl. ind. prez. 3 sg. *se frig* 1° H VIIa.

FRINDICI v. *frânghici* 2°.

FRONTÍER (2 sil.) s. n. T VIII "frontieră".

FRUMUȘEÁȚĂ s. f. C VII, N V, Nf V "frumușețe": Bărbații să-mbrăca cu cămeși albe și să-ncingea cu chimeriu și atâta-i tot portu, eara *frumușăță* aceea C VII.

FRUNT s. n. St VIII "front".

FRUNZÁR s. n., pl. *frunzäre* Gh V "creangă cu frunze".

FRUNZĂ s. f. 1° Nf IIIb "foaie de dafin". 2° pl. art. *frúnzele* AJ III "foile, blaturile de prăjitură".

FRUNZIȘOÁRE s. f. pl. Gh V, H VIIa, N V, Nf V, U V "foi de dafin".

FRUNZIȚĂ s. f. T V "foaie de dafin".

FRUNZÚCĂ s. f. C Va "foaie de dafin".

FRÚPTE s. pl. Nf VI "mâncăruri de dulce".

FSIO v. *vsio*.

FTARÓI s. Nf V "al doilea fel de mâncare din meniu".

FUGÁNUC s. n. B VIIIb "un fel de rindea cu ajutorul căreia se îndreaptă imperfecțiunile tocăriei".

FUGĂRITE adj. f. pl. în *răcitură* ~ Nf v "piftie fiartă la foc iute".

FUIÓR s. n. 1° B VIIb "mănunchi de cânepă (nemelițat)": Ș-o aduceam acasă [de la pârau] ș-o-ntindem tăt câte-un *fuior*. 2° var. *fiiór* s. n. B VIIa, Gh VII, M VII, V VII, pl. *fioáre* V VII; *fuioór* (2 sil.) s. n. To VII; *fióare* (2 sil.) s. n. pl. H VIIc "mănunchi de cânepă melițat".

FUIORÉLE s. n. pl. B VIIb dim. de la *f u i o r* 1°: Când venea timpul verii, mergeam ș-o smulgeam [cânepa] ș-o legam *fuioarele* așa tăt ș-o puneam în cicioare și ea să usca.

FUIOROÁSĂ (4 sil.) adj. f. St V [despre cânepă] "cu firul lung".

FULTÁU s. n. St V "clin (bucată adăugată) la cămașa țărănească".

FUMÉIE s. f. B VIIb, Gh V, H VIIc, d, V, II, M VII, N VIII, VI, Nf Ia, Pr III, To VII, pl. *fuméi* B VIIb, Gh VII, H VIIc, M VII, Vlb, N VII "femeie".

var. *fiméie* s. f. Gi VIIIa, b, VIIa, b, Pl VIIb, Pr VIIIa, VIIa, III, VH VII, pl. *fiméi* B VIIb.

FUNDÁMENTUL s. n. art. AJ VI, BA VIa, N VI, T VI, To VIII "fundamentul la casă".

FUNDĂTOÁRE s. f. B VIIb "tablă cu care se astupă (înfundă) gura cuptorului".

FUNDIȘÓR s. n. Pr vb dim. de la *fund* ("taler de lemn pentru mămăligă").

FUNDURÉLE s. n. pl. H V "bucăți de scândură așezate în partea de sus a vasului cu saramură, ca să nu se ridice carnea deasupra lichidului": *Fundurile* ... de scândură pune acolo [în puțină] vo trii ș-o piatricică pune ș-a ședea [carnea] cât îi vrea.

FÚNEA s. f. art. Pr VIIIb, U VIIIb "funia".

FURÁȘCĂ s. f. BA VIIIb, Pr vb "șapcă, chipiu".

FURÁ vb. ind. prez. 3 sg. în expr. (ii) ~ *óchii* Cr VII "se uită, privește cruciș".

FURÁTÚRĂ s. f. BA VIIIb "lucru de furat".

FÚRCĂ s. f. St VIII "semn de recunoaștere în urechea oii; furculiță".

FURDÍCĂ s. f. N VI "închisoare".

FÚSELE s. n. pl. art. Gi V "numele unui obicei (practicat de femei) marți după nuntă": La noi era ... *fúsele* să făceau marți,

nu luni, da marți [...] seara să strângeau numa femeile [...] la soacră, la mire să strângeau și fiecare duceau podarcă miresii.

FUSTIȘÓÁRĂ s. f. Tr VII dim. de la *fustă*.

GAIDÚCI (2 sil.) s. m. pl. Gi VIIIa "haiduci".

GÁLBÁN adj. AJ VIIb, To VII, f. *gálbănă* H Ia, Pl VIIa, Pr III "galben": Era *gálbîn* paile [la cânepa de toamnă], da aceea albă era înflurită albă, și când s-o cunoscut că-i coaptă, era paile *gálbîn* BA VIIa.

var. *gálbán* adj. BA VIIa, T VI, f. *gálbănă* AJ VIIa, BA VIIa, Pl VIIa, St V.

GÁLBÁN v. *gálbán*.

GARDIRÓP s. n., pl. *gardiroápe* Gi V "dulap pentru haine".

var. *hardirópuri* s. n. pl. N V.

GARMÓNIE v. *armónie*.

GÁTE v. *gati*.

GATI s. pl. AJ VIIa, b, BA VIIa, St VIIb "pantaloni largi, din pânză albă, specifici portului bărbătesc; gaci".

var. *gáte* s. pl. St V., art. *gátele* St VIIb.

GAȚI vb. 1° ind. prez. 2 sg. AJ VI, St VIIb "termini". 2° var. refl. ind. prez. 3 pl. H VIIa "se pregătesc": [La nuntă] *se gățesc* oleacă.

1° ind. impf. 1 sg. *gătám* St VIIa, pf. c. 2 sg. *ai gătát* AJ VIIa, BA VIIIb, VIIa, 1 pl. *am gătát* BA II; part. f. *gătátá* AJ VIIa, pl. *gátáre* St v., refl. ind. impf. 3 sg. *se gătá* BA VIIa, St VIIa, pf. c. 3 sg. *s-a gătát* BA VIIa, St VIII.

var. 1° *gătím* vb. ind. prez. 1 pl. Nf Ia, pf. c. 1 sg. *am gătít*, 3 sg. *a gătít* Nf VI, viit. 2 pl. *îți gătí* Nf V; refl. ind. impf. 3 pl. *se gătéáu* M VII, N V, Tr V, pf. c. 3 sg. *s-a gătít* Nf IIa; 2° refl. ind. prez. 3 pl. *se gătésc* H VIIa.

GÁZDĂ s. m. 1° BA VIIa, St VIIb, V, pl. *gázde* BA VIa "om înstărit": Acela era *gázdă* mare St VIIb. 2° BA VIIIb "stăpân al unui teren": Era *gázdă* pe munte.

GAZÉT s. n. Nf v "ziar, hârtie de ziar".

var. *gazétá* s. f. AJ Va, Nf IIb.

GAZÉTĂ v. *gazét*.

GĂIGANÁ s. f. Gi V, ~ *de óuă* Cr VII "jumări de ouă; scrob".

GÁLÁDÁIE s. f. Gi VIIa "sărăcie".

GĂLŪȘCĂ s. f. 1° B VIIb, N V, pl. *gălúște* Nf v "sarmale": Atunci știi, *gălúși* făceai H VIIc. 2° var. pl. ~ *verzi* H VIIc "sarmale cu frunze proaspete".

var. **gălúșe** s. f. pl. 1° Gh V, H VIIa, c, M VII; **gălúși** s. f. pl. 1° H VIIc, M Vb, N V, Tr v, V VIII 2° H VIIc; **halúște** s. f. pl. 1° AJ VIIa, BA VIIb.

GĂLŪȘE v. **gălúșcă** 1°.

GĂLUȘELE s. f. pl. Gh VII "cocoloașe mici din mălai și apă cu care fetele își ghiceau viitorul".

GĂLŪȘI v. **gălúșcă** 1°, 2°.

GĂMĂNIND vb. ger. BA VIIIb "vorbind, strigând": No ! [S-auzea] leronim tot *gămănind* p-acolo prin pădure.

GĂNCUIESC, *se* ~ vb. refl. ind. prez. 3 pl. C VII "dau vina unul pe altul, se învinovățesc reciproc".

GĂTICIOĂSE adj. f. pl. Tr v "bine îmbrăcate; elegante".

GĂTİM v. **gați** 1°.

GĂURE s. f. pl. Nf IIb "găuri".

GĂZDĂLITUL s. n. art. PI VIIb, St VIII "tolitatea treburilor dintr-o gospodărie; gospodărirea"

GĂZDĂLUI, *a* ~ vb. inf. AJ Va "a pășuna, a îngriji [vitele]": Nu-i cine *găzdălui* cu ele [= vacile].

GĂZDOĂIE s. f. 1° PI VIIb "stăpână a unei gospodării". 2° St VIII "femeie înstărită". 3° St VIII, pl. *găzdăi* BA VIIa "gospodină": Ca și-o femeie care-i *găzdoăie* cun ști face pita [...] și se uită la pită.

GĂZDÓI s. m. AJ VIII "om înstărit; gospodar".

GĂZDUȘĂG s. n. PI VIII "avere, avuție constând în animale": El dacă o ținut *găzdușăg* acolo, o fo cam greu în sat.

GĂLBĂȘI v. **colbasă**.

GĂLȚI s. f. pl. Cr VII "amigdalită".

GĂLŪȚ s. n. BA VIIa "clin la mâneca cămășii țărănești".

GĂNDĂC s. m. AJ Vb, III, BA VIIa, b, St VIIa, v, pl. *gândăci* AJ Vb, II, BA VIIa, II, St v "șarpe": Pă deal o fost om care-o avut *gîndăt'e* la el acasă St VIIb.

var. **gândăte** s. m. AJ III, II VIIb, St VIIa, b, v, art. *gândătele* AJ II, St VIIa, b.

GĂNDĂTE v. **gândăc**.

GĂNDÊȘTI vb. ind. prez. 2 sg. H VIIb, Vb, VH VII "crezi, ai impresia, presupui": Ca pe chiște, *gînești* că umbli [pe terenul cu b o l o t e] BA VIIa.

var. **gănêști** vb. ind. prez. 2 sg. BA VIIa, impf. 1 sg. *gănêam* PI VIIb, 3 pl. *gănêau* To II, pf. c. 1 sg. *am gănít* BA VIIa, To VII, 2 sg.; *ai gănít* BA VIIIb; refl. ind. prez. 1 sg. *mă gănesc* BA VIIIa; impf. 1 sg. *mă gănêam* BA VIIa.

GĂNÊȘTI v. **gândêști**.

GĂNSCĂ s. f. Pr III, pl. *gânște* AJ III, BA VIIa "gâște".

GĂRGĂLIȚI s. f. pl. Pr VI "gărgărițe".

GĂTUIE, *se* ~ vb. refl. ind. prez. 3 sg. Cr v [despre oameni] "se spânzură": *Gîtuiți* ... cruce nu li se pun ...

part. m. pl. *gătuiți* Cr v.

GĂȚA s. f. Tr v [la fete, femei] "coadă împletită": Pasca o faci împletită iaca eu, de pildă știu cum m-o n-vațat mama-n trei vițe, iaca pui ca cum *găta*, ca cum fimeja se-mpletește-n trei viți.

GĂZE s. f. pl. T VIII "albine lucrătoare": *Gizele* vin într-insu [în știubei].

GELUİM vb. ind. prez. 1 pl. I III "dăm la rindea, la g i l ă u".

part. f. pl. *gelulte* I III.

var. **gheluieste** vb. ind. prez. 2 sg. AJ VI.

GEĂNDRĂ s. f. To VII "fel de mâncare pregătit din bucăți de mămăligă înmuiate în apă (rece)".

GENUNCHELE s. n. pl. Gi VIIIb, N VII "genunchii": Te așteptam în toată ziua, da,aha !, tremura *zienúnkile* NVII.

var. **gerúnți** s. m. pl. BA VIIa, St v; **gherúnche** s. m. PI VIIa.

GERÚNȚI v. **genúnchele**.

GÉGETUL v. **deșt**.

GHEALĂU [*d'alău*] s. n. St III "oală mare".

GHEĂȚĂ s. f. H VIII "grindină".

GHÉBĂ s. f. Gi v "gheb, cocoașă".

GHELĂU v. **gilău**.

GHELUIEȘTI v. **gealuim**.

GHERLĂNTUL s. n. Tr v [la mireasă] "ghirlândă".

GHERÚNCHE v. **genúnchele**.

GHÉZĂȘ s. n. BA VIIa "tren".

GHIBĂN s. m. Gi VIIIa "biban".

GHILEȘTI v. **bilim**.

GHIONTÊȘTI (3 sil.) *să* ~ vb. conj. prez. 2 sg. T VIII "să deranjezi prin mișcări bruște": Să nu *d'ontêșt* albinele.

GHIOLMÓCĂ (4 sil.) s. f. pl. *ghiozломéle* Cr v "plăcintă cu brânză;

brânzoaică".

GIGHIR s. m. 1° ~ *alb.* U V "plămân". 2° ~ *negru* U V "ficat". 3° var. **cighir** s. n. Nf V "preparat culinar (de dimensiunea pârhoalelor) din ficat tocat înfășurat în prapur și prăjit în tigaie".

GILĂUL s. n. art. BA VIIIc "rindeaua".

var. **ghelău** s. n. AJ VI.

GIOACĂ vb. ind. prez. 3 sg. B VIIb, BA VIIIb "joacă, dansează".

ind. prez. 3 pl. *gioc* Pr III, impf. 3 sg. *giucă* C VI.

GIOC v. *joacă*.

GIORĂPI s. m. pl. Gi V "ciorapi".

GIOS adv. B VIIb, BA VIIIa, Nf VI, Pr VIIIa, VIIa, VI, Tr V "jos".

GIREADĂ s. f. pl. *girézi* Nf VI "șiră (de paie)".

GIUBEĂ s. f. BA VIIIa, Nf VI pl. *giubéle* Gi VIIa "haină scurtă fără mâneci; vestă".

GIUDECAT adj. Pr VIIb "judecat".

GIUMĂNĂRI s. f. pl. Pl VIII "oi care fată miei gemeni": Am avut o sută douăzeci de *gumînări* câte cu doi [miei].

GIUMĂ v. *jumătate* 2°.

GIUNCĂ s. f. Pr VIIa "juncă".

GLAS s. n. 1° BA VIIb "melodie". 2° *cu* ~ loc. adv. St VIIb [despre modul de a vorbi] "tare, cu glas puternic".

GLAZÚNE s. f. AJ III "ouă ochiuri".

GLĂSOĂȘĂ adj. f. St VIIa "cu glas puternic".

GLIGĂNUL s. m. art. Pl VIIa "porcul mistreț".

GLOGOZEĂLĂ s. f. M VII "amestec de tărâțe cu apă cu care se ung firele de urzeală": Ungem natra cu ... așa niște tărâță, făcea *glogozăală*, da și ungem natra.

GOGÊȘTE vb. ind. 1° prez. 3 sg. V VIII [despre planta de porumb] "stagnează în timpul creșterii". 2° impf. 3 sg. *gogea* V VIII [despre un animal] "zăcea".

GOLĂNÓI s. m. Gi VIIIb augm. de la *golan*.

GOLODÓUCĂ s. f. H VIIc "foamete".

var. **holodóucă** s. f. H VIIa, c.

GÓLOS s. H Ia "glas": Și lupul a strigat c-un *gólos* greu, c-un glas greu".

GOMBÓȚI s. m. pl. BA V "găluște (cu prune sau alte umpluturi)".

GOSPODEȘTE vb. ind. prez. 3 pl. M VII "invocă divinitatea; se roagă".

GOSUDÁRSTVO s. Nf VI "stat".

var. **hosudárstvã** s. f. Gh VIII, H VIIc.

GÓZURI s. n. pl. Nf VI "impurități în boabele de cereale".

GRÁFICA s. f. art. H VIIa "ortografia": Am terminat școala în *gráfica* latină.

GRAFÍN s. n. H VIIa "carafă": lau un *grafin* de vin și un pahar.

GRAJDÁNSCHII, ~ *miliționer* Nf VI "milițian care se ocupă de evidența populației".

GRÁJDIUL s. n. art. Nf VI "grajdul": Caii aveau *grájdju* lor acolo, da *grájdju* cela aporoape de casă era.

GRÁLE s. f. Pr VIIb, pl. *grále* C VIII, *grăli* Pr VI "furcă pentru fân".

GRÁMOTNICI adj. pl. Pr VIII "știutori de carte".

GRANÍȚĂ s. f. To Ib, U VIIa "frontieră".

var. **hranița** s. f. art. C VIII, V VIII.

GRAS s. n. T V "parte grasă din carne; grăsime".

GRÁDINĂ s. f. BA II "grădină".

GRÁITOÁRE adj. f. St VIIa "vorbăreață".

GRÁMÁDEȘTE vb. 1° tranz. ind. prez. 3 sg. Gh VII "adună, strânge": *Grámádeám* acolo cât smântână trei litre, o cât puteam H VIIa. 2° refl. ind. prez. 1 pl. Gh V [despre oameni] "ne adunăm în grup, ne grupăm". 3° refl. ind. impf. 3 pl. H vb [despre oameni] "se îngrămădeau, se înghesuiau". 4° refl. ind. prez. 3 pl. în ~ *la vórbă* H Ia "stau de vorbă; pâlăvrădesc". 5° refl. ind. prez. 3 sg. N VI [despre calculi] "se depun": La oameni pietre se *grámádesc* pe pocichi.

ind. impf. 1 sg. *grámádeám* 1° H VIIa, 3 sg. *grámádeá* 1° Gh VII, pf. c. 1 sg. *am grámádit* 1° M VIa, 3 sg. *a grámádit* 1° Gh V, 2° M VII, 1 pl. *am grámádit* 1° Gh VII; conj. prez. 1 sg. *să grámádesc* 2° Gh VII; refl. ind. prez. 1 pl. *ne grámádím* 2° Gh V, 3 pl. *se grámádesc* 2° Gh VII, H VIIIa, VIIb, d, U VIIa, 4° H Ia, 5° N VI, impf. 1 pl. *ne grámádeám* 2° M VIIb, v, N VIII, To VII, 3 pl. *se grámádeá* 2° M VII, N VIII, *se grámádeáu* 3° H vb, 4° H Ia, pf. c. *s-a grámádit* 2° Gh V, 1 pl. *ne-am grámádit* 2° N VI, To VII 3 pl. *s-au grámádit* 2° N VI.

GRÁMÁGIOÁRĂ s. f. Pr VIIIb, pl. *grámágioáre* Pr VI dim. de la *grámádă*.

GRĂGĂIE vb. ind. pf. c. 3 sg. To VII [despre radio] "hârâie".

GRĂIELE s. n. pl. art. Gh VII "lanurile de grâu".

GREBENÓȘI adj. m. pl. U VIIa [despre copiii diformi] "cocoșați, gheboși": De samcă rămân *grebenóși* copiii, numai babele descântă".

GREOTĂTE v. **greutățe** 3°.

GREȘĒĂ, *se* ~ vb. refl. ind. impf. 3 pl. H VIIc [despre fetele care fug cu bărbatul fără nuntă] "greșeau, păcătuiau": *Să greșē* era fete *greșite*.

ind. m. m. c. pf. 3 sg. *se greșise*, viit. 3 sg. *s-a greșí* M VII; part. f. pl. *greșite* H VIIc.

GREȚÓS adv. AJ VI "greu, dificil, anevoios": [În peștera lui Pinteia] no așa copil, așa c-aistea [nouă, zece ani] se poate băga și se poate năpusti acolo ... păi cine, cine ști ce-i acolo? *Grețós!*

GREU adj. H Ia "îngrozitor, fioros": Și lupul a strigat c-un golos *grey*, c-un glas *grey*.

GREUTĂTE s. f. 1° Pl VIIb "necaz, supărare". 2° în expr. *erá* ~ U VIIa "era greu, era anevoie (de trăit)". 3° var. **greotățe** s. f. Gi VIIIb, VIIa "viață grea".

GRIJĒSC vb. ind. prez. 1 sg. T V "curăț, mă ocup de ...": *Grijăsc* mațele ... le rad frumos și le spăl.

ind. prez. 3 sg. *grijēște* I V, pf. c. 1 pl. *am grijít* I VII, 3 pl *au grijít* BA VIa; sup. *de grijít* T V.

GRÍPCĂ s. f. U VIIa, V "lopățică pentru curățat covata în care s-a făcut pâinea".

GRISĂ s. f. Pr VIIa, III "gris".

GROPICICĂ s. f. Gh VII dim. de la *groapă*.

GROS adj. 1° Nf VII, VI, To VII "mare": Doi viței *groși* To Ib. Piatră *grópsă* To VIII. 2° *borș* ~ To VII "fel de mâncare cu multe legume și c r u p e, fără prea mult lichid". 3° f. Cr VII [despre o femeie] "însărcinată, gravidă".

pl. *gróși* 1° H Vb, To VII, Ib, f. *groásă* 1° To VIII, VII; 3° Cr VII.

GROȘTIÓR (2 sil.) s. AJ Va, b, III, Pl VIIb, St V, III "smântână".

GROZÁV 1° adv. B VIb "foarte": *Grozáv* mult am răbdat. 2° adj. AJ VIIb, Pr VIIa "îngrozitor": M-am temut de ei că tare-o fost *grozáv* moșu-acela, atâta o fo de rău, n-o fost hâd așa, da ... da rău AJ VIIb.

GRUMÁZ s. n. AJ VIIa, Pl VIIa "gât": Mamo! Nu mă las de *grumázu* dumitale Pl VIIa.

GRÚȘCIC s. m. Gi VIIIb "hamal": Lucram hamal, la noi să spune *grúșcic*.

GRUZINJOÁSĂ adj. f. H VIIc [despre cânepă] "cu firul inegal, neuniform, cu asperități".

GUBÁVE adj. f. pl. Gi V [despre păsări] "plăpânde, firave".

GÚBĂ s. f. AJ VIIa "sarică".

GULEÁȘ s. n. Nf V "gulaș".

GÚLER s. n. 1° St V [la cămașa țărănească] "bentiță la mâneci și la gât". 2° art. ~ *-ul bóierului* To VII "model în țesătură".

GULĒSC vb. ind. prez. 3 pl. N V "petrec".

GUBĒRNIA (3 sil.) s. f. art. H VIIIb "regiunea, districtul": Cherson, că-nainte era chersonscaia *gubĒrnja*.

GÚMĂ s. f. AJ VIIb, VI, Vb, Pl VIIa "cauciuc": Cizme de *gúmă* VIIb.

GURÁR s. n. Nf VII, V "bucată de tablă cu care se înfundă coșul cuptorului (pentru a opri căldura să iasă când se coace pâinea)".

GURÚȚĂ s. f. St V dim. de la *gură*.

GUSTÁT, *a* ~ vb. ind. pf. c. 3 sg. BA VIIb "a avut parte, a simțit": N-o *gustát* nici un rău.

GÚSTURI s. n. pl. I V "mirodenii (pentru carne)".

GUZÁNII s. m. art. I VII "șobolanii".

GUVIȚĒSC vb. ind. prez. 3 pl. To VII [despre porci] "guiță".

HA interj. Gi V, N VIII, Tr VII, V VIII, VH VII "poftim".

HÁBĂ, *o* ~ Gh VII, H VIIa, To VII, ~ ~ *de vréme* H VIIa, b, Tr VII "un timp oarecare".

HADABÚRCI s. f. pl. AJ III, BA VIIIb, VIa, V, St VIII, VIIb, III "cartofi."

var. **hadabúrghi** s. f. pl. AJ III, Pl VIIb, III; **mandrabúrcă** s. f. B VIIa.

HADABÚRGI v. **hadabúrci**.

HÁDE To VII, *hadém* H Ia, Nf V, *hadéji* VH VII interj. cu val. verbală "haide, haidem, haideți!".

HÁICELE (3 sil.) s. f. pl. art. V VIII [la căruța] "piulițele".

HALDÁN s. m., pl. *haldáni* Nf VII "cânepă de toamnă care produce sămânță". var. **hăldán** s. m. Tr VII.

HALIVÁ (2 sil.) s. f. Nf Ib "halva".

HALÓSI s. m. pl. Gi VIIIa "galoși".
HALÚBE s. f. pl. St VIIa, V "haine, îmbrăcăminte".

HALUȘTE v. **gălúșcă** 1°.

HARABÁ v. **arábáua**.

HARBÁTÁ s. B VIIb "ceai, băutură din plante": *Ș-o cinstește cu arbát să nu steie supărată [nora].*

var. **arbát** s. n. B VIIb.

HÁRBÁ v. **arábáua**.

HARBUZ s. m. 1° B VIIb, N VII "pepene verde". 2° pl. AJ Va "dovleci".
pl. **harbúji** 1° AJ Va, BA VIIb, 2°

AJ Va.

HARDIRÓPURI v. **gardiróp**.

HARMÁN v. **armán** 3°.

HARMÓNICUL s. n. art. I V "armonica".

HARMOȘCĂ s. f. M Vb, T VI "muzicuță".

HARTĂGURI s. n. pl. M VII "glume, vorbe hazlii": Starostele zicea «voi poate aveți ...» nu zicea că față, da așa ca când cu *hartăguri*.

HÁȘCHIE s. f. BA VIIIb, pl. *háșchii* BA VIIIb, St VIII "așchie".

HÁTURILE s. n. pl. art. B VIIIa "câmpurile (nelucrate)".

HAZ s. H VIIc, d, la "gaz lampant": Lampă cu *haz* VIIb.

HAZEÁICĂ v. **hozeáica**.

HAZEÁIN (2 sil.) s. m. H VIIIa, VIIc, d, Nf VI, St VIII, pl. *hazeáini* C VI, To VIII "gospodar, stăpân al unei gospodării": Doi *hazeáini* o vacă țineau C VI.

var. **hazián** (2 sil.) s. m. To VII;

hazeáinin s. m. Nf VI; **hozéini** s. m. pl. Pl VIII.

HAZEAINÍN v. **hazeáin**.

HAZEÁISTVO (3 sil.) s. Nf VI "gospodărie".

HAZIÁN v. **hazeáin**.

HÁZNÁ s. f. Pl VIIa "folos".

HĀBĀGÍT, *au* ~ vb. tranz ind. pf. c. 3 pl. Nf IIb "au bătut (rău)"; Oamenii l-o *hābāgít* pe câne.

HĀCUÍM vb. ind. prez. 1 pl. N V "țaiem în bucăți (carnea, varza etc)".

ind. pf. c. 2 pl. *ați hăcuít* Nf v.

HĀI interj. BA VIIb "termen de adresare (pe lângă un substantiv, în postpoziție)".

HĀIESC vb. ind. prez. 1 sg. Tr VIII

"colind în ajunul Crăciunului strigând «hăi ! hăi !»".

ind. prez. 2 sg. *hăiești* Pr VIIIa, Tr VIII, 3 pl. *hăiesc* Pr VIIIa, impf. 3 pl. *hăiá* Gh VII; refl. ind. prez. 3 sg. *se hăiește* Gh VII.

HĀINIȚĂ s. f. Pr Vb dim. de la *haină*.

HĀIT vb. refl. 1° *s-a* ~ ind. pf. c. 3 pl. BA VIIIb [despre cai] "s-au dat înapoi trăgând într-o parte". 2° var. *se hăuie* ind. prez. 3 sg. V VIII [despre calul potcovit incorect] "se vatămă la picioare": Dacă-i pune potcoava pe-o parte [calului], el *să hăuie* și el începe a bate la picioare.

HĀITUL s. art. H VIIIa *de-a* ~ loc. subst. Tr VIII "(de-a) uratul (cu plugușorul) de Anul Nou".

HĀIZĂȘ s. n., pl. art. *hăizășurile* BA VIa "acoperiș".

HĀLĀBŪDĂ s. f. H VIIa "cort la nuntă": Vornicu mirelui are un băț și-l zvârle piște *hălăbúdă* când vine.

HĀLDÁN v. **haldán**.

HĀMĀIÁ vb. ind. impf. 3 sg. Gh v [despre câine] "lătra".

HĀRBANÍŢĂ s. f. St VIII "găletușă".

HĀRMĂȘĂR s. m. Nf II "armăsar".

HĀRNIT, *au* ~ vb. ind. pf. c. 3 pl. BA VIIIb [despre vite] "s-au dat într-o parte, n-au mai vrut să tragă".

HĀȘCHIUÍT (3 sil.) *s-a* ~ vb. refl. ind. pf. c. 3 sg. BA VIIIb "s-a făcut h a ș c h i í".

HĀT adv. 1° AJ VIII, VIIa, VI, V, III, II, I, BA VIIIb, VIIa, b, VIa, N V, Pr VI, St VIII, V VIII [temporal] "mult, îndelung": Fierbem carnea *hăt* cât trebuie N V; 2° AJ VIII, VIIb VI, III, BA VIIb, VIa, St V [spațial] "departe": Au mers de-acasă *hăt* AJ VIII. 3° AJ III, N VIII, St V "de tot, irevocabil": L-o țipat *hăt* pe el AJ III. Pita o luat-o [rușii] *hăt* N VIII. 4° AJ VI "niciodată": Orice bagi, gumă, orice să ardă, acolo nu să stinge *hăt*.

HĀȚUIÁ vb. ind. impf. 3 sg. U VIIIb "comanda, dirija, hărțuia": Aicea am jvit-o bine, nu mă *hățuia* nimeni.

HĀZMĀNIT adj. Cr VII [despre berbec] "castrat".

HĀD adj. AJ VIIb, St v, Pl VIIIb, f. *hādă* St VIII "urât, dizgrațios".

HĀJ s. B VI "cociorvă".

HĀJCIÓR s. B VI dim. de la *hāj*.

HĀLCI s. f. pl. H v "hălci".

HĀRÁ s. f. St VIII "boală de piele la oi, din cauza căreia cade lâna".

HÁRBURI s. n. pl. 1° AJ VIII "geamuri": *Hirbur!* la lume-a pune, ferești ... 2° T VII "figle".

HÁRLÉJ s. n. T VI "cazma".

HÁROÁSA adj. f. St VIII [despre o oaie] "bolnavă de hâră".

HÁRTIE s. f. H VIIc "scrisoare": Și mama s-o bolnăvit, era de moarte și mi-o scris *hîrtje*.

HÁTRÍT, *ne-am* ~ vb. refl. ind. pf. c. 1 pl. U VIIa "ne-am deșteptat, ne-am civilizat": Hei ! pe urmă *ne-am* mai *hîtrít* noi oleacă înçoace.

HÁTRU adj. H VIIc, U VIIb "șiret, viclean": Amu-i rău národu, amu-i *hîtru*, borș și mánince, da și nu lucreze H VIIc.

var. **héteră** adj. f. Pl VIIb.

HÁUIE v. **háit** 2°.

HEGHEDÚŠ s. m. BA VIIIb, VIIa, St VIII, VIIa, V, pl. *heghedúši* AJ VIII "lăutar".

var. **hidéșul** s. m. art.; **heidéš** (2 sil.) s. m. AJ VIIb.

HEIDÉŠ v. **heghedúš**.

HÉLGE s. f. Pr VIIIb "nevăstuică".

HEMÉI s. n. Nf VII "hamei".

var. **hmei** s. n.; **ieméi** s. n. U VIIb.

HÉTERĂ v. **hâtru**.

HÍBĂ s. f. BA VIIIb, Pl VIIb "defect, cusur".

HIDÉŠUL v. **heghedúš**.

HÍLDĂ s. f. B VIIIc "patron la tun": *Hilda* ceia sărea jos, era arămită.

HIMICÁTE s. f. pl. C VII "chimicale".

HÍREŠ 1° adv. Pl VIIb, To II "cum trebuie, firesc, normal": Facem focu ș-o punem *hîreš* în țepșe Pl VIIb. Baba laga a luat-o [fata] la dânsa *hîreš* To II. 2° adj. Pl VIIb "plăcut la înfățișare; frumos": Dumneavoastră spuneți că-i frumos băiețelu aiesta, da noi spunem că-i *hîreš*.

HÍZLĂ s. f. St VIII "preducea (pentru găurit urechile animalelor)".

HLÁVNĀI adj. N VI "principal".

HLEB s. Gh V "pâine".

HLEI s. m. Nf VIII, Pr VI "pământ cu argilă multă, lutos".

HLEIOÁSE adj. f. pl. Pr VI [despre terenuri] "cu h l e i mult; argiloase; lutoase".

var. **hleós** adj. Nf VIII.

HLEÓS v. **hleioáse**.

HLÓRCĂ s. f. Gh VII "clor".

HMEI v. **heméi**.

HOÁRDA s. f. art. în ~ *nășilor*, ~ *mirelui*, ~ *miresei* Cr VII [la nuntă] "grupul

invitațiilor din partea nașilor, mirelui, miresei": *Oárda mirelui*, societate, da la noi în sat *qárda mirelui* [...] *hqárda nășilor* și *qárda miresei* ... nu, și la nuntă nu-i tăt formă de organizare ? ... și de-aea-i numită *qárdă*. Când să-ntâlneau la nunt-ășa de-acuma "măi, da tu din ce *qárdă* ești, a miresei ori a mirelui ?"

var. **oárda** s. f. art. Cr VII.

HÓBOT s. n. T V "basma".

HOD¹ s. n. Gh VII, M VII, Vlb "an".

HOD² 1° *se dúce-n* ~ To VIII [despre o plantă] "își ia mersul, se dezvoltă". 2° *erá în* ~ C VII "avea căutare, era la modă": Tot cânepa *erá în hod* mai tare.

HODEÁ vb. ind. impf. 3 sg. M VIa "mergea, se ducea, intra": Acolo *hodeá* lemnu, șifer, șementu și deviatșot ruble eu am plătit pe scânduri.

HÓDIC s. N V "anișor": [Nepoata] împlinește un *hódic*.

HODICNÉŠTE v. **hodineám** 1°.

HODINEÁM vb. 1° ind. impf. 1 sg. To VIII "mă odihneam". 2° var. refl. ind. prez. 3 sg. în expr. ~ ~ *mórtul* Cr V [despre cortegiul funerar] "face popas în drum spre biserică".

1° refl. ind. pf. c. 1 pl. *ne-am hodinít* N VIII.

var. 1° **hodicnéște** vb. ind. prez. 3 sg. B VIIIb; 2° **se odinéște** vb. refl. ind. prez. 3 sg. Cr V.

HOGEÁC s. Cr VIII, VII, Tr Ib "coș pentru fum".

HÓLBURĂ s. f. Tr V "vârtej de apă".

HOLÉRCĂ s. f. Gh V, N VIII, To VIII "rachiu".

HÓLOD s. n. Gh VII, V, H VIIa, M VII, N VIII, VII, VI, To VII, V VIII, pl. *hóloduri* To VII "foamete": Soroc sedimoi o fost mare *hólod*, mare Gn v; *iscústvenâi* ~ N VIII "foamete artificială, provocată".

var. **holodóul** s. n. art. N VII.

HOLODÉLNIC s. AJ Vb, N VI, "frigider".

var. **holodinic** s. I III, U VIIb.

HOLODÉJ s. Gh V, M Va "piftie".

HOLODÍNIC v. **holodélnic**.

HOLODÓUCĂ v. **golodóucă**.

HOLODÓUL v. **hólod**.

HOLOPÍNCĂ s. f. AJ III, pl. *holopínci* AJ Vb, St III "mânățarcă".

HOLOVÁN s. m. AJ VIII "primar".

HOP, ~ *de ouă* loc. subst. AJ III "omletă".

HOPĂC s. n. Pl VIIa, St V "opaiț".

HOR s. n. H VIIIa, Tr VII, U VIIa "cor (bisericesc)": Este care cântă-n *hor* la biserică U VIIa.

HORBĂ v. **voárbă**.

HORBOTĂ s. f. B VIIb, Tr V "dantelă".

HORBOȚICĂ s. f. Tr V dim. de la *horbotă*.

HORCÍT adj. N V [despre ficatul de porc] "amărât din cauza lichidului din fiere".

HORCOIE vb. ind. prez. 3 sg. U VIIb "horcăie".

HÓRE¹ s. f. Gh VII, pl. *hori* To VII "necaz, durere": Careși a lui *hóre* o știe Gh VII. Sănătate fără de *horí* To VII.

HÓRE² s. f. BA VIa "munte": Și *hórje* este Comarovo la ruși, tare mândră *hórje*.

HÓREA s. f. art. AJ VIIa, b, pl. *hóre* AJ VIIa, Pl VIIb, St V, III, *hori* Pl VIIb "cântecul, povestea".

HOREÁ vb. ind. impf. 3 sg. AJ VIIb "cânta".

HÓRICĂ s. f. VH VII "scorțioară".

HORÍLCĂ v. **holércă**.

HORN s. n. H Vb [la casa țărănească] "parte a coșului din interior, până la pod, prevăzută cu o poliță (în opoz. cu partea ieșită în exterior, pe acoperiș, denumită *hornár*)".

HORNÁR s. n. M VII [la casa țărănească] "parte a coșului ieșită în exterior pe acoperiș": [Zburătorul] vine pe *hornáři* și hodorogește.

HORNÓI s. n. 1° AJ VIII, Va, BA VIa "coș la casă". 2° AJ VI, II "gaură, ascunzătoare".

var. 1° **hurnói** s. n. AJ VIII, I.

HÓROD s. n. Gh VII, H VIII, M VII, V VIII, pl. *hóroduri* N VIII "oraș".

HORȚÍȘ adv. I IIIa [despre un lemn pus vertical] "strâmb, pieziș": Vedem dacă-i drept, să nu fie *horțis*, le măsurăm bine.

HOSPODÁRĂ s. f. Gi VIIa "soție de gospodar, stăpână a unei gospodării": Eram *ospădără*, umblam cu perna *pă uliță* din casă-n casă, *pă* la surori, eram și eu *hazeaică*.

var. **ospădără** s. f. Gi VIIa.

HOSTEÁ [*hoské*] vb. ind. impf. 3 sg. Gh VII "ospăta, trata": Da ele torceau toate fumeile celea, da ea [gazda] le *hoské*.

HOSTÍNȚE s. f. pl. M VII, VIb "daruri constând în dulciuri": Ai ieșit cu perenicu tot

și cu *hostinți*, și cu bani, și cu pânea, și *pă* pâne sare ... și s-o dus nunta VII.

HOSUDÁRSTVÁ v. **gosudárstvo**.

HOȘCEAIT, *a* ~ vb. ind. pf. c. 3 sg. N VI "a ospătat, a tratat".

HOȘTINĂ s. f. sg. tantum T VIII "rămășiță din faguri, după ce s-a scos miera".

HOTÁR s. n. BA VIIIb, pl. art. *hotárele* BA VIIa "teritoriu în proprietatea unui sat, situat în afara părții locuite".

HOTĂREȘTE, *se* ~ vb. refl. ind. prez. 3 sg. Tr VII "se învecinează".

HOZEÁICA s. f. art. H VIIc, M VII, U VIIIb, VIIb "stăpâna unei gospodării, soția *h a z e a i n u l u i*".

var. **hazeáicá** s. f. Gi VIIa.

HOZÉINI v. **hazeáini**.

HRAM s. n., pl. *hráme* Gh V, N VII, VI "gram".

HRÁMATNÁI adj. M VIa "știutor de cărte; școlarizat".

HRANÍȚA v. **graniță**.

HRĂNESC vb. ind. prez. 3 pl. în expr. ~ *miréasa* N VII "practică un obicei în cadrul nunții".

HREÁCICĂ (2 sil.) s. f. C Vb "zgârci, cartilagi".

HRÉNZELE v. **hrénzulă**.

HRÉNZULĂ s. f. AJ III "preparat culinar, în formă de chiftea, din cartofi rași". var. **hrénzele** s. f. pl. St III.

HREBÍNCĂ s. f. 1° AJ VIIa, BA VIIa, St VIII, V "darac". 2° N VI "vârf, creastă de deal".

HRÉCICĂ (2 sil.) s. f. M Va "hrișcă".

HRIBÁRI s. m. pl. B VIIIa "oameni care culeg *h r i b i*".

HRIBĂ s. f. AJ Va, III, pl. *hribi* AJ Va, b, II "hrib".

HRIBIȘORI s. m. pl. Pr VIII dim. de la *hrib*.

HRINCĂ s. f. Gh V, H VIIa, T VI, pl. *hrinci* T V "felie": Ne da cu porția, ne da, tăia așa o *hrincă* de pită Gh V. Și-l punem și-l cocem bine [*s a l t i s o n u l*] și-l tăiem cu *hrínca* H VIIa.

HRINCULÍȚI s. f. pl. To VIII dim. de la *hrincă*.

HRINCÚȚĂ s. f. Nf v, pl. *hrincúți* T V dim. de la *hrincă*.

HRIPÁC s. n. T VI "plantă sălbatică cu flori galbene, asemănătoare cu ridichea; rapiță sălbatică".

HROM s. Gi VIIa "box": Ciobote de *hrom*, făcute la moș Ciobotaru, cinci sute de lei ... și le purtau până-mbătrâneau.

HRÚBA s. f. art. Gh VII "coșul (casei)": Rușii o luat toporu ș-o prăvălit *hrúba*.

var. **rúbă** s. f., pl. *rúbe* Gi-VIIa.

HRÚȘCĂ v. **crúșcă**.

HUC adv. în expr. *tot* ~ AJ VI, *toți* ~ St VIIb, V, *toâte* ~ AJ Va, St VIIb "absolut tot, toți, toate": [Măruntaiele porcului] *tâte huc* le alege AJ Va.

HUCI s. B III "tufiș".

HULBÓVII adj. To VII "albastru".

HÚLEA interj. T V "scoală, mișcă".

HÚLPĂ v. **húlpe** 1°.

HÚLPE s. f. 1° C II, Gh VII, V, H Ia, N VIII, To II "vulpe". 2° pl. T VI [la casă] "lemne subțiri cu ajutorul cărora se consolidează scaunele și căpriorii".

pl. *hulpi* 1° C II, Gh VII, V, H Ia, N VIII, 2° T VI.

var. 1° **húlpă** s. f. AJ II.

HULTUIÁ v. **oltuiá**.

HULÚB s. m. 1° T VI "porumbel".

2° gen. în *gúșa* ~- *ului* loc. adj. To VII "de culoare gri cu diferite nuanțe".

HULUBÁȘ s. m. Nf VII, pl. *hulubáși* Pr V "colăcel".

HULUBÍȚI s. f. pl. Pr VIIa, T III "hulubițe («ciuperci»)".

HUNSÚTÁ adj. f. PI VIIb "șmecheră": [Nora era] *hunsútă*, mai heteră o pus mâna pe el.

HUPCÁIÁ vb. ind. impf. 3 pl. B VIIb [la nuntă] "jucau, cu strigături, zestrea miresei".

HURLUIÁLÁ s. f. N V "urluială".

HURNÓI v. **hornói**.

HÚRTA, s. f. în expr. *cu* ~ U VIIb "cu totul, cu grămada": A dat opt sute de ruble să i-o deie văruiță gata [casa] *cu húrta* sau nu știu cum socotea.

HÚȘELE v. **húște** 2°.

HÚȘILE v. **húște** 2°.

HÚȘTE s. f. pl. tantum 1° în ~ *spuzite* v. *spuzite*. 2° var. **húșele**, **húșile**, **úșile** s. f. pl. art. To VIII "boștina, tescovina". 3° var. **ușci** s. f. pl. Gi IIIa "drojdie de borș".

IABLÚCICĂ (3 sil.) s. f. M Vb "numele unui dans": Și polcă și valiț și carapeț și *iablúccă* și horă cântam.

IÁGA interj. Pr Vb, To VIII "iaca": Parcă *ínga* noi am tot la 10 Mai am apucat a strânge oile Pr VIIIa. Dormeam așa *nínca* jos AJ VIIb.

var. **ínga** interj. Pr VIIIa, b, VIIa; **nínca** interj. AJ VIIb, Va.

IÁGĂR s. m. 1° BA VIIIb "vânător". 2° AJ VIII "pădurar": Da *jágaru* o toit pă noi să nu răcnim, că noi, coconii, am început a răcni.

IAMÁȘ s. n. Gi VIIIa "pășune, izlaz".

var. **iemáš** s. n. Gi VIIIa.

IAN interj. H VIIb, Tr V "ia".

IANÁIE s. f. Cr V, I, Gi V "iahnie".

IÁRTÁ vb. ind. prez. 3 sg. în expr. ~ *mirása* Cr VII [despre părinții tinerilor căsătoriți] 1° "binecuvântează perechea după nuntă": La o sărbătoare care vine de-acuma după nuntă ... părinții miresei cheamă și *íartă mirása* tot așa cu colac ... le face la băieți cu farfurioară, cu părele [=pâhărele], cu asta și cu pâine acolo, cum îi obicei și pune ... pune părinții, părinții ține colacu-n brațe și mirele și mireasa pun două dește pă pâine și părinții-i întrebă: "ce-i asta?" și li spun "pâine și sare și fata dumitale!", "s-aveți parte de pâine și de sare toată viața-n viața voastră!" și copiii sărută pâinea și primesc pâinea lor, asta-i daru lor ș-asta să numește iertăciune. 2° "oferă daruri mirilor sâmbătă, înainte de nuntă, sau duminică, în timpul nunții": O *iertáu pe mirásă* părinții ei, neamurile ... fiecare-i dădea ruble ... bani-acolo-n mână.

2° ind. impf. 3 pl. *iertáu* Cr VII.

IÁȘCIC v. **iașcic**.

IASCICÉL v. **iașcicél**.

IÁȘCIC s. n. H VIIc, T VII, Tr VIII, U VIIa "ladă din lemn de diferite forme (alungită, pătrată) întrebuințată în gospodărie".

var. **iașcic** s. n. C VI, Tr VIII; **ieșcic** s. n. M VII, VIIb, Va.

IÁȘCICÉL s. n. Cr VII dim. de la *iașcic*.

var. **iascicél** s. n. H VIIc dim. de la *iașcic*.

IÁSLÁ s. f. Cr V "creșă".

IBÉSC v. **iubésc** 2°.

ÍCEA v. **áice** 1°.

ICRÁ s. f., art. *icráua* Tr V "icre": *Icrá* neagră este, da pui așa pe baton, ș-apoi pui *icráua*.

ICTÉNE s. f. B VIIb [la parastas] "rugăciune, ictenie".

IEDÚȚI s. m. pl. AJ I dim. de la *ied*.

IEGÚȚĂ s. f. Pl VIIb dim. de la *uagă*.

var. **İOGÚȚĂ** s. f. Pl VIIb.

IEI vb. ind. 1° prez. 2 sg. în expr. ~ *din péne* AJ Va "jumulești (o pasăre)". 2° pf. c. 3 sg. *a luât* în expr. ~ ~ *pe dânsa* I VII "și-a asumat răspunderea (pentru ceva); s-a angajat".

IELĂU s. n. V VIII "nicovală".

IELINCA s. f. art. C Va "brădișorul, brăduțul (de Anul Nou)".

İEMĂȘ v. *iamăș*.

İEMÉI v. *heméi*.

İERBĂRÉT s. n. Cr VII, Gi VIIa "taxă percepută nuntașilor din partea mirelui când se aduce mireasa din alt sat".

İERNÁT s. n. T VIII "îngrijire a albinelor în sezonul rece".

İERNÁTIC s. n. Pr VIIIb "furaj de iarnă pentru animale": Am făcut căpiți [ânu], ieu căruța [...] ș-aduc acasă și pun în stog și pregătesc *iernátic* pentru vite.

İERNÉZE, *să* ~ vb. tranz. conj. prez. 2 sg. ¹⁰¹¹ *să* îngrijrască albinele pe timpul iernii".

İERTĂCIUNE s. f. 1° Pr III, T V, în expr. *ia* ~ H VIIa [despre mireasă] "cere iertare părinților și rudelor apropiate". 2° Cr VII "moment în prețuia nunții, în timpul nunții sau după nuntă, când tinerii cer iertare părinților și primesc, în schimb, caruri pentru viitoarea lor casă".

İERTĂRI s. f. pl. BA VIa în expr. *iau* ~ BA VIIa [despre miri] "cer iertare părinților și rudelor apropiate".

İEȘCIC v. *iașcic*.

İEȘCICÉL s. n. H VIIc dim. de la *ieșcic*.

İEȘIT vb. ind. 1° a ~ pf. c. 3 sg. în expr. ~ ~ *în casa lor* U VIIa [despre o tânără] "s-a căsătorit și s-a mutat în casă proprie": Stolul [= masa] se dă [de pomană] la una care *a ieșit* în casa lor. 2° refl. viit. 1 sg. (*mi-)* *ieși* în expr. ~ *din mînte* H V "voi înnebuni": Trubca nu mi s-o primit [la mașina de tocat] defel, nu mergea [...] da gândeam că eu *mi-o)* *ieși din mînte*. 3° var. vb. inf. Gh V "a ieși".

3° var. **İNȘI** vb. inf. Gh V; ind. prez. 1 pl. *inșim* Tr V, impf. 1 sg. *inșeám* N VII, 2 sg. *inșeái* H VIIb, 3 sg. *inșeá* Gh V, H VIIb, Nf VI, To VII, pf. c. 3 sg. *a inșit* Gh II, H VIIb, c. IIa, Ia, N VII, 1 pl. *am inșit* Nf VI; part. *inșit* Nf VI; **İȘEÁM** vb. ind. impf. 1 sg. Gi VIIIb, VIIa,

3 sg. *ișeá* Cr VII, V, pf. c. 1 sg. *am ișit* Gh VII: 3 sg. *a ișit* To II.

İEZUL s. m. art. B Ib "iedul".

İEZUȘÓR s. n. Gh VII dim. de la *iaz*.

İEZÚȚ s. m. Nf VII dim. de la *iaz*.

İGRIUȘCI (2 sil.) s. f. pl. C VI "jucării (pentru pomul de Crăciun)".

İLİ conj. H V, M Va, To VII "sau": Pe cutiori coci plăcintă *ili* blinele H V.

İMINÍNET s. n. Nf V "(zi) onomastică".

İNCUBĂTOR s. n. Gi V, Nf VII "incubator".

İNECȚIE s. f. St VIII, pl. *inécții* în expr. *să déie* ~ Pl VIIb "să facă injecții".

İNGA¹ v. *lingă*.

İNGA² v. *iága*.

İNIMĂ s. f. 1° H V "burtă, stomac": Nu mi să poate la *inimă* și n-o văd mămăliga. 2° în expr. (*il*) *lăsá din* ~ Cr VII, (*il*) *lăsa de* ~ Cr VII, V "(il) lăsa inima, avea milă; se îndura". 3° var. **İNLMA** s. f. art. AJ Va, b, III, Pl VIIb; **İNEMA** s. f. art. AJ Va "cordul".

İNSTRUMENTURI s. n. pl. T VIII "instrumente".

var. **struménturi** s. n. pl. Nf V;

troscomént s. n. pl. Pl VIII.

İNSTUJÍT v. *niștoji*.

İNȘI v. *ieși* 3°.

İNTERESUIEȘTE vb. ind. prez. 3 sg. Gh VII "interesează".

ind. pf. c. 3 sg. *a interesuit* To VIII, VII; refl. ind. prez. 3 pl. *se interesuiesc* H VII.

var. **a interesint** vb. ind. pf. c. 3 sg.

M VII; **să întirisească** vb. conj. 3 sg. H VIII.

İNTERISÍNT v. *interesuiéște*.

İNTIRISEÁSCĂ v. *interesuiéște*.

İNVITEÁZĂ vb. ind. prez. 3 sg. Cr VII "invită".

İOGÚȚĂ v. *iegúță*.

İOI interj. AJ VIIa, b, V, BA VIIb, VIa, Pl VIIa, St V, T III "aoleu, vai".

İÓLCĂ s. f. C VI, To I, U VI, pl. *iolci* To I, U VIIa, VI "brad".

İORDÁN s. n, C Va "Bobotează": Și de *jordán* slujba-i de la două noaptea".

İORGÁN s. n. U VIIb, pl. *iorgáne* Gi VIIa, V, IIIa, U VIIb "plapumă".

İRÓDUL s. m. art. B VIIb "obiceiul, ritualul unei drame populare, jucată de către tineri costumați, cu prilejul sărbătorilor de iarnă; irozii".

ISCĂLEĂU vb. ind. impf. 3 pl. B VIIb "înregistrau, notau": Te *iscăleău* pe listă.

ISCLIUCÍTĒLINO (5 sil.) adv. Gh VII "absolut": Ne-a luat *iscliucítel'nu* tot, numa sufletu ne-o rămas.

ISCÓS, *la* ~ loc. adv. U VIIIb "mod de tăiere a ștufului în pieziș".

ISCŪSTVENĀI v. *hólod* 2°.

ISPRÉ v. *espré*.

ISTÓRE v. *istorie*.

ISTORIE s. f. în expr. *máre* ~ 1° Pl VIII [la creșterea animalelor] "pricepere, dichis": Oaia-i *cu máre istoríe*, da dacă nu-nțelegi ... 2° var. *istóre* s. f. ~ ~ Pl VIIb "poveste lungă, târășenie": O murit sora mai nainte, cât de *máre istoré*.

IȘĒAM v. *ieșit* 3°.

IȚ s. n. Gh VII "iță": Am pus și-n patru *iț*, și-n două am țăsut H VIIc.

var. *iți* [*ij*] s. f. pl. H VIIc.

IȚI v. *iț*.

IUBCĂ s. f. AJ VIIb, III "fustă".

IUBÉSC vb. 1° ind. prez. 1 sg. St III "îmi place (mâncarea, clima etc)": Bărbatu meu mai bine *iubéște* să nu fie unt într-însa [în mămăligă] Pr vb. Nevasta mea strașnic *iubeá* miere T VIII. Porumbul nu *iubésc* [sic!] la răcoare V VIII. O *liubit* și beie rachiu M VII. 2° var. ind. pf. c. 1 sg. AJ VIIa, V, III, Pl VIIa, b "am avut afecțiune, am ținut la cineva".

1° ind. prez. 2 sg. *iubéști* AJ Vb, III, Pl VIIb, 3 sg. *iubéște* AJ Va, BA V, Cr V, Pl VIIb, Pr Vb, *iubésc* V VIII, 3 pl. *iubésc* B III, St III, impf. 3 sg. *iubeá* T VIII, pf. c. 3 sg. *a iubit* AJ VIII.

var. 1° *liubésc* vb. ind. prez. 1 sg. M Vb, 3 sg. *liubéște* H Vb, pf. c. 3 sg. *a liubit* M VII.

2° *iubésc* vb. ind. prez. 1 sg. AJ VIIb, 2 sg. *ibéști* AJ Va, III, pf. c. 1 sg. *am ibit* AJ VIIa, V, III, Pl VIIa, b.

IULI s. m. H V "iulie".

IUNI s. m. H V, To II "iunie".

IUȘCĂ s. f. H V, M VII, N V, Nf V, IIIa "suc de carne, de fructe; zeamă": *Iușc*-aceea tumați-o deasupra și-i chitoroaga H V.

IZBUCNÉȘTE vb. ind. prez. 3 sg. Tr Ib "plonjează (în apă), sare (în apă)": [Copilul] așa *izbucnéște* în apă și iese la suprafață [...] peste vreo minută.

IZDAVÓI v. *izdóvâi*.

IZDÉLE s. f. pl. Gh VIII "ghizduri".

IZDÓV v. *izdóvâi*.

IZDÓVĀI s. m. Nf vi "cărăuș".

var. *izdóv* s. m. Gi VIIa, To VII; *izdavói* s. m. C VIII.

IZNÓV, *de* ~, *din* ~ loc. adv. St VIII "din nou": Și după ce-am gătit-o [casa] de construit a venit apele *diznóu* I VII.

var. *diznóu* adv. I VII.

IZVÁRNIȚĂ s. f. St VIII "zer obținut după prepararea cașului".

ÎMBĂTRÂNIT, *m-am* ~ vb. refl. ind. pf. c. 3 sg. Cr VII "am îmbătrânit".

ÎMBETEGEĂ, *se* ~ vb. refl. ind. impf. 3 sg. Pl VIIb "se îmbolnăvea".

pf. c. 3 sg. *s-a îmbetegít* Pl VIIb.

ÎMBIZUI, *te* ~ vb. refl. ind. prez. 2 sg. Nf vi "te bizui".

ÎMBLĂ vb. 1° *a* ~ inf. AJ Va, BA VIa, C VI, Gh V, H VIIa, d, N V, T V "a umbla". 2° ind. prez. 3 sg. în expr. ~ *la școálă* B VIIb, To VII, VH VII "frecvența cursurile școlii; învăța". 3° ind. pf. c. 3 pl. Pl VIIa "au funcționat, au acționat": În ladă o *îmblát* două ciocane. 4° ind. prez. 3 sg. H VIIa, d, Vb, To VIII [despre must] "fermentează".

ind. prez. 1 sg. *îmbi* 1° Nf IIa, *îmbliu* 1° H VIIa, 2 sg. *îmbli* 1° BA VIa, H VIIa, 3 sg. *îmblá* 1° AJ Va, B VIIb, C VIII, VI, Gh VII, I VIII, V, Nf VI, IIIa, b, IIb, St V, III, Tr VIII, 2° To VII, VH VII, 4° H VIIa, d, Vb, To VIII, 1 pl. *îmblám* 1° BA VIIb, VIa, V, C VIII, VI, Va, T V, 3 pl. *îmblá* 1° B VIIb, BA VIa, Cr V, Gh VII, H VIIIa, VIIa, V, Nf IIIa, b, IIb, impf. 1 sg. *îmblám* 1° AJ VIII, VIIa, B VI, C VIII, M VII, Nf VII, Pr Va, T VI, II, Tr VIII, 3 sg. *îmblá* 1° AJ VIII, VIIa, b, VI, III, B VIIb, BA VIIIb, VIIa, Gh VII, I VIII, VII, N VIII, V, Nf VI, Pl VIII, VIIa, b, St V, Tr VIII, 1 pl. *îmblám* 1° St VIII, 3 pl. *îmblá* 1° Gh VII, pf. c. 1 sg. *am îmblát* 1° AJ VIII, VIIa, C Va, Nf VII, IIa, Pr VIIa, b, St VIII, III, To I, 2 sg. *ai îmblát* 1° BA VIIa, 3 sg. *a îmblát* 1° I V, Nf VI, 3° To VII, 3 pl. *or îmblát* 1° St VIIa, *a îmblát* 1° T VI, 3° Pl VIIa, viit. 3 sg. *oi îmblám* VII; conj. prez. 2 sg. *să îmbli* 1° C VI, Pr Vb, Tr VII, 3 sg. *să îmble* 1° I V, și *îmble* 1° H VIIa; refl. ind. prez. 3 sg. *se îmblá* 1° T VI.

ÎMBLÁTEĂM vb. 1° ind. impf. 1 pl. H VIII, To VII "scoteam boabele din cereale, fasole etc., băteam cânepa cu *îmblátiul*". 2° refl. ind. prez. 3 pl. AJ Va [fig.] "se mișcă repede, aleargă": La noi puțină lume cine lucră, mai multă lume cu *bișniț*-asta, să ... *să-îmblátesc*. 3° refl. ind. pf. c. 3 sg. AJ III "s-a zdrobit, s-a strivit":

[Șarpele] *s-o-mblătit* sub picior. 4° refl. ind. pf. c. 1 pl. St v "ne-am bătut".

1° ind. impf. 3 sg. *îmblăteá* M vb, N VIII, pf. c. 3 sg. *a îmblătit*, part. *îmblătit*; sup. *de îmblătit* Nf VI; refl. ind. prez. 3 pl. *se îmblătesc* AJ Va, pf. c. 3 sg. *s-a îmblătit* 3° AJ III, 1 pl. *ne-am îmblătit* 4° St v.

IMBLĂTIU s. n. H VII "îmblăciu".

IMBLĂTOR adj. BA VIIa "umbător, mobil".

IMBRĂCĂT, *am* ~ vb. refl. pf. c. 1 sg. H v "am umplut (mațele porcului)".

IMBRÓBIZI, *te* ~ vb. refl. ind. prez. 2 sg. Tr v "te îmbrobodești".

IMBUCURĂM, *mă* ~ vb. refl. impf. 1 sg. C VII "mă bucuram".

IMBUMBĂ vb. ind. impf. 3 pl. PI VIIa "încheia o haină cu bumbi («nasturi»)".

IMBURDĂT, *ai* ~ vb. 1° ind. pf. c. 2 sg. BA VIIIb "ai răstumat, ai doborât". 2° part. f. BA VIa "încinată, aplecată".

1° ind. pf. c. 3 sg. *a îmburdát* BA VIIIb, 1 pl. *am îmburdát* BA VIa; part. f. *îmburdátă* 1°, pl. *îmburdáte* 2° BA VIa; refl. ind. pf. c. 3-a *îmburdát* 1° AJ I; conj. prez. 3 sg. *să se îmbúrde* AJ VIII, BA VIIIb.

IMFLĂ vb. ind. prez. 3 sg. Tr v "umflă".

part. m. pl. *îmfláji* M VII, Tr VIII; refl. ind. prez. 3 pl. *se îmflá* Nf V, impf. 3 sg. *se îmflá* V VIII, VII, pf. c. 3 pl. *s-a îmflát* N VIII, St V; conj. prez. 1 pl. *să ne îmflám* M vb.

IMPACHETÉZ vb. ind. prez. 1 sg. Pr Va "inchid borcanele cu capac": [Bureții] îi fierbem și-i *împaketám* în borcane.

ind. prez. 1 pl. *împachetám* Pr Va, part. m. pl. *împachetáji* Pr VIIa.

IMPĂCĂCIUNE s. f. Nf VII "logodnă".

IMPĂCĂM, *să ne* ~ vb. refl. conj. prez. 1 pl. Gi v "să stabilim condițiile și data nunții": M-a luat, m-a dus la dânsii [= socri], hai, pă urmă au venit *să ne-mpăcám* cu nunta.

IMPĂRTEÁLĂ s. f. Cr VII "pomană": La Troiță ne ducem cu-*mpărteálă*, ne ducem cu farfurii, cu cănuțe; cu colăcel numaidecât.

IMPĂRȚESC vb. ind. prez. 3 pl. U VIIa "împart": Își *împărțesc* laptele.

ind. prez. 3 pl. *împărțeste* Pr VI, U V; conj. prez. 3 sg. *să împărtească* U VIIIb.

IMPING vb. ind. prez. 1° 1 sg. în expr. ~ *vina* AJ VIIb "învinuiesc, acuz": Eu

împing vina pe ea. 2° 1 pl. *împingém* AJ VIII "amănăm": Mai *împingém* oleacă [nunta].

IMPISTRÉSC vb. ind. prez. 1° 1 sg. C VII "încondeiez ouăle de Paști". 2° 3 pl. T III "împodobesc (bradul sau cununa de la porțile mirilor)".

ind. impf. 1 sg. *împistreám* 1° C VII; part. *împistrít* 1° Pr Va, 2° B VIIIb, pl. m. *împistríji* 2° T III, f. *împistríte* 1° Pr Va.

IMPLĂNTĂI vb. ind. impf. 2 sg. To VII "muiai (tocul în călimară)".

IMPLINI, *a* ~ vb. inf. Pr VIIa "a îndeplini": Nu putem *împlini* normele.

IMPLU vb. ind. prez. 1 sg. Nf v "umplu".

jnd. prez. 2 sg. *împli* AJ Va, C I, Cr V, 3 sg. *împle* Cr V, U V, 2 pl. *împlem* Nf V, PI VIIb, impf. 2 sg. *împleái* PI VIIa, 3 sg. *împleá* Cr V, St v, 1 pl. *împleám* Gh V; part. *împlút* AJ III, PI VIIb, *împlútă* Nf V, pl. *împlúte* AJ Va, Cr V; refl. ind. prez. 3 sg. *se împle* Cr V, Nf IIIa, Pr Va, b.

IMPLUTURĂ s. f. BA V, Cr v "umplutură".

IMPOCITĂIM, *ne* ~ vb. refl. ind. prez. 1 pl. To VII "ne respectăm (reciproc); ne stimăm": Noi trăim pe lume ș-unu cu altu și nu ne-nvoim [...] nu ne-*mpoștăim*: neavasta aiasta mi-i striină, da dacă-a merge drumu, da eu ceva mi-i ciudă ... dá șăieu și bătu s-o bat.

IMPÓDOBE vb. ind. prez. 3 sg. Gh v "împodobeste".

IMPORNIT, *s-a* ~ vb. refl. ind. pf. c. 3 sg. H IIIb "s-a pornit".

IMPRESJUR adv. în expr. *ánul* ~ U v "pe parcursul întregului an; tot anul": Noi facem șocuri din pătlăgele ș-avem aproape *ánu-mprejúr*.

IMPRÉUNI vb. ind. prez. 2 sg. Pr VIIa "amesteci (făina cu plămădeala)".

IMPUNEÁ vb. ind. impf. 3 sg. To VIII "punea": Cosea secar-aceea și-o *împuneá*-n snopi [la acoperiș].

ind. impf. 1 pl. *împuneám* M vb; refl. ind. impf. 3 sg. *se împuneá* H VIIc.

IMPUȘCĂT adj. PI VIIb [despre un os] "fracturat": C-au zis dohtoru că nu-i *împușcát* ciontu.

ÎN prep. 1° N VII, U VIIa "la": leagă băsmáli *în* gât N VII. [Caloianului] îi punem și-n *gât* mărgelu U VIIa. 2° H la "cu": Se joacă *în* păpuși. 3° ~ *scurt* loc. adv. Tr VII, V "adică; pe scurt". 4° ~ *zi* loc. adv. N VI "zilnic": Znacit *în* zi trebuie de băut două

litre [de ceai]. 5° în expr. *s-a jucat ~ cărți* BA VIb "a jucat cărți".

ÎNĂNT adj. St v "înal": Aveam biserică bună-n sat noi, tare *nântă*, frumoasă Gi v.

var. **nant** adj. Gi VIIIb, H VII d, v, T VIII, U VIIIb, II, pl. m. *nanți* Gi VIIIb, f. *nântă* B VIIb, Cr v, Gh v, H VII d, v, pl. *nante* Gh VII, St v, To VIII, U II; **nalt** adj. U VIII, VIIb, pl. f. *nalte* BA VIa.

ÎNAPÓI adv. 1° Gh v "din nou, iarăși": O farmat-o [biserică] ș-amu vor s-o stănăvească *înapói*. 2° Pl VIIa [la haine] "în spate": Căbac drept *înapói*. 3° var. adv. AJ VIIa, BA VIIIc, St v, T II "îndărăt". 4° var. adv. AJ VIIa, BA v "târziu, după termenul obișnuit": Cânepa o culegeam mai *napói*.

var. **înapóie** adv. 3° AJ VIIa, BA VIIIc, St v; **napói** adv. 3° T II, 4° AJ VIIa; **napóie** adv. 4° BA v.

ÎNAPÓIE v. **înapói** 3°.

ÎNĂDUȘIȚI vb. ind. prez. 2 pl. Pr VIIb "înábușiți (carnea)".

ÎNCĂ adv. 1° Pr VI, St VIII "de asemenea": Noi *încă* căutam bureți ... că primăvara sînt bureți de pomăt Pr VI. 2° H* "chiar și": Altele aruncă făină *încă* pe vatră H*. Fata era *încăși* mai frumoasă Nf Ib.

var. 2° **încăși** adv. Nf IIa. Ib.

ÎNCĂSĂTORÍT, *s-a ~ vb.* refl. ind. pf. c. 3 sg. U VIIb "s-a căsătorit".

ÎNCĂȘI v. **încă** 2°.

ÎNCĂLCENĂ, *se ~ vb.* refl. ind. prez. 3 sg. Gi II "se încâlcește, se încurcă": Peștele *să-ncălčenă* în setcă.

ÎNCĂRNÍT, *m-am ~ vb.* refl. ind. pf. c. 1 sg. Nf IIa "am schimbat direcția; am cărnit": Trebuia *de-ncărmit* barca.

sup. *de încărmit* Nf IIa.

ÎNCĂRȚIȚI adj. m. pl. T VII [despre dinții pieptenilor] "ușor îndoșiți (la vârf)".

ÎNCEPĂTÓARE s. f. BA VIIa "băț, vergea de care se leagă firele urzelii când se începe țesutul".

ÎNCÉT adv. Tr v [despre modul de a vorbi] "rar".

ÎNCETÚC adv. T VIII dim. de la *încet*.

ÎNCHEGĂM vb. ind. prez. 1 pl. U VI "asamblăm părțile componente ale ușii de lemn".

ÎNCHINI vb. ind. prez. 1° 2 sg. Gh VIII "bei alcool, te îmbeți": Când earam *înkínát* [...] toți fierarii *înkínă*, da n-am băgat nici o țintă niciodată [în mod greșit] V VIII. 2°

3 sg. Tr v [la nuntă] "oferă daruri": Este un nun mare din partea mirelui ș-amu soacra scoate și pune pe colac cămeșa lui, rochia ei [nuneii], tulpănelu, ș-apă ... îi *înkínă* nașului celuia.

ind. prez. 3 sg. *înkínă* 1° V VIII, 2° Tr v; part. *înkínát* 1° V VIII; sup. *la înkínát* 1° Gh VIII; refl. ind. pf. c. 1 sg. *m-am înkínát* 1° H v.

ÎNCHIOTORĂ (4 sil.), *se ~ vb.* refl. ind. impf. 3 sg. St v [despre o haină] "se închidea prin chetorii".

part. *închiotorát* Pl VIIa.

ÎNCHIPUIRE s. f. în expr. *aveám ~ H v* "înțelegeam, știam": Era cuvinte chiar *n-aveám înkípúire* ce este aista.

ÎNCIPGEĂ v. **înfingéai**.

ÎNCIRIPÁT, *s-a ~ vb.* refl. ind. pf. c. 3 sg. BA VIa [despre o construcție] "s-a ridicat, s-a înfiripat".

ÎNCLEIĂ vb. ind. impf. 3 sg. VH VII "ungea cu grăsime foile de plăcintă, suprapunându-le".

ÎNCLIOȘEĂZĂ (5 sil.), *se ~ vb.* refl. ind. prez. 3 sg. Gh VII [despre aluat] "devine cleios, se ține de mână".

ÎNCLOCOTÉSC vb. ind. prez. 3 pl. H v "clocotesc".

ÎNCOÁCEA adv. Pr VI "încoace".

ÎNCOLĂTĂCÉȘTE vb. ind. prez. 3 sg. Tr v "încolăcește".

ÎNCONCÍT, *s-a ~ vb.* refl. ind. pf. c. 3 sg. M VII "s-a terminat": Da *s-o-nconcít* cănepa de tors.

ÎNCRĂȘTI vb. ind. prez. 2 sg. AJ III "pui *crăștele* la borcanele de conserve".

ÎNCREȚELE s. pl. Pl VIIa "încrețituri".

ÎNCRESTÁTE adj. f. pl. Tr v [despre ouăle de Paște] "încondeiate".

ÎNCREZÚT, *s-a ~ vb.* refl. ind. pf. c. 3 sg. To VIII "a crezut".

ÎNCROPÉLUL s. n. art. H v dim. de la *uncrop*. [Găinei] îi tai capu și pui *uncrop* și-*ncrokílu*-acela se-nfierbântă bine.

ÎNCRUCÍT adj. Pr VIIa [despre aluat] "impletit".

ÎNCRUNTÁT, *a ~ vb.* ind. pf. c. 3 sg. AJ VIII "a umplut de sânge": A ucis pe mă-sa, *o-ncruntát-o*.

refl. ind. pf. c. 3 sg. *s-a încruntát* AJ VIII.

ÎNCUIÁT vb. 1° *ai ~ ind.* pf. c. 2 sg. St VIII "ai închis, ai astupat (un recipient)":

Ai încujât uiaga. 2° *au* ~ pf. c. 3 pl. AJ VIII "au sechestrat": O aflat douăzeci și trei de oameni, *i-o-ncujât*, i-o dus.

ÎNCUJDÎT, *ai* ~ vb. intranz. ind. pf. c. 2 sg. BA VIa "ai arcuit (un băț, o nuia)". refl. ind. prez. 3 sg. *se încujdeá* BA VIa.

ÎNCÚNJURĂ vb. ind. prez. 3 sg. Gh VII "înconjoară". ind. impf. 3 sg. *încunjurá* Gh VII.

ÎNDĂTA, *de* ~ *măre* loc. adv. Tr V "imediat, urgent": N-are chipuri s-o alunge [soacra pe mireasă], dacă i-ar plăce *d-îndáta măre*.

ÎNDATORÉȘTI vb. 1° ind. prez. 2 sg. H VIIc "ai obligații, ești dator, datorezi": Au cinci, dá șase stacane, o șapte stacane, păste trei zile veri patru zile o dată să dá jumáta de stacană, adică *îndatoréști* la acela. 2° ind. pf. c. 3 sg. *a îndatorít* V VII "a împrumutat (fără obligația de a returna)": O *îndatorít* la toți [români, italieni, spanioli] și-o făcut limba moldovenească.

ÎNDĂRĂPT adv. B VIb "îndărât".

ÎNDĂRĂTÁT, *m-am* ~ vb. refl. pf. c. 1 sg. PI VIIa "m-am înapoiat, m-am întors îndărât": Eu *m-am îndărátát* înapoi și-am toit, mai mult nu l-am văzut [lupul].

ÎNDEMÂNĂ, *de* ~ loc. adv. St VIIb "la îndemână".

ÎNDEMÂNÓS adv. T II "la îndemână, ușor": Când prindeam pește nu ... nu era tare *îndemínós*, că trebuia tare mult să aștepți.

ÎNDEMÂNÁT, *s-au* ~ vb. refl. ind. pf. c. 3 pl. BA VIIIb [despre vite] "(s-)au pornit la drum trăgând simultan".

ÎNDEMÂNĂTOÁRE adj. f. T V "care indeamnă la ceva".

ÎNDESCUIÁT, *a* ~ vb. ind. pf. c. 3 sg. AJ II "a descuiat".

ÎNDESĂRĂ adv. U VIIa "seara".

ÎNDRĂNIȚĂ vb. ind. impf. 3 sg. BA VIIIc "acoperea casa cu *d r a n i ț ă*".

ÎNDREPTÁT s. C Va "petrecere, luni seara după nuntă": Luni seara să strâng ... lumea, cum să spune *la-ndreptát*, s-o pus la masă, stau, mănâncă.

ÎNDRÉSÉSE, *se* ~ vb. ind. m. m. c. pf. 3 pl., Gi VII "se dresese".

ÎNEMA v. inimă 3°.

ÎNFĂȘIÁT, *a* ~ vb. ind. pf. c. 3 sg. St VIIb "a înfășat (copilul)".

ÎNFIERBĂNT adj. BA V "fierbinte".

ÎNFIMBE v. înfingeai.

ÎNFIGEÁI vb. ind. impf. 2 sg. C II "înfingeai".

var. *să se înfimbe* vb. refl. ind. prez. 3 sg. NF IIb; **încipgeá** vb. ind. impf. 3 sg. M VII.

ÎNFÍULĂ vb. tranz. ind. prez. 3 sg. BA VIa "înfioară".

refl. ind. prez. 1 sg. AJ Va *mă înful*, 2 sg. *te înfíuli*. BA VIa, 3 sg. *se înfíulă*, impf. 1 sg. *mă înfíulá* To VIII.

ÎNFLOCOȘEÁ, *se* ~ vb. refl. ind. impf. 3 sg. H VIIc [despre firul de cânepă] "devenea flocos, se înfoia": O rășchier, și-o muiem și dam afară acela sculu acela, că era mai moale *să mai înflocoseá*, că era vârtoasă și să mai muia.

ÎNFOÁCĂ vb. 1° ind. prez. 3 sg. BA VIa [despre vreme] "se încălzește". 2° part. AJ Va, BA V "care fierbe pe foc; fierbinte": Lictar *înfocat* BA V. Ai turnat călduță [apă]? Apoi mai *înfocată*, mai *înfocată* PI VIIa. 3° part. m. pl. BA VIIIb [fig., despre boi, după mers mult] "încălziți, încinși, transpirați".

part. *înfocat* 2° AJ Va, BA V, pl. *înfocáji* 3° BA VIIIb, f. *înfocată* 2° PI VIIa, pl. *înfocáte* 2° PI VIIa, 3° BA VIIIb.

ÎNFOÁIE, *să se* ~ vb. 1° refl. conj. prez. 3 sg. Tr V [despre pâine] "să crească, să se umfle". 2° part. *înfoiát* Pr VI [despre pământ, după arat și grăpați] "afănat".

ÎNFRÂNCÉZ v. înfrânșeiá.

ÎNFRÂNȘEIÁ vb. ind. impf. 3 sg. AJ VIIb "înfrumuseța (lâna prin vopsire)": Punea *farbă și-o-nfrânșeiá*.

var. **înfrâncéz** vb. ind. prez. 1 sg.; impf. 1 pl. *înfrânceám* St VIIb.

ÎNFRICÁT, *a* ~ vb. tranz. ind. pf. c. 3 sg. St V "a înfricoșat".

ÎNGĂ v. lingă.

ÎNGHIMPÁTĂ adj. f. *în sármă* ~ B VIIIb "sărmă ghimpată".

ÎNGIOSÁT adj. B VIIb [fig.] "înapoiat".

ÎNGLOÁDE, *să se* ~ vb. refl. conj. prez. 3 pl. T VII [fig.] "să se năclăiască, să se murdărească de unsoare".

part. m. pl. *înglodáji* T VI.

ÎNGRĂMÁDEÁSCĂ, *să* ~ vb. conj. prez. 3 pl. U VIIa "să adune, să strângă": Toate documentele se *îngrămádesc* și noi le trimitem la Odesa U V.

refl. ind. prez. 3 pl. *se îngrămádesc* U VIIa, V.

ÎNGREȚOȘĂȚ, *a ~ vb. ind. pf. c. 3 sg. Pl VIIb* "i s-a părut g r e ț o s": L-o *îngrețoșat*, o avut o spaimă de el.

ÎNGURZITE adj. pl. Pl VIIa [despre opinci] "încrețite".

ÎNHOBOTĂ, *se ~ vb. refl. ind. prez. 3 sg. T V* "(i) se pune voalul (miresei)".

ÎNIERNEĂZĂ vb. ind. prez. 3 pl. Gi VIIIa [despre oi] "petrec iarna; iernează".

ÎNIEȘE vb. ind. prez. 3 sg. Nf VI, To V "iese".

ÎNIMA v. *înimă 3°*.

ÎNJERUNȚ vb. ind. prez. 1 sg. BA VIa "stau în g e r u n ț i; îngenunchez".

ÎNJUCĂM vb. ind. impf. 1 pl. M vb "dansam, jucam".

ÎNLEMNÎT, *am ~ vb. tranz. ind. pf. c. 1 sg. Gi VIIIb* "am pus lemnăria la casă": Până toamna *am înlemnit* casa.

ÎNLÔNTRU v. *înלuntru*.

ÎNLUNTRU adv. AJ III, Nf VII "înăuntru".

var. *înלontru* adv. BA VIIIb; *înuntru* adv. T VI, To VI; *nuntru* H VIIa, U VIIb; *nontru* adv. BA v.

ÎNMĂSCĂȚ adj., pl. *înmăscăți* Gi IIIa "mascat".

ÎNNĂSĂDEĂI vb. ind. impf. 2 sg. U VIIIb "aranjai snopii pe arie pentru a treiera cu ajutorul vitelor".

ÎNNĂSIPÎM vb. ind. prez. 1 pl. Pr VI [la cultura porumbului] "mușuroim".

part. *înnăsipit*; refl. ind. prez. 3 sg. *se înnășipește* Pr VI.

ÎNNĂȘTEĂU vb. ind. impf. 3 pl. U VIIa "nășteau".

ÎNNUMĂRĂ vb. ind. impf. 3 sg. St VIIb "număra".

ÎNS pron. pers. 3 sg. Gh V, Nf VII, Pr VIIa, pl. *înși* V VII "dânsul, el".

ÎNSĂRĂ vb. ind. prez. 3 sg. C vb "sărează".

ÎNSCRIU, *se ~ vb. refl. ind. prez. 3 pl. H VIIb, Pr III* "își depun actele pentru a se căsători": Ne-am logoditu-ne, piște opt zile ne-o fost nunta, *ne-am înscrîsă-ne* H VIIc.

pf. c. 1 pl. *ne-am înscrîsu-ne* H VIIc, viit. 3 pl. *se vor înscrîe* H VIIb; part. *înscrîs* Pr III.

ÎNSCRÎS s. n. T III "cununie civilă".

ÎNSEĂMNĂ vb. ind. 1° prez. 3 sg. H VIIb "pune semne distinctive nuntașilor pentru a-i deosebi de restul sătenilor": Pe toți îi *înșeămnă* ori cu material ori cu

prosoape. 2° pf. c. 1 sg. *am însemnat* Cr VII "am reținut, am verificat": Asta [întâmplarea] *am însemnat*-o tot drept, asta-i drept, asta mie mi s-a întâmpat adevărat.

ÎNSERĂȚĂ s. f. Pr III "serată": Măne sară, în ia sară este iară ... o *însărată*.

ÎNSTRĂINĂȚ, *s-a ~ vb. refl. ind. pf. c. 3 pl. Pr VIIb* "au devenit străine, de nerecunoscut; s-au schimbat". O scos ... *s-o-nstrăinat* câmpurile ... nu mai era nici pomi ...

ÎNSTELĂȚ, *a ~ vb. ind. pf. c. 3 sg. I VII* "a instalat": Ap-am venit aici, *m-o-nstelat* înapoi în casa lui.

ÎNȘCHIMBĂȚ, *am ~ vb. ind. pf. c. 1 sg.* "am schimbat".

ÎNȘIRĂȚURA s. f. art. Gi VIIIa "desfășurarea, întinderea": *ÎnșirăȚura* Văii Strejii.

ÎNTĂIE num. adv. AJ Va, BA VIIa, VIa, V, St VIII "întâi".

ÎNTĂLNEĂLĂ s. f. Nf V "întâlnire".

ÎNTĂMPLĂȚ, *ai ~ vb. ind. pf. c. 2 sg. Pl VIIb* "ai pățit": *Ai întămplat* ceva.

ÎNTERMINĂȚ, *s-a ~ vb. refl. ind. pf. c. 3 sg. U VIIIb* "s-a terminat".

ÎNTEVEDEU s. m., pl. *întevedei* Gi VIIa "NKVD-ist".

ÎNTÎNĂ vb. ind. prez. 3 pl. T VI "murdăresc, întinează".

ÎNTÎNGĂ, *să ~ vb. conj. prez. 3 sg. BA VIIa* "să întindă".

ÎNȚOLOCĂȘȚI v. *întorloci 2°*.

ÎNȚORLOCI vb. 1° ind. prez. 2 sg. Gh V "amesteci bine". 2° ind. impf. 3 sg. C VIII "aduna, unea": Am fost *întorlocăți* cu satu Baital To VIII. 3° refl. ind. prez. 3 pl. Nf V [despre tineri] "se iau unul cu altul; se căsătoresc".

iii. impf. 3 sg. *întorlocă 1°* B VIb; 2° C VIII, pf. c. 3 sg. *a întorlocat 2°* N VII; part. m. pl. *întorlocăți 2°* N VIII, To VIII; refl. ind. prez. 3 pl. *se întorlocă 3°* Nf V, impf. 3 sg. *se întorlocă 2°* N VII, pf. c. 3 pl. *s-a întorlocat 2°* Nf VII, viit. 3 pl. *s-or întorlocă 2°* V VIII.

var. 1° *întolocăști* vb. ind. prez. 2 sg. AJ III; 2° *se întorlocă* vb. refl. ind. impf. 3 pl. N VII.

ÎNȚORS, *au ~ vb. tranz. ind. pf. c. 3 pl. H VIIIa* "au repus în drepturi": *Ș-o-ntors* școlile rusești.

ÎNȚRĂ, *a ~ vb. inf. AJ VI* "a intra".

ind. prez. 3 sg. *înră* AJ Va, Gh VII, M VII, VIa, Pr III, T VI, Tr V, 1 pl. *întrăm* Tr V, impf. 3 sg. *întră* B VIIb, 3 pl. *întráu* Pr VIIa, pf. c. 1 sg. *am intrat* Nf V, 3 sg. *a intrat* Gh V, H VIIIb, VIIb, Ia, Pr VIIa, m. m. c. pf. *a fost intrat* Nf VI; conj. prez. 3 sg. *să între* H VIIa, Nf V, Pr VI.

INTRAURIT adj. St VIIb "aurit".

INTRÉGI adj. m. pl. Pl VIIb [despre medicamente sub formă de picături] "nediluate": Și i-o dat picurii aceia *întréj* dintr-o ieguță-așa micuță, era ca și spirit, când i-o dat n-o zis ea [moașa] «mulge oleacă de piept, or un pic de ceai».

INTROLOCĂ v. *intorloci* 2°.

INTÚLBURĂ, *se* ~ vb. refl. ind. prez. 3 sg. AJ Va "se tulbură".

INTURNĂM vb. 1° ind. prez. 1 pl. Pr VIIIb, VI "întoarcem (fânul în brazdă)". 2° ind. pf. c. 1 sg. AJ Va "am vărsat, am turnat". 3° refl. ind. impf. 1 sg. Nf VI "reveneam".

ind. pf. c. 1 sg. *am înturnat* 1° Nf VI; 2° AJ Va; refl. ind. impf. 1 sg. *mă înturnăm* 3° Nf VI.

INȚĂPOȘCĂT adj. St VIIa "speriat".

INȚELEGEĂM vb. 1° ind. impf. 1 sg. Gi VIIa "pricepeam, recunoșteam": Aveam câne și-i *înțelegăm* când veneau ăștia [= i n t e v e d e i i] ... știam de-acuma, vini ... când venea om bun, de ășta de sat, tot știam. 2° refl. ind. pf. c. 3 sg. *s-a înțeles* U VIIb "a rezultat, a ieșit": Și cică *s-o-nteles* așa un fel de turtă [în loc de pască] că ... trebuie să ai răbdare la toate și să ai ajutor ... ales când ajungi pe la zile, pe la pască.

INȚEPENESC vb. ind. prez. 3 pl. AJ Va [despre r a c i t u r i i] "se încheagă".

INUNTRU v. *înluntru*.

INVĂȚĂ, *se* ~ vb. refl. ind. prez. 3 sg. M vb, N VI, Nf IIIb "studiază, învață": Unu [fiu] *se învăță* în Kiev M vb.

ind. impf. 3 sg. *se învăță* Nf IIIb, pf. c. 1 sg. *m-am învățat* H VIIb, Nf VI; conj. prez. 1 sg. *să mă învăț* M vb, și *mă învăț* N VII, 2 sg. *să te înveți* Nf VI.

INVĂLĂCİM v. *învălătucim*.

INVĂLĂTEĂM v. *învălătucim*.

INVĂLĂTUCİM vb. ind. prez. 1 pl. H VIIa "înfășurăm, facem vâlătuc": Și facem turte [= foi de plăcintă] subțirele ... și le ungem, șanti brânză de oaie, trei-patru turte cât de subțiri ș-așa le-*nvălăcım* șanti o-nvârtim.

var. *învălăcım* vb. ind. prez. 1 pl.

H VIIa; **învălăteăm** vb. ind. impf. 1 sg. N VII; **învălūci** vb. ind. prez. 2 sg. H V; refl. ind. prez. 2 sg. *te învălūcești* U VIIb; impf. 3 sg. *se învălūceă* H VIIc.

INVĂLEĂ vb. ind. impf. 3 sg. Gh V "învelea pânza pe sul".

INVĂLŪCI v. *învălătucim*.

INVĂȚĂTOARE s. f. Pl VIIb "profesoară (de școală elementară)".

INVĂȚĂTOR s. m. Cr V, Pl VIIb. Tr V, pl. *învățători* N VI, Tr V "profesor (de școală elementară)": Eu cu-*nvățătoru* de geografie am lucrat Cr V.

INVĂRĂT adv. I III [despre modul de asamblare a părților componente ale unei uși] "după fibra lemnului; după v â r s t ă".

INVINDEĂ, *se* ~ vb. refl. ind. impf. 3 sg. H VIIa "se vindea": Dacă era părțit cu paie, [porcul], așa repede *se-nvindeă*, că amiorăs tare.

INVOIESC vb. 1° ind. prez. 1 sg. AJ VIIa "sunt de acord, accept": O venit un fecior după tine, *l-aj învoit*, o grăit cu părinții. 2° refl. conj. prez. 3 pl. To VII "să ne înțelegem, să ne suportăm".

1° ind. pf. c. 2 sg. *ai învoit* AJ VIIa, 3 sg. *a învoit* AJ VIIb; refl. ind. prez. 1 sg. *mă învoiesc*, 2 sg. *te învoiești* AJ VIIa, 3 pl. *se învoiesc* AJ III; pf. c. 1 sg. *m-am învoit* AJ VIIa, 3 pl. *s-a învoit* AJ VIIa; 2° conj. prez. 1 pl. *să nă învoim* To VII.

JALANTIN s. H V "gelatină".

JĂLE s. f. în expr. (*mi-*, *ji-*) *este* ~ 1° Gi VIIIb, VIIa, U VIIb "îmi pare rău, regret": *Mi-i jële* că eu, de-o pildă, eu am spus, eu nu vreau să calicesc limba H VIIb. 2° var. s. f. H VIII "îți este dor": Cum *ji-i jële* ție de acasă, acela-i încă mai scump.

var. **jële** s. f. 1° H VIIIb, VIIb, c. 2° H VIII.

JALÉSC vb. ind. prez. 1 sg. N V "doresc": [Dupe nuntă] care *jaléște* să duce cu pită și sare la mama H VIIa.

ind. prez. 2 sg. *jaléști* N V, VH VII, 3 sg. *jaléște* H VIIa.

JALÉTCI s. f. pl. Nf VII "veste".

JALŪDOC v. *jelūduh*.

JĂMĂLȚUITĂ v. *zământuită*.

JĂR v. *jir*.

JĂRDIE s. f. V VIII "joardă".

JĂRÉȘTI v. *jeréști*.

JĂRGHIUȚĂ (4 sil.) s. f. B VIIa, Nf VII, pl. *jărghiuți* Nf VII "jurubițe": Număram

câte *j'giuș* și câte jerbi ... *j'giuță* are zece [fire] H VII.

var. **JGHIUȚĂ** (2 sil.) s. f. Gh VII, H VIIc, d, M VII, To VII, U VIIb, pl. *jghiuiți* Gh VII, H VIIc, d, M VII, To VII, V VII, *jghiufe* H VIII, M VII; **JIGHIUȚĂ** (3 sil.) s. f. To VII, U VIIb.

JĂRÓVNE s. f., pl. art. *jăróvnele* Cr VIII, VII "formă de tablă pentru pâine, friptură etc; tavă": Noi, *jăróvnele* pâne punem într-însele VII.

JĂPUIA v. **jupoi**.

JDÍTE vb. imperat. 2 pl. N V "așteptați".

JEB s. n. AJ VI "buzunar".

var. **jep** s. n. PI VIII.

JÉARBĂ v. **jrébă**.

JÉDITELE v. **deșt**.

JÉJET v. **deșt**.

JÉLE v. **jále** 1º, 2º.

JELOÁSE adj. f. pl. BA VIIb "de jale; jalnice".

JELÚDUH s. n. H V "stomac".

var. **jalúdoc** s. n. To VII; **julúducul** s. n. art. H VIIa, V; **jurúduh** s. n. H V.

JEM s. n. AJ Vb, III, pl. *jémuri* AJ Vb "gem".

JEP v. **jeb**.

JERJI [*žerži*] s. f. pl. AJ Va, St VIIa, b, V "cergji".

JERÉȘTI vb. ind. prez. 2 sg. C Vb "prăjești": Din plămăia cea neagră apu *să jeréște, jărim* și facem cu tomat.

ind. prez. 1 pl. *jărim*, refl. ind. prez. 3 sg. *se jeréște* C Vb.

var. **jăréști** vb. ind. prez. 2 sg. C I, 1 pl. *jărim* C Vb.

JÉRTFĂ s. f. sg. tantum N VI "victime; oameni morți".

JGHIUȚĂ v. **jărghiuiță**.

JIB adv. AJ VIIb, PI VIII, St VIII, VIIa, V "grozav, puternic, intens": O știut-o c-o iubit-o *jib* și n-o învoit popa, atăta de *jib* o vrut s-o iei AJ VIIb. Tare *jib* o lucrat St VIII. Și femeia să teme tare *vip* PI VIII.

var. **jip** adv. AJ II; **vip** adv. PI VIII.

JIBROU s. AJ III "un fel de prăjitură cu magiun".

JICHÉT s. n. PI VIIb, pl. *jichéte* Gi VIIa "jachetă".

JID s. m. BA VIIb, PI VIII, VIIb, pl. *jizi* St VIII, V "evreu".

JIDÓUCA (3 sil.) s. f. St V "evreică".

JIDOVÉȘTE adv. T III "mod de a împleți colacii (din patru şuvițe)".

JIGÁNII s. f. pl. H V "animale (sălbaticе)": Sînt *jigánii* cum șoareci.

JÍENI s. m. pl. I V "participanți îmbrăcați în soldați în cadrul obiceiului *m a l a n c a*".

JIGHIUȚĂ v. **jărghiuiță**.

JÍLCĂ s. f. C II, Cr II, Gi VI, N VI, Nf IIb "fir de plastic (folosit la undiță sau la legatul snopilor)".

JIMĂTATE v. **jumătate** 2º.

JIMÉRE v. **jumére**.

JINTÍT s. n. St VIII "zer gras obținut la storsul cașului; jintuit".

JIP v. **jib**.

JIR s. n. C Vb, Gh VII, V, H V, N VII, V VII, VH VII "grăsime, untură".

var. **jăr** s. f. H V.

JIREBĂ s. f., pl. *jirébe* BA VIIa "grup de treizeci de fire de tort, formând o unitate de măsură la urzit; jirebie".

var. **jeárbă** s. f. To VII, pl. *jerbe* M VII, *jerbi* H VIII, M VII, To VII; **viérbă** s. f. M VII, pl. *viérbé* V VII.

JITÁRI s. m. pl. C VIII "paznici la câmp": Cum zice la noi *jítáři* [...] paznicu câmpului, care păzea câmpu ...

JÍTCOSTI s. N V "lichid, zeamă".

var. **jítcuș** s. n. N VI.

JÍTCUȘ v. **jítcosti**.

JIVÍT, *am* - vb. ind. pf. c. 1 sg. U VIIIb "am trăit": Aicea *am jivít* bine, nu mă hărțuia nimeni.

JMULȚUIȚĂ v. **zămăltuită**.

JMURÉȘTE vb. ind. prez. 3 sg. H IIa [la jocurile de copii] "mijește".

JOÁCE 1º s. n. pl. To* "jocuri": Ce *joáce* vă jucați? 2º var. **gioc** s. n. B VIIb, III, C VIb, Pr Vb "dans popular".

JOM s. n. B VIIIb, c, Gh VIII, M VII "borhot".

JOSÁNI s. AJ VIII "nume al părții de jos a unui sat situat pe deal".

JUCÁREI s. pl. St VIIb "jucării".

JULÚDUCUL v. **jelúduh**.

JUMÁRUTE s. f. pl. Nf V dim. de la *j u m e r e*".

JUMĂTATE s. f. 1º în ~ *de nuntă* Tr v "nuntă mai mică": Ș-apă iese ospătu [a doua seară după nuntă] aproape o *jumătate de nuntă*. 2º var. **jimătate** s. f. H VIIa, To VIII; **giumá** s. f. Pr VIIa "a doua parte dintr-un întreg; jumătate".

JUMÉRE s. f. pl. T V "jumări".

var. **jimére** s. f. pl. H VIIc, V.

JUNCȘOÁRĂ s. f. Pr VIIIa dim. de la *juncă*.

JUP s. m. T VIII, VI "snop (din secară) de acoperit casa".

JUPIĂ v. **jupoi** 2°.

JUPIM v. **jupoi** 2°.

JURINCĂ s. f. AJ VIII, BA VIIIb "junincă".

JUPÓI vb. 1° ind. prez. 2 sg. M va "jumulești penele". 2° var. ind. prez. 1 pl. Pr va "iei pielea unui animal".

var. 2° **jupim** vb. ind. prez. 1 pl. Pr va, impf. 3 sg. **jupeá** Cr VIII, Nf VII, 3 pl. **jupeáu** Cr VIII; pf. c. 3 sg. **a jupit** Pr va; **jâpuia** vb. ind. impf. 3 sg. H VIIa, part. f. pl. **jâpuite** H VIII; **jupiiá** vb. ind. impf. 3 sg. Cr VIII, 3 pl. **jupiiáu** Cr VIII.

JURÚDUH v. **jelúduh**.

KIL v. **kilă**.

KILĂ s. f. AJ Va, b, BA VIIIb, C vb, Gi VIIa, H v, Nf v, T v, To VII, pl. **kile** Gi VIIa, **kili** AJ VIII, Cr VIII, H VIIa, Nf VI, v, U VIII "kilogram": O **kilă** de făină Nf VI.

var. **kil** s. n. Gi VIIIb.

KILOMÉTĂRI s. m. pl. St VIII "kilometri".

var. **kilométere** s. n. pl. BA VIIa, VIa.

KILOMÉTERE v. **kilométări**.

KINÓ s. n. T v, Tr v "cinematograf".

LA prep. 1° în expr. ~ *gust* B III, T v "după gust": Fierb apă cu sare, *la gust*, și torn pe dânșii T v. 2° Nf VI "pe": Trei kilii *la* zî.

LĂBĂ s. f. 1° St III "gheară de pasăre". 2° pl. C vb "picioare de porc".

pl. **lăbe** 1° St III; 2° C vb.

LACÓM, *cu* ~ loc. adv. Pl VIIb "cu lăcomie": Să uită *cu lăcom*.

LĂGAR s. n. 1° Gi v, Nf IIa, la "tabără pentru copii". 2° Gi VIIIa "loc în ba l t ă unde stau vitele".

LĂIE, *să* ~ vb. conj. prez. 2 sg. Cr I "să spele (copiii)".

LAIȚȘOĂRĂ (4 sil.) s. f. Nf VII dim. de la **laiț** ă.

LĂMBĂ s. f. Cr VII "lampă".

var. **leămpă** s. f. T VI; **loămpă** s. f. BA VIb, Pl VIIa, St V.

LAMPÁC s. m. Cr VIII, VII, pl. **lămpáci** Nf VIII "chirpici".

LAMPĂDĂ s. f. H VIIc "candelă".

var. **lampădul** s. n. art. H VIIc.

LAMPĂDUL v. **lampădă**.

LAMPÁTCA s. f. art. M VII "candela".

LAMPÓCICĂ (3 sil.) s. f. H Ia "lampă cu gaz".

LANC s. n. Pr VIIa "echipă".

var. **lancă** s. f. Pr VIIIa.

LANCĂ v. **lanc**.

LARIÓC (2 sil.) s. Gi VIIa "cârciumă".

LĂȘTE s. f. pl. tantum AJ Va, BA v, Pl VIIa, b "tăiței".

LATERNA s. f. art. Pr VIIa "lanterna".

LĂTUL s. n. 1° art. Pl VIIa [la cămașa femeiască] "partea de jos, din spate și din față". 2° pl. **lâte** N VI "leațuri, șipci". 3° var. **laț** s. n. Nf VII "lățime a unei țesături".

LĂTURE s. f. 1° în *de-o* ~ loc. adv. AJ Va, BA VIIIb, v "separat". 2° art. în *-a drúmului* To VII, ~ *pădurii* To II "marginea drumului, a pădurii": Care-avea gard *pă lăturea drúmului*, să ducea și lega parii To VII. Am văzut *pe lăturea pădurii* un lup To II. 3° pl. Gh v, H VIIc, To VII "țoluri, preșuri". 4° pl. *în* ~ loc. adv. Gh VIII, VI, v "la o parte": Scotea țărâna [la fântână] *da în lături* Gh VIII. Gușa o zvârlim, asta o dăm *în lături* Gh v. 5° pl. art. AJ Va, St v "părțile": Ș-acasă te-ntorci pe tăte *lături*, până-i ziuă.

pl. **lături** 3° Gh v, H VIIc, To VII, 4° Gh VIII, VII, v; **lături** 1° Pl VIIa, 5° AJ Va, St v.

LAȚ v. **lătul** 3°.

LAVRÓVIE v. **lavróvilist**.

LAVRÓVILIST s. U v "foi de dafin".

var. **lavróvie** (3 sil.) s. H VIIa.

LĂCRĂMI s. f. pl. B VIb, C VII, Cr VII, U VIIa "lacrimi": Ne uneam cu ceapă la ochi să ne curgă **lăcrămile** Cr VII.

LĂDIȚI s. f. pl. T VIII "lădițe".

LĂICÉR (2 sil.) s. n. Nf IIIa, T v, pl. **lăicere** (4 sil.) Nf IIIa, Pr VIIa, III; **lăicere** (3 sil.) C Va, Nf VII "țol țărănesc de pus pe laviță (sau pe perete)".

var. **lăicéri** (2 sil.) s. n. C VII, Va, Pr va, Tr v; **lincér** s. n. Gh VII; **lăncere** s. n. pl. N v, Tr v, V VII.

LĂICERĂȘELE s. n. pl. art. B VIIIb dim. de la **lăicér**.

LĂICÉRI v. **lăicér**.

LĂIȚE s. f. pl. C VII "laițe".

LĂMURÉSC vb. ind. prez. 1 sg. *vă* ~ VH VII "vă explic": *Vă lămurésc* ca cum brânza să face.

LĂNCÉRE v. **lăicér**.

LĂPĂDÁT v. **lepădám** 2°.

LĂSĂTŪRI s. f. pl: Gi VIII "terenuri întinse între două dealuri; văi".

LĂTURĂȘI s. m. pl. 1° Pr VIII "pari fixați, de-a lungul, pe cele două laturi ale căruței, la cărat fânul". 2° Nf III "invitați la nuntă, alături de rudele mirilor". 3° Nf VII "însoțitori ai cumetriilor la botez".

LĂTUREĂZĂ vb. tranz. ind. prez. 3 sg. Pl VIIb "dă de o parte, dă de o latură".

LĂTURÓI s. n., pl. *lăturoaie* BA VIIa [la țesut] "lătunoaie".

LĂTURIȘ adv. St V "pe de lături; pe furie".

LĂTŪȚ s. n., pl. *lătŭțuri* St V dim. de la *lat(ul)* 1°.

LĂUSĂ s. f. U VIIa "lăuză".

var. *leuză* s. f. Cr VII.

LĂJELE v. *lijiuri*.

LĂNÓS adj. To VII [despre mistreț] "cu păr mult".

LEA s. f. U VIIb "lelea".

LEĂGĂ vb. ind. prez. 3 sg. Gh V, H VIII, V, N V, Tr V, U VIIa [la nuntă, înmormântare etc] "oferă daruri (cămăși, prosoape) unora dintre participanți care sunt prinse în diagonală peste pieptul și spatele acestora": Bărbații-*leăgă* cu cămăși, care să-l ducă [pe mort]. La Lipieski *leăgă* numa-n neamu mirelui, da a miresii nu-l *leăgă* H V

ind. impf. 3 sg. *legă* Gh V, ind. pf. c. 3 sg. *a legăt* N V, Tr V; conj. prez. 3 sg. *și lége* H VIII, N V; part. *legăt* H V, pl. *legăți* Tr V, f. *legătă* N V; sup. *de legăt* N V; refl. ind. prez. 3 sg. *se leăgă* Cr V, Tr V.

LEĂMPĂ v. *lămbă*.

LECĂRSTVUL s. n. art. N V "medicamentul": Și nu i-o ajuns *lecărstvul* acela.

LECÍT, *s-a* ~ vb. refl. ind. pf. c. 3 sg. U VIIb "s-a vindecat": *S-a lecít* așa, da el nu vrea s-arăte că-i bolnav.

LÉCRE s. n. pl. BA VIIa [în portul popular] "haine de postav".

LECREĂȚIE s. f. U VIIb "recreație".

LÉCRIC s. n. AJ VIIa, b, Pl VIIa, pl. art. *lécricele* Pl VIIa "haină de postav".

LÉCUIE, *se* ~ vb. refl. ind. prez. 3 sg. U VIIIb "se lecuiește".

LECURÉLE s. n. art. Tr VII dim. de la *leac*.

LEGĂTOÁRE s. f. St VIIb, V "brâu".

LEGĂTŪRILE s. f. pl. art. Gi V [la nuntă] "darurile constând din haine cu care

sunt l e g a ț i unii dintre nuntași": [Bongăzoi] aduceau *legătŭrile*, ce trebuia să dăruiască acolo, care au cumpărat.

LÉGE s. f. 1° B VIIb "religie": Vin dușmanii foc și pară [...] vin să ne stârpească, *légea* să ne fure. 2° în expr. *sunt în* ~ Pl VIIa "sunt creștini": Dacă *sint în léje* să pune lumină [mortului]. 3° B VIIb "nație, neam": Lumea plânge și suspină / Din comanda lui Stalin [...] că Stalin e *lége* proastă. 4° pl. *legi* în expr. *a fínút* ~ St V "a respectat tradiția, datina".

LÉICĂ s. f. H V "pâlnie".

LEJĂNCĂ s. f. [în locuința țărănească] Cr VII, V, Gi V, M VII, Tr V, pl. *lejănci* Cr V "spațiu de dormit, amenajat deasupra cuptorului".

LELICĂ s. f. Gi V "termen de înrudire pentru fata cununată în raport cu b a d i ț a".

LELIȚĂ s. f. 1° U VIIa, b, "termen de adresare pentru cununată, soția fratelui mai mare". 2° var. *liță* s. f. U VIIb "termen de adresare pentru o femeie mai în vârstă".

LEMN s. n. 1° AJ VIII, BA VIIIb, C VIII, St V, pl. *lémne* BA VIIa, C VIII "copac". 2° H VIII "puzderie".

LENÓASĂ adj. f. Cr I, M VII, To I "leneșă".

LÉNTĂ s. f. Cr V, Gi V, IIIa, Tr V, pl. *lénțe* Cr V, Nf IIIa, *lenți* Tr V "panglică".

LEOÁRCĂ s. f. St VIII "zer rămas după preparare? urdei".

LEPĂDĂM vb. ind. 1° impf. 1 sg. Tr VII "lăsăm (în grija, în paza cuiva)": Îl *lipădăm* [copilul] cu mama. 2° pf. c. 1 sg. H VIIIc "am abandonat, am părăsit": Și mama s-o bolnăvit, era de moarte și mi-o scris hîrtie și eu di-amu *am lipădăt* [școala] acolo și am venit acasă H VIIIc. [Soțul] *a lăpădăt* [caili] și s-a dus în cincizeci la tractoare Gi VIIa.

2° ind. pf. c. 1 sg. *am lepădăt* H VIIIc, 3 pl. *au lepădăt* B VIIIa, viit. 1 sg. *voi lepădă* H V.

var. 2° *a lăpădăt* vb. ind. pf. c. 3 sg. Gi VIIa.

LEPEDÉU s. n. AJ VIIa, b, St VIIb, V, pl. *lepedeăuă* BA VIIa, St VIIb "cearșaf".

var. *lipidéu* s. n. St III, pl. *lipidéuă* AJ VIIa, *lipideăuă* Pl VIIa, St V.

LÉSPEDE s. f. AJ VIIa, Va, b, III, St III "tigaie din fontă".

LESPEGIOÁRĂ s. f. C VIII dim. de la *le s p e d e*.

LESTOÁCELE s. f. pl. art. M va "frunzele (de varză)": Și numa *lestoáșele* să murează de găluși și-i vsio.

LETJ s. m. To VIII, pl. *léjuri* AJ VI, B VIIIb [la casă] "laț".

LEUZĂ v. *lăusă*.

LÍCINĂI adj. H VIIc "personal".

LÍCINO adv. C va "personal": Eu *lično* n-am făcut nișcât [c r o v e a n c ă].

LICTĂR s. n. AJ Va, b, III, BA V "magiun".

LIHĂNCĂ v. *lohănci*.

LÍJURI s. n. pl. Gh II "schiuri".

var. *lájele* s. n. pl. art. H la.

LIN adj. B III [despre foc] "mic, slab, moale".

LINCÉR v. *lăicer*.

LINÉICĂ s. f. Tr v "riglă": Jap, trăgea c-o *linéică* [învățătorul]; dintr-aceea n-am vrut să mă duc [la școală].

LÍNGĂ prep. N VIII, To VIII "lângă": Lupii o venit și le-o rupt *lingă* casă [oile] N VIII. La noi este cumpănă ... făcută-i aculo *lingă* colhoz To VIII. Tuma *íngă* noi s-o-ntâmplat AJ VIIb. S-o pus fata pădurii pă năcladu ceala *íngă* foc BA VIIIb.

var. *ínga* prep. Nf VIII, VI, Pr Va; *íngă* prep. AJ VIIb, BA VIIIb, VIa.

LÍNIE s. f. Pr VIIa "graniță, frontieră": O pus *linija* de ceea parte.

LÍOHCHI (2 sil.) adj., în *rac* ~ Gh v "uscat, cancer uscat (la ficat)".

LIP s. n. H v "jeg, murdărie".

LIPIDÉU v. *lepedeu*.

LIPIEȘ s. n. To VII dim. de la *lipie*.

LIPIÓȘI (2 sil.) s. pl. Gh VII "turte din aluat nedospit, coapte pe plită".

LIPOVÁN s. m. Gi VIIIb "(rus) lipovean".

LÍTĂR s. n. AJ Va 1° pl. *lităre* St VIII "litru". 2° var. s. f. BA VIIIb "kilogram".

var. *litără* s. f. 1° pl. *lităre* AJ Va, 2° BA VIIIb; *litră* 1° AJ Vb, Nf VI.

LÍTĂRĂ v. *lităr* 1°, 2°.

LITINĂNT s. m. AJ VIII "locotenent".

LÍTRĂ¹ s. f. Gh VII, N VII, Nf v "unitate de măsură pentru lichide egală cu 250 ml".

LÍTRĂ² v. *lităr* 1°.

LITRÚȚĂ s. f. B VIIb dim. de la *litră*¹.

LÍȚĂ v. *lelță*.

LIUBÉSC v. *iubésc* 1°.

LIUBÓI (2 sil.) 1° adj. Gh VIII, Nf VI, f. *liubáia* "oricare, orice": În *liubói* locu, în

ála să face fântână Nf VI. 2° *úne* ~ loc. adv. Nf v "oriunde".

LIVĂDĂREĂSĂ s. f. Gi v "lucrătoare în livadă".

LOÁMPĂ v. *lămbă*.

LOÁTRĂ s. f. St v "hoată".

LOC s. n. 1° în expr. *áre* ~ AJ v "se poate, este posibil": Dacă se sparg mațele un pic, apăi *áre loc* să pută untura. 2° art. în pe *tot* ~ *-ul* loc. adv. AJ III, PI VIIIa, *péste tot* ~ *-ul* loc. adv. B VIIIa, Pr VIIIa, Va, To VIII, VII "pretutindeni": De *péste tot lócul* o luat mâncarea To VII.

LOCUTORÍMEA s. f. colect. art. H VIIIb "locuitorii unui sat".

LOGODEĂ vb. ind. impf. 3 sg. Tr v "se logodea": Fata *logodé* cu băietu, iaca *logodéu*.

ind. impf. 3 pl. *logodeáu* Tr v.

LOGODEÁLĂ s. f. Cr VII 1° "logodnă": Care era poftit la *logodéală* să plimba prin sat, cu căruța, să mântuia *logodeála* ... 2° art. "alaiul, invitații": Când s-a luminat de ziua ... de-acuma ieșea *logodeála* din casă.

LOGUIÉSC, *se* ~ vb. refl. ind. prez. 3 pl. AJ VI "se lăcuiesc (scândurile)".

LOHÁNE s. f. H VIIa, V, N V, VH VII "lighean": Șanti mojno să plămădim într-o *loháne* H VIIa.

var. *luháne* s. n. H vb.

LOHĂNCI s. f. pl. N v "ligheane"

var. *lihăncă* s. f. Cr v.

LOM s. Gi VIIIa "unealtă pentru spart gheața (la pescuit)".

LOMPÁTCA s. f. art. M VII "candela": [La mort] arde *lompátca*, arde lumânarea la noi.

LOȘI v. *loși*.

LÓSÍ v. *loși*.

LOȘI s. m. pl. BA VIa "elani".

var. *lósí* s. m. pl. Nf VI; *losi* s. m.

M VIb.

LOTÓCI s. m. pl. PI VIIa "jgheaburi de scânduri prin care trece apa la vâltoare": Vâltoarea-s puse áșe-n două lemne strâmbе și p-acele s-o pus scânduri [...] dup-acele lemne strâmbе și pă marjine s-o cusut áșa drept, acoloa s-o napustit, s-o făcut *lotóč* și s-o năpustit apa.

LÓTRU s. m. St v, VIIb, pl. *lótři* St v "hoț".

LÓVER s. St VIII "lighean".

LOVÍ vb. 1° inf. Pr v "(a) nimeri, potrivi": N-am putut *loví* cu cuptioru, pre

mare am făcut focu. 2° ind. pf. c. 3 pl. *a lovit* St VIII "au prins".

LUCE adj. Pl VIIa [despre apă, la spălat rufe] "alunecoasă": Apa o fost *lúce* și-ai scos-o cenuș-acee și-nt-aceea de-ai avut un pic de sopon mai le-ai spălat.

LUCITĂ adj. f. B VIIb "strălucitoare, lucitoare".

LUCREĂZĂ vb. ind. prez. 3 sg. Tr v, U VIIa "funcționează": El *lucrează* învățător de educație fizică Tr v. Au mai găsit din odoarele bisericii la alte biserici care *au lucrat* Cr VII.

ind. pf. c. 3 sg. *a lucrat* Gh v, 3 pl.

au lucrat Cr VII.

LUHÁNE v. *loháne*.

LUHÁRI s. m. pl. BA VIa "cocoși de munte din taiga".

LUJÉNI s. m. pl. Cr VII, v "tulpini de porumb (uscate), folosite drept combustibil".

LULÁ s. f. BA VIIb "cep la butoi": Fă bine și ia custura / Și te du și taie *lúla* / Și împle la druşte gura.

LUMINĂ s. f. B VIIb, BA VIIb, C Va, Pl VIIa, b, St VIIb "lumânare".

LUMINÁREA s. f. art. C VII "lumânarea".

LUMINÚTE s. f. pl. BA VIIb dim. de la *l u m i n á*.

LUNECÁT, *s-a ~* vb. refl. pf. c. 3 sg. I VIII "a lunecat": Cum ploua *s-o lunecát* și-o scăpat mâna și-o venit în șanț și-o trecut roata peste dânsu.

LUNG adv. H VIIa, N v "îndelung, mult timp": Da noi o mestecăm *lung* mămăliga, după ce o mesteci mai *lung* e mai bună H VIIa.

LUNGUIÁT adj. Gi VIIIb "lunguieț".

var. *lunguéte* adj. Cr v.

LUNGUÉTE v. *lunguiát*.

LUNGUȘÓR adv. H VII dim. de la *l u n g*: [Pâinea] ședea *lungușór* în cutiori.

LUNTROÁSĂ adj. f. AJ Va [despre o groapă] "adâncă": Da câteodată scade râu-așa, Băscău-âsta, cum îi spune la noi, pe ... aducem escavatoru-ista și ne făcea o groapă mai *luntroásă* așa să putem limpezi la apă.

LUȘTEÁN s. AJ VIIa "leuștean".

LUȘTI, *a ~* vb. 1° inf. AJ VIII "a dezghioca grăunțele de porumb sau boabele de fasole": *A luști* când îl *luștéști* de grăunțe. 2° ind. impf. 3 sg. AJ VIII "desfăcea pânușile de pe știuleți": Și-i *luștié* de pițiană și-n podu căsî.

1° ind. prez. 2 sg. *luștéști* AJ VIII; 2° impf. 3 sg. *lușteá* AJ VIII.

LUȚÉRNA s. f. art. U VIIIb "lucerna".

MACAHÓN s. n. 1° Gh VII "vas în care se pisează (cu un pisălog). În special, macul". 2° Nf IIIb "sită pentru zdrobit cartofii".

MACÁSURI s. n. pl. Cr VII, U VIII [la casă] "căpriori": Noi le numim *macásuri* și toate la un loc, când se puneau pe casă, și-așeza numa ca s-o-nvelească, să numește merteceală VIII.

MACINI vb. ind. prez. 2 sg. AJ III "dai prin mașina de tocat (came, nuci etc.)".

ind. prez. 1 pl. *măcinám* BA v, pf. c. 2 sg. *ai măcinát* St VIII; part. *măcinát* AJ Va, III, f. *măcinătă* AJ Va; refl. ind. prez. 3 sg. *se măcină* AJ Va, III.

MÁCIUHA (3 sil.) s. f. art. Gh v "mama vitregă".

MACRÓVCI s. f. pl. Tr v "cuverturi flaușate".

MACÚC v. *macúh*.

MACÚH s. 1° B VIIb, M VII "turtă din semințele de floarea soarelui, după ce s-a scos uleiul". 2° To VIII "tescovină".

var. *macúc* s. B VIIb.

MAHÁLÁ s. f. C VIII, H IIa, M VIIb, To VII, Tr v "parte a unui sat, constituită din câteva ulițe învecinate; mahală".

var. *măhălă* s. f. Gh v, N VIII, V VIII;

maláua s. f. art. U VIIa, II.

MAHAZÍN s. n. N VII, To VII "magazin".

MAI s. n. AJ Va, b, BA v, St III "fical".

var. *máierul* s. n. art. U v; *máiere* s. f. Gh v, N v, H VIIa, v.

MÁICĂ s. f. Gi v "maiou, tricou".

MÁIERE v. *mai*.

MÁIERUL v. *mai*.

MÁISTĂR (2 sil.) s. m. AJ Va, St VIII "meșter, maistru"; ~ *de Iemn* AJ VI "tâmplar".

var. *máisterul* (3 sil.) s. m. art. N VI;

máistor (2 sil.) s. m. AJ Va.

MÁISTER v. *máistăr*.

MAISTERSCÁIA s. f. B VIIb "atelier".

var. *maistrescáia* s. f. B VIIb.

MÁISTOR v. *máistăr*.

MAISTRESCÁIA v. *maistérscăia*.

MALÁNCA s. f. art. C VI, Va, b, I VIII, M VII, T VI "numele unui obicei practicat în cadrul sărbătorilor de iarnă: o ceată de flăcăi (colindători) deghizați (moș,

evreu, urs, capră etc.) umblă pe la casele oamenilor și colindă".

MALARIE s. f. U VIIa "malaria".

var. **malerie** s. f. U VIIa.

MALÁUA v. **mahálă**.

MALAVÁNCĂ s. f., pl. *malavánci*
H v "turtă din mălai cu lapte bătut, brânză, unt sau smântână; alivancă".

MÁLDURI s. n. pl. U VIIIb [la casă]
"legături de stof sau de papură folosite la acoperiș; maldăre".

MALERIE v. **malaria**.

MALIVOVÁNĀI adj. N VI "emailat".

MÁLTĀR s. AJ VIIa "mortar".

MAMÁIE s. f. Pr VIIa "mamă".

MAMÁREA s. f. art. Gi VIIIb
"bunica".

MÁMĂ s. f. St VIIb "bunică".

MÁMILĂ s. f. AJ VIII "namilă".

MAMÓNT v. **mamúnt**.

MAMÚNT s. m. To II "mamut".

var. **mamónt** s. m. To II.

MÁNĂ s. f. T VIII "nectar": [Albinele] se opresc cel mai mult unde găsesc *mánă*, mai multă dulceță.

MÁNCĂ s. f. B III, Nf v, Pr III "grîș".

MANDRABÚRCĂ v. **hadabúrci**.

MANUSCRÍPT s. n. H VIIIb
"manuscris".

MÁRĂLE v. **márle**.

MÁRE adj. 1° B VIb [despre glas]
"tare, puternic": Și-n glas *máre* a strigat. 2° m. pl. *mari* BA VIa, Gi VIIa [despre bani] "cu putere de cumpărare; valoroși": Era o mie de lei și ... erau bani *marí*, cum erau rublele acuma-n trecut Gi VIIa.

MARGARÍN v. **marharín**.

MÁRGINĂ s. f. C Va, Cr V, M VIb, N y, Pr VIIa, To II, Tr VIIa, U VIIIb pl. art. *márginile* U VIIa "margine".

var. **márne** s. f. Gi V, art. *márnea* Gi VIIa, pl. *márnele*, *márnile* Cr V.

MARHARÍN s. Gh VII, V, N VII, V, To VII, VH VII "margarină".

var. **margarín** s. n. BA V.

MÁRHĂ s. f. pl. AJ VIII, VIIa, VI, BA VIIIb, VIIa, Pl VIIb, St VIII, v "vite".

var. **márhile** s. f. pl. art. BA VIIIb.

MÁRHILE v. **márhă**.

MARINÁTUL s. art. AJ Va
"saramura cu mirodenii care se pune peste murături".

MÁRLĂ v. **márle**.

MÁRLE s. Gh V, H VIIc, M Vb, N VI, VH VII "tifon": Îl scurăm acolo [laptele prins]

punem *márle* și-l scurăm acolo H VIIc. [Chișleagul] îl dăm în *márle* și-l punem sub pres și-i brânză M Vb.

var. **márlă** s. f. Gh V, VH VII; **márăle** s. f. Gh VII, V.

MARLIÚȘCĂ (3 sil.) s. f. N VI dim.
de la **marle**.

MÁRNE v. **márgină**.

MARȘINĂ v. **mașina** 2°.

MART s. m. C Va, V VIII "martie".

var. **márta** s. m. Cr V, Gi VIIa, U VIIIb.

MÁRTA v. **mart**.

MASAGÍST s. m. Tr v "masor".

MÁSLĂ s. f. U VIIIb "unsoare": Un fel de *másľă* este așa grosă care ungi la tractoare.

MASLEÁNCĂ s. f. M Vb "putinei".

MÁSTER s. m. Gi VIIIa "meșter, maistru".

MASTIRÓC s. n. B VIb "mistrie".

MAȘCÁT adj. T VI "mascăt, deghizat".

MAȘINA, 1° ~ *de tren* s. compus Gi VIIIa "locomotiva". 2° var. **marșină** s. f. AJ VIIb, St VIIb "vehicul".

MAȘINCĂ s. f. 1° Cr v, Gi v, Nf v "mașină de tocat carne". 2° C Vb, Nf IIIa "dispozitiv cu care se fixează capacele borcanelor de conserve". 3° ~ *de cusut* Tr Ib "mașină de cusut". 4° pl. *mașinci* Nf VI "mașini agricole".

MAȘINUÍÁ vb. ind. impf. 3 sg. N VIII "treiera".

MAȘINUȚĂ s. f. T v "mașină de tocat carne".

MÁȘTEHA s. f. art. Pl VIIb "mama vitregă".

MATÉRIE s. f. Gh v, H VIIa, M VII, Vb, Nf Ib, U VIIa "material, țesătură (de cumpărat)".

MÁTUȘCA s. f. art. M VII "preoteasa".

MÁȚUL s. n. 1° art. în ~ *înfundăt* H VIIa [la porc] "cecumul". 2° pl. *máțe*, în ~ *de tabác* M VII "semințe (proaspete) de dovleac".

MÁCÁR conjuncț. Gi VIIIb, VIIa, H VIIa, V; ~ *că* loc. conjuncț. Pr VIIa, Tr v "cu toate că; deși": *Mácár* eram săraci, din an în an s-a mai ușurat Gi VIIa. *Mácár că* mama ... era din satu-aista, dar am făcut pă cum mi-o spus de-acolo Tr v.

MÁDĂMÚȚĂ s. f. U VIIb "cuconiță".

MÁDUĂ s. f. AJ VIIa "măduvă": O zis că-mi dă scâldușuri la *măduuă*.

MĂGÁRI s. m. pl. U II "lemne fixate în largul apei, ca o platformă, pentru a putea pescui": Dacă mai adânc să ne ducem să prindem ... facem *magári* ... de lemn, așa un fel de mese nante și le duci mai adânc și prinzi acolo.

MĂHALĂ v. mahálă.

MĂHĂLEÁN s. m. H VIIb, d, M VII, pl. *măhăleni* Gh V, M VII "vecin din aceeași mahală".

MĂHĂLEÁNCĂ s. f. H VIIa, M VII, N VII, To VII "vecină din aceeași mahală": var. *măhleáncă* s. f. H V.

MĂHĂLENE s. f. pl. M VII "vecine din aceeași mahală".

MĂHLEÁNCĂ v. *măhăleáncă*.

MĂISTĂRIT, a - vb. ind. pf. c. 3 sg. St VIIa "a lucrat ca m a i s t ă r".

MĂLÁI s. n. 1° AJ VIII, BA VIIIb, VIIa, VIa, Pl VIIb, St VIII "porumb". 2° *fărină de* - AJ III "mălai". 3° pl. AJ VIII "lanuri de porumb". 4° pl. Gh VII "lanuri de mei".

pl. *mălăie* 3° AJ VIII, 4° Gh VII.

MĂLĂIȘCĂ s. f. 1° BA VIIIb "tulpină de porumb; cocean": În Slatina să face *mălăișt*, la noi să zice băli AJ VIII. 2° pl. AJ VIII "lanuri de porumb": *Mălăișt*, noi ce mălăiu să face pă ele!

pl. 1°, 2° *mălăiști* AJ VIII.

MĂLĂTUIÁU v. *molătuiáu*.

MĂLIGĂ s. f. C Va, b, j, Pr VI, V VIII "mămăligă".

MĂLIGŪTĂ s. f. Pr VII, Vb, Tr VII dim. de la m ă l i g ă.

MĂLUIT vb. 1° part. N VI, V [despre ou] "încondeiat". 2° var. *mănliești* ind. prez. 2 sg. C II "desenezi (cu creta)".

MĂMÁNÁȘA s. f. art. Gi V, IIIa "nașa de botez".

MĂMŪCĂ s. f. 1° B I, Pr II, T V "bunică". 2° B VIIa, b, VIIa, b, VIb, BA VIIa, Pr III dim. de la *mamă*.

MĂMŪNEA s. f. art. Nf IIIa, IIa, Ia "bunica".

MĂNÂNȚÉL v. *mănunțel*.

MĂNGĂLÁU s. n. T VII "lemn lung (de formă paralelipipedică), cu fațetele ondulate, folosit la frecatul rufelor".

MĂNLIÉȘTI v. *măluit*.

MĂNȚĂMÍM v. *mulțămesc*.

MĂNUNȚÉL adj., adv. B VIIIb, III, C VII, Vb, f. *mănunțică* C VII, Vb, U V, pl. *mănunțele* Pl VIIa, b, "mărunțel".

var. *mănanțel* adj., adv. BA V, Pr VII, T VI, pl. *mănanței* Pl VIII, f. *mănanțică*,

pl. *mănanțele* BA VIa, Pr VIIa, b; *mănanțel* adj., adv. BA V, Nf VI, St III, pl. *mănanței* Nf IIIb, Pr VI, f. *mănanțică* T V, pl. *mănanțele* BA VIIa, V, Nf VII; *mununțele* adj. f. pl. N VII.

MĂNUNȚÓC adj., adv. AJ VIII, Va, f. *mănunțoácă* St VIIb dim. de la *mănunt*.

MĂNUNȚŪC adv. St III dim. de la *mănunt*.

MĂNŪȘ s. n. pl. art. *mănușurile* V VII "mănunchi de cănepă".

MĂRCUȚOÁCĂ s. f. AJ III "soi de ciupercă".

MĂRGINÁRUL s. n. art. Pr VIIa "bordura cu franjuri a șalului".

MĂRHILE v. *márhă*.

MĂRIȘOÁRĂ adj. f. Tr VII dim. de la *mare* ("în vârstă; vârstnică"): *Mărișoară* baba ... cam vo obzeci de ani.

MĂRITĂ, se - vb. refl. ind. prez. 3 sg. Pl VIIb "se mărită".

MĂRMÍNE v. *mormânturi* 2°.

MĂRȘÁGURÍCĂ s. f. M VII dim. de la *măneștergură*.

MĂRTÁȘ s. n. BA V "sos alb".

MĂRȚÁNĂ s. f. pl. *mărțáne* BA VIIIb "iapă".

MĂRUNCHÉLE s. n. pl. art. To VII dim. de la m ă r u n c h i.

MĂRŪNCHIUL s. n. art. To VIII "mănunchiul".

MĂSŪCĂ s. f. BA VIa dim. de la *masă*.

MĂSUR vb. ind. prez. 1 sg. T V "măsor".

ind. prez. 3 sg. *măsură* B VIIIc, T V, 3 pl. *măsură* B VIIIc; conj. prez. 2 sg. *să măsur* T VIII.

MĂSURĂ s. f. Pl VIII [la stână] "acțiune de măsurare a laptelui".

MĂȘCÁT 1° adj. Nf V, V VII, pl. *mășcă*; Gh VII "mare": Ragilă să chema, rătund-așa, cu dinții *mășcă*. 2° adj. BA V, T VI, f. *mășcă*tă Gh VII, To VIII, U VIIIb, VI [despre cereale, struguri] "cu bobul mare": Poamă *mașcă*tă To VIII. 4° adv. în a p ăș i t ~ BA VIa "a mers cu pași mari".

MĂȚÍNCĂ adv. H V "probabil".

MĂTRÁSURI s. n. pl. St VIIa "saltele".

MĂTRÍCE s. f. AJ VIIa "reumatism": O zis că-mi dă scăldușuri la măduă; am *mătríce*, cum zicem noi, reumatism, *mătríce*-n măduă.

MĂTURLÍCĂ s. f. Cr V "măturică".

MĂCĂ s. f. H VIIIa, V, IIa, M VII, N VII, Tr v, V VIII "bunică".

MĂITURĂ s. f., ~ *măre* U VIIIb [la cai] "mânătură; cursă lungă": Calu se poate de *măitură măre* să-l aprinzi, de *măitură măre*, i-o picat apa-n picioare.

MÂN s. n. H VIIc, N VII, pl. art. *mânule* M VIa, Tr VII, *mânuri* BA VIIIb, VIa, Pl VIIb, St V, T VI, art. *mânurile* AJ VIII, M VIa, Pl VIIa "mână": Cu *mînule* nu mulg M VIa. Da nici secera nu știi a ține-n *mîn* H VIII.

var. **mâni** s. f. pl. B VIb, H VIII, Pr III.

MÂNĂ vb. tranz. 1° ind. prez. 3 sg. Pr III "trimite": Mă *mână* mama la jizi St V. 2° a ~ inf. I VIa "conduce un vehicul": L-o omorât tractoriu, un tractorist nu știa bine a *mîna* ș-o trecut peste el.

1° ind. impf. 3 sg. *mână* St V, pf. 3 sg. a *mânát* AJ I, U VIIIb; conj. prez. 3 sg. *să mână* St VIIa, b; part. f. *mânătă* Pr VIIa.

MĂNĂNȚEL v. *mănuțel*.

MÂNCĂRI (2 sil.), *de-a* ~ loc. adj. (adv.) Nf v "de gătit, pentru gătit".

MÂNCĂRICĂ s. f. Nf v "tocană cu multă ceapă".

MÂNDREȘTE vb. tranz. ind. prez. 3 sg. H VIIIa "împodobește cu cioplitori bățul vornicelului": [Bățul] îl *mîndrește* și face cruce și-l zvârie peste hălăbudă.

MÂNDREȚI s. f. pl. H VIIc "înflorituri făcute cu cuțitul deasupra aluatului": [Plăcinte în strachină] odată făceam cu *mîndrețj*, făceam că luam cuțitu și mergeai cu cuțit-așa dam, dam, dam și era zimți.

MÂNDRU adj., adv. AJ VIIa, BA VIa, V, H VIIb, V, St v, f. *mândră* AJ VIIb, BA VIa, Gh VII, H VIII, pl. *mândre* AJ VIIb, BA VIIIb, St v "frumos, excelent": Biserica *mîndră* este H VIII. Mi-am tăiat niște lemne, *mîndre*-așa, drepte BA VIIIb. Acea [burta porcului] o spălăm *mîndru* BA v.

MÂNE adv. AJ VIIIb, C Va, H VIII, Pr VIIIa, b, III, To VIII "măine".

var. **mâni** adv. AJ VIIb, H VIII, Pr VI, UVIIb.

MÂNEĂ vb. ind. impf. 3 sg. M VIa "poposea peste noapte": Venea și *mînă* la mama M VIa. Le-a adus acasă [oile] și nu *mîie* el noaptea pă undevai N VIII.

ind. pf. c. 1 sg. *am mas*, 2 sg. *ai mas* BA VIIb; conj. prez. 3 sg. *să măibă* M VIa, și *măie* N VIII.

MÂNEȘTEGURĂ v. *măneștergură*.

MÂNEȘTEGURĂ s. f. M VII "ștergar, prosop": De pomi legam o

măneștergură ... lumea să știbă la cas-aiasta ... este mort.

var. **mânștergură** s. f. M VII; **măniștergură** s. f. Gh VII, H VIII, pl. *mănișterguri* Gh VII; **miniștergură** s. f. H VIII, N v, pl. *minișterguri* Gh VII, N v, V VII; **măneștegură** s. f. H VIIIb, pl. *măneșteguri* To VII; **miniștegură** s. f. H v, pl. *minișteguri* To VII.

MÂNGĂIT, *m-am* ~ vb. refl. ind. pf. c. 1 sg. V VII "m-am resemnat": La mine, treizeci de ari [de vie] acasă am, iaca *m-am mîngăit*, nu mi-am pus an, trebuia de pus.

MĂNI¹ v. *mân*.

MĂNI² v. *măne*.

MĂNIAT, *s-au* ~ vb. refl. pf. c. 3 pl. H VIIIa "s-au supărat".

MĂNIȘTEGURĂ v. *măneștegură*.

MĂNȘTEGURĂ v. *măneștegură*.

MÂNTUIT s. n. H Ia [la jocurile de copii] "sfârșit": Eu ... azvârl mingea, da două fetețe stău în mijloc, da care rămâne la *mîntuit*, aceea trebuie să fibă de zece ori.

MÂNUNȚUȘUL s. n. art. Nf v "bucățile mărunte de carne; mărunțișul".

MÂNUȘELE s. f. pl. art. H VIIc dim. de la *mănușă* (de cânepă).

MÂNZOC s. m. AJ VIIb, pl. *mânzoci* C VIII dim. de la *mânz*.

MĂȚ s. m. BA VIIb, VIa, II, I I, Pl VIIa "pisoai".

MĂȚĂ s. f. H v, M VII, To VII, pl. art. *mățele* H VIIc, M VII "piscică".

MĂȚĂȚEL adj. C II, Nf VI, V, IIa, pl. *mățăței* C Va, Nf v, f. *mățățică* B VIIb, Nf VI, T VIII, pl. *mățățele* C VII, Nf Ib "mititel".

var. **mițățel** adj. N v, II, pl. *mițăței* Nf IIa.

MĂȚICUȚ adj., f. *mățicută* C II "micuț".

MĂȚUCI s. m. pl. T v "mățișori de alun".

MEĂRĂ s. n. pl. C VI "mere".

MEASORÚBCĂ v. *mesorúbcă*.

MECANIZĂȚIILE s. f. pl. art. T VIII "utilajele și agregatele mecanice".

MECI s. n. St v "fitil (la lampă)".

MEDÁLE s. f. I v "medalie".

MÉDLENO adv. Gh v "încet".

MEDVÉDI s. m. pl. M VIb "urși".

MEGIÁȘ v. *megiáš*.

MEGIÉȘ (3 sil.) adj. Nf VI, IIa, b; s. m. Nf IIb, Pr VIIa, T VI, pl. *megiáš* (3 sil.) Nf VII, V, IIIa, Pr II, T VI "vecin".

var. **megiăș** (3 sil.) adj. C VII, Pr VIIa, f. *megiășa* (4 sil.) I VII, Pr II.

MELESTÉU s. n. Gh V, Nf IIIb, Ib "făcăleț".

MÉLIȚ v. **mélițiă**.

MÉLNIȚĂ s. f. To VII, V VII "meliță".

var. **méliț** s. n. Nf VII.

MERĂRI s. m. pl. H IIa "meri".

MÉRE, *a* ~ vb. inf. AJ VIIb, St VIIb "a merge".

ind. prez. 3 sg. *mére*, AJ III, I III, 1 pl. *mérem* Pr III, impf. 2 sg. *meréai* AJ VIIb, 1 pl. *meréam* Pr III, St v. 3 pl. *meréau* AJ VIIb, viit 1 sg. *oi mére* St VIIb. 3 sg. *a mére* AJ I; conj. prez. 1 pl. *să merēm* Pr III.

MÉRİM, *ne* ~ vb. refl. ind. prez. 1 pl. H VIII "ne măsurăm": Noi *ni mirim*, amu *nu să merjesc*, amu-s mai răi nărodu, *nu să merșă* atuncea ... ista-i razoru, ista-i bâcățica, i-a mea, da iasta e a mnetale.

refl. ind. prez. 3 pl. *se meresc*, impf. 3 sg. *se mereá* H VIII.

MÉRİNDE s. f. 1° BA VIIIb, St VIII, VIIb "uger (cu lapte)". 2° pl. Gi V "petrecere între femei la casa lehuzei".

pl. *merinzi* 1° BA VIIIb, 2° Gi v.

MERIȘOARE s. n. pl. Pr Vb 1° "ouă vopsite, roșii ca merele": La ouă să zice *merișuăre* așa curate, numa roșii. 2° "colaci".

MERIȘTE s. f. Pr VIIIa "miriște".

MERTECEÁ, *se* ~ vb. refl. impf. 3 sg. Cr VIII [la casă] "se puneau căpriorii la acoperiș".

MERTECEÁLĂ s. f. colect. Cr VIII [la casă] "totalitatea căpriorilor": Da asta, toți căpriorii la un loc să numește *mjertičálă*, a făcut *meričála* la casă.

MÉSĂR s. m. T v "măcelar".

MESCHÍU s. To VII "amnar".

MESORÚBCĂ s. f. C Vb, I, Gh VII, Nf VI, Vc "mașină de tocat".

var. **misurúpcă** s. f. C I, H V; **measorúbcă** s. f. M Va, VH VII.

MÉTĂR v. **métri** 2°, 3°

MÉTRĂ v. **métri** 1°, 2°.

MÉTRI 1° s. m. pl. Nf VI "metri cubi de lemne; steri". 2° var. s. n. AJ VIII, VI, BA VIIIc, VIIa, VIa "unitate de 100 cm. ce servește la măsurarea lungimilor". 3° AJ VIII "greutate de 100 kg.".

var. **métră** s. 1° Gh VIII, 2° Gh V, pl. *métre* 1° AJ VI; **métăr** s. n. 2° AJ VIII, VIIb, VI, BA VIIIc, VIIa, VIa, 3° AJ VIII, pl. *métări* 2° AJ VIIa, BA VIIa, *métăre* 2° BA VIIIa, St v.

METRÓCI s. m. pl. Gh VIII "bucăți de lemn lungi de un metru".

MEZINÍC s. m. BA VIa "denumire a degetului mic de la mână".

var. **ziminicul** s. m. art. Pl VIIb.

MIÁCOCHIUL (3 sil.) s. art. N v "carnea moale".

MIÁZĂ v. **amiázăzi**.

MIC¹ adj. C v [despre aluat] "puțin": Dacă-ți rămâne aluat mai *mic*.

MIC² [*hic*] v. **nemică**.

MICA v. **nemică**.

MICÁNCĂ s. f. H VIII, M VII "cânepă cu firul mai scurt decât fuiorul": *Micáncă* să făcea aia mai scurtișoară [decât fuiorul] H VIII.

MICĂ v. **nemică**.

MICÚCĂ adj. f. AJ Va dim. de la *mică*.

MIÉRE s. f. AJ Va, b, III, BA VIa, V, St v "zahăr".

MIEREÁLA s. f. art. St v "albastrul cerului".

MIEZ s. 1° n. cu val. adj. în expr. (*un*) ~ de BA VIIb, Pl VIIa, b, Șt v "mic, redus": *Miez* de guler Pl VIIa. Mâncai din *mjézu* acela de purcel Pl VIIb. *Miez* de buleandră Pl VIIb. *Miez* de masă Pl v 2° m. pl. art. *mjézii*, ~ *nópfii* s. compus BA VIIb "miezul nopții".

MIJABÁTICA v. **mijátca**.

MIJÁTCA, *de-a* ~ loc. subst. H IIa, U II "de-a v-ați ascunselea".

var. **de-a mijabática** (4 sil.) U VIIb.

MIJEÁLĂ s. f. U II "faptul de a miji la jocul de-a mijátca": Stă la *mijálă*.

MILITIONÉR s. m. Nf VI, Pr VIIa "milițian".

MILITÍȘTI s. m. pl. AJ VIII "milițieni".

MILJÓCUL s. n. art. AJ II, C VII, T II "mijlocul".

MINCIUNÍT, *a* ~ vb. ind. pf. c. 3 sg. Pr VIIb "a spus minciuni; a mințit".

MINGEA, ~ *fugitea* s. compus U II "joc de copii, cu mingea".

MINIȘTÉGURĂ v. **mâneștégură**.

MINIȘTÉRGURĂ v. **mâneștégură**.

MINOSEÁ v. **amiroseá**.

MINTENÁȘ adv. AJ VIII, VIIa, BA VIIIb, VIIa, St VIIb, V dim. de la *minteni*.

MÍNTENEA v. **amíntrelea**.

MÍNTENI adv. AJ VIIa, BA VIIa "imediat, îndată".

MINTIÓȘI v. **mintós**.

MINTÓS adj. H VII [despre un om] "cu minte multă; înțelept": [La șezătoare] veneau și flăcăii, d-ap[oi] era *mintișos*, da nu ca amu.

var. **mintiși** (2 sil.) adj. m. pl. H VIII.

MINȚESC, *să* ~ vb. conj. prez. 1 sg. H VIII "să mint".

MINUȚĂ s. f. H VIIb, Tr Ib "minut".

MIREASĂ s. f. AJ VIII, Pl VIIa "logodnică": Am stat trei săptămâni o cât *mireasă* Pl VIIa.

MIRÉI s. m. pl. C VII "miri".

MIRI 1° s. m. pl. AJ VIII, Pl VIIa, T VII, IIb "logodnici": Ne facem *miri*: la noi dacă am mârș și-am dus la popa și-am dat mâna sântem mire și mireasă până la nuntă AJ VIII. 2° var. **mîrlul** s. m. art. Tr V "mirele"; **mîrului** s. m. gen./dat. B VIIb, Cr VII, Gi VIIa, V, N VII, Pr III, T III, Tr V "mirelui"; **Nîrlu** ia pe mireasă în brațe Tr V.

MIRIOARĂ (4 sil.) adj. f. St VII dim. de la *mierie* ("albastră").

MIRLU v. **mîri** 2°.

MIRÓSURI s. n. pl. Cr V "mirodenii".

MIRÓZNĂ s. f. Nf V, III "mireasmă".

MIRTĂ s. f. T III "mirt".

MIRULUI v. **mîri** 2°.

MISURÚPCĂ v. **mesorúbcă**.

MİȘELĂ, *nu te* ~ vb. imperat. 2 sg. Tr VII "nu te văita, nu te jelui": Nu te *hișelă* / nu te vâicăra / du-te la Maica Domnului.

MİȘIÁU vb. ind. impf. 3 pl. Cr VII "mișunau, alergau": Când cântau cocoșii de ziuă [...] toji *mișiáu* pân obor.

MITÉL adj. H Ia, Tr VII, Ia, f. pl. *mitéle* Cr VII "mititel".

MITELÚȚ v. **mititelúț**.

MITICĂ adj. f. Cr VII, H VIIc, M VII "mititică".

MITICÚȚ adj. Nf IIa, f. *miticúță* U VIIb, V VIII dim. de la *mititică*.

MITTELÚȚ adj. H IIa, pl. *mititelúți* Gi v, M v dim. de la *mititel*.

var. **mitelúț** adj. To v, m. pl. *mitelúți* H VIII, f. *mitelúțe* M vb.

MİȚ s. St VIIb "lână scurtă, miță".

MİȚĂȚÉL v. **mățățél**.

MNEATĂ v. **dumătă**.

MNEATÁLE v. **dumătă**.

MNEAVOÁSTĂ v. **dumavoastă**.

MNEAVOÁSTRĂ v. **dumavoastă**.

MNETĂ v. **dumătă**.

MNETÁLE v. **dumătă**.

MOÁLE adj. To VII [despre leșie] "slabă în concentrație".

MOÁRĂ s. f. BA v "mașină de tocat carne".

MOÁRE s. f. C Va, VH VII "zeamă acră de la murături": [Borșul] îl năcram cu *moári* de patlagele VH VII.

MÓBILI s. f. Gi v "mobilă".

MOCÉVO, ~ *puzări* s. compus N VI "bășica udului; vezica urinară".

MOCNEÁ vb. tranz. ind. impf. 3 sg. St v [despre coaja de gorun pentru vopsit] "fierbea încet; se macera": Belea de pe lemn [coaja] și-o punea la fiert, *mocneá* acolo.

MOD v. **módru**.

MÓDĂ v. **módru**.

MÓDRU s. n. AJ VIIb, Vb, BA VIa, V, St VIIa, V "posibilitate, putință": N-a fost *módru* a scoate piatra BA VIa. La ceși n-o fost *mod* de brad, că n-o dat ceșii, tare s-o ținut pădurile AJ VIII.

var. **mod** s. n. AJ VIII. VIIb, Va, b;

móďă s. f. St VIIb, v.

MOH s. n. Gh VII "mușchi de copac": [În timpul foametei] și *mloh* de pe pomi din pădure [...] de ista mânca.

MOHORÁȚI adj. m. pl. AJ Vb, II "cafenii".

MOI, *de-a* ~ loc. adv. AJ Va, BA VIIa "la muiat": [La tocătură] și cu rișcaș, cu urez, și o sau cu pâne care-i bună, albă, o pui *de-a moț* AJ Va.

MÓJNA 1° adv. Gh v, I I, To VIII, V VIII "e voie, e posibil, se poate": *Mjójna*-nvârțită cu drojdie, da *mójna* și fără de drojdie Gh v. 2° var. s. f. Gh v "posibilitate": În soroc vosimoi, de-amu era *mójnă* să coacă.

var. 1° **mójno** adv. H VIIa, d, M Va; 2° **mójnă** s. f. 2° Gh v.

MOGHÍLĂ s. f. U VIIIb "movilă".

MÓJNĂ v. **mójna** 1°.

MÓJNO v. **mójna** 1°.

MOLÁTÍT v. **molătuiáu**.

MOLÁTUIÁU vb. ind. impf. 3 pl. AJ VIIb "participau la o petrecere; petreceau": După jocu-acela o cinat mireasa cu mirele și s-o dus la mire [...] oamenii o *molătít* până dimineața AJ VIIb.

var. **molotuiá** vb. ind. prez. 3 sg. BA VIIa; a **molătít** vb. ind. pf. c. 3 pl. AJ VIIb; se **mălătuiáu** vb. refl. ind. impf. 3 pl. AJ VIIb.

MOLCĂLÚȚ adj. H VIII "molice".

MOLDÁVSCA adj. f. M VIa "moldo-venescă": Acolo școala *moldávscă* o fost.

MOLDOVÁN s. m. Gi VIIIa, Nf V, pl. *moldováni* Gi VIIa "moldovean".

MOLDOVÂNCĂ s. f. Gi VIIIa, M VII "moldoveancă".

MOLENTIÉRĂ s. f. U VIIIb "moletieră".

MOLÍTVE (3 sil.) s. f. H VIIIa "molitvă".

MOLODIÓJA v. *molodiójuł* 1°.

MOLODIÓJUL (4 sil.) s. m. art. 1°f. colect. To VIII "tineretul": Toată *molodiója*, și eu am jucat acolo [în biserică] și *Liuba* Gh VII. 2° pl. *molodióji* C VI, H V "tinerii".

var. 1° *molodiója* (4 sil.) s. f. colect. Gh VII.

MOLOȘĂG s. AJ III "petrecere, veselie".

MOLOTÁRCĂ s. f. Nf VI "locomotivă".

MOLOTILCĂ s. f. Gi VIIb, N VIII, pl. *molotilci* Gi VIIb "combină de secerat".

MOLOTUIĂ v. *molătuiaú*.

MOLTOVÉLNIC v. *motovélnic*.

MOMÂNT, *pe* ~ loc. adv. St V "pe moment; momentan".

MOMENTÁL adv. Pr VIIIa "momentan".

MOMENTÁLNO adv. U VIIa "pe moment; momentan".

MONDÚLE s. f. pl. Pl VIIIb "amigdale".

MORÁR s. AJ III, BA V "mărar".

MORĂTOÁRE s. f. BA V "saramură".

MÓRCOJ v. *mórcove*.

MORCOTÉJURI s. n. pl. H VII "piulițe în care se freca (pisa) macul".

MÓRCOVE [*mórcoze*] s. m. Nf V "morcov".

var. *mórcum* s. m. B III; *mórcuv* s. n. AJ Va; *mórcoj* [*mórcož*] s. m. C V, T V.

MÓRCUM v. *mórcove*.

MÓRCUV v. *mórcove*.

MORMÂNTEÁZĂ vb. ind. prez. 3 sg. / 3 pl. B VIIb, Gh V, H VIIIa "înmormântează".

part. *mormântát* Nf VII.

MORMÂNTURI s. n. pl. 1° Gh VII "morminte". 2° var. *mărminte* s. n. U VIIa & b **mormânți** s. m. pl. Pr VIIa "cimitir": Ne ducem la cimitir, ori cum la *mărminte* noi așa zicem *mărminte* VIIa.

MORMÂNȚI v. *mormânturi* 2°.

MOȘ s. m. AJ VIIa, b, B VIIb, III, BA VIIIb, pl. art. *móșii* T v "bunic".

MOȘTÉNI s. m. pl. Pl VIII "băștinași".

MOȘÚC s. m. St V dim. de la *moș*.

MOTOBÉLNIC v. *motovélnic*.

MOTOVÉLNIC s. n. To VII, pl. *motovélnice* H VIIc, d "mănunchi (scul) de fire, format din zece j g h i u ț e": Zăce jghiuți, amu aiesta-i un *motovélnic* M VII.

var. *moltovélnic* s. n. M VII; **motobélnic** s. n. H VII d.

MOVILȚI s. f. pl. V VIII, VH VII "movilțițe".

MOZOLEÁU vb. ind. impf. 3 pl. T VI "mânjeau gardurile cu păcură".

MOZÓLI s. f. To VII "bășică (la deget, din cauza torsului)".

MUC s. n. H V "fătul de opaț".

MUCÉNIE (3 sil.) s. f. M VII "chin, caznă, muncă multă": Da-i *mućenie* multă cu cânip-asta.

MUCIGĂIȚA s. f. art. To VII [fig.] "porecla unei femei leneșe".

MUGUL s. m. art. V VIII "mugurul".

MUHÓR s. Gi VIIIb "mohor".

MUJDÁR s. 1° AJ Va "mujdei": *Mujdár* de ai. 2° var. *mujdér* s. n. St VIIb "usturoi".

MUJDÉR v. *mujdár* 2°.

MULT 1° adv. B VIIb "foarte": *Mult* frumos tare. 2° *mai* ~ loc. adv. BA VIa, C VIII, M VII, Pl VIII, St VIII "în plus, în afară de": Îi pe veci acela, *mai mult* n-ai de lucru cu el St VIII. Pe nime nu știu *mai mult* M VII. 3° adj. f. *múltă* To VII "numeroasă": Partia [=partidul] îi *múltă*.

MULȚĂMÉSC vb. ind. prez. 1 sg. T V "mulțumesc".

ind. prez. 1 sg. *mulțám* BA VIIa, VIa; conj. prez. 3 sg. *să mulțámească* T VI.

var. **mănțámím** vb. ind. prez. 1 pl. Nf VI, ind. impf. 1 pl. *mănțámeám* M VII; part. f. *mănțámítă* Gi VIIb.

MULȚÍRE s. f. T VIII "înmulțire".

MULȚÍT, *a* ~ vb. ind. pf. c. 3 sg. B VI, T VIII "ai înmulțit".

MUNCÍTĂ vb. part. f. Gi VIIa, H VIIc "chinuită": Eu de mititic-am fost chinuită, nu numai chinuită, da *muncítă*, știi, de-acasă; noi, dacă eram vo șapte și eu a șaptelea ... ca un buboi în ceafă eram Gi VIIa.

refl. ind. impf. 1 pl. *ne munceám* To VII; conj. prez. 2 sg. *să te muncești* To VII.

MUNTEÁN adj. U VIII [despre vânt]
"care bate de la munte; rece".

MUNȚUIE vb. ind. prez. 3 sg. Cr VIII,
N v "termină, mântuie".

ind. pf. c. 1 pl. *am muntuít* Gi v; refl.
ind. prez. 3 sg. *se muntuie* N VII, V, pf. c.
3 sg. *s-a muntuít* Gi v, N VIII.

MUR¹ s. m. AJ VIII, VI, BA VIa, St V, III
[la construcții] "brâu din piatră deasupra
fundajiei": Și punea pietre și apă [= apoi] pă
piatră punea *múru*-acela AJ VIII.

MUR² adj. Nf v [referitor la culori]
"maroniu, cafeniu".

MURÁI vb. 1° ind. impf. 3 sg. B VIIa
"topeai cănepa". 2° sup. *la murát* Nf IIIb "la
saramurat (carnea)".

1° ind. impf. 3 sg. *murá* B VIIb, Gh v,
pf. c. 1 sg. *am murát* C VII; refl. ind. impf.
3 sg. *se murá* V VII.

MURÁTÚRÁ s. f. 1° Nf v, IIIb "apă
sărată și condimentată folosită la
conservarea cărnii". 2° V VIII "topilă".

MURUIT, *a ~* vb. ind. 1° pf. c. 3 sg.
BA VIa "a tencuit". 2° impf. 3 sg. Gh VII [fig.]
"măzgălea, murdărea".

2° ind. impf. 3 sg. *muruiá* Gh VII; refl.
ind. impf. 3 pl. *se muruiá* T v.

MURUNȚELE v. *mănuțel*.

MÚSAI adv. BA VIa, St VIIa, b. *la ~*
loc. adv. PI VIIa "neapărat, negreșit": Să
văpsea neagră [lâna] ... da nu, nu tare
neagră, cum trebă, da ... no, așa *la músaí* și
ai țásut PI VIIa.

MUSCÁLI s. m. pl. BA VIIb "ruși".

MÚSCÁ s. f. 1° N VIII "albină". 2°
U VIIIb "pată neagră pe dinții de jos ai calului
(tânăr) care indică vârsta acestuia": Calu,
dacă are cinci ani la șase, el are *múscá*,
dinții de jos e negri toți. Între dânșii, pe
mijlocu dinților, de-acuma ea s-a șters,
dacă începe să se șteargă, de-acuma are la
opt ani, la nouă.

MUST s. n. Gh VII "măzgă (la
copac)".

MUSTÁȚÁ s. f. V VIII [fig.] "cârcel la
vița de vie".

MUTÁT, *a ~* vb. ind. pf. c. 3 sg. în
expr. (*mí*)-*a ~ cuvântul* PI VIII "a răstălmăcit,
a interpretat, a replicat".

MUȚEȘTE adv. I VII "mutește".

MUZÉI s. n. To II, V VIII "muzeu".

NACEÁLISTVA [*načál/stva*] s. f.
colect. art. Gh v "persoanele de la
conducere; conducerea".

NACEÁLNIC s. m. BA VIIb, Cr v,
PI VIIb, T VIII, pl. *naceálnici* N VIII, To VII "șef,
conducător": Mă-ta-i *načálnic*, mă-ta-i sus
Cr v.

NÁFURÁ s. f. Pr v "anafură".

NÁIER s. B III "muzicuță".

NALANGÁTE v. *nalangáte*.

NALANGÁTE s. f. pl. Cr, v, U VIIb
"gogoși din aluat subțire": *Nalangátele* le pui
cu lingura și se primesc rotunde.

var. *nalangáte* s. f. pl. Gi VIIa.

NALÓG s. n. Gi VIIIb "impozit":
[Tătarii] n-aveau de unde strânge ...
nałóhurí, n-avea de unde strânge bucate
H VIIIb. Ne-o pus *nałóh* de doamne ferește
H VIIIb.

var. *nałóh* s. n. H VIIIb, VIII, pl.
nałóhuri H VIIIb.

NALÓH v. *nalóg*.

NALT v. *ínánt*.

NANT v. *ínánt*.

NÁNTE adv. N VIII "înainte, mai
demult".

NAPÓI v. *ínapói* 3°.

NAPÓIE v. *ínapói* 4°.

NAPRIMÉR adv. HV, M VII "de
exemplu".

NAPRIMÉRNO v. *primérno*.

NARANGÍU adj. B VIIIb, VIb
"portocaliu".

NARCOMÁNII s. m. pl. art. H VIIc
"persoanele care consumă narcotice;
toxicomanii".

NARCÓZ s. n. Nf IIIb "anestezie".

NARÓD s. n. 1° colect. C VI, Gh v,
H VIII "populație, lume": Predsedateli
colhoza o grămădit *narłódu* și i-o dus la
sobranie, la colhoz Gh v. *Năróđá* era multă
la câmp Nf VI. 2° var. pl. art. H VIII, M VII
"oamenii, localnicii": Să duc *norqádele*
acolo [la biserică] M VII. Se grămădesc [la
nuntă] patru sute de *nărqáde* H VIIa.
Năródurile o duc bine H VIII.

var. *năróđ* s. n. 1° M VII, VIb, pl. art.
năródurile 2° H VIII; *năróđá* s. f. 1° Nf VI, pl.
năróáde 2° H VIIa; *noróádele* s. n. art. 2°
M VII.

NASÓS s. T VIII, VI "pomă
aspiratoare": Am *nasós* că bate pân-la
cincizeci de metri și cu apă, am o căldare
de apă lângă mine, repede cu *nasós* și
îndată îl incurc [roiul] și să prinde de pom
VIII.

NASTÍL v. *nastilá*.

NASTILĂ s. f. BA Vla "drum amenajat pe terenurile înghețate din Siberia".

var. **nastil** s. n. BA VI.

NĂȘELE v. **nănășă** 2°.

NAVÉRNO adv. H VIIIa "probabil": *Navérno* tare demult [e] biserica aceea, are o sută cincizeci de ani.

NAZVANIA (3 sil.) s. f. art. N VI "denumirea".

NĂBUIĂ vb. ind. impf. 3 sg. BA VIIIb "se repezea; năvălea".

NĂCĂZ s. n. BA Vla, I VII, Pl VIIa, b, St VIIb, pl. *năcăzuri* I VII "suferință, chin, necaz".

NĂCĂJEȘTE vb. 1° ind. prez. 3 sg. H VIIc "se chinuiește, se necăjește": Și *năcăjăște* cu dânsa [= vaca]. 2° part. f. Pr VIIa "neîngrijită, jalnică": Să vorbească ei cu mine și eu să ieu stupăria [colhozului] câte-avea ei acolo, da *năcăjite* era, un stup avea trei ramuri T VIII.

part. *năcăjit* 1° Pr VIIIa, pl. *năcăjiți* 2° Pr VIIa, f. *năcăjite* 2° Pr VIIa, pl. *năcăjite* 2° T VIII.

NĂCLĂD s. n. BA VIIIb "grămadă, stivă de lemne".

NĂCRİM vb. ind. prez. 1 pl. VH VII "acrim".

NĂDUȘEASCĂ, *să* ~ vb. tranz. conj. prez. 3 sg. T VII "să sufoce, să asfixieze": O mai cazut și podu pe noi, era *să ne nădușească* pe toți.

NĂMEĂ [*năré*] vb. ind. impf. 3 pl. Gh VII, Nf VII "tocmeau, angajau": *Năré* băieții muzică și făcea acolo tanțuri Gh VII. Ciobanul era *nărît* acolo pe loc ... și păștea oile H VIII.

part. *nămit* H VIII; refl. ind. prez. 1 pl. *ne nămim* N VI, impf. 3 pl. *se nămeau* N VI.

NĂNĂȘĂ s. f. 1° C Va, H VIIIa, VIIa, M VII, T V, pl. *nănășe* AJ III, *nănăși* St III "nașă". 2° var. **nășele** s. f. pl. art. Cr VII [la nuntă] "invitatile din partea nașilor": De la nași luau toate *nășele*, nașii tot la fel rămăneau acasă.

NĂNĂȘICA s. f. M VII dim. de la nășă.

NĂNĂȘUL s. m. art. C Va, H VIII, Pr III, T V, pl. *nănășii* AJ VIIa, b, B VIIb "nașul".

NĂNTOI adj. Gi VIIIa, Nf VII augm. de la nant.

NĂPOSTÍ v. **năpustí**.

NĂPOȘTÍ v. **năpustí**.

NĂPRĂVLÍT, *a* ~ vb. tranz. ind. pf. c. 3 pl. U VIIIb "a îndreptat": De-acolo ne-a luat și ne-a mânăat la front, ne-o *năprăvlít* la Polșa.

NĂPUSTÍ vb. 1° a ~ inf. AJ VIIb "a lăsa liber, a elibera": Ș-apoi l-o *năpustít* [fata pădurii] ș-o venit acasă [moșul] AJ VIIa. 2° ind. pf. c. 2 sg. Pl VIIa "ai turnat, ai pus": *Ai năpustít* în uncrop [cenușa] Pl VIIa. Și toci un ou, două și un pic de apă *năpoști* ș-o frământa AJ Va. 3° var. vb. ind. prez. 3 sg. Pl VIIa "scoate, degajă": [Cerga] se bate și *năpoaste* păr, da dacă ea nu *năpoaste* se mai piaptână.

ind. pf. c. 1 sg. *am năpustít* 1° BA VIIIb, St VIII, 2 sg. *ai năpustít* 2° Pl VIIa, 3 sg. *a năpustít* 1° AJ VIIIa, B VIIIb, Vla, Pl VIIa; refl. ind. pf. c. 3 sg. *s-a năpustít* 1° Pl VIIa.

var. **a năpoști** vb. inf. 1° AJ VIIa, b, VI, Pl VIIb, ind. prez. 3 sg. *năpoaste* 3° Pl VIIa, St VIII; **a năpoști** vb. inf. AJ VIIa, b, Pl VIIb; ind. prez. 2 sg. *năpoști* AJ Va, Pl VIIa.

NĂRÓD v. **naród** 1°.

NĂRÓDĂ v. **naród** 1°.

NĂRUIE vb. ind. prez. 3 sg. V VIII [despre plug] "acoperă (boabele) întorcând brazda".

ind. impf. 3 sg. *năruie* Gh VII.

NĂSĂDEAI vb. ind. impf. 2 sg. U VIIIb "așezai snopii pe arie pentru a treiera cu vitele".

NĂSĂLE s. f. Tr VIII "năsălie".

NĂSÍP s. n. I VII, U VIIb "nisip".

var. **nesip** s. n. V VIII.

NĂSÍPÍM [*năskím*] vb. ind. prez. 1 pl. Pr VI "mușuroim porumbul".

part. *năsipít* [*năskít*] B VIIIa.

NĂTRÉJ v. **notréj**.

NĂURÉLUL s. m. art. Cr V dim. de la *năur* ("nor").

NEÁCĂ vb. refl. ind. 1° *se* ~ prez. 3 pl. VH VII "se înecă cu mâncare": Când vin pe la noi [cuscrii] pe oștețe, apăi numa *să neacă* [mâncând]. 2° pf. c. 3 sg. *s-a necát* Gh v, Gi v, Pr VI, To VII, Tr la "a murit prin sufocare în apă; s-a înecat".

NEÁGRĂ adj. f. în *vinerea* ~ Pr V "vinerea mare, zi de post".

NEÁLCOȘ (2 sil.) adj. St v "frumos, arătos".

NEAPĂRÁT adv. M VII "indiscutabil": Moldovancă *neapărát* [sunt].

NEAȘEZĂT adj. Pl VIIb
"necăsătorit".

NEATĂ v. *dumătă*.

NEAVĂSTA v. *nevăsta*.

NEBŪNE adj. f. pl. AJ III [despre
ciuperci] "necomestibile".

NECĂRIA v. *nicăiurea*.

NECURĂȚENIE s. f. Pl VIIb "ființă
necurată; vrăjitoare": [A venit] *necurățeniia*
aceea de bosorcaie [...] A venit *necurățeniia*
ș-o strigat la fereastră și nu-i slobod să
răspunzi.

NEDELEA s. f. art., gen. *nedelii*
H VIIIa "săptămâna": Înaintea *nedelii*
measopostnăi ... în toată săptămâta [...] *slujbă*
se face la biserică.

NEGÉI s. m. pl. N VII "negi".

var. *nîngéi* s. m. pl. N VII.

NEGOĂȚĂ, *se* ~ vb. refl. ind. prez.
3 sg. T V "se tocmește, se târguie": Mirele
cumpără zestrea și o țără *să negoăță*.

NEGRĂMOTA adj. f. Pl VIIb
"analfabetă".

NEGRIU adj. Tr V "negricios".

NEGRÓS adj. AJ II "negricios".

NEGUȚĂTOR s. m. AJ VIII
"negustor".

NELEGĂT adj. H VIIId [la nuntă]
"care nu a primit în dar un prosop sau un alt
obiect (cu care este l e g a t în diagonală
peste piept)".

NEMEȘIE s. f. AJ VIII "calitatea de
nemeș".

NEMÍC v. *nemică*.

NEMICĂ pron. negat. AJ VIIb, C VII,
Pl VIIb "nimic".

var. *nemic* pron. negat. Pr VIIIb,
St VIIb, V, VH VII; *nimică* [*nîmîcă*] pron.
negat. U VIIa, V VII; *ninică* pron. negat.
V VII; *mic* [*hîc*] pron. negat. B VIIIc, Cr VII,
Gh VIII, Gi V, H VIIIa, VIIc, V, Ia, N VIII, Nf VI,
V, Pr VIIIa, b, U VI, V; *mîcă* [*hîcă*] pron. negat.
BA VIa, C VII, VI, Gh VII, Gi VIIa, H VIIIa, N VII,
VI, V, Pr VIIIb, VIIa, T V, To VII, Tr VII, U VIIa,
V VIII, VII, VH VII; *mîca* [*hîca*] pron. negat.
C VII, Cr VII, I, Gi VIIa, V, Pr VIIIb, VIIa, U VIIIb,
VIIa, b, V.

NÉNE s. m. AJ VIIb, Pl VIIb "tată":
Amu du-te acasă la mama-ți și la *nénî-ți*
AJ VIIb.

NEPLĂCŪTE adj. f. pl. Pl VIIa "urâte,
neaspectuoase": Erai și frumoase [uzoare]
și erai și *neplăcūte*.

NEPOĂTĂ s. f. Gi V "fină în raport
cu nașa da botez".

NESÍP v. *năsíp*.

NEȘCĂT pron. nehot. C Va "câtva,
puțin".

var. *niscăt* pron. nehot. Nf IIIa.

NEȘTIŪTĂ adj. f. BA VIa
"neștiutoare".

NETEZEĂSCĂ, *să* ~ vb. conj. prez.
3 sg. Cr I "să mângâie": S-a-ntâlmit cu
cățelușca, a vrut s-o *nitizească*, dar ea a
început să latre.

NEVĂSTA s. f. art. 1° H VIIId,
Pl VIIb, Pr VIIa, b, To VII, VH VII "nora". 2°
To VII, Tr VII, pl. *nevêste* Pr VIIIa "femeie
căsătorită în raport cu sătenii".

var. 1° *neavăsta* s. f. art. M VII, N V.

NEVĂTĂMĂTE adj. f. pl. Cr V
[despre fructe] "nepătate, nelovite,
neatinse".

NEVESTEĂ s. f. art. *nevesteăua*
St V "nevăstuică".

NEVEDÍM vb. ind. prez. 1 pl. U VIIb
"urzim": Firele toarse, pi-urmă *nividím* pe
gard [...] mergeai de vo șase-sapte ori ...
scotea jghiujă.

impf. 3 sg. *nevedeă*, 3 pl. *nevedeău*,
pf. c. 3 sg. *avevedít* U VIIb.

NEVOIȚI adj. pl. U VIIa "nevoiași,
sărmani": [Pomana] să dă unor tineri care-s
mai *nevoiți*.

NI interj. AJ VIII, VIIa, b, VI, V,
BA VIIIc, Pl VIII, VIIa, b, St VIII, VIIa, b, V, T V
"uite, iată".

NIÂNIE (2 sil.) s. f. Gh V, N V, art.
niânia Gh V, To VII "apelativ pentru o soră
mai mare": Eu îi ziceam [surorii] *hăhá*, că-i
mai mare Gh V.

NÍCA v. *nicul* 1°.

NICĂIERE v. *nicăiurea*.

NICĂIUREA adv. Gh VII, H VIIa, V,
M VII, N VI, V VIII, VH VII "nicăieri": Nu ne-o
dus *nicăiurea* Gh VII. N-am fost *nicăiere*,
de-aicea n-am plecat *nicăiere* Gi V.

var. *nicăiere* adv. Gi V; *nicăurea*
adv.; *nicăure* adv. N VII; *nicăúra* adv. H V;
nicăria adv. AJ VII; *necăria* adv. AJ VIII;
nicări adv. AJ VIIa, BA VIa, Pl VIII, VIIb,
St VIIa, b.

NICĂRI v. *nicăiurea*.

NICĂRIA v. *nicăiurea*.

NICĂÚRA v. *nicăiurea*.

NICĂÚRE v. *nicăiurea*.

NICĂÚREA v. *nicăiurea*.

NÍCE v. *nici* 1°.

NÍCI 1° adv. St VIIb "nici". 2° conjuncț. AJ VIII, VIIa, b, BA VIIb, PI VIII, VIIb "nici".

var. 1° **níce** adv. Nf v.

NICICACÚM adv. Gh VII, H VIIb "nicidecum".

NICIDECĂȚ adv. AJ VIIb "nicidecum".

NICOREȚE s. f. pl. Nf IIIb "nume al unor soiuri de ciuperci".

NÍCUL s. m. art. 1° H v "unchiul". 2° var. **níca** s. m. art. To II "bunicul".

NIJNÍOCĂ (3 sil.) s. f. BA VIa "drum special amenajat pe terenurile înghețate din Siberia".

NÍME pron. negat. AJ VIII, VIIb, Va, II, B VIIa, b, BA VIIb, VIa, C VIII, Vb, Gh v, M VII, N VII, Nf VII, v, PI VIII, VIIa, b, St VIIb, v, T VIII, To VII, Tr VIII "nimeni": Nu dați *nimărúi* drumu H Ia.

var. **nímea** pron. negat. U VIIa; **nímerea** pron. negat. Gi VIIa, gen. *a nimărúia* Nf VIII, dat. *nimărúi* Pr VIIa, *nimărúia* H Ia, N VII, To II, *nimurúi* AJ VIIa, PI VIIb, St VIIa, v.

NÍMEA v. **níme**.

NÍMEREĂ v. **níme**.

NÍMERÍC pron. negat. dim. de la *n í m e r e a* Cr VII: "Dacă n-aveai pă *nimeríc*, pă *nimeríc*, de-acuma, la trei-patru zile, să scoală [lăuza].

NÍMÍCĂ v. **nemică**.

NÍMÍCÍTĂ adj. f. BA VIIIb "zdrobită, rănită".

NÍNCA v. **iága**.

NINGEI v. **negéi**.

NISCĂȚ v. **neșcăt**.

NÍȘCĂ s. f. St VIII "băț de mestecat urda".

NIȘTOJÍ, *oi* ~ vb. ind. viit. 1 sg. C VIII "voi ucide, voi distruge": Eu la vară l-*oi nistoji* pi ist ba[laur].

conj. prez. 3 sg. *să niștojească* C VIII.

var. **a instujít** vb. ind. pf. c. 3 sg. C VIII.

NOI num. card. în expr. *am stins* ~ PI VIIb "am descântat, stingând nouă cărbuni": l-*o stins noi* și el așa o fost de deocheat ... baba țapă cărbuni [...] și-i numără de la început de la nouă până la unu.

NOJÍȚĂ s. f. St VIII "semn de recunoaștere în urechea oii".

NÓNTRU v. **ínlóntru**.

NOROÁDELE v. **naród** 2°.

NOSÍUȘIE (4 sil.) adj. f. pl. Gh v [despre haine] "purtate".

NOTÁRĂȘUL s. m. art. AJ VIII "notarul".

NOTRÉȚ s. n. Gi VIIIb "nutreț".

var. **nătréț** s. n. U VIIIb.

NÓURI s. m. pl. Pr VIIa "noni".

NOVOSÉLIE (4 sil.) s. f. Cr VII, M VIa [la casă nouă] "sfințire, inaugurare".

var. **novoséne** s. f. Cr VII.

NOVOSÉNE v. **novosélie**.

NU interj. Cr VII, Gh VII, H VIIa, d, N VIII, Nf VII, VI, V, IIIb, U VIIa, VI, V VIII, VII "ei!".

NUCĂRI s. m. pl. Gh v "nuci".

NÚCĂ s. f. în expr. *a făcút o* ~ Tr Ib [la înot] "a stat puțin timp sub apă": *A făcút* cum s-ar spune la noi, să spune *o núcă*, așa izbucnește în apă și iese la suprafață [...] peste vreo minută.

NÚMAIFĂRDECĂȚ adv. Tr VII "numaidecăt, neapărat": Da nu te lua așa tare din scurt că *númafardecít* ca să te duci.

NÚMĂRĂ, *se* ~ vb. ind. prez. 3 sg. 1° H VIIc, v, V VII "se numește, se cheamă" Și făceai plăcinte-n strachină *să numără* H VIIc. Da dac-aveți lapte d-ista înăcrit cum ... chișleac *sí numără* lapte-năcrit H v. 2° H VIIc, To VIII "se consideră": Da amu pun niște blutculiți [= chifle] și *să numără* că o pus de multe feluri de mâncare H VIIc.

1° ind. impf. 3 sg. *se numără* V VIII, VII.

NUMĂRĂTÚRĂ s. f., pl. *numărătúri* Nf VII "jurubiță din trei fire".

NUMERÍM vb. ind. prez. 1 pl. Pr va "nimerim".

NÚMERO s. Gh v "număr": Lampă *número* opt.

NUMÍTĂ adj. f. 1° C VII, U VIIa "fixată, stabilită": Este *numită* normă ce și cum U VIIa. 2° PI VIIb "renumită, vestită": Ea era *numită* acolo c-o luat laptele.

NÚMURI s. n. pl. PI VIIb "nume".

NÚNA s. f. art. în ~ *cea máre* Tr v "nașa de cununie".

NUNIȘÓRI s. m. pl. Nf VII, IIIa "invitați ai nunului la nuntă".

NÚNTRU v. **ínlóntru**.

NÚNȚURI s. f. pl. BA VIa "nunți".

NÚNUL s. m. art. în ~ *máre* Tr v "nașul de cununie".

O¹ pron. nehot. C II, U VIIa "vreo": Înainte se dădeau [concediu de naștere] o trei săptămâni, patru-nainte de-a naște copilul U VIIa. *lei o câteva peane de la găină și le-aprinzi să ardă* C II.

O² conjuncț. AJ VIIa, b, Va, III, BA VIIb, VIa, C VII, Va, Gh VII, V, H VIIa, c, M VII, N V, PI VIIa, St VIIb, T VI, To VII, U VIIa, VH VII "ori": Miroznă o cum să cheamă aminos C VII. Poate l-o numit Dumnezeu o dracu St VIIb. Am stat trei săptămâni o cât mireasă PI VIIa.

OALĂ s. f. Cr VII, ~ *roșie* U VIIa "țigla".

OARĂ s. f. Nf v, IIIb, Tr v, Ic, pl. *oară* Nf v "oră": Fierbeam [carnea] o *oară* și jumătate, las să fie două *oară* Nf v.

OARDĂ v. *hoardă*.

OÁRE conjuncț. U VIIa "sau, ori": Îi puneau și pantofi, o rochie, *oáre* ce-i dădea acolo [nașei].

OARECÂND adv. AJ VIII, BA VIIb "cândva": Noi tare mare familie am fost *oarecând* AJ VIII.

OARECÂNDVA adv. AJ VII, BA VIa, PI VIIb "odinioară, cândva".

OARECÉ pron., *ođj*, nehot., BA V, PI VIIb "ceva": Punem *oarecé* grâu [porcului] BA v.

OARECINE pron. nehot, BA VIa "cineva".

OARECEVA pron. nehot. BA VIIIb "ceva".

var. *oareceyai* pron. nehot. BA VIIIb.

OARECEVÁI v. *oareceva*.

OARECÚM adv. 1° PI VIIb "cam, cu aproximație": Ca în februarie-așa *oarecúm*, o murit copilul. 2° în expr. (*imi*) *erá* ~ Tr v "mă simțeam incomod, (imi) venea greu": Mie *mi-erá oarecúm* ... dacă nu ne e așa obiceiul.

OAREÚNDEVA adv. St VIIb "unde": [Apa descântată] trebuia s-o țipăm *oareúndeva* PI VIIb.

var. *oareúneva* adv. PI VIIb.

OAREÚNEVA v. *oareúndeva*.

OÁSTEA s. f. colect. art. Gi v "alaiul nunții".

OAUĂ s. n. pl. H v, To VII "ouă".

OBÁČINO adv. H VIIIa "de obicei": La noi *običino* al treilea zî îi îngroapă [morții].

OBICEÁIUL s. n. art. St VIIb "obiceiul".

OBIJDUITĂ adj. f. B III "supărată": Nu-s *objiduită* pe viața mea.

OBIJÁTNAI adj. M VII "trist, jalnic": [După înmormântare] este *objíatni*, a dăuza și nouă zile, și șase săptămâni și anu așa.

OBIVNÁIE v. *odbivnâie*.

OBLASTI s. H VIIIb, PI VIIb "regiune, unitate administrativ-teritorială".

OBOR s. n. Cr VII, V, Gi VIIIb, VIIa "curte": Mătură de asta de *obór*, de ogradă, care se mătură-n ogradă Cr v.

OBÓRČÁ v. *ubórcá* 1°.

OBORÓG s. n. AJ VIII, VI "adăpost construit din patru stâlpi, dispuși în patru colțuri, pe care este așezat un acoperiș reglabil, pentru păstrarea fânului; șopron".

ÓBRAZ s. n. C VIII "mod".

OBŠCIM adv. To VII "în general".

ÓCÁ s. f. B VIIIc, T V, pl. *ocá* T V, *óche* I III "oca": La un burcan de trei *ócá*, pun o lingură de oțăt T v. Din patru *úóke* [de lapte] ieșe un kilogram de unt I III.

ÓCÁRÁ vb. ind. prez. 3 sg. AJ Va "ocărăște".

ind. impf. 3 sg. *ocără* AJ VIIIb.

var. a *acărát* vb. ind. pf. c. 3 sg. I IIb.

ÓCEREDI (3 sil.) 1° s. f. Nf VIII, VI, To VIII "rând, coadă": Ședeai la *óceredi* Nf VI. 2° var. *óceri* s. pl. H VIIa [la stână] "termene, date de ridicare a brânzei de către stăpânii oilor": Ți-i lua de-amu atâta *óceri*.

ÓCERI v. *óceredi* 2°.

OCHITA s. f. art. T Ia "numele unui joc de copii: partenerii se întesc (ochesc) între ei cu o minge".

OCHIURICÁ s. f. H VIIa "tifon".

OCÓL s. n. 1° AJ VIIIb, H VIII, PI VIIb "curte": La mine singur a venit din *ocolu* [lupul] și-o mâncat c-aveam *ocolu* rău H VIII. 2° H VIIc, Pr VIIIa, To VIII, V VIII, pl. *ocoále* To VIII "loc îngrădit pentru oi". 3° *de* ~ loc. adv. BA VIIIb "(de jur) împrejur".

OCOLÓTÁ s. f. N VI "împletitură din snopi de stof la vârful casei".

ÓCONI s. m. pl. C II "specie de pește; biban".

ÓCOROC s. N V "jambon".

OCTÓMBER s. m. St VIII "octombrie".

ODAIE s. f., pl. *odái* H VIIc "colibă la stână".

ODBIVNÁIE s. n. pl. T V "preparat din carne bătută și prăjită; șnițele".

var. *obivnâie* s. n. pl. Nf v.

ODEÁLÁ v. *vodeálá*.

ODEJDE s. f. pl. H VIIc "veșminte; haine": Lâna numa de laturi ... *odějdi* nu era.

var. **odjoja** (3 sil.) s. f. colect. N VI.

ODINEȘTE v. **hodineám** 2°.

ODIOJA v. **odějde**.

OGHEAL v. **ogheálă** 1°.

OGHEÁLĂ s. f. 1° C Va, I III, To VII, pl. *ogheále* VH VII "plapumă": Șurubim borcanu ... și punem jos într-o *og'álă* de vată C Va. 2° To VII "cergă pentru acoperit fânul".

var. 1° **ogheal** s. n. C Va, pl. *ogheáluri* C Va, Pr III, T III, VH VII, *ogheále* VH VII.

OGLINDĂ v. **carpoglindă**.

OIȚI s. f. pl. Pr VIIa "oițe".

OGRADĂ s. f. Cr V, M VII, Nf VI, Pr Va, U VIIa "curte".

OHONIC v. **ohótnic**.

OHÓTNIC s. m. AJ VIII "vânător":

Cu toate că am fost *ohótnic*, ș-am îmblat cu ... arma, da n-am văzut [omul nopții].

var. **ohónic** s. m. Gh VIII.

OHRANIC s. m. Gh V "paznic".

OIEȘI s. m. pl. BA VIIIb "oieri".

OLECÚȚ v. **olecúță**.

OLECÚȚĂ adv. C Va, b, I VII, Nf V, IIIa, dim. de la *oleacă* 1°.

var. **olecúț** adv. Nf VII, VI.

OLECUTICĂ adv. 1° Cr VII, Pr VI, VH VII dim. de la o l e c u ț ă . 2° ~ de loc. adj. Cr VII "mic(ă)": leșea *olecutică* de flacăra-n pod.

OLÉRIE (2 sil.) s. f. Cr VIII, VII, pl. *olérii* Cr VII "ciulin": Tot *olérie* și românește-i spune, ghimpoasă și face p-ormă un fel de cornuți tot ghimpoși VII. *Olérie* [...] pă oi s-agăță tare VIII.

OLINI s. m. pl. To VII "reni, cerbi".

OLICICĂ v. **olișcă**.

OLIȘCĂ s. f. Pr VIIa "lână fină de cumpărat (folosită la țesutul catrințelor)".

var. **olícică** (2 sil.) s. f. B VIIa.

OLOÁBE s. f. pl. U VIIIb "fiecare dintre cele două prăjini prinse de crucea căruței, a trăsorii, între care se înhamă calul; hulube".

OLOI s. n. AJ Va, b, BA VIIIb, C Va, b, I, Cr V, II, Gh VII, Gi V, H VIIIa, VIIa, c, V, M Vb, N VII, VI, Nf V, IIIb, Ib, PI VIIa, b, Pr VIIa, V, St VIII, III, VH VII "ulei".

var. **ulói** s. n. AJ Va.

OLÓINITĂ (4 sil.) s. f. H V, Tr VII "teasc pentru fabricarea o l o i u l u i".

OLTUIA vb. ind. impf. 3 sg. Gi VIIa "altoia".

part. m. pl. *oltoiji* Cr V.

var. **ultuiá** vb. ind. impf. 3 sg.; **hultuiá** vb. ind. impf. 3 sg. Gi VIIa.

OMĂRĂT, a ~ vb. ind. pf. c. 3 sg. Pr VIIb "a omorât".

OMENIE s. f., în expr. *în* ~ AJ VIIIb "în pețit": M-oi duce *în omenie*.

OMUL, ~ *nóptii* s. compus St VIIIb "ființă imaginară; personaj fantastic".

OPĂRCĂ s. f. Cr V, H VIIa, N V, To VII, VH VII "plămădeală (la pâine)": Punem fânină, opărim și e *opărcă*, începe-a dospi o dată, o bătem, a dăura, a triura, șanti mojno plămădim H VIIa.

OPÁSNO adv. H VIII "periculos": Supt un pom tare-i *opásno* și nu șad când tună.

OPĂRE v. **opărește**.

OPĂREȘTE vb. refl. 1° se ~ ind. prez. 3 sg. St III [despre lapte, în opoziție cu mâncărurile] "se fierbe". 2° conj. prez. 3 sg. ~~să se opărească~~ St V [despre cănepa pusă în glugă] "să se încingă".

var. 1° **ópăre** vb. ind. prez. 3 sg. AJ Va, b.

ÓPUSC v. **ótpusc**.

ORĂ s. f. Cr VII, Gi VIIa, V "horă".

ORFÂNCA s. f. PI Va "orfană".

ORICE (3 sil.) pron. nehot AJ Vb, III, PI VIIa, b "ceva": Să nu pățim *oríce* AJ III.

ORICEVA pron. adj. nehot. AJ VIII, VIIb, Va, PI VIIb "câtjiva": Sânt *oríceva* români AJ VIII. Când îți piere *oríceva* de la casă, cât de bănuit îi St V.

var. **oricevá** pron. nehot. St VIIIb.

ORICUMVĂ adv. BA VIb "oarecum".

ORICEVĂ v. **oríceva**.

OSĂNDĂ s. f. Tr VII "chin, suferință, caznă": Unu mitel [copil] ... când am venit din vacuare mi-o murit acela da ... de *osîndă* cre[d] că: îl lepădam și ne duceam să strângem spice ca să dăm *postavcă*, vrazică să plătim pe pomânt.

OSĂNDIȚI adj. m. pl. Tr VII "chinuți": Și cu spinarea așa-ia [căram], *osîndiț* mai în scurt.

OSÉBI, *de* ~ loc. adv. N V "separat": Nunta-i de *șosăg*: mirele acasă [la el], mireasa acasă [la ea].

OSIÓL (2 sil.) s. m. Nf IIa "măgar".

OSPĂDARĂ v. **hospodără**.

OSPĂȚ s. n. 1° AJ VIIa, b, BA VIIa, b, T V, III, St V "petrecere a doua sau a treia zi după nuntă". 2° pl. *ospéfe* în expr. *pe* ~ AJ Va, b, H VIIIa, VIIa, T V, VH VII "în vizită": Să duce *pă ospéfe* copiii la părinți H VIIa. Ei

[cuscării] când vin la noi *pi Țospéja*, apă numa să neacă [mâncând] că nu facem noi mâncarea ceea care-o fac ei VH VII.

var. **uspéj** s. n. 1° St V, 2° T V.

OSTA PĂTRAS, *de-a* ~ loc. subst.

BA VIa "numele unui joc de copii".

OSTRÓCICA (3 sil.) s. f. art. H VIIIb "amânare": Studenții foloseau atunci de *ostrócica*, așa numit rusește, de o amânare la armată.

OȘCOALĂ s. f. PI VIIb "școală".

OȘIBCĂ s. f. N VI "greșeală".

OTCENAȘ s. M VII "rugăciune (Tatăl Nostru)": Întâi fac *ocinăș* [la pomană], școală o fumeie și zice *ocinăș*, toți ne sculăm și facem cruce ș-apoi blocovesc pi iștea [invitații], ș-apoi merge omu cu rachiu ...

OTCIÓC s. n. C II "cârlig": Pui *pi-otóc* [râma] și prinzi peaște.

ÓTCUȘ v. **ótpusc**.

OTDELNO adv. C VI, M VIa "separat": *Otélno* l-am plătit [lemnul pentru casă] M VIa.

var. **otélno** adv. M VIa.

ÓTE v. **úte**.

ÓTELNO v. **otdelno**.

ÓTPUSC s. n. N V, V VIII "concediu": Era acasă vara de la-nvățătură, era ca și-n *ótcus* PI VIIb.

var. **ópusc** s. n. Pr VIIIa; **ótcus** s. n. PI VIIb.

OTRĂSLÉSC vb. ind. prez. H VIIIb [despre copaci] "dau mlădițe, lăstari; lăstăresc": *Otrăslésc* așa oleacă, prind a-nverzi [copacii].

OTRĂVÍM vb. ind. prez. 1 pl. Nf VI "tratăm sămânța cu piatră vânăță".

PAÁR s. n. Gi VIIIb, I V "pahar".

PAC s. n. B VIIb, Nf VII "pachet": un *poc* cu dulciuri T III.

var. **poc** s. n. T III.

PACEÁ s. f. U V "mâncare pregătită din cap și din picioare de pasăre cu sos de usturoi".

var. **păceá** s. f. Gi V, III.

PÁCICĂ (2 sil.) s. f. 1° N V "pachețel". 2° var. **páscă** s. f. BA VIIIb "legătură din șase bușteni, făcută pentru transport".

PADNÓS s. n. T V, Tr V "tavă (pentru servit la masă)".

PADÚȘTI s. f. Cr VII "perme mici": Îi puneau [pe miri] pe scaune și cu perme, cu

padúști, îi puneau pe moale, nu-i puneau așa pe scaunul curat.

PAHOÁNE s. f., pl. *pahóni* I VIII "irod, persoană în costum de epocă care joacă drama religioasă Vicleim".

PAHÓDA s. f. art. Nf VI "vremea, timpul".

PAIÓC (2 sil.) s. n. 1° N VII "rație, tain, porție". 2° PI VIIa "parte de pământ (revenită dintr-o moștenire)": Aici eu am avut loc mare, noi, știi, de-a mumii *paiócu* o fost, știi, parte de-a mamei PI VIIa. Da io n-am imaș ... da vreau a ține oi ... la dumneata am cumpărat ... o bucată de pământ, la altu ... aceea să chema *păic* C VIII.

var. 2° **păici** s. f. pl. C VIII.

PAIȘTILE (3 sil.) s. f. pl. art. Gh V "numele sărbătorii care se ține a doua zi de Rusalii".

PAJÁLUISTA (4 sil.) interj. H VIIIb "poftim".

PALÁSURI s. n. pl. AJ Va "mochete": [Fata de măritat] covor trebuie să aibă, da o țoală pă jos, la noi acuma ... cârpe, feși de-astea de cârpe și punem, nu numaidecât *paláturi* Gi V.

var. **palát** s. n., pl. *paláturi* Gi V.

PALÁT v. **palásuri**.

PALÁTCA s. f., pl. *palátce* U VIIIb "cort, adăpost": *Palátca* făcută și-n fân ca porcu durmeai.

PÁLCĂ s. f. N V "băț, nuia": Da ea [soacra] cu un băț mare [...] «întâi mneatale-ți dău o *pálcă*, șanti lui două».

PALIPĂ s. f. Gi II "polip".

PALISÓS s. n. U VII "aspirator".

PALITÓU (2 sil.) s. n. To VII "palton"

PÁLOCICĂ (3 sil.) s. f. În ~ *de drójdie* VH VII "baton de drojdie".

PÁLUCICA, ~ *druceálucica* s. compus T III "numele unui joc de copii de grup, cu bețe așezate în grămezi, pe care partenerii le lovesc cu piciorul pentru a le face să sară".

PAMBÚC s. Gi VIIIa "trestie (de mare) cu tulpina groasă, folosită la confecționarea undiței": Coadă de undiță de asta de cumpărat, de *pambúc*.

PAMIATUL (3 sil.) s. art. V VIII "memoria".

PAMPÚȘTE s. f. pl. Pr Vb "un fel de gogoși".

PÁNCOVE s. f. pl. AJ Va, b, PI VIIb, St III "gogoși".

PAPRÍCĂ s. f. 1° I v "boia de ardei". 2° var. St III "ardei gras".

var. 1° **paprigă** s. f. AJ Va, b, III;

poprică s. f. BA V, Nf v, pl. *poprici* AJ Va; 2° **poprigă** s. f., pl. *poprici* St III.

PAPRIGĂ v. **paprică** 1°.

PAPRIVÓC s. Nf IIb "fir (de material plastic) la undiță".

PAPȘOI v. **păpuși** 1°.

PAPŪCI s. m. pl. AJ VIIa, Pl VIIa "pantofi"; ~ *de feștilă* To VII "cipici de câneapă".

PÁRA, ~ *focului* s. compus To VII "numele unei specii de flori, gălbenea".

PARÁ s. f. Cr v [la ou] "bănuț".

PARAHÓD s. n. H VIIa, pl. *parahoáde* H v "vapor".

PARALIZUIT, a ~ vb. tranz. ind. pf. c. 3 sg. Gh v [despre o forță supraomenească] "a paralizat".

PARAVÓZ s. n. V VII "locomotivă cu aburi".

PARDOSÉSC vb. ind. prez. 1 sg. T VIII "căptușesc pereții stupului contra frigului".

PARNÍCE s. n. pl. Tr VII "sere": Am adus cu spinarea sticle de la *parniși*, că nu era sticlă, nu era nică.

PARPALÁC s. n. H VIIa, To VII "turtă coaptă în gura cuptorului (pentru copii), înainte de a fi gata pâinea".

PARPÁLÁCÉL s. n. To VII dim. de la *parpalac*.

PARTALUIÁM vb. ind. impf. 1 pl. Nf v "împărțeam, tăiam în bucăți, tranșam (porcul)".

PÁRTE s. f. 1° Pr III "ursit": Pe cine l-am visat, nu mi-a fost acela *părtea*. 2° pl. *părte* VH VII "categoria, sorturi": Am două *părte* de pui: am o *părte* ... de-amu ... o săptămână ... da o *părte*-s mititei.

PÁRTIA (2 sil.) s. f. art. To VII "partidul".

PASÁTČĂ v. **posádcă**.

PASTARÓNE adv. Nf v "din afară, din exterior".

PASŪDÁ s. f. colect. Cr VIII, VII, Tr v "veselă": Fiecare femeie aduce ceva [la cumetrie] tot din ... din ceaușe, ceva așa de *pásúdă* Gi*.

var. **pásúdă** s. f. Gi*; **posúdă** s. f. Cr VII, N VI, Tr v, pl. *posúde* Cr VII.

PASTÁRE s. f. M VII "păstaie de fasole verde".

PAȘ s. m. I "pas".

PÁȘČÁ v. **pápică** 2°.

PAȘTÉT s. n. B III, BA V, I v, Pr vb, T v "pateu (de ficat)".

var. **paštétá** s. f. B III.

PAȘTÉTÁ v. **paštét**.

PATÉLCĂ s. f. pl. *pátélce* C vb "formă în care se pune pâinea".

PATRUZÁ, a ~ num. adv. U VIII "a patra zi".

PĀĀRÉL s. n. Cr VII dim. de la p a á r : O iertau cum i-obiceiu la noi, cu *pāāriélu* și-i da bani miresei.

var. **pārél** s. n., pl. *pāréle* Cr VII.

PĀCĀTÓS adj., pl. *pācātōsi* Pr VIIa [despre copil] "lipsit de putere, slab".

PĀCEÁ v. **paceá**.

PĀCEÁNUL v. **pātuceán**.

PĀCOSTEÁLÁ s. f. B VIIIb "staniol".

PĀCURÁR s. m. Pl VIII, St v, pl. *pācurári* St v "cioban".

PĀICI v. **paióc** 2°.

PĀLÁN s. n. BA II "gard de scânduri".

var. **pālánt** s. n. BA VIIIb, pl. *pālánturi* BA VIIIb, VIa.

PĀLÁNCĂ s. f. Nf vb "gard de scânduri".

PĀLÁNT v. **pālán**.

PĀLÁTÉNTE s. n. pl. N v "prosoape".

PĀLÉSC vb. ind. prez. 1 sg. H VIIc "coc în gura cuptorului la foc slab": Trăsnețele ... cu sămânță de câneapă și-o frământă și-o *pălésc* înaintea focului [din cuptor] care usucă ...

PĀLÉȘTE vb. ind. 1° prez. 3 sg. Pr Va "lovește". 2° pf. c. 3 sg. a *pălít* Pr VI [despre un fenomen meteorologic] "a survenit": Era douăzeci și cinci de grade de ger în noiembrie, pe urmă *ho pālít* cizășpatru.

PĀLIMÁRUL s. m. art. T VI "paracliserul".

PĀLÍNCĂ s. f. AJ VIII, VIIa, b, BA VIIIb, VIa, b, Pl VIIa, b, St VIII "rachiu, țuică".

PĀLMI s. f. pl. Pl VIIa "palme".

PĀMÁNT s. n. 1° pl. *pāmánturi* Nf VI "unitate de măsură pentru suprafețe de teren agricol; lot". 2° gen. *pāmántului*, în *tálpa* ~ Cr VIII "talpa țării" Am fost de *tálpa pāmántului*. 3° var. B VIII, C VII, VI, H VIIIa, VIIa, c, d, I VIII, VII, M VII, Pr VI, To VIII, VII, Tr VII, VH VII "sol considerat sub raportul productivității, întindere, suprafață de teren agricol". 4° var. M VII, To VIII, V VII, VI "substanță, materie solidă din care este

constituită scoarța pământului": Ş-apu puneam *pomînt* de-acela și puneam pe topilă M VII.

var. **pomânt** s. n. 1° Pr VIII, 3° B VIIb, C VII, VI, H VIIIa, VIIa, c, d, I VIII, VII, M VII, Pr VI, To VIII, VII, Tr VII, VH VII; 4° M VII, To VIII, V VIII, pl. *pomânturi* 3° Pr VI.

PĂPĂRÚDĂ s. f. Gi V "ritual, a treia joi după Paști, când fete îmbrăcate în verdeață (frunze de stevie), cântă și dansează pe ulițe, invocând ploaia, și stropesc trecătorii cu apă (la rândul lor, fiind și ele stropite)".

var. **păpărúvă** s. f. Cr VII, U VIIa, b.

PĂPĂRÚVĂ v. **păpărúdá**.

PĂPȘOI v. **păpușoi** 1°.

PĂPUȘELE s. f. pl. T VIII [la casă]

"împletituri din paie la coama acoperișului".

PĂPUȘI s. 1° m. B VIIIa, c, Vla, b, C VI, Va, b, Cr V, Gh V, Nf VI, V, T VII, VI, U VIIIb, VIIa, b, V VIII "plantă de porumb". 2° m. pl. ~ *plesniți* U VIIa "floricele de porumb". 3° var. n. pl. art. Gh VII "lanurile de porumb".

var. 1° **păpșoi** s. m. M VII, Vla, N VII, V, Pr III, To VIII, VH VII, pl. art. *păpșoii* M VII, Vib, Vb, To VII, II; **papșoi** s. m. H VIIa, V, To VII, pl. art. *papșoii* To VIII; **popușoi** s. m. Gi V, I VIII, Tr VII, pl. art. *popușoii* Gi VIIIb; **popșoi** s. m. Cr V, Gi VIIIb, VIIa, Pr VIIIa, T VIII, pl. art. *popșoii* B VIII, Pr VI; 3° **popșoáiele** s. n. pl. art. Gh VII.

PĂR¹ s. m. 1° Nf VII "lână cu fir lung, folosită, de obicei, la urzeală". 2° M VII "țesătură de fabrică din lână": [La mort] lega cu pânză ... nu ca amu cu basma de *păr*.

PĂR² v. **pără**.

PĂRĂ prep. M Vb, N VIII, VI, Pr VII, Tr V "până": *Păr*-amu ne-o fost bine M Vib. Am fost *păr* în ... sub Crâm N VIII.

var. **păr** prep. H VIIc, M Vib, c, N VIII, V.

PĂRÉCHEA s. f. art. B VIIb, St VIIb, Tr VIII, pl. *părăchi* T V, Tr V "perechea".

PĂRÉL v. **păărél**.

PĂRETĂR s. n. Tr VII, pl. *păretăre* T V "țesătură le lână, mai îngustă decât covorul, cu care se împodobesc pereții casei țărănești".

PĂRETE s. m. AJ VIII, H V, Vla, pl. *păreți* I VII, St V "perete".

PĂRGĂLUIÉȘTI vb. ind. prez. 2 sg. AJ III "prăjești": Ciupercile le *părgăluiéști* în untură AJ III. Turtele tăiete, acelea-s ca și cum ar fi ... macaroane cu curechi *pîrgăluft*, cum să spune la noi, le vrei face AJ Va.

var. **părgăluft** vb. part. AJ Va.

PĂRINȚI s. m. pl. în expr. *din ~ în* - Gh V "din moși-strămoși": De când e lumea așa pun [frunze] și o apucat *dim părinț în părinț* și puie.

PĂRÚTE s. f. pl. AJ VIII "zurgălăi": Știți ce-s *părúță* ? Pe cai, acelea ce zorgotesc.

PĂRÚȚI s. m. pl. T VIII, VII dim. de la *par*.

PĂSCĂTORI s. f. pl. I VIII "locuri de păscut; pășuni".

PĂSCULIȚE s. f. pl. Gh VII dim. de la *pască*.

PĂSIÓLOC (2 sil.) s. n. N VIII "cătun".

PĂSTĂIANĂI adj. Cr VIII "permenent": Lucru *păstăjánii*, vazică lucru la vite [de] dimineață până-n seară.

PĂSTĂIANO adv. U VIIIb "permenent".

var. **postoiáno** adv. Pr VIIIa.

PĂSÚDĂ v. **pasúdá**.

PĂȘELE s. f. pl. art. H VIIa, c, d "fire de căneapă mai scurte decât fuiorul": Odată să ziceau *pășélie* mai mărunțele. *Pășelele* deoparte le torceai, da fuioarele deoparte, că aceea mai lungă era VIIIc.

PĂTĂRELE v. **pătărăni**.

PĂTĂRÉNII s. f. pl. Tr V "snoave, anecdote": Ş-apâi ei, băieții ceia care-s conocari ei știu a spune *pătărăni* frumos, aiasta tragedie dinainte se trage.

var. **pătărăle** s. f. pl. Tr V.

PĂTUCEÁN s. n. Nf V "adăpost amenajat în pădure pentru pândă". Da poarca venea ... fulgera, nu venea ... și fratele lu tata m-o suit în *pătućgánul* de la canton ... și nu mă suită în *păćán*, mă rupea poarca.

var. **păceán** s. n. Nf V.

PĂTURILE s. f. pl. art. M Vb "foile de plăcintă": [Plăcinta] o ungem cu unt, *păturile* celea.

PĂVĂLUIM v. **prăvăléști** 3°.

PĂZÉSC vb. ind. prez. 3 pl. C V "priveghează (mortul)": Stau și-l *păzásc* [mortul] bătrâni sau tineri cine sânt, stau toată noaptea și-l *păzásc*.

PĂINE s. f. 1° colect. Cr VII, V, Nf VII, VI, V VIII, VH VII "grâne, cereale": *Pîne* alb-am samanat B VIIIa. Nu dovedeau de strâns de pe deal *pângea* Tr VIII. A tale vor fi tunurile / Când vor înflori *pínile* B Vib. 2° Cr VII, T VI "grâu": La borș să pune tărățe de *pîne* Gi IIIa. La ursitori să făcea pită din

pîne adevărată curată Cr VII. 3° var. s. f. AJ VIII, Va, B VIII, C VII, Va, b, Gh V, H VIIa, V, Pr VIII, III, Tr VIII, V, VH VII "aliment preparat din făină, afănat cu drojdie și copt în cuptor".

var. **pâne** s. f. 1° B VIIIa, C VI, Va, Gi VIIIb, I r VIII 2° AJ Va, Cr VII, Gi IIIa, Pr VIIIa, T VI; 3° AJ VIII, Va, B VII b, C VII, Vā, b, H VIIa, V, Pr VIII, III, Tr VIII, V, VH VII; ~ *ălbă* 1° B VIIIa, Gi VIIa; pl. art. *pânile* 1° B VIb.

PÂNCE v. **pâncete**.

PÂNCETE s. n. AJ Va, B III, BA VIIIb, C VII, Nf II, PI VIII, Pr VIIIa, St VIIb "pânțec, abdomen": Eu n-am tare necăjit [cu copiii]; unu care-i mare [...] de *pânțe*, tot îl durea *pânțecelu* Tr VII.

var. **pântce** s. n. M Va; **pânțe** s. n. H V, Ila, St VIIb, Tr VII.

PÂNE v. **pâine** 1°, 2°, 3°.

PÂNGĂ prep. AJ VIII, VIIa, b, BA VIIIb, H V, PI VIIa, b, St VIII, V "pe lângă": Astea-s fleacuri, *pîngă* atunci cum o fost miresele AJ VIII. Să grămădea *pîngă* mine H V.

var. *pîngă* prep. H V

PÂNÎȚA s. f. art. 1° Pr VIIa dim. de la p â n e 3°. 2° Pr II "aluatul de pâine (din care se fac colaci)".

PÂNTCE v. **pâncete**.

PÂNTECĂREȘTE vb. ind. prez. 3 sg. Pr VIIIb "se îmbolnăvește de pântecare ("diaree").

PÂNZUCĂ s. f. B VIIa dim. de la *pânză*.

PÂNZURI s. f. pl. BA VIIa "pânzeturi".

PÂRGĂLUIĂSCĂ, *să* ~ vb. conj. prez. 3 sg. Gi VIIa [despre orz] "să se coacă, să dea în pârg".

PÂRGĂLUIȚ v. **pârgăluiești**.

PÂRJOL s. n. M VII "pârjoală": [La nouă zile de la înmormântare] dau ori câte un *pârjól*, ori câte-o bulculiță, orice, la casnic care-o fost la mâncare.

PÂRJOLIM vb. ind. prez. 1 pl. BA V "pârlim (porcul)".

PÂRPĂLEĂSCĂ, *să* ~ vb. conj. prez. 3 sg. Gi VIIa [despre cereale] "să se coacă, să dea în pârg".

PE prep. 1° C V, PI VIII, Pr V, St V "în": Descântă *pe* sare, *pe* ai, *pe* apă PI VIII. Cotele prăjite *pe* oloi C V. 2° BA VIIa, Gh VII, T V [local] "prin": Se duc *pe* pădure T V. [Umbilă] *pe* sate BA VIIa. *Pe* Rusie e cosinca Gh VII. 3° AJ Va, III, N VI, Pr Va

"cu": Ne lua că n-avem *pă* cine să rămânem acasă AJ III. S-o-nsurat *pe* una N VI. Scoverzi dulci îs *pă* lapte AJ Vb. Frământ [pâinea] *pe* apă [...], strudura *pe* lapte Pr Va. 4° BA VIIIb, N VII, St VIII "la": Privim *pe* televizor N VII. S-o zăuitat *pă* iepure St VIII. Am strigat *pă* ele [= vite] BA VIIIb. 5° St V, T V "de": Să-ndrăgostea unu *pe* altu St V. Îmi place *pe* dansa T V. 6° AJ II, Gh V, Pr VIIIa "după": Îi cunosc [hribii] *pe* cap, *pe* clop AJ II. 7° VH VII "din, de": Ogheale *pi* bumbac. 8° Tr I "față de": Eu o să mă răsplătesc *pe* el. 9° I VII "în": M-o suit *pi* tren. 10° N V "pentru": S-o luat bilet *pe* samaliot. 11° ~ *cum* loc. adv. Tr V "cât, după cum": *Pe cum* e și nunta de mare. 12° ~ *de* prep. compusă Nf III [temporal] "pe la": *Pe di* Anu Nou.

PEA adv. AJ VIIa, b, BA VIa, V, PI VIIa "prea".

PEANE v. **péne**.

PEAȘTELE s. m. art. C II "peștele".

PEĂTĂ s. f. C II "pată".

PÉCAR, *în* ~ loc. subst. Gh II "nume al unui joç de copii".

PECE s. f. 1° AJ Va "carne macră". 2° var. St VIII, V "carne de orice calitate".

var. **pecină** s. f. 1° AJ VIIa, b; **pecine** s. f. 1° BA VIa, 2° St VIII, V.

PECEANĂ v. **pecénie**.

PÉCENICA (2 sil.) s. f. art. M Va "ficatul".

PÉCENIE (2 sil.) s. f. Gi*, V "prăjitură".

var. **peceană** s. f., pl. *pecéni* Cr V.

PECEOROUCA [*pçorouca*] s. f. art. H V [la porc] "carnea cu slănină de pe burtă": Snimăiesc slănina și-i pun deoparte, *pçorouca* deoparte, de două dește de la pînțe.

PÉCINĂ v. **péce** 1°.

PÉCINE v. **péce** 1°, 2°.

PEDUCILIȘCE v. **ucilișce**.

PELIMÉLE v. **peliménea**.

PELIMENEA (3 sil.) s. f. art., VH VII, pl. *peliméne* Cr V, Pr Vb "colțunașul cu carne".

var. **peliméle** s. pl. Cr V; **peliméni** s. pl. VH VII.

PELIMÉNI v. **peliménea**.

PÉNE s. f. pl. în expr. *la* ~ BA VIa "șezătoare în care fetele alegeau penele de găscă pentru perne".

var. **peáne** s. f. pl. C II.

PENÉȘTE vb. ind. prez. 1° 3 sg. H V "curăță o pasăre de pene; jumulește": Prindem cucoșu, îl tăiem, îl *pením*, îl

spălăm ... îl tăiem Gh v. 2° 1 pl. Gh v "alegem, scoatem fulgi din pene pentru a face pernă": [Penele] le uscăm, le *penim*, facem căpătâi.

1 pl. *penim* 1°, 2° Gh v.

PENGHE s. AJ VIII "ban, fenig": Am ieșit afară, am luat un fiacăr ș-am dat un *pénge*.

PENSE s. f. To VIII "pensie"

PENSIONÉRI (3 sil.) s. m. pl. U v "pensionari".

PENUIÉSC, *să* ~ vb. conj. prez.

1 pl. Gi IIIa "să jumulesc penele (și fulgii) de pe o pasăre tăiată": Fierbem apă, cât o opăresc [găina] ș-o smulg, ș-o *penuiésc*, o curăț, cât o băcățesc, o tai.

PÉPENE s. m. M VIa, N VII, pl. *pépeni* C va, Gh v, M vb, Nf VI, T v "castravete".

var. *pépine* s. m. N v, St VIIb, To VII, pl. *pépini*, AJ vb, St VIII, III.

PÉPINE v. *pépine*.

PER prep. H VIIc "pentru": [La stână] ai cinci stacane *per* o dată, paști două zile.

PERDEÁ s. f. U VIIa "stână la câmpie, construită din stuf".

PEREDACI s. Pr VIIa "pachet (pentru deținuți).

PEREDÁT, *a* ~ vb. ind. pf. c. 3 sg. AJ VI, To VII "a transmis (la radio)": *O peredát* că-i gata AJ VI.

var. *peredăiá* vb. ind. impf. 3 sg; *pridăiá* vb. ind. impf. 3 sg. To VII.

PEREDĂIA v. *peredát*.

PEREFĂCÚT v. *prefác* 3°.

PERELINÁ s. f. Pr v "pelerină".

PERÉNICUL s. n. art. M VII "șorțul".

var. *predénic* s. n. H VIIc.

PERJ s. m. Pr vb "prun".

PÉRJE s. f. pl. C VII, VI, Va, H VIId, Nf IIIb "prune".

var. *perji* s. f. pl. Gh v.

PERJI v. *pérje*.

PEREGOVÓR s. n. Pl VIIb "negociere".

PERFÉCTE s. f. B III "perfectie".

PERIJIVÉSC vb. ind. prez. 1 sg. Pl VIIb "sufăr, mă frământ".

conj. prez. 1 pl. *să perijivím* Pl VIIb.

PERIOD s. n. C VI, Cr VIII, H VIIIb "perioadă": Alț *períod* H VIIIb.

PERSISCHI s. U VIIb "covor persan".

PÉRVÁI num. ord. Gh v, f. *pérvaia* Tr VIII "primul": *Pérvii* dată Gh v. *Pérvaia*

grupă și a doua grupă, pi rusește să chema flora Tr VIII.

PERVOMÁISC s. To VII "1 Mai".

PESCĂRÉSC vb. ind. prez. 3 pl. U v "pescuiesc": Înainte *pescăreáu*, da acuma nu *pescărésc*.

ind. impf. 3 pl. *pescăreáu* U v.

PESMETE s. m., pl. *pesmeji* Gi v "fășie lungă și îngustă de slănină".

PESMEȚEI s. m. pl. Gi v dim. de la *pesmet*.

PÉSNE s. M VII [fig.] "cântec, poveste jale": Multă, multă *pésne* era cânip-aiasta, amu fumeile o ieșit la aiasta.

PÉSTE prep. 1° BA v, N VI, To Ib "prin, în": Dăm carnea *péste* moară BA v. Vurovu aiasta znacit ... *píste* misorubcă se dá. Șanti o strecori *píste* marle N VI. Ne-am dus la Chișinău și-am trecut *písti* Katovsk To Ib. 2° ~ *noapte* loc. adv. N v "în timpul nopții; noaptea": Iară *péste noaptea* fierbe [leacul] și iară dimineața să duce [la spital]. 3° ~ *tot lócul* v. *lócul*. 4° var. prep. H VIIb, v, III, Nf v "după, dincolo".

var. *píste* prep. 1° N VI; *píște* prep. 4° H VIIb, d, v, Ji, Nf v, Pr VIIIa, VI, III, To VIII.

PESTELCĂ s. f. 1° Pr VIIa, Tr VII, v, VH VII, pl. *pestélci* U VIIb "șorț". 2° Gh VII "partea din față a fotei".

var. 1° *pístelca* s. f. art. VH VII.

PESTELCÚȚÁ s. f. Tr VII dim. de la *pestelcá* 1°.

PEȘCHÉR v. *peșchír*.

PEȘCHÍR s. n. U VIIb "ștergar".

var. *peșchér* s. n. U VIIa.

PÊȘTERE s. f. AJ VI, St v "peșteră".

PÊȘȚII s. m. pl. art. AJ Va, BA v "mușchii (la porc)".

PÉTCÁ v. *péticá*.

PETEÁLÁ s. f. Tr v "beteală".

PETECÚȚ s. m. în expr. *un* ~ *de* loc. adj. T VIII "mic", puțin": Dacă-i mai multă miere și numa *un peticúț* de puiet, amu acela le pun și scot [mierea].

PÉTICÁ s. f. Gh v, H IIb, VH VII "petic".

var. *pétcă* s. f. H Ia, VH VII, pl. *pétce* H v.

PETRÉC vb. 1° *se* ~ refl. ind. prez. 3 sg. I v "petrec". 2° ind. pf. c. 1 sg. I VII, Pl VIIa "am îndurat, am suferit": Acolo [în deportare] *am petrecút* foamea ș-am dat aice [...] iară foamete I VII.

2° ind. pf. c. 1 sg. *am petrecút* I VII, Pl VIIa; conj. prez. 3 pl. *să petreacă* I VII; part. *petrecút* I VII.

PETRECÂNIE s. f. Tr v "petrecere organizată la plecarea unui tânăr în armată": Am avut două nunți și-o *petrecânie*.

PETRECĂRE s. f. Pl VIIa, b. "înmormântare": La *petrecăre* și la mormântare să zice VIIa.

PETRINJÉI v. **petrunjél**.

PETRUNJÉL s. m. B III "pătrunjel".
var. **pintrijél** s. m. T V; **pintrinjél** s. m. T V; **pitrijél** s. m. C Va; **pitrinjéi** s. m. pl. tantum C Va; **petrinjéi** s. m. pl. tantum St III.

PETRÚȘCĂ s. Cr I, U v, VH VII "pătrunjel".

PEUCI v. **spévca** 2°.

PIAȚ s. M VII "piață".

var. **pliaț** s. n. B VIIb.

PIC adj. St v "mic".

PICÁT, a ~ vb. ind. pf. c. 3 pl. Pr VIIa [despre oameni] "au murit".

PICURĂȘI s. m. pl. St v dim. de la **picuri**.

PICURĂ vb. ind. prez. 3 sg. Gi VIIIa "moțâie, picotește": [Ciobanul] în timpul ista *Kicură*, știți, ba doarme, ba nu doarme".

PICURI s. m. pl. Pl VIIb, St VIII "picături (de tuse), de cheag etc.": Și i-a dat *picuri* aceia întregi dintr-o iogurtă micuță Pl VIIb. Ai picurat doi *picuri* de cheag St VIII.

PICUȚI s. m. pl. St VIII "picături".

PIEDICĂ s. f. U VIIa "șnur, panglică cu care se leagă picioarele mortului".

PIÉLEA, cu ~ loc. adj. și adv. Gi VIIa "în pielea goală": I-a dezbrăcat cu *Kélepa* când s-au dus, toate hainele jos și le-a dat boarfe de-a lor.

PIELIȘOĂRĂ s. f. Nf v dim. de la *piele*.

PIELM s. Pr VIIb "plămădeală pentru mălai («turtă»").

PIÉPTENI s. m. pl. C VIII "snopi legați și puși într-un anumit mod în vârful acoperișului de paie pentru a rezista la vânt": Face niște câpriori, aceea să zicea *Képtini*, ca să nu ieie vântu.

PIEPTUȚ s. Pl VIIa "bentiță fixată la gura cămășii femeiești, de unde pornesc încrețiturile și mânecile".

PIERIRE s. f. Pr VIII "moarte".

PIERÍT, a ~ vb. ind. pf. c. 3 sg. St v "a murit": O *perít* vaca, da, s-a înflătat și-o *perít*.

part. f. *perítă* AJ II.

var. s-o **pirít** vb. refl. ind. pf. c. 3 sg. Gh VII.

PIERZĂRE s. f., în expr. ~ de *vréme* Pl VIIa "pierdere de vreme".

PIETÚȚĂ [Kétúťá] s. f. St v dim. de la **pită** 1°.

PÍFTII s. f. pl. BA v "piftie".

var. **piftiri** s. f. pl. AJ Va.

PÍFTIRI v. **piftii**.

PÍGLI 1° în ~ loc. subst. BA VIa "nume al unui joc de copii asemănător cu țurca". 2° s. BA VIa "băț scurt folosit în jocul numit în ~".

PÍLCĂ s. f. Gh VIII, N VI "ferăstrău".

PILIGÉM vb. ind. prez. 1 pl. H VIII "separăm, alegem cănepa fără sămânță de cea cu sămânță": Ș-era cu sămânță cânipă și *pillizém* pe ceea sacă dint-acei cu sămânță și-o ducem și-o topim.

PILOTE s. f. pl. T III "plăpumi groase umplute cu puł".

PIM prep.† B VIIIb, M VII, Pr Va, V VII "prin": Se duce *pin* sat cu proțasia M VIIc H VIII "în": [Cănepa] o torceam *pim* furcă.

var. 1° **pin** prep. M VII.

PIMPREJÚR v. **prinprejúrul** 2°.

PIN v. **pim**.

PÍNGĂ v. **pángă**.

PINTRIJÉL v. **petrunjél**.

PINTRINJÉL v. **petrunjél**.

PIPĂRÚȘ s. m. B III dim. de la **pipér**.

PIPĂRÚȘCĂ v. **chipărúșcă**.

PIPÉR v. **chipér** 1°, 3°.

PIPÍNCI v. **popénci**.

PIRĂU s. U VIII "iarbă înaltă, cu frunziș bogat, pe care o mănâncă vitele": *Kirău* drept, da frumos, da el nalt crește, el e bun pentru vite.

PIREI s. Nf v "piure (de cartofi)".

PIRÍT v. **pierít**.

PIRÓG s. n. V H VII "plăcintă".

PIROHÁNA s. f., pl. *pirohane* N VII "plăcintă din aluat de pâine umplută cu brânză, varză, ceapă etc."

var. **pirováne** s. f. pl. N VII.

PIRÓIUL s. n. art. V VIII "pironul".

PIROJÓC s. n. M VII, Vb dim. de la **pirog**.

PIROȘCĂR s. n. Cr VIII, VII "strecurătoare folosită la fierberea piroștilor 1°: *Kiroșcár*? Așa o pasudă care strecori chiroștile cu ea VII.

PIROȘCĂ s. f. 1° N VII, pl. art. *piroștile* Cr VII "colțunaș". 2° pl. *piroște* N VII, *piroști* N VII, Pl VIIb, Pr Vb "plăcinte".

var. 2° **PIRÔȘE** s. f. pl. Gh v.
PIRÔȘE v. **pirôșcă** 2°.
PIROVÁNE v. **pirohánă**.
PÍSĂ s. f. T v "piuă (pentru boabe)".
PISOC s. AJ VI, BA VIIa, N VI

"nisip".

PÍȘTE v. **péște** 1°.

PIȘTELÇA v. **pestélcă** 1°.

PIȘTOLÉTUL s. n. art. AJ VIII
"pistolul".

PIȘCĂTÚRĂ s. f. Cr VIII, N VIII
"semn de recunoaștere, de forma unei
crestături, în urechea oil".

PIȘCEA s. f. art. M VII "mâncarea":
Bloscovesc **pișcă**.

PIȘINIJNĂI adj. Nf v "de cereale".

PIȘLEAG v. **chișleac**.

PIȘTE v. **péște** 4°.

PITĂ s. f. 1° AJ VIII, Va, b, III,
BA VIIIc, VIIb, VIIa, v, Gh v, H VIII, v, M VII,
N VII, v, Nf VII, Pl VIIb, St VIII, VIIb, v, III, To VII,
II, pl. **pite** BA VIIa "pâine"; ~ **pe aluât** AJ Va
"pâine dospită cu ș c r i o b". 2° Cr VIII, VII
"pâine din aluat dospit care se oferă lăuzei
de către femeile care vin la
s c ă l d ă t o a r e sau care se pune pe
masă a treia zi după naștere, pentru
ursitori": Pâine-i toată și pupăza miresii, tot
pâine-i, da la ursitori să făcea **pită** numai
din pâine adevărată curată ... pâine dospită,
da din făină VII. 3° AJ VIII, N VIII ~ **mărunjiță**
To VIII "grâu".

PITELUȚELE s. f. pl. art. T VII dim.
de la **petea** ("panglică").

PITITIOC (3 sil.) adj. Pl VIIb, f.
pititioacă AJ VIIa [despre o ușă] "scundă".

PITOAȘTE s. f. pl. T III "ciuperci
asemănătoare cu mănătărcile".

PITOVNICE s. n. pl. Cr v
"crescătorii".

PITRIJÉL v. **petrunjél**.

PITRINJÉI v. **petrunjél**.

PIȚIAN v. **pițiană**.

PIȚIÂNĂ (4 sil.) s. f. AJ VIII, pl. art.
pițienele AJ VIII "pănușă".

var. **pițian** (3 sil.) s. n. BA VIIa.

PÍVE s. f. pl., în **bătea-n** ~ C VII
"dădea sumanul la piuă".

PLÁNCA s. f. 1° Cr VIII, VII, pl.
plânci Cr VII "scândură îngustă": Le-am
plâncuit cu **plâncă** de salcie, scândur-așa
îngustă. 2° U VIIIb "pană de despicat
lemn".

PLÁNOCICĂ (3 sil.) s. f. V VIII
"scândură pusă pod la căruță".

PLANTIC s. n. AJ VIIa, b, pl. **plantice**
AJ VIIa, St v "panglică".

PLÁSĂ s. f. Gi VIIa "dantelă".

PLASMAZ s. U v "masă plastică":
Numaidecât în borcane cu căpac de
plasmáz, cum le zice.

PLAȘ s. n. BA VIIIb "pelerină de
ploaie".

PLAȘCEÁTČĂ v. **ploșceádcă**.

PLÁTFE s. f. pl. N VI "cosoroabe".

PLĂCEÁ 1° se ~ vb. refl. ind. impf.
3 sg. AJ VIIb "plăcea, prefera": Care cum,
cum li **să plăcă** mai mândre ca să fie. 2°
imperat. 2 sg./pl. cu val. de interj. **plăcě**
St v "poftim".

PLĂCINTĂ s. f. pl. ~ în **străchină**
H VIIa, c, "preparat din aluat cu umplutură,
denumit după vasul în care era copt": Când
o fost nunta noastră făcea **plăcinte** în
străkină. Cum ? Grâu îl făcea crupe, șanti îl
fierbea și punea poam-acolo, îl ungea cu
oloi și punea-n străchini, disubt turtă
deasupra turtă și punea-n cutiori și ea să
cocea H VIIa.

PLĂCINTÚȚĂ s. f. Pr vb dim. de la
plăcintă.

PLĂMĂIA v. **plămâni** 1°, 2°.

PLĂMĂNELE v. **plămâni** 1°, 2°.

PLĂMÂNII s. 1° m. pl. art., în
~ **négri** B III "ficații". 2° var. n. art. AJ Va
"plămânu".

var. **plămânele** s. n. art. 2° AJ Va;
plămâni s. f. pl. art., ~ **négre** 1° Nf v,
~ **álbe** 2° I v, Nf v, T III; **plămăia** s. f. art.,
~ **neágră** 1° T v, ~ **cea** ~ 1° C Va, Pr Va, pl.
plămăie 2° Nf IIIb, U VIIIb ~ **négre** 1° T v,
~ **álbe** 2° I v, T III.

PLĂMÂNILE v. **plămâni** 1°.

PLĂNCUIT, **am** ~ vb. ind. pf. c. 1 sg.
Cr VIII "am căptușit cu scândură": Le-**am**
plăncuit cu plâncă de salcie.

PLĂNCULIȚE s. f. pl. Cr v dim. de
la **plâncă** 1°: [La cosciug] fundu nu se
face, se face numai așa vo două trei
plănculiți și să pune stuf și pe stufu cela să
pune țoală.

PLEAN s. n. 1° Cr VII, v, I, Gi VIIa, pl.
pleánuri U v "loc de casă care are în jurul
lui grădină și teren pentru diferite culturi":
Plăan ? Grădină, locu une să face casă,
d-adică cum asta noi am luat **plăanu** tot și
noi într-o parte de **plăan** ne-am făcut casă
Cr VII. Sap cu bunica-n **plăan**, samănăm,
răsădim, prășim Cr I. Vecinii-n **plăan** au ...
semănat Cr v. Din **plăanuri**, din harmane fac
bani mai mulți ... 2° U VIIIb "arie".

var. 1° **pleána** s. f. art. Gi VIIa.

PLEÁNA v. **plean** 1°.

PLEAȘCĂ s. f. B VIIIa "soi de pește".

PLÉCICĂ (2 sil.) s. f., pl. *plécici* M VII "umăr (la cămașă)": Cusea flori și cosea cu *plecică* și ... cosea cu bumbac roșu.

PLEN s. în expr. *a luat în* ~ Nf V "a făcut prizonier".

PLEONC v. **pleoncă** 2°.

PLEONCĂ (2 sil.) 1° s. f. M Va "microfilm". 2° var. **pleonc** s. n. U V "polietilenă".

PLEONICĂ (3 sil.) s. f. M Va dim. de la *pleoncă* 1°.

PLESCĂCI s. m. pl. C VIII "snopi legați într-un anumit mod pentru a forma acoperișul de paie al casei".

PLESNIȚI adj. m. pl. v. **păpușoi** 2°.

PLETEĂNCĂ s. f. AJ VIIIb "fir de lână sau panglică împletită în părul fetelor".

PLETITURI s. f. pl. AJ VIIa "cosițe".

PLEU s. n. 1° AJ V "măsură pentru lichide, egală cu 100 ml": Știi două *pléuri* ce-i? *Pleu* o sută de grame, două *pléuri* de pălincă. 2° pl. BA VIIIb "tinichele". 3° St VIII "metal": L-ai pus într-o lingură [...] de *pleu*.

pl. *pléyri* 1° AJ V; 2° BA VIIIb.

PLEVĂIUL s. n. art. St VIII "lopățica de mestecat urda (la fier)".

PLIAȚ v. **piaț**.

PLINICICĂ adj. f. în *urzeală* ~ M VII "urzeală groasă".

PLIȚĂ v. **plită**.

PLITĂ 1° s. f. în ~ *de la lumînă* Nf V "mașină de gătit electrică". 2° var. s. f. în *haz* ~ N VI "aragaz".

var. **plită** s. f. în *elécric* ~ 1° N VI;

haz ~ 2° N VI; art. *plítăua* în *elécro* ~ 1° N VI.

PLITCĂ s. f. Gi V, IIIb, H VIIa, Nf V, Pr VIIb, II "mașină de gătit".

PLOAIE, *să* ~ vb. conj. prez. 3 sg. B la "să plouă".

PLOATĂR 1° s. m. BA VIa "sobă din zid cu plită". 2° var. **plódăr** s. n. St III "cratiță".

PLÓDĂR v. **ploatăr** 2°.

PLOIÉR s. n. BA VIIIb "pelerină de ploaie".

PLOȘCEÁDCĂ (3 sil.) 1° s. f. Nf VI, III "loc amenajat pentru depozitarea legumelor, fructelor etc. spre a fi vândute sau transportate; piață". 2° T VI "platformă la construcția fântânilor".

var. 1° **plășceátcă** s. f. Gi IIIb.

PLÓTNIC s. m. 1° Gh V "tâmplar". 2° Nf V "muncitor mecanic".

PLÓTNO adv. To VIII "strâns, compact": li una lângă alta [împletiturile din c o s i ț ă] și să primește *plótno*.

PLUMBUIERI s. m. Pr VIIa "condei".

POÁLELE s. f. pl. art. H V "carnea de pe burta porcului".

POĂMĂ s. f. sg. tantum 1° C VI, Gh VIII, II, Gi VIIIb, VII, H VIIa, c. v, M VII, N VII, V, Nf V, Pr Vb, To VIII, V VIII, ~ *vie* T V "strugure (struguri)": *Ppámă víi*, hai pe rusește vinograd, struguri .na . 2° Gi V, To VIII, V VIII "viță de vie": A treilea [an] începe o roadă a da *ppáma* To VIII. 3° T V "teren cultivat cu viță de vie". 4° *sloboáde*, ~ ~ v. **sloboáde**. 5° B VIb "fruct": Din pomul oprit a gustat / *Ppáma*-n gât le-a stat.

POĂMPĂ s. f. T VI "pompă".

POÁRCA s. f. art. Nf V "scroafa, purceaua".

POARTĂ vb. ind. prez. 3 sg. 1° PI VIIa [despre apa din vâltoare] "învârte, mișcă, întoarce": [Cergile] acolo să țâpă ș-acolo le *ppóartă* apa [în vâltoare] așa ca și-n mașina de spălat ... ie, dacă nu le-*ar purtá*, nu s-ar spăla. 2° B VIIIb, M VI [despre vehicule, animalele de tracțiune] "duc, transportă călători": Doiarca de trei ori pe zi să duce la fermă [...] la noi *ppóartă* mașina, chiar pe loc îi duce pe tot. M VI, 3° în. ~ *la școálă* Pr VI "întreține".

1° ind. pf. c. 3 sg. *a purtát* PI VIIa; cond. prez. 3 sg. *ar purtá* PI VIIa; 3° inf. a *purtá* Pr-VI.

POC v. **pac**.

POCĂLUIT, *de* ~ vb. sup. BA VIIIb "de împachetat, de făcut p o c".

POCI vb. 1° ind. prez. 2 sg. Gh VIII, VH VII "pot": *Poc* și spun. 2° ind. prez. 3 sg. *poáte* în expr. (*mi*) *se* ~ H V "(mi)-e permis, (mi)-e recomandat": Și de-atuncea *nu hí să ppóate* la inimă «dă doamne până la moarte să fibă mămăligă da eu și nu o väd».

PÓCICHI (2 sil.) s. f. pl. N VI "ridichi".

POCRÁVALE v. **pocriválă**.

POCRIVÁLĂ s. f. Cr V, Tr VII, V, pl. *pocriváli* I III, To VII, V, *pocriváluri* C Va "cuvertură".

var. **pocrávále** s. f. pl. T III.

POCROAVĂ s. f. H VIIIc, d, "sărbătoare religioasă care se ține pe 14 octombrie; Acoperemântul Maicii Domnului".

var. **procoáve** s. f. Nf IIIa; **crovi** s. Nf VII.

POD s. n. 1° M VII "podea". 2° Gh VII [la covoare] "fond, parte fără model". 3° pl. *póduri* C VII, Cr V, Tr VII [la înmormântare] "bucăți de pânză sau de stofă care se dau de pomană la cititul stâlpilor sau în timpul opririlor spre cimitir": La femei se dă matereal, *póduri* să spune-așa, dac-ai țoală, dacă nu mater al Cr V. Am îngropat o băbușoară cu *póduri* și zolnice făcute de mâna ei Tr VII.

PODÁRCĂ s. f. Cr VII, Gi V, pl. *podárci* C VII, *podárci* Gi V, N V, *podárci* N V "dar, cadou".

PODÁRIOC v. *poreádcă*.

PODÁRÉȘTI vb. tranz. ind. prez. 2 sg. Tr VIII "recompensezi, dăruiești": După posibilitate ... paralele ... câte-un colac și ieu și mai așa ... *podărești* băieții, îi pui la masă Tr VIII. Cum vrea omu ca să *podărească* pă tânăru-ăla, putea să puie atunci ce vrea Cr VII.

ind. impf. 3 sg. *podăreá* Gi V; conj. prez. 3 sg. *să podărească* Cr VII, Gi V.

PODEÁLĂ s. f. Gh VII, H VII, To VIII, pl. *podéle* M VII "tavan, pod": Urzeală [la casă] din *podeálă* era până-n pomânt H VII.

PÓDINĂ s. f. Cr VIII "tavan (de scânduri)".

PODIȘĂ s. f. Gi VIIIa "podis".

PODJOACE s. n. pl. M VII "haine groase": Iarna să cosea *podjoáše*, cosea scacioace.

PÓDLAȘ s. AJ VI "podea, podină din lemn pe care se așază fânul în o b o r o g".

PODLÍFCĂ s. f. 1° H VIIa "sos". 2° Nf V "garnitură la mânecă; volan".

PODNÓSUL s. n. art. Tr V "tava (pentru servit la masă)".

PODODÉLNICHI s. pl. T III "cearșafuri de plapumă".

PODORÓJNIC s. N VI "pătlagină".

PODRAVLÍT v. *pozdrovleá*.

PODVOADĂ s. f. M VII, pl. art. *podvózile* M VIIb "transport": [Cânepa] o luam în spinare care n-aveam *podvoádă*.

POESUL s. n. art. V VIII "brăul, manșonul (la s i v a l c ă)".

POEZD s. Gh II "tren".

POFTÍȚII s. m. pl. art. Cr VII, Tr V [la nuntă] "invitații": Scria de-acuma *poftíți*: care de la mire, care de la mireasă Cr VII. Vine nunu cu *poftíți* lui Tr V.

POGRANIȘTI s. m. pl. C VIII "grániceri".

POGRÚȘCĂ s. f. Nf VI "încărcător, mașină de încărcat".

POIATĂ s. f. 1° AJ VIIa, II "adăpost pentru oi". 2° Gh VII, V, St VIIa, b, V, pl. *poiéți* St V "grajd".

POIEDU vb. ind. prez. 1 sg. N V "plec, mă duc cu un vehicul".

POJÁR s. n. C VII, Cr VII, Gh V, H V, Nf IIb, pl. art. *pojárele* U VIIIb "incendiu".

POJARNĂI adj. Gh II, f. *pojarnáia* Gh V, Nf IIb "de incendiu, de foc".

POJÁRNEA s. f. art. H Ia "mașina de pompieri".

POJARNIC s. m. Gh II "fochist (la tren)".

POLÁLTĂ adv. AJ III 1° "peste tot, pretutindeni": Unge turt-aceea și să pune *poláltă* [crema]. 2° "una peste alta, prin suprapunere": Acele coapte [turtele și foile] le pui *poláltă* una de turtă și lictari și iară pui una de-acele [foi] cu mai multe rânduri.

POLEÁC s. m. V VIII, pl. *poleáci* St VIII, V VII "polonez".

POLEÁNĂ s. f. To VIII "poiană; pajiște".

POLEÁNCĂ s. f. H IIb "poiană; pajiște".

POLECÉȘTE adv. AJ VIII "în limba poloneză".

POLOÁGE s. m. pl. N VII "preșuri".

POLOCRA v. *porócra*.

POLOCREA v. *porócra*.

POLOGI s. m. pl. M VII "mănunchiuri de grâu secerate o dată și legate laolaltă": Legam și noapte și zi *polóz* lângă *polóž*, znopii.

POLOJENIE s. f. H VIIb "situație": Așa *polojénije* o fost de n-a fost vozmojno, da amu ... nu-i bine, numai că mai trudno că nu väd.

POLOJENO adj. M VII "fixat".

POLOMÓȘNIC s. m. Gi VIIIb "împuternicit (la primărie)".

POLÓNĂ s. f. B VIII "poloneză".

POLÓNCĂ s. f. B VIIb "poloneză".

POLÓNI s. m. pl. B VIII "plonezi".

POLOSÁTE adj. f. pl. Pl VIIa [despre țesături] "în dungii; dungate".

POLOVICI s. f. pl. Gi VIIIb "jumătăți de buștean tăiate pe lungime".

POLȘA s. f. art. U VIIIb "Polonia": Ne-o năprăvlit la *Pólșa*.

POLUCÉSC vb. 1° ind. prez. 3 pl. T VIII "primesc". 2° refl. ind. prez. 3 sg. C VII "devine, se face": [Postavul de sumane] da

el *să polucé*, știți rar, nu *să polucé* des. 3° refl. inf. Nf v "a reuși": N-are *a se polucí*. 4° refl. ind. pf. c. 3 sg. M VII "s-a întâmplat": [Din Siberia] nu s-o-ntors, o murit acolo, nu știu ce *s-o polucít* că nu s-o-ntors.

ind. impf. 1 pl. *poluceám* 1° M VII; refl. inf. *a se poluci* 3° Nf V; ind. prez. 3 sg. *se polucéște* 2° Cr VII, Gh VII, impf. 3 sg. *se poluceá* 3° C VII, pf. c. 3 sg. *s-a polucít* 4° M VII.

POM s. m. 1° Pr V, U VIIa "creangă (de pom) încărcată cu diverse obiecte sau dulciuri, la înmormântare"; Când să duce mortu, atunci *pómu*, o creangă de *pom* uscată și să puneau și pantofi, o roche oarece-i dădea acolo ș-așa mergea cu dânsa până la mărmințe U VIIa. 2° ~ *de măr* s. compus H la "măr".

POMÁTÁ v. **pomeneátá** 2°, 3°.

POMÁT s. n. Pr VIIa, VI "livadă".

POMÁNT v. **pámánt** 3°, 4°.

POMENEÁTÁ s. f. 1° C V "bucată de pânză (sau ștergar) în al cărei colț se leagă bani, prinsă, în ziua înmormântării, la streășină sau la un stâlp al casei, unde rămâne până la parastasul de șase săptămâni când se dezleagă de către femeia care a legat-o": La patruzeci de zile să dezleagă și *pominiáta* la noi; să spune, când moare omu, că să știe, să leagă un ștergar undeva la streășina casei la ceva ... un stâlp ceva, cu ruble [...] femeii-aceea care-o legat-o ... o dezleagă. 2° var. BA VIIa, PI VIIa "manșetă simplă sau având cusături la încrețitura mânecii unei cămăși": La mai bătrâne, mai ... de toate zilele era cu *pomáta*, *pomátá* așa de două degete *pomátá* și *pá pomátá* era trăsura cusută cu ață PI VIIa. 3° var. PI VIIa "bentiță la pieptul cămășii femeiești de unde pornesc încrețiturile".

var. **pomátá** s. f. 2° BA VIIa, PI VIIa 3° PI VIIa, pl. *poméți* BA VIIa.

POMEȘCIC s. m. Gh VII, N VIII "boier".

POMIDOÁRE v. **pomidori**.

POMIDÓRE v. **pomidori**.

POMIDÓRI s. pl. B III, C Va, H VII, M vb "pătlăgele roșii".

var. **pomidóre** s. pl. C Va;

pomidoáre s. pl. M vb.

POMIȚÁ s. f. PI VIIb "zmeură".

POMOȘNIC s. m. Nf VI "persoană care ajută; ajutor".

POMÓCI s. To VII "ajutor".

PONIMÁȚI vb. ind. prez. 2 pl. To VIII "înțelegeți".

ind. impf. 1 sg. *ponimáiam* Gh VIII.

PONOJI s. m. pl. St VIIb [la războiul de țesut] "tălipigi".

var. **ponós** s. AJ VIIa.

PONÓS v. **ponóji**.

POP¹ s. 1° m. Nf VII "parte de jos, sociu la vârtelniță". 2° n. pl. *pópuri* T VI "popi la casă".

POP² v. **pópá** 2°.

PÓPÁ s. m. 1° BA VIIa "grămadă de mânuși de cânepă așezate în picioare ca să se usuce". 2° var. **pop** s. m. M VII "preot".

POPÉNCI s. pl. Pr VIIa "nume al unui soi de bureji".

var. **pipínci** s. f. pl. T III.

POPIRÚȘ s. m. 1° în ~ *sclipós* v. *sclipós*. 2° pl. *popirúși* St V "flori din celuloid cu care se împodobește coronița miresei".

POPLÁNZI adj. m. pl. Gi V [despre puii de găină] "plăpânzi, firavi".

POPONÉȚ s. n. Cr VII, Gh VII, H VIIc, V, To VII, pl. *poponéțuri* To VII "opaiț": Când era lampă, așa de bine era că se vedea bine, da la *poponéț* ... oleacă de oloi, orice acolo, ș-o blehșoară și făcea borticică și puneam muc de bumbac și acela era *poponéț* Gh VII.

POPREȘTE vb. ind. prez. 3 sg. To VIII "oprește, împiedică".

ind. pf. c. 3 sg. *a poprít* I VII, N VIII; imperat. 2 pl. *popriți* To VII.

POPRICÁ v. **papricá** 1°.

POPRIGÁ v. **papricá** 2°.

POPȘOÁIELE v. **păpușoi** 3°.

POPȘOI v. **păpușoi** 1°.

POPUȘOI v. **păpușoi** 1°.

PORÁIÁLÁ s. f. N v "trebăluială în gospodărie; muncă multă".

PORÁIT, *ai* ~ vb. ind. pf. c. 2 sg. N v "ai muncit (la curățatul peștelui)".

PORÁITOÁRE s. f. pl. Tr v [la nuntă] "femei care ajută la pregătitul mâncării și la servit": *Poráitoárele*-s care fac masa, fac mâncarea.

PORCÁN s. n. Gi V "grămadă, purcoi (de flori, de fân)": Făceam coronițe [...] de salcie [...] le strângeam *porcán* ote-așa.

POREÁDCÁ s. f. Gi II, N v, Nf v "ordine": Punem totul la *porádca* Nf v.

var. **podárioc** s. Nf v.

PORNÉSC, *se* ~ vb. refl. ind. prez. 3 pl. B lb "pleacă, merg, pornesc".

ind. pf. c. 2 sg. *te-ai pornit* B VIIb, 1 pl. *ne-am pornit* U VIIa; conj. prez. 2 sg. *să te pornești* B VIIb.

PORÓCLA s. f. art. Cr V^{II} "porecla": La noi toată familia *polócra*-i Păsărică Gi II.

var. **polócra** s. f. art. Gi II, pl. *polécra* B VIIIa; **polócra** s. f. art. Gi II.

PORODICĂ s. f. AJ vb, pl. *porodici* AJ Va, b, St III "pătălăgică roșie".

POROȘOC s. n. 1° C II, T VIII "praf, pulbere": Câteva peane de la găină și le aprind s-ardă și când *poroșoc* stă [sting focul] C II. 2° AJ Va "detergent (pulbere)". 3° pl. *poroșocuri* St VIII "prafuri (medicamente)".

PORȚEA (2 sil.) s. f. art. H VIIa, pl. *porțe* U v "porția".

PORUMBĒI s. m. pl. Pr VIIa "porumbari".

PORUNCĚȘTI vb. ind. 1° prez. 2 sg. Cr v "recomanzi, sfătuiești". 2° pf. c. 3 sg. Pl VIIb "a comunicat, a anunțat": Amu tăt mi-o *poruncit* că [v]ine p-o săptămână cu coconii.

ind. prez. 3 sg. *poruncēște* Cr v; pf. c. 3 sg. *a poruncit* Pl VIIb.

PORUNCI s. f. pl. Pl VIII "zile în care sătenii se adună pentru a li se comunica programul săptămânii următoare".

POSÁDCĂ s. f. 1° T VI "pepinieră". 2° T VIII, To II, V VIII "fâșie de teren". 3° var. U VIIIb "lizieră".

var. 2° **posátcă** s. f. AJ VI, 3° **pasátca** s. f. art. U VIIIb.

POSÁTCĂ v. **posádcă**.

POSÍBIL adj. substantivat în expr. *ai* ~ Gi V "poți, ai posibilitate": Dacă poți și *ai posibil* cu ce să îl hrănești, crești porc.

POSIÓLOC (3 sil.) s. n. V VIII "cătun".

POSMÁG s. m. U VIIIb "pesmet, biscuit".

POSÓBNÁ s. f. Gh VIII "posibilitate".

POSOMOROS adj. V VIII [despre timp] "posomorât, închis".

POSTÁUCA v. **postávca**.

POSTÁVCĂ s. f. Gi VIIIb, VIIa, Tr VII "cotă, impozit (cu referire specială la perioada de instalare a puterii sovietice)": *Postávca* am dat-o, că noi munceam, aveam pământ [...] numa popușoi am dat douăzeci de tone Gi VIIIb.

var. **postáuca** s. f. art. Nf VI.

POSTÚPENU adv. Nf v "treptat".

POSÚDÁ v. **pasudá**.

POȘTĂIĚSC vb. tranz. ind. prez. 1 sg. 1° N VI "cinstesc, respect". Starosteale [e]

șefu nunții, el cată de rude, dacă rămâne vrunu nelegat [...] îi *poștăjește* [...] îi cinstește H VIII. 2° H VIII, *respect* în zilele de sărbătoare, serbez, prin odihnă și joc": Nu *poștăiesc* joile astea. Trebe zilele aieste *poștăite* ... o sărbătoare, dacă era, *poștăia* sărbătoarea ceea șanti făcea joc acolo și juca.

1° ind. prez. 3 sg. *poștălește* H VIIb; 2° impf. 3 pl. *poștăia*; conj. prez. 3 sg. *să poștăiască, și* ~ ; part. f. pl. *poștăite* H VIII; refl. ind. prez. 1 pl. *ne poștăim* To VII.

PÓTÁȘ s. n. T III "bicarbonat de sodiu".

var. **pótis** s. n. Pr Va, b.

POTCLATCA s. f. art. M VII "căptușeala (la haine)".

POTIHĚCIUL s. m. art. AJ VIIIb "slobozitorul de la războiul de țesut".

PÓTIȘ v. **pótăș**.

POTOLEÁ vb. 1° ind. impf. 3 sg. BA VIIb "stingea cărbuni". 2° refl. ind. prez. 3 sg. *se potoale* H VIIa "se liniștește".

POTRITŪRI s. n. pl. U VIIIb "potrivituri, formule de descântec rimate".

PÓVAR s. m. 1° AJ VIII, Nf v, V VII "bucătar". 2° St VIII "gospodar, om înstărit".

var. 2° **póvăr** s. m., ~ *gádză* s. compus St VIII.

PÓVARÁ s. f. Nf v "bucătăreasă".

PÓVARCÁ s. f. Nf v "bucătăreasă".

PÓVÁR v. **póvar** 2°.

POVEȘTEÁ vb. 1° ind. impf. 3 pl. St v "stăteau de vorbă". 2° tranz. imperat. negativ 2 sg. *nu povestí* U VIIIb "nu alinta, nu dezmiarda": *Nu-l povestí* pe dânsul [pe copil] « ai vin la mama! Cine te-a bătut? ».

POVÍDLÁ s. f. 1° C va, T III, VH VIII "magiun". 2° St VIII "sos (la mâncăruri)".

POZÁRÁT v. **puzoreá**.

POZDÁRI v. **pozdérie**.

POZDĚRI v. **pozdérie**.

POZDĚRIE (3 sil.) s. f. Nf VII, pl. *pozdĚrii* St v "puzerie".

var. **pozdĚri** s. f. pl. Gh VII; **pozdári** s. f. pl. St v; **puzĚri** s. f. pl. B VIIIb.

POZDEROÁȘÁ adj. f. Gh VII [despre cânepă] "cu multe p o z d e r i i": Feștila era mai *pozderoășă*, mai mășcată, da călții mărunței, mărunței.

POZDRÁVLIŪIT v. **pozdrovleá**.

POZDROVLEÁ vb. ind. impf. 3 sg. M VII "felicită".

var. **am podravlít** vb. ind. pf. c. 1 sg. Nf v; **am pozdrávliiuit** vb. ind. pf. c. 1 sg. N v.

PRAG s. n. V VIII "pedală din fier atașată pe drugul de plantat via pentru a-i spori eficiența".

PRAGŪLCĂ s. f. Cr VIII "plimbare".

PRALIÓT (2 sil.) s. Cr VIII "deschizătură": [La strungă] faci iar așa un ... un *praliót* mai mititel de perdea.

PRANIC¹ s. n. BA VIIa "turtă dulce".

PRANIC² s. n. PI VIIa "mai folosit la spălatul rufelor".

PRAUCĂ v. *próocă*.

PRAVLEÁ vb. ind. impf. 3 sg. M VII "slujea, predica": *Pravleá* rusește preotul".

PRAVLÉNIE s. f. T VIII "cârmuire, conducere".

PRÁZNICE s. n. pl. Pr v "pomeni, parastase".

PRÁGŪŤI s. m. pl. PI VIIa "modele de cusătură la cămașa țărănească".

PRÁJÍM vb. ind. prez. 1 pl. Pr VIIa "fierbem îndelung (mămăliga)".

PRÁJINÁ s. f., pl. *prájini* T VIII "unitate de măsură pentru suprafețe".

PRÁJITŪRÁ s. f. 1° Gi v, IIIa, Pr v "carne prăjită". 2° M vb "prăjeală": Și să pune-acolo [în umplutura pentru sarmale] ba ceapă, ba *prájitŭră*, ba nu știu ce și-apu facem gălușile.

PRÁNICÁM vb. ind. impf. 1 pl. AJ VIIa "băteam rufele cu *pranicu*".

pf. c. 3 sg. *a prānicát* PI VIIa.

PRÁPĀDÍT vb. 1° *am* ~ ind. pf. c. 1 sg. H VII d "am pierdut": Și cearceii *i-am prápādít* lucrând. 2° ind. pf. c. 3 sg. *a* ~ B VI b "a distrus". 3° refl. ind. pf. c. 3 sg. *s-a* ~ To II "s-a rătăcit".

ind. pf. c. 1 pl. *ne-am prápādít* I III

PRÁSADE s. f. pl. Cr v "pere".

PRÁSĀDÍT, *ai* ~ vb. ind. pf. c. 2 sg. C VI "ai sădit pomi fructiferi altoiți".

PRÁŠTINÁ s. f. B VI "prăjină de care este legată găleata și lanțul la fântâna cu cumpănă".

PRÁŠŪÍ, *a* ~ vb. inf. T VI "a prăși".

ind. prez. 1 pl. *prášuím* T VI.

PRÁVALE v. *prāvāléšti* 1°.

PRÁVĀLEŠTI vb. 1° ind. prez. 2 sg. I III "răstorni": Mămăliga o *prāvāléšt* pe fund I III. Prinde nevasta [= nora] cu cotu și *prāvāle* chipitocu pe dânsa [= fetiță] și o opărește N v. 2° part. f. *prāvālítá* în *plácintá* ~ N VII "fel de plăcintă din foi răsucite în formă de spirală care se scoate prin răsturnare". 3° var. ind. prez. 1 pl. AJ Va "modelăm aluatul de pâine dându-i formă rotundă": Pe masă o *pāvālujím* ... no,

așa rătundă și-o punem să stăie acolo, să crească-n țepșe [pâinea].

var. 1° **prāvāle** vb. ind. prez. 3 sg. N v; refl. ind. prez. 3 sg. *se* ~ H VII d; 2°

pāvāluím vb. ind. prez. 1 pl. AJ Va.

PRĀVĒSC v. *privím*.

PRĀVUIÁ vb. ind. impf. 3 sg. Nf VI "programa, ținea rând".

refl. ind. impf. 3 sg. *se prāvuiá* Nf VI.

PRĀNZ s. n. AJ VIIa, PI VIIa "pomană care se face la trei zile după înmormântare".

PREAȘCĂ (2 sil.) s. f., pl. *preăște* Gi v "curea".

PRECATÍT [*pricakít*], *s-a* ~ vb. refl. ind. pf. c. 3 sg. To VII "s-a pierdut, a încetat să mai existe": *S-o pricakít* acea limbă.

PRECESLÉNIE s. f. T VIII "transfer de bani".

PREDĒNIC v. *perénicul*.

PREFÁC vb. 1° tranz. ind. pf. c. 1 sg. Nf v "înmoi, dizolv, drojdia în apă călduță pentru plămăditul pâinii". 2° refl. ind. prez. 3 pl. *se* ~ T VI "se deghizează": Care ficii merg la colindat *să prefác* și mărg la fete. 3° var. ind. pf. c. 1 sg. BA VIIc, VIa "am refăcut, am transformat".

var. 3° **am perefácút** vb. ind. pf. c. 1 sg. BA VIIc, VIa; refl. ind. pf. c. 3 sg. *s-a perefácút* BA VIIb.

PRELUNGĀTĀ adj. f. Gi VIIIa [despre o suprafață de teren] "alungită, întinsă": Era o vale *prelungátá* în sus.

PREM s. m. Gi VIIa "șef".

PREOBAJĒNIE s. f. C VII "nume de sărbătoare; preobrajenie".

PREPŪNEM vb. ind. 1° prez. 1 pl. Pr VIIIa "presupunem": E stână cât o odăiță, *prepŭnem* patru pe trei [metr]. 2° pf. c. 3 sg. *a prepŭs* Nf v "a confundat (o persoană)": M-*a prepŭs* c-o cumnată de-a ei.

PRES s. n. 1° M VII, vb, U VIIa "greutate, presă": Cașul îl pune la *pres*, așa ceva greu U VIIa. 2° To VIII "zdrobitor pentru struguri; presă".

PRESIDATELI s. m. AJ VIII, B VIIIa "președinte".

PRESÓR vb. ind. prez. 1 sg. Pr v "presar": [Cașul] îl *presóř* mai mult cu sare U VIIa.

ind. prez. 2 sg. *presóri* H v, U VIIa, 3 sg. *presoárá* H v.

var. **presurám** vb. ind. prez. 1 pl. H VIIa, impf. 3 sg. *presurá* N VII.

PRESURĂM v. **presor**.

PRETENEAȚĂ vb. ind. impf. 1 sg.

Tr v "întrețineam relații de prietenie; eram prieteni".

ind. pf. c. 1 sg. *am pretenit* St III,

Tr v; conj. prez. 1 sg. *să pretească* Tr v.

PREȚIN s. m. AJ VIII, pl. *prețini*

BA VIa "prieteni".

PREUMBLĂȚ v. **primblăt**.

PREZÉNT, *mă* ~ vb. refl. ind. prez.

1 sg. Gi VIIIb "fac act de prezentă; mă prezint".

PREZMĂ v. **prezmă**.

PRÉZMĂ s. f. T v "tobă de porc".

var. **prezmă** s. f. T v.

PRIBLEZITÉLNO adv. Gh VII

"aproximativ".

PRICĂZ s. n. Gh v, St VIII "ordin, poruncă, dispoziție": *Pricăz* le-o dat și-o vinit cu tractoru o prins-o și-o farmat-o [biserica] Gh v. O venit *pricăz* de la Stalin St VIII.

PRICI s. n. BA VIIIb "pat rudimentar din scânduri așezate pe butuci".

PRICINĂ s. f. pl. Pl VIIb "(motiv de) supărare": La sărbătoare [...] nu-i bine să lucrî ... că dac-ai lucrat ai *pricină* ai prilej, ai întâmpnat ceva.

PRIDĂIA v. **peredat**.

PRIEDIM (3 sil.) vb. ind. prez. 1 pl. N v "sosim (cu un vehicul)".

PRIHÓD s. n. BA VIIIb, M VI- (loc de) trecere".

PRILÁZ s. n. 1° BA VIIb "pârleaz".

2° var. **prileáz** s. n. Pr VIIIa "poliță (la stână)".

PRILEÁZ v. **priláz**.

PRÍMA¹ adv. U VIIb "prima oară": Dacă el *prima* s-a cununat.

PRÍMA² s. f. art. Pl VIIa "panglica, bentița aplicată pe marginea hainelor".

PRIMÁRE s. m. Gi VIIa, U VIIIb "primar".

var. **primári** s. m. Pr VIIa.

PRIMÁRI v. **primáre**.

PRIMBLÁRE s. f. Tr Ib "plimbare".

PRIMBLÁT, *a* ~ vb. tranz. ind. pf. c. 3 sg. B VIIb "a plimbat".

refl. ind. pf. c. 3 sg. *s-a primblăt* B VIIb.

var. **s-a preumblăt** vb. ind. pf. c. 3 pl. B VIIb.

PRIMÉRNO adv. N VIII, VI, To VIII "spre exemplu".

var. **naprimérno** adv. N VIII.

PRIMÉȘTE, *se* ~ vb. refl. ind. prez.

3 sg. 1° Pr Vb, To VII, Tr v, U VIIa "reușește": Prima dată mi *s-a primit* mai rău plăcinta

Pr Vb, 2° Cr v, Gh v, Gi VIIIa, To VIII, VII "se face, rezultă": Dacă se rup fire pe nantră, *să priméște* lătunoaie Gh v. *Să priméște* flori deasupra [plăcintei] Cr v. 3° Cr v "ajunge, revine": [Pe foaia de aluat] *să priméște* brânză pe toată bucata de ghizlomică.

ind. prez. 3 pl. *se primesc* 2° Cr v, 3° N v, impf. 3 sg. *se primea* 1° H VIIc, 2° Gh v, pf. c. 3 sg. *s-a primit* 1° H v, Pr Vb, Pl VIIa, 2° V VIII; conj. prez. 3 sg. *să primească* 2° Pl VIIa, 3 pl. *să primească* 2° To VII.

PRINPREJÚRUL 1° prep. V VII "împrejurul". 2° var. **primprejúr** adv. M Vb, N VI, Nf VI, To VIII, I, VH VII "împrejur": Punea costoroabele aste *primprejúr* To VIII.

PRÍNSA, *de-a* ~ loc. subst. T III, II "numele unui joc de copii".

var. **de-a prínsul** loc. subst. I IIa.

PRÍNSUL v. **prínsa**.

PRIPÉȘTE, *se* ~ vb. refl. ind. prez. 3 sg. H VIIa, N VII [despre pâine, la copt] "se coace prea repede, arzându-se la coajă și rămânând crudă înăuntru".

PRIPOIÉNI s. m. pl. art. T v "nuntași care oferă miresei *pripoi* 2°".

PRIPÓIUL s. 1° m. colect. art., pl. *pripói* Nf IIIa "totalitatea invitațiilor miresei la nuntă". 2° n. art. T v, III "darul oferit de nuntași mirilor, la masa mare".

PRIPÓN s. n. Gi II "sfoară pe care se înșiră cârlige pentru pescuit".

PRÍPOR s. n. BA VIIIb "teren accidentat".

PRISTUIÉȘTE vb. ind. prez. 3 sg. B VIIb "mustrează": Preotu îl *pristuiește*.

PRISTÚPNIC s. m. H VIII "conducător de răscoală": *Pristúpnic*, conducea ... cto zncit vostanea.

PRIVÁZURI s. n. pl. B VIIIb "pervazuri".

PRIVÉCHI s. n. St VIIb "priveghi".

PRIVIM vb. ind. prez. 1 pl. în expr. ~ *la televizor* Cr VII, ~ *filme* To Ia, ~ *șirc* To Ib "vizionăm".

var. **prăvēsc** [*prăžesc*] vb. ind. prez. 1 sg. To VII, V VIII, 3 sg. *prăvēște* H IIa, impf. 3 sg. *prăveá* To II.

PRIZIONIÉRI (4 sil.) s. m. pl. U VIIa "prizonieri".

PRÓCINĂ (2 sil.) adj. f. To VIII [despre casa de lemn] "solidă, rezistentă": Ea [= casa]-i tare, de lemn, îi *prócnă*.

PROCOÁVE v. **pocroávă**.

PROCÚȚ s. AJ II "țol".

PRODAVEÁȚĂ s. f. Tr v
"vânzătoare (la magazin)".

PRODNOI s. m. M VII "croitor".

PRODÚ s. AJ VIIb "spărtură în
gheață; copcă".

PRODÚCTE s. n. pl. C VII, H VII, d,
U VIIa "produse alimentare; alimente".

PROHÁDE s. Gh VII "cimitir".

PROHÁDELE v. **prohódie**.

PROHÁDELE v. **prohódie**.

PROHÓDIE (3 sil.) s. f. Gh VII, V
"prohod (la sărbătorile de Paști)".

var. **prohoádele** s. f. pl. art. Gh V;

prohádele s. f. pl. art. H VIIa; **provóde** s.
C VII.

PROHÓT s. n. Nf VI "trecere".

PROIZVÓDSTVO s. f. M VII
"producție".

PROOCĂ s. f. H* "sârmă", art.
~ *caiúceaia* H* "sârmă ghimpată": Zona-
zagrajdită cu *próoca caiúceaia*.

var. **práuca** (2 sil.) s. f. Pr VIIIb.

PROPONÉȘTE vb. ind. prez. 3 sg.
Pr VI "priponeste".

PRÓPUSC s. n. Pr VIIa "permis".

var. **própuscă** s. f. Pr VIIa.

PRÓPUSCĂ v. **própusc**.

PROS s. 1° colect. Nf Ib "semințe
de dimensiuni mici". 2° Nf Ib "motiv
decorativ, din semințe de mei, pe pască".

PROSÉȘILE v. **proțesia** 2°.

PROSOÁBELE s. m. pl. art. H VIIb
"ștergarele; prosoapele".

PROST 1° adj. Pl VIIa, pl. *proști* N V,
To V, f. *proastă* V VII "simplu": Grăiți în
limba *proastă* V VII. 2° *pe* ~ loc. adv. Pl VIIa
"sobru, simplu, fără podoabe": Cine-o știut
o făcut mai frumos, cine [nu] le-o făcut mai
pă prost, cine cum o știut.

PROSTÁIE adj. f. 1° Pl VIIb [despre
o persoană] "neinstruită, neștiutoare de
carte". 2° H VII, d [despre o țesătură] "fără
model; simplă".

var. 1° *prostáie* adj. f. pl. Nf VII;
prostoáie adj. f. pl. B VIIa.

PROSTÁIM, *să ne* ~ vb. refl. conj.
prez. 1 pl. To VII, "să ne iertăm".

PROSTÁIE v. **prostáie** 1°.

PROSTÍRE s. f. Cr V, Gi V, pl.
prostíri I III, T III "cearșaf".

PROSTIȘÓR adj. Gh V dim. de la
prost 1°.

PRÓSTO adv. Gh VII, H VIIa, Nf VI
"doar, numai, pur și simplu": Poama *prósto*
o spală bine și-o pune-ntr-o găleată Nf VI.

PROSTOÁIE v. **prostáie** 1°.

PROSTÚDĂ s. f. M VII "răceală,
maladie".

PROSTUDÍT, *s-a* ~ vb. refl. ind. pf.
c. 3 sg. N VI [despre o persoană] "a răcit".

PROȘCEÁNIE s. f. H VIII "rămas
bun": [La nuntă] ne iese că *proșcănije*
de-amu cu fata ...

PRÓTIV adv. N V "împotrivă": Nu
sântem *prótiv*.

PROȚÉNTNO adj. în ~ *otnoșénie*
N VI "proporție în procente".

PROȚÉSIA (4 sil.) s. f. art. 1° M VII
"alaiul religios, condus de preot prin sat,
pentru invocarea ploii; procesiunea": Îl lua
pe batușca, se duce pin sat cu *proțásija*. 2°
var. **prosésiiile** s. f. pl. art. B VIIb, Ib
"steagurile bisericesti care se poartă la
procesiunile pentru invocarea ploii".

PROVERÉȘTE vb. ind. prez. 3 sg.
C VII "verifică"; Comisia *proveréște*, cată.

PROVÓDE v. **prohódie**.

PRUJÍN s. Nf Ib "arc (de prins
pește)".

PRÚNCUL s. m. art. AJ Va "copilul".

PRUȘLÍC s. n. B VIIIa, VIIa "vestă
din pânură".

PSÍNCĂ v. **psíne**.

PSÍNE adv. M VIb, Pr VIIa, To VII,
Tr V, V VIII, VH VII "pe semne că; probabil".

var. **psíncă** adv. U VIIb.

PTÍCINIC (2 sil.) s. n. N VI "coteț de
păsări".

PÚDURI s. n. pl. H VIIc, d, Tr VIII
"unitate (rusească) pentru greutate, egală cu
16,38 kg": Trei *púdurj* de brânză ne sărăm
H VIIc.

PÚHABĂ adj. f. Nf V [despre pâine
sau carne tocată] "afânată".

PUIÉLNIȚĂ s. f. N VIII "haită (de
lupi, de câini)".

PUIÉRI s. m. pl. To VII "pui de
scroafă, porci".

PUIÚȚ s. m. Pl VIIa, St V [fig.] "clin
mic la subțioara cămășii țărănești".

PÚLPĂ s. f. Pr VIIIa, B VIIb, St VIIc, Uger":
Cat la *púlpă*, *púlpă* goală, tătă-i băloasă pă
... cum ai suge vițelul St VIIb.

PÚMNE s. n. pl. Cr V "pumni".

PUN vb. 1° ind. prez. 3 pl. în expr.
~ *núnta* B VIIb, Gi V, ~ *zi de núntă* Cr VII,
H VIIa "fixează, stabilesc termen pentru
nuntă": Dacă se-nvoiesc, de-amu *pun zi de
núntă* când se cunună, când se scriu
H VIIa. 2° ind. prez. 3 sg. *púne* în expr. ~ *pui*
T VIII [despre matca stupului] "depune ouă".
3° refl. ind. pf. c. 1 pl. *ne-am pus* în expr.
~ ~ *nași* Gi V "am cununat".

PUNȚIN adv., adj. N v "puțin".

PUNȚINTEL adj. To VIII "puținel".

PÚPĂZĂ s. f. C VII, Cr VII [la nuntă] "colac oferit miresei, împreună cu voalul, de către nașă, în seara de s t r a i e": *Púpăză* ... colăcel așa făcut lung, erau espre așa jărovne, așa lung și-aceia-n patru colțuri puneau busuioc și-n busuiocul ăsta puneau așa aluatu frământat tot din pâine făceau așa subțirel și busuiocul ala-l ... acopereau cu aluat di-ala și să cocea cu busuioc cu tot la un loc și-așa să duceau la mireasă și-aceia-n mijloc îi punea fataua Cr VII.

PURCED vb. ind. prez. 3 pl. M VII "pleacă la drum".

PUSTĂNE s. f. N VIII "loc, teren gol".

PUTÉREA s. f. art. T VIII "sprijinul, ajutorul": Cu *putérea* de-acasă să se ducă să-nvețe și ei [copiii].

PŪTINE s. f. pl. Gh V, H VIIa, St VIIb "putini".

var. **pútnă** s. f. T VI, I.

PUTIOANCĂ (3 sil.) s. f. Pl VIII "foaie de drum".

PŪTNĂ v, **pútine**.

PUTREGĂI s. n. BA VIIIb "puroi".

PUȚINICA adv. U VIIb "puțin".

PUȚPOPIR s. AJ VI "glaspaper".

PUZDÉRI v. **pozdérie**.

PUZOREĂ vb. tranz. ind. impf. 3 sg. H v "bătea la palmă până se făceau bășici": Da ne căta tot de păduchi, nu! ce?, ne găsea și ne *puzoreă*, da noi veneam de la școală «mamă, m-o *pozîrit*».

var. **a pozărát** vb. ind. pf. c. 3 sg. H v.

RACHIE v. **rachiu** 2°.

RACHIU s. n. 1° Gi VIIa, V, IIIa "petrecere, luni după nuntă, în cinstea miresei". 2° var. **rachie** s. f. M VII "băutură alcoolică".

RÁDE vb. ind. prez. 3 sg. în expr. ~ -n cap T VIII [fig.] "împușcă în cap": *Ráde* pe acela-n cap, o văzut un cap mișcând și l-o ras în cap.

ind. pf. c. 3 sg. *a ras* T VIII.

RÁDIVĂ s. f. M VII, Pr VIIIb, To VII "radio": [La mort] și măța din casă toje și nu șibă și *rádiva* și nu cânte M VII. Asară o spus pi *rádivă* To VII.

RÁILĂ (3 sil.) s. f. C VII "ragilă".

RAJDÉNIE (3 sil.) s. f. Gi v "naștere"; art. în *deni* ~-a To VII "ziua de naștere".

RÁLĂ s. f. Gi VIIa "mașină de prășit; prășitoare".

RAM s. n., pl. *rámuri* T VIII "ramă în stupul sistematic": Patru stupuri cu patru *rámuși*.

RAMATISM s. n. Nf VI "reumatism".

RÁMCĂ s. f. H VIII "ramă (la icoană)".

RÁNDĂ s. f. AJ Va, Pl VIIa, b, pl. art. *rânzile* Pl VIIa, "cârpă, zdreanță".

var. **rânze** s. f. pl. St VIIIb.

RÁNTOȘE adj. f. pl. St V [despre haine] "încrețite".

RÁPĂ v. **rápor** 2°.

RÁPOR s. 1° Pl VIIb "coș, bubuliță". 2° var. **rápă** s. f. St VIIb "maladie infantilă; vărsat".

RAR adj. BA v, Pr VIIa [despre l i c t a r, aluat] "fără consistență; subțire".

RASCLADUȘCĂ s. f. U VIII "pat pliant".

RASHÓDURI s. n. pl. N VI "cheltuieli".

RASPRĂDILESC vb. ind. prez. 1 sg. M Va "repartizez, împart": Mia să-mi aducă ciolanu ceala și eu și *rasprădilésc* de-amu aceea.

RAȘTOÁCE s. n. pl. I VIII "lemne lungi cu ajutorul cărora se mărește capacitatea căruței când se transportă fân".

RAȚAȚÉLIE (4 sil.) s. f. V VIII "soi de viță de vie".

RAZMÉR s. n. 1° AJ VI, Nf VI "măsură, mărime". 2° N VI "legătură la snop".

var. 1° **razméri** s. n. I III; **rozmír** s. n. AJ VI.

RAZMÉRI v. **razmér** 1°.

RÁZNE adj. f. pl. H VIIIc, V, Pl VIIa "diferite, diverse": Cumparam crască [...] crăseai verde, albastru, roșu, roze ... făceai *rázne* H VIIIc. Bradul să-mpodobeste tot cu *rázni* frumuseți C VII.

var. **rázni** adj. m. pl. C VII, VI, V, Cr VIII, M VII; f. pl. *ráznie* BA VIIIc, C VII, Gh VII, V.

RÁZNI v. **rázne**.

RAZPÍSUL s. n. art. Nf VI "chitanța".

RAZRÚHA s. f. art. V VIII "distrugerea".

RÁCIT, *s-a* ~ vb. refl. ind. pf. c. 3 sg. H VIIa, N VII "a răcit, s-a-mbolnăvit".

RÁCITURĂ s. f. B VIIb, Gh V, Gi VIIb, V, U V "piftie"; pl. *răcíturi* în ~ *fugăríte* v. **fugăríte**.

RĂCNITURĂ s. f. St V "răcnet, strigăt".

RĂCOVODEĂ vb. ind. impf. 3 sg. Nf VIII "conducea".

RĂDĂCINUȚĂ s. f. B VIIIa dim. de la *rădăcină*.

RĂDÎC v. *ridică* 7°, 8°.

RĂDICHE s. f. St VIII, T VI "ridiche".

var. *răghita* [*răd'ita*] s. f. art. BA II.

RĂGHITA v. *rădiche*.

RĂGILĂ, *a* ~ vb. inf. M VIIa "a trage fuiorul de in sau de cânepă prin ragilă".

ind. prez. 2 sg. *răgili* Tr VII, impf. 1 sg. *răgilăm* H VIIb.

var. *răilăm* vb. ind. impf. 1 sg. C VII.

RĂILĂM v. *răgilă*.

RĂLUIT, *a* ~ vb. ind. pf. c. 3 sg. Gi VIIa "a prășiț cu r a l a".

RĂMÁS vb. 1° *am* ~ ind. pf. c. 1 sg. În expr. ~ ~ de *tata* Pl VIIb "am rămas orfan".

2° *s-a* ~ refl. ind. pf. c. 3 sg. C Va "a rămas".

RĂMĂȘEU s. n. Gi VIIa "rămășiță": Au rămas *rămășeu* de ruși aici, în sat.

RĂNEAM, *ne* ~ vb. refl. ind. impf. 1 pl. N VI "ne hrăneam".

RĂPĂD, *se* ~ vb. refl. ind. prez. 3 pl. M VIb "se reped".

var. *se repedeă* vb. ind. impf. 3 sg. Gi II.

RĂPEDE adv. Tr VII "repede".

RĂRESC vb. ind. prez. 1 sg. Cr V "subțiez aluatul prin adăugarea unui lichid; îl fac să devină r a r ": Și după ce s-a ridicat aceea din cratiță, răstorn ș-o amestec cu făin-aceea, cu oparc-aceea și peste vreun ceas, două, mai adaug oleacă de apă caldă, o mai *răresc*, cum s-ar spune.

ind. prez. 2 sg. *rărești* Nf V, impf. 3 sg. *răreă* Pr VIIa.

RĂRÚNCHI s. m. pl. N VII "rinichi".

RĂRÚȚ adj. AJ Va, b, f. *rărúță* T VII dim. de la *rar*.

RĂSĂRITĂ s. f. AJ VIIb, VI, Vb, B VIIIa, VIIb, VIb, H VIIb, V, M VIa, b, Vb, N VI, Nf V, T VIII, To II, Tr VII, V VIII, VII "floarea soarelui".

RĂSCOLĂCÎT v. *răsculăcî* 1°, 2°.

RĂSCULĂCI s. m. pl. 1° Gh VII "persoane răsculăcite". 2° N VII "cei care luptă împotriva chiaburilor".

RĂSCULĂCÎ vb. 1° tranz. inf. N VIII "a deposeda țaranii înstăriți; a deschiaburi": Șanti o-nceput a *răsculăcî*-ne N VIII. [În 1933] ne-a luat tot cistovo, ne-a dat din casă, ne-o *răscolăcî* Gh VII. 2° ind. pf. c. 3 pl. M VII "au scos din sat c o l a c i i , au deportat".

2° ind. pf. c. 3 pl. *a răsculăcî* M VII; part. f. *răsculăcî* M VII.

var. **a răscolăcî** vb. tranz. ind. pf. c. 3 pl. 1° Gh VII, 2° M VII; part. *răscolăcî* 1° Gh VII.

RĂSCULĂCÎTUL s. n. art. M VII "acțiunea de a îndepărta din sat, prin deportare, c o l a c i i".

var. **roscolăcî** s. n. art. M VII.

RĂSCOLĂCIUIT, *a* ~ vb. tranz. ind. pf. c. 3 pl. N VIII [despre autoritățile rusești] "au deposedat (de bunuri și drepturi) pe cei bogați".

RĂSFIRĂ [*rășkiră*], *se* ~ vb. refl. ind. impf. 3 pl. Gh VII "se răspândeau, plecau": Femeia [gazdă] făcea mâncare [...], da ele torcea de-amu toate femeile celea, da ea le hostea și *să rășkiră* și tot .

ind. pf. c. 3 pl. *s-a răsfiră* N VIII, VII, V.

var. **se risfiră** [*rișkiră*] vb. ind. prez. 3 sg.; pf. c. 1 pl. *ne-am risfiră* N V.

RĂSFOIĂ vb. ind. impf. 3 sg. Nf VIII "înfoia, afânaș (pământul, săpându-l)".

RĂSOL s. n. Tr v "piftie".

RĂSPIARĂ, *să* ~ vb. conj. prez. 3 sg. T v "să piară".

RĂSPLĂTESC, *o să mă* ~ *pe* vb. ind. viit. 1 sg. Tr IIa "o să mă răzbun": Nu-i nimic, eu *o să mă rasplătesc* pe el [Iup].

RĂSPÚNS vb. 1° *a* ~ ind. pf. c. 3 sg. B Ib "a recomandat, a atras atenția": Într-o zi *ea a răspuns* la iezi ca să-nchie ușa și să nu deie drumu până n-a veni ea. 2° refl. ind. impf. 3 sg. Pl VIIb [despre învățător, la orele de curs] "colabora cu elevii, desfășura lecția": Nu *să răspundeă* învățătorii din tot Plăiușu, numa cu a mei copii. 3° refl. ind. pf. c. 3 sg. I VII "s-a arătat, a apărut": Eu cred că el îi mort, că *nu s-o mai răspuns*. 4° refl. ind. pf. c. 2 sg. AJ VIIa "ai comunc. ț., ai anunțat": La beserică *s-o răspuns* nunta.

refl. ind. impf. 3 sg. *se răspundeă* 2° Pl VIIb, pf. c. 2 sg. *te-ai răspuns* 4° AJ VIIa, 3 sg. *s-a răspuns* 3° I VII, 4° AJ VIIa.

RĂSPÚNSUL s. n. art. N V, H VIIb "petrecerea pe care o fac părinții viitoarei mirese în cinstea viitorilor cuscri prin care își dau consimțământul pentru căsătoria tinerilor": Da dacă să-nțâleg [părinții] fac în altă zi dacă-i duminică ziua, dacă-i ... în zi de lucru, la noi să numește acela *răspunsu*, poftesc părinții mirului și starostele care l-a adus și să duc la mireasă, de-amu acolo pun zi de nuntă H VIIb.

RĂTÚND adj. B VIIa, Cr V, M vb, To VIII, U VIII, pl. *rătúnzi* Tr V, f. *rătúndă* AJ Va, B VIIa, Cr VIII, V, Gh VII, Nf VI, To VIII, V VIII, VII, VH VII, pl. *rătúnde* H VIIa, N VII "rotund".

RĂTUNJÓR adj. V VIII, f. *rătunjoără* M vb dim. de la *rătun* d.

RĂTUNZIT adj. AJ VIIa, b, [despre pâr] "tăiat, rotunjit".

RĂȚI s. f. pl. Tr lb "rațe".

var. *reți* s. f. pl. Tr lb.

RĂUTĂȚILE s. f. pl. Gi VIIa [peior.] "haimanalele, pramatiile": *Răutățile* care nu munceau, dospeau toată ziua.

RĂZĂLĂU s. n. AJ III, St III "răzătoare".

RĂZĂLÉSC, *se* ~ vb. refl. ind. prez. 3 pl. St III "se dau pe răzălău; se răzuiesc".

RĂZĂLUIEȘTI vb. ind. prez. 2 sg. AJ III "dai pe răzălău; răzuiești".
part. *răzăluit* Pl VIII.

RĂZBĂTE, *se* ~ vb. refl. ind. prez. 3 sg. Nf V [despre un aliment, la preparare] "se pătrunde; se fierbe sau se prăjește".

RĂZBĂVLÉȘTE vb. ind. prez. 3 sg. Gh II "amestecă cu apă; diluează".

RĂZEȘTI s. m. pl. U VIIIb "răzeși".

RĂZVALCĂ s. f. Pl VIIa "vergea pentru întins aluatul".

RĂBĂLCĂ s. f. Gh II "plasă pentru prins pește".

RĂBOPITÓVNIC s. n. Cr V "crescătorie de pește".

RĂDEAU vb. 1° tranz. ind. impf. 3 pl. Gi VIIa "batjocoreau, zeflemiseau": Bărbații nu purtau straie de materie, că *să rîdeá ... îi rîdeáu* [...] *ii rîdeá* care purta bluze de materie. 2° refl. ind. impf. 3 pl. *se rîdeá* Gi VIIa, *se rîdeáu* Pr VIIa "râdeau".

RĂNCHEAZĂ vb. ind. prez. 3 pl. St VIII "nechează".

RĂND 1° *de* ~ loc. adv. Cr VIII, VII, H VIIIa, Va, b, M VII, St V, *a* ~ loc. adv. AJ VII, *de-a* ~ loc. adv. T VIII "la rând? [După molitivă] aveai dreptu să umbli *de rînd* cu toate treburile și-n casă și la vecină și la apă Cr VII. 2° *la un* ~ loc. adv. U VIIa "la fel". 3° *în* ~ *cu* loc. prep. To VII "alături de": Natașa ... *în rînd cu* Liuba trăiește".

RÂNDEA v. *rindeá*.

RÂNDIEM (3 sil.) vb. ind. prez. 1 pl. U V "dăm varza prin răndea": Curechii îl *rîndiém*, îl dăm pin rindea.

var. *rendiém* (3 sil.) vb. ind. prez. 1 pl. U v.

RÂNDUȚI s. m. pl. C VII dim. de la *rând*.

RÂNZĂ s. f. AJ Va [la porc] "stomac".

RÂNZE v. *rândă*.

RĂS s. n. în expr. *făceáu* ~ Pr VIIa, U VIIa "Iși băteau joc; batjocoreau": [Rușii] *făceáu* mare *rîs* U VIIa.

RĂȘCHIĂM vb. ind. impf. 1 sg. Gh VII "puneam firele pe rășchitor".

RĂZÂNCĂ v. *rizincă* 1°.

RECI [răș] s. pl. tantum N V "piftie".

REDI, s. n. M VIb "pădurice".

REDICIĂ (3 sil.) s. f. N V "ridiche".

REGHIÓNUL s. n. art. Cr V "regiunea".

REGULEĂZĂ vb. ind. prez. 3 pl. U VIIa "pune în ordine, face regulă, aranjează".

REMÓNT s. n. 1° C VII, Gi VIIIa, Pr VIIIa "reparație". 2° Pr VIIIb "modificare, schimbare".

REMONTĂT, *au* ~ vb. ind. pf. c. 3 pl. Cr VIII, VI, V "au făcut *remon t*; au reparat".

RENDIEM v. *rândiém*.

REPAÚS s. n. Cr V "recreație".

var. *repáuză* s. f. T II, lb.

REPÁUZA v. *repáus*.

REPEDEĂ v. *răpád*.

REPETIȚE s. f. I V "repetiție".

RETRĂIT, *au* ~ vb. tranz. ind. pf. c. 3 pl. I III "și-au făcut griji, s-au speriat, s-au emoționat": Părinții *au retrăit* [spaima].

REȚI v. *răți*.

REVECEACIÓC (3 sil.) s. n. N V "horn, coș".

RÉZBĂ s. f., pl. *rézbe* V VIII "filet".

RÉZE s. f. pl. Pr III "încrețituri".

RIDÍC vb. 1° ind. prez. 1 sg. Gi VIIIa "urc": *Ridíc* dealu ceta. 2° ind. prez. 3 sg. ~ (*ápa*) To VIII "fermentează": Hușile mojno și le dăi în poloboc, le torni apă că ele *ridică ápa* dăori ... numa a triilea nu *ridică*, da vdrug le *ridică*, da până-n sara *ridică*, îmblă, îmblă, strașnic îmblă. 3° refl. ind. prez. 3 sg. Gh V, H VIIa, d, V, M VII, VH VII [despre aluatul de pâine] "dospește, crește". 4° refl. ind. impf. 3 sg. M VII [despre o ființă, o plantă] "creștea". 5° ind. impf. 3 sg. Gh V [la războiul de țesut] "alegea". 6° part. m. pl. Nf VI "mobilizați în război". 7° var. ind. prez. 1 sg. Gi VIIIb "inalț". 8° var. part. f. Pr VIIIb "deportată". 2°

ind. prez. 3 sg. *ridică* To VIII, impf. 3 sg. *ridică* 5° Gh V; part. m. pl. *ridicăți* 6°

Nf VI, f. pl. *ridicáte* Gh V; refl. ind. impf. 3 sg. *se ridicá* 3° Gh V, H VIIa, d, VH VII, 4° M VII, pf. c. 3 sg. *s-a ridicát* 3° Cr V, 5° To VII, viit. 3 sg. *s-a ridicá-se* 3° H VIII.

var. 7° *rădic* vb. ind. prez. 1 sg. Gi VIIIb, 2 sg. *rădici* C II, 3 sg. *rădicá* B VIIa, C Va, T VI, part. m. pl. *rădicáți* Pl VIIa; refl. ind. prez. 3 sg. *se rădică* N VIII, impf. 1 sg. *mă rădicám* C VIII; *aridicám* vb. ind. impf. 1 sg. VH VII; part. f. pl. *arădicáte* Gh V; 3° *s-arădică-se* vb. ind. prez. 3 sg. H VIII, 8° part. f. *rădicátă* Pr VIIIb.

RIDICULÍT s. U VIIIb "reumatism".

RIFI s. m. pl. AJ VIIb, Pl VIIa "unitate de măsură pentru lungimi; cot".

var. *riș* s. BA VIIa.

RIGLUÍ, *a ~ vb.* inf. To VIII "a îndrepta lemnul pentru construcții".

RINDEÁ s. f. U V "răzătoare pentru varză".

var. *rândeá* s. f. U V.

RIS s. B III, M VII, pl. *risuri* M Vb "orez".

RISFÍRÁ v. *răsfirá*.

RIȘ v. *rifi*.

RIȘCAȘ s. AJ Va, III, St III "orez".

RIZÉTCÁ s. f. H V "priză electrică".

RIZÍNA s. f. art. Nf IIb "cauciucul".

RIZÍNCÁ s. f. 1° C II, Gh II, Nf IIb, pl. *rizínci* I "elastic". 2° V VIII "cauciuc".

var. 1° *răzâncá* s. f. H Ia, pl. *răzânci* Gi II.

ROÁDA s. f. sg. tantum Cr V, Pr VI, To VIII "recoltă, roade": A treilea [an] începe o *roádă* a da poama To VIII.

ROÁTA, *de-a ~ loc.* adv. T VI, V "roată, cerc": Ne punem *de-a roáta* V.

ROBÓT s. M Vlb "muncă".

RÓCHE s. f. Cr VII, N VII, U VIIa, b, pl. *rochi* B VIIb, Gi VIIa "rochie": O scoatea la biserică pă mireasă ... numa cu *róka* albă Cr VII.

var. *róichea* (2 sil.) s. f. art. Gi V.

ROD s. n. N VI, M Vlb "neam, generație": [Obiceiul s-a păstrat] din *rod* în *rod* N VI.

RODÍLCÁ v. *rotílcá*.

RODÍNÁ s. f. colect. Pl VIIIb "moștenitori, succesori": Așa și dint-el n-am avut *rodínă* că n-o avut coconi.

RODÍT, *s-a ~ vb.* refl. ind. pf. c. 3 sg. Gh V, H VIII "s-a născut": Așa *ne-am rodít* moldoveni, ș-așa și mama o fost, așa și bunelu ... M VII.

ind. pf. c. 1 pl. *ne-am rodít* M VII; part. f. *rodítă* To VII.

RODÓM s. Cr VII, U VIIa "maternitate".

ROICHEA v. *roche*.

RÓLÁ s. f. T VI "tub de beton la fântână".

var. *rúle* s. f. pl. T VI.

ROPÁ s. f., art. *ropáua* N V "saramură".

ROSCÍTÁT, *a ~ vb.* ind. pf. c. 3 sg. BA VIa "a socotit, a calculat".

ROSCOLOCÍTUL v. *răsculăcítul*.

ROSÓL s. M Vb "saramură": Clototim apa cu ... *rosól*, cu ucsus, cu ce și zalivăim.

ROȘ adj. Gi V, Nf VII, f. *roșă* AJ III, Nf VII, V, Pl VIIa, Pr Vb, St VIII, VIIb, T VIII, VII, VI "roșu": Dacă era fata cinstită, apu [...] lega lenți *roși* [la colac] Tr V.

pl. *roși* m. Gi V, T V; f. Gi V, St VIII, Tr V.

ROTÉLE s. f. pl. Gi II dim. de la *roată*.

ROTICÍCÁ s. f. V VIII, VH VII dim. de la *roată*.

ROTÍLCÁ s. f., pl. *rotílcí* Pl VIIa "mosor de ață".

var. *rodílcá* s. f. Pl VIIb.

RÓZA v. *rózá*.

ROZÁ adj. f., pl. *roze* H VIIc, Nf VII "de culoare roz".

var. *róza* adj. invar. T VII.

RÓZÁYE v. *rózová*.

ROZMÍR v. *razmér*.

ROZOSÍN adj. AJ VIIb, f. *rozosínă* St V "de culoare roz".

var. *rujosín* adj. St V.

ROZOVÁ adj. f. Nf VII "de culoare roz": Oleacă de sfecle de ist stolovie, vo câtivai să fibă *rózvie* ... ista zama M Vb.

var. *rózave* adj. f. pl. M Vb; *rózvâie* adj. f. pl. Gh VII; *rózva* adj. f. To VII.

RÓZVA v. *rózova*.

RÓZVÁIE v. *rózova*.

RÚBÁ v. *hrúba*.

RÚCICÁ (2 sil.) s. f. 1° U VIIIb, V VIII "mâner, manivelă, toartă". 2° To VII "condei, toc".

RÚCINIC (2 sil.) s. m. N V, pl. *rúcinichi*, Gh VII "ștergar".

RUDÁ s. f. 1° AJ VIII, VI, BA VIIb, VIa, St V, pl. *rúde* AJ VIII, VI "par". 2° BA VIIIb "proțap, oiște". 3° M VI "scândură".

RUDÍ, *a ~ vb.* inf. AJ VIII "a sprijini fasolea cu r u d e".

RUGUMÁ v. *rumăgát* 2°.

RUGUMETURÁ s. f. Gi V "rumeguș (de lemn)": [Aplică] e *rugumeturá* de lemn.

RÚJĂ s. f. BA VIIb "trandafir".
RUJOSÍN v. *rozosín*.
RÚLE v. *rólá*.
RULÉTĂ s. f., pl. *ruléte* Gh VII "ruladă (din aluat) cu mere, cu mac etc.".
RUMĂGĂT vb. ind. 1° *a* ~ pf. c. 3 sg. St V "a rumegať". 2° var. *rugumă* impf. 3 sg. Gh V "mesteca".
RÚMPE v. *rupeá* 2°.
RUPEÁ vb. 1° ind. impf. 3 sg. Nf V "ataca, rănea": Mă *rupeá* porca. 2° var. inf. St VII "a frânge". 3° pf. c. 3 sg. *a rupt* în expr. (*mi-*) ~ ~ *de inimă* Gi VIIa "(m-)a îndurerat": *Mi-a rupt de inimă, când le-am dat* [postavca].
 var. 2° *a rúmpe* vb. inf. St VIIb; ind. impf. 2 sg. *rumpeái* AJ VIII; conj. prez. 1 pl. *să rumpem* St VIIb; refl. ind. prez. 1 sg. *mă rump* BA VIIb, 3 sg. *se rúmpe* AJ II, 3 pl. *se rump* St V; conj. prez. 3 sg. *să se rumpă* AJ VIIa.
RÚSCĂ adj. f. 1° AJ VIII, VIIa, Gi V, H VIIb, Pl VIIb, pl. *ruște* St V "rusoaică": Apă [= apoi] o avut o femeie *rúscă* AJ VIII. 2° AJ VIII, M VIa, V VIII "rusească".
SAANELE s. n. pl. H VIII dim. de la *s a h a n*.
SABRÁNIE v. *sobránie*.
SACĂZ s. Nf VII "bumbac de calitate inferioară, folosit la țesutul cămășilor țărănești".
SACUL, ~ *pópii* loc. subst T V "cecul porcului".
SADIC s. n. B VII, M VIb, N VII, T Ia; *detsádic* B VII "grădiniță de copii".
SADOVA adj. f. C VI [despre iarbă] "crescută la umbra pomilor, în livadă".
SADÓVCĂ s. f. C VI "iarbă crescută la umbra pomilor, în livadă".
SADÓVECICĂ (4 sil.) s. f. C VI "iarbă crescută la umbra pomilor, în livadă".
SAHÁN s. n. B VIb, III, H VIIIa, VIc, N VI, T V, pl. *saháne* H VIc, I III, T VI, V "farfurie adâncă de lut sau de metal".
SĂHARNĂI adj., f. *sáharnaia* Gh V "de zahăr".
SĂHĂR v. *zahăr*.
SĂLA s. f. art. M VII, Va "slănină".
SALAMŪR v. *salamúra*.
SALAMŪRA s. f. art. H VIIa, V, N V "saramura".
 var. *șalamúr* s. Nf V.
SALĂTURI v. *salături*.
SALĂM vb. ind. prez. 1 pl. M Va "sărăm".
SALĂTURI s. f. pl. T III "salate".

var. *salături* s. f. pl. Gh V.
SĂLCE, *copác de* ~ To VII, pl. *sălci* U VIIIb "salcie".
SALCHISÓN v. *saltisón*.
SAMALIOT (3 sil.) s. n. AJ VI, pl. *samaliote* C Va "avion".
 var. *sămaliot* s. n. N V.
SALCUTET s. n. H VIIa "sedilă": *Salcutet* cusut-așa de ochiuric-așa.
 var. *solcutet* s. n. To VIII; **stulcutet** s. n. To VII.
SALFETCE s. f. pl. Nf V "șervețele".
SALÍCĂ s. f. M VII dim. de la *s a l á*.
SALTISÓN s. n. B III, H VIIa, I V, M Va, U V "mezel de porc; tobă".
 var. *salchisón* s. n. Nf V, T V.
SAMALÁC s. n. Gi VIIIb "adăpost pentru depozitarea fânului".
SAMĂ s. f. 1° *o* ~ B VIIb, Nf VII, V, IIa, Pr VIIa, b, T V "un număr nedefinit, câțiva, unii": *O sámă* o pun cu slatină [slănină] T V. 2° art. în expr. *am luat* ~ -a AJ III, C VII, I VIII "am observat".
SĂMCĂ s. f. U VIIa "boală la copii care se manifestă prin deformare fizică și infirmitate pe viață": De *samcă* rămân grebenoși copiii, numai babele descântă.
SAMODÉLCĂ s. f. H VIc "fabricație proprie".
SANATOR s. n. Gi VIIb, St VIIa "sanatoriu".
SANDÁC s. n. Gi VII, V, pl. *sandáce* Gi V "ladă (de zestre)".
SĂNE v. *sanie* 2°.
SĂNIE s. f. 1° pl. *sánii* Cr V "suport metalic pe care se puneă pâinea la copt". 2° var. *sáne* s. f. BA VIIIb "vehicul pentru iarnă".
SANTÍME s. f. pl. Pr VIIa "centimetri".
SAP s. H VIIIb "răpciugă".
SARÁI s. n. 1° Cr V, Pr VIIIb "șopron". 2° Tr VIII "magazie". 3° Nf VI "bucătărie de vară". 4° M VIb "adăpost de vară pentru oi".
 var. 2° *sărăiul* s. n. art. N VI.
SĂRCINI s. f. pl. T VII "legături de cânepă puse în topilă": O băgam în apă [cânepa] legat-așa *sărcini* mari.
SARICICĂ s. f. B III "conservant; salicilat".
SĂBĂDCEĂG s. n. BA V "permisie, în armată".
SĂBOIȚĂ s. f. AJ VIIa,b "croitoreasă": Meream la *săboiță* și coseam sumna VIIa.
SĂCRII v. *săcriu*.

SĂCRIU s. n. Gh v, St VIIb, Tr VII, U VIIa "sicriu, coșciug".

var. **săcrii** s. n. M VII.

SĂLAȘ s. n. 1° AJ VIII, VIIa, b, PI VIIb, St VIIb "sicriu". 2° var. **șălăș** s. n. H VIIa "cort la pântă".

SĂLTATELE s. pl. art. Gi VIIa "numele unui dans popular (jucat în semicerc)".

SĂMĂLIOT v. **samaliot**.

SĂMĂLUIESC vb. ind. prez. 1 sg. BA VIIIb "evaluez, apreciez".

refl. ind. impf. 3 sg. *se sămăluie*

AJ VIII, pf. c. 3 sg. *s-a sămăluit* BA VIIa.

SĂMĂTIȘĂ s. f. AJ Va, b "lapte acru; chișleag".

SĂMÂNȚAR s. n., pl. *sămânțare* U VIIa "sămânță păstrată pentru semănat".

SĂPĂLUIA vb. ind. impf. 3 sg. Pr VIIa "săpa".

SĂPE s. f. pl. V VIII "sape".

var. **sepe** s. f. pl. C VIII.

SĂR v. **sărám** 2°.

SĂRĂCI adj. m. pl. M vb "orfani": Părintele o murit, da mama o rămas cu noi *sărác*.

SĂRĂIUL v. **sarái**.

SĂRĂM vb. 1° ind. prez. H VIIc "conservăm brânza zdrobind-o și frecând-o cu multă sare": Trei puduri de brânză ne *sărám*. 2° var. **săr** vb. ind. prez. 1 sg. H V "sărez".

SĂRĂPÁNIA (4 sil.) s. f. art. BA VIIIb "naiba, dracul".

SĂRBĂTORIȚĂ s. f. PI VIIb dim. de la *sărbătoare*.

SĂRITORI s. f. pl. St v "sărituri".

SĂRPÁN s. n. BA VIIIb "fâșie de tifon folosită pentru drenarea unei infecții".

SĂȚIÓS adj. U VIIIb [despre un om, fig.] "insuportabil, nesuferit, dezagreabil": Era un bandit de ... agronom bulgar, *sățios*, doamne ferește, să nu oprești caii, dacă arai ceva și, primăvara, să nu oprești caii, că pe vânt, că trage aer, să-mbolnăvește calul la plămâie.

SĂVĂRȘESTE, *se* ~ vb. refl. ind. prez. 3 sg. Pr VIIb [despre slujba religioasă] "se oficiază, se slujește".

SĂGLĂSESC vb. ind. prez. 3 pl. M VII "cad de acord; se învoiesc".

SĂIÁC s. n. B VIIIa, VIIb, pl. art. *săiacele* B VIIIb "pătul, hambar".

SĂMBURĂ v. **súmburi**.

SĂMCI s. f. pl. Gh v "nuiele, smicele".

SĂMÉDRU s. m. C VII "nume de sărbătoare: Sfântul Dumitru".

SĂNGEÁPĂ s. f. C VIII "cinzeacă".

var. **săngeápul** s. n. art. B VIIIc.

SĂNGEÁPUL v. **săngeápă**.

SĂNGEÓRZ s. m. St v "nume de sărbătoare: Sfântul Gheorghe".

SĂNGÍR s. n. 1° Cr v "lanț pentru câini": La noi, când ... latră câinii în *sîngír*, atuncea spun că ceva nenorocire, da așa ... 2° U VII "lanț între cele două părți ale îmblăciului": O măciucă ș-aicea legi un *sîngír* de altă măciucă [când bați fasolea].

SĂRMUȘOÁRE s. f. pl. Pr VIIIa dim. de la *sărma*.

SĂRNÍC s. n. Tr v, pl. *sárnice* H VIIb, Tr VII, v "chibrit".

var. **sernic** s. n. N VI, v, pl. *sernice* N VI; **țárnice** s. n. pl. M VII.

SĂȚIȘCĂ [stíșcă] s. f. Pr VIIb "strecurătoare (de metal)".

SCAT s. n. C VII, pl. *scături* Gi VIIa "cameră de cauciuc (la mașină)": Aducea *scaturí* de la mașini și tăia și făcea opinci.

SCÁUNE s. n. pl. T VI [la casă] "bărne subțiri, fixate între căpriori, legându-i doi câte doi".

SCAVARÓDCI s. f. pl. Cr v "forme metalice rotunde cu marginea ondulată, pentru copt colacii": Tava este tava, tuciuri di-estea cu toartă este, *scavarótíc* de-acele crețe sunt aparte ... ele-s mici așa, mai ales colăceii de sărbătorile-estea coacem.

SCÁLDÁTOÁRE s. f. Cr VII "petrecere între femei în casa lăuzei, cu ocazia primei vizite": După naștere, face *scáldátóre* leuza ... tot adunare de femei face tot la fel, cheamă la lăuză ... acasă și fiecare femeie să ducea cu pită ... și-acolo punea podarca pentru nou născut.

SCÁLDÁUȘURI s. n. pl. AJ VIIa "băi, scáldături".

SCÁPÁT, *s-a* ~ vb. refl. ind. pf. ^{3sg.} C U AJ VIII "a scăpăta": Părinții *s-o scápát* din avere, că o iubit oleacă a trage ...

SCÁPÁTEÁZÁ vb. ind. prez. 3 sg. Nf VI "alunecă": [Fântânarul] el îi legat c-o funie ș-aici oamenii țin de-un caz că *scápáteázá* el cu picioarele.

SCÁSUÍT, *a* ~ vb. ind. pf. c. 3 sg. V VIII "a tăiat pieziș".

SCÁNTÉIE s. f. pl. V VIII "scânței".

SCÁRBĂ s. f. Pr Va "supărare; necaz".

SCÁRJÁM vb. tranz. ind. prez. 1 pl. Gi v "tăiem slănina în scrijele".

SCĂRTĂ s. f. Gi VIIb, V VIII "claie de paie".

SCĂRTIȘOARĂ s. f. Tr VII dim. de la scărtă.

SCIOTUIĂ (3 sil.), se ~ vb. refl. ind. impf. 3 sg. To VII "se da prin perie (cânepa)".

SCHIMBĂ, se ~ vb. refl. ind. impf. 3 pl. Tr V [despre logodnici] "își ofereau reciproc câte o șalincă, pe care, dacă anulau logodna, o returna unul altuia": Fata logodea cu băietu ... fata avea o șalincă și băietu avea o șalincă și să skimbă unu la altu. Amu fetii, dacă nu-i plăcea de băiet, îi da șalınca-napoi, da băietu dacă nu-i plăcea de mireasă, îi da el înapoi cadoul.

SCHIMBĂTORI s. m. pl. Pr VIIIa "înlocuitori".

SCLAD s. n. B VIIIb, BA VIIIb, Vla. Cr VII, Gh VIII, Gi V, M Vla, Vb, Nf VI, V "depozit, magazie".

SCLĂDCĂ s. f. Nf VI "depozit, magazie".

SCLĂNJĂ s. f. Gi V "slănină".

SCLIPÓS adj. în *popirúș* ~ AJ V "celofan".

SCLÓBOD v. slóbod 1°.

SCLÓNUL s. n. art. cu val. adj. N VI [despre acoperiș] "înclinat, în pantă": Săraiu era făcut sclónu.

SCOATE vb. 1° ind. prez. 3 sg. în expr. *nu puteá ~ în căpăt* N V "nu se descurca": Era la noi pe matematică unu se Filip Ivanovici, vecinâi o chema [pe mama elevului] ... că *nu puté scqáte* cu dânsu-*n căpăt*. 2° refl. ind. impf. 3 pl. *se scoteáu* în ~ ~ în *póză* loc. vb. Gi V "se fotografiau". 3° var. **ascoáte** vb. ind. prez. 3 sg. M VII "face să iasă, trage afară": [Mirele] *ascoáte* din buzunar camfete.

SCOBORÉÁ vb. ind. impf. 3 sg. T VIII "cobora".

refl. ind. pf. c. 3 sg. *s-a scoborít* T VIII.

SCOC vb. 1° ind. prez. 2 sg. Gh V "fierb la foc slab, îndelung": [Răciturile] să nu fiarbă tare, le *scuoc* așa. 2° refl. ind. prez. 3 sg. Pr VIIa, T V [despre laptele prins] "se pune la încălzit pentru a se face brânză".

2° ind. prez. 3 sg. *se scoáce* Pr VIIa, T V; conj. prez. 3 sg. *să se scoácă* M Vb; part. f. *scoáptă* I III, T V; sup. *la scopt* T V.

SCÓPOTĂ s. f. St V "bucată de timp".

SCORBÁCI v. corbáci.

SCÓRBURE s. f. T VIII "scorbură".

SCÓRTURI s. f. pl. C Va "covoare țărănești de pus pe perete".

SCÓTNIC s. m., pl. *scótnici* Cr VIII "îngrijitor la vaci; văcar".

SCOVÉRZE v. scovoroádă 3°.

SCOVÉRZI v. scovoroádă 3°.

SCOVOROÁDĂ s. f. 1° Gh V, H VIIa "tigaie". 2° pl. *scovorózi* H VIIa, d. V "forme de metal în care se coace pâinea". 3° var. **scovérze** s. f. pl. AJ VIIb, Va, **scovérzi** s. f. pl. ~ *dulci* AJ V "clătite": [La nuntă] făcea *scovérqđ* cum plăcinte-așa pe lespede AJ VIIb. *Scovérqđ* dulci îs pă lapte AJ V.

SCOVOROZÍCĂ s. f., pl. *scovorozele* H V dim. de la scovoroádă 2°.

SCRABÁCICĂ (3 sil.) s. f. T VIII "instrument din lemn (cu un mâner), cu care se mișcă rama-n stup".

SCRÉNCIOPURI v. scrénciub.

SCRÉNCIUB s. n. H Ia "scrânciob".

var. **scrénciopuri** s. n. pl. H Ia.

SCRÍE vb. 1° ind. prez. 3 sg. AJ VI "înregistrează pe bandă magnetică". 2° refl. ind. prez. 3 pl. *se scriu* M VII "fac actele de căsătorie la primărie, se înscriu la ofițerul stării civile". 3° refl. ind. impf. 3 pl. *se scriá* C VII "se pictau, se încondeiau ouăle".

SCRÍJEÁ 1° s. f. BA VIIIb, pl. *scrijéle* Gh V, Gi V, St VIII "bucată, felie (de brânză, carne, slănină etc.)". 2° var. **scrijeála** s. f. art. U VIIa, V, pl. *scrijéli* H VIIa "frunza de varză murată pentru sarmale (în opoziție cu *varză* «varză tocată»": [La gălușe] pun *scrijáli*, șanti pun, mai nainte nu era orez și făceam cu crupe de păpșoi H VIIa.

SCRÍJEÁLA v. scrijeá 2°.

SCRÍJELÁT, a ~ vb. ind. pf. c. 3 sg. Gi VIIa "a zgâriat (pe cineva), a crestat, a tăiat cu cuțitul".

SCRÍPCÁRUL s. m. art. T VI "vioristul".

SCRIS, s. n. în *după* ~ AJ III "după rețetă": Îi pui mieře *după scris*.

SCRISOÁRE s. f. 1° în expr. *pe* ~ Gh VII "în acte, în scris, oficial": Evdochia [sunt] *pe scrisqáre*, așa-mi zice Dochiana. 2° Pl VIIb "știință de carte; învățătură": Am fost negramota, n-am știut *scrisqáre*, tu ești învățată cu *scrisqáre*, cu carte.

SCRÍZĂ s. f. AJ VIII "penurie; criză": Nu era lemne, era *scríză*.

SCROB 1° s. n. B VIIIc, Cr VII "omletă". 2° var. **șcriob** s. n. în ~ *de aluat* AJ Va "maia; plămădeală": Poate n-ai avut drojdi așa mulți, ori poate n-ai avut defel, făcea un pic ca și *șcriob* de aluat: un pic de aluat mai răruț și-o lăsa să dospa[scă] *șcrioby*-acela, aluatu-acela răruț îl făcea sara și până cătră dimineață-l lăsa și dimineața să da și frământa.

SCUMAN s. n. Gh VII, pl. *scumâne* Gh VII, H VIIb, c, To VII, *scumânuri* Gh V "suman".

var. **sucmânului** s. n. gen. B VIb.

SCUR v. **scúrge** 2°.

SCURGE vb. 1° *se* ~ refl. ind. prez. 3 sg. Gi V [despre un râu] "se varsă (în alt râu)": Prutu *să scúrge*-n Dunăre. 2° var. ind. prez. 1 sg. T V "las să curgă partea lichidă dintr-un produs, prelingându-se".

var. 2° **scur** vb. ind. prez. 1 sg. T V, 2 sg. *scuri* H VIIa, T V, To VIII, 3 sg. *scură* H VIIa, 1 pl. *scurám* Gh V, H VIIc, V, To VIII, V VIII, impf. 3 sg. *scurá* Nf VIII, 1 pl. *scurám* H VIIc, To VIII; conj. prez. 3 sg. *să scúre* To VIII; refl. ind. prez. 3 sg. *se scúrá* B III, Gh V, H VIIa, M Va, To VIII; conj. prez. 3 sg. *să se scúre* To VIII.

SCURGERE, s. f., *pe* ~ loc. adv. Gi VIIa "în senșul curgerii apei".

SCUZARE s. f. Nf V "scuză, iertare": *Îți cere scuzăre*.

SEACĂ adj. f. 1° Gh VII, V, H VIIb, c, d, M VII [despre cânepă] "fără sămânță": Aceie [cânepă] fără sămânță, *sácă, sácă*, o rupeam înainte Gh VII. 2° T V [despre plăcintă] "fără grăsime, de post".

SEAMNĂ vb. ind. prez. 3 sg. Tr V "înseamnă": *Samnă* că el [mirele] ... nu trăiește de-acu cu mireasa aceea.

SECI s. pl. BA VIIIb "chibrituri".

SECRETARȘĂ s. f. M VII "secretară".

SEL s. n. Gi VIIIb, VIIa, II "șuvoi format după ploaie": E un selșor, știi, *sel* de ... curge jos și, știți, când plouă s-adună apă din mai multe părți și să formează *sel* mare și vin șăvoaie marj de apă VIIIb.

SELISOVET (3 sil.) s. n. Gi VIIIb, M VII, Pr VIIa, St V "primărie".

var. **selšovét** s. n. Gi VIIa, V, H VIIc.

SELȘOR s. n. Gi VIIIb dim. de la *sel*.

SELSOVÉT v. **selisovét**.

SEM vb. ind. prez. 1 pl. N VI "suntem".

SEMÉISTFA (3 sil.) s. f. art. Gh VII "familia".

SEMIÁUA s. f. art. M VII, N VI "neamul, familia": *Sjemjáua* lui toată o fost răsculăcită M VII.

SEPARĂTOR s. n. AJ Vb "aparat de separat (extras) untul din lapte".

SEPE v. **sápe**.

SÉRIE (3 sil.) adj. f. Tr V [despre pâine] "neagră": Asta [pâinea] de la magazin așa-i ziceu pâne *sérije*.

SERNÍC v. **sárníc**.

SÉRȚA s. f. art. M Va "inima".

SESIE s. f. To II "sesiune".

SÉTČĂ s. f. Cr V "plasă de prins pește".

SÉVER s. 1° B III, Gh VII "nord": Așa s-a prăpădit pin ... pin lume, pe la *séver* pe ... îi ducea la Sib[eria] Gh VII. 2° AJ VI, M VII, "Siberia".

SFACLĂ s. f. M VII "sfecălă".

var. **sváclă** s. f. M VIa.

SFÁDIBA, *comsómolscaia* ~ N V "nuntă de comsomiști".

SFAIOGI s. m. pl. Cr V "gărgărițe care se fac în fasole, făină, fructe uscate".

SFÁRCĂ s. f. V VIII "aparat de sudură".

SFARTUGÉLUL [*sfartuzálu*] s. n. art. Gh VII "partea din față a fotei".

SFÁDÍT, *a* ~ vb. tranz. ind. pf. c. 3 sg. AJ II "a certat".

SFET s. n. Gh VII, V, H Ia, St V, U VIIIb, V VIII, pl. *sféturi* H VIIc "energie electrică; lumină": S-a aprins *sfétu* H Ia. El o lucrat ... o provodit *sféturile*, știe și la *sféturi* și-a meu știe la *sféturi*.

SFETEÁLĂ s. f. Gi V "afumătoare de carne": Au *sfeteálă* așa-ntr-un băgeac și pun apică și dau foc la apică-aia și ea afumegă acolo tot timpul și să afumă [jambonul]. 2° var. **sfiteálă** s. f. St V "gaz lampant".

SFÉTERE s. n. pl. H VIIc "pulovere". var. **svédere** s. n. pl. T III.

SFINȚENIE s. f. C VII "miruit".

SFINȚESTE vb. ind. prez. 3 sg. M VII [despre mireasă, la nuntă] "stropoște mirele cu un buchet de busuioc muiat într-o găleată cu apă": Da mireasa iese întâi în prag și-apă-l *sfințește* pe mire, da mirele ascoate din buzunar camfete.

SFINȚI s. m. pl. H VIIIa, VIIa, Tr V "colaci care se fac la anumite sărbători": La Crăciun *sfinți* coc H VIIIa.

SFITEÁLĂ v. **sfeteálă** 2°.

SICICĂRNE (3 sil.) s. f. T VI "mașină, manuală sau mecanică, de tocat coceni pentru furaj".

SÍCICĂ (2 sil.) s. f. 1° B VIIIa, c, To VIII "mașină, manuală sau mecanică, de tocat coceni pentru furaj": Să taie strujeni în *sícică* așa, da-ntregi, și mânca, mânca, acei ce rămânea punea pe foc B VIIIc. 2° T VI "tocătură din coceni de porumb folosită ca nutreț".

var. 2° **șișcă** s. f. BA VIIIb, Pr VI; **șícică** (2 sil.) s. f. B VIIIc.

SICITORIM [*siștorim*] vb. ind. prez. 1 pl. Gh v "întindem aluatul cu sucitorul". refl. ind. prez. 3 sg. *se sicatoréște* Gh v.

var. **citoréști** vb. ind. prez. 2 sg. Gh VII; **citorím** (3 sil.) vb. ind. prez. 1 pl. Gh v.

SICLITĂR s. m. Gi VIIa "secretar (la primărie)".

SILĂ s. f. 1° H VIIa, To VIII, U VIIb, V VIII "putere, forță": Veneau cu mare *silă* To VIII. 2° în expr. (*mi*)-e ~ H v "(mi)-este greață; îmi este rău". 3° în expr. impers. *éste* ~ U VIIIb "e greu, e dificil": Acolo *éste silă* ca s-o bați [scândura].

SILIDÓL s. U VIIIb "unsoare": *Silidól*, un fel de maslă este-așa groasă care ungi la tractoare, osia la căruță".

SILIOTCĂ (3 sil.) s. f. Nf VII, Tr v "scrumbie (sărată)".

SILVĂHĂ s. f. T VI "bară între caii care trag buștenii din pădure".

var. **știrvăhă** s. f. T VI.

SINEĂLĂ s. f. Nf IIa "vinețea (în urma unei lovituri)".

SINÉȚE s. f. pl. To VII "puști".

SÍNGUR 1° adv. Cr VII, H VIIa, d, V, U VIIa, b "chiar, într-adevăr": Asta *síngur* la mine-a fost Cr VII. La mine *síngur* a venit în ocol [lupul] și-a mâncat c-aveam ocolu rău H VIIc. 2° pron., adj. de întărire m. 1 sg. H VIIb, c, d, V, Pr VI, To VII, U v "însumi"; Turcii *síngur* erau interesați să așeze locuitorii H VIIIb. Zmeură ziceți voi *síngure* AJ vb. 3° pron. pers. f. H VIIa "ea, dânsa": Dacă a fi *síngură* bună [soacra] și nevestatele a fi bune H VIIa.

pl. *sínguri* 2° H VIIIa, b, c, VIIb, c, U v, 3° C vb; f. *síngură* 3° H VIIa, pl. *síngure* 2° AJ vb.

SINGURÉLE pron., adj. de întărire Cr VII dim. de la *s í n g u r* 2°.

SINGURICUȚĂ adj. VH VII dim. de la *singurică*.

SINGURITĂ adj. f. VH VII dim. de la *singură*: Am rămas eu *singurită*.

SINTEMBRE s. m. V VIII "nume al lunii septembrie".

SIO v. *vsio*.

SÍRCĂ s. f. N VII "sulf".

SIRÉDNĂI v. *srédnii* 3°.

SJĚRÉDNI v. *srédnii* 2°.

SIRNIC s. M Vb "preparat culinar; papanas".

SÍROP s. n. AJ Va, C Va "sirop".

SIROTĂ s. Tr v "orfan".

SÍROVAT s. n. N v "zer": Ș-am pus un pic de *sírovát*, că nu cum și spun, de zăr de vacă, când faci brânza.

SIVALCA s. f. art. C VI, M VIa "semănătoarea": Samănă cu *siválca* C VI. Boroneam, șanti puneam *suválca*, turnam sãmânță, tractoru trage ... *suválca* sãmână Gh VIII. Cu *suvárca* sameni B VIIIa.

var. **suvalcă** s. f. Gh VIII; **suvárca** s. f. art. B VIIIa; **șiválcă** s. f. V VIII.

SLAB adj. 1° AJ III, pl. *slabi* AJ VIII, BA VIIIb "nevoiaș, de condiție inferioară": Nu vreu primi batăr ce fecior o orice fată de mai *slab* neam. 1° ~ *la dinți* Nf v, ~ *la jălúdoc* To VII "sensibil la ..., suferind": A meu barbat îi *slab la dinți* Nf v. Bărbătoiu-i mai *slab la jălúdoc* To VII. 3° f. *slábă* AJ VIII "mică, insuficientă": Am pensie tare *slábă*.

SLĂTINĂ s. f. B III, I v, T v "saramură".

SLĂVIT, *a* ~ vb. ind. pf. c. 3 sg. I VII [fig.] "a slăbit, a scos": Care-o îmblat cu șpeculi, cu de-aste, pe-aceia nici n-o-ntrebat dacă-i deportat; da [pe mine] din căzăciță nu m-o *slăvit* nime, tot căzăciță și zuua de azi, îs perscutată.

SLÉDUL s. art. H VIIIa "succesorul, schimbul (la locul de muncă)": Dacă am trei zile, trei zile pasc [...] șanti vine *slédu*, știi, de-amu altu vine și le ia cel de are să păcă iară.

SLÉSĂR s. m. H VI "lăcătuș".

SLÍNII s. m. pl. art. AJ VI "grinzile la casă".

SLOBOÁDE vb. ind. prez. 3 sg. ~ *poámă* 1° Gh VIII [despre vița de vie] "rodește". 2° N v "secretează, lasă să curgă": [Roșiile] *slobóade* iușcă.

SLÓBIDE v. *slóbod* 3°.

SLÓBOD 1° adj., adv. în expr. *e* ~ Pl VIIb, St v, U VIIa "este voie, este permis": *E slóbod* și cu religia, cu tot U VIIa. 2° s. în expr. *cu* ~ St v "cu învoire": *Éra* femeii pân sate și trăgea oaia și lua un pic de lapte [...]

da nu *cu slóbd*. 3° var. adj. f. pl. I VII "libere": O ales fete *slóbide*.

var. *sclóbd* adj. 1° St V; *slóbide* adj. f. pl. 3° I VII.

SLÓIUL s. n. art. U VIIIb "fibra lemnului": Scândura se rupe pe *slóiu* ei ... cum a deșcat [= despiciat] lemnul, cum o mers *slóiu*, așa să spune la noi.

SLUCEAÎNO (3 sil.) adv. Nf IIB "întâmplător".

SLUCII s. în expr. *éste* ~ Nf V "se întâmplă".

SLUGĂ s. m. St VIIb, V "argat": Am avut un *slugă* demult v.

SLUJÍ, *a* ~ vb. inf. AJ VI "a satisface serviciul militar".

ind. pf. c. 1 sg. *am slujít* Cr VIII, U VIIIb, V, 2 sg. *ai slujít* AJ VI, 3 sg. *a slujít* M VII, VIa, PJ VIIb, U VIIb, 3 pl. *au slujít* Cr VIII.

SLUTĂ adj. f. Cr I [despre inanimat] "urâtă, groaznică": Da' ea a ales-o pă cea mai mică și *slută* [lădiță].

SMĂRGELE s. f. pl. PI VIIa "mărgele".

SMĂCÍT, *s-au* ~ vb. ind. pf. c. 3 pl. BA VIIIb "s-au smucit".

SMENA s. f. art. Pr VIIIa "schimbul, rândul".

SMOCĂLUÍT, *ai* ~ vb. ind. pf. c. 2 sg. BA VIIa "ai amestecat bine, frecând tortul de câneșă cu cenușa".

SMOLITĂ adj. f. Tr V [despre făină] "închisă la culoare; neagră": A doilea sort [de făină], asta să cheamă că-i mai smolișcă, mai *smolită*.

SMOLIȚICĂ adj. f. Tr V dim. de la *smolită*.

SMORÓDINĂ s. f. To II, pl. *smoródine* T V "coacăză".

SMULT, *de* ~ vb. sup. T VI "de smuls": Clacă *de zmult* pene.

SNIMĂIESC vb. ind. prez. 1 sg. H V "scot, separ": Și eu îi *snimăiesc* slănina și-i pun deoparte, pecerouca deoparte.

ind. prez. 1 pl. *snimăim* M Va, 3 pl. *snimăiesc* Gh V.

SNOPURÉI s. m. pl. T VII dim. de la *snop*.

SOÁCRELE s. f. pl. art. Cr VII, Gi VIIa [la nuntă] "invitatele socrilor".

SOBĂ s. f. 1° AJ VIIa, VI, BA VIa, PI VIIb, St VIIb, V, pl. *sóbe* AJ VIII, VIIa, VI, BA VIa, St V "cameră, încăpere": Era câte-o *sóbă* tât la doi oameni BA VIa. 2° U VIIa, b, V "cuptor de pâine".

SOBRÁNIE (3 sil.) s. f. Gh V, Nf VI, To VII "adunare, ședință".

var. **sabránie** (3 sil.) s. f. PI VIII.

SOC s. n. Cr V, N VII, T V, To VIII, pl. *sócuri* U V "suc de fructe sau de legume": Noi facem *sócuri* din patlagele și avem aproape anu-mprejur.

SOCĂCÎȚĂ s. f. BA VIIb "bucătăreasă".

SODĂ s. f. AJ III, C Va, b, Cr V, H VIIb, V, N VII, Nf V, Pr III, T III, Tr VII "bicarbonat de sodiu".

SOEDINÍT, *s-a* ~ vb. refl. ind. pf. c. 3 pl. N VI "s-au unit, s-au unificat": Colhozurii *s-o sojedínít*.

SÓFCĂ s. f. Tr V "ladă de zestre".

SOHLÁSENI adj. pl. N V "care consimt, care sunt de acord, care acceptă".

SOHRĂNEȘTE vb. ind. prez. 3 sg. H VIIb "păzește, apără": Dumnezeu ne *sohrănește*, la noi nu-i, da la alte părți este gheață.

SOLCUTÉT v. *salcutét*.

SOLEARCĂ s. f. B VIIIc, St V, To VII "motorină".

SOMN s. n. *prímul* ~, *al dóilea* ~, art. ~ *-ul cel mare* Cr V [la viermii de mătase] "letargie".

SOMSÁD s. m., adj. AJ VIII, VIIb, BA VIIa, b, St V, pl. *somsázi* AJ VIIa, b, BA V, St VIII "vecin".

SOMSÁDĂ s. f., adj. f. AJ VIIb, III, pl. *somsáde* AJ VIIb, II, BA VIa "vecină".

var. **sumsáde** adj. f. pl. BA VIa.

SOPÓN s. n. BA*, PI VIIa, pl. *sopoáne* PI VIIa "săpun".

SOPONIM vb. ind. prez. 1 pl. BA VIIa "săpunim".

ind. impf. 1 sg. *soponeám* T VII; refl. ind. pf. c. 3 sg. *s-a saponít* BA*.

SORÁ s. f. Gi V "termen de înrudire pentru fata botezată, în raport cu fratele".

SORT s. n. 1° Tr VII, V, pl. *sórturi* To VII "fel, mod": Ș-apoi mai era un *sort* [de leac] cu cățiti Tr VII. Tot *sórtu* de pasudă Tr V. 2° Cr V, Tr V "calitate (a unui produs)".

SORÚCĂ s. f. St VIIb dim. de la *soră*.

SOSÁT, *a* ~ vb. tranz. ind. pf. c. 3 sg. St V "a ajuns din urmă".

SÓSNA s. f. Ba VIa, T VIII "varietate de brad cu ace mari".

SOSTOIÁNIE s. f. N V "situație".

SÓTCĂ s. f., pl. *sótcí* Pr VIIb, U V, *sótche* Nf VI "unitate de măsură pentru suprafață egală cu 100 de metri pătrați; ar": Eu măsoar primăvara, eu știu că el are

douăzecișitri de *sotĕ*, arii douăștrei de arii U V.

SÓTE s. f. pl. Nf VI, To VIII, V VIII "unități de măsură pentru suprafață egale cu 100 de metri pătrați, ari".

var. **sóturi** s. pl. Gi VIIa.

SÓTURI v. **sóte**.

SÓTIE s. f. Pl VIIa "soț, bărbat".

SÓUS s. n. St III, Tr V "sos".

SÓVESTE s. f. Pl VIIb "conștiință".

SPACÓINO adj. U VIIb "liniștită":

Fată *spacóino*.

SPÁLNĀI s. M VIa "dormitor"; *détsca* ~ M VIa "dormitor pentru copii".

SPĀNĀ s. m. M VIa "huligan": D-aceia [huligani] a noastră *spānā*, adescacia *spānā*.

SPĀRGE vb. ind. 1° prez. 3 sg. I V "înjunghie (porcul)": *Spārže* [porcul] la inimă cu cuțitu. 2° prez. 3 sg. *spārge* AJ III "zdrobește boabele de fasole fiartă". 3° impf. 1 sg. *spārgeám* AJ VI "săpam un teren bolovănos". 4° pf. c. 3 pl. *au spart* St VIII "au distrus (podul)".

SPĀRIE v. **spārie**.

SPASĒNĪA s. f. art. U VIIb [la casă] "grinda de susținere": Numa dacă era. asta e *spāsēnĭja*, grinda asta care ea să ne, era pin nuntru, nu era în pod.

SPASĪBA interj. C VII, Vb, c "mulțumesc".

SPĀTELE s. n. art. în expr. *n-am știút cu* ~ AJ VIIa "n-am cunoscut (situația) absolut deloc".

SPĀIMOS adj. Pl VIIa "fioros".

SPĀRĒT v. **spārie**.

SPĀRIE, *se* ~ vb. refl. ind. prez. 3 sg. Pr VIIa "se sperie".

ind. pf. c. 1 sg. *m-am spāriét* BA VIa, 3 sg. *s-o spāriét* BA VIIIb, VIIb, VIa, b, I III, 1 pl. *ne-am spāriét* H Ia.

var. **se spārie** vb. refl. ind. prez.

3 sg. V VIII; **m-am spārét** vb. refl. ind. pf. c. 1 sg. BA VIa, Pr VIIa; conj. prez. 2 pl. *să vă spārēji* VH VII.

SPĀRIĒTUL s. m. art., ~ *cel mǎre* Tr VII "numele unui personaj fantastic".

SPĀRIOAICA s. f. art. Tr VII "numele unui personaj fantastic, *perche* pentru s p ā r i a t": S-o-ntǎlnit cu spārietu cel mare, cu spārietu și cu *spāriqǎca*.

SPĀNZURĀTĀ vb. part. f. V VIII [despre vița de vie] "agățătoare".

var. **spúnzură** vb. ind. prez. 3 sg. Cr VIII.

SPĀNZURĀTOÁRE adj. f. V VIII [despre vița de vie] "agățătoare, urcătoare".

SPECIÁLINO (3 sil.) adv. Gh VII "special".

var. **spețiálino** (3 sil.) adv. H VIIa, c; **spițiálino** (3 sil.) adv. VH VII.

SPECIÁLINOE (4 sil.) adj. Nf V "special".

var. **spețiálnâi** (3 sil.) adj. Gh v. f. *spețiálniaia* (4 sil.) C Vb, pl. *spețiálnâie* (4 sil.) Gh VII.

SPEȚIÁLĪNĀI v. **speciálinoe**.

SPEȚIÁLINO v. **speciálino**.

SPĒVCA s. f. 1° art. U VIIa "corul (la biserică)". 2° var. **peuci** s. f. pl. H VIIIa "cântări religioase, la mort".

SPĪSÓC s. n. Gh VII "însemnare scrisă; listă".

SPIȚIÁLINO v. **speciálino**.

SPOR s. n. în expr. *dai* ~-AJ VI "lucrezi repede": Când îi ploaie, pǎ *daj spor*, și-aduci [fânul] tǎt huc și-l bagi hǎt.

SPORĒSC vb. ind. prez. 3 pl. AJ III "joacă pe bani la jocuri de noroc".

SPORTSMĒN s. m. U II "sportiv".

SPRÁFCĀ v. **správcǎ**.

SPRÁVCĀ s. f. Nf V "adeverință"; art. în ~ -a *ranénie* Gi VIIIb "certificat medical (de rănit)".

var. **spráfcǎ** s. f. H VIIIb.

SPRINCĒNE s. f. pl. Pl VIIa [fig.] "vǎrgi, dungi în pânza țesută la război".

SPŪNZURĀ v. **spānzuratǎ**.

SPUZITE, *huști* ~ s. compus Tr VII "leac pentru copiii mici": Puneam, cum era moda la babe, *huști spuđiti* ... di-esta ... spuzǎ și cu huște de la borș, *spuđite* adicǎ să-l strǎngǎ la ... la pânce.

SREDNII 1° adj. f. pl. Nf VI "mijlocii". 2° var. **sirédni** s. m. pl. To VIII "oamenii de vǎrstǎ mijlocie (în raport cu m o l o d i o j u l și p e n s i o n e r i j) , buni de muncǎ": *Sirédni* di iceda nu biurueie să munceascǎ tot [pământul], da molodioju nu prea să dǎu la lucru. 3° var. **sirédnâi** adv., adj. H VIIb, V "potrivit (în opoz. cu v ǎ r t o s)": Frământați nu tare vǎrtos, *sirédn.îi* să fibǎ VIIb.

SRÓCUL s. n. art. Nf VI "culesul, recoltatul".

STABILE adj. f. pl. Nf VI "stabile".

STACÁN s. n. 1° H VIIb, M VII, N VI "pahar". 2° Gh VII, V, Nf V, V VIII "canǎ".

pl. *stacáne* 1° C VII, H VIIc, VI; 2° V VIII, Nf IIIa.

var. **2° stahan** s. n. Nf V; **stacană** s. f., pl. *stacane* N VIII.

STACĂNĂ v. **stacăn** 2°.

STADOĂLĂ s. f. 1° Pr VIIIb "grajd".
2° var. Nf VI "coșar (pentru depozitat cereale)".

var. **stadól** s. n. 1° Pr VIIIb; **stodoală** s. f. 1° Pr VI, 2° Nf VI.

STADÓL v. **stadoală**.

STAHÁN v. **stacán** 2°.

STALÁUĂ v. **stáol**.

STALÁU s. n. St VIIa "atelier de tâmplărie".

STALĂȘ s. n. AJ VI, St VIIa "tâmplar".

STALĂȘIE s. f. St VIIa "meserie de stâlăș; tâmplărie".

STALENCĂ s. f. Gi VIIIb "bancă (în curte)": Care iveau și beau pe *stălencă*, care-n casă.

STALÓVAIA s. f. Tr V "cantină".

var. **stolová** s. f. St VIIb; **stolóve** s. f. Nf V, Tr V.

STAN s. n. BA VIIa, Pl VIIa, St V, pl. *stáne* BA VIIa "parte din față și din spate la cămășile țărănești".

STANÓC¹ s. n. AJ VI, pl. *stanoáce* AJ VI, V VIII "piatră de moară".

STANÓC² s. n. V VIII "un fel de barieră folosită la potcovitul animalelor".

STÁNȚIE (2 sil.) s. f. M VII, U VIIa "gară".

STÁOL s. n. St V "staul".

var. **stáuale** s. n. pl. art. St V; **staláuă** s. n. pl. AJ VIIa; **ștaláu** s. n. AJ VIIb.

STĂRĂIE adj. f. pl. C VIII "bătrâne".

STĂROSTE s. m. 1° C VII, H VIIa, b, M VII, Tr V "persoană care recomandă pe unul dintre mini celuilalt și mijlocește căsătoria; pețitor": *Stărostele* e-acela care el pune la cale d-indaata mare, iaca de pildă ... un băiat vrea s-o ieie pe o fată ș-o femeie ori un om spune că iacă fat-așa e bună, asta-nseamnă că face el binele-ista Tr V. Băiatu trimetea pe *stăroste* la fată C VII. 2° Gh V, N VII "persoană care organizează nunta și rostește orațiile".

2° art. *stărostea*, pl. *stărostiti* N v.

STARȘICÓNII s. m. Nf VI "îngrijitor de cai".

STĂTIVE s. f. pl. tantum AJ VIIa, B VIIa, C VII, Gh VII, H VIIc, d, M VII, Nf VII, St VIIb, T VII, To VII, Tr VII "război de țesut"; ~ *domășne* v. **domășne** 2°.

STATÓRNIC adj. AJ VIII "băștinaș (în opoz. cu cei nou veniți)".

STÁTUL s. n. art. BA VIIa [la o construcție] "colțul de jos al zidului": *Státu* căsii.

STÁUĂLE v. **stáol**.

STÁVĂ s. f. AJ VIII "herghelie".

STAVÓC s. n. Gh VII "iaz amenajat pe cursul unei ape (unde se spală rufe, se albește pânza etc.)".

STĂ vb. ind. prez. 3 sg. în expr. ~ + *adj.* C II "devine, se face ...": Cum dădea soarele-ndesară, copilul [bolnav de friguri] *stăteá gálben* U VIIa.

ind. impf. 3 sg. *stăteá* U VIIa, pf. c. 3 sg. *a stat* C VII.

STĂCĂNAȘ s. m. Tr VIII dim. de la *stacăn* 1°.

STĂMĂNĂ s. f. B VIIb, T V, pl. *stămâni* C VII, vb, Pr VIIb, T V "săptămână".

STĂNĂVIT, *a* ~ vb. ind. pf. c. 3 sg. Gh VII "a construit": O farmat-o [biserica] și-amu *s-o stănăvească*.

conj. prez. 3 sg. *să stănăvească* Gh VII.

STĂPĂNI s. m. pl. AJ VIIb "oameni înstăriți".

STĂPĂNITÓRI adj. m. pl. AJ VIIb [despre oameni] "care sunt *stăpâni*; înstăriți".

STĂRĂSTOĂICELE s. f. pl. art. M VII "femeile care ajută la nuntă": De-amu iestea să duc *stărăstoaícele* și-i pun flac la mă-sa miresei".

STĂRLICE s. f. Nf V "pojghiță (deasupra piftiei)".

STĂRNUTĂT, *a* ~ vb. ind. pf. c. 3 sg. Tr Ia "a strănutat".

STĂRPÍT, *a* ~ vb. ind. pf. c. 3 sg. Pr VIIa "a defrișat un teren, lăsându-l sterp, fără vegetație".

STĂRUI, *mă* ~ vb. refl. ind. prez. 1 sg. Gi VIIIa, U V "mă străduiesc, fac efort!": Eu n-am frigider și nici nu *mă stăruj* să-mi iau Gi VIIIa.

ind. prez. 2 sg. *te stăruj* Gi V, impf. 2 sg. *te stăruiai* U VIIb, 1 pl. *ne stăruiam* Cr VII, pf. c. *m-am stăruit* T III.

STĂLCÊȘTE vb. 1° ind. prez. 3 sg. Gi VIIIa "presează, laminează (argintul)". 2° var. *stulcím* vb. ind. prez. 1 pl. BA V "scoatem sâmburii din prune".

STĂLP s. m. 1° Cr V "slujbă oficiată la cimitir, în timp ce se sapă groapa. 2° m. ~ în *crúce* Nf IIa "monument funerar; cruce": Primu om care-o cărat peatră este în țintirim ... mormântu lui ... făcut din peatră ... un *stîlp în crúce*. 3° var. *stolpi* s.

m. pl. AJ VIII "lemne lungi fixate în pământ la diverse construcții.

STĂLPĂRI s. f. pl. C VII "ramuri verzi, în special de salcie, care se sfințesc de către preot în ziua de Florii".

STĂNĂ s. f. B VIIIc "turmă de oi".

STĂNJĂR s. m. BA VIIIc "stejar".

STĂRNEASCĂ, *să se ~ vb. refl.* conj. prez. 3 sg. AJ VIIa [despre lăuză] "să se restabilească".

STEAG s. n.: AJ VIIb "prăjină împodobită cu năframă, purtată înaintea alaiului nunții".

STÉCLĂ s. f. 1° I IIIa "sticlă, geam": Ușă cu *stécle*. 2° pl. Tr VII "recipiente din sticlă; sticle".

pl. *stécle* 1° I III, 2° Tr VII.

STECLI, *a ~ vb. inf.* AJ VIII "a pune geamuri": M-am luat *a steclí*, hâburi la lume-a pune, fereste.

STEGĂR s. m. AJ VIIb, BA VIIa. b [la nuntă] "purător de *st e a g*".

STELEĂ, *se ~ vb. refl. ind. impf.* 3 sg. T VII [despre pânza de in] "devenea albă și strălucitoare".

STELUȚE s. f. pl. Pr Va "colaci".

STÉNCĂ s. f. Nf VII "mobilă multifuncțională, de dimensiunile unui perete, alcătuită din mai multe corpuri".

STOÁRCĂ, *să se ~ vb. refl. conj.* prez. 3 sg. AJ Va [despre slănina pusă cu sare] "să se zvinte".

STOC v. *stog* 1°.

STÓCU, *po ~ vodă* To VIII "în scursul apei".

STODOÁLĂ v. *stadoálă* 1°, 2°.

STOG s. n. 1° Gh V "grămadă, teanc de plăcinte". 2° var. *stoc* s. n. Pr VIIIb "căpiță de fân".

STOIA vb. ind. impf. 3 sg. M VIa "costa".

STOL s. n. U VIIa "masă încărcată cu obiecte de îmbrăcăminte și cu mâncare care se dă de pomană unei familii la parastasul de șase luni sau de un an".

STOLÉR s. m. Nf V, U VI "tâmplar".

STÓLNIȚĂ s. Gh VII "lampă (cu petrol) de masă".

STOLÓVAIA adj. f. Gh V [despre sfeclă] "de masă, bună de mâncat".

var. *stolóve* adj. f. pl. M vb.

STOLÓVĂ v. *stalóvaia*.

STOLÓVE¹ v. *stalóvaia*.

STOLÓVE² v. *stalóvaia*.

STOLPI v. *stâlp* 3°.

STÓPCĂ s. f. T VIII "păhărel": Trebuia să margă să îi lucre omului o zi sau o jumăta de zi până îi da o *stopcă* de miere.

STOPCUȚĂ s. f. C Va dim. de la *st o p c ă*.

STORÓJ v. *stóroș*.

STOROJÁN v. *strujan*.

STOROJEĂ vb. ind. impf. 3 pl. To VII "păzeau".

STORÓNE s. f. pl. Nf VI "părți componente".

STÓROȘ s. m. M vb, Nf VI, To VIII, U VIII "paznic": S-o furat anu ista ... de la fermă de-acolo de unde sunt eu *stóroș*.

var. *storóș* s. m. Nf VI; *stóroj* s. m. Gi VIIIb.

STORÓȘ v. *stóroș*.

STRAFÍDE [*straśíde*] s. f. pl. Gh VII "stafide".

STRÁIE s. f. pl. 1° B VIIb, Cr V, M VII, U VIIb "haine". 2° Cr VII "zestre a miresei". 3° Cr VII "petrecere care are loc sâmbătă seara, la mireasă, [înainte de nuntă], când se expune zestrea": Sâmbătă seara să numea *straie*.

STRÁIȚĂ s. f. St VIIb "traistă".

STRÁȘNIC adj., adv. B III, BA VIa, N VI, To VIII, VII, U VIIa, VH VII "grozav, foarte, îngrozitor": Îi *stráșnice* bolote BA VIa. Îmblă *stráșnic* [*h u ș t i l e* 2° în poloboc] To VIII.

adj. f. pl. *stráșnice* BA VIa.

STRAȘNO adv. Nf VI "grozav, strașnic".

STRÁBÁBELE s. f. pl. art. AJ VI "străbunicile".

STRÁBUNÉI s. m. pl. Tr VI, Ib "străbunici".

STRÁCHINIȚĂ s. f. U VIIb dim. de la *strachină*.

STRÁCUIT, adj. Nf VI "legat, fixat".

STRÁCURĂR s. n. AJ Va "strecurătoare pentru lapte sau pentru cașul pus la stors".

STRÁDÁNIE s. f. To VII "suferință".

STRÁJDIUÉȘTE vb. ind. prez. 3 sg. C VI "suferă": Ș-amu *strájdúiește*, picioarele o dor.

STRÁSTUIT s. n. H VIIIa, VII [la priveghii] "cântat de psalmi".

STRÁVÁLUCUL, *de-a ~ loc. adv.* U VIIb "de-a rostogolul".

STRÁNS¹ s. Cr VII "tetanos".

STRÁNS² vb. 1° *am ~ ind. pf. c.* 1 sg. BA VIa "am cules, am recoltat": Am

fost în Nicolaev, *am strîns* mălaie acolo. 2° refl. ind. pf. c. 1 pl. *ne-am* ~ PI VIIa "ne-am căsătorit".

2° refl. ind. pf. c. 3 pl. *s-a strîns* (laolaltă) PI VIIb.

STRECĂTOARE s. f., pl. *strecători* Pr VIIIb "strecurătoare".

var. *ștricătoare* s. f. T V.

STRĒCUR vb. ind. prez. 1 sg. T V "strecor".

refl. ind. prez. 3 sg. *se strĒcură* N VI, T V.

STRĒCURĂ s. f. St VIII "strecurătoare".

STREINĂ v. *striînul*.

STRĒȘINĂ s. f. Cr V, Gh V, H*, PI VIIb, To VIII, U VIIIb, VIIa "streașină".

STRIC vb. ind. 1° prez. 1 sg. Pr VIIa, Vb "sparg ouă pentru a le folosi la mâncăruri". 2° prez. 3 sg. PI VIIa, b [despre fiare sau oameni] "atacă,ucid animale domestice": [Rușii] *stricău* porci ... puneau cazanu, fierbeau U VIIa. 3° pf. c. 3 sg. în expr. ~ ~ *văca* H VIIa "a luat laptele; a luat mana".

ind. prez. 3 sg. *strică* 2° PI VIIa, b. impf. 3 pl. *stricău* 2° U VIIa; pf. c. 3 sg. *a stricat* 3° H VIIa; refl. ind. prez. *se strică* în expr. ~ ~ *úgerul* 3° C V.

STRICĂCIÓS adj. Cr II [despre un fruct] "cu viermi, viemănos".

STRICĂTOARE v. *strecătoare*.

STRIGĂT, *a* ~ vb. tranz. ind. pf. c. 3 sg. BA VIa "a chemat (prin telegramă)": M-o *strigăt* acasă [din armată].

STRIGOĂICĂ s. f. M VII, pl. *strigoăice* H VIIc "vrăjitoare care ia laptele de la vaci".

STRIÎNUL adj., s. m. Nf V, f. *striînă* Gi VIIb, N V, To VII "străinul": Mama ta, ea te crede, da *striînu* nu te crede.

var. *streină* adj. f. Gh V.

STRÓGA adv. U VIIIb "sever, strict": În timpurile celea era *stróga* ... ori te afla stăpănu, te dădea pe mâna primarului ... a jandarmilor.

STROH s. n. Pr VI "scuturătură de fân".

STROIÁ vb. ind. impf. 3 sg. Gh VII, H VIIb, M VIa "construia".

ind. impf. 1 pl. *stroiám* AJ VIIa, pf. c. 1 sg. *am stroít* Gh VII, M VIa, 3 sg. *a stroít* Gh VII, N VI; conj. prez. 3 sg. *să stroiáscă* Gh II, 1 pl. *să stroiím* BA VIa; part. *stroít* Gh VII, PI VIIb, f. *stroítă* St V; sup. *de stroít* M VIa; refl. inf. *a se stroí* To VIII; ind. prez.

3 pl. *se stroiésc* AJ VI, impf. 3 sg. *se stroiá* C Va, pf. c. 3 sg. *s-a stroít* St VIIa.

STRÓICĂ s. f. 1° I V, PI VII "șantier". 2° B VIIa, BA VIIIb, VIa, C VIII, pl. *stroici* C VIII "construcție". 3° BA VIa, U VIIIb "casă (în construcție)": În Chișinău i-a luat o *stróică*, avea acolo U VIIIb.

STRÚDURÁ v. *ștrúdá*.

STRUG s. n. C VI "strugure".

STRUJAN s. m. B VIIIa, Pr VI "tulpină de porumb".

var. *strujeán* s. m., pl. *strujéni* T VI; **storoján** s. m. Pr VI.

STRUJEÁN v. *struján*.

STRUMENTURI v. *instrumenturi*.

STRÚNĂ s. f. U II "fir (la undiță)": Undiță cu *strúnă*.

STRÚȘCA s. f. art. Cr V "talașul".

STRUȚ s. n. St V "bucchet de flori sau de pene colorate, purtat de flăcăi la pălărie".

STU v. *stuh*.

STUH s. n. H VIIc, N VI, Nf VIII, V, Pr VIIa "stuf".

var. *stu* s. n. H VIIb.

STULCÍM v. *stălcéște* 2°.

STULCUTÉȚ v. *salcutéț*.

STUPĂCIȚĂ s. f. T VIII "plantă cu flori frumos mirositoare; roiniță".

STUPĂRIE s. f. T VIII "stupină".

STÚPURI s. n. pl. T VIII "stupi".

SU v. sub 4°.

SUB prep. 1° Gi VIIIa, VIIa, H* "în": Colea a trecut înot și-a trăit [...] *sub* Dobrogea într-un sat mic Gi VIIIa. *Subt* Latvia H*. *Sub* grupa a treia m-a pus Gi VIIa. 2° PI VIIa [temporal] "spre, către": Era *sub* sară. 3° AJ VIIb, C II, Cr V, N VIII, T Ib "lângă": Am fost păr ... *sub* Crâm N VIII. În deal acolo *sub* pădure iaște pește C II. 4° var. M Vb "dedesubt": [Cașul] puneam *su*. pres și-i brânză. 5° C VI "la": Mărg *sub* fereastă, cântă, colindă. 6° Gh V "ca, în calitate de": Biserica o lucrat și-apă nu știu cine [...] a dat-o *sub* club.

var. **supt** prep. 1° H*, 3° N V, 4° To VII; **subt** prep. 1° H*, PI VIIb, 4° Tr IIa; **su** prep. 4° M Vb.

SUBÓTNICII s. m. pl. art. Gi V, U VIIa "advenștii (sâmbetășii)".

SUBT v. sub 1°, 4°.

SUBȚIRELÚȘ adv. Gh VII dim. de la *subțirel*: Torcea *suptirelúș* tare.

SUBȚIRICÚȚĂ adj. f. Gh VII, N VII dim. de la *subțirică*.

SUBȚIRIOÁCĂ (4 sil.) adj. f. AJ VIIa, V, III, St VIIc, pl. *subțiréce* AJ III dim. de la *subțire*.

SUCMÁNULUI v. *scumán*.

SÚCNĂ s. f. Pl VIIa, St V "fustă".

var. **súmnă** s. f. AJ VIIa, b, III, BA VIIa, St VIIb, V.

SUD, *naródnai* ~ s. compus. AJ VII "tribunalul popprului".

SUDEASCĂ, *să* ~ vb. conj. prez. 3 sg. U VIIIb "să judece": A femeii-aceea, băiatu i-o fost *sudít*, judecat AJ VIII.

part. *sudít* AJ VIII.

SUDIBÁUA s. f. art. M VII "soarta".

SÚDUIE vb. ind. prez. 3 sg. AJ VIIa, M VII "ceartă, înjură".

ind. prez. 1 pl. *suduím* H VIIIa.

SUFERITÓR adj. I VIII "rezistent": Cartofelii i-o brumat, fasolele, popșoiu-i mai *suféritór*.

SUFLÁTÚRI s. f. pl. BA VIa "suflări de vânt".

SÚFLET s. n. în expr. *lăsám de la* ~ Pl VIIb "lăsám din brațe": Stam cu el [copilul] în brațe, că nu-l *lăsám de la súflet*, tare l-am iubit.

SUGÉȘTI vb. ind. prez. 2 sg. Nf VII, Ib "rupi aluatul dospit și-i dai forma dorită (de pâine)".

ind. prez. 3 sg. *sugéște* Nf VII, Ib, 1 pl. *sugím* B VII.

SUHARI s. T V "pesmele (măcinat)".

SUHIE adj. f. pl. H V [despre jumări] "fără grăsime, uscate, degresate": Dacă-i vedea că ele-s *suhij*, jimerile, n-au untură o jâr, la urmă toarnă deasupra jâr.

SÚMBURI s. m. pl. Gi IIIa, U V "sâmburi".

var. **sâmbură** s. f. Gh V.

SÚMCĂ s. f. I Ib "geantă".

var. **țúmcă** s. f. To Ia.

SÚMNĂ v. *súcnă*.

SUMNIȚĂ s. f. Pl VIIa dim. de la s u m n ă.

SUMSÁDE v. *somsádă*.

SÚNÁT s. n. St VIIb "sunet, zgomot".

SUP s, St III "supă".

SUPLINA s. f. art. Nf V "splina".

SUPT v. *sub* 1°, 3°, 4°.

SUPȚOÁRĂ s. f. BA VIIIb, Pl VIIb "subțioară".

SURÁTĂ s. f. Gi V "fată aleasă, în cadrul unui obicei de Florii, prin tragere la sorți, pentru a pregăti un ospăț în ziua de

Paști": Eu picam *surátă*, eu trebuia în ziua de Paște să mă pregătesc și-mi veneau fetele cu colăcel, cu ouă roșii, cu pască la mine, că eu am picat *surátă*, eu mă pregăteam cu mâncare.

SÚRLĂ s. f. To VII "bot (la animale)": Am văzut porc [mistreț] sur așa ca capra și flocos toje-așa ca capra, da cu-o *súrlă* așa de lungă.

SURÚPĂ vb. ind. prez. 3 sg. AJ VIIa "surpă".

ind. pf. c. 2 sg. *ai surupát* BA VIa, viit. 3 sg. *se va surupá* BA VIIc.

SURUREÁUA s. f. art. BA VIIb "surioara".

SURUȘÓR adj. Gh VII dim. de la *sur*.

SUSEÁUA v. *șuseá*.

SUȘĂ v. *șuseá*.

SÚTCĂ s. f. C Va, Gh VIII, Gi VIIIb, H VIIa, d, V, M VII, Nf VI, IIIa, b, Pr Va, To VII, U VIIa, pl. *sutci* U VIIa "unitate de timp egală cu o zi și o noapte; 24 de ore".

SUVÁLCĂ v. *siválcă*.

SUVÁRCĂ v. *sivárcă*.

SVÉDERE v. *sfétere*.

SVÉJÁI adj. N VI "proaspăt": Să ie o sută de hrame de oloi *svéjji* ...

SVACLĂ v. *stáclă*.

SVOBÓDNOE adj. m. Gh II [despre timp] "liber".

ȘA adv. BA VIa "așa".

ȘAHT v. *șáhtă*.

ȘAHTĂ s. f. Gi VIIIa, H VIIc "mină": Până la armie, o fost în Donbas, la *șáhtă* H VIIc.

var. **șáht** s. n. Gh VIII.

ȘAFANÉRIUL s. n. art. Gi VIIIb "dulapul pentru haine; șifonierul".

ȘAICĂ (2 sil.) s. f. Gi VIIa "grup (de răufăcători); bandă": Atuncea demult când eram noi miștele, era *șáică* de hoți.

ȘALINCĂ v. *șerincă* 4°.

ȘALÓN s. n. Gi VIIIb "eșalon (în armată)": Am plecat pe front, primu *șalón* care-a plecat a nostru l-a bombardat nemții, l-a ucis, *șalónu* și soldați și tot.

ȘÁNTI adv. Gh VIII, H VIIIa, VIIa, c, d, V, IIa, b, Ia, M VII, N VIII, VII, VI, V, To VIII, VII, II, I, V VIII, VII "apoi".

var. **șinti** adv. M Vb.

ȘÁPÇA s. f. art. M Vb [la floarea soarelui] "pălăria".

ȘARÁGURI s. n. pl. Pr Va "șiraguri".

ȘARÁN s. m. B VIIIa "crap".

ŞÁTRĂ s. f. BA VIII, VIa, b "prispă închisă (ca un cerdac)".

ŞÁFÍI s. f. pl. Nf V "fâşii, şuvițe (de ardei sau de carne)".

ŞÁFIÓR v. **şófer**.

ŞÁGUIT, *am* ~ vb. ind. pf. c. 1 sg. H v "am glumit".

ŞÁLÁŞ, v. **săláš 2°**.

ŞÁTCUIM vb. ind. prez. 1 pl. M vb "tocăm (varza)": Capusta de-amu ... o *şátcuim* ş-o punem așa *şátcuítă*, da-ntreagă capațâna de galuși.

part. f. *şátcuítă* M vb.

ŞÁVOÁIE s. n. pl. Gi II "şuvoaie (de apă)".

ŞCHÉLE s. f. pl. Gi VIIIb "schele (la construcții)".

ŞCHIMB, s. n. în expr. *ai făcut* ~ AJ VIIa "ai făcut logodna".

ŞCHIOPĂCĂ, *a* ~ vb. inf. V VIII "a şchiopăta": Când îi pică-n viu [...] se duce țința ş-atuncea el începe a *şkopăcă* [calul potcovit incorect].

ŞCOALE s. f. pl. St VIIb, III "şcoli".

ŞCOLÁRE s. f. pl. Gi V, Nf VII "şcolărițe".

ŞCRIOB v. **scrob 2°**.

ŞCÚRCĂ s. f. U VI "glaspapir".

ŞCURÍT adj. BA VIa [despre un copac doborât] "curățat de crengi".

ŞÉFER v. **şifer**.

ŞÉFERĂ v. **şifer**.

ŞERÁNŢI 1° s. m. pl. BA VIIIc, VIa "bucăți, porțiuni de zid din care se constituie, prin adăugări succesive, pereții casei". 2° s. m. pl. AJ VIII [la casă] "stâlpi": Ştiți ce-s *şăránŷi*? Stolpi a pune-n pământ. 3° *în* ~ loc. adv. BA VIa "mod de a construi pereții unei case".

ŞERBÁN s. St VIII "sedilă": Strecură de lână este aceea numit sau *şərbán*.

ŞERBÁNĆĂ s. f. St VIII "găleată cu fundul găurit, în care se pune urda la scurs".

ŞERÍNĆĂ s. f. 1° AJ VIIa, b, PI VIIa "basma": *Şerínćă* de fiut mireasă PI VIIa. 2° St VII, v, pl. *şerínći* St V "ştergar". 3° AJ Va [fig.] "dungă de grăsime pe mațele porcului". 4° var. s. f. Gi VIIa, Tr V "broboadă": *Şalínća*? Te-mbrobiț cu dânsa, așa după cap, mare Tr v.

var. 1° *şirínćă* s. f. AJ VIIa, b, pl. *şirínći* BA VIa; 4° *şalínća* s. f. pl. *şalínći* Gi VIIa, Tr v.

ŞERPÁN s. m. Pr VIIIb augm. de la *şarpe*.

var. **şerpár** s. m. Pr VIIIb.

ŞERPÁR, v. **şerpán**.

ŞERVEŢELE s. n. pl. Tr VII dim. de la *şervet*: Teaseai *şárvíŷele* de şters pe față.

ŞÉSTÁR s. AJ VIIa "moaşă".

ŞEŞI s., pl. BA VIa "pipirig".

ŞEZÁTA vb. ind. impf. 3 sg. PI VIIb [fig., despre b o s o r c a i e] "îmbolnăvea subit; săgeta".

ind. pf. c. 3 sg. *a şezátát* PI VIIb.

ŞEZÁTURĂ s. f. Gi VIIIa "podiş": Între două văi, deasupra, podișu drept să numea *şezátúră*.

ŞFARÓG s. n. cu val. adj. Pr VI [despre un obiect expus la soare] "deteriorat din cauza căldurii; scorjit": Îi uscat. *şfaróg*.

ŞFÁRTU s. n. H VIIc, v, pl. *şfárturi* To VII "şorț": Când o fost frontu și *şfártu* mi-am făcut cu pridinic încă era bun, mi-am făcut pridinic, că amu-i de materie, da atunci de pânză mi-am făcut H VIIc.

var. **şfárturi** s. n. pl. To VII; **fártúuri** s. n. pl. H v.

ŞFÁRTURI v. **şfártu**.

ŞI 1° conj. Gh VIII, VII, v, II, M VII, N VIII, VII, VI, v, Nf VII, VI, v, IIIb, IIa, Ia, b, T V, V VIII, VII "să": Măța din casă toje *şi* nu fibă și radio *şi* nu cânte M VII. 2° *únde* ~ loc. adv. C VII "oriunde": [Paparudele] îl udă cu apă *únde şi* te-ai întâlni.

ŞÍCICĂ v. **sícică 2°**.

ŞÍFĂ v. **şifer**.

ŞÍFER s. AJ VI, Cr VIII, VII, Gi VIIIb, M VI, N V, Pr VI, To VIII [la acoperișul casei] "ardezie": Să pune vârvu, pui *şífa*, lețurile, o acoperiș... acoperișu-i *şífa* AJ VI.

var. **şéfer** s. N VI; **şéferă** s. f. N VI; **şífir** s. To VIII; **şífă** s. f. AJ VI; **şlífă** s. f. AJ VI.

ŞÍFIR, v. **şifer**.

ŞILIGURĂ s. f. AJ VIII "lemn îndoit la un capăt care se înfige în pământ și de care se agață ceanul; cujbă": Așa să cheamă *şilígură* lemnu acela, să bagă în urechea olii aceea și să ține acela.

ŞIMUIAG s. H VIII "şomoioag".

ŞINDÍLĂ s. f. C VIII "şindrilă".

ŞÍNTI v. **şánti**.

ŞIP s. n. C VII, Gh v, To VII "recipient din sticlă pentru lichide; sticlă".

ŞIPUŞÓR s. n. H v, To VII dim. de la *şi* p: Da la poponeț așa era un *şípuşórór*

așa ca stacanu ista și făcea muc mama
H v.

ȘIRINÁUA s. f. art. N VI "lățimea".

ȘIRINCI v. *șerincă* 1°.

ȘIRUL s. n. art. H VIIb "numele unui
dans popular".

ȘIȘCĂ v. *sicică* 2°.

ȘIȘCORNITĂ s. f. Pr VI "unealtă
pentru făcut și șcă".

ȘIVALCĂ v. *sivalcă*.

ȘLAIER s. n. AJ VIIb, T V "voal de
mireasă".

ȘLÂNGILE s. f. pl. art. H V [fig., la
porc] "mațele groase".

ȘLIFĂ v. *șifer*.

ȘLÍFERI s. m. pl. AJ VIII "traverse la
calea ferată".

ȘLIFÓUCĂ v. *șlifóvcă*.

ȘLIFÓVCĂ s. f. U VI "mașină care
șlefuieste parchetul".

var. *șlifóvcă* (3 sil.) s. f. I III.

ȘLIOZUL (2 sil.) s. n. art., pl.
șliózurile Cr v "barajul, stăvilarul": Când
peștele vine, ridică ... închid *șliózurile* istea.

ȘMECHERANI adj. m. pl. I VII
[peior.] "șmecheri mari": Tare bine lucram,
noi [românii din lagăr] eram muncitori,
polonii mai *jmeđeráni*.

ȘMIR s. n. T VI, V "ulei vâscos
(obținut din plante) pentru uns osiile
cărutei".

ȘMOTREÁ vb. ind. impf. 3 pl. Tr VII
"dojeneau, mustrau": [Pe copiii părinții îi ...
șmutré, era o lege ...

ȘOAREC s. m. B III "șoarece".

ȘÓFER s. m. H VII d "șofer".

var. *șofiór* (2 sil.) s. m. M Vb; *șăfiór*
(2 sil) Nf v.

ȘOFIÓR v. *șófer*.

ȘÓGOR s. m. AJ VIII, Pl VIIa
"cumnat".

ȘOHÁN adv. AJ VIII, VIIa "niciodată":
Eu n-am crezut într-acele nebunii *șohán*,
n-am crezut nimic VIII.

var. *șóhan* adv. AJ VIIa.

ȘÓHAN v. *șohán*.

ȘOIT s. n. AJ Va, BA V "mezel de
porc; tobă": Să pune capu, să pune-a fierbe
în *șoit* capul porcului, îl fierbe și înema
întră, întâi limba ... le dimici mănunțoc
AJ Va.

var. *disnoșoált* (3 sil.) s. n.;
disnoșoáie s. f. BA v.

ȘOLC s. H IIa "dud": Acolo la
aceal iaz este multe feluri și merari și *șolc* și
cireș și acașer .

ȘOLÇÓVIŢĂ s. f. art. H Ia "dudă".

ȘOPÁRCE s. f. pl. St v "șopârle".

ȘÓRCOVE s. f. pl. Tr VIII "dude".

ȘPÁLTĂR s. m., pl. art. *șpáltării*
BA VIIIc "unealtă de dulgherie folosită pentru
a păstra distanța dintre diverse piese".

ȘPANLIÓFCĂ (3 sil.) s. f. U VI
"glaspapier".

ȘPARHÁT s. n. B III, T V "mașină
de gătit; plită".

ȘPÁRGÚŢĂ s. f. Pl VIIa "fitil la
opaiț".

ȘPÍCICĂ (2 sil.) s. f. N v "băț de
chibrit".

ȘPOAR v. *șpor*.

ȘPOR s. n. AJ VIII, VIIb, III, BA VIa, V,
Pl VIIa, St v "sobă cu plită".

var. *șpoar* s. n., pl. *șpoáre* BA VIa,

St v; *șpori*, art. *șpóriul* AJ VIII.

ȘPRÁŢUIESC, *se* ~ vb. refl. ind.
prez. 3 pl AJ VI [la pereții casei de lemn] "se
aplică primul strat de lut".

ȘPURLUIÁ vb. ind. impf. 3 sg.
AJ VIII "economisea": Punea oala [pe
pirostrii] disupt făcea foc și făcea mâncare
și vara *șpurluie* iară, *șpurluie* lemne, că nu
era lemne, eră scriză.

ȘTALÁU v. *stáol*.

ȘTERGÁRURI s. n. pl. Gh v
"ștergare".

ȘTERGÁTOÁRE s. f. Pl VIIa
"prosop".

ȘTERGURÁ s. f. Gi v "ștergar".

ȘTEVE s. f. H VIIc, U VIIa, pl. art.
ștevele H VIIc "ștevie".

var. *ștevie* (2 sil.) s. f. U VIIa.

ȘTEVJE v. *șteve*.

ȘTIBÉI v. *știubéi*.

ȘTIRVAHÁ v. *silváhá*.

ȘTIUBÉI (2 sil.) s. n. 1° Tr VII, V VII
"ciubăr din trunchi de copac scobit sau din
doage". 2° N VIII, pl. *știubéie* N VIII, VII, T VIII
"stup".

var. 1° *știubéi* s. n. H VII d, To VII;
ștubéi s. n. To VII.

ȘTIÚCE s. f. pl. N v "știuci".

ȘTOC s. n. T VI, II, pl. *ștócuri* T VIII,
VI "toc (la fereastră, la ușă)".

ȘTRAF s. n. Gi VIIIb "amendă".

var. *ștreáfă* s. f. Gi VIIIb.

ȘTREÁFÁ v. *ștraf*.

ȘTRÉCUL s. n. art. BA VIa "linia
ferată".

ȘTRIMFI s. m. pl. AJ VIIa, b, Pl VIIa
"ciorapi".

var. *ștrímpi* s. m. pl. BA VIIa.

ȘTRIMPI v. *ștrimfi*.

ȘTRÚDĂ s. f. Pr Va, III, "ștrudel".
var. **ștrúdură** s. f. Pr Va; **strúdură** s.
f. pl. *strúdurí* Pr vb.

ȘTUBEI v. **știubéi** 1°.

ȘTUCĂTORÍT, a ~ vb. ind. pf. c.
3 sg. BA Vla "a tencuit".

ȘÚBCĂ s. f. N V "cojoc".

ȘUMOLTÓC s. n. B VIIIc "șomoioag".

ȘURÚBCĂ s. f. T VIII "șurub".

ȘURUBÍM vb. ind. prez. 1 pl. C Va
"închidem cu capace (borcanele cu
conserve)".

part. f. pl. *șurubíte* C Va, b.

ȘUȘÁRCĂ s. f. Nf VI "dispozitiv în
care se pun boabele la uscat".

ȘUȘÉÁ s. f. Pr VIIIa "șosea".

var. **șúșă** s. f.; *suseáua* s. f. art.

C VIII.

ȘÚTÁR s. n. AJ VI, BA Vla "pietriș,
prundiș".

ȘÚTLIVÁI adj. Gh v "glumeț".

TABÁC s. N VII, VH VII "dovleac".

TÁCICĂ (2 sil.) s. f. To VII "roabă".

TALAÓR s. U VIIIb "cal năraș".

TÁLGER s. m. AJ III, Gh v, Nf v, pl.
tálgere Nf v "farfurie".

TALIGĂ s. f. Gi VIIIb "căruță ușoară
cu două roți; teleagă": Aveam o *taligă* și-un
cal și-am aduș iarbă de pe câmp.

TAMÁN adv. Pr VIIIa, U VIIa
"tocmai".

var. *támán* adv. Gi VIIIb.

TANDÉLE s. f. pl. Gi VIIa "dantele".

TANŢ v. **dánŷul**.

TÁPOCI v. **tápocichi**.

TÁPOCICHI (3 sil.) s. m. pl. C VII,
Nf VII "încălțăminte din postav; ciupici".

var. *tápoci* s. m. pl. Gh v.

TARÁS s. To VIII, V VIII "soi de
viță de vie nealtoiță, cu struguri negri".

TARÉLCI s. f. pl. M Va "farfurii".

TARI adj. m. pl. C VIII [despre
oameni] "sănătoși": Tăți *tari* era.

TÁTCA s. m. art. H VIII "tăticul".

TÁTUL s. m. art. C VIII, H VIIa, d,
To VII "tatăl": *Tátu* tătăchii meu H VIII.
Spunea *tátu* meu că la Făleşti [...] era un
balaure mare C VIII.

TAVÁ s. f. AJ Va, b, Cr VII, Gh VII, V,
Nf v, Pr III, T v, Tr v, pl. *táváli* Cr VII, Gh VII,
v, H VIIa, N v, Nf v, Pr Va, U v, V VII, VH VII
"tavă".

var. *tăveá* s. f. T VIII, v.

TAZ s. n. Cr v, U v "lighean".

TÁBÁLTÓC s. n. N VIII "sac mic;
traistă".

var. *tăbutóc* s. n. N VIII.

TÁBUTÓC v. **tábáltóc**.

TÁIÉM vb. ind. prez. 1 pl. Cr I, ~ *prin
mașină* I v "tocăm carnea (prin mașină)":
Tăiém mușchii și ... *tăiém pim mașină* I v.
Tăiém carne, punem ... cu mărar, cu
petrușc-acolea, piper roșu și-amestecăm
Cr I.

TÁLPÍG s. m. Gh v, pl. *tálpígi*
H VIIc, Nf VII, U VIIb [la războiul de țesut]
"tălpigă".

TÁMÁN, v. **támán**.

TÁPUȘESC vb. ind. prez. 1 sg. Nf v
"apăs ușor (aluatul dospit pentru a-l
modela)".

TÁRÁŢÉ, se ~ vb. refl. ind. prez.
3 sg. AJ Va [despre gogoși] "se fărâmă, se
tărățează".

TÁRÁŢI (2 sil.) s. f. pl. Nf v "tărățe".

TÁRCÁT adj. H VIIIa "cu semne de
vărsat pe față": Și dacă da cu mâna, rupea
bubișoarele celea și-așa rămânea, rămânea
tărcát.

TÁRCÚȘÁ s. f. C Va "corcodușă".

TÁRNÁŢ s. n. BA VIIIc "prispă".

TÁRPÁN s. n. U VIIIb "sapă mare;
trepan": Eu v-am spus dumneavoastră, eu
de unul dumnezeu mi-o fost frică, și-acuma
mi-o frică, fie noapte, fie zi, fie cujít, fie
tărpán, fie pușcă.

TÁRTCUIESC v. **tiorcúim**.

TÁT, v. **tot** 1° - 4°.

TÁTÁCHII v. **tătica** 1°.

TÁTÍCA s. m. art. 1° B VIb, Gh VII,
H VIII, Ia, Nf IIa, Ia, "tăticul". 2° B I "bunicul".

var. 1° *táca* s. m. art. Gh VII, H v;

tătáchii s. m. gen. C VIII.

TÁTÚCA s. m. art. BA VIIIb, St VIIb
"tăticul".

TÁTÚNEA s. m. art. N VII "tata".

TÁVEÁ v. **tava**.

TÁCA, v. **tătica** 1°.

TÁLNÍRE s. f. AJ VIII "întâlnire".

TÁLNÍŢ, a ~ vb. ind. pf. c. 3 sg.
AJ VIIa, II "a întâlnit".

refl. ind. prez. 1 pl. *ne tâlním* N v,
impf. 3 pl. *se tâlneáu* AJ VIII, pf. c. 1 sg.
m-am tâlnít St VIII.

TÁMPINÁT, am ~ vb. ind. pf. c.
1 sg. Pl VIIb "am întâlnit pe cineva": *Am
tínkinát-o*, amu, să ducea încolo.

TÁMPLÁ, se ~ vb. refl. ind. prez.
3 sg. Cr v, St VIIb, VH VII "se întâmplă".

ind. pf. c. 3 sg. *s-a tâmplát* St VIII,
VIIb.

TÁMPLÁRI s. f. pl. Nf vi
"întâmplări".

TÂNĂRĂ adj. f. St VIII [despre brânză în opoz. cu b ă t r ă n ă] "moale, proaspătă".

TÂNĂRUCĂ adj. f. Pl VIIb dim. de la *tânără*.

TÂNGLA s. f. art. BA VIa "marginea unei gropi".

TĂRGOVIA (3 sil.) s. f. art. AJ VIII "negustorja, comerțul".

TĂRAIE vb. ind. prez. 3 sg. Pr VI "tractează un vehicul".

TĂRNUIE 1° *să* ~ vb. tranz. conj. prez. 3 pl. Gi VIIb "să tracaseze, să chinuiască": Mame *sângure* să vie alți bărbați *să le tîrnuje*, să ... să-nchidă ușa cu cheia și să puie scara la gura podului, dacă vrea cineva, ea *să urca* pă scară-n pod, trăgea și scara după ea, așa era [în timpul războiului]. 2° var. **trăluim** vb. ind. prez. 1 pl. T VI "tragem buștenii din pădure cu caii".

TE interj. BA VIIb "cuvânt cu care se alungă câinele".

TEARĂ (2 sil.) s. f. 1° AJ VIIa, b, BA VIIa, Pl VIIa "război de țesut". 2° AJ VIIa, Pl VIIa, St VIIb, V "natră".

TEARFĂ (2 sil.) s. f. To VII [peior.] "cârpă, zdreanță".

TEGLĂ s. f. 1° AJ VIII, VIIa, VI, Va, III, St VIIb, V "cărămidă". 2° BA VIa "lut ars; ceramică".

TEHNICUL s. n. art. Gi VIIIa, VIIa "școala medie tehnică".

TEL s. n. Gi VIIa [la mireasă] "beteală".

TELEĂȘNIȚĂ s. f. Pr VIIa "îngrijitoare la viței".

TELEHRĂM s. N V "telegramă".

TELEVIZIE s. f. St V "televiziune".

TELEVIZOR s. n., pl. *televizore* Gi VIIb "televizor".

var. **tilivizor** s. n. N VII.

TÊME vb. tranz. ind. prez. 3 sg. AJ VIIb [în relația conjugală] "suspectează de infidelitate".

ind., pf. c. 3 sg. *a temút* AJ VIIa, b.

TEOTE (2 sil.) 1° s. f. H Ia "mătușă (rudă)". 2° N VII, V, Nf VII, V "termen de adresare față de o femeie mai în vârstă".

TEPLIȚĂ s. f. Gi VIIIa, U V "seră": În *tepliță*, la sticle stau acuma lăzile toate cu pește sărat, nu la răcoare Gi VIIIa.

TÊPȘE s. f. AJ Va, III, BA V, Pl VIIb, III, pl. *têpșe* AJ Va, *têpșuri* AJ Va, III, Pl VIIb "tavă".

TÊRCĂ s. f. B VIIIa, N V "răzătoare". var. **tiorc** s. n. H VIIa.

TERCUÍM v. *tiorcúim*.

TEREBIÓCĂ (4 sil.) s. f. V VIII "zdrobitor pentru struguri".

TÊTEA s. m. art. 1° Nf Ia "fratele mai mare". 2° Gi VIIIb, VIIa, b "tata". 3° ~ *măre* s. compus Gi VIIIb, VIIb "bunicul". 4° ~ *nașul* s. compus Gi V, IIIa "nașul de botez".

voc. 2° *têteo* Gi VIIIb.

TETICĂ s. m. Gi VIIIb dim. de la *tetea* 3°.

TFOROG s. Gi V "brânză dulce de vacă".

TICA, ~, ~ interj. Cr V "strigăt cu care se cheamă pui de curcă".

TICLAZĂU s. Pl VIIa "mașină de călcat".

TIF s. n. N VII, Tr VII "tifos".

TIGĂI s. f. pl. N VII "tăvi".

TIGRU, *în* ~ loc. subst. AJ VIII "joc de copii; țurcă".

TIHO s. n. C VII, N VII "liniște".

TILIVIZOR v. *televizor*.

TIMP s. n. în expr. *nu ăre* ~ C VIII "nu este vreme prielnică (pentru dezvoltarea plantelor)".

TINĂ s. f. B VIIIb, BA VIIIb, VIa, St VIII "noro".

TINDE, *se* ~ vb. refl. ind. prez. 3 sg. Cr V "se întinde".

TINDEICĂ s. f. AJ VIIb "vergea cu ajutorul căreia se ține pânza întinsă pe natră".

TINEREĂȚĂ s. f. 1° colect. To VII "tineret". 2° AJ VIIc "perioadă din viața omului; tinerețe".

TINGER v. *tingire*.

TINGIRE s. f. Pr III, pl. *tingiri* Nf V "tavă (în care se coace pâinea)".

var. **tingér** s. n., pl. *tingere* Nf V.

TINOĂSE adj. f. pl. AJ VIIa "pline de tină, murdare".

TIOMNAIA (3 sil.) adj. f. Gh VII [despre apă] "închisă la culoare; murdară".

TIÓPLĂI (2 sil.) adj. Gh VII "care ține de cald; călduros".

TIORC v. *tércă*.

TIORCĂÍM v. *tiorcúim*.

TIORCUIM (3 sil.) vb. ind. prez. 1 pl. H VIIa "dăm prin t i o r c; radem": Deoparte frig ceapă și pătlăgică o *Korcujesc* pin tiorc.

ind. prez. 3 pl. *tiorcuiesc* H VIIa.

var. **tercuim** vb. ind. prez. 1 pl. H Vb; **tiorcăím** (3 sil.) vb. ind. prez. 1 pl. Gh V; **tărtcuiesc** vb. ind. prez. 1 sg. N V.

TIÓSCA [*t'ôscă*] (2 sil.) s. f. art. N V "soacra".

TIUCI s. n. Cr V "vas de tuci".
TIÚLCĂ (2 sil.) s. f. 1° Gh V "plasă (mică) pentru prins pește". 2° pl. *tiulci* Nf II "pești de apă dulce".

TIUPĂRÍM (3 sil.) vb. ind. prez. 1 pl. H VIIa "netezim mămăliga cu lingura înainte de a o răsturna": O *kupărím* cu lingura [mămăliga] și începe așa a *sfărâi* șanti o răsturnăm și gata.

TIUTIÚN, s. n. C VIII "tutun".

TIUTUNIU adj., f. *tiutunie* Nf V "de culoarea tuțunului; maroniu".

TOANĂ s. f. I VIII, pl. *toáne* BA VIa "tonă".

TOBULTOCĂȘ s. B VIb dim. de la *tăbultoacă*.

TOCANĂ s. f. AJ III, BA V, Pl VIII, St VIII, VIIa, III "mămăligă".

TOCÁT s. n. Cr VII, pl. *tocáturi* Cr VIII, VII [la stână] "porțiune de gard mobilă din care se construiește strunga": *Tocáturi* ca cum ar face ... trei bețe, trei scânduri și-ntărite-așa cu altele ... pin mijloc, un fel de gard, să mută din loc în loc ș-ala-i numit *tocát* VII.

TOCĂLĂU s. n. AJ III "făcăleț".

TOCĂNEA vb. ind. impf. 3 sg. H V "tăia carne": *Tocănea* ciolan.

TOCI vb. ind. 1° prez. 2 sg. AJ Va, III "spargi (ouă)": *Toc* un ou Va. 2° impf. 2 sg. Ba VIIa "zdrobea, mărunțea cânepa". 3° impf. 2 sg. AJ VIII "loveai bățul la jocul în tigru". 4° pf. c. 1 sg. Pl VIIa "am scuturat cânepa de apă": Am spălat-o frumos, am *tocát*-o de apă și-am pus-o pe iarbă. 5° part. f. pl. *în ouă* ~ loc. subst AJ III "omletă". 6° refl. prez. 3 sg. AJ II [despre ușă] "se izbește, se trănțește".

impf. 2 sg. *tocái* 3° AJ VIII; 3 sg. *tocá* 2° BA VIIa; 1 pl. *tocám* 2° AJ VIIa, pf. c. *am tocát* 4° Pl VIIa; part. f. pl. *tocáte* 5° AJ II; refl. prez. 3 sg. *se toacă* 6° AJ II.

TÓCINO (2 sil) adv. C VI, V VIII, N VII, Pl VIIb "precis, exact".

TOCM v. *tocmești* 1°.

TÓCMA 1° adj. H VIIc, M VII, Vb [despre un teren] "fără denivelări; neted": Într-un prund, locu unde era mai ... adică mai ... mai *tógma*, acolo ne grămădeam și mai înjucam, mai cântam M Vb. 2° s. To VIII "șes": Așa pe la noi ... pi *tócma* apă-i găsi. 3° var. *túcma* adv. M VII, Pr VIIa, b, Tr VII, U VIIb; *túma* adv. AJ III, BA VIIIb, VIIa, VIa, Cr VII, Gi V, N V; *túmna* adv. St V; *tóhma* adv. H VIII "într-adevăr, tocmai": Începem a bate ș-a melița ș-a răgila ș-a peria ș-a toarce ș-amu *túcma* țesem M VII.

TOCMÁGI s. m. pl. tantum I III, N VII, Pr Vb, T III "tăiței": Întinzi o foaie de *tomág* Gi IIIa.

var. *tomági* s. m. pl. tantum Gi IIIa.

TOCMÁGÉI s. m. pl. tantum VH VII dim. de la *tocmági*.

var. *tohmázéi* s. m. pl. tantum M VII.

TOCMEȘTI vb. 1° ind. prez. 2 sg. To VIII "aranjezi". 2° ind. prez. 3 sg. *tocmește* Nf V "repară": El *tocmește* mașini. 3° var. ind. pf. c. 3 sg. St V "s-a făcut bine; s-a vindecat".

var. *tocm* vb. ind. prez. 1 sg. 1° V VIII; *ai tomnít* vb. ind. pf. c. 2 sg. 2° BA VIIa; imperat, 2 sg. *tomné* 2° BA VIIb; refl. prez. 3 sg. *să se tomnească* 2° BA VIIa; *tomésc* vb. ind. prez. 3 pl. 1° St VIIb; refl. ind. impf. 3 sg. *se tomeá* 1° St VIII; pf. c. 3 sg. *s-a tomít* 3° St V.

TÓHMA v. *tócma* 3°.

TOHMÁZÉI v. *tocmágei*.

TOÍT, *am* ~ vb. ind. pf. c. 1 sg. Pl VIIb "am strigat": Eu m-am îndarátat înapoi ș-*am toít*, mai mult nu l-am văzut [lupul].

ind. pf. c. 3 sg. *a toít* AJ VIII.

TÓJE adv. C Vb, Gh VII, V, II, H VIIa, c, d, VI, M VII, VIa, b, N VI, To VII, V VIII "de asemenea, la fel".

TOL s. n. B III "carton gudronat": Casa era acoperită cu *tol*.

TÓLBĂ v. *tórbă*.

TOLOÁCĂ s. f. 1° B VIIIc, VI, C VIII, II, I, Gi II, T V "izlaz". 2° pl. *toloáce* Nf Ia, Pr III, II "teren liber la marginea satului sau între case; maidan". 3° M Vb, U VIIIb "pârloagă".

TOLOGÉȘTE vb. ind. prez. 3 sg. I VIII [despre vite] "calcă în picioare iarbă".

conj. prez. 3 pl. *să tologească* I VIII.

TOLSTOLÓB s. m. Cr V "soi de pește cu capul mare".

var. *tolstológ* s. m. U VI, V.

TOLSTOLÓG v. *tolstolób*.

TOMÁGI v. *tocmági*.

TOMÁT v. *tomáte* 2°.

TOMÁTE s. 1° f. pl. Cr V "pătlăgele roșii". 2° var. *tomát* s. AJ III, C Vb, Cr V, Nf V "pastă de tomate; bulion".

TÓMBOCICĂ v. *túmbocică*.

TOMÉȘC v. *tocmești* 1°, 3°.

TOMNIȚ v. *tocmești* 2°.

TONIȘOR s. n. Pl VIIa dim. de la *tun* ("vas din doage").

TOP s. n. Gi V "bulgăre, bucată compactă de caș": Lapele cum ți cald de la

vacă, i-ai dat oleacă de cheag și ... s-a făcut top așa.

TOPÍM vb. ind. prez. 1 pl. M Via "încălzim (casa, apa etc.)": Luai și puneai într-o străchiniță [aluat], *să toká* apa ca la pâne și *să toká* aceea, pi urmă luai făină și îngroșei ca cum nalangătă U VIIb.

ind. impf. 2 sg. *topeái*; refl. ind. impf. 3 sg. *se topeá* U VIIb.

TORBĂ s. f. Gi VIIa, IIIb, H VIIa, Ia, Nf VII, pl. *tórbe* To VII "traistă": Făcea câte-o *torbă* de bani, toji îi dădea pe pământ Gi VIIa.

var. *tólbă* s. f. Gi IIIb.

TORBICICĂ s. f. H V dim. de la *torbă*.

var. *torbișcă* s. f. Gh v.

TORBIȘCĂ v. *torbicică*.

TORBÎȚĂ s. f. U VIIb dim. de la *torbă*.

TORBOCICĂ (3 sil.) s. f. N V dim. de la *torbă*.

TORBÓI s. Gi VIIIb augm. de la *torbă*.

TORBUȘOÁRE s. f. pl. Gi VIIIa dim. de la *torbă*: [Bani] îi puneam așa în *torbușoare* mititele.

TORT s. n. 1° în expr. ~ în ~ Tr VII [referitor la o țesătură de casă] "numai, exclusiv din fire de cânepă". 2° St VIIb "jirebie de lână". 3° pl. *tórturi* T VII "sculuri de lână".

TOT 1° pron. adj. nehot. H V, N VIII, VII, VI, V, Pr Va, b, To VII, Tr V, f. *toátă* Gh V, H Ia, VIIc, N VII, Pr Va, pl. f. *toáte* U VIIa "fiecare": În *tát* anu băietu pleca Pr Va. Ducea lapte în *toáte* zilele la București U VIIa. 2° adv. BA VIIb, Gh V, N VI, Nf VI, V, IIa, Ib, T VIII, V "de asemenea": În *aceea tot* puneam brânză Gh v. 3° pron. gen. *tótului* în *de* ~ loc. adv. AJ VIII, VIIb, BA Via "foarte, peste măsură": *De tátului* mult o stat BA Via. Tare o fo frumoasă, *de tátului* AJ VIIb. 4° var. pron. nehot. Pr VIIIa, III "tot",

var. *tát* pron. adj. nehot. 1° N VII, V, Nf IIIa, Pr VIIIa, VIIa, I; 2° AJ VIII, VIIb, BA Via, Pl VIII, VIIa; 3° AJ VIIb, 4° Pr VIIIa, pl. *táji* pron. nehot 4° Pr VIIIa, III, f. *tátă* 1° Pr III, pl. *táte* 4° Pr III.

TOVÁRUL s. n. art. N VI, Nf VI "marfa": Mergeau oameni cu *továru* la vândut la Katovsk Nf VI..

TRÁCTOR s. n. și m. Gh VIII, V, I VIII, VII, M VII, VIb, U VIIa, b, pl. *tráctore* Nf VI, U VIIa, b, art. *tráctorii* C VI "tractor".

var. *tráctore* s. n. BA Va; *tráctori* s. m. I VII; *tráctorliu* s. m. I VII.

TRÁCTORE v. *tráctor*.

TRÁCTORI v. *tráctor*.

TRÁCTORLIU v. *tráctor*.

TRAFÍTÍR s. U VIIa "hotel".

TRÁNSPORT s. n. U VIIa "transport".

TRÁNSPORTÁȚI adj. m. pl. B VIIIb "deportați".

TRÁNSPORTIÓR (3sil.) s. n. Gh VIII "transportor".

TRÁNȘÉU s. m., pl. *tránșéi* Pr VIIa "tranșee": Deodată noi am fugit că era în margina imașului, aculo era un *tránșéu*, noi fugeam când auzeam împușcând.

TRAS, *am* ~ vb. ind. pf. c. 1 sg. în expr. ~ ~ *aténția* Gi V "am observat": Făcea căluian, da cum făcea nici n-*am tras aténția*,

TRÁSĂ s. f. Cr VIII, VII "șosea".

TRÁUCĂ (2 sil.) s. f. C VII, II "iarbă".

TRÁIÉSC vb. 1° ind. prez. 1 sg. Nf VI "locuiesc": Am fecior, cu mine *trájéște* VH VII. Natașa în rând cu Liuba *trájéște* To VII. 2° ind. impf. 1 sg. To VII "mă înțelegeam": *Trájám* bine cu [dum]neata și cu acei mäháleancă și veniți la mine și torceam. 3° tranz. conj. prez. 2 sg. BA VIIb "să țină în viață": Dumnezeu *trájá* stegariu / Să poarte harbuji cu caru.

ind. prez. 3 sg. *tráiéște* 1° Pr VIIIa, b, VI, VIIa, II, To VII, VH VII, 3 pl. *tráiésc* 1° Nf VI, impf. 1 sg. *tráiam* 1° T VIII, To VIII, Pr VIIIb, U VIIa, 2° To VII, 3 sg. *tráia* 1° Pl VIIb, pf. c. 1 sg. /pl. *am tráit* 1° BA Via, H V, Nf VI, Pr VIIa, T VIII, 3 sg. *a tráit* 1° Nf VI, T VIII; conj. prez. 1 sg. *sá tráiésc* 1° I VII, 3 sg. *sá tráiáscă* 1° C II, Cr I, I VII, *tráia* BA VIIb, 1 pl. *sá tráim* 1° I VII.

TRÁSNEȚELE s. f. pl. H VIIc "turte crocante cu sămânță de cânepă sau de mac": *Trásnețele* ... cu sămânță de cânepă și-o frământă și-o pălesc înaintea focului [...] care usucă și trosnea « trosc, trosc ».

TRÁSÚRĂ s. f. 1° AJ VIIb, Pl VIIa, St V "model constând din șiruri lungi de cusături pe umerii cămășii femeiești; altiță". 2° Pl VIIa, pl. *trásúri* AJ VIIa, BA VIIa "fuoare de calitate inferioară".

TRÁLUIM v. *tárnuie* 2°.

TRÁNTA s. f. art. Gi V "numele unui obicei practicat în a treia săptămână după Paști (tinerii se întreceau la trântă)".

TRÁNTORE s. m. T VIII "trântor".

TRÉCE vb. ind. prez. 3 sg. în expr. ~ *únu pe áltu* C VII [despre culorile dintr-o țesătură] "ies la spălat; se

amestecă": Ş-apu boiala acel deschis cu
aceala întunecat *tréce únu pe áltu* şi nu să
poluceşte. 2° pf. c. 3 sg. C Va [în legătură
cu vârsta] "a împlinit un număr de ani":
Nouă [ani] *i-a trécut* în mart. 3° pf. c. 3 sg.
în expr. ~ ~ *la másă* I V "a invitat, a poftit".

pf. c. 3 sg. a trecut 2° C Va, 3° I V.

TREIA v. *tréilea*.

TREILEA, *a* ~ num. ord. invar. în
~ ~ *oară* C Va, Gi VIIa, Tr VII "a treia oară":
Eu *a tréiļa* *gără* nu mai vreau să fiu
judecată Gi VIIa.

var. **a tréia** num. adv. invar. Gh V; **a
tríura** num. adv. invar. H VIIa.

TREIZĂ v. *treizeá*.

TREIZEA, *a* ~ num. adv. Gi V "în) a
treia zi".

var. **a treizá** num. adv. U VIIIb.

TREPĂDĂTORII s. m. pl. art.
Gi VIIa "persoanele care ajută şi servesc la
nuntă".

TREPTI s. f. pl. T V "trepte (la
scară)": O ieşit afară pe *drépte* AJ VIII.

var. **drépte** s. f. pl. AJ VIII.

TREVOGĂ, s. f. Pr VIIa "alarmă".

TREVOJEAU vb. 1° tranz. ind.
impf. 3 pl. U VIIa "săcâiau, tracasau": Naşe
brate! Naşe brate! nu *ne trăvojeá* pi noi
[ruşii]. 2° refl. pf. c. 3 pl. *s-a trevojit* Cr V
"s-au alarmat": Ş-a rupt gheaţa şi-i ducea-n
ghiol şi *s-a trevojit* când ţipete ... toată
lume-au alergat pe mal cu funii.

TRIFUL s. m. Cr V "numele
sărbătorii din 14 februarie (stil vechi) ţinută
de femei pentru a preîntâmpina atacul
fiarelor asupra vitelor".

TRIMBITĂ s. f. St v "trâmbiţă".

TRIMÓU s. n., pl. *trimóuri* Gi V
"oglină de perete, sprijinită pe o consolă".

TRIMÓUCA s. f. Gi V dim. de la
t r i m o u.

TRÍURA v. *tréilea*.

TROIŢĂ s. f. U VIIa "sărbătoare
religioasă, a şaptea duminică după Paşti".

TROSCOMÉNT v. *instrument*.

TROŢOALĂ s. f. Pr VIIIb "trotuar".

TRÚBA s. f. 1° art. Tr Ib "coşul pe
unde iese fumul; hodgeacul". 2° pl. *trubi*
Gh V "trompete". 3° pl. *trúbe* M VIa "ţevi,
conducte": Laptele pi *trúbi* să duce.

TRÚBCĂ s. f. H V, N V dim. de la
t r u b á 3°.

TRÚBICICĂ (3 sil.) s. f. V VIII
"preducea pentru găurit urechile oilor".

TRÚDNO adv. H VIII "greu".

TRUDONÉICA (4 sil.) s. f. art. Nf VI
"ziua de lucru".

TRÚNCHINĂ s. f. To V, II "trunchi,
buştean": Da el tot așa s-o pus pe-o
trúnchină şi şădea şi ne prăvea pe noi II.

TRUP s. n. H V, M Vb "cămaşă":
Îmblam iarna ... fără de *trup* şi fără de colţiuni
H V.

TRUPÁNEA (3 sil.) s. f. art. I VIII
"casa morţilor": Ş-am îmblat pi la ... la
trupánia asta, la biserică.

TRUPARNIŞIŢĂ s. f. I VIII "femeie
care vinde lumânări la biserică".

TRUPINĂ s. f. H IIa "tulpină".

TÚCMA v. *tócma* 3°.

TUFÁR s. m. To VII "varietate de
stejar": [Mistreţul] când o sărit de supt un
tufár ... ciuti c-o picat la deal.

TÚFĂ s. f. 1° Gi VIIIa "stejar". 2° pl.
túfe St VIIIb "aluni".

TÚFLE s. pl. tantum Gh V
"pantofi".

TUFÓS adj. Pr Vb [despre părul
unei blâni] "bogat, stufos".

TUIE v. *tun* 3 1°.

TÚLCĂ s. f. V VIII "bucşă (la roata
căruşei)".

TULCUIÉSC vb. ind. prez. 1 sg. N V
"explic, tâlcuiesc".

TULPANEL s. n. T V dim. de la
tulpan ("basma").

TÚMA v. *tócma* 3°.

TÚMBOCICĂ (3 sil.) s. f. M VII
"dulăpior".

var. *tómbocică* (3 sil.) s. f. N VII.

TÚMNA v. *tócma* 3°.

TUN 1 s. n. St III "butoi".

TUN 2 s. n. C VII, VI, H VIII "tunet".

TUN 3 vb. 1° tranz. ind. prez. 1 sg.
PI VIIb "cert, mustrez": Nu te *tun*, da neni-ţi
are *să te túje*. 2° refl. ind. pf. c. 3 sg. PI VIIb
"s-a lovit": *S-o tunát* acolo la spată c-o fost
mărs în raion.

1° part. f. *tunátă* PI VIIb; 2° refl. ind.
pf. c. 3 sg. *s-a tunát* PI VIIb.

var. 1° *să túie* vb. conj. prez. 3 sg.
PI VIIb.

TUNĂTÚRI s. f. pl. BA VIa "tunete".

TÚNCE adv. Cr VIII "atunci".

var. *túncea* adv. M VIIb.

TÚNCEA v. *túnce*.

TÚNŢICA v. *atúncica*.

TUNÉRIC s. B VIIb "întuneric".

TUNSĂTÚRĂ s. f. St VIIb "tunsură".

TUP 1° art. *de-a* ~ *-ul* loc. subst.,
~ ~ *arşinésc* loc. subst. BA II "nume al
jocului de copii de-a v-aţi ascunselea". 2°
stă de ~ loc. vb. BA II [în jocurile de copii]
"mijeşte".

TURÉȚCHI adj. H VII d, VI "turcesc".
TURMÁUA s. f. art. Gi VII a
"închisoarea": [Unchiul deținut] era la *turmáua* numărul unu, nu ne trimetea scrisoare deloc, n-avea voie.

TURNÁT, a ~ vb. tranz. ind. pf. c. 3 sg. Pr VII a "a răsturnat (pădurea tăiată)".

TURTĂ s. f. 1° AJ II, H VII a, VH VII, ~ de *aluát* s. compus. H VII a "foaie de prăjitură sau de plăcintă". 2° AJ III "prăjitură". 3° pl. ~ *tăiate* AJ Va, Pl VII b "un fel de tăiței (lați)". 4° pl. *în* ~ Pl VII a "model de cusătură": Se numea: *în túrte*, în codăciori ... marea așa un codăcior aici din ... cum s-o-ncreștit, marea un codăcior sau marea așa o turtuță, zicea *în túrte* și-n codăciori și-n prăguț.

pl. *túrte* 1° H VII a, Pr III, 3° AJ Va, Pl VII b, 4° Pl VII a.

TURTÉSC vb. ind. prez. 1 sg. H VII a "prezez strugurii mustuiți".

TUR TICICĂ s. f. VH VII, pl. *turticéle* Nf v dim. de la *turtă*.

TURTIȘOARE s. f. pl. Cr v, U VII b, v "aluățele".

TURTIȚĂ s. f., pl. *turtițe* Pr III dim. de la *turtă*, 1°.

TURTUȚĂ s. f. 1° St III, pl. *turtuți* Nf vi dim. de la *turtă* (din aluat nedospit). 2° pl. *turtuțe* Pl VII a dim. de la *turtă* 4°.

TUȘONCĂ s. f. C vb, Gi v, I v, M va, Nf v, Pr va, pl. *tușonci* I v "carne conservată în suc propriu".

ȚAHÁRCĂ s. f., To VII "țigară".

ȚÁNDRA - MÁNDRA s. compus Nf II a "numele unui joc de copii".

ȚÁPE s. f. pl. T VI "crăci de prepeleac".

ȚÁȚĂ s. f. 1° Gi V "termen de adresare pentru o femeie în vârstă". 2° Gi II "termen de adresare pentru sora mai mare".

ȚÁMÁNT v. *țimént*.

ȚÁMÉNT v. *țimént*.

ȚÁMÍNT v. *țimént*.

ȚÁPÁLIE v. *țepelie*.

ȚÁRNĂ s. f. B VIII a, C VII, Pr VII a, VI, pl. *țárnuri* B VIII a "țărănă": Tragi *țárnă* lângă dânsul [porumb], la rădăcinuță, o țără de *țárnuri*.

ȚÁRNUIÉSC vb. ind. prez. 1 sg. C VI "plivesc (căpșunile)".

ȚÁCNEȘTE vb. ind. prez. 3 sg. Cr II "zvâcnește, mișcă energic": Când *țicnești*, atunci trebu de tras [undița].

ȚÁF s. n. Tr VIII "pâine mare de țest (din Muntenia)".

ȚÁNCUȘÓR s. m. To VII dim. de la *țánc* ("câtel").

ȚÁPÁ v. *țipi* 1° - 3°.

ȚÁRÁ s. f., o ~ B VIII b, I VIII, T V "puțin": Așa o *țíră* să negoată [la nuntă] T v.

ȚÁRCOVINE s. f. pl. M VII "formulare pentru acatiste, luate de la biserică".

ȚÁRNÍCE v. *sárníc*.

ȚÁRÚCÁ s. f. *în* o ~ T v dim. de la *țárá*.

ȚÁȚÁNE s. f. Pl VII b "țățâni".

ȚÉHLÁ s. f. M VI a "țigla".

ȚÉMÉNT v. *țimént*.

ȚÉNTI v. *cénti*.

ȚÉNTÍME s. f. pl. T VIII "centimetri".

ȚÉNTIRÍM v. *țintirim*.

ȚÉNTRÁLNI adj. M VII b "central".

ȚÉNTRÁL s. n. art. N V, To VII "centrul (satului)".

ȚÉPELIE s. f. Gi VII a "vergea de fier pentru fript carnea; frigare": Carnea Gafiei a s-o frigem în *țăpălije*.

var. *țăpălie* s. f. Gi VII a.

ȚÉPOCICÁ (3 sil.) s. f. T III "lăntșor (podoabă)".

ȚÉPÓI, s. n. Pr VI "furcă pentru fân".

ȚÉRCULÁ s. f. BA VIII b "ferăstrău mecanic cu unealtă tăietoare în formă de cerc; circular".

ȚÉRUZÁ s. f. BA VIII c "creion".

ȚÉVIE (2 sil.) s. f., pl. art. *țéviite* BA VI a [la casă] "burlan pentru scurgere".

ȚICÁRÁC v. *cicărác*.

ȚILÍNDRÁ s. f. Gh VII "sticlă de lampă".

ȚÍMBÁLÁRUL s. m. art. T VI "țambalagiul".

ȚÍMÉNT s. n. Gh VIII "ciment".

var. *țemént* s. n. M VI a, T VIII;

țámént s. n. AJ V; *țámánt* s. n. To VIII;

țámínt s. n. To VIII.

ȚÍMENTUÍTE adj. f. pl. Nf VII "cimentate".

ȚÍNCUIȚ adj. T VI "zincat".

ȚÍNE vb. 1° ind. prez. 3 sg. în expr. ~ *óchii* I II a [la jocurile de copii] "închide ochii; mijește". 2° refl. ind. prez. 3 sg. *se* ~ în expr. ~ ~ *pe ursít* St v "se fac vrăji de dragoste".

ȚÍNTÁ s. f. V VIII, pl. *țínțe* U VIII b, V VIII "cui de potcovit; caia".

ȚÍNTIRÍM s. n. AJ VII a, b, B VII b, C VII, Gh VII, v, M VII, Nf II a, b, St VII b, To VII, Tr VII, pl. *țintirimuri* H VII, M VII "cimitir".

var. **ĵentírím** s. n. H VIIIa, VIIa, V.

ȚIPI vb. 1° ind. prez. 2 sg. AJ III "arunci": *A Țipát* lemne pe el AJ VIII. *Țipá* cărbuni în apă St VIIb. 2° var. ind. prez. 3 sg. BA V "lasă, părăsește". 3° var. pf. c. 1 sg. BA VIIIb "am separat, am detașat". 4° var. pf. c. 3 sg. PI VIIa "a format, a degajat": *O Țipát-o-n* vâltoare [cerga] și-n vâltoare *o Țipát* păr.

1° ind. prez. 3 sg. *Țipá* AJ VIIb, PI VIIb, impf. 1 pl. *Țipám* AJ VIII, VIIa, VI, pf. c. 3 sg. *a Țipát* AJ VIII, VI, PI VIIa; conj. prez. 3 sg. *să Țipe* AJ II.

var. **Țápá** vb. ind. prez. 3 sg. 1° PI VIIb, 2° BA V, ind. impf. 3 sg. *Țápá* 1° St VIIb, 2 sg. *Țápái* 1° St VIIb, pf. c. 1 sg. *am Țápát* 1° BA VIIIb, VIa, 2 sg. *ai Țápát* 1° St VIII, 3 sg. *a Țápát* 1° BA VIIIb, 3° BA VIIIb PI VIIa, 4° PI VIIa; conj. prez. 3 sg. *să Țápám* 1° PI VIIb; refl. ind. prez. 3 sg. *se Țápá* 1° BA VIa, PI VIIa.

ȚIRC s. n. Pr vb "cîrc".

ȚISTÁRI s. m. pl. U VIIIb "șoareci de câmp": Da eu c-un ectar jumătate nici *Țistári* nu puteam să cresc, nu că cai.

ȚOÁLĂ v. Țol 1°, 2°.

ȚÓCUL s. m. art., pl. *Țóculi* H V [la casă] "soclul, fundamentul": *Țócul* la noi e nant ... piști *Țócul*, piște fundament, bătea apa.

ȚOL 1° s. n. Gh VII, Nf VII, PI VIIa, VH VII, pl. *Țóluri* PI VIIa, St V "țesături (din lână) de pus pe pat sau de învelit": Când rădic eu *Țóala* el băgat sub pat Gi VIIIb. 2° var. s. f. AJ Va, Gi V "preș".

var. **Țoálá** s. f. 1° Cr V, Gi VIIIb; 2° AJ Va, Gi V; pl. *Țoale* 1° Cr VII.

ȚÓRȚORI s. m. pl. Gi VIIa "franjuři": Șalinci cu *Țórtori* de ... cu paisprezece rânduri [...] plasa avea paisprezece rânduri.

ȚÓȘCA s. f. art. Gi II "biberonul": Eu aveam *Țóșca* cu lapte lângă mine, știți, când plângeam, sugream lapte.

ȚOVÓN s. n. Gi V "voal (la mireasă)".

ȚUC, *să* ~ vb. conj. prez. 1 sg. BA VIIIb "să sărut": Socăciță *Țucă*-ți gura / Fă bine și ia custura / Și te du și taie lula.

ȚUCÚR v. *ciucuri*.

ȚUGLUIÁT adj. T VIII "țuguiaț".

ȚUHÁUS adv. BA VIIIa "acasă".

ȚÚMCĂ v. *sumcă*.

UBIRÍT adj. part. To II "îngrijit, curat".

UBÓRC v. *ubórcă* 2°.

UBÓRCĂ s. f. 1° BA VIa, Nf VI "recoltare; cules de roade": Era la lucru, la *ubórcă* ... a strânge mălai la Ucraina BA VIa. 2° var. s. Gh V, Nf V "ordine și curățenie în casă".

var. 1° **obórcă** s. f. BA VIa, PI VIII, VIIb, St VIIa, b; 2° **ubórc** s. Gh V, Nf V.

UBORȘCIȚELE v. *uborșită*.

UBORȘIȚĂ s. f. C VII "femeie de serviciu".

var. **uborșcițele** s. f. pl. art. Nf VI.

UCENIȚĂ s. f. I IIIa "elevă".

UCETCĂ s. f. BA VIa [în armată] "școală de gradați".

UCIDEÁ vb. ind. impf. 3 sg. PI VIIb "bătea": El nu *m-o ucís*, numa din cuvânt, *mi-o zis boghete* PI VIIb. Așa tu să-l *iei la ucís* încolo, încoace, sigur că-l distrugi într-un an, doi, e gata [calul] U VIIIb.

ind. pf. c. 3 sg. *a ucís* PI VIIb; sup. *la ucís* U VIIIb.

var. **să ucigă** vb. conj. prez. 3 sg. PI VIIb.

UCIGĂ v. *ucideá*.

UCILIȘCE s. f. Nf VI, T V "școală"; *peducilișce* s. f. Gi VIIa "școală pedagogică".

UCIÓT (2 sil.) s. n. Nf VI "socoteală, calcul".

var. **uciótă** (3 sil.) s. f. Nf VI.

UCIÓTÁ v. *uciót*.

UCITEL s. m. N V "profesor".

UCRAIÁNĂ v. *ucraínă*.

UCRAIÁNCĂ v. *ucraíncă*.

UCRAÍNĂ adj. f. M VIa "ucraineană": Una [comună]-i *ucraíánă*, una, da două-s români AJ VIII.

var. **ucraíánă** adj. f. AJ VIII.

UCRAIÁNCĂ s. f. PI VIIb, V VIII "ucraineancă".

var. **ucraíáncă** s. f. AJ VIIa, PI VIIb.

UCRAÍNET s. m. AJ VIII, M VIa "ucrainean".

ÚCSUL v. *úcsus*.

ÚCSUS s. n. M vb "oțet": Clocotim apa cu ... rosol, cu *úcsus*, cu ... ce și zalivăim.

var. **úcsul** s. n. art. Nf V.

UCÚSNA adj. f. VH VII "gustoasă": Ea să ridică în formă ș-apăi o pun în cuptori și iese pâine *ucúsna*.

UDÁR s. n. AJ VIII "lovitură, tăietură": I-a dat *udár* așa, aici la inimă.

UHÓLNIC s. n. V VIII "bară metalică îndoită pe lungime în unghi drept; cornier".

UIÁGĂ s. f. AJ VIII, BA VIIIb, VIa, St VIII, V "recipient din sticlă (pentru lichide); sticlă": Ai încuiat *uiága* AJ VIII.

UITÁT, *mi-am* ~ vb. refl. pf. c. 1 sg. C Va "am uitat".

UJI s. m. pl. H IIa "șerpi de casă".

var. **ÚJURI** s. n. pl. Gh II.

UJINĂ s. f. St VIII "perioadă a după amiezii, între orele 16⁰⁰ și 18⁰⁰".

ÚJURI v. *uji*.

ULITÚRI s. f. pl. B VIb [depreciativ] "orătănii".

ULÓI v, *olói*.

ULTUJÁ v. *oltuía*.

ULUIT, *m-am* ~ vb. refl. ind. pf. c. 1 sg. Cr VII "m-am zăpăcit; m-am fâstăcit".

part. f. *uluită* Cr VII.

ÚNA 1° adv. BA V, Cr V, Pl VIIa, b "mereu, întruna": În timp de jumătate de an *úna* a plâns Cr V. Apa o poartă *úna* [cerga] Pl VIIb. 2° *tot de* ~ loc. adv. Pr VIIa "la fel; totuna": Ş-acolo *tot di úna* dacă era, nu tot îndura ?

UNCHÉŞ s. m. BA VIIIb, VIa, I III, Pl VIII "unchi".

UNCROAPE s. n. pl. AJ Va, M VII, Vb "apă clocotită": Şi turna oarece *uncroape* păstă ele [rufe] să stăie până dimineaţa AJ Va.

ÚNDE 1° adv. corelativ ~ ... ~ M VII, N VI "fie ... fie, sau ... sau": *Únde* singur, *únde* institut, *únde* în şcoală [am învăţat] N VI. Şi ne lua tot, *únde* câte-un ciocălău de papşoi, *únde* câte-o fasulă, tot ne lua M VII. 2° var. **úne** adv. AJ VIII, B VIIIb, III, Ia, C VII, VI, Gi VIIa, I VIII, Nf VII, Pr VIIIa, VIIa, T VIII, To VII, Tr Ib "unde".

UNDEVÁ adv. 1° St III "cândva": Am ajuns *undevá* de dimineaţă. 2° var. **unevá** adv. B VIIIb, I VIII, VII, Nf VII, T VIII, VI; **undevái** adv. Gh VII, H VIII, M VII, VIb, N VIII, V VIII; **unevái** adv. Gh VII, H VIIIa, VIII, I VII "pe alocuri".

UNDEVÁI v. *undevá* 2°.

ÚNE v, *únde* 2°.

UNEVÁ v. *undevá* 2°.

UNEVÁI v. *undevá* 2°.

UNEÓREA (4 sil.) adv. H VIIa, V "uneori".

UNGÉM vb. 1° ind. prez. 1 pl. M VIa "întindem un strat de lut pe pereţii casei": Într-o vară am rădicat-o, *am úns-o* [casa], cu lut *unzém* da, ş-apu-i dăm cu balegă. 2° refl. ind. viit. 3 sg. C I "se va pune grăsime în mâncare": Prăjim oloi cu ceapă şi cu smântână ori cu ce *s-a únge* [borşul] şi gata.

1° ind. pf. c. 1 sg. *am uns* M VIa, part. *uns* Pr VIIIb; 2° refl. ind. prez. 3 pl. se

ung AJ VI, viit. 3 sg. *s-a únge* C I; part. f. *únsă* Tr Ib.

UNGHER s. n. H VIIa, Tr VIII, VII, V "coţ (de încăpere, clădire etc.)".

ÚNGHI s. f. pl. U VIIb "unghii".

ÚNIIA pron. nehot. U VIIa "unii": Şi-ncepeau să mitralieze *únija-n* alţii ...

UNSOARE s. f. 1° Ú v "untură". 2° pl. *unsóri* Pl VII "grăsimi (unt, untură, margarină) cu care se unge foaia de plăcintă".

UNTURÁ s. f. 1° B III "grăsime de porc crudă; slănină": Îi scoate [porcului] *untúra* dinăuntru. 2° pl. *untúri* AJ Va "grăsimi de calitate inferioară".

UNTURÉSC v. *unturéz*.

UNTURÉZ vb. ind. prez. 1 sg. AJ Va "prăjesc în untură": [Turtele tăiate] le faci, le mesteci sau singură le fierbi așa şi le *unturéz* cu untură sau uloi.

var. **unturés** vb. ind. prez. 1 sg. AJ VIIa.

UNTUROÁSÁ adj. f. 1° St VIII [despre brânză] "grasă, cu grăsime". 2° pl. *unturoáse* BA V "unsuroase, pline de grăsime".

UNÚCICA v. *vnúcica*.

UNÚCUL v. *vnúcul*.

ÚNUL adj. nehot. AJ VIII, Pl VIIb, St VIII "un": De-abia am cuprins *únu* lemn AJ VIII. Mama pă *úna* fată de-a noastă, înaintea mea a dat-o AJ VIIb. Am avut încă *úna* fată Gi VIIa.

f. *úna* AJ VIII, VIIb, III, Gi VIIa, Pl VIIb, III, St VIIb.

URÁLELE s. f. pl. art. Gi V, IIIa "uratul (de Anul Nou)": În seara de Anu Nou să ... veneau cu *urálii* IIIa.

URÁJÁI v. *urojái*.

URÁCÍOS adv. U V "neplăcut; dificil": Cu lumea de-a facere lucru-i *urícós*.

URDEÁ, *se* ~ vb. refl. ind. impf. 3 sg. Pr VIIIb "se scoate urdă".

URÉCHE s. f. 1° V VIII "parte a sapei în care este fixată coada". 2° în expr. *într-o* ~ AJ VIII "într-o dungă": O clopotit *într-o uréte*. 3° pl. Nf VI "parte din piele prin care se leagă hădăragul de coadă îmblăciului".

URMEZI, *să* ~ (*lui*) vb. conj. prez. 2 sg. U VIIb "să te supui (cuiva)": *Să-i urmézí* *lui* Staşin ...

UROÁCE s. n. pl. 1° C VII, II "lecţii, ore de şcoală", 2° M VIa "discipline şcolare".

UROJÁI s. n. Gh VII, N VIII "recoltă". var. **urájái** s. n. Nf VI.

URS s. m. 1° Pr VIIa, Va "bulz". 2° pl. *urși* T v "obicei de Anul Nou conform căruia participanții se deghizează în urși".

URSOĂICĂ s. f. Cr VII, Tr Ib "un fel de coș construit deasupra cuptorului, care trece prin pod până la acoperiș": *Ursoaică* să numește aia care merge de la bagea ... pim pod, aia-i în pod Cr VII.

URZEĂZĂ vb. ind. prez. 3 sg. Gh VII "urzește (pânza)".

URZOI s. n. BA VIIa, St VIIb "dispozitiv de urzit; urzitor".

USCĂ, *se* ~ vb. refl. ind. prez. 3 sg. AJ III, Pl VIIb "se usucă".

conj. prez. 3 sg. *să se uște* BA VIIa, Pl VIIb.

USPEȚ v. *ospăț* 1°, 2°.

USTUROIEȘTI vb. ind. prez. 2 sg. Nf v [la mâncăruri] "pui usturoi; usturoiezi": *Usturoiești* răciturile șanti le dați pin druşleac.

UȘCI v. *húște* 3°.

UȘCIOĂRĂ s. f. BA VIa dim. de la *ușă*.

UȘILE v. *húște* 2°.

UȘULIȚA s. f. art. BA VIb dim. de la *ușă*.

ÚTE interj. Pr Va, b "uite".

var. *óte* interj. Gi VIIIa, b, VIIa, b, V.

UTIGEASCĂ, *să* ~ vb. conj. prez. 3 sg. H v "să calce rufe cu fierul de călcat": Da copil o pus utiuu *s-o utigească*, da el o păcăit.

UTIUUL (3 sil.) s. n. art. H v "fierul de călcat".

UȚUCĂȚ, *m-am* ~ vb. refl. ind. pf. c. 1 sg. AJ VIII "m-am cățărât, m-am urcat": Eu m-am suit p-o cioată și *m-am uțucăț* pă ea, pe-un lemn acolo și *uțucându-mă* pă el, așa legănându-mă cum să spun, o ieșit mamilă de urs de-acolo mare ...

ger. *uțucându-mă* AJ VIII.

UZOĂRA v. *uzór*.

UZÓR s. n. H VIIc, Pl VIIa, pl. *uzoare* H VIIc, Pl VIIIa, U VIIb "model de cusătură sau de țesătură".

var. *uzoára* s. f. art. Pl VIIa.

VACUÁRE (3 sil.) s. f. Tr VII "evacuare".

VÁCUL s. n. art. H VIIIb "veacul, secolul".

VALIȚ s. n. M v "dans; vals".

VÁLURI s. n. pl. în expr. se *înváluie* ~ C Va "se face sul (foaia de aluat pentru plăcintă)".

VÁNĂ s. f. H VIIa "vas mare din metal; cazan": Șanti turnam apă și le puneam în *vână* [pătlașelele roșii] și fiarbă zăce, douăsprezece minute.

VANDALÓCII, *de-a* ~ loc. subst. BA II "nume al unui joc în care copiii se închipuie în război".

VANÉLCĂ s. f. Gh VII dim. de la *vaneli*.

VANÉLI (2 sil.) s. Gh VII "vanilie".

VARÉLNIȚĂ v. *vareniță*.

VARÉNIC s. m. M vb, pl. *varénichi* (4 sil.) Gh v "preparat culinar, din pătrățele de aluat, cu umplutură; colțunaș": Și de *varénic*, colțunașu, cum zic moldovenii, și de *varénic* și de sârnic și de ce să vibă.

var. *varénica* s. f. art. VH VII.

VARÉNICA v. *varénic*.

VARÉNICINĂ (4 sil.) s. f. VH VII "formă de metal cu model, aplicată peste foaia de aluat pentru a decupa bucățele, din care se fac *varénichii*".

VARÉNIE (3 sil.) s. f. C VI, N v "dulceață".

VARÉNIȚĂ s. f. Tr v "vas, farfurie adâncă, de sticlă sau de porțelan, pentru dulciuri".

var. *varéniță* s. f. Tr v.

VÁRZĂ s. f. U v "varză tocată, pusă la murat, în opoz. cu scrijeala (de varză)": *Várdă*-i zicem, la noi *várdă* [...] *várdă* murată, așa-i mărunțită *várdă*, da scrijeală de varză, de-acuma spunem scrijală de varză pentru sarmale.

VÁSCĂ v. *vrazică*.

VAZICĂ v. *vrazică*.

VÁZOB, *alóe* ~ N VI "aloe de ghiveci".

VÁCÁRIȘTE s. f. BA VIIb "loc amenajat pentru vaci; adăpost".

VÁDÁN s. m. Cr V "văduv".

VÁDĂNĂ s. f. B VIIa, H VIIa, N v, U VIIIb, VIIb "văduvă".

VÁDĂOI s. m. M VII, To VII "văduv".

var. *vádăvoi* s. m. I VII.

VÁDĂVÓI v. *vádăoi*.

VÁDUARI (3 sil.) s. m. Pl VIIb "văduv".

VÁDUĂ (3 sil.) s. f. Pl VIIb "văduvă".

VÁHUIEȘTE vb. ind. prez. 3 sg. N v "cântărește": Tătică, *văhúiește*-ne, cântărește-ne să văd cât e o sută de hrame Gh v.

ind. impf. 3 sg. *văhuia* N v, pf. c. 3 sg. *a văhuit* Gh v; imperat. 2 sg. *văhúiește* Gh v.

VÁIOÁGE s. f. pl. BA VIa "olane".

VĂJĂIA v. *văjeá*.

VĂJEÁ, *se ~ vb. refl. ind. impf.*

3 sg. BA VIIIc "se potrivea".

ind. pf. c. 3 sg. *s-a văjít* BA VIIIc, Vlb;

conj. prez. 3 sg. *să se văjească* BA VIIIc, Vlb.

var. *se văjăia* vb. refl. ind. impf.

3 sg. AJ VIII.

VĂLĂCÍT v. *vălătuceám*.

VĂLĂTUCEÁM vb. ind. impf. 1 pl.

M VII "înfășuram": În farfuria aceea cu făină pui nouă țărnică cu vată, *vălăcít*, cu vetișoară acolo Tr v.

var. *vălăcít* vb. part. Tr v.

VĂLÁU s. n. Pl VIIIb, pl. *văláuá*

BA VIIIb "jgheab".

VĂLEŢUIT, *am ~ vb. ind. pf. c. 1 sg.*

H v "am priticit": Scuri vinu, dulce, iaca azi l-am *văleŷuit*, da mâne ieu și lă ieu și lă scurg pim cep.

VĂLEU, interj. U VIIa "aoleu".

VĂPSEÁM vb. ind. impf. 1 pl.

U VIIa "vopseam".

refl. ind. prez. 3 sg. *se văpseá*

Pl VIIa.

VĂRÁT, *a ~ vb. tranz. ind. pf. c.*

3 sg. T VIII "a îngrijit albinele pe timpul verii".

VĂRÁTUL s. n. art. T VIII "îngrijirea

albinelor pe timpul verii".

VĂRZÁR s. n. Cr v, VH VII, pl.

vărzáre Gh v, H VIIa, VH VII "plăcintă cu varză".

VĂSÁI, *sân ~ s. compus* BA VIIa

"nume de sărbătoare: Sfântul Vasile".

VĂSTÁDEÁM, *ne ~ vb. refl. ind.*

impf. 1 pl. Gh II "răceam; ne îmbolnăveam".

VĂTÁH v. *vătáv*.

VĂTÁU v. *vătáv*.

VĂTÁV s. m. BA VIIIb "baci de stână".

var. *vătáh* s. m. St VIII; *vătáu* s. m. Pl VIII.

VĂTÁJÉII s. m. pl. art. B VIIb [la

nuntă] "vornicii".

VĂZÚTÁ 1° adj. f. Cr VII "stimată":

De acum sigur că nașa e *văzútá*, lua singură tabla și mergea prin companie. 2° s. f. pl. în expr. *pe văzúte ~ AJ VIII* "în peșit": O init la mine *pă văzúte*, eu m-am dus ... s-am tâlnire în Sighet pă când să ne facem miri.

VĂCLIUCEAETSEA (5 sil.) vb. refl.

ind. prez. 3 sg. N VI "se închide (un recipient)".

VĂLTOÁRE s. f. Pl VIIa, St VIIa "loc

amenajat pe cursul unei ape unde se învârtesc țesăturile groase (din lână) pentru a se îndesi".

VĂLTOREÁLÁ s. f. Gi VIIb

"aglomerăție, înghesuială (de oameni)".

VĂLVÁ s. f. 'Gi VII "zvon": Nu o să

fie tot timpu așa [greu], mie așa-mi pare că multe-a fost așa, vine câte-o *vílvá* de-i zice că gâta sântem, și iară să mai ...

VĂNÁRI s. f. pl. Gi VIIa "nojițe (din păr de cal)": *Vínárite* erau împletite din coadă ... din păr de cal.

VĂNÁTÁ adj. f. în expr. *sărăcle ~ AJ VIII* "sărăcie lucie".

VĂNELE s. f. pl. art. St VIII "rădăcinile (porumbului)".

VĂNTOÁICÁ s. f. Pr VIIIa "vânt mare".

VĂNTOÁSE s. f. pl. AJ VIIa "ființe supranaturale; iele": Da n-am ieșit din ocol până n-am mârș la beserică [...] pentru *vîntoásă*.

VĂPÁRITSEA vb. refl. ind. prez. 3 sg. N VI "se evaporă".

VĂRÁ vb. ind. impf. 3 sg. N VII "băga (pâinea în cuptor)".

ind. pf. c. 1 sg. *am vărát* N v.

VĂRCOLAC s. m. BA VIIIb "vârcolac".

var. *zvârcoláci* s. m. pl. BA VIa.

VĂRCI s. f. pl. Pr Vb "vârgi, dungii (în țesături)".

VĂRFIM [*vîrsím*] vb. tranz. ind. prez.

1 pl. I VIII "facem vârf unei căpițe": Și-ncepem de jos câte-olecuță, câte-olecuță, pe-ormă mai mult, mai mult ș-apă-l *vîrsím* sus, face-o căpiță bună.

VĂRSTÁ s. f. Pl VIIa, To VII "dungă în țesătură; vargă".

VĂRTÍTÁ s. f. N VII "un fel de plăcintă sucită în formă de spirală; învârtită".

VĂRTOÁSÁ adj. f. Pr VIIIa, pl. *vărtoáse* BA VIIa [despre piele, cânepă] "tare, aspră": [Pielea] o muiei în apă, știi, o muiei să să moaie, nu *vîrtoásă*.

VĂRTOȘICÁ adj. f. Tr v dim. de la *vărtoásă* 1°.

VĂRV s. n. AJ VIII, VI, BA VIIIb, c, VIIIb, C VIII, Gh v, N VI, Nf VIII, v, St v "vârf".

VĂȘ v. *vășái*.

VĂȘÁI adj. în expr. ~ *sort* Cr v, Tr v "de calitate superioară": Făina este *vîș sort* care ea-i albă Tr v.

var. *văș* adj. în ~ *sort*. Tr v.

VDRUG adv. To VIII "deodată".

VECI adv. Pl VIIb, St VIIb [în propozițiile negative] "niciodată": N-oi mai zăuita *več* Pl VIIb. El s-o temut a spune, n-o

spus *veĉ*, pân-amu după ce-o murit omu-acela St VIIb.

VĚCERI, *in* ~ loc. adv. I v "seara":

În vĚcerĭ am făcut [nunta] nu, cum? așa numa de neamuri, nu nuntă mare.

VECERNEA s. f. art. H VIIIa "numele unui obicei de Crăciun": Îmblă și cu *viĉermea*, duc și de colindat îmblă și colindă, cu *viĉermea* îmblă toți, să duc toți.

VĚDERICUL v. *deverică*.

VELITE adj. f. pl. U VIIa "învelite".

VĚRDE adj. 1° AJ Va, b [despre un produs alimentar] "crud, nefiert": Spargem un ou *verde* AJ V, [Găina] *verde* o împli, maiu și ficatu cum să spune AJ V. 2° *cănepă* ~ BA VIIa [în opoz. cu *cănepă* a l b ă] "cănepă de toamnă". 3° pl. *verzi* în *gălușe* ~ H VIIc "sarmale din frunze proaspete (de hrean, viță de vie, tei etc.)".

VERĚGĂ s. f. V VIII "brățară la coasă".

VERĚCĂ s. f. VH VII, pl. *verĉci* To VIII, VII "cergă folosită în transportul cerealelor".

VERĚCŪŤĂ s. f. H VIII "țol de lână de pus pe pat": Eu am în pat *verĉcŭťă*.

VERI 1° conjuncț. H VIIc, d "ori, sau": Paște trei zile *verĭ* patru zile de-amu VIIc. 2° adv. H VIII "într-adevăr, chiar": Stativele? D-ăpi le puneam în casă, așa-ia puneam *verĭ* așa le puneam de s-ajungea până la omu ceja.

VERINÓS adj. St VIIb "veninos".

VERMIŠĚI s. m. pl. tantum C Va, b, M VII, Nf v, T III "paste făinoase subțiri; fidea": Baba să face din *vermišăĭ* fierți, ouă, unt, marharin C Va.

VERZĂTŪRILE s. f. pl. art. Nf IIIb "verdețurile pentru mâncăruri".

VESELĂ adj. f. Gi v, IIIa [despre o plantă] "neveștejită, vioaie".

VESELEÁU vb. ind. impf. 3 pl. Cr VII "se veseleau".

VESELIT, *a* ~ vb. tranz. ind. pf. c. 3 sg. Gh VII "a exilat, a surghiunit, a deportat": Nu ne-o dus nicăiurea, nu *ne-o veselit* pe noi.

part. m. pl. *veseliți* Gh VII.

VESTEÁ vb. ind. impf. 3 sg. Cr VII "anunța": Îi *vesteá* ciobanu și să ducea și lua brânză.

VĚTIŠOÁRĂ s. f. M VII dim. de la *vată*.

VID s. n. 1° Nf v "înfățișare, aspect": [Piftia ornată cu bucățele de morcov] arată *vid* frumos. 2° pl. *viduri* N VI

"categorice, fel": [Boala este] de două *viduri*: znacit la un *vid* ajută zviroboi, la alt *vid* ajută *podorojnicu*.

VĚDER v. *vedere*.

VIDERE s. f. St VIII "vadră, găleată". var. *vider* s. n., pl. art. *viderelle*

AJ VIIa.

VĚRBA v. *jirobă*.

VĚRME s. m. St v "șarpe".

VIFLĂJĚM v. *vifleim*.

VIFLEIM s. n. St VIII "obicei de Crăciun; vicleim".

var. *viflăiom* s. n. AJ VIII.

VIM s. n., pl. *vimuri* Nf VI "mașină de selecționat semințele (marca « VIM »)".

VINCĂLUL s. n. art. BA VIa "vinclul (cu care se trasează unghiuri)".

VINEGRĚT s. n. Tr v "salată orientală".

VINGLESTICUL s. n. art. BA VIa "vinclul (cu care se trasează unghiuri)".

VINOC s. n. Gh v, H*, M VII, N VII, V "coroniță de care se prinde voalul miresei": Și cui îi pune *vinocu*-n cap, aceea se mărită-se H*.

VISOVŠCIC s. m. Nf VI "cântaragiu".

VIŠINÁR s. m. Gh v "vișin".

VITREANCĂ s. f. N VII "boală la copii; vărsat de vânt".

VIŤĂLARI s. m. pl. Pl VIIa "mormoloci".

VIŤI s. f. pl. Tr v "șuvițe de păr; vițe": Femeia se-mpetește-n trei *viți*.

VIŤICŪŤĂ s. f. Nf IIb dim. de la *viŤică*.

VIU adj. 1° în *foc* ~ St v "foc întreținut, care nu e lăsat să se stingă". 2° în expr. *pică în* ~ V VIII [despre ținte, la potcovit caii] "intră în țesut cărnos": Când îi *kică-n žiy* ... să duce ținta pă cruce, el [calul] începe a șchiopăca. 3° f. *vió* în expr. *erá* ~ H v [despre o persoană] "era în viață; trăia": Da' a mea mamă încă *era žiij*.

VIZMERTIC s. n. BA VIIIc "poloboc".

VLÁGA s. f. art. Nf VI "umezeala, reveneala".

VNUCICA (2 sil.) s. f. art. N v "nepoțica".

var. *unúcica* s. f. M VII.

VNUCUL s. m. art. N VII "nepotul".

var. *unúcul* s. m. M Va.

VOÁRBA s. f. art. Pl VIIa "vorba": Nu le-o numit covoare, așa o fost la noi *vóarba* țol.

var. *hórbă* s. f. H Ia, M VIb, N VIII, pl. *hórbě* N VIII.

VODĂȚĂ adv. To II "vreodată".

VODEĂI, *te ~ vb. refl. ind. impf.*

2 sg. H VIIc "munceai mult; te trudeai": *Te vodeăi* toată iarna, fumeile avea de lucru atuncea, toată iarna *să vodeă*.

ind. impf. 3 sg./pl. *se vodeă* H VIIc.

VODEĂLĂ s. f. H VIIc "muncă multă; caznă": *Vodeălă* mare toje era și-o urzeai șanti și-o-nvăleai și ... țăși și-era multă, multă *vodeălă*.

var. *odeălă* s. f. H VIIc.

VOIE s. f. în *de ~ loc. adv.* AJ VIII, Vb "încet, îndelung": Multă lume pune pă foc mai încet, mai *de voie* cum zicem noi Vb.

VOIENĂI 1° adj. I V, Nf VI "ostășesc, soldățesc". 2° s. m. U VIIb "militar": Un învățător rus, *voienji*.

VOIEVÍT, *am ~ vb. ind. pf. c. 1 sg.* M VIa "am luptat (în război)": *Am voievít* în Cehoslovacia.

VOINĂ (2 sil.) s. f. M VII, VIa, b "război": Când o fost *voină*, tuncea-n soroc Vib.

VOINȚĂ s. f. în expr. *de ~ BA V* "în voie, firesc, normal": Frunză de buran noi le dăm [...] și ei [purceii] cresc *de voință*.

VOISCAUA s. f. art. M VIa "oastea, armata".

VOL s. n. Pr III "voal (de mireasă)".

VOLOȘÉBNIȚE s. f. pl. C VII "femei cu coadă care știu să ia mana de la vaci; vrăjitoare".

VOLE, *dăm ~ U VIIIb* "punem în libertate, dezlegăm (câinii)": Dacă am doi câni [...] ziua-i închide da noaptea-i ... le *dăm volje* ca să nu să-nvețe cu oamenii.

VOLTONEAM vb. tranz. ind. impf. 1 pl. St VIII "treceam oile bolnave de hă ră printr-un bazin cu soluție din apă caldă și creolină".

VON v. *voynul*.

VOROVIM vb. ind. prez. 1 pl. St VIII "vorbim".

VOSPOLÉNIE (4 sil.) s. f. Cr VII "infecție, inflamație".

VOT¹ interj. Gi VIIIa, N VI "iată, uite".

VOT² s. în expr. *a pus pământ pe ~ loc. adv.* Gi VIIa "a întabulat".

VOUNUL pron. nehot. H VIIb, d "vreunul".

var. *vun* adj. nehot. H V; *von* adj. nehot To II, f. *vo* B VIIb, H V, Pr VIIa, To VIII, II, Tr V.

VPERIÓD (2 sil.) adv. H V "înainte".

VRACI s. m. VH VII "doctor".

VRAIZICĂ v. *vrazică*.

VRÁSCURI s. n. pl. AJ VIII "vreascuri".

VRAZICĂ adv. C VII, Cr VIII, Gi V, Tr VII "adică; cu alte cuvinte; anume".

var. *vrezică* adv. Gi VIIIa, V;

vraizică adv. Gi V; **vraizică** adv. Gi VIIIa, V; **vazică** adv. Cr VIII; **vască** adv. T VIII.

VRÁBI s. f. pl. M VII "vrăbii".

VRÁJURI s. f. pl. St V "vrăji".

VRÁSTĂ s. f. Gi VIIa "vârstă, etate": În floarea *vrásti* eram atuncea.

VREAIZICĂ v. *vrazică*.

VREAZICĂ v. *vrazică*.

VREDNIC adj. Tr V "în stare; capabil": Care era mai *vrednic* acoperea cu draniță [cașa].

VREME s. f. 1° I VIII, Nf VI, Pr VI "vreme bună, timp frumos": Dacă-i *vréme*, două-trei zile [fânul] să usucă pe-o parte, trebuie să-l întorci pe cea parte I VIII. 2° H VIII "vreme rea, timp urât": Și era *vrjéme* și frig și trebuia să ne scaldăm. 3° art. în *toată ~ -a loc. adv.* AJ VIII, VIIb, III, BA VIIIb, H VIIa, N V "mereu": Da el [= soțul] amu *toată vrémea* îmi zice « ț-ai trimăs [copiii] la Sibir » N V. Și el [porcul] *șade toată vrémea* proaspăt H VIIa. 4° pl. *vremi* în *pe ~ loc. adv.* St VIII "odinioară, pe vremuri".

VSIO adv. M Va, N VI, VH VII "gata, destul".

var. *fsio* adv. H V, M VIa, Va, b; *sio* adv. M Va, b.

VUN v. *vounul*.

VUROVUL s. n. art. N VI "fiertura (de buruieni)".

ZAÁR v. *zahar*.

ZACÁZ s. n. 1° în expr. *dă ~ B VIIb*, Nf V "comandă": *Dă zacáz* câți îi trebu și îi coc [colăceii] B VIIb. 2° Nf VI "aviz (telefonic)".

ZÁCÁR v. *zahár*.

ZACHIDIÚȘCĂ v. *zachidúșcă* 2°.

ZACHIDÚȘCĂ s. f. 1° C II "undiță cu momeală". 2° Nf IIb "un fel de coș pentru prins pește".

var. 2° *zachidúșcă* (4 sil.) s. f. Nf IIb.

ZACONÍT v. *znaconít*.

ZACÓNUL s. n. art. C VI, VH VII "datina, legea, rânduiala".

ZACRUTÉSC vb. ind. prez. 1 sg. H VIIa "închid borcanele cu capac metalic".

ind. prez. 1 pl. *zacrutím* Gh V, H VIIa, M Va, b, impf. 1 pl. *zacruteám* Gh V, pf. c. 2 sg. *ai zacrutít* Gi V.

ZÁCSUL s. art. Tr V "oficiul stării civile".

ZÁDIE s. f. BA VIIa, PI VIIa, pl. *zádii* AJ VIIa, BA VIIa, "șorț țesut, din postav, cu dungi colorate, purtat de femei peste poale; catrință".

ZAFÍR s. Gi VIIa "pânză subțire; țesătură din bumbac mercerizat; zefír".

ZAGATOVLEÁM vb. ind. impf. 1 sg. Nf VI "pregăteam, făceam": *Zagatovleám* metri de lemn.

ind. pf. c. 1 sg. *am zagatovíit* Nf VI.

ZAGRAJDÍTÁ adj. f. H* "împrejmuită": Zona-i *zagrajdíitá* cu proocă caiucia, ghimpoasă.

ZAHÁN v. *sahán*.

ZAHÁR s.n. H VIIa, c. V, M VII, N V, Pr Va, III, T V, To VIII, Tr v "zahár".

var. *záhár* s. n. N VIII, VH VII; *zaár* s. n. Gi V, IIIa, b; *zar* s. n. Cr VII, Gi V, IIIa, b; *zácár* s. n. Gi VIIIb; *sáhár* s. n. H V, Pr Vb, U v.

ZAHARÉȘTE, *se ~ vb. refl. ind. prez.* 3 sg. T VIII "se zaharisește".

conj. prez. 3 sg. *să se zahareáscă* Gi IIIb.

ZAIÁVLÉNIE (4 sil.) s. f. Nf VI "declarație; cerere"; *dau ~ T III* [despre viitorii miri] "anunță, la biserică, evenimentul căsătoriei".

ZÁIBER s. To VIII "soi de viță de vie nealtoită, cu struguri negri; zaibár".

ZÁMÁ v. *zeámá*.

ZALZASEDÁNIE (5 sil.) s. f. N v "sală de ședință".

ZAOČINO (3 sil.) adv. V VII [despre modalitatea de a face studiile] "prin corespondență".

ZAOHÁR s. m. VIa "șef de garaj".

ZÁPAD s. n. To VII "apus".

ZÁPAH s. n. C II "miros".

ZAPÁSÁ s. f. Nf VII "rezervă, provizie".

ZAPOVÉLNIC s. n. C II "rezervație": Acolo ... ei [lupii] ca *zapovjélnic* iaste și acolo sunt numai hulpi, lupi ...

ZAPRÁUCÁ (3 sil.) s. f. Nf VI, IIIb "alimentare (cu combustibil, la motorul unei mașini)".

ZAPRETÍT, *a ~ vb. ind. pf. c. 3 sg.* Gh VII "a oprit, a încetat".

part. *zapretíit* H VIII.

ZAR v. *zahár*.

ZÁRAZ adv. Gh VII, H VIIa, d, v, M VII, To VIII "repede, imediat, îndată": Îi turnam *dárag* aculo apă poamei To VIII.

ZÁRE s. f. PI VIIa "lumină": Ai luat roata de la șpor ș-o fo *záre* și ăi tors.

ZARUJÉNIA (4 sil.) s. f. art. BA VIIIb "inflamarea unei răni".

ZÁRZÁRE s. f. B Ia "zarzără".

var. *zárzurele* s. f. pl. art. Cr V.

ZÁRZURELE v. *zárzáre*.

ZAUFERMÁ s. f. B VIIIa "șef de fermă".

ZAVÍSURI s. n. pl. B VIIIb "balamale".

ZAVÓD s. n. AJ III, B IIa, C Vb, Cr I, Gi VIIa, H VIII, I V, Nf VIII, V VIII, pl. *zavóduri* N VIII "fabrică; uzină".

var. *zavódá* s. f. T VIII.

ZAVÓDÁ v. *zavód*.

ZÁVTRIC s. Gh v "mâncare de dimineață": [La Rusalii] ne grămădim toată mähala și ne punem la fântână și facem un ... un fel de ... de *závtric*, pe rusește.

ZÁBÁVÉSC, *se ~ vb. refl. ind. prez.* 3 pl. T VIII [despre albine] "pierd timpul, întârzie": Ramurile [= ramele] de acelea de trântori trebuie scoase și topite că ele *să zăbăvésc* mult cu acelea și nu fac astelante.

ZÁCÁTUIÉȘTI vb. ind. prez. 2 sg. N v "puî capac (ermetic), închizi ermetic".

ind. prez. 1 pl. *zăcătuím* U VII.

ZÁHÁR v. *zahár*.

ZÁHÁIÁ vb. tranz. ind. impf. 3 sg. St v "nu lăsa în pace; săcăia".

ZÁMÁLTUÍTÁ adj. f., pl. *zámálțuite* U v "zmălțuită".

var. *jámálțuite* adj. f. pl. Tr v; *jmulțuitá* adj. f. Pr VIIa.

ZÁMUCÁ s. f. T v dim. de la *z a m á*.

ZÁNIMÁIÁ v. *zánimím*.

ZÁNIMÍM, *ne ~ vb. refl. ind. prez.*

1 pl. M VIa "ne ocupăm": Cu svacila mai tare *ne zánimím* M VIa. Cu caii *m-am zánimíit* ș-acuma tot cu caii U VIIIb.

ind. pf. c. 1 sg. *m-am zánimíit* U VIIIb.

var. *zánimáiá*, *se ~ vb. refl. ind.*

impf. 3 sg. H VIII, pf. c. 1 sg. *m-am zánimáiit* H VIIc.

ZÁUITÁT vb. 1° *am ~ ind. pf. c. 1 sg.* AJ VIII, Va, III, PI VIIb "am uitat". 2° refl. ind. pf. c. 1 sg. St VIIb "m-am uitat cu atenție".

refl. ind. prez. 1 sg. *mă zăúit* 1° AJ III, BA VIa, PI VIIb, pf. c. 1 sg. *m-am zăúitát* 2° St VIIb, 3 sg. *s-a zăúitát* 2° St VIIb; conj. prez. 1 sg. *să mă zăúit* 1° BA VIa, 2 sg. *să te zăúíți* 2° St VIIb.

ZBAT vb. ind. prez. 1 sg. Nf v "bat bine (laptele, ouăle, camea tocată pentru a

le prepara)": Mașină *de zbatút* [smântâna] I IIIa.

ind. prez. 2 sg. *zbași* B VIIIb, 1 pl. *zbatem* Gi V; part. *zbatút* I III, Nf Ib, pl. f. *zbatúte* T V; sup. *de zbatút* I III.

ZBIARĂ vb. ind. prez. 3 sg./pl. 1° Pl VIIb, St VIIa [despre oameni] "plâng în hohote". 2° St V [despre cărbunii aprinși, puși în apă] "sfârâie".

1° ind. pf. c. 1 sg. *am zberát* Pl VIII; 2° impf. 3 pl. *zberá* St V.

ZBICIUL s. n. art. BA VIIIb "biciul".

ZBOR s. n. U VIIa "bâlci, târg".

ZBURĂTORIU s. m. M VII "strigoii".

ZDROVÁIA adj. f. Gh VIII [despre apa unei fântâni] "bună, potabilă".

ZDĂIESC vb. ind. prez. 1 sg. H V "predau (la stat)": Vaca *am zdăit-o* în hosudarstvâ H VIII.

ind. pf. c. 1 sg. *am zdăit* H VIII.

ZDRÁVÁ, *a* ~ vb. inf. BA VIa "a dinamita".

ZDRÚVNICI s. m. pl. BA VIa "artificieri".

ZDUPÁC s. m. H VIIb, Va "pumn": Până n-o trage un *zdupac*, nu pune căciula în cap.

ZEAMĂ s. f. Gi V, IIIa "supă de carne".

var. *zámă* AJ Va, U V, Mvb

ZELIÓNCĂ (3 sil.) s. f. C Vb, c, U VIIa "soluție farmaceutică antiseptică, de culoare verde".

ZEMLEÁNCĂ (3 sil.) s. f. U VIIa "bordei construit la stână pentru cioban".

ZEMLEATRESÉNIE (6 sil.) s. f. To VIII "cutremur".

ZEMNIC s. n. Pr VIIa "pivniță rudimentară pentru păstrat legumele în timpul iernii".

ZEMÓSUL [*damosu*] s. m. art. N V "pepenele galben".

ZENAVÁICĂ (4 sil.) s. f. Gi V "șefă de echipă".

ZENAVOÁIE (4 sil.) s. f. C V "șefă de echipă".

ZENOVÓIUL s. m. art. U VIIIb "șeful de echipă".

ZÉSTRELE s. f. pl. art. C Va "zestrea miresei": Nunta-i duminica pân-duce *zéstrele* celea.

ZGÁRDĂ s. f. AJ VIIa, b, PI VIIa, St VIIa "șirag de mărgele".

ZGÁRDAR s. n. AJ VIIa, b, BA VIIa, Pl VIIa, St V, pl. *zgárdare* BA VIIa "mărgele mărunte cusute după modele pe o panglică".

ZGLIBUÍA vb. ind. impf. 3 sg. Pl VIIa "sclipea, licărea": Hopâc, pune int-aesta în bumbu șporiului, pun un pic de oloi și face o spârğuț-așa ... tăt *zglibuie* cât-um pic în casă.

ZGREAPTĂNĂ, *se* ~ vb. refl. ind. prez. 3 sg. T VII [despre lână] "se piaptână".

ZGRIBÁLĂ s. f. H V [peior., despre un animal] "stârpitură": O *zgribală* mi-a luat, de-amu ș-o dres [porcul].

ZÍMCĂ v. *azimcă*.

ZINÁICUL v. *mezinic*.

ZNÁCICI v. *znăcit*.

ZNACIOÁCE (3 sil.) s. n. pl. T VI "însemne militare".

ZNÁCIT vb. ind. prez. 3 sg. cu val. conjuncț. C VIII, Vb, N VI, VH VII "înseamnă că ...; deci. prin urmare": *Znăciț* leacurile de fript se fac așa N VI.

var. *znăcici* vb. ind. prez. 3 sg. cu val. conjuncț. N VI.

ZNACONÍ, *a* ~ vb. ind. pf. c. 3 sg. N VI "a cunoscut".

refl. ind. pf. c. 1 pl. *ne-am znaconít* N V.

var. *m-am znaconít* vb. refl. ind. pf. c. 1 sg., 2 sg. *te-ai* ~, 1 pl. *ne-am* ~ H V, N V, viit. 2 sg. *te-i znaconít* H V.

ZOLÍ, *a* ~ vb. inf. AJ Va "a spăla cu leșie (rufe, cânepă etc.)".

ind. prez. 2 sg. *zoléști* Tr VII, impf. 1 sg. *zoleám* AJ VIIb, H VIII, 2 sg. *zoleái* B VIIa, 3 sg. *zoleá* B VIIb, St VIIb, pf. c. 2 sg. *ai zolít* AJ VIIa; refl. ind. impf. 3 sg. *se zoleá* AJ Va, B VIIb.

ZOLNICE s. n. pl. M VII, Tr VII "șervete de bucătărie din cânepă".

ZÓLNIȚĂ s. f. B VIIb, T VIII "vas de lămn în care se spală rufele cu leșie".

ZÓLOT s. n. H VIIa, b, d, To II "aur".

ZOLOTÚHĂ s. f. H VIIa "scrofule; scrofuloză (maladie)".

ZÓNĂ s. f. Gi VIIIb "frontieră".

ZÓNGORĂ s. f. BA VIa "instrument muzical asemănător cu cobza".

ZOOHÁZ s. n. Nf VI "fermă zootehnică".

ZOOPÁRC s. n. AJ Vb, Nf IIb "grădină zoologică".

ZORGOTÉSC vb. ind. prez. 3 pl. AJ VIII "zomăie din zurgălăi".

ZOROBÉÁ vb. ind. impf. 3 sg. St V "câștiga bani".

ind. pf. c. 1 sg. *am zorobít* BA VIa; conj. prez. 3 sg. *să zorobească* St V.

ZOROBÓU s. n. St V "bani strânși, economii".

ZÓRUL, în ~ *zilei* loc. adv. Tr v "dis-de-diminează; în zori".

ZOVODEĂSCĂ, *să* ~ vb. conj. prez. 3 sg. I IIb "să repare": *Să zovodească* mașina.

ZÚUĂ s. f. I VII, St V, Pr VIIIa, VIIa "ziuă": Și *zúua* de azi își persecută I VII.

ZVĂRCOLĂCI v. *vărcolac*.

ZVĂNTUIĂSCĂ, *să se* ~ vb. refl. conj. prez. 3 sg. Pr VIIIa "să se zvinte".

ZVIROBÓI s. N VI "pojarniță".

ZVONEȘTE vb. ind. prez. 3 sg. N VI, Nf VI "sună la telefon; telefonează".

ind. prez. 1 pl. *zvoním* Nf VI; pf. c. 3 sg. *a zvonít* N VI.

ZVÚCUL s. n. art. Gh v "sunetul": S-auzea *zvúcul* clopotului.

Tipărită în cadrul programelor guvernamentale
pentru Românii de pretutindeni
„Limba Română“ și „Cercetarea Interdisciplinară“
(1999–2000)

**Lucrare executată la Tipografia „BUCUREȘTII NOI“
Str. Hirsavului nr. 18A, sector 1, București
Tel.: 667 64 28; Fax: 667 21 85 Centrală: 667 55 70**

ISBN 973-0-02205-4